DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

SJÖTTA BINDI

1245—1491.

REYKJAVÍK.
Í FÉLAGSPRENTSMIÐJU.
1900—1904.

Að registri þessa bindis hafa unnið þessir menn:

Ólafr cand. philos. Davíðsson hefir enn sem fyrri safnað öllu til hluta og orðaregistrsins, en það verðr nú í síðasta sinni, sem þetta verk nýtr handa hans, því að hann drukknaði, svo sem kunnugt er, 6. September 1903, en hafði þá áðr lokið registrsgerð þessari. Til manna og staðanafna registrsins hafa þeir safnað með mér stúdentarnir Oddr Hermannsson, Jóhann Gunnar Sigurðsson og Jón Kristjánsson yngri, og skólapiltarnir Páll Eggert Ólason og Guðbrandr Jónsson. Registrinu hefi eg síðan steypt í eina heild á svipaðan hátt og í hinum fyrri bindum safns þessa.

Reykjavík 2. August 1904.

Jón Þorkelsson.

Röð og efni bréfanna.

[1]) 21. Aug er prentvilla yfir bréfinu (sbr. bls. 769).
[2]) 23. Sept. er prentvilla (sbr. bls. 769).

[1]) Júni er prentvilla (Sbr. bls. 769).

[1]) 29. Okt. er prentvilla fyrir ofan bréfið.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1. [um 1245].

Vitnisburðr fimm manna um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd, er þeir handfestu Lambkári að sverja.

Skrá þessi er tekin hér eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva í Haukadal af skjölum um Dögurðarnes og Dimonarklakka á Breiðafirði, gerðri c. 1730—40, og eru skjöl þau nú í minni eign. Er afskript sú ágæt og stafrétt eptir frumriti. En frumrit það af þessari skrá og þeirri næstu hér á eptir, er Magnús á Jörva hefir haft fyrir sér, hefir þó varla verið hið upphaflega frumrit skrárinnar frá 13. öld, heldr að öllum líkindum afskript frá c. 1530. Á það bendir stafsetningin um sumt, þó að mart sé fornt í henni. En því ætla eg að frumrit Magnúsar að skránni hafi verið frá hér um bil 1530, að þá og nokkru síðar geingu dómar um þessi landamerki, og þá var einmitt „gömul skrá“ um þau borin í dóm og dæmd „sönn“ og nýt (áreiðardómr séra Ólafs Guðmundssonar og Daða Guðmundssonar 12. Nóv. 1530). Er þá harla líklegt að skrá þessi hafi verið afskrifuð, svo að hún væri til í meira en einu lagi til þess að nýta hana í málum þessum, sem sýnast hafa staðið leingi yfir, og að þeim hafi ekki lyktað fyrri en Ögmundr biskup úrskurðaði á synodo 27. Júní 1537 lögleg þau landamerki, er sú „landamerkjaskrá og áreiðslubréf“ inni héldu, er fyrir hann komu, og getr hér ekki verið átt við annað en þessa skrá og áreiðardóminn frá 12. Nóv. 1530. Ekki getr heldr vel verið átt við annað en þessa skrá í Staðarhólsdómi Jóns lögmanns Jónssonar 23. Apr. 1601, þar er segir, að fram kæmi „ein gömul landamerkjaskrá, hvar eð inni stóð greinilega landamerki á milli“ Dögurðarness og Arnarbælis, og er þar dæmd nýt, en að aungu haldandi öll þau skilríki, „sem á móti hljóða optnefndri skrá, áreið [12. Nóv. 1530] og úrskurði [27. Júní 1537] um fyrr skrifuð landamerki“.

Aldr skrár þessarar er hér settr eptir því, sem líklegast þótti að ráða af nöfnum þeirra manna, er í henni standa og þekkjast nú með

vissu. Steinólfr Ingimundarson er án efa sá, er bjó í Búðardal 1235 (Sturl.[1] II, 171) og bróðir Þorbjarnar, er þar bjó enn 1242—43. En um hina af þeim, er til landamerkjanna segja, er alt óvísara. Þó gæti manni í fljótu bragði dottið í hug, hvort Marteinn Jóansson væri ekki sami maðr og sá, er féll í Grímsey með Fyjólfi Kárssyni úr Flatey 1222 (Bps. I, 533; Sturl.[2] II, 256), og að Gunnar Markússon sá, sem hér er nefndr væri sá hinn sami Gunnar og nefndr er í Grímseyjarför og féll þar, og að þeir hefðu báðir verið að vestan og í fylgd Eyjólfs Kárssonar úr Breiðafirði. Ef svo væri, þá ætti skráin að vera gerð nokkru fyrir 1220 eða varla síðar en 1216. En sá er hængr á því, að hér í skránni eru nefndir tveir menn, sem þá hafa ekki verið komnir af barnsaldri, en það eru þeir Bjarni og Guðmundr Snorrasynir, sem án alls efa eru synir Skarð-Snorra. Snorra sjálfs er fyrst getið 1223 (Sturl.[2] I, 263), og elztu synir hans Bárðr og Sigmundr eru fyrst nefndir sem fulltíða menn 1235 (Sturl.[2] I, 335, 336), og munu þeir þá ekki fyrir laungu komnir af æskuskeiði. Í Sturlungu er Bjarna Snorrasonar fyrst getið 1264, en þá hefir hann líklega verið nokkuð roskinn maðr, á að gizka um eða undir fimtugt. Guðmundar sonar Skarð-Snorra er að vísu ekki getið í ættatölum, en nafn það er þó í þeirri ætt, og var Guðmundr Snorrason sýslumaðr í Þórnessþingi (d. 1354) sonr Snorra lögmanns Narfasonar, Skarðs-Snorrasonar. Má ætla að synir Skarðs-Snorra hafi verið flestir orðnir fulltíða um 1245.

Það gæti í sjálfu sér oltið á tveim mönnum, hver sá Lambkárr sé, sem nefndr er hér í skránni, en það er á Lambkári Gunnsteinssyni í Galtardalstungu (Bps I, 599) og Lambkári bróðursyni hans Þorgilssyni, er ábóti varð og lézt 1249. Að vísu hafa sumir heldr hneigzt að því, að Lambkárr Gunnsteinsson muni aldrei hafa til verið, og að í Guðmundarsögn muni það ritvilla ein fyrir: Þorgilssonar, Gunnsteinssonar. En móti þeirri ætlan hnígr það þó heldr, að ekki er getið neinna barna Lambkárs ábóta, en hins vegar er getið bæði Helga Lambkárssonar, — föður þeirra séra Aðalbrands og séra Þorvalds, — og Ingibjargar Lambkársdóttur systur hans í Aðalvík, og kæmi það vel heim tímans vegna, að þau væri börn Lambkárs Gunnsteinssonar. En hitt er eptir að vita, hvort Lambkárr Gunnsteinsson hefði verið enn á lífi 1240—50, og er það ekki mjög sennilegt. Verðr því ekki annað fyrir en að Lambkárr sá, er tekið hefir þenna landamerkjavitnisburð, sé einmitt Lambkárr ábóti. Það verðr og enn sennilegra, þegar þess tvenns er gætt, að Sturla lögmaðr Þórðarson hefir átt Dögurðarnes um þetta leyti, eins og sézt á næstu skrá hér á eptir, og svo hins, að svo er að ráða sem Lambkárr ábóti muni hafa verið með Sturlu á Staðarhóli hin efztu ár æfi sinnar, að minsta kosti 1242 og úr því (Sturl.[2] II, 408—409). Má því ætla að hann hafi tekið vitnisburðina í umboði Sturlu, og er þá sízt fjarri að árfæra skrána til hér um bil 1245.

Þessi ero landamerke of Daugurdarnes. at skalastraumur skilur fyrir sunan. Enn alptavágr fyrir uestan og fyrir nordan vpp at raudalæk. Þa skilr ór raudalæk sionhending fram med setorfnahollte og þar yfir þuera mýrina j giallkelsuatn. Og er þar j mýrinni pollr diupr sem landzmerkit er. Þa skilr ór uatninv þar sem foglþvf(a) er á uatzstraundinni at enda uazins. og sionhending j saurbru þa er eigi þornar uatn j á sumarit. Enn su bru er j gautu þeirri er liggur framan epter asum til hraunfiallz. Enn ýr saurbru þeirri skilr sionhending ofan med hraunfialli. og só ýfir þuera mýri þa er j milli steinsholltz er og hraunfiallz. Og er þar enn pollr diupr j mýrinni sem landzmerkit er. og vr þeim polli skilr sionhending ofan epter mýrinni (sem) j milli steinshollz er og arnarhollz. Og su sionhending allt ofan j skogarhollt þat er sem leingst gengur at myrinni sunnan at fra biarnarstodum. Enn þar í mýrinni fyrir nedan holltith hefst vpp marklækr. og fellr hann j sæ fyrir innan marknes. og skilur sa lækr Davgverdarnes og arnarbæli. þa skilia lón j milli skáleyiar og Dauguerdarnes. allir holmar j þeim lónum ut fra marknesi fylgia Dauguerdarnesi. huort sem ero firr skáleý edr nær nema svíneý en litla. allir holmar og eýiar þær sem fiarar j vmbhuerfvm dauguerdarnes. fýlgia þuí.

Þessi aull landamerki um Daugurdarnes. saugdu þeir steinolfr ingimundzson. og pall olafsson. gunnar markusson. Marteinn joansson. og arni manason. at hia veranda. biarna snorasýni. og þordi eyiolfssyni. gvdmvnde snorrasyni. þorleifi marteinssyni. jórundi þorarinssyni. stefani jonssyni og morgum audrum godum monnum. og suo stadfestu þeir þenna sinn vitnisburd. at þeir handfestu lambkári at sueria þessi oll landamerki at vitnvm þeirra manna sem fýr voru nefndir. Og med þessu hafde lamkár sidan attaululaust medan hann átti dauguerdarnes.

---

2. [um 1245].

Skrá um ítök Dögurðarness á Skarðsströnd, að því, sem

Sturla (lögmaðr) Þórðarson sagði og með slíkum skilgreinum, sem hann kveðst kaupa og selja.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jórva í Haukadal c. 1730—40 af Dögurðarness og Dímonarklakkaskjölum, sem getið er hér fyrir framan. Um aldur þessarar skrár er þess að geta, að hún stendr i handritinu áföst fyrri skránni, og má því helzt ætla, að hún sé frá sama tíma. Að öðru leyti verðr ekki sagt nákvæmar um aldr hennar.

Þessi fẏlgia ítők Danguerdarnesi.

stődhrossa beit á kuennahuols hialla. tuo mánude. annan a haust. enn annañ mánud á vor. fimm hrossnm. þrimur gőmlum. enn tneimur ungum. og færa sno langt vpp at eigi siai heiman fra bænahns Dyrum. þar í moti ǻ·kuennahvoll torfskurd ȷ salltnes. og liggur þar hagagardur vm þuert nesit sæfa í milli. og eig(n) þeir af kuennahuali fyrir framan gardinn a medan þar vinzt.

annat ítak er ȷ arngrímsstada land. þat er eing allt milli fabeinsǻr og uídilækiar. nedan fra raudalæk og allt upp undir laugabreckn. og þar undan brecknnni fram ȷ uídelæk. þá er fiarbeit þadan af allt upp vm kallzhaga nndir brun í milli fabeinsár og uídilækiar. ef selfőr er haufd vr Daugnardarnesi[1]).

Þridia ítak a kirkian ȷ Dauguerdarnesi ȷ Budardal undir suartzhamar. sex gelldnauta afriett. og eiga þeir nr Daugverdarnesi at fa mann vm dags sakir at bæta at hagagardi þa (er) nautin ero rekin.

fiorda jtak ǻ enn kirkian j Daugverdarnesi skőg ȷ hravnfialli nedanverdu milli hraunsnefia tueggia. og horfir su skogarkinn ofan at steinshollti.

Med þessum greinum hefir Daugverdarnes bæde verit sellt og keypt at þuí sem sturla þordarson sagde. og med slikvm skilgreinum kvezt hann kaupa og selia.

---

3. **1263.**

Gamli sáttmáli af hendi Íslendinga við Hákon konung gamla nm skattgjald og landsréttindi Íslands.

---

1) Svo.

Stockholmssafn C4 bl. 117a—118a, skinnbók með hendi Ara Ólafssonar frá Hafgrímsstöðum 1585 eða síðar. Þessi texti af gamla sáttmála er notaðr við orðamun (C) af Norðmönnum við útgáfu þeirra af sáttmálanum í Norges gamle Love I, 460—61. Segja þeir bókina skrifaða c. 1600 og árfæra sáttmálann til 1262, en Jón Sigurðsson færir hann til 1264, og notaði hann aldrei eða hafði jafnvel aldrei í höndum þessa skinnbók. Þó að það sé að bera í bakkafullan lækinn að prenta þenna sáttmála, jafn opt og hann er prentaðr í I. bindi safns þessa (661—716), þykir mér þó rétt að prenta hann hér eptir þessari skinnbók, sem ein allra árfærir hann sjálf, hvað mikið eða lítið mark sem á árfærslunni er takandi (sbr. DI. I, 671).

Gamli sattmali vm skatt.

J Nafni fodur oc sonar oc anda heilags:

War med þessű jatad oc samþyckt skattgialldi af jslandi vnder noregs kruno af almuganum med lofataki ű alþingi en ongű odrű:

Wær biodum virduligűm herra hakoni kongi hinum korunada vora þionűstű vnder þa grein laganna sem samþyckt er milli kongdomsins oc þegnanna er landit byggia.

fyrsta grein.

J fyrstű grein ad vier vilium giallda kongi skatt oc þingfararkaűp sem logbok vottar oc alla þegnskýlldu. Sűo framt sem halldit er vid oss þat ű motj var jătad skattinum.

J fýrstű ad vtanstefningar skilldűm vier ǫnguar hafa vtan þeir menn sem dæmder verda af vorűm monnum ű alþingi bűrt af landinű.

Jtem ad jslendsker sie logmenn oc sýslűmenn hier ű landinű af þeirra ætt sem ad fornű hafa godordin vpp giefid.

Jtem ad vj hafskip gangi ű hueriű arj til landsins forfallalaust.

Erfder skulű vpp giefast firir jslendskűm monnum j noregi huersű leingi sem stadit hafa. þegar rietter arfar koma til edur þeirra vmbodzmenn. landaurar skulű oc vpp gefast.

Jtem skulű jslendsker menn hafa slijkan riett j noregi sem þeir hafa ădur bestan haft.

Jtem ad kongur lati oss na fridi oc jslendskũm logũm epter þui sem logbok vor vottar oc hann hefur bodit j sijnum brefũm sem gũd giefur honum framast vit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfer oss medañ hann heldur trũnad vid ydur eñ frid vid oss.

Hallda skulũ vier og vorer arfar allañ trũnad vid ýdur medañ þier oc ydrer arfar hallda trũnad vid oss oc þessar fyrskrifadar sættargiörder. en laũser ef rofiñ verdur af ýdari alfũ ad bestu manna ýfersýn: Auno ꝏ. ij^c lxiij.

---

4. 19. Júní 1302. á Þórsnessþingi.

Vitnisburðr Bárðar (lögmanns) Högnasonar og Sturlu Jónssonar um gjöf Marteins Narfasonar á Höskuldsey til Helgafellsklaustrs.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 157b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 174.

Bǻrdar logmans og Sturla Jonssonar vitnizburdur vm Hoskolldzey.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Bardur Hognason og Stulle Jonsson quediu guds og sijna kunnigt giorandi ad vid vorum j hia er þeir sijra Bardur prestur og[1]) pǻll kimblason vottudu[1]) ad: Marteinn Narfason gaf Hoskolldzey fyrir j vetri og 20 stadnum a Helgafelli til eignar. og þar visse eingi ad Marteinn hefdi þessa firnefnda ey aptur vnder sig tekid til eignar. skrifade bardur logmadur þenna eid a Tyrzdagin j trinitatizvijku. ǻ þornessþinge. ad hiaverandi abotanum og odrum godum monnum.

Og til sanninda hier vm̄.

---

[1]) þ. v.; vantar í hdr.

5. 23. Júní 1311. á Þorleiksstöðum.

Bréf um landamerki Þorleiksstaða í Blöndnhlíð.

Frumbréfasafn Jóns háyfirdómara Pétrssonar í transskripti á skinni frá 21/6 1546; nú í Landsbókasafni. Bréf þetta er grunsamlegt og því líkt sem það sé falsbréf. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 7.

Øllum monnum sem þetta Brief siæ edur heyra senda Paull prestr Þorsteinsson og Olafur Ge(i)rmnndsson quedin Guds og sina kunnugt giorandi at sub Anno Graciæ Millessimo trecentessimo decimo primo næsta Dag fyrir Jons Messo Baptistæ æ Thorleikstödum i Blônduhlyd æ landadeild(a)r stefnu fyrir Gudmnndi lôgmanni worum vid hiá og heirdum a þá nefndur Gudmund logmadr tok so fallinn Eijd af Haralldi Sigrdssyni og Þorunni sistr hans. Jsleifi Brandssýni og joni Bergsveinssyni at su væri landeign Thorleikstada uti marklæg ur henni rædur gardur yfir æsinn Sionhending upp i sonefnda AkraDæl. ur marklæg deilir stefna ofan yfir Giegner westr i illakijl. sem afdeilir Akrakijn allt fram i fremra Giegnirs drôg til þvergarda. ur þeim upp beina stefnu i hrolfstadalæk. rædnr hann sydan merkium milli Miklabæ(a)r og Thorleikstada upp til mots vit stein sem stendur i myrinne sndur og upp undan Mosagrund. undan steininum rædr gardr sionhending sunnan loptsgerdi fýrer utan waglatun og so beint npp epter riettsýnis i fiallseggina. Epter þessari eidfestri profan dæmdi welnefndnr lôgmann Gndmundr tiltekid land nnder Thorleikstadi med fullum laga atkvædum.

---

6. 1312.

25. Júlí 1506. á Hólum.

Máldagi Háls kirkju í Fnjóskadal í transskripti þriggja presta (Falsbréf).

Frumrit á skinni úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni. Innsiglið fyrsta er heilt og stendr á því nafn Gottskálks Jónssonar. Annars sýnist bréfið ekki geta verið svo gamalt sem frá 1506 með neinu móti og er óyggjandi *falsbréf*.

Þat medkienunst vid gottskalk ionsson ion gottskalkson og olafur tumasson prestar at vit hofum sied oc yfer lesid a holum j hiallttadal fornan maldaga halz kirkiu j fnioskadal er skrifadur hefur verit ᴍcccxɪɪ arum epter gudz burd so latande ord epter ord sem hier epter stendur skrifat.

kirkia hiñs heilaga pieturs postula a halse j fnioskadal. hun á alltt heimalañd. Birningstadi. kambstadi. Sandhauga. lambselldi wm allañ fnioskadal oc aull torfa millum þuerar oc fnioskar þingmannalækiar og markdælar *[er liggur fyrir sunnan langhől vit voluwðrdu. og riettsýnis ofan alltt j þann gard er ligur ofan at fnioskæ gagnvart sidra skoga lañdamerki*[1]). ʀeka a fliotz sandi. siettungur bædi hualreka og vidreka fra fliotzose. nær til midz sandz. siettungur vidur liősvetninga. so oc j nattfaravikum millum huanndala og suiinar. oc skal allur sa siettungur fyrst takaz. teigur filger j kinn nordur. ut fra fiñstodum oc þýfeteigur innan garda. afriett æ heidi ut. hælzmanna tungur.

oc til sannenda hier wm settum vit vor iñsigli fyrir þennan maldaga. æ Holum j hiallttadal æ sialfa Jacobzmesso arum epter gudz burd ᴍdvɪ.

[Upplesed fyrer Herads þijngs Rettenum á Halse d. 3 Maji Anno 1740.

Testera

J Benedixson Joon Eggertson

Upplesed fyrer Mañtals þijngs Rettenum aa Halsi d. 24. Maii 1743

Testera

J Benedixson Oddur Olafsson[2]).

---

[1]) [Þetta er sá kafli máldagans, sem hér virðist vera falsaðr, og til þess að koma þessum kafla inn hefir leikrinn verið gerðr, því að þetta stendr í eingum máldagabókum biskupsstólsins á Hólum (Sjá Dipl. Isl. II, 439; III, 572; V, 298). Ef svona áríðandi ákvæði hefðu verið komin inn í máldagann á dögum Jörundar biskups, er óhugsandi að hinir síðari biskupar hefðu felt það niðr, svo að þetta hlýtr að vera fals, og ártal svo sett af handahófi. [2]) [Utan á bréfinu.

7. 23. Febrúar 1357. á Helgafelli.

Ásgrímr ábóti á Helgafelli selr Þórði Flosasyni jörðina í Einiholtum fyrir Héðara-Lón og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 151a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Örstutt ágrip af þessu bréfi með ártali 1350 er prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 531.

Kaup fyrir nedra[1]) Lone.

Anno[1]) Domini Amen var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelli og Þordar flosasonar ad abote selur honum Jord alla j Eyñeholltum med ollu þui sem fylgdi ad fornu og nyiu og hann og stadurinn vard fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Þordur land allt j hiedara Lóne med ollu þui hann vard fremst eigandi ad. þar ofañ á fiogur hundrut vadmala og hest slijkañ sem Þordur vill. Jtem kw og hross þrievett. er stendur med Jordunne. skal abote og stadurinn suara Lagariptingum á Eyñeholltum. enn Þordur á Jord og gosse þui sem hann gefur fyrir.

for þetta kaup fram̃ ad Helgafelli jn vigilia Matthie 1357.

---

8. 27. September [1358]. á Stað á Ölduhrygg.

Samningr Ásgríms ábóta á Helgafelli og Órækju Sturlusonar um landamerki Ingjaldshvols undir Jökli með þeim atriðum fleirum, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 148b—149a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brief um̃ landamerke Jngialldzhuolz mille Asgrijmz abota og Orækiu Sturlusonar.

Jn nomine Domini Amen.

Var þesse skilmale mille Asgrıȷmz abota og orækiu Sturlusonar vm þann agreining sem mille þeirra bar af

---

[1]) Svo.

stadarinz vegna ad Helgafelli og Jngialldzhuolz ad stadarinz Eign skillde æfinleg þadan̄ j fra. og[1]) allur skialldbreidur mille nefndra takmarka. Jardfallalækiar og Holmzkijlu. og þar med allur Bűrfellzdalur. ǽ allan̄ hatt kuitt og akiærulaust fyrir orækiu og hanz erfingium. skilldi nefndur orækia hafa manadar beit fie sÿnu j bwrfellzdal medan hann bẏggie a Jngialldzhuole. so framtt sem hann være stadnum thil greida vm̄ þad sem hann kynne med ad þurfa. Hier med skilldi orækia giora stadnum slÿkan̄ godvilia. sem hann villdi fyrir þann averka. sem hann hafde vinna latid a skialldbreid. sijdan stadnum var dæmdur hann til eignar. enn vm̄ Rif og reka fyrir Hraunskardi skylldu (þeir) þad ad sætt hafa og stodugtt hallda fyrir sig og sijnum epterkomendum. sem þeir menn giorde þar vm̄. sem gyrder biskup nefnde til.

var þesse sattargiord a stad ǽ olldubrygg in festo sanctorum martyrum Cosmi og Damiani[2]).

og til sanninda hier vm̄. setti sijra flose Jonsson. Þorleifur Sǽmsson. Biorn Sturlason. prestar. Snorre andriesson. Biorn Jonsson. leikmenn. et cetera.

---

9. [1358].

Þorgils Guðlaugsson lofar Ásgrími ábóta á Helgafelli, staðnum til eignar, hálfri jörðunni Keflavík undir Jökli, gegn því að ábóti taki Lopt son sinn til kosts og kenslu á staðinn, svo að hann megi vígjast til messudjákns.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 259, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups, en af samanburði við önnur Helgafellsskjöl, sem nú eru fram komin, fær það ekki staðizt, og verðr ártalið að vera hér um bil 1358.

---

[1]) Svo. [2]) Ártal bréfsins mun vera hér um bil 1358, því að 10. Marts 1356 kaupir Órækja Ingjaldshól, og Gyrðr biskup er enn á lífi, þegar þetta bréf er gert, en hann dó 1360 (sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 78).

Giafabref fyrir halfre Kieflavijk.

Jn nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrimz med guds nad abota a Helgafelli og Þorgijlz gudlaugssonar ad Abote tekur med Loffte syne hanz a þennan hatt ad hann jatar honum a stadarins vegna koste og kiendslu þar til ad hann er so fær fyrir namz saker ad biskup vilie vijgia hann til messudiaknz stiettar. Hier j mot lofar Þorgilz til stadarins til æfinligrar eignar land ad kieflavijk halftt fyrir 8c. ef þad reiknast so mijkid med sannindum. ad fornu lægie. enn leggia slijktt til sem vantar. med ollum þeim gognum og gædum sem þad hefur att ad fornu og nyo og hann vard eigandi ad og þar til v kugillde og hest. sie pillturinn so torvelldur til nämz eda deyr hann fyrr enn hann fær þessar vijgslnr. eda einhuor forfoll ganga til ad eigi er von ad hanu fae þessar vijgslur. þa skilnr þorgilz sier aptur so mikla peninga sem afganga koste hanz og næme. þurfe hann og so langa yfersetu til nams ad skynsomnm monnum virdist ad stadurinn sie eigi halldinn af þessari forgipt. þa skal til leggia so jafnt þyke.

voro þesser vottar vid Jon Solmnndarson. Snorre Andresson. Eyolfur biarnarson. gudmnndur aurnolfsson et cetera.

---

10. [um 1360].

Hallvarðr Oddsson selr Helgafellsklaustri jörðina í Hrútsholti í Hnappadalssýslu, að sérlega tiltöldum skógi og eingi í Söðulsholtsland.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. (= Dipl. Isl. III, Nr. 105).

Giafabref fyrir Hrnsshollte.

Hallvardnr Oddsson selldi klanstrinu og Asgrime abote Jordina Hrusshollt med ollum þeim gognum og giædnm sem þar á ad fylgia ad tiltoldn sierliga skogie þeim er stendur

fyrir sunnañ ȧna fyrir sunnañ modruskalahollt og eingie j Sodulholltz Jord sem bref þar vm̄ giortt vottar et cetera. [Hier vanttar ij blod ȷ maldagann[1]).

---

11. [1360].

Snorri Andrésson selr Ásgrími ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina að Horni fyrir fjórðung í Berserkseyri og lausafé að auk, og er þar í talin bók, er Kolbrún heitir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Þetta bréf er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 257 eptir nokkuð afbökuðum afskriptum, og með efablöndnu ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups. En það er bert af þeim Helgafellsbréfum, sem nú eru komin fram, að það ártal fær ekki staðizt. Í afskript af bréfinu, sem komin er frá séra Guðmundi Jónssyni Hellnapresti, stendr ártalið 1460, sem að vísu er rangt, og hefir með öðru orðið til þess að sagnaritarar hafa talið, að sá hafi heitið Ásgrímr er ábóti var á Helgafelli það ár [(1460). Sjá Tímarit Bókmentafélagsins VIII, 233]. Enn þótt þetta sé rangt, sýnist það þó að nokkru benda í rétta átt, og mun vera farið aldavilt af misritan, svo að hið rétta ártal bréfsins verðr 1360. Kemr það vel heim, því að nú er það ljóst orðið, að Helgafellsklaustr fær fyrst *alla* Akrey hjá Snorra Andréssyni 1365 (sjá Nr. 18 hér á eptir).

Kaup fyrer Horne.

Jn nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra abota Asgrimz og snorra Andriessonar ad snorre selur abota Jord ad Horne med ollum þeim gognum og gædum sem þui landi fylgia ȧ og hann vard fremst eigandi ad. Hier j mot gefur aboti j bersersseyre fiordung med ollum þeim gognum og gædum sem abotin vard fremst eigandi ad. og þeirre Jordu eigu ad fylgia til fiordungz og v^c er sijra Thomas Snorrason gaf til stadarinz j sijnu Testamente og þar til bok er kolbrun er kollud. og leiguburd af halfri akurey med tueggia kugillda leigu. ero þau merke ad mitt braunskard ꝺ̄ fra þorustada-

---

[1]) [á spássíu í handritinu.

firdi millum hornzselia og kothraunz. skilde huor sier aptur þad sem hefdi at(t) ef nockrar lagariptingar geinge ꝺ.

voro þesser vottar vid sijra Jon Hall(dor)sson. sijra Snorre þordarson. Halldor Jonsson og Einar Gudmundsson [og marger adrer goder menn[1]).

---

12. 14. Janúar [1362]. í Grunnasundsnesi.

Einar Þorláksson fær Ásgrími ábóta og klaustrinu á Helgafelli jarðirnar í Botni og á Þórustöðum, en skilr Þorbirni frænda sínum í mót kost, klæði og kenslu, þar til hann væri vígðr til prests, og þar með fimm hundruð í bókum, messuklæði og kaleik.

Eptir skjalabók úr safni Jóns Pétrssonar háyfirdómara, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 256, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups, en fær nú ekki hæglega staðizt eptir að komið er í ljós testamentisbréf Einars Þorlákssonar frá 14. Janúar 1362, því að svo sem það er orðað hefir Einar þá verið dauða nær og þá dagana verið að ráðstafa sínum efnum, sem honum þótti mestu varða, og mun hann hafa dáið það ár. Er því ljósast að þetta bréf geti ekki yngra verið en 1362, og frá því ári mun það vera. Einar hefir verið bróðir Ketils hirðstjóra.

Kaupbrief fyrir Botne.

Jn nomini[2]) Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Einarz Þorlakssonar ad abote tok med Þorbijrne frænda hanz og jatade honum koste. kiendslu og klædum. þar til hann være prestur ad vijgslu. ef honnm yrde þad audit og þar med v^c^ j bokum og messuklædum og kaleik. hier j mot lagdi Einar til klanstursinz Jord j botne og a Þorustodnm. v kugilldi og v^c^ j haustlagie.

var þetta bref giortt (j) grunnasundznese post octavam Epiphaniæ[3]) þessum monnum hiaverondum sijra Þorleife

---

[1]) [sl. 858; b. v. sbr. Dipl. Isl. III, bls. 313. [2]) Svo. [3]) Þetta er helzt svo að skilja, vanti hér ekki i, að dagsetningin sé næsta dag eftir áttund þrettánda dags eða 14. Jan.

Jonssyni. Lopti diakna þorgilssyne. augmunde Þorvalldssyne og Olafe Þorsteinssyne.

---

13. 14. Janúar 1362.

Testamentisbréf Einars Þorlákssonar (bróður Ketils hirðstjóra), þar sem hann meðal annars gefr Helgafellsklaustri til legs sér jörðina í Hraunfirði.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Örstutt ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 153.

Giafabref fyrir Hornzfirde[1]).

Jn nomine Domini Amen

giore eg Einar Þorlaksson þetta testamentum til syndalausnar mier og saluhialpar heill ad samvitsku þo nockud sie krangtt j lijkamanum.

(J) fyrstu ad eg kys mig liggia ad H(eilagri) Helgafellzkirkiu epter þui sem gyrder biskup j Skálhollte hefur þar orlof til giefit. hef eg til þess legz lagtt land allt j Hraunfirdi[1]). med þessum skilmala ad sex fiordungar smiorz skulu giefast ártijdardag minn þurfamonnum af stadnum ad Helgafelle æfinliga. og seigiast salumessa ártijdardaginn æfinliga med ollum tonum sungnum salutijdum. og nefna mic thil bænar huorn sunnudag j kirkiu. hef eg hier med adur lagtt thil stadarinz j Testamentum x^c et cetera. hefur abote. med brædra sinna samþycke. jatad mier brodurligri vtferd. med þuilijkum eptergiordum sem þeim heyrir.

Jtem ij^c til stadarinz j skálhollte.

krossholltzkirkiu j^c.

j^c kirkiu j nortungu.

j^c kirkiu j áse.

j^c fatækum monnum jnnan̄ xij manada.

skal þetta allt riettgolldid j vadmalum.

j^c fatækum monnum j kosti og klædum jnnan̄ sio natta.

---

[1]) Svo.

Sugurdi brodur mijnum kw.

Þorgierde Hauskolldzdottur .v^c. iij kugilldi og ij^c j þarfligum hlutum.

j^c konu þoralfz.

morg[1]) jngolfi.

gior(i) eg skylldugliga ad allar mijnar vijsskullder (greidist) þær sem eg atti ad lwka. gef eg mig gude j valld og mijna sal med jdran og audmiuku hiartta. enn eg neita fiandanum ovin allra godra hluta. og ollum odrum jllum hlutum. bid eg drottinn minn og þijna sætustu modur og alla helga til arnadar ordz. skal mitt Testamentum standa obrigdugliga hiedan af.

Actum Anno 1362 in festo felicis.

---

14. **27. December 1362.**

Björn Jörundarson selr Ásgrími ábóta að Helgafelli jörðina á Bakka (í Helgafellssveit) fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b—153a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Örstutt ágrip af þessu bréfi með ágizkuðu ártali 1360 er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 106.

Brieff fyrir Backa.

Jn nomine Domini Amen.

Var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle og Biarnar[2]) Jorundarsonar ad Abote keypti[3]) ad honum land allt a backa med ollum þeim gaugnum og giædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þui atte ad fylgia ad fornu og nyiu. Hier j mote giefur aboti biỏrne kyr v. v asaudar kugilldi. giellfiar kugilldi. fimttan .c. vadmala. v^c j gripum vird til fullra aura. Lwka a fyrsta ǻre xij^c j vadmǻlum og iij^c j gripum. enn a thueimur ǻrum odrum skal lwkast ad helminge allt annat landz verdit. nema abote

---

[1]) Þ. e. mörk. [2]) Hann er kallaðr Bj*arni* í ágripinu. [3]) b. v.; vantar í hdr.

vilie lwka skiotara. lwkast xij alner j leigu af huoriu hundradi er olwktt er. skal biorn abyrgiast allar lagariptingar ǡ lande og lwka stadnum jafnmarga og jafnfrida anra aptur j mote ef brigdast kann. enn abote er skylldugur ad hallda Jordinne til laga. skilur bıjorn sier aptur so morg hundrut og jafnfrid j jaurdu sem eigi verda lwktt.

voro þesser kaupvottar. Sijra Snorre officialis. sijra flosi. Þordur flosason. Snorre Andriesson. Biorn Jonsson. Sueirn Solrunarson. Jon gudmundsson. Anno 1362 in festo Johanniz apostoli.

---

15. 22. Apríl 1364.

Samningr frú Haldórn Þorvaldsdóttur og Ásgríms ábóta nm jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein, er Haldóra hafði áðr gefið Helgafellsklaustri, svo og um önnnr fjárskipti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 150a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip bréfs þessa er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 171.

Brief fyrir Hoolum. gordum og þæfusteine.

Jn nomine Domini Amen.

var þesse skilmale Asgrimz abota og fru Halldoru Þorvalldzdottur vm leiguburd a þessum Jordum þrimur sem hnn hafdi ǡdnr giefid stadnum a Helgafelli a Snæfellznesi Hoolum. gordnm og þæfusteine. Enn nn endurnyiade hnn þa somu giof med handlogum vid Abota Asgrijm alagalanst vid stadin til nockurz þunga ǡ þann mata ad stadnrinn skilldi þær æfinliga eiga. med ollnm þeim hlunnendum. sem þeim fylgdi. Enn abotinn skillde lwka frn Halldoru xx vætter skreidar. og þar til huortt er abotinn vill x vætter skreidar ednr ij fiordnnga smiorz fyrir hueria vætt. Jtem fær hun Abota til leiguburdar ǡtta kyr og fiogur asaudar kugilldi. skal þar lwkast j leign iij vætter smiorz. skal þesse Jarda leiga og kngilldi lwkast ad Helgafelli ǡ huortt ǡr. ǡ stadurinn hier af x kugilldi. Jtem skal smǡvidur leggiast af rekum til firsagdra jarda. so ad þær verdi leigu-

færar. Enn frű Halldora skal hafa hualreka og hina stærru vidu. medan hun lijfer. og skipa þui vid stadinn. sem hun vill. enn stadurenn ǘ allañ reka med fyrgreindum Jordum og kugilldum stadnum frials alþingiss og leigulaus.

Og til sanninda hier.

Anno 1364 decimo calendas Maij.

---

16. 23. Júní [1364]. í Görðum.

Gyrðr bóndi (Þorvarðsson) selr með samþykki Ingu húsfreyju sinnar Ásgrími ábóta og staðnum á Helgafelli jörðina í Vatnsholti í Staðarsveit fyrir Svarfhól í Miklaboltshrepp, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 61, með ártali 1354 að ágizkan, en í handritum stendr 1345, sem ekki fær staðizt. Nú síðan þetta bréf er komið fram nokkurn veginn heilt og önnur fleiri Helgafellsskjöl, er að ráða að ártal þess muni vera 1364.

Kaup fyrir vatzhollti.

Jn nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrims abota stadarinz vegna ad Helgafelli og gẏrdz bonda med handlagie og samþẏcke Jngu husfreyiu hans ad þau fyrnefnd hion selldu Asgrimi abota land allt j vatzhollte med ollum þeim gognum og gædum sem þau vrdu fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Asgrimur abote (jord) ad Suarbhooli. allt j miklholltzhrepp med ollum þeim gognum og gædum sem þui landi eiga ad fylgia og stadurinn ad helgafelli vard eigandi ad a þann hatt ad gẏrder og Jnga skilldu bwa ad vatzhollti vm þriu ǘr. enn suarfholl byggiast stadarinz vegna og stædist ǘ vm̄ leiguburd enn ad lidnum þrem vetrum skilldu þau kiosa huortt er þau villdu þa helldur eiga suarfhol edur xiij^c er stadarinz formenn villdu vti lata þa ad frijdleika. hier med giordi abotinn þau kuitt af torfz[1]) tiltoku og allri vida

---

[1]) t⁰z, hdr.

medferd ad vatzholltz reka. sijdan þau hofdu þar geymslu a stadarinz vegna.

voru þesser kaupvottar Sijra Jon Hall(dor)sson. Sijra Snorre Þordarson. Olafur hirdstiore pietursson. Jon b(ondi) kietilsson. Hrafn snorrason. Snorre andriesson et cetera.

---

17. 1365.

Vitnisburðr sex manna, að þau Gyrðr bóndi og Inga kona hans hafi viljug og óneydd geingið að kaupi þeirra við Ásgrím ábóta um Vatnsholt og Svarfhól.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858 4to, bl. 142b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

1365.[1])

Ollnm þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra heilsar Jon prestur Halldorsson. Snorre prestur Þordarson. Hrafn Snorrason. Snorre Andriesson. Magnus Gudlaugsson og Halldor Jonsson medur guds kuedin og sinne kunnugt giorandi ad þar vorum vær j hia j stofunne j gǒrdum ad gýrder bonde og Jnga kona hanz geingu samþyckeliga til handlagz vid Asgrim abota vm þad kaup er þau keyptu vm̃ vatnzhollt og suarfhol epter þui sem kaupbrief þeirra þar vm giortt vottar. vorn þau hier vm sannliga sialfviling og a allañ hatt oþuingnd af huorium manne þeim þar voru jnne bæde medur ordum. verkum og giordum. þraungde Olafnr bondi þeim og ad sidur til þess kaupz. ad hann villdi eigi fyrir handlaginu seigia vtan vnder dom væri fest. þniat hann villdi ad ecki hefdi keyptt verid. kioru þau og fullkomliga bædi samtt kaupid helldur enn dom adur þau geingu til handlagz vid Abotann. ad sijdustu hiellt og einginn hondum þeirra þa þau logdu hendur sijnar samþyckeliga saman. matte og eñgi madur þad heyra ad þan mællte nockud j mote eda (gyrder) kalla(di)st naudigur vera þa er sıjra Jon skildi fyrir handlagi þeirra. budu

---

[1]) 1395, hdr., sem er augljós misskript fyrir 1365.

þau og Abota sialfdæmi adur vm̃ daginn þad sem j mille þeirra bar. var þa og bued til kaupz med þeim vm̃ þessar jarder.

og til sanninda hier vm et cetera.

---

18. 12. Maí 1365. í Bjarnarhöfn.

Snorri Andrésson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli með samþykki Sigríðar húsfreyju sinnar alla Akrey fyrir Seljalönd, með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

Landsbókasafn 858. 4to bl. 156b, skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Áðr er bréf þetta prentað í III., Nr. 110 eptir yngra handriti (AM. 252. 4to) og með ártali 1360. Ártalið hér kemr betr heim við önnur skjöl Helgafellsklaustrs.

Kaupbref fyrir akur Eÿium.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Asgrimz abota og snorra Andriessonar. med samþyckie Sigrijdar[1]) hwsfreyiu snorra. og conventubrædra. ad ħelgaf(elli). ad herra[1]) abotinn[2]) selur Snorra oll [Selialond[3]) med þui ollu sem stadurinn vard fremst eigandi ad. og þeim á ad fylgia ad fornu og nyo. ħier j mot giefur[4]) Snorre akureÿ alla. med þeim skerium og holmum sem fiarar j og[1]) Eyunne[5]) a ad fylgia. ad fornu og nyo. [Skal eirnin fylgia[6]) selfor a land. a[7]) Seliahofda. medur torfe til Seliagiordar og xij kugillda beit. ef þeir eigu so til. er þar bwa. enn taka eigi til af odrum. huort fleira sem þeir vilia saudfie[8] eda kyr. millum ħagagarda. vtan eingiar[9]) so leinge sem þarfnast. en Snorre slae þad fyrst ef hann vill eigi til beitar leggia. skal fie Snorra eiga [jafnan frialsa[10] beit allzkonar epter þui sem hann skipar. og þeirra manna sem hann bygger [á amyrum[11]). Gudnÿarstodum[12]) og biarnarhofn. Rista[13]) ad frialsu heytorf hia seliahofda. ef akureÿ-

---

[1]) h. v. 252; [2]) abote 252; [3]) lönd ad Selium 252; [4]) gaff 252; [5]) eyunum 252; [6]) [og eÿunum filger 252; [7]) ad 252; [8]) asaud 252; [9]) eÿnge 252; [10]) [jaffnheimila 252; [11]) [a myrum 252; [12]) 252; dugmyrarstodum 858(!); [13]) Riste 252.

ingar vilia. ħier med selldi Snorre herra[1]) abotanum[2]) faskrűd[3]) fyrir iij kugildi. verde nockur brigda[4]) a odrum huorum ȷord(un)um. skilur huor sier aptur [þær ȷarder[5]) sem adur hefur att[6]) epter þui sem kaup þeirra var adur.

[War þetta kaup þeirra j Biarnarhöffu jn festo Nerei et Achillei[7]) Anno Domini 1365[8]). Þessum monnum hiauerande sira Jone Halldorssine. Marteine bonda Þorleifssine. Helga Brandzsine. Magnuse Jllhugasine og Fiallgeire Einarssine. Gudmunde Sueinsine. Þorgrijme Runolffssine. Gudmunde Sigurdzsine og mørgum ødrum godum mőnnum[9]).

---

19. **1365.**

Órækja Sturluson geldr Hauki Gunnarssyni Kálfárvelli alla fyrir þau tuttugu hundruð, er hann skuldaði honum upp í landið á Ingjaldshvoli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 147_b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kaupbref ad Kalfarweller ero giefner vid Jngialdzhvole.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender S(ira) Liotur Biarnarson og Biorn Jonsson quediu guds og sina kunnugt giorandi ad þar vorum vid j hia og sáum a ħandlag þeirra Orækiu sturlusonar og Haukz gunnarssonar so fyrir skildu ad nefndur Orækia gallt honum kalfarvelle alla fyrir landit á Jngialldzhuole. er hann var honum skylldugur epter þui sem kaupbref þeirra þar vm̄ giortt vottar. enn nefndur Haukur handlagdi hann kuittan fyrir þau xxcj lausafie er skild voro j kaupe þeirra. skillde optnefndur Orækia sier aptur allt landit a kalfarvollum ef Jngiallzhuoll ʀipptist.

Og til sanninda hier vm̄ setium vier.

Anno 1365.

---

1) b. v. 252; 2) abota 252; 3) Faskruff 252; 4) brigd 252; 5) [þa jörd 252; 6) 252; ad 858; 7) leiðr.: mariæ og Achilli(!) 252; 8) 1360 252; ɱccclx 430; 9) [Anno 1365, 858.

20. [1365].

Orækja Sturluson selr með handlagi Solveigar húsfreyju sinnar staðnum á Helgafelli jarðirnar Ingjaldshvol og Kjalveg undir Jökli fyrir 70 hundruð með því skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 147b—148a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 261 með ártali 1377 eptir Kirkjusögu Finns biskups. Það ártal fær þó ekki staðizt, og bréfið hlýtr að vera eldra en 1369, því að þá standa Kálfárvellir fyrir brigð á Ingjaldshvoli (Dipl. Isl. III, bls. 254—55). Verðr það þá líklega svo að skilja, að þetta bréf sé einmitt frá 1365, og að Haukr Gunnarsson hafi selt Birni Jónssyni aptr Kálfárvelli þetta sama ár (1365), og Björn því næst Torfa Koðránssyni 1366 (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 178), jafnan með því skilyrði, að jörðin stæði fyrir brigð á Ingjaldshóli, þótt ekki væri það þá bréfað.

Orækia Sturluson selur asgrime abota Jngiallzhvol og Kialveg.

Ju nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Orækiu Sturlnsonar. ad Orækia sellde stadnum ad Helgafelli lond er so heita Jngialldzhuoll og Kialvegur. med olln þui hann vard eigandi ad eptir þeim skilmala sem hann keypti ad; Hauke B(onda) gunnarssyne. Hier j mot jatade asgrimur abote klausturs inz vegna 70c med þessum frijdleika. halfan þridia tug kugillda. ern þar j x kyr. 9 asaudar kugilldi og vj gielldfiar kugilldi. halfan þridia tug hundrada j vadmalum. haustlagie og gripum. Lwkast a fyrsta ǻre v kyr. þriu asaudar kugilldi. ij kugilldi gielldfiar. vc vadmala. vc j haustlage. a odru ǻre iij kyr. iij asaudar kugildi. ij gielldfiar kugilldi. 4c j vadmalnm. 4c j gripum. A þridia are ij kyr. iij asaudar kugilldi. ij gielldfiar kugilldi. 4c vadmala. iijc j haustlagie. Jtem var lagtt ved j jordina a Hros(s)hollti til leiguburdar. a þann hatt ad aboti skal a sietta ǻre [1])fyrir x kugilldi xc j vadmalum og haustlagie. liggur allt j jordu til leiguburdar. xij alner a huoriu hundrade þad er eigi lykst ut a fyrsta are. Skuln oll sol lwkast ad Helgafelle. skal

[1]) Svo. Hér mun vanta: leysa veð.

abote lata giora vpp kirkiu a Jngiallzhnole. enn orækia [skal leggia[1]) til alla lausavidu, sem hann hefur til. kann Jngialldzhuoll og ad uipptast skilde abotinn aptur stadnum alla Kalfarvelle er orækia (gallt) fyrir Jngialldzhuol og allt hros(s)holltz verd. Lagdi aboti nidur allar tiltaulur vidur orækiu stadarinz vegña og sakargipter. Handlagde Solve(i)g hwsfreyia[2]) orækin þetta kanp frialst og lidugtt sinna vegna.

Þessum monnum hiaverondum S(ira) flosa Jonssyni. S(ira) Jone Halldorssyne. Sıȷra Jlluga Kietilssyne. S(ira) Þorleife Jonssyni. S(ira) Saulmnnde Eigilssyne. Sıȷra Biarna Sturlnsyne.

---

21. [fyrir 1367].

Snorri Andrésson gefr staðnum á Helgafelli í prófentu með sér og til legs sér jörðina á Hamri (líkl. Stakkhamri í Miklaholtshrepp).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III., Nr. 258, og er þar getið til, að ártalið muni vera 1377. En af mannanöfnum þeim, sem koma fram í þessu bréfi, — en ekki standa í ágripinu —, er að ráða, að bréfið sé eldra en 1367 eða jafnvel nær 1360. Loptr Þorgilsson er hér enn nefndr djákni.

Brieff fyrir Hamre.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle. og Snorra Andriessonar ad nefndur Snorre gefur stadnum ad Helgafelle land vnder Horne[3]), med ollu þni sem hann hefur eigandi ad ordit oc þar til lagde hann vc j haustlægie edur vadmālum. hier j mot jatade abote nefndnm Snorra æfinligum koste af stadnum sem fremsta manne a stadnum. nema dryck og klædnade so framtt sem hann hefur eigi kost til ad klæda sig sialfur vllklædum. So og huar sem hann andast ā Jslande. þa skal formadur stadarins lata sækia

---

[1]) [tviskrifað; [2]) hwsfreyiu, hndr.; [3]) Svo hér 858. Ágripin hafa *Hamar*.

hann og hafa þar fullt fyrir af gosse Snorra. ef hann. hefur peninga til. ella gangi á stadarins gosse.

Þessum monnum hia verondum Lopte diakna Þorgilssyne. Gijsla[1]) klerk pálssyne. pale gilssyne. Þordi Thomassyne. vermundi gallta. og odrum godum monnum.

---

22. **1. Marts 1367.** **í Görðum.**

Snorri Þorleifsson officialis í Skálholti úrskurðar fast og stöðugt kaup þeirra Gyrðs Þorvarðssonar og Ingu konu hans við Ásgrím ábóta á Helgafelli um Vatnsholt og Svarfhól, því að svarið var, að Gyrðr og Inga gerði kaupin óneydd.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142b—143a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender Snorre prestur Þorleifsson officializ j Skalholti Quediu guds og sina kunnugt giorandi 1367 in festo donati martyris kom a stefnu fyrir mig j gordum j Stadarsueit Asgrimur abote ad Helgafelli og gyrder þorvardsson og Jnga kona hanz epter þui sem þau hofdu þar handlagtt sig med ollu þui profi og skilrijke sem þau hefdi til vm þad jardarkaup er abotinn sagdist keyptt hafa jordina j vatnzhollti ad þeim med þeirra godu samþycke og vpplagie. enn þau saugdust naudig verit hafa. og ad teknu juramento af huorutueggiu halfu krafdi eg ad þau skilldu leida prof sitt ef nockrer menn hefdi þad sied ad halldid hefdi verid hondum þeirra. þa er þau geingu til handlagz vid abotann eda þau hefdi kijptt hondum og ordit eigi laus eda talad þad ad þau være naudug og villdi eigi jordina selia. og fieckst ecki vtan þau frambaudu[2]) eid sinn og villdu sueria ad þau væri naudug. syndist mier sa eidur eigi takandi med þui abotinn baud fram votta og krafdi mig ad taca þa sem hia hefdi verid þeirra kaupi. og þeir vottudu ad þeir sau eigi annad epter sinne samvijsku enn þau væri onaudig. sijra Jon Hall-

---

[1]) Svo; *rétt*: Gils, og hefir hann verið faðir Páls. Gils prestr dó 1367 (Gottskálksannáll); [2]) Svo.

dorsson og Einar gudmundsson og soru þennan eidstaf et cetera.

Til þess leggur þu hond a helga bok og þad segir þu gudi ad þar varstu j hia hier j gordum næsta dag fyrir Jonzmesso baptistæ ad asgrimur abote og gẏrder Þorvardsson og Jnga kona hanz laugdu hendur sijnar saman og keyptu vm ȷarder vatnzhollt og Suarbhol er liggur j Michlholltzhrepp med þeim skildaga sem kaupmale þar vm gior vottar. sagdi aboti fyrir handlagit ad þau skilldu þui ad eins til þessa kaupz ganga nema þeim væri badum viliugtt og þennañ eid suer þu eigi saker vinattu virding herra abota. saker haturz eda ofundar vid gyrder edur Jngu konu hanz. og eigi nema saker laga og Riettinda. So sie þier gud hollur et cetera.

Þui j gudz nafne amen sagda eg med fullum domi og vrskűrde fast kaup þeirra abota asgrims og gyrdz Þorvardssonar og Jngu (og) Jordina vatnzhollt klaustrinu ad Helgafelli til halldz og æfinligrar eignar. enn þeim gẏrder og Jngu fyrrnefnda Jord ad Suarbholi eptir kaupi þeirra.

Og til sanninda hier vm.

---

23. [um 1370].

Kolbeinn Benediktsson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli jarðiruar Grunnasundsnes og Hóla í Helgafellssveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 155a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 260, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir kirkjusögu Finns biskups, því að í eingum handritum stendr ártal þessa bréfs, svo menn viti. Eins og bent er á í umgetnum stað í Fornbréfasafni, kemr það ekki heim við ártalið 1377, að Kolbeinn sá, sem hér selr, geti verið sami maðr og Kolbeinn Benediktsson ríki, er dó 1375. Er því tvent til, og annað er það, að þetta sé annar maðr, eða þá hitt, að ártalið 1377 sé rangt, og þykir mér það nú líklegra, því að það er nú staðreynt orðið síðan skjalabók sú fanst, sem hér er prentað eptir, að ártöl Finns biskups á Helgafellsskjölum eru víða alveg marklaus, annað hvort bygð á ónýtum af-

skriptum, eða þá sett að ágizkan. Kaupalagið sjálft í bréfinu bendir og á, að hér sé við ríkan mann að skipta. Kolbeinn heimtar hér alt greitt í beztu aurum og jafnvel mikið í silfri, og mundi ekki öðrum hafa gagnast það gagnvart ábótanum en ríkum manni. Auk þess er Kolbeinn kallaðr „bóndi“ í öðru bréfi um þessi jarðakaup. Er því líkast að sá, sem selr hér, sé einmitt Kolbeinn ríki, er dó 1375, og ætti þá bréfið að vera frá c. 1370.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese og
Holum j Helgafellssueit.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelli og kolbeins benedictssonar. ad kolbeinn selur abota grunnasundznes og hola j Helgafellzsueit med ollum þeim gognum og giædum er þeim londum eiga ad fylgia ad frateknum skogar jtokum þeim[1]) er adrer menn eigu ad hafa. Hier j mot gefur abote kolbeine x kugilldiss hesta. vtañ abote villdi helldur lwka atta hesta og 4 tuævetur hross. halfan siounda taug skreidar fyrir x^c nema abote vilie betur giora. og taka ad helgafelli. xvj^c j silfri. xij aurum eyrer. xij og xx[2]) vadmala og ij hundrada lag j hual slijktt sem abote villdi til lata. skilldi kolbeinn abyrgiast allar laganiptingar a þessum jordum.

voro þesser kaupvottar broder Steirn Þorkielsson. Broder Snorre Marteinsson. B(roder) narfe Snorrason. pall gilsson. Helga audunardotter. og fleire adrer.

---

24. [um 1370].

Kolbeinn Benediktsson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli jörðina Grunnasundsnes í Helgafellssveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 156a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese.

Jn nomine Domini Amen

---

1) Þeir, hdr. 2) Svo.

var þetta kaup þeirra Asgrims (abota) ad Helgafelli og kolbeinz benedictssonar. ad kolbeinn selur stadnum ad Helgafelli jord alla j grunnasundznes(e). med ollum þeim gognum og gædum sem þar eigu ad fylgia og þau fru halldora vrdu eigandi ad. Hier j mot gefur Abote kolbeine b(onda) halfan þridia taug hundrada j hafnarvodum og v^c j voru. halfan siounda taug vætta skreidar. skal þad lwkast ad Helgafelli. Brentt silfur til v^c. xij aurum eyre af þeim Rosum sem beit er a botne gyllt edur grafiñ. hross til v^ca kugillda vird. skal lwkast a þremur ãrum. nema skreidiñ og vadmalin. enn allt annad a fyrsta ãre.

voro þesser vottar b(roder) Steirn. b(roder) Snorre. wermundur Ornolfsson. Jon Ormsson. prestar. Snorre Andriesson et cetera.

---

25. 1371. á Helgafelli.

Haldóra Þorvaldsdóttir kvittar Ásgrim ábóta á Helgafelli af öllum skiptum þeirra á milli og aftekr ómagaskyld þá, er fylgja átti jörðum þeim fjórum í Bervík, er hún hafði gefið klaustrinu.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 150b—151a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Frú Halldóra dó 1373 (Gottskálksannáll), og hefir verið kona Kolbeins Benediktssonar.

Kuittunarbrief Halldoru Þorvalldzdottur vm Jarder j Bervijk.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra heilsar Halldora Þorvalldzdotter (med) k(ucdiu) guds og s(inne) kunnugt giorandi ad eg hefi gjortt Abota Asgrim[1]) af stadarinz vegna ad Helgafelli kuittañ og lidugan af ollum skiptum og skulldaferlum sem eg hefi vid stadinn att. fra fyrsta tijma er eg atta nockud vid hann ad skullda. og þar til sem nu er komit. so giore eg stadinn og yfer vel

---

[1]) Asgrime, hdr.

kuittāñ af ollum þeim stærrum og smærrum[1]) sem eg hefi til hanz lagtt. og hefi ongua skulld fyrir skilid. so kiennunst eg og med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi fullkomliga vppgefid þa omagavist sem eg hafdi ætlad ad fylgia skillde jordunum þeim fiorum a Snæfellznesi med x kugilldum er eg hefi stadnum gefid. saker þess ad mijn profenttuseta hefur ordit a stadnum. er eg ætlade med fyrstu. skal þetta allt saman snuast vpp j mitt testamentum optnefndum stad a Helgafelle til frelsiz og nada.

Og til sanninda et cetera.

Actum Helgafelle Anno 1371.

---

26. [1375].

Máldagi kirkjunnar í Hjarðarholti í Dölum, [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 262. 4to, bls. 43—44, skr. c. 1605. Í registri við þetta handrit getr Jón Sigurðsson þess, að þessi máldagi „sýnist eldri en Vilchinsmáldagi", og mun einginn efi á því vera, og mun þetta vera máldagi Oddgeirs biskups.

Hiardarholltt j LaxárDal.

Kirkian j Hiardarhollte er helgud hinum heilaga Johanne Baptista.

hun á heijmaland alltt. med gognum og giædum þeim er þar fylgia. hun á Spagilsstade og Vigsholltzstade og Þrandargil og Borger. halfa vejde j Laxá. millum Krosslækiar og strejngs fyrer ofañ papa. Enn þadañ Einsamañ vt j sio. og vm̄ fram̄ molldskriduhil.

Þangad liggia til iij bæer og xx. ad Tiūndum og lysestollum. og osttollum. skal hann verda suo mijkell. malsmiolk[1]). þá mest er millum Þorlaksmessu og petursmessu.

hun á selfór j Kikasel. ollu fie sijnu.

Stodhrossa bejt j Þuerdal. vpp fra Kolldukinn.

Hun atte xvj kyr og ij. asaudar kugillde. þá er Sera Vermundur[2]) tok vid stadnum. v^c^. jnnañ gatta. vij hross.

---

[1]) Svo. [2]) Þetta mun vera sami maðr og Vermundr Örnólfsson, er síðan varð prestr í Selárdal og ábóti á Helgafelli.

v^c^. vadmála og kluckubrot og iij alltarisklæde. ad nafne eitt med pell. og er giortt á Crucifixum. iij med fustañ. Suart messuklæde. ein ad nafne bæde bætt og slitiñ. Hoklar iiij eirn Blár. annar huijtur. þridie grænn. fiorde raudvr. stolur tuennar og handlijn. Ducatus á alltare. ad nafne Cantaracapa. caleikar ij. messufata kista. og j tuejm hlutum vætt yfer. Sacrarjum munnlaug. smelltañ kross. Rodukrossa iij med tre. mariu skrift. Jons skriftt. Laurencius skriftt. kertistikur ij. med messing. ij. med Járn. kierttahialmur. og elldbera. nafnlaus. og allur j sundur bollenn. Glodarkier. messingarkola. v. kluckur. fonts vm̃buningur. stola. tuo lectara. tialld eitt og alltt fared. lijkakrak.

---

27. 15. Októher 1377. á Helgafelli.

Hrafn Snorrason selr með samþykki Þuríðar húsfreyju sinnar staðnum að Helgafelli land að Saxahvoli undir Jökli með gögnum og ítökum fyrir Vatnsholt í Staðarsveit með rekum og hlunnindum og þar með lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 149a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er áðr prentað eptir öðrum og lakari afskriptum í Dipl. Isl. III, Nr. 268. Þar er og dagsetning misprentuð 13. fyrir 15. Október.

Kaupbrief um̃ Saxahol og vatzhollt mille Asgrimz abota og Hraffnz Snorrasonar.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota med samþycke conventubrædra [og Hraffns Snorrasonar[1]). ad Hrafn Snorrason selur stadnum ad Helgafelli land ad Saxahuole med ollum þeim gognum og gædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þessu lande eiga ad fylgia ad fornu og nyio med þessum ȷtokum. skipzhofn j ondverdanese. onnur j Beruuijkargarda. tueggia stack(a) skurd j Hognamyre[2]).

---

[1]) [þ. v. eptir AM. 252. 4to; vantar í 858. [2]) Svo 858. Háumýri, hin hdrr.

Hier j mot giefur aboten land j vatzhollte. med gognum og giædum. sem stadurinn vard eigandi ad. ad fra teknum ollum reka. so sem stendur j maldagaskra stadarinz. skipstada vid bwder og laxveidur j Lýsu badumeigiñ. so langtt sem jorden vatnzhollt geingur vpp audrum meigiñ. Hier til xiiij kugilldi ij^c j haustlagie. sex c j vadmalum. hundradz hross og kietil og liereptt fyrir þriu hundrut. skilldi huor hallda þeirre jord til laga. sem keypt hefur. enn huor gange aptur ad þui gosse. sem att hefur. epter riettum Reikninge.

var þessu keyptt med samþycke Þurıjdar[1]) Hwsfreyio Hrafns.

for þetta kaup frañ ad Helgafelli in crastino calixti Anno 1377 þessum monnum hiaverondum. Sijra Jone Hall(dor)ssyne. Snorra Andriessyne. Bıjrne Jonssyne. Þormodi Jonssyne. Einare gellerssyne[2]) og morgum odrum godum monnum.

---

28. 1386. á Hjalla.

Eyjólfr bóndi Snorrason selr Guðmundi ábóta á Helgafelli land alt í Miðgörðum í Staðarhrepp fyrir land á Súlunesjum og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144b—145a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 340.

Jn nomine Domini amen er þesse kaupmale þeirra gudmundar abota ad Helgafelli med samþycke virduligz herra Michaelz biskupz j skálhollti og eiolfz bonda Snorrasonar ad Eyolfur selldi abotanum og klaustrinn land allt j midgordum j stadarhrepp med þeim gognum og giædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þui lande fylgia ad fornu og nyu. med laxveidi j kerstaudu j ánne lysu[3]) alþingiss jtakalaust. Hier j mot giefur nefndur abote greindum Eyiolfi land a Sulunese med minna Sulunese. med ollu

---

[1]) sl. hin hdrr. [2]) Jonssyne(!), hin hdrr. [3]) lún, hdr(!).

þui sem þni lande á ad fylgia ad fornu og nýiu og Þorlakur styrkársson oss fieck. og hann vard fremst eigandi ad. Hier j millnm gefur optnefndur abote nu j ár iij kyr og xij ær. og bænhws kngilldi vnder sialfum sier. og kw er hann á ad lwka kirkiunne a Helgafelli. veturgamallt nant og v^c j haustlagie j haust. þrijr sauder gamler til hundradz og tuævett naut og ofan á xij alner til hundradz ad vore ij kyr og xij ær og nu j ár half onnur vætt smiorz. skal þrattnefndur Eyolfur abyrgiast allar lagariptingar á gardalandi. enn nefndur Abote (svara) Lagariptingum á Sulunesium. for þessi kaupmali fram a Hialla j Anlvese Anno 1386. þessum monnum vidverandi vijgfwse yfarsyne. Sumarlida Þorsteinssyne. Halldore Helgasyne og Orme Haflidasyne.

---

29. 21. Maí 1387. í Miðgörðum.

Eyjólfr Snorrason handleggr Guðmund ábóta á Helgafelli kvittan afölln andvirði Miðgarða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns báyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittnn fyrir Midgarda andvirdi.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendum (vier) Þorleifur Marteinsson. Olafur Marteinsson. Andries philippnsson kuediu guds og vora kunnugtt giorandi ad a sietta áre vorz kongz herra Olafz Noregz. Dana og skotta[1]) kongz þridindaginn næstañ fyrir huitasunnu j Midgordum j Stadarsueit vorum vier j hia saum og heyrdum á ad Eyolfur Snorrason handlagdi Abota gudmund a Helgafelli olldungiss kuittañ og lidngañ af jardar verdi ollu þni er hann vard honnm skylldugur fyrir jordina midgarda huoria er fyrnefndur Aboti hafdi keyptt stadarinz vegna ad Lucktnm ij^ur kwm og xij ám og morck j abata af þessum 4^c. Og til sanz et cetera.

---

[1]) Svo; *rétt:* Gotta.

---

30. 3. Marts 1390. í Görðum.

Álfheiðr Flosadóttir gefr klaustrinu á Helgafelli kvittan þann mála, sem hún átti í jörðunni í Miðgörðum, og samþykkir sölu Eyjólfs Snorrasonar bónda síns á henni.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 340.

Samþycktt Albeidar Flosadottur vm̄ midgardasolu.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Olafur Kolbeinsson. Vermundr Ornolfsson. Jon Magnusson. prestar. Þordur Jngialldsson og Nichulás Jorundarson. leikmenn[1]). quediu guds og siua kunnugt giorandi Anno 1390 in translatione Johannis episcopi j gordum j Stadarhrepp vorum vier j hia saum og heyrdum á handaband þorsteins abota a Helgafelli og alfeidar flosadottur. fáalst þad vnder ad þuilijkan̄ mala sem nefud alfeidur atte j jordunne j midgordum gaf hun kuittan̄ og lidugan̄ klaustrinu at Helgafelli. og samþyckti so þad kaup. sem Eyolfur Snorrason bondi hennar hafdi þar vm̄ giortt vidur herra gudmund abota.

Og til sanninda hier vm̄.

---

31. 20. Febrúar 1391. í Krossnesi.

Séra Ólafr Kolbeinsson selr Þorbjörgu Sigurðardóttur jörðina Böðvarsholt í Staðarhrepp með reka fyrir jörðina Vík í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jndride prestur Arngeirsson. Þorleifur Marteinsson og Olafur Marteinsson kuediu gudz og vora kunnugt giorandi ad

---

[1]) prestar (!) hdr.

á þridia áre er Drottningin Margriet var tekiñ til Rijkisstiornar j Noregie manudaginn næsta fyrir Cathedracionem petri j krossnesi vorum vier j hia saum og heyrdum á handaband þessara manna Sijra Olafz kolbeinssonar og Þorbiargar Sugurdardottur. selldi Sijra Olafur þorbiorgu Baudųarsholltt j Stadarhrepp med halfum Reka fyrir ȷordunne med þui ollu hann vard eigandi ad. Hier j mot giefur hun vijkur ȷord j eyrarsueit med ʀekum og ȷtokum þeim sem hun á j annara manna ȷarder med ollum þeim gognum og gædum sem ȷordunne hefur fylgt ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. skilldi huor hallda til laga sem keyptt hefur og abyrgiast lagaʀiptingar eptir logum. skildi sijra olafur af sier abyrgd vm broddgeira þann sem vt er fra landamerkinu j millum kalfarvalla.

og til sanninda hier vm̃.

---

32. 2. Apríl 1397. í Hrísum.

Ólafr Þórarinsson selr með samþykki Steinunar konu sinnar klaustrinu á Helgafelli þrjá hluti í Hrísum í Helgafellssveit og Úlfansfelli fyrir Borg í Miklaholtshrepp, Gröf og Kálfárvöllu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to. bl. 154a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 660, og er þar ágrip bréfsins með ártali 1440.

Kaupbrief fyrir wlfansfelle.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþyckie couventubrædra greindz klausturz og Olafz Þorarinssonar med samþyckie Steinunnar konu sijnnar ad nefñdur olafur selur klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar iij hlute j ȷordunni Hrijsum j Helgafellssueit. og halfa ȷordina Wlfanzfell. med ollum þeim gognum og gædum. (hlutum og) hlunniṇdum sem þessum ȷordum hafa fylgtt ad fornu og nyo. og hann vard fremst eigandi ad. hier j mot gefur abote Þorsteinn nefndum Olafe ȷordina

alla ad borg j miclaholltzhrepp. med halfum borgardal. og olln þui sem þeirre jordu a ad fylgia ad fornu og nyo og þar til jordina alla grof med ollu þui sem þar fylger. og henne hefur fylgtt ad fornu og nýiu og klaustrit vard fremst eigandi ad. af Jone Sugurdssyne. og hier med jordina alla kalfárvelle. med ollu þui sem þar tilheyrer. skilldi olafur abyrgiast lagariptingar a þessum þrimur hlutum j hrisum og halfvo olvesfelle[1]). enn klaustrid hielldi til laga. skal klaustrid og abyrgiast lagariptingar a borgar[1]). grof og kalfarvollum og hallda suorum fyrir so framtt sem þad ero log. enn lwka aptnr nefndum olafi so marga peninga sem riptast kann epter þui sem fie liggur j jordunne. enn Olafur vidskildur kirkiuna j hrijsum. vm allt þad henne til heyrer jnnañ sig og vtan og hennar Reikning.

for þetta kaup fram j hrijsum manndaginn næstañ epter Lætare Jerusalem Anno 1397.

voru þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson[2]) Broder Kietill gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmnndsson og Snorre Bodvarsson.

og til sanninda et cetera.

---

33. **2. Apríl 1397** **í Hrísum.**

Markús Ólafsson selr með samþykki Ólöfar konu sinnar klaustrinn að Helgafelli fjórðunginn í Hrísum gegn lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir Hrijsum.

Jñ nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþycktt allra conventubrædra. og Markwsar olafssonar med samþycke olofar konu sinnar. ad nefndur Markus selur klanstrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar. fiordnng

---

[1]) Svo. [2]) Það er án efa sá hinn sami, sem ritaði Flateyjarbók að nokkru.

j jordunne hrijsum med ollum þeim gognum og giædum sem þar ä ad fylgia til motz vid þa iij hlute jardarinnar sem olafur þorarinsson selldi klaustrinu. hier j mot gefur abote þorsteinn nefndum Markwse xv kugilldi. skilldi optnefndur Markus suara lagaʀiptingum a greindum jardar fiordungi enn klaustrid hallda thil laga.

for þetta kaup fram̄ manudaginn næstañ epter Lætare Jerusalem. Anno 1397.

voro þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson[1]. Broder Kietill Gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmundsson og fleire adrer goder menn.

og til sanninnda et cetera.

***34. 6. Maí 1397. í Garði.**

Vitnisburðarbréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal.

AM. Apogr. 3606; ekki getið um eptir hverju ritað sé, en eptir rithætti bréfsins að dæma, þá sýnist afskriptin gerð eptir frumriti. Bréf þetta er áðr prentað í Dipl. Isl. III, 514 eptir lakari afskript.

Þetta er uitnisburdr þeirra jons grimssonar ok arñors jonssonar vm jardar eign tiarnar j adaldal ath fyrir sunnañ radi gardur sa er geingr fyrir sunnañ gerdiss uöllinn ath tiorñ ok heim j horñit a tungardeñum j garde ok sidan rædur uallargardurinn. ok sa gardur er geingr ur honum uestur j gñup ok ur þeim garde j þann gard er geingur upp ur markklett fyrir uestan gñup. er sidan mark gata su er geingr fyrir uestan gñupsenda austur ath þeirre gautu er geingur ut af gnupsenda. rædr þa su gata þar til er hun kemur ñidur a þeirre gautu er liggur ofan til vestre bellu. en fyrir utan rada hrauñ austur ath sueiñum en ur sueiñum austur j mÿcklahollt. mÿcklaholt allt med uide ok iardar eigñ ut j hraun þat ok griotgard er geingur fyrir utan holltid. rædur fyrir austan gata su er liggur ofan fra ñese uth ath ÿtra selgarde. saugdu þeir ath tiorñ ætte

---

[1]) Sjá 2. neðanmálsgrein við næsta bréf á undan.

þriggia tolffedminga torfskurd j brua jord ok einn j botar jord ef hiner uære adur skornir allir. saugdu fýrnefndir menu ath tiðrn ætte beit a hrutalækiar flautu huort er helldur uilldu mañad huorttueggia dægur eda tuo manade annat dægur. saugdu þrattuefndir menn jon ok arnor ath þeir uissu ath þau hakon þormodzsson ok reginleif soru ath tiarnar jord ætte þessa beit. uissu títt nefndir menu ath þeir arne ofeigssou ok biorn arnasson soru þan gard mark j millum gardz ok tiarnar er geingr ur uallargardeñum j garde ok uestur j gnup. saugdu adr greinder meu ath tiorn ætte sex uikna uerk a eingebacka.

Ok til sannenda hier um settu uid ockur jnncigle fyrir þetta uitnissburdar bref er giort uar j garde j adaldal drottensdag næsta epter krossmesso a uor þa er lidit uar fra hiugatburd uors herra iesu christi þusund. ccc. niu tiger ok sio ær.

---

35. 1398. á Helgafelli.

Markús Ólafsson kvittar Þorstein ábóta um andvirði fjórðungsins í Hrísum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 658. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittun vm Hrijsa andvirde.

Eg Markws olafsson kiennist med þessu mijnu opnu brefe. ad Þorsteinn abote ad Helgafelli hefur lwktt so mier vel nægier þau xv kugilldi sem hann var mig skilldugur klaustursinz vegna ad Helgafelli fyrir þann fiordung jardarinnar j hrijsum. sem eg selldi fyrsogdu klaustri. Þui giore eg hann og klaustrid alsendiss kuittañ og lidugañ af fyrsagdri skulld fyrir mier og ollum mijuum erfingium. og til sanuinda hier vm Actum Helgafell. 1398.

---

36. 1399.

Kristín Guðmundardóttir gefr klaustrinu á Helgafelli með

sér í prófentu jarðirnar á Kálfárvöllum og Svarfhóli, og lausafé að auk.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 140a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1390 í Dipl. Isl. III, Nr. 372.

kalfárveller giefner j profentu Anno 1399.
Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteins abota ad Helgafelle med samþycke conventubrædra nefndz klausturz og kristinar gudmundardottur. ad kristijn gefur klaustrinu j proventu sijna jordina alla a kalfárvollum. med ollum þeim gognum og gædum sem þessari jordu hafa fylgtt ad fornn og nyio og hun vard fremst eigandi ad af Bijrne bonda Einarssyne og þar med jordina a Suarfhole j Michlholltzhrepp med ollu þui þar á ad fylgia. og hier med viij kugilldi. skulu þesser peningar klaustursinz vera. vpp hiedan til æfinligrar eignar. hier j mot skilur kristijn sier æfinligañ kost af klaustrinu. vidurlijkañ sem bestu menn a stadnum næst formanne. og maldryckiu hinar stærstu hatijder. og þa er hun fastar ef til er. Jtem xij alner smávodar og 4 stikur liereptz arliga edur l(e)yse v aurnm ef eigi fæst liereptid. hnn skal og frialsliga meiga lata giora sier stofu og fa sialf vidu til og smidinn. enn klaustrid fæde hann og halldi stofunne ad torfunum. enn eignist epter hennar dag. sæng skal hun og hafa til klaustursinz enn klaustrid hallde og eignist epter hana og kistu hennar. hun skal og hafa ef hun vill þionustukonn a stadnum a sinn kost og skal su þa þiona henne. enn ella þionustu af stadnum. skal hun koma j profentuna þa hun vill epter næstu fardaga. hun skal og suara lagariptingum a jordunum. enn klaustrid halldi til laga.

voro þesser vottar vid Sijra Solmundur Jonsson. Biorn B(ondi) Einarsson. Þorsteinn Ellendsson. Sugurdur gijslason. steinolfur Arnason og Jon Halldorsson og marger adrer goder menn.

og til sanninda hier vm.

37. 1399.

Vitnisburðr, að Helgafellsklaustri hafi verið seldr Bláfeldr og Böðvarsholtsreki.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1389 í Dipl. Isl III, Nr. 365.

vm Blafelld og halfan Boduarzholltz reka. 1399.

Þad giore eg Þorleifur Marteinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi ad eg var þar nær j Mýklhollte þa er Helge Þorvardsson[1]) selldi asgrime heitnum abotå jordina ad blafelldi. hann selldi honum og klaustrinu halfan bodvarzholltz reka þa þar med adurnefndri jordu ad blafelldi. so og eigi sijdur heyrda eg morgum árum sijdar Jvar bonda Þordarson[2]) lysa þui ad hann hefdi feingit greindum abota og klaustrinu halfañ bodvarzholltz reka þann sem Jon Magnusson hafdi feingid (honum) til fullrar eignar. og til sanz hier vm.

---

38. 1399.

Vitnisburðr um sölu á Böðvarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giore eg Biarne biarnason godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu briefi ad eg vissi og var eg hia ad Jon Magnusson fieck Jvare bonda Þordarsyne halfañ bodvarzholltz Reka til fullrar eignar og so ad Jvar fieck þann sama halfañ reka gudmunde abota til eignar og þeir lystu þui bader fyrir mier.

og til sanninda hier vm̃ et cetera 1399.

---

[1]) Þorvalldsson, ágripin; líklega rangt. [2]) Þetta er án efa Ívar krókr, sem dó 1389, og hefir hann líklega verið sonr Þórðar Flosasonar.

39. **1399.**

Vitnisburðr Kristinar Guðmundardóttur um Böðvarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 540.

Anno 1399.

Þad giore eg kristijn gudmundardotter godum monnum kunnigt med þessu mijnn opnn briefe ad Jvar minn Þordarson sagdi fyrir mier ad hann hefdi giefid gudmunde abota ad Helgafelli halfañ bodvarzholltz Reka þann er Jon Magnusson hafdi feingit honum.

og til sanz hier vm et cetera.

---

40. **[um 1400].**

Skrá um eignir staðarins í Hruna, þegar Andrés prestr tók við, en Þórðr prestr afhenti.

AM. 262. 4to, bls. 39, skr. 1606. Þórðr prestr er kominn að Hruna fyrir 1394. Skrá þessi gæti því verið frá hér um bil 1400 eða nokkru síðar.

Gamall maldage Hrunakirkiu.

Suo mikid var virdt og lucktt er sera Andres tok enn sera Þordur liet laust stadnum j hruna.

xiiij kyr og ij am fătt j attatije asandar.

x^c j hrossum. vj^c j metfie. forñ Jnnstæda kirkiunnar. Jtem iiij^c j Bokum. Jtem v^c j virdingagotze. Jtem iiij^c voru. Jtem viij^c j hafnarvodum og vtiju alna j huertt hundrad. Jtem xij sauder veturgamler. Jtem j^c j slatrum. Jtem halftt annad hundrad j hafnarvodum voruvirdum. Jtem v manna messuklæde og eru ein sæmeleg og tuenn vel fær. tuenn miog vond. Jtem alltarisklæde þrin fær. Jtem viij dukar ovijgder. og þrijr j blămerktter. Jtem þriar kantarakapur[1]. er ein med pell slitiñ og forñ. Jtem kaleikar tuejr og

---

[1]) kapar, hdr.

kertestikur þriár og er ein stor standande. kirkiuketill. Baksturjarñ. amplæ. sacrarium munnlog.

mátust iij^c j stadarspioll medañ sera Þordur var.

Jtem xiij bækur forñar.

Jtem lagde sera Þordur til mork fyrer fyrnd a messuklædum.

[anno 1606 22 dag Januarij fañst þesse fyrskrifad(ur) hruna maldage a e(i)nni songbok j Skalhollte med gamallt skrif. enn vel læseligtt[1]).

---

41. 23. Maí 1407. á Helgafelli.

Vermundr ábóti á Helgafelli tekr Jón Aunsson og Járeiði Þórðardóttur konu hans í prófentu á staðinn, en þau gefa með sér jarðirnar Hellu og Orlogastaði og tuttugu hundruð í lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 154a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 605, þar sem er ágrip bréfsins og ártært að ágizkan til hér um bil 1410. Líklegra er þó að ártalið eigi að vera 1407, og að misritað sé 1470 hér í handritinu (1470 fyrir 1407).

proventu Brief Jons aunssonar og Jareidar Þordardottur. gefa med sier orlogastade og hellu 1470[2]).

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda gunnar gudmundsson og Arne Helgason kuediu guds og sina kunnigt giorandi. ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum á j abotastofunne j Helgafelli manudaginn næstañ fyrir fardaga nu fyrir 3 arum ad Vermundur Abote ad Helgafelli tok til proventu med fullu handabandi Jon Aunsson og Jareidi Þordardottur eiginkonu hanz. med þessum skilmala ad hann gaf med þeim ij jarder. er so heita orlogastader og Hella fyrir 20^c og þar til xx^c med þessum fridleika. xiiij kyr og naut iij . veturgomul og vxi þrevetur

---

1) Svo í bókinni aptan við máldagann. 2) Svo hdr. og mun misritað fyrir 1407, því að 1470 fær ekki staðizt.

med abæter. hestar ij fyrir ij^c. kietill fyrir kugilldi. j^o j fridu. skilldi nefndur Jon vinna alla hreinliga vinnu. þa sem stadarinz formonnum þarfnadist so leingi sem hann er til fær. og hann hefur heilsu til.
og til sanninda.

---

42. 1417.

Loptr Guttormsson fær Helgafellsklaustri jörðina Arney á Breiðafirði með sex kúgildum til fullrar eignar, og kvittar klaustrið um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c 1600. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 321, og er þar ártal 1417, sem vel fær staðizt, en ártalið 1450 er rangt, því að þá var Loptr laungu dauðr.

Brief fyrir Arney 1450[1]).

Eg Loptur gutthormsson kiennist med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi feingit klaustrinu a Helgafelli til fullrar eignar jord mijna er heiter Arneý. og liggur a breidafirdi og þar med 6 kugilldi og (hefi) eg fulla peninga fyrir tekid af klaustrinu so ad mier vel anægier.
og til sanninda et cetera.

---

43. 4. eða 11. Júlí 1418. í Skálholti.

Árni biskup í Skálholti (Ólafsson) kvittar Brand bónda Haldórsson bæði vegna sín og séra Magnúsar Böðvarssonar um alt andvirði Barðs í Fljótum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 20a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er eitt af þeim skjölum, sem Jón lögmaðr Jónsson bar fram á móti Guðbrandi biskupi í Barðsmálum, en biskup færir í varnarriti sínu um Barð (1589) margar greinir fyrir því, að bréf þetta sé „forfalsað bréf og narraskapur“, og eptir því sem hann segir, þá kom aldrei fram frumrit þess. Hvort bréf þetta sé falsbréf verðr að svo

---

[1]) Svo hdr., en er rangt; mun eiga að vera 1417.

stöddu að liggja milli hluta, en hins er að gæta, að sum Barðsbréfin eru varhugaverð, einkum bréfið frá 22. Júní 1417 (Dipl. Ísl. IV, Nr. 318), sem bæði að stafsetningu og eins litarhætti skinnsins er ótryggilegt, og eins sökum hins, að niðurlagsorð þess eru ekki rituð út, úr því að það á að vera frumrit (AM. Fasc. VII, 13). Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 249 og 255.

Kuittunar Bref Brandz Halldorssonar.

Wier arne Med Gudz nad Byskup j skalhollti og vmbodsmann heilagrar Holakyrkiu. visitator og hirdstiori yfir allt Jsland Giorum godum monnum vitanligtt med þessu voru opnu Brefe at vær hofum giortt Brand Bonda Halldorsson kuittañ og akiærulausañ frialsañ og lidugañ fyrir oss og ollum worum epterkomendum og suo ey sydur fyrir Sijra Magnus Bauduarsson og ollum hans epterkomendum af iardarverdino þuj sem hann var oss skylldugur fyrir Bard j fliotum og ollu þuj sem þar til liggur. hefur hann lucktt oss heilañ pening og halfañ suo oss ænægir fyrir greinda iord. þuj fyrirbiodum vier huorium manne þetta vortt Bref ad kreinkia edur ækiæra edur nefndañ Brand Bonda hier vm framleidis j nockurn mata ad onada. Og til sanninda hier wm̃ setium vier vor inncigle fyrir þetta Bref giortt j skalhollti manudaginn næstañ epter þing Miiij^c decimo octauo[1]).

---

*44. 14. September 1428. undir Núpi.

Vitnisburðarbréf níu manna, að Guðmundr Arason hafi greitt hústrú Þorgerði Ólafsdóttur þá peninga í mála hennar, að henni vel á nægði, og voru þau alsátt um allan sinn reikningskap.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 296—300, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Bréf þetta er hálfgerðr vandræðagripr vegna þess, að eingin góð afskript af því þekkist nú. Er það áðr prentað í IV, Nr. 326, eptir afskript séra Jóns Haldórssonar í Hitardal með ártali 1418, og að sumu leyti reingra en hér, þó að ekki sé þessi afskript, sem hér er nú fylgt, nærri því eins góð og hún þyrfti að vera. Séra Jón hefir tekið

[1]) Það verðr líklega annaðhvort 4. eða 11. Júlí 1418.

eptir því, að ártalið 1418 fékk ekki staðizt, og hefir því gizkað upp á, að það ætti að vera „1428 eður 1410", en þá voru ekki tök á, er bréfið var prentað fyrrum, að fara frekar út í rekstr um ártalið. Þorgerðr Ólafsdóttir sú, er hér getr, hefir, eins og séra Jón hefir tekið eptir, verið síðari kona Ara Guðmundssonar og stjúpmóðir Guðmundar ríka, og því hefir Guðmundr átt að greiða henni út málann eptir Ara föður sinn andaðan. Það sézt á góðu bréfi, að Ari hefir verið enn á lífi 27. Maí 1420 (Dipl. Isl. IV, 339), svo að þar með getr hvorki ártalið 1410 né 1418 staðizt. En af kaupmálabréfi Guðmundar og Helgu Þorleifsdóttur má ráða, að Ari hafi verið dáinn 7. Okt. 1423 (Dipl. Isl. IV, 370), — en hann druknaði, — því að Rafn lögmaðr er þá talinn giptingarmaðr Guðmundar, og er líkast, að Ari hafi druknað hin næstu missiri fyrir. Nú verðr bréf þetta að vera gert eptir dauða hans, enda er og skýrt tekið fram í Mýradómi Guðna Jónssonar árið 1500, að svo sé. Er og ekki ólíklegt, að það hafi verið nokkrum árum seinna, því að helzt er svo að skilja, að tregða muni hafa verið af hendi Guðmundar á útgreiðslu málans. Er því næst að ætla, að „xij octave", sem hér stendr, stafi frá misskript í eldri afskriptum eða raungum lestri fyrir „xx octavo", svo að ártalið eigi að réttu lagi að vera 1428.

Bref upp a peninga Þorgerdar Olafsdottur.

Ꝺllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Biarni prestur Sigurdsson. Gudni bondi Oddsson. Þordur Jǫrundsson. Kodran Jǫrundsson. Eyolfur Jonsson. Pietur Þordarson. Sigurdur Þordarson. Halldor Jonsson og Þorir Steinolfzson kvediu guds og sijna. kunnigtt giǫrandi at sub Anno Gracie[1]) millesimo[2]). cccc. [xij octave[3]) vorum vær i hiā og heyrdum ā undir Nupi i Dyrafirdi ā ord þeirra og handaband af einni ālfu heidarligur man Gudmundur Arason en Hustru Þorgerdur Olafzdottir af annari. enn þad faldist undir þeirra gerd og handabandi. ad Gudmundur Arason lukti māla Þorgerdar Olafzdottur. fimm hundrud hundrada eptir þvi sem til vijsar opid bref Ara bonda Gudmundssonar. svo micid i ȷǫrdum og lausagotzi sem hier seigir.

Jtem Kyrkiubol a Ros(m)hvalanesi. fulavijk. Þoresstadir. Hrafnkielsstadir fÿrir hundrad hundrada.

Jtem Sæbol ā Jngiallzsandi og Brecka og Raun fyrir hundrad hundrada.

---

[1]) Gracio, hdr. [2]) messu, hdr. [3]) [Svo hdr. og mun hér misskrifað svo fyrir: „xx. octavo".

Jtem Hrafns Eyri i Arnarfijrdi fyrir hundrad hundrada.

Jtem Horn. Kyrkinbol og Skogar. þessar þriár jarder i mosdal. Dyniandi og half Borg. Skiallfonn og álfadalur á Jngialldzsandi. þessar jardir fyrir hundrad hundrada.

Gaf tijtt nefndur Gudmundur Þorgerdi Olafzdottur Bardsvijk. sem liggur á Ströndum fyrir utañ allañ Reikningskap med öllum þeim gögnum og giædum sem til hennar (hefur) leigid fra fornu og nyu. og med svo miclum vide sem nu liggur á Bardsvijk til obrigdulegrar eignar. skal Gudmundur Arason svara laga Riptingum á öllum þeim jördum sem hann tillagdi mála optnefndrar Þorgerdar. en hun eda hennar umbodsmann halldi til laga.

Jtem fiörutijgi hundrada j öllo samt. gripum og virdingagotzi. j smiör og skreid og Ryklingi. hestum og skipum. þar med áttatijge kngillde. þetta allt samañ fyrir hundrad hundrada.

Voru þessir peningar allir samt fÿrskrifadir afhendtir og ádur fÿr gert[1]). svo Þorgerdi husfreyu i alla stadi vel anægdi. og þvi voru þaug optnefndir menn Gudmundur Arason og Þorgerdur Olafzdottir alsattum sátt um̃ allañ sinn Reikningskap.

Og til meiri stadfestu og sanninda hier um̃ setti Gudmundur Arason sitt Jnnsigli med þeirra godra manna Jnnsiglum sem fyr er(n) skrifadir firir þetta bref. sem giört var undir Gnupi j Dyrafirdi þridiudaginn næstañ eptir mariumesso sijdari á þvi áre sem fÿr seigir.

---

45. **17. Nóvember 1428. á Ökrum.**

Gunnar Ólafsson handleggr með samþykki Guðrúnar Bárðardóttur konu sinnar Styr Snorrasyni jörðina Hraunsmúla, en Styr kvittar Gunnar fyrir tíu marka sekt til kongdómsins, og geldr tuttugu merkr, er Jörnndi Hallvarðssyni höfðu verið dæmdar af Gunnari, en Brimilsvellir standi fyrir brigð á jörðinni.

---

[1]) Svo.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brief fyrir Hraunzmwla.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Hakon prestur Þiodolfsson. grimur Biornsson. bardur oddsson og aurnolfur Magnusson quediu guds og sijna kunnigt giorandi ad vier vorum þar j hia á aukrum á mýrum j hraunhrepp miduikudaginn næstan epter marteinsmesso dag 1428[1]). sáum og heyrdum á ord og handaband þeirra Styrz Snorrasonar og Gunnars olafssonar. kiendist gunnar ad hann hefdi handlagtt [greindum Styr[2]) med samþycke gudrydar bardardottur konu sijnnar. og handlagdi þa enn til fullrar eignar jordina at hraunsmwla. er liggur j Stadarhrepp. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyo og þau vrdu fremst eigandi ad med logum. hier fyrir hafdi Styr giortt opttnefndañ gunnar kuittañ vm̃ x merknr j fiesektt er dæmtt var af gunnare kongdominum fyrir domrof og stefnufall. hier til lukti styr Jorundi Hallvardssyne xx merkur er dæmtt var Jorundi af gunnare. a vegna Runolfs Eyrekssonar. epter þui sem domzbrief þar vm̃ giortt vottar. skilldi nefndur styr hallda til laga greindri jordu en gunnar suara lagariptingum. kynni ad brigdast nefndur hraunsmvle. þa skilldi nefndur styr eiga halfa jordina a brijmelsvollum a Sniofellznese er liggur millum hofda og enniss. giordi optnefndur gunnar greindañ styr kuittañ og lidugan fyrir sier og konu hanz. og erfingium þeirra logligum (vm) allt greintt jardar verd.

og til sanninda hier vm̃.

---

[1]) 1228, hdr. [2]) [vantar í hdr., og er bætt hér við, því að það verðr að standa.

46. 19. Maí 1431. á Helgafelli.

Styrr Snorrason selr Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Hraunsmúla í Staðarhrepp fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns báyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 143b—144_a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með réttu ártali (1431) er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 530.

Kaupbrief fyrir Hraunzmvla.

Þeim monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Audun Jonsson. Hallur Sueinsson og Claus Jurgi(n) Jonsson kuedia guds og sina kunnigt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum̄ a j abotastofunne a Helgafelli sabbato pentecostes Anno 1431[1]) handaband abota Nialz a Helgafelli. og Styrs B(onda) Snorrasonar. ad so fyrir skildu ad styr selur Abotanum og klaustrinu ad Helgafelli ȷordina alla hraunzmwla er liggur j Stadarhrepp. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri ȷordu fylgir og fylgtt hefur ad fornu og nyio og hann vard fremst eigandi ad. af gunnare Olafssyne og Gudrijde Bardardottur konu hanz. hier j mot gaf abotinn greindum styr vj kugilldi ad næstum fardogum og vj^c j vadmălum. skilldi greindur styr suara lagariptingum a ȷordinne enn Niăll abote halldi til laga. vissum vier ad tittnefndum styr var afhentt allt adurgreintt ȷardar verd so honum vel anægdi. skilldi og styr leggia aptur klaustrinu greintt ȷardar verd a sama ăre sem ȷordin geingi af med logum.

og til sanninda hier vm̄ et cetera.

---

47. 22. Maí 1431. á Ökrum.

Þuríðr Jónsdóttir samþykkir kaup þeirra Styrs Snorrasonar bónda síns og Njáls ábóta á Helgafelli um jörðina Hraunsmúla.

---

1) 1231, hdr.; ártalið rétt, 1431, í ágripum bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jngimundur Snorrason. Sigvatur Þorarinsson og Þordur Þorgrimsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum á þridindaginn næstan epter huitasunnn a okrum a myrum j hraunhrepp Anno 1431 ár ad Þurijdur Jonsdotter samþycktte med fullu handabandi vid styr Snorrason bonda sinn vm þad jardar kaup er nefndur styr hafdi sellt herra Niale abota ad Helgafelli jordina a hraunsmvla j stadarhrepp frialsa og akiærulausa fra sier. og þad kaupzbrief fullt og logligtt og stodngtt med ollum sijnnm greinum og articulis fyrir sier og sijnnm erfingium er þeir hofdu þar vm giortt aboti niall og adurgreindur styr. ad nefnd jord hraunsmwle sie klaustursinz eign ad Helgafelle obrigdulig hiedañ af.

og til sanninda et cetera.

---

48. 1431

Vitnisburðr, að Haldór smiðr Eyvindsson hafi lýst því, að Vermundr ábóti hefði skilið rekann frá Böðvarsholti, þegar hann seldi sér jörðina, og eingan reka kvaðst Haldór hafa selt Lopti bónda (Gnttormssyni) með Böðvarsholti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vid Audun Jonsson og Hallnr Sneinsson godum monnnm kunnigt med þessn ockru opnu brefi ad vid vorum j abotastofunne a Helgafelle og heyrdum á ad Halldor smidur Eyvindzson lysti þni fyrir ockur. ad þa er Vermundur abote ad Helgafelli selldi honum jordina bodvarzhollt. skildi hann fra allañ reka. og Eingi[1]) Reka sagdist nefndur Halldor sellt hafa Lofti bonda med greindri

---

[1]) Svo.

j ordn þa er hann selldi honum bodvarzhollt. sagdi og optnefndnr Halldor ad syra Þorsteinn Suartthofdason talade soddan ordum til hanz þa hann var radzmann ad Helgafelli: veitz þu þad Halldor ad þu att ecki ad giora med rekanum j bodvarzhollti. fyrir þui vil eg (eigi) ad þu dragier klaustursinz vidu þier til handa af Bodvarzholltzreka. og til sanninda hier vm̄ 1431[1]).

---

49 [1431].

Vitnisburðr, að Vermundr ábóti hafi fráskilið rekann, er hann seldi Haldóri smið Eyvindssyni Böðvarsholt.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Stutt ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. IV, Nr. 347, nokkuð afbakað, með ártali „um 1420", sem sett var að ágizkan. Eptir Helgafellsbréfum, sem nú eru komin í ljós, mun ártalið þó réttara sett 1431.

Þad giorum vid Magnus Þordarson og Arne Þorleifsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad þar vorum vit j hia og heyrdum á j abotastofunne a Helgafelle ad þa er herra vermundur abote selldi Halldore smid Eyvindssyne[2]) jordina Bodvarzhollt j Stadarhrepp. talade nefndur abote so felldum ordum. ecki selur eg þier rekann med bodvarzhollte þo ad eg selie þier jordina. þui hann er fra skildur adur. enn hafa skalltu gagn af rekanum Halldor á medan eg er til allt nema huale og storvidu. enn þeir munu giora vid þig hier vm̄ sem þeir vilia er epter mic koma. og hier epter vilium vid sueria ef þurfa þyker. og til sanninda hier vm̄ et cetera.

---

50. 1440.

Oddr bóndi (leppr) Þórðarson gefr klaustrinu á Helgafelli og „sancti Jóhann" fjórðung í jörðunni í Syðra-Skógarnesi.

---

[1]) 1531, hdr. [2]) Vermundssyni, stendr ranglega í ágripi bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 659, og er þar ágrip eitt, en árfært til 1440.

Oddur Þordarson giefur til Helgafellz fiordunginn vr sẏdra Skogarnesi.

Þad giore eg oddur Bonde Þordarson godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe ad eg medkiennist ad eg hefi giefid klaustrinu a Helgafelli og sancti Johann fiordunginn ȷ ȷordunne sydra skogarnesi med ollum þeim gognum og giædum. Rekum og peningum[1]) sem eg vard fremst eigandi ad og gudmundur grijmsson og Borghilldur gijssurardotter kona hanz selldu mier til fullrar eignar. og thil sanninda hier vm̄ et cetera.

[Anno 1440[2]).

51. [um 1440].

Máldagi Máfahlíðarkirkju á Snæfellsnesi.

AMagn. 264. 4to, bls. 7, skr. 1606. Jón Sigurðsson hefir á einum stað getið þess til, að máldagi þessi væri frá „1420?", en á öðrum stað, að hann væri frá „c. 1440", og mun það sönnu nær. Mjög gamall er máldaginn ekki, en frá 15. öld má hann þó vera.

Mafahlijdar maldagie.

Jtem kyrkia j Mafahlijd j millum hofda og Ennis aa halft Tungu land. oc þar til hest oc kugildi. skipsland j klett krossmessna j millum. vergogn æ forumannahol. þar skal syngia seirna joladag oc paskadag seirna. þangad liggia allar tijunder af Holltte oc[3]) Tungu oc heimamonnum. gielldnauta rekstur j kalfadal er liggur firir ofan blafelld oc Biarnarfoss.

Mafahlijdar land er jtakalaust.

Mafahlijdar land aa alltt jnn ad anne þeirre er fellur

[1]) Svo; *rétt:* renningum. [2]) [b. v. eptir AM. 252. 4to, 430. 4to, o. fl. afskrr. ágripanna. [3]) tvískr. í 264.

ofan fyrer utann Buland hid jnnra. oc halfan grensdal vid hofda.

J Mafahlijd ma vijgia saman hion oc leida konur j kyrkiu oc primsigna børn. þar skal syngia allar stærstu hatijder.

---

52. 28. Júlí 1448. á Helgafelli.

Björn bóndi Þorleifsson fær Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli Kambana báða í Breiðavík og þá aðra peninga, er ábóta og Birni kemr vel til samans, fyrir þá hálfa séttu lest skreiðar, sem Teitr bóndi Gunnlaugsson var skyldugr Njáli ábóta.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 153a og 153b (hættir í miðju kafi = b), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ártal þessa bréfs er án efa 1448, og hefir Njáll ábóti Bárðarson ekki dáið fyrri en 1449, enda er ekkert því til fyrirstöðu, því að réttu lagi er einskis annars ábóta getið á Helgafelli um þetta leyti. Að vísu geta sagnaritarar (sjá Tímarit Bókmentafélagsins VIII, 233) um Þorstein ábóta á Helgafelli 1440, en það byggist eingaungu á bréfságripi því, sem prentað er í Dipl. Isl. IV, Nr. 660, en nú er orðið víst um það, að það er að réttu lagi frá 2. April 1397, svo að sá Þorsteinn, sem þar er nefndr, er Þorsteinn ábóti Snorrason hinn síðari. Af bréfi Gottskálks biskups á Hólum 12. Febr. 1450 má og sjá, að Njáll ábóti muni vera nýlega dáinn 1450, en þó er helzt að ráða, að hann hafi dáið vorið 1449, og að vísu fyrir alþingi (Dipl. Isl. V, Nr. 39). Ágrip þessa bréfs er í Dipl. Isl. IV, Nr. 590 með ártali 1435.

[Kaupbrieff fyrir kombum badum[1]).

Þat giorum vær[2]) Þorvalldur Þorkielsson. Einar [Þordar[3])son og gudmundur Einarsson godum monnum kunnigtt med þessu voro opnu briefi ad vær vorum þar[4]) j hia [sǘum og heyrdum ǘ[5]) ad[6]) Helgafelli sunnudaginn næstañ fyrir olafzmesso fyrre. þa er lijdit var fra hingatburd vorz herra 1448[7]) ǘr [og sǘum[8]) a handaband þessara ærligra[9])

---

[1]) [sl. *b*. [2]) vier *b*. [3]) [sl. *b*(!) [4]) sl. *b*. [5]) [b. v. *b*. [6]) a, *b*. [7]) 1248, 858 (*a*—*b*); í ágripum bréfsins stendr ýmist 1245 eða 1435 (sjá Dipl. Isl. IV, bls. 553); hið rétta mun 1448. [8]) [svo *a*, *b*. [9]) sl. *b*.

manna Nialz abota a Helgafelli og Biarnar[1]) b(onda) Þorleifssonar ad so fyrir skildu. ad [fyrnefndur biorn bondi[2]) handlagdi abota Niale þessar ȷarder j Breidavijk j Knarrar kirkiu sokn. er so heita Kambar ij fyrir xl^{c}.[3]) med ollum þeim kugilldum sem þar med fylgia nefndum abota niale og klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum og giædum sem fyrgreindum ȷordum fylgtt hafa ad fornu og nyio. og þa adra peninga sem nefndum abota og bıȷrne bonda kiemur vel til samanz. fyrir þa halfu siettu lest med goda gillda skreijd. sem Teitur b(onde) gunnlaugsson var skilldugur nefndum abota Niale. og klaustrinu a Helgafelli. skilldi Theitur gunlaugsson kuittur og akiærulaus fyrir Niali abota og klaustrinu og ollum[4]).

---

53. [1450].

Bessi Einarsson selr Árna Oddssyni jörðina á Vörðufelli og átta hundruð í Brokey fyrir tuttugu hundruð fríðvirð, og kvittar Árna um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 143b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brieff fyrir vordufelle og Brokey.

Þad giorum vier Dade Arason[5]). Thomas gudmundsson. Ornolfur Þordarson. pall Jonsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefi ad vier vorum j hia saum og heyrdum ꝺ̋ ord og handaband velborinna manna Bessa Einarssonar og Arna Oddssonar ad so fyrir skildu ad Besse selldi greindum Arna ȷordina vordufell og viij^{c} j brokey er liggur j Eyrar kirkiusockn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri ȷordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst Eigandi ad. Hier j mot gaf greindur Arne xx^{c} j fridvirdum peningum. skylldi þrattnefndur Bessi suara lagariptingum enn Arne hallda til

---

[1]) Biarna *b.* [2]) [Biorn *b.* [3]) *b* hættir hér og bætir við: et cetera.
[4]) Hér hefir aldrei meira verið skrifað af bréfinu. [5]) Arnason, hdr.

laga. Hier eptter giefur eg thittnefndur Bessi Arna Oddsson olldungis kuittañ og akiærulausañ fyrir mier og ollum mijnum epterkomendum vm greindt jardar verd og eyiarpartt. hef eg og fulla og alla peninga vppborid af Arna sem mier vel anægier.

og til sanninda hier vm et cetera.

---

54. **15. Maí 1450. á Harastöðum.**

Sæunn Guðnadóttir samþykkir kaup þeirra Bessa Einarssonar bónda síns og Árna Oddssonar um Vörðufell og Brokey.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier Biorn Pietursson. Arne sueinsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi Anno 1450 fostudaginn næstañ epter vppstigningardag a harastodum a Skogastrond vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Bessa Einarssonar og Sæunnar Gudnadottur Qvinnu hanz ad hun samþycktti þa jardar solu og Eyiar partt er so heita vordufell og Brokey og adur greindañ Arna Oddsson ad sier ad taca til æfinligrar eignar fyrir mier og mijnum erfingium epter greindu kaupi.

og til sanninda hier vm̄.

---

55. **[1450 eða síðar].**

Árni Oddsson fær Snorra Hallgrímssyni til eignar þau átta hundruð, sem hann átti í Brokey í þá peninga, sem hann var Snorra skyldugr vegna Þórálfu dóttur sinnar.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Um Brokey.

Þad giore eg Arne Oddsson godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe ad eg hefi feingid Snorra Hallgrijmssyne viij[c] er eg atti j brokey er liggur j Eyrarkirkiu sochn til æfinligrar eignar vndañ mier og mijnum erfingium enn vnder hann og hanz erfingia. epter þui eg vard fremst eigandi ad. og mitt kaupzbrief vtuijsar vm̃ greindañ eyarpartt [med ollum þeim gognum og gædum sem greindum eyarparte[1]) fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýiu. j þa peninga sem (eg) var honum skillldugur vegna Þoralba[2]) dottur minnar j sinn modurarff epter Þurijde Thumasdottur modur sijna.

Samþyckti fyrgreind Þoralba ad Snorre Hallgrijmsson skilldi selia fyrrgreindañ Eyiarpartt huorium er hann villdi thil frelsis og frialz forræðiss. Skilldi Arne suara lagarípttingum enn Snorre hallda til laga.

og thil sanninda hier vm et cetera.

---

56. 8. August 1451. í Höfn.

Jón Ásgeirsson kvittar Gunnar Bjarnarson um andvirði eyja þeirra, er liggja fyrir Skógarströnd og svo heita: Stafey, Gjarðeyjar tvær, Hrútey, Húseyjar þrjár, Hryggr, Snæfoglsey, og alla þá hólma, sem þeim fylgja.

Eptir afskript meðal Hamrendabréfa (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttri eptir frumritinu, sem þá hefir verið orðið nokkuð fúið.

[Þ]at giori ek jon asgeirsson godvm monnvm kvnnickt med þessv mínv opno brefvi ath ek medkennvmzt at ek hefi vppborit af gvnnari biarnarsyne fulla peninga ok alla [svo] at [mer vel ǘnæger] fyrir eyiarnar a breidafirdi er liggia j eyrar kirkiu sokn a skogarstrond er svo heita stafey giardeyiar ij. hrutey. hvseyiar .iij. hryggr. ok snæfoglsey ok alla þa holma sem þessvm eyiom fylgia ok ek

---

1) [b. v.; vantar í hdr. 2) Svo = Þórálfu.

vard fremst eigandi at. Þvi giorer ek fyrr greindr ȷon ædrnefndan gvnnar ørlungis kvitan ok ækærvlavsan fyrir mer ok avllvm mínvm rettvm efterkomindvm vm greinda penninga. ok til sanninda hier vm setta ek mitt insigli fyrir þetta kvittanarbref skrifat ȷ haufn ȷ hvamsveit svnnvdaghin næsta fyrir lavrínsius messu þa er lidin voro fra hingatbvrd vors herra ȷhesv christe þvshvndrvt fiogr hvndrvt fimtiger ok eitt ǻr.

---

57. 14. Marts 1453. á Helgafelli.

Valeríanus Þórarinsson handleggr Jóni Þorkelssyni ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til jarðarinnar á Hraunsmúla í Staðarkirkjusókn á Ölduhrygg, klaustrinu til æfinlegrar eignar.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, og er bréfið ritað tvívegis í bókina *a*) bl. 129b—130a, *b*) bl. 144 a—b. Á fyrra staðnum er rangt ártal 1483 fyrir 1453.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Jon Jonsson. Jon Audunarson[1]). einar gudmundsson[2]) og Sæmundur Þorarinsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi. ad vær vorum þar[3]) j hia sǻum og heyrdum ǻ j badstofunne ǻ Helgafelli manudaginn næstañ fyrir Benedictzmesso [Anno Domini[4]) 1453[5]) handaband [þeirra[6]) ȷonz Þorkielssonar abota a Helgafelle [af einne alfu[7]). enn[8]) Valerianus Þorarinssonar[9]) [af annari alfu[10]) ad so fyrir skildu ad fyrrgreindur[11]) Valerianus handlagdi[12]) abota Jone kuitta og akiærulausa þa tiltolu og riett. sem hann þottist eiga til jardarinnar a[13]) Hraunsmwla. er liggur j Stadar kirkiusokn ǻ olldubrygg. fyrir sier og sijnum epterkomendum. klaustrinu til æfinligrar eignar. Saum vier og aller fyrnefnder

---

1) Ønvndarson, *a*; 2) gudnason, *a*; 3) *a*; sl. *b*; 4) [*a*; sl. b; 5) b; 1483 a, *a*; 6) [*b*; þessara herra *a*; 7) [*a*; sl. *b*; 8) *a*; og, *b*; 9) Þordarsonar, *a*; 10) [*a*; sl. *b*; 11) *a*; neíndur, *b*; 12) *b*; handsaladi *a*; 13) *b*; sl. *a*.

menn ad þesse hinn[1]) same Valerianus var þa enn[2]) heill ad vite og allri[3] skynsemd.

og til sanninda hier vm̃ et cetera.

---

58. 1454.

Transskriptarbréf.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 157b—158a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vær broder Steinmodur abote j vidEy officializ H(eilagrar) skalholltz kirkiu. og uikarius generalis. og Sıra Helge Jngialldsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe. ad vier saum og yferlásum máldagan kirkiunnar ad eyre so latandi ord fyrir ord sem hier seigier. [Hér kemr Vilkinsmáldagi Eyrar kirkju í Álptafirði frá 1397, orðrétt samhljóða og í Dipl. Isl. IV, bls. 165, áðr en viðbót Sveins biskups frá 1467 kom við].

Og til sanninda hier vm̃.

Anno 1454.

---

59. 13. Júní 1464. í Arnarfirði.

Guðrún Þorsteinsdóttir gefr séra Þorsteini Þórarinssyni fimm hundruð upp í jörðina Arnarstapa undir Jökli, en selr honum tíu hundruð í jörðunni fyrir tíu kúgildi fríð.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

vm̃ Arnastapa.

Þad giorum vier Ornolfur Einarsson. Wigfws Biarnarson. Halldor Hognason. Halldor Sumarlidason. Einar Jonsson. Þorleifur Ormsson godum monnum kunnugtt med þessu

---

[1]) *a*; sl. *b*; [2]) *b*; sl. *a*; [3]) *a*; sl. *b*.

voru opnu briefe ad vier vorum j hia saum og heyrdum a ord og handaband j Arnarfirde midvikudaginn næstañ fyrir Botolfzmesso 1464 þessara manna Sijra Þorsteins Þorarinssonar og gudrunar Þorsteinsdottur af annare alfu modur hanz. ad hun gaf honum fimm hundrod vpp j jordina Arnastapa er liggur j Knarrar kirkiusockn j sijna fiordungzgiof og þar til onnur v^c j sitt riett arffskipte vid adra sijna brædur. Hier til sellde hun honum x^c j greindre jordu med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. Hier j mot gaf sijra Þorsteinn adurgreindre gudrunu modur sinne x kugillde frijd. medkiendist og gudrun. ad hun hefdi fulla og alla peninga vppborid fyrir adurgreinda jord. sem henne vel anægdi. skilldi gudrun suara lagariptingum a greindre jordu. enn Sijra Þorsteinn skilldi hallda til laga. Handlagdi nefnd gudrun greindañ Sijra Þorstein olldungiss kuittañ og akiærulausañ fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og logligum Erfingium vm̃ greint jardarverd.

og til sanninda hier vm̃.

---

60. 15. September 1464. í Gufudal.

Bjarni Þórarinsson handleggr séra Þorsteini bróður sínum kvitt og ákærulaust það tilkall, er hann mætti eiga til jarðarinnar Arnarstapa undir Jökli, og kvitta þeir síðan hvor annan um öll peningaskipti, sem þeirra höfðu á milli farið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

vm Arnarstapa.

Þad giorum vier Helge Þoroalldsson. gunnsteinn asgrimsson. Halldor Jonsson og Brandur Þorolfsson. Jon Jonsson. Jon Sugurdsson leichmenn godum. monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Þorsteinz

prestz Þorarinzsonar[1]) og Biarna brodur hanz ad so fyrir skıılldu ad Biarne handlagdi greindum Siira Þorsteine ȷordina Arnarstapa er liggur j knarrar kirkiusochn kuitta og akiærulausa vm̄ allt þad tilkall sem hann matti thil hennar kalla fyrir sier og ollum sıınum erfingium nefndum Sijra Þorsteine til æfinligrar eignar. Hier med handlagdi huor þeirra odrum annañ (kuittañ) vm̄ oll þau peninga skiptti sem þeirra hafdi a milli farid.

for þesse giorningur fram̄ j Gwfudal enum sydra laugardaginn næstañ epter krossmesso vm̄ haustid 1464.

og til sanninda hier vm̄.

---

61. 1. Apríl 1465. í Vatnsfirði.

Björn (bóndi) Þorleifsson selr Þorgrími Þórarinssyni jörðina Hól í Feitsdal með fjórum kúgildum fyrir hálfan Arnarstapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136 b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir halfum Arnastapa.

Þad giorum vier Jon Narffason. Kolbiorn Þorgilsson og Biorn Sugurdsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu briefe ad þar vorum vier j hia saum oc heyrdum á ord og handaband j vatzfirdi j ijsafirde manudaginu næstañ fyrir festum Ambrosij Anno 1465 þessara manna af einne alfn Biarna(r) Þorleifssonar enn af annari Þorgrims Þorarinssonar ad so fyrir skildu ad Bondinn Biorn selldi firrnefndum Þorgrijme til fullrar eignar ȷordina Hol j feitzdal er liggur j Selardalz kirkiusokn og þar til 4 kugilldi med ollum þeim gognum og giædum sem greindri ȷordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad. Hier j mot selldi nefndur Þorgrimur greindum B(onda) Bijrne til fullrar eignar ȷordina halfa Arnastapa er

---

[1]) Þorsteinzsonar, hdr.

liggur j knarrar kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri halfri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og haun vard fremst eigandi ad. skilde opttnefndur B(ondi) Biorn sier aptur jordina Hol til fullrar eignar og kaupz fyrir adra jord jafndyra sijdar meir ef hann vill, edur odyrare og giefe peninga j millum. skillde huor vm̃ sig hallda thil laga þeirre jordu er hann keypti enn suara lagaripttingum er sellde.

og til sanninda hier vm.

---

*62 28.–29. April 1465. á Gufuskálum.

Skiptabréf á Gufuskálum á Snæfellsnesi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns hâyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er áðr prentað í V. bindi Nr. 390 eptir lakara og yngra handriti en hér (AM. 252. 4to).

Skifftabrieff a Gwfuskælum.

Þad giorum vier Helgi Snorrason. Einar Þordarson. gudmundur Einarsson. Asbiorn Þorbiarnarson. Einar bardarson og Hallur bardarson g(odum) k(unnigt) med þessu voro opnu brefi Anno 1465 a sunnudaginn næstañ fyrer philippussmesso og Jacobi vm vorid a Gwfuskalum a Snæfellznesi vorum vier til nefnder af tueimur Erligum monnum Sijra Pietri Þordarsyne er þa hellt Stadarstad a ollduhrygg og Joni Jonssyne er þa hafdi loglegt vmbod herra Jonz palssonar abota a Helgafelli ad skipta Eignarskipti a fyrgreindri jordu. skiptum vier adurgreinder menn med riettu hlutfalli hwsum thodum og ollum budum og bwdarstodum og vergognum. þar med skilldi huor fyrer sig grafa edur lata grafa torf til hwsa og allra bwda þar sem hvorki skierdi thun nie eingie epter þui sem huorum þarfnast. komu vij bwder a huorz hluta. skilldi ein skiphofn vera j huorre bwd. eigi meir. hafi j bwdunum. huort þeir vilia stor

skip edur smá huor fyrer sig enn giore eigi fleire bwder enn nu er greintt a huorz hluta.

og til sanninda hier vm [setium vier firneffnder menn vor jncigle firer þetta brieff skriffad j sama stad og are deigi sijdar enn fir seiger[1]).

---

63. 29. Maí 1467. á Helgafelli.

Jón Egilsson gefr Jóni ábóta á Helgafelli og klaustrinu kvitta þá tiltölu, er hann þóttist eiga til jarðarinnar Hraunhafnar í Staðar kirkjusókn á Ölduhrygg.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to, bls. 49; AM. 430. 4to, bls. 8—9; Apogr. 1580 og 1647.

Qvittunarbrief fyrir Hraunhafnar anduirde.

Þad giorum vier Sıjra Marckws Kolbeinsson og Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru briefi. Anno 1467 ar fostudaginn næstañ efter festum corp(or)is christi j abotastofunne a Helgafelli vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Jonz abota a Helgafelli og Jonz Eigilssonar ad so fyrir skildu ad Jon gaf klaustrinu og abotanum þa tiltolu er hann þottist eiga fiordunginn j Hraunhofn er liggur j Stadar kirkiu sochn a ollduhrygg sem þa gaf og selldi fyrgreindur Jon greindañ partt qvittañ og akærulausan fyrir sier og sijnum epterkomendum. Hier j moti gaf greindur aboti med samþycke allra conventtubrædra [ij kugilldi og jc hest og xij fiordunga smiorz. og jc til ofrijtt[2]).

og til sanninda hier vm̄ et cetera.

---

[1]) [vantar í 858; b. v. eptir 252. [2]) [fimm hundrud, 252 og hin önnur ágrip.

64. **12. Nóvember 1472. í Skálholti.**

Sveinn biskup í Skálholti úrskurðar með ráði nokkurra klerkmanna jarðarpart þann, „sem liggr í millum Þreskjaldar og Leirmúla fyrir ofan Þreskjöld“, eign kirkjunnar í Snóksdal samkvæmt máldögum hennar, og bannar öllum að nefna þar dóm yfir, þar til hann geri þar endilegan veg á í yfirreið sinni.

Eptir afskript af Hamrendabréfum (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttri eptir frumritinu. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 633.

Vær sueinn med guds nad biskup j skalhollti ok visitator yfer allt skalholltz biskupsdæmi giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at vær haufum tilkallad med oss vora ærliga prelata ok presta sira odd petursson officialem fyrir vestan botzæ ok síra halldor ormssou officialem fyrir sunnan ok austan. síra gisl jonsson radzman j skalhollte. síra gils gilsson kirkiuprest j sama stad ok marga adra presta ok dandimenn jnnvirduliga at skoda maldaga kirkiunnar j snoksdal j breidafiardardolum j maldagabokum heilagrar skalholltzkirkiu. leitz oss ollum ad sa jardar partr sem liggr j millum þreskialldar ok leirmula fyrir ofan þresskiölld se eign greindrar kirkiu j snocksdal. Þui fyrirbiodum vær stridliga ollum ok sierhuerinm bædi lærdum ok leikum vnder fullt forbod ok bañzs pínu nockurn dom þar yfer at nefna eda dæma þar til sem vær komum þar j vorri visitacione ok kaullum þa til med oss lærda ok leika sem vær þeinkium at þar se kunnegazt vm huersu verid hefer ad fornu. Vilium vær þa med gudz hialp giora þar endiligan veg vpp æ epter þui sem suarligt er. Ok til sannenda hier vm settum vær vort jnsigli fyrir þetta bref skrifa[t j] skalhollte hinn næsta dag fyrir festum sancti brictíj episcopi confessoris anno domini [ꝏ cd] lxx. secundo.

---

65. **27. Júní 1474. á Eyrarlandi.**

Dómr tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til séra Sigmundar Steindórssonar.

Bisk. 3. Fol. bls. 234—236, bréfabók frá Hólum skr. 1641—1642, í transskripti frá 5. Júní 1493. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 668.

Þad giorum vær Sueinbiörn Þordarson. Semingur Magnusson. Jon Broddason. Magnus Jonsson. Eirikur Einarson. Nickulas Þormodsson. Arni Hallsson. Olafur Þorgeijrsson. Þorgrijmur Jonsson. Jon Jonsson. Þorfinnur Þorolfsson. og Gunnar Eiulfsson prestar Hola Biskups dæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefi. ad þa ed lidid var fra hingadburd vors ħerra Jesu christi þusund cccc lxx og 4 ár ad Eyrarlandi j Eyafıjrdi manudæginn næstañ epter festum sancti Johannis Baptistæ a almenniligre prestastefnu vorum vær j dom nefnder af vorum nadugligum ħerra og andaligum faudur ħerra Olafe med guds nad Biskup a ħolum. ad dæma vm̃ þa akiæru er Biskupinn kiærdi til Sira Sigmundar Steinþordssonar.

J fyrstu ad hann hefdi dæmd(t) yfer þeim kyrkiunnar malum sem hann var ecki domari ýfer. kieñdist Sira Sigmundur þar fyrer oss ad hann var þar stefndur Biskupsins vegna. Þuj dæmdum vær firr skrifader prestar stefnuna logliga. og Sira Sigmund þar logliga fyrer kalladañ. enn vm̃ þa akiæru sem Biskupinn kiærdi til adur nefn(d)s Sira Sigmundar ad hann hefdi dæmd(t) vm̃ þad mál og sest jnn j kyrkiunnar valld sem hann var ecki domari ýfer. og dæmt vm̃ sinn prest og Rettarfar kyrk(i)unnar. enn Sira Sigmundur vændist vitnum ad Biskupinn hefdi sig þar til skipad. Þuj dæmdum vær adur nefndañ Sıjra Sigmund Steinþordsson skilldugañ ad leida tuo loglig vitni innañ manadar ad heyrdum dominum heima a Holum j Hialltadal fyrer Biskup Olafe. eda hans logligum vm̃bodsmanne ad Biskupinn hefdi skipad hann domara yfer firr skrifudum malum. enn ef hann getur ecki þesse vitni leitt þa dæmdum vær Sijra Sigmund fallinn j fulla ohlydne vid heilaga kyrkiu og Biskupinn.

J annari grein kiærdi Biskupinn til Sijra Sigmundar ad hann hefdi eij lesid sitt forbodz Bref j Hunavatzþinge a ollum kyrkium j sijnu profassdæmi fyrer Gudmundi Þorarinzsyne. og Wilborgu Marteinzdottur. epter sıjnne skipan.

epter þuj sem Brefed vtvijsar. og þar fyrer dæmdnm vær Sijra Sigmund skilldugañ ad sueria eineidi fyrer Biskup Olaf edur hans vm̃bodsmanne heima a Holum jnnañ siound-ar ad heyrdum dominum. ad hann hafe þetta hans Bref lesid epter Biskupsins skipan. fallist honnm þesse eidur. þa dæmdum vær hann fallinn j adra ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrckiu. nema hann syne loglig forfoll ad hann matti ei þessari skipan af stad koma.

J þridiu grein kiærdi Biskup Olaf til firrnefnds Sijra Sigmundar ad hann hefdi hýst og halldid Biorgu Þordar-dottur leingur enn vppa tolf manadi heima a Miklabæ j moti Retti heilagrar kyrkiu j sijnn forbodi. og suo var þad suarid af Sijra Þorvalldi Biarnarsyne. ad hann hefdi lesid forbods Bref yfer firr skrifadri Biorgu. og ad Sijra Sig-mundur hefdi heýrt vppa. og hun hefdi j hans gard verid epter. og so var þad bijvisad þar fyrer oss med Brefe. og innsigle Sijra Lodvijks Hallssonar ad firr skrifud biorg hefdi verid vistfost a miklabæ. og Þuj dæmdum vær þratt nefnd-añ Sijra Sigmund Steinþordsson fallinn j þridiu ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrkiu.

J fiordu grein kiærdi Bisknpinn til titz nefnds Sira Sigmundar ad hann hefdi onguañ Reikningskap giort sier vppa þriu ár af Biskupztiundum er hann hafdi veitt hon-um profassdæmi vppa iij ar vm halft Hunavatzþing og eigi tiundum heim skilad til Hola epter þuj sem j hans Brefi stod og halldid þessum fyrrskrifudum tijundum fyrer sier vppa iij ár þesse j onguo sijnn frelse. og þuj dæmdum vær fyrrskrifader xij prestar þratt nefndañ Sira Sigmund skilld-ugañ ad giora Biskupinum Riettan Reikning og sannan af fyrr skrifudu profassdæmi vnder sijnn suarinn Bokareid. heima ath Holum jnnañ sionndar ath heyrdum dominum. enn hafi skilad ollum tijnndum jnnañ halfs manadar ath heyrdum dominum heim til hola Biskupinum edur hans vm̃bodsmanne. enn fyrer Rangligt halld a tijundnnum dæmd-um vær Sira Sigmund skilldugañ ath luka Biskupinum xxx marka fyrer huort þad árid sem (hann) hefur tijnndnnum rang-liga halldid. enn ef tiundernar lnkast eij allar epter þuj sem skrifad stendur. þa dæmdum vær Sira Sigmund skilldugañ

ad lnka Biskupinum fyrer rangligt halld a tinndnnum xxx. marka lijka fyrer þetta árid sem fyrer hnort hinna fyrre. skal hid fyrsta fullriettid vera lukt innañ manadar ad heyrdum dominum heima a Holum j hialltadal Biskupinum edur hans vm̃bodsmanne. enn annat fullriettid skal lukast at Mikaelzmessu heima á Holum. og et þridia ath næstum fardogum. ef tiundernar lukast ecki epter þuj sem skrifadt stendur. enn vm̃ alla þa ohlydne. Brefabrot og heimilld þa sem Sira Sigmundur[1]) syndi þar fyrer oss. fyrer stadnum. dæmdnm vier vnder Býsknp(s)iñ(s) vrskurd og huorsu há(a) sok Sijra Sigmundur skilldi hafa fyrer þessa sijna ohlydne.

Var þesse vor domur vpp sagdur j sama stad dag og ár sem fýrr seiger,

og til sanninda hier vm̃ setinm vær fijrr nefnder xij prestar vor Jnnsigle fyrer þetta doms Bref. er skrifad var a Modruvollum j Haurgardal deige sijdar enn fýrr seiger[2]).

---

66. 7. Marts 1476. í Björgvin.

Hans (Teiste) biskup í Björgvin og Þorsteinn (Þorkelsson) kapellnmeistari og prófastr í Björgvin gefa Jóhannesi Mönick Hansakaupmanni meðmælabréf til þess að ná rétti sínum á ensknm kaupmönnum, sem verzlað hafa löglaust á Íslandi og rænt hann eign hans.

Bartholins safn E, 108—112, með hendi Árna Magnússsonar eptir bréfabók á skinni frá Björgvin. Afskript í Ríkisskjalasafni Dana frá Langebecks tið. Prentað í Analecta Gríms Thorkelins Havniæ 1778, bls. 142—46 og Dipl. Norv. III, Nr. 914.

Commendatitiæ pro restitutione spoliorum Johanni Mönick mercatori de Hensa, civi Bergensi in Islandia ab Anglis bis ablatorum.

Restitutio spoliornm.

---

[1]) „Syndur", stendr hér í hdr., en það er misskrifað og ofritað, [2]) Þ. e. 28. Júni.

Universis et singulis serenissimis, illustribus, inclytis, claris, ingenuis, nobilibus, strenuis, fulgidis, providis, circumspectis, discretis Principibus, Regibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Decurionibus, Armigeris, Magistratibus, Potestatibus, Proconsulibus, Consulibus, Civibus, Burgensibus, Johannes sola Dei miseratione Bergensis episcopus, et Thorstanus Præpositus ecclesiiæ duodecim Apostolorum[1]), magister capellarum regni Norvegiæ, civitatis ejusdem, salutem et acceptæ potestatis gratiam, inopum et oppressorum injurias veritate propulsare. Etsi multis et magnis clarissimi quique viri laudibus efferantur in coelum, qui pro tuendis sociis et subicitis populis, malis quandoque viris et improbis civibus salutem suam alacres devoverunt, et mortibus frequenter sese atque periculis objectarunt intrepidi, quas laudes qvæve præconia assequi credimus, qui coelestis patriæ cives eripuerint et liberaverint a diripientibus eos, perpetuis laudis titulis insigniri dubium non est. Quibus a Deo honos indeficiens pro beneficiis, et habitaculum, regnum et imperium spondetur æternum in coelis. Nimirum cum veritas ipsa pauperum et miserabilium personarum regnum coelorum proprium esse asserat, et Dei filios nominat scriptura quos corripit et castigat; nihilominus licet pro varietate terrarum atque distantia singulas quique mortalium sortiantur nationes et gentium nomina, tamen concives et socii deputandi sumus, qui orbem habitamus eundem, et sub eodem Domino communem degimus vitam, atque eundem spiramus aërem et præcipue qui eisdem sumus initiati sacris, credentes in Dominum Jesum Christum, in quo non distinctio Judæi et Græci.

Quapropter omnium parens Deus in coelis ab uno parente omne mortalium genus prodire volebat in terris, ut esset pacis et unitatis inter fratres immortale bonum; nulla præterea in ministranda justitia civium vel externorum habenda ratio est: quoniam qui impunitatem suorum in perditis et malis actibus procurant, dirimunt hii communem humani generis societatem, qua peremta beneficientia, hu-

[1]) Bergis, b. v. DN.

manitas, innocentia, pax et justitia, ceteræque virtutes intereant, necesse est, et univerale sequi dissidium.

Quocirca præsentium lator, Johannis Mönik, mercator de Hensa, veritatis sibi testimonium tanquam christianæ reipublicæ civi, de dampnis et injuriis, nuper sibi per Anglos illatis, per nos sibi humiliter exhiberi postulavit, speciali nempe licentia fultus, et salvo conductu serenissimi Principis et domini nostri Regis munitus, pro repetendis quibusdam debitis suis in Islandiam navigavit, ubi a quibusdam Anglicis mercatoribus Hyllensis et Brystovensis civitatum incolis, qui terram Islandiæ contra libertates et privilegia sua, inibitionibus Regiis parvipensis, piscandi et mercandi gratia adeunt, post firmatas treugas inter Anglicos et communitates Hansæ, et sopitis utrinque litibus nequiter et inique extitit spoliatus, rebusque omnibus et fortunis nudatus, et adductis in medium duobus fide dignis testibus, medio juramento ipsorum probavit se infra scriptis rebus spoliatum. qui testes præsentes erant et spolium committi et res abstrahi oculis intuebantur.

Et primo spoliatus hic anno Domini M⁰. CD⁰. Lxx. iiij. in octava apostolorum Petri et Pauli spoliatus est quatuor millibus piscium et sex petres burelli vulgariter *spytingh* dictis, quorum quilibet sexaginta tenet ulnas. Anno vero sequenti in festo sanctæ mariæ magdalenæ abstulerunt ei violenter de nave cujusdam Johannes dicti Rörembergh duodecim millia piscium quadri(n)gentos quinquaginta *Rækkling*, quatuor tonnas focinæ pinguedinis in unguentum resolutæ, quæ penes nos vulgariter *lyse* dicitur, centum vulpinas pelles, tres saccos refertos plumis, centum *skattge*, sexaginta *Rafna*, sex petres Burelli, quantitatis superius memoratæ. Unde et ex hoc plurima incommoda et dispendia perpessus ad extremam usque devenit inopiam, nilque sibi fere est præsidii, ni sibi subvenerit in brevi Deus ex alto, æquitatis quoque et justitiæ zelatores de raptoribus condignam sibi satisfactionem procuraverint.

Quamobrem ærumpnæ et miseriarum suarum crebris quassati stimulis, Majestates, Magnificentias, Excellentias,

Dominationes, Clementias, Dignationes, Hnmanitates et Industrias vestras obnixius rogamus, et majorem in modnm, quo possumns, requirimus, et in visceribus Jesu Christi vehementins obsecramus, quatinus memores crediti vobis a Deo imperii, quod ad vindictam maleficorum, bonorum vero patrocinium, suscepistis, attendite ne . . . . . reciperitis, et præcipue hii, qnorum interest, talium excessus corrigere et civium suorum perditos mores emendare, huic miserabili præsentium latori dignemini pro spoliis, dampnis et injuriis, molestiis et gravaminibus justitiam ministrare, inanem et vacuum eundem nequaquam permittatis abire, scientes, quoniam Deus judex est judicans pro mansuetis terræ, sitientes quoque et esurientes justitiam sacræ literæ beatos prædicant, quibus copiosa merces est in coelis, qnicquid enim (uni) ex minimis boni fecerimus, redemptor noster sibi factum depntat.

In evidentiam vero et testimonium singulorum supra scriptorum secreta nostra præsentibus duximus appendenda.

Datum Bergis Anno Domini MCDLXX sexto. Nonas marcias.

---

67. 1476. í Björgvin.

Hans biskup í Björgvin, Þorsteinn prófastr og kapellumeistari við postulakirkju, Jón riddari Smjör og Páll ábóti í Munklífi rita Einglakonungi bréf og leita ráðs nm skaðabætr til Hans kaupmanns Rörembergs, er var þýzkr og átti heima í Björgvin, en hafði verzlað á Íslandi, og höfðn Einglendingar rænt hann þar fé og farkosti.

Bartholinsafn E, 599—601. Prentað áðr i Analecta Gríms Thorkelins, bls. 146—149 (með skökku ártali 1486), — og Dipl. Norv. VII, Nr. 481 (bls. 479—481).

Illustri et magnifico principi et domino, domino Henrico[1]) dei providentia Anglie regi, clarisque et circnmspectissimis memorati regni consiliariis Johannes dei gracia Ber-

[1]) Norðmenn sýna fram á, að hér muni ritað í ógáti nafn Henriks fyrir Edvards VI. Einglakonungs.

gensis episcopus, Torstanus prepositus ecclesie duodecim apostolorum et magister capellarum, Johannes Smør, miles et capitaneus Bergensis et thesaurarius, regni Norvegie consiliarii, Paulus abbas in monte sancti Michaelis, Cisterciensis ordinis, felix, faustum et pacificum regni sui moderamen. Etsi cunctis, serenissime princeps et domini spectatissimi, sacris discernentibus institutis, misericordiam debeamus, maxime tamen domesticis fidei, quibus fraternitatis vinculo sumus astricti, inprimis calamitosis et afflictis, præsertim qui non suo vicio, sed et latrociniis et calumpniis ex magnis diviciis et fortunis optimis in summam deciderint egestatem, jnfelicissimum quippe pressure genus, se meminisse felicem. Et quidem non modo immitis, sed et [in]iustus foret, et tam in vicio quam qui facit, qui a socio, cum potest, injuriam non propulsat. secundum dei enim voluntatem et nature copulam, invicem nobis auxilio esse debemus, certare officiis, et adjumentum ferre alter alteri, vel studio, vel officio, vel quovis alio modo, ut inter nos societatis augeatur gracia. Magnus itaque justitie splendor, que aliis pocius nata quam sibi, ut judicio omnia subjecta habeat, opem aliis ferat, officia non abnuat, dampna et pericula suscipiat aliena. Hanc virtutum arcem nobis ante oculos ponentes, ne innoxius tanquam reus et sceleratus dampnificetur, veritatem super cognicione cause latoris presentium, Johannis Rorembergh, institoris de Hensa, vestris prudentissimis circumspeccionibus dignum duximus aperire. Qui aliquot retro annis ex civitate Bergensi, et ab ea congregacione mercatorum de Hensa, que nobiscum degit, mercandi gracia non predandi animo, optenta a serenissimo principe nostra licentia, in Jslandiam est profectus, ubi a regnicolis vestris, Anglicis quibusdam, fortunis, rebus et bonis omnibus, atque ipsa navi sua, cum singulis suis pertinentiis, tanquam ipsorum persecutor et hostis, exstitit spoliatus, quem nos in veritate dei et fide Christi Jesu perhibemus nihil circumvencionis temeritatis sive malignitatis contra vestros civos et regnicolas in hoc suo transitu machinatum fuisse, sed ipsum suosque sequaces, mercatores fore de Hensa protestamur in hiis scriptis, qui

vobiscum, ut asseritur, sunt federe copulati. Et quia justum et sanctum est, inita semel pacis federa inconcussa servare, et circa illos presertim, qui non peccaverunt, nec fedus ruperunt, et amori pocius consulendum quam odia colligenda censebit sapiens, cum et hostibus parcitur persepe subactis, et inter regias laudes clarissimi quondam viri, hostem ipsum augere, ornare et rebus omnibus ampliare precipuam duxere virtutem, ab omni ergo alienum esse constat humanitate, pauperi, inopi et precipue federe et amicitia sibi juncto non subvenire oppresso, et in gravem redundat maculam regie majestatis, subditorum suorum clausis palpebris excessus preterire, et ipse rex regum et dominus dominancium in suis vicariis acrius hujusce rei negligentias ferire consueuit. Et quoniam inter ipsa arma, clarissime princeps, clemencie locus esse consueuit, hanc in pace amicis et sociis abesse nefandissimum est. Serenitatem [igitur] vestram obnixe rogamus, et in domino Jesu propensius obsecramus, quatinus, memores innate clementie et prisce benignitatis, huic miserabili, presencium latori, justiciam de vestris ministrare dignemini, spoliatum restituendo. Et dominus ipse, universorum retributor bonorum, copiosa vos mercede donabit in celis, qui quod uni ex minimis suis fecerimus, sibi in districto judicio factum fore censebit, et nos grata vicissitudine votis vestris in simili majorive negocio cupimus remereri. Jn cujus rei testimonium et evidentiam premissorum secretis et siggillis nostris presencia fecimus communiri.

Datum Bergis anno m.⁰ cd.⁰ lxx. sexto.

---

68. **16. Marts 1476.** **í Bukden.**

Kristján Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 69.

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473; sjá V, Nr. 618].

Teste Rege apud Bukden Decimo sexto Die Martij. [Anno Regni nostri xvj⁰].

---

69. 6. Apríl 1476 á Hólum.

Jón Broddason officialis Hólabiskupsdæmis bannar Magnúsi presti Illugasyni að þjónusta Einar Björnsson og hans fylgjara, sem voru að ráninu í Miklabæ.

AM. Fasc. XXII, 2, frumrit á skinni. Innsiglið er enn fyrir, en er nokknð brákað. — Apogr. 3239.

bref vm magnus illavgason[1]).

Ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis kunngiorer þier sira magnus illavgason med þessu minv brefi ath einar biornsson ok aller hans fylgiarar sem ridu til mýk!abæiar j skagafirdi j blavndvhlid j vetur med sigmvndi steinþorssyni a(t)fara nottina lavgardagsins næsta efter kertamesso nv næst er var ok gripu þar minn stad ok alla mina peninga bædi fasta ok lavsa frida ok ofrida ok jafnvel heilagrar holakirkiv penninga þa sem þar voro geýmder ok j fodur setter. sua ok slogu þeir vpp kirkiuna ok ræntv þadan brutu alla þa peninga er ek hafdi þar til geýmslu latit bædi heilagrar holakirkiv vegna minna ok annara dandimanna ok giordv mier sua fulla bvsvpptekt ok opinbert ran. Þui fyrir þessar saker og greiner fyrirskrifadar hafa adr nefnder menn fellt æ sig fvllt bann af sialfs sins verkum fyrir þessa ogiorninga sem þier megit vel vita. Þui fyrirbýd ek ydr sira magnus illaugason under krapti heilagrar hlydne ok afsettningar þins embættis ath þionosta einar biornsson ok hans fýlgiara þa sem til mýklabæiar stadar ridv ok satu þar med honum j fyrskrifudu rane ok ranfeingi. nema þeir taki adr laugliga launskript af mer eda minvm vmbodsmanni ok bæti sin brot vit gvd heilaga kirkiv ok mic. Ok til sanninda hier vm setti ek officialatus incigle fyrir þetta bref skrifat æ holvm j hialltadal lavgardaghinn næsta fyrir pa(s)sionem domini. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx. sexto.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

70. 9. April 1476. á Hólum.

Vitnisburðarbréf um ránið í Miklabæ og taldir Miklabæjarmenn.

AM. Apogr. 3586, að því er sýnist, eptir frumriti.

Þath giorum ver olafur klængsson. þorbergr stefansson prestar. jon þordarson ok simon gunnarsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro brefi ath þar uorum uær j hia saum ok heyrdum a þr(id)iudagen næsta firir passionem domini a holum j hialltadall j radzmanzstofunne ath þorgrimur þorgrimsson sór fullan bokareid firir sira jone broddasyne official(is) holabiskupsdæmis. j fyrstu ath nefndr þorgrimur uar a micklabæ j skagafirdi j blaunduhlid[1]). þa er sigmundur prestur steinþorsson. einar biornsson. med sinum fylgiorum er svo heitta.

jon einarsson. uerdnard einarsson.
sigurdr einarsson. olafur asbiarnarson.
thomas hrafnsson. jon jonsson.
petur þorsteinsson. narfe jonsson.
sigurdr juarsson. oddr jonsson.
eyolfur gunnarsson. asgrimur sigmundsson.
jonar tueir sigmundzssyner. ok
jon bupp hestastrakur.

gripu ok ræntu nefndan stad. firir nefndum sira jone. suo ok uissa ek firir full sannindi ath þessir fyr nefnder menn sigmundr ok einar med sinum fylgiorum spenntu ok upp neytu kost þratt nefnz sira jons. ok suo skipadi titnefndr sigmundur prestur. ok lett drepa firir þrattnefndum sira jone iiij kyr med hans eigin marki. tuær suartar. eina hnita. adra skiolldotta. ok einn gridung.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder menn nor incigle firir þetta bref. skrifath a holum j hialltadal þridindagen j efstunikn. anno domini ↀ⁰ cd⁰ lxx⁰ sexto.

---

1) Í kopiubókum er niðrlag þessa bréfs sett aptan við bréf frá 14. Febrúar 1476 (sjá V. bindi Nr. 723).

71. 29. April 1476. á Hólum.

Dómr tólf presta útnefndr af Sveinbirni Þórðarsyni officialis Hólabiskupsdæmi um Þórhall Þorvaldsson, er verið hafði með séra Sigmundi Steinþórssyni og hans fylgjurum að Miklabæjarráni.

AM. Fasc. XXII, 1, frumrit á skinni. Öll (13) innsiglin eru dottin frá.

domur vm mal þoralz þorvalzsonar[1]).

Þat giorum uier semingr magnusson. hallur finnzson. þorleifur magnusson. magnus jonsson. ketill grimolfsson. hallkell gvdmvndsson. þorbergr stefansson. ion þorgilsson. þordvr ingimvndarson prestar holabiskupsdæmis. sigvrdur jonsson. jon palsson ok helge illaugason. diaknar sama biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi. ad sub anno gracie ꝏ⁰ cd⁰ lxx sexto. manvdaghin næsta fyrir festnm apostolorum filiphi et iacobi. a holum j hialltadál vorum vier j dom nefnder af ærligvm manni sira sveinbirne þordarsýni officialis holabiskupsdæmis. ad dæma vm þa akærv er sira jon broddason officialis sama biskupsdæmis radzman heilagrar holakirkiu. kærdi til þorhallz þorvaldzsonar. epter hans sialfs vnderlagi ok medkenning. j fyrstv ath hann hefde verit med sira sigmvnde steinþorssyni j uetur ok hans fylgiorum a mýklabæ j skagafirdi j blaunduhlid. vj nætvr ok haft þar mát ok miolk. j annare grein medkendizst (hann) ath hann hefde burtt flutt heý a einum hesti. j þridiv grein kendizst hann ath hann hefdi verit j þeirri ferd er adr nefndr sigmvndr rnmdi burtt ok hans felagar af mýklabæ ok rakv burtt þa peninga, sem þadan voru hafder ok fyrir sna ordin likindi ok medkenning bar sira jon ath þorhalli ath hanu hefdi gripit ok fvllan stýrk til veitt ath gripner uoro hans peningar. bædi frider ok ofrider fra mýklabæ. Þui ath guds nád til kalladre dæmdum vier fýrskrifader xij. lærmenn[2]) optnefndan þorhall hier langligan(a) fyrir kalladan j dag ok skylldvgan ath sveria týltareid innan hals manadar. ath heyrdvm dominvm fyrir

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [2]) Svo.

sira sueinbirñe eda hans umbodsmanni. á flugumýri j skagafirde. ath hann hafi eigi med þeim hug a mýklabæ uerit ath hann uillde ath sira jon veri sinvm stad eda peningvm ath firr ok avnguan stýrk þar til lagt rád ne dáder hvorki opinberliga ne leynilega nema þat heýit mátinn ok miolkina sem hann sialfur medkenndizst ath hann hefdi haft. fallizst honum þessi eidr þa dæmdvm ver hann skylldugan ath tuigillda aptur alla þa peninga sem hann hefer fra myklabæ haft vnder sinn svarinn bokareid ok þar med tvevallt fullretti sira jone broddasyni .xv. merkur j hvort ok heilagrar holakirkiv .lx. marka. Enn ef hann vinnur þenna eid sem fýrskrifat stendr þa dæmdvm ver hann skylldugan ath lvka þratnefndvm sira jone .xv. merkur j einfalldan rett enn hola kirkiv .xxx. marka j sinn rett ok tuíjgillda þat allt aptur sem hann sialfur medkenndizt ath hann hefdi j burtt haft. hier med dæmdum ver hann fallin j bann af sialfv verkinv ok skylldugan ath taka lausn ok skript epter kirkiunar lavgum. enn luka peningana ath næstum fardavgum epter þui sem hann er megtvgur til heima at holum. enn vpp þadan epter þui sem lögbok vottar. ef hann getur þa eigi allt lukt. Ok til sannenda hier vm settum uier fýr nefnder xij. lærder menn vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad degi sidar enn fýr seger[1])

---

72. 10. Maí 1476. í Böðvarshólum.

Solveig Þorleifsdóttir fær Einari Björnssyni til fullrar eignar jörðina Rófu í Miðfirði.

AM. Fasc. XXII, 4, frumrit á skinni. Innsigli Solveigar er fyrir bréfinu.

Rofubref[2]).

Þat gianri eg solueig þorleifsdotter godum monnum kunnigtt med þessu minv opnu brefi. ath eg hefi feingit uel bornum manni einari biornssyni jord mina er heitir rofa og liggr j midfirdi j stadarbacka kirkiusokn. med aullum þeim

[1]) þ. e. 30. April; [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

gaugnum og gædum. hlutum og hlunnendum og allt þat fe er þar kann finnazt j jordu edr a iordu. nema eigandi uerdi at. og jordunni hefir fylgt at fornu og nyiu. og eg uard fremst eigandi at. undan mier og minum erfingium. Enn under einar og hans erfingja. til æfinlegrar eignar. Skal adr greindr einar hallda iordunne til laga. Enn eg solueig þorleifsdotter suara lagariptingum á iordunni. huerir sem akæra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnncigli fyrir þetta iardarbref er skrifat uar j bauduarsholum j uestrhopi. föstudaginn næsta fyrir halluardzmessu ár eptir guds burd. þusund. cccc. siautigir ok sex ár.

---

73. 24. Maí 1476. í Hreppkólum.

Skrá um eignir Hreppholakirkju, þegar Oddr Pétrsson baccalaureus artium afhenti.

AM. Apogr. 2176 með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbl. úr kirkjubók frá Hreppkólum. AM. 262. 4to b'. 2a skr. c. 1600 (ónákvæmt og fellir úr); ártal hér 1486 (rangt).

Attundi mældagi kyrkiunnar[1]).

Anno Domini [m⁰. cd. lxx⁰ sexto[2]) voru suo mikler peningar [afhenter stadnum[3]) i Holum [i H[runa]manna hrepp[3]). þa er Oddr Petrsson backalarius arcium officialis heilagrar Skalholltzkirkiu [i millum Botnzár oc Hrutafiardar ar[3]). afhente[4]) [faustud[aginn] i fardogum[3]). en sera Jon [Olafsson[3]) medtok.

[Jn primis[3]) .xv. kyr.

[niu asaudar ku[gil]ldc. oc .xij. sauder veturgamler i et tiunda asaudar kugilldit[5]).

v. kalfar.

iiij. hestar.[6])

ij. hross.

---

[1]) 262; [2]) 1486(!), 262; [3]) [sl. 262; [4]) afventi 262; [5]) [Asaudur lx, 262; [6]) og, b. v. 262.

Lukkt i porcio.
viij. sauder tvævetrer.[1])
viij. [sauder[2]) veturgamler.
einn ketill i halfa þridiu mork.
viij marka pottur i mork.
[[half] en fimta vod[2]).
[Reiknazt þetta allt saman[3]). x. alnum fatt i fim hundrud.

---

74. 31. Maí 1476. á Mælifelli.

Þórðr Jónsson gefr Sigurði presti Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði í löggjöf sína, en Sigurðr prestr gefr Þórði söðul með öllum reiðskap fyrir tvö hundruð og góðan hest bleikálóttan.

AM. Fasc. XXII, 11, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3244.

hol i siglufirde[4]).

Þat giorvm vid grimur þorsteinsson ok einar kolbeinsson godvm monnum viturlikt med þessv ockrv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd vors hera ihesv christi þvshvndrvd c.c.c.c. siotiger ok vj ar vorv vid j hia æ mælifellz stad j tvngus(v)eit fostvdaginn næstan fyrir huitasvnnvdag ad þordr ionsson gaf sigurdi prest þorlakssyne med handabande iordina alla hol j siglvfirdi er ligur j siglvness kirkivsokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordv fylger ok fylkt hefer (ath) fornv ok nyv ok hann vard fremdz eigandi ad vndan sier ok sinvm erfingivm ok lyste þvi ad þetta skilldi vera sin lvoggiof[5]) or attatigvm hvndrada er fyr greindr þordr sagdiz eiga ad avk penninga konv sinnar. hier j mot gaf sigurdr prestur saudvl med ollvm reidskap er þorde þotte svo gott sem tvo hvndrvd ok þar til hest godan bleikalotan. skillde þrattnefndr sigurdr prestur hallda

---

[1]) og, b. v. 262; [2]) [sl. 262, [3]) [Summa summa(r)um reiknat allt j eitt 262; [4]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [5]) Svo.

greindre iordv til laga enn þordr svara lagariptingv. handlagdi tidt nef(n)dr þordr ionsson þrattnefndan sigurd prest ollvngis kvittan ok akærvlavsan fẏrer sier ok sinvm erfingivm þo ad hann fengi alldri meire penninga fẏrer greinda jord. ok til saninda hier vm settvm vid fẏr nefnder menn okkvr jnnsigli fyrer þetta bref er giort var j sama stad ok are degi sidar enn fyr segir.

---

75. 18. Júní 1476. á Skarði í Langadal.

Þrír menn votta um skipti þeirra bræðra Þorleifs og Einars Björnssona eptir Árna bróður þeirra, er „var þá sagðr dauðr fyrir mörgum árum", svo og um, að þeir Þorleifr og Egill Grímsson hafi staðfest kaup sitt, er áðr var gert, um Skarð í Langadal og Eyvindarstaði.

AM. Apogr. 747, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir transskripti á skinni frá 9. Marts 1492.

Þat giðrum uær sigurdur jonsson. olafr biornnsson og niculas einarsson godum monnum uiturlegt med þessu voru opnu brefi at uær uorum j hia a audkulustödum j suínadal. þa Einar biornsson tok vid peningum sinvm at þeir þorleifur biornsson broder hans med þeirra dandimanna tillaugum er þeir kölludu til med sier skiptu milli sin þeim peningum er arna biörnssyne brodr þeirra höfdu skipter uerit i erfd efter biorn þorleifsson faudur þeirra. enn fyrrnefndur arne var þaa sagdur daudur firir mörgum arum. hafdi adrnefndr einar j sinn part greinda iaurd audkulustadi og adrar jarder þar med. enn þorleifur biornsson i sinn hlut iordina skard i langadal eda eyuindarstadi j blaundudal er hann hafdi adr tekit firir greinda jörd skard og þar med adrar jarder suo jafndyrar uoro at tiundarlagi. letu þeir bader fyrrnefnder brædr þorleifur og einar sier þa þesse skipti uel lika. Suo og ei sidur uoru uær fyrrnefnder menn i hia sama dag efter skiptin at þeir toku hondum saman þorleifur biornsson og eigill grimsson at suo firir skildu at þeir stadfestu sitt kaup fullt og löglegt þat

er þeir höfdu keypt jördunum skardi j langadal og eyuindarstödum j blaundudal efter þui sem þeirra kaupbref þar adur um giort utuisar.

ok til sanninnda hier um settum uær fyrr nefnder menn vor jnnsigle firir þetta bref er skrifat var æ skarde j langadal þridiudaginn næsta firir jonsmessu baptiste arum efter guds burd þusund. cccc. lxx. og .vj. ar.

---

76. **20. Júní 1476. á Felli í Kollafirði.**

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 2362, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali lacero (fra Einare Einarssyne Syslumanne i Bardastrandar Syslu). Þad sem hier er understrikad¹), var burt trosnad i kalfskinns original þessum enn þad sem punctar eru under, var litt læst". (AM.).

Þat giorum ver Eyiolfur Sygurdzson. Oddur Sveinsson. [Jon] Halldorsson .prestar. Skalhollz [biskups] dæmes godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at ver hofum sied ok yfer lesed opin bref biskup sueins heitins²) petursonar sem gud hans sal hafi [ok Jons prestz] Jonssonar vnder [þeirra usko]ddum hanganda insiglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[1. Dómr séra Jóns Jónssonar um tíundir til Fells í Kollafirði ²³/₃₁. Mai 1475, DI, V, Nr. 698.

2. Staðfesting Sveins biskups upp á þann dóm 5. Júlí 1475, DI, V, Nr. 708].

Ok til sannennda hier um sett[um uær fyrrgre]inder [pre]star uor insigle firir þetta transkriptar bref skrifad æ felle i kollafirdi. ulltimo. die octavarum corporis christi anno domini ꝳ⁰. cd.⁰ lxx.⁰ sexto.

---

77. **22. Júní 1476. á Hólum.**

Skoðunargerð þriggja presta og tveggja leikmanna á pen-

¹) Hér í hornklofum. ²) tvískr. í frumritinu.

ingum þeim, er Jón prestr Broddason átti í Miklabæ, „sem hann hafði á staðnnm sitt bú“, og lýsti séra Jón ráni og gripi á þessum peningum á hendr séra Sigmundi Steinþórssyni og Einari Björnssyni og þeirra fylgjurum.

AM. Apogr. 3594 eptir transskripti frá 13. Júní 1480. Afskriptir af þessu bréfi eru og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 255—257 og í MSteph. 78. Fol. 175—179, skr. c. 1750. Sömuleiðis í kopíubók Þorláks biskups frá 1641—1642 í Biskupsskjalasafni í Reykjavík, 3. Fol.

Þat giorvm ver ketil grimolfsson. gunnar jonsson. þorvalldr biarnason prestar holabiskupsdæmis. jon einarsson ok jon iussason leikmenn godvm monnum viturlegt med þessu voro brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þushundrut. cccc. lxx ok uj. ár æ manadaghinn næsta fyrir pal(m)sunnudagh[1]) ridum ver til mýklabæiar j skagafirdi j blavnduhlid med sira jone broddasyni. ath sia ok skoda greindan stad ok þa peninga er nefndr sira jon atti þar. frida ok ofrida sem hann hafdi æ stadnum sitt bu sett.

j fýrstu .vj. kýr ok .xx. med ellefu holastadar kum er þar voru j fodur settar.

x. uxar gamler.

tvær kvígr tvævetrar.

tarfvr tvævetur.

veturgaumul navt xv.

kalfar .iiij.

veturgamalt fé .l. ok iij sauder betur.

hestur gradr.

hross ok hestur. veturgaumul bædi.

voro þessir peningar sua fullkomliga j bruttu teckner ath eigi var epter meira en einar .v. kýr er holastadr atti ok ein kýr er jon jussason atti ok iij kalfar med þeim sem jon jvssason atti.

hier til hafdi nefndr sira jon latit til geýmslu ok verndar j kirkivnne æ myklabæ sua ordna peninga ofrida.

---

[1]) Þ. e. 1. Apr.

j fýrstu fim vætta kista med smior ok mikil lausasmior ath avk.

auxe ath aullum limum nema vantadi til skamrifen.
kýrþio .ij.
halft siounda saudarkrof med bogum ok tuenn skamrif.
mor. smalkatur[1]) matur. biugu. sperdlar ok undermorvfar.
fiskar halft annat hvndrat harder. xx. blavter.
hakalz lýkiur .xij. riklingur ok rafabellti. skautubavrd.
sængr iij. ok eitt aklædi.
hvder ij. heilar. en þridia ristnar af ij. leingur.
klýpingar .v.
selskinn iij.
reip æ halfan iiij hest.
katlar v. med ij holastadar kautlvm.
pottar iij.
konnur viij.
tinfavt iiij.
læst kista.
salser med loki.
hornstavp xiij.
drykiar skaler viij.
trefavt viij. ok ix[da] ravt(t) fat stort.
bordskaler .x. smar ok storar.
vigslvaskar iij.
kvpa ok eýsill.
skerdiskar rauder .ıx. en skorner diskar .xij.
heitvavsa.
saluns æklædi nýtt.
teflings dýnvver nýtt ok hægendesver med lika.
iiij alner klædavodar.
huitimiol[2]) .ij. fiordungar. ok half mork vax.
munlaug ok uazskall.
vlldvkvr ok ullhandklæde.
pallklæde.

---

[1]) Þ. e. smálkaður; kopíubækrnar hafa: smálkamatur. [2]) hveitimjöl, kopíubækrnar.

vondur er olafur bondi atti.
net ok kvorn.
kvotra ok skak.
altunnur ij fra holastad.
halftvnna. kvartel ij. ok avnnur halftvnna er olafur bondi atti.
avrk. matarlok.
halftvnna malz.
miol j stampe.
smabusgagn oreiknad. trog. kerolld. diskar. skaler. askar. spæner. smiorjarn.
liaer iiij. avx. nafrar. iij.
hardsteinar ij.
þuerfari.
svdþuerfari.
beinasavg. hornasavg. þversagarefne.
hialta hnifsbrot.
kolskara.
tangarbrot.
klavfhamar.
vefir .ij. kastadir.
garnhnodu iiij.
vindur lxx. ok garn af .vij. fiordungvm vllar.
pall ok skeri.
stokur med nidurfellv.
klabbryne ij.
mirrvstokur.
eskivr tvær. var j avdrvm bref en j audrum kolur.
hañdbok ný ok ij kuer er þar til heýrdi.
sermons kver ok iij. bækur adrar.

var hier allt j brutv gripit ok tekit ur kirkivnne þetta sem adr er skrifat nema ein kvorn. voro ok aller adrer ofrider peningar j brvttv teckner þeir sem inne j stadnum voro geymder fyrir utan storkerolld ok ein ork stor. sua sem reikningur þar vm gior uottar. Enn epter þessa skodan sem ver haufdum haft. lýsti sira jon broddason fýrir oss epter avllvm fýr skrifavdvm peningvm. Sua ok þeim sem j

reikningenvm standa sem var .xiij. tunnur skýrs. heý ok eldebranda. busgavgn ok sængarklædi. voder ok ambod. ok bvsbvhlvter þeir er þat bv þvrfti ath hafa ok sagde þat j avngv sinv frelsi j brvtv gripit. heýrdum ver ok ath þrattnefndr sira jon broddason lýsti. æ sira sigmvnd. einar biornsson ok alla þeirra fýlgiara. sem myklabæiar stad gripv ok hans peninga. sua ok þær .vj. holastadar kýr er þar voro gripnar ok adra holastadar peninga þo ofrider vere. rane ok gripi æ eda stvlde ef þeir gæti eigi sig med lavgum afbatat.

hier epter þessa bvs vpptavkv. kirkivran ok allan skada ok skapravner sem optnefndr sira jon hafde feingit af fýrskrifavdvm monnum lýsti hann epter kirkivnar laugum sira sigmnnd. einar biornsson ok alla þeirra fýlgiara sem miklabæiar stad gripu ok hans peninga ok fýrskrifat rán hafa giort. vera fallna j bann af sialfv verkinv ok fyrirbavd hverivm manni ath eiga uit þa svefn edr samneyti þangat til þeir ganga til hlydne ok bæta sin brott uith gvd heilaga kirkiv ok hann. æbýrgdi þrattnefndr sira jon. fýrskrifaudum ransmonnum allan þann skada ok uanretti sem kirkian sancte ola(ui) ok sin æ mýklabæ feingi af fýrgreindre bus vpptauku. ath hvorki mætti kirkian hafa sinn heidr. ok eigi presturenn ne þingunautarner sina skýlldu.

ok til sanninda hier vm ok meire avdsýningar þa setti ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis officialis incigle med fýrr skrifadra dandimanna inciglum fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal lavgardaghinn næsta fyrir jonsmesso baptiste. anno domini ꝏ.⁰ cd.⁰ lxx.⁰ sexto.

---

78. **25. Júní 1476. á Skarði á Landi.**

Dómr um Þjórsártungur, milli Tungnár og Sprengisands, útnefndr af Þorsteini Pálssyni í umboði Erlends Erlendssonar, sýslumanns í Rangárþingi, hvort þær skuli vera eign eða almenningr eða afréttr Landmanna.

Því miðr er þessi dómr nú ekki til í frumriti, því að hann er orðinn frægr fyrir það, að Sigurðr Vigfússon fornfræðingr hefir eptir af-

skript af honum, er hann fékk 1885 frá Vilhelm Frímanni Jónssyni í Vindási á Landi, bygt það mikið til á honum, að Fiskivötn á Landmannaafrétt hafi í Rangárþingi jafnan verið kölluð *Veiðivötn* (Ísafold XII, 1885, Nr. 19, bls. 76; Nr. 39, bls. 154), því að í afskript Frímanns var þeirra getið með því nafni, og öðruvísi þekti Sigurðr ekki dóm þenna. Sú elzta afskript dómsins, sem þekst hefir nú í manna minni, var rituð af Oddi Erlendssyni, er leingi bjó í Þúfu á Landi á fyrra hluta þessarar aldar og var fróðleiksmaðr. Þá afskript átti síðar Jón Þorsteinsson hreppstjóri í Vindási á Landi, en þar eptir Vilhelm Frímann Jónsson, sonr Jóns. Þessa afskript hefir Jón bókavörðr Árnason einhvern tíma haft undir höndum frá Jóni í Vindási, og hefir hann tokið afskript af henni, sem nú er í Landsbókasafni 412. 4to. Þegar nú afskriptir Jóns og Frímanns eru bornar saman, sést það fljótt, að þeim ber mart á milli, svo að næst væri að ætla, vildi maðr einskis annars en góðs til geta, að þeir hafi haft fyrir sér mjög mismunandi afskriptir, enn þótt báðir rituðu eptir afskript með hendi Odds í Þúfu, því að svo var. En nú vill svo vel til, að eg hefi feingið (2. Júní 1897) frá Árna landfógeta Thorsteinsyni, sem vel kann að meta hvað að gagni má koma, einmitt afskript Odds í Þúfu, gerða á gráppappír góðan á að gizka 1820—30, og sést af samanburði við hana, að afskript Jóns Árnasonar er góð og brekalaus, eins og við mátti búast, og er dómrinn í þeirri mynd ekki tortryggilegri en mörg önnur bréf, sem ekki hafa verið vefeingd¹). Dæmir hann afréttinn Landmönnum og Holtamönnum, og nefnir ekki Veiðivötn á nafn, og varla er eitt einasta orð í dóminum í þeirri mynd, sem tortryggilegt sé, einkum þegar að því er gætt, eð afskript Odds er líklega í marga liði frá frumritinu komin. En alt minna í sómanum verðr um afskript Frímanns, því að hún lýsir bæði hvatvísi og hrekkjum. Þetta eru að visu hörð orð, en þau eru varla of hörð. Fyrst og fremst hleypr Frímann í flaustri yfir málsgreinar af minna atriði í dóminum, sem svo sem ekkert ríðr á; því næst snýr hann vísvitandi við dómsatriðunum Landmönnum í hag en Holtamönnum í óhag, og lætr dóminn dæma Landmönnum *einum* allan afréttinn; þá breytir hann niðrlagi dómsins Hrunamannahrepp í óhag, og setr: að Gnúpverjar einir, í staðinn fyrir Hreppamenn, skuli eiga samreið með Holtamönnum og Landmönnum, og er alt niðrlagið hjá honum mjög svo bögulega orðað („nema máské“ — hér er hann og að breyta til: „utan máské“ — „geta úti staðið næga grasatekju aptur á móti“), að það eitt væri nóg til þess að fella bréfið úr tölu ærlegra skjala frá 15. öld. En nú vissi Frímann, að Sigurði Vigfússyni var Veiðivatnanafnið áhugamál — hann var vinr Sigurðar og systursonr konu hans, dóttursonr Bonnesens sýslumanns —, og til þess bæði að vera vitr og veita Sigurði ánægju, þá

¹) Skröklaus afskript frá c. 1832 er ennfremr í Landsbókasafni 232. 8vo.

skrökvar Frímann inn í bréfið um „silungsveiði í *Veiðivötnum*“, sem afskript Odds í Þúfu nefnir ekki á nafn, en eptir henni ritar hann, að vitni Sigurðar sjálfs (sjá neðanmálsgrein síðast við B). Afskript Odds má þó sjá, að Sigurðr hefir aldrei séð, og því hefir Frímanni tekizt að leiða hann í villu. Enn breytir Frímann því að niðrlagi, þar sem í afskript Odds stendr „á sama ári sem fyrr segir“ í „Anno domini 1476“, sem hann tokr eptir því, sem áðr hefir staðið framar í bréfinu, en er annars aldrei títt að taka upp í góðum bréfum, nema gjörningr sé bréfaðr ári eða nokkrum árum síðar en hann fór fram. Þar næst bætir Frímann við *undirskriptum* sömu manna og taldir eru í bréfinu, og er það líka tilbúningr hans, enda gleymir hann Þorsteini Pálssyni, dómnefnanda sjálfum. Síðast klykkir Frímann út með hví að „vitna“ það, að „dómurinn“ sé „rétt afritaður“, og fyrir það bragð hefði hann aldrei átt að vera vitnisbær í slíkum efnum. Dómrinn er nú prentaðr hér í tvennu lagi; fyrst eptir afskript Odds í Þúfu (og Jóns Árnasonar) sem A, og sem B eptir afskript Frímanns; reyndar hefði sú afskript aldrei átt að heyrast; en af því að hún hefir komið svo mikið við Veiðivatna- eða Fiskivatnamálið, er nú óhægt að leiða hjá sér að prenta hana, svo að hún verði þar með rekin niðr.

A

Eptir afskript kominni til mín 2. Júní 1897 frá Árna landfógeta Thorsteinssyni í Reykjavík, með hendi Odds Erlendssonar í Þúfu á Landi c. 1820—30. — Landsbókasafn 412. 4to, með hendi Jóns bókavarðar Árnasonar, og segir hann svo um afskript sína: „Þessi afskript er tekin eptir annari, sem Jón Þorsteinsson á Vindási á Landi hafði undir hendi“, og virðist hann einmitt hafa ritað eptir afskript Odds í Þúfu. Sbr. Ísafold XII, 19 (1885) bls. 76.

Domur um̄ Holtamanna og Landmanna Afriett.

Þad giðrum vier Oddur Asmundzson. Ørnólfr Oddsson. Biðrn Jónsson. Þorsteirn Þordarson. Sigurdur Eireksson og Sigurdur Haflidason. godum monnum kunnugt med þezu voru opnu brefi: Anno Domini 1476 þridiudaginn[1]) nærstan eptir Jonsmessu Babtista ad Skardi a Landi. a þingstad riettum. vorum vier i Dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni. er þá hafdi syslu og umbod af Ellendi Ellendssyni i Rángarþingi. ad meta og skoda um̄ afriett þann. er heita Þiotzár Túngur. og liggur fyrir Landmanna repp. millum Túnár og Spreingi-Sands. hvort þad væri eign edr almenníngur edur afriettr

[1]) Þridia daginn 412.

þeirra manna er i Landmanna ʀepp búa. og þar veittu a-kiærn um̃.

Var og svarid fyrir oss af tveimur mónnum Tomase Illugasyni og Sigurdi Øgmundssyni. ad þessi afriettur þiotz-ar Tungur hafi verid hafdr og haldinn til Lambarekstürs og Elldra fiar af þessum tveimur hreppum Landi og Holt-um [svo leingi[1]) sem þeir mundu til og ej vissu þeir annad sannara. en þad væri þeirra Eign.

Þvi eptir þessum Eijdi og (ad) so profudu máli sem fyrr skrifad er. Dæmdum̃ vier fyrr skrifadir Domsmenn þeirra Eign og afriett. sem haft og haldid hafa i Holtum̃ og á Landi. sem eru og verid hafa til fra Túná og til Spreingi-Sands og vestur i þiótzá og allt austur i fialigard. so langt sem vótn renna til og frá hierada a millum. ad riettri tiltólu. Og anngver menn adrer meiga i þessum af-riett fugla veida. Grós lesa. Rotagróft hafa edur ónnur Giædi. fyrir utan þeirra leifi er fyrr skrifadir eru. nema þeir hafi skilvís vitni edr brief er i fara. edur sier kalla. nema þeir menn er i Hreppum bua hafi samreid vid þa. er ur Holtum og af Landi fara til Fuglveidar og Grós ad tyna badu megin Þiótzaær. sem ad fornu hefr verid og þeim hefur samid sijn a millum et cetera.

Til sanninda hier um setium vier fyrrnefndir Doms-menn vor ȷnnzigli fyrir þetta Domsbrief.

Skrifad a Ytri Vóllum̃ a sama ári sem fyrr seigir.

B

Eptir afskript með hendi Vilhelms Frímanns Jónssonar í Vindási, er hann sendi Sigurði Vigfússyni með bréfi skrifuðu á Eyrarbakka 18. Maí 1885.

Dómur.

Það gjörum vér Oddur Ásmundsson, Örnólfur Oddsson, Björn Jónsson, Þorsteinn Þórðarson, Sigurður Eiríksson og Sigurður Hafliðason góðum mönnum kunnugt með þessu voru opnu bréfi Anno domini 1476 þriðjudaginn næstan

---

[1]) [skaddað í *a*, og svo hefir verið í afskript Jóns í Vindási (412).

eptir Jónsmessu á Skarði á Landi á þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni, er þá hafði sýslu og umboð af Erlendi Erlendssyni í Rangárþingi að meta og skoða um afrétt þann, er heita Þjórsártungur[1]), hvort það væri eign eður almenningur eða afréttur þeirra manna, er í Landmannahrepp búa, og þar veittu ákæru um. Var og svarið fyrir oss af tveimur mönnum, Tómasi Illugasyni og Sigurði Ögmundssyni, að þessi afréttur, Þjórsártungur, hafi verið hafður og haldinn til lambareksturs og eldra fjár [*úr Landmannahrepp*[2]) svo leingi sem þeir mundu til, og ei vissu þeir annað sannara en það væri þeirra eign[3]) sem haft og haldið hafa [*Landmannahrepps búar*[4]), sem eru og verið hafa til frá Túná og til Spreingisands og vestur í *Þjórsará*[5]) og alt austur í fjallgarð, svo langt sem vötn renna[6]) héraða á millum að réttri tiltölu, og aungvir aðrir[7]) mega í þessum afrétti fugla veiða, grös lesa, rótargröpt hafa [*né silungsveiði í Veiðivötnum*[8]) eður önnur gæði fyrir utan þeirra leyfi er [[*í Landmannahrepp búa*, [*nema máské*[9]) *Gnúpverjahreppsbúar, ef þeir að fullu geta úti staðið næga grasatekju aptur á móti*[10]).

Til sanninda hér um setjum vér undir skrifaðir dómsmenn vor innsigli fyrir þetta dómsbréf.

Skrifað á Ytrivöllum Anno domini 1476.

Oddur Ásmundsson	Örnólfur Oddsson
(L. S.)	(L. S.)
Björn Jónsson	Þorsteinn Þórðarson
(L. S.)	(L. S.)
Sigurður Eiríksson	Sigurður Hafliðason
(L. S.)	(L. S.)[11]).

1) Hér hefir Frímann hlaupið yfir: „og liggur fyrir Landmannahrepp millum Túnár og Spreingisands“. 2) [Hér breytir Frímann úr: *af þessum tveimur hreppum Landi og Holtum*“. 3) Hér hleypr Frímann aptr yfir heilan kafla. 4) [Hér breytir Frímann aptr, og alt í sömu átt og fyrr, að Holtamenn eigi ekkert í afréttinum, úr: „*í Holtum og á Landi*“. 5) Þannig, Frímann. 6) Hér hleypr Frímann yfir: „*til og frá*“. 7) Hér hleypr Frímann yfir „*menn*“. 8) [Þessari klausu hefir Frímann skrökvað inn í. 9) [Hér hefir Frímann fyrst ritað: „*fyrir utan*“, en svo dregið það út og ritað fyrir ofan línuna „*nema máské*“. 10) [[Allri þessari klausu hefir Frímann skrökvað og falsað hið rétta. 11) Neðan við setr

79. 2. Júlí 1476. á Þingvelli.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XVIII, 26, frumtransskriptið á skinni, og eru innsiglin dottin frá. Það er með sömu hendi og kaupmálabréf Sumarliða gert í Kalmanstungu 1468 (DI, V, Nr. 472).

Þath giorum uit annfinur ionson ok ingimundur ionsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath uit hofum sied ok yferlesit opit bref suo latanda ord eptter ord sem hier seiger. [Hér kemr bréf um Kollabæ í Fljótshlíð frá 20. Júní 1470, DI, V, Nr. 511].

Ok til sanninda hier um settom uit fyr nefnder menn ockur insigli fyrer þetta transkrifttarbref skrifad á þinguellj. á visitacio sancte marie uirginis. þá er lidit uar fra hingadburd uors hera jesv christi m. cccc. siautiger ok sex ar.

---

80. 1. August 1476. á Sandhólaferju.

ÞÓRÐR Jónsson lýsir því, að hann hafi gefið síra Sigurði Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði.

Frímann: „Að þessi dómur sé rétt afritaður
vitnar
V. F. Jónsson".

Aptan við afskriptina ritar Sigurður Vigfússon: „Oddur Erlendsson hreppstjóri á Þúfu á Landi hefur afskrifað þennan dóm, en um frumritið veit maður ekkert; en afritið var eign Jóns Þorsteinssonar hreppstjóra í Vindási, og er nú eign Frímanns sonar hans, sem hefir afskrifað dóminn orðrétt, en vera má að Oddur hafi ekki haft það elzta frumrit; það virðist mega sjá af stafsetningunni; en hitt fullvissa þeir, sem kunnugir eru Odda, að hans afrit er í alla staði rétt, því hann var greindur maður, glöggur og réttorður og skrifari ágætur og afritaði mart". Í bréfinu $^{18}/_{5}$ 1885 segir Frímann: „Eptir umtali okkar sendi eg þér nú afrit af dómi þeim, er eg gat um við þig, hvar í þú getur séð, að full trygging er fyrir, að Veiðivötn hafa heitið því nafni, sem að líkindum er þeirra rétta nafn, en ekki að þau heiti Fiskivötn, því við alla þá menn(!), sem eg hef talað um Veiðivötn við, ber saman um, að þeir hafi ekki heyrt þau nefn(d) öðru nafni, nema í korti Gunnl(aug)sens".

AM. Fasc. XXII, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3243. Sbr. bréf Nr. 74 að framan.

Um Hool j Siglufirde[1]).

Þat giorer ek Þordur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefe gefid sira sygurdi prest þorlakssyne iordina hol er liggur j siglvfirdi j siglvnes þingvm til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm epter þui sem ek vard fremzt eigandi ad. og til saninda her vm set ek mitt insiglle fyrer þetta bref er skrifad var a sandholaferiv j holltamannahrepp j hafs kirkiv sokñ fostvdagin næsta fyrer petrsmessv. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ septvagesimo sexto.

---

81. 1476. á Sandhólaferju.

Guttormr Jónsson lýsir því, að hann hafi gefið Þórði Jónssyni bróður sínum tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 8, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3241.

Þat giore ek gvttormur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefi gefid þordi ionsyne brodur minvm tiv hvndrvd j iordvne hol er ligvr j siglvfirdi j siglvnes kirkiusokn til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm med ollum þeim gognvm og gædvm sem greindvm tiv hvndrada parti fýlger og fylgt hefer ad fornv og nyv. og til sannenda hier vm setta ek mmitt[2]) insiglle firir þetta bref er skrifat var a sandholaferiv j holltamannahrepp er liggur j hafs kirkiv sokn. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ septvagesimo sexto.

---

82. 3. August 1476. á Sandhólaferju.

Tveir menn lýsa því, að Guttormr Jónsson handlagði Þórði

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

bróður sínum til fullrar eignar tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 9, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3242.

Um̄ hol j siglufirde[1]).

Þat gio(r)vm vid magnus olason ok þorkell skeggiason godvm monnum kvnigt med þessv ockrv brefi at þar vorv vid j hid savm ok heyrdvm æ ad gvttormur ionson handlagdi þordi ionsyne brodur sinvm tiv hvndrvd j iordvne holi er liggur j sigllvfirdi i siglvnes kirkiv sokn til fvllrar eignar sem hann vard fremzt eigande ad vndan ser ok sinvm erfingivm til obrigdiligrar eignar med avllvm þeim gavgnvm og gædvm sem greindvm parti fylgia ok fylgt hefer ad fornv ok nyv. ok til sanenda hier vm setivm vid fyr nefnder men ockar insigli fyrer þetta bref er skrifat var a sandholaferiv j holltamanahrepp j hafs kirkiv sokn a olafsmess(u) ina seinne anno domini ꝍ° cd° septvagesimo sexto.

---

83. 6. August 1476 og 1537.

Skýrsla um stöpulgerð í Skálholti.

AM. 680. 4to, skinnb. c. 1270, orðubók Niðaróss erkibiskupsdæmis staðfest af Jóni biskupi Stephánssyni Krabba 1464. Þessi klausa er með tveim höndum samtíða atburðunum á bl. 97b í skinnbókinni. Sbr. viðabréf Sveins biskups 5. April 1471 (DI, V, Nr. 517).

Stavpullin j skalhollti uar reistur þridia dagin næsta fyrir lavrencius ꝍesso anno domini ꝍ°. cd°. lxx°. sexto.
anno domini ꝍ.° d.° xxx.° vıı°.

---

84. 10. August 1476. á Munkaþverá.

Bréf um landamerki Ytra-Hóls í Kaupangssveit og Grafar.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Fasc. XXII, 12, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru 5 enn fyrir. — AM. Apogr. 3014. Frumritið er nú mjög fúið og meira af sér geingið en þegar Árni lét afskrifa það.

[landamerkiabref.
Landamerki millum ytra hóls i Kaupangssveit og Grafar[1]).

Þat giorum vær olafur ingimundarson. stigur ingimundarson ok ellendur broddason prestar. Magnus benediktzson. sumarlide eireksson ok brýniolfur magnusson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru brefi ath æ næsta dag fyrir laurenciusmesso[2]) ridum vær med einari abotha æ munckaþveræ á þau landamerki sem reiknat var ath væri mille iardanna ytra hols i kaupángssveit ok grafar. var þar ok arni gunnsteinsson. Jtem var þar ok nær hallr eýiolfsson er sagdizt hafva buith æ holi xx vetur ok sagdi ath þat siki sem liggur ofan i lækinn þann sem fellr vt fyrir ofan gardenn á hóle[3]) ok svo rettsýne upp a fiall vr sikisgrandanum ok hefdi þat verit kallath grafarreitr sem fyrir vtan var þessi merki ok suo hefdi verit haft ok haldit allañ þann tima. sagdizt hann ok huorki hafa slegit ne ýrkt i saugdum reit nema med leyfi þeirra sem i grof biuggo. sór fýrgreindr hallr eýiolfsson epter þessi sinne framsaugu fullan bokareid fyrir sira olafi ingimundarsyni er þa var profastur mille gleraær ok vargiár. beiddi einar abothe arna gunsteinsson ath birta þar sin skilrike vm̄ sagdar iarder ef hann hefdi nockur til en þau komv þar eingi fram. ok til sanninda hier vm̄ settum vær fýrr nefnder menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifath æ munckaþveræ i eýiafirde mænudagh hinn næsta fyrir assumpcio sancte Marie uirginis. anno domini M° cd°. septuagesimo sexto.

---

85. **23. August 1476. á Reynivöllum.**

Transskriptarbréf.

---

[1]) [Utan á bréfinu; fyrsta línan forn; hitt með hendi Árna. [2]) Þ. e. 9. Aug. [3]) Svo.

AM. Fasc. XVII, 18. Frumtransskriptið á skinni með öllum (4) innsiglum.

Þat giorum uær ormur jonsson. arnor finndzson ok jon asmundzson. biorn helgason godum monnum kunnigt med þessu uoru optnu brefi at vær hofum sied ok yferlesit og heyrt yferlesit eitt opit domsbref med heilum ok skoddum[1]) hangannda jnsiglu(m) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Arnbjörn Sæbjarnarson frá 6. Sept. 1467, DI, V, Nr. 434].

Ok til sannind(a) hier (um) settum uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrer þetta transkriptarbref er skrifat uar at reyneuaullum j kios a jslande faustudaginn næsta fyrer bartholomæi þa er lidet uar fra hingatburd uors herra jhesv christi. ꝏ. cccc. lxx ok segx ær.

---

86. 21. September 1476. í Miklaholti.

Helgi prestr Magnússon fær Haldóri Þorgeirssyni „bróður sínum“ fjörutíu álnir hins ellefta hundraðs í jörðinni Snorrastöðum í Kolbeinsstaðahrepp.

Eptir afskript (í minni eigu) Gísla Jónssonar og Steindórs Helgasonar, gerðri eptir transskripti frá 13. Dec. 1612, og staðfestri 15. Maí 1704 á Reykhólum.

Þad giore eg Sijra Helge Magnusson Godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu briefe ad eg medkiennunst ad eg hefe feinged Halldore þorgeijrssyne brodur mijnum. med fullu handabandi. xl alner ens Ellefta hundrads i jordunne Snorrastodum. er nu liggur i Kolbeinsstada kirkiu sokn til fullrar eignar og frials forrædes. kuittur og akiærulaus fyrer mier og ollum mijnum efíterkomendum. med öllum þejm gögnum og giædum. sem greindum jardarparte fillger og fillgt hefur ad fornu og nyu. og eg vard fremst eijgandi ad. og til sannenda hier um setta eg mitt jnnsigle firer þetta brief er skrifad var i Miklahollte i Miklholltʒ-

---

1) Þannig.

hrepp upp a festum Matthei apostoli. þá lided var frá hingadburdi vors Herra Jesu Christi. M. iiii^c. Lxx og vj ár.

---

87. 21. Oktober 1476. á Hólum.

Dómr útnefndr af séra Jóni Broddasyni, officialis fyrir norðan land og ráðsmanni á Hólum, um ákæru hans til Jóns Þórðarsonar, að hann hefði drepið hest fyrir Hólastað.

AM. Fasc. XXII, 7, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru fjögur fyrir, en sum þeirra mjög skert. — Apogr. 3240.

domur vm hestmál jons þo(r)darsonar.[1])

Þat giorvm ver ketill grimolfsson. þorvardr semingsson. þorbergr stefansson. þordr ingimundarson. lòduik hallzson prestar holabiskupsdæmis ok sigurdr jonsson messudiakn. godum monnum viturligt med þessu voro brefi ath þa er lidit var fra hingatbvrdi vors herra ihesv christi þushvndrut .cccc. lxx. ok sex ár. æ holum j hialltadal manadagin næsta fyrir simonsmesso vorum ver j dom nefnder af ærligum manni sira jone broddasýni er þa uar officialis holabiskupsdæmis ok radzman æ holum ath dæma um þa ækærn er fýr nefndr sira jon kærdi til jons þordarsonar. at hann hefdi drepit hest fyrir holastad er hann atti ath fara med. let sira jon stefna fyrir sik fýrnefndvm jone þordarsyni. kom hann ecki ok eigi hans vmbodsman til forsvars fyrir hann. var þa svarin stefnan. sua let sira jon sveria tau[2]) skilrika votta ath fyrsagdr hestur var ostungin ok (omeiddur) at þui sem þeir suorv þa er nefndr jon tok vit honum. var þar ok svarit af tveimur vottum ath deigi sidar en fýr nefndr jon skildizst vit hestin var hann stungin æ lendinne ok ok hafdi þo annan meira þo hann fýndizst seinna svo hann do af. Þui ath til kalladri guds nád dæmdvm uer fýr sagder lærder menn j fýrstv stefnuna laugliga ok opt nefndan jon þordarson hier lavgliga fyrir kalladan j dagh. ok skýlldvgan ath lvka mork j stefnvfall. nema hann syni lavglig forfaull ath hann matti ecki koma. hier med dæmvm ver tíſt

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [2]) Svo.

nefndan jon þordarson skýlldvgan ath sveria lýrtareid[1]) innan vij. nătta ath heýrdvm dominvm heima æ holum fyrir þrattnefndvm sira jone edr hans vmbodsmanni ok nefni honum þa til eidamanna sem kvnnigazst er vm þetta mǎl. med sua felldum eidstaf ath hann ueiti þat ecki tilrædi fýr saugdvm hesti ath hann mætti davda af fǎ af hans volldvm. ath unnum þessum eidi þa dæmvm ver hann saklausan vm þetta mǎl. fellz honum þessi eidr þa dæmdvm ver tíjt nefndan jon þordarson med fullri þriozsku ok ohlýdne hafa halldit hestinvm sidan sira jon broddason beidi hans ok krafdi aptur ok jon þordarson skylldvgan at abýrgiazt hestin alagalaust til fardaga en fra fardaugum ok hingat til fyrir rangligt halld æ hestinvm. eýri æ hverri viku ok þar til aptur kirkivnne jafngodan hest ok xxx marka j fvllretti. Ok til sanninda hier um settum ver fýr nefnder lærdir menn vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad degi ok ǎri sem fýr seger.

---

88. 26. Oktober 1476. á Reynistað.

Vitnisburðarabréf um landamerki Hóls og Selár á Skaga.

AM. Fasc. XXII, 5, frumrit á skinni grautfúið. Brot af innsiglinu er fyrir bréfinu. Var þetta bréf meðal Bessastaðabréfa og var úr skjalasafni Reynistaðarklausturs. — AM. Apogr. 335, eptir þessu frumriti, og er afskript sú gerð í Janúar 1707 og staðfest af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni. Skallana þá, sem þá voru í bréfinu, og hér eru settir í hornklofa, hefir Árni látið Þórð fylla „ex Apograpbo Reynistadensi ... satis alias vitioso“, sem án efa er AM. 277. 4to. Á miða við skinnbréfið ritar Árni „er ölldungis klárt“.

[lan]damerkiabref a [millum] holz og Selǎr.[2])

Þat giorer ek þolleifur magnusson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi at ek hefi heyrt sciga mier elldri menn þessi landamerki j millum hols ok selar. rædur þar lækur sa er liggur ut ok ofan fra holi ok[3]) fellur þar fram af bockunum j sioen. og[3]) suo upp i steina þa er standa j asnum ok[3]) kalladir eru kalfuaklettar. og[3]) suo uestur æ f[ia]ll. en selæ ætti landeign ok[3]) reka allan. at fýr nefndum læk ok[3]) aurnefni. hafdi ek[3]) s[elæ] til leigu ok[3])

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Árni hefir og ritað á bréfið orð sömu skilningar; [3]) Svo.

hafdi eg[1]) moruidu ok[1]) aunnur fioru gædi af rekanum sem leiglendingi til bar ath fyrr nefndum læk ok[1]) fann eingin at. Suo ok[1]) hefi ek uitad marga gamla dandimenn hallda þessi landamerki iardanna j millum hols og sclar er liggr æ skaga. Ok[1]) til sanninda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta bref er giort uar a stad j reýnisnesi tueim nottum fyrir tueggia postula messo simonis et iu.le. Anno domini. Ϻͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦͦ⁰. cccc⁰. lxx⁰. sexto.

---

89. **29. Október 1476 á Möðruvöllum.**

Snorri Hallgrímsson og Nikulás Þorsteinsson kvitta húsfrú Margréti Vigfúsdóttur og Markús Magnússon umboðsmann hennar af umboði þeirra og meðferð á peningum eptir Einar Þorsteinsson, er konum nefndra manna féllu til erfða og umboðs.

AM. Fasc. XXII, 13 frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Frumritið er komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1485 (eptir frumritinu).

Þat gerum vier magnus benediktzson. helgi sygurdzson. olafur halldorsson. pall palsson. Sygurdr runolfsson ok þorkell þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voru brefi ath þá er lidit var fra gudz burd þusund fiogur hundrut siautigir ok sex ar æ tueggia postula messu simonis et iude[2]) æ maudruuaullum j eyiafirdi. vorum uier j hia saum ok heýrdum æ ord ok handabandh þessara manna hustru margretar vigfusdottur af einne halfu. Enn snorra hallgrimssonar af annare ok nicbulas þorsteinssonar ath suo firir skildo. ath þessir fýrgreinder menn snorre ok nikulas gafu margretu vigfusdottur med fullu handabande aullungis kuitta ok ækærvlausa um alla þa peninga ok medferdh sem hun ok hennar vmbodsmadr markus magnusson hofdu ath sier tekit j þeirra vmbode ok hennar epter einar heitenu þorsteinsson ok þeirra kuinum hefdi til erfda ok vmbods fallit. suo framarliga sem þeir mætte þat fremst med laugum gera

---

[1]) Svo; [2]) þ. e. 28. okt.

ok þeirra makt vtuisade. reiknadizt þat þrettan hundrut er markus magnusson hafdi lukt j laugligar skulldir einars heitins. hier med skipudu ok luktu fyr nefndir menn snorre ok nikulas hustru margretu uigfusdottur til fullrar eignar fimtan hundrut er reiknadizt at auk mala magnhilldar j landskýlldir af sigluuik ok einar hafdi eigi adr lukt. Suo ok ei sidr skipudu tidt greindir menn snorre ok nichulas salbiorgu einarsdottur fimm hundrud j arf epter sinn favdr einar þorsteinsson. þui hun var eigi adr leyst vr faudr gardhi. Ok til sannc(n)da hier vm settum uier fyr nefndir menn vor jnncigli firir þetta kuittunarbref skrifat j sama stad ok are degi sidar enn fyrr segir.

---

90. 20. Nóvember 1476. á Grýtubakka.

Kaupmálabréf Guðna Eyjólfssonar og Guðrúnar Þorkelsdóttur.

AM. 242. 4to A. bls. 98, syrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570.

Jn nomine domini amen

birtizt og stadfestizt suo felldur kaupmale millum þeirra gudna eýolfssonar og gudrunar gunnl(a)ugsdotter æ þeirra brullupsdeigi s(ancti) martinusmessu dag[1]) æ grytubacka j hofdahuerfi anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ sexto med suo felldum kaupmala ad greindur gudne eignadizt til kaups vid adur nefnda gudrunu gunnl(a)ugsdottur ijc^c j iardagozi og þar til lxxx^c j lausagozi j fridum peningum og ofridum j gripum og þarfligum hlutum. voru þessar jarder þar til greindar er ligia j suarfadardal er suo heita. vrder firir hundrat hundrada. klaufabrecka firir .l^c. kaungustader og audner firir .lx^c. j vrda kirkiu sokn. jordin brimnes firir .x^c. er liggur j vpsa þingum. Enn hier j mot gaf gunnl(a)ugur bondi þorkielsson gudrunu dottur sinne. .xl^c. annars hundradz hundrada. Voru þessar jarder þar vpp taldar. Samstader firir .xl^c. er liggur j gilsbacka kirkiu sokn. brecka og hraunsnef firir .xl^c. er liggia j nordurærdal j huams kirkiu sokn. haukagil j vatz-

---

1) þ. e. 11. Nóvember.

dal j grimstungu þingum firir .xl^{c}. og þar til .xx .kugilldi og xx^{c} j gripum og þarfligum hlutum. Samþykti vilborg husfreya þessar giafer allar og suo gipting gndrunar dottur sinnar. Suo og ei sijdur skildi fẏrrnefndur gunnl(a)ugur firir dottur sina lx^{c} j tilgiof. og xx^{c} j morgungiof og beckiargiof. og kiore hana helmingakonn j gard gudna bonda hennar af þessum framsogdum peningum epter þui sem logbok vottar af feingnu fie og ofeingnu. Epter þetta allt giort og stadfest festi fyrr sagdur gudne gndrunn gnnnl(a)ugsdotter sier til logligrar eiginkonn epter gudz logum med þeim ordum er þar til heyrer.

Voru þesser brullnpsvottar. Raugualdur asgrimsson. jon þorsteinsson. Þorgils sueinbiarnarson prestar. magnus þorkielsson. þorkiell þorkielsson. Eirekur juarsson og jon sijgurdzson leikmenn.

Og til sannenda hier vm̃ settum vier fyrr nefnder menn vor inncigle fẏrir þetta kaupmalabref er giort var miduikudaginn næstañ firir festum cecelie virginis j sama stad og are sem fyr seiger.

---

91. **4. December 1476.** Í Ási.

Þorgils Finnbogason fær Finnboga Jónssyni til fullrar eignar jörðina Dritvík á Langanesi og alla reka milli Fossár og Steins í Lambanesi.

AM. Fasc. XXII, 3, frumrit á skinni komið frá séra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstað. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 78 (eptir frumritinu).

Þath giorer ek[1]) þorgils finbogason godum monnum uiturligt med þessu minn opnu brefi ath eg hefer lukt og[1]) feingid finboga jonssyne med handabande til fullrar eignar fiordunginn j jordune drittuik er liggr j saudaneskirkiusokn med aullum þeim gaugnum oc[1]) gędum rekum og hlunnendum sem greindum parte hefer fẏlgt ath fornu og nẏu og eg hefer fremst eigande ath orded og suo alla þa hualreka parta sem eg æ um allt langanes millum forssar

[1]) Svo.

j forssardal til steins i lambanesi og adr hefer att jon biarnarson og hans erfuingiar med slikum hualskiptum sem ad fornu hefer uerit. hefer eg þessa greinda reka parta lukt og feingid adr nefndum finboga til fullrar eignar epter þui fremsta sem eg hefer eigande ad orded. og til sannenda hier um setta eg mitt jncigli fyrer þetta bref skrifad j asi j kelldubuerfui miduikudagin nęsta fyrer niculasmessu. anno domini .ꝳ.° cd° .lxx°. sexto.

---

92. 26. December 1476. í Skálholti.

Transskriptarbréf.

AM. 261. 4to, bls. 31—32 eptir transskr. frá 4. Maí 1605.

Þad giorum vid Olafur Oddsson og grijmur þorsteinsson prestar godum monnum kunnigtt med þessu ockar opnu briefe: ad vid hofum sied og yferlesid opid brief med heilum og oskoddudum hangande jnnsiglum suo lǻtande ord epter ord sem hier eptter skrifat stendr:

[Hér kemr dómr Godsvins biskups um reka á milli Stjörnusteins og Dyralóns frá 18. Júli 1439, DI, IV, Nr. 631].

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder prestar ockur jnnsiglle firir þetta transkriptarbrief skrifad j skalholltte annañ dag jola. Anno dominj ꝳ. cd. lxxvj.

---

93. 8. Janúar 1477. á Sjávarborg.

Þorleifr Björnsson kvittar Svein Guðmundsson um andvirði jarðarinnar á Kryddhóli.

AM. Fasc. XXII, 19, frumrit á skinni með heilu innsigli Þorleifs Björnssonar. — AM. Fasc. XXII, 20, transskript á skinni frá 7. Maí 1490. Apogr. 3248 og 3249.

vm kryddhol[1].)

Þath giore ek þorleifur biornson godum monnum kunnigtt med þessu mino opnu brefe ath ek medkennumztt ath ek hefi fulla ok alla penninga vpp borit af sueine gud-

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

mundzsyne suo mier uel ꜳ næger. fyrer iordena kryddhol. Ok þui gefur ek fyrr greindur þorleifur biornson adur nefndan suein gudmundzson aullungis kuittan ok akiæralausan[1]) fyrer mier ok aullum minum erfingium vm̄ fyrr sagtt jardar uerd. Ok til sanninnda hier um̄ setta ek mitt innsigle fyrer þetta bref skrifad ꜳ siauarborg j skagafirde miduikudagen næsta epter þrettan̄da dag j iolum þꜳ er lidid uar fra hingadburd uors herra jesv christi ꝏ. cccc. siautiger ok sian ꜳr.

---

94. 9. Janúar 1477. á Hólum.

Fjórir menn votta, að Þorleifr Björnsson hafi 2. Janúar 1477 selt Sveini Guðmundssyni alla jörðina á Kryddhóli í Skagafirði fyrir Ásgrímsstaði í Hegranesi og þar til lausafé.

AM. Fasc. XXII, 17, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er eitt dottið frá. — Apogr. 3246. — AM. Fasc. XXII, 18, transskript á skinni frá 7. Maí 1490. Apogr. 3247.

kryd(d)hol.[2])

Þat giorum vier eggell grimsson. steinn brandzson. kolle magnusson ok sniolfur brandzson godum monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi ath þa ær lidit uar fra hingatburd vors herra jhesv christi þushund fiogur hunndraud siotiger ok siau aar. a siouarborg j skagafirdi niunda dag jola[3]) vorum uier j hia saum ok heyrdum a ord ok hanndabannd þessara manna þolleifs biornssonar af einne alfbu. en sueins gudmundssonar af annari. ath suo firir skilldu. æt fẏr nefndur þorleifur biornsson selldi adurnefndum sueini gudmundssyni jordina alla krẏddhol j skagafirdi ær liggur j uidemẏrar kirkiu sokn. med ollum þeim gaugnum ok giædum hlutum ok hlunnindum sem greindri jordu fẏlger ok fyllgt hefer ath fornu ok nẏiu ok þolleifur vard fremst eigandi ath. Hier j moti gaf tittnefndr sueinn gudmundzson þratt nefndum þorleifi biornssyni jordina alla as-

---

[1]) ækiærulausan XXII, 20; [2]) Utan á bréfinu (tvívegis) með fornri hendi: „(vm) jordina asgrimsstade“ XXII, 18; [3]) þ. e. 2. Janúar.

grímsstadi ær liggur j hegranesi j borgar kirkiu sokn med ollum þeim gavgnum ok giædum hlutum ok hlunnindum sem greindri jordn fyllger ok fyllgt hefer at forñu ok nýiu ok greindr suein uard fremst eigandi ath firir .x. hundraud ok þar til þriatigi hundrada j suo uordnum peningum j silfri smiori ok vadmalum ok i slatrum j millum jardanna skýlldi huor um sic suara laga Riptingum a sinni saulu jordu en hallda sinu kaupi til laga. Ok til sanninnda hier um settum vier fýr nefnder menn uor jncigle firir þetta jardakaupsbref ær skrifad uar a holum j hialltadal fimtodagin næsta epter þrettanda dag jola. a sama ari sem fýr seger.

---

95. 10. Janúar 1477. á Seylu.

Dómr tólf presta útnefndr af Jóni presti Broddasyni officialis Hólabiskupsdæmis um ákæru hans til Bjarnar Jónssonar, er Tjaldsson er kallaðr, að hann hefði flntt Hallóttu Hákonardóttur þrotbjarga vestan úr Húnavatnssýslu og á bú Hólastaðar á Flugumýri *(Tjaldssonardómr)*.

AM. Fasc. XXII, 16, transskript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þat giorum uier sigurdr þorlackson. ketill grimolfsson. steinn þorualldzson. gunnar ionsson. ion þorsteinsson. andress ionsson. þordr ingemundarson. olafur klængsson. steingrimur steinmodsson. loduik hallzson. þoruardr oddabiarnarson. haluardur biarnason prestar hola biskupsdæmis godum monnum uitanligt med þessu uoru brefe ath þa er lidet uar fra hingatburde uors herra iesu christi þushund fiogur hundrut siotiger ok sio ar a seylu j skagafirde fostvdaginn næsta firir geisladaginn uorum uier j dom nefnder af ærligum manne sira ione broddasyne officialis holabiskupsdæmis ath dæma um da akiæru er nefndr sira ion kiærde til biarnar ionssonar ath hann hefde flært þrot uestan ur hunauazþinge til flugumyrar j skagafirde ok sett þar nidr a holastadar bu j fullt forþrot ok hvgmod med heilaga kirkiv ok hann. þui j fyrstu grein dæmvm nier fyr nef(n)der prestar stefnnna rietta ok fyr greindan biorn ionsson. er tialldsson er kalladr. hier

logliga firir kalladañ j dag. en saker þess ath stefnan var þar suarin firir oss en biorn kom ecke ok einge af hans hende. þa dæmdum uier biorn skylldvgan ath luka mork j stefnufall ath næstvm fardogum nema hann syne loglig forfoll ath hann matti eigi koma. J annarre grein sor firir oss hallotta hakonardotter fullañ bokareid ath hun uard ofær j fyrra uetur j hunauazþinge æ breidabolstad j uazdal ok titt nefndr biorn flutti hana uestan ofæra ok sette hana nidr æ flugumyri. uar hun þar j ellefu uikur ok lagde þat til j sinn eidstaf ath hun uæri eigi enn fær ath flyttia sig neinstadar. hier til soru tuo loglig uitne firir oss ath þeir sav þrattnefndañ biorn æ flugumyri æ sama uiettfange er fyrnefnd hallotta var þangat flutt. þui firir þesse prof ok likende dæmdum vier optnefndañ biorn skylldugañ ath sueria siettareid innan siondar ath heyrdum domenum firir sira ione eda hans umbodsmanne ath hann hefde þetta riett giort ok huorke hefde hann þetta giort j forþrot ne hugmod uid heilaga kirkiv ne sira ion radzmannen æ holum. ath vnnum þessum eidenum dæmdum uier þrattnefndan biorn skyllduguan ath luka heilagre holakirkiu fimtan merkur firir sina heimsku ok ofdirfd ok ellefu aura j mat firir kosnad adur greindrar konu ok luka hann innan siondar heima a flugumyri ath heyrdum domenum. fellz honum þesse fyr greindr eidr þa dæmdvm uier tittnefndan biorn ionsson skylldugan ath lykia heilagre holakirkiu þriatige marka enn sira ione officiali niu merkur j ofundarbot. skoulu[1]) þesser fẏrr greinder peningar aller lukaz ath næstum fardogum heima æ flugumyre frider eda friduirder atta sex alna aurar j huerre mork sira ione j hond eda hans umbodsmanne. hier til dæmum vier titt nefndan sira ion broddason skylldugan ath lata fæ̈ra aptur fyr sagt þrot til breckv j fyr sagg(d)a sueit j uazdal. Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder tolf prestar uor insigli firir þetta domsbref skrifat j gelldingaholllti j skagafirde sama dege ok are sem fyr seger.

---

[1]) Svo.

96. 12. Janúar 1477. á Sjáarborg.

Lýsing Árna Geirssonar um landamerki milli Guðlaugsstaða og Langamýrar.

AM. Apogr. 748 með hendi Jóns Magnússonar 1729 „Ex originali“ meðal Guðlaugsstaðabréfa, sem hefir verið afskript á skinni, gerð c. 1608, og átt hefir að transkribera, en aldrei af orðið.

Þat giore eg Arne Geirsson godum monnum knnnugt med þessn mynu opnu brefi ad þesse eru landamerke i millum Gudlaugstada og lángamyrar. vt ad hólagrof hid efra og fram um gilzuatn. heirda eg nichulas einarsson segia þad ad Einar skrafmadur fader hans hefde sagt þad ad Gudlaugstader ætti j asendann fyrir framan Gilsuatn. er þar sijn þufa huoriu megenn er standast a. á asendunum og Riettsynis. ifer i gotur þær ed liggia framan ad Gudlaugstada sele þar þuert i ana. og til sanninnda hier um set eg mitt innsigle firir þetta bref. Skrifad a Siáarborg i skagafirdi sunnudaginn næstan firir geisladag. uar þá lidid fra hingadburdi uors herra iesu christi .m. iiij (c). lxx. og vij ar.

97. 20. Janúar 1477. í Vallanesi.

Brandr Eiríksson selr Oddi presti Teitssyni hálfa jörðina Eyjólfsstaði á Völlum, og eru tilgreind ítök og ummerki.

AM. Apogr. 4467 „Ex originali Biörns Peturssonar á Bustarfelle“ (AM.). „2. þau fyrstu innsiglen eru burtu. það þridia er: S THOR[ST]EINI TOFV“ (AM.). „Collatum cum originali Hafniæ 7. Junii 1709. Arnas Magnæus. Snorro Jonæus“.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda sæmundur prestur þorsteinsson. kolbeinn helgason ok þorsteinn touason kvediu guds ok sína kvnnigt gerandi ath þa er lidit war fræ burd cristz þusund. cccc. lxx. ok. vij. ár wnder asi j fliozdalshieradi sunnudag næsta firir pals messo[1]) vorum wer j hia saum oc heyrdvm á þa er brandur eireksson selldi oddi prest teitzsyne jordina halfa eyiolf-

[1]) þ. e. 19. Janúar.

stadi ꜳ vollvm med ollum þeim gognvm ok gædvm er jordunni hefer fẏlgt at forno ok nyio ok hann vard fremst eigandi at. sagdi [hann] þessi landamerki vt at beinꜳ. þar hvn fellr ofan j aurida watn. enn auridalæknr rædur ofan or vatnino j grimsæ ok fram at tunghagalæk hid nedra enn þa rædur kelldu drag vpp or læknum er honum sneider fram ok upp j laufenni, ok þa sionhending upp j haugana ẏtri ok austur a fial[l]it at kaldakuisl. tuo skogar teiga. annar j hofda merki vt fra hofdꜳ firir nedan ʀeidgotur ok ut at gardi er geingur or hofdanum ofan j fliot. annar j sandfelzmerki firir ofan hatunagotur ok upp at hrẏg fra gilsꜳ ok heim at dalslæk. seliord a þuridarstodvm j eyuindardal milli slednadalsar ok valagilsár. afrett j fagradal ok vnder skagafell. uitum ver ok firir sanninde at þessi landamerki ok skogarteigar hafa hafder verid ok eingi at fundit suo ver vitvm.

Ok til sannenda hier vm settvm ver fẏrr nef(n)der menn vor insigle firir þetta bref skrifat j vallanese sama æri degi sidar enn fẏrr seger.

---

98. **24. Janúar 1477.** **á Hólum.**

Jón officialis Broddason úrskurðar löglegan Tjaldssonardóm frá 10. Jan. 1477 (Nr. 95).

AM. Fasc. XXII, 16, transskript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þath giorer eg ion prestur broddason officialis holabiskupsdæmis godum monnum niturligt med þessu minn opnu brefe ad þa er lidet var fra hingatburd uors herra iesu christi þvshundrut cd° lxx. ok vij ar æ seylu j skagafirde fostvdaginn næsta fyrir geisladaginn[1]) beiddu mic ok kraufdu þeir xij prestar sem eg hafde har til nefnt ath dæma vm þa akiæru er eg kiærde til biarnar ionssonar heilagrar holakirkiv vegna ok þeirra doms bref þar vm giort vtvisar urskurdar upp æ hnort mier litizt sa domur logligr edr ei sem þeir hofdu dæmt þar um. Nu saker þess ath eg uar

[1]) þ. e. 10. Jan.

þar logliga til krafdr af adr greindum xij kirkinnnar sonum þui seger ek fyr nefndr sira ion broddason oficialis mier j domsæti sitiande. jn nomine domini amen. med fullum laga ursknrdi þenna þeirra dom sem þetta mitt bref er medfest j alla stade lavgligañ med ollum sinum greinum ok articulis ok obrigdeliga halldaz eiga kirkiunnar uegna. uar þessi minn urskurdr upp sagdr j sama stad dag ok ari sem fyr seger. Ok til sanninda hier (vm) setta eg officialatus insigle firir þetta urskurdarbref skrifat æ holum j hialltadal fostvdaginn næsta fyrir conversionem apostoli pauli æ sama æri sem fyr seger.

---

99. 26. Janúar 1477. á Hólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXII, 16, frumritað transskript á skinni með þrem innsiglum.

transkriptabref af domi tiallzsonar[1]).

Þath giorum uier þoruardr prestvr semingsson. ion diackne pallsson ok jon stefansson godum monnum uitvrligtt med þessu uoru brefe ath uier saum ok yfer lasvm opin bref med heilum ok hangandum innsiglum suo latande ord epter ord sem hier epter skrifat stendr.

[Hér kemr: 1) Seyludómr tólf presta um þrotfærslu Björns Jónssonar 10. Jan. 1477, Nr. 95. 2) Úrskurðr Jóns officialis Broddasonar upp á þann dóm frá 24. Jan. 1477, Nr. 98].

Ok til sanninda hier um settum vier fýrnefnder menn vor incigle firir þessi transkriptabref skrifut æ holvm j hialltadal svnnvdagin næsta epter conversionem apostoli panli æ sama ari sem fyr seiger[2]).

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [2]) þ. e. 1477.

100. **30. Janúar 1477. á Ljósavatni.**

Dómr sex manna, útnefndr af Finnboga Jónssyni kóngs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vitnalanst mál.

ÍBfél. 125A. 4to, bl. 54b—55a skr. c. 1680. — ÍBfél. 67. 4to, bl. 49b—50a, með hendi séra Eyjólfs á Völlum. Til eru margar misjafnar afskriptir af þessum dómi framar en hér greinir. Ein af betra taginu er i AM. 199. 4to, bls. 94—95.

Domur Finnboga l[og]m[anns] wmm vitnalanst mal.

Ollum monnum þeim sem þetta Breff sia edur heyra senda Magnus Magnusson. biarnni olaffsson. Eireknr yvarsson. Narfi benidictsson. Jon gndmundsson og Hallur Magnusson Quediu gndz og sijna kunnugt giorandi ad þa lidit var fra hingadburdi vors herra Jesu Christi 1477 ar ꝺ fimtvdaginn næstann eptir palsmessn vmm veturinn a Liosavatne j bardardal ꝺ þijngstad rettnm vorum vier j dom nefndir af finnboga Jonssyni er þꝺ hafdi kongsins syslu j þijngeyarþijngi ad dæma millum þeirra Jons Magnussonar og Arna Jonssonar vmm þa akiæru er adur greindnr Jon Magnusson kiærdi thil [adur greindz[1]) arna Jonssonar ad hann hefdi felltt sig tuisnar og hnykt sier .xxx. sinnum. handrænt af sier lia sijnum og orfi. og ad þeirri steffnu vpplesinni ad adur greindur arnni var þangad stefndur j adur sagdan stad og dag fyrir allar fyrr greindar sakir og hann medkiendist ad hann heffdi þessa steffnu heyrtt. So hofum vier sied[2]) syslu Breff tijtt nefndz finnboga. Þui dæmdum[3]) vier steffnuna logliga og þrattneffndann arna Jonsson þar logliga fyrer kalladan. og saker þess ad huorgi vændist hier vitnum ad Jon nie arnni. dæmdum vier opt neffndan arnna skylldugann ad sueria lyritareid hinn minna ba þar[4]) fyrir finnboga Jonssyni kongs vmmbodzmanni[5]) ad hann heffdi ei hnygt Joni Magnussyni. fellt edur handrænt sem fyrr skriffad stendur. Enn eff arnni villdi [þennann eid[6]) sueria. enn þau vitni sem honnm eru thil neffnd vilia

---

[1]) [fyrr nefnds 67. [2]) og heyrt b. v. 67. [3]) dæmum 67. [4]) strax b. v. 67. [5]) Manh. 23 (á spássiu). [6]) [ei(!) 67.

ei med honum sanna. dæmdum vier þau skylldug ad sueria bokareid þa[1]) samstundis. þad[2]) þau hygdi þennann hans eid ei særan vera. huorn ed þau[3]) soru[4]) þa fyrer oss og odrum dandismonnum. og þui dæmdum vier arnna fallinn ad þessum malum[5]) og skylldugann ad giallda Joni Magnussyni .iiij. merkur j fullretti fyrir handran. Enn finnboga Jonssyni kongs vmmbodzmanni halfa mork j kongdomsins[6]) sekt. Enn fyrir tuo foll og .xxx. hnyckinga er sagdur Jon kiærdi thil fyr greindz arnna dæmdum vier arnna skylldugann ad giallda Joni Magnussyni .xij. alnir a huoriu þessu atviki og finnboga Jonssyni adrar .xij. alnir j kongdomsinz[6]) sekt. fyrir huertt þetta eitt atvik. foll og hnyckingar. skal þessi allur sakeyrer kongdomsinz vegna gialldast ad næstum fardogum tittneffndum finnboga Jonssyni edur hans vmmbodzmanni heima j asi ꝺ᷃ hans heimili. Enn sektarfie og rettarfar Jons Magnussonar skal gialldast j felli ad hans heimili ad næstum fardogum honum edur hans vmmbodzmanni.

[7])Samþyckti þennan worn dom [med oss ædrgreindr finnbogi Jonsson kongs sislomann et cetera[8]).

---

101. 28. Febrúar 1477. í Vébjörgum.

Kristján konungr hinn fyrsti leyfir Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur að giptast, þótt þau sé nánari að frændsemi en lög votta.

AM. Apogr. 733, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á pergament“. — AM. Fasc. Lxxɪɪ, 2, A, ɪ, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wij Cristiern meth gudz nade Danmarcks Suerigis Norgis Wendes oc gothes konigh. hertug j Slessuijch oc Arus[9]) ȷ holsten. Stormarn oc Ditmarsken. greffue j Oldinborgh[10]) oc delmenhorst gỏr alle vitherligt at æn toch at

---

[1]) þar 67. [2]) að 67. [3]) þeir 67. [4]) þar b. v. 67. [5]) Landzl. 44 (á spássíu). [6]) kongsins 67. [7]) Logsamdi og b. v. 67. [8]) [67; et cetera 125. [9]) sl. Lxxɪɪ, 2. [10]) Lxxɪɪ, 2; oldinborge, 733.

thesse breffviiser Torlaff biörnsou oc engulde helgesdotter hör til sammen paa slecht oc byrdz vegne sva at the eij matte leffve sammen j æchteskab oc ær toch til hobe i læye kompne modh then helge kirkes lagh oc haffve mange börn till hobe oc nu ær begærende at wii velde tilstæde at the her effter mue sammen bliffve j æchteskab vppa thet at theris börn mue bliffve æchte oc eij forsymes modh oss oc kronen. Thaa efftir thii at the haffve loff aff wor helgeste ffather[1]) paven. som hans legatis breff the ther vppa haffve ydermer vtviise. haffue vii oc vnt oc tilladet oc meth thette wort obne breff vnne oc tillade at the mue her efftir bliffve til hobe i æchteskab efftir forscreffne breffs vtviiselsse. oc ath the eller theris börn thet eij vntgelde skule. tilgiffue og fordraghe wii them hves rett wii till them ther fore paa kronens wegne haffve kune. Thii forbiude wii alle ehwa the helst ære eller wære kudne[2]) oc serdelis wor fogethe oc embitsmen them eller theris börn for then sagh paatale hinder eller j nogen made her emodh vforrette vnder wor koninglige heffnd oc wrede.

Datum in castro nostro Wijborgh fferia sexta quatuor temporum post cinerum. Anno domini millesimo qvadringentesimo septuagesimo septimo nostro sub secreto presentibus inferius appenso.

[ad ipsius domini Regis mandatum[3]).

---

102. 11. Marts 1477. á Grund.

Heitbréf Eyfirðinga.

AM. Apogr. Nr. 5875a—b, og er *b* skrifað fyrir Árna Magnússon, og skýrir Árni svo frá: „Þad exemplar sem þetta (5875b) er epter skrifad sendi mier Mag. Biorn þorleifsson, skrifandi þad utcopierad vera efter originalnum. þad sama exemplar var med hendi Halldors þorbergssonar meatann part og nockud af því med hendi Sr Einars Sigurdzsonar, sem i þad mund var þienare Mag. Biörns. Originall þesse hefur

---

[1]) Lxxıı, 2; ffarhr 733. [2]) kvnne Lxxıı, 2. [3]) [vantar í Lxxıı, 2 og í 733 er það óhöndulega eptirstælt, því að Jón Magnússon hefir verið í vafa um, hvað það ætti að merkja.

leiged (kannske liggur ennú) á Grund i Eyiafirdi. þo skrifar madur mier 1701 ad hann nu uppfunadur og fortærdur sie. Eg skylldi snarara geta til ad Mag. Biörn hefdi teked med sier til Hola originalin. þvi þar mun hann utcopieradur vera fyrst tveir heimilismenn á Holum hann skrifad hafa". (AM.). ÍBfél. 69. 4to, með hendi Hallgríms djákna Jónssonar (d. 1836), og er bréfið þar tekið upp í ritgjörð eigaaða Páli Vídalín (en sem er yngri) um heitdag eða Einmánaðarsamkomu, og hefir höfundr hennar haft fyrir sér afskript með hendi Þorsteins prófasts Ketilssonar á Hrafnagili, sem prófastr ritaði eptir „þeim forna original". Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 233—36 eptir afskriptinni í heitdagaritgjörð Páls Vídalíns.

Á lausum blöðum ritar Árni svo um heitdaginn: „Relatio er i nordurlandenu ad orsökin, hvar firir heitdagarner, sem þar halldast, inn setter eru, hafe vered i fyrstu sandfall sem komed hafe (ur iöklum) yfer þau nordurlandsens pláts, sem nu halldast heitdagarner i. Ean hafi fri vered, sem ei hallda nu heitdagana. og sie þetta skied firir æde laungum tima. J Hunavatzþinge eru eiager heitdagar. austan til á skagannum eru og einger. Annars um allann Skagafiörd eru heitdagar halldner. Um allann Eyafiörd eru þeir og halldner. J Þiageyarþingi ecke nema j Reykiadal, og er samkomann á Greniadarstödum. Þridiudagurinn fyrstur i Einmanudi er allstadar heitdagurinn". — Bréf þetta er til í fjölda pappírsafskripta, og hefir verið almenningi einna kunnast þeirra heitbréfa, sem nú eru til, og eru þau ekki fá: heitbréf Jóns biskups skalla 2. Febr. 1365 (Dipl. Isl. III, Nr. 174), heitbréf Norðlendinga í Svartadauða 25. Dec. 1402 (Dipl. Isl. III, Nr. 569) og 16. Jan. 1403 (Dipl. Isl. III, Nr. 571), heitbréf Eyfirðinga 14. Marts 1562, heitbréf Skagfirðinga 12. Marts 1566, heitbréf Akrnesinga 1592, heitbréf Eyfirðings 13. Marts 1633, heitbréf Skagfirðinga 10. Marts 1668, heitbréf Sigurðar lögmanns Björnssonar 22. Apr. 1692, heitbréf Reykdælinga 24. Marts 1716 og heitbréf Eyfirðinga 26. Marts 1726. Heitdagarnir voru afteknir 1744. Prédikun á heitdaginn er í viðbæti Björns biskups við Gíslapostillu. Hólum 1706.

Jn nomine Domini Amen.

Þridiudaginn fyrstan j Einmanude þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi ꝺ. cccc. lxx. og vij. vetur a Grund j Eyiafirdi komu saman lærder og leiker. millum Vargiar og Glerar. og tauludu þar um þau undur. odæmi og ognaner[1]). sem þa yfer geingu af elldsgangi. sandfalli og ôskumyrkrum og ogurligum[2]) dunum. af þessum undrum þreifst fienadr ecki uid. enn þo var sniolaus jôrd. kom[3])

---

[1]) óró, *b*; ógner 69. [2]) ognarlegum, *a*. [3]) kemnr, *b*.

þeim asamt. at þetta muni vordit hafa fyrer syndagiold og ranglæte manna. þvi kom þeim[1]) ollum saman. at leita þangat hialpar og myskunar. sem nog er til. sem er Gud sialfur. at hann med sinne nad og myskun villdi snua af oss bardaga reidi sinnar. þvi skulum vier nu beidast framar undan Guds hirtingu og hans radningum hier a jardriki. enn so at þat[2]) byrgi ei[3]) veg firir oss himnarikis. Bidium vier at Gud [giori rad fyrir[4]) oss ǫllum bæde j brad og lengd. þann[5]) er allt veit og ma og a þann veg vill sem best er.

At upphafi heitum[6]) ver a[7]) allsvalldanda Gud[8]) þann[9]) sem er upphaf alls hins goda. þar næst til hinnar dyru drottningar jungfrv[10]) sanctę Mariæ. hins[11]) heilaga Michaelis hofutengils og[12]) allra[13]) gudz engla. ens heilaga Johannis baptistæ og Petrum. Paulum og Johannem og allra[13]) Gudz postula. til Stephanum. Thomam. Olavum. og allra Gudz piningarvotta. til Marthinum. Nicholaum. Augustinum. Thorlacum. Johannem. Gudmundum. Benedictum og allra Gudz jatara. Mariam Magdalenam. Ceciliam. Margretham[14]). Brigidam [og] allra Gudz heilagra meya. og alla Gudz helga menn. Bidium vier at þeir sieu oss arnande allrar hialpar og myskunar bæde j þessum heime og audrum vid Jesum christum. faudur. son og heilagann anda. þessu heite heitum vier oss og alþydu til fridar og farsælldar bædi fyrir[15]) lif og sal til heilsu og hæginda. til ars[16]) og audræda. veideskapar og vedrattu godrar. til sattar og samþyckis allra manna. og ollum monnum[17]) til gagns og goda þessa heims. enn til eylifrar sælu annars heims.

J fyrstu heitum vier at hallda oll þau heit sem hier hafa adur heitin verit og hier greinir. .

Jn primis. at aller bufaster menn eru skyllder at koma til Grundar j Eyiafiord[18]) þridindaginn fyrstann j Einmanndi

[1]) þat, *b*; [2]) hann, 69; [3]) sl. *b*; [4]) [gefi(!) *b*; [5]) þess, b; [6]) hetum, b; [7]) til, *a*; sl. 69; [8]) guds, *a*, gudi, 69; [9]) þeim 69; [10]) jungfrur, *b*; jomfru 69; [11]) á, *b*; [12]) svo, b. v. *b*; [13]) alla, *b*; [14]) sl. *a*; [15]) 69; sl. *b*; [16]) ara, *b*; [17]) oss, *a*, 69; [18]) Eyjafirði, 69.

og hallda þar logsamkomu og hafa þar lofmessu af vorre fru. skal hver madur sa sem j bui er giefa so[1]) olmusu sem gud skytur honum j hug. [ei minna enn alin þeir sem koma. enn þeir sem ei koma og eru i skatti gialdi[2]) einn eyrir. [enn þeir sem minna fe eigu og ei koma gialdi halfan eyrir[2]). enn bulausir menn þeir sem eiga .x^c. giefi klipping. enn þeir sem eiga. v^c. giefi kalfskinn. skal þessi olmussa gefast[3]) þeim sem j bui liggia. og luka ei seinna enn j fardogum. og hreppstiornarmenn giora rad fyrer. sitt ar j huerium hrepp.

Jtem ad huer madur sa sem j bui er giefi malsverd einmanadardag[4]). halfa þridiu mork smiors edr annann mat jafnvirdann.

Hier med er huer madr skylldur at syngia Pater noster. Psalltara. sa sem er xij vetrum elldri. og niu sinnum ave Maria mariumessu j fôstu.

Svo og hietum vær at syngiazt skylldi nu fimm messur at huerri alkirkiu. en fyrsta af helgum anda. onnur af vorri fru. þridia af ollum Gudz englum. fiorda af Patronus þeirrar kirkiu. fimta af ollum helgum. Skylldi hier med þeir sem messurnar lata syngia. giefa matarverd[5]) edr fæda [fatækan mann[6]) med hverri messu. hier til skyllde almuginn syngia þria[7]) pater noster psalltara og tvo Mariu vers psalltara og hafa uti hvorttveggia fyrer paska.

Svo og hietum vier þvi at hallda heilagt visitatio Mariæ at helgi ok tidagiord sem adrar Mariumessur og þurfasta firir messudaga Johannis hvorutueggiu og ens goda Gudmundar.

Svo og lofudum vier at hallda betur drottensdaga [og kirkiubunad epter þvi sem christinn rettur utvisar[8]) [og allar hatider og svo fostutider og einkannliga friadaginn[9]).

Nu siai gud og signi heit vort þetta hvort er vier festum med vorri drottinligri bæn pater noster. hueria uier

---

[1]) slíka, *a*, 69; [2]) [sl. *b*; [3]) greidast, *b*; [4]) á Guðmundardag, *a*, 69; [5]) malsverd, *a*, 69; [6]) [fátæka menn, *a*. 69; [7]) þrisuar, *a*; [8]) [laugarkveld og vinna ei framar enn kristinn (kirkju 69) réttr vor útvisar, *a*, 69; [9]) [sl. *a*.

syngium ollum oss til hialpar og myskunar med þessum bænum. Ostende nobis Domine. Salvum fac populum tuum. [Domine Deus exaudi or: Protector in te spe[1]).

Samþyckte þetta vort heit[2]) abote Einar a Mukaþuera. Semingur prestur Magnusson og Brandur Jonsson logmann og aller adrer[3]) bændur og almuge j greindu takmarki.

---

103. **23. Marts 1477.** **á Þingeyrum.**

Jón ábóti á Þingeyrum vottar um upplestr á Tjaldssonardómi (10. Jan. 1477, Nr. 95) fyrir Birni Jónssyni í Þingeyrakirkju.

AM. Fasc. XXII, ad 16, frumrit læst með innsigli ábóta saman við XXII, 16, sem er transskript frá 26. Jan. 1477 (Nr. 99).

Þat giorer eg broder jon med gvdz nad aboti æ þingeyrum godum monnum viturlickt med þessu minu opnu brefi. ad æ benedictus messo nu et var j kirkiunni æ þingeyrum var yfer lesit firir birni jonsyni þat sama transkriptadomsbref sem hier er vid fest þetta mitt[4]) bref at mier ok fleirum dandimonnum hia verandi. las ok fyr greindr biorn þetta sama transkripta doms bref suo at vær heyrdum ok skodadi bædi dominn ok urskurdin. Ok til sanninda hier vm setta eg fyr greindr broder jon aboti [mitt innsigli[5]) firir þetta bref giort æ þingeyrum j hunauazþingi in dominica passione. anno domini m° cd° lxx septimo.

---

104. **31. Marts 1477.** **á Munkaþverá.**

Sáttarbréf þeirra Bjarna Ólasonar og Einars ábóta á Munkaþverá um rekann fyrir Vík í Flateyjardal.

AM. Fasc. XXII, 27, frumrit götugt á skinni. Af 4 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3016.

---

1) [fiat pax d: ex et(!), *a*; fiat &c. Ste Deus &c. Domine exorat &c Protector in to &c., 69; 2) herra, b. v. *a*, 69; 3) goder 69; sl. *a*; 4) mitta, frbr. (dittogr.); 5) [gleymt úr frumritinu.

rekabref vm uik j flateyiardal[1]).

Þat giorum uær semingur magnusson magnus einarsson stigur ingimundarson ok ellendr broddason prestar holabýsknpsdæmis godvm monnum uiturligt med þessv noru brefi ath þa er lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christi þushund fiogur hundruth siotiger ok siau ǽr ǽ eyrarlandi j eýiafirdi uoru uær j hia sǽum ok heýrdum ǽ ord ok handaband einars abota af einne ǽlfu ok biarna olasonar af annari at suo firir skildu ath þeir skylldu vera ollungis satter um allan þann æskilnad ath þeirra hafdi j milli farit um rekan firir iordunni uik er liggur i flateýiardal ok þa fleiri hluti sem þar uoru fram sagder. lofadi sagdr biarni olason ath hafa ok hallda um greindan reka allt efter þui sem registrum sagdi ok þar uar opinberliga vpp lesit j þeirri grein ath þar sem maldaginn sagdi klaustrinu þria hluti j avllum reka skýllde þat suo standa ok biarni skýlldi hafa fiordunginn. jtem þat sem mǽldaga skraiñ sagdi klaustrinu ǽ munkaþvera þria hlvti ur þrimur fimtungum skýlldi klausturith hafa þria hluti úr huerium þeirra j aullum reka huala ok uidar ok flutningum en opt nefndr biarni fiordunginn. jtem iatadi biarni olason ath lambs eldi skýlldi vera fra klaustrinv munkaþvera æfinliga æ avllvm þeim iordvm sem hann atti j eýiafirdi. ok til sanninda hier um settum uær nor incigli firir þetta bref skrifat ǽ munkaþvera næsta dag firir festvm marie magdalene ǽ sama æri sem fýrr segir.

---

105. 12. Apríl 1477. í Ási í Kelduhverfi.

Jarðakaupabréf þeirra Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jónssonar um Þverá í Laxárdal, Jörfa í Haukadal, Hofstaði við Mývatn, Hamra og Hornstaði í Laxárdal, og eru til greind landamerki og ítök jarðanna.

AM. Fasc. XXII, 14a, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema eitt. — AM. Apogr. 114 (eptir þessu frumrit). — Í AM. Fasc.

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

XXII, 14b, er transskript af þessu bréfi á skinni, gert af séra Ólafi Brandssyni, Birni Guðmundssyni og Birni Ólafssyni í Þykkvaskógi 16. Nóv. 1618.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heẏra senda jon gudmunzson. asgrimr hallzson. eymundr jonsson. helge gudmunzson. kollbeirn hakonarson. magnus markusson oc[1]) haflide hallzson. kvediu guds oc sina kunnigt giorande ath anno domini. ꝏ⁰. cd⁰. lxx⁰ septimo. a faustudaginn j paskaviku[2]) j æsi j kellduhuerfe j avxarfirde voro vęr j hia saum oc heyrdvm a ord oc handaband finboga jonssonar ok[3]) jons þorkelssonar ath sua firir skildu. ath jon þorkelsson sellde finboga jonssyni iordena þueræ j laxardal j þingeyiarþingi til fullrar eignar oc frials forrædis med aullum þeim gaugnum oc gięđum sem greindri iordu fẏlger oc fẏlgt hefer ath fornu oc nyiu oc hann vard fremstz eigandi ath. med þessvm jtokum ath iorden a þvera a tolf fedming ellde torfskvrdar j hola iord j laxardal arlega oc tueggia manna isgaungo oc aungolveide a kringlovatn arlega. oc gielldfienadar resktr[4]) til afriettar a kroksdal arlega. sagde jon alkirk(i)u skẏld a adr nefndre iordu. gieck greindr finbogi j borgan ath giallda kirk(i)vni a þvera þriatigi hundrada firir gamla kirk(i)vnar jnnstædv. oc siau ara porcio þvi er fiell medan sagdr jon oc hakon hallson attu titt nefnda jord. hier j mote gaf oc þrattnefndr finbogi titt nefndum jone þorkelssyni jordena jorfa er stendur j vatzhorns kirk(i)u sokn j haukadal til fullrar eignar med aullum þeim gaugnum oc gięđum sem greindri jordu hefer ath fornu oc nẏio fylgt epter þui sem hann oc malmfridr kona hans hofdu fremzst eigandi ath ordit ath tilskildum þeim afriettardal oc skogarparti sem greindri iordo iorfa hefer ath fornv fẏlgt. sagdi finbogi halfkirk(i)u skylld a þratt nefndre jordu.

J sama handabandi selldi tittnefndr jon þorkelsson opt nefndum finboga jonssyni jordina hofstadi er liggur j reẏkia-

---

[1]) Svo hér og víðar. [2]) Þ. e. 11. Apr. [3]) Svo hér og líka víðar.
[4]) Svo = rekstr.

hlidar kirk(i)usokn vid mýuatn til fullrar eignar med avllvm þeim gavgnvm oc giędvm sem greindri jordo fýlger oc fylgt hefer ath forno ok nyio oc hann oc gudrun biornsdotter eiginkona hans hofdo fremzst eigandi ath ordit. a jordin hlut j almeningi j mýuatni. oc skipstaudv j geirastada jordo. oc stodhrossa gaungu. hier j mote gaf sagdr finboge greindum jone þorkelssyne jardernar hamra oc hornstadi er standa j laxardal j hiardarholldz kirk(i)v sokn til fullrar eignar med avllum þeim gaugnum oc giędum sem greindum jordum fýlger oc fýlgt hefer ath fornu oc nýiu. sem hann oc malmfridr kona hans hofdo fremzst eigandi ath ordit. skýldi huor hallda þeim jordum til fvllra laga sem keýpt hafdi. en sa þeirra skýlldi suara laga riptingvm sem att hafdi. en ef iardirnar þveræ oc hofstader geingi af finboga med logvm þa skilde hann taka aptur þęr jarder sem hann hefde firir giefid huorar vm sig. en ef jorfe. hamrar eda hornstader ganga af med logvm af fyr greindum jone þorkelssyne. þa skýlde þratt nefndr finbogi giallda[1]) optnefndum ione aptr firir vestan haukadals skard adra jafndyra jord mote huerre þeirre sem af geinge ath laugum. Jtem skýllde finboge suara kirk(i)v skýlld oc bęnhvs skýlld æ þveræ oc hofstodum. enn jon halfkirk(i)v skylld a iorfa oc þeim reikningi sem þar til heyrer.

samþýckte malmfridr thorfadotter eiginkona finboga jonssonar med handabandi þessi adr greind iarda kavp,

Ok til sanninda hier vm setivm ver fyr nefnder menn uor innscikgle[2]) firir þetta jardakavps bref skrifad j sama stad oc are degi sidar en fyr seger.

---

106. 15. Apríl 1477. á Hóli í Sæmundarhlíð.

Séra Magnús Einarsson selr Þorgeiri Þorsteinssyni frænda sínum tíu hundruð í Sólheimum í Sæmundarhlíð með tilgreindum velli, ummerkjum og húsum, fyrir tíu hundruð í Hóli í Sæmundarhlíð.

---

[1]) skbr.: giallga. [2]) Svo.

AM. Apogr. 353, eptir frumriti, sem var sent Jóni Magnússyni til Íslands 1731 eptir beiðni hans.

Þath giorum uær petur bryniolbsson. uigfuss juarsson ok biorn̄ sygurdzson ok jon haflidason godum monnum uiturligt med þessu uorn opnu brefe ath þar vorum vær j hia saum ok heyrdum æ j solheimum j sæmundarhlid j glaumbæiarkirki(u) sokn æ ord ok handaband þessara manna sira magnus einarssonar ok þorgeirs þorsteinssonar ath suo fyrir skildu ath sira magnus selde fyr greindum þorgeire þorsteinssyni frænda sinnm tiu hundrud j solheimum j sæmundarhlid ok nefnde honum uaull tueggia daga slatt med þessum ummerkium redur gata heiman af hladi ok suo ofan fyrir sunan kirkiu j lækiar uad þar lyritar ligia ok rædur same lækur upp j gard ok sa enn same vallargardur ut j læk þann fellur j mille fioss ok bæiar ath gautu þeirre sem geing(it) er upp til fioss fyrir nordan skemmv. æ nefnde sira magnus optuefndur tittnefndum þorgeire heiman af uiku verkenu tueggia daga slattu uad dregna af skynsaumum monnum ut ath lek ok sudur j adur greinda gautu. þetta j husum. hus j gaungunnm ok ganga korn af fram̄ ok suo sem setta part j aullum man̄husum ok suo j aullum vthysum[1]) ok j tauptum[2]) ok toptarstandum. skilde þrat(t) nef(n)dur þorgeir af sier kirkiu fyrn̄d ok þetta sambykte sira þosteinn jonsson ok stod upp yfer þessum giorninge ok beidde þæ til ath kaupa. sellde tittnefndur sira magnus optnefndum þorgeire þenna iardarpart med þeim gaugnum ok gædum sem greindre iordu hefer fylgt ath fornu ok nyu ok hann hefer fremzt eigande ath ordet ok eige hefer med laugum undan geinget. skyllde fyr nefndur sira magnus suara lagariptingu æ greindum iardar parte ok þorgeir til laga hallda. gaf þorgeirr hier j mote .x. hundrvd j hole er liggur j sæmundarhlid j reynesnesstadar þingum. ok til meire sanninda hier nm settum uærr fyrr nefnder menn uor inzsigle fyrir þetta jardarkanpsbref er skrifat uar

---

[1]) ofskr.: ut ythysum. [2]) Svo (= tóptum; ekki: rauptum).

a hole j sæmundarhlid þridiudagen næsta epter paskauiku anno domini ꝏ.° cccc. lxx.° septimo.

---

107. 17. Apríl 1477. í Ási.

Vottorð fimm manna um kaup þeirra Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jónssonar á jörðunum Þverá í Laxárdal og Jörfa í Haukadal (sbr. bréf 12. Apr. 1477, Nr. 105).

AM. Fasc. XXII, 15, frumrit á skinni. Öll (5) innsigli eru dottin frá nema tvö, og er þó annað bráksð. — AM. Apogr. 113 (eptir frumritinu).

Þath giorum uier jon gudmundzsson. asgrimur hallzsson. eẏmundr jonsson. helgi gudmundsson og magnus marksusson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath uier uorum þar hia j asi j kellduhuerfui j avxarfirde þa er þeir finbogi jonsson og jon þorkelsson keyptu jordunum þueræ j laxardal og jorfua j haukadal epter þui sem þeirra kaupbref þar um giort utuisar. uar þat tilskilid j adr greindum iardakaupum ef kirkiu godzs a nefndri jordu þueræ kẏnne meiri ath uerda suo ath sagdr finboge ẏrde þeim med laugum skylldugur ath suara en þau þrirtiger hundrada sem hann geck j borgan og suo sem fẏr sagt jardakaups bref utuisar. þa skyllde þrattnefndur jon þorkelsson giallda kirkinne a þuera suo mikla peninga eda hans erfuingiar sem med laugum kynne ath propuazst[1]) sem fẏr skrifuat stendr. suo og skẏllde optnefndr jon afhenda þrattnefndum finboga jonssẏne þat ornamentum jnnan kirkiv sem sira þorkell fader hans hafde lukt tittnefndri kirkiu a þueræ j porcio og reikningskap. reiknade jon þorkelsson þat nera halft atianda hundrad eda meira. og þar til skẏllde jon giallda og afhenda sangdum finboga j nefndrar kirkiu reikningskap tnęr klukur og eirn kalek j gamallt mariu likneski þat kirkiune hefer ath fornu fẏllgt. skille[1]) og þratnefndur finbogi j fẏrsaugdu jardakaupi ath su sama

---

[1]) Svo.

landeign sem grafuid hafdi af leikskala jordu j haukadal skyllde hedan af fýlgia leikskalum en jorfue skyllde eiga landareign ath grandanum fýrir uestan nesid sem ǻ hefer ath fornu fallid. og til sannenda hier um settu uier fýrnefnder menn uor ȷncigli fýrir þetta bref giort j asi j kellduhuerfi fimtudagin epter paska uiku. anno domini. ꝏ.º cd.º lxx.º septimo.

---

108. 15. Júní 1477. í Laufási.
27. Marts 1478. á Grýtubakka.

Séra Þorkell Guðbjartsson selr Magnúsi syni sínum jörðina Yztu-Vík í Laufásþingum fyrir Voga við Mývatn, og skyldi séra Þorkell gefa í milli þrjátigi hundraða í fljótgildum peningum.

AM. Apogr. 5625, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn".

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda magnus ionsson. rægnualldr æsgrimsson. jon olafsson prestar. jon ꝏarteinsson. pǻll þorǻlfsson oc jon sigurdzson leikmenn quedio gudz oc sina kunnict giorandi med þessu vóru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd vǻrs herra ihesu christi. ꝏ. cd. lxx vij ǻr i lafǻsi i eýiafirdi sunnodagin næstan fyrir sancte botolfsmesso dagh vorum vær j hia sǻm oc heyrdum ǻ ord oc handaband þessarra manna sira þorkels prestz gudbiartzsonar af einni ælfo enn magnusar þorkelssonar sonar hans af annari ǻlfuo med suo felldum skildaga sem hier greiner at fýr sagdr sira þorkell selldi greindum magnusi til fullrar eignar iordina yztuvik er liggr i laufaas kirkiu sokn. med ollum þeim gagnum oc gædum er þessarri jordu fýlger oc fýlgt hefer at fornu oc nýio oc ædur greindur sira þorkell vard fremst eigandi at. En hier j mot gaf magnus þorkelsson fýrr sagdr opptt nefndum sira þorkeli til fullrar eignar iordina vóga er liggr vid myuatn oc i reykiahlidar kirkiusokn med ollum þeim gagnum oc gædum er greindri iordu fýlger oc fýlgt hefer

at fornu oc nÿio oc hann vard fremzt eigandi at. suo oc ei sidr i þessu fÿrrsaugdu iardarkaþi ætti sira þorkell i milli at gefua fÿrr sagdra iarda magnusi þorkelssyni. xxx hundrada i fliotgilldum penningum þeim sem Magnus tittnefndur lætur sier vel ænægia at taka i millum þessarra iarda er suo heita vikur oc vǒga. skal oc sa suara lagariptingum er selldi en hinn halldi sino kaþi til laga er keyptt hefer huór vm sigh ef nockur vill ækæra. Oc til sanninda her vm setium vær fÿrrnefnder menn vór inscigli fyrír þetta bref er giort var á grytubacka i hafdahuerfui faþstudagin i pæscauico æri sidar enn fyrr segir.

---

109. **27. Júní 1477.** **á Skarði á Skarðsströnd.**

Svartr Þórðarson kvittar Jón Ásmundsson um andvirði sjö hundraða í Hofstöðum í Þorskafirði.

Bisk. Skalb. Fasc. XVI, 16. Frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2495, með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu „accuratè“. Prentað í Arkiv f. nord. Filologi XV, 245.

Kuittanarbref jons Asmundz(sonar) vm hofstade j þoskafirde.

Þat giore eg suartur þordarson godum maaunnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg medkeunnzt at eg hefe fulla peninga og alla uppborit sem mier uel anæger af jone asmundzsyne fyrir þau saumu siau hundrud er eg sellda honum j hofstaudum i þorskafirde j reÿkhola kirkiusokn. þui giðre eg fÿrgreindr suartur þordarson adrnefndan jon asmundzson aulldungis kuittan og ækærulausan um greintt jardaruerd fyrir mier og aullum minum epterkomaundum. og til sanninda hier um setta eg mitt insiglle fyrir þetta kuittunarbref er skrifat uar æ skarde æ skardzstrond faustudaginn næsta fyrir festum apostolorum petri et pauli þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cccc. lxx og siau ær.

---

110. **10. August 1477.** **í Hvammi.**

Ólafr Grímsson lofar Jóni Hallgrímssyni til fullrar eignar

tuttugu hundruðum í fullvirðisgózi fyrir þann peningaskakka, er Jón þóttist eiga í garð Ólafs eptir Hallberu systur sína.

AM. Fasc. XXII, 25, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Sattargiordarbref[1]).

Þad gvere[2]) eg olafur grimsson godvm monnum viturlegtt med þessv minv opnv brefe ad eg hefe lofad jone hallgrimssyne til fvllrar eignar tvttvgv hvndrvdum j fvllvirdissgoze j ollvm peningvm firir þann peninga ska(c)ka er hann þottezt eiga j minn gard j arf eptter hallberu systr sina ok suo vm̄ allan̄ þann peninga reikni(n)g sem ockar hefer j millvm fared. ockr til alsættess j svo mata ad eg skal þes(s)a peninga vt lvka a tveimr arvm. kann min vid ad mis(s)a fyr enn peningarner erv lvkter þa æ hann svo mikid j minn gard sem olvgtt er af fyrskrifvdum peningvm. ok til sannennda her vm̄ setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref er giortt var j hvame j nordardal svnnvdagenn næsta fyrir mariu messo seinne vm svmared anno domini m° cd° septvagess(i)mo sept(im)o.

---

111. 15. August 1477. 2. Maí 1478. { á Þingeyrum.

Jón ábóti á Þingeyrum selr, með samþykki fjögurra conventubræðra, Þórði Þórðarsyni jörðina í Króki undir Brekkum, að fráskildum reka, fyrir jörðina Langamýri í Svínavatnsþingum.

AM. Apogr. 465, afskript staðfest 7. August 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratè“, og var frumritið skrifað „á kalfskinn“.

A

[Bréfið sjálft eins og það var innsiglað].

Þat giorum uier broder jon med gudz næd aboti æ

---

[1]) Utan á bréfinu með forni hendi. [2]) gv'e frbr.

þingeyrum. godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrut siautiger ok siau ær æ þingeyrum j uatzdal jn assumcione sancte marie uirginis. Selldi eg fyrr greindr aboti jon med samþycki fiogura suo heitandi uorra conuentis[1]) brædra. æsgrims jonsonar. gudmundar geirmundzsonar. sigurdar biornzsonar ok jon(s) signrdssonar. Þordi Þordarsyni jordena j kroki er liggr ut under breckum j hofs kirkiu sokn at fra skildum rekanum er stadurenn hefer einatt att med fullu handabandi til æfinligrar eignar. med ǒllum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fẏlger og fẏlgia eigur. at fornu ok nẏu ok uier urdum fremst eigandi at med logum. hier j mot gaf þordr fẏrgreindr. jordena æ langamẏri. er liggr j suíjnauatz kirkiu sokn. med ǒllum þeim gognum ok gædum. sem greindri jordu fylger ok fẏlgia eigr at fornu ok nẏu. ok hann uard fremst eigandi at med logum. med þeim skilmala at stadurenn at þingeẏrum skẏlldi hallda jordunni til laga. ok hallda ǒllum logsuorum fyrer greindri jordu ok klaustursens formadr. en þordur bẏggia jordena ok taka leigu af. þar til er þeir giora annan ueg æ og[2]) suara ollum logskylldum fyrer jordena. Suo ok skẏlldi klanstrid taka landskylld af jordunni kroki ok suara samaleidis. sem fyr er skilt um langamẏri. æ þord. en þordur suara lagæriptingum a suo miclu sem hann selldi stadnum j jordunni kroki. Voru þesser kaupuottar eigell grimson ok gijsle þorgijlsson. huerir sin jncigli settu med abota jons jncigli ok conuentubrædra jncigli fyrer þetta bref er giort uar einri nætt fyrer krossmessu. æ uorit j sama stad. æri sijdar enn fẏrr seiger.

B

[Uppkast bréfsins, sem skrifað hefir verið með sömu hendi og bréfið sjálft, en var rist niður í innsiglaþveingina, og Árni Magnússon skrifaði upp af þeim].

---

[1]) „ita est" (AM.). [2]) Þannig hér; annarstaðar er þetta orð bundið í þessu bréfi.

Þat giorum uier broder jon med gudz naad æboti æ þingeyrum. med fiogura coñuentu brædra samþycki. næruerandi egli grimsyni og gisla þorgilssýni. Godum monnnm niturligt. þæ er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogur hundrut siautiger og siau ær. æ assumtio sancte marie. Medr kennzt eg at eg hefer sellt þordi þordarsyni jordena alla krok æ skagastrond er liggur j hofs kirkiu sókn til fullrar eignar. med óllum þeim gognnm og giædum sem greindri jord[u fylger og] fýlgia eignr at fornu og nýu. og eg vard fremst eigande at med lognm. hier j mot gaf þordur þordarson . . . . er liggur j suijuanatz kirkiu sókn til fullrar eignar klaustrinn . . . . . .

---

112. 5. Október 1477. á Þingeyrum.

Helga Þorleifsdóttir kvittar Skúla Loptsson, bónda sinn, um tuttugu og fimm málnytu kúgildi og tólf geldfjár kúgildi, er hún hafi upp borið og burt feingið af þeim peningum, sem hún hafði erft eptir Guðnýju Þorleifsdóttur systur sína í Auðbrekku.

AM. Fasc. XXII, 25, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1486.

Þat giorum vier broder jon med gudz nad abote æ þingeýrum oddr brandzson ok gisli þorgilsson godum monnum viturlickt med þessu vorv opnu brefi at vier vorum þar j hia sævm ok heyrdum æ ord þeirra ok handaband af einne alfv skula bonda loptsonar. en af annari helgu þorleifsdottur kuinnu hans at suo firir skildu at hon med kenndizst at hon hefdi vpp borit ok burt feingit fim malnýtu kugilldi ok xx ok þar til xij gelldfiar kugilldi af þeim peningum sem hvn hafdi erft eppter gudnyio þorleifsdottur systur sina j avdbreckv. þui gefur adr greind helga þorleifsdotter fyrr nefndan skula lopztson aullvngiss kuittan ok akærnlausan firir sier ok aullvm sinvm erfingivm vm adr greind kugilldi. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli firir þetta kuittanarbref skrifat

a þingeyrum j hunauazþingi sunnudagin næstan fyrir vetur. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund fiogr hundrut siotiger ok sio ar.

---

113. 19. Nóvember 1477. Í Laufási.

Helmingalagsbréf Magnúsar Þorkelssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur.

AM. Fasc. XXII, 24, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Bref er Magnus Þorkelsson og hans kuinna kristin Eyolfsdotter laugdu helmingafielag sin j milli[1]).

Þat giorum vær ion prestr olafsson. thomas gudmundzson. gunni þorleifsson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlict med þessu voru oppno brefui at þar vorum vær j hiá sám oc heýrdum á ord oc handaband þessarra manna magnus þorkelssonar oc kristinar eýiolfsdottur konu hans med suo felldañ skildaga at þau ádr nefnd hion magnus oc kristin laugdu helmingafelag sin j milli af feingno fe oc ofeingno fausto oc lausu huerñueg sem vnder þa kunno at falla med erfdum edr odrum hlutum. var j þann tima med lifui eýiolfur magnusson er greind hion áttu sin j milli. Suo oc ei sidur gafuo fýrr nefnd hion huortt adru er leingur lifdi fiordungsgiof af þessum peningum aullum er þa eigu edr eigandi verda af þeim helmingi sem til erfda er fallin huort hiona sem fýrr kann fra falla magnus edr kristin. for þessi giorningr fram j lafási j eýiafirdi fastudagin næstan efter sancte Martinus messo dag[1]) anno domini M° cd° lxx° septimo. Oc til sanninda her vm settum vær fýrrnefndir menn vor jnscigli firir þetta bref er giort var á Midvicudagin næstan firir sancte sesscilio messo dagh j sama stad oc ari sem fyrr segir.

---

[1]) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi. [2]) Þ. e. 14. Nóv.

114. 20. Nóvember 1477. á Eiðum.

Hallsteinn Þorsteinsson selr, með samþykki Seciliu Þorsteinsdóttur konu sinnar, Bjarna Marteinssyni jörðina Fljótsbakka í Fljótsdalshéraði fyrir tólf hundruð í kúgildum, slátrum og smjöri.

AM. Apogr. 4293 „Ex originali Peturs Asmundzsonar á ketilsstöðum i Fliotzdalsherade" (AM.). Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Fjórða innsiglið var dottið frá.

Þath gerum vier sira arngrimur prestr birgisson. biorn benedictzson. gudmundr halluardzson. pall ormsson. jonn jonsson ok kodran biornsson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru brefi ath þa lidit var fra hingatburd vors herra jehsu christi þusund fiogur hundrot siautiger ok siau ar. fimmtadaginn næsta firir seciliu Messo vm vetrin a eidum j fliotzdals heradi a vtmannasueit. voro vier j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna. biarna marteinssonar af einne alfu. en hallsteins þorsteinssonar af annari. at sua firir skildu at fyr greindr hallsteinn selldi adr nefndum biarna jordina fliotzbacka er ligur j fliotzdalshieradi j eida kirkiu soknn til fullrar eignar med aullum þeim gognum ok gædum sem hann vard fremtz eigandi ath. samþyckti ok upp lagdi med handabandi þetta fyr greint jardar kaup secilia þorsteinsdotter kuinna hallsteins þorsteinssonar. hier j mot gaf þrattnefndr biarne marteinsson titt nefndum hallsteine þorsteinssyni tolf hundrot. sex malnytu kugillde ok sex hundrot j slatrum ok smiori ok luka vt a næstum fardaugum verdit. skylldi ok opt nefndr hallsteinn þorsteinsson suara lagariptingum a fyr greindri jordu backa en biarne marteinsson hallda til laga.. Ok til sanninda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jnsigli firir þetta bref skrifat j sama stad. degi ok ari sem fyr segir.

115. **27. Nóvember 1477. á Möðruvöllum.**

Vitnisburðarbréf um lýsing Þorvalds Jónssonar um landamerki Skóga í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXII, 26, frumrit á skinni, og eru öll (4) innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 3015.

landamerkiabref j millvm skoga ok
hroadzstada 1477 (ár[1]).

Þat gerum ver magnus prestur einarsson. are diakne olafsson. sygurdr runolfsson ok eigill jonsson godum monnum kunnigt med þessu voru brefi at þa lidit var fra gudz burdh. þusund fiogur hundrut siautigir ok siau ar. æ maudruuaullum j eyiafirdhi fimtadaginn næsta fyrir andreasmessu vorum vier j hia ok heyrdum á. ath þorualldr jonsson lyste firir oss. ath þa hann atte jordina skoga er liggur j hnioskárdal j hals kirkiu sokn. at þa hefdi verit reiknud eign greindrar jardar sudr at saurkelldu þeirre sem liggur mille jonshaufda ok stora gils ok alldre uisse hann audru uiss haft ne halldit suo leinge sem hann atte greinda jordh skoga. ok suo sagdizt fyrr skrifadr þorualldur bædhe hafa keypt hana ok selldt. Ok til sannennda hier um settum ver vor jnncigle firir þetta bref er gert var j sama stad. deghi ok are sem fyr segir.

---

116. **29. Nóvember 1477. á Grýtubakka.**

Árni Þorsteinsson selr Magnúsi Þorkelssyni svo mörg hundruð, sem hann átti í jörðunni Grenivík, með samþykki Þorbjargar Eyjólfsdóttur konu sinnar, fyrir Hæringsstaði í Svarfaðardal, en Magnús skyldi gefa í milli tiu kúgildi og tuttugu og sex fjórðunga smjörs.

AM. Fasc. XXII, 22, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

senda ion prestr petursson. thomas gudmundzson. oddur gunnarsson. ion oddzson oc ion ormsson quediu guds oc sina kunnict giorandi med þessu uoru oppno brefui. þa er lidit var fra hingatburdh vors herra ihesu christi ɱ. cd. lxx oc víj ǻr ǻ sancte leodegaríj messo dagh[1]) j nesi j hofdahuerfui vorum vær j hia saum oc heýrdum ǻ ord oc handaband þessara manna arna þorsteinssonar af einni alfuo enn magnus þorkelssonar af annarri ælfuo med suo felldum skilmala sem her segir at greiṅdr ærni selldi til fullrar eignar suo marg hundrvt j iordunni grenivik er liggr j grýtubacka kirkiusokn sem hann vard fremzt eigandi at fýrrsagdum magnusi þorkelssyni med samþýcki þorbiargar eýiolfsdottur eiginkono ærna med ollum þeim gognum oc gædum er greiṅdri iordu hefir fýlgt oc fylgir at forṅu oc ṅýio eftir þui sem þav kaupbref þar vm gior wtvisa sem eýiolfur heitin aṅfiṅsson hafdi ǻdr giora latid. En ædr sagdr magnus selldi arna þorsteinssyni til fullrar eignar iordina hæringsstadi er liggr j suarfadardal med ollum þeim gognum oc gædum er greindri iordu hefuer fylgt at fornu ok nýio oc hann vard fremst eigandi at. samþycti kristin eyiolfsdotter eiginkona magnusar þorkelsonar þenna giorning stadugan. Skal tittnefndr magnus giallda árna þorsteinssýni tiu mælnytu kugilldi oc vi fiordunga smiors oc xx j milli ædrsagdra iarda. Skal huorr hallda sinne iordu til laga er keýptt hefuer enn sa suari lagariptingum er sellt hefer ef nokurer vilia med laugum ækæra. Oc til sanninnda her vm settum vær fýrrnefndir menn vór innscigli firir þetta kaupbref er giort var ǻ grýtubacka j havfdahuerfi laugardagin næstan firir sancte andressmesso dag postola ǻ sama æri sem fýrr segir.

---

117. 17. December 1477. á Hólum.

Þorsteinn prestr Illugason fær Ólafi biskupi á Hólum tólf

---

[1]) Þ. e. 2. Okt.

hundruð í jörðunni Tungu í Vatnsdal með einu málnytukúgildi.

AM. Fasc. XXII, 21, frumrit á skinni. Öll (4) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 3250.

bref vm jardarpart j nedri tungu j vatzdal[1]).

Þat giorum uier ketill grimolfsson eirikur einarsson ok nicholas þormodsson prestar ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefui ath vier vorum j hia vnder studivm á holum j hialltadæl sunnodaghenn næsta fyrir jmbruviku j jolafostu[2]) saaum ok heyrdum á ord ok handaband vors nadugha herra. herra olafs med guds nad biskups á holum af einne halfu enn þosteins prestz jllughasonar af annari. ath suo firir skildu ath þosteinn prestur fieck adurnefndum biskup olafi tolf hundrut j jordunne nedri tungu er liggur j vaztdæl j grimstungna kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi ath ok þar til eitt malnýtu kugillde sem bygt er med fyr nefndum jardar parti. skal ok fyrnefndur þosteinn prestur suara laga riftingum á adur greindvm jardar parti en biskup olaf skal hallda til lagha. Ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburdarbref skrifat á holum j hialltadæl miduikudagen næsta fyrir festum sancti thome apostoli anno domini ᴍ° cd° lxx° vij°.

---

118. 1477.

Máldagi Pétrskirkju í Saurbæ á Kjalarnesi, þá er Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 121b, skr. 1601.

SaurBær á kialarnese.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Þ. e. 14. Dec.

anno dominj m° cd° lxx° septimo þa herra magnus reid j sijna visitacionem.

Peturskirkia j saurbæ a kialarnese a xxx hundrud j heima lannde oc jordena hiardarnes. x kýr oc þriatiju asaudar oc iij hundrud j kavplum. ij hundrud j frijdum peningum.

Jtem þetta a hun jnnan sig et cetera.

porcio ecclesie xj hundrud oc half onnur mork oc ij kýr j mortualia.

---

119. [1477].

Ágrip af Brautarholtsmáldaga á Kjalarnesi.

Landsb. 268. 4to, 121b, skr. 1601.

Brautarhollt.

Nicholaskirkia j brautarholltte a þetta jnnann sig et cetera[1]).

var þad giort fyrir halft v hundrad.

---

120. [1477].

Ágrip af Garðamáldaga á Álptanesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121b—122a, skr. 1601.

Gardar á álftanese.

Pieturskirkia j gordum a alftanese a heimaland allt. hausastade. selskard. hlyd. Backa. dysiar. hraunsholt. hiallalannd. afrett j mulatune.

iij kyr . . . x allz ij kapla.

fimm mann(a) messuklæde et cetera[2]).

---

[1]) Hér er feldr úr heill kafli með vilja í máldagabókinni, af því að skrifaranum hefir þótt nægja að annar máldagi var áðr ritaðr í bókina.

[2]) Hér fellir máldagabókin úr niðrlagið viljandi.

121. [1477].

Ágrip af Kálfatjarnarmáldaga á Vatnsleysuströnd.

Landsb. 268. 4to bl. 122a, skr. 1601.

kalua Tiornn.

Peturskirkia ad kalfuatiornn a heima lannd allt oc backa oc fleckuvijk. fiara á hraunsnese.

iiij messoklæde et cetera.[1])

atta kýr. þriu asaudar kugillde oc j hestur.

---

122. [1477].

Máldagi Maríukirkju í Krýsuvík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 122b—123a. skr. 1601. Er rétt sem hinn forni máldagi frá 1307, sem er hjá Vilchni. Er þó yngri en Oddgeirs máldagi 1375 og yngri en Vilchins tíð. Gæti verið máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar 1477.

Krysuvijk.

Mariukirkia j krýsuvijk a heima land allt. herdijsarvijk. ix mæla lannd á þorkautlustodum̄. halfann hualreka j raunnese j millum rannga giogurs oc mark vid bedstædijnga oc einnga[2]) grasnautnn med þria hlute hualz. enn videýijngar fiordunng. enn frá mijgannda grof til kirkiu fioru eiga stadir j skalhollte oc krýsuvijk helmijng hualz oc vidar og alla grasnautnn. krýsuvijk á allann reka a kirkiufioru. enn fra kirkiufioru til marks vid herdijsarvijk halfann hual oc vidreka oc alla grasnautnn. Enn j herdijsarvijk á stadurinn j skalhollte helmijng vidar vid krýsuvijk. þridiunng hualreka eiga stadir badir samann til marks vid stranndarmenn. Enn fiordunng hualz vid stranndar menn til vogs. halfann tolftunng hualz a krysuvijk j stranndarhluta.

ein messoklæde et cetera.[1])

---

[1]) Hér hleypir máldagabókin viljandi úr kafla; [2]) einngia, Vilch.

fimm kýr .xij ær. einn kapal.
Jtem a kirkian þridiunng j vatleysu[1]).

123. [1477].

Máldagi kirkjunnar á Stað í Grindavík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to. bl. 122a—122b. Yngri en Vilchins máldagi, því þar á kirkjan að eins *hálft* heima land. Líklega er þetta máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar 1477. Sbr. Stefáns máldaga c. 1518 (AM. 238. 4to).

Grindavijk.

Kirkian ad stad j grinndavijk er vijgd med gude oc sælle gudz modur mărie. jone postula. stephano. olauo. Blacio biskupe. Thorlacho Biskupe oc heilagre katrijnu meyiu fiorum nottum eptir allra heilagra messo. hun a allt heima lannd oc halft annars mælis lannd ad husatoptum oc mork vadmala. af jarñgerdarstodum. alldreij skal minna gialldast þott să hafi einngiñ fee sem þar býr. giallda skal oc alla kirkiutijunnd þott hann giore meire, oc allir heimamenn. þadan skal oc eıj giallda lægkaup vnndir heimamenn. giallde þo preste legsaungskaup. hun ă ă grasnautnnar hualreka fiorar vættir oc settunng vr þeim hluta er husatoptum fylgir. enn sa hualreke er fră valagnupum til bíarnnargiăr. enn ef hualur er meire enn iiij vætter þa skal skipta j helmijnnga oc skal hafa stadur j grinndavijk oc jarnngerdarstader oc husatoptir helmijnng.

þar skal vera heimilisprestur sa er kirkiu vardveitir (oc) skal abyrgiast hana oc allt kirkiufee.

kirkia a reka fra gardzbiargz ennda oc til gardz ennda er geingur fyrir vestann arfuadale. hălfur vidreke j mille biarnnargiăr oc marks ă arfadalznese. halfur vidreke ă oddbiarnnarkelldu.

kirkia a skogfell.

hun a iiij kýr. xij ær. iiij saude veturgamla.

---

[1]) Margrét lauk í testament Ívars Hólms fjórðung í Vatnsleysu. Oddgeirsmáldagi 1375.

nockrer hluter jnnann gꝺ́tta feelitlir et cetera.[1])
giallda skal til skalhollts. vj. hunndrud skreidar huert ꝺ́r oc flẏtia til hialla.
hun a fiordunng j lonalannde oc skal sa hafa leigu af þeim sem kirkiu vardveitir slijka sem hann sættist a vid þann er þar bẏr.
skalhollt a helmijnng i hualreka ollum̃ vid stad j grinndavijk. ef meire er enn iiij vætter millum ranga giogurs. (oc valagnupa).

---

124. [1477].

Máldagi Pétrskirkju á Kirkjubóli á Rosmhvalanesi [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 64 skr. 1598; („Adrer maldagar vr gomlum bokum um halfkirkiu eiguer j þeirra somv syslu", en á undan eru máldagar úr Vilchinsbók). — Landsb. 268. 4to bl. 122a; er meðal máldaga Magnúsar biskups Eyjólfssonar, og mun því vera hans. Sbr. Oddgeirsmáldaga 1379, Dipl. Isl. III, Nr. 288.

Kirkiubol [forn maldage.[2])

Peturs kirkia a kirkiubole a xl hvndrad j heimalandi. fiordung j geirfuglaskeri. vidreka allann a skarda vrd. atta kẏr. hest og hross. ein messv klædi. [tabulum. glodarker. eitt Alltarissklædi: kalek. eina kertistikv. vij alna langtt tialld med duki .v. kluckur. Peturs skriftt. mariu skriftt. kross med likneskium. kista olæst. vj bækur flestar fanẏtar. paxspialld med eir gillt.[3])
þar skal vera prestur og diakn edur ku(e)nngilldur omagi vr kẏni svarthofda.[4])
Jtem einn kross.

---

125. [1477].

Máldagi Maríukirkju í Kirkjuvogi í Höfnum [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

---

[1]) Hér er hleypt úr í máldagabókinni viljandi.
[2]) [263; [3]) [et cetera 268 og fellir úr þennan kafla viljandi; [4]) nefndr i Vilchinsb. í Vogsmáld.

AM. 263. Fol. bls. 64, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 122a; er hér meðal máldaga úr tíð Magnúsar biskups Eyjólfssonar, og er því ef til vill hans.

Kirkiuvogur [forn maldage.[1])

Mariu kirkia j kirkiuvoge a þridiung j heimalandi. halft geirfuglasker. xij kýr. xxx asavdar. ij kapla. hun a vidreka onnur huer missere j millum klavfar oc os. v alna tre oc þadan af stærre. og þridiung j valagnvpa fiorum. hvn á iij krossa [oc eru med tueimur vnderstodum. marivskriftt. ij peturs likneske. ein messuklædi. oc kalek sæmilegann. eitt Alltarissklædi oc dukar þar med. kertistikur iij. kluckur iiij. paxspialld. glodarker.[2])

---

126. 8. Janúar 1478. á Munkaþverá.

Einar ábóti á Munkaþverá selr Árna bónda Höskuldssyni tuttugu hundruð í jörðunni Vík á Seltjarnarnesi (Reykjavík), og skilr af sér kirkjufyrnd, fyrir Tyrfingsstaði í Skagafirði.

AM. Fasc. XXIII, 2, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Frumritið átti fyrrum séra Skúli Þorláksson á Grenjaðarstað. — AM. Apogr. 176.

bref vm tyrfingsstadi ok uik.[3])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda erlendr prestvr broddason ok are diakne olafsson. þorleifvr arnason grimvr arngrimsson grimur gvdmvnzson ok ion þorsteinsson kvediv gvds og sina kvnnigt giorande ath þa er lidith var fra hingatbvrd vors herra ihesv christi þvsvnd ok cccc lxx ok atta ær æ mvnkaþvera íj eýiafirde atta dag iola[4]) uorvm uær íj hia sævm ok heyrdvm æ ord ok handaband einars æbotha med samþykke hans conventvbrædra af einne alfu ok arna bonda havskvldzsonar af annarre alfv ath suo fyrir skildv ath einar abothe selde greindvm arna xx hvndrvd íj iordvnne vik er liggr æ seltiarnarnesi íj svnlendinga fiordvngi med ollvm þeim gǫgnvm ok gædum sem greind-

---

[1]) [263; [2]) [sleppir viljandi 268.

[3]) Utan á bréfinu með gamalli hendi; [4]) þ. e. 1. Janúar.

vm iardar parthe fyllger ath fornv ok nyio ok klavstrid vard fremz eigande ath. sagde æbothenn ath graftrar[1]) kirkiv skylld vere æ iordenne vik ok skilde af ser ath suara fyrnd ok ollvm reikninge æ henne nema þeim iiii kvgilldvm er þar fÿlgia. her íj mot gaf títtnefndvr arne einari æbotha ok klavstrenv æ mvnkaþvera iordina thyrfingsstade er liggr íj skagafirde íj silfararstada[1]) kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindri iordv fÿllger ok fyllgt hefer ath fornv ok nyiv og hann vard fremzt eigande ath. skyllde hvor svara lagarifttingv æ þeirre iordv er sellde ok hvor hallda til laga þeirre iordv er keypti. ok til sanninda her vm settvm ver fyrr sagder menn vor incigli fyrir þetta bref skrifad æ mvnkaþvera fimtadagenn næsta efter iol æ sama ári sem fyrr seger.

---

127. 14. Febrúar 1478. á Reykhólum.

Vitnisburðarbréf um bókareið að því fyrir Þorleifi Björnssyni hirðstjóra norðan og vestan á Íslandi, ad Bjarni Þórarinsson hefði sagt við Þorleif, að hann skylldi aldrei þurfa að trúa sér, ef hann slyppi, hversn fögrn, sem hann lofaði honum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 355—357, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700, eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Þad giörum vit Bryniolfur Jonsson og Kolbeirn Þorolfsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hiá. og heyrdum á. at Viliamur[1]) Jonzson og Eyolfur Eivensson[2]) soru fullañ Bokareid fyrir Þorleifi Biörnssyni hirdstiora nordañ og vestañ á Jslandi ad Biarni Þorarinsson hefdi talad þeim ordum til Þorleifz Biörnssonar. ad ádurnefndur Þorleifur skylldi alldrei þurfa (ad) trua sier ef hann slippi. hversu fögru sem hann lofadi honum. þa skylldi hann þad alldrei hallda þar eptir. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur Jnsigli fyr-

---

[1]) Svo; [2]) þ. e. Eyvindsson.

ir þetta bref. er skrifad var á Reykholum á Reykianesi á laugardæginn uæsta eptir Sancte Skolastike virginis et[1]) martiris. þa er lidid var frá hingadburd vors herra Jhesu christi ꝏ. cccc. [lxx. og atta ár.[2])

---

128. 7. Apríl 1478. á Möðruvöllum.

TESTAMENTISBRÉF Magnúsar prests Einarssonar.

AM. Fasc. XXIII, 21, frumrit á skinni frá Staðarhóli, nokkuð götugt. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1487.

Gamallt Testamenta brief[3]).

Jn nomine domini amen.

Egh magnus prestur einarsson heill ath vithe ok skynseme enn nauckut siukur j likama. Gefur mik ok mina sæl j valldh ok vardueizlu almáttigs guds ok hans bledzudu modhr jungfrv sancte marie ok bæna fulltingh sancte michaelis haufut Eingils ok allra guds eingla. sancte peturs ok allra gudz postola. iohannis baptista ok hins helga jons holabiskups ok goda gudmundar biskups. Sancte martinus Erchibiskups ok allra guds heilagra manna ok hier med kys ek likama minum legstadh ath haufudkirkiunne æ hoolum þar sem biskupin edur hennar formenn firir gudskylld[4]) uilia til skipa. hier med gefur ek kirkiunne til æfinlegrar eignar fimm kugillde. ij hia petre bryniolfssyne ok þriv hia þorgeire þorsteinssyne.

Minum herra biskupinum kross med feste ef hann vill syngia mig til molldar.

Gudrunu jonsdottur brodrdottur minne .x. hundrut j jaurdune hole j sæmundarhlíjd ok mannz hlut er ek eigur von firir sunnan.

sira arnoddi brodr minum kapu.

jone brodr minum stack blán.

---

1) v̄, hdr. = &.; 2) [og attatijger ára hndr., en Árni Magnússon leiðréttir, án efa eptir frumriti bréfsins, þótt nú sé það týnt, og setur á spássíu „corrige 1478"; 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; 4) Svo.

Jorunne asbiarnardottur kugilldi er stendr hiæ pæle bonda.

hustrv margrethu vigfusdottur skipit ok kapla mina alla sem ek æ j eyiafirdi v. eru þeir þo golldner meir enn gefner. þuiat vpp æ maurg ar hefer ek verit hennar omaghi saker mins krankleika. sem fleire adrer miner fatæker frændur er hun hefer firir gudskylld[1]) ok mina vid hialpad. sem gud lavne henne. ok hier til skipar ek henne æsaudar kugillde hiæ magnuse bonda brandzsyni. firir þann vmbuningh sem mier ber at hafa til molldar.

markuse magnussyne .xx. alner j sama stad.

þuride pælmadottur atian alner firir þionusto sina. hia þordi siguazsyne.

biorgu frændkono sine[1]) .xx. alner. hia pale bonda.

kirkiunne sancte martinus heima a maudrvvollum ok sira klængi ordubok mina.

Enn þat sem afhlaups verdur skipar ek at skiptizt med fatækum monnum. skal nu þesse minn gerningnr standa obrigdiliga ok bydh ek erfingium minum at luka ok hallda þessa alla mina skipan ok gerd epter skipan heilagra laga suo sem þeir uilia fordaz haska sinna salna. skulu þeir allir peningar lukter ok afhenter i sierhuerium stad. sem ek hefer skipat edur stadt radh firir gert at næstum fardaugum. Bidur ek vm alla ok sierhuern lærdañ mann ok einkañliga vorn andaligan faudur biskup olaf ok alla hola stadar kirkiu formenn ok alla leikmenn sierliga minn kæra husbonda sem leinge hefer verit hustrv margretu ok alla mina vine ok ovine. einkum ok fatæka menn guds ath þeir ok sierhuer gere firir gudskylld[1]), ok firirgefe mier. vil eg ok giarna aullum firirgefa huad huerr hefer med mic brotid. þackar ek aullum minum vinum allañ þann goda sem þeir hafa mic til gert ok bidit nu firir mier til guds med einne pater noster ok versinu aue maria. ok finnumzt j paradiso med glede allir saman firir myskunardom vors herra ihesu christi. bidur eg vm almattigan gud at þat komi fyrst ok sidazt til hialpar þeim aullum sem mier syna ok gera til goda ok

[1]) Svo.

min(n)i syndugri sal tilfridar ok nada suo alldri þrotni enn þeim til syndalausnar ok gledi af lifanda gudssyne jhesu christo er med fedur ok helgum anda lifer ok riker vm allder allda verallda.

ok til sannennda hier vm setta eg mitth innscigli firir þetta testamentumbref skrifat a maudruuaullum j eyjafirdi þridivdagin sidazta j vetri Anno domini ↀ° cd° lxx° viij°.

---

129. 26. Apríl 1478. í Westminster.

Kristján Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473 og 16. Marts 1476.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 81—82.

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473, DI, V, Nr. 618].

Teste Rege apud Westmonasterium, vicesimo Sexto Die Aprilis [Anno Regni nostri xviij.°]

---

130. 28. Apríl 1478. á Ingjaldshvoli.

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 2277. „Ex originali Hiardarholtensi. accuratissime" (AM.). Jnnsiglin voru öll dottin frá og bréfið grautfúið.

Þat giorum uær þorlakr diakni palsson. narfi þor[valds][1]) son. sigmundur ionsson. þorlakur grimsson. godum monnum kunnigt med þessu uoru brefi ad uær hofum sééd og yferlesit so latanda domsbref med þeirr[a hei]lum og oskoddum hangandi inzciglum ord epter ord sem hier seigir.

[Hér kemr dómr um Hjarðarholt frá 30. Júlí 1464, DI, V, Nr. 376].

Og til sanninda hier um settum uær fyrrnefnder menn uor inncigli firir þetta transskriptarbref skrifat a jngialls-

---

[1]) „Residui ductus literarum i originalnum syna nockurn veigen, ad helldur hafi hier *þorlaks* staðeð enn *þorsteins*. þo er eckert þar um ad fyllyrda" (AM.). En hér hefir án efa staðið *þorvalds*, því þetta mun vera Narfi Þorvaldsson á Narfaeyri, sem kemur við mörg bréf á þessum tímum.

huoli a snæfellsnesi þridiudag hinn næsta[1]) festum apostolorum philippi et iacobi anno domini ɱ.° cd.° lxx.° octauo.

---

131. **5. Maí 1478.** **Í Hvammi.**

Samningr þeirra bræðra Guðna, Orms og Páls um skipti eptir foreldra sína, Jón heitinn Ásgeirsson og Kristínu Guðnadóttur.

AM. Fasc. XXIII, 16, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 809.

Vitnesburder vm skiptti þeir(ra) brædra Gudna Jonssonar Orms og Páls[2]).

Þat giorum̄ uær þorgils jonson finnbiorn branzson ok knaur þordarson godvm monnum viturlegt med þessu woro opnu brefi æ stranzelinm j miouafirde j augr kirkiusokn þridiudaginn næsta firir jonsmessu holabiskups þa er lidit uar fra hingatburd uors hera jesv christi þusund fiaugr hundrud lxx ok atta ar.[3]) uorum̄ uær j hia. saum̄ ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af einne alfu enn orms jonsonar ok pals jonsonar af annare ath suo firir skildu ath fyrrgreinder þrir brædur jatudu ok lofudu huerr firir sig ath hallda sin j millum firir Riett lagaskipte æfenlega firir sig og sitt afspringe þeir ormr jonson ok pall jonson firir sig þa peninga sem þa stodu til j augri j isafirde ok þar med fylgdu j faustu ok lausu epter faudr þeirra jon heitenn asgeirson og modr þeirra kristinu gudinadottur. en gudine jonson firir sig þa peninga er honum uoru heiman gefner j fystu til giptingar. lofudu þeir ath hallda þetta huer uid annann ok þetta skyllde eingenn þeira uid annann Riufa edr Rofsmenn til fa. Ok til sannenda hier um̄ settum uær fyrrnefnder menn nor jnnsigle firir þetta opid bref skrifat j huamme j huamsueit þridiudaginn næsta

---

[1]) „Hier vantar eitt ord, sem vered hefur *firir* eda *epter*. þad vantar eins i originalenn" (AM.). Sá þriðjudagr, sem næstr er tveggjapostulamessu er þriðjudaginn fyrir hana: 28. Apr.; þriðjudagrinn næsti eptir er 5. Maí; [2]) Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar; [3]) þ. e. 21. April.

firir festum johannes apostoli ante portam latinam æ sama are sem fýʀ seger.

---

132. 15. Maí 1478. í Laufási.

Þorkell prestr Guðbjartsson kvittar Magnús Þorkelsson son sinn af ráðsmanns starfi í Laufási.

AM. Fasc. XXIII, 13, frumrit á skinni með ósködduðu innsigli séra Þorkels.

Þetta eru skridubref j Reykiadal.[1])

Þat giori ek þorkell prestur gudbiarttzson godhum monnum viturligtt med þessu mino oppno brefui. Saker þess at ek hefui sett oc skipat Magnus þorkelsson son minn ʀǿázmann j laufæsi j eýiafirdi ǿá minum stadh er mier berr ath hallda heima ǿá stadnum oc suo annarstadar at wtbuum minum landskýlldum bufiarleigum kauppgiolldum wtlæatum oc inntecktum oc suo aullum odrum stadarins penningum oc minum faustum oc lausum kuicum oc daudum fridum oc ofridum huar hann kann þa vpp fretta. hefuer hann giortt mier fullañ oc allan reikningskap suo mier vel nægir. Oc þui giori ek ǿádr nefndur þorkell prestr fýrrgreinndan Magnus aullungis kuittan oc ækærulausan firir mier oc minum laugligum efterkomendum firir allan þann tima sem hefuer j þessi minni þionustu stadit oc til þess tima sem nu er komit. firirbýd ek hueriom manni hann at hindra edr ǿásaka vm ædur sagdan reickning oc ʀǿázmanzstarf. Oc til sanninda her vm setti ek mitt innsigli fyrir þetta kuittunarbref sem giortt var ǿá grýtubacka j haufdahuerfui sancte halluardzmesso dagh. þa er lidit var fra hingatburdh vǿárs herra ihesu christi þwshundrut fiogur hundruth siautiger oc ǿátta ǿár.

---

133. 2. Júní 1478. í Hítardal.

Grímr Aronsson selr Guðna Jónssyni hálfa jörðina Hersey fyrir Mýrum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

AM. Apogr. 5584 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a pergament".

Þat giorum uær sigurdur prestr jonsson. oddr diakne bergson. jngimundr jonson. þordr jonson ok þorgils jonson leikmenn. godum maunnum uitrlegt med þessu uoru opnu brefi jn festo germani episcopi et confessoress[1]) þa eʀ lidit var fra hingatburd vors heʀa jesu christi ꝏ. cccc. lxx ok atta aʀ æ aukrum j hraunhrepp æ myrum. uorum uær i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af einne alfu enn grims aronsonar af annaʀe ath suo fyrir skildu ath greindr grimur aʀonson sellde nefndum gudina jonssyne halfa hersey er liggr fyrir myrum j hraunhrepp honum til frials foʀædis ok æfinlegrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under optnefndañ gudina ok hans erfingia med aullum þeim gaugnum ok gædum. ʀekum ok ʀenningum uautnum ok ueidestaudum teigum ok taudum tollum ok tilgiofum ok aullum þeim eignum ok ummerkium. er adur greindre halfri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýu ok optnefndur grimur hefer fremst eigande ath ordit med þeim tueimur jordum er kirkiunne j optnefndre hersey til heýra ok suo heita sel ok hamurendar[2]) huara þeirra um sig med þeim ummerkium eʀ adurgreindum halfum jordum tilheyra fylger ok fylgia æ ath fornu ok nyu aullu tilteknu enn aungu fra. ok aullu þui fie sem finnatz kynne j optnefndum halfum jordum ok æ. nema laugleger kennendur yrde til ath laugum. hier i mote gaf optnefndr gudine jonson adrnefndum grime aronsyne .v. hundrut ok .xx. med þessum fridleika. xij. malnytu kugillde. fiaugur haustlagz kugillde. þreuett naut til kugilldes ok suo virt aunnʀ hundrut. ok fiaugr vorlagx kugillde i aullu gangande fie ok fimm hundrut ofrid þaʀ i greind ij hundrut i kauplum. tuær uoder i hundrat ok ij hundrut þessum jamvird. skylldu þesseʀ peningar alleʀ goldner ath næstum fardaugum efterkomañdum. vnderbattz tittnefndur gudine jonsson sig ath suara kirkiunnar instædu ath halfu ok porcio af

[1]) þ. e. 28. Mai. [2]) Svo.

tittnefndri iordu hersey vppæ .xl. vetur þott so leinge hefdi oreiknat verit ok fyrnd æ kirkiunni þeirre sem nu var. skylldi títtnefndur grimur ǻronsson snara lagariptingum ǻ títtnefndri iǒrdu hersey enn þrattnefndur gudine hallda til laga. ok til saninda hier um settum uær fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta jardakavps bref skrifat i hitardal in festo marccellini et petri sama are sem fyrr seger.

---

134. 13. Júní 1478. á Þverá.

Tylftardómr, útnefndr af Finnboga Jónssyni sýslumanni í Þingeyrarþingi, um ákæru Hrafns Brandssonar til Guðna Eyjólfssonar, að Guðni hefði ólöglega haldið þeim peningum, er Margrétu konu Hrafns hefðu til erfða fallið eptir Eyjólf Arnfinnsson föður sinn.

AM. Apogr. 5603 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn".

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrimr þorkielsson hakon hallsson tomas sveinbiarnarson magnus geirsson arnor biornsson jon vermundzson arnor magnusson þordr arnbiarnarson þordr magnusson asgrimr hardbeinsson. einar ionsson og sverer þordarson q(uediu) guds og sina kunnigt giorande at þæ lidet var fra hingatbvrd vors hera ihesv christi m cccc lxx og viij ar a faustydagin næsta epter jons Ꝋesso biskups[1]) æ hellgastavdvm i reykiadal æ þingstad ret(t)vm vorvm ver i dom nef(n)der af ærligvm manne finboga jonssyne er þa hafde kongsins syslv og vmbod i þingeyarþinge ath dæma vm þa ækiærv er rafn brandzson kiærde þæ þar til gudna eyiolfssonar at hann hefde olavgliga i settid og ath sier tekit þæ peninga sem margretu eyiolfsdottur konv hans hafde til erfdar fallit epter faudur sin eyiolf arnfinzson og eigie til lavgligra skiptta fram lagt vid adr nefnda margretu og hann hefde þessa hans og henar peninga haft og haldet vm tvena tolf manade i eyngu hans frelsi. var þar svarit af tveimur

---

[1]) þ. e. 24. April.

skilrikvm vottvm ath þeir vorv þar hia og heyrdv æ j nessi j havfdahverfvi sem stod og staded hafde bunadur eẏiolfs arnfindzsonar a lavgardagin j paskavikv[1]) innan þeirrar siðu(n)dar sem eyiolfur arnfindzson hafde deẏd ath margret dotter hans lẏste sig þar lavgarfa epter eyolf arnfindzson favdr sinn og beidde gudna brodur sinn framlags og lagaskiptis a avllvm þeim peningvm sem fallit hafde i erfd epter eẏolf arnfindzson faudr þeira en gudne sagde þa nei til. sva og heyrdu þeir at hvn beidedz þar þa ath taka vid þeim peningvm sem henni bæri til eignar og arffs epter faudur sin og fiek eige. var og þat svarit af tve(i)mum[2]) skilrikum vottvm ath greindvr rafn brandzson hefde beidzst lagaskipta og framlags allra adrnef(n)dra peninga af fẏrsavgdvm gudna eyiolfssyne og adrnefndr rafn hefdi lẏst þvi fyrir optnefndum gudna ath hann hielde og hefde haldid þessa greinda peninga i eyngu sinv frelssi. sua og eige sidr var þar svarit af tveimur skilrikum monnum ath opt nef(nd)ur rafn hefde stefnt gudna eyjolfssẏne i sag(d)an stad og dag fyrir allar adrgreindar sakier og tittnefndvr rafn hefde þessa stefnu vpplesit fyrir kalldyrum og kirkivdyrum æ grytubakka j haufdahverfi þo at þeir vissv eige hvart gudne var sua nær ath hann mætte þessa stefnv heẏra edr eige þvi ath þesser fyrgreinder menn saugdv bæde hafa læst(a) verit kirkivna og gardin j þann sama tima. Nv saker þess ath þat var eigi svarit ath gudne hefde sva nær verit ath hann hefde þessa greinda stefnu matt heyra ef hann villde kunnum vier þvi eige þessa fyr sag(d)a stefnv laugliga ath dæma. þotti oss þat svarligadz at hvn skodadidz og ransakadidz af laugmanni og laugret(t)umonnum æ alþingi i laugret(t)v hvart sva vord(n)ar stefnur skylde fyrir lavg ganga edr eige. Og til sanninda hier vm settu vier fẏr nef(n)der menn vor insiglee[2]) fyrir þetta bref skrifat æ þueræ i laxardal æ lavgardagin fyrir bottolfs vauku æ sama arri[2]) sem fẏr seiger.

---

[1]) Eyjólfr Arnfinnss. hefir því dáið verið 1476. [2]) Svo.

135. 19. Júní 1478. á Mel í Miðfirði.

Vitnisburðr Árna Arnbjarnarsonar um það, að Melr í Miðfirði eigi allar Áreingjar, þrætuland milli Mels og Sveðjustaða í Miðfirði.

AM. Fasc. XXIII, 3, frumrit á skinni, nokkuð blakt. Innsiglið er fyrir bréfinu. Frumritið átti Þórðr Þorleifsson á Kirkjubæjarklaustri. — AM. Apogr. 3744, afskript staðfest í Skálholti 12. Dec. 1707 af Magnúsi Markússyni, Arngrími Bjarnasyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni.

landamerkiabref i millum sueigist(ada)[1]) og suertingsta(da)[2]).

Þat giorer ek arne arnbiarnarson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi ath ek uar þar j hia. sa og[1]) heyrda ek þar æ at bardr hejtenn helgason reid a þann sama gard sem hann hiellt sina eign ok[1]) lyste firir mier ath jon þordarson sem atte suejdiustadi[1]) ok sellt hafdi bardi helgasyne adr greinda jord selde honum ejge lejngra enn æ þenna sama gard sem þa stod hann a og[1]) nordañ gejngur fram̃ j ana aurida æ ok[1]) þadan rettsynis nordur epter ase þeim er calladur er hrisas ok þadan j uestanuertt holt þat er torfholt er callad. bio eg þrettan uetur a suertingxstodum ok hafda eg j lani melsmanna þann sama eingia tejg sem þormodr gudmundsson helldr nu sina ejgñ med suejustodum[1]) og fann bardur alldri ath. hier med er ek barnfæddur a mel j midfirde og suo hefe eg uerit j þeim sama hrepp meir enn fioritiger uetra. ueit eg eige sannara bædi firir gudi og monnum enn[3]) mels kirkja eigur allar æreingiar og alldregi hefer eg heyrt þar tuimæli æ. fyr enn þeir gunnar brandzson og þormodur gudmundsson attu jordina sueidiustadi[1]). uil eg hier suerja efter ef þurfa þicker. Og til sanni(n)da hier um setta ek mitt jnsigle firir þetta uitnisburdar bref g'ort a mel j midfirde faustudagen næsta firir jonsdag baptiste þa er lidit uar fra hingagt[1]) burd uors herra jhesu christi þushund fiogur hundrud siautiger og atta ær.

---

[1]) Svo; [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [3]) tvískr.

136. 25. Júní 1478. í Björgvin.

Transskriptarbréf.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar um 1600; nú í Landsbókasafni 858. 4to.

Wier Gauti med gudz nåd Erchebiskup j Nidarosi og pavalegz sætis Legatus. [Hans] med samre nåd biskup j Biorguin. Jon Smior Riddare kiennum̃st med þessu voro opnu brefe ad vier hofum sied og yferlesid velborinna manna bref herra Alfs knutzsonar. ꝭerra Gauta Michelssonar so hliodandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemur kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur frá 4. Febr. 1470, DI, V, Nr. 501].

Og thil ytre meir bewijsingar heing(i)um vier vor Jnsigle fyrir nedan þetta Transkrifttarbref sem skrifat var j Biorgvin anno Domini 1478 år. þann næsta þorzdag næstan eptter (Jonsmesso) baptista.

---

137. 30. Júní 1478 á Öxarárþingi.

Alþingisdómr tólf manna, útnefndr af Brandi lögmanni Jónssyni, um ákæru Jóns Erlingssonar til Vigfúsar Guðmundssonar, að hann hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur skilgetna systur Jóns.

Advocates Library Edinb. Collect. FMagn. 17. 8vo, bls. 70—71 (= 21, 8, 5), skr. c. 1620 (ártal misskrifað 1418!). — Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol., bl. 220, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 115. 4to I. 131—132, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal, c. 1730. — AM. 196. 4to. bl. 27b—28c, skr. 1669. — ÍBfél. 67. 4to bl. 51a—b „Iclis“ með hendi séra Eyjólfs á Völlum (d. 1745). — Dómr þessi er auk þessa fjölvíða til í dómabókum, margopt styttr allavega og með rauugu ártali á ýmsa vegu (stundum 1418 eða 1415, sem aldrei fær staðizt). Því, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, er hér ekki gaumr gefinn.

Dómur um rétt og ráðspjöll á systur manns.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Oddur Pétursson, Filippus Sigurðsson, Gisli Filippusson, Stephán Þórarinsson, Finnur Pétursson, Sigurður Daða-

son, Gunnar[1]) Jónsson, Ólafur Sveinsson, Jón Þorsteinsson, Guðmundur Stephánsson, Ingimnndur Finnsson, Þorleifur Gunnsteinsson kveðju guðs og sína, kunnigt gerandi, að[2]) þá liðið var frá [hingaðburð vors herra Jesu Christi[3]) M. CD. .LXX og viii ár á almenniligu Öxarárþingi þriðjudaginn næstan eptir Pétursmessu og Páls vorum vér í dóm nefndir af ærligum[4]) manni Brandi Jónssyni lögmanni fyrir[2]) norðan og vestan á Íslandi til að dæma á milli þeirra Jóns Erlingssonar og Vigfúsar Guðmundssonar, hverra svara eður sekta fyrrnefndur[2]) Vigfús Guðmundsson yrði skyldugur Jóni Erlingssyni fyrir þá sök, er hann kærði til hans, að áðnr[5]) nefndur Vigfús hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur, skilgetna systur hans. Nú af því að það[6]) var svarið þar fyrir Brandi lögmanni af tvemur skilríkum mönnum, að optnefndur Jón Erlingsson og Vigfús Guðmundsson hefði[7]) lagt þessi sín mál til næsta Öxarárþings undir þann dóm, sem Brandur [lögmann norðan og vestan á Íslandi[8]) þar yfir nefndi, því dæmdum vér fyrr[9]) nefndir dómsmenn [með fullu dómsatkvæði[10]) optnefndan Vigfús þar lögliga fyrir kallaðan, [og hann[11]) [í annari grein[12]) skyldugan að gjalda [þráttnefndum[12]) Jóni Erlingssyni svo marga[13]) peninga í ráðspjöll sem greind Guðrún átti, þá [er áður greindur[14]) Vigfús Guðmundsson[15]) féll í legorðs sökina með henni, og hún hafði erft eptir föður sinn og móður, og svo [fríða peninga[16]) í kúgildum og [öðrum fémunum.[17]) En Jóni Erlingssyni dæmdum vér .x. hundruð í sinn rétt. Skylldu allir þessir peningar lúkast að næstum fardögum heima undir Múla hjá Jóni Erlingssyni. Skyldu þau[18]) .x. hundruð, [sem Jóni voru dæmd í sinn rétt gjaldast[19]) í öllum þarfligum[20]) peningum, þeim sem[21]) stæði í fullum aurum eptir því sem[21]) lögbók vottar

---

[1]) 196, 115, 67; Einar 17 (án efa rangt); [2]) b. v. 67; [3]) [lausnarans fæðing 67; [4]) beiðurligum 67; [5]) b. v. 67, 196; [6]) 115, þar 67, 17; [7]) hafi 17; [8]) [17; lögmaður 115, 67; [9]) b. v. 115, 67; [10]) [b. v. 196; [11]) [vera 67; [12]) [sl. 115; [13]) mikla 17; [14]) [67; nefndur 17; [15]) b. v. 115; [16]) [fríða 67; frítt 115; sl. 196; [17]) [67; öðrum peningum 115; öðru 17; [18]) þessi 115; [19]) [lúkast 115; sem Jóni voru dæmd lúkast 67; [20]) sl. 115; [21]) b. v. 115, 196, 67.

[um sakeyri[1]), [nema þráttnefndur Vigfús synji fyrir legorðið lýrittareiði þar fyrir Brandi lögmanni[2]).

[Og til sanninda et cetera[3]).

---

138. 30. Júní 1478. á Þingvelli.

Þorleifr Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi kvittar Einar Björnsson og hans fylgjara um hvað helzt, er þeir hafa brotlegir orðið í Skagafirði.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 254—256, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittan fyrir Brotum Einars Biðrnssonar.

Þad giðri eg Þorleifur Biðrnsson hirdstiori nordañ og vestan ấ Jslandi godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennist at eg hefi gefid Einar Biðrnsson og alla hans fylgiara kvitta og ấkiærulausa. hvad hellst er þeir hafa brotlegir ordit j Skagafyrdi fyrir mier og ðllũ mijnum riettum Eptirkomendum kongs ũbodsmonnum kongdomsins vegna. hvad er þeir kunna brotlegir ordit hafa. hvert er þeir hafa brotid med ord edur verk. Og til sanninda hier um setta eg mitt ȷnsigli fyrir þetta kvittunarbref er skrifad var ấ þingvelli at ðxarấ. þridiudaginn næsta eptir Pietursmesso og Pấlz um sumarid. þấ er lidid var frấ hingadburd vors Herra Jesu christi þusund .iiij. hundrud siðtȷger og ấtta ấr.

---

139. 3. Júlí 1478. á Þingvelli.

Þorleifr Björnsson og Diðrik Píning, hirðstjórar yfir alt Ísland, Einar Björnsson og Ólöf Loptsdóttir útnefna tólf menn til að virða peninga Guðmundar Arasonar, er Björn Þorleifsson og Einar bróðir hans höfðu að sér tekið.

AM. Fasc. LXV, 11, eptir transskripti á skinni gerðu 12. Júlí 1490.

---

[1]) [sl. 67; [2]) [sl. 115; [3]) [sl. 196, 67.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra sennda eigill grimsson oddr petursson filpus sigurdsson gisli filipusson finnr petursson halldor hackonarson jngimundr finnsson stefan þorarinsson sygurdr dadason halldor sumarleidason[1]) gunnsteinn jsleiksson og fusi petursson kuediu gudz og sína kvnigt gerанndi at þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi m. cccc. lxx og viij ar faustudagin næsta epter petursmesso og pals um sumarid a þinguelle a[1]) auxara uorum uær nefnder og bedner af þorleifi biornnssynne og didreck piningh hirdstiorum yfer allt jslannd so og hustru olofu lofsdottur og einare biornnssyne at reikna og samantaka alla þa peninga sem biornn heitin þorleifsson og einar heitin broder hans haufdu at sier tecid epter gudmund heitin arason j iardagozsi huersu micid þat reiknadizt allt saman. er hann hafdi med farid so ei sydr skylldum uær skoda (og) reikna huat oss synndizt rettligt at aptur skylldi gannga at riettri taulu af þessum peningum ef hwer hefdi sitt epter laugum þat er hann hefir rangliga halldit. Nw af þui at uær heyrdum at þær uoro margar jarder er hann hafdi orettiliga feingit og aungua peninga firir golldit so og huersu dyrar þær uoro eda huar þær liggia og so þær hann atti sialfur þa hofum uær reiknað hæd a ollum peningum og so huat aptur skylldi gannga at riettri taulu epter þui sem hier stenndr j þessum uorum reikningi sem hier er med fest(r) uoro brefi. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnnder menn uor jnncigli firir þetta reikningsbref og skodunar skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

---

140. [3. Júlí 1478. á Þingvelli].

Skrá um dýrleika á þeim jörðum Guðmundar Arasonar ríka á Reykhólum, sem voru ranglega haldnar og leggja skyldi aptr.

AM. Fasc. LXV, 11, transskript á skinni frá 12. Júlí 1490.

---

[1]) Svo.

Þetta er dyrleiki a jordum þeim sem aptur uoro lagdar
fell j kollafirdi lx^c.
fiardarhorn ij annat xvj. c. enn annat. xij. c.
liufustader atta. c.
hella viij[1]). c.
reyckiafiordr fiorum hundrudum og xx.
kios viij. c.
borg xvj. c.
jngunarstader .xij. c.
Midianes. ij. c. fatt j fimtigi. c.
hamarland. xij. c.
botn .xxx. c.
eysteins eyr atian .c.
huersta. xuj .c. og xx.
dugansdalur .ij. c. fatt j fimtigi hunndrada.
hrisdalur .xx. c.
kirkiuboll .xxx. hundrud er liggr j feizdal.
backi og holl .xx. hundrudum huor.
raudzdalur enn nedri .xx. hundrud.
tunga. xxx. hundrada.
au(s)tmannzdalur .xij. c.
hauckadalur lx. hunndrada.
kirkiuboll xxx. c.
eyr fimm hundrud og xx. j aunundarfirdi badar.
botn j patrixfirdi fiorum .c. og .xx.
kollzuik .iiij. c. og xx.
uazsdalur atiann c.
xv. c. j hrackstaudum.

reiknazt þetta .vj. c. hundrada og xj. c. betur og at auck jardirnar j kroksfirdi.

reiknazt aller gudmundar peningar j iardagozsi ix. c. hundrada og .xx. c. hundrada og atta tiger hundrada.

eru hier med peningar olofar aradottur er jon dannr hefer nu at hallda huat er stenndr med brefum. iiij. c. hunndrada j iordum og hunndrad .c. j gripum og lausagozsi.

reiknazt hier aftur af .vj. c. hvnndrada j [i]ordum er

---

[1]) er eitthvað misskrifað; á að vera xij.

avnnger peningar hafa firir komit og xj. c. betur og at auk peningar olofu aradottur .iiij. c. hunndrada j jordum. enn um þa peninga sem olof aradotter hefer att og biornn þorleifsson atti at eiga allar alaug(u)r af fyrr saugdum peningum olofar aradottur sem æ þeim yrdi þa tholdvm vær huat er reiknazt þær vera eiga at riettri taulu med jnnstædunne x. c. hunndrada a fyrstu vij arum enn ꜳ audrum vij arum .xx. c. hundrada med jnnstædunne og þui meira sem leingur hefer stadit at samri taulu enn helmingi meire alaugur æ hueriu ari ef j ofrelsi hefdi stadit peningarner. þiker oss samar alaug(u)r eiga at vera æ allra annara manna peningum þeim sem ranglega hafa halldner verid j gard gudmundar arasonar.

uar þessi uor reikningur gior epter annara dandi manna brefum fram savgnn þeirra þetta uissu og j reikninginum satu med oss.

stenndr þessi uor reikningur vm ælavg(u)rnar ecki leingur en til þess at gudmundr arason fiell j sin malaferli.

---

141. **11. Júlí 1478.** **á Hólum.**

Sigmundr prestr Steinþórsson setr Ólafi biskupi á Hólum til panta jörðina Flatatungu í Skagafirði, að dýrleika tíu tigi hundraða, fyrir sektir við biskup út af Miklabæjarráni og öðrum oftekjum, en áskilr sér lausn á jörðunni innan þrennra tólf mánaða.

AM. Fasc. XXIII, 5, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú tvö ein heil fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3252.

bref vm sira sigmund ste(i)ndorsson[1]).

Þath giorum vier sweinbiorn þordarson þosteinn jonsson eirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar holabiskupsdæmis ok jon þordarson leikman godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefui ath þar voru vier j hia sꜳm ok heyrdum ꜳ hia kalfstodum j hialltadæl fostudagen

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups, að eg held.

fyrir diuisionem apostolorum[1]) ath sira sigmundr steindþorsson handabandadi biskup olaf hundrut hundrata til fullrar eignar fyrir þær seckter ok biskupstiunder sem hann var honum skylldugur. ʀeider. forþrot. hugarmot ok ohlydne sem hann hafdi honum sýnt j sinum medferdum. bædi þa er hann tok mýklabæiar stad ok stadarens peninga ok hiellt rangligha ok suo fyrir fleiri hans oftekiur sem hann hafdi haft med biskupen ok heilaga kirkiu. Setti fyrgreindr sira sigmundur adrnefndum biskup olaf til panta j fýrsagda peninga jordena flatatungu er liggur j skagafirde fyrir tiutighe hundrada j suo matha ath hann skyllde aftur leýsa til sin jordena fyrir tiutige hundrada jnnan þriggia tolf manada. Enn ef jorden væri þa eigi leýst ok lukter aller peningar þa skyllde biskup olaf ok heilogh holakirkia eignazst fyrgreinda jord. Enn þo sumer pening(ar) væri lukter enn sumer eigi þa skyllde biskup olaf eignazst jordena sem adr ok luka aptur suo mykla peninga sem hann hafdi tekit ef eigi væri allir lukter skylldi biskup olaf taka landskylld hvert ær af jordunne þar til peningarner væri lukter ok hier til skyllde hann luka biskupenum tuttughu hundrut j þarflegum peningum suo biskupen skyllde vppbera fullt hundrat hundrata sem fyr skrifad stendur. Ok til sannenda hier vm settum vier fýrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadæl laugardagen næsta fyrir festum divisionis apostolorum anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰.

---

142. 11. Júlí 1478. á Hólum.

Vitnisburðarbréf, að Jón Sigmundsson hafi handabandað séra Sigmundi (Steindórssyni) föður sínum að pantsetja Ólafi biskupi á Hólum jörðina Flatatungu, en lausn skyldi heimil á jörðunni í þrjú ár.

AM. Fasc. XXIII, 4, frumrit á skinni með öllum (5) innsiglum. — AM. Apogr. 3266.

---

[1]) Þ. e. 10. Júlí.

vm flatatungu[1]).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson þosteinn jonsson eirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar. ok jon þordarsson leikman godum monnum uiturligth med þessu voru opnv brefui ath þar voru vier j hia sǫ́m ok heyrdum ǫ́ hia kalfstodum j hialltadæl fostudagenn næsta fyrir divisionem apostolorum[2]). ath olafur kodransson ok jon snorrason handfestu biskup olaf suo felldan uitnisburd ath þar voru þeir j hia sav ok heyrdy ǫ́ j videdælstungu þridiudagen næsta epter visitacionem marie[3]) at jon sigmundzson handabandadi sira sigmunde fodur sinum ath hann skýllde frialslegha megha pansetia[4]) jordena flatatungu er liggur j skagafirde biskup olaf fyrir þa peninga sem sira sigmundur yrde skylldugur biskup olaf j þeirra sǫ́tt. ok biskupenn eiga fýrgreinda jord ef hun væri ecki leyst jnnan þriggia tolf manada suo sem j þeirra sætt kæmi. ok hier epter sogduzt þeir vilia sueria fullan̄ bokareid ef þurfua þætti. ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref skrifat ǫ́ holum j hialltadæl deghi sidar enn fyrr seiger anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰.

---

143. 19. Júlí 1478. á Ökrum.

Vitnisburðarbréf tveggja manna, að þeir hafi séð bréf Bjarnar Brynjólfssonar, þar sem í stóð um sambeit, rekstr og slægjulönd nokkurra jarða í Skagafirði, og tilfæra þeir það.

AM. Apogr. 4107, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transscripto á kalfskinn“.

Þath giorum uid nicholas jussason ok þordur halldorsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefue ath vid sǫ́um ok heýrdum yfuerlesit opit bref. med heilu han̄gan̄da ok oskoddu jncigli biarnar bryniolfssonar godrar

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Þ. e. 10. Júlí. [3]) 6. Júlí. [4]) Svo.

minningar. j hueriu stod j millum annara greina. ok suo orda atknædi sem hier seiger.

skal sambeit med jordunnm holi og grof uetur ok sumar huorum tueggium ath skadlausu. jtem skal holl eiga gellfiar Regsktur uetnrguamln[1]) feé ok ellra suo martt sem þeim bunade[1]) þarfnar er á holi býr vpp j skarda jarder vatzhlid ok naztskard. jtem gefur egh bænhwsinn á gegnisholi ok hinum heilagha Martino. þess bænhuss patrono. grisarholma er liggia wt af backa jord j nallaholme til slattar ok gardzgiordar. enn vollum til beitar adra tima. epter þui sem egh vard fremst eigandi ath af þoruardi sighuatzssýne.

jtem stod suo j sama brefi biarnar brýniolfssonar. ath ackra kirkia skal eignazst allan þann gellfiár Rekstr lamba ok ellra fiar. sem gegnisholl ok grof hafua átt a tiarnargil. frateknum gellnauta Rekstur.

Ok til sannenda hier vm settum vid fýrr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta uitnisburdarbref er giort uar á aukrnm j blonduhlid. sunnudaginn næsta fyrir þorlaksmesso vm sumarit anno domini M° cd° lxx° octauo.

---

144. **31. Júlí 1478.** **á Ingjaldshóli.**

Vitnisburðarbréf um bókareiðslýsingu Teits Magnússonar fyrir Haldóri Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni milli Hítarár og Skraumu, um drukknan Ara bónda Guðmundssonar og peningamál Guðmundar Arasonar.

AM. Fasc. XXIII, 19, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

uitnisburdarbref huorsu langtt nar millum þess er brædurner[2]) tooku reykhola og gudmundur took arf efter ara[3]).

---

[1]) Svo. [2]) fyrst ritað „gudmundur", en það dregið út. [3]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. Þar stendr og með hendi frá c. 1700: „Eidur Teits Magnussonar vm fie Þorgierdar hia Gudmunde arasine".

Þath giorum vith salamon einarsson ok þoraren hrafnson godum (monnum) viturligth med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund fiogur hundrud siotiger ok atta ær vorum vith j hia ok heyrdum á. æ arnarhole j frodar kirkiu sokn fostudagin næstan fyrer ad vincula petri. at teitr magnusson sor fullan bokareid fyrer halldori þorgeirssyne er þa hafde syslu og[1]) kongs vmbod j millum hitarær og[2]) skraumv suo latande. at þar hefde verit fimm vetur ok xx j mille þess at are bonde gudmundzson drucknadi og[2]) til þess at biorn þorleifsson ok einar þorleifsson tokv at sier reykhola.

Suo ok j annare grein sor nefndr teitr at gudmundr arason hefde ath sier tekit epter ara födr sinn daudan fimm hundruth hundrada er atte þorgerdr olafsdotter moder olofar aradottr syster[2]) gudmundar arasonar og[2]) halldit vpp æ fimm ok xx vetr.

j þridiv grein sor teitur þat at nefnd þorgerdr beidde at gudmundr arason skyllde aptur leggia þessa sina peninga fimm hundrut hundrada en hun hefde aungua feingit.

j fiordu grein sor teitr þat at halldor jonsson hefdi lyst þui fyrer sier ok fleirum monnum adrom[2]) ad hann hefdi verit under núpe þæ biorn jonson bonde adur nefndrar þorgerdar olafsdottur beid(d)e ok krafde gudmund arason þeirra fimm hunndruth hundrada sem þorgerdr kona hans atte j gard gudmundar arasonar en gudmundur hafde sagt nei til ath giallda honum neinn pening.

Ok[3]) til sanninda hier vm settum vith fÿrrnefnder menn ockr jnsigle fyrer þetta bref Er skrifad var æ jngiallzhole æ snæfellznesse æ sama dege ok ære sem fyr seiger.

---

145. **11. August 1478.** **á Grýtubakka.**

Magnús Þorkelsson, selr Böðvari Finnssyni og Jóni Þorsteinssyni jörðina Þverá í Svarfaðardal fyrir Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

---

[1]) Svo hér. [2]) Svo. [3]) Svo hér.

AM. Fasc. XXIII, 18, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 147.

Dalkstada Bref[1]).

Þat giorum vær þorkell prestr gudbiartzson eirikr iuarsson thomas gudmundzson oblaudur sigmundzson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlict med þessu voru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi ꝏ cd lxx viii ǻr sunnodagin næstan firir sancte tiburciusmessodagh[2]) j laufæsi j eyiafirdi. vorum vær j hia sæm ok heyrdum ǻ ord oc handaband þessarra manna Magnus þorkelssonar af einni alfuo en af annari bauduars finnzsonar oc ions þorsteinssonar Med þessum skilmæla at greindr magnus þorkelsson selldi fyrr saugdum monnum bauduare oc ioni iordina þueræ er ligr j suarfadardal j vallaþingum med aullum þeim gognum ok gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylct hefuer at forrnu oc nyio oc hann vard fremztt eigandi at med samþyct oc vpplagi kristinar eyiolfsdottur eiginquinno magnus þorkelssonar. En greindur bauduar selldi ǻdr saugdum magnusi hier j moti iordina dælgstadi er liggr æ sualbardzstraund j sualbardzþingum med ollum þeim gognum oc gædum sem þeirri greindri iordu fylgir oc fylgtt hefuer at fornu oc nyio oc hann vard fremzst eigandi at. var þessum iordum ǻdrsangdum iofnum keyptt suo huorgi skylldi penninga milli giallda ædr sagdra manna magnus oc bauduar. Skal huorr hallda sinni iordu til laga sem keyptt hefuer enn sa suari lagaripptingum er selldi ef med laugum kann af at ganga. Oc til sanninda her vm settum vær fyrrnefnder menn vor innscigli firir þetta iardakaups bref sem giort var ǻ grytubacka j haufdahuerfui sancte tiburcius messodagh ǻ sama æri oc fyrr segir.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Þ. e. 9. Aug.

146. 11. August 1478. á Grýtubakka.

Böðvar Finnsson, selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd fyrir Þverá í Svarfaðardal með þeim atkvæðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIII, 17, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 165.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda[1]) þorkell prestr gudbiartzson eirikur iuarsson thomas gudmundzson oblaudr sigmundzson augmundr hakonarson godum monnum viturlict med[2]) þessu voru opno brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu cristi þushundrut fiogur hundrvt lxx viii ær sunnodagin næstan firir tiburciusmesso dag[3]) j laufæsi j eyiafirdi vorum vær þar j hia sǫ́m oc heyrdum æ ord oc hanndaband þessarra manna Magnus þorkelssonar af einni ælfuo enn bauduars finnzsonar af annarri Med suo felldum skilmǫ́la at greindr bauduar selldi ædrnefndum magnusi iordina dalgstadi alla er liggr æ sualbardzstrand j sualbardz kirkiu sokñ til fullrar eignar. med ollum þeim gaugnum oc gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nyio oc hann vard fremst eigandi at med samþycki ions þorsteinssonar oc vpplagi oc samþyct gudrunar bauduarsdottur konu ions þorsteinssonar. Suo oc ei sidr medkenndiztt sigmundr bauduarsson med hanndabandi vid magnus þorkelsson at hann hafdi feingit faudr sinum bauduari finnzsyni sitt fulltt oc lauglict vmbod til at selia fyrrsagda iord dalggstadi magnusi þorkelssyni. En titt nefndr magnus þorkelsson selldi opptnefndum bauduari iordina þuerǫ́ er liggr j suarfadardal j valla kirkiu sokñ til fullrar eignar med ollnm þeim gaugnum oc gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nyio oc hann vard fremst eigandi at. skal bauduar finnzson suara firir bænhusgiord æ þueræ oc vpp efla ǫ́ sinom kostnadi. var þessum fyrrskrifudum iordum iofnum

---

[1]) Svo. [2]) tvískrifað. [3]) Þ. e. 9. August.

k(e)ýptt suo hnorgi skýlldi j milli leggia framar enn greint er. Skal huorr hallda sinni iordu til laga er keýptt hefuer enn sᷓa suari lagaripptingum sem selldi ef med lægum kann af ganga. Ok til sanninnda her vm setium nær fýrrnefnder menn vór inscigli firir þetta iardakaupsbref er giortt var ᷓa grýtubacka j hæfdahuerfui sancte tiburcius messo dagh ᷓa sama ᷓari oc fýrr seger.

---

147. 11. August 1478. á Ingjaldshvoli.

Sáttargerð Diðriks Pinings, hirðstjóra og höfuðsmanns yfir Ísland, milli þeirra Þorleifs Björnssonar og Magnúsar biskups í Skálholti um hjónabands og barneignamál Þorleifs og Ingveldar Helgadóttur.

AM. Fasc. XXIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu, en er bráькað. Utan á bréfinu stendr ritað 1702 með fljótaskript: „Hirdstiora a Jslande bref 224 ara“.

Þat giori ek didrek pining hirdstiori ok hofudsmann yfer islannd godum monnum viturligtt med þessv minv opnv brefi at ek medkennvmztt. at ek giorda suodan satt milli þeirra herra magnvs med guds næd biskup[1]) j skalhollti ok þorleifs biornsonar.

J fyrstu grein at þorleifur biornsson skylldi luka biskup magnvsi sextigi hundrada j aullvm̄ þeim peningvm sem þeim kíæmi saman̄ fyrir allan̄ þann ᷓaskilnad ok klagan̄ sem þæ hafdi ᷓa greintt huad hellztt þat kyni hafa verid. upp ᷓa kirkivnar vegna j skalhollti leyniliga ok opinberliga. sierliga til skildar þær barneigner sem fyr skrifadur þorleifur hafdi j fallid med inguelldi helgadottur. upp fra þeim tima sem hans kuittanarbref vtuisar. þat sem biskup sueinn adur fyr honum vt gaf. vm skriftter ok fesegtter bædi þorleifs uegna ok inguelldar. Skildi ok tittnefndur þorleifur þat til j þessi þeirra satt. at frᷓa[2]) þui at adur skrifadur biskup magnus þottiztt ecki þar magtt til hafa at gefa or-

---

[1]) Svo. [2]) Svo = fyrir.

lof til þess át greindur þorleifur mætti sitt hionalag giðra med fyrr skrifadri jnguelldi helgadottur. Enn hann biskupinn villdi þo ecki hallda þat bref megttugtt sem þorleifur hafdi adur feingit vm orlofit þar um þá skylldi biskup magnus au(n)gna hindran giora j þeirra hivskapar bandi. ef þorleifur feingi af erkibiskupinvm orlof þar til. Suo skildi þorleifur biornsson þar til vit biskupinn ef suo kyni til at bera at hann kynni at eiga nockur born vit ínguelldi. Eptter þessa þeirra sattargiord. upp frá þui at optt nefnd inguelldur yrdi nu liettari ok þar til hann feingi orlof af erkibiskupinvm. ellegar leyfi af rom. þá skylldi þorleifur bæta biskup magnusi peningum fyrir þá barneign eptter þui sem mogligtt[1]) væri. ok þeim kiæmi saman. Enn hier eptter þessa þeirra satt skylldi biskup magnus aungua hindran j giora j þeirra hinskaparbandi. vnder sama skilordi sem fyr stendur skrifad j brefinv.

Ok þessum anllum skildaga jatadi biskup magnus ok þorleifur biornsson. ok upp á þetta sama giorda ek þeirra sætt. Ok hier eptter þenna giorning skilduztt þeir goder uiner.

Ok til sanninda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta bref skrifad á ingiallzhuolj á snæfellznesi þridiudagin næsta eptter olafs Messo sidari. þá er lidid uar fra hingadburd uors herra ihesu christi M. cccc. siautiger ok atta ár.

---

148. 20. August 1478. Í Laufási.

Vitnisburðr fjögurra presta, að Marjón hafi feingið Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju jörðina Finnastaði í Höfðahverfi fyrir þau frændsemisspell, er Steinvör dóttir hennar féll í með Sigurði Grímssyni.

AM. Fasc. XXIII, 12, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er nú eitt eptir. — AM. Apogr. 3257.

---

[1]) Svo.

vm jord finnastade[1]).

Þath giorum vier þorkell gudbiarttsson. nichulas þormodzsson. rogualldur asgrimsson ok jon olafsson prestar godum monnum viturligt med þessu voru ofnu brefui ath vier vorum j hia sꜳm ok heyrdum ꜳ miduikudagen næsta epter assumpcionem beate marie virginis[2]) j laufæse j eẏiafirde anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰ ath marjon[3]) fieck ok afhendi vorum virdulighum herra ok andalighum fodur herra olaf med guds næd biskup ꜳ holum ok heilagre hola kirkiu med handabande jordena finnastade er liggur j grẏtubacka kirkiusokn j hofdahuerfui til æfuinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fẏlger ok fylgt hefer ath fornv ok nẏio ok hon vard fremst eigande ath firir þau frændsemis spell sem hennar dotter steinvor fiell j med sẏgurde grimssyne sem atti adur hennar skilgetna sẏstur. skẏllde fẏrnefnd marion suara laghariftingum ꜳ adur nefndre jordu. enn biskupen hallda til lagha. skyllde adur nefnd marion vera kuitt ok ækærulaus firir þat sem hennar forsoman hefdi matt til koma j fẏrsogdu mæli ok fyrnefnd dotter hennar kuitt firir suo miklar seckter sem jorden er dyr til. skẏlldi nefnd marion bua suo leingi ꜳ jordunne sem hun uillde ok luka epter jordena j leign ꜳrlega xij fiordunga smiors edr[4]) kugillde. hier med tok biskupen marionu ok steinvoru dottur hennar under sina vernd ok heilagrar kirkiu. Ok til sannenda hier vm settum vier fẏrnefnder prestar vor jncigle firir þetta bref er skrifuat var j sama stad ok ꜳr deghi sidar enn fyrr seiger.

---

149. 21. August 1478. | 9. Febrúar 1480. | í Viðey.

Skúli Loptsson gefr jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi klaustrinu í Viðey, ef hann dæi sunnan lands; dæi hann

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Þ. e. 19. August. 3) Föðurnafn Marjónar stendr ekki í bréfinu; nafnið mun hafa verið svo fátítt, að óþarfi hefir þótt að feðra það. 4) tvískrifað.

norðan lands skyldi klaustrið þó eiga jörðina gegn sálumessu, er hann skildi sér „hvern dag eitt ár um kring“.

AM. 238. 4to, bl. 2a, skr. c. 1570. Borið saman við afskript frá c. 1608 i Dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, sem eg á. Afskriptir eptir 238 eru í JSig. 143. 4to, og AM. Apogr. 1799.

Heidarhvsa bref.

Þat giorvm vier Gisle Jonsson. Sigvrdr Jonsson. Magnvs Halldorsson oc Eirekr Þordarson godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ j klavstrinu j Videy manvdeiginn næsta epter assumptio[1]) sancte Marie vm svmarid þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi ∞. iiij^c. lxxviij ar ord oc handaband þessara manna brodvr Steinmodar med gvdz nad abota j Videy af einne alfv oc Skvla Loptzsonar af annari at svo firir skilldv at greindr Skvli Loptzson gaf jordina Heidarhvs er liggia[2]) j Vtskala kirkiv sokn klavstrinv j Videy til æfinnligrar eignar oc frials forrædis [j svo mata at[3]) hann kiore sier legstad at[4]) kirkivnni j Videy ef hann dæi svnnanlandz. en ef hann dæi fyrir nordan þa skylldi þo[5]) jordin vera obrigdvlig eign klavstrsins i Videy en þrattnefndr Skvle skilde sier þa aptr j mot fyrir jordina Heidarhvs salv∞essv [hvornn dag[6]) eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med radi oc samþycke sinna conventvbrædra.

Og til sanninda hier vm settv vier[7]) adr nefnder menn vor insigle fyrir þetta brief skrifad j Videy midvikvdag hinn næsta epter pvrificatio sancte Marie tveimvr arvm sidar enn fyrr seigir.

---

150. **7. September 1478.** **á Þingeyrum.**

Tveir menn vídímera bréf um landamerki Marðarnúps frá 11. Sept. 1369 (Dipl. Isl. III, Nr. 204).

---

1) asumpcio, JHák. 2) liggur, JHák. 3) [Suo, JHák. 4) áá, JHák. 5) sl. JHák. 6) [sl. JHák. 7) b. v. JHák.

AM. Apogr. 406, án efa eptir frumriti.

Þat giorum vid broder ion med gudz nad aboti ꝏ̈ þingeýrum ok sigrdr palsson godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi at uid vissum fyrir full sannindi ok saum þetta sama bref med heilum ok hangandum þeirra manna jnnsiglum sem fyrir þat eru skrifader ok wid fýrrsagder menn festum þetta ockart bref j gegnum þat sama bref ok jnnsiglodum fyrir vtan. Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefnder menn ockr jnnsigli fyrir þetta bref er skrifat var aa þingeýrum j hunauazþingi næsta dag fyrir Mario Messo sidari þaa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund fiogur hundrud siotiger ok atta ar.

---

151. 8. September 1478. / 25. August 1482. á Mýrum.

Þorkell Einarsson selr Örnólfi bróður sínum jörðina Hvilft í Önundarfirði fyrir Höfða í Dýrafirði og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXIII, 14, frumrit á skinni, „fra Sæmundi Magnussyne á Hole i Bolungarvik" (AM.). Innsigli Brands lögmanns er dottið frá, en hin tvö orn fyrir bréfinu.

Bref firir jmsum Jordum[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra. senda brandur ionsson laugmadur aurnolfur þorlaksson gisli þorualsson kuediu guds og sina kunnigt giorande. þa lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christe þusundrad cccc siotiger og atta ar. in natiuitate b(e)ate marie uirginis ꝏ̈ mýrum j dýrafirdi. uorum vær j hia saum og heýrdum ꝏ̈ ord og handaband þessara manna. af einni alfu aurnolfur einarsson af annari þorkell broder hans. ad so firir skildu ad greindr þorkell seldi adur greindvm ornolfi iordina halfa huilt j aunundarfirdi er ligur j holzt kirkiu sokn til fvllrar eignar med ollum þeim gognvm og gædum sem greindri

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar, að mér sýnist.

iordu hefer fylgt ad fornu og nyu og hann uard fremz eigandi ad. hier j mot gaf optnefndr ornulfur þrattnefndum þorkatli iordina halfua hofda j dyrafirdi er ligur j myra kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok[1]) gædum sem greindri iordu hefer fylgt ad fornu ok nyu ok hann uard fremz eigandi ad. ok þar til fimm kugildi. lofadi titt nefndur ornolfur ad suara kirkiunni á huilt ollum þeim peningum ok reikningsskap er þorkell uard henni skylldugur ok honum bar ad suara. skylldi huor suara lagariptingum á þeirri iordu er selldi enn hallda til laga huor þeim keypt hafdi. Ok til sanninda hier vm settu uær uor insigli fyrnefnder menn firir þetta iardakaupabref. er skrifad war á myrum j dyrafirdi. sunnudægin[2]) næsta firir decollacio johannes baptisti[3]) fiorum arum sidar en fyrr segir.

---

152. **13. September 1478. á Reykhólum**

Magnús biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson af öllum sökum við guð og heilaga kirkju, svo og eigi síðr af biskupstíundagreiðslu.

AM. Fasc. XXIII, 7, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Til eru ýmsar pappírsafskriptir af þessu bréfi; einna elzta afskriptin (frá 1604) er í dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 183b.

Kuijttansia Magnusar Biskupz vtgiefiñ Þorleife Biornssine[4]).

Vær broder magnus med guds náad biskup j skalholltti. giorum godum monnum kunigtt med þessu vorv opnu brefi ath ek medkennunztt. ath vær hofum gefit þorleif biornsson aullvngis kuittan ok ækærulausañ. vm allar saker ok fesekter sem hann hefer brotligr ordit vit gud ok heilaga kirkjv ok oss med huerivm greinum edur tilfelluṁ þath hefer hellztt ordit. suo mikit sem vær megum med rettu upp á uorra vegna kuitt gefa. Hier med hofum vær hann

---

[1]) Svo fullum stöfum. [2]) sunnudædin, frumbr. [3]) Svo frbr., og bendir það til, að lítið hafi Brandr lögmaðr, sem stýlað mun hafa þetta bréf, kunnað í latínu. [4]) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

kuittan gefit um allar sinar biskupstiunder vm næstu x ǻr hier eptter. Medkennunzt vær biskup magnus ath vær hofum fulla ok alla peninga vpp borit af adurnefndum þorleifi firir adurskrifadar tiunder saker ok fesektter suo oss vel ǻnæger. Ok til sanninda hier vm settum vær vortt insigli firir þetta kuittunarbref er skrifath var ǻ reykholum ǻ reykianesi. ǻ sunnvdagenn næsta firir kross Messo. vm haustit. anno domini M° cd° lxx° octauo.

---

153. 15. September 1478. í Björgvin.

Áminningarbréf Gauta erkibiskups í Niðarósi til Norðlendinga, að þeir geri Ólafi biskupi á Hólum reikning af hálfkirkjum.

Bisk. 2. Fol. bls. 300—301, skr. c. 1693 eptir frumritinu. „Eckert incigli“ var þá fyrir því. — Landsbókasafn 115. 4to, bls. 181—82 með hendi séra Jóns í Hitardal c. 1730: „Þetta Brof liggur nordur á Holum“. — Bisk. 83. Fol. með hendi Haldórs konrektors Hjálmarssonar c. 1770 eptir „Chartacea afgamalle“. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 236 (eptir Bisk. 83. Fol., og afbakað þar á samskonar hátt).

Bref Erchibiskups Gauto vm halfkirkiur[1]).

Wær Gauto met guds myskund Erkibiscop j Nidaross[2]) og paualig[3]) sætis legatus. Sende edur allom guds venom oc vorom[4]) andilegom sonom. som j Hola Biskopsdæme halffkirkær[5]) haffue i vǫrio[6]) aa ydrom[7]) jordom. Qvedio guds oc uora andliga Blætzan.

Vor vyrdalig Broder Biskop Olaff i Holom[8]) haffuęr oss thet kunnigt[9]) giortt. ath honom goress enghen rekningskaff j sinne[10]) Biscopsdome[11]). [een too[12]) ath han haffuer ther[13]) offthæ omtalit oc krafft[14]) edher ath gora segh[15]) reikningskaff[16]) af for^de halffkirkiom [ffua ffem han

---

[1]) Amicniugar Bref Gautha Erkibizskups til Nordlendinga um halfkyrkiur Anno 1478, 115. [2]) Nideross 115. [3]) pavalegs 115. [4]) 115; vorum 2. Fol. [5]) halfkirkiær 115. [6]) voriæ 115. [7]) ydro 115. [8]) 115; Holum 2. Fol. [9]) 115; kunnugt 2. Fol. [10]) sine 115. [11]) Svo 2. Fol. Biskopsdomo 115. [12]) [enn tho 115. [13]) 115; eher(!) 2. Fol. [14]) kræfft 115. [15]) sig 115. [16]) 115; rikningskaff, 2. Fol.

tykkis at[1]) ræt til haffua. Thij viliom vær edher vndervijsa. huat oss tykkar ther om[2]) rætt vera. haffuom vær thij i vorum Cristinrætte sua[3]) som[4]) tenkiom ath thier[5]) muni oc haffva[6]) i ydrom. ath biscopar[7]) skulo[8]) radhe for kyrkiom. och hoffum vær thet væl hort[9]). at rekning goris biscop j Skalholtz Biscopsdome aff adurnefndom halfukirkiom[10]) ollom. eer[11]) thet och ollom[12]) her met oss nogh kunukt[13]). ath yffuer allt Norighæ uarder[14]) rekning gortt aff øllom kirkiom sva minsta som mæsta aa huðriæ[15]) aare. Thij tykkir [thet oss[16]) rad[17]) vara[18]) kærer[19]) vener ath thier[20]) och gioreth ydrom[21]) biscope rekningskaff aff optnefndom halffikyrkiom[22]) thet minsta eit[23]) sinnæ i hans daghe oc værer honom[24]) lydoghi oc effterlodighi[25]). sua som edher Bǫor ydhrom[26]) andligom ffadher ath verra i theim luth oc ǫdrom. som han aff edher rættalighe oc skælliga begærende[27]) er. hopes oss at thier vilia thet gernæ gera[28]) effter vora[29]) vndheruijsan oc radhe. oc ath eigi skulde offtar[30]) for oss kome. edher klaget værdhe. [villia thier[31]) och motstande tha kreffiom vær ydhur[32]) ath skriffua oss tiil[33]) ædhor Bodh sendha[34]). ffor huat saker ath their[35]) thet eigi gera[36]) sua som aller adrer giora[37]) bodhe i Jslande oc odrom Londom.

Geime[38]) ydher gud og sancte Olaff kong æuindeliga[39]).

Skriffuat[40]) j Bergen jn Crastino Exaltacionis sancte

---

[1]) [saa som thet tykkis at han 115. [2]) 115; vm 2. Fol. [3]) saa 115. [4]) 115; sem 2. Fol. [5]) 115; their 2. Fol. [6]) haffvæ 115. [7]) Biskoper 115. [8]) 115; skulei(!) 2. Fol. [9]) hört 115. [10]) halffvekirkiom 115. [11]) er 115. [12]) 115; ollum 2. Fol. [13]) kunnught 115. [14]) værder 115. [15]) hverio 115. [16]) [oss thet 115. [17]) 115; radi 2. Fol. [18]) væra 115. [19]) 115; kær 2. Fol. [20]) 115; their 2. Fol. [21]) ydre 115. [22]) hálfekyrkiom 115. [23]) eth 115. [24]) hanom 115. [25]) effterladighe 115. [26]) ydhre 115. [27]) 115; begærenda 2. Fol. [28]) göra 115. [29]) vore 115. [30]) offter 115. [31]) [villia their 2. Fol.; villie thier 115. [32]) ydher 115. [33]) til 115. [34]) sende 115. [35]) thier 115. [36]) gora 115. [37]) gora 115. [38]) Geyme 115. [39]) ævindeligæ 115. [40]) Skriffved 115.

Crucis vnder vortt hangande Secret Anno Domini [M⁰ cd lxx octavo[1]).

154. 23. September 1478. á Munkaþverá.

Magnús prestr Ásgrímsson afhendir Ólafi biskupi á Hólum jörðina Eið á Langanesi til fullrar eignar fyrir þær sakir og brot, sem hann hafði brotlegr orðið með biskupinn.

AM. Fasc. XXIII, 9, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum er eitt dottið frá og annað brot eitt. — AM. Apogr. 3254.

vm jordina eid a langanesi[2]).

Þath giorum uier broder einar med guds næd ábote á munkaþuera nicholas þormodzsson ok gudmundur jonsson prestar. biorn asgrimsson ok simon gunnarsson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia sæum ok heýrdum æ. æ klaustreno j skrudhuseno á munkaþuera j eýiafirde miduikudagen næsta epter krossMessu vm haustid. anno domini M⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰. ath sira magnus asgrimsson fieck ok afhendi med handabande vorum nadugha herra olafi med guds næd biskup á holum jordena eid til fullrar eignar er ligur nordur á langanesi j skeggiastada kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann uard fremzst eigande ath firir þær saker ok brot sem [hann hafdi brotligur ordit[3]) med biskupen. lofadi ok fyrnefndur sira magnus ath afhenda biskupenum aull þau bref ok skilrike sem hann hefdi firir adur nefndre jordu. skal ok sira magnus suara laga riftingum á fýrgreindre jordu Enn biskupen hallda til lagha. ok til sannenda hier vm settum vier fýrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburdarbref skrifat j sama stad dagh ok ár sem fýr seiger.

---

[1]) [Bps. 83, HE.; 1478, 115; M⁰ cd xx octo(!) 2. Fol., en hefir rétt ár og dag í fyrirsögn: „Dat. Biorguin in Crastino exaltacionis Sancte Crucis 1478“. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [3]) [skafið, en er svo læsilegt, og svo les Apogr. 3254.

155. 24. September 1478. í Miklagarði.

Magnús bóndi Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn í Ljósavatnsskarði fyrir jörðina Hof í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXIII, 1, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. Þetta er frumrit það sf bréfinu, sem legið hefir á Hólum; afskript eptir því er meðal AM. Apogr. 3251, og önnur eptir transskr. frá 24. Júní 1542 meðal AM. Apogr. 55. En meðal Apogr. 54 er afskript af frumriti, sem legið hefir á Ljósavatni og Árni fékk léð af séra Ólafi Stephánssyni, og er bréfið þar talið ritað degi síðar.

vm liosavatn og hof j svarfuadadaal[1]).

Þath giorum vier doctor hans swdermann nichulas þormodzson nicholas kollason olafur jngemundarson ok gudmundur jonsson prestar. ære sygurdsson eyiolfur bauduarsson hrafn halldorsson ok simon palson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia sæum ok heyrdum á j mýklagarde j eýiafirde fimtudagen næsta fyrir michaels Messu. [anno domini M⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰ [2]) ord ok handaband fýrst vors virduligs herra herra olafs med guds næd biskups æ holum af einne halfu. Enn magnus[3]) bonda magnussonar af annare ath suo fyrir skildu ath þeir hofdu jardaskipte saman. fieck fyrnefndur biskup olaf[4]) adurnefndum magnuse magnussyni jordena liosavatn er liggur j liosavatzskarde hia bardardæl til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fýlger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok heilaug holakirkia vard fremst eigande ath. Hier [j mot[5]) fieck fyrnefndur magnus magnusson adwrnefndum biskup olaf[6]) ok heilagre holakirkiu jordena hof er liggur j suarfadardæl. j valla kirkiu sokn til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu [hofe fylger ok fylgt hefer[7]) ath fornu ok nyio ok hann vard

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) [þa er lidit var fra hingatburd vorss herra jhesu christi þussund fiogur hundrud siotigir ok atta aar 54. [3]) magnusar 55. [4]) olafur 54. [5]) [áá moti 54. [6]) olafi 54. [7]) [hefer fylgt 54; fylger ok fylgt hefer 55.

fremst eigande ath. Skal optnefndur magnus suara lagariftingum fyrir jordena hof. Enn biskupen ok hola kirkiu formenn skulu standa sworum fyrir jordena liosavatn ef nockur talar upp á. skal ok magnus bonde[1]) ongum kirkiugozum swara þeim sem fallit hafa á liosavatne hier til. Enn ollum lagaskylldum hiedan af. Ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir þetta [vitnisburdar[2])bref skrifat j sama stad. [dagh ok ár sem fyrr seigir[3]).

---

156. 24. September 1478. | í Hjarðarholti.
21. Janúar 1479. | í Hvammi.

Magnús biskup í Skálholti lofar Guðina bónda Jónssyni að leysa aptr til sín þau fimtán hundruð í Hersey, er sett höfðu verið fyrir kirkjugóz, og kvittar Guðina um porcioreikning Herseyjarkirkju.

AM. Apogr. 5601 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali . . á pergament“.

Þat giorum uær gisle filipusson gunnar jonsson finnr pet(ur)sson og þorarin aronson godum monnum uitrlegt med þessu uoru opnu brefe. æ fimtudaginn næsta fire mikelsmessu. i hiardarhollte i laxardal þa er lidit uar fra hingatburd uors hera jhesv christi. m. cccc. lxx og viij ar uorum uær j hia saum og heyrdum æ ord og handaband vors naduga hera magnuss eyiolfsonar biskups i skalhollte af eirne halfu. enn gudena jonsonar af annare ath suo fire skildu ath biskupin lofade adrnefndum gudina jonsyne ath leysa aptr til sin þau xv. hundrut j jordunne hersey er sett haufdu uerit fire kirkiugoz adrnefndrar kirkiu herseyiar fire slikan fridleika sem ath fornu hefer uerit. suo og gaf adrnefndr hera magnus i sama handa bande gudina jonson

---

1) magnusson 54. 2) [jardakaups 54. 3) [degi seinna enn fyr seger 54.

kuittan um porcio optnefndrar kirkiu þat sem hann hafdė underbundetz ath suara. og til sannenda hier um̄ settum vier fyrnefnder menn uor jnnsigle fire þetta opit bref skrifat i huamme j huammsu(eit) fimtudaginn næsta epteʀ geisladag aʀe sidar enn fẏʀ segeʀ.

---

157. 25. September 1478. í Miklagarði.

Páll bóndi Brandsson fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Laxárdal í Þingeyjarþingi í þann reikningskap, er þá fór í millum þeirra.

AM. Fasc. XXIII, 15, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir. AM. Apogr. 3258.

vm hool j laxaardaal[1]).

Þath giorer ek pall bonde brandzsson godum monnum viturlight med þessv mino opnv brefui ath ek medkennumzst ath ek hefi feingit minom virduligum herra. herra olaf med guds nad biskup æ holum halfa jordena hol er liggur j laxardæl j þuerar kirkiu sokn til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu halfre fẏlger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath. j þann reikninghskap sem þa for j millum oss[2]). var hia þessum giorninge síra semingur magnusson. Ok til sannenda hier vm setti hann sitt jncigle med mino jncigle firír þetta bref skrifat j mẏklagarde j eẏiafirde faustudagen næsta firir MichaelsMessu anno domini M° cd° lxx° viij°.

---

158. 25. September 1478. á Munkaþverá.

Vottorð þriggja klerka, að Óli Bjarnason og Þóra Sturludóttir kona hans hafi „1435“ feingið Gottskálki biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn kvitta af sér og ákærulausa.

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) yfir línunni.

AM. Fasc. XXIII, 8, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3253.

vm liosawatn[1]).

Þat giorum vær broder einar med gvds nād abothi ā munkaþveraa semingr prestr Ꝏagnvsson ok [broder ion[2]) Ꝏagnusson godum monnum viturligt med þessv vorv brefi ath þa er lidit var fra hingathburd vors herra ihesu christi þvsvnd fiogur hvndrvth þrir tiger ok fimm ar[3]) j abotastofvnni a munckaþvera svnnodaginn næsta epter ymbroviko vm haustid voru uær i hia sāvm ok heyrdum ā ord ok handaband virdvligs herra gothskalks med guds miskvnn hola biskups af einni alfo en ola biarnasonar ok þorv stvrladottur hans eiginkonv af annarri ath svo firir skildo ath greind hion oli ok þora gafo herra biskupinvm jordina liosavatn er liggur i bárdardal med avllum þeim gognum ok giædvm sem greindri iordv fẏlgdi ok þav vrdo fremzt eigandi ath kvitta ok akiærvlavsa æveñliga firir sier ok ollum sinum erfingium ok epterkomendum. Ok til sanninda hier vm settv vær vor inncigli firir þetta bref skrifat a munckaþvera i eẏiafirdi ȷn festo firmini episcopi. anno domini Ꝏ⁰. cd⁰. septuagesimo octauo.

---

159. **26. September 1478.** **í Björgvin.**

Gauti erkibiskup í Niðarósi, gefr samkvæmt páfabréfi, Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur leyfi að binda hjúskap saman, þótt þau sé fjórmenningar að frændsemi, og býðr Magnúsi Skálholtsbiskupi að setja þeim skriptir fyrir þeirra fyrri brot.

AM. Apogr. 734 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinn. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 4, transskr. á skinni frá c. 1528.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) [tviskrifað i frumritinu. [3]) Svo, og svo stendr og i bréfabók þeirri er Þorlákr biskup lét skrifa 1641—42; er misskrifað (misminni) fyrir 1445 eða 1455, því að hitt stenzt ekki.

Weer ganto med gudz miskund Erchebiscop j Nidaroos oc paweligs settis legatus heilse allom mannom som thette breff see ædher hôre kærlighe med gudhi oc sancte olaf konnnge. knnnict gerande at weer saghom og granlighe iffnerlosom[1]) transscripta breff aff thij[2]) breffue som penitenciarins wars helgaste fadhers pawens j Room giffuit haffwer Torliffue biornsûni oc jngneldr helgadottr at thaw mægha laglighan hioneskap at binda aff pawens loffue oc macth. en tho at thaw ære skyld j fiorde lidh vppa badhe sidhor oc aff thıj at weer finnom thet breff skæligt ware oc ostraffelighit i allom sinom greinom. thıj stadfestom wær thet med thesse ware oppne breffue. dispensere oc lôyffue theim fornenfdom Torleiff oc jnguelde hiunskap at bindha effther gudss laghom liffua oc bliffua j rette hionelaghe till dôdhre dagha j nafne fadhers oc sonar oc heilax anda amen. Oc hit sama biodhom weer warom wıjrdelighe brodher Biscop magnus j Skalaholte. efttherthıj som honnm enkannelighe befallit ær j adhernenfdo dispenserebreff. sætiende theim badhom hionnm heilsamligra boot oc scrifft vm thet eıj fôrre giort ær. for tha synder som thaw j frendsemespield drygt haffua. æra tha thaw barn j allom luthom skilgeten rejcknande for oc effther for nenfde dispenseren gethen oc afflat worde. swa som breffnet ytermeir vtwiser. fforbiodhom weer allom lejkom oc lerdom tratnenfdom Torleifne oc jngnelde i thesso maale at hindre ædher oforrette j nokro mathe.

Datnm in curia nostra Archiepiscopali Bergensi sabbato proximo ante michaelis Anno Domini millesimo qvadringentesimo septnagesimo octavo nostro sub secreto presentibus appenso.

---

160. 1478.

Þórðr prestr Magnússon selr Magnúsi Eyjólfssyni biskupi í Skálholti jörðina Oddastaði í Hnappadal.

---

[1]) Svo 734; — lasom Lxxıı, 2. [2]) Lxxıı, 2; thr 734.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þordur selur Bisknp Magnuse Oddastade 1478.

Þad medkienne eg Þordur prestnr Magnusson ad eg hefi sellt biskup Magnuse jordina Oddastade. er liggur j Hnappadal j Kolbeinsstada kirkinsokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nÿiu. vndañ mier og mijnum Erfingium. medkiennnst eg ádnrskrifadnr Þordur ad eg fulla peninga vppborid hefe fyrir fyrrskrifada jord sem mier vel anægier. þni gief eg þrattnefndur Þordur adurnefndañ herra Magnus olldungiss kuittañ og akiærnlausañ fyrir fyrrskrifad jardar verd fyrir mier og mijnum Erfinginm.

og til sanninda hier vm et cetera.

---

161. 3. Október 1478. á Helgafelli.

Magnús biskup í Skálholti gefr Einari (Ormi) Þórólfssyni jörðina Oddastaði í Hnappadal.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Biskup Magnus gefur Einare[1]) Þorolfssyne
Oddastade 1478.

Þad giorum vier Gijsle philippusson. Þorleifur Ormsson. Narffue Þorvalldsson. Þorsteinn Þorleiffsson og Einar Oddsson godum monnum kunnngtt med þessu voro opnu briefi ad vier vorum j hia j Abotastofunne a Helgafelle j helgafellzsueit laugardaginn næstañ epter Michelzmessu Anno 1478. sáum og heyrdum a ord og handaband þessara manna virdngligz herra biskupz Magnusar j Skalhollte og Ormz[1]) Þorolfssonar ad adurgreindur Herra Magnus gaf fyrrgreindum Orme[1]) Þorolfssyne jordina Oddastade er liggur j hnappadal j kolbeinsstada kirkiusokñ. til fullrar

---

[1]) Svo; rétt mun, að maðrinn hét *Einar*.

eignar og frialz forræðiss med ollnm þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýiu og hann vard fremst eigandi ad. skilldi opttnefndur herra Magnus suara lagaripttingum a greindri jordu. enn þrăttuefndur Ormur[1]) hallda til laga.
og til sanninda hier vm et cetera.

---

162. 4. Októbor 1478. á Helgafelli.

Samningr milli þeirra Halls prests Þórarinssonar og Böðvars prests Jónssonar með ráði Magnúsar biskups í Skálholti, að séra Böðvar lofar smá saman, eptir því sem honnm aflist fé, að greiða Hjarðarholtskirkju fimtán hundruð í porcionem um þau sextán ár, sem hann hélt þann stað.

AM. Apogr. 2278 „Ex originali Hiardarholt. accuratissime. Innsiglen eru öll fra brefinu, og sialft brefed so meirt og fued, ad þad innann skams af sialfu sier forgeingur, og hanger nu ecki saman. Er og þegar so ad kalla eydelagt. Þad sem hier er understrikad[2]), er nu burt molltnad ur brefenu, enn þeir underpunctudu staferner ern miög litt læser. Epter þennan dag mun eingenn þetta bref lesa". (AM.). Afskriptin er með hendi Árna Magnússonar.

Þat giorum wer oddur prestur oddzson. narfe þ[oru]all[dz]son. einar þorolfsson. helgi þorualldzson [jon einar]sson[3]) godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi. anno domini. m. cd°. lxx. octauo. a sunnudaginn næsta efter michaelsmessu j [ab]otastofunne ǎ helgafelli. worum wær j hia sǎum ok heyrdum ǎ ord ok handaband þessara manna. af einne alfu herra magnus med gudz nad biskup(s) j schalhollte ok sira hallz þorarinssonar. enn af annari sira boduars jonssonar. at suo firir skildu. at greindur herra magnus giordi suo felldan giorning ok sǎttmala mille adr skrifadra presta sira hallz ok sira boduars. at sira boduar jonsson lofade at giallda kirkiunne j hiardarhollte j laxardal j

---

[1]) Svo. [2]) Hér í hornklofum. [3]) „Hier hefur staded eitthvad stutt nafn, so sem vera kynni *jon einarsson* eda annad þvilikt" (AM.).

breidafiardardolum fimtan hundrud j þa porcionem sem fallit hafdi wm þau sextan ár. sem hann hafdi halldit [adr] greinda kirkin ok stad. þat fysta sem honum ofluduzt penningar þar smátt er hann getur [eigi] stort. ok at luktum þessum penningum skylldi adr skrifadur sira boduar knittur ok ákærulans kirkinnar wegna wm optgreint porcionem.

Ok til sanninda hier vm settum wer fyr nefnder [menn] wor jnncigli firir þetta bref. ok til meiri audsyningar ok stadfestu hier vm setta ek opt skrifadr sira bo[duar jonsson][1]) mitt jnncigli med þessara optskrifadra manna jnnciglum firir þetta bref. skrifad j sama stad degi ok are sem fyrr seger.

---

163. 4. Oktober 1478. á Helgafelli.

Magnús Eyjólfsson biskup í Skálholti, fær Gísla Filippussyni og Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jörðina Höskuldstaði í Laxárdal og átján hundruð í Miðhlíð á Barðaströnd til fullrar eignar.

AM. Apogr. 2628 „Ex originali Scalholt. ascuratissime“ (AM.). „Innsigled er burtu“ (AM.). „Þetta bref var æred trosnad, þo allt læselegt, nema þar hier er understrikad[2]), þad var ölldungis burtu“ (AM). Frumritið er nú ekki í Biskupsskjalasafni. Það datt í sundr af fúa i höndunum á Árna.

Uær broder magnus med gudz nad biskup j skalhollti. giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at uær hofum gefit gisla phi[li]ppussyni. [og] ingibiorgu eyiolfsdottur systur vori. jordina hauskaulldzstadi j laxardal er liggur j hiardarhollzkirkiusokn. og atian hundrut j midhlid er liggur æ bardastrond j haga kirkín sokn [og]

---

[1]) So hefur, oefad, i originalnum staded, og er *bo* enn nu læselegt. Hitt er allt burtu, enn platsed þad sem burtfunad er, er ecki meira enn þessu sambydur. Eg giörde mier i fyrstu i lund at *bo* munde eiga ad vera *ha.* og munde hafa stadet *hallr þorarinsson.* enn eydann er ecki so stor. So er og *bo* nogu læselegt, sem adur er sagt“ (AM.). [2]) Hér í útgáfunni í hornklofum [ ].

fimtan hundrut j tungumula. er liggur og a bardastrond [j] saumn kirkiusokn. med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindri jordu og jardar [pa]urtum fylger og fylgt [hefer] at fornu [og] nyiu og uier urdum fremst eigandi ath. fyr skrifudum hionum gisla og ingibiorgu til [æuen]-l[i]grar eignar og þeirra erfingium. Og til sanninda hier um settum vær uort insigli fyrer þetta bref skrifath æ helgafelli sunnudagin næst[a] efter mikelsmesso. anno domini m⁰. cd⁰. lxx⁰. octauo.

---

164. 5. Október 1478. á Helgafelli.

Magnús biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson og Ingveldi Helgadóttur af 8., 9., 10., 11., 12. og 13. barneign þeirra á milli.

AM. Apogr. 735 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali", sem var á kálfskinni.

Uær broder magnus med gudz nadh býskup j skalholte. giorum godum monnum kunnigth med þessu voru opnu brefe. ath ver hofum afleyst þorleif biornson ok jngveldi helgadottur. af þeim sex barneignum. sem þau hafa nu nýliga brotligh j ordith sin j millum j fiormenings meinum. sem talin hefer verith þeirra j millum. sem er edh atta. niunda. tiunda. el(l)efta. tolfta ok edh þrettanda. suo ok hofum ver setth þeim peneteñcias competentes epter þui sem brotunum til heyrer. medkenunzth ver ok ath ver hofum fulla peñíñga vpp borith ǎ heilagrar kirkiu uegna ok vora sem oss vel ǎnæger. af þeim fyrir greinth broth. Þui giorum vier adurgreinda menn þolleif ok ingvelldi kuith ok ǎkiærulaus um fyr greinth broth fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiunar formonum. Okh til saninda hier vm settu wier vort incigle fyrir þetta bref. er skrifath var ǎ helgafelli manudagin næsta epter mikelsmesso anno domini m⁰. cd⁰. lxx⁰ octtavo.

---

165. **13. Október 1478. á Möðruvöllum.**

Sigmundr Jónsson selr Jóni presti Pétrssyni jörðina Illugastaði í Flókadal og alla þá peninga, sem hann hafði erft eptir foreldra sína og Sölva bróður sinn, fyrir sjö hundruð og átta ára framfæri.

AM. Fasc. XXIII, 10, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu, en bráknð er annað þeirra. — AM. Apogr. 3255.

(vm) jordina jllugastadi j flokadal[1]).

Þad giorum vid þollákur gislason ok magnvs einarsson godum monnum viturligt med þessu ockro brefi þa lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. ꝏ. cccc. lxx. ok atta ar fimtadagenn næsta fẏrer assum̄scionem sancti[2]) marie virginiss[3]) ȷ fornhaga j horgardal vorum vid j hia sæum ok heẏrdum æ ord ok handaband þessara manna afh einne alfu sira jons peturssonar ok sigmundar jonssonar afh annare ath so firir skildu ath sigmundr jonsson selldi adrgreindum sira jone jordena jllugastadi j flokadal er liggur j barzdþingum[2]) til fullrar eignar ok alla þæ peninga er honum hafdi til erfda falled efter jon grimsson fodr sinn ok gudruno sigurdardottur modr sina ok solfa jonsson brodr sinn. hier j mot gaf tittnefndr sira jon siau hundrud ok ætta ara framfære ok ath þeim lidnum skẏlldi þessi siau hundrud vtlukazt j ollum þarfligum peningum títt greindum sigmundi. Enn ef sigmundar miste vid fẏr enn þessi atta ar væri vti skylldi sira jon kuittur vm̄ framfæred ok aungua peninga þar firir giallda en erfingiar sigmundar skẏlldi þæ taka siau hundrud. Ok til sannenda hier vm̄ settum vid fyr nefnder menn ockur jnnsigl(e) firir þetta bref er giort var æ modrouollum j eẏiafirde festum Reliquiarum æ sama are sem fẏr seger.

---

166. **13. Október 1478. á Möðruvöllum.**

Sigmundr Jónsson selr Jóni presti Pétrssyni jörðina Illuga-

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Svo. 3) Þ. e. 13. Aug.

staði í Flókadal með fyllra skilorði en næsta bréf á undan greinir.

AM. Fasc. XXIII, 11, frumrit á skinni með tveim innsiglum. — AM. Apogr. 3256.

vm jllugastadi j flokadal[1]).

Þat giorum uid þorlakur gislason ok magnns einarsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi þæ lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi ꝏ.° cccc.° lxx. ok atta ár fimtadaginn nęsta firir assumpcionem sancte marie nirginis[2]) i fornhaga j haurgardal norum uid i hia saum ok heẏrdum æ ord ok handaband þessara manna af einne alfu sira ions peturssonar ok sigmundar ionssonar af annare ath suo firir skildu ath sigmnndr ionson selldi adrgreindum sira ione iordina illugastade i flokadal er liggur i bardz þingum til fnllrar eignar med aullum þeim gavgnvm ok gięđnm ok hlunnendum sem greindri iordu hefer fẏlgt ath fornu ok nyiu ok hann nar fremzt eigande ath. skillde sira ion hallda greindre iordn til laga enn sigmnndr ionsson suara lagariptingu ok hier med selldi tittnefndr sigmundr adr nefndvm sira ione iij kyr ok æsaudar kugillde er hann sagdizt eiga hia arna bonda þorsteinssyne ok alla þa peninga er honum hefdi til erfda fallid eppter ion grimsson faudr sinn ok gudrvnu sigurdardottur modr sina ok saulna ionsson brodr sinn. lofadi sigmundr þa sira ione peturssyne med handabande ath sueria fullañ bokareid ath hann hefde huorke þessa peninga sellt ne gefit neinum manni nema sira ione petnrssyne ok eigi um̄bod a gefit leingur enn til nestu fardaga. hier i mot gaf titt nefndr sira ion sigmunde ionssyne sio hundrnd ok atta ara framfęri ok ath þeim lidnum skillde þesse sio hundrnd nt lukazt i aullum þarfligum peningum titt greindnm sigmunde. en ef sigmundar miste nid fyrr enn þesse atta ær ueri uti skillde sira ion kuittur um̄ framfęrid ok aungua peninga þar firir giallda enn ef sira ion dęi fẏrr enn sigmundr þa

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) Þ. e. 13. August.

skillde erfingiar sira ions afgreida sigmundi sio hundrud edur hans erfingium. Ok til sanninda hier um̄ settum uid fyrnefnder menn ockur incigle firir þetta bref er gert uar a maudruuollum i eyiafirde in festo reliquiarum æ sama are sem̄ fyrr seger.

---

167. 14. Október 1478. á Möðruvöllum.

Ólafr biskup á Hólum samþykkir jarðakaup þeirra Sigurðar príors á Möðruvöllum og Magnúsar bónda Benediktssonar, um Sírelsstaði í Kræklingahlíð og Skuggabjörg í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIII, 20, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2984.

Wíj olaf med guds næd biskup ꜳ holum giorum godum monnum viturligt med þessv voru opnu brefui ath víj hofum samþykt þath jardaskipte sem broder sýgurdur prior ꜳ modruuollum ok magnus bonde benedictsson hafa haft sín ꜳ millum vm jardernar sirelsstade j kræklingahlíjd. ok jordena skuggabiorg j hnioskadæl epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vottar. þuî dande menn ˈhafa sagt oss ath klaustrid ꜳ maudruuollum sie skadlaust af þessu kaupe. ok til sannenda hier vm heingium víj vort jncigle firir þetta bref skrifat j klaustreno ꜳ maudruuollum j haurgardal jn die sancti calixti pape anno domini ꝺ⁰ cd⁰ lxx⁰ viij⁰.

---

168. 22. Októler 1478. í Vestminster.

Játvarðr Englakonungr hinn fjórði leyfir Hróbjarti og Thomasi Alcok að verzla, hvar sem þeir vilja í ríki sínu á tvö hundruð og fjörutíu lesta skipi, eða þar fyrir innan, og að þeir megi verzla eða láta það skip verzla í fullu sínu leyfi á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, 3, bls. 96.

Super mercandisis ad partes Daciæ traduceudis
Licentia Regis.

Rex omnibus ad quos &c. salutem.

Sciatis quod licet in statuto iu Parliamento apud Westmonasterium, anno regni Henrici VI[ti], nuper de facto et nou de jure regis Angliæ, octavo, tento, edito, prohibitum sit et stabilitum ne quis Ligeorum et subditorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca carissimi consauguiuei uostri Regis Daciæ, Norwegiæ, Sweciæ, causa habendi vel obtiueudi pisces aut alia qvæcunque bona et mercandisas præterquam ad stapulam suam de Norberne adire, iugredi seu intrare præsumat sub poeua forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium, et imprisonamenti personæ suæ ad voluntatem uostram, prout in statuto prædicto plenius coutiuetur, nos tameu, de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus ac per præseutes concedimus et licentiam damus Roberto Alcok, quod ipse per se aut factores sive attornatos suos iu quocunque portu sive in quibuscunque portubus regui nostri Angliæ, quaudam uavem regni nostri Angliæ, portagii duceutorum et quadragiuta doliorum vel infra, quibuscunque bonis et mercandisis (stapulæ uostræ Calesii uou pertiueutibus) tam de bonis suis propriis quam alienis, nomine suo proprio aut factorum sive attornatorum suorum carcare et eaudem navem sic carcatam uuacum magistro et marinariis pro gubernatione ejusdem navis competentibus, versus et usque quascuuque partes Islandiæ, totiens quotieus eis placuerit, durante præsenti licentia nostra, traducere et carcare[1]); et terram illam iutrare et ingredi, et boua et mercaudisas prædicta inibi vendere, aliaque bona, pisces et mercaudisas quæcunque ibidem emere et navem illam cum iisdem recarcare, et eam sic recarcatam iu dictum reguum nostrum Angliæ reducere valeat licite et impune, absque impedimento seu impetitione nostri aut officiariorum uostrorum quorumcunque statuto prædicto aut aliquo statuto, actu sive restrictione in contrarium factis editis seu provisis, non obstantibus. Proviso semper quod uobis de custumis, sub-

[1]) cariare, Rymer.

sidiis et aliis deveriis nobis in hac parte debitis, fideliter respondeatur ut est justum.

Jn cujus &c. per unum annum duraturas.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo secundo die Octobris [Anno Domini ꝏ°. cd°. lxx°. viij°. Anno xviij°. Edvardi IV^ti [1]).

Rex &c. ut supra. concedimus et licentiam damus Thomæ Alcok quod ipse — qvandam navem — regni nostri Angliæ, portagii ducentorum et quadraginta doliorum vel infra.

---

169. **1478.**

Máldagi Síðumúlakirkju, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 82b, skr. 1601, Næst á undan er kafli úr eða ágrip af máldaga Sveins biskups (DI. V, Nr. 600, B).

[Sijdumule].

Anno domini ꝏ°. cd°. lxx.° viij°. j visıjtacıjone[2]) virduligs herra herra magnus med gudz nad biskup(s) j skalhollte. reiknnadist ornnamenntum̄ kyrkiunnar j sıjdumula samt oc hier stenndur fÿrr skrifad vtann porcio þad sem fell vmm v. d̃r. medann helge hiellt ccc. oc eirn eyrer betur.

---

170. **[1478].**

Máldagi Húsafellskirkju.

JSig. 143. 4to, bls. 362 á pappír c. 1600 (Garðabók). Mun vera úr tíð Magnúsar Eyjólfssonar.

Husafell.

Kirkian ȧ Husafelle ȧ v kyr og v asaudar kugilldi. ij. g[elld]fiar hundrud. ij hestar og eitt hross. firir iij^c. kietell j hundrad. oc sæng j hundrad. oc kier j hundrad. ij^c j þarflegum peningum.

---

[1]) [á spássiu. [2]) visıjtacıjonem, hdr.

171. [1478].

Máldagi Pétrskirkju í Reykjaholti [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 119a—b, skr. 1601.

Reykiaholltt.

Peturskirkia j reykiahollte a heimalannd allt. hofstade. grijmstade nordurreyke. Breidabolstade báda. kopareyke. hraunsás. háf. hægennde. kioluararstade. hrijs half. Geittlannd allt med skoge. peturs skog j nordrardal j millum slackagilz oc klofa. selfor j kior med skogie. afrett a hrutafiardarheide. torfskurd j steinþorsstada jord. ij manada beit j faxadal. vnnder ytra felle a strondum halfann vidreka oc þridiung hualreka oc halft lanndid vnndir jnnra felle. fiordunng hualreka oc slijkt j ágoda sem vnndir ytra felle. þridiunng huortt. a munadarnese fiordunng. ad kammbe fiordunng i hualreka. j byrgisvijk fiordunng j hualreka. xx kyr heima a stadnum. oc halft hid xvij ásaudar kugillde. enn med vtlondum ix kugillde oc xx. jtem v aurar hins tijunda kugilldis j gelldfe. x kalfa. ij. sauder veturgamlir[1]) fimm hesta. þriu hross fullrosken oc j hross þrevett. ix hundrud vauruvird. jtem a kirkian vij manna messuklæde med godum oc vondum. og v hockla lausa. þriar kanntara kápur oc .j. fanytan slopp. iij alltarisklæde og er eitt med fordukum. iij kaleka. eina dalmatiku vonnda oc eitt glodarker. xxx boka med godum oc vonndum.

Jtem hefur suo mikid mortualium gefist til kirkiunnar j reykiahollte sijdan sijra hrafnn tok vid. jn prijmis hestur oc kugillde er jon heitinn gilzson gaf.

Jtem suanhilldur hrafnnzdotter j kugillde.

Jtem luckte loptur ormsson kirkiu(nni) vegna einars heitins ormssonar brodur sijns vj kugillde.

Jtem luckte einar oddsson greindre kirkiu j reykiahollte v. kugillde fyrir halfkirkiu skylld a reykium.

Jtem stannda j pannti halfer audzstader fyrir kalek

[1]) veturgamla (!) hdr.

þann er biskup jon heitinn steffansson hafdi j burtt frá kirkiunne er vo xviij aura þar til er sijra hrafnn borgar kirkiunne aptur annann kalek jafnngodann þá er greind jord kuitt.

Jtem gaf jon þorkelsson kugillde.

---

172. [1478].

Máldagi Maríukirkju á Hvanneyri í Andakíl, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 119b—120a, skr. 1601.

Huanneyre.

Mariu kirkia á hnanneyre a tunngulannd allt. asgard. kistu. avsu. hornn oc drageyre. liggia þessar (jardir) allar j hennar kirkiusoknn. hun a xvj kugillde bulæg. halft hnort asaudur oc kýr. iiij gelldfiar kngillde. ij. hesta. reiknnadist hier med mortualium fra þuij er vermundur kolbeinson medtok til þess er nu er komid. er med kistn eitt kugillde er rodan á. kirkian þar a alla fiskveide j anndarkijlsar fosse ofann ad hrafnnagile. enn attung laxveidar j grijmsá. skogarpart j grioteýrar skog. hun a selfor j jnndridastada lannd.

kirkian a jnnann sig et cetera.

[Jtem] a kirkian smahamra reka er liggur j fellzkirkiu soknn j steingrijmsfirde hualreka oc vidreka.

Jtem a hun hualreka tolftung a gamla stronnd milli dranngs oc grinndar.

Jtem reiknnadist porcio. þa er biskup magnus visibterade[1]) halftt) fimmtannda hunndrad.

---

173. [1478].

Máldagi Melakirkju í Melasveit.

Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120a—b, skr. 1601. Úti á spássíu er ritað með hendi frá 17. öld við þenna máldaga: „NB Belgshollts landamerke". Allan obbann af þessum máldaga hefir Jón Sigurðsson látið prenta í Dipl. Isl. I, 61, og árfærir hann máldagann til 1181, að svo miklu

[1]) Svo.

leyti sem hann telr hann fornan, en þeim klausum sleppir hann úr, er hann telr yngri og heimfærir þær þá til þessara tíma, eða þó öllu heldr til Sveins biskups (1467—76). Með fullri vissu verðr ekki sagt, hvort máldaginn í þessari mynd er fremr frá dögum Sveins biskups eða Magnúsar biskups (1477—90), en meðal máldaga Magnúsar stendr hann í máldagabókinni. Í útgáfu Jóns Sigurðssonar er ritháttr allr annar á máldaganum, því að Jón hefir gerbreytt honum og snúið til forneskju.

Melar.

Þetta er maldage kirkiunnar a melum̃ ad hun á allt heimalañd jtakalaust med ollum̃ þeim gognum og giædum̃ er þorlakur keypte og magnus lagdi til. eru þesse lañdamerke j millum̃ mela og belgsholltz·flatur steinn fẏrir nordañ osinn a skálalæk og vpp á steininn a skálahollte og þadañ j tittlijñgsholltt. og þadan augsẏn j vaurduhollt og þadañ j byrgisholltt og þadañ augsẏn j fiskelækiar steckia. og þadan j fuglzþufu skam̃t fra tungarde ad fiskelæk. stackgard og eiñgi j fiskelækiar veitu og vr fuglþufu j iardkrossa sudur j veitu vid læke. og augsẏn þadan j stein fẏrir ofañ hollzfot. og augsẏn vr holltinu j krijñglottar þufur og augsẏn þadan j lañdbrotzkelldur sem sunnañ gañga j vatñid. Gardur er geiñgur vr melavatñe og ofañ j meẏiavatñ fẏrir ofañ gard a ase. añnar gardur ofañ vr tuñgarde á áse. og ofañ j gilid fẏrir vestañ akurgerde á áse. kirkian a reka allañ þadañ fra þuij gile og til steiñsiñs fyrir nordañ skálalækiar oss. fiarmadur af melum̃ á ad sitia á tuñgarde a ase. hun a selialañd allt er liggur j millum forsslækiar og tuñguar.

[hun a skorhollten bæde. sulunes og jarkarlæk. og straumnes. hálfañ sietta tug ásaudar. xij saude tuæuetra med iiij hrutum̃. x kyr. iiij naut tuæuetur og iiij veturgomul. vi hesta og ij hross. og xx kugillde ad auk med jordunum.

Þetta (a) kirkian fyrir jnnan sig et cetera[1]).

kirkian a æfinliga skylld j fiskelæk. mork vax eda saud á haust. þann er jafñgodur sie. þar skulu og vera ij

[1]) [felt úr Dipl. Isl. I, 61. Hér hefir og máldagaritarinn felt úr með vilja.

prestar eda prestur og diackñ og kueñgilldur omage or kýne magñhus.

Þar er lofadur groptur ollum̃ þeim lijkum̃ er menn vilia þañgad færa og kirk(i)ulægt er.

Þar liggur til kirkiu tijuñd af xv bæium̃ og half vr hofñ.

Þar fylgia kirkiur ad læk og j hofñ og bænhus iij og luka vi aura af hueriu.

[jtem a kirkian lijtinn duk og litla munnlog og messyñgarketil lıjtinn.

hun a og notlog ȷ borgarsker a seleýre og saulvasker vid belgzholltzholm̃[1]).

---

174. [1478].

Máldagi hálfkirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 70 skr. 1598. — Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hofn[2]) [gamall maldage[3]).

Kirkian j havfn er halfkirkia.

hvn a x hvndrud j heima landi. og v hvndrada eingi jnn j andakil.

þar skal syngia annann hvern dag helgan oc lukazt iȷ merkur presti.

takazt heima tývnder oc lýsitollar.

---

175. [1478].

Máldagi Pétrskirkju á Leira í Leirársveit.

Landsb. 268. 4to, 120b, skr. 1601. Máldagi þessi er eptir afstöðu sinni í máldagabókinni fremr frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar en Goðsvins, þótt Hallsteinn væri farinn að búa í Borgarfirði um hans daga.

---

1) [felt úr Dipl. Isl. I, 61. 2) [268; sl. 263. 3) [263; sl. 268.

Leira.

Peturs kirkia ad leirā a þridiunng j heimalannde oc vtlonndum̄ oc þridiunng allrar veide j laxā. tok hallsteinn[1]) med vj kugilldum̄ kirkiunnar vegña oc þar til eina v aura.

hun a jnan sig et cetera[2])

þar skal vera prestur og taka iiij merkur kaups.

þar liggia vnnd(er) vij bæier ad tijunndum̄ oc lýsetollum̄.

---

176. [1478].

Máldagi Laurenciuskirkju í Görðum á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 120b—121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Gardar a akranese.

Þetta er maldage kirkiu hiñs heilaga laurencij oc sebastijanij j gordum a akranese. ad kirkian a halft heima land. galmasvijk alla. x kyr. iiij asaudar kugillde oc eitt hross oc vj hundrud ofrijd.

Jtem a kirkian jnnann sig et cetera[2]).

kirkian a millum oss j [ar]nnarnese oc griotgardz j galm̄annsvijk allann storreka oc oll [þ]au tre er þar rekur leiñgre enn vj alnna oc boloxe meiga[3]) setia ā fyrir framann. enn fyrir ofann āla ā allt gardalanndd alla reka vt fra merkelæk. enn sa er vid gard ad ose. selfarar tuennar. onnur ā marstodum̄. enn onnur vpp med leirā fyrir vestann. gagñvartt biskupsbreckum̄. afrett j suannga j skoradal ollum nautum̄ oc a gagnnheide ollum saudum̄.

þar skal vera prestar ij oc diacknn oc huernn dag messa ij vmm lannga fostu ef heimilisprestur er a heynese. þa skal giallda j garda hunndrad. j gordum̄ skal synngia ij messur huernn midvikudag oc fostudag. þanngad liggia tijunndir af halfum fiorda tug bæia.

---

[1]) Hallsteinn bjó á Hesti 1444 og mun þá ekki hafa verið gamall maðr. [2]) Hér fellir máldagabókin úr með vilja. [3]) Svo.

kirkian a ij alltarissteina. jnnläs fyrir kirkiunne. mariu skript et cetera.

Jtem gafust cccc j mortualia medan sijra brandur hiellt.
Jtem oluckt porcio halft þridia hundrad enn kuittur vmm þat meira er j porcio.

---

177. [1478].

Máldagi Jóns kirkju postula á Innra-Hólmi á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Jdra holmmur.

Jonskirkia postula a jdra holmme a kirkiubol oc tyrfíjnngstade. hualreka fra kirkiuhomrum̄ oc til bresagerdis ef meire reke er enn hlasshualur. vidreki allur fylgir j þui takmarke. nema keflareke.

xij kýr oc iij asaudar kugillde.
þanngad liggia tijunnder af vij bæium̄.
kirkian a einn hest oc hross.
jtem jnnan sig et cetera.

---

178. [1478].

Máldagi Maríukirkju á Reynivöllum í Kjós.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a—b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Reineveller j kios.

Mariukirkia a reýnivollum j kios a heimalannd allt sornns[1]) lannd. þridiunng j laxfosse. siofarfoss allann. kiosarsker. bollstædijnngabýl. ij skogartopter j skoradal oc eina j suijnadal. kastar skurd j vinndas lannd. annann j þorlakstada lannd. þ[ridia] j ualldastada lannd. tueggia manada

---

[1]) = segns.

beit aullu saudfee a ve[tur]inn j sandfellzhlijd oc skiolgard j vinndaslannd. xl sauda hofnn j mula fiall oc skiol j mariuhelle oc skal sa telia epter hueria hrijd sem byr ꜳ mula. llx. lammba beit j lammbatungur j eileifsdal. xij hrossa beit a veturinn j þufu land. vj hrossa beit (j) eyrar lannd.

Jtem þetta a hun jnnan sig et cetera.

Jtem fiorar merkur vax.

Jtem vij kyr oc eina kuijgu tuæuetra. ıx ær oc hrut tuæuetrann. ij hesta er uoru metnir fyrir iij merkur bꜳder samann. ij sænngur lettar. halfa þridiu vod. einn pott heilann oc annan brotinn. eina munnlog sterka. viij fiordunnga ketil oc annann vonndann. eitt tinfat. iij trefot.

---

179. **17. Janúar 1479.** **á Hólum.**

Einar Björnsson fær Ólafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Kamphól fyrir þrjátigi hundraða í þann pant, er hann hafði sett biskupinum í Þverá í Vestrhópi fyrir þær sakir, sem hann hafði brotlegr orðið við guð, heilaga kirkju og biskupinn.

AM. Fasc. LXV, 7, frumrit á skinni, og eru fjögur innsigli enn fyrir bréfinu, en hið fimta er dottið frá. — AM. Apogr. 3587.

vm kamphol[1]).

Þath giorer ek einar biornsson godum monnum viturligt med þessv mino brefi ath ek medkennumzt þath. ath ek hefer feingit virduligum herra. herra olaf med guds nad biskup æ holum til fullrar eignar med handabandi jordena kamphol fyrir þriatige hvndrada er liggur æ galmastrond j modrvvalla kirkiu sokn j haurgærdal med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fẏlger ok fẏlgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath fyrir þann pant sem ek hafdi adur sett biskupenvm vpp j jordena þvera er liggur j vesturhopi fyrir þær saker sem ek hafdi brotligur ordit vith gudh heilaga kirkiv ok biskupen. voru

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

hia þessum giorninge þosteinn jonsson. andres jonsson ok nicholas þormodsson prestar. ok jon þordarson leikman. Ok til sanz vitnisbvrdar hier vm settu fyrrnefnder menn sin jncigle med mino ȷncigle fyrir þetta bref skrifath ꝗ holum j hialltadæl swnnodagenn næsta epter geisladagenn. anno domini ꝏ° cd° lxx° nono.

---

180. **12. Febrúar 1479.** **í Westminster.**

Kristján Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476 og 26. Apr. 1478 (Dipl. Isl. V, 618; VI, 68 og 129).

Rymeri Foedera ed. Holmes V, III, 98—99.

. . . .

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium, duodecimo Die Februarij [Anno Regni nostri xviii°.].

---

181. **15. Febrúar 1479.** **á Þingeyrum.**

Skúli bóndi Loptsson selr Tómasi Þorsteinssyni jörðina Vakrstaði í Halladal fyrir hálft átjánda hundrað og fimtán alnir í Hóli í Svartárdal, silfrkross, er vo mörk, átta stikur klæðis og þar til kúgildi.

AM. Apogr. 466 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratè“, og lýsir Árni innsiglum bréfsins.

vakurstadabref.

Þat giorum vier broder jon med gudz nad abote æ þingeyrum snioolfur prestur sigurdzson oddr brandzson gisli þorgilsson ok jon tomasson leikmenn godvm monnum viturlickt med þessv voro opnv brefi þæ er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund fiogr hundrut siotiger ok niv ar. æ þingeyrum j hunauazþingi manudagin næstan eppter scolastice virginis vorum vær j hiæ saum ok heyrd-

um æ ord ok handaband þessara manna. af einni alfu skula bonda loptzsonar enn af annari thomas þorsteinsonar at suo fyrir skildu at greindr skule selldi til fullrar eignar tumasi þorsteinsýni jordina alla vakurstadi j halladal er liggr j spakonvfellzkirkiusokn er reiknod er þriatigi hundrada at fornv. med allum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fýlger ok fýlgt hefer at fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi at med logum. hier j moti gaf adrnefndr thomas fyrrgreindum skula halft atianda hundrat ok fimtan alnvm betur j jordunni j hole j suartardal er liggr j bergstadaþingum til fullrar eignar med þeim gognum ok gædsem greindum jardar parti fýlger ok fýlgt hefer at fornv ok nyio ok hann uar fremst eigandi at ordin med logum ok þar til silfurkros(s) er wo mork. atta stikr klædis ok þar til kugilldi. samþyck(t)i hustru helga þorleif(s)dotter kuinna skula þetta fyrrgreint jardakaup med handabandi. skilldi huor vm sig opt nefndra manna svara lagariptingum æ þeirri jordu er huor selldi odrum en bader hallda til laga. Ok til saniñda hier vm settum uier fýrrskrifader menn uor jnnsigli fyrir þetta jardakaupsbref skrifat j sama stad degi ok are sem fýr seger.

---

182. **2. Marts 1479.** **í Bjarnanesi.**

Transsskriptarbréf af tveim bréfum um Teit Gunnlaugsson.

AM. Fasc. XIV, 23, frumtransscriptum á skinni.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda ogmvndur andresson. joñ þoraddason. einar olafsson. prestar. siguatur halldorsson. sygurdur markusson ok gvdni biornsson Q. G. ok sina kvnnigt giorandi þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra iehsv christi þvsvnd fiogur hvndrud siotiger ok niv ár at ver sam ok yfer lasvm oppin bref vndir þeirra godra manna inzsiglvm sem hier epter nefnazt sua latandi ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Dómr um Teit Gunnlaugsson frá 2. Júlí 1459, DI, V, Nr. 172; 2. Kvittunarbréf Björns hirðstjóra Þorleifssonar til Teits Gunnlaugssonar frá 9. Júlí 1459, DI. V, Nr. 173].

Ok til saninda hier vm settv ver fyr nefndir menn var jnsigli firir þetta bref skrifath j biarnanesi j hornafirdi þridiadagin næsta fyrir translacio sancte johannis episcopi a sama are sem fyr seigir.

---

183. 5. Apríl 1479. á Skarði.

Ólöf Loptsdóttir samþykkir, að Páll Jónsson og Solveig dóttir sín megi binda hjúskap sín á milli, svo framt sem Páll fær leyfi til þess upp á heilagrar kirkju vegna af hennar formönnum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 196—197, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Samþyckt Olôfar Loptsdottur um̄ samvist pális og Solveigar.

Þad giôri eg Olôf Loptsdotter godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist. ad eg hefi gefid jáyrdi og samþycke til. ad pall jonsson. og Solveig Biôrnsdotter. dotter mijn. skulu mega bijnda sinn hiuskap so fram̄t sem nefndur Páll Jonsson fær þar leyfi til upp á heilagrar kirkiunnar vegna af hennar formonnum. ad þau mega samanbijnda sinn hiuskap ad Guds lôgum. handlôgdu þessir fyrnefndir menn Páll og Solveig sig saman til fulls og alls eiginords. svo framt sem ádur nefndur Páll Jonsson fær leyfi til eptir þvi sem fýrskrifad stendur. Var eg fýrnefnd Olôf Loptsdottir hia þessum giôrningi. og samþyckti hann i allan̄ máta upp á minna vegna og Þorleifs Biôrnssonar sonar mijns so framt sem eg mátti fremst med lôgum giôra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. skrifad á Skardi á Skardsstrônd mánudæginn næstan̄ eptir mariumesso Magdalenæ þá lidid var fra hingadburd vors herra jesu christi. M. cccc. lxx. og ix. ár.

---

184. 12. Apríl 1479. á Staðarhóli.

Solveig Þorleifsdóttir veitir séra Sigmundi Steindórssyni fult umboð til að selja Helgu Þorleifsdóttur systur sinni (konu Skúla Loptssonar) hálfa jörðina í Auðbrekku í Hörgárdal.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 161a, skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

Þad giori eg Solweig Þolleifsdotter godum monnum witurligtt med þessu mijno opnu brefi ad eg medkiennist þad eg hefi feingid sijra Sigmundi Steindorssyni mitt laugligtt wmbod til ad selia jordina halfa audbrecku j haurgardal sistur minni Helgu Þolleifsdottur. og til sanninda hier wm setta ec mitt ȷnsigli firir þetta wmbodzbref.

for þessi giorningur fram æ stadarholi j saurbæ ad þessum monnum hia werandi Þosteini Eyjnarssyni og Biarna Jonssyni annan dag paska þæ er lidit war fra gudz burd m. cccc. lxx. ıx.

---

185. 15. Apríl 1479. á Staðarhóli.

Solveig Þorleifsdóttir lýsir því, að hún hafi geingið í borgun fyrir séra Sigmund Steindórsson við Ólaf biskup, að lúka honum tíutigi hundraða samkvæmt sættarbréfi þeirra, en skilr aptr undir sig og sína erfingja svo mikið í Flatatungu, sem hún lýkr eða lætr lúka, en lýsir Jóni Sigmundssyni óheimila veðsetning jarðarinnar.

AM. Fasc. LXV, 6, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3590. — Fasc. XXIV, 11, transskr. frá 24. Júní 1479. — Apogr. 3265.

bref solueigar vm flatatungu 1479.[1])

Þath giore ek solueig þorleifsdotter godum monnum kvnnegt med þessv minv opnv brefi ad eg medkennvmzt ad ek hefer j borgan geinget fyrir sira sigmund steindors-

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; „vm flatatungu“ XXIV.

son ad liuka[1]) biskup olaf a holvm tiutige hvndrada med suo dan skilmala ok salastefnvm sem j þeirra sættarbrefi stendur skrifad vtan þat eina ad ek skil aptur vnder mik ok mina erfingia suo miked upp j jordina flatatungu sem ek lyk eda læt ek livka. matti ok jon sigmvndzson alldre fyrnefnda jord flatatungu setia til panta vit nockvrn man þui hann ueit vel hversv hans bref þar um giort vtuisar. Enn ek vil giarna þar til leggia mitt fie an(n)ad en jordina ad min herra biskupin ok prestvrin sev þa betur satter epter en adur. þvi þat skal staudugt vera sem ek lofar hier vm. voru hia þessum minum giorninge ok lofan olafur kodransson ok jon snorrason. Ok til meire sannenda hier vm settv[2]) þesser fyrr nefnder menn sin incigle med minv incigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j savrbæ fimtudagin j paskaviku. þá er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesv christi m.° cd.° lxx.° ok niv ár.

---

186. 27. Apríl 1479. á Þingeyrum.

Skúli Loptsson selr séra Sigmundi Steindórssyni jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal, Solveigu Þorleifsdóttur til fullrar eignar, en séra Sigmundr selr Skúla í umboði Solveigar hálfa jörðina Auðbrekku í Hörgárdal.

AM. Apogr. 5560 „Ex originali“ á kálfskinni með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. — IBfél. 309. 8vo, bl. 160a—161a, Öxnafellsbók, með hendi Árna Magnússonar i Ögri c. 1620.

Kaupbref firir Bolstadahlijd oc halfri audbrecku datum m. iiij.c lxx. og ix.[3])

Þath giorum uier broder jon abote a þingeyrum. jon sigmundzson. skule jonson. oddur branzson ok gisle þorgilsson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefi. þæ er lidith var fra hingadburd vors herra jhesu christi þusund fiögur hundruth siautiger ok niu ár. þridiudaginn

---

[1]) luka XXIV, 11. [2]) settvm, frbr. [3]) Þessi fyrirsögn er tekin eptir Öxnafellsbók.

næstan epter jonsmesso holabiskups a þingeyrum j hunanazþinge worum uier j hiá sæum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna. skula loptzsonar af einne alfu enn sira sigmundar steindorssonar af annare. ath suo fyrir skildn ad greindur skuli selldi nefndum sigmundi jaurdina alla bolstadarhlid i langadal. solveigu þorleifsdottur til fullrar eignar ok frials forrædis med aullnm þeim gaugnum ok gædnm. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur[1]) ad fornu ok nyu ok hann vard fremzt eigandi ad med laugum. hier j mote gaf fyr nefndur síra sigmnndnr i umbodi greindrar solueigar aptur nefndum skula jaurdina halfa audbrecku j haurgárdal j maudruualla kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok gædum. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur ad fornu ok nyu ok hnn uard fremzt eigandi ad med laugum. skylldi huor um sig fyrgreindra manna suara lagariptingum æ[2]) ædur greindvm jaurdum er huorr selldi audrum enn bader hallda til laga sinu kaupe. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta jardakaups bref skrifad j sama stad deige ok áre sem fyrr segir.

---

187. 28. Apríl 1479. í Viðey.

Vitnisburðr um lýsing Arngerðar Haldórsdóttur um ítök upp í Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd.

AM. 238. 4to, bl. 44a—b, Bessastaðabók, skr. c. 1570, — JSig. 143. 4to bl. 59, skr. 1696.

breff vm vatzle(y)sn.

Þat giorum vid þordvr þordarson og olafur snorason godvm monnvm kvnnigt med þessv ockrv opnv brefi at vid vorvm j hia og heyrdvm á. (ad) arñgerdvr halldorsdotter lýste þvi fyrir ockvr og morgvm dandimonnvm odrvm æ mosfelli j mosfellzsveit. at þa er hallvr gvdmvndzson bonde hennar atte jordina vatzleysv æ strond er liggvr j kalfa-

---

[1]) eigu, Öxnafellsbók. [2]) b. v. 309; vantar í 5560.

tiarñar kirkiv sockñ og þav býggiv þar. lýste hvñ þat. at einginn jtok væri j greinda jord vatzleýsv. nema kirkian j kryssvvik ætti þar j xe. og jordiñ fleckvvik æt(t)e þridivng j hvalreka og vidreka. enn vatzleýsa tvo hlvti j fleckvvikar reka. vidar og hvala vt at nýia gordvm enn [avngvar jtokvr adrar[1]). hvorki haga nie skogarhogg ætte nockvr jord ꝍ̄ Strond vp j vatzleýsv svo huñ uisse og hier epter villde bvñ sveria ef þvrfa þætte. Og til sanninda hier vm settvm vid fýrnefnder menn ockvr incigle fyrir þetta bref skrifat j videý midvikvdag hinn næsta fyrir tveggia postvlamesso philippi et jacobi þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jesv christi ꝏ iiij^c lxxıx ar.

---

188. 2. Maí 1479. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum kvittar Ara Sigurðsson af ráðsmannsstarfi Hólakirkju vegna í Miklagarði í Eyjafirði, og af öllum reikningsskap af Hólastaðar jörðum millum Vargjár og Mýrarkvíslar.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 3589 með hendi séra Snorra Jónssonar á Helgafelli 1721 stafrétt eptir frumritinu.

Víj olaf med guds nad biskup a holum j hialltadal giorum godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath ærligr mann ari sigurdzson hefer giortt oss riettañ ok sannan reikningskap af þui radzmanzstarfi sem uíj hann tilsettum j micklagardi j eyiafirde holakirkiu uegna ok uorra. hefer hann reiknat fyrir ooss utlat ok inntekter ok allañ kostnad a gardinum smañ ok storañ. epter þui sem honum er fremtz maugulegt. hefer hann greintt ok reiknat alla frida penninga ok ofrida sem haun hefer med farid j micklagardi. suo ok eigi sidr [hefer hann[2]) giortt ooss riettan ok sannañ reikningsskap af aullum holastadar iordum ok penningum millum uargiar ok myrarkuislar sem hann hefer um-

---

[1]) [svo 238; eingin ítök önnur 143. [2]) [hann hefer, frbr., en transpónerað.

bod ifer haft. hefer hann ok heim skilad til hola landskylldum ok kugillda leigum af fyrr sogdu umbodi. hefer hann j þessum kirkiunnar umbodum ok uorum stadit ok starfat sem einn dyggr ok trur þienari. þui gefum uíj fyrnefndañ ara sigurdzson aullungis kuittañ ok ækiærulausañ fyrir ooss ok aullum hoolakirkiu formonnum laugligum epterkomendum um adrgreind radzmanzstorf ok penninga medferder j fyr saugdum umbodum. Ok til saninda hier um setium uíj uortt incigli fyrir þetta kuittunarbref er skrifat uar æ hoolum j hialltadal. sunnudaginn næsta fyrir krossmessu um uorit anno domini ɱ° cd° lxx° nono.

---

189. 3. Maí 1479. á Staðarhóli.

Solveig Þorleifsdóttir selr Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Staðarhól í Saurbæ fyrir jörðina Flatatungu, er Jón hafði fyrrum feingið af móður sinni fyrir Bjarg í Miðfirði.

AM. Fasc. XXIV, 8, transskript á skinni frá 17. Janúar 1481. — Apogr. 3264.

vm flatatungu.[1])

Þath giorum uier olafur kodransson skeggi stullason ok magnus biornarson[2]) godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefe ath a laugardaginn nęstañ epter þrettañda dag jola[3]) þa lidith var fra hingathburd uors herra jhesv christi þusund fiogur hundrud siautiger ok niv ar j uidedalstungv vorum vier j hia savm ok heẏrdvm ɑ̃ ord ok handaband þessara ɱanna solueigar þorleifsdottur af einne alfu ok jons sigmundzsonar af anare alfu sonar hennar ath suo fyrir skilldv ath fyrnefnd solueig. þorleifsdotter sellde fyr nefndum ione sigmundzsyne syne sinum jordiña stadarhool er liggur j saurbę med aullvm þeim gaugnum ok gędvm hlutvm ok hlunnendum rekum ok reningum sem fyr greindre jordv stadarhole fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok solueig vard fremzt eigande ath ok henne fiell

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [2]) Svo; [3]) þ. e. 9. Janúar.

til erfda epter lopt ormsson son sinn med suo vordnvm skilmala ath adr nefnd solueig þorleifsdotter skyllde hafa jordina stadarhol suo leingi sem hvn lifdi til medferdar ok abylis. skullde[1]) fyr nefndr jon sigmundzson anngua medgiord eiga edr tiltaulv eiga til stadarhols suo leingi sem solueig þorleifsdotter lifde moder hans nema hun villde sialf fyr upp gefa.

hier j mot gaf tittnefndur jon sigmundzson solueigv modur sinne jordina flatatungv er liggur i skagafirde med aullvm þeim gaugnvm ok gędvm sem fyr greindre jordv flatatungv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok þrattnefndur jon sigmundz(son) vard fremzt eigande ath epter þui sem solueig moder hans hafde sellt honum fyrir jordina biarg er liggur j midfirde epter samþyckt loptz ormssonar. enn jon skyllde taka landskylld arliga hia modr sinne suo myckla sem fellur af flatatungv suo leingi sem solueig vill hafa þratt nefnda jord stadarhol. suo ok skyllde jon sigmundzson hallda jordunni stadarhole til laga. enn solueig Ꝋoder hans suara lagariptingvm æ titt nefndri jordv stadarhole. ber ok suo til ath stadarholl geingur af optnefndvm ione sigmundzsyne med laugvm hvort þat kann verda med kirkivnar vallde edr kongdomsins þa skyllde jon taka aptur adra jord jafngoda flatatungv ath jafndyrre virdingv. Ok til meire andsyningar ok sanz vitnisburdar ok stadfestv vm þennañ giorning þa heingda ek opt nefnd solueig þorleifsdotter mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdarbref med þessara (manna) jnnciglvm er giort var a stadarhole j saurbę manvdaginn nęstan fyrir mattheusꝊessv[2]) a sama are sem fyr seger.

---

[1]) Svo; [2]) Mattheusmessa, sem venjulega er svo kölluð, er 21. Sept. En af bréfi frá 26. Mai 1479 er ljóst, að þá er Solveig Þorleifsdóttir dáin, en á lífi er hún enn 12. Mai 1479. Verðr hér því líklega að vera miðað við *translacio Matthei* 6. Mai.

190. 4. Maí 1479. á Hólum.

Steingrímr prestr Steinmóðsson vottar, að hann hafi verið þingaprestr í fjögur ár á Hnappstöðum, og hafi öll þau ár ekkert saungkaup feingið, og mötuna að eins i tvö ár.

AM. Fasc. XXIV, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3269.

Um saungkaup Sira Steingrijms a Hnappstodum.[1])

Þath giore ek steingrimur prestur steinmoztson godum monnum uiturligt med þessu minv brefe at ek hefe verid þingaprestur at hnapstodum iiij ar suo at ek fieck eigi saungkaup. atti hauskolldur arnason at giora med kirkivnne ij ar Enn arne havskolldsson fader hans aunnur ij. saung ek þar iiij messur ok xx et fyrra ærit er arne atte at giora med. en et seinna arit la jordiñ j eyde suo ek feck þa huorki motuna ne kaupit. beidde ek ok krafde ek þar at kirkiunne hvors tueggia ok feck ek eigi. Ok til sannenda her vm sette ek mit insigle firir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal þridivd(aginn) nęsta efter krosmesso vm vorit. anno domini ꝏ⁰ cd⁰. lxx⁰. ix⁰.

---

191. 5. Maí 1479. á Eiðum.

Vottorð Einars prests Ólafssonar, að Valgerðr Ormsdóttir hafi lýst Jón Sæmundsson fyrir sér sem prófasti föður að Jóni syni hennar, en hann kallaði nú til arfs eptir Jón Sæmundsson fyrir Jón son sinn skilgetinn.

AM. Apogr. 4428 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697“. Neðan við afskriptina stendr: „Ofanskrifad bref er skrifad á kálfskinn med gamla skrift og engu innsigle“.

Þat giöre eg Sira Einar prestur Olafsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. atb ek heyrde lysing Valgierdar Ormsdottur. er ek var hennar profastur og þingaprestur. ad hun mætte engann fôdur fä ad syne sin-

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

um Jone nema Jon Sæmundsson. ok þui heyrda ek hana optlega lysa fyrir mier. bæde heila og siuka at hun visse ei annad sannara fyrir gude og monnum enn Jon Sæmundsson være hans fader þess sama Jons sem nu kallar til arfs epter hann fyrir son sinn Jon skilgetenn. Ok til sannenda hier um setta eg mitt ınnsigle fyrir þetta vitnesburdarbref. er skrifad var ꝺ́ Eydum ꝺ́ Utmannasueit midvikudag næsta epter Inventio sancte crucis. þꝺ́ er lided var fra hingadburd vors herra Jesu christi þushundrut fiögur. c. siötiger og niu ær.

---

192. 6. Maí 1479. á Staðarhóli.

Solveig Þorleifsdóttir fær Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Víðidalstungu í Víðidal með kirkjujörðum þar í dalnum, en Jón gefr kvitt og ákærulaust alt tilkall til Flatatungu.

AM. Apogr. 3868 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex origin. vicelögmanzens Páls Jonsson(ar) Widalin. accur(ate) collat(um). 6 innsigle hafa fyrrum hangt vid brefed. Eru nu öll burtu nema þat fyrsta, sem er heillt enn þo olæselegt“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). — Apogr. 3869, afskript án efa eptir sama frumriti.

Þat giorum wer sneinbiorn prestur palsson. olafur kodrañson. jon snorrason ok skeggi stullason godum monnum uiturligt med þessu woro oppnu brefi. ath þæ er lidit war fra hingat burd wors herra jehsu Christi ꝏ. iiij. c^d. siautiger ok ix ar æ fimtudagin næstan fyrer jons ꝏesso beuerlacensis wm worith æ stadarholi j saurbæ. uoru wer j hiæ saum ok heyrdum æ ord ok handaband hustru solueigar þorleifsdottur ok jons sigmundzsonar [sonar[1]) hennar ath suo fyrer skildu ath solueig spurdi jon epter huort hann uilldi nu kiosa jordina stadarhol edur uidudalstungu sier til eignar huora hann uilldi epter þui sem hun medkendiz. þa þar hann hefdi skilit att þa hann feck solueigu modur sinne jordiña flatatungu[2]) sagdidz huñ uilia gefa fyrer salu sinne huora sem̄

[1]) [vantaði i frumritið; [2]) „hæ 4 literæ (flat) diuerso atramento exaratæ sunt, forte et alia manu. Et certe rasa hic fuit pagina“ (AM.);

jon uilldi þæ ei til siñ kiossa kiori jon þa enn fyrer sig sagda jord uidudalstungu enn gaf lausa alla lofun æ stadarholi ok ollum odrum jordum solueigar modnr sinnar ok j þessu fyrr sogdu hañdabandi fek lugti selldi og afenti fyrr sogd solueig þorleifsdotter adr greindum jone sýne sinum alla jordina uidudalstungu til æfinligrar ok obrigd(i)ligrar eignar undan sier ok sinum erfingium en vnder jon ok hans eruingia ok skylldi sialfer hennar erfingiar swara lagariptingum enn jon hallda til laga.

Hier æ moti gaf jon kuitt ok ækiærulaust allt tilkall til flatatungu þath hann matti til hennar eiga.

Hier til lngti solueig kirkiunne j uidudalstungn j reikningxskap jarder er suo heita kolugil. auallzstader ok hrafnstader. er ligia j tunguþingum j suo mata ath jon skal mega leysa sagdar jarder til siñ ok fæ kirkiunne j stadin bæckur. skruda ok anat ornamentum. ok þar til skipadi hun kirkiunne j uidudalstungu .v. kyr ok .u. asaudar kugilldi ok þat litid þar var[1]) inan gatta. uissu wer fyrr sagder menn ath sira sigmundr steinþorsson j umbodi hustru solueigar afgreiddi joni syni sinum sagda jord uidudalstungu med fyrr sogdum peningum epter þni sem nn ok adr hafdi verit med þeim giort ok skilit epter þui sem þeirra bref þar um gior uotta.

Ok[2]) til meire stadfestu og[2]) andsyningar hier um þǿ̄ setti ek sogd solueig þorleifsdotter mitt jncigli med þessara fyrsagdra manna jnciglum fyrer þetta medkenningar kuitunar kaups bref er giǫrth war a sama ari. stad. tima. deigi sidar en fyrr seigėr[3]).

---

193. 12. Maí 1479. á Staðarhóli.

Solveig Þorleifsdóttir fær Bergljótu Sigmundsdóttur, dóttur sinni, jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal upp í þá sextigi hundraða, er hún hafði gefið henni, og lýsir því, að hún hafi fyrri gefið Bergljótu jörðina Reykjarfjörð í Vatnsfjarðar-

---

[1]) V, frumritið; [2]) þannig. [3]) þ. e. 7. Maí.

þingum í fjórðungsgjöf sína og löggjafir, og tilgreinir enn kúgildi með þessum jörðum.

AM. Apogr. 5566 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali“.

Þath giorum uer sueinbiorn prestur palson olafur kodranson ok jőn snőrason godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi þőa er lidith uar frá hingatburd uors herra jhesu christi þusund fiőgur hundroth siautiger ok níu őár a fimtudagin in festo (johannis) ante portam latinam[1]) um vorith a stadarhole j saurbæ vorum uer j hia sőum ok heyrdum őá ord ok handaband solueigar þorleifsdottur af eine alfu en bergliotar sigmundzdottur af ánare ath suo fyrir skildu ad adurnefnd solueig þorleifsdotter lukte nefndri bergliotu sigmnndzdottur dottur sinne jaurdina alla bolstadarhlid er ligur i langadal fyrir þau segstigi hundrada er adurnefnd solueig gaf bergliotu dottur sine med samþycki loptz heitens ormssonar sem gud hans sal hafi til fullrar eignar ok frials főrrædis med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdu bolstadarhlid fylger ok fylgt hefer ad főrnu og nyu ok hun vard fremzt eigandi ad med laugum epter þui sem þeirra jarda kaup(s) bref vtvísar sigmundar prestz steinþorssonar ok skula lopzsonar um jaurdina audbrecku ok fyrnefnda bolstadarhlid. medkendizt þrattnefnd solueig þorleifsdotter suo vier heyrdum ad síra sigmundur steinþorsson hefdi fullt vmbod til haft sinna vegna ad selia adurnefnda jaurd audbrecku skylldi optnefnd bergliot ganga aptur ad optnefndre jaurd audbrecku ef tittnefnd jaurd bolstadarhlid kynne med laugum af ad ganga. hier til gaf solueig þorleifsdotter bergliotu dottur sine vj malnytu kugillde. jtem medkendizt ok fylleliga lyste optnefnd solueig þorleifsdotter þui þar þa fyrir oss ad hun hefdi adur gefid tittnefndri bergliotu sigmundzdottur dottur sine i fiordungsgiof ok i allar lauggiafer jaurdina reykiarfiaurd er ligur i ísafirdi í uatzfiardar kirkiusokn ok þar til .xx. kugillde. skylldi þrattnefnd bergliot sigmundz-

[1]) Þ. e. 6. Mai.

dotter hallda fyrnefndum janrdum til laga en þrattnefnd solueig þorleifsdotter suara lagariftingum ꜳ þrattnefndum jordum ednr henar laugliger erfingiar. ok til meire audsyningar ok sanz vitnisbnrdar hier nm þꜳ heingda ek tittnefnd solueig þorleifsdotter mitt incigle med þessara fyrnefndra manna inciglum fyrir þetta bref skrifath a stadarholc i saurbæ miduikudagin næstan epter Gordiani et epimachií a sama ꜳre sem fẏr seiger.

---

194. 14. Maí 1479. á Hólum.

Dómr tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru biskups til séra Einars Benediktssonar, að hann hefði ekki haldið sína lofan og hlýðni eptir því sem hans bréf þar nm gert útvísar, þá er biskupinn unti honum Grenjaðarstað. (Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 549).

AM. Fasc. XXIV, 1, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum er eitt dottið frá, en sumt af innsiglunum er bráknð. — AM. Apogr. 3259.

domsbref vm sira einar benediktsson 1472[1]).

Þath giorum uier ion broddason. þorleifur magnusson. sigurdnr þorlacksson. magnus ionsson. ketill grimolfsson niculas þormodzson. andres ionsson. biorn þorsteinsson. stigur ingimundarson. gunnar ionsson. þoruardnr biornsson. bergfiunnr iussason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uitnrligt med þessn uoru opnu brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund fiogur hundrut lxx ok nio ar. fostudaginn næsta firir halluardzmessu. j uiduik j uiduikarsueit. vorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur herra olaf med guds uad biskup æ holum ath dæma um þa ækiæru er biskupenn kiærdi til sira einars benedictssonar ath hann hefdi ecki halldit sina lofan ok hlydne epter þui sem hans bref þar um giortt ntuisar þa biskupenn unte honum greniadarstad. Ɛn saker þess ath sira einar kom ecki j suarenn stefnudag.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi (c. 1500 eða fyrri), en sá, sem þetta hefir skritað, hefir mislesið ártalið í bréfinu „tuo“ fyrir „nio“.

ok eingi af hans hendi. þa dæmdum nier fyr nefnder xij prestar stefnuna logliga ok fur nefndan sira einar benedictsson logliga firir kalladan hier j dag ok skỳlldugan̄ ath luka mork j stefnnfall nema hann syndi loglig forfanll ath hann matte ei koma. Jtem j annarri grein kom þar firir oss opit bref med hanganda incigli sira einars benediktssonar ok tueggia presta þar med j hueriu suo stod ath hann lofadi fyrnefndum biskup olafi ath hann skylldi sækia alla greniadarstadar peninga ath logum eda semia stadnnm ath skadlausu huar sem hann kynne þa upp ath spyria med hans rade þat snarazta sem hann kynne þui af stad koma. suo ok skilldi hann luka ok af greida æ hueriu are biskupenum ok hola domkirkiu þridiung af laxueide epter þui sem stendnr j hola kirkju maldaga ok allar adrar skullder ok reikningskap giora ok ueita honum sem biskupi æ holum ber ath hafa ok honum ber ath giora æ greniadarstodum. skỳlldi hann ok hallda stadenn ok kỳrkiunne uppi med allar skylldur sem kirkiunne ok stadnum til heyrer epter sinne mackt med biskupsens rade. skylldi hann ok luka greniadarstadar kirkiu decimam partem þat er hinn tiunde hlutur af ollv þui goze er hann aflar af stadarins goze medan hann helldur hann utan allt motmæli ok ecki stadarins peninga eyda edur ut spenna osuarliga. Jtem skylldi hann ok styrkia biskup olaf ok heilaga holakirkiu med allri sinne mackt ok styrk bædi med ord ok uerk hner sem j hlut æ suo leingi sem biskupen lifer ok hann. Jtem skylldi hann ok ongua concubinam edur frilln hallda æ stadenn ednr stadarens kost ok ei odrum stadenn byggia. skỳlldi hann þessa fyr skrifada articnlos hallda upp æ sina tru ok æru epter sinne mackt. ok ef hañ hielldi þetta ecki epter biskupsens radi ok sannprofazt þat þa skilldi greniadarstadur uera j biskupsens ualldi ok friallslega skylldi hann mega hann at sier taka utan alla motstodu af honum til edur hans rade. uar þesse skilmali suarenn af tveimur prestum þeim sem inciglat hofdu fyr skrifath sira einars bref. Eu saker þess ath biskupen kiærdi til sira einars benedictssonar ath hann hefdi ecki sina hlydne ok lofan halldit uid sig ok heilaga kirkiu

sem fyr skrifath stendur. Þui in nomine domini amen dæmdum nier fyr nefnder prestar brefit stodugt ok obrigdiliga halldazt eiga j allañ handa mata. stadenn æ greniadarstodnm ok alla staderens penninga aptur j biskupsens ualld ath næstum fardogum med collacionem utan allt hindur ok motstodn. nema sira einar benedictsson syne med tueimur logligum uitnum ath hann hefdi alla fyr skrifada articulos halldit jnnan fimtar firir biskupsens umbodsmanne. En um þann laxenn sem biskupen kallazt mist hafa upp æ uij ær. dæmdum uier opttnefndan sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu aptur allañ laxenn nnder sinn snarenn bokareid. eda iafngoda penninga sem laxenn uæri uerdur epter godra manna yfersyn. En ef hann uirdizt til halfrar merkur. þa skylldi hann luka heilagre hola kirkiu j sinn riett fimtan merkur. verdur hann hundrat edur hundradi meira. þa dæmdum nier tittnefndañ sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu .lx. marka j fvllriette sitt ath næstum fardognm. enn ef hann skytur sier nndan ok fordazt domen. þa[1]) skylldi hann luka innan siondar fyr skrifada peninga ok seckter ath heyrdum domenum.

Ok til sanenda hier um settum uier fyr nefnder xij prestar uor incigle firir þetta domsbref skrifath æ holum j hialltadal. æ sama dag okære sem fyr seger.

---

195. 21. Maí 1479. á Mælifelli.

Einar Jónsson selr Indriða Úlfssyni tíu hundruð í jörðunni Hóli í Sæmundarhlíð fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXIV, 16, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Vm x_c j hole j Sæmundarhlid[2]).

Þat giorvm uer þorsteinn prestur jonsson ok sigurdr þorlaksson prestar ormvr magnvsson einar kolbeinsson sig-

---

[1]) tvískr. í frumritinu. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vrdr loptzson godum monnum vitvrligt med þessv vorv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd kristz þvsvnd cccc lxx ok niv ar æ vollvm j vallaholme vorv vær j hia æ vppstigningardag[1]) savm ok heyrdum ǫ̈ ord ok[2]) handaband þessara manna einars ionssonar af eirne alfv ok eindrida vlfssonar af annare ad svo fyrir skildv ad fyr nefndr einar selldi adr greindvm eindrida tiv hvndrvd j hole er ligvr j sæmvndarhlid j reyniness stadar kirkiu sokn med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindvm iardar parti fylger ok fẏlgt hefer ad fornv ok hann vard fremz eigandi ad. gaf þratt nefndr eindride her j mot fiorar kẏr ok tvo æsavdar kvgilldi þrevett navt ok fioretiger alnar fimtan avra hross ok ofan æ v avra ok þriv hvndrvd frid eda fridvird. skilldv þav lvkaz ad odrum fardogum ok xij alna leiga epter hvert þeira enn. viij hundrud nv i fardogvm. skillde tittnefndr eindride hallda greindum iardar pa(r)t til laga enn þrat nefndr einar s(u)ara laga riptingu. Ok til sanninda hier vm settv vær fẏr nefnder menn vor jnnsigle fyrir þhetta[3]) bref er giortt var æ mælifelli j tvngvsveit æ sama are degi sidar enn fẏrr seger.

---

196. **24. Maí 1479.** **á Staðarhóli.**
3. September 1480. **í Hjarðarholti.**

Dómr tólf manna, útnefndr af Þorleifi Björnssyni hirðstjóra fyrir norðan og vestan á Íslandi, um ættleiðing Lopts heitins Ormssonar, er hann ættleiddi Stephán son sinn (1474), og dæma þeir ættleiðinguna löglega. (Sjá DI, V, Nr. 662).

AM. Fasc. XXI, 9, transskr. á skinni, frá 30. Júlí 1492. Borið hér saman við AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar eptir vidimus frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, er og transskr. á skinni frá 2. Maí 1519.

Ollvm þeim sem þetta bref sia edr heẏra senda gudne jonsson. wigfus biarnason. sẏgurdur jonsson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sygurdur geirmundzson. ha-

---

[1]) Þ. e. 20. Maí. [2]) tvískrifað. [3]) Svo.

uardur olafsson. sýgurdur palsson. jon þorleifsson. ion bavdvarsson og jon biornsson quediu Guds og sina kunnigt giorandi. at þa er[1]) lidit war fra[2]) hingadburd wors herra jehsu christi ꟿ .cccc. lxx. og niu ær manudagin næsta firir huitasunnu æ stadarhole j saurbe. æ þingstad rettum worum ver j dom nefnder af ærligum mane þorleifi biornssyne hirdstiora firir nordan og vestan æ islandi at skoda og dæma huortt su arfleidingin[3]) skylldi vera loglig edr eige er loptur heitin ormsson hafdi ættleitt[4]) stefan son sinn enn gunar jonsson modurfader fyrrnefnzt stefans beiddi og krafdi nefndann þorleif at nefna dom yfer huortt ættleidingin skyllde loglig eda eigi. suo[5]) og eige sidr beiddizt gunar jonsson doms æ huortt at adur nefndur stefan loptzson skylldi vera rettligur erfingi solueigar heitinar þo(r)leifsdottur fodur modur sinnar. nu saker þess at þar kom fram ættleidingsbref med dandimanna jnnciglum so latanda sem logbock vtvijsar. [Suo og[6]) eige sidr kuomu þar fram .ij. loglig[7]) vitne er so hetu jon sveinsson og jon gudmundzson. huerer soru [fullann bokareid[8]) [þar firir oss nefndum monnum suo wier heyrdum ath[9]) þeir hefdi hia verit þa þesse ættleiding[10]) for fram og adurnefnd solueig þorleifsdotter[11]) geck viliug til þessa[12]) giornings þad þeir mattu af sia og nefndur loptur ormsson beiddi hanna at kippa henddine ef su weri nockur grein er henne weri eige viliug. En hun sagdiz þann einn giorning giora sem henne veri viliugur. ok þui dæmdum wer fýrrnefnder domsmenn þessa somu ættleiding [myndugа og[13]) laugliga med ollum sinum greinum og articulis og optnefndan stefann lǫgligan erfingia þrattnefndrar solueigar þo(r)leifsdottur.

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrnefnder domsmenn vor incigle fyrer þetta domsbref er skrifat var j

---

[1]) XXI, 9 & LXVII, 3; sl. 5894; [2]) sl. 5894; [3]) XXI, 9; arfleiding LXVII, 3 & 5894; [4]) LXVII, 3 & 5 94; arfleitt XXI, 9; [5]) sl. XXI, 9; [6]) [Ok so XXI, 9; [7]) LXVII, 3; skilrik XXI, 9; [8]) [med fullum bokareide XXI, 9; [9]) [oss fyrnefndum monnum hiaverendum at XXI, 9; [10]) arfleiding XXI, 9; [11]) b. v. XXI, 9; [12]) þess sama XXI, 9. [13]) [b. v. 5894.

hiaʀdarhollte j laxardal snnvdagin næsta fyrer festum translatio cutberti episcopi et confessoris ari sidar enn fyr seiger.

---

197. [1479]

Skrá um fastaeign þá, er Solveig Þorleifsdóttir átti.

AM. 234. 4to, a) bls. 265, skr. c. 1595, b) bls. 577—579, skr. c. 1600: Skjalabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum. — Yngri afskript með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar frá c. 1730 er í MSteph. 27. 4to, bls. 171—172. Skrá þessi er að efni frá þessum tímum, en að orðalagi um sumt frá c. 1595.

Suo mikid ȷaʀda Gotz ætti hustru solueig
þoʀleifsdotteʀ sem hieʀ epteʀ skrifad
stendur huer ed vaʀ faudur moder
stephans loptssonar og hann vaʀ
dæmdur hennar eʀfingie.

Botn j Sugandafiʀdi xxiiij^{c}.[1]
Sudauijk xxx^{c}[1].
eyraʀdal xij^{c}.[1].
heydal xxiiij^{c}.
kielldur viij^{c}.
Reykiarfiord xxx^{c}.
Skalauijk xxiiij^{c}.
hamaʀ xvj^{c}.
munadaʀnes xxiiij^{c}.
fell vj^{c}.
tunga og þornstadi[2]) j bitru xl^{c}.
gilsfiardaʀmuli[3]) xxiiij^{c}.
selialand xij^{c}.
hatraʀdaluʀ[4]) xij^{c}.[5]).
fotur hia eyri xvj^{c}.
ȷ saurbæarfioru xx^{c}.

---

[1]) Þessar tölur eru serkneskar í 234a, en rómverskar í 234b. Annars er dýrleikinn í *a* & *b* með rómverskum tölum. [2]) þorustader *b*. [3]) *b*; gilfiardarmuli *a*. [4]) Svo *ab*. [5]) „eda 16 hundrut“ *b* (á spássíu).

Suarbholl[1]) xxiiij^{c}.

Jtem fyrir nordann.

Vijdidalztunga lxxx^{c}. hueria ȷord pietur loptsson erfdi epter stephan brodur sinn med audrum fleirum jordum oc gallt hana ȷ sijn misferli ȷoni sigmundssyni faudurbrodur sijnum afa herra gudbrandz.

hier til ȷordina audunarstadi[2]) lx^{c}.
huaʀf xl^{c}.
kolugil oc nialstadi xl^{c}.
Gafl til forna xij^{c}.
Giatun xij^{c}.
hrijsa xij^{c}.
valldaras xxiiij^{c}.
biaʀg j midfiʀdi lx^{c}.
ʀoa j midfiʀdi xxiiij^{c}.
fitiaʀ xvj^{c}.
nupzdalztunga xl^{c}.
melrackadalr xxx^{c}.
halfer torfustader j midfiʀdi xxx^{c}.
ȷ bergstaudum oc hamʀi xij^{c}.
hamʀar j skagafiʀdi xxx^{c}.
flatatunga lxxx^{c}.
half audbrecka med gierdi lx^{c} [3]).
backi oc palmhollt xl^{c}.
kleif xx^{c}.
kampholl xxx^{c}.
hilluʀ xij^{c}.
tiorn j suaʀfadardal xxx^{c}.

---

198. 26. Maí 1479. á Staðarhóli.

Staðarhólsdómr Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um gjafir og skuldir Solveigar heitinnar Þorleifsdóttur.

AM. Fasc. XXIV, 13, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 4 fyrir bréfinu. — Dómr þessi er til í afarmörgum afskriptum, bæði forn-

---

[1]) Suarfholl *b.* [2]) audunastadi *a.* [3]) „L. eda Lx^{c}", *b.*

um og nýjum, svo sem í AM. Fasc. LXVI, 16, sem er transskript á skinni, án árs og dags, en mun gert á Staðarfelli 2. Mai 1519; AM. Fasc. XXIV, 14, afskript Orms lögmanns Sturlusonar frá 1552, ásamt staðfestingarbréfi hans upp á þenna dóm frá 12. Sept. 1552; AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transskripti gerðu í Vatnsfirði 7. Mai 1554; AM. Apogr. 1072 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti gerðu 1568 á Hóli í Bolungarvík. Þá koma skjalabækr, og er einna elzt og merkust afskript af því tagi í skjalabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum í AM. 234. 4to, skr. c. 1600, og önnur í Öxnafellsbók Bókmentafélagsins 309. 8vo. bl. 161b—162b með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620, og hefir hún einkennilega klausu að niðrlagi, sem hvorki stendr í frumriti dómsins né fornum transscriptis, en segir bréfið gert 11. Febrúar 1480 á Skarði á Skarðsströnd. Að öðru leyti er ekki tekinn orðamunr úr 309. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 345—350.

Domur wm giafer Solueigar þorleifsdottur hueriar ad halldast skylldu[1]).

Þat giörum uær gudini jonson. uigfus biarnason. sigurdr jonson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sigurdr geirmundzson. hanardr olafsson. sigurdr paalson. jon þolleifsson. jon baudvarssonar og jon biornsson. godum monnum viturligt med þessv uoru opnv brefi þa lidit var fra hingatburd nors herra jhesv christi þusund .cccc. lxx. og nív ær midvikudaginn næsta firir huitasunnv æ stadarholi j saurbæ æ þingstad rettvm. uorum nær j dom nefnder af ærlignm manni þolleifi biornsyni hirdstiora nordan og nestan æ jslandi. at skoda og dæma vm þær giafir og skulldir sem þar uoru þa fram taldar. epter solueigu heitna þolleifsdottur andada er hun skylldi att hafa at luka. og gunnar jonson beid(d)i og krafdi nefndan þolleif at nefna dom ýfer. huort allar skulldir skylldi gialdazt þær sem þar uorv þa upp reiknadar. suo og huerar giafir laugligar skylldu uera af þeim sem þar kuomu fram. Voru þar reiknadar firir oss fyr greindar skulldir halft fim̄ta hundrad hundrada. og at auk segs hundrod letti[2]) gyllina j mins herra kongsins skulld. enn giafirnar fimm hundrod hnndrada. huad er oss leizt eigi lang uera at fyrnefnd solueig hefdi mætt gefa so mykla

[1]) Utan á frumritinu með hendi Eggert lögmanns Hannessonar. [2]) transskr. 5894 sl. þessu orði.

peninga vr eigi meiri peningum enn þar nòrn fram sagdir firir oss at hun hefdi ætt og þui dæmdum uær at so profudu[1]) sem firir oss kom allar hennar giafir þær sem fyrnefnd solueig hefdi gefit meira enn log uotta at rett sie. onýtar og ecki halldazt eiga. enn þær giafir dæmdum uær laugligar sem optnefnd solueig gaf bornum sinum. joni og bergliotu. at lopti ormsyni lifanda og nefndur loptur jatadi og samþyckti fyrir sig. og j uar skilit biarg j midfirdi og melrakkadalur j asgeirsar kirkiv sokn og adrir peningar þar til so myklir sem sa giorningr wtvisar sem þar var um gior. enn allar þær giafir sem hun gaf seinna og meiri uæri enn laugbok uottar dæmdum uær olaugligar. þær fyrst er sidazt uor(n) gefnar. enn hinar laugligar er halldazt eiga at laugum. jtem j annari grein dæmdum vær umbodsman stefans loptzsonar skylldugan at giallda allar skulldir þær sem uitni bæri at sannar uæri og sa hafdi nid geingit er giallda atti. suo og þær sem erfingi eda umbodsmadur uissi. suo þær sem dæmdar uæri at gialldazt skylldi. enn allar þær skulldir sem so uæri biuisadar sem fyr skrifat stendr og umbodsmadr gylldi. þa dæmdum uær hann at langum hafa lausar latit og stefan loptzson þar eigi mega upp a tala sidan eda hans erfingiar. skýlldi j allar þessar skulldir gialldazt lausagoz so leingi sem þat ynnizt. enn þa jardir ef þat uinzt eigi. fyrst wtjardir enn sidazt hofutbol ef ecki er annat til. syndizst oss rettlegast at ef hofudbol geingi j skullder. at erfingi eignadizt hofutbol enn suaradi sknlldum so myklum stefans uegna sem dañdimenn dæmdu. enn ef erfingi stefans loptzsonar mætti eigi leysa hof(ud)bol til sin eda uilldi eigi. þa skylldi[2]) umbodsmadur þratnefndz stefans mega leysa til sin hofuvdbol til eignar med sama skildag[3]) og fyr skrifat stendr. Og til sanninda hier um settum uær fyr nefndir menn uor jnsigle firir þetta domsbref skrifat [j sama stad. degi og æri sem fyr seier[4]).

[1]) profududu, frumritið. [2]) Hér stendr í frumritinu *e* milli orðanna, eins og vera hefði átt *eigi*; öll transscrr. sleppa því. [3]) Svo frumritið; skildaga, transscrr. [4]) [aa skardi a skardzstrond faustudæginn næstan firir festum sancti walentini martiris þaa er lidit war fraa hijngadburd wors herra Jesu Christi m. cccc. og lxxx ara, 309.

199. 27. Maí 1479. á Sveinseyri.

Þorbjörn Bjarnason selr Sveini Jónssyni tólf hundruð og tuttugu í jörðunni Sveinseyri í Tálknafirði, jörðina Lambeyri, fimm hundruð í Fossi í Otrardalsþingum, áttatigi álnar ens sjöunda hundraðs í Skriðnafelli á Barðaströnd og partinn í Selskerjum, er liggr fyrir Hrakstaðaleiti, fyrir Bæ og Hrafnadal í Hrútafirði, Hvítahlíð í Bitru og tín hundruð frið.

AM. Fasc. XXIV, 5, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 1087.

Kaupbref firer Sueinseire lambeire
og 5c i fosse[1]).

Þath giorum uier þorstein þorarinsson jon marteinsson prestar jndridi jonson haralldur kenekson jon snórason ok guttormur snórason leikmenn godnm monnum uitnrligt med þessn worn opnu brefi þá er lidith var fra hingatburd vors herra jesn christi. þusnnd fiognr hundrauth sian tiger ok nín ær manudagin næstan epter huitasnnnn[2]) a sueinseyri j talknafirdi er ligur j laugardals kirkiu sokn worum vier j hia sáum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna þorbiarnar biarnasonar af einne halfu enn sueins jonssonar af annare ath suo firir skildu ath nefndur þorbiorn biarnason selldi fyrnefndnm sneine jonssyne tolf hundrnd ok tuttngu j iaurdunne sneinseyri er ligur j laugardals kirkin sokn ok jördina lambeyre er lignr j fyr greindri kirkiu sokn ok fimm hundraud j iaurdunne fosse er lignr j otradals kirkiu sokn ok atta tige alnar ens siaunda hundrads j iaurdunne skridnafelle er ligur j haga kirkiu sokn a bardastrannd ok partin j selskerium er ligur firir hrakstada leiti med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindum jaurdum ok jardarpaurtum fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyv ok adur nefndur þorbiorn vard fremzt eigandi ad ordinn. Hier j mot gáf ádr nefndur suein jonson opt nefndum þorbirne halfa jaurdina bæ j hrutafirdi ok hrafnadal er ligia j backa kirkiu sokn ok segs hundranth j iaurdnnne huitahlid er

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Þ. e. 26. Maí.

ligur j bitru j eyrar kirkiu sokn med anllnm þeim gaugnum ok gædum sem greindum jaurdum ok jardarpaurtum fylger ok fylgt hefur ad fornu ok nyu ok þratt nefndur sueinn vard fremzt eigandi ad med langum ok hier til tiu malnytu kngilldi ok aunur tiu hundraud frid.

samþyktn þenna þeirra kaup(skap) ok giorning kuinnnr þeirra solueig petursdotter ok sescilia þorbiarnardotter. skylldi hvorr hallda til laga sinu kaupi en huor suara lagariptingum sem laugin ut uisa.

Ok til sannenda hier vm settnm uier fyr nefnder menn vor jncigli firir þetta jarda kavps bref skrifad j sama stad ok ǘre deige sidar enn fyr seiger.

---

200. 1479.

Afhending peninga staðarins í Gufudal, er séra Loptr Filippusson afgreiddi séra Þorsteini Þórarinssyni.

AM. 266. 4to, bl. 1a á fremsta blaði úr fornri messubók á skinni frá Gufudal. Þar með er afskript Árna Magnússonar. Skrifað samtíða.

Anno domini ꝏ. cccc°. lxx°. nono.

Jtem afentc sera loptur filipusson alla sno wordna peninga sera þosteine þorarinssyne sem hier fyrri standa skrifadir[1]) ok j þessa somu peninga lnktte sera loptnr sancte johannis likneske baptiste tuær koparstikr ok tuær alltaris bryn fyrir ij. hundrud ok tuær kluckur fyrir fiogur hnndrnt. skyllde þessir peningar kluckur bryn ok stickr vera ænenlig eign kirkiunnar j gnfudal[2]).

Sira þorsteinn hefir lied sira olafe æ stadarhole kalek ok de tempore bok fra aduentu ok til paska pistlar ok gudspioll.

sira Jone æ stad psalltara. jolabok ok eina kuern.

---

[1]) Þ. e. í máldaganum frá 1470 og afhendingunni frá 1473 (DI, V, Nr. 521 og 624). [2]) Það sem eptir fer er ritað nokkru síðar („manu recentiori longe", AM.), svo sem c. 1490.

201. 4. Júní 1479. í Laufási.

Þorkell prestr Guðbjartsson skipar Magnús Þorkelsson son sinn ráðsmann í Laufási yfir búi sínu og öllum eignum til næstu fardaga.

AM. Fasc. XXIV, 23, frumrit á skinni, og er innsigli séra Þorkels fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 146.

Vmbodzbref magnusar þorkelſsſonar[1]).

Þat giori ek þorkell prestr gudbiartzson godum monnum viturlict med þessu mino opno brefui at ek hefi sett oc skipat Magnvs þorkelsson son minn ráázmann oc forstiora ýfuer stadnum j laufáási oc aullum stadarins penningum oc suo ýfuer minum penningum fæstum oc lausum quicum oc daudum. Skal hann hion rááda kaup giallda kaupa oc selia þat alltt sem hentar oc mier þikir þaurf til standa. suo skal hann iardir býggia leigur oc landskýllder wt taka oc mier riettan reickningskap af gera. Skal greindur magnus hafua sina quinno heima j laufáási nær sig oc ein full tekinn man til þionuztu vid sig. hefui ek oc golldit áádrnefndum magnusi j sin þionustulaun einn panzara med kraga oc þar til iarnhatt. Skal hann þessa rráázmennzku oc forstiorn hafa til næstu fardaga oc þat leingr sem ockur vel semur oc ek giori ei adra skipan áá. Oc til sanninda her vm setti ek mitt inscigli fyrir þetta bref er giort var j laufáási j eýiafirdi fæstudaginn j huitasunnoviku anno M° cd° lxx° ix°.

---

202. 7. Júní 1479. á Eyrarlandi.

Dómr tuttugu og sex klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kæru biskups til Árna Höskuldssonar um kirkjuféð í Núpufelli í Eyjafirði og á Hnappstöðum í Fljótum.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 2, frumrit á skinni, og afskript eptir því meðal AM. Apogr. 3588. 15 innsigli eru nú fyrir frumritinu. — AM. Fasc. XXIV, 2, transskript á skinni frá 17. Júní 1480. — AM. Apogr. 3260. — Í Landsbókasafni 115. 4to, II, 48—50 (fyrri

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

partinu dómsins með hendi séra Vigfúsar í Hitardal, en síðarí hlutinu með hendi séra Jóns Ketilssonar í Hjarðarholti), og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 217—219 er afskript af þessum dómi, sem ekki stafar frá þessu transskripti, heldr frá sjálfu frumritinu.

Doom vm nupafel oc napstade[1]).

Þath giorum nier broder ion abote æ þingeyrum. herra sigurdur priur æ modruuollum. sneinbiorn þordarson. semingur magnusson. magnus ionsson. ion broddason. þolleifur magnusson. sigurdur þollacksson. ketill grimolfsson. nicholas þormodsson. biorn þorsteinsson. bergþor halldorsson. hallur finzson. hallvr arnason. rongualldur[2]) asgrimsson. ion gvdmundzson. geir uigfusson. þosteinn gudmundzson. arnbiorn asmundzson. nicholas kollason. arne hallzson. þorfinnur þorolfsson. olafur þorgeirsson. stigur ingimundarson. þoruardur biornsson ok ion þosteinsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum niturligt med þessu uoru opnu brefi. ath þa er lidet nar fra hingathburdi vors herra ihesv christi þushund fiogur hundrut siotiger ok níu ær. manndaginn næsta epter de trinitate æ eyrarlandi j eyiafirde. æ almennelegre prestastefnu vorum uier j dom nefnder af vorum nirduligum herra herra olaf[3]) med guds nad biskup æ holum ath dæma um þa ækiæru er biskupenn kiærdi til arna hanskolldzsonar um kirkingozen j nupufelle j eyiafirde ok hnappstodum j fliotum. Var þetta uor domur j fystu ath uier dæmdum stefnuna logliga ok arna hoskolldzson logliga firir kalladañ hier j dag ok hann skylldugañ ath leida tuo loglig uitne hier upp æ stadenn eda innan halfs manadar firir biskupenum eda hans umbodsmanne huersu mickla penninga hann hefer tekit kirknanna vegna nupufellz ok hnappstada j fliotum þa hann fieck þær fyst til eignar edur umbods j innstædu ok[4]) suo huersu mikit fallit hefer sidan j porcionem ok mortalia ok suo huersu mikit hann atti ath suara firir fandur sinn upp æ sinn part. getur hann þesse uitne leitt. þa dæmdum uier fyrnefndan arna hoskolldzson skýlldugan ath luka fýr skrifudum kirkium i[5]) nupufelle ok

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi; vm kirkio gozen j nupafelle XXIV; [2]) rognvalldr XXIV; [3]) olafi XXIV; [4]) sl. XXIV; [5]) sl. IV, 2; b. v. 115.

hnappstodum suo mickla penninga hnorre kirkinnne nm sig sem hann er þeim nn skylldngnr sinna uegna ok fandnr sins innan halfs manadar ath heẏrdum domenum. vtan porcio skal allt lugt nera seinazt ath michelsmessu j haust. fallazt honnm þessi uitne sem fyr skrifath stendur þa dæmdum uier adur nefndañ arna skylldugañ ath leggia fram suo mickla peninga huorre kirkiunne nm sig under sinn suarenn bokareid ok tneggia manna med honum þeir sem j hvorri þinganne hafa buit ok kunnigazt er til ath þær hafi þa fulla peninga af honnm ok hafi þenna eid vnnit eth seinazta ath þollacksmessn j sumar. skal opptnefndnr arni hanskollzson luka fyr skrifada peninga huorre kirkiunne nm sig heima ath nnpufelle ok hnappstodnm j fyr sogdum tima biskup olafi j hond ednr þeim sem hann til skipar nnder hans uald ok skipan epter þui sem kristeñ riettnr uth visar. €n ef peningarner lnkazt ei j fyrskrifadañ tima þa hofum nier dæmt fyr skrifadar iarder huora nm sig nnpnfell ok hnappstadi kirknanna eign suo mikit sem æ brestur ok ei uinnazt lansagoz til ath luka kirkiunnm saker þess ath kirkinnnar norn fyst æ þessnm iordum reistar.

[Ok til sannenda hier nm settum nier fyr skrifader lærder menn vor incigle firir þetta domsbref. skrifath j sama stad. dag ok ær sem fyr seger[1]).

---

203. 9. Júní 1479. á Grund í Grundarfirði.

Hústrú Ólöf Loptsdótttir gefr Arnóri Finnssyni til kvonarmundar og i sín þjónnstulann fjóra tigi hundraða og tilskilr þar fyrst jörðina Snorrastaði i Kolbeinsstaðaþingnm, og þar með gefr hún Arnóri þrettán hundrnð í kúgildnm og öllnm þarflegnm peningnm.

Eptir afskript gerðri á Reykhólum 15. Maí 1704, staðfestri af Gísla Jónssyni og Steindóri Helgasyni eptir transskripti frá 13. Dec. 1612. Sbr. DI, V, Nr. 622, 720; VI, Nr. 86.

---

1) [vantar i XXIV, 2.

Þad giorum vier Gndne Jonsson. Pall Jonsson. Salamon Eynarsson. Geirmundnr Ellingsson. Þorgils Jonsson. Jon asmundsson. Hakon Halldorsson. Vigfus Þordarson og Jon Petursson godum mönnum viturlegt. ad vær medkiennunst med þessu voru opnu briefe. þá ad lided var fra Gnds sonar hingadburd M. iiij^c. lxx. og .ix. ár midvikudægenn næstañ fyrer dyradag á Grund i Grundarfirdi vorum vær i hiá. sáum og heirdum á ord og handaband þessara manna ħustru Olofar Loptsdottur af eirne alfu. Enn Arnors Finssonar af annare alfu. falldest þad og skilldest under þeirra handabandi ad nefnd hustru Olof Loftsdottur[1]) gaf adurnefndum̄ Arnore Finnssyne (.xl^c.) til kvonarmnndar og i sijn þionustulaun. og var þar first tilskilen i þesse sömu .xl. hundrada jördeñ öll Snorrastader er liggur i Kolbeinsstada kirkiusokn er firnefnd ħustrn Olof Lop(t)sdottur[1]) gaf ádurnefndum̄ árnore finnssyne til fullrar eignar og frials forrædes med öllum þeim gögnnm og giædum sem greindre jördu Snorrastödum fillger og fillgt hefur ad fornu og nýu og hun vard fremst eigandi ad lögum̄ effter þvi sem henar kaupbrief þar um̄ giört utvijsar. undañ sier og sijnnm̄ erfinginm̄. enn under adurnefndañ arnor finnsson og hans erfingia og gaf ádnrnefnd ħustru Olof Loptsdotter optnefndum̄ arnore finnsyne ·xiij^c. i kugilldum̄ og öllnm̄ þarflegnm̄ peningnm̄. Og til sanninda hier um̄ setium̄ vier firnefnder menn vor jnsigle fyrer þetta brief skrifad i sama stad og áre deige sijdar enn fir seiger.

---

204. 13. Júní 1479. í Miklagarði.

Transscriptum þriggja presta af tveim bréfum um Hnappstaði í Fljótum frá 16. Apr. 1399.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 24, frumtransskriptið á skinni; innsiglin eru dottin frá. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. II, 220—221.

---

[1]) Svo.

Þath giorum uier herra hans doctor decretorum nicholas þormodsson gvdmundur ionsson prestar godum monnum vitorligt med þessu uoru opnu brefi ath uier saum oc yfer lasum opit bref med heilum oc oskoddum hangondum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur. [Hér koma tvö bréf um Hnappstaði í Fljótum frá 16. Apr. 1399, Dipl. Isl. III, Nr. 536 og 537]. Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar uor incigle firir þesse transkriptar bref skrifut j miclagardi j eyiafirde in festo corporis christi. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ nono.

---

205. **24. Júní 1479.** **á Barði.**

Haldór Brandsson gefr Hrafni Haldórssyni syni sinum Barð í Fljótum með samþykki og handabandi Helgu Einarsdóttur konu sinnar og Ólafs Haldórssonar bróður sins.

Landsbókasafn 858. 4to, bl. 18b (JP), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref (ad) Halldor Brandsson gaf syne sijnum Hrafne Bard.

Þad giorum wier Bauduar Finnsson. Bauduar Arnason. Hallur Helgason. Oddur Sygurdsson Godum monnum viturligtt med þessu voru opnu Briefe ad þa lidit war fra hingadburd vors herra Jesu christi ꝏ iiij (c) lxx og ıx Aar æ Barde ȷ fliotum æ Jonsmesso vorum vier ȷ hia saum og heyrdum æ ord og handaʙand þessara manna Halldors Brandssonar og Hrafns Halldorssonar ad adurnefndur Halldor gaf nefndum Hrafni syni sıȷnum ȷordina halfa Bard ȷ fliotum med ollum þeim gognum og giædum sem greindri ȷordu fylgir og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og Halldor vard fremst eigande ad med samþyckie og handabandi Helgu Einarsdottur konu sinnar og eıȷ sıȷdur med samþyckie og handabande Olafs Halldorssonar Brodur hans.

Og tıl sanninda hier vm setium vier et cetera.

---

206. 24. Júní 1479. á Hólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIV, 11, frumtransskriptið á skinni. Af innsiglunum (3) er nú eitt fyrir og þó brákað. — AM. Apogr. 3265.

Þath giorum uier þosteinn ionsson. andres ionsson ok gudmundur ionsson prestar godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi ath uier saum ok yfer lasum opit bref med heilum ok hangandum oskoddum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur.

[Hér kemr ábyrgðarbréf Solveigar Þorleifsdóttur fyrir séra Sigmund Steindórsson frá 15. Apr. 1479, Nr. 185].

Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar uor incigle firir þetta transkriptarbref skrifath a holum j hialltadal in festo sancti iohannis baptiste. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxx⁰ nono.

---

207. 25. Júní 1479. í Skálholti.

Skipan Magnúsar biskups Eyjólfssonar um kaup presta og djákna, um heytoll, tíundir, rómaskatt, legkaup, olíunarkaup, rétt Skálholtsbiskups, aflausnir, brullaupsgerð, um að halda heilaga Maríumessu 21. Nóv. svo sem Maríumessu síðari, og um þurföstur.

AMagn. 168.B 4to, bls. 24—25., skinnb., þetta skr. c. 1500. — AM. 154. 4to, bls. 154, skinnb., þetta skr. c. 1500. — British Museum Addit. 11,242. 4to, bl. 41a, skr. 1543—1591 (syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ) á pappír. — AMagn. 238. 4to, bl. 173b á pappír, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), en hér er að eins § 3 og § 4. — Ny kgl. saml. Nr. 1847. 4to, A, bl. 42—43 á pappír, skr. 1669 (bók séra Guðbrands í Vatnsfirði); hér er að eins § 3 og § 8 og svo upphafið, og er statútan hér heimfærð til „Anno MCDLXX“ (!). — Rask. 66. 4to, bls. 140, með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (sl. § 8—10).

Statutum biskup magnus eyolfssonar[1]).
Jn nomine domini amen[2]).

---

[1]) 154; Statvtvm 11,242; vantar i 168. [2]) sl. 11,242.

[anno domini[1]) ꝏ⁰. cd⁰. lxx⁰. nono a faustudagin [næsta firir festum beatorum apostolornm petri et pauli[2]). jn [publico sinodo[3]) j skalhollte skipade wirdulegr herra. herra[4]) magnus med guds nad biskup j skalhollte þessa articulos[5]) sem hier fylgia med samþygt allra þeirra prelata oc presta sem þar woro þa saman komner [oc tilkallader[6]).

Jn primis at aller þeir þinga[7]) prestar er .ij. soknar kirkinr hafa take .c. j kaup af huorre kirkiu halft fritt[7]) enn halft[8]) ofritt. hier med skal hann hafa sæng og þionuztu.

Jtem huor diakn skal hafa [klædi oc skædi[9]) oc þionnztu[10]) þar til sem hann a at vera.

Jtem gialldizt .j.[11]) heytollr af huorri jordu. þo fleire bvi a en einn.

Jtem gialldizt allar tivnder af aullum þeim iordum sem wnder heilaga skalhollzt kirkiu hafa komit oc hueria adra kirkin edur klaustur jnan næstu .xx. wetra æfuenliga oc so af þeim sem[12]) hedan af wnder koma.

Jtem .iij.[13]) aura segt se[14]) a heÿtolle romaskatte légkaupi [oc oleunar kaupi[15]).

Jtem at biskup[16]) j skalhollti taki tuefalldan rett j sinne uisitaciu fra þui er hann fer heiman oc til þess er hann kemur heim aptnr oc aller hans menn þeir sem hann nefner til ferdar med sier oc honum ber [at logum[17]) at hafa.

Jtem at aller systrungar oc brædrungar leysizt af[18]) biskupi oc hafi sialfur segtina.

Jtem huer sa madur sem[19]) sier hefer mey edur konu festa halldi brullaup sitt jnan næstu .xij. manada eda sekizt hann. xij. aurum a huerium .xij. manudum þadan j fra til þess hann helldr.

---

[1]) [168; vantar i 154. [2]) [firir petnrzmesso oc pals 11242. [3]) [sinodo generali 11242. [4]) sl. 168. [5]) articulis 168. [6]) [sl. 11242. [7]) sl. 168. [8]) sl. 168. [9]) [mat oc klæde 154; sl. 11242. [10]) oc skædc, b. v. 154. [11]) einn 154. [12]) sl. 168. [13]) þriggia 168. [14]) se, b. v. 154, 11242. [15]) [oliunar(!) 168; § 6 er = § 7 og § 7 = § 6 i 154, 11242. [16]) biskvpen 11242. [17]) [b. v. 11242. [18]) at 168. [19]) sl. 168.

Jtem at presentacio[1]) marie se halldin at ollu so sem [sidare messa[2]) a sumarit.

Jtem huer madur sem æ [hundrad[3]) fyrer sic oc huern sinn omaga þurfaste huorn friadag sem ei ber laughelgan dag æ vtan j paska viku oc jola uiku[4]).

---

208. 1. Júlí 1479. á Öxarárþingi.

Diðrik Píning hirðstjóri sunnan og austan á Íslandi kvittar Þorleif Björnsson fyrir þá peninga, er Þorleifr galt honum, svo honum vel ánægði, í þá bréfalausn, er konungr skipaði honum, en bréfið snart Þorleif og Ingveldi Helgadóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 172—174, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Bref Dydricks Pinings.

Þad giörir eg Dydrick Pijning hirdstiori fÿrir sunnañ og austañ ä Jslandi godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennunst. ad eg hefi tekid af Þorleifi Biörnssyni ut peninga. so mier vel änægir. horn giört af Tönn. og þar til sylfur j þa brefalausn er minn naadug herra kong Kristiern skipadi mier fyrer þad bref sem snart Þorleif Biörnsson og Jngvelldi Helgadottur. og þvi giörir eg fyrgreindur Dydrick pining ädurnefndañ Þorleif Biörnsson og fyrnefnda Jngvelldi Helgadotter ölldungis kvitt og äkiærulaus upp ä mijns naadug herra kongsins vegna og minna fyrir ädurgreinda Brefalausn. Og til sannanda hier um setta eg mitt ɿnnsigli fÿrir þetta bref. skrifad ä almenneligu Öxarärþingi tveim nottum effter Pieturzmesso. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi M. ccc(c) siötyger og niju är.

---

[1]) sancti(!) b. v. 11242. [2]) [mariumessa seinne 11242. [3]) [u. hundrud 154. [4]) Þessa grein vantar í 11242.

---

209. **1. Júlí 1479.** **á Oxarárþingi.**

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um vígsmál Gísla Filippussonar, er hafði slegið í hel Björn Vilhjálmsson.

AM. Fasc. XXIV, 20, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 621 (eptir frumritinu). — AM. Fasc. XXIV, 21, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 622 (eptir transskriptinu).

Domur vm̄ vijg sem Gijsli voo og hans viglysing[1]).

Þat giorum vær eigell grimsson. gudne jonsson. narfi þoruallzson. sigurdur dadason. þorstein þorleifsson. jon sigurdsson. gunar jonsson. finnur peturson. gudmundur steffansson. jngimundur finnson. þorleikur gunsteinsson ok jon hrafnson. godum monnum viturligtt med þessu vorv opṅv brefi ath þᴏ́ᴀ er lidit uar fra hingadburd vors hera jhesu cristi. þvsund fiögr hundrud siavtiger ok niv ar. fimtvdagenn næsta eptter peturs ᴍesso ᴏ́ᴀ almenniligu avxararar þingi. worum vær j dom nefnder af ærligum manni hrafni brandzsyni logmani nordan ok vestan ᴏ́ᴀ jslandi. ath skoda ok dæma vm̄ þat mannslag. sem gisle filipson veittj medgongu. ath hann hafdi ofirirsyniv j hel sleigit biorn vilialmson. en einar þorolfson hafdi adur ᴏ́ᴀ sig lyst. huerr er lauglig var dæmd adur ᴏ́ᴀ þui sama auxararþingi hans uegna. war þar ok suarid j anari grein ath adur nefndur gisle hefdi lyst ath hann hefdi verid j þui sama slagi. er fyrr nefndur biorn feck sitt banasᴏ́ᴀr ok veitt tilrædi þrimur monnum edur fiorum. þo hann vissi eigi huortt þeir hefdi feingit skada edur eigi. Þotti oss þᴏ́ᴀ fyrr nefndur gisle eigi leyna vilia. ath hann hefdi manninn matt j hel slᴏ́ᴀ. Ok þui dæmdvm vær fyrrnefndan gisla þeirrar saumv víjglysingar j allan mᴏ́ᴀta niotandi verda. eptter þui sem laugbok vottar ok vors nᴏ́ᴀdugs herra kongs hakonar bref vtvisar. Nu med þui

[1]) Utan á XXIV, 20, að eg held, með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar.

ath þar syndiztt. ath bæturnar vorv lugttar med fullri borgañ. enn grid fylluliga selld. eptter þui sem rettri gridasokn til heyrer. Ok þui dæmdum vær opttnefndan gisla laugliga ferianda fram til noreges[1]) ok þar á kirkiv. ok komi suo til mins herra kongsins náda. þat hradaztta hann kann. samþygtti hrafn laugmann med oss þenna vo(r)n dom. huer er sitt insigle sette med vorvm fyrr nefndra manna insiglum firir þetta vortt domsbref skrifad j sama stad ok æri deigi sidar enn fyr seger[2])

---

210. **2. Júlí 1179.** **á Þingvelli.**

Þorleifr Björnsson „hirðstjóri og höfuðsmann yfir Ísland" kvittar Gísla Filippusson um þegngildi fyrir víg Björns Vilhjálmssonar.

AM. Fasc. XXIV, 19, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 620.

Þat giorer ec þorleifur biornsson hirdstiore ok haufudsmann yfer jsland godum monnum kunnigt med þessu minn opnv brefi ath ec medkennuñzt ath ec hefer upp borit ok uth tekit af gisla filpussyni ok hans vmbodsmanne mins herra kongsins þegn sem mier vel á næger firir þat mannslag er hann j forsyniu j hel slo biarna[1]) uilialmsson. þui giorer ec fyr greindan gisla kuittan ok akærulausan vm adr greint þegngillde firir mier ok aullum mins herra kongsins vmbodsmonnum. Ok til sanninda hier vm setta ec mitt Jnnsigli firir þetta kuittunarbref er skrifat uar a þinguelle faustudaginn næsta efter petursmessu. arum epter gudz burd. ɱ.° cccc.° lxx ok niu ar.

---

211. **5. Júlí 1479.** **í Skálholti.**

Sigmundr prestr Steindórsson kvittar Brynjólf Sigurðsson um allar þær heimreiðir og fjárupptektir og allar aðrar sakir

[1]) Svo. [2]) Þ. e. 2. Júlí.

og ákærur, er hann þóttist mega til hans kæra sinna vegna og Jóns Sigmundssonar sonar síns og annara sona sinna.

AM. Apogr. 4182 „Ex originali Halldoru Erlendzdottur i Bolstadahlid“ (AM.). Tvö síðustu innsiglin voru dottin frá; höfðu alls verið fjögur.

Þath giorum vid olafur oddzson. hrafn oddzson prestar. biorn haflidason. sigvatur gudmunzson leikmenn godum monnum vitanligt med þessu voru opnv brefi. ad þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi ꝏ. cccc. lxx. ok .ıx. ar. æ sunnudagin næsta epter visitacio beate marie[1]) j biskups stofunne j skalhollte j biskupstungum. vorum vær j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna sira sigmundar steinþorssonar ok bryniolfs sigurdzsonar. ad suo firir skildu ad nefndur sira sigmundur gaf adurgreindan bryniolf öllungis kuittan ok akærulausann firir sier ok ȷone sigmunzsyne syne sinum vm allar þær heimreider ok fiarupptekter ok allar adrar saker ok akærur þær sem hann þottizt mega til hans kæra sina vegna. eda adur greinz jons sigmunzsonar sonar sins eda annara sinna sona.

Ok til sannenda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnsigle firir þetta vitnisburdarbref skrifad j skalhollti sama áre deige sidar en fyr seger.

---

212. 9. Júlí 1479. í Skálholti.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIV, 21, frumritað transskript á skinni.

Domur vm vijg.

Þat giorum uær uigfus biarnassn. pall jonsson. þorolfur augmundzson ok siguatur gudmundzson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath uær haufum sied

[1]) Þ. e. 4. Júlí.

ok yferlesit opit domsbref med heilum ok oskauddnm dañdemanna jnsiglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr alþingisdómr um vígsmál Gísla Filippussonar 1. Júlí 1479, Nr. 209].

Ok til sanninda hier um settnm uær fyrr nefnder menn uor jnsigli firir þetta transkriptarbref. skrifat j skalhollti faustudagin firir margrete virginis. arum epter gudz bnrd. ꝏ⁰ cccc⁰ lxx⁰ ok nin ar.

---

213. 9. Júlí 1479. í Skálholti.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIV, 19, frumtrans-kriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 620.

Þat giorum uær pall jonsson ok siguatur gudmundzson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath uid haufum sied ok ẏfer lesit opit bref hirdstiora þorleifs biornssonar med hans heilu ok oskandu hañgañda jnsigli suo latañda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr kvittunarbréf Þorleifs hirðstjóra Björnssonar til Gísla Filippussonar um þegngildi fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, 2. Júlí 1479, Nr. 210].

Ok til sanninnda hier nm settum uid fyrnefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad j skalhollte faustudaginn firir margrete uirginis. arum epter gudz burd. ꝏ.⁰ cccc. lxx ok niu.

---

214. 16. Júlí 1479. í Hundadal.

Vitnisburðarbréf, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni bónda Þorleifssyni fult eignarumboð á öllum þeim peningnm í Vestfjörðum, er sér hefði til erfða fallið eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, alls níu hundruð hndraða, en stæðu hjá Guðmundi Arasyni bróður sínnm í aungu sínu frelsi.

AM. Fasc. XXIV, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er fallið frá. — Afskript af bréfinu er í Kriogers safni 2. 4to, bls. 275—279, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

lysingarbref olafar til b(i)arnar[1]).

Þat giore ec þollakur uigfusson godum monnum uiturligt at ec medkennundz med þessu minn opnu brefe at þar uar ec j hia æ kuennabreckn j breidafiardar daulum[2]) sa ec oc heyrda ec æ ord oc handaband þeira bonda heitens biarnar þolleifssonar af einne ælfu. enn olofar aradottur af annare ælfu. faldiz þat oc skildizt under þeirra handabande at nefnd olof aradotter gaf fẏr nefndum birne þolleifsẏne sitt fullt oc laugligt eignnar umbod æ aullum þeim peningum sem hun atte oc eiga þottizt æ uestfiordum kuikum oc daudum jordum oc kugilldum fridum oc ofridum þeim sem hun reiknnadj sier til erfda hafa fallit epter ara gudmundzson fodr sinn. iiij. c. hundrada oc svo epter þorgerde olafsdottur modr sina. u hundrud hundrada. iiij. c. hundrada j iordum. enn hundrad hundrada j gripum oc lausagotze. sagde hun þessa alla fẏrskrifada peninga stan̄da hia gudmunde arasẏne brodur sinum j aungu sinu frelse. sagdizt oc adr nefnd olof aradotter hafa beidzt sinna peninga af gudmunde arasẏne oc fẏrirbodit honum at hallda þa. enn hann uillde henne aungu til suara. skẏllde biornn þolleifsson þessa alla fẏr skrifada peninga sekta oc sækia oc saker æ gefa ef þeim uære halldit oc þeira ut krefia huar sem þeir stæde oc at aullu med þa fara sem hann ætte þa sialfur. skyllde opttnefndur biornn þolleifson eignnazt til fullrar eignnar æfennligrar fyrir sina armædu allar þær ælaugr sem ordit hefde æ fyrskrifudum peningum fra þeim fẏsta dege er þeim uar oleẏfeliga halldit oc til þess er hann kynne þa aptur at fa. hia huerium helldz þeir stæde oc hann kẏnne þa upp at fretta enn afhennda olofu aradottur eda hennar erfingium suo mykla peninga sem jnn kom j fẏstu oc fẏrskrifad stendr.

for þesse giorningr fram um uorit næsta adnr enn biorn þolleifson reid til reykhola oc hann tok þa ad sier oc hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker.

---

[1]) Utan á brèfinu með gamalli hendi. „Umbodsbref Biörns Þorleifssonar af Olöfu Aradottur“ Kr. 2. [2]) daudum, frumbr.

Oc til sanninda hier um setta ec mitt jnnsigle firir þetta uitnnisburdarbref er skrifat var j hundadal enum meira j breidafiardardaulum faustndaginn næsta fyrir translacio sancte thorlaci episcopi þa er lidit var fra hingatburd nor(s) hera jhesu christi ꝏ. cccc. lxx. oc niv ær.

---

215. 30. Júlí 1479. á Hólum.

Vitnisburðr, að Loptr Ormsson hafi samþykt það kaup, er Solveig Þorleifsdóttir móðir hans seldi Sveini Guðmundssyni jörðina Hamra í Tungnsveit.

AM. Apogr. 5621 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn".

Þath giorum vit kolle magnusson ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligt med þessu ockru o;nu brefi. ath vith vorum i hia sæm ok heýrdum æ heima i domkirkiunne æ holnm j hialtadæl fimtudagen næsta fyrir andresmessv vm vetnrenn ord ok handaband loptz ormssonar af einne halfu enn sveiñs gndmundssonar af annarre at fýrnefndur loptnr samþýkte þat jardakaup sem moder hans solueigh þorleifsdotter hafdi giort vith adrnefndan svein gudmundsson þa er hvn hafdi sellt honnm hamra er liggia j tungusveit i mælifellzkirkiusokn med ollnm þeim gognum ok gædum sem greindre jordu hafdi fylgt ath fornu ok nýio ok þau vrdn fremst eigande ath ok hier efter vilium vith sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier vm settum vith fýrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifat ꝍ holum j hialltadæl faustudagen næsta epter olafsmessu fyrri Anno domini ꝏ° cd° lxx° nono.

---

216. 30. Júlí 1479. á Hólum.

Skipan Ólafs bisknps Rögnvaldssonar um sálumessur á Hólum i Hjaltadal.

AM. Fasc. XXIV, 4, frumrit á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 12 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3262 (eptir frumritinu). Skipan þessi er

til í ýmsum pappírsafskriptum, öllum misjöfnum og til lítilla brigða. Prentuð er hún áðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 612—616 með latínskri þýðingu.

Skickunarbref biskups Olafs vm salutijder.[1])

Jn nomine domini amen.

Allzvolldugum gudi til heidurs. iungfru marie. sancto iohanni episcopo holensi. hinum goda gudmundi oc ollum guds helgum til virdingar. heilagre hola domkirkiu til styrkingar. ollum syndugum monnum til miskunnar ok synda fyrirlatningar. oc sierdeiles ollum christnum sælum til hialpar oc huilldar. ꝭofum wij olaf med gudz nad biskup æ holum skipath ok sett eina æfenlega messu dagliga firir ollum christnum sælum j fyrnefndre domkirkiu æ holum. uid þath alltare sem fyrir nordan stendur svo leingi sem kristeñdomurenn stendur epter þuí sem síjdur er j morgum kirkium j heimenum. Setium víj hier til ok tilskylldum einn prest j þessv biskupsdæmenu ath upp hallda ok fram flytia þessa salumessu. lesande enn stundum syngiande huerñ dag æ xij manodum suo leinge sem hann lifer. enn annar j hans stad ef hans kann uid ath missa. skal hann hafa þar firir fiogur hundrvt j kaup sitt ærliga med þessvm skildaga. atta stikur klædis. iiij voder eda suo goda peninga ok eitthuert hundrad þar til ok fríj kost ok mat heima æ stadnum æ holum epter uorre skipan ok allra godra formanna a holum epter oss komanda samþýcki. sitiandi til bordz med kirkiupreste ok liggia j prestaburi. skal hann ok ganga til kors in festis dupplicibus ok þa naudsyn krefur. Kann ok hans uid missa þa skolu prestarner þeir sem uacantes eru æ stadnum hallda uppe þessa somu salumessu suo hun falle onguan dag nidur. þar til annar prestur kemur j hans stad epter skipan ok rade formannanna æ holum ok hafi þar fyrir vth af sama kaupe fyrir hueria messu epter tiltaullda. skal ok fyrrnefndur prestur syngia salutider huerñ sunnudag um arid med odrum lærdum monnum þeim sem hann kann til fa. kann hann ok onguann fa þa skal hann lesa

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suo hatt ath uel megi heyra um kirkiuua uid sama alltare firir aptansong ok syugiaudi messu um morguuiu epter ath hringdum kluckum til huorstuegia j stopli.

Nv firir þann skulld ath þesse tidagiord skuli upp halldazt obrigdilega firir ollum kristuum salum ok daglega syngiatz ok lesazt sem fyrskrifath stendur. ħofum víj lagt til heilagrar hola domkirkiu staduum ok biskupsstolnum allar þær jarder ok peuinga sem víj hofum fcinget j seckter ok sakafelle sidan víj urdum biskup æ holum oc hier epter skrifath stendur. Jn primis bægisæ. skollatvngu. brattauollu firir nordan auxnadalsheide. horubrecku j olafsfirde. fiuuastade j laufæssþingum. halfau presthuam j reyckidal ok eide æ lauganese j skeggiastadar kirkiusokn. suo ok þar med iordeua flatatungu j skagafirdi ef huu uerdur dómkirkiuunar eign iunan þrenna xij mánada. helldr ok tiutige hundrada j lausagozum sem firir haua skal koma epter þuí sem bref þar um giord votta. Leggium víj ok til iordeua eptzaland j auxnadal ed víj keyptum med vorum peuiugum med x malnytu kugilldum ok suo þar til aull þau malnytu kugilldi sem med iordunum stauda firir uordan. eru þau allz .xxx. Eru þesser fýrnefnder peniugar ok jarder fram lagdar ok med nogañ forlagseýri utgreiddar op(t)uefndum preste til kaups ok matar firir sitt arbeide sem oss syuetz med dandi manna radi. skulu ok aller naudsyuleger hluter til fyrsagdz embættis at domkirkiunne tillegiatz med yfersyn formannanna ok þeirra skipan. Þui bidium víj kiærlega virdulega herra med gudi ok alla edla prelata holabiskupa epter oss komanda. ath coufirmera ok stadfesta þessa uora skipau ok giorning med síuu brefi ok innsigle. svo ath fyrnefnd salumessa ok vigilie uerdi upp halldnar ok epter þeirra bodi æfenlega lesnar ok suuguar firir ollum kristnum salum. suo vel epter þeirra audlat sem vntst. Suo ok ei síjdur alla officialis hola biskupsdæmis ok radzmenu æ holum. Bidium víj ok æ heilagrar holakirkiu uegna ok biodum epter skylldu sina æ heilagrar hola kirkiu uegua. ef þeir uília nockurñ godau hlut eiga med ollum kristnum salum fyrir utau euda ath styrkia ok upphallda

þessa opttnefnda tíjdagiord. ath setia prest annann j stadenn ef annars misser. sidsamann ok gudhræddann. lukandi honum fiogur hundrut j kaup arlega sem fýrskrifath stendur ok skipandi honum kost ok alla adra nau'dsynlega hlute ok þat sem þessare salumessu tilheyrilegt er af fyrnefndum peningum ef biskupslaust er æ stadnum. €n þa med biskups rade. ef hann er nær. setium víj ok ʀadzmannenn æ holum med rade officiales ef víj erum ecki nær fullann ok allan procuratorem ok umbodsmann æ allra kristinna salna uegna ath aller fyrskrifader hluter uerdi upphalldner epter þui sem ádurskrifath stendur sem hann uill snara firir guds dome ok fordatz guds reidi ok allra kristinna salna æ domsdegi. Nu til meire uissu ok stadfestu ath þesse vor skipan skal óbrigdelega halldatz um alldur ok æfe hafa edla prelatar ok prestar sem hier epter nefnatz j brefenu samþyckt þessa vora skipun ok giorning ok æ prestastefnu voru æ eyrarlandi med þeirra samþycki sem víj hofum fundit sidan ok heita.

Broder jon med guds nad abote æ þingeyrum.
broder einar med sama nad abote æ munkaþuera.
broder sigurdur prior æ modruuollum.

sirar og prestar.

þorsteinn ionsson ʀadzmann æ holum.
sueinbiorn þordarson.
semingur magnusson.
magnus ionsson.
þolleifur magnusson.
sigurdur þollacksson.
gudmundur skulason.
hallur finzson.
þorsteinn illugason.
arnbiorn asmundzson.
hallur arnason.
þosteinn gudmundzson.
ion broddason.
ketill grimolfsson.
olafur þorgeirsson.

arne hallzson.
ion ionsson.
nicnlas þormodsson.
andres ionsson. ok
stignr ingimnndarson med fleire dandimanna samþycke sem ecki eru nefnder.

Ok til sannenda hier um setium víj vortt inncigli med adnrgreindra prelata ok presta inciglnm firer þetta bref er skrifath var j domkirkiunne æ holum j hjalltadal fostndaginn næsta epter olafsmessu fyrri um sumarid. Anno domini ᴍ° cd° lxx° nono.

---

217. 5. August 1479. í Klifshaga.

Vitnisburðr nm landamerki Efri-Hóla í Núpasveit.

AM. Fasc. XXIV, 24, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3017.

landamerki vm efre hola 1479.[1])

Þat gere eg tvme arngeirsson godvm monnvm viturligt med þessv minv brefi at eiolfur nlfsson sagdi suo eg heyrda at hann hefdi sied og heyrt yferlesit a svalbarde j þistilsfirdi bref med sex manna innsiglvm svo latanda at jordiñ efri holar j nvpasveit ætte fiognr gerde tvo heima gerdi þvfvgerdi og kelna gerdi ok[2]) þar efter sagdizst hann sveria vilia ef þvrfa þætte. og[2]) til saniñda her vm setta eg mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j klifshaga j æxarfirde fimtvdagin næsta efter olafsmessv sidare þa lidit var fra hiñgatburd vors herra jesv christi þvsvnd fiogur hvndrvd siotiger og niv ær.

---

218. 20. August 1479. á Munkaþverá.

Atli, Kári og Eyjólfr Önnndarsynir selja Einari ábóta og klaustrinu á Munkaþverá allan skóginn í Vaglajörðn milli

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo fullum stöfum.

Merkilækjar við Valavörðu og Kiðsár, að fráteknum ánefndum parti, fyrir alls fimtán hundruð, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 25, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá nema tvö. Bréfið er nokkuð feyskið. — Apogr. 3018.

bref vm vagla ok skogin j fnioskadal 1479.[1])

Þat gervm vær snorri biarnason ingimvndr halldorsson ormur ionsson loptur marteinsson þorarinn eireksson ok bessi avgmvndz son godvm monnvm viturligt med þessv voro opnv brefi ath þa er lidit var fra hingathbvrd vors herra ihesv cristi þvsvnd fiogur hvndrvth siotiger ok niv ár a illugastodvm j fnioskadal svnnodaginn næsta efter krossmesso vm vorit[2]) vorvm vær i hia savm ok heyrdvm á ord ok handaband einars abotha á munckaþverá af einni alfo en atla kara ok eyiolfs avnvndarsona af annarre ath svo fyrir skildo at þessir fyrr nefndir menn selldo einari abota ok klavstrinv a munckaþveræ allañ skoginn j vagla iordv milli markdælar vith valavordv ok kids ær er liggur i fnioskadal j hals kirkiv sokn til ævinnligrar eignar fra teknvm þeim skogar parte er liggur i mille lækianna vt fra flatagerdi fyrir nedan reidgavtv. skylldi huerr þeirra hafva fioritigi timbv(r)s arliga vr skoginum samfeingit stort ok smátt en ecki skylldi sv itala j erfdir ganga. skyldo þeir til bvss sins á voglum hafa allar naudsyniar vr skogi firir sik ok jordina en epter þa skyldi eingi sá sem byr á greindri iordv hafa meira vr skogi en leigulida ber. hier i mote gaf abothenn opt nefndvm monnvm fimm hvndrvth hverinm þeirra ok skyldi lvkazt á næstvm þremr arvm. jtem skyldo þeir fra klavstrinv hafa eyki i skoginum iamvel nætur sem daga ef þeir vildo til beitar þa þar er vnnit. skylldo þessir tidt nefndir menn atli kari ok eyiolfur svara lagariptingum a avllvm þeim skogi sem þeir seldo abotanum. en einar abote eda klavstursens formenn a munckaþverá halda til laga. ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefndir menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifat á muncka-

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) þ. e, 9. Maí.

þveræ í eyiafirdi favstvdaginn næsta fyrir bartholomeusmesso sama ári sem fýʀ seger.

---

219. 20. August 1479. á Þingeyrum.

Vitnisburðarbréf tveggja presta, að Solveig Þorleifsdóttir hefði lýst því í banasótt sinni, að Ólafr biskup skylldi eiga jörðina Flatatungu, ef hún væri eigi leyst innan þess tíma, er bréf þar um gerst vottar.

AM. Fasc. XXIV, 15, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3270.

Bref vm flatatungu.[1])

Þath giorum uid sueinbiorn þordarson ok gudmundur ionsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þar voru uid j hia æ breidabolstad j uesturhope midkudaginn efter assumpcio sancte marie uirginis[2]) ath sira sigmundur steindorsson ok olafur kodransson handfestu biskup olaf suo felldan̄ vitnisburd ath þeir skilldi sueria fullan̄ bokareid ef þurfa þætte ath solueig þolleifsdotter hefdi þui lyst firir þeim ok skipat j sinne banasott ath biskup olaf skilldi eiga obrigdiliga iordena flatatungu er liggur j skagafirde ef hun uæri eigi leyst innan þess tima af hennar erfingium sem þat bref ut uísar sem þar vm giorztt uottar. Ok til sannenda hier um settu vid fýr skrifader prestar ockur incigli fyrir þetta bref er skrifath uar æ þingeyrum j hunauatzþingi fostudaginn næsta epter mariumessu fyrri. anno domini ꝏ° cd⁹ lxx° nono.

---

220. 23. August 1479. á Reykhólum.

Transskriptabréf af nokkrum skjölum um Guðmundareignir.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 187—188, skr. 1604. Dómabók þessa hefir áðr átt Jón háyfirdómari Pétrsson („þessa bók gef eg dóttur minni elskulegri Þóru Jónsdóttur. — Reykjavik, 21. Oktober 1891. — Jón Pétursson"). — Kriegers safn 2.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) þ. e. 18. Aug.

4to, bls. 285—295 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. — Uppbaf transskriptsins er hjá séra Jóni í Hitardal í Landsb. 115. 4to bls. 144, en þar vantar niðrlagið.

transkriptarbref af peningum Gnendar sem hann ħiellt rangliga fyrir Olufu Aradotter.

(Þ)ad giðrum wier Oddnr Sigurdzson. Ormnr[1]) brandzson og Gndmundur loptzson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ad wier hofum sied og yferlesid opid bref med hangandi ȷnciglum heilum og oskoddum og so latandi ord epter ord sem hièr seiger.

[Hér koma:

1, bréf frá 3. August 1460, DI, V, Nr. 200

2, bréf frá 5. Sept. 1460, DI, V, Nr. 202

3, bréf frá 6. Marts 1433, DI, V, Nr. 9].

Og til sanninda hier um setium wær fyrrnefnder menn wor ȷncigli fyrir þessi transskriptarbref er skrifud woru æ reykholum æ reykianesi manudaginn næstan fyrir bartolomeusmesso [Anno[2]) ꝏ cd. lxx og ıx ár.

---

221. 6. Oktober 1479. á Möðruvöllum.

Ólafr prestr Ingimundarson vottar, að hann hafi krafið Árna Höskuldsson í umboði Ólafs biskups eptir prestastefnudómi kirkjugózanna í Núpnfelli, en Árni hefði aungva peninga fram lagt.

AM. Fasc. XXIV, 3, frumrit á skinni. Tvö innsigli munu hafa verið fyrir bréfinu, en annað þeirra er dottið frá. — Apogr. 3261.

Krafa til arna Hauskulldssonar.[3])

Þath giorer eg olafur prestnr ingemnndarson goJnm monnnm niturligt med þessn minu opnn brefi ath þa er lidet var fra hingathburde vorss herra ihesu christi þushnnd fiogur hnndrut siotiger ok niu ær. næsta dag firir michelsmessn um hanstid[4]) reid eg til nnpnfellz j eyiafirde beiddi eg og krafdeg[5]) j umbode biskups olafs arna hauskolldzson fram-

---

[1]) Grimur, Kr. 2; [2]) [Þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi, Kr. 2; [3]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [4]) þ. e. 28. Sept.; [5]) Svo.

lags æ aullum þeim peningum sem hann var skylldugur kirkiunne j nupufelle epter þeim dome sem dæmdur uar æ prestastefnu æ eyrarlande j eyiafirde en hann lagde aungua peninga fram̄. voru þesser vottar nær sem med mier ridu. ion þordarson og þorkell oddzson huerer ath sin inscigle settu med minu incigle til sanz uitnisburdar hier um firir þetta bref skrifath æ maudruuollum j haurgardal manudaginn næsta epter michelsmessu æ sama æare sem fyr seger.

---

222. **8. Október 1479.** **á Skarði.**

Vitnisburðr, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni Þorleifssyni, þá er hún gerði testament sitt á Vatnshorni í Haukadal, til fullrar eignar allar þær sektir og álögur, sem fallið höfðu á peningum þeim, er hún erfði eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, síðan fyrst að Guðmundr bróðir hennar Arason tók þá af henni.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 272—275, með hendi Styrs Þorvaldssonar e. 1700.

Umbodsbref Biarnar Þorleifssonar og Olofu Aradottur.

Þad giöri eg Biörn Magnusson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennist. ad eg var ά Vatshorni j Haukadal. þa Olöf Aradottir giördi sitt Testamentum. og lysti þvi. ad hun hefdi giefid Bijrni Þorleifssyni til fullrar eignar allar þær sektir og άlögur sem fallid hafdi ά öllum þeim peningum sem henni hefdi fallid til Erfdar epter Ara heitinn Gudmundsson fôdur hennar og Þorgerdi heitina Olafzdottur modur hennar. sijdañ henni bar ad taka peninga eptir fôdur sinn. og allar þær sektir og άlögur. sem modir hennar bar ad taka a sijnum peningum. sijdañ fẏrst ad Gudmundur Arason brodir hennar tok þά af henni. og þar til ad hun deydi modir hennar. sagdist fẏrskrifud Olöf Aradottir þessa fẏrskrifada peninga hafa skipat fẏrskrifudum Bijrni Þorleifssyni fyrir starfa sinn og omak sem hann (hafdi) fyrir fẏrskrifudum peningum. Enn

fyrir allañ kostnadinn þann sem hann hefdi fyrir fýrskrifudum peningum. skipadi hun ad hann skylldi taka af ȷnnstædunni svo mýkid sem (hann) þættist vel halldinn af. Og til sanninda hier um setta eg mitt ȷnsigli fýrir þetta vitnburdarbref. skrifad ä Skardi ä Skardzströnd fostudaginn næsta eptir Leodegarii Episcopi. þa er lidid var frä hingadburd vors herra Jesu christi ꝏ. cccc. lxx. og niu är.

---

223. 9. Október 1479. á Skarði.

Vitnisburðr tveggja manna um það, að Ólöf Aradóttir hafi feingið Birni bónda Þorleifssyni eignarumboð á öllum þeim peningum á Vestfjörðum, er hún taldi sér til erfða fallið hafa eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, en Guðmundr Arason, bróðir hennar, hélt í aungu hennar leyfi.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 186—187, skr. 1604. — Yngri afskriptir eru í Landsbókasafni 115. 4to, (með hendi séra Jóns í Hitardal) og ÍBfél. 126. 4to, bls. 49—50 (eptir 115).

Wmbodzbref Olufar Aradottur og
Biorns Þolleifssonar.

(Þ)ad giorum wier Þorlakur Wigfusson og Biorn magnusson godum monnum witurligt med þessu ockru brefi ad þar woru wid ȷ hia a kuennabreckw ȷ breidafiardardolum. saum og heyrdum a ord og handaband [bonda heitins biarnar[1]) þolleifssonar af eirni alfu. enn Olufar Aradottur[2]) af annari. faldist þad og skıȷldist vnder þeirra handabandi. ad nefnd Oluf aradotter gaf fyrrnefndum birni þolleifssyni sitt fullt og logligt eignar umbod a ollum þeim peningum sem hun atti og eiga þottist a vestfiordum. kuikum og daudum.

---

[1]) [Svo ritað í öndverðu, en síðan með annari hendi fært svo til: „heitins biarnar Bonda"; „Björns heitins bónda" 115 og 126. [2]) „Mun þessi Óluf ekki hafa verið kona Sumarliða Loptssonar ríka? Þeirra dóttir Kristín, er átti Jón dan, launson Bjarnar"; athgr. í 115 og 126.

jaurdum og kngilldum. frijdum og ofrijdum. þeim sem hun reiknadi sier til erfda hafa fallit epter Ara gudmundzson fodur sinn cccc hundrada og so epter þorgerdi olafsdotter moder sijna. v^c hundrada. fiogur c hundrod j jordum. hundrad hundrada j gripum og lausagotzi. Sagdi hun alla fyrrskrifada peninga standa hia gudmundi arasyni brodur sijnum j aungu sijnn frelsi. Sagdist og adnrnefnd oluf aradottur hafa beidz sijna[1]) peninga af gndmundi arasyni. og fyrirbodit honum ad hallda þeim. enn hann willdi henni aungu til suara. Skylldi biorn þorleifsson alla þessa peninga segta og sækia og sakar a gefa. ef þeim wæri halldit. og þeirra utkrefia[2]) huar sem þeir stædi og ad aullu med þa fara sem hann ætti þa sialfur. skylldi optnefndur biorn þolleifsson eignast til [eignar og æfinligrar medferdar[3]) fyrir sijna armædu allar þær alogur sem ordit hefdi æ fyrrskrifudum peningum fra þeim fyrsta deigi er þeim war oleyfiliga halldit og til þess er hann kynni þa aptur ad fa. hia huerium hellst þeir stædi og hann kynni þa upp ad frietta. enn afhenda Olufu Aradottnr edur hennar erfingium so myckla peninga sem jnnkoma j fyrstu og fyrr skrifad stendnr.

for þessi giorningnr fram̄ vm worid næsta dag adur enn biorñ þorleifsson reid til reykhola og hann tok þa ad sier. og hier epter wilium wier sneria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hier um settum wid fyrr nefnder menn ockar jncigli fyrir þetta witnisburdarbref. skrifad æ skardi æ skardstrond laugardaginn næstan epter liotigarij[4]). þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu Christi ↀ cccc [siotyger og niju[5]) ár.

---

224. **10. Október 1479.** í Hjarðarholti. **25. Júní 1481.** í Hvammi.

Kaupmálabréf Ásgríms Sigmundssonar og Steinvarar Þórarinsdóttur.

---

[1]) Þ. e. = sinna. [2]) innkrefja 115, 126. [3]) „medferdar“ er hér bætt við, því að þvílikt orð vantar eptir hugsaninni; [æfinlegrar eignar 115, 126. [4]) leodegarii messu 115, 126. [5]) lxxix 115, 126.

AM. Fasc. XXIV, 18, frumrit á skinni mauktúið. Gat er fyrir einu innsigli, en sjálft innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1431.

Jn nomine domini amen.

lystitz og stadfestitz suo felldr kaupmale j millum asgrims sigmundzsonar og steinuarar þorarensdottʀ æ þeirra brullaupsdege j hiardarhollte j laxardal. æ sunnudaginn næsta fyrir festum ʀeliquiarum̄. þa eʀ lidit uar fra hingatburd uors heʀa jhesu christi m. cccc. lxx og ix ar ath greindr asgrimur sigmundzson taldc sier til kaups med nefnda steinuauru þorarinsdottuʀ attatigeʀ hundrada þar til skilin og j ʀeiknud .xl. hundrada j iordunne biarge j midfiʀdc cʀ liggr j stadarbacka kirkiusokn og iordin ʀofa fyrir fiaugr hundrut og xx j saumu kirkiu sokn. og þar til .xvi. hun̄drut j aullum peningum̄ er fader hans sigmundr prestr steinþorsson gaf honum.

hier j mote ʀeiknade þorarinn bon̄de aʀonson dottur sinne steinuauru þriatigc hun̄drada med þeim fridleika fÿst jordin skogar eʀ liggr j stadarfellz kirkiu sokn fyrir .xii. hun̄drut og þar til fimm malnÿtu kugillde. ij. gelldfiaʀ kugillde. kugilldiss hest. vij. hun̄drut j silfri og iij hun̄drut j þarfligum̄ peningum̄ ofridum. hier til gaf henne brodeʀ hennar seʀa hallr þorarinson .x. hun̄drut j aullum̄ peningum̄.

gaf optnefndr asgrimr sigmundzson kuinnu sinne steinuauru þorarinsdottnr j sinar lauggiafer jordina krossanes er liggr æ uatznese j holakirkiu sokn er jungkære einar biornson hafde honum adur feingit til fullrar eignar efter þui sem hans bref þar um̄ giort utuisar.

kiore optnefndur þorarinn aronson dottʀ sina steinuauru malakonu. ʀeiknatz þui male hennar .lx. hundrada j garde þrattnefndz' asgrims sigmundzsonar.

uoro þesser brullaupsuottar hallbiorn jonson sigurdur brandzson prestar þollakr þorkelson gudine jonson. jon oddzson og jon þosteinson leikmenn og marger adrer goder menn.

Og til sannenda hieʀ um̄ settum̄ uær fyʀnefnder menn uor jnnsigle firir þetta kaupmalabref skrifat j huamme j

huammsueit manudaginn næsta epter jons messu baptiste tueimur arum sidar en fyrr segeR.

---

225. **16. Október 1479.** **Í Haga.**

Vitnisburðr, að Jón Ólafsson og Hallfríðr Þórðardóttir meðkendust, að þau hefði feingið Gísla Filippussyni til æfinlegrar eignar jörðina Botn í Patreksfirði gegn prófentu þeirra hjóna og framfæri hjá Gísla og örfum hans með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 22, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1153. — Niðr í innsiglaþveinginn hefir verið rist annað frumrit bréfsins.

Bref vm haga[1]).

Þath giorvm ver jon prestur marteinsson vigfus biarnarson þorolfur avgmvndzson ok avdvn hrafnson leikmenn godvm monnum kvnigth med þessu voro oppnv brefi at þar vorv wær j hia ok heyrdvm á ath jon olafsson ok halfridur þordardotter koña hans medkenduzt ok vid geingv fyrir oss ath þau hefde giort so felldan giorning wid gisla filipusson. ath (þau) hefdi feingith honum bottn j patrexfirdi er ligur j saurbægiar kirkiv sokn á ravdasandi til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædvm sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornn ok nyiv ok þav vrdu fremzt eigandi at. enn hier j mot skildv fyrgreind hion sier æfinligt framfæri ok profentv hia fyrgrei(n)dvm gisla filipussyne ok ingibiorgv eyolfsdottvr konv hans ok þeira örfvm enn (ef) greind jord bottnn kyne af at ganga þa skyldi advr greindr gisle eiga attgang at jordvne hvalskeri j patrexfirdi j savmu kirkiv sokn ok so mikit vpp j jordina dvfansdal er ligur j otradals kirkiv soknn sem dyrleika munur yrdi jardana bozt[2]) ok hualskers. Ok til sannind á[2]) hier vm settv wær fyrnefnder men vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga á bardar[2]) strond laugardaginn næsta eptter kaliktus[2]) messv. arvm eppter gvdz bvrd m°. cccc. lxx ok ix ar.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

226. 18. Nóvember 1479. undir Núpi.

Bjarni Þórarinsson selr séra Jóni Gíslasyni til fullrar eignar jörðina Hraun í Keldudal fyrir sextigi hundraða í öllum peningum.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript á skinni frá 1504.

Þath giorvm ver sera are gudlavgsson. gudmvndr jonsson. gizur eysteinsson. jon biarnason godvm monnum kvnigth med þessv woru opnu brefi ath þar vorum ver j hia savm og heyrdvm a ord og handaband þessara manna af einne alfv biarna þorarinssonar enn af annari sera jons gislasonar. ath suo fyrir skilldv ath fyr nefndr biarne þorarinsson selldi adrnefndvm [sera joni[1]) gislasyni jordina hravn til fullrar eignar er ligr j kelldudal j dyrafirdi med vpplagi og samþýki solveigar gudmvndardottr konv sinar med aullum þeim gognvm og gædum sem greind(r)i jordv fýlger og fyllgt hefer ath fornv og nyiv og eg vard fremzt eigandi ath eptter gvdmvnd arason minar konv vegna. hier j motti gaf tittnefndur sera jon sextiger hundrada j avllvm peningum og skylldi lukazt a þrimur arum. Enn ef fyrnefnd jord hravn geingr apttr ath lavgum eda ofriki þa skal fyrnefndr sera jon eignazt jordina hest j avnvndarfirdi er ligr j hollz kirkiv sokn j so micith sem hon nemur. skylldi opttnefndur sera jon hallda jordunni til laga enn þrattnefndur biarne svara lagariptingum. Og[2]) til meiri vissv hier wm setta ek tittnefndur biarne mitt jncigli med anara dandi manna jnciglum. Ok[2]) til sanninda hier vm settum wer fyrnefnder menn wor jncigle fyrir þetta jardar kavps bref skrifat vnder nupi j dyrafirdi fimttvdagin næsta eptter marteinsmessu anno domini[3]) m° cccc° lxx° nono.

---

227. 24. Nóvember 1479. á Hólum.

Vitnisburðr, að þeir bræðr Haldór, Hrafn og Snjólfr Brandssynir geingu í borgan við Rögnu Rafnsdóttur móður sína

[1]) [tvískrifað í skinnbr. [2]) Svo. [3]) domino, skbr.

að svara kirkjugózum á Barði vegna Brands Haldórssonar föður þeirra, eptir því sem á hvers þeirra hlut kæmi á móts við systr sínar.

AM. Fasc. XXIV, 9, frumrit á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

Þetta bref ber vitne ad biskup olafur
hefur ecki orietteliga dæmt þa
skulld a þa brædur[1]).

Þath giorum vith gudolfur prestur magnusson ok illughe helgason leikmann godum monnum viturligt med þessu ockru opnv brefi ath vith vorum j hia savm ok heýrdum a j kirkiunne a barde j fliotum ord ok handaband þessara manna rognv hrafnsdottur af einne halfu. Enn af annari halfu halldors brandssonar. hrafns brandssonar ok sniolfs brandssonar. sona hennar skilgetinna. ath suo firir skildu ath fýrnefnder brædr geingu j borgun ath suara kirkiugozum a bardi vegna fodur sins brandz halldorssonar medan hann hefdi halldit bard suo mýklu sem á huers þeirra hluta kæmi j motz uith systur sinar. Ok hier epter vilium vith sueria ef þurfua þiker.

Ok til sannenda hier vm settum vith fýrnefnder menn ockur jncigle firir þetta bref skrifat a holum j hialltadal miduikudagenn næsta firir katerinar Messo. anno domini M° cd° lxx° nono.

---

228. **11. December 1479.** **á Hólum.**

Þorleifr Björnsson fær Ólafi biskupi til panta upp á þrjú ár í skuld sína jörðina Galtarnes í Víðidal með kúgildum, er þar með standa, en væri jörðin eigi leyst á þriggja ára fresti, þá skyldi hún eign biskups.

AM. Fasc. XXIV, 6, frumrit á skinni með öllum (3) innsiglum. — AM. Apogr. 3263.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

Brief vm galtaness[1]).

Þat giorum vier andres jonsson prestur jon þordarson og sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum viturligt med þessv vorv opnv brefui ath arvm epter guds burd. ᵯ⁰ cd lxx og niv ar a lavgardagin nesta firir lvciu messu vorvm vier j hia savm og heyrdvm a ord og handaband vors virduligx herra og andaligs favdvrs biskups olafs a holum af einne alfv enn þorleifs biornssonar af annare ath svo firir skildv ad fyrnefndur þorleifur feick biskupenvm til panta j skvld sina jordena galltarnes firir xl hvndroda j vididaal j hunavazsþingi er liggur j asgeirsar kirkiv sokn vppa þriv ar og þar med tvo malnýtv kvgilldi er standa med jordene. skal biskupin taka landskylldur ok leigvr af greindri jordu og kvgilldvm upp a fir nef(n)d iij ar. enn ef eigi er jordin leýst jnnan þriggia ara þa skal fir nefnd jord galltarnes vera obrig(d)ilig eign biskupsins a holvm med ollvm þeim gognvm og gædvm er greindri jordv fylgir og fyllth hefir at fornv og nyv ollv til skilldv enn ongv fra skilldv og optnefndvr þorleifvr uard fremst eigandi ath. skal þorleifvr lagariftingvm suara firir jordena enn biskupin hallda til laga. Og til sannenda her vm settvm ver fir nefndir menn vor jncigli firir þetta vitnisburdarbref skrifat j sama stad degi og are sem fir seigir.

---

229. 11. December 1479. á Hólum.

Bréf Þorleifs Björnssonar um pantsetning hans á Galtarnesi í Víðidal til Ólafs biskups um þrjú ár.

AM. Fasc. XXIV, 7, frumrit á skinni með einu innsigli (Þorleifs) nokkuð skemdu. — AM. Apogr. 3267.

vm galtaness[2]).

Þath giorer eg þorleifur biornsson godum monnum uit-

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema fyrsta orðið er ritað á 17. öld. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

urligt med þessu minu opnu brefi ath eg medkeunutz ath eg hefi feiuget virduligum herra. herra olaf med gudz nad biskup a holum jordena gælltarnes er liggur j asgeirsár kirkiusokn firir xl hundrada og þar til tuo malnytu kugillde med þeim skilmala ath ef iorden er ecki leyst innan þrenra xij mauada med fiorum tugum hundrada. þa skal hun uera obrigdeleg eign adur nefntz biskups olafs med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre iordu hefer fylgt ath foruu og nyiu og eg uard fremstz eigandi ad aullu til skildu en auugu fra teknu. skal og fyr greindur biskup olaf taka leigur og landskylld af nefndre iordu galltarnesi þar til ed peningaruer eru aller luckter. ok[1]) til saninda hier um setta eg fyr nefudur þorleifur biornsson mitt incigle firir þetta bref skrifath a holum j hialltadal laugardaginn næsta efter coucepcionem sancte marie uirginis. anno domini m° cd° lxx° uouo.

---

230. 13. December 1479. í Miklabæ.

Vitnisburðr Jóns Þorbergssonar um Miklabæjarrán.

AM. Apogr. 3597 eptir transskripti frá 13. Júní 1480. — Afskript af þessu bréfi er í Bps. 3. Fol., Landsbókasafni 107. 4tó, bls. 125—126 (skjalabók frá séra Jóni Haldórssyni í Hitardal) og MSteph. 78. Fol. bls. 181—182, skr. c. 1750.

Þath giorer ec jon þorbergsson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi ath ek var a miklabæ j skagafirdi j blaunduhlid þa er sigmundr prestur steinþorsson. einar biorusson med sinum fylgiorum er suo heita

ucruard einarsson. jon einarsson.
sigurdur einarsson. thomas hrafnsson.
petur þorsteinsson. narfi jousson.
sigurdur iuarsson. eyolfur gunnarsson.
asgrimur sigmundsson. jonar .ij. sigmundzsyner.
olafur asbiarnarson ok ion bup' hestastrakur.

---

[1]) Svo hér fullum stöfum.

gripu ok ræntu nefndan miklabæarstad fyrir sira jone broddasyne. kuomu hier til seinna þessir .ij. menn olafur þorbiarnarson ok jorundr lopszson. suo uis(s)i ek fyrir full sannindi ath þessir fyr nefnder menn sigmundr ok einar med sinum ollum fylgiorum nefndum ok onefndum speñtu ok uppneyttu kost fyrnefndz sira jons broddasonar. ok suo skipadi tittnefndur sigmundr prestur ok let drepa fyrir nefndum sira jone .v. hans eigin kyr. tarf tuæuetran ok kuigu ueturgamla. hier med spentu þeir upp heyen. ok elldebranda j suo mata. ath þeir gafu þau hestum sinum. sum feingu þeir j burtu odrum monnum. En sum fluttu þeir sialfer j bruttu. brutu þeir uída stadin ok spilltu honum ok eitt stortt jardkeralld er kirkian hafdi leingi att. spilltu þeir ok brutu ok breñdu uidunum. suo ok uissi ek fyllelega ath þeir lettu reka j bruttu .x. uxa gamla. En þa peninga er þa uoru epter. ok med marki sira jons voru. afmorkudu þeir utan ueturgæmallt fé. uoro þat .x. kyr. ij. kuigr tuæuetrar ok .xiiij. naut ueturgaumul. Raku sidan brutt þessa peninga ok þar med .v. kyr er hola stadur atti med hans eigin marki. ueturgamallt fé. er sira jon atti. v. tiger ok hest gradan. ueturgamlan hest ok hross.

Ok til sanenda hier um setti ek mitt jncigle fyrir þetta bref skrifath' æ miklabæ j skagafirdi j blaunduhlid upp æ sancte magnus dagh fyrir iol. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þushund .cccc. lxx. ok .ıx. ár.

---

231. 20. December 1479. í Rómaborg.

Leyfisbréf Júlíanuss biskups í umboði Sextuss páfa hins fjórða handa Páli Jónssyni á Skarði og Solveigu Björnsdóttur til hjónabands, þrátt fyrir fjórmennings frændsemi þeirra á millum, og skipun til (Magnúsar Eyjólfssonar) biskups (í Skálholti) undir banns pínu að hlýðnast þessu bréfi.

Landsbókasafn 115. 4to, I, 52, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730 (afskript þar af í ÍBfél. 126. 4to, bls. 111). — ÍBfél. 321. 4to, (fúin afskript frá 17. öld). — Advocates Library i Edinborgh

Coll. FMagn. 64. 4to, (≥1, 7, 14) bls. 6—7, með hendi séra Bjórns Halldórssonar í Sauðlauksdal (nokkuð afbakað, og því ekki tekinn orðamunr); virðist sú afskript vera gerð eptir kvori í 8vo, sem eg á, með hendi Jóns Finnssonar í Flatey, skr. um 1644. Afskript af þessu bréfi or og í ættatölubókum séra Jóns Ólafssonar á Lambavatni. Sbr. bréf frá 19. Dec. 1481).

Leyfis Bref Pals Jőnssonar ǎ Skarde og Solveigar Biỏrnsdottur[1]).

Wirduglegum Herra og fődur i Christo med guds nǎd Byskupe eda hañs umbodsmanne i andlegum hlutum heịlsum vier Julianus med gudlegre myskun Byskup Sabinensis med skijrum gudz kiærleika.

kom su Bæn fyrer oss af hǎlfu Pals Jonssonar leikmanns og Solveigar Biỏrnzdottur kvinnu yd(v)ars Byskupsdæmis. ad þaug verande fiormenningar sijn i millum ad frændseme gijrntust ḫionaband saman ad draga. feingu þaug nockur veitslu Bref hier um send ydur. Herra Byskup. edur ydrum umbodzmanne i andlegum hlutum. þaug hielldu ǎ medal annarra greina. ef ad slijkur frændsemis stiettur[2]) hittest þeirra ǎ mille skylldu þier med þeim dispensera. ad sagt hiőnaband mætte þa saman draga. Enn ef þier ǎsakid fyrrgreinda menn um þa hlute. sem þaug giỏrdu audmiuklega ad bidia Postuligt sæte med [vægd og myskun[3]) fyrer ad siǎ þeirra saluhiǎlp. þvi af rỏgsemd heilags Pavans. hvỏrs Skrifftafődurz geymslu vier hỏfum med hỏndum. og hañs sierlegu bode. þvi vær hỏfum vid hann hier um talad. biődum vier ydur hardlega i kraffte heilagrar hlydne. og under Banns pijnu. ad þier hlyded og hlyda lǎtid fyrrnefndum Brefum. ad ei kome þetta kveinsamt[4]) kall offtar meir til Herra Pavans Eyrna. og vær munum ydur med stefnu lǎta fram fara [i Rom.

utgiefed[5]) til S(ancte) Peturs under ȷnnsigle Skrifftafődurs Embættis 13 Calendas Januar(ij) ǎ nijunda ǎre Sixti Pava fiorda med þvi nafne[6]).

[1]) Dispenserunarbref Paals Jonssonar, Advoc. 64. [2]) riettur(!) 64. [3]) [miskunnar vægd, 64. [4]) kvennsamt(!!), Advoc. 64 og JFinnss. [5]) [Utgefid i Rom, Advoc. 64, JFinnss. [6]) Á spássiu ritar séra Jón: „ↄ: Anno 1480 secundum chronologium Gordoni", og er það rangt; á að vera 1479.

232. 1479.

Skrá um landamerki Brúnastaða í Tungusveit í Skagafirði.

Landsbókasafn 58. 4to, bls. 82, skr. c. 1726 (feyskið).

Þesse eru landamerke. sem Brunastade addeiler fra ödrum jordum. á tuær hendur og ad austan. fyrst a millum Þorsteinst(ada) úr storagríote vid svartá og so vppi litla skard. so i ytra endan á þorsteinstadatiörn. enn fyrir útan i þann stein sem steandur á melnum fyrir austan sydra hellirsæsenda. og so vestur j garden sem geingur a millum hafgrijmstada og Brunastada. so er og holme. sem nefndur er Brunastadaholme. er Suartá hefr afbrotid Brunastada lande. þar hun hefr þann vestare farveg geingid.

Þesse landamerke hafa halldin verid Brunastada i tijd Sira Sigurdar Þorlakssonar sem Mælefells stad hiellt Anno Domini ϖ⁰ cd⁰ Lxxix.

---

233. [1479].

Skriptamál [Ólofar Loptsdóttur].

JSig. 308. 8vo, pappírskver með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar í Dýrafjarðarþingum (d. 1773) eptir rollu á skinni, og er þetta ritað síðast á kverið, einmitt árið 1773, sama árið sem séra Ásgeir dó; telr Hannes ritstjóri Þorsteinsson, sem fyrstr benti mér á skriptamálin og sendi mér afskript af þeim til Khafnar 1898, að séra Ásgeir muni einmitt hafa dáið frá afskriptinni, og því vanti niðrlagið af skriptamálunum[1]); styðst þetta og við það, að ekki virðist neitt týnt úr bókinni, heldr hafi hér aldrei verið skrifað meira. Á blaði í fjögra blaða broti, sem liggr í þessu kveri, er og ritað upphaf skriptamálanna, og fyllir það blað nokkurn veginn litla eyðu, sem er öndverðlega í aðalafskriptinni. Á þetta blað er ýmislegt párað, þó með góðri og skrifaralegri hendi, svo sem: „Ecke er gaman ad þvi illa [all]dre(!) dygd sem kann ad spilla“, „Ha Edla og Velbyrdigum Amtmanne yfer Islande Hr. Olafe

---

1) Í Prestatali séra Sveins Níelssonar er dánarár séra Ásgeirs talið 1772, en Hannes ritstjóri hefir fundið í handriti eptir meistara Hálfdan Einarsson, sem Jón prestaskólakennari Helgason á, að séra Ásgeir hafi dáið 1773, og verðr það að vera rétt.

Stephanssyne", „Monsr Jon de Belsdal", „hier byriast og so sá vonde Sidur og", og að lyktum „The(!) Nicolausson", sem líklega á að merkja Þorleif Nikulásson landþingsskrifara.

Afskript séra Ásgeirs af þessu skjali er vönduð, og hefir hann leitazt við að fylgja stafsetning frumritsins. For Hannes ritstjóri svo feldum orðum um skjal þetta í bréfi til mín 23. Apr. 1898: „Frumritið er nú líklega glatað, en það mun hafa verið til langt fram á þessa öld. Svo sagði Pétr Eggerz (d. 1892) frá Akreyjum, er manna fróðastr var um ýmsa forna hluti, að hann hefði séð á Skarði á Skarðsströnd frumritið af skriptamálum Ólöfar ríku Loptsdóttur, og hefðu verið ófögr. Fleiri hafa og heyrt getið um þessi skriptamál, og kent þau við Ólöfu. Þykir því einginn vafi á, að þessi afskript í JSig. 308. 8vo, sé einmitt afskript þessara skriptamáls, þótt nafn Ólöfar sé ekki nefnt, af því að niðrlagið vantar. Vera kann og, að nafns hennar hafi eigi heldr verið getið í frumritinu, og það er jafnvel all-líklegt, því að skjal þetta mun aldrei hafa átt að flækjast margra á milli, en munnmæli mann frá manni geta haft fullkomlega rétt fyrir sér í því að eigna henni þetta. Af skriptamálunum sézt, að kona sú, er þar um ræðir, hefir verið stórauðug, átt eignir í öðrum landsfjórðungum og verið opt á ferðalagi, er alt getr átt vel heima um Ólöfu. Það er auðséð, að mjög lítið vantar aptan af skjalinu, og að syndaregistrinu er um það leyti lokið, þá er afskriptinni sleppir". Við þessi orð er fán að bæta og er flest í þeim tokið fram, som þarf. Þess má þó enn geta, að kona þessi segir á einum stað, að hún hafi verið svo ríkilát, að einginn maðr „þorði mér ásakan að gefa", og er leit á konu um langt skeið í sögu Íslands það, er hér getr verið um að ræða, annari en Ólöfu Loptsdóttur, sem annað eins geti átt heima hjá. Að vísu getr Magnús sýslumaðr Ketilsson árið 1800 í riti sínu um kirkjur á Íslandi þess, að til sé enn tvenn skriptamál, er kend sé við *Solveigu Þorleifsdóttur* (d. 1479) og *Solveigu Björnsdóttur* (d. 1495): „Endnu har man i Behold tvende saadanne Skriftemaale, som de to fornemme Koner *Solveig Thorleifsdatter* og *Solveig Björnsdatter* siges at have gjort, og som deres Confessionarius eller en anden, som de have aabenbaret deres Bekjendelse. har skriftlig forfattet" (Rask. 66. 4to, bls. 141—42).

Skriptamál Solvoigar Björnsdóttur eru enn til og finnast í skjalabók með hendi séra Björns í Sauðlauksdal, sem nú er í Advocates Library í Eidinaborg 21, 7, 14. 4to. En um hin skriptamálin, Solveigar Þorleifsdóttur, er það að segja, að þau hafa enn ekki fyrir mig borið. Verðr því ekkort með vissu um það sagt, hvort þau skriptamál, er hér koma, sé hin sömu og þau, er Magnús Ketilsson eignar Solveigu Þorleifsdóttur. Þó er ýmislegt er bendir á, að svo muni varla vera, og að þetta sé einmitt skriptamál Ólöfar. Er það fyrst, að þessi kona, er hér skriptar, telr sig ekki hafa átt nema einn bónda, verið að eins eingipt, og má það heimfærast upp á Ólöfu, en getr ekki átt við Solveigu, því að fyrst giptist hún 1434 Ormi Loptssyni, en tók að honum lifanda saman

við séra Sigmund Steindórsson og var síðan frilla hans um langa æfi, og getr varla hjá því farið, að við það hefði verið komið á einhvern hátt í skriptamálum Solveigar. Annað er það, að varla mundi vera komízt jafnríkilátlega að orði í skriptamálum Solveigar, þó að hún væri rík og mikil fyrir sér, því að hér er sem sú kona tali, er mest hafi átt undir sér allra kvenna á Íslandi á sinni tíð.

Um skjal þetta má enn geta þess, að ekki getr komið til nokkurra mála að ætla, að það sé samsetningr frá síðari öldum. Allr blærinn á því er rótgróinn 15. aldar blær, og sýnir það manni vel, hvað nærgaungulir og atfréttnir klerkarnir hafa verið í skriptastólnum hér á landi í páfadóminum, og eins hitt, að menn hafa eins og leitað sér fordildar í því, að útmála fyrir þeim syndir sinar sem mest. En þess verðr að geta, að öll fyrirsögnin hér eptir handritinu mun vera eptir séra Ásgeir.

Um dánarár Ólöfar Loptsdóttur er þess að geta, að hún mun hafa látizt seint á árinu 1479 (Sbr. Safn I, 25). Kemr hún síðast, svo menn viti, við bréf í lifanda lífi 9. Júní 1479, og á bréfi frá 29. Febr. 1480, (Nr. 237 hér á eptir) má sjá, að hún er þá dáin („sem hústrú Ólufu hafði tilheyrt"), en 15. April 1480 fara fram skipti eptir hana á Skarði[1]). Eg hefi því fært skriptamál þessi til árs 1479, því að helzt er ætlanda, að þau muni gerð á efstu stundum hennar. Að vísu er á einum stað talað í *nútíð* í skjalí þessu („sem mér *stendr* verst, því að minn eiginbóndi *verðr* optsinnis fyrir þeim áruna af mèr"), og mætti af því ætla, að þau kynni að vera gerð í sótt áðr Björn Þorleifsson dó 1467, er Ólöf kynni að hafa í fallið; en á þessu einu er þó lítið að byggja í sjálfu sér, og getr að eins verið frásagnarháttr sá, að hafa *nútíð* fyrir *liðna tíð*.

Confessio Turpissima
uppskrifud epter gamalli Pergamentis Rollu
Anno 1773.

Eg aum sek og syndug i augliti almattigs Guds segi þad gudi. hans millduztu modr jungfru sancte marie og ǫllum guds helgum monnum. og ydr minn andligur fader at eg [aumur kvenman[2]) hefur misgiórt j mote guds bodordum j ordum og verkum. j hugrenningum. j nidrfellingum

---

[1]) Solveig Þorleifsdóttir hefir og dáið sama ár (1479) á tímabilinu 12.—26. Mai. [2]) [í aðalafskriptinni er hér eyða fyrir þessum orðum, en á blaðinu í fjögra blaða broti stendr: „aumur keniman", sem án efa er mislestr fyrir „aumur kvenman", því að af öllum formála þessum er ljóst, að það er kona, sem hér geingr til skripta.

guds bodorda og j vangeymslu hans laga og rettinda. j æstleysi vit gud. og leti godra verka. j astleysi vid gud og oskapligre ohlydni vid minn sæta lausnara fôdr og modr og alla þa er yfer mig woro skipader mier til saluhialpar. Einkanliga ma eg hrædd vm vera at eg se hôrmuliga vafiñ j vij hôfudsyndum. þad er at skilia ôfund og ofmetnad. reidi. leti godra verka. agirni. ofneyzlu. saurlifi. þar med allar þær rætr og kvislir sem af sierhverri þeirra kunna at renna. ottar mig sarliga hafa snortid. Eg hefer misgert j seinkan jatningarinnar og j gleyming glæpanna og apturhuarfi syndanna. j heitrofi vid sialfañ gud. suo margfalldliga sem afskapliga. at eg fyllda þad sialldañ eda alldri sem eg iatadi gudi j skirn minne og skriptamalum og eigi sidr rauf eg sarliga þau heit sem eg hiet fyrir sialfrar minnar heilsu. huort sem þad var j peningum. fôstum. vôkum eda bænahalldi edr pilagrimsferd til heilagra stada. Eg hefi misgert j allz hattar vanrækt minnar saluhialpar. þuiat þad gott sem mier var kent las eg skiott og hraparliga afsnidandi fyrir fliotleika saker framburdarins stafinn og orda samstôfurnar. þar med gleymandi ordin full. versin half enn stundum ôll.

Hier med ma eg hrædd vm vera at optsinnis hafi eg hôrmuliga rangt lesit bædi saker vankunnandi og illvilia at eg villda eigi epter leita huad rett var. og þad syrgiligra at margan dag fellda eg nidr allar minar tider. giôrdi þar fyrir aunga minning j minu hiarta med nockurri idran edur þeirri astundan at giallda aptur gudi og hans helgum monnum þad er eg gleymdi med eiginligri og vilianligri vanrækt. Hier med geymdi eg sialldan med iafnadi at lesa[1]) þær veniuligar bæner sem eg sialf setti mier. suo at laungum let eg framar ganga leik og lausung og heimsligan hegóma enn þa góda hlute sem minne salu woro til bata. Eg hefer misgert j bôlvan og j brædi. j illyrdum og oþolinmædi vid mina navnga. þui at optliga sturladizt eg af litlu efni med omôguligri misþykt. þar sem til min var talat eitt ord

---

[1]) Hér þrýtr fjögrblaðabrotsblaðið.

omiukt gallt eg a mot mórg og hædilig med brigslan beiskrar samvizku. typtandi mier undirgefit folk framar med hotun og hardindum vondra orda med grimleiks yfergirnd rangrar afvirdingar helldr enn med miukbærri bæn edr skyllduligri siduendi. raskandi hórmuliga guds hatider med þeirri grein at eg skipadi minum verkmonnum at vinna a helga tíma. fleckandi og liotliga sialfa mig j þessum gudræka glæp suo at eg skar og saumadi bædi mier og ódrvm. þui veit eg mig sarliga seka vera þessa lagabrotz minna vegna og annara. þuiat eg mun suara eiga fyrir mig og alla þa er syndgazt hafa j fyrrsagdri ohæfu af minni aeggian. Væri sa nock(u)r er j moti mællti sakir gudhrædzlu mínu bodi og skipan hliop eg fram j reidinnar ædi med ferligum fvlyrdum og ofbelldi og geisiligum foradskap og aakefdarfullum heitingum ef hann giórdi eigi minn vilia.

Misgert hefi eg minn sæti fader j fóstubrigdi haskasamliga. þuiat alldri hellt eg dyggiliga þær skylldufóst(u)r sem mier woro settar og skipadar af kirkiunnar formonnum. enn eg giórdi mier fóstur epter minum hugþocka. suo bakferlada eg þessar og adrar gudligar skipaner at eg framde iafnliga minn vilia j óllum hlutum. enn eg varp mier at baki bodord kennimanna og minna yferboda.

Misgert hefi eg andligur fader j raskan heilags hiuskapar. þuiat eg elskadi sialldan minn eiginn bonda epter gudligu lógmali. verandi optliga j likamligri næverv vid hann. bædi a helgum tidum og fóstutidum. samþyckiandi honum j olofadri sambud a margan hætt sem mier þotti epterlatligaz. og þo eg hefdi j fystu eigi fulla astundan eda vilia til at brigda þeirri samkvomu sem mier er einsliga sett j lógmalinv. þa drozt þad af ockru blidlæti at siduzu j sameiginliga vidreign og holldliga samþægt. Eg hafdi optligar girnd og fyst at fremia þenna hlut med oleyfdum holldsins breyskleika enn tilheyriligri hugsan med gudhrædzlu at geta gudi afspringi sem hann sialfur hefur bodit j rettligum hiuskap. Opt sinnis samteingdumzt eg mínum bonda fra þeim tíma sem eg vnderstód mig hafandi vera at barni og þan(g)at til er eg vard lettari. og ei sídr þadan fra

og til þess tima sem eg geck j kirkiu. þuiat þesser timar eru mier bannader af gudi. og allteins gaf eg mier eingan gaum at þuí huat mier hæfdi saker þess heimuleika er eg hafdi til syndarinnar og míns bonda. Eg fiell og optliga j þann fordæmiligan glæp j guds augliti at eg syndgudumzt med minum bonda þann tíma sem eg hafdi blodfallzsott eigi ottaudizt at ef j þeirri aflagligri sambud gætum vid barn. yrdi þad annathuort likþrætt eda diöfulodt eda ödrum kynia meinum slegit. og suo margfalldliga saurgada eg mig j fyrsögdum lesti at eg liet mier at baki med gleymingu guds bodorda þa kristiliga jatan er minni saluhialp til heyrdi. glediaudizt stund af stundu j astundan þessarar syndar.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . . [1]). Optsiunis hefer eg styggt og sturlat minn bonda med mörgum asakanarordum beiskrar wlfudar og gefit honum margan tima rangañ grun vm sína radvendi at hann mundi eigi dyggiliga sína æru og tru vid mig hallda. þo at eg hefdi þar einga kynning af vtan goda. og hier fyrir hefer eg honum opt verit ovilianlig. int til þeirra þinga sem hann matti

---

[1]) Hér í þessu bréfi og í Hvassafellsbréfunum siðar, tákna punktar ekki að í hdr. vanti, heldr að feld séu úr orð, sem þóttu of klúr til að prentast.

rettliga af mier krefia og eg var skylldbundin honum at veita an ǫllu torvelldi. verandi honum ohlydiñ j ordum og giǫrdum. suo at eg veitta honum sialldan verduga vegsemd. hafandi vid hann mǫrgu sinni stygd og stirdlæti[1]). þwst og ofbelldi j hiartanu þo at eg taladi eigi sneydiligum ordum vid hann alla tima.

Einkanliga hefer eg misgert eigi sídr minn kæri fader at eg hefi optliga j blidlæti verit med adra kallmenn. þad er at skilia j kossum og fadmlǫgum. glediligum ordum og liettlatum augna tilrenningum. j umspenningum og nak(v)æmri likamanna samkuomv og j atekningum handanna og marghattudum vidvikum þeim er full blida mætti af gerazt. og þo at med gud(s) drottins forsio og þeirri minni astundan at eigi skylldi eg af þess hættar manni saurgazt. og þo at eg hefdi vid sialfa hordomsins framning . . . .
. . . . fri verit. þa hefer eg allt eins af fyrr sǫgdum blídskap ruglazt med sialfri mier . . . .
. . . .
. . . .
og huilik synd mier er þetta. legg eg hana upp under miskunnardom drottins mins og yduart fǫdrligt vmdæmi j guds nafni.

Misgert hefi eg minn kæri fader j allzhattar leti godra verka j ofmiklu ǫlmusuleysi vid hinn fatæka. suo at sialldan veitti eg þeim mat og klædi edr herbergi omǫglandi. helldr hatadi eg optsinnis guds veslinga med mǫrgum meinyrdum. Suo og þo at eg fretti andlat manna gleymdi eg at bidia fyrir þeim. og þott eg leitadi vid. giǫrda eg þad skiotliga og oskinsamliga. hier med hefer eg orækiliga bedit fyrir mier og ǫdrum og sialldan haft þa elsku til guds og manna sem mier hæfdi. helldr elskadi eg leik og lausungu veralldarinnar. þrætr og sundrlyndi. gudhialpareida ut af minum munni sendandi. þar med þrifeida og heilsueida. sveriandi og optliga vid guds módr nafn med suo litilli fyrirhyggiu at stundum veit eg eigi huort eg sver mig rett eda rangt. stundum veit eg mig suarit hafa ranga munneida svo at þui helldr skylldi þad truazt satt vera sem eg hefer fram borit. Eink-

[1]) Svo.

anliga hefer eg misgiört andligur fader j leidiligri langrækni. þuiat hvat sem mier var misbodit j ordum eda giördum gieck mier alldri vr hiarta saker minnar illzku. hlifda eg eingum j þessum glæp huorki skylldum ne oskylldum nema hellzt módr minni. og þott nockörn tima væri eg glöd og kát vid þa sem giördu j móti mier var eg þo allteins j minu hiarta med gallbe(i)skri astundan hörmuligrar hefndar. þegar eg leiddi til minnis hvat mier þotti fyrr illa. hótandi æ sem tidaz at þar skylldi gialld fyrir koma þa þeim þætti verst vid koma berandi med mier svo sara samvitzku bædi innan kirkiu og utan. og ei sidr þann tíma sem eg tok at mier holld og blod drottins míns ihesu christi þott omakligt væri. ħier med for þad sem enn var haskasamligra at þa er sa geck at mier med litillæti sem mier misbaud og bædi mig fyrirgefningar og eg syndiz hann medtaka med blidum ordum og hryggiligri asionu. var eg j leyndum míns hiarta med angurligri wlfwdar rót. klædandi svo fölska blidu andlitzins med orækiligri reitni hugskotzins. at þegar skylldi hann þui mæta sem mier þotti verr ef hann kynni mig sidar styggia.

Þessa synd hefer eg kæri fader omannligazt fram haft a þann mann sem mier stendr verst. þuiat minn eiginn bondi verdr optsinnis fyrir þeim aruna af mier og geingur su grein til þess at einn tíma sem vid töludum ockar j milli. kom þad j hans ordrædu at hann hefdi nalægr verit minni frændkonu med holldligri sambwd. og þott hann birti mier þetta med einum samt heimuleik og æn nocköri minni atspurn þa hefer þessi hlutr suo mikinn grundvöll j minu briosti til stygdar vid hann at med ordum og einkañliga med þungum þyckiudrætti sialfrar minnar hugar. reñandi(!) laungum af minni hendi su dyggilig og audvelld ast og skylldug elska sem eg atti honum at veita 'med rettinum þegar eg leiddi til vmhugsanar fyrr sagdan hlut. ħier med hefer eg hann optsinnis grunat vm sama efni til annara kuenna mier skylldra þott eg hefdi þar yfer einga kynning framar enn einfellt hugarbod sialfrar minnar. og þo allt eins hefer þad þungan mata míns lundernis til yfingar vid hann

suo at naliga hellt eg þad fyrir satt j minv hiarta. nu med sagdri grein míer kunnugri fyrir hans framburd og eigi sídr fyrir mína grunsemd hefer eg iduliga med hann buit bædi med obrigdanligu hiuskaparbandi og likamligri naveru. þo tidliga med litilli alvǒru edr skyllduligri vndervorpning. og huerr og huílík mín sekt meiri (eda) minni er stendr saman j þessu efni. legg eg hana med sinum greinum vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi og yduart fǒdrligt heilrædi. Hier med hefer eg misgert andligr fadir j ofmikilli gleiming vm þad godz sem eg a eda hefer att j ǒdrum sueitum edr landsfiordungum huílíkar ǒlmǒsur þar af gioraz guds fatækum monnum. og þar um haft litla atfrett þa eg hefer sialf til komit hueriar afveitzlur vordit hafa j minni bruttverv og þott eg hafi grun at smærri hafi ordit enn heyriligt væri. þa hefer eg litla edr einga skipan a giort til umbotar adr enn eg ridi j burt og ei helldr eptерhugsat þann tima sem eg kom heim at gefa fleiri ǒlmǒsur af þuí godzi sem þa hefer eg milli handa edr adrer med minni skipan. þui ma eg hrædd um vera j guds augliti at guds veslingar þoli og þolat hafi sakir þessa míns gudhrædzluleysis margfallt þrot bædi matar og dryckiar. klæda og herbergia læns lifs firring einshueria edr heilsution at þeir hafa matt fa fyrr og sídar fyrir mitt ofmikit manndomsleysi vm þetta efni. Vil eg feginsamliga þat allt samt gefa vpp vnder miskunnardóm drottins míns ihesu christi.

Misgiort hefer eg andligr fadir j haskaligri vanrækt minnar hæstu saluhialpar. þuiat eg hefer sialldan med gudhrædzlu edr kristiligri fyst og girnd bergt drottinligum likam og stundum eigi hirdt huort eg hefdi bergt edr eigi holld og blód míns sæta lausnara. helldr svo sem nǒckut misgrunandi med efasemd hiartans ofalsada sannleiksins vnderstǒdu til fullrar syndalausnar j þui gudliga stormerki eilífliga rikiandi vnder asionu brauds og víns at mína sal mundi þad mega tælma fram a eilífa lífs braut þo at eg bergdi eigi. og j adra grein duldizt eg vid at mier mundi þungt og æbyrgdarfullt j guds augliti med huilikum vidbunadi eg leiddi at mínu hiarta helgaztan likama og dyran

dreyra lifanda gnds. þad heimskliga hugsandi at ognrlig reidi hins rettlatazta domara mnndi mig eigi nalgazt mega edr makliga slæ ef eg ein stædi j milli margra annara manna þeirra sem hreinliga vaktadi sínar samvitzknr. med þessum hætti firdiz og fiarlægdizt mitt hiarta lifanda braud einglanna og bnrtt skyfdizt af fagnadarfullri nalægd og samvistn heimsins grædara. Enn fylldi fwlan falsaradom diöfulsins og hans eitrligvm teygingum. sno radlansliga reikandi j fyrrgreindu transti dular og ovitzkn stad af stad at sia og heyra margfalldañ ovinarins vondskap. þad til leggiandi af minni mannillzku sem adrer knnnv eda villdn eigi giöra. sediandizt alldri af lausungarfullri flöktan hngskotz og likama. sem þad himintvngl er at þrimligvm arum lidnvm fyllir sína ræs og nyar hana þegar æn duöl edr huilld.

Nn veit eg at omilldr daudi verdr endalykt a fyrr sagdri minni reikan. mun eg þa byria adra ras j salina þo at naudigr[1]) se. eigi lika helldr skapliga. þad er at skilia bvrt af porthwsi míns relega[2]) líkama og fram j syrgilig og þo maklig vmskipti píslanna saker minna synda þær sem mig ottar nn þo at sidla sie at fiandinn mnni til elldzneytis geymt hafa minni hörmuligri sal til bótlausrar bölvanar. nema hinn hæsti gud virdizt sínvm miskunnaraugum til hennar líta j hverium eg set nv feginsamliga alla mína vón. Einkañliga hefer eg misgiört j siniligum stuld og osyniligum. þvi j syniligum at eg hefer optsinnis kugat lítilmagnan med okursamligri fiar vtheimtan. livgandi suo margan pening inn j minn gard þann sem eg hafdi huorki heimilañ fyrir gialld ne giöf. og þo at eg ætti mæla æ nockurs mannz fe fyrir ymisligañ kaupskap milli hans og mín. hafdi eg optliga þann mvn sem mier stod verr. þui at eg heimta mína skulld miklu frekara enn eg vissa sannindi til vera j vnderstödu kaupsins afflettandi suo naunginn sinu godzi med sviksamligum plóg fiandligrar agirni svo hörmuliga sem omannliga at þar fyrir vard hann öreigi og stafkall þolandi hier med hungnr og þorsta. kullda og krankleika og at síd-

[1]) Svo. [2]) ıelega, hdr. = ꝛelega.

uztu lífstion og reiduleisi andar og líkama. enn eg hiellt hia mier hans godz og þa skulld sem eg átta honum at giallda. lockandi adra menn med mier at neyta þeirra peninga j kosti og klædum sem eg hefer so sviuirdliga aflat. Hier med fylgdi þad sem enn var hörmuligra at þvrd og minkan a mínv godzi tiadi eg og greindi olatliga saker olmösuleysis vid hinn volada. Enn vöxt og aukan minna peninga sagda eg nandig og þo med falsi og vnderhyggin þá sialldan er þad vard leggiandi þar vid minn bokareid med mörgum málakrókum at mitt godz væri eigi meira enn eg sagda. Huar fyrir aller tollar og tiunder er eg atti at lwka kirkiu. prestum. biskupum og fatækum monnum vorn sialldan edr alldri af mínvm peningvm rettliga lukt. Enn saker míns ofsa og oiafnadar þordi eingi madr mier asakan at gefa. þo at þeir vissi mín rangindi sno afskapliga öflgaz móti guds lögum og heilagra fedra setningu. Enn þui hefer eg misgiort j osyniligum stuld andligr fadir at þeir hlutir sem mier vorv feingner til geymslv edr bedin at giöra eitthuad wr þeim skutladi eg med odygd og afdrætti og umskipti. afhendandi þeim er mier feck minna edr verra enn eg medtók j fystu vefiandi fyrir þeim aptr og fram sem eg kendi eigi iafnklókan mier j brögdum og kyndugskap suo hann trvdi minni sögn. glöddumzt eg omögvliga med sialfri mier af þessari lymsku sem eg hefda rettliga fyrr greindra hluta aflat. J annarri grein sem enn var haskasamligra. at þa er eg var j nöckörum naudum stödd heitandi ymissum hlutum. pilagrimsferdum edr offri til heilagra stada. j föstum og vökum edr bænahalldi. eda aflati einhuerra glæpa þeirra sem minni sálu vóru til eilífs obata þa rauf eg þetta þegar allt samt er eg komzt vr minum þravngingum. takandi þad aptur under mig med eiginligum illvilia sem eg iatadi gudi og hans helgum monnum. og eigi fanzt mier meira vm þennan gudræka glæp enn eg hefdi dærat minn lika. Optliga hefer eg minn sæti fader stolit frægdinni burt af mörgum manni med gallblandinni bakmælgi. j aleitni og vmlestri þuiat þa leynda hlute sem minn nævngur lagdi vnder mig j truskap. rauf eg litlu sidar med hropligri opinberan. vid

aukandi marga hluti illa. med lygiligum falsradum. þa er eg heyrdi giarna adra vmlesturinn frambera. þar med neitadi eg sanna vera þa góda hluti sem madur ber j sialfs síns samvitzku. enn eg kostadi af öllu megni illskunnar at fordrifa og opinbera mannzins goda hluti. og at síduztu snere eg vm goda hluti míns samkristins mannz j þa hluti sem honum yfergæfuzt iduliga j vesta efni epter þui sem eg gat minni illsku fremzt tílkomit. Enn eg sialf var sem annar skröksmadr. likiandi mig goda hluti fremiandi fyrir manna augum. enn eg ottudumzt eigi at reita guds asiónv med svivirdligum og skemdarfullum odædum. girnandizt at kallazt heilagur[1]) af monnum. enn eg var liót og leidilig j guds augliti. Optsinnis fiell eg j greypiliga gudlastañ. þuiat eg eignadi þa hluti gudi sem eigi woru hans. þa er eg sagda med mier hann skapat hafa efni og vndirstödu syndanna. Neitadi eg og diarfliga hans hluti þa vera sem hans vorv. leggiandi hans helgazta nafn vid hegoma hluti med hæsta svardaga.

Enn nu allar fyrr nefndar greiner med sierhuerium articulis legg eg vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi.

Hier med hefer eg misgiört vitandi og ovitandi. vakandi og sofandi. viliandi og oviliandi a nótt og degi og a huorri stundu. fleiri og meiri erv mínar synder enn eg mega ordum inna edr hug til koma. Enn nu vil eg fegiñ . . . .[2]).

---

234. 6. Febrúar 1480. á Reykhólum.

Þorleifr Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi gerir þá menn kvitta og ákærulausa kongdómsins vegna, er fǎunguðu Bjarna Þórarinsson.

---

[1]) Svo. [2]) Hér þrýtr handritið og hefir aldrei verið ritað meira. Vantar hér því niðrlag skriptamálanna, og mun þó ekki mikið vanta, því að mjög sýnast þau vera hér að lokum komin.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 345—347, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittunarbref þeirra sem faungudu
Biarna Þorarinsson.

Þad giörer ec Þorleifur Biornsson hirdstiori nordañ og vestañ ǻ Jslandi godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnn brefi. ad eg medkiennunst ad eg hefi gefid alla þa menn kvitta og ǻkiærulausa kongdomsins vegna. sem faungudu Biarna Þorarinsson. ef þeir hafa þar nockru afvega uti farit framar meir enn lög standa til. fyrir þa sök ad narfi þorvalldsson og Jon Biornsson beiddu mic og kröfdu ad giora sier riett af fyrgreindum Biarna fyrir Rǻn og grip og heimsokn. er hann hafdi þeim veitt og fleijrum ödrum. Svo og i annari grein hafdi fusi Biarnason kongs nm̄bodsman j milli Gijlsfiardar og Lǻnganess lyst ǻdurgreindañ Biarna og hans filgiara utlæga fyrir þann skulld ad þeir forn heim ǻ hans gard og drogu upp hans hus. enn bǻru i burt peninga. og þvi lyste optnefndur fusi Biarnason fullri og allri heimsokn ǻ ǻdur greindañ Biarna og hans filgiara svo sem hann mætti þad fremst giöra med lögum. Og til sanninda hier nm̄ setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta kvittunarbref. Skrifad ǻ Reikholnm ǻ Reÿkianesi sunnudaginn næsta eptir purificatio sancte Mariæ. þa er lidid var frǻ hingadburd vors herra Jesu Christi ꝏ. cccc. og ǻttatijge ǻra.

---

235. **10. Febrúar 1480.** **í Holti.**

Transskriptarbréf þriggja manna.

Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XIV, 1, transskriptið á skinni. AM. Apogr. Nr. 2467, stafrétt afskript.

Þath giorum uær narfi prestur bauduarsson. þordur jonsson og gudmundur olafsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath uær haufnm sed og yferlesid opith domsbref þessara manna sem hier epter skrifader

standa med þeirra oskanddum ok hanganda jnzsiglum suo lꝺ̃tanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómr Godsvins biskups um eyristolla Holtskirkju í Önundarfirði frá 18. Júlí 1444, Dipl. Isl. IV, Nr. 698].

Og til meiri audsyningar hier nm settum nær fyrnefnder menn vor inzsigli firir þetta transcriptarbref skrifath j hollti j aunundarfirdi fimtadagin in festo scolastice. anno domini ꝏ°. cd.° octogesimo.

---

236. 29. Febrúar 1480. á Reykhólum.

Samningr þeirra Þorleifs Björnssonar og Einars Björnssonar af einni álfu, en Rafns lögmanns Brandssonar af annari um mál Bjarna Þórarinssonar og þeirra bræðra Þorleifs og Einars, og geingr Rafn í borgan fyrir Bjarna, að hann verði laus úr fangelsi og komi til næsta Öxarárþings.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 335—345, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Giorningsbref at Þorleifur Biörnsson gaf Biarna Þőrarinsson lansañ űr fãngelsi.

Þad giörum vær Einar Brandsson. Bartholomeus Kolbeinsson og Þorvalldur Jonsson. gődum mönnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vær vorum þar j hiã. saum og heÿrdum ã ord og handaband þessara manna Þorleifz Biörnssonar. hirdstiora nordañ og vestañ ã Jslandi. og Einars Biörnssonar brodur hañs af eirni ãlfu. og Hrafns Brandssonar af annare. lögmadur nordañ og vestañ ã Jslandi. ad þã er greindur Hrafn lögmadur dagþingadi Biarna[1]) Þorarinsson med þvi fãngelsi er Þorleifur Biörnsson hafdi lãtid hann fãnga fyrir þær sakir er þessir menn kiærdn til hans. Jon Biörnsson og narfi þorvalldsson. ad fyrnefndur Biarni Þörarinsson hafdi gripid þeirra peninga. Lÿsti Þorleifur Biörnsson þvi fyrir oss fyrgreindum monnum. ad hann hefdi

---

[1]) Biörn, hdr.

fyrir þann skulld látid fánga Biarna. ad þeir hefdi beitt sig og krafid Jón og Narfe og fleyri menn adrer ad giora sier Riett af honum. og i þessari dagþingan lofadi Hrafn lögman. og i borgan gieck fyrir hönd Biarna. ad optnefndur Biarni skylldi koma til næsta Öxarárþings ad forfallalausu. og svara þar sem löglega stefndur öllum þeim málum sem þar verda med lögum til hans töłud. Hier i mót lofudu fýrnefnder brædur Þorleifur og Einar Hrafni lögmanni. ad þann sama gardinn Bæ á Raudasandi sem Biarni Þorarinsson hafdi ad sier tekid. skylldi hann hallda med frij til næsta Öxarárþings. og alla þá peninga sem þar voru heima á gardinum þá er hann kvam til. og landskylldirnar af jördunnm þeim sem hustru Olufu hafdi tilheyrdt vestur frá Skalanesi og til Vijka. og hann hafdi ad sier tekid. og þeir villdu honnm audvelldlega luka. er á jördunum búa. án nockrar þvingunar edur hrædsln j þessu takmarki um greindar landskylldir. at fráteknum Eyunum Hvallátrum. og fiórum málnýtukugilldum. er Philippus Sigmundsson átti j býggingu hia hustru Olöfu þar heima á sandi og þau malnýtukugilldi. er Biarni rak i burt frá Læk med marki Gudrunar Aradottur. og hun atti i býggingu hiá hustru Olofu. Enn þær landskýlldir. sem Biarni hafdi ecki ad sier tekid þridiudaginn næsta fyrir fardaga. og þá væri olycktar edur þeir villdu honum ecki giallda er á jördunum búa skylldi þeir brædur ad sier taka. Þorleifur og Einar. Medkendust þessir þrattnefndir menn Þorleifur og Einar. ad hveria linun sem þeir giördi hier uti um þessa peninga vid Biarna. ad þeir giördi þad fyrir sijns herra naadng herra kongs Kristiern skylld. ef þad bevijsadist svo. ad hann hefdi kongsins bref fyrir sier. enn ef einginn endilegur lagavegur geingur á um þessa peninga sem Biarni hefur at sier tekid. ad næsta Öxarárþingi þá skylldi optnefndir brædur Þorleifur og Einar aptur taka Gardinn (j Bæ) á Raudasandi. og alla þá peninga frijda og ofrijda. sem hann tok þar. enn gripin standa til laga og svo landskylldir af jördunum. j svo máta. at þeir skylldu giallda þær er á jördunum búa. Enn Biarni bitala þeim er honum gulldu npp á riettan Reikningskap.

enn þa peninga alla sem Biarni hefur fyrir þeim tekit Þorleifi og Einari skylldi hann aptur leggia fyrst landskylldir af þeim jördum sem þeim heyrdi til sialfum og hafa aptur skilad fyrir fardaga. nema hann kunni ödruvijs ad forlijkast vid þá sem á jordunum búa. Svo og eij sijdur alla þá peninga adra sem hann hefur fyrir þeim haft. skylldi hann aptur skila strax er hann kiæmi vestur þangad sem hann tók. hvert þad var ur Gardi Fusa edur annarstadar. smior edur adra peninga. nema þeir vilie jnndælla giöra. enn gripiñ standi til rietta. skylldi Biarni öngva peninga hafa med frelsi edur þeirra heimilld framar meir enn hier fyr stendur skrifad i brefinu hverki minni nie meiri. Gaf þorleifur Biornsson Biarna Þorarinsson kvittañ og lidugañ ut af sitt fángielsi j þessari dagþingan fyrir þann skulld. Enn hann lofadi ad svara lögum fyrir sig á þingi med vissri borgun. Svo og eij sijdur gaf optnefndur Biarni tijttnefndañ þorleif Biörnsson og alla hans menn kvitta og ákiærulausa med handabandi fyrir þad er hann liet fánga hann og i járn setia. edur hver hindran edur hugmód honum var þar uti giört. edur i hverium stad er þat skiedi med ordum edur verkum. svo framarlega sem hann mátti þad fremst med lögum giöra. Lofadi tijttnefndur Biarni ad hann skylldi ecki ómak edur hugmód giöra þeim brædrum þorleifi og Einari nie þeirra mönnum um þá peninga sem Gudmundur Arason hafdi átt. hverki gripa nie grijpa láta. og i aungum Rádum þar um vera ad þeir sieu gripnir edur ómakadir fram um Öxarárþing. Svo og eij sijdur lofudu þessir þrattgreindir menn þorleifur. Einar og Biarni. Hrafni lögmanni. ad þeir skylldu koma til næsta Öxarárþings. eda þeirra löglegir umbodzmenn. med öll sijn próf og skilrijki er hverer höfdu um þessa peninga under dandimanna skodan og Ransak. hvad þeim lijst svarlegast. Hier med lofudu hverer ödrum gridum og fullum fridi. þorleifur og Einar fyrir sig og sijna menn. Enn Biarni fyrir sig og sijna menn. og alla þá sem honum vilja lid veita. og hann má vid ráda. og fyrir hans skulld vilia giöra fram yfir þingid. til þess hver kemur til sijns heimilis. ad riettum dagleidum. Medkiennunst eg Hrafn Brandsson lögman. ad ec hefi geingit i

þorgnn fyrir Biarna þorarinsson. ad hann skal allan þennan skilmála hallda sem hier staar uti brefid. ad koma til næsta Öxararþings. edur hans löglegur umbodzmadnr. ad svara þar hverium manni Lög og Riett. Og til meiri audsyningar hier um setta ec Hrafn Brandsson Lögman mitt jnsigli med þessara manna jnsiglum sem hier ero skrifadir fyrir þetta bref. er skrifad var á Reykhólum á Reykianesi á þridiudaginn næsta fyrir Jonsmesso um veturinn þá lidid var frá Guds burd m. cccc. og Lxxx.

---

237. 1. Marts 1480. á Reykhólum.

Bjarni Þórarinsson lýsir því, að hann hafi viljugr og ókúgaðr geingið til handabands við Hrafn lögmann Brandsson, að hann skyldi halda allan þann gjörning, er þeir höfðu gert, hann og Björnssynir (Nr. 236).

Kriegers safn 2. 4to, bls. 358—359, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Lofunarbref Biarna Þorarinssonar vid Hrafn Brandzson.

Þad giöri eg Biarni Þorarinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennunst. ad eg hefi viliugur og (med) minn godan vilia utan nokkra kugan eda þreyngingu geingid til handabandz med Hrafn Brandsson Lögman nordan og vestan á Jslandi. ad eg skylldi hallda allan þann giörning sem hier stendur skrifadur i þessu sama brefi sem mitt bref og jnnsigli hanger vid. Og til sanninda hier nm setta ec mitt jnsigli fyrir þetta bref. er skrifad var á Reykholum á Reykianese midvikudaginn næsta fyrir Jonsmesso Holabiskups um veturinn. þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi m. cccc. og áttatijger ára.

---

238. 6. Apríl 1480. á Grýtubakka.

Vitnisburðr um illskiptafund þeirra Hrafns lögmanns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXV, 14, frumritið á skinni. Síðara innsiglið er dottið frá.

Jllskipta fundur hrafns lögmans og
Magnusar þorkielssonar[1]).

Þat giorum vid ion prestr olafsson oc thomas gudmundzson godum monnum viturlict med þessu ockrv opno brefui ad vid vorum þar j hia sám oc heýrdum á þa er þeirra fundr vard Rafns branzsonar oc Magnus þorkelssonar fyrir sunnan hnioská á gætum þeim er kallazt backagætur fram j skogin. ste greindr Rafn af baki hesti sinum oc hans fýlgdarmenn þa þeir mættu sia adurnefndan Magnus oc hans fýlgiara. dro þa rafn vpp oc hans menn stælhanzka enn suerd sin or slidrum oc geingu þangat at sem fyrrnefndr magnus stodh fyrir kýrr oc þeir menn er med honum voru. hiellt opt nefndr Rafn á næstu snerdi oc vpp reitt til hæggs oc sno hans menn med honum. Oc þa er hann var sno nær komin opptnefndum magnusi at hann mátti vel hans ord heyra. lysti titt nefndr magnus þui at hann uilldi ængu illu vid Rafn skipta helldur godu ef þess væri kostur. Oc þui fyrirbæd þrattnefndur Magnus sinom monnum at hægua sla edr stinga rafn branzson edr hans menn oc sagdizt ængua skæmm edur skada veita vilia rafni branzsyni ne hans monnum. Oc efter þessi ord hio rafn branzson fýrri at Magnusi þorkelssyni huert hægg at ædrn oc suo ei sidr hiuggu þeir sem rafni fýlgdu. Oc til sanninda her vm settum vid fyrnefndir menn ockur inscigli fyrir þetta bref er giort var á grýtubacka j hæfdahuerfui fimtudagin j páscaviku anno domini M° cd° lxxx°.

---

239. **14. Apríl 1480.** **á Skarði.**

Þorleifr Björnsson handleggr Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Bjarnarfoss í Staðarkirkjusókn klaustrinu til æfinlegrar eignar, og kvittar Þorleifr um andvirðið.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 131a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bl. 47; AM. 430. 4to, bls. 6, og AM. Apogr. 1583.

Kaupbrief fyrir Biarnarfosse.

Þad giorum vier Oddur prestur Þorleifsson. Þordur Helgason. Þorarinn Stephansson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu briefe ad vær vorum j hia sáum og heyrdum á a Skarde a skardzstrond fostudaginn næstañ eptter paskavijku þa lidid var fra hingadburd vorz herra 1480[1]). ord og handaband þessara manna Herra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Þorleifs Biornssonar af annare. ad so fyrir skildu ad firneffndur Þorleifur Biornsson handlagde adurskrifudum abota jordina Biarnarfoss. er liggur j Stadar kirkiusokn j Stadarsueit optnefndum Halldore Abota og klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. medkiendist og adurskrifadur þorleifur ad hann hefdi fulla og alla peninga vppborid af abotanum Halldore fyrir greinda jord epter þui sem honum vel anægier og gaf hann kuittañ og akiærulausañ vm̃ adurskrifad jardarverd fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. Lofade Þorleifur ad suara lagariptingum a sagdri jordu. enn abotinn skilldi hallda til laga.

og til sanninda hier vm̃.

---

240. 15. Apríl 1480. á Skarði.

Skiptabréf eptir Ólofu Loptsdóttur milli Þorleifs og Einars Björnssonar.

AM. Fasc. XVII, ad 9, frumritið á skinni, og er samanstungið við skiptabréfið eptir Björn Þorleifsson frá 1467 (DI, V, Nr. 441). Til eru margar pappírsafskriptir af þessu bréfi, en þær eru allar ónýtar úr því frumbréfið er til, og ekki til annars en að glepja fyrir og villa, og hafa margar þeirra rangt ártal bréfsins. Ein, sem hefir haft ártalið 1477, hefir leitt Espólín í villu um dauðaár Ólofar ríku (Árb. II, 105).

---

1) Svo ágripin; misskr. í 858: „148“.

Þat giorvm ver oddr petursson. gisli filippusson. einar oddsson. þorarin aronsson. finnr petursson oc þordr helgason godnm monnnm uitnrlegt med þessv woru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsv christi ꝍ. cd. oc lxxx ára. ꝍanndagin næsta firir tiburcius ꝍesso vm vorit[1]). á skarde a skardstrannd. worum ver til nefnder af ærlegnm monnnm þorleifi biörnnsyni oc einari biörnsýne. at skipta oc j sundr telia alla þa peninga kvika oc danda. fasta oc lavsa. frida oc ofrida er þeim hafde til erfda fallit epter hvstrv olofv loptzdottur modr sina sem gud hennar sál hafi.

Nv saker þess at fyrgreinder brædr þorleifur oc einar lofndn hnorr firir sic med fullu handabandi at hafa þat oc hallda firir fullt oc logligt eignarskipti sem ver fyrr nefnder menn giordnm oc skiptvm þeirra j milli.

Jn primis skiptum ver skarde á skardstraund einare biörnsyne med halfre saurbæiar fiöru oc aullum þeim eyinm sem skarde fylgia firir hnndrad hnndrada. þar med skiptvm [ver] honum ollum þeim eignvm sem þar ero med. fra tekit galltardalstungv. Reiknnduzt þessar eigner .xxxx. hundrada oc cccc hundrada. med þessum eyium er til woro lagdar til skardz. ravdzeyiar oc hrvteyiar. suidnnr oc sndr lavnd. ase j holltvm oc þeim iordvm er þar til liggia. hraungerdi. xxx. hundrada. liotastader .xx. hnndrvdum. uetleifshollt. .xx. hundrndvm. eyr j skoradal .xvj. hundrudum. hreimstader j nordrardal .xvj. hnndrudum. tnær iarder j hnappadal auluiskross oc þuerfell firir cccc oc .xx. reiknuduzt þesser peningar .cc. hnndrada oc .x. hnndrud betur. Hier med skiptum uer einare saurbæ a ravdasandi oc melanes. mafaberg oc hlidarhuamur. kluka oc grauf. stackar oc lambauatn. kirkivbol j kollzuik. uazdalr. geirseyr. hamar a hiardarnesi. ccc j audnum. illugastader oc half eyr j kollafirdi. galltargia oc klavfastader. reiknuduzt þesser peningar er sandi fylgia. lxxx hundrada oc .ccc. hundrada. Jtem hlaut einar nordr a straundum. kamb oc ofeigsfiord. kleifar oc anik. finnboga-

---

[1]) Þ. e. 10. April.

stader. kios oc nastvíjk. kersuogr oc giögr. bær oc eyr. ingolfsfiordr oc hruteyiarstraund. Reiknuduzt þessar iarder .c. hundrada oc .xx. c^m betur.

Hlaut þorleifur biornsson j sinn hlut til motz uit einar brodr sinn þessa peninga.

flatey a breidafirdi med styckis oc sandeyium. reykeyium. hrauneyium oc hergilsey oc ollum flateyiar löndum oc þar til suefneyiar oc galltardalstungu firir .c. hundrada. ɱafahlid oc þær iarder er þar fylgia. hris. hollt. oc tungahaufdi oc uik oc skerdingstader firir halft annad .c. hundrada. alftanes oc þær iarder er þar fylgia. straumfiordr. kalfalækr oc krossnes. annastader oc uodalækur. einifell oc .xxx. c.^a ueidurin j nordræ. ij. iarder uestur j sandzhrepp saudlausdalr oc keflauik. reiknazt þessar iarder .cc. hundrada oc .xxxx. c.^a betur. siofarborg j skagafirdi oc þær iarder er þar fylgia med firir .cc. hundrada oc x. c.^m betur. þessar iarder med brianslæk a bardastraund. hrakstader oc haukaberg. litlu hlid. v. c.^d j uavllvnum. cc j drapskeri. halft þridia .c. j hvammi oc tuttugu. raudzdalr oc arnorstader. hlid oc þuera. forsa oc uattarnes. eyiarnar huallatur. þessar iarder j kroksfirdi. skogar. gillastader oc tunga. bær. holar oc klettur. tindar oc ingunnarstader. ualshamar oc backi. brecka oc suarfholl. reiknuduz þessar iarder ccc. oc lxxx. c.^a betur. kalladarnes oc þessar iarder med. hamar oc suidinsuik. skard oc sunddalr. guddaler oc kluka. bruara oc eyrar. kallbakur. reik[n]azt þessar iarder sem nesi fylgia .c. hundrada oc xx. c.^d betur. Hlaut þorleifur so micil lausagoz. v. c.^d oc .xx. med alftanesi j ollum fridum peningum at auk skulldanna. oc skylldi þesser peningar standa firir kirkiu reikningi. xiij. c.^d med mafahlid. med einv kugilldi hia sigmundi þorsteinssyni oc tueimr kugilldum sudr j hnappadal a auluiskrossi landskyldar kugilldi oc innstædv kugilldi. Enn med flatey oc suefneyium. einu .c^i. fátt j .xxxx. c.^da sex kugilldi med iordunum j kroksfirdi. oc sex kugilldi med iordunum hia kalladarnesi oc halft ɪx.^da c. med galltardals tungu oc eigr kirkian þar sex kugilldi af.

Enn einar biörnson j sitt hlutskipti þetta j lausagozi.

xix kugilldi oc .xx. heima med skardi oc halft fimtanda c. oc xx. er kirkian a skardi eigur. oc halft ed ix^{da} .c. med daugurdarnesi oc eigur kirkian þar af sex kugilldi. oc sex kugilldi j kroksfirdi. sex kvgilldi med iordunum nordr a straundum.

Suo oc skiptum uer fyr nefnder menn j helminga ollum þeim peningum sem dauder woro a skardi innan gatta. silfri oc tygium. klædnate oc bordbunate. sængarklædum oc ollum avdrum ofridum peningum þeim sem innan gatta woro. woro þa epter oreiknader. xvij hestar er þeir villdv skipta med ser sialfir.

Og til sannenda hier vm settvm ver fyrr nefnder menn vor jnncigli firir þetta bref skrifat æ skardi æ skardzstraund laugardaginn næsta epter tiburcius Messo et ualeriani æri sem fyrr seger.

---

241. 17. Apríl 1480. á Skarði.

Þorleifr Björnsson selr Gísla Filippussyni jörðina Keflavík á Rauðasandi til fullrar eignar og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 1155, að því er virðist, eptir frumriti.

Þat giore ek þolleifur bio(r)nzson godum monnum viturligth med þessu minu opnu brefi ath egh hefi selt gisla filipussyne jordina keflavik er liggr j saurbæiar kirkiusokn med ollum þeim gognum ogh gædum sem greindre iordu keflavik fylger ogh fylgth hefur ath fornu ogh nýu ogh eg uard fremzt eigandi ath epter modr mina olofu lopztdottur. hefi egh fulla peninga ogh alla vppborit i adrgreint jardar verd suo mier vel ǻnægir ogh i kaup okath kom. ogh þui giore egh fyrgreindur þolleifur adrnefndan gisla orlungis kuit(t)an ogh ǻkærulausan um adur skrifat jardar uerd fyrir mier ogh ollum minum logligum erfingium. Ogh til saninda hier vm sett(a) eg mith insigli fyrir þetta iardarkaupsbref er giorth var a skardi æ skardzstrond. manudagin næstan fyrer jons Messu holabiskups vm uorit. þa

er lidit var fra hingatburd vorss hera ihesu christi ɱ°. cccc ogh lxxx ar.

---

242. 25. April 1480. á Reynivöllum.

Fjórir menn transskríbera fjögur bréf um Hvalsnes á Rosmhvalanesi.

AM. Apogr. Nr. 5607 „Ex transscripto", þ. e. frumtransskriptinu sjálfu, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfskinn, með tveimur oskirum jnsiglum, og tveimur lausum þveingium".

Þath gerum vær sigurdr jonsson. bryniolfur jonsson. oddur sigurdzson ok gudmundur loptzson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ath vær haufum sied ok yferlesit ok heÿrt yfer lesin open bref med heilum ok oskauddum hangande jnnsiglum ok suo latande ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr:

1. Vitnisburðr um Hvalsnes frá 16. Dec. 1435, Dipl Isl. IV, Nr. 592;
2. Vitnisburðr um sama frá 17. Jan. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 593;
3. Vitnisburðr um sama fra 10. Apr. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 595;
4. Alþingisdómr um sama frá 30. Júní 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 599].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyrnefndir menn vor jnnsigle firir þessi transkriptarbref er skrifut voru ᷓ Reykholum ᷓ Reykianese þridiudaginn næsta epter jonsmesso holennsis episcopi þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi ɱ. cccc. ok lxxx ᷓra.

---

243. 10. Maí 1480. í Hjörsey. 27. Júní 1481. í Hvammi.

Helgi Aronsson selr Guðina Jónssyni hálfa jörðina Hjörsey fyrir jörðina Skiphyl í Krossholtsþingum, fyrir sextán hundruð og þar til átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXV, 10, frumritið á skinni. Af fimm innsiglum eru nú þrjú fyrir bréfinu.

Þat giorum uer sigurdur prestr ionson. jon sigurdzson. þorgils jonson. grimr aronson ok eilifr . . . . [1]) godum monnum uitrlegt med þessu norn opnu brefi. æ miduikudaginn næsta fyrer nppstigningardag. þa er lidit nar fra hinngatburd uors heʀa jhesu christi. ꝳ. cccc. ok lxxx aʀa j herseẏ fyrir mẏrum eʀ liggr j hraunhrepp norum nær j hiæ sauꝯ ok heyrdū æ ord ok handabañd þessarra manna gudina jonsonar af einne hal(f)u enn helga aronsonar af annaʀe ath suo fyrer skildu ath greindr helgi aronson sellde nefndum gudina jonsyni fẏr nefnda halfa jord herseẏ til frials forrædiss ok æfinligrar eignar uṅdan sier ok sinnm erfingium. enn uṅdeʀ adur nefndañ gudina jonson hans erfingia ok epterkomendnr. med anllum þeim gaugnum ok geduꝯ. ʀekuꝯ ok ʀenningum uantnum ok ueidestandum teiguꝯ ok taudum. tollum ok tilgiofuꝯ ok anllum þeim eignuꝯ ok uꝯmerkium er opt nefndri halfri jordu fylgeʀ ok fẏlgia hefer att ath fornu ok nẏu ok optnefndr helgi hefer fremst eigande ath ordit ath aullu tilteknu enn anngu fra. med aullu þui fie sem finnatz kynne j iordn ok æ nema laugleger keneṅdr yrde til ath laugnm. hier j mote gaf optnefndr gudine jonson tittnefndnꝯ helga aronson[2]) .v. hnñdrut ok xx med þeim fridleika. jordina skiphẏl fyrer .xvi. hundrut er liggr j hraunhrepp æ myrum j krossholltz kirkiu sokn. þar til fiaugr malnẏtu kugillde tuau gelldfiarkugillde. iij hundrut j anllum peningum. skylldu gialldaz ij kyr ok gelldfiar huñdrat ath næstuꝯ fardaugum. enn allt annat ath audruꝯ fardauguꝯ þar epter komande. uṅder batz tittnefndr gndine jonson ath suara kirkiunnar jnnstædu ath halfu ok porcio af tittnefndri jordu herseẏ upp æ xl uetr þott suo leinge hefde oreiknad uerit ok fyrnd ꝍ kirkinnne þeiʀe sem nu uar. skyllde tittnefndr helgi aronson suara laga ʀiptingum æ þrattnefndri jordu hörsey enn þrattnefndur gudine jonson hallda til laga.

samþykte adrnefndr grimur aronson þennaṅ giorning ok

---

[1]) eyða í frumbréfinu fyrir föðurnafni Eilífs, og innsigli hans er ólesandi. [2]) Svo.

jardar saulu helga aronsonar brodur sins med handabañde. suo ok eigi sidr samþýckte þrattnefndr helge aronson þa saumu jardarsaulu er optnefndr grimr aronson hafde adr sellt tittnefnduñ gudina jonsyne þrattnefnda half(a) jörd herseý.

Ok til sannenda hier uñ settum uær fyrr nefnder menn uor jnncigle fyrer þetta jardar kaupsbref skrifat j huamme j huamsueit miduikudaginn næsta fyrer petursmessu ok pals are sidar enn fyr seger.

---

244. 12. Maí 1480. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum lýsir jarðirnar Núpufell og Hnappstaði fallna undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi frá 7. Júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafði rofið.

AM. Fasc. XXV, 16, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3274.

vm arne hoskuldzson[1]).
aliktan vm Nupufell og Hnappstade ad fallnar
sie vnder Hoola domkirkiu[2]).

Vij olaf med guds nad biskup á holvm giorvm godum monnum viturligt med þess(v) vorv opnv brefi at saker þess at arne havskvldzson hefur rofit þan dom ok eigi af halldit sem dæmdur var a almenneligri prestastefnv a eyrarlandi j eyiafirdi af tolf prestvm vegna kirknanna nvpvfellz ok nappstodum vm þav kirkivgoz sem þar hafa fallit hofum vij latit beida ok krefiá kirkivgodzana fyrir badar kirkivnar j hinn sidasta eindaga ad michaelsmesv ok eigi feingit þvi holldvm vij jardernar badar nupvfell ok nappstadi fallnar vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter þvi sem dæmt var ok at avk svo mikit lavsagooz sem kirkivgoozin erv meir enn jardernar eru dyrar til. fyrirbiodvm

---

[1]) Utan á bréfinu með forni hendi. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jardir nupufell ok nappstadi nema med vorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmtskipum vij sira klæng einarsson vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a nupvfelli suo allir heyre med tveimur vottvm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nef(n)da jord nvpvfell med somum vottvm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter þui sem logbok vottar. Vilivm vij yduart bref vm allt þetta fa seinna at þer hafit þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sannenda hier vm settvm vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal fostvdagin næsta epter vppstigningardag anno domini ꟿ° cd° octogesimo.

---

245. 16. Maí 1480. á Hólum.

Ólafr biskup lýsir því, að hann haldi jarðirnar Núpufell og Hnappstaði með öllu því gózi, er þar fylgi, fallnar undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi 7. júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafi rofið, og fyrirbýðr hverjum manni hald á þessum jörðum, nema með sínu leyfi.

AM. Fasc. XXV. 17, frumrit á skinni. Innsiglið er skorið neðan úr faldi bréfsins. AM. Apogr. 3275.

vm arne hoskuldzson[1]).

Vij olaf med gvds nad biskup a holvm giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefi at saker þess at arne havskvlldzson hefur rofit þann dom ok eigi af halldit sem dæmdvr var a almenneligri prestastefnv a eyrarlandi j eyiafirdi af xij prestvm vegna kirknanna nupvfellz ok hnappstada vm þav kirkivgooz sem þar hafa fallit hofvm vij latid beida ok krefia kirkivgoozana [fyrir badar[2]) kirkiunar j hinn sidasta eindaga at michae(l)ssmessv ok eigi feingit. þvi holld-

---

[1]) Utan á bréfinu tvívegis með fornri hendi; á seinna staðnum stendr: „arna". [2] [fyrir bodit (?), frbr.

vm vij jardernar badar nvpvfell ok hnappstadi fallna(r) vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter þvi sem dæmt var ok at avck svo mickil lausagooz sem kirkiv gozin erv meir fallin enn jardernar erv dyrar til. fyrirbioodum vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jarder nupvfell ok nappstadi nema med uorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmt. skipvm vij sira geir fvsason vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a hnappstodvm svo allir heyre med tveimur vot(t)vm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nefnda jord hnappstadi med somum uot(t)vm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter þvi sem logbok vottar. vilivm vij hafa ydvart bref vm̃ allt þetta seinna at þer hafit þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sanenda her vm heingium vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holum j hialltadal þridivdagin næsta epter vppstigningardag anno domini ꝏ⁰ cd⁰ octogesimo.

---

246. **20. Maí 1480.** **í Kaupmannahöfn (?)**

Bréf Jakobs bróður Davíðssonar til Tideka Bernharðssonar (Bernhardi) og reglubræðra hans af Luciureglu um inntekning manna í regluna.

Bisk. 2. Fol., bls. 151, skr. c. 1693; er það kopíubókin frá Hólum hin lakari, og er bréf þetta hér svo meinlega afbakað, að eingin tök eru á að leiðrétta það til hlítar, og er það því hér prentað eins og það stendr í bókinni. Lítr út fyrir, að frumrit af þessu bréfi hafi verið sent til Íslands í öndverðu og borizt í hendr Ólafi biskupi á Hólum, og hafi síðan legið þar við skjalasafn stólsins. Síðan hefir það verið fært inn í skjalabók biskupsstólsins með öðrum bréfum.

Brief Jacobs Davidssonar Daterad Anno M. D.(!) Lxxx med Einu brákudu Jnnsigle.

Honestis Deoque devotis personis Tideco Bernhardi ac consortj Suj prædilectæ Luciæ Frater Jacobus Davidis Gardianus Hassilenus in Dej filio pax continua cum Salute omnium salvatoris clementia eiusque Vicarij in eodem

Sanctissimi Sixti scilicet Pate[1]) Qvarti. nec non vestræ devotionis affectu exigente. qvod dum ad ordinem nostrum diligitis vos Speciales benefactores ad amicos ordinis nostræ[1]) ad omnia suffragia fratrem Micj commisserem fænore tenes. pro qvanta mihi ex alto datur. recipio personam vobis praticipalidem[1]) bonorum omni concedens tam post mortem qvam vita proprios die noctuque i(n) missis vicibus. Jeiuniis. orationibus. prædicationibus. Laboribus. ac aliis piis exersitijs[1]) operarj dignabitur. filius virginis benedictionis super addens in Specialj ut dum obitus vestrj fuerint. cum Christo ꝗ̃ Deo natj idem officiis fiet pro vobis qvoque fratribus nostris defunctis fierj est consvetus.

Datum Haffi anno Dominj M. CD. Lxxx in Vigilia [feste Pendedesis[2]) Gardianatus officii sub Sigillo.

---

247. **30. Maí 1480.** **í Felli.**

Geir prestr Vigfússon vottar, að hann hafi lesið bréf Ólafs biskups (Nr. 245) á Hnappstöðum í Eystrum-Fljótum eptir boði biskups, og síðan lögfest jörðina undir heilaga kirkju.

AM. Fasc. XXV, 18, frumritið á skinni með nokkuð bráknðu innsigli fyrir. — AM. Apogr. 3272.

vm napstadæ.

uitnisburdur um hnapstadi[3]).

Þat giore ek geir prestur vigfusson godum monnum viturligt med þessu minv opnv brefi at ek hefer lesit mins herra biskupsins opit bref vnder hans hanganda jnsigli ꝗ̃ faustvdagin j fardaugvm nv næst er var. heima ꝗ̃ hnappstavdvm j eẏstrvm fliotum epter þui þat þar vm giort vtvisar ok hann hefer mik tilskipat med ollum þeim greinvm sem̃ þar vt j standa. svo ok lavgfesta ek strax vpp ꝗ̃ stadin fyr greinda jord hnappstadi epter mins herra biskupsins

---

1) Svo. 2) [r.: festi pentecostes. 3) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

vmbodi vnder heilaga kirkiv ok hennar formenn epter þui sem laugbok vottar fyrir tveimur vottum magnvse hallzsyne ok brandi palsyne. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j felli j slettahlid a þridiudagin næsta epter de trinitate. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ octogessimo.

---

248. **13. Júní 1480.** **í Miklabæ.**

Transskript af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 494 & 500, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42. — AM. Apogr. 3593, með hendi Páls Hákonarsonar.

Brieff vm mykla Bæ ȷ Blonduhlıȷd ȷ skagafıȷrdi.

Þad giorum wær Andries Ormsson. Arne Eıȷnarsson. Olafur Jonsson. og Gudmundur Jwarsson. godum monnum witurligt med þessu woru Briefui ad wier sǻum og yfferlǻsum. og einvirdiliga skodudum opiñ brief. med heilum og hangundum ȷnsiglum. so lǻtanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Bréf frá 22. Júní 1476, Nr. 77 að framan.
2. Bréf frá 17. Febr. 1476, DI, V, Nr. 724.
3. Bréf frá 14. Febr. 1476, með niðrlagi af bréfi 9. Apr. 1476. DI, V, Nr. 723.
4. Bréf frá 13. Dec. 1479, Nr. 230 að framan].

Og til sanninda hier vm settum wær fyrr nefnder menn wor Jnsigli fyrer þessi Transskrifftar Brief er skrifud voru a myklabæ ȷ skagafyrdi ȷ Blonduhlıȷd. þridiudaginn næsta fyrer Botolffsmessu. þa er lidid war fra hingadburd wors herra Jesu Christi ꝏ. cccc. og attatýger aara.

---

249. **14. Júní 1480.** **í Miklabæ.**

Transskript af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 258 & 261, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42.

Þad giorum vier Andres Ormsson. Arni Einarsson. Olafur Jonsson og Gudmundur Jvarsson godum monnum viturligt med þessu voru Brefi ad vier saum og yferlásum og einvirdiliga skodudum opin bref med heilum og hangandum innsiglum so latandi ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:
1. Bréf frá 27. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 680;
2. Bréf frá 28. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 681;
3. Bréf frá 16. Marts 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 691].

Og til sanninda hier (vm̄) settum vier fyrr nefnder menn vor ȷnnsigle fẏrer þesse transskriptar Bref. er skrifud voru a Miklabæ ȷ Skagafıȷrdi ȷ Blonduhlıȷd midvıȷkudægin næsta fyrer Botolfsmessu. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi þusund fiogur hundrud og attatiger ára.

---

250. 16. Júní 1480. á Reykhólum.
23. Júní 1481. í Flatey.

Gunnar Jónsson fær Ingveldi Helgadóttur jörðina Auðunarstaði í Víðidal til meðferðar, og skyldi hún standa fyrir peningum þeim, er Kristín Þorsteinsdóttir átti undir Lopti Ormssyni, og hafði feingið Ingveldi til fullrar eignar, en Bólstaðarhlíð fær hann Ingveldi til fullrar eignar, svo framt sú jörð yrði eign Stepháns Loptssonar, dóttursonar Gunnars.

AM. Fasc. XXV, 15, transskript á skinni frá 11. Aug. 1495.

bref gvnars jonsonar og ȷngueldar helgadottur.

Vitnizburdur vm Audunarstadi og Bolstadahlíjd[1]).

Þath giorum vær einar brandzson. haflidi skulason. ok hauardr tumason. godum monnum kunigth med þessu voru opnv brefi. ad þar vorum vær j hia. saum ok heẏrdum á ord ok handaband þessara manna. gunars jonssonar af einne alfu. enn jnguelldar helgadottur af annari ad suo fyrir skildu. ad fyr nefndur gunnar jonsson feck adr nefndri

---

[1]) Utan á bréfinu með tveim höndum frá 17. öld, eða jafnvel 16. öld fyrri línan.

jnguelldi helgadottur jordina audunarstadi til medferdar er liggur j vididal j asgeirsáár kirkiu sokn til allz abata þar til sem hun fienge þa peninga sem kristin þorsteinsdotter moder hennar atti vnder lopti heitnvm ormsýne. enn kristin moder adr greindrar jnguelldar hafdi feingit henne til fullrar eignar ok logligrar epterkæru. hier med handlagde optnefndur gunnar jonson. þrattnefndri jnguelldi helgadottur j þessu þeirra handabandi. oss fyr nefndum monnum nær verandum jordina bolstadarhlid j suartáárdal. henne til fullrar eignar j fyr greinda skulld ok reikningsskap. suo framarlega sem þessi fyr greind jord ýrde fullkomiñ eign stefans lopztsonar erfingia loptz heitins. enn dottursonar þrattnefndz gunnars. enn tidtnefndur gunnar jonsson hafdi þa hans vmbod ad logum. for þessi giorningur fram a Reýkholum áá Reykianesi faustudagin næsta fyrir botolfsmesso. þa er lidit var fra kristburd þusund fiogur hundrut ok attatiger ara. Ok til saninda hier vm settum vær adr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j flateý a breidafirdi áá laugardagin fyrir jonsmessu baptista ari sidar enn fyr seiger.

---

251. **17. Júní 1480.** **á Hólum.**

Transskript af Núpufellsdómi.

AM. Fasc. XXIV, 2, frumritað transskript á skinni. Af 4 innsiglum er eitt dottið frá.

Þath giorum uier sira ketell grimolfsson. andres ionsson. gvdmundr jonsson ok olafur klængsson prestar godvm monnum uiturligth med þessv voru opnv brefi ath uier saum ok ýferlasvm opith bref med heilum ok oskoddvm hangañdum inciglum svo latanda ord epter ord sem hier efter skrifath stendr. [Hér kemr dómr um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum frá 7. Júní 1479, Nr. 202 að framan].

Ok til sannenda hier um settum uier fýr nefnder prestar vor incigli firir þetta transkriftarbref er skrifat var áá

holum j hialltadal in die botholfui abbatis. anno domini. ϻ⁰. cd. lxxx.

---

252. 18. Júní 1480. á Sjávarborg.

Runólfr Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfu í Glaumbæjarþingum fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 3592, að því er virðist, eptir frumriti.

Þadh geÿrum vid arne þorarensson ok sigurdur ionson godum monnum vitu(r)ligt med þessu okkru opnu brefe ad þar vorum vid i hia saum ok heÿrdum a ord ok handaband þessara manna runols gudmunssonar af eirne alfu ok simunar palssonar af annare ad sua firer skildu ad fÿrnefndr runolbr sellde adrgreindum simune iordena er sua heiter skinþufa er liggur i skagafirde i glaumbæar kyrkiusokn til fulrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fÿlt hefur ad fornu ok nÿu ok hann vard fremst eigande ad. skÿllde titt nefndr simun gefa adr greindum runulbe vid fyrnefndre iordu xx. hundrud i fridum peningum ok friduirdum. skÿlde simun hallda iordune til laga en þrattnefndr runolbur suara lagariftingu. for þesse gerningur fram a siofuarborg i skagafirde sunnudagin næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingadburd vors herra ihesu kristi. ϻ⁰ cccc lxxx. Ok til saninda hier vm settum vid fir skrifader menn vor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var i sama stad dege ok are sem fir seiger.

---

253. 18. Júní 1480. í Saurbæ á Rauðasandi.

Bjarni Þórarinsson kvittar séra Jón Gíslason fyrir andvirði Hrauns í Dýrafirði.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript á skinni 1504.

Þad giori eg biarni þorarinsson godvm monnum kvnn-

igt med þessv minv opnv brefi ath eg medkenumz ath eg hefi suo marga peninga upp borit af sera joni gislasyni fyrir jordina hravn er ligur j kelldudal i dýrafirdi sem mier vel anæger upp a mina vegna og minar konu vegna og þui giorer eg fyrgreindan sera joñ ollvngis kuittan og akiærvlavsan vm adr greinda jord fyrir mier og avllum minum rettum eptter komendum. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jncigli fyrir þetta kuittunarbref skrifat j saurbæ a raudasandi svnnudagin næsta fyrir jonsmessv baptista þa lidit var fra hingatbvrd wors herra jesv christi ꝏ.° cccc. og atta tiger ara.

---

254. **[1480].**

Máldagi Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 446—449 (máldagasafn séra Jóns Halldórssonar í Hitardal; þetta er þó ekki með hans hendi, heldr þeirri hendinni, sem mun vera Finns biskups í föðurgarði). Sbr. DI, I, Nr. 28.

Stafhollts kýrkiu gamall Maldage.

[Steirn prestur Þorvalldsson[1]) sette fyrst Beneficium Stafhollt og gaf til kyrkiunnar sem þesse Maldage innehelldur og giörde sialfur þennann Mắldaga.

Jtem þắ lắ Hiardarhollt med sinne sokn under Stafhollt allt til þess ad biskup Thorlakur sette kyrkiu i Hiardarhollte og þessa bæe þar til. Vijdelæk. Eijnufell. Höll. Lækiarkot. Spőamýre. Steinar. Luudur. Kadalstader og Backakot.

Kyrkiañ j Stafhollte ắ heimaland allt med gögnum og giædum. Þessar jarder i heimalande. Svarfhől. Biargastein. Hofstadi. Skőga. Laxhollt. Eingenes ắ Ströndum og Reka med. afriett j Vesturắrdal. middalsmula. biarnardal allann firir framan mælefellsgil. afriett i bodzbiargardal[2]). Hrijsey ắ Roduvatne. Ey vid Hvijtắ sem Þverarþijng stendur j. Þræley sudur frắ Bilshömrum. Selför ắ Þverắrdal upp frắ

---

[1]) [Svo. [2]) „forte Hrobiargardal" á spázíu.

Kvijum. þriá hlute veidar i þverá. enn feriubacka kirkia fiordung(.) kerveide i laxfosse i nordurá. sem kallad er Niculasskier.

Jtem Skogarhollt i Skardstungu þad kallad (er) Kyrkiuhollt og kyrckiutijunder af xiiij bæum og xx.

J Hiardarhollte. j Skarde. j Eskhollti skal hafa heimatijund. Enn ur Galltarhollti skal giallda vj aura voru á hveriu áre.

---

255. 27. Júní 1480. á prestastefnu.

Dómr sex presta, útnefndr á prestastefnu af Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, um máldaga og bréf Hjarðarholtskirkju og Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 366—367, með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal: „NB Guðmundur sálugi Árnason, skýr og skynsamur maður, sem leingi var lögréttumaður í Þverárþingi, vottar með sinni handskript, að Deildartungu Anno 1666 d. 22. Martij, að þessi dómur hafi þá hjá sér verið“.

Um máldaga dómur í millum Hjarðarholts og Stafholts kirkna, Magnúsar biskups. Anno 1480.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra senda Þorbjörn prestur Ámundason, Pétur Þórðarson, Arni Þorsteinsson, Rafn Gilsson, Sveinn Jónsson og Jón Þorsteinsson prestar Skálholtsbiskupsdæmis kveðju guðs og sína kunnugt gerandi með þessu voru opnu bréfi, að þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi 1480 ára vorum vér í dóm nefndir af virðuglegum herra og andlegum föður Magnúsi með guðs náð biskupi í Skálholti á þriðjudaginn næstan fyrir Pétursmessu og Páls á almennilegri prestastefnu að skoða, rannsaka og dæma um þau bréf, er lágu fyrir kirkjunum Stafholts og Hjarðarholts, hvorrar skilríki skjallegri væri, um þá fimm bæi, er ýmsar kirkjurnar höfðu tíundir af tekið, Stafholtskirkja og Hjarðarholtskirkja, er svo heita Steinar, Lundar, Kaðalstaðir, Bakki og Einifell. Nú sakir

þess, að Hjarðarholtskirkja hafði fyrir sér gamlan máldaga, er sancte Thorlákur hafði gera látið, og þar til styrkingarbréf biskups Jóns kranba[1]), góðrar minningar, Skálholtsbiskupsdæmis, og þriggja annarra biskupa, er styrktu og staðfestu þennan sama máldaga og bréf með sínum bréfum.

Í annarri grein kom þar fram bréf biskups Matthesar[2]), er þá var lénsbiskup heilagrar Skálholtskirkju. Kom þar og fram officialsbréf ábóta Steinmóðar, er dæma hafði látið Stafholltskirkju til halds, þar til eignarbiskup kæmi til, og gerði aðra skikkun á eður lagaveg um áðurgreinda bæi og tíundir af þeim. Því dæmdum vær fyrrnefndir prestar öll þau bréf, sem Stafholtskirkja hefði að halda, öldungis ónýt og aungva makt hafa. En Hjarðarholtskirkju máldaga og bréf gerðum vér stauðug[3]) og óbrigðuleg eptir öllum greinum og articulis, sem þar út í stendur.

Jtem í þriðju grein kom þar fram transcriptarbréf út af bréfi biskups Jóns Stephánssonar, er var eiginbiskup í Skálholti, svo látandi, að hann skipaði aptur tíundir af optskrifuðum jörðum til Hjarðarholtskirkju. Var fyrir það skrifaður ábóti Haldór og síra Finnur Magnússon. Því dæmdum vér optskrifaðir menn síra Finn skyldugan að sverja eptir sínu innsigli eptir því sem transcriptarbréfið útvísar. Að unnum eiðnum dæmdum vér síra Odd Pétursson skyldugan að gjalda kirkjunni í Hjarðarholti slíkar tíundir og lýsitolla, presttíundir og kirkjutíundir, slíkar sem fallið hefði síðan hann tók Stafholts stað, en ef síra Finnur sværi ekki, þá skyldi síra Oddur kvittur við Hjarðarholtskirkju um þær tíundir, sem hann hefði meðtekið þar til.

Samþykti þennan vorn dóm með oss virðuglegur herra og andalegur faðir herra Magnús með guðs náð biskup í Skálholti.

Og til sanninda hér um.

---

[1]) „mun eiga að lesast *krabba*, sem var auknefni Jóns biskups Stephánssonar“ (séra Jón á spázíu). [2]) Þ. e. Mattheusar. [3]) standug. hdr.

256. 30. Júní 1480. á Öxarárþingi.

Tylftardómr útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni um vígsmál Þorsteins Finnssonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson.

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608 (= *a*). — AM. 211c. 4to, bls. 171—72, skr. c. 1700 (ártal hér 1580! = *b*); dálítið önnur röð á nöfnum dómsmanna, felt niðr sumt og vikið við mörgu.

Domur vm viglysing.

Þat giaurum vær Oddur petursson[1]). Gunnar Jonsson. Steffan Þorarinsson. Gudmundr Stephansson. Bessi kollason. Ketill teitsson. olafur þoruardzson[2]). Jon Þorsteinsson. olafur sueirnsson. þordur audunar[3])son. þorualldur jonsson og þorleifur[4]) Gunnsteinsson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad [uær medkiennvnst. þa er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu christi þushuñd og iiijc og lxxx ar[5]) á faustudæginn næstañ eptir pieturs messo og pals. a almenniligu avxxararþingi. vorum vær j dom nefndir af ærlegum manni Hrafni Brandzsyni. laugmanni nordan og vestan á Jslandi. ad skoda og dæma vm þa viglysing sem þar kom fram̃ og adur hafdi suarit[6]) verit. at Þorsteinn Finnsson[7]) hafdi oforsyniu j hel sleigit Jngimund[8]) Jonsson. Suo og eigi sıȷdur vm vigsbætur huorsu hafar vera skylldu. Epter fyrnefndañ Jngimund Jonsson. og enn hier til huort vegandinn skylldi vera feriandi edur eij.

J fyrstum dæmdum (vær) viglysingina laugliga j allañ mata. Enn hæd á vigsbotum dæmdum vier xx hundrud. med suo ordnum saulum og fridleika. sem hier eptir skrifad stendur.

Nu fyrstu saul jnnañ manadar heim(a) j Bæ j Borgarfirdi. þriu hundrud med suo ordnum fridleika [sem hier er effter skrifad[9]). j huoriu sem golldit væri.

---

[1]) *b*; prestur *a*(!) [2]) þorarensson, *b*. [3]) gudnason, *b*. [4]) þorlakur, *b*. [5]) [arum effter gudz burd 1580(!), *b*. [6]) suareñ, *b*. [7]) Jonsson, *a* (hér). [8]) Aunund, *a* (hér). [9]) [b. v. *b*.

viij stykur klædis fyrer hundrad. edur[1]) ij aurar silfurs fyrer hundrad smidat edur osmidat.

tuær vodir fyrer hundrad.

xuiij fiordungar miols fyrer j^c^.

Tiu stikur liereptz fyrer j^c^. tueggia alna breitt.

hundrad ıarns fyrer j^c^. Eda adra peninga þessum ıafngoda.

afhendi pietri ıonssyni þessi fyrskrifud þriu hundrud edur hans laugligum vmbodzmanni. Enn ef [sa er þar einginn[2]). skiliest uid med Riettu þar heima j gardinn med tueimur vottum.

Aunnur saul j haust heima j liarskogum ꝏ heimili finz pieturssonar ij^c^ [3]).

[þri(di)u at uori fimm hundrud[4]).

fiordu at audru hausti fimm hundrud. allt med sama fridleika og enu fyrstu og gialldist aull heima ȷ liaskogum ȷ fullum aurum. Nu sakir þess ad þad syndist þar ad grid voru selld af laugligum Erfingia og j Borgan geingit vm vigſsbætur. og þui dæmdum vier þennañ sama mann. þorstein finnzson[5]). laugliga feriandi til mīns herra kongsins nada.

Og til sanninda hier (vm) setium vier fyrnefndir domsmenn vor ȷnnsigli fyrer þetta domsbref skrijfad ȷ sama stad og are deigi sijdar enn fyrr seigir.

---

257. 1. Júlí 1480. á Öxarárþingi.

Hrafn lögmaðr Brandsson samþykkir alþingisdóm um vígsmál Þorsteins Finnssonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson (Nr. 256).

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), í 4to, skr. c. 1608.

---

[1]) og, *b.* [2]) [hann er þar eıȷ, *b.* [3]) 7c, *b.* [4]) [Enn iijc hundrud ad vore, *b.* [5]) Þorsteinn *Finnsson* (*ekki* Jónsson) mun vera hér hið rétta; Þorsteinn hefir verið sonr Finns Pétrssonar í Ljáskógum, og bróðir Arnórs, Ingimundar og Guðmundar föður Daða. En Ingimundr (eða Önundr), sem veginn var, hefir verið bróðir Pétrs Jónssonar í Bæ.

Þad giori eg Hrafn Brandzson Laugman nordan og vestan á Jslandi. Godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ad eg medkiennvnst ad ec hefi samþykt þennañ sama dom sem hier er medfestur þessu minu brefi staudngañ og laugligañ med aullum sinnm greinum og Articulis sem hann vtvijsar. Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli fyrer þetta mitt samþycktarbref. Er skrifad uar á þingvelli at Auxará laugardæginn næsta eptir pieturs messo og pals þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu christi m. cccc. og lxxx ara.

---

258. **1. Júlí 1480.** **á Öxarárþingi.**

Skipti á peningum Guðmundar Arasonar á Reykhólum, gerð á alþingi samkvæmt skipunarbréfi Kristjáns konnngs hins fyrsta sendu til Íslands með Bjarna Þórarinssyni, og þykir konungi þeir peningar, er Björn Þorleifsson og hústrú Ólof keyptn af þessn fé, hafa verið meira verðir en þeir hafi verið keyptir, og hafi verið óréttilega fyrir sig flutt um þetta peningakaup.

JSig. 308. 8vo, með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar 1778.

Skipta Bref æ peningum Gudmundar Arasonar epter kongsins Skipan.

Þad giörum vier Olafur med Guds naad Bisknp a holum. Brodir Steinmodur abóte i Videy. Broder halldor abóte á helgafelle. Doctor Hans Sudurmann. Ejolfur Einarsson lögmann firir sunnañ og austañ á Jslandi. Rafn Brandsson lögmann firir nordan og vestan á Jslandi. Þorsteinn Arnason. Oddur Petursson. halldor hákonarson. Ejolfur hialltason. Nichulas Gunnarson og Stephan Þorarinsson lögriettumenn godum mönnum knnnugt med þessu voru opnu brefe. ad vær höfum skodad þad Bref sem vor nadugi herra kong Kristian sendi hingad til landsins med Biarna Þorarinssyne svo latandi ad minn herra kongurenn skipadi Magnuse Biskup i Skalhollte og Didrich Pining hirdstióra yfer Jslandi ad kalla til med sier xij Jslendska menn til ad reikna

yfir og sundur skiffta i iij Deil[1]) allt þad gots og peninga fasta og lausa sem Gudmundur heitenn Arason hafde ått og forbroted. og Biörn Þorleifsson og ħustru Olöf. sem gud þeirra sål hafe. haufdu ad sier teked og einn Deil af keiffte og mijns ħerra nåd þötte i sijnu Brefe. at orietteliga firir sig være flutt. um þetta peninga·kaup. þvi ad þesser peningar voru ytar meira verder. enn þeir voru keiptir. fyrer þvi hofum vær giört eptir vors ħerra kongsins skipan og sundurreiknad firrgreinda peninga effter þvi sem vitnisburder fram̄ komu af tveimur skilrijkum vottum Odde Magnussyne og Markuse Pieturssine sem þeir baru vitni um. ad Gudmundur hafe sag(z)t tijunda þad sama haust sem peningarner voru tekner 50c hundrada. fiellu þå Solveigu Gudmundardottur til Erfda effter modur sijna ħelgu heitina Þorleifsdottur xxc hundrada og vc hundrada. enn efftir faudur hennar halfft xiijc hundrada enn annad xiijc hundrada þad sem Gudmundur heitinn hafdi forbroted möt krununni. reiknudum vær i sundur i iij stadi. kom þå i mijns ħerra kongsins part iiijc hundrada og xxc og somuleidis i hvern hinna partinn. sem hafa åttu erfingiar Biarnar b(onda) Þorleifssonar oc hustrúr Olufar oc Solveigar Gudmundardottur. ħier med samþicktum vær ad Dydrych pijning skilldi bidiast afhendingar af Þorleife Biörnssyne og Einare Biornssyne a adurgreindum peningum edur låta beidast. enn ef þeir vilia ei afhenda epter mijns ħerra kongsins skipan. þå take firnefndur Didrich pyning edur hans umbodsmadur ad sier med vj skinsamra manna yfersiön og afhendi hvörium sitt.

Samþickte Biskup Magnus i Skalhollti og Didrich pijning þennan̄ vorn giörning med oss.

Og til meire sanninda hier um settu þeir syn ynncigle med vorum ynnciglum fyrer þetta Bref. er skrifad var å Auxarærþingi laugardaginn næstan̄ eptir Petursmesso og Pauls. eptir Gudz Burd ∞ cccc og lxxx årum.

---

[1]) Svo.

259. **1. Júlí 1480. á Öxarárþingi.**

Tylftardómr, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur (frá 4. Febr. 1470, DI. V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns báyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, í transskripti frá 4. Aug. 1480. — AM. 252. 4to, bls. 41—43, með hendi Jóns Steindórssonar á Knerri c. 1660 eptir sama transskr. ófullkomnu. Sbr. AM. 430. 4to, bls. 1—3. AM. Apogr. 1581.

Brief vm̄ peninga Hustrur Gunnilldar pieturzdottur.

Ollum monnum sem þetta brief sia ednr heyra senda Fimboge Jonsson. Stulle Magnusson. Jon Sugurdsson[1]). Einar Magnusson. Magnns Magnnsson. Finnnr Steindorsson. Hoskolldnr Einarsson. Biarne Olason[2]). Kolle Magnusson. Þorgrijmur Þorfinsson. Þordur Audunarson[3]) og Sniolfur Brandsson Quedin gudz og sijna kunnugtt giorandi. þa er lijdit var fra hingadburde [vorz herra Christi[4]) [ꝏ cccc og lxxx[5]) ǘra. laugardaginn næstan̄ epter pieturz messo ǘ Almenneligu oxararþinge[6]). vorum vier j dom nefnder af ærligum manne Hrafne Logmanne nordan̄ og vestan̄ a Jslande. ad skoda ʀansaka og yfer ad dæma þeim briefum og skilrijkium. er Sugnrdur Dadason vm̄bodzmann[7]) gunnhilldar Pietursdottur þar fram̄ lagdi og domz a beiddist vm̄ þann skilmǘla. og skildaga sem gior hafde verid j millum Loptz heitinz Ormssonar og fyrnefndrar Hnstru[8]) Gunnhilldar Pietursdotter. j þeirra giptarmǘlum[9]) huortt er Hwstru Gunnhilldnr greind skillde helldur eiga helmings fielag eda þa motgǘfu sem til hennar var giefin og þad brief vtvijsar er þar fram̄ kom sem vottar vppa xx merkur gwllz. Stod og so j sama briefe ad Hustrū Gnnnhilldur skilldi kiosa mega epter Loptt andadan̄ huortt er hun villde [wr hanz garde[10]) helmingzfielag. ednr þa motgǘfu sem fir skriffad stendur.

---

1) Sigurdzson 252. 2) Olaffsson (!) 252. 3) Ødunarson 252; Aunundarson 858 (!) 4) [252; Christz 858. 5) [252; 1480, 858. 6) 252; oxarþinge 858. 7) — madur 252. 8) husfrur 252. 9) gifftijngarmalum 252. 10) [sl. 252.

komu þesse kior hennar þar [ecki[1]) fram̄ fyrir oss. Enn so sannar vor Landzlagabok ad hier ǻ lande skal eigi giefast mey edur konu meire thilgiof enn lxc. Nu saker þess ad greindur skildægie. giorningur og gifftumǻl foru fram̄ ǻ Helgalande[2]) j Noreigie. enn eigi hier a Jslandi þui dæmdum vier fyrrnefnder domzmenn H(ustru) Gunnhillde Pietursdottur thil fullrar eignar af peningum Lopts heitinz Ormssonar þeim sem epter hann fiellu. alla þa medgǻfu[3]) j sijna thilgiof. so haafa og so mickla sem su landz laga bok vt uijsar. er þar yfer geingur epter Riettum Noregz lögum ad giefast ǻ j logligum giptumǻlum og thittnefndur Loptur matte[4]) þa[5]) framast ad logum giefa. skilldu þesser peningar kiærast og sækiast af vm̄bodzmanne optnefndrar Hwstrur Gunnhilldar Pieturzdottur j vestfirdingafiordunge ǻ Jslande af loglignm Erfingium Lopttz heitinz Ormssonar edur hanz[6]) vm̄bodzmanne.

Og thil sanninda hier vm̄ setium vier fyrrnefnder menn vor ȷnsigle [fyrir þetta domzbrief giortt og skrifad sama stad og ǻre degie sȷjdar enn fir seigier[7]).

---

260. **2. Júlí 1480.** **á Þingvelli.**

Tylftardómr, útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni á Öxarárþingi um umboð það, er hústrú Gunnhildr Pétrsdótt-

---

1) [sl. 252. 2) Halogalande 252. 3) Svo 858; motgaffu 252. 4) mætte 252. 5) þar 252. 6) Svo bæði. 7) [hier vnder 252. — Þ. e. 2. Júli. Aptan við þenna dóm stendr í AM. 252. 4to, (sbr. AM. 430. 4to, bls. 3) svo látandi grein: „Eptir þetta dæmir ráðið í Noregi að gjöfin skuli standa, því fríborið fólk megi vel gefa svo mikið. Þá gjalda erfingjar Lopts Ormssonar hennar umboðsmanni Sigurði Daðasyni í þessa gjöf hálfa þriðju jörð, er svo heita: Munaðarnes og Fell, er liggr í Trégillisvík í Árneskirkjusókn fyrir xxviijc og hálft Þverfell, er liggr í Saurbæ í Staðarhólskirkjusókn fyrir xijc og hálfa sölvafjörn í Saurbæ fyrir xxc. Eptir það selr Sigurðr Daðason Munaðarnes ábóta Haldóri á Helgafelli (fyrir) xxc í lausafé, kviku og dauðu. Datum þess bréfs er M cccc. lxxxij“. En þetta er ágrip eitt af bréfum frá 24/3 1481, 30/4 1481, 27/10 1481, 9/5 1482.

ir hafði gefið Helga Ísleifssyni til þess að kjósa henni umboðsmann á Íslandi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar. Framan við þetta bréf stendr svo látandi bréfs upphaf, sem aldrei hefir verið ritað niðrlag að: „Þad giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle þordarson och stulle Halldorsson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu brefe ad vier hofum sied och yferlesid bref þessara dandissmanna och Thranskrifttabref sem hier epter standa skrifut med heilum og oskoddudum hanganda Jnsiglum so latande ord epter ord sem hier segier". Í þessu transskr. hefir auk þessa bréfs verið bréf um þessi mál frá 24. Marts 1481, frá 25. Marts 1481, kaupmálabréf frá 4. Febr. 1470 í transskr. 25. Júní 1478, og ef til vill fleiri.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Pietursson. Jon Sugurdsson. finnur pieturson. Olafur Þorvardsson. Jon Þorsteinsson. Gijsle Magnusson. Þorlakur Suartsson. Biarne Olason. Hoskolldur Arnason. Hoskolldur Einarsson. Þorsteinn Gudmundsson. Magnus Magnusson kuediu gudz og sijna. kunnugtt giorandi ad þa lidid var fra hingatburd vorz herra 1480 ára á almenneligu oxarárþinge vorum vier j dom nefnder af Erligum manne herra hrafne Logmanne nordan og westan a Jslande. ad skoda og Ransaka huortt afl edur magtt hafa skilldi þad sama vmbod sem hwstru Gunnhilldur hafdi gefid Helga Jsleifssyne ad hann skilldi mega kiosa þann mann thil hennar vmbodz j Jsland sem hann villdi. ef Hraffn Brandsson villdi þad eigi hafa. vm þann skilmala edur kaupmála sem fram hafdi farid mille Lopttz heitinz Ormssonar og hennar. vm hennar thilgiof. nu af þui oss leist þad sama vmbod logligtt sem firnefnd Gunnhilldur hafdi feingid áadurgreindum Helga Jsleifssyne j alla stade. Och þui dæmdum vier firnefnder domzmenn hann ad fullu og ad frialsu meiga fá huorium hennar vmbod sem hann villde frialsum manne og fulltijda þar jnnan fiordungz sem Erfingie situr. edur hennar logligur vmbodzmadur. þann sem fullar vordslur hefur. so peningurinn mætti ad skilum fara sem hann medtekur. og til sanninda hier vm setium vier firgreinder domzmenn vor Jn-

sigle fyrir þetta domzbref. skrifat a þingvelle sunnudaginn næstañ epter pieturz messo og pa̋lz 1480.

---

261. 2. Júlí 1480. á Öxarárþingi.
23. Janúar 1481. á Helgafelli.

Þorleifr Þórólfsson fær Einari Þórólfssyni bróður sínum þann part, sem hann átti í Brimilsvöllum milli Ennis og Höfða og hafði erft eptir Ástríði Sæmundardóttur móður sína, og þar með þrjú kúgildi, er hann átti undir Ásgrími Þórólfssyni bróður sínum, og kvittar Einar um andvirði alls þessa.

Eptir afskript staðfestri 27. Júní 1703 á Reykhólum af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni, og rituðu þeir eptir frumritinu á „pergamenti“.

Þad giorum̄ uær Einar Oddsſon. Asmundur Jőnsson og Magnus Oddsson gődum monnum̄ kunnugt med þessu voru opnu brefi a̋ sunnudagienn næsta epter Petursmessu og Pa̋ls a̋ almennu settu Augsara̋rþinge þa̋ ed lidid var fra̋ hingadburd vors Herra Jesu Christi þushund fiogur hundrud og a̋ttatyger a̋ra. Vorum̄ vær j hia̋ sa̋um og heyrdum̄ a̋ ord og handaband þessara manna Einars Þőrőlfssonar af eıȷrnre a̋lffu og Þorleıȷffs Þőrolfssonar Brődur hañs af annare ad svo firer skilldu ad firrneffndur Þorleıȷffur Þőrőlfsson fieck Einare Þőrőlffssine til ævenligrar eıȷgnar undañ sier og sinum̄ erffingium̄. enn under hann og hañs erffingia þann ȷardarpart sem hann a̋tti ij Brimilsvollum̄ er liggur ij millum̄ Hoffda og Ennes ij Frőda̋r kirkiu sőkn og honum̄ fiell til erffda effter Astrıȷde Sæmundardőttur mődur sina. og svo part Asgrims Brődur sins ij greindre ȷordunne Brimilsvollum̄. fieck og a̋durgreindur Þorleiffur iij kugillde Einare Þőrőlffssine þad sem hann a̋tti under Asgrimi Þőrőlfssine Brődur þeirra til fullrar eıȷgnar med ollum̄ laga a̋vexte er staded hofdu um̄ fimm a̋r. Ef firrgreindur Asgrimur villde ecke þennañ giorning samþickia upp a̋ sinna vegna. Þad kiendest og Þorleiffur Þőrőlffsson a̋ einu vet-

fānge og ij einu sama handabande ad hann heffde fulla og alla peninga upp bored ā sinna vegna og offtnefnds Asgrims brōdur sins aff ādurgreindum̄ Einare Þōrolfssine svo ad honum̄ vel ānægde firer þessa ādurgreinda ȷardarparta.

Og til sanninda hier um̄ settum̄ vær firrneffnder menn vor innsigle firer þetta ȷardarkaupsbrieff skriffad ā Helgafelle ij Helgafellssveȷt þridiudaginn næsta firer Pālsmessu um veturinn āre sidar enn fyrr seger.

---

262. **4. Júlí 1480.** **á Lundi.**

Dómr, útnefndr á Öxarárþingi 3. Júlí af Þorleifi (hirðstjóra) Björnssyni, um arf þess barns, er maðr á í útlegð með eiginkonu sinni, og deyr móðir barnsins síðan áðr en faðir þess fær nokkra kvittan af konginum.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 228—229, skr. 1604. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 134—135, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730; þar með fylgir þessi athugasemd á spássíu: „Hirdstioradomur synest hlioda upp a arf Solveigar Gudmundsdottur effter modur sijna Helgu Þorleifsdottur fódursystur Þorleifs hirdstiora og synest effterfylgiande domur[1]) þessum motstædur og eru sömu domzmenn i badum domnnum". Dómr þessi mun því athugaverðr, og jafnvel hinn dómrinn líka. Afskript af 115. 4to, er í ÍBfél. 126. 4to, bls. 160—161. Ýmsar afskriptir fleiri eru og hér og hvar í skjalabókum af dómi þessum, og eru hér enn framar hafðar af þeim til hliðsjónar afskriptir í Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 122b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (dómsmenn sömu, en röð nafnanna önnur en hér) og MSteph. 61. 4to, bls. 127, skr. c. 1660 (nöfn nokknð afböknð). Það er athugavert að dómsmenn eru hér 13, en ekki 12, sé það ekki afskriptaglöp.

Domur um arftauku þess Barns sem gietid er ȷ vtlegd.

Þad giorum wier Eigill Grijmsson. Jon Biornssou. gijsle philippusson. Sigurdur dadason. finnbogi Jonsson. Þorlakur Þorkelsson. finnur pieturson. Þorsteirn̄ Jonsson. Jngimundur finnsson. Þordur Audunarson. Arnfinnur Jonzson. Arnor finnsson. narfi þorvalldzson godum monnum kunnigt med

---

[1]) Þ. e. dómr Finnboga lögmanns Jónssonar 30. Júní 1501.

þessu woru opnu[1]) brefi ad þa er lidit war fra hingadburd wors herra jesu christi ꝏ cccc lxxx ára æ manudaginn næstan epter pietursmesso [á almennelegu Oxarárþinge[2]) [um sumarid[3]). worum wier j dom nefnder af ærligum manni Þorleifi Biornssyni ad skoda og rannsaka vm þad ef madur æ barn med eiginkonu sinni j utlegd og deyr moderinn sijdan fyrr enn faderinn fær nockra kuijttun af konginum.

Nu saker þess ad R(ettar) B(ot) wirduligs herra E(ireks) k(ongs) Magnussonar so vtuijsar ad þad sama barn sem j utlegd er getid skal huerki taka arf epter fodur nie modur nema hann werdi jlendur sijdan. og þui kunnu wier eij betur ad skijlia edur uita. enn þeir somu peningar sem moder fyrrskrifadz barns atti fielli til erfda hinum nanustu frændum hennar epter riettu erfdatali [og fyrgreindur arfur fiell undan þeim. ádur enn nockur kuijttan feingist af kongdominum[4]).

Og til sanninda [hier um settum wier fyrrgreinder menn wor jncigli fyrir þetta bref er giaurt war æ lundi j lundareykiadal æ sama ári deigi sijdar enn fyrr seiger[5]).

---

263. 4. Júlí 1480. á Lundi.

Þorleifr Björnsson fær Gísla Filippussyni jörðina Sauðlauksdal í Patreksfirði og kvittar hann um andvirðið.

AM. Apogr. 1324, eptir Sauðlauksdalsbréfum 1726, „accuratè collatum“ við frumritið.

Þat giore egh þolleifur biornsson godum monnum kunigth med þessu minu opnu brefi ath egh hefi feingit gisla filipussyne jordina saudlaugsdal i patrexfirdi er ligur (j) saurbæiar kirkiusokn med ollum þeim gognum ogh gædum er greindre jordu fyllger ogh fylgt hefur at fornu ogh nyu og egh uard fremzt eigandi ath. Suo ogh medkenunz eg fyr

---

[1]) b. v. 115. [2]) [b. v. 115. [3]) [JM., 1945, 61; sl. 115; dagsetning þessi er 3. Júlí. [4]) [sl. 61. [5]) [JM., 1945; et cetera 115, 61.

nefndur þolleifur at eg hefi fulla peninga upp borit ogh alla af adrnefndum gisla suo mier uel anæger fyrir adrgreinda jord. Ogh þui gefr egh opthnefndur þolleifur bio(r)nzson þrattnefndan gisla filipusson ollungis kuittan ogh akærulausan fyrir mer ogh minum logligum erfingium (ogh) epterkomendum um adr greinda iord ogh iardar uerd. skal hann þessa jord at ser taka ath næstu fardogum til freials forrædis ogh æfinligrar eignar. Ogh til saninda hier um setti eg mitt jnsigle fyrir þetta jardarbref ogh kuittunar er skrifad uar a lundi j lundareykiadal þridiudagin næsta epter petursmesso ogh pals. þa er lidit uar (fra) hingatburd uors hera jhesu christi. m. cccc ogh lxxx ara.

---

264. 4. Júlí 1480. á Lundi.

Tuttugu og fjórir sýslumenn og lögréttumenn norðan og vestan á Íslandi rita Kristjáni konungi hinum fyrsta bréf um kvartanir þær, sem verið hafi á alþingi um vetrsetur útlendra manna og verzlan, því að þeim þyki lögmennirnir sljóir í að rita til konungs um lagaleysið í landinu og hvað almúgann stendr, og biðja þeir um styrkingarbréf um þetta efni með Þorleifi Björnssyni.

Jón Sigurðsson hefir af ásettu ráði í Safni II, 180 heimfært þetta bréf til 1479 þvert ofan í handritin, og byggir hann það á tvennn (Safn II, 89). Í fyrsta lagi á því, að konnngsbréfið, er svarar þessu bréfi, sé gefið út í Kaupmannahöfn vorið 1480, og svo árfærir hann það bréf í Lagasafni handa Íslandi I, 37—38, og setr, að það sé frá 30. Apr. það ár. Sannar hann þar með því, sem fyrst þnrfti að sanna, því að það fer einmitt tvennnm sögnnum um ártal þess konungsbréfs, og telja merkar heimildir það dagsett 20. Maí 1481, svo að ekki er hægt með því að fella það hiklaust, að þetta bréf Íslendinga sé frá sumrinu 1480, eins og öll handritin segja. Hitt væri sanni nær, að samhljóða sögn handritanna um ártal þessa brèfs (1480) styddi það, að konungsbréfið væri frá 1481. Í öðru lagi byggir Jón á því, að Eyjólfr Einarsson hafi verið lögmaðr orðinu 1480, því að 10. August gefr hann sem lögmaðr út úrskurð það ár, og hins vegar sé hér í bréfinu Oddr Ásmnndsson kallaðr lögmaðr. En á þessu er ekkert hægt að byggja um ártalið, og ekki einu sinni það, að Oddr hafi verið lögmaðr 1479, sem Jón Signrðsson þó gerir (Safn II, 89), því að þar sem Oddr er nefndr í bréfi þessu'

er það svo að skilja, að hann og Brandr lögmaðr Jónsson, sem ekki var lögmaðr leingr en til 1478, svo menn viti, hafi fyrir nokkrum árum gert samþykt um vetrarlegnmenn útlenda, en sú samþykt sé nú ekki og hafi ekki verið haldin (sbr. og Safn II, 656). Eins og Guðmundr Þorláksson tekr fram í Safni, voru þeir Hrafn Brandsson og Einar Eyjólfsson einmitt lögmenn þetta ár 1480. En með þeim og Þorleifi Björnssyni, sem var hinn mesti vinr beggja biskupanna, stóðst alt í odda, enda er hvorugr lögmanna við þetta bréf, sem þó hefði verið sjálfsagt, ef ekki stæði sérstaklega á. Þegar gáð er að hverir það eru, sem gefa bréfið út, þá er það fljótséð, að það eru nær eintómir Vestfirðingar og alt venzlamenn eða vinir Þorleifs. Er því skjal þetta eitt af gögnum þeim, sem Þorleifr hefir ætlað að hafa með sér utan, og sanna með því ódugnað lögmannanna. Maðr veit líka af öðru bréfi (Nr. 263), að þeir eru báðir staddir á Lundi í Lundarreykjadal 4. Júlí 1480 Þorleifr Björnsson og Gísli Filippusson, því að þá gerir Þorleifr kaup við hann, en ekki er þeirra getið þar 1479, þótt báðir væri þeir á alþingi það ár. En það ár 1479 var Gísli í óbótamálum og útlægr maðr, dæmdr á konungsnáð fyrir manndráp, svo að úr því að hann er einn af þeim, sem útgefa þetta bréf, *getr það ekki* verið frá 1479, heldr hlýtr það að vera frá 1480, eins og handritin segja. Sbr. og Lundardóm Þorleifs (Nr. 262) frá sama ári og degi sem þetta bréf, því að í honum sitja 10 hinir sömu menn og gefa út bréf þetta.

Hér er bréf þetta prentað eptir þrem handritum: *a*) afskr. frá c. 1550 í Ríkisskjalasafni Dana Isl. & Færö Supl. II, 20, og er það hin sama og fylgt er í Safni II, 180—181; *b*) afskript í syrpu séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, bl. 33a—b (FM. 206), einnig frá c. 1550, og c) afskript frá c. 1650 í British Museum Add. 11,080. 4to, bl. 14b—15b (FM. 90), og er sú afskript afbökuð um sumt.

Supplicatia Jslendinga til kongs um vtlendska uetursetumenn[1]).

Þat giorvm vær Gvdne jonsson. eigill grimsson. jon biornsson. Narfe þorualzson. dade arason. gisle p(h)ilpusson. Sigvrdr dadason. þorlakr þorkelsson. p(h)ilpus sigurdzson. gunlavgr þorkelsson. finnr petrsson. gvnstein jsleifsson. [gvnnar jonsson. jngemvndr finzson[2]). jon hrafnzson. olafur sveinsson. jon þorsteinzson. þordr avdvnarson. þorleikr gvnsteinsson[3]). halldor þorgeirsson. halldor svmarlidason[4]). magn-

[1]) c; Altingesdom om vtlenduskum med møgett skrawage anno 1480 hystyiore henrick daniel, *a*; kong kristiern, *b*. [2]) Arngrijmur Grijmsson, c (rangt). [3]) [*b*; þordur audvnarsson þorleifur finnsson(!) jon hrafnsson. olafur sneinsson jon þorsteinsson Gunnar Jonsson Jngemundur gunnsteinsson(!), *a*. [4]) Sueinzson(!) *c*.

us bisknpsson[1]). aʀnor finsson oc einar brandzson[2]). Syslumenn og logriettumenn Nordan og vestan ǡ Jslande godum monnum kunnigtt[3]) med þessu voru opnu brefe at vier vorum þar j hia oc heyrdum ǡ ǡ almenneligu oxararþinge at almvgen af[4]) ollu landinu klagade sig vm þann mykla osid er hier være j landit[5]) vm þa vetvrsetu[6]) er [vtlendzker menn[7]) hefde hier[8]) huad oss leitzt og[9]) ollum almuganum [vti fra[10]) vera stor skade fyri landit sakier þess at þeir hallda hier hus oc garda vid sioenn oc locka so til sin þionnstu folkit at bændurnir fa ecki sijna garda vpp vnnit eda neina vt vegu haft þa er þeim eda[11]) landinv mega til nytta[12]) verda. Hier med selia þeir onyttesamligan[13]) penning[14]) jnn j landit oc taka þar fyrer bæde skreid[15]) Smior oc slatnr og vadmal allt for dyrdt framar meir enn sett er oc samþycktt. [Nv med þvi at hirdstioren oc logmennerner oc allr almvge heyrdu[16]) hvern skada landit matte hier vt af fa. þa var þat samþyckt[17]) af hirdstioranum heyndrek[18]) Daniel og logmannnum badum brande jonssyne oc odde[19]) asmundzssyne oc ollum almuganum vtan logriettu oc jnnan[20]) at hier skylldi eingi vtlendzkur madur vera j landit eda vetursetur[21]) hafa nema sa sem fødur[22]) er oc[23]) jnnborinn j [minz herra[24]) noregx konungs riki. huad oss litzt[25]) nv ecki halldit vera eftter þui sem vor landz lagabok oc sattmale[26]) vt vijsar at hier skule eingin hirdstiore vera j landit nema sa hier er jnnlendur af gomlum hirdstiora ættum[27]).

---

1) *b*; bionsson (= Björnsson), *a*, og er rangt, því að hér mun átt við Magnús Þórólfsson, sem í bréfum finst nefndr Biskupsson, því að Þórólfr faðir hans var kallaðr biskup; fyrir föðurnafni Magnúsar er eyða í *c*, sem er vottr þess, að þeir hafi ekki getað lesið eða þorað að lesa. 2) Alt upphaf bréfsins hingað að, er tekið eptir *b*, því að þar eru nöfnin miklu réttust. 3) uitanlegt, *c*. 4) á, *c*. 5) landinu, *c*. 6) *b*, *c*; vetvrsetur, *a*. 7) [vtlendskar þioder, *b*, *c*. 8) j landit b. v. *b*. 9) af, *b*. 10) [hier j landit, *b*. 11) oc, *b*. 12) nýckta, *b*; nytka, c. 13) onyttsamligan, *b*. 14) varning, *b*. 15) oc b. v. *b*. 16) sier, *c*. 17) [b. v. *b*, *c*; vantar ranglega í *a*. 18) heinrech, *b*. 19) *b*, *c*; Oddz (!) *a*. 20) *b*, *c*; jnna (!) *c*. 21) vetrsetv, *b*, *c*. 22) *a*; fæddr, *b*, *c*. 23) eda, *b*. 24) [b. v. *b*. 25) leitz, *b*. 26) jnnehelldur oc b. v. *c*. 27) ættunum, *c*.

Hier med voru sodan køp[1]) sett og samþyckt vid vtlendzka menn a[2]) medan þeir hielldi sijna køpstefnu[3]) hier j landit. at[4]) iij vættir skreidar [skylldi vera[5]) fyrir [c huert[6]). [halfstycki klædis skylldi giallda fyrir huert hvndrat[7]). vj tunnvr maltz. iiij tunnur miols. jarfat[8]). xij fiordunga ketill og so virdan pening annan vppa huert c. En ef nockur vtlendzkur madr villde ecki hallda þessa samþyckt oc settu [sig oc[7]) sina peninga til vetrarsetu hier j landit þa skylldi[9]) vpp tækt konungs vmbodsmanni allt þeirra godz. Eru vier nu ydur og ydra nad[10]) kiære naduge herra oc allt rikissins rad j norege audmiukliga [oc uinliga[11]) vm bidiande at þier latid oss na at hallda vorum riett[12]) vm huad hellst þat er epter þui sem vor landz lagabok vt vijsar oc[13]) sattmale oc riettarbætur bæde fyrer leika oc lærda.

Skrifum vier ydar nad[14]) þui soddan [bref til[15]) at oss þikia[16]) logmennerner j landino helldvr sliofer j vera at rijta til ydar nadar[17]) huert lagaléysi j landit[18]) er huad er[19]) almugann stendur. Oc þui eru vier ydur og ydra [elskuliga nad[20]) vm bidiandi a minnande at þier vm hugxit og a litid vorar naudzyniar at þier sendit oss ydar[21]) Styrkingarbref med þorleife biornssyne vm þat sem vier hofum til [ydar nadar[22]) rijtad oc so vm þat fleira sem ydur er riettiliga vnder vijsat landzins[23]) naudzyniar og vorar.

Hier j mot vilium vier seigia vora tru og þienustu sem vorer [forfedur og[24]) forelldrar hafa giort[25]) til forna med sijna [nadugasta[24]) herra Noregis konunga med allann[26]) riett oc truheit [oc cetera[27]).

Og til sannenda[28]) hier vm setium vier [[fyrr nefnder

1) kavp, *b*, c. 2) sl. *b*, c. 3) kavpstefnu, c. 4) at, sl. *b*, c. 5) [sl. *a*; b. v. *b*, c. 6) [hvndrat skreidar, *b*, c. 7) [b. v. *b*, c; sl. *a*. 8) jarnfatt oc, *b*, c. 9) skyllda (!) *a*. 10) um bidiande b. v. *a*(!) 11) [*b*; vinsamliga, c; sl. *a*. 12) retti, *b*, c. 13) b. v. *b*, c; sl. *a*. 14) til b. v. hér *a*. 15) [b. v. *b*, c; sl. *a*. 16) þicer, *b*. 17) nad *b*; nada c. 18) landinu *b*, c. 19) sem. *b*, c. 20) [nad elskuliga, *b*. 21) yduart, *b*. 22) [ydra nada, *b*. 23) *b*; landins, *a*. 24) [sl. *b*, c. 25) haft *b*, c. 26) þann, b. v. *b*. 27) [sl. *b*. c. 28) *b*, c; sanneda (!) *a*.

menn vor Jnncigle fyrer þetta bref er[1]) skrifad var a lundi j lundareykia dal þridiudagen næstan eptir peturs messo og pals [þa er lidit var fra hingat[2]) burd vors herra Jesu christi m cccc oc lxxx ara[3]).

---

265. 5. Júlí 1480. í Westminster.

Kristján Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476, 26. Apr. 1478, 22. Febr. 1479 (DI, V, Nr. 618; VI, Nr. 68, 129 og 180).

Rymeri Foedera, ed. Holmes, V, III, 106—107.

. . . .

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium Quinto Die Julij [Anno Regni nostri xx.°].

---

266. 16. Júlí 1480. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum skipar Jóni presti Helgasyni að taka saman osttoll þann, sem Hólakirkja á að hafa æfinlega af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XXV, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3276.

Bifalningsbrief biskups olafs vm osttoll[4]).

Víj olaf med guds nad biskup a holum giorum godvm monnum uiturligt med þessu voru brefi ath víj hofum skipath vorum kęra syni sira joni helgasyni saman ath taka þann osttoll sem hola kirkia æ ath hafa ęvenlega af hueri-

---

[1]) sem, c. [2]) leiðrétt; hinagt, *a.* [3]) [arum epter gudz burd 1400 og 80 aar, c; [[Datum m. cccc. oc lxxx, *b.* [4]) Utan á bréfinn með hendi frá 17. öld.

vm skattbonda allt j millvm hrauns a skaga ok hrauns j fliotum. skal þat vera fiortan merkr smiors eda fiordungs ostur a huerium tolf manudum af hverium skattbonda j þessv takmarkj. hefer þessi tollr leingi ecki luktur verith ok ei heimtur verith af kirkiunar formonnum. enn aller ellztu dandimenn vita ath þessi tollur hefer verith luktur adr ok ecki j mothi talath sem margra dandj manna bref þar vm gior wtvisa. þui bidium víj vm alla goda menn ath luka þennan fyrr greindañ osttoll sira jonj helgasynj sem víj hofum vort vmbod til feingith þessa fyrr skrifada heilagrar hola kirkiu eign saman at taka ok heim ath fęra til vor ok giora oss riettan reikningskap. suo ok biodum víj jonj helgasynj vnder skyllduga hlydne ath beidaz ok krefia fyr sagdañ osttoll af þeim sem hann vilia ecki lucka eda med þrioszku hallda. Ok til sanninnd(a) hier vm heingium víj vort jncigli fyrir þetta bref skrifath ꜳ holum j hialltadæl svnnvdagin epter diuisio apostolorum. anno domini ꝏ° cd° lxxx°.

---

267. 17. Júlí 1480. á Hólum.

Fjórir menn transskribera þrjú bréf um osttoll Hólakirkju.

AM. Fasc. XII, 13, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

vm osstoll a Holum[1]).

Þath giorum vier ketill grinjolfsson[2]) radzmann a holum. andres jonsson. prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum v[i]tturligt med þessv vorv opnv brefi ath vier saum ok yferlasvm opinn bref med heilum ok osko[d]dum hanganndum jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér koma þessi bréf:

1. Vitnisburðr um osttoll frá 7. Júlí 1450, Dipl. Isl. V, Nr. 44;
2. Vitnisburðr Illuga Björgólfssonar um sama frá 31. Júlí 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 763;

---

[1]) Aptan á bréfinu. [2]) Svo; *rétt:* grimolfsson.

3. Vitnisburðr Steinþórs Jónssonar um sama frá 3. August 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 765].

Ok til sanninnda hier vm settvm vier fÿrr nefnder menn vor incigli firir þetta transkriptarbref skrifath a holvm j hialltadal manvdaginn nęsta epter divisionem apostolorum. anno domini ꝏ⁰ cd⁰. lxxx.

---

268. 27. Júlí 1480. í Flatey.

Vitnisburðr sjö heldri manna vestra, að Þorleifr Björnsson hafi farið vel með völdum þeim, er konungr hafi skipað honum á Íslandi, bæði upp á vegna míns herra kongsins og hans þegna.

AM. Fasc. XXV, 5, frumrit á skinni. Af sex innsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5696.

vitnisburd um huersu torleifur hefer verit in j island[1]).

Þath gervm wær eigill grimsson. oddur petursson. sigurdr dadason. þorlakur þorkelsson. gunnar jonsson. finnur petursson ok jngemundur finnzson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe ath wær medkennunzt ath wær vitvm fÿrir full sannende ath þorleifur biornsson hefer stadit sig suo j island sem einn dande mann ok honum hefir borit sierliga vpp ꜵ míns herra kongsins wegna ok hans þegna. hefir fyrr greindr þorleifur biornsson alltíjd stutt ok stÿrkt kongsins ʀiett ok ʀiettugheit þat sem minn nædug herra kongenn hefir snortit ok hans þegna sierligana þar sem hann hefir werit yfer skipadur. Suo eige síjdr wissu uær ath nefndr þorleifur stÿrkte sin faudr biorn þorleifsson sem gud hans sæl nꜵde til þess ath stÿrkia mins nꜵdug herra kongs erende ok biorn kunne ecke sialfur af stad koma. war hann þa vppe med sig ok sitt folk ok peninga þar til. ok suo hefir hann jafnan giort síjdan. þar fyrir wít-

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

um vær ath opt nefndr þorleifur hefir verit ok er hollur ok trur minum nadug herra konginum ok hans rike. sem honum ber ath gera. Enn huer annat hefer flutt til mins herra nada er ecke af voru vite. Ok til sannenda hier vm settvm vit fyrrnefndir menn ockur innsigle fyrir þetta bref skrifat j flatey á breidafirde fimtudag hinn næsta fyrir festum sancti olafi regis et martiris þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi. m. cccc ok atta tiger ára.

---

269. 1. August 1480. í Flatey.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXI, 20, frumrit transskriptsins á skinni með þrem innsiglum af 5, sem fyrir hafa verið. — AM. Fasc. XXI, 21, forn afskript á pappír. Sbr. AM. Apogr. 2896—97.

Þat giorum uær haflidi skulasou. einar branzson. ion stephansson ok gudmundur eyuinzson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath uær haufum sied ok yferlesit ok heyrt yferlesit opit domsbref med heilum ok oskavddvm hangande jnsiglum ok suo latande ord epter ord sem hier seigir. [Hér kemr:

1. Fíflholtsdómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal og Kollabæ frá 30. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 715;
2. Kirkjulækjardómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal undir Eyjafjöllum frá 23. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 714].

Ok til sannenda hier vm settum vær fyrr nefnder menn vor jnnsigle fyrir þessi transskriptarbref skrifut j flatey a breidafirde þridiudagenn næsta fyrir translacio sancte olafe regis et martiris. ærvm eptir guds burd. m cccc. ok atta tiger æra.

---

270. 4. August 1480. á Litlu-Þverá.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. AM. 252. 4to, bls. 41—43; AM. 430. 4to, bls. 1—3; AM. Apogr. 1581.

Þad giorum vier Stulle Magnusson. Biarne Olason og Þorlákur Þorsteinsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vier hofum sied og yferlesid domzbref Logriettumanna. med heilom og oskoddudum[1]) hangande jnsiglum. so latande ord epter ord. sem hier epter seigier. [Hér kemr Alþingisdómr frá 1. Júlí 1480 um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur, Nr. 259 að framan].

Og thil sanninda hier vm̄ setium vier fyrrnefnder menn vor jnsigle fyrir þetta thranskriftarbref. skrifad á Litluþuerá j eyiafirde fostudaginn næstañ epter Olafsmesso þa lijdit var frá gudz burd 1480 ára.

---

271. 5. August 1480. á Keldum.

Úrskurðr Eyjólfs lögmanns Einarssonar með ráði sex lögréttumanna um Esjubergsdóm, er gekk í eignamálum þeirra Sophíu Loptsdóttur og Gunnlaugs Teitssonar um jarðirnar Horn og Papafjörð, og úrskurðar hann Gunnlaugi jarðirnar til halds og meðferðar.

AM. Fasc. XXV, 11, frumritið á skinni með bráknðu innsigli. — Bisk. Skalh. Fasc III, 3, transskr. frá 7. Aug. 1480 (ekki gott); afskr þar af meðal Apogr. 2525.

Domur vm peningagialld a millvm gunnlaugs ok sophiv[2]).

Ollvm monnum þeim sem þetta bref seia[3]) edr heyra sen̄dir eẏiolfur einarsson logman fẏrir svnnan og avstan a jslande. kuediv gvds og siña kvnnegt gioran̄di anno domini ɱ.º cdº octogessimo faustudagin nęsta epter olafs ɱesso env seinne vm sumared a kelldvm j averiahrepp kom fyrir mic gunnlavgur teizson og tiedi mier þann xij manna dom sem dęmdur hafde verit a esivbergi j kięlarnesþingi millvm þeirra soffiv lopzsdotter og fyr nefnzs gvnnlavgs suo latan̄da at þeir hefdi dęmt stefnvna logliga og sofiv þar logliga fyrir kalladæ. syndi þratt nefndur gvnnlavgur þar sitt

---

[1]) oskoddum 252. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [3]) = siaa

skiql bref og jnnsigle dañde manna at teitur gvnnlaugsson hefde gefit gvnnlavgi syni sijññvm[1]) til eignar med vpplagi og samþýcki kristinar dottur sinnar hvñdrad hvndrada. tuer jardir horn og papafiordur og þar til lavsagozs. Nv af þui at fýr sagdur domur var suo latañde at þeir hefde dqmt vnder logmanz o(r)skurd. oll bref og skiql þratt nefnzs gvnnlavgs. beidde hann mic laga o(r)skurdar æ. hvert afl hans skilʀicki skýllde hafa. þvi at suo profudu og fyrir mic komnv og sex logrettvmonnvm mier samþyckivndvm. j domsqti sitiande. Sagda eg j guds nafne amen med fvllvm laga o(r)skurdi þessa fyrr sagda peninga alla oppt nefndvm gvnlavgi til hallz og fullrar [medferdar[2]) epter þui sem hans bref og skilʀici þar vm giort vt visar. nema oppt nefnd soffia legdi fram fyrir mic jnnan siav natta þau skilriki mier þqtte meira afl hafa. og oppt nefnda sofiv skylldvga at afennda þessa alla fýrr sagdæ peñinga oppt nefndvm gvnnlavgi jnañ tueggia manada at heýrdvm o(r)skvrdinvm. enn ef soffia uill eigi afhendæ þa sa time er vti skal gvnnlavgur rettliga mega at sier taka adur greindar jardir og þat sem þeim æ at fýlgia med[3]) rettv. og oppt nefndan gvnnlavg skýlldan at koma til nqsta oxararþings og suara þar sem logstefndr fyrir þessa peninga soffiv[4]) vegna. [Og til sannennda hier vm setta eg mitt logmans jnsigli fyrir þetta o(r)skurdarbref skrifat j sama stad deigi og a(ri) sem fyrr seiger[5]).

---

272. 7. August 1480. í Skálholti.

Transskriptarbréf.

Bisk. Saalh. Fasc. III, 3, frumrit transskriptsins. — AM. Apogr. 2525, með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu.

Þat giorum vid jon jons(son) ok þordur þordarson godvm monnum viturligtt med þessu ockru opnv brefe ad uid

---

[1]) Svo. [2]) [með öðru bleki (daufara), en er þó álíka fornt. [3]) tvískrifað. [4]) kongdomsins III, 3. [5]) [þessu sleppir III, 3, alveg(!)

saum ok heyrdum yferleset logmannz urskurdarbref med hans heilu ok oskoddv ok hanganda logmannz innsigli. suo latanda ord eptter ord sem hier stendur skrifat. [Hér kemr úrskurðr Eyjólfs lögmanns Einarssonar frá 5. Aug. 1480, hvergi nærri orðréttr við frumbréfið, Nr. 271].

Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn okkur innsigli fyrer þetta uitnisburdarbref skrifat j skalhollti. manudaghinn næsta fyrer laurencius messo. þa lidid uar fra hingadbvrd uors herra iesu christi þushundrud iiij. c. at(ta)tige ær.

---

273. 16. August 1480. í Viðey. 26. Maí 1494. á Álptanesi.

Vitnisburðr tveggja manna um það, að Þorleifr Björnsson hefði fest Ingveldi Helgadóttur sér til eiginkonu.

AM. Apogr. 1166, að því er virðist eptir frumritinu. — AM. Fasc. LXXII, 2, A, 6, transskript á skinni frá c. 1528. Þar hefir „quartho" gleymzt aptan af ártalinu, svo það verðr 1490.

Þat giorum uid einar brandzson ok olafur mikelson godum monnum kunnegth med þessu ockru opnu brefi at þa er lidid uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. m. cccc. ok attatiger ara j uidey um sumarit næsta dagin epter mariumesso fyre worum uid j hia saum ok heyrdum æ. at þorleifur biornson feste jnguellde helgadottur sier til laugligrar eiginkonu epter bokarenar ordum at hiaueranda biskup magnuse med gudz nád ok audune presti þoruardzsyne ok maurgum audrum dande monnum. Suo ok heyrdu uid jayrde jnguelldar helgadottur adur hun uære festh. Ok til sanenda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur jnsigle fyrir þetta uitnisburdar bref skrifat a alptanese a myrum manudagin næsta fyrir festum corpus christi anno domini. m.° qcd.° nonagesimo [quartho[1]).

---

[1]) sl. Lxxii, 2 e.

274. 23. August 1480. í Viðey.

Steinmóðr ábóti í Viðey og fjórir klerkar aðrir, Margrét Vigfúsdóttir (á Möðruvöllum) og sjö leikmenn votta, að Þorleifr Björnsson, er „nú vill með guðs hjálp byrja sína reisu í burt af voru landi Íslandi“, hafi „hér verið og blifið með heiðr og æru sem réttum höfðingja og ærligum höfuðsmanni ber“.

AM. Fasc. XXV, 6, frumritið á skinni. Af tólf innsiglum eru nú tvö fyrir.

huernen þorleifur for af landet[1]).

Wær Brodher steinmodhr med gudhz nadh aboothi j widheẏ ordinis canonicorum regularium sancti augustini skalholltzbiskupsdæmis. Brodher jon med samri nadh abothe a þingheẏrum hoolabiskupsdæmis. olaf oddzson. sygurdr jonsson. gunsteinn asgrimsson prestar. Margreth wigfwsdotthir. Pall brandzson. Erlendhr Erlendzson. sygurdr jonsson. gudhmundr jwarsson. filax þorarinsson. þorkell þorsteinsson ok eigill jonsson. Godhum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. ath vier vitum þat fullugliga ok sannligha ath þesse dandhimann þorleifr biornsson hwerr ath nu will med gudhz hialp bẏria sina reisu j burth afh worv landhi íjslandhe. hefir hier weridh ok blifit med heidr ok æru sem retthum haufdingia ok ærligum haufudsmanne berr med alla dandhi menn hier j landit lærdha ok leika. Ok sierdeilis med aull stẏcke ok ærlighheit sem honnm hefir burt ath giora med vorn naduga herra konunghinn badhi med dygdh ok ærw ok alltíjdh skotith sigh ok sitt añswar til hans konunghligra nadha ok retta sem margir dandi menn hafa optliga heyrt. Ok til sannendha hier vm heingdum wier for nefndir menn vor jnnscigle fyrir þetta bref scrifath j vidhey j kialarnesþinghi miduikudaghinn næsta jn octaua assumpcionis sancte marie wirginis. anno domini M.⁰ cd.⁰ lxxx⁰.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

275. 8. September [1480 eða 1479]. á Grenjaðarstað.

Tveir prestar votta um reið sína til Skriðu til þess, eptir boði Ólafs biskups, að birta Rafni lögmanni boðskap erkibiskups um hálfkirkjureikninga í Hólabiskupsdæmi, og skýra þeir frá hörðum svörum lögmanns.

Bisk. 3. Fol. bls. 252, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Hið fyrra bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjureikninga er frá 15. Sept. 1478 (Nr. 153). Er þetta bréf því frá 1479 eða 1480.

Þad giorum vid Eirikur Einarson og árni Hallsson prestar Hola Biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu ockru Brefi ad vid Ridum til Skridu midvijkudæginn næsta fyrer festum Nativitatis Beatæ mariæ virginis[1]) epter Bodi og skipan ockars andaligs faudurs Biskup Olafs med Guds nad. Biskup a Holum. ad birta og sina Hrafni Logmanne þa skipan sem erki Biskupinn Bodadi med sijnu Brefi og Jnnsigle. ad Biskup Olaf skilldi visitera og taka Reikning (af) aullum halfkyrkium j Hola Biskupzdæmi. en Hrafn Logmann gaf þad suar þar til. ad hann sagdi nei til ad giora Reikning Biskup Olafe fyrer sijna halfkyrkiu. og eij gisting hallda fyrer hana epter þessu Brefi. lysti hann og þar fyrer ockur og fleijrum odrum ad hann skilldi fyrerbioda vm allt sijtt logmansdæmi og a aullum þingum ad nockur madur giordi Reikning fyrer sijna halfkyrkiu. edur taka nockurar slijkar nýungar vpp þo þad væri giort j Skalholltz Biskupzdæmi. ad Biskup tæke þar Reikning af halfkyrkium. og til sanninda Skrifad a Greniadarstad Mariumessu sijdari.

---

276. 3. Október 1480. í Odda.

Magnús biskup í Skálholti vottar, að Þorleifr Björnsson hafi fastnað sér Ingveldi Helgadóttur, og lýsir hann því, að hann hafi séð páfabréf, þar sem umboðsmanni Skálholtskirkju sé

---

[1]) Þ. e. 7. Sept. 1479 eða 1480.

boðið að gera endilegan veg á þessu hjónabandi, ennfremr kongsbréf og erkibiskupsbréf.

AM. Apogr. 736, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 5, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wær broder magnus med guds nad biskup j skalhollti. giorum godum monnum kunnigtt med þessu woru opnv brefi. ath uær worum þar j hia saum ok heyrdum a̋. ath þorleifur biornson keyptti ok fasnadi jnguelldr[1]) helgadotter[2]) sier til laugligrar eiginkonv. eptter guds laugum ok lands ok bokarenar ordum. Suo ok eigi síjdur saum vær ok yferlasum pafans bref wn̄der suodan skilnin̄g. ath hann gaf lof til af pafaligu walldi. ath þetta hionaband mætti saman bin̄daztt. ok bíjfaladi wmbodsmanni heilagrar skalhollz kirkiv. ath giora endiligan weg a þessu hionabandi. ok hier med hofum wær sied mins herra kongsens bref suo latanda. ath hann gefur lof til ath born þeirra getin ok ogetin skule lauglig til arfs. eptter landzins laugum. Somvleidis hefer ok worr nadugi herra erkibiskupin gefit sitt samþycki til ok bodit oss ath fullkomna þetta adurskrifad hionaband. þui hofum wær eptter adurskrifudum brefum ok bodskap samþycktt. ath adur skrifad hionaband sie laugligtt ok staudugtt j aullum greinvm.

for þessi giornin̄gur fram j witey miduikudagin næsta efter mariumesso fyrri[3]). þessum monnum. nær weraundum med oss narfa þoruallzsyni. olafi mikelsyni. ok einari brandzsyni.

Ok til sanninda hier wm settum wær wort innsigli med þeirra fyrskrifadra manna innsiglum fyrir þetta bref skrifat j odda a rangárwollum j aueriahrepp[4]). þridivdagin næsta eptter mikelsmesso. anno domini. m.° cd.° octogesimo.

---

[1]) Svo 736; jnguelldi Lxxıı, 2. [2]) helgadottur Lxxıı, 2. [3]) Þ. e. 16. August. [4]) alueriahrepp (!) Lxxıı, 2.

277. 8. Október 1480. á Staðarhóli.

KAUPMÁLABRÉF Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur.

AM. Fasc. XXV, 1, frumrit á skinni, og hefir aldrei verið innsiglað. Komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1488.

Jn nomine domini amen.

var suo felldr kaupmale lýstur ok stadfestur ꝺ brudlavpsdegi þessara manna einars oddzsonar ok æsv egilsdottur eiginkonv hans at fyrr nefndr einar hafde til kaups med asu konu sina ij hvndrut hundrada er fader hans oddr peturson hafde gefit honum. var þar vt j tilskilen jordin bar j eyrarsueit med þeim iardarpaurtum er þar fylgia fyrir. lx. hundrada. jtem jordina gravf j grvndarfirde fyrir xx hvndrut. lavgar j huammsueit fyrir xvj hvndrvt. goddastade j laxꝺrdal fyrir iiij hundrut ok xx. jtem part j iordvnne brandagile ok geithole er liggia j hrutafirde fyrir xvj hundrut ok þar med jordina þoroddzstade fyrir iiij hvndrut ok xx ok hier til .lx. kvgillda ok xx hvndrvt j þarfligvm peningvm.

hier j mꝺt hafde fyrr nefnd asa eigilsdotter til kavps med einar oddzson bonda sinn ij hvndrvta c. var þar til greind jordin ey ꝺ skagastrond fyrir lx hvndrata ok ij hluti j iordunne hofe er liggr j vazdal fyrir xl hundrata. jordin brusastader fyrir xlc. savrbær xx hundrudvm ok þar til lxxx hvndrada j lausagoze. jtem gaf oft nefndr einar oddzson asu konu sinne lxxx hvndrata vr þessum peningvm j tilgiof at fraskildum jordvm̄ j hrvtafirde.

samþykti þessa giof oddr peturson er þa uar laugligur erfingi optnefndz einars.

fꝺr þesse giorningur fram æ stadarhole j saurbæ med laugligri festingv æ sunnvdaginn næsta fyrir kalixtusmessv þessvm̄ godvm monnvm nær veravndvm broder jon gamlason med gvdz nad aboti ꝺ þingeyrvm. þosteinn gvdmvndzson. sveinn helgason. sueinbiorn palsson ok gvnnsteinn asgrimsson prestar. gudne jonson. oddr peturson. vernard einarson. biorn jonson. þorbiorn biarnason ok sigmundur halldorsson leikmenn.

Ok til sannenda hier vm̄ settvm vær fyrr nefnder menn uor ȷnnsigle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar j sama stad ok dag sem fyrr seger arum efter gudz burd. ꝏ. cccc ok lxxx ara.

---

278. 12. Október 1480. á Staðarhóli.

Steinunn Gunnarsdóttir arfleiðir Pétr Loptsson son sinn til alls þess fjár, er hún gefr honum, en það reiknast hundrað hundraða.

AM. Apogr. 5891, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir „transscripto“ á skinni frá 7. Júní 1580. — Afskriptir í AM. 234. 4to, bls. 136—38, 192—93, 264, 284—85. MSteph. 27. 4to, bls. 176, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Þad giorum vær Gudni Jonsson. Oddur petursson. jon asmundsson. Bryniolfur sigurdsson. jon sueinsson og skeggi stullason. godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi ꝏ. iiij^c og lxxx. ara firir kirkiudyrunum a stadarholi i saurbæ fimtudagin næsta firir kalixtusmesso vorum vier i hia saum og heyrdum a. at steinun gunnarzdotter arfleiddi son sinn petur loptsson til fiar þess sem hun gaf honum. ʀeiknadist þat hundrad hundrada. voro þar til skildar jardirnar huitadalir firir .xl^c. er liggia i Saurbæ i huols kirkiusokn oc .xv^c. i jordunni sælingsdalstungu er liggur i huamssueit oc hier til .v^c. og .lx^c. j fridum peningum og ofridum. arfleiddi hun þenna man til giallds og giafar. sess og sætis og til alls þess riettar sem lögbok skyrir at ættleidingur a at hafa at logum. hielldu þessir menn allir a eirni bok. Steinun Gunnarsdottir er arfleiddi og pietur loptsson er arfleiddur var og Gunnar Jonsson er iatadi og samþyckti þessa somu arfleiding.

for þessi greind arfleiding framm epter ollum bokarinnar ordum.

Og til sanninda hier vm setium vær firnefnder menn

vor jnncigli firir þetta arfleidingarbref skrifat og giort i sama stad degi og ari sem fyrr seger.

---

279. **18. Október 1480. á Möðruvöllum.**

Tveir klerkar votta um vitnisburð tveggja manna, að Bjarni Ólason hafi opt legið nakinn í einni sæng hjá Randíði dóttur sinni heima á Þverá í Fnjóskadal, og hafi Randíðr þá verið 13 vetra gömul.

Bisk. 3. Fol., bls. 243, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 79—80, og ÍBfél. 126. 4to, 234—35.

Þad giorum vier Eirikur Einarsson og Ellendur Broddason prestar Hola Biskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu ockru Brefe ad þar voru vid j hia saum og heyrdum a ad Jon Þorsteinsson og Gudrun Gudmundardotter kona hans handfestu so felldan̄ vitnisburd vorum andaligum faudur Biskup Olafe a Holum ad þau sau Biarna Olason liggia hia Randidi dottur synne nakin̄ Bædi j einni sæng. og vnder einum klædum. heima a Þuerá j Hnioskadal vel fimm reisur eda sex eda optar. Var þa fyr greind Randid 13 vetra gomul. vardi fyrgreindur Jon Þorsteinsson adurgreindan̄ Biarna ad hann skillde ecki soddan̄ giorning giora. og hann mundi fa þar illt Rykti fyrer. enn Biarni suaradi ad hann nenti ecki ad reka dottur sijna j flet fra sier. fyrer nockurs manz ord. huad sem huor seiger. lofudu fyr nefnd hion Jon og Gudrun ath sueria ad þessum vitnisburdi fullan̄ Bokareid þa þurfa þiker. og til sanninda hier vm̄ settum vid firr nefnder prestar ockur Jnnsigle firir þetta vitnisburdar Bref. er skrifad var a Modruvollum j Horgardal jn die sancti Lucæ Evangelistæ anno domini m.⁰ cd.⁰ lxxx⁰.

---

280. **24. Október 1480. á Möðruvöllum.**

Tveir prestar votta um vitnisburð eins manns, að Bjarni Ólason hafi í fyrra haust legið alnakinn hjá Randiði dóttur sinni í einni sæng og undir einum klæðum á Þverá í Fnjóskadal.

Bisk. 3. Fol., bls. 243—44, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 80—81 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 235.

Þad giorum vid Eirikur Einarsson og Olafur Jngemundarson prestar Hola Biskupzdæmis godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu Brefe ad vid vorum j hia saum og hey(r)dum a ad Þordur Ketilsson ẜandfesti voruꝯ andaligum faudur herra Olaf med Guds naad Biskup ath Holum so felldañ vitnizburd ad hann hefdi sied Biarna Olason og Randidi dottur hans j fyrra haust a Þuerǎ j Hnioskadal liggia j einne sæng Bædi. og vnder einum klædum alnakiñ og þionadi þeim til sængur Breidandi klædi vppa þau. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þiker. og til sanninda hier vm̃ settum vid ockur Jnnsigle fyrer þetta vitnisburdar Bref skrifad a Modruvollum j Horgǎrdal þridiudægin næsta fyrer tueggia postula messu Simoniz og Iudæ anno domini m.º cd.º lxxx.º

---

281. **31. Október 1480. á Signýjarstöðum.**

Áreiðargerð um landamerki milli Signýjarstaða og Norðurreykja í Reykholtsdal.

Eptir afskript á pappír meðal Reykholtsskjala í Biskupsskjalasafni Íslands, staðfestri í Reykholti 28. Okt. 1666 af séra Haldóri Jónssyni og Jóni Jónssyni, gerðri eptir afskript af frumritinu, og var sú afskript staðfest í Snóksdal 21. Apr. 1622 af Eggerti Hannessyni. Afskript á skinni er og í Biskupsskjalasafni, staðfest í Reykholti 21. Nóv. 1721 af séra Hannesi Haldórssyni og Sigurði Jónssyni, og rita þeir eptir pappírsafskriptinni frá 1666.

Þad Giorum vier Einar Oddsson. Andres Magnusson. Þorgylz Þorisson. Jlyfur Þormodsson. Þorgeir Þorgeirzson

og Jon Gıȷslason godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad vær medkiennunst þad ad vær vorum til bednir og nefndir af Jngimundi Finssyni ꜳ ad rıȷda siꜳ og skoda huad oss leist riettast vm landamerki ȷ millum Sıȷgniarstada og nordurreykia. saker þess ad fyrr nefndur Jngimundur sagdi ad þeir sem byggie ꜳ fyrrnefndri ȷordu Nordurreykium segdist eiga nordur yfir storu grǒf ad steinum tueimur er þar lægie ꜳ Backanum. og þadan sionhendıȷng og fram̄ i huıȷtaa. Og nu med þui ad vær þar til ridum er þessir steinar lꜳgu. og vm̄hugdum ꜳ allan̄ mꜳta ef oss þætti nockur von edur lıȷkindi til vera ad þeir steinar mætti lyrittar heita eda nockud mark þess vera ad þeir skilde londin̄ med adur greindum ȷordum. þa var þad vortt adkuædi ad þeir hefdi eckj ad þyda þar vm̄ fyrir margra hluta sakir og eingin laudamerki væri onnur riett ȷ millum Sygniarstada og nordurreykia enn̄ raudalækur rædur til þess er hann fellur af til vtsudurz vid Grafabotna og þadan̄ sionhendıȷng i storu grof enn þa rꜳdi grǒfin̄ og lækur sa efftir henni fellur framm ȷ huıȷtaa. Vitum vær og ei betur fyrir Gudi og Godum monnum enn þad sie æfinleg eign ȷardarinnar Sygniarstada sem fyrir nordan̄ er lækinn þann sem effter grǒfinni fellur og firrnefndur Jngimundur meigi þad med riettu hafa og hallda og einginn þad med riettu hafa edur hafft hafa vtan̄ þeir sem Sygniarstaꜳi eiga þui vær holldum Sygniarstadanes ad stooru grǒf og læk þeim er efftir henni fellur og fallit hefur ad fornu og nyu. Og til sanninda hier vm̄ setium vær firrnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta vitnizburdarbref er giortt var ꜳ Signiarstodum ȷ Borgarfirdi ȷ Reikholltzkirkiu sokn þridiudæginn næstan̄ vm veturinn fyrir allra heilagra messo þa er lidit var frꜳ Gudz burd þushund cccc og attatıȷgi ara.

---

282. **3. Nóvember 1480.** **í Laufási.**

Skólastika Magnúsdóttir og Einar Grímsson gefa Magnús Þorkelsson kvittan um allar þær sakir, er þau máttu til

hans tala og hans manna, en Magnús kvittar þau í mót af öllum sökum, að luktum þeim tveim hundruðum, er Einar varð honum skyldugr.

AM. Fasc. XXV, 2, frumrit á skinni, nokkuð fúið. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 623.

Þat giorum ueir[1]) olafur halldorson þorgils hallson ogmvndur hakonarson ok hoskuldur teitson godum monnum uiturlegt med þesso uoru brefi aht[1]) uær uorum þar i hia i laufasi i eyiafirdi um uetturen fostudagen næsta epter allra heilagra messv þa lidit uar fra guzdz[1]) burd þusund fiogr hundrud ok attatiger ara saum ueir[1]) ok heyrdum ord ok handaband þessara manna magnusar bonda þorkelssonar. af einne alfu en skolastica[1]) magnusdottur ok einar[1]) grimssonar af annari alfu at suo fyrir skildu at fẏr greinder men skolastica ok einar gafu magnus bonda þorkelson med fullu handabandi quittan ok akuærulausan[1]) ok alla hans men um allar þær saker sem þau mæte[1]) med logum til magnusar tala ok hans mana æ huern matta[1]) sem þær hefdu til komit med ord edur uerk. suo ok eigi sidur gaf magnus bondi þorkelson skolasticu magnusdottur ok einar grimson [um allar þær saker[2]) quitt ok ækiærvlaus [um allar þær saker[2]) sem hann mætte med logum til þeirra tala at lugtum þeim íí hundrvdum sem einar uard honum skyldugur. uar þar til greint gelt fiar qugildi ok x stikur klædis. skildi magnus taka under sialfum sier gelt fiar kugildi er skolastica fek einar[1]) til fullrar eignar med handabandi en klędit skildi einar luca ed sidazta at mariumessu enne fyrre ad nęsta are. enn ef einars kan uid at missa þa gek skolastica i borgan at luca magnusi fẏr greint klædi. ok til sanninda hier um settum uær fẏr nef(n)der men uor inscigli fyrir þetta bref er gior(t var) i sama stad dag ok ar sem fẏr segir.

---

[1]) Svo. [2]) [Svo.

283. 11. Nóvember [1480]. á Hólum.

Vitnisburðr fjögra presta um það, að Bjarni Ólason lýsti því, að nærveranda Ólafi biskupi, að hann hefði legið líkamlega hjá Randíði dóttur sinni svo opt, að hann kynni það ekki að greina.

Bisk. 3. Fol., bls. 246, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 83—84 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 238.

Þad giornm vier Ketill Grijmolfsson. Eyriknr Einarsson. Andres Jonsson og Gndmundnr Jonsson prestar Hola-Biskupzdæmis godnm monnnm vitnrligt med þessu voru Brefi ad þar voru vier j hia. og heyrdum a ad Biarni Olason er sagdnr er lyste fyrer oss a Marteinz messn dag ad nærveranda vornm andaligum faudur Bisknp Olafe a Holnm J Hialltadal okugadur j alla stadi ad hann hefdi leigid hia dottur sinne Randidi lijkamliga so opt ad hann kynne þad ecki greina . . . .
. . . .
. . . .
. . . . [1]). og hier fyrer þetta Beiddist firr skrifadur Biarni Olason nadar og mysknnar af Bisknp Olafe. fyrer þesse sijn adurnefnd Brot. og sagdist hallda sig sannañ ad sok vm̃ þennañ vonda giorning. og til sanninda hier vm̃ setium vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref. Skrifad a Holum j Hialltadal.

---

284. [1480 eða fyrr].

Visitazíubréf útgefið af [Ólafi Rögnvaldssyni] biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXV, 8, innsiglaþveingir við dóm Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 17. Nóv. 1480 (Nr. 285). Dómrinn sjálfr skírskotar til vísitazíubréfs.

. . . .
. . . . . . [ku]nnigt giora[ndi med þessu] voru brefi.

[1]) Sjá neðanmálsgrein á 241. bls.

ath uíj þeinkium med guds help . . . .
skyllda . . . . fara ok
visitera um [vort biskupsdæmi ok] skoda ok sia hvers manz
liferni badi ler[dra ok leikra ok suo at rettl]eida þa sem villir
fara ok stadfesta rettuisa j gv[ds] þionvstv ok kiæ(r)leik[a
. . . .] skýllduger ath giora nockuth
á gvds v[egna . . . .] æ guds uegna
. . . . . . ok sia ath ollvm kirkivm ok kirkna eignvm
hversv [hefer verit] med farit svo ath gvd hafi heidr
af þui sem honum [til heyrer ok g]uds uiner hafa gefit
firir sinni sal . . . . upp koma . . . . .
manvdaginn næsta efter olafsmessv· hina fyrri [hei]man af
holvm [. . . . . ga]rdz. þadan til
[hafrafellz]tungu. þá til svalbardz. þá til savdaness. þá
til [sval]bardz. þá til hola . . . . þadan til
[. . . . . . r]eykia hlidar. þá til [. . . . . . .
þ]a til fellz. [þá til ba]rdz. þa til holtz. þadan til hnappstada. þa til kuiabeckiar. þa[dan . . . . .]. þad(an) til
hof[da. þæ til þa]vnglabacka. þá til grýtubacka. þadan til
lavfas. þá til dr[aflastada . . . . . þa]dan til stadar.
[þá] til ass. þadan til gren[iadarstada. þá] til mvla. þæ til
helgastada. þæ til eina(rs)stada [. . . . .
þá til lundar]brecku. þadan til eyiar[dalsár. þadan til
ha]lls. þá til illugastada. þá til svalbard[z . . . . .].
þá til munkaþwerar. þadan til modruu[alla. . . . . .
. . . .].

---

285. 17. Nóvember 1480. á Hólum.

Dómr tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að Bjarni Ólason sé rétt fangaðr af kirkjunnar valdi.

AM. Fasc. XXV, 8, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en tvö af þeim eru dottin frá.

Domur vm biarna olason[1]).

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

Þath giorvm vier ketill grimolfsson. ejrekur einarsson. olafur klęngsson. andres jonsson. olafvr magnvsson. gvdolfvr Magnvsson. þorvardr semingsson. jon þorualldzson. gvdmundvr jonsson. jon þorgilsson. erlendur broddason ok jon helgason prestar holabiskupsdęmiss godvm monnvm viturligt med þessv vorv brefj. ath þa er lidith var fra hingath bvrd vors herra jehsv christi þvsnnd fiogur hundrud ok attatiger áár faustvdagin nęsta epter marteinsmessv j storestofune[2]) a holvm j hialltadal. vorvm vier j dom nefnder af vorvm virduligvm herra ok andaligum fandr olafe med guds nad biskupe a holnm ath dęma huort biarne olason skyllde riett fangadr vera af kirkiunnar vallde firir þa orykt ok allmennings rom er hann hafde feingith af randide dottur sinne med sno illv ordtake ath hann hefde legith hia henne alnakinn vnder einvm klędnm þa hun var þrettan vetra gaumul ok opt sinnis sidan. Nv saker þess ath þath krefur skyllda biskupligrar reglv sem visitacionem bref þar vm giort wt visar atb biskupinn skal skoda hvers manz liferne bade leika ok lęrda ok vm vanda alla osidv ok ogiorninga sem giorder verda. Svo ok komv þar fram fyrer oss two bref med heilvm ok oskoddvm hangundvm jnciglvm. swo latanda[1]) mille annara orda ath jon þosteinsson ok gudrun gudmundardotter kona hans handfestv swo felldann vitnisburd biskup olafe ath þav sav biarna olason ligia hia randide dottvr sinne nakin będe j einne sęng ok vnder ejnvm klędvm. vel fim reisvr eda sex eda optar. var þa fyr greind randid þrettan vetra gaumul. varade jon þosteinsson adr greindann biarna olason ath hann skyllde ecki suodan giorning giora ok hann munde fa þar firir illa rykt. enn biarne suarade ath hann nente ecke ath reka dottvr sina j flet fra sier firir nauckurs manz ord huad sem hnerge segde. lofvdv fyr nefnd hion jon ok gudrnn ath sveria ath þessvm vitnisbvrd fullann bokareid þa þvrfa þicker.

Jtem j annare grein hañdfeste þordur ketilsson biskup olafe swo felldann vitnisbvrd ath hann hefde sied biarna

---

[1]) lantanda, frumritið. [2]) Svo.

olason ok randide dottvr hans. þa hvn var fiortan vetra ligia j einne sęng vnder einvm klędvm będe alnakiñ. sagdizt greindr þordr hafa þionat þeim til sęngur ok breitt vpp a þav klędin ok hier epter vill hann sueria ef þvrfa þiker.

Nv firir þesse adur greind bref. likiñde ok ordrom þess ok anna(r)s ath oss leizt eingin madr sa er þvilik prof synazt til ath þvjlikt ohęfv verk hafe giort sie stefnande firir laug saker þess ath hann mun fordazt ok hlaupa burt af landith swo ei verde laugvm yfer hann komith. þvi at til kalladre gvds nad dęmdvm vier fyr nefnder tolf prestar med fullv doms athkuęde opt nefndann biarna olason riet(t)liga fangadan vera af kirkiunar vallde ok epter biskupsins skylldv ok skipan.

Var þesse vor domur vpp sagdur manrgvm dande monnum nęr veraundvm będe lęrdvm ok leikvm samþyckiande þenna vorn dom.

Ok til sanninnda hier vm settvm vier vor jncigle firir þetta domsbref er skrifath var æ holvm j hialltadal faustvdaginn nęsta epter clemensmessv a sama are sem fyr seger[1]).

---

286. 17. Nóvember 1480. í Hoffelli.

Tylftardómr, útnefndr af Eyjólfi [lázara] Gunnarssyni, kongs umboðsmanni í Skaptafellsþingi, að Páll Pálsson mætti réttlega að sér taka jörðina Borgarhöfn í Kálfafellsþingum, samkvæmt skiptisbréfi, er Páll bar í dóminn.

AM. Fasc. XXV, 20, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu, sum brákuð. — AM. Apogr. 2874.

Domnr vm borgarhofn[2]).

Ollnm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda heinrek arnason. inndride hrafñson. ionn arnason. biarnne heinnreksson. gvnnlaugur biarnnason. sigurdur markusson. gvnnar ionson. eirekur þorsteinsson. eirekur

---

[1]) Þ. e. 24. Nóv. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rvnolfsson. pall þorsteinsson. stefann olafsson ok teittur halldorsson kuediu guds ok sina kvnigtt geranda ad þa er lidit uar fra hingatburd nors herra jesv christi þushund íííí. c. ok attatigi ara æ manndagin næsta fyrir allra heilagra messo[1]) j holltvm j hornafirde æ þingstad Rettvm uoro uær j dom nefndir af ærligum manni eyolfe gvnarssyne er þa hafde kongs syslu ifer skaptafell(s)þinge ad dæma um þat er pall palsson beidizt þar doms æ huort hann mætte rettliga ad sier taka jordina borgarhavfn er ligvr j kalfafellzt kirkiu sokñ. nu saker þess ad oss leizt þar ollvm eitt um þa dæmdvm uær fyr nefndvm pale palssyne adr greinda jord borgarhaufñ til halzt ok hann mætte hańa Rettliga ad sier taka ok hallda henne til laga epter þvi sem þat skiptisbref þar vm gertt utt uisar er þratt nefndr pall bar þar fram fyrir oss. ok til meire stadfestv ok sannenda hier um setta eg fyrr skrifadr eyolfur mitt jnnsigle med adr nefndra domsmanna jnnsiglvm fyrir þetta domsbref er skrifad var j hoffelle j hornnafirde a faustudagin næsta fyrir ceciliu messo æ sama are ok fyr seiger.

---

287. **19. Nóvember 1480. Í Kaupmannahöfn.**

Landsvistarbréf Gísla Filippussonar, útgefið af Kristjáni konungi hinum fyrsta, fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, er Gísli varð ófyrirsynju að skaða.

AM. Fasc. XXV. 4, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1154.

Kongsbref fyrir Landvist Gysla Philippussonar[2]).

Wij Cristiern met guds nade Danmarcks Norgis Swerigis Vendis oc gothes koning Hertug i sleswiig oc i holsten stormarn oc Dithmerchen Hertug Greffue i oldenborg oc dolmenhorst. sendir allom mannom som thetta breff sea ether

---

[1]) Þ. e. 27. Október. [2]) Utan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar í Ögri eða Eggerts lögmanns Hannessonar.

hora Q. g. oc sina. Wer willom ether kunnicht gore at wer hauom i heder widir gud oc sakar godha manna bonastader gewit gisel phylipson er børn vilhielmson wordh at skade vforsonio. laudzwist med theim hette at han botte widir gud oc erffwinge hins douda som han oc giort hauer effter thi som fore oss er komet. en tegn oc fritkaup hauer han lukat oss swo at oss alstingest wel at nøyer. Hwor forer forbiudom wij hwariom manne at auka eder auka lade wiigh eder vandrendi wedir han hedhen aff vm thetta maal. nema hwor sa er thet gører vili haue forgiort fee oc fridhi oc worde alldre botha madher. Wort thetta breff giort paa wort Slott købendehaffn sancte elisabet dagh. anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

vnder wor koñgslige secrette.

dominus rex per se.

---

288. 20. Nóvember 1480. á Knerri.

Ólafr Sveinsson handleggr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, er hann þóttist eiga til meira Kambs og minna í Breiðavík.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 130a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þeim godum monnnm sem þetta brief sia edur heyra senda Einar Þorolfsson. Asmundur Jonsson og Skwle Þordarson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad vier vorum j hia sǎum og heyrdum ǎ ǎ knerre j Breidavijk manudaginn næstañ fyrir Sesseliumesso Anno domini 1480[1]) ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli af annari alfu. og Olaffs Sueinssonar af annari ad so fyrir skildu. ad fyrrgreindur Olaffur handlagdi Abota Halldori kuitta og akiærulausa alla tiltolu og riett sem hann þottist eiga til jardanna meira kambz og minna er liggia j breida-

---

[1]) leiðrétt (eptir ágripum bréfsins í AM. 252. 4to, og 430. 4to); misskr. í 858: „148".

vijk j knarrar kirkiu sokn. fyrir sier og sijnum epterkomendum.

---

289. 21. Nóvember 1480. á Illugastöðum.

Gyða Jónsdóttir fær Þorsteini presti Guðmundssyni jörðina Þverá í Vestrárdal til fullrar eignar, eptir því sem hún varð eigandi í féskiptnm eptir Gunnlaug bónda sinn, og gerir hún það með samþykki og upplagi barna sinna, en skilr sér framfæri hjá Þorsteini presti.

AM. Fasc. XXV, 13, frumritið á skinni. Af 6 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þath giorum wer olafur þoruardzson ok gnnnar brandzson. jon arnason. jon snorrason. kolbein olafsson ok jon gislason godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefi þa ær lidit war fra hingatburd worss herra ihesu christi þushund. cccc ok attatigir ara. Worum wer j hia æ þuerá j uestrardal saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna sira þosteins gudmundssonar af eirne halfu enn gýdu jonsdottur af anare ath sua fyrir skildu at adr nefnd gýda feck fýrr nefndum sira þosteini adr greinda jord þuerá j uestrardal er liggr j nnps kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fýlger ok fylgt hefer at fornn ok nýiu ok hun uard fremzt eigande at j feskiptum uid born sin skilgetin epter gvnnlaug bonda sinn med npplagi ok samþycki þessara manna gunnlaugs ok jons ok margretar ok halldoru. hier j moti gaf opt nefndr sira þostein titt nefndre gydu æfinligt framfere hia ser ok æ sinnm penningum til matar ok klæda a medan hun lifdi. skylldi titt nefndr sira þostein hallda til laga greindri jordu en þratt nefnd gyda suara lagariptingum a greindre jordu med þeim skilmala ath ef af kýnne at ganga þesse iordin at logum rettum þa skyllde optnefnd gyda af framfærslune hia sira þosteini.

samþycktu þesse fyr nefnd born hennar skilgetin med ordum ok handabande allan þennan skildaga fyr greindan.

ok til sanninda hier wm settum ver fÿrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta profentubref skrifat á illugastodum a uaznesi þridiudagin nęsta fyrir ceciliumessu æ sama are sem fyr seger.

---

290. 28. Nóvember 1480. á Hólum.

Þrír prestar votta, að Bjarni Ólason hafi í návist Ólafs biskups játað það, að hann hafi legið átta sinnum eða optar með Randíði dóttur sinni, þá er hún var 15 vetra, og að hann beiddist enn af nýju náðar og miskunnar af Ólafi biskupi.

AM. Fasc. XXV, 9, frumritið á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

vm biarna olason[1]).

Þath giorum vier ketill grimolfsson. andres jonsson ok gudmundur jonsson prestar holabiskupsdęmiss godum monnum viturligt med þessv vorv brefe ath þar vorum vier j hia ok heyrdvm æ ath biarne olason medkendizt firir oss ath nerveranda vorum virduligum herra biskup olafe med guds nad ath hann hefde legith likamliga hia randide dottur sinne med fullv verke þa hvn var fimtan vetra atta sinnvm eda optar. sagdizt fyrgreindr biarne þui ecki hafa sagt suo freckt fyre ath hann þeinckti þat mvnde bata sitt mal. beid(d)izt þa opt nefndur biarne þa enn af ny nad ok myskunn af biskup olafe med þeirre skript sem hans nad villde honum setia firir þesse hans brot. lofade biarne ath hallda alla þa skript sem biskup olaf villde honum setia heilagrar kirkiv vegna.

Ok til sanniñda hier vm settum vier fyr skrifader prestar vor jncigle firir þetta bref skrifad a holvm j hialltadal þridivdaginn nęsta fyrer andres messv anno domini ꝏ° cd° lxxx°.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

291. 28. Nóvember 1480. á Hólum.

Fjórir prestar votta, að Bjarni Ólason lýsti því, að þau vitni væri sönn, er Ólafr biskup tók af Jóni Þorsteinssyni, Guðrúnu konu hans og Þórði Ketilssyni um legorð Bjarna með Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 244, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti fra 13. Júlí 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, bls. 81, og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 236.

Þad giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eijrikur Einarsson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hola Biskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru Brefi. ad þar vorum vier ȷ hia og heyrdum á. ad Biarni Olason lysti fyrer oss ad þau vitni er Biskup Olaf hafdi tekid af Joni Þorsteinzsyne og Gudrunu konu hans. og þar til af Þordi Ketilssyne er suo voru latandi mille annara orda ad firr nefndur Biarni Olason hefdi leigid hia Randidi dottur sijnne þa hun var 13 vetra gomul ȷ einne sæng alnakinn bædi. og vnder einum klædum optliga. og opinberliga medkiendist Biarni Olason fyrer oss ad þesse vitne være sonn og hann hefdi opt hia sijnne dottur leigid. og sagdist ætla ad þad mundi eingi gruna þo hann hefdi so giort. Og til sanninda hier (um) settum vier fyr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref skrifad a Holum ȷ Hialltad(al) þridiudæginn næsta fyrer Andresmessu anno Domini m.⁰ cd.⁰ lxxx⁰. [1]).

---

292. 29. Nóvember 1480. í Ási í Öxarfirði.

Bréf fjögra manna um viðtal þeirra Finnboga Jónssonar og Guðmundar Húnrauðssonar um eignarheimild þeirra fyrir jörðunni Eystri-Görðum í Kelduhverfi, og að Finnbogi lýsti jörðina sína eign og óheimilaði Guðmundi hana.

AM. Fasc. XXV, 12, frumrit á skinni. Af fjórum innsiglum eru

---

[1]) 115; m⁰. cd. lxx⁰, 3. Fol. (misskr.).

tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 77. Frumbréfið átti fyrrum séra Skúli Þorláksson á Grenjaðarstað.

Þath giorum vier gamle þorsteinsson. hallr gudmundzson. asgrimr hallzson og sýgurdr broddason godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefi ath þa er lidith nar fra gvdssonar burd þushund fiogr hundrud og attatiger ꝺ́ara a faustvdaghinn næsta epter clemensmesso[1]) j æsi j avxarfirdi j kellduhuerfi voro vier j hia og heýrdvm ꝺ́a ord og medtal finnbogha jonssonar og gvdmundar hunravdssonar. j fyrstv ath finnboghi eptter spurdi sagdañ gvdmund hveria ꝺ́akiærv edr tilkall til sin edr sinna peninga hann þættez hafa mega. en gvdmundr sagdizst kalla og hallda sina eign jordina eýstri garda j kelldvhuerfi og sagdizst hann skylldv hafa og ath sier taka ꝺ́n nauckra lagha sokna. spurde finnboghi hveria heimilldar toko edr frelse hann vændizst fyrir adur greindre jordo. en gudmundr sagdizst vænazt þeirri heimilld fyrir jordvnni ath sagdr finnboghi hefdi giefith hana gvdnyiv kono sinni. lýsti finnboghi þui þar fyrir optnefndvm gvdmundi og odrvm nærverandis godvm monnvm ath þat sama frelsi edr heimilld sem gvdmundr vændizst fyrir jordvnne vegna gudnýiar hefdi hvn fyrir longv aptur lagt j sitt valld. og opt nefnd gvdny snæbiarnardotter hefde handsellt sier med fvllv handabandi og giefith [til fullrar[2]) eignar opt nefnda jord eystre garda adr hun vard eiginkona optnefndz gvdmundar. og þar epter heyrdvm vier finnbogha jonsson lysa sina eign greinda jord eýstre garda og lagde fyrir hana logh og dom en fyrirbavd gvdmundi gripa edr taka sina peninga ꝺ́n lagha. en bavd ath gvdmundi ꝺ́aheýranda logh og dom fyrir sigh og sina peninga huad hann mætte med loghum til hans tala. sagdizst ꝺ́n hindran og allz ofrikis loghvm vilia svara. ed hann mæte at loghum til sin kiæra. og til sanninda hier vm settum vier fýrr nefnder menn wor jnnscighli fyrir þetta bref giort eirne nott fyrir andresmesso j sama stad og ꝺ́are sem fýr seger

[1]) Þ. e. 24. Nóv. [2]) [tvískr.

293. 1480. á Ingjaldshóli.

Sveinn Þorgeirsson handleggr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til jarðarinnar Hnausa í Breiðavík.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 658. 4to, bl. 130a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bls. 46; AM. 430. 4to, bls. 5—6, og AM. Apogr. 1582.

Brieff fyrir Storuhnausum.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Bodvar prestur Jonsson. Gamli Þorleifsson og Magnus Gudmundsson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum á j Badstofunne a Jngialldzhooli a Snæfellznesi Anno Domini 1480 ár a handaband þeirra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Sueins Þorgeirssonar af annari ad so fyrir skildu. ad firnefndur Sueinn handlagdi Halldori Abota kuitta og akiærulausa alla þa tiltolu sem hann þottist eiga til Jardarinnar Hnausa sem liggur j Hnarrar kirkiusochn fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og klaustrinu til æfinligrar eignar fyrrgreinda Jord. sáum vier og aller firgreinder menn ad hinn sami Sueirn væri þa heill ad viti og ad skynsemd. og til sanninda hier vm et cetera.

294. 1480. [í Munklífi].

Þorleifr hirðstjóri Björnsson er tekinn í bræðralag undir bænahald og allar tíðir í Munklífisklaustri í Björgvin.

Frumrit þessa bréfs hefir fyrrum verið í hinu íslenzka frumritasafni Árna Magnússonar Fasc. XXV, 7; síðan hefir það komizt á norræna forngripasafnið í Kaupmannahöfn, og þaðan í Ríkisskjalasafn Norðmanna 1881, og eptir því er bréfið prentað í Dipl. Norv. XII, Nr. 248; áðr er það prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 172.

Jn nomine domini amen.

Wy syster Elsebe Egerdzdotter abbatissa brodher Ketil Beintzson confessor generalis ok alle syster ok brœdher i

Munkalifs kloster. vidherkennas oss in Christo Jesu med thesso waaro næruarandis brefue. ath wi upp a gudz trœst. hans milde nad ok store miskun hafwom anamat ærlighin man Thorleiff Biornsson j fulkompelight brœdralagh med oss j gudh. besynderligha fore then kærleek ok troo ok trœst akt ok vilia. ok gudhligit begerilse som han hafwer til waara hælgha ordens patrona fru sancte Birgitte. skal thy for[de] ærlighin man wara luttakande af allo thy godho som gœres j waarom heilagha stadh nath ok dagh. Thet er fyrst j ottosanghom aptansanghom nathsanghom. ok allom daghtidhom j psaltarom sælatidom ok messom j almosogerdhom vakom ok fastom ok allo thy godho aflate som helagher pafwar kardinalar ok biscupar hafwa gefwit til waar orden ok allo andro godho som hær gœres ok swa widha som waar orden æro j cristen domen. Gudh fore sina werdugha naad gifwe han luttakande wardha thetta sambandh tha han bezst behœfwer badhe thessa heims ok annars.

Til sanninda hær vm hengia wi waar insigle fore thetta breff som giort war aarom æpther gudz byrdh mcdlxxx.

·295. 1480. á Hrafnagili.

Dómr, útnefndr af Eyjólfi Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, um ákæru hans til Arnfinns Jónssonar, að Arnfinnr hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í Vöðluþingi um þrjú ár.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 118b—119a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Dómur um hald og aðtekt kongsins skatta.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Páll Brandsson, Sumarliði Eiríksson, Árni Einarsson, Árni Höskuldsson, Árni Þorsteinsson, Þorlákur Þorsteinsson, Magnús Haldórsson, Hákon Hallsson, Bjarni Ólason[1]), Þór-

---

[1]) Ólafsson, handr., sem án efa er rangt, og mun dómrinn vera frá yrra hluta ársins 1480.

arinn Jónsson, Ólafur Helgason og Guðmundur Þorkelsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi að sub anno gratiæ m. cd. lxxx. á Hrafnagili i Eyjafirði, (á) þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af velburðugum manni Eyjólfi Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, að dæma um þá ákæru, er fyrrnefndur Eyjólfur klagaði til Arnfinns Jónssonar, að hann hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í áðurgreindu takmarki allan þann, sem kongsins þegnum bar að gjalda í Vöðluþingi í næstu þrjú ár.

Í fyrstu grein dæmdum vér löglega stefnuna og Arnfinn réttilega fyrir kallaðan. Og sakir þess að Eyjólfur Einarsson sýndi þar sitt sýslubréf, er Diðrik Píning hafði honum útgefið með hangandi innsigli, svo og birtist þar fyrir oss transskriptarbréf út af kongsins bréfi með dandimanna innsiglum, að þeir hefði séð og yfirlesið kongsins bréf með ósködduðu hangandi innsigli, að hann hefði veitt Diðrik P(íning) landið, þar til hann gerði aðra skipan á. Leizt oss þetta sama bréf framar ganga og meira afl hafa en þau bréf, er Arnfinnur[1]) fyrir vorum dómi birti.

Því dæmdum vér fyrrgreindir dómsmenn með fullu dómsatkvæði optnefndan Arnfinn Jónsson skyldugan aptur að leggja allan þann skatt, er hann hafði tekið af fyrrgreindri sýslu í þessi næstu þrjú ár, undir réttan reikningskap, og skila heim til Möðrufells innan sjöundar öllum, sem nú væri til, en hafi goldið allan fyrrgreindan skatt innan næsta mánaðar heim(a) í Möðrufelli, Eyjólfi Einarssyni eður hans löglegum umboðsmanni.

Samþykti með oss þennan vorn dóm.

---

296. 1480.

Porcioreikningr Hrepphólakirkju.

AM. Apogr. 2176, með hendi Árna Magnússonar eptir skinnblaði úr kirkjubók frá Hrepphólum.

---

[1]) Atfinnur, hdr.

Anno Domini m.° cccc.° lxxx fell suo miketh porcio þa sera Jon Olafsson hellt Holastad.
fyrsta ar vj aurar.
annath til oc eth þridia vj. aurar upp a hvert ar.
eth fiorda ar fell oc eth fimta x. aurar.

---

297. [um 1480 og síðar].

Biskupatal og nokkurra klerka á Íslandi.

A

Gl. kgl. saml. 1812. 4to, bl. 6a, rímbókin forna frá Brynjólfi biskupi Sveinssyni. Kemr þessi skrá þar beint á eptir klerkatalinu forna hinna kynbornu frá 1143 (Dipl. Isl. I, Nr. 29), en þessi skrá er með hendi frá hér um bil 1480. Með vissu er skráin ritnð eptir 1476, því að hér er Magnús Eyjólfsson kominn að stóli i Skálholti, en fyrir 1490—91 er hún gerð, því Stephán Jónsson er hér ekki talinn. Biskupatal þetta nær einungis yfir seinna hluta 15. aldar. Klerkatal það, sem hér kemr eptir biskupatalið, er ekki hægt að skilja öðrnvísi en svo, að það sé skrá um þá, sem verið hafi officiales, eða þá kynbornir prestar að öðrum kosti, enda vita menn með vissu, að sumir af þessum mönnum voru það, en um suma af þeim er aptr lítið kunnugt. Í skrá þessari sýnast officialanöfnin standa alveg af handahófi hvert innan um annað úr báðum biskupsdæmum.

Nomina episcoporum.

mathevs [Hólabiskup kallaðr, d. 1458].
andreas [Grænlendinga biskup 1460—1462].
johannes [Krabbi Stephánsson 1463—1465].
Sueino [Pétrsson, d. 1476].
Magnvs [Eyjólfsson 1477—1490].

Gotskalcvs [hinn fyrri 1442—1457].
Olauus [Rögnvaldsson 1458—1494].

finnboge.
alfur.
nicolaus [Kálfsson 1432—37].
Karl.
johannes [Koðránsson 1420].
abote steinmodur [d. 1481].
jon palsson [d. 1471].

sira jon sigmundsson.
sira suein [Jónsson 1464—1490].
sira helge.
sira olafur.
sira þollakur.
sira þorbiorn [Ámundsson 1463 og síðar].
sira arnor.
sira flose [Jónsson um 1360].
sira bernardu(r).
sira bergur.
sira andres.
sira magnvs.
sira gudmvndur.
sira gisle.

B

Gl. kgl. saml. 3269A. 4to, bls. 173, forn skinnbók af Jónsbók, frá c. 1360, en þetta er í öndverðu skrifað um 1500, eptir að Gottskálk Nikulásson er orðinn biskup á Hólum, en áðr en Jón Arason er kominn til stólsins. En síðan er bætt við biskupatalið, fyrst um 1600, síðan eptir miðja 17. öld og smátt og smátt úr því alt fram á síðara hluta 18. aldar, því skinnbók þessi hefir verið á Íslandi fram undir 1770. — Í lögbók séra Sigurðar á Grenjaðarstað í Uppsalasafni, De la Gardie's safn 9. 4to, bl. 166b, sem er á skinni, rituð nær 1587, er sama biskupatalið og hér, en þrýtr þar með Guðbrandi. — Í kveri einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni, og ritað mun að mestu á árunum 1570—1600, og nú er í safni AM. 58. 8vo (bl. 103b), á pappír, er og enn biskupatal, sem hefir þessa skrá að grundvelli, og þrýtr með Guðbrandi, eins og biskupatal séra Sigurðar, en það hleypir úr, líklega af vangá, öðrum þeim Jóni biskupi, er hér kemr eptir Pétr biskup Nikulásson.

Þesser hafa byscopar [[setit at[1]) holum [j islande[2]) at stole sinum[3]).

jon.
ketill.
biorn.
brandur.
gudmundur.

---

[1]) aa, 9. 4to. [2]) [sl. 9. 4to. [3]) [[werid aa Holum 58.

botolfur.
heinrekur.
brandur.
jorundur.
aũdũn.
laurentius[1]).
Egill.
ormur.
jon.
petur.
jon.
jon[2]).
Gotzskalk.
olafur.
Gotskalk[3]).
[jon.
olafur.
Gudbrandur[4]).
[Thorlakur.
Gijsle[5]).
Jon[6]).
[Einar.
Biorn nu 1706[7]).
[Steirn.
Halldor[8]).
Gisli[9]).

---

298. [1480—1490].

Skrá um landamerki Skógarnesjanna í Miklaholtshrepp.

Landsbókasafn 858. 4to, bl. 138a (J. P.), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to, bls. 7, skr. 1606. — AM. 252.

---

1) Lorencius 9. 4to. 2) Öðrum þessum Jóni sleppir 58. 3) hér þrýtr gamla höndin í 3269. 4) [skr. c. 1600 í 3269; 9. 4to, og 58 þrjóta hér. 5) [hönd frá c. 1660. 6) skr. c. 1690. 7) [með einni hendi. 8) [skr. c. 1750. 9) skr. c. 1760.

4to, bls. 5—6, skr. c. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — AM. Apogr. 1619. Haldór Ormsson er orðinn ábóti á Helgafelli 1480, en séra Helgi Magnússon er dáinn fyrir 19. Apr. 1490; er því þetta bréf frá árunum þar á milli.

Landamerke[1]) mille Skogarnesianna.

Þesse ero landamerki mille[2]) Skogarnesianna hinz sydra og ẏtra. [ad gardur sa rædur j millnm jardanna[3]) sem geingnr nedan[4]) ẏfer þuertt nesid. og so sionhending vpp j gardinn þann sem fram̄ geingur ȷ lækinn ȷ millnm skogarnesianna[5]) og þa rædur sa gardur[6]) so langtt sem hann geingnr vpp og þadan̄ sionhuerfing[7]) vpp ȷ steininn þar fyrir ofan. vr steininum og vpp ȷ gardrust[8]) þar fyrir ofan̄. vr Rwstinne og vpp ȷ hrossabeinzhollt[9]) ȷ motz vid Michlhollt[10]) og a̋ millum michlholltz[10]) og skogarness sionhending med hrossabeinzhollti[11]) og sudur ȷ Deilldarlæk og hann rædur ofan̄ ȷ sio.

Ridu a þesse landamerke aboti Halldor a Helgafelli. Sijra Sugurdnr Jonsson Officialis. Sıjra Helgi Magnusson [j mykholltte[12]) profastur. Snorre Sueinsson og Loptur Jonsson er þa attu[13]) hid ẏtra Skogarnes og marger adrer goder menn bæde prestar og leikmenn. geingu þeir[14]) til handabandz hier vm abote Halldor a Helgafelle og Snorrė Sueinsson og Loptur Jonsson. er þa a̋ttu hid ẏtra skogarnes ad þessi landamerki skilldi obrigdanliga standa ȷ millum ȷardanna æfinliga.

299. [1480—94].

Tylftardómr, útnefndr á Öxarárþingi af Eyjólfi lögmanni Einarssyni, um vígsbætr eptir Magnús Haldórsson, er Gísli Böðvarsson ófyrirsynju í hel sló.

---

1) Landamerkia Brief 252. 2) j millum 264, 252. 3) [264, 252; sl. 858(!). 4) nedur 264, 252. 5) Skogarnesia 264, 252. 6) gardurenn 264, 252. 7) sionhending 264, 252. 8) 264, 252; gardin Rwst 858. 9) 264, 252; hrodabeinzhollt 858 (hér). 10) mẏklahollt(z) 264. 11) hrossabeinaholti 264, 252 (hér). 12) [b. v. 264, 152; sl. 858. 13) attu 264, 252; atti 858. 14) 264, 252; þar 858.

AM. 238. 4to, bl. 50b—51, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Domvr vm vigxbætvr.

Ollvm godvm monnvm . . . . et cetera xij manna domvr a Avxarar þinge. — Vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm manne Eyolfe Einarssyne logmanni sunnan oc avstan a Jslande. at dæma hversv hafar bætvr at lvkast skyllde epter magnvs Halldorsson. er Gisle Bödvarsson oforsynjv j hel sloo. Nv saker þess at viglysingen var svaren oc dæmd lavglig þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn halfan þridia tvg hvndrada med þessum fridleika j fyrstv savl innan tveggia manada a Gvfvnese vid Videjar svnd at lvkazt skvle viij^c j vigsbætvr epter fyrnefndan magnvs. ix stikvr klædes fyrir c. xij merkvr vax fyrir c. mæliskietil fyrir c. ii tunnvr maltz fyrir c. j^c oc xx asmvnda fyrir c. oc svo virda penninga j hvort c sidan sem fyr er skrifat nema þav v^c frid sem lvkast eigv at næstvm fardogvm oc þar til iiij^c j svo virdvm penningvm sem fyr skrifat stendvr. skvlo þa vera lvct tvenn sol oc viij^c at Mikelsmesso ad havste nema hans vmbodzmadvr villie fyr lvka. Ad þessvm peningvm luctvm skal Gisle Bodvarsson kvittvr vm advr greindar vigsbætvr. Var þad vor domvr ad Margret Magnussdotter skyllde taka advr greindar vigsbætvr vegna barns sins eda hennar lavgligvr vmbodzmadvr oc Magnvs þorolfsson fodvr hennar skylldvgan at sellia griden ad botvnvm luctvm. en ef Gisle hefde fyr visa borgan fyrir þessvm peningvm. svo sem henne anæger at taka þa skyllde fyrgreindvr Magnvs þorolfsson skylldvr þegar grid at sellia. Samþyckte [Einar Eyolfsson[1]) logmadvr sunnan oc austan a Jslande þennan vorn dom. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder domsmenn vor insigle fyrir þetta doms bref skrifat j sama stad are oc deige sem fyr seiger.

---

300. [um 1480].

Máldagi Pétrskirkju í Villingaholti í Flóa.

Landsb. 268. 4to, bl. 123a, skr. 1601. Þetta mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

---

[1]) Svo.

Villijnngaholltt.

Peturskirkia j vijllijnngahollte a heimalannd halft.
iiij kyr oc xl ásaudar. einn hestur.
messuklæde et cetera[1]).

x aurar vax. luck(t)e ulfheidiun[2]) þa er hann for fra jordunne. v. aura j porcionem ecclesie. þreuetrann hrut oc xviij alner voru.

---

301. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju í Kolsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Kolsholltt [forn maldage[3]).

Mariu kirkia j kolsholltti a x hvndrvd j heimalandi .ij. kýr. [Alltarisklæde vontt. Alltaris stein .ij. kluckur. kross yfer Alltari. mariu skript. Thomas skript[4]).

porcio ecclesie vm v ar medan Jon Þorvalldzson helltt. xıx alnar vadmals.

---

302. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju í Hróarsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hroarsholltt [foru maldage[5]).

Olafs kirkia j Hroars holltti a xl hvndrada j heima lande. viij kýr. messuklædi vond. [kalek. Alltariss stein. glodar ker. Alltariss klædi vond. paxspialld. einn kross. ij olafs likneski. ij kluckur. ampli med tin[6]).

---

[1]) Hér hleypir máldagabókin úr með vilja. [2]) = Úlfhéðinn. [3]) [263. [4]) [Þetta a hun jnnan sig et cetera 268, og hleypir úr þessum kafla. [5]) [263. [6]) [et cetera 268, og hleypir úr þessum kafla.

Þangad liggur svlbolltt. hvrdarbak oc gneistastader til allrar skylldv.

oreiknud porcio.

---

303. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju í Gegnishólum í Flóa.

AM. 263. Fol, bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Gegnisholum [forn maldage[1]).

Mariv kirkia j gegnisholvm a x. hvndrud j heima landi. iij. kyr. Marivskript. [johannis likneski. þorlaks skript. kross med vnderstodvm. Alltaris stein. iiij kluckur og brestur j .ij. kolfana. Mariv skript stor og Johannis likneske baptiste[2]) er eyolfur olafsson[3]) lagdi til[4]).

þar skal syngia annann hvern dag helga(n) vr bæ. luka ij merkur presti. tekst heima Tijvnd og lysitollur allra heima manna.

þar skal oc syngia katerinar messv.

oreiknad porcio so leingi sem oddur hefvr att jordina.

---

304. [um 1480].

Máldagi Nikuláskirkju á Egilsstöðum í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 127a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Eigilstader [forn maldage[5]).

Nichulas kirkia a egilsstodum a x hvndrvd j heimalande. iij. kýr. ij. asavdar kvgillde. skal gefa fatækvm .ij. daga j hverri vikv vndan einni kv. hvn a. ij kertistikur [med kopar. þriar kluckur og brestur j eina klofin. Alltarissklæde. glodar ker. Alltariss brvn. kross. Mariv skript. Nichvlas likneske og dukvr ýfer katerjnar skript[6]).

---

[1]) [263. [2]) biskupe(!), hdr. [3]) glafs son, hdr. [4]) [et cetera 268, og fellir kaflann úr. [5]) [263. [6]) [et cetera 268, og fellir úr þennan kafla.

305. [um 1480].

Máldagi Þorlákskirkju í Þrándarholti í Gnúpverjahrepp.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Þranndarhollt [forn maldage[1]).

Þorlaks kirkia j þrandarhollte a xx hvndrud j heima lande. iij kýr. [ij koparstikur. glodar ker. Mariv skript. þorlaks skript. kross. eina klucku. paxblad. Alltaris stein. Alltaris klæde vont med duk. vpphallzstika[2]). Porcio ecclesie. ıx alnar vorv vm eitt ar hia joni gislasyne.

jtem xv alnar vorv vm eitt ar medann Eiolfur gvdmvndzson bio. Oreiknad vnder joni bonda medann hann hafdi jordina.

---

306. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju á Hofi í Gnúpverjahrepp.

Landsb. 268. 4to, bl. 126a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hof j eýstra hrepp.

Mariu kirkia ad hofe j eystra hrepp a heima lannd allt. skammbeinnsstade. ıx kyr. viij asaudar kugilldi. iij hross. einn hest. xiij aurar j metfee. hun á jnnann sig [et cetera[3]).

kirkian á skog á tunngumm fyrir ofann biarnnar gotu. oc einngi á skeid j blesastada jordu.

jtem hafa gefist til .cc. sijdann sijra oddur þoruardzson[4]) tok uid. porcio ecclesie vmm atta ar. vod.

---

[1]) [263. [2]) [jtem jnnann sig et cetera 268, og hleypir úr þessum kafla. [3]) [Hér fellir handritið viljandi úr máldaganum. [4]) Séra Oddr er þar enn 1497 (Sbr. reikninga Stephâns bps).

307. [um 1480].

Máldagi Ólafskirkju í Ási í Holtum.

Landsb. 268. 4to, bl. 123b, skr. c. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Olafskirkia j ase.

Mariukirkia oc hiñs heilaga olafs kongs j ase á jordina geirolfsstade[1]) er kolbeinn peturs son[2]) gaf henni.

vij kýr oc skal gefa miolk vnndann einni fatækum mounum huernn miduikudag j bæde mal. iiij asaudar kugillde.

hun a reka er greindur kolbeiun bonude[2]) gaf henni er liggur fýrir þyckuabæ. Enn þesse eru þar fiorumork. fyrir vestann audnner j mitt burfell. Eun fýrir austan steuudur stika oc þadann rettsyne j þýckuabæiar biorg j skardzfiall austannvertt.

jtem a kirkian fyrir jnnann sig et cetera.

kirkian á fiordung j ollumm skogumm þeim er fýlgia nęfrahollte.

jtem gaf ormur[3]) til kirkiunnar eitt kugillde oc einn hest. nýiann duk átta alua langann med ronndumm oc aunann iiij alnna. stora munnlog et cetera.

þar skal greida presti iiij merkur kaups.

Einginn reikunijnngskapur gior af porcioue vmm langann tijma.

jtem fiell þá eiuns xij manude er magnnus var radzmaduriun. vj aurar j porciouem.

---

308. [um 1480].

Máldagi Nikuláskirkju í Odda á Rangárvöllum.

AM. 263. Fol., bls. 40—42, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 123b —124a, (að eins greinir úr). Aðalstofn máldagans er forn og rétt að

---

[1]) Finst ekki í Jarðatali Johnsens né bæjatali Finsens, og ekki nefnd í Vilch. [2]) nefndr í Vilch. [3]) Þ. e. Ormr Loptsson, líklega.

segja eins og í máldaganum frá 1270, en þó mun hann vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar, eins og hann liggr hér fyrir.

Odde.

Nichulas kirkia j odda æ heima land allt. frodholltt ij. oxahrygg. langagerdi. yztann gardzvika. hellu vad. mula land.

Suo margar jskylldir æ kirkiann j odda j annara manna jarder[1].

jn primis ad fellzmula gelldingur tuæuetur.
at ǿá gelldingur gamall.
a vollum hinum ytrum gelldingur tuæuetur.
a vollum hinum eystrnm gelldingur gamall.
j klofua gelldingur gamall.
æ rolfstodum gelldingur tuæuetur.
æ tiorfvastodum gelldingur gamall.
j flagbiarnar hollte gelldingur gamall oc annar tuæuetur.
j ostuadzhollti gelldingur gamall.
j sniallzhofda gelldingur gamall.
at æ gelldingur gamall.
ad æghissijdu gelldingur gamall.
ad rafntoftum gelldingur gamall.
Ad raudalæk hinum ytra gelldingur gamall.
ad raudalæk hinum eystra gelldingur tuæuetur.
at brecku gelldingur tuæuetur.
j tungu hinni litlu gelldingur gamall.
j þiodolshaga gelldingur tuæuetur.
at homrum gelldingur tuæuetur.
at gæsahusum gelldingur tuæuetur.
j kalfhollti gelldingur tuæuetur.
j kroki gelldingur gamall.
a heidi gelldingur tuæuetur.
a lytingsstodum gelldingur tuæuetur.
j Reidri gelldingur veturgamall.
j guttormshaga gelldingur gamall.

[1]) et cetera, b. v. 268, og hættir svo þangað til rétt að niðrlagi.

j kalldadarhollte gellding tuæuetran.
at þuerlæk gellding tuæuetran.
a skambeinsstodum gelldingur veturgamall.
j nesi gelldingur tuæuetur.
j hollzmula gelldingur tuæuetur.
j kalldakinn gelldingur tuæuetur.
j akbrautarhollte gelldingur.
æ tialldastodum gellding gamlan.
j skarde hinu eystra gelldingur gamall oc annar tuæuetur.
at steinkorsse[1]) gelldingur gamall.
j sandgili gelldingur gamall.
vndir raune gelldingur gamall.
æ þorleifs stodum gelldingur gamall.
at hofi hinu nedra gelldingur gamall. oc annar tuæuetur. oc hinn þridíe veturgamall.
j lambhaga gelldingur gamall.
at reydar vatni. gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
at gelldingalæk gelldingur tuæuetur.
at statalæk gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
at vikingslæk gelldingur gamall.
at helluvadi gelldingur gamall oc annar tvævetur.
at gaddstodum gelldingur tuæuetur.
at selialæk gelldingur tuæuetur.
at varmalæk gelldingur tuæuetur.
j grof gellding gamlann.
j galltarhollti gellding veturgamlann.
j frodhollti eystra gelldingur tuæuetur.
ad moeidarhuoli gelldingur tuæuetur.
ad berguadi gelldingur tuæuetur.
j diupadal gelldingur tuæuetur.
æ velli hinum efra gellding gamlann.
at vppsolum gelldingur.
j lambey gellding tuæuetrann.
æ strond gellding gamlann.
at bergþorshuoli gelldingur tuæuetur.
at arnarhuoli gellding tuæuetrann.

---

[1]) Svo.

at forsæti gellding gamlann. oc ij tuæuetrer.
æ strandarhofdi gelldingur veturgamall.
a vomulastodum gelldingur veturgamall.
j næfurhollti gelldingar xij veturgamler oc skal þa giallda fimta dag hinn fyrsta j sumre oc skulu aller vera so holldadir ad þeir anne a deige ofan j odda.
j hæfe viett matar.
j þyckuabæ vætt matar.
a grimstodum vætt matar.
a skumstodum vætt matar.
a klasbarda half vætt matar.
æ strandar hæla fiordungur matar.
a arngeirstodum vètt matar.
j kollabæ vett matar.
at moshvoli hinum eystra vj fiordungar matar.
æ griotæ vett matar.
ad hofi hinu nedra vætt osta.
j sandgili half vætt osta.
j stufhollti half uætt osta.
æ arnkotlustodum half vætt osta.
at æ half vætt osta.
æ kalfstodum ostfiordungur.
j gardzvika hinum nestazta[1]) ij fiordungar osta.
j langagerdi fiordungur osta.
j dufþakshollti ær lodin oc lembd. og onnur allgelld.
æ skambeinsstodum fiordungur osta.
j sniallzhofda fiordungur osta.
at merkihuoli osthleifur.
a tialldastodum ostleifur.
j skardi hinu eystra ostleifur.
ad vikingslæk ostleifur.
vndir hrauni ostleifur.
ad eyuindarmula ostleifur.
ǽ heradarstodum fiordungur osta.
j huammi fiordungur osta.
j dynskogum ij hluter hins ellepta fiordungs smiors oc færa j skoga vnder eyiafioll at michaels messo.

[1]) Svo.

huer skatt(bondi) j millum þiorsǻr oc jokulsǻr a solheima sandi skal luka fiordung osta æ huerium xij manndum oc eigi sijdur prestar þeir sem bunat hafa j fyrre[1]) sogdu takmarke.

ȷtem j guttormshaga vj aurar voru.

æ vakurstodum xij alner vadmals.

æ vesturholltum xxx lietorfs.

æ oxahrygg xviij alner soluvodar.

æ kirkiubæ firir ofann leiti c. skreidar. iiij. salltbelger oc flytia inn a land.

kirkiann a skog j þorsmork j engidal. annann skog ǻ burfellz halsi. firir vtann þiorsǻ. oc iij skog fram hia sandar tungum.

xij^c^ fioru er liggur firir grijmsstodum.

viij^c^ fioru er liggur firir bergþorshuoli.

kirkiann a jardar partt er liggur med nedri strond millum þeirra takmarka. er merkigardur firir ofan torfrima firir austann. biaun fyrir vestann. tungardur a strond fyrir nedann.

Jtem a kirkiann so fallit ornamenta.

in primis. lesbækur per anni circulum. de tempore. oc de sanctis. ottusonguabækur de sanctis. oc de tempore per anni circulum oc ad auk de tempore bok a sumared sæmilig cum ymnis. oc capitularius. de tempore bok fra jola fostu til paska cum ymnis oc capitulis. iij gradlar de tempore oc de sanctis sequentiubok. missale. gudspioll oc pistlar cum collectis per anni circulum oc ad auk· dominicubok fra paskum oc til jola fostu syngiandi samsett med gudspiollum pistlum oc collectum. ij laga saungua bækur. ordubok. kiriall. processionale. artijdaskrǻ. einn psalltari. ij textar secundum epistolas et ewangelias[2]) bader med silfur. iiij kaleikar oc eru .ij. gullder. vij corporalia. propiciatorium med silfur .ij. glodar ker oc er annad med silfur.

jtem commonsbok. iiij kopar stikur smelltar oc adrar iiij osmelltar. eru ij af þeim litlar. oc onnur brotinn. ıx manna messoklædi. oc ij hoklar vmm framm.

jtem hokull oc serkur. vij kantara kapur. iiij dalma

---

[1]) fyrer, hdr. [2]) Svo.

dikur. ij alltaris klædi med silki til haalltarisins oc hit iij med lereptt fornt. iiij alltarisklædi til vt alltara oc eru vond. einn sloppur. fontz vmbuningur. pascha blad. baxtur jarn oc budkur. vatzketill oc ample. sacrarium munnlaug. ij vpphalldz stikur. fostu tiolld. ij paxspiolld. ij dukar glitader oc ij vigder dukar. nichulas saga. ij jarnstikur storar. xj klockur med ij biollum oc hin xij rifinn. elldbere. ij merki. metaskaler med blýmetum.

[1])Jtem lxxx kugillda. ıx[c] j metfee. xviiij. hundrut j koplum.

hefer porcio fallid amedan sira gisl jonsson hefer halldit vmm. xij ꝗ́r. halfur þridie tugur hundrada. oc half atta alñ vadmals betur.

Jtem hefer gefizt .iiij hundrud.

---

309. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju á Neðra-Hvoli í Rangárþingi.

AM. 263. Fol., bls. 39—40, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124a, skr. 1601.

Huol.

Mariu kirkia oc hins heilaga olafs kongs. at nedra huoli a prestskylld j heima landi. dufþaks holltt. viij. kugilldi. heima manna tiund. groptur oc lysitollur. oc af xij bæium odrum j allri skylldu. enn or langagerdi onnur huer missere.

jtem (gaf) jon fra efra huoli c. voru j sælugiöf.

hun ꝗ́ ij kapur godar. [oc einn slopp. ein messuklædi god. oc onnur lettare oc messuserkur laus. v hoklar lauser oc eru ij vonder. iij alltaris klædi med glitudum dukum. pax spiolld sæmilig oc ij. lettari. v. koparstikur. ampli med tin. glodar ker. kalekur forgylltur. oc annar ogylltur oc brakadur. ij alltaris steinar. ij burdar stikur. einar stolur laus-

---

[1]) Hér byrjar 268 aptr.

ar. skirnar sær. vatzketill. lectari oc dukur þar a til. ij kaleks hus. iij psalltarar. lesbok de sanctis per anni circulum. alltarisbok. sequentiu bok. graduale vondur a sumared. lesbok æ veturinn de tempore til palmsunnudags. missale de tempore oc de sanctis per anni circulum. brestur til graduale de sanctis æ veturinn. ottusonguabok a sumaret de tempore oc de sanctis fra trinitatis deigi til aduentu. lesbok fra de trinitatis til aduentu. kirial. processionale. ottusonguabok fra niu vikna fostu til paska de tempore. de tempore bok fra paskum til aduentu. matutinale handbok. brijk yfer alltari oc kross. jons likneski baptiste. andres skriptt. mariu skriptt. olafs skriptt. þorlaks likneski oc peturs. katrinar likneski oc kross med vndirstodum. ij merki. glitadur dukur yfer krosse oc annar ýfer alltari. tiolld vmm kor. sæmiligur hialmur. skruda kista vond. kistill med helgum domum. teikn buid med silfur. vj jarnstikur. vj. kluckur.

Jtem gefid eitt alltaris klædi[1]).

Porcio ecclesie vmm ix ǻr a medan Einar heitinn hielltt halftt fiorda hundrad.

Jtem a einu are er cecilia hiellt. iij. voder oc xv alnar vadmals betur.

Var giortt ofann a kirkiuna .xxx. hundrada.

Jtem brestur stora jarnstiku oc iij kolfua j kluckurnar er Einar heitinn[2]) fargadi.

Jtem brast eina silfur flingiu[3]).

Þadan skal syngia annann huern dag helgann til efra huols.

---

310. [um 1480.]

Máldagi Pétrskirkju á Vomúlastöðum í Landeyjum.

AM. 263. Fol., bls. 39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124a, skr. 1601.

Vomulastader.

---

[1]) [et cetera 268, og fellir úr allan þenna kafla. [2]) Einar Ormsson á Hvoli hefir dáið 1470 (sbr. DI, V, Nr. 509); kynni máldaginn því að geta verið fáeinum árum eldri en hér er sett. [3]) flijnngru 268.

Peturs kirkia á vomulastodum á prestz skýlld j heima landi. ein messoklædi. [kalek. slopp. glodarker. iij bækur. ij. kluckur oc ein bialla[1]). iij kugilldi. ij hross oc einn hest. þar liggur vnder iij bæier firir austann affall. ad ollum skýlldum. nema j fiflholltum. þar taka bændur heima tijund sijna. oc vij bæer er liggia firir vestann affallit oc ij half-kirkiur ad auki. skal þangad syngia annann huern helgann dag fra vomulastodum oc takast ij merkur af huerri.

Hefer gudmundur jonsson lagt til kirkiunnar ein messu klædi. [sæmilig ad ollu. alltarisklædi. brun. forduka oc einn alltarisduk. ij krossa .merkiliga med vndirstodum. peturs likneski. oc giortt vpp kirkiuna sæmiliga[1]).

jtem hefer gefizt eitt kugilldi.

---

311. [um 1480].

Máldagi allra heilagra kirkju í Holti undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 38—39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124b—25, skr. 1601.

Hollt.

Allra heilagra kirkia j hollte vnder eyiafiollum a heima land allt med gognum oc giædum. varma hlid oc gerdar. gardzhorn[2]). nyia bæ til ytuztu vmmerkia vid annara manna jarder. med ollum þeim fiorum sem þar med fylgia. eru þat xx^{c} fioru firir sialfre jordunne. halfa synztu vesturhollta fioru. huamms fioru. er liggur firir backa. eru þat lxl fadma hins fiorda hundradz. oc cc fioru er liggur firir nyia bæ. vij kyr oc xx. c asaudar. oc ij naut tuæuetur. iij veturgomul. eitt fiog(ur)ra vetra. iij kalfa. oc vj saude veturgamla. v hestar þreuetrer grader oc iij fullroskner. eitt hross. jtem vij manna messuklædi. [fær. oc ij onnur oc bresta til hofudlinenn. jtem ij serker oc ij lauser hoklar vonder oc eitt handlijn. iiij kapur. oc ij sloppar. iij alltaris klædi oc iiij bruner oc einer

---

1) [et cetera 268, og er þetta felt úr. 2) gardzhornz(!) 263.

fordukar á haalltaret. ij alltarisklædi a framme alltarin med iij brunum. ein dalmadica vond. fonts vmbuningnr allnr. ij merki. iij kaleikar. iij alltaris steinar[1]). kirkiann a vij. skogar teiga j þorsmork. j staung. gamla nautur. gatna skogur. loptz nautur. lækiar skogur. oc tnngur inn j gili. fra hofda skogi. ij a askstodum. saudungsnes allt med vtvoxtum ollum vndir saudungs hamra. nautareckstur or hollti oc vtlondum j langanesi. vtvöxtu alla firir langanesi. c. lamba afrett j lambafell. xxx. sauda hofn j vesturhollt. xl lambgýmbra beit j hrutholma. stodhrossahofn vetur oc sumar firir vtan sandlæk. stadurinn skal hafa oleigis sandhola feriu. huern tijma er þarf. þar skulu vera ij prestar oc diakn. þangad liggia vndir .ix. bæir at tiundum oc lysitollnm. eru hier j iij bænhus oc tekzt half mork af hueriu. af kirkiunni at gnupi. ij merkur. hundradz hest oc c voru. xxx letorfna j sydre vesturhollt ærliga. jtem á kirkiann bakstur jarn. [brik stora ýfir alltari. oc adra sæmiliga firir alltari. krossar ij med kopar. skrijn sæmiligtt. propiciatorium med silfur gyllt. kross smelltur med vndirstodum oc annar maladur. ij mariulikneski. olafs skriftt. þorlaks skriftt. johannis likneski baptiste. barbarn likneski. jarnstikn stora. glodarker. jtem graduale. sequentiu bok. psalltara. pistlar oc gudspioll de tempore. fra aduentu til paska. aspiciensbok. paskabok. missale oc matutinale framann til de trinitate. ordubækur ij. jtem breuer er tekur til ad paskum oc til aduentu. oc er syngiandi ad hatijder. vj. kluckur. ein bialla. skrudakista[2]).

Brast sira sveinn palson vid kirkiuna þa er hann slepti halft vc. j metfee.

porcio vmm viij ær oc mortualia slik sem fiellu.

---

312. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju í Teigi í Fljótshlíð.

---

[1]) [felt úr 268. [2]) [et cetera 268, og fellir úr allan kaflann.

AM. 263. Fol., bls. 38, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125a, skr. 1601.

Teigur.

Mariu kirkia oc sancte andres j teigi ꝍ̆ þridiung j heima landi. þridiung j butralldastodum. þrenn messuklædi ad ollu. [ij kaleika. annar gylltur sæmiliga gior. graduale samsettur med sequentium. pistlar oc gudspioll cum collectis de tempore per anni circulum. sequentiu bok. jtem de sanctis bok. missale. oc er ecki eptir ordu. aspiciensbok oc þar med de sanctis syngiandi oc onnur er tekur til ad paschum. de tempore oc de sanctis til aduentu. de sanctis lesbok. oc adra de tempore. capitularium oc ymnarium psalltara. lăga saungua bok. iij kluckur. ein kantara kapa oc sloppur. ij alltaris klædi. ij. mariu likneski. kross med vndirstodum. brik yfer alltari. andres skriftt. ample oc paxspialld[1]). kirkiann ꝍ̆ x kyr oc lx. asaudar. [skrijn litid. fontz vmbuning allann. vatzketil[1]).

þangat liggia vndir. vij bæier ad tijundum oc lysitollum. eru af þessum .iij. bænahus oc tekzt half mork af hueriu. þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur .iiij. merkur kaups. þangat skal lukazt haust saudur ărliga fră þorugnupi.

---

313. [um 1480].

Máldagi Þorlákskirkju á Hlíðarenda í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 38 og 59 (=b), skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, 125a, skr. 1601.

Hlijdarendi [forn maldage[2])

Þorlaks kirkia ad hlidarenda a xx[c] j heimalandi. messoklædi ad ǫllu. kalek. sequentiubok. [psalltara .ij. alltara klædi. ij kertistikur med kopar. vatzketill. kertaklofe. iij[3]) klockur. ein bialla. kross med vndirstodum. mariu skriftt.

---

[1]) [felt úr 268. [2]) [b. v. 263b. [3]) iiij 263b.

þorlaks skriftt. olafs likneski. johannis likneski baptiste med alabastrum. ij katrinar[1]) likneski. glodar ker[2]).

---

314. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju á Breiðabólstað í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 37—38, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125a—b, skr. 1601. Jón Sigurðsson heldr máldagann eldri en Vilchins, en auðsætt er af samanburði við þann máldaga, að þessi er yngri.

Breidabolstadur.

Mariu kirkia a breidabolstad j fliotzhlijd a heima land allt. samstadi hina ytri. konungsmula allan. þorugnup. nup. borgarkot. skalmhollt. xiij kyr. xl. asaudar oc xxx kugillda. med vtlondum. ccc j koplum. halft fiorda c. ofrijtt oc lagt til fridz. ix naut veturgomul. ij tuæuetur. xxx saudi veturgamla. ij hruta tuæuetra. þangat skal giallda fra kirkiulæk gellding gamlann oc halfa vætt matar. vr langagerdi. æ lodna oc lembda. enn adra snôggua oc gellda. or lambeẏ æ gellda. fra vppsolum gelldingur tuæuetur. oc half mork. or eẏ gelldingur tuæuetur. fra tialldastodum gelldingur gamall. heitleifur or skardi. or eystra skardi ij gelldingar tuæuetrer. heitleifur æ brecku landi. gellding tuæuetran fra gelldingalæk. gellding tuæuetrann af þorleifsstodum. gellding tuæuetran. fra giæslu gamlann gellding oc annann veturgamlann fra vomulastodum. gamlann saud oc annann veturgamlann. or vatzdal [tuævetur gelldingur[3]). fra bergþorshuoli. gellding tuæuetran. fra reẏnifelle. vett miols. or hafue. vett miols. or þyckuabæ. fra arngeirrstodum. gellding tuæuetran. xij hrossa hofn j fiflhollti eystra vmm veturinn. stodhrossa beit j kirkiulækiar land. oc rettar halld. ad hundz mel. vj aurar voru j vlfstodvm. oc halfann fiorda eẏri j vestri fit. hônd hins heilaga johannis holensis med armleggium. þangat liggia vj oc xx bæir ad allre skylldu. þar skulu vera þrir prestar oc ij diaknar.

---

[1]) katerinar 263b. [2]) [et cetera 268, og fellir kaflann úr. [3]) [sl. (óvart?) 268. Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 82 og 769.

315. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju á Krossi í Landeyjum.

AM. 263. Fol., bls. 37, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125b—126, skr. 1601.

Kross.

Kirkiann æ krosse. er helgud gudi. mariu drottningu. joni postula oc Olavi kongi. hun a xx$_c$ j heima landi. þa(r) skal vera prestur oc taka iiij merkur kaups oc skyllt ad syngia huern dag messu vmm jola fostu. oc langa fostu. oc alla hina helgu viku. oc suo þa er. ix. lectior ero j ottusong. huers dagliga skal messu syngia ij. daga j viku.

[kirkiann a innann sig. iij messuklædi oc brestur til eitt handlin. kalekur. kantara kap(a). sloppur vondur. ij alltarisklædi med brunum oc fordukum. oc er kross med gullhlad æ odru. alltaris steinar. ij. propiciatorium forgyllt med kopar oc er brakad. silfur texte litill med helgum domum sancte olæfs. iij. koparstikur æ alltari. jrskur kross brotinn. oc or steinarner sumer. annar kross sæmiligur yfer alltari oc trinitatis skrifft med alabastrum. mariu skriftt. olafs skriftir ij. johannis likneski baptiste oc thomas erchibiskups med alabastrum. kopar hialmur sæmiligur. ij jarnstikur. vigz vatz[1]) kanna loklaus. merki vont. iij klockur. ein bialla. skirnar sær vondur. lǭga songva bok sæmilig. de tempore bok gudspioll oc pistlar cum collectis a sumared oc de sanctis per anni circulum. graduale. sequentiubækur. ij. oc brestur kuer j adra. kiriall. de sanctis bok. matutinale æ sumaret oc er ecki full. salltari forn rimlaus. ij lesbækur vondar. latinu bok litil. skruda kista olæst[2]).

þangat liggia xviij bæier ad tiundum oc lysitollum oc eru þar j vj bænahus. hælf mork kaups af hueriu. oc kirkian æ liotastodum liggur þangad oc skal syngia þar annann huern helgann dag. oc hinn fiorda huern ottusong nema prestur sæ er þar byr eigi landit. ad krosse er leÿfdur allra manna groptur. þar skal avallt kirkia vera oc sa abyrgiast[3])

[1]) tvískr. 268. [2]) [et cetera 268, og sleppir úr öllum þessum kafla. [3]) aby(r)gist 268.

er jordina þar á. ad alldre fargist hennar peningar. þar skal oc syngia alla vigiliu daga.

---

316. [um 1480].

Máldagi Maríukirkju í Einholti í Hornafirði, [er Magnús biskup setti Eyjólfsson].

AM. 263. Fol., bls. 14, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 2a—b, skr. 1601 (fúið). — Þó að þessi máldagi standi í 268 meðal þeirra máldaga, sem menn hafa venjulega eignað Jóni biskupi Sigurðssyni (1343—1348), getr varla munað miklu, að hann sé frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar. Hér í þessum máldaga eru metin staðarspjöll í Einholti eptir Ketilbjörn prest, annaðhvort látinn eða frá staðnum farinn, og er því þessi máldagi gerðr um daga þess prests, er næstr kom eptir hann. Af bréfi frá 25. Mai 1483 má sjá, að Tjörfi prestr Björnssou er þá enn prestr í Einholti, og telr hann þá, að Ketilbjörn prestr hafi haldið staðinn í 20 ár fyrir sig. En af bréfi frá 1467 (Dipl. Isl. V, 447) sést, að Tjörfi prestr muni að Einholti kominn, en fyrir hvað laungu verðr ekki ráðið, þó mun það varla fyrir mjög laungu verið hafa. Ekki verðr heldr með vissu sagt hvað laungu máldaginn sé gerðr eptir lát Ketilbjarnar prests, svo að því leyti mætti raunar eins heimfæra hann til Sveins biskups.

Gamall maldagi[1]).

Mariu kirkia j Einhollti a heima land med gögnum oc giædum oc Lambabliksstada land oc bolstad. j afriett á flám fiogurra tiga[2]) saudahofn. skogarteig j lone. nes skog oc þoru skog. huala alla halfa þa er koma á reka j vestre flateÿ tuituga oc leingre. vij. kugilldi oc xx. kuikfiar. hundrad j mat eda vöru. viij^c j metfie oc skip ad auk. Jtem xiij_c ad auk sem vird voru j stadarspiöll epter kietilbiornn prest. fern messuklædi oc einn haukull ad auk. v. alltara klædi brijkar klædi iij fornn miøg. alltaris dukar iij. kantara kápa ein. sloppar ij. tiolld vmmhuerfis kor. textus. psalltare. lesbok oc adrar smábækur til c. buinn kross. skrin buid. kaleika ij. glodar kier. elldbera. kiertistikur iiij. trekrossar ij. stolar ij. lectara. bakstur jarnn. munnlaug. kola. alltara

---

[1]) Einhollt 268. [2]) teiga 268.

steinn laus. kista. gudspialla bok per anni circulum. kluckur .v. Mariuskriptt. glergluggvr. annad huert haust skal greida af vidbordi giellding tuæuetrann. j einhollt. enn annad huert halfa mörk vöru.

þar skulu vera ij prestar oc greida odrum iiij merkur.

Stadur j Einhollti a þridiung j omaga vist æfenligre j vestre flateÿ. sallt fiöru j kiellingareÿ oc j vitazgrafa[1]) holmi.

---

317. 15. Janúar 1481. í Víðvík.

Dómr átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um ákæru biskups til þeirra bræðra Hrafns, Haldórs og Snjólfs Brandssona um kirkjugózin á Barði í Fljótum (*Barðsdômr hinn fyrri*).

AM. Fasc. XXVI, 1, frumritið á skinni; átján innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins átta af þeim eptir, og sum bráknð. — AM. Fasc. XXVI, 2, transskript á skinni frá 24. Júní 1488. Það transskript hefir Guðbrandr biskup lagt fram fyrir Barðsdóm 17. Okt. 1573.

domsbref vm bardzkirkio.

barsdomur ym reikningsk(ap) kirkiunar a bardi[2]).

Domur vm bard j fliotvm[3]).

[anno m cd lxxi. tiu arum fyrr enn þessi domur a fiell Reiknadist j portio fallit j l iij ara sıjdan brandur bondi halldorsson fieck jordina. liij[c] betur. oreiknud lvj ar betur adur enn brandur bondi fieck jordina.

sidan domurinn a fiell og bard uar dæmt af hafua ueritħ ll ar og vj betur.

sidan hann brandur fieck jordina hefur portio stadit oreiknath j þriosku l og iij (ar) enn hundrat hafdi fallit a hueriu aari. enn adur enn hann fieck hana oreiknut l vj ar betur. og þa hundrath a hueriu ari. hier ut (af)

---

[1]) Þannig: r.: vitazgiafa?; vit . . . jafna, les Magnús Grímsson í sinni afskript, en nú er ekki eptir nema vit . . . . . í 268. [2]) Utan á XXVI, 1, með fornum höndum. [3]) Aptan á XXVI, 2, með fornri hendi.

ma skilia huat þeir hafa skyllduger uerit
epter þeim logum sem voru þa[1]).

Þat giornm vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfsson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. sigurdur þorlaksson. jon broddason. eirekur einarsson. olafur klęngsson. andres jonsson. gudmundur jonsson. jon þorualldzson. gunnar jonsson. geir vigfusson. gudulfur magnusson. þoruardr semingsson. jon þorgilsson. erlendur broddason ok berfinnur jussason prestar holabiskupsdæmiss godvm monnum viturligt med þessu[2]) vorv opnv brefe. atb þa lidith var fra hingath burd vors herra jehsv christi þusund fiogur hundrud attatiger ok eitt aʀ manvdaginn næsta epter geisladaginn j uidvik j niduikursueit vorum vier j dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligvm faudvr olafe med guds nad biskupe æ holvm ath dęma vm þa akęrv er biskupin kęrde til hrafns brandzsonar. halldors brandzsonar ok snioolfs brandzsonar vm kirkivgodzin a barde j fliotvm. vorv þesser aller fyrskrifader brędr stefnder fyrer þessa biskupsins akerv. þui var þat vor domur j fyrstv ath vier dęmdum stefnurnar allar laugligar ok alla fyrskrifada menn laugliga fyrer kallada hier j dag ok skyllduga ath luka kirkiunne a barde suo mykla peninga sem þeir erv henne skyllduger fyrer sik ok faudur sinn. j porcionem ok mortalia ok gamla innstædv vnder sinn suarinn bokareid ok tueggia manna med þeim þeirra sem þar hafa lengzt verith j kirkivsokninni ok giorzt vita til huath fallith hefer ok þenna eid vilia sanna med þeim. enn fyrer fyrnd kirkiunnar hraurnan ok nidrfall ok þann obęteligan skada sem hun hefer feingith af þui ath hennar tiunder hafua verith eyddar ok upp spentar enn ecke henne til byggingar hafdar sem vera ętte ok halldnar suo oriettliga fra henne ok vnder sik dregnar upp a langan tima mothi guds laugvm ok heilagrar kirkiv riette. þvi fyrer fyrsagt rangligt halld tiundanna ok forsoman byggingarinnar vid kirkiuna dęmdum vier fyr skrifada menn hrafn. haldor ok snioolf skyllduga atb luka kirkiunne

[1]) [Utan á XXVI, 2, með hendi Guðbrands biskups. [2]) sl. XXVI, 1.

a barde þriar merkvr upp a huert ar fyrer þetta tiundarhalld ok forsoman sidan þeir attv ath suara ok þar til tuiygilldar tinndernar arliga nema þeir gete sýnt ath þęr hafe kirkivñe til byggingar komith þæ falle nidr suo maurg ar sekt ok tiund sem þat verdr synt. skulv þesser aller peningar lukazt heima a barde ath nęstvm fardaugvm biskupinvm j haund eda hans vmbodzmanne. enn ef peningarner lukazt ecke j fyrskrifadañ tima þa dęmdvm vier fyrrskrifada jord bard j fliotvm kirkiunnar eign æ bardi suo mikith upp j jordina sem a brestur ok eige vinnazt lausa godz til ath luka kirkiunne saker þess ath kirkian var þar fyst bygd.

Var þesse vor domur vpp sagdr j sama stad ok dag sem fyr seger.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr skrifader prestar vor jncigle fyrer þetta domsbref skrifath a hoolum j hialltadal dege sidar enn fyrr skrifath stendr[1]).

---

318. **15. Janúar 1481.** **Í Víðvík.**

Dómr átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærur biskups til Hrafns Brandssonar, að hann vildi eigi gera biskupi reikning af hálfkirkjunni í Skriðu, og að hann hefði veitt sér mótblástr og mótikast, svo að hann hefði bannað öðrum í sínu lögdæmi að gera bisknpi hálfkirknareikninga.

AM. Fasc. XXVI, 3, frumritið á skinni. 19 innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru 12 af þeim enn fyrir því.

Domnr vm halfkirkiur.

Þath giorvm vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfsson. magnus jonsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaksson. jon broddason. eirekur einarsson. olafvr klęngsson. andres jonsson. augmundur jonsson. jon þorvalldsson. gunnar

---

[1]) Þ. e. 16. Janúar.

jonsson. gejr vigfvsson. gudulfur magnusson. þoruardur semingsson. jon þorgilsson. erlendr broddason ok berfinnvr jussason prestar holabiskupsdęmiss godvm monnum viturligt med þessu vorv brefe ath þa lidith var fra hingath burd vors herra jehsu christi þusund fiogur hundrud attatiger og eitt ar manvdagin. nęsta epter geisladaginn j viduik j viduikur sueit vorvm vier j dom nefnder af vorum virdvligvm herra og andaligvm faudvr olaf med guds nad biskupe a holvm ath dęma vm þa ækęrv er biskupinn kięrde til hrafns brandzsonar ath hann villde ei giora honum reikningskap af sinne halfkirkiv j skridv epter þvi sem erkibiskupinn hefer til skipath almuganvm og birt j sinv brefe ath svo vęri giort j norege ath biskupar tęke re(i)kning af ollvm kirkivm svo af minnvm sem meirvm. j annare grein ke(r)de biskupinn til hrafns ath hann hefde veitt sier motblastur og motekast svo hann hefde firirbodith aullum þeim sem halfkirkivr hallda ath giora honum nauckurn reikningskap af þeim. kendizt hrafn þetta sama þar firir oss ok svo stefnuna og þvi dęmdvm vier stefnuna laugliga og hann laugliga firir kalladañ hier j dag ok skyllduġañ ath giora biskup olaf riettan reikningskap af sinne halfkirkiv j skridv firir sik sidan hann vard fyst eigande at iordunne j skridv enn þat sem fyr hefer fallith dęmdvm vier vnder rad ok skipan erkibiskupsins. svo ok skal hann hallda biskupinum gisting epter þvi sem honum ber ath hafua at odrum kirkivm j sinv biskupsdęme minzta einn tid þa hann vill sialfur rida ok þat optar sem naudsyn krefur epter þvi sem erkibiskupsins bref vt visar. Vnder saumv grein ok skilning dęmdvm vier vm allar[1]) halfkirkivr j holabiskupsdęme ok þęr kirkivr adrar sem eige er adr reikningskapvr af gior. þvi svo seger kristinriettur ath biskup skal rada kirkium ok kirkna eignvm ok aullvm kris(t)nvm domi. Ok þetta sama hefer erkibiskupinn birt med sinv opnv brefe ath þetta sama lavgmal geingur j norege yfer minne kirkivr ok meire enn firir þa sauk ath biskup olaf kęrde til hrafns ath hann

---

[1]) Hér er máð eitt orð, sem sýnist og ofaukið.

hefde veitt motkast heilagre kirkiv ok honum ok forbodith ath hann fienge nauckurn reikningskap af halfkirkivm ok þeirra tivndvm og sett sik svo þuert i mot kris(t)nvm riett enn biskupinn reiknar banz verk epter þvi sem heilagrar kirkiv laug vtvisa þvi haufvm vier dęmt hrafne eineide hier j dag firir biskupinvm ath hann giorde þenna motblastur ei til þess ath hann villde hindra heilagrar kirkiv rietti eda draga vndan henne nauckuth þath hvn matte eiga med riettv vnder sik eda adra leikmenn. fellzt honum þesse eidr þa dęmdum vier hann fallinn j bann af sialfu verkinv og skylldugann ath taka lausn ok skript.

Var þesse voor domur vpp sagdr j sama stad ok dag sem fyr[1]) seger.

Ok til saniñda hier vm settvm vær fyrskrifader prestar vor jncigle firir þetta domsbref skrifath æ holvm j hialltadal dege sidar enn fyr skrifath stendvr.

---

319. 17. Janúar 1481. á Hólum.

Sjö prestar og tveir leikmenn votta, að Hrafn Brandsson lýsti því, að hann lofaði ekki að halda Víðvíkrdóm um hálfkirkjureikninga, heldr bannaði öðrum að gera Ólafi biskupi reikninga af þeirra hálfkirkjum, og bannaði prestum að ganga dóma, er biskup tilnefndi þá um kirkjunnar mál.

AM. Fasc. XXVI, 4, frumrit á skinni. Tíu innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en fjögur af þeim eru dottin frá.

Vm hrafn logmann afseiger halfkirkiu reikn(ing) ok firirbydur odrum[2]).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfsson. magnus jonsson. þorleifur magnusson. eirekur einarsson. andres jonsson ok gudmundur ionsson prestar holabiskupsdęmiss. jon sigmundzson ok jon þordarson leikmenn godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi ath þar vor-

---

[1]) hér stendr *sem*, og er því ofaukið. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

um vier j hia ok heyrdvm æ ok marger adrer dandemenn badi leiker ok lerder manvdaginn nęsta epter geisladagin[1]) j uidvik j uiduikvrsueit. þa lidith var fra hingatburd vors herra jehsv christi þusund fiogur hundrud attatiger ok eitt ar þa biskup olaf kęrdi til hrafns brandzsonar er þa var laugman kalladr ath hann villde eigi giora honum reikningskap af sinnj halfkirkiv j skridv. Enn atian prestar af biskupinvm þar til nefnder dęmdv hann skylldugann ath giora biskupinum reikningskap af fyrgreindri halfkirkiv ok gisting epter þvi sem þeirra domsbref þar vm giort wtvisar ok epter þenna dom upp sagdann ok adur greindvm hrafni brandzsynj ǻheyranda sagdizt hann ecki lofa ath hallda dominn sem dęmdur var yfer honum vm halfkirkiuna j skridv. firirbaud og tittnefndr hrafnn brandzson aullum kongsins þegnvm ath giora nauckurn reikningskap biskupinvm af sinvm halfkirkivm. svo ok firirbaud hann prestunvm ath ganga þann dom sem biskupinn þa til nefndi vm kirkiunnar mal.

Ok til saniñda hier vm settvm vier fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jnncigle firir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal a sama ǻre sem fyr seger tueımur daugvm sidar enn fyr skrifath stendr.

---

320. **17. Janúar 1481.** **á Hólum.**

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIV, 8, frumtransskriptið á skinni með öllum (4) innsiglum. — AM. Apogr. 3264.

Þath giorum vier ketill grimolfsson eirekur einarsson andres jonsson ok gudmvndvr ionsson prestar hola biskupsdęmis godvm monnum viturligt med þessv voru opnv brefe ad vier savm ok yferlasum opith bref med heilvm ok hangundvm oskoddvm jnnciglum. swo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendr.

[1]) Þ. e. 15. Janúar.

[Hér kemr Flatatungubréf frá 20. Aug. 1479, Nr. 219].

Ok til sanninnda hier vm setvm vier fyrskrifader prestar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbref skrifath a holvm j hialltadæl miduikudaginn nęsta epter geisladaginn. anno domini ꝏ° cd° lxxx° primo.

---

321. 20 Janúar 1481. á Ökrum.

Finnbogi Jónsson kongs umboðsmaðr, kyrsetr alla peninga Bjarna Ólasonar, er saman stóðu á búi Bjarna á Þverá í Fnjóskadal 14. Janúar um vetrinn.

AM. Fasc. XXVI, 24, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þath giorum uier gamli þorsteinsson. hallur gudmundzsson. jon gudmundzson og gudmundr olafsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath þa lidith uar fra hingadburd uors herra jesu christi þusvnd fiogur hundrud attatiger og j ar a sunnudagin nøsta epter geisladagin[1]) a þueraa j hnioskardal a bue biarna olasonar uoru uier j hia og heyrdum aa ath finboghi jonsson kongs umbodsmadr j þingeẏiarþingi kẏrsetti alla þa peninga er þar saman stodu med suo felldum ordum sem hier skrifad stendr.

Eg finbogi jonsson kongs umbodsmadr millum nargiar og helkunduheidar giorer ollum monnum uiturligt ath saker þess ath þat er bẏgdarfleẏgt skilrikra manna j milli j greindu heradi þingeẏiar þingi ad su sauk hafui uerid kend og gefin biarna olasyni af heilagrar kirkiu ualldi ath hann hafui lagizst med dottur sinni og suo eigi sidr ath hann hafi kenzst og uid geingit saugdum giorningi. Wt uisar suo kristins doms rettur j landzsins laugum ath huer er ath slikum giorningi uerdr kunnur og sannur ath hann hefer fyrergiort huerium sinum peningi j faustu og lausu uit kong og kirkiu. þui alla þa peninga sem minum herra konginum kunna til eignar ath falla j fẏrgreindu mali af þeim pen-

---

[1]) Þ. e. 14. Janúar.

ingum sem nefndr biarni hefer haft og eignazst hier j þingeÿiarþingi. kÿrsetur ek under mins herra kongsins nad og hans umbodsmanna uardueizslu. fyrerbyd ec huerium manni þa ath gefua edr giallda j burt ath flÿtia edr olaugliga fortæra nema mitt sie lof edr leÿfi til þar til ath optnefndr biarni hefer hier lagasuaaur[1]) um gefid til rettiliga uñdan ad færazst edr laugliga kann fallande uerda til slikra sekta sem laugin ut uisa. þui ec legg fyrir opttnefnda peninga laug og slikan dom sem min skyllda til ber epter laugum.

Og til sannenda hier um settu uier fyrnefndir menn uor incigli fyrir þetta bref giort áá aukrum j skagafirdi laugardagin nøsta fyrer conuersio pauli a sama ari og fÿr seiger.

---

322. 4. Febrúar 1481. undir Felli.

Jón Sveinsson og Ingibjörg Klemensdóttir kona hans fá Andrési Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina Tungu í Tálknafirði, og kvitta um andvirðið.

AM. Apogr. 1088 „Epter trosnudum original fra Hlidarenda. Originallenn er eydelagdur“ (AM.). Það, sem fúið hefir verið úr frumritinu hefir Árni undirstrykað; hér er það sett í hornklofa.

Þat gerum wit ormur magnusson og þorkell biarnason godum monnum kunnigtt med þessu ockru opnu brefi at þar uoru uit j hia under felle j kollafirde sunudagin næsta efter purificacio sanctę marie wirginis þa lidit uar fra hingatburde uors herra jesu christi þushundrut cccc. attatiger og eitt aʀ saum og heÿrdum æ ord og handaband þessara manna andres bonda gudmundzsonar af eirni alfu. enn jons sueinssonar og jngibiargar clemensdottur af anare hans eiginkuinno at suo fyrir skildu at adr greindr ȷon sueinsson og jngebiorg clemensdotter feingu greindum andrese gudmundzsyne til fullra[r] eignar og frials forʀædis iordina alla tungu er liggur j talknafirde j laugardals kirkiu sokn. med aullum þeim gognum og gædum sem greindri allre jordu fylger og fÿlgtt hefer at fornu og nÿiu efter þui [fremst]a

[1]) Svo.

sem þau hefde eigande at ordit og þat opit bref -utnisade er valgerdr gizurardotter gaf jone syne sinum greinda [jord t]ungu. Skyllde optt neffidr andres adr greindá jord mega frialsliga at ser taka og æfinliga eignaz. Medkendizt og neffid hion jon sueinsson og jngebiorg clemensdotter þegar j sama handabande at þau hefde fu[lla og] alla peninga uppborit af andrese gudmundzsyne fyrir títtneffida jord suo þeim uel ænægde. Og til sanninda [hier um] settu uit fyr neffider menn ockur jnciglle fyrir þetta bref er gertt uaʀ j sama stad dege og aʀe sem fyrr seger.

---

323. 10. Febrúar 1481. Í Laufási.

Tylftardómr, útnefndr af Finnboga Jónssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vopnaviðskipti þeirra Hrafns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXVI, 22, frumrit á skinni, sem tólf innsigli hafa verið fyrir, en eru nú öll dottin frá. Bréf þetta, sem er einkennilega stafsett og stýlað, mun án efa vera með hendi Finnboga lögmanns. Sbr. Nr. 238 að framan.

Domur Finboga Laugmanz j millum hrafns brandzsonar laugmanz ok magnusar þorkelssonar[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda þorkell þorkelsson olafur halldorsson gamle þorsteinsson hallar[2]) gudmvndzson jon gudmundzson gudmvndr magnusson gudmundr olafsson arñe sigurdsson oblaudr sigmundzson kolli uigfusson þordr arñbiaarnarson halldor hallzson quediu guds ok sina kunekth giorandi at þæ ed lidid uar fra guds burd þushund fiogr hundrud ættatiger ok eitt ær æ faustudagin nesta epter purificacio sancte marie[3]) æ grýtubacka j haufdahuirfui[2]) æ þingstad riettum uorum uer j dom nefnder af finnboga jonssyni er þa hafdi kongsins sýslu ok umbod j þingeýiarþingi at dęma um þæ ækieru er greindr

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld, eg held Magnúsar prúða.
[2]) Svo. [3]) Þ. e. 9. Febrúar.

finnbogi kierdi til magnvsar þorkelssonar æ kongdomsins uegña [huir ír[1]) þær þæ under lagdi med handabandi uid fẏr nefndan finnboga huirra[1]) suara edr sekta hann ętte skiulldugur[1]) at uerda uid kongdominn fyrer þæ sakargipt er magnusi hafdi giefiñ uerid af hrafni brandzsyni at hann hefdi lagt greindañ hrafn med hnifui. uardizst magnus þorkelson þui fyrer oss at hann hefdi alldrei lagt hrafn branzson med hnifi nema þat hefdi mætt uerda j þeira wopña uidskiftum og hann hefdi ætt hendr sinar at ueria fyrer þrattnefndum hrafni. nu saker þess at suo finzst skrifat j uori lanzlaga bok at þar ed refsing er skipud fyrer laga afbrot þar sem þat til heyrer skal mega botum fyrer koma ef skiunsaumum[1]) monnum uirdizst naukkur naudzsaun[1]) til hafa komid. steñdr og suo skrifat j laugunum at þat er obotamal ef madʀ uegnr man at heimili sialfs hans nema hann neri hendr sinar. j þridia stad stendr og suo. ef madr stingur uut auga mannz er obotamadr nema þat uerdi j uopna uidskiptum þæ fare epter þui sem kongs umbodsmadr skipar med godra manna radi. under uisar suo og skipar j doma kapetula bockarenar[2]). at þeim einum monnum er laga [oskıȷrdirin skipud[1]) sem æ saklausum monnum uinna. þui at þar sem domurin uęgier epter malauoxtum þeim er missgiorir ok fellir rett þess er fellde. þæ berr bætr riettara kongdomsins suo at giora. þui fyrer þann skulld at magnus þorkelsson uęndizt fyrer oss ath hann hefdi ęgi haugguit nie stungit hrafn bransson fẏr en hann atti hendr sinar ad ueria. þat og annars at þrattnefnder menn hrafn og magnus haufdu fulla sætt giort sin æ millum um allar þęr sakier sem þeirra hefde j millum farit. bedi þessa og allar adrar. ner uerandi kongsins umbodsmanne. atte magnus nu þui at eins upp a kongdomsins uegna suor at ueita. leide fẏr nefndr finnbogi huorke ne uendizst neinum laga uitnum mote greindum framburdi magnusar þorkelssonar. því demdum ner magnus þorkelsson skiylldugan[1]) at sueria þar þæ fyrer finnboga jonssyni kongs umbodsmanne laugligan siettar eid.

---

[1]) Svo. [2]) Þ. e. 17. kap. i Mannhelgi Jónsbókar.

huirñ[1]) er hann sor þæ þar samstundis fyrer greindum finnboga oss neruerandum epter uorum dome. at þæ þeirra fundr uard opt nefndra manna hrafns og magnusar æ manudagin j fardaga uiku nu fyrer þrennum tofl[1]) manudum at nestum fardaugum epter komendum[2]) hio hann hworke ne lagde hrafn brandzson fẏrr en hann atti hendr sinar at ueria fyrer honum og hans monnum. nu at[1]) suo sem þessi eidr uar unnin og þau logbokarenar ord sem fẏrr skrifud standa. og þer fleire greiner sem at luta nnder uort doms atkuæde. demdum uer fẏrr skrifader domsmen magnus þorkelsson huorke eiga at hafa utlegd ne likams refstr fyrer opt nef(n)t hnifs lag. utan helldr demdum uer hans fesekt under kongs umbodsmannz skipan med godra manna radi.

Og til sanninda hier um settu uer fẏrr nefnder menn uor insigle fyrer þetta domsbref skrifath uar j laufæsi j eẏiafirde æ sama æri dogi sidar en fẏr segir.

---

324. **1. Marts 1481. á Hólum.**

Guðmundr prestr Skúlason lykr Ólafi biskupi á Hólum jörðina Syðraholt í Svarfaðardal fyrir þær skuldir og reikningskap, er hann átti að svara npp á sinn part fyrir Skúla Loptsson föður sinn, sem hann var skyldugr biskupinn í tíundir og útlausnir upp á langa tíma, svo og fyrir þær skuldir, er séra Guðmundr átti að gjalda biskupinum fyrir sjálfan sig.

AM. Fasc. XXVI, 15, transskript á skinni frá 27. Maí 1491. — AM. Apogr. 3286.

Brief um Sidraholt i Svarfadardal[2]).

Þath giorum uer ketill grimolfsson. eirekur einarsson. olafur klængsson ok gudmundur jonsson prestar. jon þordarsoñ ok sueinn gudmundsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe ath þar uorum uier j hia savm ok heẏrdum æ holum j hialltadal midvikudagin

---

[1]) Svo. [2]) Þ. e. 25. Maí 1478. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

næsta fyrir faustugang[1]) anno domini ɱ⁰ cd⁰ lxxx⁰ primo. ord ok hanndabannd vors andaligs favdurs biskup olafs a holum af einne alfu en sira gudmundar skulasonar af annare. ath suo fyrir skildu ath fẏr nefndur sira gudmundur lukte biskupinum jordena sẏdra hollt j suarbadardal. er liggur j tiarnar kirkiv soknn. fyrir .xl. hundrada med aullum þeim gaugnnvm ok giædvm sem greinndre jordu fẏlger ok fẏlkt hefer ath fornu ok nẏiu ok hann uard fremzt eigande ath er hans moder gaf honum hustru helga þorleifsdotter. en hnn tok ath erfdum epter gudnẏu[2]) sẏstur sina. luktizt fẏr greind jord fyrir þær skullder ok reikningskap er hann atte ath suara npp a sinn part fyrir faudr sinn skula loptzson er hann uar skẏlldugur biskupinnum j tiunder ok utlavsner npp a lanngan tima. Suo ok fyrir þærr skullder allar er sira gudmundr atte ath giallda biskupinnum fyrir sialfan sig. giorde biskupinn adr greindan sira gudmund aullungis kuittan vm adr greinndan reikningskap. Hier j mote handabandade sira gudmundr fyr greinda jord vndan sier ok sinum erfingivm en under biskupinn ok heilaga holakirkiu til fullrar eignar. skal sira gudmundur suara lagaripting a fẏr greinndre jordu en biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier um settnm uær fẏr skrifader prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok are dege sidar enn fẏr seger.

---

325. 14. Marts 1481. í Skálholti.

Árni Snæbjarnarson ráðsmaðr heilagrar Skálholtskirkju og þrír menn aðrir transskríbera transskriptarbréf frá 29. Júlí 1439 af vitnisburði um hálfkirkjur frá 17. Júní 1368.

Landsbókasafn Nr. 115. 4to, II, 26—28 (bréfasafn séra Jóns Haldórssonar í Hítardal).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heira

[1]) Þ. e. 28. Febrúar. [2]) gudnẏdu.

senda Arne Snæbiarnarson Rádzmadur heilagrar Skálhollts kirkiu. Olafr Oddsson. Rafn Oddsson kirkiu prestur. ǫgmundur Biörnsson prestar. Qvedin Guds og sina. kunnugt giörande ad vier höfum sied og yfer lesed oped transkrifftarbref med öskøddum hangundum jnnsiglum so látande ord effter ord sem hier seger. [Hér kemr transskript frá 29. Júlí 1439 (Dipl. Isl. IV, Nr. 633) af vitnisburði um biskupsgisting á hálfkirkjum frá 17. Júní 1368 ásamt því bréfi, (Dipl. Isl. III, Nr. 198)].

Og til sannenda settum vier fyrnefnder prestar vor jnnsigle fyrir þetta transkriftar bref skrifad j Skalhollte midvikudagenn nærstann fyrir Gudmundardag anno domini ᴍ° cd° lxxxj°.

---

326. 24. Marts 1481. í Björgvin.

Dómr Hans biskups í Björgvin og níu manna annara, að allar gjafir þær, er Loptr Ormsson gaf hústrú Gunnhildi Pétrsdóttur, sem nú er kona Andrésar Ámundssonar, skyldi haldast löglegar (sbr. DI, V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra Sender Hañs med guds náđ Biskup j Biorgvin. Jon Smior Riddare og hofudſsmann yfer kongzgardinn. Hans Pietursson Logmann j Biorgvin. Amundi Þorleiffsson. Jacob Jonsson. Heming Michelsson. Mattheus Jonsson. Jndride Sueinsson. Sugurdur Vilhialmsson og Eigill Olafsson Rádzmann þess sama stadar kuedin guds og sijna kűnnugtt giorandi med þessu voro opnu brefe ad árum epter guds burd 1481 laugardaginn næstañ fyrir vor frur messu a fostu kom fyrir oss til Rietta og fleiri goda menn Andres Amundsson j fulln vmbode velborinnar Qvinno ħwstrur Gunnhilldar Pieturzdottur. ħanz eigin ħwstrur sem Lofftur Ormsson fyrre atti. huorz sæl gud naadi. Bar þar þa nefndur Andres Amundsson fram̃ eitt opid bref med godra manna hangandi Jnsiglum. sem hliodar vpp a þessar gáffur Morgungaffur Bechiar-

gáffur og festargull. sem fyrnefndur Lopttur Ormsson gaf fyrnefndre Gunnhillde pietursdottur vppa þeirra brullaupzdag sem er xx merkur gullz so sem brefid vtűijsar og viij gangande kyr fyrir huoria mork gullz. edur þeirra verd. krafdi þa þrattnefndur Andres Amundsson oss Riett ad seigia vm fyrnefndar giafer. ad þær megie halldast logliga. þa er þetta vor fullur domur og Logmanns vrskwrdur. ad soddan giaffer megie vel halldast logliga. og þar med hennar morgungáfur og bechiargiafer og festargull. þui ad storar gáfur giefast voru frijbornu folke og hellst logliga.

Och thil sanninda og bevijsingar hier vm heingium vier vor Jnsigle fyrir þetta bref sem giortt var stad dag og ár sem fir segir.

---

327. 25. Marts 1481. í Björgvin.

Andrés Ámundsson og Gunnhildr Pétrsdóttir gefa Sigurði Daðasyni fult umboð til að krefja þá peninga inn, er þeim til standa á Íslandi eptir Lopt Ormsson, og afhenda sveini þeirra Helga Ísleifssyni að færa fram til Noregs og umvenda í þá aura, sem þeim kunna til gagns að vera í Noregi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad kiennist eg Andres Amundsson og Gunnhilldur Pietursdotter ad vid hofum giefid velskickudum manne Sugurde Dadasyne ockar fullt og logligtt vmbod med beggia ockru samþycke vm̄ þa peninga sem ockur til standa j Jslande. epter Lofftt Ormsson. Gud hanz sál náde. vt ad krefia og vpp ad bera. sijdan ockar sueine Helga Jsleifssyne afhenda til ad færa fram thil Noregz. og vm̄ vernda j þa aura sem ockur kunna til gagnz ad vera hier j Noregie. og huad hann giorer logliga j þessu ockru vmbode og j hollustu vid ockur skal halldast fullkomliga thil ad kaupa og selia. Thil vitnisburdar hier vm heingie eg mitt Jnsigle med fleire dandimanna Jnsiglum nedan fyrir þetta mitt opna bref. sem er Amund Kakonagle Radmann j Biorgűin. Did-

rich Hansson Logriettumann þess sama stadar. Scriptum Bergis in ipso die annunciationis Mariæ Virginis et cetera 1481.

---

328. 4. April 1481. á Munkaþverá.

Tveir menn votta, að bróðir Ólafr Magnússon lýsti því, að Jón þistill og Björg Þorkelsdóttir kona hans luktu Guðrúnu Andresdóttur jörðina Dálkstaði á Svalbarðsströnd í mála hennar eptir Þorkel bónda Bergsson.

AM. Fasc. XXVI, 21, frumrit á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 168.

Þetta eru dalstada Bref[1]).

Þatt gerum uid magnvs snorason ok þordvr arnbia(r)nason godvm monnum vittvrlegt med þessv ockrv oppnv breifi[2]) at vid vorvm j hia ad broder olafvr magnvsson lysti þvi at hiía[2]) ueranda einari abotta ok oddrvm[2]) fleirum dandi monnum ad hann sagdizt verit hafa æ dalkstodvm æ svalbardzstrond fosstvdaginn fardaginn næstan epter er þorkell bondi bergson saladizt fyrer vm vettvrinn. sagdi greindvr broder olafvr svo vidd[2]) heyrdvm at þar hefdi verit gvdrvn andriesdotter ok reiknadi sik þar malla[2]) konv j gardinn epter þorkel bergsson sinn eiginn mann. svo ok sagdi optt nefndvr broder olafvr ad af annari alfu heifdi[2]) þar verit jon þistill ok biorg þorkelsdotter hans eigg(i)n kona ok hefdi adur greind hion jon ok biorg geingit til handabandz vith tit nefnda gvdrvnv andresdottvr ok lvcktv þeim til fvlrar[2]) eignar jvrdina[2]) alla dalksstadi j sinn mala er ligvr j svalbardzþingvm. sagdi þrat nefndvr broder olafur at nær þar hefdi verit ole oddzson ok marger adrer dande menn. Ok til saninda hier vm settvm vid fýr nef(n)der menn ockvr innscigle fýrer þeitta[2]) breif[2]) skrifat æ munckaþuera sancte ambrosivsdag þa er lidit var fra gvds bvrd þvsvnd. cccc. attatigir ok eit ar.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

329. 21. Apríl 1481. á Staðarhóli.

Oddr Pétrsson vottar um handaband þeirra Sveins Pétrssonar, er þá var biskup í Skálholti, og Lopts Ormssonar, að Loptr gaf kirkjunni á Staðarhóli jörðina Munaðarnes á Ströndum.

AM. Apogr. 1459, afskript staðfest í Skálholti 3. Júlí 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni eptir transskripti gerðu á Staðarhóli 14. Apr. 1533.

Þat giore ec oddr petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi at ec uar j hia ꜳ stadarhole j saurbæ. sa ec og heyrda ꜳ ord og handaband herra sueins peturssonar er þa uar biskup j skalholltíj og loptz ormssonar at suo fyrir skilldu at greindur loptur gaf kirkiunne ꜳ stadarholíj jordina munadarnes ꜳ straundum j arnes kirkiosockñ. sagda ec fyrir þessu þeirra handabandi. hier epter uil ec sucria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta Bref er skrifat uar ꜳ stadarholíj j saurbæ laugardagin næsta epter [ma]g[n]us[1]) ꝏesso. þa er líjdit uar fra guds burd. ꝏ.° cccc. lxxx. og j ar.

---

330. 30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

Hrafn lögmaðr Brandsson og fjórir menn aðrir votta, að Gunnar Jónsson hafi lukt Gunnhildi Pétrsdóttur í þá tilgjöf, er Loptr Ormsson gaf henni á þeirra brullaupsdegi, jarðirnar Munaðarnes og Fell í Trékyllisvík, hálft Þverfell í Saurbæ og hálfa Saurbæjarfjöru, alls sextigi hundraða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier Hrafn Brandsson logmann nordan og westan a Jslande. Gudne Jonsson. Þorlakur Þorkielsson. Arne Þorsteinsson og Halldor Þorgeirsson godum monnum

---

1) „Þetta ord er trosnad i gamla brefinu. *g* og ' er alleina skírt" (AM).

kunnugtt med þessu voru opnu brefe. ad þa lidit var fra hingatburd vorz herra IESV christi 1481 ár á manudaginn næstan fyrir tueggia postula messo philippi et Jacobi j Leidarholme j Middölum a þingstad riettum vorum vier j hia sáum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Gunnars Bonda Jonssonar logligz vmbodzmanns Stephanz Lopttssonar er þa hafdi logligt vmbod ꜧwstrur Gunnhilldar Pieturzdottur til ad vtheimpta þa tilgiof sem Lofftur Ormsson gaf henne á þeirra Brullaupzdegie. Lucktti fyrnefndur Gunnar Jonsson j þessa somu peninga halfa þridiu Jord er so heita. Munadarnes og Fell er liggur j Thriegilldisswijk J Arneskirkiu sokn fyrir 28c. halftt Þuerfell er liggur j Saurbæ j Stadarhoolz kirkiusokn fyrir .xijc. og halfa Soluafioru j Saurbæ fyrir 20c. skilldi hwstru Gunnhilldur hafa þessa somu peninga til fullrar eignar og frialz forrædiss med ollum þeim gognum og giædum sem greindum Jordum fÿllgia og fylgtt hafa ad fornu og nÿiu. og thil sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta bref skrifat j Snochzdal j breidafiardardolum a sama áre degie sijdar enn fyrr segier[1]).

---

331. 30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

Úrskurðr Hrafns Brandssonar lögmanns norðan og vestan á Íslandi um ættleiðing þá, er Loptr Ormsson ættleiddi Stephán son sinn, og úrskurðar hann hana samkvæmt Herjólfsréttarbót löglega.

AM. Fasc. XXI, 9, transskript á skinni frá 30. Júlí 1492. Borið saman við AM. Apogr. 5894, með hendi Jóns Magnússonar eptir vidimus frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, transskript á skinni frá 2. Maí 1519. Sbr. DI, V, Nr. 662 og VI, Nr. 196.

Ollum monnum þeim sem þetta bref siæ edr heyra sender Rafn brandzson logmann nordan og vestan æ islande kvediv gvds og sina kvnnigt giorande at þa lidit var fra

---

[1]) Þ. e. 1 Maí.

hingatbvrd vors herra iehsu christi. ᴍ. cccc. lxxx og eitt ar a manudaginn næsta fyrer tveggia postula messo philippi et jacobi a almenniligv hieradsþinge j leidarholme j breidafiardardaulum kom fyrer mic gvnnar jonnsonn modurfader stefans loptzsonar. er þa uar hans fiarhallzmadur. beiddi mic og krafdi laga vrskurdar hvort sv arfleiding skýllde lauglig vera edr ei er lopttur ormssoñ [hafdi ættleitt[1]) stefan son sinn. Enn logbokin suo [vt visar[2]) at madur ma bæta rad sonar síns og leida hann j ætt ef sa jatar er arfi er næstur. Nu saker þess at virduligur herra hakon kongr giorde þa skipan a med hinna vitruztu[3]) mana rade og vñderstadning þeire sem magnus kongr hafde þa er hann skipade ættleidinngar kapitulum og i log[4]) bok sina liet setia at ættleidinngur skal taka alla þa arfa sem til kunnu at falla sem eiginnarkonu soñ skilgetinn þess sem ættleidde jafnan hiedan af[5]). svo og hef eg sied og yferlesit og einuirduliga skodad þath ættleidingarbref og þann tolf manna dom sem hier er med festur þessu minu brefe. litazt mer þav[6]) j [alla stade[7]) lavgleg þui at thilkavllvdvm þeim bedztvm monnum sem þa voru hia[8]) mer gudina jonsyne. narfa þorualldzsyne. sigurde dadasyne. þorlaki þorkielssyne. arna þorsteinssýne. þordi hellgasyne. halldore þorgeyrsyne. þorolfe avgmvndzsyne. hellga þorualldzsyne og ʀafne halldorssyne[9]) mier samþyckiundum. þui j gvds nafne amen. Seger eg med fullum laga vrskurde at suo profudu male sem þar kom fyrer mic adr sagda ættleiding og dom med ollvm sinvm greinvm og articvlis loglig og j[10]) alla stade obrigdvliga[11]) halldazt eiga og stefan loptzson at logvm arfleiddan og logligan erfing(i)a solueigar þorleifsdottur[12]) fodurmodur sinnar.

---

[1]) [Lxvii, 3 & 5894; ættleidde xxi, 9. [2]) [wtskyrer 5894. [3]) beztu Lxvii, 3 & 5894. [4]) sl. Lxvii & 5894. [5]) Sbr. Herjólfsréttarbót frá 28. Marts 1318 (Dipl. Isl. II. 411—414). [6]) sl. Lxvii & 5894. [7]) [allann stad Lxvii, 5894. [8]) nær Lxvii, 5894. [9]) í Lxvii & 5894 eru nöfnin ýmist í geranda eða þágufalli, alveg af handa hófi. [10]) aullum sijnum b. v. hér 5894 (!) [11]) sl. 5894. [12]) sl. Lxvii, 5894.

Ok til sanninnda hier um sette eg fyrrnefndur rafn logmann mitt jnnsigle fyrer þetta urskurdarbref skrifad i snoksdal j breidafiardardavlvm a sama are sem fẏrr seger.

---

332. 1. Maí 1481. á Myrká.

Snjófríðr Björnsdóttir fær Birni Þorsteinssyni, syni sínum, hálfa jörðina Myrká í Hörgárdal og þar með Myrkárdal, alls fyrir fjóratigi hundraða, og lýsir því, hvað mikið fé hún hafi feingið öðrum börnum sínum.

AM. Apogr. 3599, með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfum Hólastóls: „Þetta bref er original á pergament. þar under hafa att ad vera 4 jnnsigle“ (S. J.), en tvö af þeim voru dottin frá. „Denne Copie kom mig til hænde 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udi Stiftskisten paa Hoolum, og er paa pergament A. M“. Lakari afskriptir af bréfinu eru í ÍBfél. 126. 4to, bls. 167; Landsb. 18. Fol. I, 252; Landsb. 115. 4to, I, 406 (með hendi séra Jóns í Hítardal); Bisk. 3. Fol. fol. 58, skr. 1641—42. Nú er frumrit bréfsins ekki í Biskupsskjalasafni.

Avllvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sigrdr prestr jonsson ok jon jonsson. erllendr arnason. hallr grimsson leikmenn kvediv gvdz ok sina kvnnigt giorandi ath þa lidit var fra hingadburd vors herra iehsu christi ꝏ. c. c. c. c. lxxx ok eitt ar a myrcka j haurgardal a tueggia postulla ꝏesso filippi et jacobi vorum ver j hia saum ok heyrdum a ord ok handa band þessara mana af einre alfu sniofridar biornzdottr en af annari halfv biarnar þorsteinssonar sonar hennar at svo firir skildv ath sniofridr biornsdotter gaf adrnefndvm birne til evenligrar eignar ok frials forrædis halfa jordena myrka j haurgardal med avllvm þeim gavgnvm ok gædvm hlvtvm ok hlune[n]dum sem greindre hælfri iordv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi ath orden. her med gaf fyrnefnd sniofridr birne syne sinvm halfa jordena myrkardal er liggr j myrkar kirkiv sokn. Reiknadi oft greind sniofridr jordena myrka firir .xxx. hundrada en halfan myrkardal firir .x. hvndrvd. svo ok lysti tiittnefnd snio

fridr firir oss fyrskrifvdvm monnum at hun hefdi gefit ok lagt þorlake syne sinvm þegar j fystu þa hann giptizt avnnr. xl. tiger. c^a^. j iardagodze. en vigdiise dotr sinne sagdizt hvn lagt hafa .xx. c^a^. iord ok þar til atta hundrvd. tok þorlakr giislason bondi hennar vid þessvm huorvm tueggivm peningum. suo ok reiknadi hun ath þorgerdr dotter sin hefdi haft or favdr ok modr gardi þegar j fyrstu tíív-tiger. c^a^. skipadi þrattnefnd sniofridr þessa peninga sierhveriv adrnefndv sinv barne til riettra arfaskipta epter sig nær gvd villdi hana til sín kalla efter þvi sem tala rennr til ok lavg votta. Ok til sannenda her vm settv ver fyrskrifader menn vor jnscigli firir þetta bref skrifad j sama stad a**a** **a**re ok degi sem fyrr segir.

---

333. 4. Maí 1481. á Hólum.

Kolli Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Vatnsenda í Ljósavatnsþingum með fimm málnytukúgildum til fullrar eignar fyrir þann reikningskap, er Kolli varð biskupi skyldugr fyrir brytastarf.

AM. Fasc. XXVI, 16, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru 6 fyrir. — AM. Apogr. 3287.

vm vatzenda [j liosauatns kirkiusokn[1]).

Þat giorum vier eirekur einarsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. gudmundr jonsson. ellendr broddasson prestar ok sveinn gudmundzson leikmann godum monnum viturligth med þessv voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia j skrvdhvsinu a holum j hialltadal saum ok heyrdum ǫ́ ord ok handaband vors nadaligs fodurs biskups olafs ǫ́ holum af einni alfu en kolla magnussonar af annari ath svo fyrir skildv ath fy̆r nefndr kolli fieck biskupenum ok heilagri holakirkiu jordna[2]) vatzenda er ligur j liosavaz kirkiv sokn

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema frá [sem er ritað á 17. öld. [2]) Svo.

til fvllrar eignar fyrir fimtan hundrvt med ollvm þeim gognum ok giædum sem greindri iordu fylger ok fylt[1]) hefer ath fornu ok nyo ok hvn[1]) vard fremz eigandi ath ok þar med fim malnytu kvgilldi er standa med jordunni ath næstvm fardogvm fyrir þann reikningskap er fyrr nefndr kolli magnusson vard skylldugur heilagri hola kirkiu ok biskupenum fyrir þat brytastarf er hann hafdi adr haft heima a holum upp áá morg áár. skal adr nefndr kolli svara lagariftingvm a fyr greindri iordv. en biskupen hallda til laga. Ok til sanninda hier vm setur oftnefndr kolli sitt incigli med vorum inciglum fyrir þetta bref er skrifat var ath domkirkiunni á holum j hialltadal fostvdagin næsta efter iuvencionem sancte crucis vm vorith anno domini m° cd° octogesimo primo.

---

334. 14. Maí 1481. í Víðvík.

Dómr tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að Bjarni Ólason, sé skyldr að halda þær skriptir, er honum verði settar af biskupi og hann sé maðr til að bera, og að alt hálft fé hans sé fallið undir Ólaf biskup og heilaga kirkju.

AM. Fasc. XXVI, 9, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en eitt af þeim er dottið frá. AM. Fasc. XXVI, 10, transskript á skinni frá 6. Marts 1489.

vm biarna olason[2]).

Þath giorum uier sigurdr þorlacksson. jon broddason. olafur klængsson. þoruardr semingsson. gudolfur magnusson. þordr ingimundarson. bergfinnur iussason. ellendr broddason. gudmundur ionsson. briann olafsson. halluardur biarnarson ok helgi illugason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu voro brefe ath þa lided uar fra higath burd uorss herra iehsu christi m cccc lxxx ok eitt ar manudaginn næsta firir halluardz messu j viduik j vid-

---

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

uikarsueit voru vier j dom nefnder af vorum uirdulegum herra ok andalegum faudr olafi med gudz nad biskup a holum ath dæma um þa medurkenning sem biarne olason hafdi medr kentz firir vorum andaligum fedr biskup olaf ok fleirum dandi monnum odrum opinberliga ath hann hafi[1]) legit likamliga med fullu uerki med randide dottur sinne suo opt ath[1]) hann mynde þath ecki ok suo skamliga ok suiuirdliga med hana[2]) farit sem skam er fra ath segia ok þar um giord bref ut visa. soru med fullum bokareide tueir prestar þar firir oss ath hann hefdi þetta medkenttz firir biskupenum ok odrum dande monnum okugadr j alla stade. þvi epter þessvm eidvm nnnum ok þeim profum sem þar kuomu fram firir oss ok brefum ok skilrik(i)um syndum ok upp lesnum. nu saker þess ath adr nefndr biarne hefer geinget nnder skript ok lausn vid biskup olaf firir þessi sin brot þui dæmdum uier fyr skrifader prestar titt nefndann biarna skylldugan ath hallda þa skript sem biskup olaf setur honum epter kirk(i)unnar logum ok hann er mann til ath hallda. Suo dæmum uier ok alla halfa peninga þrattnefntz biarna fasta ok lausa frida ok ofrida fallna under biskupen olaf ok[3]) heilaga kirkiu[3]) epter þui sem kristenn riettur ut uisar um slickt[4]) obotauerk.

Var þessi uor domur upp sagdr skrifadr ok incigladr j sama stad dag ok ær sem fyr seger[5]).

---

[1]) XXVI, 10; vantar í XXVI, 9. [2]) XXVI, 10; ha XXVI, 9. [3]) tvískrifað í XXVI, 9. [4]) skliekt XXVI, 9. [5]) Aptan við afskriptir Hvassafellsmáls bréfanna í Landsb. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to, (sem gerð er eptir Bisk. 3. Fol.) stendr svo látandi klausa: „Hér næst skrifast dómur biskups Ólafs geinginn á Viðvik föstudag næsta eptir Marteinsmessu 1481, að Bjarni sé skyldugr að halda settar skriptir (honum), en peningar hálfir fallnir undir biskup og kirkju, eptir öllum þeim bréfum og útskriptum, sem eru skrifaðir í þeirri stærri Hólakirkju máldagabók“. En hér er blandað saman tveim bréfum, dóminum frá 17. Nóv. 1480, Nr. 285, (þaðan er *dagsetningin* tekin) og þessum dómi (14. Maí 1481), og er þaðan tekinn *staðr*, *ártal* og *efni*.

335. 20. Maí 1481. í Kaupmannahöfn.

Bréf Kristjáns konungs hins fyrsta um útlenda vetrarlegumenn á Íslandi og um skuldir við kirkjurnar.

Elzta og aðalheimildin að þessu bréfi er nú: AM. Fasc. XXV, 3, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483. En svo hefir viljað óheppilega til, að allr síðari hluti ártalsins hefir gleymzt hjá transscriptoribus af einhvorjum flýti eða vangá, svo að í handriti þessu stendr nú ártalið „1400" (!). Af þessu hefir orðið mikill glundroði og óvissa um það, hvenær bréf þetta væri út gefið, en helzt hefir ágreiningrinn verið um það, hvort bréfið væri frá 1480 eða 1481, og óvissan hefir ekki minkað við það, að menn hafa viljað ugga ártal bréfs þess frá Íslendingum, sem þetta bréf er svar upp á (sbr. bréf frá 4. Júlí 1480, Nr. 264). En það hefir verið sýnt hér að framan í safninu, að Íslendingabréfið hlýtr að vera frá 1480, og að þetta bréf því einnig verðr að vera frá 1481. Það má reyndar ekki tæpara standa, að bréf þetta geti verið frá 1481, því Kristján fyrsti dó 21. Maí það ár, eða daginn eptir að bréf þetta er útgefið, en annað fær þó ekki staðizt. Svo stendr (1481) og í annari elztu afskript bréfsins, AM. 174A. 4to, bl. 1a, sem er skinnbók frá c. 1500, en ekki er þar nema síðari hluti bréfsins um kirknaskuldir, og er sá hluti prentaðr í Kirkjusögu Finns biskups II, 241—242, einmitt eptir því handriti (AM. 174A. 4to). Ennfremr stendr ártalið 1481 í góðri afskript og heilli, en ekki gamalli (c. 1740—50), í safni Finns Magnússonar í Advocates Library í Eidínaborg 14. 4to, (21, 3, 5), sömuleiðis í afskript Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði frá 1666, í Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, og er þar bæði fyrri hluti bréfsins um vetrarlegumenn og hinn síðari, en dagsetning eingi. Enn er ártalið 1481 í afskript Guðbrands biskups í syrpu hans í Biskupsskjalasafni 4. 4to, bl. 9, með hans eiginhendi rituðri c. 1580, og sýnist sú afskript standa frumritinu næst; er texti sá hér prentaðr sem B. Flestar eru afskriptir bréfs þessa að eins hálfar, og halda að eins annað hvort fyrra eða síðara hluta þess, og flestar eru þær annað hvort ártalslausar eða þær hafa ártalið 1480, ellegar þá eitthvað enn þá fjarstæðara, svo sem AM. Apogr. 5755, sem hefir ártalið 1408. Eitt handrit í AM. 458. 12mo (bl. 76—77), sem er skinnbók frá c. 1570, hefir enda ártalið 1550 („dominica cantate anno domini. M. d. l."), og heldr hún að eins seinna hluta bréfsins. Auk þeirra afskripta, er nú hafa verið taldar eru þessar elztar: Add. British Museum 11, 242. 4to, bl. 73a, í syrpu séra Gottskálks í Glaumbæ frá c. 1550 (ártal 1480); AM. 345. Fol. bls. 161—162 í lögbók Einars Íslcifssonar á Reykjum, sem er skinnbók frá c. 1570 (ártal 1480); AM. 158A. 4to, bls. 126, rituð aptan við Hlíðarendabók af Jónsbók með hendi frá c. 1600 (ártalslaus); Stockhólmssafn C 8 (bl. 235b—236), skinnbók frá c. 1608 (ártal 1080!), og halda þær allar einungis seinni hluta bréfsins. Þá kemr fjöldi á við og dreif af papp-

írsafskriptum. Bréf þetta er prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar í tvennu lagi I, 59—64, fyrst í heilu lagi á dönsku, sem Magnús mun sjálfr hafa sett á bréfið að nokkru leyti, og er sá texti þar árfærðr til 1481, en þó tilfært neðanmáls eptir nýlegri hondi, að aðrir árfæri bréfið til 1480, og sé það réttara eptir frumritinu („alibi 1480 idquo rectins juxta Originale"), og mun lítið á því að byggja. Eptir þessum texta hjá Magnúsi er bréfið svo prentað í Lagasafni handa Íslandi I, 37—38, en rithætti nokkuð breytt. Því næst prentar Magnús bréfið að síðara hluta eins og það kemr venjulegast fram í afskriptunum, og er sá texti hjá honum með ártali 1480. Auk þessa prentar Magnús I, 57—59, eptir einu handriti þessa klausu, — í sjö kongsbréfasöfnum af átta, som hann hafði undir höndum, stóð hún ekki, — sem sérstaka réttarbót heimfærða til 1480:

„Réttarbót kong Christierns útgefin Anno 1480
um kirkna portion.

Eigi viljum vér að kirkna portio leysiz með höfnðbóli né heimalandi eður fastaoign, heldr með lausafé eður sæmilegum þingum til kirkjuprýðingar; en sé það ei til, þá með útjörðum og loysi erfingjar aptur, nær þeir geta, með fullvirði; því það hefur fyrir oss klagað verið, að skatturinn af landinu og krónunnar renta hefur minkaz af biskupanna ásetningi, því þeir hafa so frekir verið, að draga jarðagózið af bændunum, sem um portion hafa skyldugir orðið. Þeir menn, sem kirkjur smíða allar upp eður meiri bót á þeim gjöra en prestur eður kirkjubóndi hefur portion meðtekið, þá skal kirkjan honum skyldug vera af tíundum".

Að efni til er öll þessi grein nokkurn veginn hið sama og stendr hér í síðara hlnta þessa bréfs, þegar frá er skilið um kirkjusmíði, og er því vant að segja, hvort þetta sé annað en umskript einhvers lagamanns eða kirkjneiganda af síðara kafla þess. — Þess er enn að geta, að Finnr biskup (Kirkjusaga II, 233, neðanmálsgr. g; sbr. Lagasafn MKet. I, 61) telr fyrra hluta bréfsins, um vetrarlegumenn, dagsettan fjórða sunnudag optir páska („Dominica qvarta post pascha"), en það kemr alt í sama stað niðr og „Dominica cantate", því að það er einmitt fjórði sunnudagr eptir páska. Enn getr þess í Lagasafni handa Íslandi, að sumar afskriptir dagseti þetta bréf fyrsta sunnudag eptir páska (= 29. Apr.) 1481. Hér or nú farið svo með þetta bréf, að prentað er fyrst eptir gamla transskriptinu, síðan á blandinni dönsku eptir afskript Guðbrands biskups, því næst tvær þýðingar alls bréfsins, sín með hvoru móti, og síðast síðari hluti bréfsins eins og hann kemr fram í elztri mynd og svipaðr því, som tíðast er í afskriptum (A, B, C, D og E).

A

AM. Fasc. XXV, 3, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483.

vm þyſska[1])

Wij kristiern med guds nad. Dannmarks. Suiarikis. Norigis. Wenndis ok gotes konung. hertug j slesvijk ok j hollsten. Stormari ok tittmerskin hertug. Greifi j olldinborg ok delmenhorst

Giori alle uiturligt ath wor kiæri vnndersathe ok menek allmuugi. semm byggia upp ǫ́a uort ok krununar lannd island. Hafum nu haftt theiris bod huus os. med theiris bref ok skrifelsi. kiærenndis [ath· at[2]) utlenski menn liggi þar j lanndit winterlægi ok holldur ther hus ok garda vit strranndin. moti lanndzins lag. ok giori inbygiaren stortt forfang. ok locke fra þeim theris thinestefolk. suo byndurner kunna ei ath hafa maktt ath byggia ok upp hall(d)a theirris iordum. Ok ath utlenski menn eigi uile blíjuve nit þau kaupp semm want er ath gǫ́a ther j landit. ok til forna sett ok sammþyckt err. men sette theris goz suo dyrt semm the wele. mot suo dane preuilegie ok frijheit. semm worer undersatj thar j lanndit hafi ath uorr emmbættismann mǫ́a upp taki suo dantt goz. semm vtlen(s)ki menn thar nidur setti. wmm winterinn ok sameleidis. wmm then kaupp semm giorizt mot thann semmi ok sammþyckelsi. semm thar giorizt. Tha uilivm wij at eingi vtlenski menn skulu thar ligia upp æ landit winterlægi thar hws ok gard ath hallda. ellur kaupi ok seli mot landzins lag. Preuilegie ok friheit. Ok ath their suo dann kanp hier eftter hallda skuli. semm til forna want er ath uera ok giortt ok sammþycktt err.

Jtem hafi thé so latit bíjretti fore oss ath narr swo sker ath krunan ok kirkian hafi nockur gardj saman ok the semm wpp æ gardiñ bo ok blíjfa kirkiunni nockut skulluger thǎ uill biskupin ellur forsuarari npp ǫ́a kirkenes uegna· eigi annath hafi af bonden. enn hans deilld. ellur hofutgardin sem hann j bur til betaling. Ok forminkazt kronens rennte ok riettigheit thar medur. Huilkit uíj eigi til stedia muñe. Menn uile ath huilkin bondj semm blíjfur kirkiuni j suodann mata nockut skylldng. ath hann ellur

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo XXV, 3.

hans erfingi mvne þat bítale med suo dann woru. semm the kunne af stad koma ellr med þeirra andres smǽ́ iorde. Wmm eingi af theiris erfinge wile suo dane iord til sig inleysi. ok theris giolld betale. Tíj forbiudu víj alle huo the hellztt ero ellur uera kunne. hier ǽ́ mot thenne uornn vilie (ok) skickelsi hier efftter ath giora. Suo fremtt worr embætismann skal eıj[1]) maktt hafi vpp a uorra uegna ath anami huers the j suo dann mate hafa med. vmm suo sker ath thette uortt bref blíjfur lesit. suo betíjdenn ath fornefnd vttlenski Menn betíjdin kunne kome ther af landet forer vinterenn.

Datum in castro nostro hafniensi[2]) dominica cantate anno domini M° quadrin̄gen̄tesimo [lxxx primo[3]) nostro sub secreto precentibus appenso.

B

Bisk. 4. 4to. bls. 9—11, syrpa Guðbrands biskups með hans eiginhendi c. 1580.

Cop(ia) af kong ch(ristians) brefe vm kaupskap vtlendskra og hondlan og kirkna portio.

Wij christiern med Gudz nade. Danmarks. Suerigis. norgis Vendes og Gothes konvng. hertug ȷ Slesvig och ȷ holsten Stormarn og dythmerschen hertug Greffe ȷ Oldenborg og Delmenhorst. Giore aller witherligt ath vor kære vndersate og mene almue. sem bygge och bo pa vort og kronen(s) land ijsland. haffue nu haft theres bud hoss oss med theres (breff) oc skriffuelse. kærendis ad vdlendske mend ligge ther j landit vinterlege. oc holde ther hus og Garde vid Stranden mod landsins lag. og giore jn̄byggeren stort fforfang. och locke ffra them theres thienestefolck. so ad bonderne kunde (ey) haffue magt at bruge och vppholdis theres gǒrde. och ad vdlendske men ei vile bliffue vid thet kǒb sem vant er ad ga ther j landit. og til fforn sett og samtyckt er. men sette theris gotz so diurt som de vele. modt

---

[1]) XXV, 3: ty(!) [2]) hafnin XXV, 3. [3]) [174, 4, 2135, 1945; sl. XXV, 3(!).

soddan priuilegie og ffriheder som wore wndersate ther j landet haffue. ath vor embitzmann ma vpptage soddan gotz som vtlendske men ther ned[1]) sette vm̄ vinteren. och samleidis vm̄ the kôb. som giore(s) mod then semie oc samtyckelse som tha giorde(s). tha wele vy ad jnge vdlendske men skule her effter ligge ther pa landit winterleye ther hws och garde at holde eller kôbe og selge mod landsins lagh privilelegie og ffrijheit. og at the soddan kôb her effter holdes skal som til fforne want er at wera og giort og samtyckt er.

Jtem haffue og the ladet berette fore oss. ad nar so sker ath bun̄en og kirkien haffuer noge garde til samen och the som pa gardene bu bliffue kirkien noget skylldige. tha vill Bispin eller fforsuar pa kirkiens vegne ey annad haffue aff bunden enn han̄s del j hoffuitgarden som han j bor til betalings. og forminkis kronen(s) rente och riettigheid ther med. huilkit vy ey tilstede mwe. men wele ad huilken Bonde. som bliffuer kirkierne j soddant made noged skylldig. ath han eller han̄s arffuinge mwe the betale med soddan ware som the kunde aff stad kome. eller med andre theres smajôrde om jnge af theris arffinge. wele soddan jorde til sig wdleyse og theres geld betale. thi forbiude wij alle ehuo the helst the ere eller vere kunde. her emod thenne wor wilge och skickelse her effter. ad giore so ffrempt wor embitzmann skal eij magt haffue pa vor wegne ath anname hues the j soddane made haffue med at fare. om so skier ath thette vore breff bliffuer lest swo betijden ath forne wdlendske men. betiden kunde koma ther aff landet for winteren.

Datum in castro nostro Hafniensi dominica cantate. Anno domini millesimo quadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

C

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Kongs Bref um̄ Þyska veturlegumenn.

[1]) med, hdr.

Christian med guds nǻd danmerkur et cetera.

giorum godum monnum kunnugtt ad vorir kiærer under sǻtar og almwge sem bwa ǻ voru skattlande Jslande. hafa nw haft sinn bodskap fyrer oss. kiærande ad wtlendsker menn liggia þar j landed veturlegu og hallda þar hws og heimile ǻ mote lands logum. giorande Jnnbyggiorunum storañ skada og baga. locka fra þeim þeirra þionustufolk so bændurner geta ecke hallded sijnum Jordum vit mactt edur þær nytkad. Somuleidis ad wtlendsker menn vilia ecke hallda almwganum þar j landed vid gomul Jslendsk kaup ǻ varnijnge setiande sitt gots so hatt wpp sem þeim lijkar mote gomlum frijheitum. sem vorer undersǻtar þar j landed hafa. þvi hofum̃ vier uñt og lofad ad vorer um̃bodsmenn þar j landed meige upptaka soddañ gots sem þar um̃ veturenn liggur. So og fyrer þeim sem giora ologlig kaup þar j landenu edur þar hallda hws edur garda. og þar skule halldast soddan kaup sem til forna hefur vered.

J annare grein hafa þeir lǻted oss undervijsa. ad hvar ed krwnañ og kirkian hafa nockrar Jarder til samans og þeir upp a Jǿrdunne bwa verda kirkiunne nockud skyllduger. þǻ vill biskupenn upp a kirkiunnar vegna ei annad hafa af bændunum enn hañs bestu hofudgarda og jarder sem hann ǻ byr j þennañ betaling hvad vier j aungvañ mata tilstedium̃ nie vilium. helldur vilium vier ad sierhvor bonde sem kirkiunne nockud skylldugur verdur med þessum hætte. ad hann edur hans erfingiar meige þa skulld betala med audrum aurum edur smǻgordum. ef erfingiarner vilia þær ecki leisa og hans skulld betala. þvi fyrerbiodum vier ollum og sierhuerium. hvorier hellst þeir ero edur verda kunna j mote þessare vorre skipan og vilia ad giora hier effter so framt sem þeir vilia ei ad vor um̃bodsmadur med soddan hætte upptake sama gots ef þeir eru ej ǻdur þar af lande sigldcr ǻdur enn þetta vortt bref þangad kemur.

gefed ǻ voru slote kaupenhoffñ 1481.

D

Advocates Library i Eidinaborg (í safni Finns Magnússonar) 14. 4to, (21, 3, 5), skr. c. 1740—50.

Um ka/pskap utlendskra og höndlan. og kirkna portio.

Vier Christian med Gndz nád Danmerkur. Sviarikis et cetera giörum öllum vitanligt. ad vorer kiæru undersatar. og allur almugie. sem byggia og bua á voru og kronunnar lande Jslande hafa nn haft bodskap til vor med þeirra brefum og skrifum. kiærande. at utlensker menn liggia þar i landinu vetrarlegu og hallda þar hus og garda vid siosiduna. mot landsens lögum. og giöra jnnbyggiurunum stora hindran. og locka fra þeim þeirra þionustufólk. so ad bændurner meiga ecke ad bruka og vidhallda þeirra jördum. og at utlendsker menn ei vilia blifa vid þad kaup. sem vant er ad ganga þar i landenu. og til forna sett og samþyckt er. helldr setia þeir gotz so dýrt sem þeir vilia i mot þeim privilegier og frijheitum sem vorer undersatar þar i landenu hafa. at vor umbodsmadur meige upp taka soddann gotz. sem utlendsker menn þar nidur setia um vetrar tijmann. og sömuleidis um þau kaup sem þeir giöra. mot þeim sama og samþyckt sem giörst hefur. þvi vilium vier ad eingver ntlendsker menn skule hier efter liggia þar i landenu vetrarlegu. þar hus og garda hallda ellegar kaupslaga og selia mot landsenz lögum. privilegie og frijheitum. og at þeir soddan kaup hier eftir hallda skule. sem til forna vanalegt er. og giört og samþyckt er.

Jtem hafa þeir láted tia oss. ad þegar þad ber vid ad bondenn og kyrkiann hafa nockra garda til samans. og þeir sem bua á gardenum verda kyrkiunne nockud skylduger. þá vill biskupinn edur kyrkiuveriaren kyrkiunnar vegna ei annad hafa af bondanum. enn hanz deild i höfudgardenum. sem hann á býr. til betalingz og þar vid mijnkar kronunnar Renta og Rettugheit. hvad vier meigum ei lijda. helldur vilium ad hver bonde. sem med soddann mote verdur kyrkiunne nockud sklldugur. ad hann edur hanz erfingiar meige þá betala i slijkre vörn. sem þeir gieta ute láted. edur med ödrum þeirra smájördum. ef einginn af þeirra erfingium vilia soddann jarder til sijn innleysa. og betala skulldena. þvi forbiodum vier öllum. hverier hellst þeir eru eda vera knnna. ad giöra i mot þessum vorum vilia og

skickan. so framt vor umbodsmadur skal ei magt hafa vorra vegna at upp taka hvad þeir i soddan mata hafa med at fara. ef so skedur ad þetta vort bref verdur so tijmanlega birt. ad fyrnefnder utlendsker menn kunne i tijma ad komast þadan fra landenu fyrer veturenn.

Datum Castro nostro Hafniensi. dominica Cantate. Anno Domini millesimo Qvadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

E

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 73a, syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590, með samanburði við AM. 174a. 4to, (c. 1500), AM. 345. Fol. c. 1570 og Stockh. C8, c. 1608 (ártal „m. 80“!). Sá einn orðamunr er tekinn, sem máli skiptir.

vtskript af kong kristierns brefi.

Vij kristiern med gvdz nad Danmarkz Sviarikis noregis vendiz oc gotes konvng. hertvg vt i slesvic oc j holsten stormarn oc dettmersken. greifve j olldenborg oc delmenhorst. giore alle viturligt at vor kære vndersate oc meine almvge sem byggia oc bva vpp æ vort krvnv land island. hafa nv haft deris bod hvs nær oss theires bref oc beviselsi kærandis et cetera. og latid berietta oc vndervisa firir oss at nær svo skier at biskupen oc kirkian hafa nockra garda saman. at þeir sem vpp æ gardana bva blifa nockvt kirkivnne skylldvger. þa vill biskupen vpp æ kirkivnnar uegna ei annat hafa af almvgan en hanz deilld j hofudgardenvm [sem helldr til betaling[1]). oc forminkaz krvnvnar [renta oc[2]) riettugheit[3]) þar med. hvilket vij ei tilstede mege nie vilia ad huilken bondi sem blifr kirkivnne j soddan mata nockud skylldvger at hann ellr hanz erfingiar megi þat vel[4]) bitala med suodan voru sem þeir kvnna af stad at koma. ella med andre þeirra [sma jarder[5]). ef einge af þeirra erfingivm vile svodane jarde til sig at leysa oc teres peninga[6]) gielld bitala. þvi forbiodum vier alle ei hue tei

[1]) [sem helldur bæri ad leisast med odrv 345, C8. [2]) [sl. 174. [3]) verdugheit 345, C8(!). [4]) sl. 174. [5]) samjordir 174; smæri jordum 345, C8. [6]) reiknings 174.

hellz eru ellr vera kvnna hier j mot þenna vilia vorn oc skickelsi hier efter at giora. Datum in castro hafniensi dominica cantate anno domini ɱ. iiijc lxxx. [primo nostro sub cecreto presentibus appenso[1]).

Var þetta bref kong kristerns samþyckt a alþingi med lofatake af badum[2]) logmonnum oc logrettomonnum [oc ollum almnga oc hirdstiora[3]).

---

336. 24. Maí 1481. Í Saurbæ.

Dómr Jóns Sigmundssonar kongs umboðsmanns í Vöðluþingi um peninga Bjarna Ólasonar í Hvassafelli.

AM. Fasc. XXVI, 12, transskript á skinni frá 24. Marts 1489. — Afskrr. í Lbs. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to.

transkriptarbref vm dom peninga biarna olasonar[4]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref siæ edr heyræ. senda pall bransson. jon sigurdsson. arñe hoskolldsson. hoskolldur arnason. þorllackur þorsteinsson. olafur halldorsson. þorlackur semingsson. olafur helgason. steinn snorrason. eyuindur eyuindsson ok þorlackur gislason quediu guds ok sina kunigt giorandi ath þa er lidit uar fra hingat burd vors herra iesv christi þusund .cccc. attatigir ok eitt ar. ffimtudagin j fardogum j saurbæ j eyiafirdi a þingstad rettum uorum uær j dom nefnder af æ(r)ligum mane jone sigmundzsyne. er þa hafdi mins herra kongsins syslu ok vmbod j vodluþingi. beiddi hann oss ok krafdi a ath lita ok inuirdiliga at skoda ok ransacka. hner afendingarmadnr skylldi vera æ peningum biarna olasonar ok medtoknmadur. Nu sacker þess ath þar kom eingi sa sem med peningunum uilldi giora edr afenda logligar skulldir. En peningarnir dæmdir fallnir undir kirkiu halfir. þui leidzt oss þath suarligt ath logligr kongsins umbodsmadur j uodluþingi

---

[1]) [b. v. 174. [2]) sl. 174. [3]) [ok hirdstiora og avllvm almuga 174. Þessa samþyktarklausu vantar í öll, nema 174 og 11,242. [4]) Utan á bréfinu með fornri hendi. „Dómr Jóns Sigmundssonar um peninga Bjarna Ólasonar“, Lbs. 115, ÍBfél. 126.

lucki allar logligar skulldir af peningum biarna olasonar epter fiarmagni til motz vid[1]) þa peninga hans sem ligia j nodluþingi ok tacki ath sier helming til haldz ok allra laugligra skullda lykninga kongdomsins uegna. lidzt oss suarligt ath margret olafsdotter. kuinna biarna olasonar. fyrst [eige hafi[2]) sin mala fyr en adrar skulldir luckidz. en þeir peningar sem af geingi skulldunum hier j uodloþingi þæ dæmdu nær under halld ok forsio kongs umbodsmanz med fullum uorslum til næsta auxararþings nu j sumar ok þat leingur sem ei geingr lagauegnr a᷈ huer eignarmadur skal uera af skyllda afgangi greindra peninga. En ef fyr uerdr kongs umbodsmanna skipti hier j uodluþingi en endiligur uegur geingr æ þessi mæl. þa dæmdum uær fyr skrifada peninga med sama skilordi ok uorslum sem hinn fẏre hafdi ok sa þa uid skildur sem fyr med tock epter rettum reikningi ok þui afentn. sem hann upp bar under þa grein ath huorigir flyti burtt ur sueitini fyrskrifada peninga fyr en endiligur negur[3]) gangi æ huer eignarmadur er dæmdur logliga greindra peninga.

Ok til sanenda hier vm settum uær fyr nefnder domsmenn uor incigli firir þetta bref med samþycki jons sigmundzsonar er þa hafdi mins herra kongsins syslu ok umbod j uodluþingi þenna uorn dom med oss. er skrifadur uar æ grnnd j eyiafirdi laugardagin næsta firir ionsmessu baptiste æ sama are ok fyr seiger[4]).

---

337. 29. Maí 1481. á Helgastöðum. 17. Apríl 1482. á Ási í Öxarfirði.

Sex menn votta, að Þorálfr Þorgrimsson seldi Magnúsi syni sínum til fullrar eignar hálfa jörðina Granastaði í Köldukinn fyrir lausafé, og að Páll Þórálfsson seldi Magnúsi bróður sinum það hálft þriðja hundrað í jörðinni, er

[1]) 115, 126; sl. XXVI, 12. [2]) [þannig XXVI, 12; megi hafa 115, 126. [3]) lagavegr 115, 126. [4]) Þ. e. 23. Júní.

honum hafði til erfða fallið eptir Steinuni Þorkelsdóttur móður sína.

AM. Fasc. LXVI, 17, frumrit á skinni. Af sex innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorsteinn þorleifsson. hakon hallsson. thomas sveinbiarnarson. asgrimur hallsson. gvdmvndr olafsson og jon vermvndzson Q. G. og sina kvnnigth giorandi ath þa lidith var fra gvdz bvrd þvshvnnd fiogr hvndrvd attatiger og eitt áár á þridiadaginn j fardagavikv á helgastodvm j Reykiadal vorvm vier hia sævm og heyrdvm á ord og handaband þoralfs þorgrimssonar af eirne alfv en magnvsar sonar hans af annarri at sva fyrir skildv at þoralfur selldi greindvm magnvsi syne sinvm til fvllrar eignar jordina halfva granastadi er liggur j stadar kirkiv sokn j kinn med avllvm þeim gavgnvm og giædvm eignvm og itavkvm sem greindri halfri jordv hefer fyllgt ath fornv og nyiv og hann hafdi fremzst eigandi ath ordith. hier j mote gaf fyr nefndr magnus adr nefndvm þoralfvi .vı. malnytv kvgilldi og .iiij. gellfiar kvgildi. skylldi þav lvkazst á þrennvm tolf manvdvm en giallda lavgleigvr epter hvert kvgilldi vm nefndan tima þat ei veri lvkt at næstvm fardogvm. skylldi magnvs hallda jordvnne til lagha. en þoralfr svara lagha Riptingvm.

Svo og ei sidr j sama stad degi og áári sem fyr seger vorum vier fyrnefnder menn þar hia savm og heyrdvm æ ath pal þoralfsson selldi magnvsi þoralfssyni brodor sinvm med handabandi til fvllrar eignar þat halft þridia hvndrad j fyr nefndri jordv granastodvm sem honum hafdi til erfdar fallid epter steinvnne þorkelsdottur modr sina. hier j moti gaf titt nefndr magnvs greindvm pali halft þridia kvgilldi j fridvm peningvm. skylldi magnvs hallda þessvm jardar parti til laga. en pall svara laga Riptingvm.

samþycktv þrattnefnder menn þoralfur og pall hvor annars greint kavp og savlv med handabandi vid tittnefndan magnvs þoralfsson.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnscigli fyrir þetta bref giort j ǻsi j avxarfirdi hinn næsta dag epter magnvsdag vm vorid are sidar en fyr seger.

---

338. 31. Maí 1481. í Ögri.

Kristín Guðnadóttir gefr Sigurði Daðasyni kvitta og ákærulausa alla þá tiltölu, sem hún mætti eiga í Snóksdal, ef Hamrendar kynni að ganga af Sigurði með lögum vegna kirkjunnar í Hjarðarholti, og skyldi Sigurðr sjálfr þá svara lagaripting á Hamrendum.

AM. Apogr. 1437, án efa eptir frumriti.

Þat giorvm uær þordr audunarson. ormur jllugason. jllvgi halldorsson ok sandr þorsteinsson godum monnum viturlikt med þessu voro opnv brefi a uppstigningardag j augre j ísafirdi anno domini ꝏ cccc octvagessimo primo vorum uær þar j hia savm ok heyrdum a ord ok handaband kristinar gudnadotter ok sigrdar dadasona(r) at svo fyrir skildv at kristin gudnadotter gaf sigrdi dadasyne kuitta ok akærvlausa alla þa tiltavlv sem hvn mætti eiga j iurduni snoxdal er liggr i middaulum ef hamrenda iurd [er liggur[1]) j saudafellsþīgvm kynne at ganga af greindvm sigurdi med lavgvm vegna kirkiunnar j hiardarhollti. hafdi þrattnefndr sigurdr þa at hallda badar adrgreindar iarder. þa skylldi ok sigurdr svara sialfur laga Ripting a hamrendum sem optnefndre kristinv bæri at svara ok þui gaf tittnefnd kristin adrgreinda jvrd snoxdal kvitta ok akærvlausa undan ser ok sinvm erfingium enn under sigurd ok hans erfingia. Ok til sannenda her vm settvm vær fyrnef(nd)er menn uor jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j sama stad a degi ok ari sem fyr seger.

---

1) [le', Apogr(!)

339. 8. Júní 1481. á Hólum.

Þrír prestar og einn leikmaðr votta, að Hrafn Brandsson beiddist lausnar af Ólafi biskupi af forboði því, er biskup hafði sett hann í heilagrar kirkju vegna, og sagðist biskup vilja leysa hann, þá er hann skilaði aptr Randíði Bjarnadóttur, sem Bjarni Ólason faðir hennar hefði legið með, og skyldi það gert fyrir langaföstu (18. Febr.).

AM. Fasc. XXVI, 5, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru fyrir bréfinu, en nokkuð bráknð.

vm hrafn[1]).

Þath giorum vier jon broddason. eirekur einarsson. ellendur broddason. prestar holabiskupsdæmis ok jon þordarson leikmann godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia saum ok heyrdum æ æ mycklabæ j blondvhlid manudaginn næsta firir purificacionem sancte marie[2]) þa hrafn brandzson beidditz lausnar af biskup olaf firir þath forbod sem hann hafdi hann j sett heilagrar kirkiu vegna. En biskup olaf sagditz vilia leysa hann þa hann skilade aptur randide biarnardottur[3]) þeirre somu sem biarnė olason hafdi kentz ath hann hefdi legit med likamlega ok bætti sin afbrot þau sem hann hefdi ordit brotligur vid heilaga kirkiu. baud hann honum þetta hafa giortt firir langafaustu ef hann villdi til hlydne ganga.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir huítasunnu. anno domini ɱ⁰ cd⁰ lxxx⁰ primo.

---

340. 8. Júní 1481. á Stapa.

Ketill Ormsson selr, með samþykki og upplagi Bjargar Snorradóttur, konu sinnar, Haldóri ábóta á Helgafelli hálfa jörðina Arnarstapa í Breiðavík fyrir lausafé.

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Þ. e. 29. Janúar. 3) Svo.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs, alls ónýtt, er í AM. 252. 4to, 44; AM. 430. 4to, bls. 4, og Landsb. 108. 4to, bls. 142, og hafa þau ártal 1485, nema hvað 108 hefir í orðamun ártalið 1497, og er eins víst, að hvorugt af því sé öruggara en það, sem hér stendr.

Kaupbref fyrir Arnarstapa halfum.

Þad giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle Þordarson og Jon fwsason godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu brefe þa lijdit var fra gudz hingadburd 1481 ár a Stapa j knarrar kirkiusokn fostudaginn næstañ fyrir ħuijtasunnu vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Kietils Ormssonar og og hanz konu biargar Snorradottur ad so fyrir skildu ad kietill Ormsson selur sijra[1]) Halldore og klaustrino a Helgafelli med vpplægie og samþycke sijnnar kuinnu Biargar Snorradottur Jordina halfa Arnastapa j Breidawijk sem liggur j knarrar kirkiu sokn til fullrar eignar og frialz forrædis med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu halfri fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og fyrskrifud ketill og Biorg vrdu fremst eigandi ad. hier j mot gefur optnefndur Halldor (aboti) xx^c med þessum frijdleika xiiij malnytu kugilldi. og xij fiordunga smiorz og vj^c j þarfligum peningum ofrijdum. skilldi greindur Kietill suara lagaripttingum a greindre jordu. enn Aboti hallda til laga. og til sanninda hier vm et cetera.

---

341. 15. Júní 1481. á Þverá.

Ingibjörg Snæbjarnardóttir og Finnbogi Jónsson reiknast við, og telr hún sig eiga undir Finnboga hálft sétta hundrað af þeim peningum, sem Þorgerðr móðir hennar hafði gefið henni; fær hún honum fult umboð yfir þessum peningum um næstu tólf mánuði, en gjalda skyldi hann henni

[1]) Svo.

eða Þorgerði móður hennar, ef hún kynni við þurfa, jafnmikla peninga að næstum fardögum, og þar með kvittar hún Finnboga um alla aðra innstæðu.

AM. Fasc. XXVI, 23, frumrit á skinni, komið frá séra Skúla á Grenjaðarstað. Bæði innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 554.

Þat giornm uit gamli þorsteinsson og sygrdr broddason godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þar uoru uid bia saum og heẏrdum æ ord og medtal finnboga ionssonar og ingibiargar snøbiarnardottur j fyrsstu adh hun reiknadi epter standa hia greindum finboga halft setta hundrat af þeim peningum sem þorgerdr moder hennar hafdi gefit henni vnder opt nefndvm finboga. feick[1]) hun honum þa fullt og laugligt vmbod ẏfer þessum peningum[2]) vm nǫstu tolf manade j so mata at hann skẏldi giallda henne eda þorgerdi modur hennar ef hun kẏnni nid þurfa iafn mẏckla peninga at nǫstum fardogum. suo og gaf og giordi opt nefnd ingibiorg þratt nefndan finboga med handabande anllvngis kuitan og akǫrvlausan vm alla adra peninga instǫdu og medferd þa sem hann hafdi halldit a hennar uegna fra því fyrsta er moder hennar gaf honum opt nefnda peninga. for þessi giorningr fram a þuera j laxardal faustndagin j fardavgvm[3]) þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi. ꝏ. cd. lxxx. og .j. ar. og til sannenda hier um settu uit fẏrnefnder menn ockur incigle fyrer þetta bref skrifat j sama stad og ari fimtadagin nǫsta epter festum barnabe apostoli marteris[3]) gloriosi.

---

342. **15. Júní 1481.** **á Hólum.**

Vitnisburðr þriggja presta, að Bjarni Ólason hafi lýst því með þeim orðum og endimörkum, er bréfið greinir, að hann hafi legið með Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. 247—48, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar

---

[1]) Svo. [2]) peninga, frbr. [3]) Þ. e. 25. Maí.

1641—42, *eptir transskripti frá 13. Júlí 1481.* Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 85—87 og ÍBfél. 126. 4to, bls. 239—241.

Þad giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eirikur Einarson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hola Biskupz dæmiz godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefi. ad þar voru vier j hia og heyrdum a. vorum andaligum faudur Biskup Olaf med Guds naad nærverandi. og morgum dandi monnum odrum nærverondum og ahey(r)ondum bædi lærdum og leikum ad Biarni Olason lysti soddañ lysing okugadur og ospurdur. fyrst sagdist hann hafa leigid hia Randidi dottur sıjnne alnakiñ Bædi vnder einum klædum. þa hun var þrettan vetra gomul. . . . .

. . . . [1]) J annañ tijma epter fiandans aeggian seirna sagdist hann hafa Borid sig ad ad liggia med henne þa hun var 14 vetra gomul. . . . .

. . . . Sagdist hann þetta skiemdarverk giort hafa fiorum sinnum med henne . . . . enn so opt vpp fra þuj fullkomliga henne innan hollds verid hafa ad hann minde þad eij. . . . .

. . . . Var hann þa epter spurdur þui hann hefdi þessa skamm giort. enn hann suaradi ad hann villdi eij ad Barngietnadur mætti af verda. og sagdist hallda sig þa sannañ ad sok. og Beiddist nadar af Biskup Olaf med guds nad. vndrudust þad aller bædi lærder og leiker. ad Biarni sendi epter Biskupinum til þess ad seigia slijka skamm vpp a sig ospurdur. okrafdur og okugadur. sem eingi villdi heyra og skamm er fra ad seigia. Nockrum dogum sıjdar sendi firr nefndur Biarni Bod epter Biskupinum og sagdist þa hafa leigid Randide dotter sıjna likamliga

---

[1]) Sjá neðanmálsgrein á 241. bls.

med fullu verki atta sijnnum og so opt ad hann munde eij . . . . sagdist Biarni þuj ecki so frekt firre hafa kienst sijnn giorning. ad hann þeinkti þad mundi bæta hans mál. Beiddist Biarni þa enn firer þesse sijn adurgreind brot morgum dandi monnum nærverondum og aheyrondum Bædi lærdum og leikum. sem þetta Bref þar vm̃ giort vtvisar. skriptar og lausnar fyrer þesse sijn adurgreind brot. og lagdi sig vpp a dom heilagrar kyrkiu. og tok skripter af Biskupinum. og til sanninda hier vm̃. settum vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref. er skrifad var a Holum j Hialltadal fostudæginn j Huitasunnu anno domini m.[o] cd.[o] lxxx primo.

---

343. 22. Júní 1481. á Hólum.

Vitnisburðr sex presta um það, að Bjarni Ólason hafi lýst því, að hann hefði haft nógan mat og klæði, síðan hann kom undir kirkjunnar vald, nema fastað annan hvern dag um jólaföstu, en annan hvern etið fisk.

AM. Fasc. XXVI, 11, frumritið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Witnisburdur vm lising Biarna Olafssonar(!)[1]).

Þath giorum vier sveinbiorn þordarson. ketill grimolfsson. eirekur einarsson. þolleifur magnusson. gudmundur jonsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath þar voru vier j hia ok heyrdum æ æ sunnudaginn næsta epter geisladaginn æ holum j hialltadal þa lidit var fra hingat burd vors herra iesu christi þushund fiogr hundrut attatiger ok eitt ær ath biarne olason lysti firir oss ath hann hefdi haft nogann mat ok klædi sidan hann kom vnder kirkiunnar valld nema um jolafaustu sagdistz hann hafa fastad annan huern dag enn annann huern etid fisk efter þui sem biskupen hafdi honum skipad

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

firir sin brot. vissu vier ok aller badi lærder ok leiker þeir sem heima æ stadnum voru ath þath var satt ath honum brast huorki matur ne dryckur klædi nie þionusta sem hann sagdi sialfur ath allir sier hefdi gott giortt. sagditz hann ok alldri hardara fangelsi haft hafa helldur enn fioturlæs rumann til skipta æ sinum fotum en opt þess j mille laus geinget. sau þeir dandi menn sem ei vissu adur ath biarne olason var bædi feitur ok vel fęr ok ath aullu uel halldinn.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder prestar vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir jons messu baptiste æ sama ære sem fyr seger.

---

344. 22. Júní 1481. á Hólum.

Vitnisburðr fjögra presta, að séra Jón Jónsson hafi lýst því og svarið það, að hann hafi séð Bjarna Olason 1479 liggja hjá Randíði dóttur sinni í Vík í Flateyjardal um nótt í einni sæng undir einum klæðum, með fleira því, er bréfið greinir.

Bisk. 3. Fol., bls. 244—45, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskrípti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 81—82 og ÍBfél. 126. 4to, bls. 236—37.

Þad giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eirikur Einarson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hola Biskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefi ad þar voru vier j hia saum og heyrdum ä. a fostudægin næsta fyrer Jonsmessu Baptistæ heima a domkyrk(i)unne ä Holum ȷ Hialltadal ad sijra Jon Jonsson sor fullañ Bokareid fyrer vorum virduligum herra og andaligum faudur Biskup Olafe ad hann hefde sied Biarna Olason liggia hia dottur sıȷnne Randidi vm̃ nott ȷ einne sæng og vnder einum klædum ȷ vijk ȷ flateyardal nu fyrer tueimur ärum og firrnefndur sijra Jon sagdist hafa spurt ad heimamennina huor kona hia Biarna læge. enn þeir suor(u)du honum ad hann læge hia Randidi dottur sıȷnne. og þad sama

sa hann sialfur a sama vietfangi er hann gieck ad sænginne. lyste og adurnefndur Biarni og medkiendist fyrer þrattnefndum sijra Joni nu j haust ed var a Þuerá j Hnioskadal adur enn Biskupinn liet fanga hann vnder kyrk(i)unnar Riett ad hann hefdi optliga leigid hia Randidi dottur sijnne j einne sæng. og ønguañ ad fordast. Og til sanninda hier vm̄ settum vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal fostudægin næsta epter dýra dag Anno Domini m.° cd.° lxxx° primo.

---

345. 29. Júní 1481. í Viðey.

Steinmóðr ábóti í Viðey stefnir séra Guðmundi Skúlasyni í Skálholt 19. Júlí fyrir Magnús biskup fyrir þá sök, að hann vilji ekki halda testamentum Skúla Loptssonar, föður sins, „guð hans sál náði", er hann gaf klaustrinu í Viðey jörðina Heiðarhús (Nr. 149).

AM. 238. 4to, bl. 3, skr. c. 1570. (Bessastaðabók). — Prentað á latínu í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 87.

Stefnvbref.

Vier broder Steinmodr med gudz þolinmædi aboti j Videy stefnnr[1]) þer Gvdmvndr prestr Skvlason stvndarstefnv j Skalhollt fimtudeiginn[1]) næsta fyrir translatio sancti Torlaci episcopi nv j svmar fyrir herra Magnvs biskvp i Skalhollti fyrir þa sok at vær kærvm þat til þin at þv villt ecki hallda testamentvm ok giof er þinn fadir Skvli Loptsson sem gvd hans sal nadi gaf iordina Heidarhvs kirkivne j Videy sem þar vm giortt opit bref vtvisar. vnder þan dom edr orskvrd er biskvp Magnvs þar yfir seigir edr seigia lætr. hverra svara edr seckta þv verdr skylldvgr klavstrinv hier fyrir ok fyrir þær fleiri sakir adrar er ver megvm þar med logvm til þin tala. Sertt kominn at hadege ok sit suo leinge stefnvna sem endeligr laga vegr fellr a þessi þin mal. stefni ek þer j adr greindan stad ok dag med ollv þvi profi ok skilriki er þer ma til gagns ok bata verda j fir-

[1]) Svo.

greindv mali. stefni ek þer at ordfvllv ok heilagrar kirkiv lavgmali riettv at vitne þinv .N. oc þinv .N. oc allra þeirra er ord min heyra.

Biodvm vier brodvr þormodi vorvm konventvbrodvr vnder krapti heilagrar hlydne at lesa þetta vortt stefnvbref firir sira Gvdmvndi Skvlasyni svo hatt oc skilid at hann megi vell heyra ef hann vill.

Og til sanninda hier vm settv ver vortt insigle fyrir þetta stefnvbref skrifad j Videy jn festo apostolorum Petri et Pauli anno domini ꝏ.º cd.º lxxxj.

---

346. 30. Júní 1481. á Öxarárþingi.

Tveggja tylfta dómr, útnefndr á alþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um eiðvætti og undanfæri Randiðar Bjarnadóttur og Bjarna Ólasonar, föður hennar, af legorðsmáli því, er Ólafr biskup Rögnvaldsson hafði á þau borið.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 336b—337a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (ártal 1490). — AM. 196. 4to, bl. 40a—41a, með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Ögri 1657—1665 (ártal 1490). Þessar tvær afskriptir eru nær samhljóða. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 370—371, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730 (ártal 1480, nokkuð afbökuð afskript um sumt). — MSteph. 62. 4to, bl. 173b—174b, Eirspennla, skr. c. 1650—60 (ártal 1481). — ÍBfél. 125B. 4to, Nr. 188, skr. c. 1680 (ártal 1481, nokkuð styttr dómrinn; maukfúið). — AM. 211c. 4to, bls. 80—82, skr. c. 1700 (nokkuð afbakað um mannanöfn; ártal 1481). Fleiri afskriptir eru til af dómi þessum í skjalabókum, en eingar afskriptir hans eru vel góðar og nær er eitthvað að þeim öllum. Ártalið 1490 fær með eingu móti staðizt, því að þá er Hrafn lögmaðr dáinn. Ártalið 1480 getr heldr ekki verið rétt, því að af skjölum þessa máls er ekki hægt að sjá, að Ólafr biskup hafi tekið Bjarna fyrri en um haustið 1480, og þá 17. Nóv. geingr prestadómrinn biskups um fangan Bjarna. Ártalið 1481 verðr því að vera hið rétta. Svo stendr og í ágripi því „Vmm Eydvætto“ úr dómi þessum, sem stendr í dómasyrpunni í ÍBfél. 114. 8vo LVIII. Þorsteinn sýslumaðr Magnússon í Þykkvabæ (d. 1656), einn hinn mesti lagamaður á 17. öld, hefir samið ritgerð um dóm þenna all-langa, og telr hann dóminn þar ólöglega dæmdan (AM. 229. 4to, AM. 232a, 4to, MSteph. 58. 4to). Alt það, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, svo sem Bjarni *Ólafsson*(!), *Ragnheiðr*(!) Bjarnadóttir, og því um líkt, er leiðrétt hér þegjandi.

Dómur um Bjarna Ólason og hans dóttur[1]).

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Gunnlaugur Þorkelsson, Einar Magnússon, [Finnbogi Jónsson, Þorlákur Þorsteinsson, Þorvaldur Jónsson, Magnús Magnússon[2]), [Ari Jónsson, Kolli Magnússon[3]) Gunnar Jónsson, Gunnsteinn Ísleifsson, Haldór Sumarliðason, Ólafur Sveinsson[4]), Arnór Finnsson, Stephán Þórarinsson, Guðmundur Stephánsson, Þórður Auðunarson, Jón Hrafnsson, Finnur Pétursson, Þorleifur[5]) Gunnsteinsson, Ólafur Þorvaldsson[6]), Einar[7]) Andrésson, Höskuldur Einarsson, Einar Árnason og Þorsteinn Guðmundsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi, [að þá liðið var frá guðs burð[8]) 1481[9]), laugardaginn næstan eptir Péturs messu og Páls á almenniligu Öxarárþingi vorum ver í dóm nefndir af erligum manni Hrafni Brandssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, að rannsaka, skoða og dæma, hvort Randíður Bjarnadóttir skyldi ná lögligu undanfæri eður ei fyrir þann áburð, að Bjarni Ólason, [faðir hennar[10]), hefði vænzt því[11]), að hann hefði legið [með henni[12]) líkamliga.

Nú af því að vor lögbók vottar svo, að kona skal færast undan með eiði, ef maður vænist henni, því dæmdum vér henni tylftareið fyrir Hrafni lögmanni, og skyldi hún þennan[13]) eið unnið hafa fyrir Michaelsmessu í haust að forfallalausu. Skyldu með henni sanna[14]) ellefu[15]) konur þær, sem Hrafn lögmaður [nefndi til[16]) [með henni[17]), og

---

1) 62; Dómur nm nndanfærslu óbótamanns 196, 1945. 2) [196, 1945 og 211, nema hvað það hefir „Kiele Magnusson" (fyrir: Magnús Magnússon), som mun afbökun úr: Kolli (sbr. 3. neðanmálsgrein); sl. hin. 3) [115; sl. hin, en nöfn þessi oiga auðsjáanlega að standa, því að þau fylla einmitt aðra tylftina; 211 hefir hér: Árni Jónsson, Magnús Magnússon. 4) Svo öll, nema 115, sem hefir: Steinsson. 5) Þorlákur 211; *rétt*: Þorleikur. 6) 196, 1945; Þorvarðsson 62, 115, 211. 7) Gunnar 211. 8) [62, 115 (burði); Anno Domini 196, 1945. 9) 62, 125, 114; 1480, 115; 1490, 196, 1945. 10) [62, 115; sl. hin. 11) b. v. 196, 115. 12) [115, 62; hana 196, 1945. 13) þann 62, 115. 14) sverja 62, 115. 15) 62, 115; níu 196, 1945. 16) [tilnefndi 1945. 17) [b. v. 62.

skyldugar að sanna þenna eið með henni, eður fá lögmæta grein fyrir sig og sverja þar að fullan eið, að þær hygði[1]) henni [eiðinn heldur ósæran eður[2]) særan. En ef þær vildu hvorki gera, þá dæmdum vér þær aungra vitna njótandi [verða mega[3]). En hver, sem vald[4]), vél eður styrk veitir þar til, að hún nái ei undanfæri[5]) eptir vorum dómi, svari slíku fyrir kongdóminum sem sá, er rænir mann þjófi eður útlægum manni.

Jtem í annari grein vorum vér [í dóm[6]) nefndir af Hrafni lögmanni að skoða og dæma, hvort Bjarni Ólason væri[7]) rétt[8]) fangaður eður ei af biskup Ólafi og hans mönnum fyrir þá sök, að biskup[9]) sagði, að Bjarni Ólason hefði legið sína dóttur Randíði, og lét þar upp á fanga hann að óprófuðu máli, og lét hann ei ná fram að koma lögligu undanfæri. En svo[10]) vottar vor landslaga bók, að[11]) með tylftareiði skal synja allra óbótamála. Vísa og svo til kyrkjunnar lög: Ef biskup kennir manni það eður hans lögligur[12]) umboðsmaður, að hann hafi það ódáðaverk unnið, að liggja sína dóttur, en hann kveður nei við, þá skal hann[13]) synja með tylftareiði. Og fyrir því að Bjarni Ólason náði ei lögligu[14]) undanfæri fyrir áður [greindan atburð[15]), þá dæmdum vér hann ólögliga fangaðan, og hann aptur undir kongs vald að sverja tylftareið fyrir Hrafni lögmanni, að hann hafi sína dóttur Randíði aldrei líkamliga legið, og ellefu[16]) skynsama menn að sverja með honum, þeir sem Hrafn lögmaður tilnefnir, og skylduga að sverja. En ef þeir vilja þann eið ei sverja eður fá lögmæta grein fyrir sig, og sverja þar að fullan bókareið, að þeir hugðu[17]) þann eið [heldur ósæran[18]) en særan, þá dæmdum vér þá aungra vitna njótandi verða eiga þaðan af.

---

1) 115; hugðu 62; hugi 196, 1045. 2) [115; eiðinn ósæran heldur en særan 62, 196, 1945. 3) [mega verða 196, 1945. 4) eður b. v. 196. 5) 62, 115; sínu framfæri(!) 196, 1945. 6) [til 62, 115. 7) 62; var, hin. 8) 62, 115; rettilega 196, 1945. 9) biskupinn 62. 10) þó 1945. 11) sl. 1945. 12) sl. 62, 115. 13) sl. 62, 115. 14) b. v. 196. 15) [greindum atburði 196, 1945. 16) níu 196, 1945. 17) hygði 62, 115. 18) [ósæran heldur 62, 115.

Samþykti þennan vorn dóm [með oss áðurgreindur lögmann[1]) [stöðugan og óbrigðul(eg)an og setti et cetera[2]).

---

347. 6. Júlí 1481. á Hólum.

Vitnisburðarbréf ellefu klerka um mótfall Rafns lögmanns Brandssonar og lögréttumanna við Ólaf biskup Rögnvaldsson frammi haft í lögréttu á Öxarárþingi með harki og háreysti og lemjandi höndum, og höstuðu þeir biskup út af lögréttunni og sögðu, að hann ætti ekki þar að vera.

AM. Fasa. XXVI, 6, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll dottin frá, nema tvö.

motfall hrafns mot biskup olafe[3]).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. eirekur einarsson. jon broddason. gudmundur skulason. sigurdur þollacksson. jon þorualldzson. gudmundur jonsson. sniolfur sigurdsson. bessi suartzson. hallkell gudmundsson ok helgi illugason prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu opnu brefi ath þar voru vier j hia saum ok heyrdum a. ath sub anno gracie m° cd° lxxx° primo æ laugardagin næsta epter petursmessu[4]) j laugrettu æ almennelegu auxararþingi. ath vor verdugur herra ok andaligur fader olaf med gudz nad biskup æ holum j hialltadal liet lesa þav[5]) priuilegia bref sem vorer naduger herrar noregx kongar haufdu ut gefit heilagre hola kirkiu ok hennar formonnum til frelsis. j fystu magnus kongur. hakon. eirekur. kristoffur ok kristiern epter þui sem þeirra bref þar vm giord ut visa. heyrdum vier ok aller fyr skrifader prestar ath adr nefndr vor andaligr fader biskup olaf med guds nad baud sig ok alla sina menn under fyr skrifud uerndarbref ok sierliga vnder þath verndarbref sem kong kristiern hafdi honum sialfum ut giefit. baud hann ok ath betra ok bæta huerium

---

[1]) 62; hin hafa þessa niðrlagslínu styttri; [frá sl. 211. [2]) [þ. v. 211.
[3]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [4]) Þ. e. 30. Júní. [5]) tvískr.

manne firir sig ok alla sina menn huad sem huer mætti þar til hans tala ath laugum eda hans manna. baud hann ok ath styrkia kongsins riett epter sinne mackt. liet ok biskupen lesa þar þath sama forbodsbref sem hann hafdi adr forbodath hrafn brandzson er sig kallar laugmann ok lysti hann þa enn af ný(u) honum sialfum nærveranda j fullt forbod ok firirbaud honum ath nefna nocknra doma æ medan hann væri j þessn forbodi. sagdi ok ath hann skilldi ecki skemma laugriettuna eda adra dandi menn af sinne naueru. suo ok firirbaud hann huerinm manne ath ganga hans doma medan hann væri ecki leystur. suo ok liet biskup olaf lesa þar þau bref ok skilrike sem hann hafdi upp æ biarna olason vm þau odadaverk sem hann hafdi j fallit ok sialfur medkentz. en hrafn brandzson ok hans fylgiarar villdu aungua vackt giefa nockurnm hans brefum. vtan helldur hroppudu þeir upp þar j laugriettunne lemiandi sinum hondum saman med op ok kall hark og hareysti. suo þau bref skilldu ecki mega heyrast sem biskupen villdi lesa lata. sogdustz þeir ok huorki sæta kongsins brefum nie nockurum brefum odrum þeim biskupen liett þar lesa. buduzt ok nockurer til af laugriettumonnum fylgiarar hrafns ath skiera j sundur kongsins bref ef þeir hefdi macktina. var einn af þeim eyiolfur gunnarsson. voru þeir ok sumleger af fylgiorum hrafns langriettumennenner er budutst til ath draga prestana ut af laugriettunne ok hostudu biskupen burtt af laugriettunne ok saugdu hann ætti ecki þar ath vera. en biskupen sagditz vera rikissens rad j noregi ok baud sig þa en til ath styrkia kongsins riett. voru þeir ok enn nockurer er þat toludu ath þath mundi giallda prestanna lijf ef þeir lieti ecki af sinum upptecktum. ok epter þetta allt saman giortt gieck biskupen burtt af laugriettunne. en hrafn brandzson er sig reiknar laugmann firir nordan ok uestan æ jslandi syndi sig þa æ aukandi þath forbod sem hann var adur j settur af biskupenum med suo storu forþroti ath hann nefndi dom ut þar æ þinginu ifer þeim malum sem biarne olason hafdi j fallit j holabiskupsdæmi ok xij prestar hofdu adur ifer dæmtt med tuennum

tylftardomum ok gudz laug ok kristenn laga riettur ut visar ath firir kirkiunnar domara æ ath profastz ok dæmastz. ok þar med j annari grein liet hann sueria firir sier ij uotta sakar giptt upp æ biskup olaf ok stafadi þeim sialfur eidinn. fellandi suo upp æ sig firir huora þessa grein fullkomit bann epter þui sem gudz laug ut visa.

voru mest j þessum motgangi
hrafn brandzson.
einar þorolfsson.
asmundur jonsson.
ellendur brandzson.
eyiolfur gunnarsson.
nichulas gunnarsson. ok
jon ketilsson

med samþycki allra annara almugans þeirra sem j motgangi ok samþyckt voru j moti biskupenum ok heilagre kirkiu.

Ok til sanenda hier vm settum vier fyr nefnder prestar vor ȷncigle firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta epter visitacionem beate marie virginis æ sama ære sem fyr seger.

---

348. **9. Júlí 1481.** **á Hólum.**

Bréf tólf klerka í Hólabiskupsdæmi um ágreining biskups og leikmanna um kirknamál.

AM. Fasc. XXVI, 7, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru þrjú af þeim dottin frá. — Bréf þetta mun vera eitt af gögnum þeim, er Ólafr biskup Rögnvaldsson hefir haft utan með sér fyrir erkibiskup gegn Rafni lögmanni.

agreining presta ok leikmanna[1]).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfsson. eirekur einarsson. andres jonsson. stigur jngimundarson. biorn þosteinsson. gudolfur magnusson. ellendur broddason. gudmundur jonsson. jon helgason. eirekur steffansson ok

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

helgi jllugason prestar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath nu upp æ langann tima hefur suo mikill orettur ok yfervalld geingit yfer allar þær kirkiur smærre og stærre er leikmenn hallda ok hafa halldit j holabiskupsdæmi ath þeir hafa tekit under sig ok giortt af huat þeir hafa viliat þeirra godz ok tiunder bædi j faustu ok lausu. ok allt þat kirkiurnar eiga. Suo ok landskyllder af kirknanna jordum. huale ok vijdu af kirknanna rekum ok allt annat sem kirkian eigur ok henne hefer gefit verit til upphelldiss ok heidurs. vilia leikmennenner liten reikningskap hier af giora biskupenum en sumer aunguann. En þo þeir giore nockurn þa vill einginn luka aptur heilagre kirkiu þat godz sem þeir hafa eytt ok fortærtt af þui þeir þickiazst eiga epter vondum gomlum vana ath fara med sem þeir vilia. þui firir þessa savk eru flestar kirkiur bædi smar ok storar j holabiskupsdæmj komnar ath nidurfalle suo ei ma gudsþionusta flytiastz ok suo missa kirkiurnar sin̄ ornamenta. hier firir hafa ok margar kirkiur nidur fallit firir maurgum ærum. suo ath þar sem kirkiurnar stodu er nu eingin. En saker þess ath kirkiurnar eru nidur fallnar en eydder peningarner þa fa prestarner huergi nær sina skylldu huorki kaup nie mat epter þui sem registrum holakirkiu ut visar ok gamall vane er til. þui bændurner sialfer taka tiundina sier til eignar svo huorke fær kirkian nie prestarner af tiundunum en ef presttiundin fellur litil þa skal presturinn hafa hana. En ef hun er nockut meire þa vill bondinn eignast hana sialfur ok luka þa suo litid sem þeir vilia. Suo ok vilia bændurner ei ath byscupinn[1]) skipti kirkiu godzin med kirkiunum ok skipe fra rikum kirkium nockut ok til fatækra epter þui sem kristenrettur seger ok ut visar. Eru ok margar jarder komnar under klaustur ok kirkiur ok lykstz eingi tiund af sem adur voru vnder tiund til soknarkirkiunnar. þar firir falla ok margar kirkiur nidur. En þo biskupen liete dæma um nockurar kirkiur af tolf prestum eda tuennum tylftum sem illa voru halldnar þa

---

[1]) *Svo hér fullum stöfum.*

vilia bændurner huorki luka kirkiunne godzit ok ei kirkiuna upp byggia epter þui sem kristenriettur vt visar. hefer ok einn osíjdur leingi ifer geinget j holabiskupsdæmi ath allt testamenta sem menn giefa heilagre kirkiu minna en hundrath hafa þeir eignastz sem kirkiurnar hallda. ok firir slikan oriett ok annann vidurlikann mega kirkiurnar ecke eflastz. Eru ok gefin ath fornu j holabiskupsdæme testamenta giafer j morgum jordum er her kallastz kristfie ok fátæker menn skulu fædastz upp æ einn eda tueir æuinnliga firir þeirra sæl er giefit hafa ok þat vilia þeir ecki hallda sem nu eiga jardennar epter biskupcens skipan. Suo ok þar sem diackns skylld er æ alkirkium þeim sem bændur hallda. vilia marger ecki hafa þa epter þui sem registrum hola kirkiu vt visar. vilia ok leikmenn ecki prestanna dom hallda. helldur dæma þeir þar sina doma þuertt j moti. vm þau mæl sem þeir eiga ecki dom ifer segia ok heilagre kirkiu til heyrer. Suo sem eru frændsemisspell. Suo vilia þeir ok forsuara ok med ifervalld veria aunnur kirkiunnar mæl. sem eru hordomar. manndraparar ok ransmenn sem ræna heilaga kirkiu ok presta. ok manrg aunnur banzverk sem vier kunnum ecki hier nt j ath skrifa suo biskupen ok hans umbodsmenn koma eigi kirkiunnar riette fram. sem nu skiedi æ alþingi af hrafni brandzsyni er sig kallar laugmann ok hans fylgiorum epter þui sem bref þar um giord votta. Kunnum vier ok aungua rietting ath sia heilagre kirkin hier um vtan gud sialfur ok vor verdugur fader erkibiskupinn j þrandheime æ kirkiunnar uegna. ok vor nadugur herra kongurinn ok rikissens rad j noregi af veralldz valldz vegna vili þar til styrkia ath heilaug kirkia mætti hallda sitt frelsi ok heidur sem henne til ber ok kirkivnnar lavg vt visa. Vitu vier aller fyllilega ok reyntt hofum ath þann mickli motgangur sem almuginn giorer ok giortt hefer heilagre kirkiu biskup olafi ok hans prestum. er til komenn af hans umvandan um fyrskrifada articulos sem hier standa ok upp æ þetta hid sama er hann um sagdur ok hans prestar ef hann fylger þessum heilagrar kirkiu rett fram. hafur ok hrafn brandzson er sig kallar laugmann er nu er

j heilagrar kirkiu forbodi uerit fystur ok fremstur firir þeim motgangi sem heilaug kirkia ok biskupen hefer feinget af almuganum j landenu af hans rongum upptektum moti gudi ok heilagre kirkiu.

Ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder prestar vor jnciglc firer þetta bref er skrifath var a holum j hialltadal jn octaua visitacionis sancte marie virginis anno domini m° cd° lxxx° primo.

---

349. 11. Júlí 1481. á Hólum.

Vitnisburðr tveggja manna, að Ólafr biskup bauð Bjarna Ólasyni undanfæri fyrir þá rykt, er hann hafði feingið af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 245, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar. 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júli 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 82—83 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 237.

Þad giorum vid Jon asgrijmsson og Þorkiell Oddsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu Brefi ad þar voru uid j hia og heyrdum a á Modruvollum j Horgárdal ad vor nadug herra og andaligur fauder[1]) Biskup Olaf med Guds nad Baud Biarna Olasyne vndanfæri fyrir þa rykt sem hann hafdi feingid af Randidi dottur sinni. Nefndi Biskupinn honum þa til strax ena bestu dandi menn ad sanna med honum þenna eid. Gudna Eiolfsson. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnusson og adra bestu dandi menn. Var Biarni þa eij kominn a Biskupsins valld. laus. okugadur. opintadur. og fyrer vtan allt fangielse. og hier epter viliu vid sueria. ef þurfa þiker. og til sanninda hier vm settum vid fyrrnefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref. er giort var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyrer festum divisionis Apostolorum anno domini m.° cd.° lxxx° primo.

---

[1]) Svo, 3. Fol.

350. **11. Júlí 1481.** **á Hólum.**

Vitnisburðr tveggja manna, að Ólafr biskup á Hólum bauð Bjarna Ólasyni undanfæri um þá rykt, er hann hafði feingið af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. bls. 245—46 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskrr. eru í Landsb. 115. 4to II, 83 og í ÍBfél. 126. 4to bls. 237—38.

So felldan̄ vitnisburd berum vid Jon Þordarson og Sueijrn Gudmundsson. ad vid vorum j hia og heyrdum a ad vor virdulige herra og andalige fader Biskup Ola fmed gudz nad Baud Biarna Olasŷne vndan̄færi vm̄ þa rŷkt. ad hann skilldi hafa leigid Randidi dottur sijna lijkamliga og Baud honum adt skrifa til þeirra bestu dandi manna sem hann treisti best til. og kunnugast mundi til vera. adt sueria med sier. Nefndi og Biskupinn þar thil Gudna B(onda) Eiolfsson. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnusson. og þa adra dandi menn sem hann treisti best til og þar mætti kunnugast thil vera. enn adur nefndur Biarni gaf þad suar hier j mot. ad hann sagdist ecki nenna ad skrifa þeim til. þuj hann kuedzt þar ecki traust a hafa. Baud og Biskupinn honum manninn ad fara med Brefed. og hier epter viliu vid sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm̄ settum vid firr nefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyrer festum divisionis apostolorum anno domini m°. cd°. lxxxı°.

---

351. **13. Júlí 1481.** **á Hólum.**

Transskript af bréfum um Hvassafellsmál og mál Ólafs biskups á Hólum við Rafn lögmann Brandsson.

Bisk. 3. Fol bls. 243, 257—258 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42. Yngri afskrípt af bréfum þessum eptir þessari bók er í Landsb. 115. 4to og IBfél. 126. 4to með mjög óskjallegu ágripi af transskriptinu.

Transkriftar Bref af Bansettum verkum Biarna Olasonar.

Þad giorum vier Sueinbiorn Þordarson. Ketill Grymolfsson. Eyrikur Einarsson. Andres Jonsson. Gudmundur Jonsson og Helgi Jllugason. prestar Hola Byskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefe. ad vier saum og yferlásum opin bref med heilum og oskauddum hangandum Jnnsiglum so latanda ord fyrer ord sem hier eptir skrifad stendur. [Hér kemr:

1. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Erlends Broddasonar frá 18. Okt. 1480, Nr. 279 að framan.

2. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Ólafs Ingimundarsonar frá 24. Okt. 1480, Nr. 280 að framan.

3. Bréf Ketils prests Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 28 Nóv. 1480, Nr. 291 að framan.

4. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 22. Júní 1481, Nr. 344 að framan.

5. Bréf Jóns Ásgrímssonar og Þorkels Oddssonar frá 11. júlí 1481, Nr. 349.

6. Bréf Jóns Þórðarsonar og Sveins Guðmundssonar frá 11. Júlí 1481, Nr. 350 að framan.

7. Bréf Ketils prests Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 11. Nóv. [1480], Nr. 283 að framan.

8. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Andréss Jónssonar ofl. frá 28. Nóv. 1480, Nr. 290 að framan.

9. Bréf síra Ketils Grímólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 15. Júní 1481, Nr. 342 að framan.

10. Dómr um Bjarna Ólason 17. Nóv. 1480, Nr. 285 að framan.

11. Dómr um Bjarna Ólason 14. Maí 1481, Nr. 334.

12. Vitnisburðr um Bjarna Ólason 22 Júní 1481, Nr. 343 að framan.

13. Vitnisburðr um hálfkirkjureikninga 8. Sept. [1480 eða 1479], Nr. 275 að framan.

14. Viðvíkrdómr um hálfkirkjur 15. Jan. 1481, Nr. 318 að framan.

15. Bréf síra Sveinbjarnar Þórðarsonar ofl. um hálfkirkjureikninga 17. Jan. 1481, Nr. 319 að framan.

16. Bréf um lausnarbeiðslu Rafns lögmanns 8. Júní 1481, Nr. 339.

17. Barðsdómr 15. Jan. 1481, Nr. 317 að framan].

Og til sanninda hier vm settum vier firrskrifader prestar vor innsigle fyrer þetta transskriftar Bref. Skrifad a Holum j Hialtadal fostudaginn næsta fyrer festum divisionis Apostolorum anno domini m° cd° lxxx° primo.

352. 16. Júlí 1481. í Viðey.

Vitnisburðr um upplestr á stefnu Steinmóðar ábóta í Viðey til Guðmundar prests Skúlasonar.

AM. 238. 4to bl. 3, skr. 1570 (Bessastaðabók). Sbr. Nr. 354 hér á eptir.

Medkenning uppa stefnuna.

Þat giore ek Þormodr Jonsson conventvbrodir j Videy godvm monnvm kvnnigtt med þessv minv opnv brefi at ek medkienvnst at ek hefi lesid þetta sama stefnvbref sem hier er med fest epter skipvn ok bodskap mins herra abota Steinmodar sem gvd hans sal hafi æ lavgardeiginn[1]) næsta epter Petvrs messv æ allþinge[1]) yfir Gvdmvndi presti Skvlasyni svo hatt ok skilid at han matti vel heyra ef hann villde.

Ok til sanninda hier vm setta ec ok miner conventvbrædr vortt conventv jnsigle firir þetta bref skrifad j Videy manvdeygin[1]) næsta firir translatio beati Torlaci episcopi anno domini ꝏ⁰. cd⁰. lxxxı.

---

353. 16. Júlí 1481. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum lykr síra Katli Grímólfssyni jörðina Bakka í Ólafsfirði í ráðsmannskaup fyrir fimm hundruð.

AM. Fasc.XXVI 18, frumrit á skinni með innsigli biskups klofnu að endilaungu. — Apogr. 3288.

backar i olaf(s)firde[2]).

Víj olaf med guds nad biskup æ holum giorum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath víj hofum luckt ok feinget til fullrar eignar vorum radzmanne sira katle grimolfssyni jordena halfa backa j olafsfirde er liggur j kuíjabeckiar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre halfre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok víj vrdum fremstz eigande ath. luktistz fyr saugd half jord fyrir fim hundrath heilagre hola kirkiu ok oss af erfingium þosteins skarpssonar er hann

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

vard oss skyldugur. hofum víj luckt adur greinda jord fyrnefndum sira katle j sitt radzmanz kaup fyrir fim hundrud. skulum víj suara lagariptingum æ adur greindre halfre jordu en sira ketill hallda til laga. Ok til sannenda hier um heingium vıj vortt jnsigle fyrir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal manudaginn næsta fyrir þorlaksmessu anno domini ɱ° cd° lxxx° primo.

---

354. 19. Júlí 1481. í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Magnúsi biskupi i Skálholti um kæru Steinmóðar ábóta í Viðey til Guðmundar prests Skúlasonar, að hann vildi ekki halda þá gjöf, er Skúli Loptsson (faðir hans) hafði gefið klaustrinu í Viðey jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi.

AM. 238. 4to bl. 2, skr. c. 1570. Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, sem ég á, skr. c. 1608. — Afskr. eptir 238 er meðal AM. Apogr. 1800 og í J. Sig. 143. 4to frá 1696. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV,87.

Domr vm Heidarhvs.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Hellgi Magnvsson. Jon Snorrason. Finnvr Magnvsson. Þorvalldr Snorrason. Þormodr Tannason[1]. Andreas[2] Þorbiarnarson. Einar Þorsteinsson. Oddr Gvdmvndzson. Gvdmvndr Olafsson. Snorre Hellgason. Þorkiel[3] Þorvardzson oc Arne Jonsson kvediv gvdz oc sina [kvnnigt giorandi[4] ath svb anno gracie ɱ°. cd°. lxxxı æ fimtvdeiginn næsta firir translatio sancti Þorlaci episcopi vorvm vær j dom nefnder af ærligvm herra oc andligvm fodvr herra Magnvs[5] med gvdz nad biskvpi j Skallholti at dæma oc skoda vm þa akærv sem herra Steinmodr aboti j Videy. sem gvd hans sal hafi[6] kærdi til sira Gvdmvndar Skvlasonar at greindr sira Gvdmvndr villdi eigi hallda þa giof sem Skvli Loptzson hafdi gefit klavstrinv j Videy jordina Heidarhvs er

[1]) Tumasoon, JHák. [2]) Audun, JHák. [3]) Þorkiell, JHák. [4]) [sl. bæði; [5]) Magnusi, JHák. [6]) nadi, JHák.

liggr j Vtskala kirkivsokn. Nv af því at furgreindr Gvdmvndr var þar logliga fyrir kalladr oc stefndr en þar kom fram fyrir oss opid bref med godra manna' insiglvm svo latandi at hann kiori sier legstad at[1] kirkivnne j Videy ef han dæi svnnanlandz en ef han dæi fyrir nordan land þa skyllde þo adrgreind jord Heidarhvs obrigdeliga[2] eign klavstvrsins j Videy. En fvrnefndr[3] Skvle skilde sier þa aptr [j moti[4] firir jordina Heidarhvs salvmessv hvern dag eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med rade oc samþyckie sinna conventvbrædra oc þvi dæmdvm[5] vier fyrnefndir domsmenn med fvllv doms atkvædi jordina Heidarhvs æfinliga[6] eignn klavstvrzins j Videy oc obrigdanliga[7] halldazt eiga svo framt sem fyr greinder menn sværi tveir eptir sinvm ingsiglvm innan manadar fyrir herra Magnvsi eda hans logligvm vmbodzmanni.

Samþykte þennan vorn[8] dom med oss vor andligr fader herra Magnvs med gvdz nad.

Og til sanninda hier vm setti herra Magnvs sitt insigle med fyrnefndra manna jnsiglvm fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deige oc are sem fyr seiger.

---

355. 24. Júlí 1481. á Hólum.

Vitnisburðarbréf tuttugu og fjögra presta um mótblástr, hugmóð og forþrot Hrafn lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup Rögnvaldsson.

AM. Fasc: XXVI, 8, frumritið á skinni; 24 innsigli hafa verið fyrir bréfinu; nú eru 10 af þeim dottin frá.

Motfall hrafns

Þat giorvm ver sveinbiorn þordarson officialis hola biskupsdæmis. kettill grimolfsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaksson. jon broddason. eirekvr einarsson. jon þor-

[1]) æ, JHák. [2]) obrigduliga, JHák; [3]) fyrgreindur JHák. [4]) [sl. JHák. [5]) dæmum, JHák. [6]) eilijfa, JHák. [7]) obrigduliga, JHák. [8]) b. v. JHák. [9]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

vardzsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. olafur klængsson. stigr ingimvndarson. godolfur magnusson. erlendr broddason. gvdmvndr jonsson. jon helgason. þoruardr semingsson. eirekur stefansson. þordr ingimvndarson. bergfinnvr jussason. olafur magnusson. brian olafsson. hallkell gvdmundzson. gvdmvndr kollason ok helge illaugason. prestar holabiskupsdæmis. godvm monnum viturligt med þessu voru opnv brefi ath ver uitum firir fvll sannendi ath hrafn brandzson sem reiknazst lögman firir nordan ok vestan a jslandi hefer giort vorum naduligum herra ok andaligum faudr biskup olafi ok hans domkirkiu storan motblastur ok hugmod med suo storv forþrote ath hann hefer eigi halldet þa doma sem dæmder hafa verit yfer honum ok fleirvm odrum heilagrar kirkiu uegna ok engin priuilegia ok friheit vill hann hallda þav sem heilagri kirkiv erv skipvt til styrktar og verndar. hier til hefer hann dreigit med sier almugan j landinv[1] Er oss sagt ath hann hafi teckit bref af almuganum til ofrægdar vit biskupen ok skada vit heilaga kirkiv. viliandi suo býrýckta honum firir kongenvm ok odrum dandimonnum vtanlandz.[1] Enn fýr nefndr biskup olaf hefer halldit domkirkivna æ holvm vel vpp æ xx ár. ok býgt sina kirkiv svo ath hun er ath ollu betur standande nv enn þa er hann tok med leggiandi til morg ornamenta bædi silfur. klædi. likneske ok morgum odrum godum gripum. Er stadrenn ok alltíjd vel standande ok stadarens godz þa hann er sialfur nær ok hann mæ med mak blifa ok at ollu sitt biskupsdæmi regerat sem einn edla herra hefer biskup olaf alltid sýnt ok epter latid allt domkirkivnar silfur ok hafur vnder prestanna geymslv ok ýfersýn þa hann hefer farit af landit. Enn avngva peninga vnder sig dreigit edr domkirkiuna nema med logum. domum ok semiv med dandimanna radi. Vitvm vier ok avngvar saker þær med honum vid kongsins þegna ok almvgan ath honum megi til ofræ(g)dar verda. ef þeir vilia satt segia. heldr vitvm vier

---

[1]) Hér er sett merki í bréfið og ritað *huc* á spássíu, og er eins og ætlazt sé til að þessi kafli skyldi falla úr.

ath almvgen hefer skvld vid biskupen. svo hann mæ kirkivnar retti eigi fram koma firir þeirra ofurdadugheit. Er ok svo stor missemia komin millvm lærdomen ok almvgans vm allt island ath ver þeinkium ath kristindomur mvni forgangazst ef suo skal leingi standa. þvi bidivm ver firir gvdz skýlld heilagrar kirkiu vegna vors herra kongsins nad ok erkibiskupsins ok allt rikisens rad j noregi ath stýrkia ok hialpa heilagrar kirkiu rett her j landit ok biskupen svo¦ ath kirkian metti hallda sitt frelsi epter þvi sem kirkivnar lôg votta ok kristin rettur her j landit vtt uisar.

Er þetta vor avdmýk bæn til ýdar ok allra dandimanna sem þetta bref heýra.

Ok til sanninda hier vm settvm ver vor incigle firir þetta brief skrifat æ holum j hialltadal jn vigilia sancti jacobi apostoli anno domini m⁰ cd⁰ lxxx⁰ primo.

---

356. 24. Júní 1481. Í Efri-Hólum.
5. April 1482. á Ærlæk.

Kvittunarbréf til handa Einari ábóta á Munkaþverá um jarðirnar Ærlæk í Öxarfirði og Efrihóla í Gnúpasveit.

AM. Fasc. XXXVII, 10, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3020

kvittvñ um ærlæk.[1]

Þat giorum vid andres prestur jonsson ok einar einarsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusund fiogr hundrud attatiger ok eit ár j efrum holum j gnupasueit vorvm vid j hia at jon bonde olason ok þorlavg arnadotter kona hans medkenduzt at þav hefdi vpp borid alla þa peninga suo þeim uel ánægdi sem einar aboti a munckaþvera hafdi þeim lofad fyrir jardamismun á milli ærlækiar er ligur i avxarfirdi ok efri hola er ligr j gnupasueit. geingu þesse greind hion jon ok þorlavg til handa-

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

banz uid einar abota ok gafu hann avllvngis knittañ ok akærulavsan klaustursins uegna á mvnckaþvera fyrir sier ok ollum sinvm erfingjum ok eptirkomindum. for þesse kuittan fram þridia dagin næsta fyrir iacobsmessv dag postola. Ok til sanninda hier nm settnm nid ocknr jncigli fyrir þetta bref er skrifat uar ꝺ́ ærlæk j avxarfird(e) favstvdagin j helgu uiku ari sidar en fẏr segir.

---

357. 30. Júlí 1481. á Hrafnseyri.

Jón (danr) Björnsson og Kristín Snmarliðadóttir leggja með sér helmingafélag feingins fjár og ófeingins.

IBfél. 79. 4to bls. 329, skr. c. 1680 — Landsb. 115 4to I., 61 (séra Jón í Hítardal). — IBfél. 321. 4to bls. 69.

Helmingafielags bref Jon Dans og Kristinar.

Þad giorum vier sira Loptur philippusson. Grijmur þorsteinsson. magnns gndmnndsson. Jon niknlasson godum monnum knnnngt med þessu voru opnu brefi at þa ed[1]) lided var frꝺ́ hijngadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxxj.[2]) a Hrafnseyre j arnarfyrde. mꝺ́nndagenn næstan fyrer Ad vincula petri. vornm vier j hia. sanm og heyrdum ꝺ́. sofelldan giorning Jons[3]) Biörnssonar og Christinar Sumarlidadottur. ad so fyrer ; skildu. ad fyrnefnd Kristin lagdi helmingafielag vid adurgreindan Jon biörnsson og huort þeirra vid annad. feingins fiꝺ́r og ofeingens. og[4]) olln þvi er þaug [ꝺ́ttu bæde edur[5]) eigande ad yrde. sierdeilis þa peninga sem hun þottist[6]) ad ørfum Biarna(r[7]) þorleifssonar eiga[8]). skillde hann þa alla eiga og fiordungsgiöff fyrer [sitt starff[9]) eff sokter yrdu. og til sannenda hier vm setium vier [fyrnefnder menn[10]) [vor jnncigle[11]) et cetera.

---

[1]) sl. 115. [2]) 1481, 115. [3]) heitins b. v. 115. [4]) ꝺ́ 115. [5]) [nu ætte og 115. [6]) eiga b. v. 115 (hér); [7]) Biörns 115; [8]) sl. 115 (hér). [9]) [sitt starf 115; [10]) [sl. 116; [11]) [b. v. 115.

358. 7. August 1481. í Skálholti.

Magnús biskup í Skálholti selr Gísla Filippussyni með samþykki presta sinna jörðina Guðlaugsvík í Hrútafirði, tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika, en Gísli geldr heilagri Skálholtskirkju jörðina Þingnes í Borgarfirði hálfa, að dýrleika þrjátigi hundraða.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 17, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2496 „accuratissime". Árni lýsir innsiglum, sem hafa verið 5; tvö hin fyrstu voru dottín frá og týnd; tvö hin næstu voru dottin frá bréfinu, en lágu með því; hið 5. var lítt læst: „Scriptura sýnist að vera þessi: SIG. JOHANJ. PBRI. JVR. . . það er víst, að ekki svarar nafnið til marksins á innsiglinu". (AM.).

Kaupbref vm Gvdlaugsvijk og halft Þingnes.

Vær broder magnus med gudz nad biskup j skalhollti giorum godum monnum uiturligt med þessu uoru opnv brefi at uær haufum vmskipt ok sellt ærligum manni gisla filippussýnj jordina alla gudlaugsuik fiogur hundrut ok tuttugu er liggr j hrutafirdj j backakirkiusokn til fullrar eignar ok frials forrædis med aullum þeim gǫgnum ok gædum rekum ok renningum sem greindri jordu fýlger ok fýlgt hefer at fornv ok nýiu sem wier ok heilug skalholltz kirkia haufum fremzt eigandj at ordit. hier j moti gaf ok selldj fyrr nefndr gisle filippusson oss ok heilagri skalholltz kirkiu jordina þingnes alla halfa þriatigi hundrada er liggur j borgarfirdj j bæiar kirkiusokn med taudum ok eingium skogum ok ueidum ok aullum þeim gǫgnum ok gædum sem greindri jordu fýlger ok fýlgt hefer at fornv ok nýiu ok hann uard fremzt eigandi at. skolu huorer mega frialsliga at sier taka adrgreindar jarder at næstum fardǫgum. skal greindr herra magnus eda laugliger vmbodzmenn heilagrar skalholltz kirkiu suara laga riptingum æ fýrr greindri jordu gudlaugsuik suo ok skylldj opt nefndr gisle suara laga riptingum æ adrgreindri jordu þingnesi enn huorer hallda til laga sinv kaupi. samþyktu þenna worn giorning med oss arñe prestr snæbiarnarson vorr radzman olafur prestur oddzson vor kapellanus. audun prestur þoruardzson ok fleire goder menn adrer þeir sem wær tilkaulludum med oss. Ok til sannenda hier vm settum wær wort jnnscigle somuleidis

gisle filippusson sitt jnnscigle ok adrgreinder prestar sin jnnscigle med woro jnnscigle fyrir þetta jardakaupsbref ok vmskiptis skrifat j skalhollti j biskupstungum þridiadaginn fyrir festum laurencíj archidiaconj. Anno domini. ꝏ⁰. cd⁰. lxxx⁰. primo.

---

359. 22. Ágúst 1481. á Kvennabrekku.

Vitnisburðarbréf Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson hafi feingið Ljóti Ormssyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ, en Ormr skyldi eiga lausn á henni eptir því skilorði, er bréf þar um greinir.

AM. Fasc. XXVI, 25, frumrit á skinni með einu innsigli.

Þat giore eg helge olofsson godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefi at eg medkenunzt at eg uar j hia j biarnarhofn j helgafellzsueit ok heyrdec ꜳ ath loptur heitin ormsson sem gud hans sal hafi feck liote ormssyne jordina hnamsdal er liggur j saurbæ j stadarholls kirkiu sokn̄ til fullrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under hann ok hans erfingia med suodan skilmala at fyrgreindr loptur ormsson skyldi eiga lausn ꜳ adrgreindre jordu huamsdal suo framt sem optnefndr loptur ormsson feingi adrgreindum liothe ormssyne adra jord suo goda j stadin ꜳ skogarstraund edr þar annarsstadar sem opt nefndr liotur vildi sier lata lika at taka en ef lausnin kynne ecki fram at koma eftir þui sem j þui sama brefi uar til skilit sem þar vm var giort þa skylldi optnefnd iord huamsdalur jtakalaus vera æfinlig eign titnefndz liotz ormssonar med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgth hefur at fornu ok nyu ok loptur ormsson vard fremst eigandi ath. medkendizt titnefndr loptur ormsson fyrir mier at hann hefdi fulla ok alla peninga upp borit fyrir greinda jord suo honum vel ꜳ nægdi. ok hier epter vil eg sueria ef þurfa þicker. Ok til sanninda hier (vm) setta eg mitt jncigle fyrir þetta vitn̄isburdarbref er skrifat var ꜳ kuennabre(c)ku j breidafiardardaulum miduikudagin næsta

fyrir festum bartholomei apostoli þa lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund cccc lxxx ok eitt ar.

---

360. 25. August 1481. í Björgvin.

Dómr og úrskurðr hins norska ríkisráðs, að Þorleifr Björnsson skuli halda eignum þeim undir lög og dóm, er Bjarni Þórarinsson og hans fylgiarar höfðu gripið, en fyrrum hafði átt Guðmundr Arason

AM. Fasc. XXVI, 27, transskript á skinni gert í Flatey 23. Júlí 1482. — AM. Fasc. LXV, 12, transskript á skinni ártalslaust (frá c. 1484—85, og eptir því er bréfið prentað í Safni til sögu Íslands II, 182—183.

domur um peninga Þorleifs j noreige[1]).

Hier epter æ fylger rikissins Radz domur sem dæmdur var j norige vm fiar thekter þær sem biarne heithinn þorarensson og adrer hans fy[lgiarar gi]ordv á fyr greindu godze þui sem gvdmvndvr arason hafde att. og konguren eignade sier og sellde avdrum epter æ birne þorleifssyne firir gvll og silfur sem hier matte heyra j fyr skrifvdvm brefvm og avdrvm þeim. iiij hvndrvdvm. c. sem kongurinn gaf birne þorleifssyne j sínn þionvztv lavn. hv[ert r]ikis[radzins] bref vthskyrer er kong kristiarn gaf fyrst vth vm opptnefndz goz[2]) hvad þa allt ʀeiknazt. viij hvndrvd. c. er biorn heitinn þorleifsson atte eignazt æ kongdomsens vegnna. En upphaf æ domenvm er so lathanda hier greiner[3])

Avllvm monnvm þeim sem þetta bref se ellvr heyra senda Gaute med gvdz nád erckibiskup j nidæroosi och paualegs sætis legatvs. Hans j Berfuen. karll j hamar. Eilíjf j stafangvr med sama nád biskopar. Jon smiðr ríjdare. och hǒfudzmann wpp á konvngs gardiñ j berfen. Alf knutzson ríjdari. Jon biðrnson. Otte mattzon och guttorm tialld á uopn. ʀikissens rád j noregi. qvediu gudz och sina. kunnigth gerandi med þessu woro opnv brefi ath árvm epter gudz burd. ꝋ. cd. lxxx och. i. ær[4]) laugardagenn næsta

---

[1]) Utan á XXVI, 27 með gamalli hendi. [2]) Svo. [3]) Þetta forspjall er að eins í LXV, 12. Því er slept í Safni. [4]) LXV, 12; sl. XXVI, 27.

epter bartholomej. kom forer oss j rietta velborinn mann þorleif biornson med sinvm brefum och skilrikium ath hann hafdi bodid sig og sin bref under lög och landz rett. á almenniligu öxarárþingi á islandi. fori biskupa. hirdstiora. laghmenn och alla lagrettu bodi lærda och leika huad sem huer villdi til hans tala. klaga edvr akæra.

Suo och j andre grein ath fornefndvr þorleifvr beiddi och krafdi rafn brandzson lögmann nordan och vestan á islandi. ath nefna vt tuo tylfter lögriettumanna ath skoda och rannsaka fornefnde þorleifs bref och skilriki och huat þeim litizt riettazta wera epter lögmali och dæma huat hann helldvr skvli missa sina peninga edvr epter lögum þeim hallda. the[1]) sem biarni þorarinsson och fleire adre klagade uppá æ fornefndu þingi.

Nu epter þvi at fornefndvr rafn lögmann willdi þar aungua lagaskipan á gera. þa forbaud for nefndi þorleif alla ranga agaungur och ologligar atgerdir a sig edr sina peninga. och þar epter skavt hann sig under wor nadug herra konung kristiern gud hans siel[2]) nade och rikisens råd j norege med ollum sinum brefum och skilrikvm. þar sem honum þottizt at hann var olögliga j þuingdur.

Nu epter þvi wor nadugi herra konungen er daudur j gudi. þa kom opt nefndr þorleifr forer oss beiddi och krafdi skipa sig rétt epter sinum brefum och profvm í þessv male.

Nu saker þess ath alle lag uilia och lyda ath huar sem þyngder er. ber ath niota laga skotzmale. och hvat sem þar epter gerest innan þess at þat er full giortt och full fylgt þat sie ogillt och onyte.

Þui dæmum uíj allar þær agur sem honum er nu epter hans skotsmal skedda wpp á goz edr peninga onyte och ogillde. Och dæmum wíj honum aptur godz och garda sem honum er mod olögum fra geingit med aullum abata fríj och frels síjdan hann misti sína peninga huar sem þeir ero och riettarfar þar med af huerium þeim sem hans peninga hafa rangliga halldit edr gripit sem laug votta. Eñ huer

1) þa LXV, 12. 2) sal LXV, 12.

sem uill vpp a hans bref edr skilriki asaka. sæke honum fore lögmenn och laugriettissmenn innan landz. fäi þeir ecke þar ofr tekit sæki honum edr hans vmbodsmann sem hann fär til forer rikens rád j norege sem hann hefir lofad ath sta til rietta fore.

Þui bidium wíj alla biskvpa och prelata. laugmenn och lögriettesmen a islandi ath þeir honum hialpi til alla rietta mala sem þetta wortt domsbref wt víjsar.

Och til sanninda hier vm heingium wíj vor sekreta och jnnsigli forer þetta bref sem skrifath var j stade äre och dege sem fyr segir.

---

361. 25. August 1481. í Björgvin.

Gauti erkibiskup í Niðarósi, þrír biskupar aðrir og fimm ríkisráðsmenn í Noregi skipa Þorleif Björnsson yfir Ísland og Vestmannaeyjar um þrjú ár, því að Kristján konungr sé dáinn, en hann hafi lofað að stjórna og ráða Noregs ríki með innbornum mönnum og fela eingum útlendingi land eða lén.

AM. Fasc. Dipl. Norv. XVII, 6b [= áðr XXVI, 26 í hinu íslenzka frumbréfasafni Árna], frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Prentað áðr í Dipl. Norv. V, 915; F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 271—172; N. M. Petersens Sproghistorie II, 294 ff. og í Gr. Thorkelins Analecta bls. 149 ff.

Torleiff biornssons jnstitucionis litera[1])

Wii Gaute med gudz Naadh Erchebiscopp i Nidaroos ock paueligx sættis Legatus. Hans bergen. Carll i Hamar Eliff i Stawanger. medh same naadh biscoppe. Ion smör. Alff knutsson riddere. Ioñ biörnsson. Otte mattsson ock guttorm tiæld. vepnere. Rikens raadh i Norighe. Heillsæ allom mannom som byggia ock boo aa Islande. kerlighe med gudi ock sancte Olaff konungh kunnuckt görænde med thesso voore opne Breffue ath effter thii at voor nadighe herre konung Cristiern ær nw dödh Gudh hens siæll nadhe. som oss haffde loffuat ssworedh och bedreffuet at han skulde

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

stýræ och raadhe Norigis Rike med indlendskom ock indfoddum mannom ock einghæ wtlendskæ land æller leen befalle. Huilket vii nw effter waar priuîlegio ock landzens friiheit ackthe ffulkomælighe at holde. Thii haffue vii swa eindragtelighe offuereens vordith at velbyrdogh man torleiff biôrnsson skall haffue Islandh ock vesmanna øyer med konunglighe rentthe ock rettigheit vppa kronennæ vegnæ i Norighe j try samfellæ aar ther effter at han ær heim komen i landet. Skall han ock vare Norgis kronæ och hennes forstandere holdh ock trw effter thii som Norigis ock islandz lagh vtwisse. Skall ock ffor^{de} torleiff giffue Norgis fforstandere ix hundrade lette gyllene iBergen forffallelawsst aa huærio aare. ther med skall ock for^{de} torleiff vpbære alla konunglighæ renthor ock rettigheit smaa ock storæ som falledh haffue æller ffalla kunne ock ekki lagligh satmaall aagiorde ære. Giffue vii ock honom fullæ mackt lenssmen i huærio syslo sættia ock aff sættiæ som lagh ock rett skulle gôræ effter thii som hanom tyckes nytsamligt vare fforbiudendes allom ock huæriom offuer alt islandh nokrom androm swore. hyld ææller samtyckæ vtten for^{de} torleiff biôrnsson. Item skall for^{de} torleiff till segh taghe skatt ock skyld ock sakar ôre ock konunglighe renthe thet som ther falledh haffuer sidæn Didrich piningh foor vdhaff islandh. ock gôre kronene ther rett regningskap fore. ock haffue ther fore fult for siit starff. Skullæ their allæ quitter vare vppa voore vegna ock kronennæ vegnæ som han quitte gôr. kan ock for^{de} giæld æller gotz gripæs æller tapæs vtthen torleiffs forsymilse thet som kronennæ till horer tha skall han ther fore quitter vare tha han kan bewiisæ huat thet var som han miste aa kronennæ vegnæ. Thii bidie vii edher allæ forscriffne godhe men aa Islandhe ock aa Rikens wegnæ biudhe medh thesso voore opno breffue at i see fornempdum torleif biôrnsson hôrughe ock lydoghe swa som edher bôr rettom hyrdstiora at vare ock ey mothe seigende æller hindrende hanom i thesse embethe ock befellingh i nokræ maathe latende hanom vell ock greidelighe aatkomatzst allæ konunglighe renttor ock rettigheit. vnder thaa reffst som vidher liggær effter lagom.

Scriffuet i Bergene lôgurdagen nest effter sancti bartolomei dagh anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.

Nostris sub secretis et Sigillis presentibus appensis.

---

362. **10. September 1481. í Björgvin.**

Öldrmenn þýzku kaupmanna samkundunnar í Björgvin rita borgarráðinu í Lybiku og formönnum annara borga á Norðrþýzkalandi, Hamborgar, Lünenborgar, Rostokks, Wismers og Strælu, um það, að æskilegt væri að fá aptrkallaðan þann rétt, sem sumum Hansamönnum hafði verið veittr, að fornspurðu norska ríkisráðinu, til þess að reka verzlun á Íslandi og Hjaltlandi.

Prentað hér eptir afskript ($^{9}/_{10}$. 1897) frá Dr. P. Hasse borgarskjalaverði í Lybiku eptir frumriti bréfsins á pappír í bæjarskjalasafni þeirrar borgar (Bergensia 5). Leifar af áþrýstu innsigli í rauðu vaxi. — Prentað áðr eptir sama frumriti í Dipl. Norv. VI, 627—628.

Vnnse willighe denste myt beredicheit alles guden touoren. Ersamen vorsinnighen leuen heren vmme trent vnse leuen vrouwen erer Hemmeluarth vmme etlike saken vnde werue to vorhandelende vnde tracterende, weren wy vor des rykes raed van Norwegen, alzus vnder velen reden vnde worden des rykes raed vorgaff vnde vortellede van den Islandeschen vnde Hetlandeschen reysen welker duchte en wesen teghen vnde to voruanghe desser nedderlaghe, des landes pryuilegie vnde ock der ghemene stede priuileije, segende vurder wo wol dar etlike lithmate van der hense hebben sunderghe pryuilegie to voruanghe der ganszen hense van vnseme gnedigen heren deme konynghe vorworuen, dat were jodoch ghescheen sunder vulborth vnde beleuynge des rykes redere Norweghen, welker billiken solde des rykes raed hebben beleuet vnde ghevulbordet. Darumme vragede des rykes raed ofte dar wes vmme scheghe vnde ghedaen wurde zodane to vorstorende oft zyck de kopmann dar ock wolde ankeren vnde strecken; dar tho wy antwerdeden de kopmann sal vordedingen der ghemene stede pryuilegie vnde

anders nicht, were id sake etlike lithmate vander hensze sunderge priuilegie hadden vorworuen, dar see syck dechten mede to beschermen, dat mochten see doen vppe eren euenture; weren vurder van vns begherende wy een myt en dat wolden vorschryuen an de soesz Wendeschen stede etc. Andechtighen leuen heren so is vnse demodige bede vnde beghere juwe ersame wisheide ensodanes willen helpen afstellen vnde vorstoren, vmme vestenisse vnde bestentnisse desser nedderlaghe, wente wy bevruchten vns des, were id sake sodane nicht wurde aff gestellet, dat grotere schade vnkost vnde moyge in tokamenden tyden villichte mochte dar van werden. Ofte ock jenich man hijrnamaels der segelacien haluen to schaden queme, de kopmann mach ene nicht vordedingke vnde to hulpe kamen etc. Hijr jw gutliken ane to hebbende vnse bede to vorvullende is vnse demodige bede vnde begheren juwe gutlike antwerde vordenent alle tyd na geboyrte myt der hulpe Gades, de juw wolmogende vnde gesund beware to langen saligen tyden. Screuen to Bergen in Norwegen vnder vnseme ingesgel des mandages post natiuitatis Marie anno etc. lxxxj.

Olderlude des ghemenen duetzschen kopmans van der hensze nu tor tyd to Bergen in Norweghen residerende.

Utanáskript: Denn ersamen vorsyningen heren borgermesteren vnde radmannen der stad Lubeke vnde radessendebaden der Wendeschen stede Hamborch, Lünenborch, Rostock, Wismer vnde Stralessund vnsen besunderen guden frunden vnde gunstigen leuen heren vruntliken ghescreuen.

---

363. 12. September 1481. í Björgvin.

Ríkisráðið í Noregi skýrir ráðinu í Lybiku frá því, að hagsmunir beggja, Noregs og Lybiku, heimti það, að réttr sá, er Kristján konungr hinn fyrsti gaf Hamborgurum til verzlunar á Íslandi, sé aftekinn, en í Björgvin skuli framvegis vera aðalstöð íslenzku verzlunarinnar; rita með öðr-

um undir þetta skjal Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum og Þorleifr hirðstjóri Björnsson.

Dipl. Norv. III, Nr. 931 eptir frumritinu á pappír í skjalasafninu í Lybiku.

Magnificis. prouidis ac circumspectis viris dominis proconsulibus et consulibus egregie ciuitatis Lubecensis. amicis nostris. Coram ambaciatoribus ciuitatis legenda [1]) — [Recepta viij Novembris anno et cetera Lxxxj. [2])

Premissa in domino salutacione cum sincerissima nostre caritatis et amicicie firmitate.

Carissimi in domino et ex antiquo tempore fidelissimi. vt ipsi experti estis contingit. quod ea que ex certis causis a principibus terrarum aliquibus singulariter et graciose conceduntur. in primis videntur absque cuiusquam preiudicio indiscusse concessa indulgeri sed successu temporum cum sic concessa large in vsum creverint in non modicam iacturam et graue preiudicium plurimorum deducuntur. Hinc est dilectissimi quod quondam serenissimus dominus noster rex Cristiernus cuius anima in pace requiescat speciali gracia indulsit ciuitati Hamburgensi nauigacionem facere in Jslandiam et forte aliis ciuitatibus de liga vestra. nobis penitus ignorantibus et irrequisitis. in magnum preiudicium regni Noruegie. ymmo eciam in desolacionem longissimi commercii seu vetustissime stapule Bergensis inter nos et mercatores vestrarum ciuitatum. quamuis hoc idem serenissimus dominus noster rex non preuidit. Vnde in primis tali desolacioni seu annulationi mature obuiare volentes. instanter rogamus monemus et exhortamur dilectissimas nobis caritates vestras quatenus prohibere velitis et omnino interdicere omnibus de liga vestra ciuitatibus siue pretactis siue aliis quibuscunque. ne de cetero talem nauigacionem ad Jslandiam exerceant nobis et vobis grauiter preiudicialem. sed ab ea desistentes pocius huc ad Bergas diuertant bona sua cum aliis libere deferendo. Nos eciam fauente deo ordinare curabimus quod de Jslandia pisces et alia bona iuxta antiquam consuetudinem huc ad Bergas in commutacionem adducentur adiie(i)en-

[1]) Utanáskript bréfsins; 2) [móttökuáskript Lybikuráðsins.

tes quod si alique naues post hanc nostram et vestram prohibicionem ad ipsam Jslandiam exhinc transmisse fuerint capte vel quomodolibet impedite. nullo iure restitucionis sub aliqua spe gaudeant in futurum. Omnipotenti deo vestras nobis in Christo karissimas amicicias precibus sanctissimi patroni nostri beati Olaui martiris conseruandas feliciter recommendamus.

Ex ciuitate Bergensi regni Noruegie pridie ydus Septembris anno domini mcdlxxx primo. nostris sub secretis et sigillis.

Gauto miseracione diuina archiepiscopus Nidrosiensis necnon apostolice sedis legatus.
Johannes Bergensis.
Olaus Holensis. eadem gracia episcopi.
Johannes Smør miles et capitaneus curie regalis Bergensis.
Johannes Beronis.
Otto Mathie et
Torleuus Biørnsson. armigeri. regni Noruegie consiliarii. nostra aliorumque ex parte amicissimi vestri.

---

364. 22. September 1481. í Björgvin.

Bréf Gauta erkibiskups í Niðarósi til manna í Hólabiskupsdæmi, að allir þeir, er vörzlur hafi á hálfkirkjum sé skyldir að gera biskupi reikningsskap af þeim, en Ólafr biskup á Hólum hafði kært málið fyrir erkibiskupi.

AM. Fasc. XXXVI, 28, frumritið á skinni. Innsigli erkibiskups er fyrir bréfinu, en mikið brákað. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl Isl. II, 349—350.

Samþykt vppa halfkirkna dom til almugans
og steffna þeim sem moti hafa.[1])

Wii Gauto med gudz naad Erchibiscopp i Nidaroos ock paueligx sættes Legatus. Sendæ allum theim godom

1) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

monnom som hallffkirkior j wærio haffue j hole biscops døme aa Islandi Q. g. ock wor andelige bledzan.

Gőrer wii kunnuckt at waar wyrdalighe broder biscop Olaff haffuer klagat for oss baadhe nw ock førmere atj wilia hanom ingen rekningscap gőre aff tiondh ock adrom eignom som hallffkirkiom till hőrer. swo at kirkior mage fforderffues ock niderfallæ for edher forsomelse skyldh. Ock inghestædz synes huart kirkione renthe bliffuer. en thoo ath thet kunnuckt ær atj henæ aarlighe vpbærer. huilket oppenbarlighe moth ær baadhe waare ock ydrom cristnom rette. ock ey loffuæ thet nokarstædz cristen lagh ath leikmen skullæ offuer kirkiom raadhe vtthan rekningscap ock ey kunne j aff nokræ sidwenio orseckt haffuæ. ffor thy then sidwenio maa ey holdes som moth kirkione rett ær ock helghe fædre skippan. huar forer raadhe wii edher ock høgelighe biwdhe vnder lydno atj gőrer hædan j fraa retten rekningscap aff kirkio tiwndh ock allom adrom kirkione renthom som i aarlighe vpbærer aff kirkiom. eit sinnæ j tveem aarom tha han far j sine vistering. En vm kostnad ock natteleighæ aff hallffkirkiom fara effther thy som biscops naudsyn tillsegher i sinæ ferdh. ock kirkionæ mackt ær at halda. ock falla i theira rekningscap huat theim kan standa thennæ biscops gestingh. Eræ ther och nokræ med edher som nokræ skelligæ sakær haffue her amoth ock wilia thet ey wnder ganga. tha stempne vii han æller theim hiit for oss med thesse samæ waare breffue innen try aar her nest effter komande siællffuæ ædher theira vmbodzmen at sware for^{de} biscop Olaff æller hans vmbodsman i tessæ sak. Ock huar her amoth triőskæs ock bliffuer ey i lydno skall han ther forer lida kirkione næffst[1]) med theim framferdom sem kirkione lagh wtwise. Ock huat for^{de} edher biscop ther wtinnan lagglege gőrer wilia wii hanom fulkomalige tillstaa. ock hans laggleghe domæ fulborde ock stadfeste.

Datum in Curia nostra Bergensi sabbato quatuor temporum ante festum beati Michaelis archangeli. anno domini

1) Þannig.

M cd lxxx primo sub secreto nostro presentibus appenso. in fidem et testimonium omnium premissorum.

---

365. 22. September 1481. í Björgvin.

Bréf Gauta erkibiskups í Niðarósi um þrjózku og óhlýðni Hrafns lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup á Hólum og heilaga kirkju, bæði um reikning og gisting á hálfkirkjum og um afskipti lögmanns af máli Bjarna Ólasonar og Randíðar dóttur hans.

Landsbókasafn 115. 4to bls. 182—184 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730. Á spássíunni ritar séra Jón: „Þetta Bref er á Hólum med hañs hángandi Innsigle. Urskurdur upp a Bardsdom þann sijdara. Rafn Brandzson Lögmadr hinn fyrre". — Bisk. Ísl. 2. Fol. bls. 301—302, kopíubók Hólastóls hin yngri og lakari frá c. 1693. — Biskupsskjalasafn meðal pappírsbréfa Fasc. XII, 3, afskrift frá c. 1770, og segist gerð eptir „afgamalli cartacea". Þessari afskript sýnist Finnr biskup helzt hafa fylgt, þar sem hann lætr prenta þetta bréf í Kirkjusögu sinni IV, 236—238.

Annad Bref Gauta Erke-Byskups [til Rafns Brands sonar Lögmanns. Biarna Olasonar[1]) og Randijdar dottur hans. Anno 1481.[2])

Wii Gauto med guds nǻd Erkebiscop i Nideross og pavalegs sætis legatus giore vitterligt ollum theim lejkom og lærdom monnom sem boo i Hole Biscopsdome a Jslande. at vaar verdigligæ[3]) Brodher Biscop Olaf kærde for oss og med iñsiglndom Breføm bevijste hvorledis Rafn Brandsson Lögmañ kalladur i sama Biscopsdome ǻ Jslande haffve(r) mikit[4]) nidrat [kyrkuñar heilagrar[5]) rett og [kristna logh[6])] först for thi at hañ sielver ey vill nockurn reikningskaph giöre adurnefndom sinom rette Biscop Olaf af siñe half-

---

[1]) leiðrétt; Olafssonar 115; [2]) [Vm̄ Raffu løgmann og vrskurdur vppa Bardsdom þann firra datum Bergen 1481 i Imbruviku fyrir Michaelismessu med hans Incigli, Bps 2. [3]) uerduglega 2. Fol. [4]) nocket, Hist. Eccl. [5]) [heilagræ kirkæ, H. E. [6]) [Christne lagh, H. E.

kyrke ā[1]) Skridu og ingen gijsting[2]) æller kostnæd hollde efter thi som hannem[3]) burde i rette visitatio.

añat at fornefnte Rafn Bonde[4]) haffver ei eineste thette ranglige gört ā sine egen vegne uthen[5]) iamvell forbudet allom kongens thegnom at nockarn reikningscap Biscopenum af same[6]) halfkirkiom at giôra.[7])

Tredie ath hañ forbaudh ollom kongens thegnom at boo a nockræ[8]) Biscops Jôrdom og kyrk(n)aña.[9]) eller hanom nockra tionustu[10]) at veita eder hans landbolom.

fiorde at hañ haffvæ(r) taket eina utlaga qvindæ. som heiter Randide Biarnadotter. under sitt valld og forsvar. then som legit haffver med sin egen fadher som hon sielver openbarlige bekiendis. oppa hvilke qvindæ offver kommen var the helge kirkio rett til forne. og haffve(r) han holdet heñe. og samnett[11]) med[12]) heñe. husendis. heimendis og stirkendis heñe[13]) i thesso ŏbothamale i mote guds og the helge kirkio rett forbod.

femthe ath for^de^ Raffn Brandsson haffver forbodet fornefndom Biscop Olaf ā Hole og hans prestom ad nockad doñe offve(r) heilagre kyrkio mal. og sett sig iñ i kyrkiuñar[14]) valld. og i mange saker the[15]) hañ hafde intet medt at gôre. for hvilke saker og mange andre [fornefnde Biskop Olaff[16]) hafde sett forbud mot for^de^ Rafn Brandsson at gaa i kirkio. eller nockre guds tionuste[17]) at höre[18]) i heilagre kirkio med lesning eller sang. og fremdelis[19]) sett hanem thriar laglegar[20]) amiñingar. at han skule kome til offverbothæ og bethring med lijdnæ[21]) vet heilaga kyrkio. hvilket offtnefnder Rafn Brandson ei giôrt haffver. uten

---

[1]) i, H. E. [2]) gesting, H. E. [3]) hanom, H. E. [4]) Brandsson, H. E. [5]) hañ, stendr í 115, en er ofaukið; sl. hin. [6]) sinom, H. E., somo 2. Fol. [7]) H. E.; giorer 2. Fol., 115. [8]) nockra 2. Fol.; nockrom, H. E. [9]) kyrkionæ, H. E.; kirkiana, 2. Fol. [10]) tionistæ 2. Fol.; thienistæ, H. E. [11]) samnögt, H. E. samnætt 2. Fol. [12]) ock, H. E. [13]) sl. H. E. [14]) kyrkionæ, H. E. kirkiunne 2. Fol. [15]) ther, H. E., 2. Fol. [16]) [sagde (sagdho H. E.) biscop Olaf for^de^ 2. Fol., H. E. [17]) teniste 2. Fol.; teeneste, E. H.; [18]) H. E.; göre 2. Fol., 115; [19]) framvegess, H. E. [20]) 2. Fol.; logligar, H. E.; sl. 115; [21]) lydnu 2. Fol.

heller i same thrioske[1]) blifvendis. og faret ut af landenu med Tyskom skipom.

Nu af thi ath ingen skal hielpe thrioskæ eller ulíjdnæ[2]) mot heilagre kyrkio. tha samtycke vii og fullvorde[3]) alle the rettergange[4]) og laglige kyrkiuñe forbodh som adurnefnde[5]) Biskop Olaf gort hafver og domt mot fornefnde Rafn Brandsson i ollom sinom greinom. som hans Bref ther om utvijse. og tha doma[6]) som offtnefnde Rafn Brandsson dômpte. ædher let doñe om for^de Randide Biarnædotter. og [ά var[7]) kyrkione malefne. seghe[8]) vii ugijllda og onytta vera[9]) og biodhom vii[10]) forn^de Rafn Brandsson og alle theim som i forskrefne dom met hanom sætia[11]) ædher fremdelis vilia sigh mot sæthæ te heilage kyrkio rett i thesso male ædher odrom. som kyrkione tilhôre. og ei môghe domes under leikmaña valldæ. ath the bliffve i rette líjdne vid the helga kyrkio og hanom[12]) [uplægendis[13]) hanom[14]) rett effter thet[15]) som theirræ[16]) sak kand findis. under bañs píjno og stôrste saale h ske. som the[17]) theim aliggendis[18]) vorder. som thar i mot gor. og hvad hañ laglega gôr theim refsendæ som brotliger finnast. stadfeste vii og fullvorde[19]) i alle mathe. og vilia thi[20]) íjtter mer fullfylgia. hvor thi[21]) kan vidertarffve[22]). og maa han thi fríjtt[23]) for oss stempne. om the vilia eij añars i líjdnæ bliffa. Eñ for^de Biarne Olafson[24]) faræ af lande ee som fôrst thil vore og andre helgæ stedæ. effter thi som forn^de Biskop Olaf hannem forlagt haffver og fremdelis gore skal at botha thesse og adræ sine af brot eñ ef hañ her[25]) ά mot trioskes. skall [forst bañ fullt[26]) líjsest af forn^de Biskop Olaf. eller theim som hañ thet

---

[1]) thriosku 2. Fol. [2]) olydna 2. Fol. [3]) 2. Fol.; 115 fullborde, H. E. [4]) retganga H. E.; rettgange 2. Fol. [5]) adurneffndom 2. Fol., H. E. [6]) dome 2. Fol., domæ, H. E. [7]) [a uor 2. Fol. annet, H. E. [8]) söghe 2. Fol.; sighe H E. [9]) værk, H. E. [10]) nu, H. E. [11]) sathæ, H. E. [12]) han 2. Fol. [13]) [lægendes H. E. [14]) H. E. 2. Fol.; han 115; [15]) thy, H. E.; tho 2. Fol. [16]) theiris 2. Fol. [17]) tha 2. Fol. [18]) aleggiende, H. E. [19]) fullborde, H. E. [20]) thæth, H. E. [21]) that, H. E.; vij 2. Fol. [22]) vidturffva, H. E. [23]) hiit, H. E. [24]) Oleffsson H. E.; Oloffsson 2. Fol. (r.: Olason). [25]) havær (!) H. E. [26]) [hand i fullt band, H. E.

befaler. eñ [ef hañ[1]) thette forsmaar. stande tha sin egen æventijr met værellds valldet effter sielfs sins verkæ. eñ fornefnde Randide takæ vith skrifft heime i landet effter Byskops rade. og the som ranglegæ hafve soret[2]) med heñe eller honom. fare effter Christen rætten og kyrkioner lagh.

Og til mere visse og stadfestelse her om all forskrefven stycke[3]) lathe[4]) vii henge vort Secretum for thette bref dateret Bergen sabbato qvatuor temporum ante festum Michaelis [Archangeli[5]) Anno [Domini M. cd. lxxx primo.[6])

---

366. 27. September 1481. Í Björgvin.

Bréf Gauta erkibiskups í Niðarósi, þar sem hann skipar Ólafi biskupi á Hólum að dæma með tvennum tylftum milli þeirra Magnúsar biskups í Skálholti og Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um það, hvort gild skuli eða eigi gjöf sú, er Loptr heitinn Ormsson gaf jörðina Staðarhól í Saurbæ undir kirkjuna, en fái þeir eigi yfirtekið með endilegum dómi, þá stefni Ólafr biskup málinu fyrir erkibiskup.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar, eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. Það, sem fúið var úr bréfinu, og Árni strykar undir, er sett hér í hornklofa.

Um Stadarhol.

Ollum monnom sem þetta bref sia edur heÿra. sendi vij gauto med [gud]z nad erchibiskup j nidarosi. og paualigs sætis legatus. kuediu gudz og uora andaliga bletzan. kunnigt giorand[i] at uelburdugur mann þorleif biornson. hirdstiore yfer allt jsland. hefer klagad fyrir oss. um jord þa er stadarholl heiter. liggiandi j skalholltzbiskupsdæme. æ jslande. huer jord honum þ[i]ker ologliga uera gefna under kirkiuna af lopti ormssyni gud hans sal nade. utan erfingia samþyckt. suo og fyrir storar skullder sem epter hann er

---

[1]) [om H. E. [2]) giort, H. E. [3]) H. E.; skicken 115; skicke 2. Fol. [4]) sl. H. E. [5]) [b. v. H. E. [6]) [1481, 115.

at bitala. þui hofum [uij] þetta m[a]l bifalat og med þessu uoro opnu brefe bifalt uorum uirdiligum brodur biskup olaf æ holum at hann taki til sin tuennar tylfter edur fleire uitruztu manna. huortuegia klerka og leikmenn. stefne fyrir sig og þann uirdiligañ fodur i gudi biskup magnus af skalhollt[i] af einne halfu. enn af annare halfu fyrnefndan þorleif biornsson. j umbodi adur nefndz loptz ormssonar erfingia[1]) edur anañ somu erfingia logligan umbodzmann. og þeir ransaki þetta mal granliga um fyr nefnda giof. skal loglig uera. og standandi blifa. edur riufazt. og dæme þar yfer. suo sem hann og þeir uilia fyrir gudi añsuara. og fyrir oss og goder menn bikender uerda. Bidium uij og adurnefnda badum halfum. at þeir fyrir kome. upp a stad og tijd sem þeim verdur fyrir sagt. j fyr nefndre stefne. sem þeim þiker sialfum magt upp æ liggia. og þeir uili[a] at þeirra riettur eigi skuli forsom[azt]. uer[e] þat og suo. at þetta mal kunne þeir aungua leidis giora til enda þa uilium uij þat framdeilis giarnan yfertaka og þetta mal med [en]diligum dom afseigia. og adurnefndur biskup olaf þeim hyt fyrir oss stefna edur logliga umbodzmenn þeirra med biuisingu og skilrikium uppæ badar sidur. sem þeir helldur hafa uilia en missa.

datum in curia bergensi feria tercia proxima ante festum beati [mi]chaelis archangeli. anno domini ꝏ. cd. lxxx[2]) primo nostro sub secreto presentibus appenso.

---

367. **27. September 1481.** { **í Glaumbæ.**
11. Maí 1490. { **í Geldingaholti.**

Vitnisburðarbréf, að Árni Þorleifsson handleggr Þorgerði Hallsdóttur, konu Símonar Pálssonar, jörðina Merkigil í Eystrumdölum til fullrar eignar eptir gjöf Þorleifs Árnasonar föður síns.

---

[1]) Þetta orð vantaði í transskr., en Árni bætir því við, og þarf þess. [2]) xxx, stóð af vangá í transskr., en við það ritar Árni „corrige omnino: lxxx“, sem og er sjálfsagðr hlutr.

AM. Fasc. XXVI, 17, frumritið á skinni. Af 4 innsiglum eru 3 fyrir. — Apogr. 3598.

vm merkigil [j dolum.[1])

Þat gerum uer arngrimur kolbeinsson. erlendur olafsson. þorsteinn bessason. halluardr hallzson godum monnum uitturligt med þessu uoro opnv brefi þa lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund cccc. attatiger ok eitt ar um haustid tueimur not(t)um fyrir michaelsmesso í glaumbę i skagafirde uorum uer i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna er i einu hanndabandi uoro. arni þorleifsson af einne albu enn simon palsson af annare ok þorgerdur hallzdotter kona hans. ath fyr nefnndur arni þorleifsson handlagdi adr greindre þorgerdi hallzdottur iordina merkigil er liggur i æbęiar kirkiu sokn i eystrum dolum til fullrar eignar eppter giof þorleifs arnasonar faudur sins er þa var fram lidenn. Ok til sanninda hier um settum uęr fyrnefnder menn uor incigle fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat i gelldingahollte i skagafirdo þridiudaghinn nęsta fyrir hallvardsmesso niu arum sidar enn fyrr seger.

---

368. **2. Október 1481. á Aurriðavatni.**
28. Febrúar 1482. í Stafafelli.

Benedikt Sæmundsson selr með upplagi og samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar síra Ögmundi Andréssyni fimtán hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Kálfafellskirkjusókn fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 12, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af þrem innsiglum er nú eitt fyrir. — Apogr. 2875.

kavpbref um Borgarhofn[2]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sueinn prestur jonsson sigurdr markusson ok olafur jonsson quediu guds ok sina kunnigt giorande ath þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi. ꝏ cd. lxxx. ok eitt

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi, nema frá [sem er ritað á 17. öld. [2]) Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

ꝍr. a þridiudaginn næsta epter ꝺikaels ꝺesso a auridauatne j fliotzdals herade j askirkiu sokn. vorum uier j hia saum ok heyrdum ꝍ ord ok handaband þessarra manna. sira augmundar andressonar af einni alfu. enn benedictz sæmundzsonar ok sigridar hallsdottur konu hans af annarre alfu. ath suo fyrir skildu. ath adrnefndur benedict sellde fyrrskrifudum sira augmunde med upplagi ok samþycke sigridar hallsdottur konu sinnar. xv.^c j borgarhoffn er liggr j kalfafellz kirkiu sokn sem hann hafdi erfft epter sigride heitenna jonsdottur modr sina til frials forrædis ok fullrar eignar. undan sier ok sinum erfingium. Hier j mote gaf optneffndur sira ǫgmundr fyrnefndum benedict .x. bulæg kugillde .v. gelldfiar hundrut ok .v. hundrvt j ollum fulluirdis penningum. skylldi af þessum fyrskrifudum penninngum gialldazt ath næstum fardogum .vij malnytu kugillde .iij. gelldfiar hundrut ok .ij^c j ollum þarflegum penningum. enn allt jnnan þrennra .xij. manuda. Hier med skyllde fyrskrifadr sira ǫgmundr taka ath sier adr greindan fimtan hundrada part j greindre borgarhofn fǫstudagin j næstum fardǫgum. med ollum þeim gǫgnum ok gædum. sem fyr greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. ok hann uard fremzt eigande ath. Skyllde tittnefndur sira augmundr hallda opt nefndum jardar parte til laga. En þratt nefndur benedict suara lagariptingum ꝍ greindum jardar parte. Ok til sanninda hier um settum wier fyrnefnder menn uor jnsigle fyrer þetta iardarkaups bref skrifat a stafafelle j lone fimtudagin j jmbrvdogum ꝍ langafostu. ari sidar enn fyr seger.

---

369. **5. Oktober 1481.** **á Munkaþverá.**

Vitnisburðarbréf, að Magnús djákni Þorgrímsson og Una Þorgrímsdóttir systir hans hafi samþykt allan skilmála Magnúsar Jónssonar og Margrétar Finnbjarnardóttur móður þeirra um jörðina Skóga í Öxarfirði.

AM. Fasc. XXVI, 20, frumrit á skinni. Síðara innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3019.

samþýktarbref vm skoga vit magnus jonsson 1481[1]).

Þat giorum vid illhvgi þorgilsson ok jon sigmundzson godvm monnum viturligt med þessu ockru opnv brefi at uid uorum[2]) saum ok heýrdum a at magnus diakni þorgrimsson ok vna þorgrimsdotter syster hans samþýgtu med handabandi vid magnus jonsson um allan þann giorning ok skilmala sem greindr magnus jonsson ok margret finbiarnardotter moder þeira hofdu giort sin a milli vm jordena skoga er ligr j auxarfirdi. Ok til sanninda hier um settum vid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat a munckaþuera friadagin næsta epter mickilsmessv þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund fiogur hundraud atta tiger ok eitt ar.

---

370. 17. Oktober 1481. í Hruna.

Andrés Hauksson og Guðrún Þorleifsdóttir kona hans selja síra Árna Snæbjarnarsyni jörðina alla Hæl í Eystrahrepp, tuttugu hundruð að dýrleika, fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 68, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM Apogr. 1927.

Kavpbref oc kvittvnnar fyrir Hæle j Avstrahrepp·

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra senda Gvdmvndvr prestvr þorkielsson. Þorlleifvr Ormsson. Bryniolfvr Eirecksson. Jon Gellisson. Sigvrdvr Oddzson. Magnvs Olafsson kvediv gvdz oc sina kvnnigtt giorandi med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingatbyrd vors herra Jesv Christi ɱ. iiij^c Lxxxi. ar j kirkivnne j Hrvna j Hrvnamanna hrepp in assvmptione[3]) beate Marie virginis. vorvm vier j hia savm oc heyrdvm a ord oc handaband þessara manna. sira Arna Snæbiarnnasonar[2]) af einne alfv en af annare Anndres Havksonar oc Gvdrvnar Þolleifssdottvr konv hans. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at fvrgreind hion Andres oc Gvdrvn selldv advrnefndvm sira Arna Snæbiarnnarsyni[2]) jordina alla Hæl. xx^c at dyrleika. er

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo. [3]) Þ. e. 15. August.

liggvr j Eystra hrepp j Steinsholltz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm oc gædvm sem greindre jordv fyllger og fyllgtt hefer at fornv oc nyiv oc Andres oc Gvdrvn hofdv fremst eigandi at ordit til ytzstv vmmerkia vid adrar jarder.

Hier j mot skyllde opptnefndvr sira Arne gefa oc giallda advr greindvm hionvm Andresi og Gvdrvnv .xxv.c med svo vordnvm fridleika sem hier seigir. xv malnytv kvgillde. iiijc j gielldvm navtvm. viii savder tvævetrer oc tolf vetvrgamler fyrer ijc oc ijc j koplvm. jc j vadmalvm. jc j smiore oc ijc j þarfligvm peningvm. Skyllde optt nefnd Gvdrvnn eignast hier af jc fyrir sitt vpplag. vorv þessir greinder peningar aller advr vt lvcter. medkiendizt advr greindvr Andres þar þa fyrir oss at hann hefdi vpp borid heilan pening oc halfan oc alla þar j mille fyrir advr greinda jord Hæl svo sem þeirra kavp vtvisar oc advr skrifat stendvr. þvi gaf þrattgreindvr Andres med samþycke oc vpplagi Gvdrvnnar konv sinnar j sama handabandi titt nefndan sira Arna avllvngis kvittan vm alla fyrskrifada peninga oc jardar verd oc ækærvlavsan fyrir sier oc avllvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm. skyllde titt nefnd hion Andres og Gvdrvn svara lagariptingvm æ advr greindri jordv Hole. eñ sira Arnni hallda til laga. oc ef jordin genge af honvm med logvm þa skyllde hann ganga domlaust aptvr at sinum peningvm med svo vordnvm fridleika sem in komv.

Og til sanninda hier um settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref og kvittvnnar. skrifat j sama stad midvikvdagin næsta fyrir festvm Matthei apostoli et evangeliste æ sama are sem fvr seiger.

---

371. 27. Oktober 1481. á Helgafelli.

Sigurðr Daðason selr. í umboði Andréss Ámundssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur konu hans, Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munaðarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð í lausafé, með öðru skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landsskjalasafni.

Vm̄ Munadarness Brief.

Þad giorum vier Einar Þorarinsson. Magnus Halldorsson. Ormur Hakonarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu brefe þa er (lidit) var fra hingadburd vorz herra 1481 ár a Helgafelli ;j Helgafellz sueit Laugardaginn næstan̄ fyrir festum Apostolorum simonis et Iudæ. vorum vier j hia sáum og heyrdam á ord og handaband þessara Erligra manna Herra Halldorz med guds nád abota a Helgafelle. og Sugurdar Dadasonar ad so fyrir skildu. ad Sugurdur Dadason j vm̄bode Andres Amundssonar og hanz kuinnu Gunnhilldar Pieturzdottur selldi adurnefndum Abota Halldore Jordina Munadarnes j Triegilldisswijk. er liggur j Arnesskirkiusokn. thil æfinligrar eignar. og fwllz forrædiss med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýu. og Hwstru Gunnhilldur Pietur(s)dotter var fremst eigandi ad ordin. edur sijna thilgiof edur sijna fiordungzgiof epter Loptt heitinn Ormsson Bonda sinn. epter þui sem þau bref vtvijsa. sem þar ero vm̄gior. hier j mot gáf Halldor (aboti) xx^c med þessum frijdleika. iiij malnytu kugilldi. hest og xviij fiordunga smiorz fyrir iij^c. eygeinginn vxa fyrir iij^c viij sauder gamler fyrir ij^c. iij halfstyckissklæde fyrir vj^c. x vætter skreidar fertug vætta fyrir ij^c. skilldi greindur Sugurdur suara lagariptingum á Jordunne ef Steffan Erfingie Lofftz Ormssonar villdi vppa tala þa hann væri af omaga alldri. enn Halldor Aboti hallda thil laga.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta Jardakaupzbrief degie sijdar enn fir seigier.

---

372. **29. Október 1481.** **á Hlíðarenda.**

Tylftardómr útnefndr af Eyjólfi lögmanni Einarssyni um kæru Erlends bónda Erlendssonar til Eiríks Jónssonar um hald á jörðunni Lágafelli í Eystrum-Landeyjum; dæma þeir Erlendi jörðina af því að hann sýndi tylftardóm, að eystri hlutinn í meiri Sámstöðum, er Guðmundr Jónsson hafði gef-

ið fyrir Lágafell, var af honum dæmdr; ennfremr sýndi Erlendr, að hann væri eignarmaðr og sóknari jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVI, 19, frumrit á skinni og hafa aldrei fyrir það komið fleiri en tvö innsigli, sem nú eru dottin frá. — Apogr. 2898.

domur vm lagafell j landeyum.[1])

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra señda joñ magnusson. þosteirn palson. gvdmvndur eireksson. teitur palsoñ laugriettvmenn. helge teizson. jngimvndur gunarson. þorlakr hreiñson. þorvalldur stýrmissoñ. magnus joñsoñ. arñe olafsoñ. þorsteinn brañdsoñ. brodde þorlaksoñ. kuediu guds ok sina kunnegt giorandi at þa er lidit var fræ hiñgadburd vors herra jhesv christi þusuñd fiogur hundravt attatiger ok eitt ar. faustudaginn næsta fyrir tueggia postulamessu simonis ok iude vm hausted. æ huole j huolshrepp æ þiñgstad ʀiettvm. Vorum vier j dom nefnder aff ærligum manne eyolfue einarsýne. laugmanne sunnan ok austan æ jslande. at dæma j mille ellendz boñda ellenzsonar ok eireks jonssonar vm þa akærv er adur nefñdur ellendr hafde til ýrnefnz eireks at hann hiellde ok hefde vmbod ýfer jordunne lagafelle er liggur j aýstrvm landeýium j krosskirkiv sokñ ok hann reiknade sina eigñ. nv saker þess at oftt nefndr eirekr medkendizt at hann væri þar stefndr. þat ok annat at titt nefndur eirekr syñde þar bref ok jnnsigle at hann hefde fullt vmbod ok laugligt forsuar fyrir adur greindre jordu. þui dæmdum vier nefnder domsmenn stefnuna laugliga ok tittnefñdañ eirek rietliga fyrir kalladan. nu med þui at tittnefndr ellendr syñde þar xij manna dom at enn eýstri hlutenn j meirum samstodvm. ok gvdmvndur jonson hafde gefit fyrir lagafell voru af honum dæmder.

Jtem j annare greiñ syñde þratt nefndur ellendur bref at hann væri eignarmadur ok soknare greindrar jardar lagafellz þui dæmdum vier opt nefnder doms menn þrattnefndum ellende optnefnda jord lagafell til fullrar eignar ok frials forrædes ok ʀiettliga mega at sier taka at næstum fardogum.

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) þ. e. 26. Okt.

samþýkte eÿiolfur einarssoñ laugmann þennan vorn dom. Ok þui setti hann sitt jnnsigle med vorum jnsiglvm fyrir þetta domsbref er skrifat var ꝍ hlidareñda j fliotzhlid a manudaginn næsta fyrir allra heilagra ꝍesso vm hausted. a sama are sem fÿr seiger.

---

373. 10. Nóvember 1481. á Skarði.

Einar Björnsson gefr Thumasi Hrafnssyni jörðina Dögurðarnes á Skarðsströnd upp í þjónustulaun hans um sex tólf mánaði og áverkabætr, og þar til gefr hann honum tíu hundruð, með fororði því, er bréfið greinir.

Eptir Dagverðarness og Dimonarklakkaskjölum (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), afskript stafréttri eptir frumriti. „Ofanskrifad Bref er Rigtug Copia af heilu og Vellæseligu Original Kalfskins brefe, med einu ósköddudu hangande Insigle Einars Biörns Sonar, og færer hann j sinu Vopene Hialm og Skiolld med Einhyrninge“.

Þat giore eg einar biornsson godum monnum uiturligt med þessu mínu opnu brefi. at eg medkennumzt at eg hefi gefit thumase hrafnssyni jordina dögurdarnes er liggr a skardzstrond j skardz kirkiusokn med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og eg uard fremst eigandi epter modr mina til æfinligrar eignar honum og hans erfingium. enn undan mier og mínum erfingium j suo mata at eg gelld honum upp j þessa somu jord sín þionuztulaun fyrir þa. ui. tolf manade er hann hefir mier þionat og þar til hans auerkabætur er ec atte at bitala honum. skal þetta mitt gialld edr giof snuazt upp i mína tiundargiof edur fiordungsgiof efter þui sem dandemonnum þiker eg fremzt med logum hafa matt giora. hier til gef ec honum .x. hundrud. Og til sanninda hier um setta eg mitt insigli fyrir þetta bref er skrifat uar a skarde a skardzstrond. laugardagin næsta fyrir marteinsmesso. þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. ꝍ. cccc. lxxx og eitt ar.

374. 17. Nóvember 1481. á Þverá.

Vitnisburðarbréf tveggja manna, að jörðin Dálksstaðir á Svalbarðsströnd hafi aldrei verið ákærð af Jóni þistli né Björgu konu hans eða Þórnýju dóttur þeirra, — og hafa þeir um fjóra tigi vetra á Svalbarðsströnd verið, — og eigi hafi jörðin ákærð verið fyrri en Ólafr Haldórsson ákærði.

AM. Fasc. XXVI, 13, frumrit á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — Apogr. 167.

Vitnisburdur svalbardzstrendijnga ad dalkstader hafe ecki verid ꜳ́hrærder.[1])

Þat gervm vith kolle vigfvsson og[2]) are eireksson godvm monnvm viturlegt med þessv ockrv opnv brefe at vit havfvm verit ꜳ svalbardzstravnd optsinnis vpp ꜳ fior(a)tige vetvr. og[3]) havfvm vit alldre heyrtt þat. at jorden dalstader[2]) er liggur j s(u)albardz þingvm hafe verit ꜳkærd af jone þistle ne biorgv konv hans og[3]) eige af þornyiu dottvr þeirra. Ok[3]) eigi fyr en olafvr halldorson ꜳkærde. vilium vit hier sveria[4]) epter þo þurfa þike. Og[3]) til sannennda hier vm settvm vith fyr nefnder menn ockvr jnsigle fyrir þetta vitnisbvrdarbref. er skrifat var ꜳ þvera j hnioskadal lavgardagen næstañ epter ɱarteinsmessv. þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jesv christi þushund. cccc. attatiger og eitt ar.

---

375. 2. December 1481. undir Felli.

Andrés Guðmundsson gefr kirkjunni undir Felli, í Skógi og á Brekku í Hvoldal sex manna íferð í Saurbæjarfjöru.

AM. Apogr. 2360. „Ex Exemplari Einari Einarii Judicis Bardastrandensis“ (AM.). Afskriptin er staðfest: „Medkienumst vier underskrifader menn, ad wier sied höfum og yferlesed swo látande bref sem hier fyrer ofan og framan skrifad stendur, ásamt med Sira Olafs Brandssonar, Gisla Biörnssonar og Geirmundar Olafssonar vidimns, innehalldanda, ad þeir þetta sama bref, um Skogs kirkiu itak j Saurbæiar

---

[1]) Utan á brefinu með hendi frá c. 1700. [2]) Svo. [3]) Svo. [4]) severia, frbr.

fiöru, sied og yferlesed hafe, med heilu hangande Innsigli, hvert þeirra vidimus skrifad var ad þyckvaskoge þann 8. dag Martii Anno 1609. Enn þetta wort transskriftarbref er ritad j Skálhollti þann 24. dag Novembris Anno Christi 1704. Magnus Markusson. e. h. — Arngríjmur Biarnason Egh. — Þorkell Arnason e. h. — Wigfus Jonsson e. h."

Þat giori eg andres gudmundsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ec hefer gefit æfinliga. vj. manna jferd til ʀeyztlu j saurbæiarfioru þessum þrimur kirkium. kirkiunni under felle oc kirkiunni j skogi oc kirkiunni a brecku j hvoldal oc skulu vera .ij. uppreidslumenn med huorium sex. skal þetta standa æfinliga suo leingi sem fiaran vinzt. for þesse min giǫf framm j kirkiunni vndir felli j kollafirdi þessum godum monnum næruerundum halluardi jonssyni oc arna hermanzsyni. Enn þa var lidit fra gudz burd ꝏ. cccc. lxxx. ok eitt ar. sunnudagen fyrstann j jolafǫstu.

---

376. 5. December 1481. á Þverá.

Vitnisburðr Óla Bjarnasonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVI, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir, en nokkuð brákað. — Apogr. 166.

Þat gerir eg ole biarnason godvm monnum viturlegt med þessv minv opnv brefe. at eg var þar j hia sa og eheyrda[1]) eg æ. æ dalstavdvm.[1]) æ svalbardzstravnd. favstvdagenn fardagenn næstañ efter er þorkell boñde bergson saladizt fyrir vm veturenn. var gvdrvn andresdotter kona hans þa æ dalstavdvm[1]) og lyste sig þar malakonv j gardenn efter þorkel bergson boñda sinn. en jon þistill lyste Biorgv þorkelsdotter konv sina lavglegañ erfingia efter favdur sin. en adur nefnd gvdrvn hiellt sina eign jordena dalstade. geingv þa titt nefnd hion. ion og biorg til handabanzt med gvdrvnu andresdotter. og lucktv henne alla jordena dalstade til fullrar eignar j mala sinn. þessvm dande-

[1]) Svo.

monnum hia veravndvm. ole oddzson og olafur magnusson leikmenn. og fleirvm avdrum. Ok[1]) hier vil eg sveria efter ef þvrfa þiker. Og[1]) til sannenda hier vm setta eg oli biarnason forsagnarvottur mitt jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref skrifat æ þvera j hnioskadal midkvdagenn næstan fyrir nihculas[1]) Messo þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þushvnd .cccc. attatiger og eitt ar.

---

377. 19. December 1481. í Rómaborg.

Bréf Julíanuss biskups af Sabina umboðsmanns Sixtuss páfa hins fjórða til (Magnúsar) Skálholtsbiskups (Eyjólfssonar) um giptingarleyfi Páls Jónssonar og Solveigar Björnsdóttur og Orms Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur, og er biskupi hótað stefnu á páfagarð, ef hann framkvæmi ekki skipan postullegs sætis.

Landsbókasafn 62. 8vo bls. 6—9, skr. c. 1750 „Eptir pappírs Manuscr. ei gömlu. utan á því stendur: Skardsbref 1498“. Er sú afskript kölluð hér *a*. — Advocates Library Edinb. 21, 7, 14. 4to (FM. 64. 4to) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770 (= *b*). Það er töluverðum erfiðleikum bundið að árfæra þetta bréf, af því að frumrit þess þekkist nú ekki,[2]) og afskriptir þær af íslenzku þýðingunni af því, er fyrir manni hafa orðið, hafa misskrifað ár páfadóms Sixtuss fjórða, svo að eptir því yrði þetta bréf frá 19. Dec. 1479, en einmitt 20. Dec. það ár, eða daginn eptir, er fyrra leyfisbréfið dagsett, sem þetta bréf skírskotar til, og er í afskriptum beggja bréfanna sagt, að þau sé gerð á „níunda ári“ Sixti páfa hins IV. Um fyrra bréfið kemr þetta vel heim (20. Dec. 1479, Nr. 231), því að einmitt þá um vorið hefir Páll Jónsson verið búinn að biðja Solveigar Björnsdóttur, og 5. April 1479 (Nr. 183) samþykkir Ólöf Loptsdóttir móðir hennar, að sá ráðahagr megi takast fyrir sér, ef Páll fái leyfi af kirkjunnar valdi, því að fjórmennings

---

[1]) Svo [2]) Þetta bréf mun enn með fleiri Skarðsbréfum hafa verið til í frumriti á Skarði fram undir 1600 eða leingur, svo sem skilja er af orðum Jóns Guðmundssonar lærða 1644 í „Tíðsfordríf“: „Margar dröslur, dóma og stórskrár sá eg á Skarði þau sex ár, eg þar var; einninn páfabréfið með hans eigin bulla í pjátröskjum óspjallað, Þorleifs ríka Björnssonar bónda, Solveigar og Ingveldar bréf um þeirra ektaskaparleyfi, sem taldist 3. og 4. að frændsemi. Jómfrú þessi Solveig, svo leingi kend, hafði átt áðr sjö launbörn við Jóni yngra Þorlákssyni, bróður Jóns eldra, sem skrifað hefur Skarðsbækr stóru, þann tíma, hún sat á Hóli í Bolungarvík“ (ÍBfél. Kh. 35 Fol. bls. 89).

meinbugir voru á. Hefir Páll þá þegar um verið leitað leyfis til hjónalagsins hjá Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, en biskup synjað, og liklegt að eins hafi farið um erkibiskup. Þá hefir Páll sent til páfa eða umboðsmanns hans og keypt fyrra leyfisbréfið frá 20. Dec. 1479, og hefir það ekki getað komið út til Íslands fyrri en með vorskipum eða á öndverðu sumri 1480. En ekki hefir Magnús biskup skipszt mikið við það, og hefir hann enn neitað að samþykkja hjónaband þeirra Páls og Solveigar, og þar við hefir það bæzt, að Ormr bróðir Páls og Ingibjörg Eiríksdóttir hafa heldr ekki feingið leyfi af biskupi til hjónalags. Hafa þeir bræðr þá gert mann á páfagarð eða til umboðsmanns hans og látið kæra Magnús biskup fyrir páfa um óhlýðni hans við bréf páfans, og þá hefir þetta síðara leyfisbréf að munnlegu boði páfa, „i lifandi raddar hljóði", verið gefið út, og veltr á því hvaða ár það muni hafa verið. Ártalið 1498, sem stóð á afskript þeirri, er ritari afskriptarinnar í 62. 8vo hafði fyrir sér, nær eingri átt, því að þá eru þau bæði dáin Páll og Solveig, og þurftu ekkert giptingarleyfi úr því. Solveig dó á tímabilinu frá 17. Jan. — 28. Marts 1495, og Páll er dáinn fyrir alþingi 1497. Er því ártalið 1498 sjálffallið, og getr ekki merkt annað en að það ártal hafi staðið á öðrum bréfum, sem með þessu bréfi lágu, ellegar þá að þetta bréf hefði verið transskriberað á íslenzku það ár.[1]) Af eiði Solveigar Björnsdóttur frá 2. Maí 1484 sést það eitt, að hún sver fyrir alla karlmenn, nema Pál Jónsson og Jón Þorláksson, en hitt sést ekki, hvort þau Páll og hún eru þá gipt eða ekki; þó er næstum svo að sjá som það hafi ekki verið, og hafi Magnús biskup enn þæft í móti og viljað hnekkja hjónalaginu með því að Solveig hafi föstnuð verið Jóni Þorlákssyni fyrrum eða væri að öörum kosti lauslætiskona, og því hafi Solveig unnið eiðinn. En þegar hér var komið hlaut páfabréfið þó að vera útgefið fyrir nokkru og jafnvel fyrri en 19. Dec. 1483, því að annars hefði það tæplega getað verið komið til Íslands og álita biskups fyrst i Mai 1484. En seinna en 19. Dec. 1483 getr bréfið ekki verið útgefið, því að Sixtus fjórði dó 12. Aug. um sumarið 1484, en vigðr var hann til páfa 25. Aug. 1471. Eru því þau ár páfadóms hans, sem hér veltr, á þessi:

IX. ár 25. Aug. 1479 — 25. Aug. 1480.
X. ár „ — 1480 — „ — 1481.
XI. ár „ — 1481 — „ — 1482.
XII. ár „ — 1482 — „ — 1483.
XIII. ár „ — 1483 — 12. Aug. 1484.

Af þessum árum má hér um bil með vissu fella úr 1483, eins og áðr greinir. Árið 1480 getr tæplega komið til greina, því að liklega hefir geingið í þófi með þeim biskupi og Skarðverjum um fyrra bréfið svo

---

[1]) 1498 var auk þess orðinn páfi Alexander VI., og var hinn 19. Dec. það ár á 7. ári páfadæmis hans, og var þá dáinn einn páfi (Innocencius VIII $^{12}/_{9}$ 1484 — $^{25}/_{7}$ 1492) á milli hans og Sixtuss. Í hvorugri afskriptinni stendr heldr nafn Alexanders, en þar á móti Sixtuss.

langt fram eftir því ári, að varla hafi unnizt tími til þess að ná á páfagarð það ár. Hins vegar verðr árið 1481 líklegast, bæði af því að þá var hæfilegr tími liðinn frá fyrra bréfinu, og svo af því, að ekkert er sennilegra en að hausavíxl hefði orðið hjá afskrifurum eða þýðendum bréfsins á IX. og XI., ef í latínska bréfinu hefði staðið: „anno XI. pontificatus domini Sixti pape quarti", og að þá hefði komið út af ógáti í íslenzkunni „á IX. ári" o. s. frv. Getr varla hjá því farið að þetta muni láta nærri.

Sídara pávabref sem þav Pall oc Solveig fengu.[1])

Virduglegum fodur i Christo N. med guds nád Biskupe í Skálahollte edur hans umbodsmönnum i andlegum efnum sendir[2]) Julianus med guds miskun Biskup Sabinensis heilsan og hreinan kiærleika i Drottne.

Vegna Pals Jonssonar leikmanns og þeirrar konu Solveigar Biörnsdottur og einnin Orms Jonssonar leikmans og þeirrar konu Jngebiargar Eyreksdottur úr ydar Stigte er oss framborin bæn. sem innehiellt ad þesser menn hefde ádur fengid bref um hiónaband sín í mille[3]) ad mega gaura[4]) i fiorda lid med ráde og Dispenseran ydar herra Biskup til ydar edur ydar umbodsmanna i andlegum Efnum. huört bref medal annara greina[5]) innehiellde[6]) ad ef þvílíker skyllduliđer være á millum þessra. skylldu þier dispensera og leyfa ad adursagt hiónaband binda mætte. hvilíkt bref ydur tilsendt og med tilbærelegum hætte afhendt þier ecke hafid viliad medtaka nie[7]) því hlýda til undansláttar Embættesins og postuligs sætis forócktunar. sem sagt er. og enn nú vilied ecke. hvar um adur skrifader menn hafa látid supplicera. svo ad þeim kynne fyrer tilhlutan þess postullega sætis um lækning forsied verda. Þar fyrer í krapte og nafne herra pavans. hvörs umbod vier sierdeilis höfum og af hans sierdeilis bifalningu um þetta efne sem til vor er sked i lifande raddar hliode tilsegium og bífölum ydur i krapte heilagrar hlýdne under bannspínu og skylldum ad þier hlýdid ádurskrifudu brefe. og látid hlýda og halldid ydur so i þessu efne ad háskasamlegt hróp kome

[1]) *b;* vantar í *a;* [2]) *b;* þetta orð stendr í svigum í *a;* [3]) millum, *b;* [4]) giora, *b;* [5]) b. v.; vantar bæði í *a* og *b;* [6]) innehelldu, *b;* [7]) e(du)r, *b;*

ecke yfer ydur til eyrna herra pavans og ad vier þurfum ecke ad kalla ydur personulega fyrer oss.

Utgefid Róm hiá Ste Petre under Jnnsigle vors umbods Embættis 19[1]) Decembris á[2]) 9da[3]) áre pávadæmis[4]) herra Sixti pava hins fiórda.

---

378. **4. Janúar 1482.** **Í Snóksdal.**

Vitnisburðarbréf Sigurðar Daðasonar, að Loptr Ormsson hefði gefið guði og sankti Pétri jörðina Staðarhól, svo framt sem hann ætti ekki skilgetin börn eða arfleiddi ekki þau börn, sem hann ætti við Steinunni, en ekki framar.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1464 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644 epter ödru vidimus 1547".

Þat giore eg sigurdur dadason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu b[ref]i at eg uar þar i hia at loptur Ormsson. sem gud hans sal nade. taladi suo felldum ordum fyrir mier og fleirum audrum dandi monnum. at hann hefdi gefit gudi og sancte petri jordina stadarhol. suo framt sem hann ætti ecki skilgetin baurn edur arfleiddi ecki þau baurn sem hann ætti vit steinuñe. enn ecki framar. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. og til sannenda hier um setta eg mitt incigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat i snoksdal j middaulum faustudaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi ꝏ. fiogur hundrud attatiger og tuau ár.

---

379. **5. Janúar 1482.** **á Kvennabrekku.**

Vitnisburðarbréf Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson lýsti því, að því gæfi hann Staðarhól „til beneficium" heldr en

[1]) XIX., *b.* [2]) *b;* sl. *a;* [3]) IX., *b,* [4]) pavadoms, *b.*

annað sitt höfuðból, að hann vildi ekki að Solveig móðir sín nyti eða hennar börn þau, er hún ætti við síra Sigmundi.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem dátt i sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það.— Apogr. 1465 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transscripto Mag. Bryniolfs og 4ra annarra, giördu 1644 epter ðdru vidimus 1547".

Þat giore eg helgi olafsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at eg heyrdi lopt heitinn ormsson lysa þui fyrir mier. at hann gæfi þui stadarhol til beneficium. helldur enn annat sitt hofudbol. at hann uilldi ecki at solueig moder sin nyti edur hennar baurn þau hun ætti uid sira sigmundi. ef hans baurn kynne hennar ecki niotandi verda og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Og til sannenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta uitnisburdarbref. skrifat æ kvennabrecku j breidafiardardaulum laugardaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi. ɱ. cd. attatiger og tvau ꜳr.

---

380. 1. Febrúar 1482. á Draflastöðum.

Vitnisburðarbréf Gríms Þórðarsonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 2, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir.— AM. Apogr. 169.

Þath giore ek grimur þordarson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at ek heýrdi þath talat þa þorkell bergsson lifdi at gudrun añdresdot(t)er ætte segxtie huñdrada j mala sinn hia þorkele bergssýne manne sinum enn eigi visse ek þar sannleik uppa. suo ok heýrdi ek þat sagt at jon þirstill ok biorg þorkelsdotter kona hans hefdi luckt gudrunu añdresdottur j mala sinn jordina dalgstadi ꜳ sualbardzstraund ok þar bio hun til þerss et hun do. ok akiærdi hana einge ne omakadi um fýr greinda jord suo at ek heýrdc þerss getit. ok þa tok at sier þorkell sueinsson

jord ok penninga ok hielltt medan hann lifdi. ok þa sueinn þorkelsson epter hann. ok hann gaf dottur sinne er bauduar finnzson atte ok hier veit ek aunguañ hafa verit akiærdañ af þerssum ok eigi þa sem æ hafa buit sidan ꜳ opt nefndri jordu af erfingium þorkels bergssonar. so ek hafi þat vitat vppa fioritigi vetur ok hier skal ek sveria epter ef þurfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifat var ꜳ draflastaudum j hnioskꜳrdal fimtudaginn næsta fyrir pvrificacio sancte marie þa et lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi þussuñd fiogur huñdrud. lxxx ok t(u)au ær.

---

381. 26. Febrúar 1482. í Laufási.

Vitnisburðr Hallgeirs Sigurðssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 1, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 171.

Þath giore ek hallgeir sigvrdson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi at ek heẏrdi þath sagt ath ion þirstill ok biorg Þorke(l)sdotter kona hans hefde lvckt gvdrvnu añdresdottvr j mala sinn jordina dalgstadi a svalbardrz stravnd ok þar bio hvn til þerss er hvñ do ok akiærdi hana eiñge ne omakadi vm fyr gre(i)nda jord svo at ek heẏrde þess gettit ok þa tok at sier þorkell sveinsson jord og penninga ok hielltt medan hann lifdi ok þa sveinn þorkelsson efter han ok hann gaf dottvr sinne er bavdvar finnzson atte ok hier veit ek avngvañ hafa verit akiærdañ af þerssvm. svo bio ek a fẏr greind(r)e jordv dalstodvm upp a xı tolf manudo ok akærde mig eingenn ok eigi þa adra sem a hafa buit sidan a opt nefndri jordv af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa fioritigi uetur ok hier skal ek sveria efter ef þvrfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta vittnisburdarbref er skrifat uar j lavfase j eẏafirdę þridivdagenn næsta fyrir translacio sancti johannis episcopi þa er

lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesu christi þvssvn̄d fiogur hvūdrud lxxx ok tva(u) ar.

---

382. 10. Marts 1482. á Víðivöllum.

Hallsteinn Þorsteinsson gefr aptr í vald Benedikts Sæmundssonar það sama lögveð, sem hann hafði lagt upp í fimtán hundruð í Borgarhöfn í Hornafirði, en Benedikt gefr hann kvittan um meðferð og byggingu á Borgarhöfn með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 11, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af fjórum innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 2876.

vm borgarhôfn[1])

Þat gerum vier gudmundr halluardz(son). ion̄ arnason. ion̄ broddason ok helge oddzson godum monnum kunugt med þessu voro brefi at þa er lidit var fra burd cristi ꝏ. cccc. lxxx. ok tuo ar. sunnudag næsta epter imbrudaga a langafostu[2]) a videvollum ytrum j fliotz dal voro vier j hia saum ok heÿrdum æ ord ok handaband þeirra hallsteins þorsteinssonar af einne alfu ok benedict(s) sæmundzsonar af annari at suo fyrir skildu at hallsteinn gaf aptur j ualld benedictz þat sama laugved. sem hann hafdi lagt upp j .xv c. j borgarhofn er ligur j hornafirde. sua þar skÿlldi hann ongua tiltolu eiga né hans erfingiar. hier j mot gaf fyrgreindr benedict adrnefndan hallstein aullungis kuittan fyrir sier ok sinum erfingivm vm alla medferd ok bÿgging a jorduni borgarhofn sua micklum partt sem benedict atti þar vt j. sua skylldi hallsteinn kuittur vm alla leigu af þeim .x. c. sem hann atti at luka benedict fyrir .x. c. j borgarhofn. sua skÿlldi þeir kuittir allir sem hallsteinn hafdi kuitta gert vm landskyllder ok verleigur. vetur ok sumar. vt af borgarhofn. vppa sua lan̄gan tima sem hallsteinn hafdi borgarhofn haft vegna benedictz. ok til næstu fardaga nu j vor er kemur. Ɛnn epter faranda fra fardaugum j vor arliga skÿllde hallsteinn luka benedict .x. aura j leigu huert ar

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) þ. e. 3. Marts.

af þeim .x. c[rum] sem hallsteinn atti at luka benedict fyrir þann tíu hundrada part sem hann keypti j borgarhofn at benedict. medkendizt benedict at hann hefdi sellt ok feingit hallsteine halfan þridia tug .c.[a] j borgarhofn. Samþyckti sigridr hallzdottir kuinna benedictz allan þenna gierning þeirra j mille. Ok til sañinda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad j sama stad siau nottum sidar enn fẏr seger.

---

383. 18. Marts 1482. á Helgafelli.

Vitnisburðr Auðunar Oddasonar um landamerki milli Setbergs og Langadals litla, Valshamars og Bakka (Keisbakka) á Skógarströnd.

Landsskjalsafn 94² 4to bl. 158b (J.P.) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 21—22, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 38—41, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — AM. Apogr. 1604 og 1605. Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar II, 44—46.

Landamerke mille Setbergz og Langadælz litla.

Þad gioru vid Helge Helgason og Jon Eireksson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid vorum þar j hia saum og heyrdum á fostudaginn næstañ epter gregoriusmesso[1]). j Sydra Skogarnese. j micklholltzhrepp[2]) ad[3]) audun Oddason sőr sofelldañ vitnizburd fyrir sijra Helga Magnussyne profaste j millum Hijtarár og skraumu sem hier epter skrifad stendur.

Þesse er vitnisburdur Audunar Oddasonar vm landamerke j millum Setbergz og langadalz litlā a skogastrond. ad hann og hanz fader biuggu á Setberge langa æfe og voro þa eingin landamerke [halldiñ onnur[4]) en þan[5]) fyrgreindra jarda j millum. ad setberg ætti vpp ad merkegile enn langadalur ofañ ad vpp a fiall og ofan j áá epter þui sem gilid geingur. og Oddur leppur sem þa atti Langadal hiellt hann[6]) þesse somu landamerke. og eignadi alldre Langadal ofan yfer merkegil [og onguan heyrdi hann eigna Langadal ofan

---

[1]) Þ. e. 15. Marts. [2]) mykhollttzhrepp 264; [3]) 264, 252; sl. 94; [4]) [aunnur halldiñ 264; [5]) 264, 252; þa(!) 94. [6]) 264, 252; hin 94.

yfer merkegil[1]) fyrr enn narfa[2]) þorvalldsson. og olst fyrrskrifadur audun þar[3]) vpp. og var þar leingstvm̄ fram til þess hann var meir enn siotugur so hann visse þar til. þott hann væri vistum[4]) ȷ odrum sveitum. Heyrdi hann og af sier elldre monnum þesse landamerke sogd ȷ mille fyrrskrifadra jarda. enn eingin onnur so hann visse.

Þetta er vitnisburdur Audunar Oddasonar vm landamerki mille vắlzhamarz og bacha a skogarstrond ad fell þad er[5]) nu er kallad Midsaptanzfell. enn ad gomlu var kallad merkefell rædur landzmerkium[6]) j millum firskrifadra jarda. Stendur stor steinn vppa fellinu. og sionhending vr steininum og[7]) vpp ȷ fuglstapa[8]). þa sem standa vpp epter floanum. huor [ad rauk[9]) annarz. og so vpp ȷ gótur og þadan̄ og vpp ȷ ána stimlu. Jtem sionhending vr fyrrskrifudum steine a merkefelle og fram ȷ sio. heyrdi hann af eldri monnum þesse landamerke greind ȷ millum fyrrskrifadra ȷarda. enn eingie onnur. [So heyrdi hann og[10]) sinn fodur segia og adra gamla menn. ad Oddur Þordarson. er kalladur var leppur. hefdi rijdit a landamerki þesse enu somu. þa[11]) er hann selldi kolbeine keis ȷordina backa a skogarstrond. og þetta væri saunn landamerki þar j mille.

Og til sanninda hier vm̄ et cetera[12]) skrifad æ Helgafelle j Helgafellzsueit manudaginn næstan fyrir Benedictzmessu Anno ꝏ cd lxxx secundo.

---

384. 18. Marts 1482. á Helgafelli.

Dómr síra Helga Magnússonar prófasts og almennilegs dómara milli Hitarár og Skraumu um kæru Haldórs ábóta á Helgafelli til Narfa Þorvaldssonar út af aðtekt hans á ýmsum jörðum klaustrsins.

Eptir skjalabók i 4to úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar nú í Landsskjalasafni 94? með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

---

1) [sl. 264, 252; 2) Narffe 252; 3) b. v. 264, 252; 4) vid, b. v. 94 (útstrykað); sl. 264, 252; 5) b. v. 264, 252; 6) landamerkium 264, 252; 7) sl. 264; 8) foglstapa 264; folastapa(!) 252; 9) [858, 264; a reke 252; 10) [og suo heyrdi hann 264. 11) 264, 252; þar 94; 12) hér hættir 94; er því það, sem eptir fer, tekið eptir hinum handritunum.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sende[1]) eg sijra Helge Magnusson profastur og almenneligur domare j millum Hijtarár og Skraumu kuediu gudz og mijna kunnugtt giorandi. ad sub anno gratiæ 1482 manudaginn næstañ fyrir Benedictusmessu a Helgafelle j Helgafellzsueit. var Narfe þorvalldsson þar þa logliga fyrir mig stefndur fyrir þa akiæru er Halldor abote ad Helgafelle kiærdi til hans vppa klaustursins vegna a Helgafelle. J fyrstu grein. ad greindur narfi hefde gripid ʀapttvid klaustursinz a Helgafelle j Jordunne a Setbergi a Skogarstrond. og eignade sier þar Jtak vppa greinda Jord mote klaustnrsinz maldaga. Jtem fyrer adra sok ad firrnefndur narfe eignade sier og kirckiunne a Eyre skog upp j klaustursinz Jord a Straume. og sýnde þar fyrer huorke maldaga nie annad skial og hafdi vnnid þar j vppa morg ár j oleyfe klaustursinz vmbodzmanna. Jtem fyrer þrijdiu sok ad þrattnefndur narfe hielldi og hefdi halldid Jordina karstade. er liggur j Eyrar kirkiu sokn. og klaustursinz formenn eignudu klaustrinu ad Helgafelle. Jtem fyrir þa fiordu grein et cetera.[2])

---

385. **6. Apríl 1482.** **í Flatey.**

Magnús Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Jarlstaði í Bárðardal, en Magnús Þorkelsson kvittar nafna sinn um alla þá peninga, er hann átti að honum, og galt honum fimm ær með lömbum og fjögur ágildi í geldfé, og eru þeir þá kvittir hvor við annan.

AM. Fasc. XXVII, 5, frumrit á skinni. Innsiglin (þrjú) eru dottin frá.

Bref fyrir Jallstodum.

Þat giorvm vier tumas gudmundsson. eirekur þorarensson. biorn gvdmunsson godvm monnum vitvrlegt med þessv voru opnv brefi ath þar uorv uier j hia savm ok heýrdvm a

---

[1]) senda, hdr. [2]) meira er ekki skrifað af þessu bréfi í skjalabókinni, en skrifarinn (c. 1600) ritar að lyktum: „Finis est vere precium vult scriptor habere“.

ord ok handaband þessara manna magnus snorrasonar af einni alfv en magnus þorkelssonar af annare ath fẏr nefndr magnus snorrason selde greindum magnuse þorkelsẏne jordena jallstade j bardardal er liggr j lvndarbrekkv kirkivsokn̄ med aullvm þeim gognvm ok gædvm er greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nẏiv er optt nefndr magnus snorrason vard fremzst eigande ath. en hier j mot gaf magnus þorkelson alla þa penninga kvitta er han atte ath titt nefndvm magnuse snorrasẏne og þar til fim ær med lombvm ok fiogr agilde j geldfe. skylde titt nefndr magnus þorkelsson halda sagdre jordv til rettra laga en magnus snorrason skylde svara lagariptingv a fẏrgreindre jordv. vorv vier oc fẏr greinder menn nær stadder ok til kallader er opptt nefndr magnus snorrason medkenndez ath hann hefde fulla peninga upp bored fyrir jordena jarlstade sem honum vel anægde oc þvi gaf þratt nefndr magnus snorrason opttnef(n)dan magnus þorkelson avlldvn(g)es kvittan oc akiærvlavsan vm fẏr greint jardar verd fyrir sier oc ollum sinum epterkomen̄dum. oc til sannennda hier vm settv vier fyr greinder men vor jnnsigle fyrir þetta kavps oc qqvittvnar bref er giort var j flateẏ laugardagen j helgu vikv þa er lided var fra hingadbvrd drottens vors þvsvnd fiogvr hundrvd atta tiger ok ii ar.

---

386. 11. Apríl 1482. á Helgafelli.

Daði Arason selr Eiríki Haldórssyni og Ormi Jónssyni löglegum umboðsmanni hans jörðina Hrís milli Höfða og Ennis á Snæfellsnesi fyrir tuttugu og átta hundruð í lausafé, en Daði tilgreinir, að Snóksdalskirkja eigi skipstöð í Klett, búð og eldiviðarítak, og Eyrarkirkja búðarstöð.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 47—48 með hendi Finns biskups Jónssonar á unga aldri, og staðfesta þeir, hann og faðir hans afskriptina: „Þetta er ordriett vid sitt original pergamentisbref vijda roted þo læselegt. vitnum vid sem saman lásum, Hitardal d. 6. Augusti Anno 1723.

Jon Halldorsson Eldre. finnur Jonsson“.

Borið saman við afskript gerða 10. Mai 1704 á Reykhólum af Gísla

Jónssyni og Eiríki Þorsteinssyni eptir frumritinu, sem þá var með einu innsigli (= b).

Kaupbref Dada Arasonar og Eireks Halldorssonar
á Hrijsum i mille Hofda og Ennis
Anno 1482.

Þat giörum vær Einar Þórolfsson. Magnus Halldorsson. Skule Þordarson og Magnus Oddsson góðum monnum kunnngt[1]) med þessu voru opnu brefe at[2]) fimtudagen i páskaviku þá er lidet var frá hingatburd vors herra Jesu Christi ꝏ cccc lxxx[ij[3]) ár á helgafelle i helgafellsveit vorum vær i hiá saum og heirdum á[4]) ord og handaband þessara ærligra manna Dada Arasonar af eirnre álfu. enn Eireks halldorssonar af annare og Orms Jonssonar hanz lögligs umbodsmanns. at svo fyrer skilldu. at fyrrgreindur Dade arason selur ádurskrifudum Eireke Jördena hrijs er liggur i millum haufda og Ennis i Frodárkyrkiusokn. til fullrar eignar med avllum þeim gaugnum og gædum. sem greindre Jördn filgia[5]) og filgt hefur at fornn og nyiu og hann vard fremst eigande at.

hier i mót giefur fyrrskrifadur Ormur Jonsson i umbode Eireks halldorssonar viij^c og xx^c med þeim[6]) frijdleika. xv málnitukugillde. hest og iij vætter smiörs fyrer iij.^c vij vetra gamallt naut fyrer ij.^c fiogra vetra gamallt fyrer j.^c tvö naut vj vetra gömul fyrer iiij.^c vj saude gamla fyrer j.^c hálfsticke klædis fyrer ij.^c

Skulu þesser peningar lukter at nærstu fardögum af peningum offtnefndz Eireks halldorssonar.

Skyllde offtnefndur Dade Arason svara laga ryfftingum á fyrrgreindri Jördu hrijsum. enn Eirekur hallda til laga edur hans umbodsmadur.

Greinde tijdtnefndur Dade at kyrkian i Snóksdal ætte skipstaud i klett. bud og elldevidartak. enn kyrkian á Eire budarstaud. enn öngvann eldevid.

Og til sanninda hier um settum[7]) vier fyrrnefnder

---

[1]) kunnigt, b; [2]) á, b; [3]) [og tvö, b. [4]) tvískrifað i 108. [5]) filger, b. [6]) þessum, b. [7]) setium, b.

menn vor inzigli fyrer þetta Jardarkaupsbref skrifad á sama stad deige og áre sem fyrr seiger.

---

387. 25. Apríl 1482. í Ási.

Þorbjörg Snæbjarnardóttir kvittar Finnboga Jónsson um alla þá peninga, er hún átti að Finnboga.

AM. Fasc. XXVII, 8, frumrit á skinni með báðum innsiglum, komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 630.

Kuittantia Þorbiargar Snæbiarnardotter vppa alla þa penijnga sem fimboge Jonsson lögman hafdi vered henne vm̄ skilldugur 1482 [1]).

Þath gioru(m) uid gamle þorsteinsson og sygurdr broddason godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þar voro uid hia saaum og heyrdum á ath þorbiorg snębiarnardotter medkendizst med handabandi uid finboga jonsson ath hun hefde suo peninga upp borid og med hansaulum og iatyrde fulla borgan tekid ath henni uel anęgdi af sira einare. benedicsyni á vegna finboga jonssonar fyrir alla þa peninga sem greindr finboge hafde henni skyldugr ordiḍ. þuj i sama handabandi gaf og giordi optt nefnd þorbiorg snębiarnardotter þrattnefndan finboga jonsson aullungis kuittan og akęrulausan fyrir sier og sinum erfingium um alla þa peninga auoxtt og instędu er titt nefndr finbogi hafdi henni att ath gialda fyrir þath iardar uerd er þorgerdr magnusdotter moder hennar hafdi henne gefid under optnefndum finboga. Og til sannenda hier um settu uit fẏr nefnder men ockur incigli fyrir þetta bref skrifath j áási j kellduhuerfi j auxarfirde jn festo marcij ewangeliste aa næsta ari epter fẏrnefndan giorning. anno domini ꝏ.° cd.° lxxxij.°

---

388. 2. Maí 1482. í Saurbæ á Rauðasandi.

Vitnisburðr um fund og viðskipti þeirra Einars Björnsson-

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

ar og Bjarna „heitins“ Þórarinssonar við Skor, þá er Bjarni reið upp á Einar sofanda og hans menn.

Kriegers safn 2. 4to bls. 353—355 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Þad giörum vid Þordur Sigurdsson og Páll Jonsson gódum monnum viturlegt med þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hiá. sáum og heýrdum á ord og handaband þessara manna. af eirni álfu Einars Biörnssonar. en af annari Jóns Gudmundssonar og Þordar Eyrikssonar. ad svo fýrir skilldu. ad ádurnefndir menn Jon og Þordur handfestu fýr skrifudum Einari Biörnssyni. svo latande vitnisburd. ad þeir voru j Skor þá Biarni heitinn þórarinsson kom þar med sijnom monnum uppá optnefndañ Einar Biörnsson sofanda og hans menn. hiuggu þeir þá og slógu og skutu bædi med Byssu og Bogum. svo og eij sijdur sögdust fýrskrifader menn Jon og Þordur heyrt hafa. ad tijttnefndur Einar Biornsson baud fyrir sig og sijna menn lög og riett ádurnefndum Biarna heitnum. hvad hann mætti til hans tala med lögum. enn fýrskrifadur Biarni sagdi þar neij vid. Hier med sögdu tijttnefndir menn Jon og Þordur þat þrattnefndur Biarni og hans menn höfdu gripid fyrir opt nefndum Einari og hans monnum þeirra peninga fýrst áttahrijng med rá og reida .vij. sverd. ij. hialltahnijfa. eitt armbristi. eina kystu. v. manna hanskar. Hier eptir vilium vid sveria ef þurfa þýker. Og til sanninda hier um̄ settum vid fýrnefndir menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbréf er skrifad var j Saurbæ á Raudasandi fimtudaginn næsta fýrir krossmesso um vorit þá lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi m. cccc. átta tijger og ij. ár.

---

389. **2. Maí 1482. í Saurbæ á Rauðasandi.**

Vitnisburðr, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði lýst því, „að hann skyldi handhöggva eðr fóthöggva“ Einar Björnsson og hans menn þá, sem í Skor voru, og að hann hefði skipað sínum mönnum að skammslá Einar og alla hans

menn og láta aungvan undan komast, og hefði farið að Einari og hans mönnum með höggum, slögum og skotum.

Kriegers safn 2. 4to bls. 348—351 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskripti frá 5. Júlí 1490.

Þad giðrum vid Þordur Sigurdsson og Pall Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hiá. saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna af eirni álfu Einars Biornssonar. Enn af annare Jons Gudmundzsonar og Þordar Eýrikssonar. ad svo fyrirskildu. ad ádurnefnder menn Jón og Þórdur handfestu fyrskrifudum Einari svo latande vitnisburd. ad þeir hefdi heyrdt Biarna heitinn Þórarinsson lysa þvi ad hann skýlldi handhöggva edur fóthöggva Einar og hans menn þá sem i Skor voru og svo skipadi hann sijnum monnum ollum ad skam̄slá Einar Biörnsson. og alla hans menn. og láta aungvan̄ undan komast og med þessari lofan og samtökum sögdu þeir Jon Gudmundsson og Þordur Eyriksson ad Biarni heitinn og hans menn hefdi farid ad Einari og hans mönnum med höggum og slögum og skotum. bædi med Bogum og Býssum. og svo hefdi þeir tekid þeirra peninga j þessare sömu ferd. Og hier eptir vilium̄ vid sveria ef þurfa þykir. og til sanninda hier um̄ settum vid fýrnefnder menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. er skrifad var j Saurbæ á Raudasandi fimtudæginn næsta fyrir krossmesso um̄ vorit. þá lidit var frá guds burd ꝏ. iiij.c lxxxxij. ár.

---

390. 6. Maí 1482. Í Hvammi.

Vitnisburðr, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði farið heiman úr Bæ til Skorar í þeim hug að slá Einar Björnsson í hel.

Kriegers safn 2. 4to bls. 351—352 með hendi Styrs Þorvalldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Þad giðrum vid Þordur Sigurdsson og Páll Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opno brefi. ad

vid vorum þar i hiā. sāum og heyrdum ā ord og handaband þessara manna. af eirni alfu Einars biornssonar. Enn annari Brands Asbiarnarsonar. at svo fyrir skildu. ad ādurnefndur Brandur handfesti fÿrskrifudum Einari svo lātanda vitnisburd. ad hann hefdi heyrt Biarna heitinn þorarinsson lÿsa þvi ādur enn hann fōr heiman ūr Bæ jnn til Skorar. ad hann skylldi slā Einar Biornsson j hel. og svo bad hann sijna menn. ad þeir skylldu slā Einar i hel og alla hans menn. lāta aungvañ undan komast þā sem j Skor eru. Hier epter vilium vid sveria ef þurfa þÿkir. Og til sanninda hier um̄ settum vid ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. er skrifad var i Hvammi á Bardaströnd mānudaginn næsta eptir krossmesso um̄ vorid. þā er lidid var frā hingadburd vors herra Jesu christi ꝏ. og cecc. āttatijger og ij. ar.

---

391. 6. Maí 1482. í Hvammi.

Helga Þorleifsdóttir selr og fær Guðna Jónssyni jörðina Neðra-Bakka í Langadal í Kirkjubólssókn til fullrar eignar og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

Landsbókasafn 119. 4to bls. 140, skr. c. 1650.

Þad Giore Eg Helga ÞorleifsDotter Godum monnum viturligt. ad ec medkiennunst med þessu mijnu opnu Brefe. ad eg hefe sellt og feingid Gudna Jonssyne Jordina Nedra Backa j langadal j kirk(i)u Bolz kirkiusokn til frialz forrædis og fullkomligrar Eignar. vndan mier og mijnum Erfingium. enn vnder Greindañ Gudna og hans Erfingia og Epterkomendur. med ollum þeim Gognum og Giædum sem greindri Jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu. og Eg hefe fremst eigande ad ordit. Medkiennest eg adurnefnd Helga Þorleifsdotter ad eg hefe fulla og alla peninga vppborid af optnefndum Gudna Jonssyne fyrer optnefnda Jord Backa. suo sem mier vel anæger. Þuj gef eg þrattnefnd Helga ÞorleifsDotter tijttnefndan Gudna Jonsson kuittañ og akiærulausan fyrer mier og aullum minum Aurfum og Epterkomendum vm þrattnefnda Jord og Jardarverd. Og til sann-

enda hier vm setta eg mitt Jnsigle fyrer þetta Jardar Bref. er skrifad var j Huamme j Huamssueit vppa Johannis Dag apostulj ante portam Latijnam. þa lidit var fa hingadburd vors herra Jhesu Christi m. cccc. lxxxij.

---

392. [1482 eða síðar].

Vitnisburðr Þórðar Sigurðssonar um aldr sinn og fæðingarár Solveigar Guðmundardóttur.

Kriegers safn 2. 4to bls. 314—316 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburdarbref nær Solveig Gudmundardotter var fædd.

Þad giöri ec Þordur Sigurdsson godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist. ad eg hefi handfest Einari Biörnssýni svo lǻtandi vitnisburd. sem hier epter stendur skrifat. at eg var sagdur af födur mýnum og mődur og þeim monnum ödrum sem minn alldur vissu .xi. vetra gamall þǻ Gudmundur Arason reid med monnum sijnum j nordlendinga fiőrdung.[1]) þǻ somu reid sem Biorn Kǻrsson og fleijri nordlendingar hofdu lýst ǻ ǻdurnefndan Gudmund Arason. og hans menn gripi og rǻni og heimsőkñ. at eg vissa fyrer full sannindi at tijttnefndur Gudmundur Arason og Helga Þorleifsdottur ǻttu ekki neitt barn ǻ lijfi sijn i milli j þann sama tijma. Enn þǻ Solveig dottir optnefnds Gudmundar Arasonar og Helgu Þorleifsdottur var fædd. sem nu lifir. og Biarni heitinn Þorarinsson[2]) kalladi sijna eigiñkonu. þǻ var eg fimtan vetra gamall.[3]) Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þýkir þǻ eg er med Lögum til beiddur.

Og til sanninda.

---

[1]) Það var 1427 (Nýi annáll). Þórðr er því fæddr 1416. [2]) Bjarni Þórarinsson bóndi Solveigar var veginn 1482. [3]) þ. e. 1431.

393. [1482. eða síðar].

Vitnisburðr Filippuss Sigurðssonar um aldr sinn, þegar Guðmundr Arason gerði norðrreiðina (1427) og þegar Solveig Guðmundardóttir fæddist (1431).

Kriegers safn 2. 4to bls. 323—325 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Þad giöri (eg) Philippus Sigurdsson gődum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennunst. ad eg hefi handfest Einari Biörnssýni svo latandi vitnisburd sem hier epter stendur skrifad. ad eg var sagdur af födur mijnum og modur og þeim monnum ödrum. minn alldur vissu. xix. vetra. þá Gudmundur Arason reid med monnum sijnum j nordlendinga fiordung.[1]) þá sömu reisu sem Biorn Kársson og fleijri adrir nordlendingar lystu á ádurnefndan G(udmund) A(rason) og hans menn ráni og Gripi. og heimsőkn. ad eg vissa fyrir full sannindi. ad fyrnefndur Gudmundur Arason og Helga Þorleifsdottur áttu ecki neitt barn á lijfi sijn i milli j þann sama tijma. Enn þá Solveig dottir optnefndz G(udmundar) A(rasonar) og Helgu Þorleifzdottur var fædd. sem nu lifir. og Biarni heitinn Þorarinsson[2]) kalladi sijna eiginkvinnu. þa hafda eg þriá vetur og tuttugu. Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þykir. og (eg) er lögliga tilkvaddur.

---

394. 9. Maí 1482. á Helgafelli.

Helgi Ísleifsson lýsir því, að hann hafi í umboði Andréss Ámundssonar og hans hústrú Gunnhildar Pétrsdóttur selt Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munaðarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð, og kvittar hann ábóta um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landsskjalasafni 94 2.

Þad giore eg Helgi Jsleifsson godum monnum kunn-

[1]) Það var 1427. Filippus er því fæddr 1408. [2]) Bjarni var veginn 1482.

ugt med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi medkienst. ad eg hafi sellt Herra Halldore med guds nad abota a Helgafelli j vm̄bodi Andries Amundssonar og hanz Hwstru Gunnhilldar pieturzdottur. Jordina Munadarnes er liggur j Arness kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur. ad fornu og nýiu. og fyrgreind Hwstru Gunnhilldur var framast eigandi ad ordiñ efter Loftt heitinn Ormsson sinn Bonda. huorz sa̋l gud na̋di. Hefur hann bitalad mier vppa firr nefndra manna vegna Andriesar Amundssonar [og Hwstru Gunnhilldar[1]) so felldum peningum sem hier epter skrifader standa. iiij malnytu kugilldi. j eygeinginn vxa iiij vetra gamlañ fyrir ijᶜ 8 saudi gamla fyrir ijᶜ hest fvrir halftt anat hundrad. xviij fiordunga smiorz fyrir ijᶜ x vætter skreidar fertugvætta fyrir ijᶜ iij halfstyckiss klædi fyrir vjᶜ hef eg þessa somu peninga alla vppborid þeirra vegna. epter þui sem mier vel anæier. þui gief eg herra Halldor olldungiss kuittañ og akiærulausañ. vm̄ fyrgreintt Jardar verd. og thil sanninda hier vm setta eg mitt Jnsigle fyrir þetta kuittunarbrief. skrifat a Helgafelli j Helgafellzsueit. fimtudaginn næstañ fyrir Hallvardsmesso. Anno Domini 1482.

---

395. 20. Maí 1482. á Þorkelshóli.

Tylftardómr útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni um það, hver vera skyldi umboðsmaðr Orms Bjarnasonar.

AM. Fasc. XXVII, 13, frumritið á skinni frá Staðarhóli. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. AM. Apogr. 1491 (eptir frumbr.).

Domur wm̄ wm̄bod Ormz Biarnassonar[2])

Awllum Maunnum þeim sem þetta brefh sia edur heýra Senda. Eigell grimsson. Gunnlaugur Þorkellsson. Einar arnason. Olafur Þorwardzson. ketill teitzson. jllughe halldorsson. Gizaur biarnarson. liotur þorleifsson. þorualldr gudmundzson. þorkell þorsteinsson. biorn jonsson ok Eigell jonsson Quedio guds ok sina. kunnigth giaurandhi. ath þæ eth

[1]) b. v. vantar í hdr.; [2]) Utan á bréfinu með hendi frá c: 1600.

lidit war fra hingath burdh wors herra jehsu christi þusundh fiaugur hundruth attatighir ok tuau ar. a þorkelshuole j víjdedal a almennelighv hierads þinghi. mánudaghin næsta fyrir huitasunnu. vorum vier j dom nefndir. af ærlighum manne hrafne brandzsýne laughmanne fýrir nordan ok westan æ jslande. ath skodha ok dæma[1]) huerr vera skýlldhe vmbodhsmadr orms biarnasonar. kaulludo þar til vmbodha sira gudmundr skulason. arne þorleifsson ok pæll brandzson veghna jngebiargar þoruardzdottur kuinnu sinnar. Enn hustru margreth vi(g)fwsdotter hafde adr j setzt ok ath sier tekit ok dom fyrir lagth eptir dandhi manna giordh ok samþýkt. og beidduzt hier domz æ ok vndir laugdu med handabandhe hwer hallda skylldhe peningha adhr greindhz orms biarnasonar. En sakir þess ath oss leitz erfinghi orms einghi hallda megha vmbodit. edhr þeir er þar næstir standa j erfdatale. ok aunguan þann nanara er fullar vaurdzlur ok borgun hefdhe. fyrr enn jngebiorgh þorwardzdotter. ok gudridr sýstir hennar. Þui dæmdhum vær adr nefndhir domsmenn pal brandzson ok erlend erlendzson bændur fyrr greindra kuenna. laughliga vmbodsmenn þratt nefndz orms biarnasonar. Ok pal brandzson skýlldughann ath sier ath taka peningaña ok eptir ath kæra ok allar skulldir ath afhgreida þær hann yrdhe med laugum skylldugur ok fullt forswar fyrir ath veita beggia þeirra veghna. Enn erlendhr skylldhur ath jnna honum fullt fyrir starf sitt hans veghna eptir dandhi manna giordh ef þeir semia eighe sialfir ok skipta med sier vmbodunum. enn ef þeim semdhe þat eigi sialfum. þa skyllde þeir nefna þar til sex skynsamá menn at skipta til jafnadar med þeim. Enn hustru margret riettligha hafa ath sier tekit peningana ok j setzt ok med skildh. skuli Enn hyggia ath a huerium tolfmanudhum huersu med peningana er farit eda sueinnenn er halldinn.

Samþyckte þennan uorn dom medh oss fyrr nefndr hrafn laughmadr. hverr eth sitt jncigle setthe medh vorum fyrr greindra manna jnciglum fyrir þetta vorth domsbrefh. er

[1]) dæmda, frumritið.

skrifat war a asgeirsa j wíjdedal a sama ǻre deghi sidhar enn fẏr segir[1]).

---

396. 20. Maí 1482. á Þorkelshóli.

Tylftardómr útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni um arf og löggjafir Sophíu Loptsdóttur milli Árna Þorleifssonar og Páls Brandssonar umboðsmanns Orms Bjarnasonar.

IBfél. 309. 8vo bl. 117b — 119a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620; — IBfél. 67. 4to með hendi séra Eyjólfs Jónssonar á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745). — AM. 199. 4to bls. 46—48 skr. c. 1604. — Afskript af dómi þessum er til mjög víða í dómabókum, en ártalið er nær alstaðar skakt, optast 1402 og einstaka sinnum 1485 og enda á fleiri vegu, en það er alt rangt, og flestar eru afskriptir bréfsins mjög breinglaðar.

Domur hrafnz laugmannz wm Tijundargiuf[2]).

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda[3]) Egill Grijmsson. Gunnlaugur Þorkelsson. Einar Arnason. Olafur Þoruardsson[4]). Kietill Teitsson. Jllaugi Halldorsson. Liotur Þorleifsson[5]). Þorvaldur[6]) Gudmundsson. Gissur[7]) Biarnarson. Þorkiell Þorsteinsson. Biorn[8]) Jonsson og Egill Jonsson q(uediu) g(uds) og sijna kunnugtt giorandi at [þa lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi M CD lxxx og tvö[9]) ǻr a þorkielzhuoli j vididal[10]) manudaginn næstann firir fardagaviku vm̃ vorit vorum vier j dom nefnder of erligum manne Rafne Brandssyni laugmanne nordan og westan a Jslandi ad skoda. ransaka[11]) og dæma a millum þeirra Arna Þolleifssonar og Pǻlz Brandssonar vmbodzmanz Ormz Biarnasonar[12]) vm̃ þann arf sem Arne reiknade sier fallit hafa oc brædrum sijnum eptir Soffiu Lopttzdotter modur Ormz enn faudurmodur sijna. og ei sijdur vm̃ allar þær giafer sem adur nefnd Sophia hafde

---

[1]) þ. e. 21. Maí. [2]) 309; — giuf = giöf; [3]) sendum 309; [4]) þouralldsson 199 (rangt); [5]) Leifsson 309 (rangt); [6]) Þorvardur 309 (rangt); [7]) Gijsle 309 (rangt); [8]) Biarni 309 i 67, 199 (rangt). [9]) [67; arum epter lausnaranz hingatburd 142 (!) 309; 1402, 199 [10]) 67; Eidedal (!) 309; [11]) sl. 199 67; [12]) Brandssonar 199 67, 309 (rangt).

gefit vr aullum sijnum peningum. huorsu logligar þær skyllde vera.

laugdo þesser fyrgreinder menn Pall og Arni sig þar vnder dom med handabande.

Nu af þui ad vor landz log)[1] so vtuijsa[2]) ad sonar sonur skal taka jafntt uid dottur þui dæmdum vier Arna og brædrum hanz þridiung. Enn Ormi ij hlute af arfue epter Sophiu bædi j londum og lausum eyrer[3]). Enn þau odul sem meire ero og fader Arna stod til leysi hann ef hann vill[4]) fimtta hlut minna enn verd ero [nu[5]) j næstum[6]) fardaugum [Lx^c [5]) jnnan sueitar Pali Brandssyne j haund j fulluirdu gosse. enn ef hann leyser ei suo sie hann af þeirri lausn bædi firir sig og brædur sijna.

[Nu saker þess[5] j annari grein ad þar kom ei fram̄ firir oss ad peningar epter Sophiu andada væri meire enn hun hafde at erfdum tekit epter faudur sinn og modur. þui dæmdum vier at hun skyllde ei mega vr sijno erfdagosse meir med laugum gefa enn Tijundargiof. Enn ef tijundargiofin hrycki eigi til giafanna. þa skylldi so firir huorium skerda sem tala rennur til epter fiarmagne. vtan salugiafer þær skulo fyrst oskertar af lukazt. Enn[7]) tijundargiof dæmdum vier fimta huortt hundrad. kynne og suo ad[7]) profast ad Sophia hafi haftt nockut afiagoss þa skylldi hun hafa vr matt gefa fiordungzgiof. Reiknast og svo til ad Ormur sonur hennar meigi epter Tijundargiof hallda badum jordunum Fagradolum[8]) þa skylldi honum skiptast til eignar þad sem þđ þyrftti aptur ad leggiast. Enn þratt nefndur Pall vmbodzmadur hanz kiosi j huorri jordunne þad skylldi vera er til skiptanna legst.

Samþyktte þennann vorn[9]) dom med oss adur nefndur Rafn Brandsson laugmann og [setti sitt innsigli med vorum innsiglum firir þetta vort domsbref. hvert[10]) skrifat var[11]) a Asgeirsá [i Vididal a sama ari [12]) ij dogum sijdar [en fyr segir[12]).

---

[1]) laga bok 67; [2]) ut visar 67; [3]) avrum 67; [4]) uilldi 309; [5]) [sl. 309; [6]) næstu 309; [7]) sl. 67; [8]) Þaradolum; 199 Faxadölum IBfél. 79. 4to þar a dalnum 309; [9]) sl. 309; [10]) [et cetera 309; [11]) sl. 309; [12]) [sl. 309.

397. 25. Maí 1482. í Björgvin.

Vottorð Þorleifs Björnssonar um, að hann skuldi herra Jóni Smjör, riddara og höfuðsmanni í Björgvin, hundrað Rínsgyllini, sem hann lofar að borga í haust.

AM. Apogr. 5514 "Epter copiu med hende Sr. Biarna Hallgrimssonar" (AM.). „Þær variæ lectiones sem hier standa in margine og uppi yfir einstaka stöfum med minne eigeu hendi, eru teknar ur copiu af þessu brefi, sem Mag. Jon Thorkelsson Widalin hafde med eigen hendi ritad epter originalnum og mier sendt, þá hann var kirkiuprestur i Skalhollte (nota: þá var enn originallenn þar). öllu ödru bar stafrett saman i þeirre Mag. Jons copiu og hinne er Sr. Biarne hafde ritad. a sinne copiu hafde Mag. Jon sett þennann efterskrifadann titul: Vitnisburdr uppá obligatiu Þorleifs Biörnssonar til herra Jons Smör, uppa hundrad Rinsgyllene" (AM.). Þetta frumrit, sem Árni getr um, hefir verið transskript fjögurra manna gert 14. Maí 1527 á Hattabergi í Noregi. Mismunr afskriptanna er alveg ómerkr.

Obligatia Þolleyfs Biörnssonar upp ꝉ .j.c[1]) Rijns gylleni.

Dett giore jeg Thorleif biörnsson godum monnum kunnigt med thessu miuu opnu brefe. ath eg medkennunst ad eg er skulldug hundrad Rins gyllene herra Jon Smör riddara og hauffudsmanni ifver kongsgardenn j beren. for den kreara sem eg køpt ad honum j berenn vt af Stralsund. Skal jeg late føre thessa peninga till bergvin j haust. for utan hindur skada og forfall. Og tijll sanninde heer vm setta eg mitt jnnsigle for thetta bref skriffvat j beren laugardagenn nøst for pinsdag. þa lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxx. og .ij. aar.

---

398. 17. Júní 1482. í Björgvin.

Jón Smjör „riddari og höfuðsmann upp á konungsgarðinn í Björgvin" lýsir Eyjólf Einarsson fullan óbótamann, fyrir að hafa fangelsað og tekið Jón prest Snorrason í Bæjarstað um náttartíð og sett í járn, nema hann sætti sig við Þorleif Björnsson með skynsamra manna ráði. (Sbr. bréf frá 20. Aug. 1484).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, transskript á skinni gert í Flatey

[1]) Stendr: ijc í afskript séra Bjarna, en Árni leiðréttir.

22. Júlí 1482. Prentað í Dipl. Norv. V, Nr. 918 (bls. 661), og er þar talið dagsett 7. Júní, sem mun vera prentvilla fyrir 17.; í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 172—173.

bref um eyolf einarson[1])

Jag Ion smior. Riddari ok hofudsmann. wppæ konungs gardin j biorguin. giorum viturligtt alle ath kom for rijkinsins ræd j biorguin. wel burdig man. Torleif biornson ok tiedj bref forer oss med heilum ok oskoddum jnsiglum. lydandj ath erkibiskup olaf go(d)rar aminningar fordum erkjbiskup j þrandheimí. huers siel gud[2]) nædj. lysti eyvlf einarson j kirkiunar bann ok pafans ok matti eigi af leysaztt fyrr enn hann wærj forlijkttur med herra jon snorrasonn. forj tej saker ath hann hafdj gripit fornefndan jon j bæiar stad vm nættar tíjd ok burtt færde med sig. j stock ok j iarn setti. wtt af huilkin jarn fornefndur herra jon kom. ok j eina kirkiv. kom þá for nefndj eyulfr med sina medfylgiara. ok toku forr nefnd herra jon vt af kirkennj ok fardu honom j sama fangelsi j gen. sem hann fyrr j var. forer suo dann Reyrdar saker. halldur ek honom fyrir ein fullan obotamann eptter þui sem stár j logbokinnj j obotamalenv. nema hann sætti sig vit torleif biornson. eftter ty sem skynsomum monnum tyker skialigit verra. suo framt ath hann vill blijfa j logum vpp æ krunvnar vegna. ok æ ríjkisins vegna. Til sanninda hier vm. settj jag mitt jnnsigli fyrir þetta bref. sem skrifath var j biorguin f(r)iadaginn næsta eptter helga lijkama dag. anno domini M°. cd°. lxxx. íj.

---

399. 22. og 23. Júní 1482 í Skálholti.

Magnús biskup i Skálholti skipar á synodo með ráði nærstaddra kennimanna allar þær eignir og ítök til Hofskirkju í Héraði (Öræfum), er átt hefir kirkjan á Eyrarhorni, og transskribera þeir Hofskirkju máldaga, er Michael biskup setti 1387.

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) gug, hdr.

AM. Apogr. 2043, afskript gerð á Dyrhólum 1705 eptir transskripti frá 8. Júní 1652, sem gert var eptir transskripti frá 16. og 17. Ang. 1585, en það mun eiga að hafa verið gert eptir frumritinu. Afskript af þessu bréfi er og í Biskupsskjalasafni 2. 4to. með hendi Einars skólameistara Jónssonar 1752 eptir blöðum komnum frá séra Benedikt Jónssyni í Bjarnanesi (d. 1744), og hafði hann sent þau Jóni biskupi Árnasyni, en biskup fyrrum skipað að láta færa þau inn í bók (sbr. Dipl. Ísl. IV, bls. 30). En á Bjarnanessblöðunum hefir bréf þetta einmitt verið tekið eptir sömu afskriptum og Dyrhólaafskriptin. Eg hefi getið þess til í Fornbréfasafni III, 400, að transskript þessa bréfs sè gert c. 1483, en sá skilningr þykist eg nú sjá að réttari sé, að það muni einmitt gert 23. Júní 1482, daginn eptir að skipan Magnúsar biskups á að vera gerð, og er það í sjálfu sér ekkert ólíklegt. En hinu er örðugra að koma heim, að þá hafi ábóti sá verið á Helgafelli, er Helgi hét, því að eingin rök finnast til þess, að nokkurn tíma hafi ábóti verið þar með því nafni. En sæmileg gögn eru fyrir því hins vegar að Haldór Ormsson er ábóti á Helgafelli 1480 (bréf 14. April það ár, Nr. 239), og gögn, sem ekki verða rekin, að hann hafi verið þar 1481 (bréf 27. Okt. það ár, Nr. 371) og eins einmitt 1482 (bréf 18. Marts og, Nr. 383) og síðan leingi. Er því ekki nema tvent til, að annaðhvort sé bréf þetta alt eitt falsbréf, sem þó er ekki líklegt, þar sumir af prestum þeim, sem hér eru nefndir, þekkjast annarstaðar frá, ellegar þá að nafn ábótans hefir misskrifazt Helgi fyrir *Haldór*, og er það líklegra.

Þad giorum vier Helgi[1]) med Gudz nǻd ǻboti ad Helgafelli. Jon Gislason. Audun Þordarson. Magnus Helgason. Sveinn Jonsson og Finnur Magnusson prestar Skalhollts biskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum sied. lesid og grandvarlega athugad þann mǻldaga kirkiunnar ad Hofi j Hieradi sem skrifadur stendur j þeirri mǻldagabok sem giöra liet biskup Michel godrar minningar. hvor var Skalhollts biskup. er hann svo j maldagabokinni j Skalhollti ord epter ord. so sem hier seiger.

[Hér kemr máldagi Hofskirkju í Öræfum 1387, Dipl. Isl. III, Nr. 345].

Anno domini ꝏ. cd. lxxx. secundo laugardaginn næstann firir Pietursmessu og Pǻls ǻ almenniligri prestastefnu j domkirkiunni j Skǻlhollti giördi sǻ virdulegi herra og andlegi fader broder Magnus biskup j Skǻlhollti þessa epter skrifada skickun. med

[1]) Svo.

rădi allra þeirra kiennemanna sem þar voru þă samankomner. ad allt þad sem ătt hafdi kirkian ad Eyrarhorni. lǫ̀nd. reka og jtǫ̀k. þad sem epter var ospiallad. þă skyldi þad leggiast til kirkiunnar ad Hofi epter þennan dag.

Þesse adur greindur herra broder Magnus giǫ̀rdi þessi umskipti vid kirkiuna ad Hofi med handsǫ̀ludu samþycki Magnusar bonda Gunnarssonar. sem þă var eigandi ad Hofi. Fyrer halft Skaptafell fieck hann til eignar klrkiunni ad Hofi halft Svinafiall.

Og til sanninda hier um setti fyrrskrifadur herra Magnus sitt innsigli med vorum adurgreindra manna innsiglum firir þetta bref hvort skrifad var j Skălholltl. ă sama ări. degi sidar enn fyrr seiger.

---

400. **2. Júlí 1482. á Hóli í Bolungarvík.**

Vitnisburðr Einars Haldórssonar, að Björn Þorleifsson hafi gefið Solveigu dóttur sinni Vatnsfjörð.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 178—179, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Þda giǫ̀ri eg Einar Halldorsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist ad eg heyrda Biǫ̀rn Þorleifsson eigna dottur sinne Solveigu jǫ̀rdina Vatzfiǫ̀rd. svo og heyrda eg fÿrnefndur Einar ad Kristijn Biornsdottir bad ădurnefndañ Biorn Þorleifsson son sinn ad hann skylldi lăta fÿrnefnda jǫ̀rd vatzfiǫ̀rd fylgia nafni. enn tijttnefndur Biǫ̀rn sagdi þar jă til. Og til sanninda hier um̄ setta eg mitt jnsigli fÿrir þetta vitnisburdarbref. Skrifad ă Hǫ̀li j Bolúngarvijk mănudaginn næsta fÿrir de Sanctæ Mariæ suiptune[1]) Anno domini M. CCCC. lxxx. og ij. ăr.

---

401. **4. Júlí 1482.** **á Harastöðum.**

Vitnisburðr Gregoríusar Jónssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

---

[1]) Þ. e. Þingmaríumessa og Svithunsmessa 2. Júlí.

AM. Fasc. XXVII, 3, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 170,

Þath giore ek gregorius jonson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi ath ek heýrdi þath talat ath gvdrvn an̄dresdotter hefde lotet jordena dalgzstadi alla a sualbardzstrond j sina penni(n)ga vm voret er þorkell bergson bonde hennar salastisz[1]) fyrir vm vetrenn enn jon þistel ok biorg kona hans hefde feingit frida peninga ok ofrida j stadenn. suo ok visi ek adr nefnd(ur) gregorius fyr greind gudrun bio a jordvnne dalgstodvm til þess er hvn do ok akiærdi hana einge ne omakadi vm fýrgreinda jord svo ath ek heýrde þess getit. ok þa tok ath sier þorkell sueinsson jord ok penninga ok hielltt medan hann lifdi ok þa sueinn þorkellsson efter hann ok hann gaf dottur sinne er bauduar finnzson atte ok hier ueit ek avn̄gvan̄ hafa verit akiærdan̄ af þessvm ok eigi þa sem a hafa bvit sidan̄ a̋ oftt nefndri jordu af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa fioritigi uetr ok her skal ek sveria epter ef þvrfa þykir. ok til sannenda hier um setta ek mitt jnsigli fyrir þetta vitnisbvrdarbref er sk̊rifat var a harastodum j hnioskd̊rdal translacio sancte martine ok epýscopi þa er lidet var fra hingathurd vors herra jhesu christi þvssvn̄d· fiogvr hvn̄drvd lxxx ok t(u)au ar.

---

402. 21. Júlí 1482. Í Kirkjubæ.

Þorkell prestr Björnsson fær Magnúsi biskupi í Skálholti upp í barneignasektir og önnur brot jörðina Eyjar í Breiðdal, en 10 hundruð í Gilsá í Breiðdal og þar til fimm hundruð standi fyrir brigð.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 18, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2497 „accuratissime“.

Vm iordina eyiar er liggur j austfiordum.[2])

Þat giore eg[3]) þorkell prestr biornsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad ek[3]) med-

---

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [3]) Svo.

kennuńzt ad eg[1]) hefi fengit minum herra biskupinum herra magnuse med gudz nad biskupe j skalhollti jordina eÿiar er liggr j breiddal j heydala kirkiusokn med allum þeim gavgnum og gædum sem greindri jordu fÿlger og fÿlgt hefur ad fornu og nÿiu og eg[1]) vard fremzt eigandi at j þær sekter sem eg medkennuńzt ad eg hefi brotligr ordit j barneignum og adrum brotum enn ef nockur lagaripting kann vppa ad koma fyrr greinda jord eyiar þa set eg[1]) pańt og fæ eg til fullrar eignar fyrrnefndum herra magnuse tiu hvndrut j jordunne gilsæ er liggur j breiddal j sámu kirkiusokn med allum þeim gavgnum og gædum sem fyrr greindri jordu fÿlger og fÿlgt hefur ad fornu og nÿiu og eg[1]) vard fremzt eigandi ad og þar til fimm hundrvt af mer edr minum erfingium þeim sem ripta vilia fyrgreinda jord eÿiar. Og til sanninda hier vm sette eg mitt jnnscigli fyrir þetta bref skrifat j kirkiubæ a vtmannasueit miduikudaginn næsta fyrir jacobsmesso vm sumarit anno domini ᴍ⁰ cd⁰ lxxx⁰ secundo.

---

403. 22. Júlí 1482. í Flatey.

Transskript af bréfi Jóns riddara Smjörs um bannsetning Eyjólfs Einarssonar frá 17. Júní 1482 (Nr. 398).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, frumtransskriptið á skinni. Prentað í Dipl. Norv. V, bls. 661. *Af þrem innsiglum eru hin tvö fyrstu dottin frá.* F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 173.

ᴍedkennvmstt wærr gudne jonsson einar brandzson ok haflidi skulasoń. at wær hofum sied ok yferlesit opit bref. werdug herra. herra jons smiors riddara ok hofudsman [á kongsgardin[2]) j biorguin med hans heilu ok oskoddu insigli. Suo latanda ord eptter ord seḿ fyrr skrifat stær. Ok til sanninda hier vm settvm wær wor insigli fyrir þetta trannskrifttarbref. skrifat j flatey a breidafirdj. manvdagin næsta fyrir jacobi apostulj. a sama árj seḿ fyrr seiger.

---

[1]) Svo. [2]) [á spássíu og nokkuð óglögt vísað inn.

404. 23. Júlí 1482. í Flatey.

Transskriptarbréf af dómi ríkisráðsins norska um góz Þorleifs Björnssonar frá 25. August 1481 (Nr. 360).

AM. Fasc. XXVI, 27, frumtransskriptið á skinni. Af sex innsiglum eru fjögur fyrir.

Medkenunzt ver einar brandsson þorkell sueinson sigurdr ionson are magnusson. jon asmundzson og þorkell oddzson med þessu woro opnu brefi ath ver havfum sied og yferlesit opit domsbref þessara fyrnefndra verdug(r)a herra og ærligra manna krununnar væpnara og rikis ráds j norege. med þeirra heilum og oskauddum hangandi innciglum suo latande ord epter ord sem fyrr skrifad stár. Og til sanninda hier um settum ver fyʀ nefnder menn wor jnncigli fyrir þetta transkriptarbref skrifath j flateẏ ꜵ breidafirde þridiudaginn næsta fyrir iacobs Messo áre siídar enn fyrr segir.

---

405. 30. Júlí 1482.
22. August 1493. á Skriðu í Fljótsdal.

Vitnisburðarbréf tveggja manna um skilmála Magnúsar biskups góðrar minningar og Orms prests Eiríkssonar, að Ormr prestr skyldi gjalda kirkjunni á Hofi í Vopnafirði tuttugu hundruð í næstum fardögum, og skyldi hann þar með kvittr við staðinn um alla staðarpeninga.

AM. 263. Fol. bls. 4, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.— AM. Apogr. 5758 með hendi Árna Magnússonar (eptir 263. Fol.).

gamall maldage.

Þad giorum vid hallsteinn þorsteinsson: oc Gvnnlaugur Biarnarson godvm monnvm kvnnugtt med þessv ockrv opnv brefe: þa lidid var fra hingad burd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx oc tuo ar: næsta dag epter olafsmesso firri vm svmarid vorum vid j hia: savm oc heyrdum a: ord og handaband biskup(s) Magnus: godrar minningar: oc Orms prestz Eirekssonar: ad suo felldur skilmale for fram

med þeim ad adurnefndur Ormur prestur: lofade ad giallda kirkiunne a Hofe j Vopnafirde xx^c j ollum þarflegum peningvm: ad næstum fardogvm. Skyllde þratt nefndur Ormur prestur hier med vera kvittur vid stadinn: vm alla stadarins peninga: sem hann atti honum ad giallda: ad þessum peningvm luktum. Og til sanninda hier vm: settum vid ockur jnsigle firir þetta bref: skrifad a skridv j fliotzdal fimtudaginn næsta firir Bartolomeus messv: Anno domini ꟾꟾ.º cd. xciij.

---

406. 31. Júlí 1482. í Grundarfirði.

Diðrik Pining hirðstjóri og höfuðsmaðr yfir öllu Íslandi skipar Magnúsi Þorkelssyni sýslu milli Varðgjár og Úlfsdalafjalla (Vaðlaþing).

AM. Fasc. XXVII, 9, frumrit á skinni, og er innsigli Pinings heilt fyrir bréfinu.

Syslubref Magnus Þorkelssonar a(f) Didrich P(ining) Anno 1482.[1])

Þat giore eg dirich pining hirdstiore ok hofudsmann yfer ollu jslande godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ath eg hefe vnt ok skipat ærligum dande manne magnuse þorkelssyne mins herra kongsins syslu ok vmbod j millum vargiar ok vlfsdalafialla med rekum ok renningum huolum ok hafrextrum ok al(l)re þeirre rentu sem greindre syslu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. skal hann iarder byggia þær sem eg hefe eigi adr rad fyrir giort tolla ok viseyre vth ath krefia ok upp ath bera. skal hann aull mǽl smærre ok stærre segta ok sækia ok nidrsetia ok fyrir sig stefna prof æ taka ok doma uth ath nefna ok dag ath gefa þeim monnum sem j vandræde kunnu ath falla sem gud late færre en fleire. ath ollu jafnfullu sem eg sialfr. Skal hann eignazt aull. vj. marka mal ok þar fyrir jnnan. en ef

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld þeirri sömu, sem víða hefir ritað á spássíur Svalbarðsbókar af Jónsbók (AM. 343. Fol.).

stærre mæl kunnu til ath falla þa skal hann mier þar fullan reikningskap af giora upp a mins herra kongsins uegna ok minna. bid eg vm alla dande menn ath þier sieud honum greider ok godviliuger vm þann godvilia sem þier vilid honum giort hafa. skal hann þessu minu vmbode ath fylgia til næsta anxarærþings ok þat leingur sem eg giore eigi adra skipun æ. skal hann fulla makt til hafa skatt ok viseyre saman taka ok vth ath krefia þan sem þetta næsta vmlidid ar fallit hefer ok þeim quittan gefa sem luka vilia enn þeim fullar saker a gefa sem eigi vilia gialda. skal hann ok fulla makt til hafa vmbodsmann ath setia fyrir sik ef hann kann þess med þurfa. En skile skattenum til bessastada. Ok til sanninda hier vm sette eg mitt jncigle fyrir þetta syslubref scrifat j grundarfirde midkudagin næsta fyrir Olafsmessu seinne anno domini m cd lxxx secundo.

---

407. 4. August 1482. á Illugastöðum.

Þorleifr Andrésson selr Ólafi Þorvarðssyni átján hundruð í jörðunni Bergstöðum í Miðfirði fyrir jörðina Tungu í Hrútafirði, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 14, frumrit á skinni, frá Staðarhóli. Af fjórum innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 1489 (eptir frumritinu).

Þath giorum uær gunnar biarnarson. fuse Juarsson. brandr olafsson ok jon eireksson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefe á stadarbacka j midfirdi sunnudagin næsta eptir krossmessu um uorit[1]). þa er lidit uar fra hingatburd worss hera ihesu christi þushund fiogur hundrud attatiger ok tuau ær worum ver j hia saum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna olafs þoruardzsonar af einni halfu enn þorleifs andressonar af aNare ath sua fyrir skildu at þesser fyr nefnder menn keyptu jordum sin j milli. er sua heita. selldi adr nefndr þorleifr fyr nefndum Olafi atian hundrud j bergstodum j midfirdi til fullrar eignar ær liggr j stadarbacka kirkiusokn med ollum þeim gognum ok

---

[1]) Þ. e. 5. Mai.

gædum sem þeim atian hundrudum greindum hefer fylgt bædi at fornu ok nyiu ok hann ward fremst eigandi at. hieʀ j moti gaf opt nefndr olafur iordina tungu j hrutafirdi er liggr j stadar kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu hefer fylgt bædi at fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi at. atti þorleifur at bæta husamun æ jordune tungu olafe epter þui sem þeim kæme saman eda sex menn giordi þeirra j mille ok giora æ bergstodum skala ok bur kauplaust epter þui sem titt nefndr olafur villdi til fa efnet at uidum ok torfuꝏ. skylldi huor um sig suara laga ʀiftingum æ greinduꝏ jordum en bader hallda til laga. skylldi huor um sig ganga aptur at sinni jordu sem att hefdi ef med loguꝏ geingi af. at næstum fardogum domlaust. Ok til sanninda hieʀ wm settum vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta jardakaups bref er giort uar æ illugastodum æ uaznesi sunudagin næsta epter olafsmessu sidare æ sama are sem fyr seger.

---

408. 4. August 1482. á Móbergi.

Benedikt Magnússon lykur Ingibjörgu Þorvaldsdóttur konu sinni mála hennar, og er þar í Vík og Höll í Reynistaðarþingum.

Frumrit á skinni úr safni Jóns Pétrssonar nú í Landsbókasafni. — AM. Apogr. 5655 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfskinn. Öll Jnsigle med þveingiunum eru j burt, sem á þveingiaförunum synast ad hafa verid sex“.

Þeim godum monum sem þetta bref sia eda heyra senda þosteinn prestur illugason. annoddr einarsson. ion haflidason prestar. ion hallgrimsson. þosteinn markus son ok þiodolfur oddz(son) leikmenn. kuediu guds ok sina kunnigt giorandi. at þa lidit var fra hingat burd vors herra iehsu kristi þushund fiogr hundrut. ættatigir. ok tuo ær. þridiodagen næsta fyrir jacobsmesu[1]) j grimstungum j vatzdal. vorum vær i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þeirra

[1]) þ. e 23. Júlí.

benediktz magnussonar af einne halfu. ok ingibiargar þoralldzdottur af annare at suo fyrir skildu at adr nefndr benedikt magnusson lukti fẏr nefndri jngebiorgu þoruald zdottur kono sinne j sinn mala iordina vik j skaga firdi er liggr j reẏnes stadar kirkiosokn til fullrar eignar vndan sier ok sinum erfingium fyrir tiutigi hundrada. ok þar til hol þar et næsta er ligur j reẏnesnes stadar þingum fyrir .xx. hundrut. ok þar til .xx. hundrut þau hun vildi hafa. dæi fẏr nefnd jngibiorg fẏr en adrnefndr benedikt þa skildi benedikt sier aptur adr nefndar iardir vik ok hol til eignar. en luka erfingium fẏrnefndrar jngibiargar suo uorna penninga sem þeirra kaupmalabref þar um vottar.

ok til sanennda hier um setium uier fẏr. nefnder menn uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat var a mobergi j langadal sunno dagen næsta fyrir laurencius messo. a sama ári ok fẏr seger.

---

409. 18. August 1482. í Flatey.

Vitnisburðarbréf þriggja manna um það, hver bréf Þorleifr Björnsson hafði með sér til Danmerkr, og bauð „fram á kongsins náðir og ríkisins ráð í Noregi á Öxarárþingi á Íslandi", svo og í „kanceleri".

AM. Fasc. XXVII, 7, frumrit á skinni. Af þrem innsiglum er nú hið fyrsta dottið frá.

Vitnisburdarbref er eg hafdi j kancelerie.[1])

Þath giorum uær sygurdr jonsson þorkell sueinsson og sygurdr einarson godvm monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi at uær medkennunzt at vær forum med þorleifi biornsyne til danmerkur og aptur til noreges. og vær vissum fyrir full sanndindi. ath fyr nefndr þorleifur biornson hafdi til danmark med sier þau bref er hann hafdi bodit sig og sin skilriki fram æ kongsins nader og rikisins rad j noregi æ auxararþingi æ jslandi. Ok[2]) suo uissu uær fyr

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi Þorleifs hirðstjóra Björnssonar
[2]) Svo hér.

nefnder menn ath adr greindur þorleifur hafdi med sier aull þesse bref sem hier epter standa skrifut og upptalin og fleire aunnur. og baud þau til ransak fyrir minn herra konginn þar j danmark og kannceleri Enn under rett fyrir Rikissins rad j norege og hann hafdi þau þar til retta suo uær uissum. Eru þat fyst þav bref er gudmundar peningum til heyrer og helgu þorleifsdottur hans eigin kuinnu. Merkrbref aull. dalsbref. kollabæiar doma og aunnur þau bref sem þar til heyra. alltanesbref. stadarholsbref vm þa peninga sem þar til heyra. og loptur ormsson atti og solueig moder hans. enn stefane lopzsyni feill[1]) til erfdar. audolfsstadabref. eirex lopzsonar forsuar er hann hafdi æ þingi og sumarlida sonar hans. samþycktarbref af enum beztum monnum um landzins naudzsyniar. bref steinvnar biornsdottur er henne voru apttur dæmder[1]) og bref er andresi ormsyni heyra til. Og[1]) til saninda hier vm settum (vær) vor insigle fyrir þetta bref skrifad j flatey æ breidafirdi sunnvdaginn næsta epter assumcio sancte Marie þa er lidit uar fra critzburd M. cccc. attatiger og tuo ar.

---

410. 30. August 1482. á Staðarhóli.
28. Apríl 1483. á Bakka í Öxnadal.

Arnfinnr Jónsson selr Arnóri Finnssyni jörðina Höskuldsstaði í Laxárdal fyrir Mýrar í Miðfirði, er Arnór lét með samþykki Helenar Jónsdóttur konu sinnar, og þar til ellefu hundruð í þarflegum peningum, en Arnór skyldi eiga lausn á Mýrum.

AM. Fasc. XXVII, 15, *frumrit frá Staðarhóli, nokkuð fúið.* Tvö *fyrstu innsiglin eru dottin frá.* — Apogr. 1490.

bref fyrir hoskulldzstaudum j laxárdal
Anno 1482.[2])

Þatt giorum ver sveinbiorn prestur palsson hallvr asgrimsson ok jon biornsson godum monnum kvnnigt med

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

þessv vorv oppnv brefi æ stadarholi j savrbæ fosttvdagin næstta fyrer egidiusmesso þa er lidit var fra hingattbvrd vors herra jhesv christi þvshvnd fiogur hvndr(v)d atta tiger ok t(v)av ær vorvm vær j hia savm ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna arñfins jonssonar af eirñe alfv en arñor(s) finssonar af annare at svo fyrer skilldv at fyrr nef(n)dr arnfinvr sellde adr greindvm arñore jordina hoskoszstade j laxardal er ligur j hiardarholltz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre jordv fylger[1]) ok fylkt hefer ath fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi ath. hier j mot gaf optnefndur arnor titnefdum[2]) arñfinne jordina myrar j midfirde er liggur j mels kirkiu sokn med samþýcke ok upplage helenar jonsdottur kuinnu sinnar med ollum þeim gognum ok giædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok þau urdu fremst eigandi og[2]) þar til ellifu hundrud j þarfligum peningum. skýllde þrattnefndr arnor leýsa jordina myrar til sin fyrir tolf kugillde ok atta hundrud. j fridum peningum ok iiii hundrud j þarfligum peningum þa uti uæri þriu ær. scyllde huor þeirra fyrer sig suara laga riptingum a þeirre jordu er huor sellde audrum enn bader hallda til laga. Ok[2]) til sanniñda hier um settum ver adrgreinder menn uor jnsigle fyrer þetta jardarkaupsbref er scrifat uar æ backa j auxnadal manudagenn næsta fýrer festum philipi et jacobi æri sidar enn fýr seger.

---

411. 4. September 1482. í Laufási.

Vitnisburðr þriggja manna um samning þeirra Magnúsar Þorkelssonar, vegna Kristínar Eyjólfsdóttur konu sinnar, og Guðrúnar Gunnlaugsdóttur um arf eptir Eyjólf heitinn Arnfinnsson.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu; miðinnsiglið er dottið frá; brot af hinum er fyrir bréfinu.

---

1) Hér skiptir um hönd á bréfinu, og er alt niðrlagið ritað með annari hendi en fyrri hlutinn. 2) Svo.

Þat giorvm ver tumaes gudmunztson. hallur runuolfsson. þorgils halzson godum monnum kunni(g)t med þessv uoru optnu bref(i) at þar uorvm uer j hia savm og heirdvm áá ord og handaband þessara manna magnus þorkelssonar af eini alfu en gudrunar gunlauxdottur af annari firir þan askillnad at þeira uard a mille vm arf og peninga reikning kristinar eyolfsdottur kon̄v sinar. at hann reiknadi sier fimtvng vr grytvbaka og vr avllum þeim peningvm er eyolfur heitten anfinzson at(t)e a deyanda deigi. enn gudne eyolfsson broder hennar hafdi at sier tekit ologlega og let huorke virda ne laganeg a ganga og firir þatt setti adur nefnd gudrun̄ j borgan tuær jarder er suo heita svinarnes hringsdal og þar til. v. malnytu kugildi. skyldi fyr nef(n)dur magnus þessar iardir og kugildi at sier taka leigur og lan(d)skylder upp bera þar til er ret(t)ur laga veg(ur) geingur aa vm fyr skrifadan aarf og peninga.

Ok til saninda hier um setvm uer fyr skrifader menn uor jnsiglle firir þetta uitnisburdarbref er giort uar j lavfase j eyafirdi a midvikudaginn næsta firir mariv messo sidari þa er lidit var fra[1]) hingat burd voss hera jehsv christi þvsvnd fiogur hvndr(u)t aatatiger ok tav ar.

---

412. 24. Oktober 1482. í Skálholti.

Dómr klerka útnefndr af Magnúsi biskupi í Skálholti um aftöku Bjarna Þórarinssonar, er Einar Björnsson og hans fylgjarar ófyrirsynju í hel slógu.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 5 eptir transskripti gerðu 29. April 1483 og vidímeruðu 14. Aug. 1484. — AM. Apogr. 2592 „accuraté“.

prestadomur vm aftako biarnar þorarenssonar.[2])

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sen̄da stefhan jonsson backalarius arcium. olafur oddzson. arnorr auzurarson radman j skalhollte. arne snæbiarnarson. þorleifur stefhansson. jon olafsson. skegge amundason.

---

[1]) far, frumritið. [2]) utan á bréfinu með gamalli hendi.

jon uilhialmsson. hakon jonson. oddr bergsson og teitur jonsson prestar skalholltzbiskupsdæmis kuediu guds og sína kunnigt gerandi at sub anno gracie ꝏ.⁰ cd.⁰ lxxx.⁰ secundo fimtadaginn næsta fyrir festum simonis et jude j schalhollte j bisknpstungum uorum wer j dom nefnder af worum wirduligum herra og andligum faudr herra magnuse med gudz nad biskupi j schalhollte at dæma og skoda wm þa akiæru og malaferli sem greindr herra magnus kiærdi til einars biornssonar wm þan malaferli sem gerduzt æ læk æ bardastraund þa er einar biornsson for þangat med sinum fylginrum og biarne þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn af einare biornssyne og hans fylgiurum og fyrir þa adra sauk at biarne þorarinsson war þionuztadr og takande heilagt sacramentum epter wm nottina er hann war særdr enn sleginn j hel epter wm morgu(n)inn hinn næsta. Jtem fyrir þa þridiu sauk at einar biornsson hafdi sidan geingit oleystur j heilaga kirkiu j ohlydne og tekit þionuztu og heilagt sacramenta og wm samneyte wid adra cristna menn.

Nu med þui greindr einar biornsson lagdi wnder þar þa fyrir oss þann dom eda urskurd sem herra magnus med gnds nad þar yfer segdi eda segia lieti wm adrskrifadar saker og malaferli at hann skylldi þat hafa og halda sem hann yrdi þar þa skylldugr gior og dæmdr wpp æ heilagrar kirkiu wegna. Nu saker þess at opt greindr herra magnus kom þar þa fram fyrir oss med suodan prof at sira andríus gudmundzson hefdi handfest honum suo wordinn witnisburd at hann hefdi heyrt einar biornson lysa þui manudaginn fystan j iolafaustu j flatey æ breidafirdi at hann skylldi finna biarna þorarinsson ef hann wæri uestur æ sandi og hann skylldi ecki fordatz hann leingr suo og wm nottina þa er greindr sira andríus war sottur til biarna þorarinssonar og hann kom heim til lækiar æ bardarstrond þa stod einar biornsson þar uti fyrir westan dyrnar enn presturinn gieck jnn til biarna skriftadi honum og þionuztade hann epter hans bæn og beidzlu.

J þridiu grein beiddi tittskrifadr biarne fyrrnefndan síra andríus at bera sín bod til einars at bidia sier lifs og grida og baud þar til aull þau god bod er hann kunne.

enn optskrifadr einar gaf þat suar fyrir sig at eingin won wæri at hann tæki hans bod nein. þui dæmdum wer adrgreindañ síra añdrius skylldugan at winna eid jnañ fiortan daga epter sinum framburd fyrir biskup magnuse edr hans wmbodsmanni. sor og optgreindr síra andrius hier at fullañ bokareid epter þui sem dæmt war og adr skrifat stendr fyrir sira arnore auzurarsyne er þa hafdi þar wmbod til af herra magnuse. beiddunzt wer fyrrnefnder domsmenn og epterspurdum einar biornson huort hann hefdi nockur prof edr laugliga afsakan j mot adrgreindum saukum enn (hann) sagdizt eingin hafa. Nu af þui at oss litz einar bi[or]nson flocksforinge og fullr hôfuzman uerit hafa j þessare ferd at lata sla adrgreindan biarna þorarinsson fyrir þa grein j hel at hann war þar med sinum monnum og hiellt þa bædi fyrir og epter suo og fyrir þa adra grein at optgreindr einar war beiddr lífs og grida [fyrir títt]nefndañ biarna og fieckzt ecki. Þui dæmdum wer þrattnefndan einar skylldugan at taka lausn og skripter af heilagri kirkiu og sekan níu morkum fyrir tilferd og atwist. suo og fyrir þridiu sauk at adrgreindr bíarne heitinn hafdi tekit guds likama og war sidan ofursyniu j [hel] sleginn. Nu saker faheyrdz odæmiligs storuirkis sem sialldan edr alldri hefer wid borit hier æ woru landi dæmdum wer optskrifadan einar biornson og hans fylgiara sialfsetta wt af heilagri kirkiu og hennar sacramenta og skyllduga at taka lausn og skrifter sierliga hier fyrir af heilagri kirkiu enn þuilikar fiarsekter sem hann werdr hier fyrir skylldugr wppa heilagrar kirkiu wegna dæmdum wer under dom og urskurd herra magnus med guds nad biskups j schalhollti. Jtem med sama dome dæmdum wer optnefndan einar biornsson fyrir ohlydne jnngongu heilagrar kirkiu og samneýti wid cristna menn sidan hann fiell j adrgreint storuirki framan til þess er hann kendizt at hann hefdi heýrt biskupsins forbodsbref sidan xij aurum fyrir huern hatidisdag þann sem j sextan daga halldi er sex aurum fyrir huern helgan dag en þrim aurum fyrir huern rumhelgan dag wtan hann færi sig undan med eidi fyrir biskupinum edr þeim sem hann til skipar jnnañ tueggia manada epter þui sem hann er til færr og

sekan þrim morkum fyrir þionuztutekiu. skal opt nefndr einar biornson edr hans wmbodzmadur hafa lukt allt adr greint sektafe herra magnuse biskupi j schalhollte edr hans wmbodsmanni at næstum fardogum ȷnnañ þessa biskups dæmis. samþyckti þenna worn dom med oss wor andligr fader herra magnus med guds nad biskup j schalhollti. suo og war þessi uor domur uppsagdr og jñ skriptis framborinn at einare biornsyne nærueranda. Og til sanninda hier um settum wer fyrr nefnder prestar wor jnnscigli fyrir þetta domsbref skrifath j sama stad degi og are sem fyrr seger.

---

413. 28. Október 1482. á Hofi í Vatnsdal.

Steinþór Sölvason fær Einari Oddssyni, með samþykki Oddfríðar Gísladóttur konu sinnar, til fullrar eignar tuttugu hundruð í jörðunni Hofi í Vatnsdal, en Einar geldr Steinþóri Fjós í Svartárdal og níu hundruð að auki.

AM. Fasc XXVII, 4, frumrit á skinni með þrem innsiglum, og hafa þau aldrei fleiri fyrir bréfið komið.

Þath giorum uer gunlaugur þorkelsson. liotur þorleïfsson. gisli filpusson. runolfur arnbiarnarson og jon biornzson. Godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi. at þa er lidït war fra hingatburd uors herra ihesu christi þusuñd fiogur hundrut attatigïer og ii ár manudaginn næsta fyrir allra heilagra messu á hofï j uaztdal uorum uier j hia saum og heÿrdum æ ord og hañdaband þeirra einars oddzsonar af einne halfu og steinþors soluasonar af annare. at suo fyrir skildu at nefndr steinþor selldi fiek og handlagdi greindum einare til fullrar eïgnar med upplagi og samþÿck(i) oddfridar gisladottur kuinno sinnar xx hundrata jardar part j greindri jordu hofi j uazdal med ollum þeim gognum og gædum sem fÿr sogdum jardarpart fylgir og fylgt hefer att fornu og nÿu og adr nefnnd hion urdu fremz eigandi at med logum. hier j mot gaf oppt nefndr einar tittnefndum steinþori jordina fïos er ligur j suartardal i

hlidar kirkiu sockn med samþycki asu eigilsdottur konu sinar med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nýu og þar med vi malnýtu kugilldi og iii[c] j ollum peningum. attu þessir peningar gialldaz æller at næstum fardogum. skylldi huor oppt nef(n)dra mana einar og steinþor suara lagariptingum a þeirre jordu er att hafdi en huor vm sig hallda til laga [er keýpti[1]) og hier til lofadi einar at suara kirkiv reikningi suo miclum sem steinþori hefer borit at suara upp æ suo langan tima sem han hefer halldit fyr greindan jardar part. Og til saninda hier um settum ver fyr nefnder men vor incigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

---

414. 30. December 1482. í Þórsnesi í Harðangri.
Aflátsbréf Ólafs Rögnvaldssonar biskups á Hólum handa Nikulásargildinu (gildisbræðrum) á Austursyn í Harðangri í Noregi.

Ferðamannen, Bergen 1865, Nr. 4—5, bls. 19, eptir frumritinu á skinni, er fanst á Austursyn, en er nú komið í Ríkisskjalalasafn Norðmanna. Dipl. Norveg. VIII, bls. 424—425, eptir frumritinu.

Vij Olaf med gudz nad biscup aa Hoolum j Islandi heilsum ollum godum monnum sem þetta bref sia edr heyra kiærliga med gudi ok vorri fru. kunnigt giorandi. ath Halldor Eysteinsson oldurmann j sancti Nicolaj gillde aa Austursyyn j Hardangur ok tuo dandimenn med honum Jon Andresson ok Vikingur Olafsson kuomu til voor ok badu ooss aa gudz vegna. ath vij skulldim gifua til fyrsagt gilldi nockurar afgifter synda ok aflat þeim til styrktar ok hialpar. er fyrnefnt gilldi hialpa ok styrkia. þuj gudi til heidur. jomfru Marie. sancto Nicolao ok ollum gudz helgum. hofum vij forer þeirra bænastad skulld af þuj valldi. gud hafur ooss vntt fioratigu daga aflat. ollum brædrum ok systrum j nefndu gilldi er sinar synder vilia skripta jdraastz ok bæta vid gud. samaleidis ok skulu þeir niotandi

---

[1]) [b. v.; vantar í frumbréfið.

vera fyrsagt aflat er optnef(n)t gilldi stydia ok styrkia med sinar godar tillogur. testamentum. gafur. messum ok salutidum. pater noster. et aue Maria forer ollum gilldisbrædrum ok gilldissystrum. ok ollum kristnum salum. ok suo forer allt annath gott. er þeir vilia giort hafua.

Ok til sannenda hier vm þa þryckium vij vortt sigl forer þetta bref sem skrifath var æ þorsnesi sietta dag jola anno domini m° cd° lxxx° secundo.

---

415. [1482].

Andsvör Norðlendinga til Ólafs biskups á Hólum um skyldur presta og kirkna, einkum um tíundareikning af hálfkirkjum og um biskupsgistingar, svo og varnargreinar þeirra um þau efni.

AM. 381. Fol., 5 blöð laus í arkarbroti með hendi Hákonar Ormssonar. Grunnavíkr-Jón skrifar á spássíu: „giört i tid Olafs biskups circa ann: 1479. er mod hendi Hakonar Ormssonar exaratum 1644". Ártalið 1479 er þó rangt, því að þessi skrá er meðal annars svar upp á bréf Gauta erkibiskups frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364 og 365). Skrá þessi mun því gerð sumarið eða haustið 1482. Ólafr biskup er í Noregi vetrinn 1482—1483; hefir farið utan haustið 1481 (Sbr. bréf frá 24. Júlí 1481, Nr. 355) og hefir þá verið utan þrjú ár (1481—1483). Sjá bréf frá 18. Apr. 1486.

Andsvar Nordlendinga wm̄ presta og kyrkna skylldur.

J Naffne Vors herra Jesu Christi. biodum vier med einu samþycke bændur og almugie sem byggia og bua i holabiskupsdæme. þeir nu eru hier samankomner so felldann bodskap.

J fyrstu ad vier biodum oss audvelldlega vnder lǒg og riettende. bæde med kongdomenn. heilaga kirkiu og þeirra vmbodsmenn. og þǎ ad styrkia og stydia til allra riettra mǎla epter lǒgum og vorre skylldu epter fornu og nyiu. Suo og beidunst vier ad þeir late oss faa og haffa þaug lǒg og riettende sem þeir skylldast oss epter lǒgum og gǒmlum siduana og Biskupsdæmenu og almuganum i þui byggiande kann þǒrff og naudsyn til ad verda. Enn beiduust vndan allre þuijngan og olǒglegre ǎsokn og yffer-

gånge mote gömlum vanda og landssins lagariette. Virdest oss kongdomssins riettur og heilagrar kyrkiu so saman settur med stöddu endemarke og framsettum greinum. ad huörke mega höffdingiarner eff þeir geima laganna riettelega. ad ånaudga edur þreyngia folkenu med off mikillre ågyrne. og ad ei meige favitrer menn synia höffdingium þeirrar skylldu sem þeir haffa ådur riettelega vnder geinged. Þui vilium vier konge vorum og Biskupe og þeirra vmbodsmönnum eige[1]) synia slijkrar hlydne og þegnskylldu sem vier og vorer forelldrar haffa þeim og þeirra forfedrum loffad og jåtad epter þui sem lögmålid kongdomssins og kyrkiunnar skipar og skyrer med stöddu endemarke huorratueggia vegna suo vier meigum med nåd og frelse byggia og bua vnder vernd og fyrerhyggiu þessara tueggia Guds vmbodsmanna. Skulum vier fyrst allra heidra Gud. heilaga kyrkiu og hennar formenn. og veita þeim þa hlydne og riettende sem vier erum ad lögum skyllduger. enn vernda ei til þeirrar ogiptu sem optlega heffur yffergeinged aff missætte og sundurþycke mille kyrkiunnar formanna og leikvalldssins og annars almuga i landinu. Vilium vier med sönnum godvilia giallda og greida tolla og tijunder og skipadar skylldur. þær sem vier eigum heilagre kyrkiu og hennar vmbodsmönnum ad giallda epter lögum. sem forn renta og gamall landssins sidvane heffur a verid og huorskyns haattar edur tegundar þad kann helldst ad verda þad christendomenum ber epter lögum ad hallda og naudsyn kann til verda. Vilium vier og hallda þaug lög og bodord sem lærder menn boda og skipa i heilagre kyrkiu. þau sem biskupleg formæle heffur fyrer geinged og lærder og leiker haffa med einu samþycke åsatter orded. ad oskierdum vors nåduga herra kongssins riette i alla stade.

Giörum vier nu öllum godum mönnum heyrum kunnugt. ad vier höffum sied og heyrt og yfferlesed breff og bodskap virdulegs herra Erchibiskupssins aff Nidarose[2]) suo hliodanda ad vor andligur fader Biskup Olaff å Holum

---

[1]) eigia, hdr. [2]) Það er bréf Gauta erkibiskups frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364), en ekki bréfið frá 15. Sept. 1478 (Dipl. Isl. VI, Nr. 153).

haffe klagad fyrer sier. ad vier vilium honum ǒnguann ʀeikningskap giǒra aff tijundum og ǒdrum eignum sem hálffkyrkium tilheyra. suo ad kyrkiurnar margar fordiarffast og nidurfalla fyrer vort forsǒmmelsis skulld og ǒnguastads synest huort kyrkiunnar skyllda bliffur stǒd. og so i Erchebiskupssins breffe. ad hann ried oss og hǒglega baud vnder hlydne ad giǒra hiedan i frá riettann reikningskap aff kyrkiutijundum og ǒllum ǒdrum kyrkiunnar rentum. Enn vm̄ kostnad og næturlegur aff hálffkyrkium skyllde fara epter þui sem Biskups naudsyn tilseiger i hañs frid og kyrkiunnar magt er ad hallda og fielle i þeirra reikningskap huad standa kynne þesse biskups gıjsting. heffur og Biskup Olaffur beidt hier suars vm̄ huad dándemenn vilia hier ad giǒra edur suar til gieffa. Geffum vier og nu þad suar aff vorre hende. ad vier vilium allann erchebiskupssins bodskap og lǒgliga skipun og annarra vorra yfferbodara styrkia og hallda epter þui fremsta sem vor skilningur til ber epter fornum landssins laganna riette og kyrkiunnar lǒgmále tilheyrer sem konganna skipaner. ʀiettarbætur og saattmále vtvijsar. ad fornu og nýiu skal i Holbiskupsdæme yffer ganga.

Enn þar sem so stendur i Erchebiskupssins bodskap. ad hann baud oss ad giǒra reikningskap aff kyrkiutijundum aff halffkyrkium edur vm̄ gisting og næturlegur ad þeim. vitum vier eingen lǒg. breff edur máldaga. heffd edur vana edur nockra lǒglega játan þar til vera nie verid haffa. helldur vitum vier ad fornu og nyiu haffa yffer geinged. ad þo Holabiskup haffe visiterat annadhuort ár huorn hluta sijns Biskupsdæmis. hafte þeir gist ad alkyrkium enn alldre ad halffkyrkium og teked so ad stadarkirkium allann þann ʀeikningskap aff ǒllum þeim tollum og tijundum. skylldum og skipunum sem til þessarar kyrkiu heffur leiged og aff bænhusum til kaups edur kostar þeim preste er ad þeirre kyrkiu syngur þar sem máldagar so tilseigia ad fornu. ad prestur take heima j kaup iiij merkur. enn vtangardz sem til telst ij merkur aff huorre halffkirkiu. enn halffa mǒrk aft bænhusum. Hǒffum vier vijda sied og heyrt breff og skilrijke huorsu halffkyrkiur haffa giǒrdar vered. og huor

æffenligur vane heffur fylgdt halfkyrkiuskylldum i holabiskupsdæme.

J fyrstu ad þeir dandemenn sem halffkyrkiurnar haffa giöra lated haffa gieffed til þeirrar soknarkirkiu sem jördin heffur til tijundar vnnder leiged. sumer v.e sumer xc eda meire peninga til þess ad su leiga er aff þeim peningum fellur aarlega. skal kyrkian til sijn taka fyrer þá tijund sem aff þeirre jordu og peningum skyllde falled haffa. Virdest oss flestar stadarkirkiur edur nær allar ad þessum reikninge og kaupmála skadlausar aff verda. þar sem þær taka aarlega leigu aff sögdum peningum. hundrad edur meira. Enn vier vitum faar jarder edur nær önguar ad meire kyrkiutijund aff falle enn xviij alner. halffmörk edur v aurar. Haffa þui þeir goder menn sem þessa sálugiöff haffa gieffed sierdeilis og einvirdelega vpp á sijna peninga teked med suo ordnum skildaga. ad á þeirre sömu jordu skal hálffkyrkiu kalla med biskups atquæde og suo vordinne rentu. ad þar skal syngia annann huorn helgann dag messu. enn taka þar ij alner i kaup á messuna og máltijd med huorre. enn sitia ei framar. Reiknast þá messukauped til tueggia marka á huorium xij mánudum. Skyllde og sá bonde er þessare kyrkiu skyllde vppe hallda til sijn taka kyrkiutijund og preststijund aff þeirre jördu og lausapeningum. og so liostolla sem forn vande heffur á vered. Vitum vier öngua rentu edur reikningskap vm̄ kostnad. vtgliölld edur gistingarskylldu vera eiga nie vered haffa ad halffkyrkium adra enn nu höffum vier fram̄ sagdt. Og þennann sama reikningskap giörum vier nu aller ydur Biskup Olaffur med einu játyrde aff þeim öllum hálffkyrkium sem vier hölldum og vmbod yffer höffum i Holabiskupsdæme. Suo og aff þeim kyrkium sem og þeirrar rentu haffa giöruar vered. ad þar skyllde syngia huorn dag helgann. suo ad kaupe og koste sem þar til heyrer. Suo og biodum vier þessa halffkyrknanna skylldu sem fyrrskriffad er vnder ydar Biskupslega skipun og vallde sem kyrkiunnar lög tilvijsa þar ed suo seiger. ad Biskup skal kyrkium ráda og öllum eignum þeirra og suo ollum Christnum dome. tijundum og tilgiöffum þeim sem menn gieffa Gude og helg-

um̄ monnum löglega sier til sálubiálpar. þui ad eckert valld meigu leikmenn yffer slijkum hlutum haffa vtan Biskupa skipan. Presta og lærda menn skal Biskup til kyrkna skipa sem máldagar standa til. Þui biodum vier og beidunst ad þier tilskiped so lærda menn þessa kyrknanna rentu vpp ad bera sem fyrr sagdur skilmále og maldage tilseiger.

Enn þo ad fyrr seige ad Biskup skule kyrkium ráda og kyrknanna eignum. er þad auglioslega skilianda. þad hanns valld sem allra annara yfferbodara skal blijffa og vera epter riettu og settu lögmále og stöddu endemarke þui sem sá heffur játad og vnder geinged er þa skylldu heffur i fyrstu sett og tilgiöff. enn ei framar sem skriffad stendur. ad ei skulu höffdingiar sitt endemark yffergánga til ad anaudga sijna vndermenn framar enn lög votta. Stendur so i R. B. virdulegs herra Eireks med Guds myskun Noregs kongs. ad þar sem hann skipade med Biskupanna samþycke og sáttmala leikmonnum halld og forræde á kyrkiu og kyrkna eignum sèm þad kongsins breff tilseiger. skyldu þeir hallda þar med þuilijkum kiennemannaskylldum sem sa haffde fyrer skilt er gaff. enn luka aff ecke framar. Nu eff nockur su fyrnd edur forsoman kann á ad proffuazt optneffndum halffkyrkium er þeirra skylldum sie ei suo riettelega vpphallded sem greindur skilmále tilseiger. þa vilium vier þar audvelldlega til suars og vmbotar med Biskupssins ráde vmmgánga ad heilög kyrkia haffe sijna fulla skylldu. hallda stade sem lög tilseigia.

Riettarbot Magnus kongs[1]) stendur suo skriffud. Honum var tied med breffum Nordlendinga vm̄ ymissa affdráttu og þuijnganer er Biskupar og lærder menn giöra þeim i mote lögum og fornre landssins veniu. villde hann med önguu mote þuilijka ohlydne og ránginde leinge hlijda láta. og þui fyrerbaud hann Biskupum og lærdum mönnum ad strijda á þegna sina mote lögum og fornre sidveniu. so þo ad Holabiskup visitere huort ár Biskupsdæme sitt. þá skyllde hann koma i huorn löghrepp sem forn lög votta og gista ad annarehuorre soknar kyrkiu. biodande þegnun-

[1]) þ. e. Ögvaldsness-sættargerðin 2. Mai 1297, Dipl. Isl. II, Nr. 167.
[2]) þ. e. réttarbót 10. Júní 1320, Dipl. Isl. II, Nr. 342.

um og ollum almuga ă ad standa og hallda riettendum sijnum og fyrrneffndum Articulis epter þui þeir vita fyrer Gude ad fornu heffdc vered. skylldande hirdstiora og alla landssins formenn ad styrkia þennann sinn bodskap epter þui sem þeir villdu suara fyrer Gude og hǒnum.

R. B. H. K.[1]) er suo stenndur. ad syslumǒnnum hæffer dyggilega[2]) ad geima til vpphallds og riettenda þegnanna og vndermanna virdulegs herra Noregs kongs. fyrst ad ǒnguar sekter leggiast ă framar enn fornu lǒg votta. og ǒnguar adrar nyiar ălǒgur. huorke fyrer forbodan nie taksetningar. bydur og kongurinn ad þesse hanns bodskapur og allur annar sem hann heffdc skipad godum monnum til frelsis enn ostyrelătum til yfferbotar verde stadfastlega halldinn. skipande stadfastlega og obrigdulega. ad huor sem hanns breff brytur. þo ad ei sekt ăgreindre sie sakadur 8 mǒrkum. biodande þar laga vrskurd ă ad leggia og dæma þar fyrer 8 merkur neffndar sem adrar lagasekter þær sem ăneffndar eru i lands laga bokenne sialffre ă huorn þann mann er ad þui verdr kunnur og sannur[3]). Nu fyrer allar þessar fyrrskriffadar greiner og konganna og Biskupanna samþyckt og skipaner ad fornu og nyiu. vogum vier nie meigum i onguann handa măta nockrar nyiar alǒgur eda þuijnganer jăta edur vnder ganga. kongenum og ʀijkenu Norege til obæteligs skada. enn oss og vorum epterkomendum fătækum sem rijkum til æffenlegrar ănaudar og oendanlegrar fiepijnu. kunnum vier þui ǒnguann reikningskap kostnad edur vtelukningar aff halffkirkiu jata edur samþyckia framar meir enn forn vande heffur ă vered og fyrrskriffad stenndur.

Nu so sem vier hǒffum ădur greindt og suar til geffued vm̄ þă ăkiæru sem vor virduligur herra Biskup Olaffur heffur tilkall veitt vm̄ halfkyrkna reikning i hanns Biskupsdæme. vilium vier nu og ei sijdur audueldlega andsuor til gieffa vm̄ þă adra hlute sem nockur ăskilnadur heffur ă verid ă millum lærdomssins og leikmannanna hier i Biskups-

[1]) þ. e. réttarbót frá 1309, Dipl. Isl. II, Nr. 196. [2]) leiðrétt; dyrilega (!) hdr. [3]) Sjá réttarbót um bréfabrot frá 25. Nóv. 1315, Dipl. Isl. II, Nr. 221.

dæme huad hellst er þad kann verda. huort þad er helldur vm̄ reikning kirknanna edur rentu lærdra manna edur adrar skylldur þær ed huorer haffa til annara heimt og kraffed og ei ǻsatter orded sijn ǻ millum. suo og vm̄ þær lagasokner er huorutueggiu valldenu tilkiemur til fiarsekta og þar kunna ei huorutueggin ad einum skilninge vm̄ verda. huorer edur huorsu þad skal til fullra laga sektast. suo og ei sijdur vm̄ þær sokner er leikmenn þykiast framar meir sokter vera med forbodun og vtsetningum enn þeim þyke lȯg til standa. þo þeim verde saker gieffnar edur nockud kunna brotleger verda mot heilagre kyrkiu. Villdum vier þessa hlute og alla adra med Biskupssins rǻde og samþyckt til þeirra lykta leida sem ȯllum dandemȯnnum lærdum og leikum hier i Biskupsdæmenu meige aff beggia hende samþyckelegast verda. Suo þo ad heilȯg kyrkia og kongdomurinn haffe sitt oskierdt valld i alla stade sem þeir haffa ǻdur sett og samþycker ǻ vorded. Nu þar sem telur vm̄ alkyrkna skylldur og þeirra rentur og þann reikningskap sem þar skal aff giora. og so er skriffad i fyrstu ad þeir sem kyrkiurnar haffa i fyrstu giȯra lǻted skal haffa so miklar tillȯgur og heimanfylgiu sem Biskupe syndest hun meiga halldast aff og hennar þionustumenn. þar med skyllde Biskup skipta hierade til þess ad akueda huorsu marger menn þangad skylldu tijund giallda. atte til þeirrar kyrkiu ad gialldast helmingur tijunda sem er kyrkiutijund og preststijund og gialldast i þeim peningum sierhuor vm̄ sig sem lȯg tilseigia. þangad skulu og liostollar leggiast aff þui hierade sem ǻdur er tijunnd vnder skipud. Skyllde preststijunden leggiast preste til tidakaups enn kyrkiutiund kyrkiunne til vpphelldis edur annarar sæmdar sem skriffad stenndur. Eff olærder menn taka lysetoll og kyrkiutiunnd og prestsfiordung. þǻ skulu þeir luka preste tidakaup fyrer hanns fiordung. enn kaupa kyrkiu nockra sæmelega gripe med hennar fiordunge so sem fie þad vinnst til. nema kyrkia þurffe ȯdruvijsu sier til vpphelldis og hier vppǻ haffa mǻldagar setter vered med þuilijkum kiennemanna skylldum vm̄ saung og setu sem forn lȯg tilvisa og gamall vannde heffur ǻ vered. Skulu prestar syngia a stadarkyrkiu huorre

huorn dag helgann messu. ottusaung og aptansaung og so vm̃ lángaföstu og jolaföstu og ymbrudaga alla. enn messa til halffkyrkna annann huern dag helgann enn ad bænhusum messu i huorium mánude. Og fyrer þessa og adra skyllduga þionustu skulu kiennemenn kaup taka slijkt sem su kyrkia var funderut med og þá reiknadest til iiij marka tijund til prestskaups liggia enn slijkt vtangards sem tiltekst og máldagar tilseigia. Tijdakaup presta ad fornu til viij marka edur ix. trautt meira edur ecke á tolff mánudum huorium vtangards og heima. Vitum vier nu fáar edur nær öngua alkyrkiu ad iiij marka tijund til ligge. helldur þær fleire ad haff(e) .ij.[1]) mörk edur minna fyrer jmislega audn og vndandratt sem dregst vndan kyrkiunum bæde fastaeigner og lausar. Og þeir sem þær haffa ad hallda vilia ei tijund aff giöra sem verda[2]) kongs eigner edur kyrkna. þiker bændunum prestarner aungualeidis þá skylldu fremia vm̃ kyrknanna saung og setning sem þeim þyker forn vande til haffa vered. þikiast þeir og ei skyllduger vera meira kaup edur peninga vtgreida enn kyrkiunnar renta tilstenndur i þeim sama tijma. i huorn handa máta sem hun heffur vndan geinged. huort þad kann helldur verda fyrer fátækdom edur forsoman þeirra sem þar skylldu vm̃hyggiu á haffa. Nu þar sem kong Eirek med Biskupanna saattmála og samþycke haffa vm̃ eins orded. þar leikmenn skylldu haffa valld og forræde a kyrkium og kyrknaeignum ṁed þeim kiennemanna skylldum er sá haffde skilt er gaff. enn ei meira vtgiallda. Stendur og suo i Christnum ʀiettenum. ad þar olærder menn taka kyrkiutijund skulu þeir kaupa kyrkiunne nockra sæmelega gripe med hennar fiordunge edur annars konar vpphelldis. Þyker oss þui þennann kyrkiunnar hluta einginn annar meiga vtkreffia edur burt taka. vtan hann falle til slijkrar rentu kyrkiunne til handa sem fyrr seiger. Vtvijsar so skipan og ʀiettarbot virdulegs herra Vilhialmi Cardinalis og stadfesting Jnnocentij páffua. ad eingenn Biskup skal dyrffast ad leggia vnder sig edur sinn stad eigner edur odul annara kyrkna. Og þar

---

[1]) ij, hdr.; [2]) þannig.

sem þad kann giörast edur giört heffur vered. þá skulu eignernar aptur gánga til kyrknanna og þad allt vpp gialldast er þar heffur vered aff teked fyrer vtan þad er Biskup heffur lagdt til vmbotar eignarinnar. Kann og kyrkia nidur ad falla. þá skulu eigner þær sem hun aatte leggiast aptur til þeirra kyrkna sem næstar eru og þo fátækar ad vpphellde med Biskups raade og annara godra manna. hinn fiorde hlutur er kyrkiunne er einkannadur skyllde hann fyrer henne huörge skierda huad sem hier til heffur vered huorke til veitslu vpphallds nie annara hluta.[1]) Nu huar sem þær alkyrkiur reiknast sem vier eigum forræde fyrer ad so mykla peninga haffe. ad þesse forn skyllda. sem er Biskupsgisting. prestsfæde og tijdakaup. meige so ad riettum reikninge vtkreffiast sem gömul skyllda heffur til vered. vilium vier þar öngualeidis motmæle vm̄ haffa edur nockra hindrun á giöra. Enn þær kyrkiur sem minne peninga eiga enn hier tilheyrer. þá vilium vier þar slijka skylldu aff giallda sem Biskupinum og ödrum dándemonnum med honum þyker sannast vm̄ vera. Nu þar sem almugenn heffur vm̄tal á veitt. ad þeir þykiast ei. þo þeim sieu saker gieffnar. löglega setter[2]) verda aff heilagrar kyrkiu vallde. heldur med forbodan og vtsetningum aff heilagre kirkiu og annare taksetning. vitum vier ej huor sannende hier mune i sierhuorium stad á vera vm̄ þar sem þad kann vera edur vered haffa. þiker oss þad þunglega mote landssins laga riette og kyrkiunnar lögmále giört vera. þui suo er skipad i huorutueggia lögmálenu. ad huar sem monnum eru saker gieffnar. þá skulu þeir steffnast og sækiast fyrer sijnum domara til slijkra suara. vitna edur vndanfæris sem þui málaeffne tilheyrer. enn sá er sæker edur sök gieffur. hann skal fá proffuan til sijns máls. nema hinn sem neijtar seige þann nockurn hlut i sinne neijtan sem hann eige fyrer sijna hönnd ad proffua. Skal og i alla stade huorutuegge veriande og sækiande med vitnum sijnum og gögnum koma fyrer sinn domara. Standa so konganna riettarbætur. ad þeir fyrerbioda Biskup og lærdum monnum ad strijda á þegna sijna

[1]) Við þessa klausu stendur „NB“ á spássíu í handritinu. [2]) þannig; *rétt:* setter?

mote lögum edur þröngua þeim med banne og ödrum hardendum. ad ganga vnnder sekter edur álögur. huorke fyrer forbodan nie taks setningar. Suo og þar med skipan á giörde virdulegur herra Jliffur Erchebiskup med ödrum sex biskupum jn consilio provinciali Anno Domini 1320. og budu ad halldast skyllde vm̄ alla Provinciam. Fyrst ad þeir stadfestu allar skipaner hinna fyrru Biskupa vm̄ styrk heilagrar truar og vm̄ heidran heilagra hluta og vm̄ goda sidu. Enn Banns pijnur allar og vtsetningar og forbodaner aff fyrrum Biskupum settar. edur þær pijnur adrar sem olöglegar eru kölludu þeir aptur. Budu þeir öllum lærdum monnum ad hallda sig aff deilum og þrætum og öllum osidsamlegum hlutum. þikia oss þui aller menn þeir saker verda gieffnar. eiga ad steffnast og til suars sækiast aan nockurs forbods edur banns áfellis ad þeirra måle oproffudu. enn vm̄ þann áskilnad og effasemd sem huoru tueggiu kyrkiu vallds og kongssins haffa. vm̄ þær sokner sem bádum sekten tilheyrer konge og Biskupe. huort þad er helldur i Christnum riette edur Landslaga bok. vm̄ stærre mál edur smærre. vm̄ eidatökur edur adrar arffaleidslur. huorer þad skulu fyrr edur sijdar til fullra laga sækia edur vndanfære taka. Kunnum vier hier ecke endelegt suar tilgieffa. vtan vier biodunst og beidunst med Biskupssins rade og annara danemanna lærdra og leikra þar til skodanar vm̄ ad gánga og lioslega skyring á ad giöra epter þui sem Biskupenum og öllum dandemönnum þiker löglegast og kongdomurinn og kyrkian skadlaust aff verda. Skipan og riettarbot Vilhialms Cardinalis stendur so skriffud. huor sem heffur nockurt andarlegt málaeffne (á) leikmenn ad kiæra. þá skyllde hann kiæra fyrer Biskupe. enn huör sem heffde nockurt veralldlegt málaeffne. huort sem hann være helldur leikmadur edur prestur. þá skyllde hann kiæra fyrer konge ellegar fyrer þeim domara er kongur skipar til ad giöra riett manna i mille. Enn huör er fyrersmár domarann og vill eige neirn riett standa. þá skal hann vita sig falla i bann bæde Guds og manna. Suo sette hann og i bann alla þá er vpprijsa i mote konunglegu vallde og vilia giöra ofrid i kongssins lannde og á hanns þegnum. Stendur og

so i vorre Lanndslaga bok vnder grein skriffad. ad eff kongssins lannd helldur ei sijnum fride fyrer þegnanna vangiætslu og vilialeyse. eru þeir sanner landradamenn er ad þui verda kunner og sanner.

Nu huad þad helldst er edur vera kann ad vier getum ei ad einum skilninge ǻsaatter vorded þad lǫgmǻle tilheyrer. vilium vier þad epter kong Hǻkonar skipan og bode rita og fram̃ skriffa til kongssins naada og Erchebiskupssins med rade og vitorde vors virdulegs herra Biskups Olaffs og annara lærdra manna i hanns biskupsdæme. þar med vorar tillǫgur allra samt. þad er vier hyggium kongenum og kyrkiunne skadlausast. enn landenu og almuganum til mestra nǻda og nytsemdar suo faatækum sem ʀijkum.

---

416. 17. Janúar 1483. á Reykhólum.

Vottorð Jóns Ásmundssonar og Geirmundar Guðmundssonar um vitnisburð þriggia manna um setu Andrésar Guðmundssonar í virkinu á Reykhólum og árás hans á Þorleif og Einar Björnssyni og þeirra menn.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 eptir transscripto gerðu 24. Júní 1483 á Reykhólum. — Afskript meðal Reykhólaskjala (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva c. 1730—40 (eptir sama transscripto).

Þat giorum vid jon asmundzson ok geirmundr gudmundzson godum monnum kunnekt med þessu ockrv opnv brefi at ver vorum j hia ok heyrdum a at þesser menn petur suartzson. hromvndvr gvdmvndzson ok jon ȷonsson sorv fullan bokareid firir einare brandzsyne j vmbode þorleifs Biornssonar at þeir hefde verit j hia siet ok heyrt a ord ok giorning ok aull aunnur atuik þau er urdu a miduikvdagin næsta epter hinn þrettanda dag[1]) þa er þorleifur biornsson ok einar biornsson Broder hans ok þeirra menn komu þar fyrst heim under virket ok adr þeir gatv vid sett stigana edr þeir giordu þar nockurn giorning huorke med ord ne verk þa andres gudmundzson ok hans fylgiar-

---

[1]) þ. e. 8. Janúar.

ar lietu drifa a þa ofan griot ok skot sua at þorleifur ok hans menn haurfvdu jnn j kirkivgardin ok lietv hann hlifa sier. ball þar þa samt a þeim griot ok þa var skotin af þeim eirn madren j kirkiugardinum. þadan hrucku þeir under kirkivna a korbaki ok var þar skotin af þeim annar madurin j lærit allt vid korbakit. hier med hropudu þeir andres ok hans menn ofan af virkenv ok kanlludv þa alla þiofs sonv ok horusonu ok skækiusonv opptsinnes. vissv vær ok fýrnefnder menn at allr var þessi giorningur ok ord giordr j kirkivgardinnm adr þorleifur ok hans menn skyte eitt skot ok er allir vorv vpp gefnir þa uar skotin en þride madurin j kirkivgardinum a korbaki ok ur þui for þorleifur ok hans menn jnn j kirkiuna. Enn vm morginen skutv þeir ur uirkenn. .ij. lodbyssum j kirkiuna j gegnnm hurdina sva at hon brot[n]ade. þa skutu þeir einne pilu j kirkiuhurdina adr enn þorleifur ok hans menn haufdn nockura atsokn ueitt.

Voru uær fyrnefnder menn sem soru setter af hende þorleifs til at bera vitne um þann giorning ok atuik er þar forv fram.

Oc til saninda hier um settu uer fyrnefnder menn ockr insiglé firir þetta bref skrifat a reykholum a reykianesi faustudagin næsta firir festvm agnese uirgines þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesn christi þushund .cccc. atta tiger ok þriu ar.

---

417. 20. Janúar 1483. Í Berufirði.

Tylftardómr útnefndr af Þorleifi hirðstjóra Björnssyni um viðreign þeirra Þorleifs og Andrésar Guðmundssonar á Reykhólum.

AM. Fasc. XXVII, 25, transskript á skinni frá 14. August 1484. — Afskript frá c. 1640 af þessum dómi er í dómasafni Jóns dans (Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 36 a.—37), en þar er dómrinn nokkuð styttr, og rangt skrifaðr. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 362—367 (heill) með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

transkriptarbref vtaf domenum vm vidreign þeirra þorleifs og andres a reykholum.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Sender gvdne jonsson einar brandzson olafur kodransson eyvindr gudmundzson arnoddur tumasson jon asmundzson jon palsson þordr þorkelsson jon arason geirmundr gudmundsson jon þorkelsson ok gudmundr jndridason kvediv gvds ok sina kunigt giorande med þessv woro oppnv brefe. þa er lidit var fra hingadburd vo(r)ss herra jhesv christi ꝏ. cccc. lxxx ok þriv ǻr manvdagin næsta fyrer festum agñeti virginis j berufirdi a þingstad rettvm vorum vær j dom nefnder af ærligum manne þorleife biornssyni hirdstiora yfer allt jsland vpp a krununar vegna j norege at dæma. hvad oss þætti rettiligazt huerssu hann skylldi fara med andres gudmundzson er hann medkendizt at hann hefde fanga latid fyrer þær saker er greindr þorleifur bar til fyr nefndz andres at hann hefdi gripid ok gripa latid hans peninga ok jngvelldar helgadottr. suo ok kom þar fram tumas hrafnsson ok bar þat til andres gvdmvndssonar j vmbode einars biörnssonar ath hann hefde griped ok gripa latid hans peninga. suo ok eigi sidur kuomu þar fram̄ saker af fleirum monnum uppa hann huerer beitt haufdu ok krafit opttnefndan þorleif biornson ath giora sier laug ok ʀiett af optnefndum andrese fyrer þat ath hann hefde griped þeirra peninga suo mykla fyrer sierhuerium sem þesse skraen utuisar sem hier er med fest. nu saker þess ath uær uorum opttsinnes til krafder af ʀiettaranum huad oss lizt riettligazt hieʀ um̄. þess ok annars ath opttnefndr andres gudmundzson medkendizt fyʀer oss ath hann hefde[2]) þa saumu peninga haft ok ath sier teked sem þorleifur ok einar ok fleire adrer epter lystu ok þui lizt oss þessar fiar upptektter j[3]) allañ mata olaugligar ok optnefndan andres gudmundzson riettfangadan uera ok uered hafa þar til ath endiligr uegr fellr a hans malaferle. hier med beidezt optnefndur þorleifur biornson doms a huersu þeiʀ pening-

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) b. v. 65, Kr.; sl. XXVII, 25. [3]) b. v. 65, Kr.

ar skylldu fara sem andres atte a ʀeykholum ok annars stadar kuiker ok dauder. Nu med þui ath oss leizt tittnefndur andres gudmundzson storum saukum borenn enn eingin afbautun kom fram̄ af hans hende ok uær uissum eigi huersu hatt mal a honum stæde hier um̄ fyʀ en þat uære med laugum ʀansakat ok þui dæmdum uær fyr nef(n)der domsmenn alla þa peninga sem a reykholum voru þa þorleifur kom þar ok andres hafde þangat dreigit bædi kuika ok dauda j hans valld ok vardveizlv epter sex skynsamra manna virdingu Enn alla adra peninga þa sem anna(r)sstadar eru ok andres hefer med hondum haft skylldi þorleifur reikna lata huar sem hann kynne þa vpp at spyria. ok forbioda huerium manne þeim at rugla edr nockut brial a þeim at giora þar til rett rannsak kemur a hans mal. Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrer þetta domsbref er skrifad var a reykholum a sama are deigi sidar enn fyr seger.[1])

---

418. [20. Janúar 1483].

Skrá um peninga þá og fjármuni, er Andrés Guðmundsson tók á Reykhólum fyrir Þorleifi Björnssyni og sveinum hans, svo og fyrir Einari Björnssyni.

AM. Fasc. XXVII, 26, frumrit á skinni, læst með tveim innsiglum saman við transskriptarbréf frá 14. Aug. 1484 af Berufjarðardómi um Reykhólaferð Andréss Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483 (Nr. 417). — Í dómasafni Jóns dans (Landsbókasafn 65. 4to II, 37 a—b) er afskript af þessari skrá frá c. 1640, og virðist hún gerð eptir öðru frumriti, því að orðamunr er verulegr. — Kriegers safn 2. 4to bls. 367—370, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700 (samkynja 65. 4to).

[Svo micla[2]) peninga atti þorleifur biornsson a reykholum þa andres gudmundsson [tok at sier[3]) gardinn [og adra peninga þar stodv saman.[4])

J(n) primis vii ok xl gamals fiar. siaū ok xx lomb.

---

[1]) þ. e. 21. Jan. [2]) [þessa 65. [3]) [settist á Kr.; [4]) [Enn tok (ad sier sl. Kr.) peninga sem hier seiger 65, Kr.

fim kyr. þrevett navt. vetrung og ii svin gomul og vi grise.

tuo hross. annad med fyle[1]) og hest æ annan vetur.

halfuætt smiors.

half aunnr kýr at kiotum.

fim tunur skyrs.

tvær huder.

kyr fra skællzstodum vr jnnstædv.

tuo asavdar kuillde vr bormvm.

fim ær fra grvnd.

sex ær fra havllvstodum.

eina ku vr fodre fra midianese.

Enn þessa peninga tok andres gudmundsson eda liet taka vr kirkiune æ reykholum er þorleifur og jnguelldr atti.

tuær kistur læstar [med jarnum og[2]) þar j klædnadr þe(i)rra beggia og silfur og bordbunadr og margur fanz annar sa er ecki hefer reiknadr verit.

[Þetta j silfre[3]) halfr setti eyrer silfv(r)s enar tolftu merkr med forgyllt silfur smellt med uirauirke og halfur enn xi eyrer med huitt silfur.

eyre midr enn tuær merkr j silkeskautum. kallmanzstakr. kapa og treyia og hosur. med tuigilld klæde og leidr.[4]) Eiñ treyia s(u)aurt med flugel vtlenzk otrurskinn[5]) vnder. kallmanzstakk. konu kapa[6]) med tuigilld klædi. [aunnr konukapa med skarlak og hempa med þridiunga klæde.[7])

Þetta j bordbunade. hringofin dukr att(a) alna langur med rondvm. annar dvkr ix alna med glitadr. þride dukr alhuitr hringofin xi alnar. tuo hæindissver. annat glitad. eitt bedver. sparlak vm sæng. skorningur fim alna. einn lereptzdukr glitadr atta alna ein bravt glitud.

Suo [mikit mistv sveinarner þorleifs æ reykholum vr kirkivne þa andres tok gardinn.[8])

---

[1]) folallde 65, Kr. [2]) [var 65, Kr. [3]) [sl. 65, Kr. [4]) leidz (!) Kr. [5]) otrskinn 65, Kr. [6]) kapur 65, Kr. [7]) [og ein konu (kvinnu Kr.) hempa med þrijgillt klæde. og aunnur konuhempa (kapa Kr.) med skarlat (skarlak Kr.) 65, Kr. [8]) [micla peninga mistu sueinarner á Reykholum vr kirkiunne þá Andrias (Andres Kr.) tok Gardinn vr kistum sijnum sem hier seiger 65, Kr.

[[fra þorgeire stak og treyiu og hosur. tuær skyrtur. tuo lasa. eitt par sko.

þetta fra þorkele oddzsyni. stakr og kapa. tvener svartaskor. hosur. skyrta og skyrtvlerept. saugubok. nyian pung og [tvinna og[1]) reimar og smidartol og kistuna med læsta.[2])

[Þetta gudmundr lopzson.[3]) vi stikr klædis og vii stikr liereptz.[4]) stak. tuena svarta sko. fiorar merkr tins. gran hatt. tuo lasa og kistuna[5]) med.

jtem tok andres svo mikid fyrir einare biornssyni og liet taka vr[6]) saurbæ æ raudasande.

atta kyr. xl. fiar. [iij kalfa[7]). tuo hesta og eitt hross. kuomu þessar allar saker fram æ þinginu.

---

419. 1. Febrúar 1483. í Hálmstað.

Ríkisskuldbinding Hans Danakonungs (Hálmstaðar-recess).

Dipl. Norv. XIII, Nr. 148 eptir tveonum frumritum í Ríkisskjalasafni Dana. — Norske Samlinger IV, 347—363 eptir samtíða afskript í Münchenersafni í Kristjaníu. — Hvitfeld: Danmarckis Rigis Krönicke bls. 965—973 og Kong Hansis Krönicke 1599 Bij—Dij. — Regesta Dan. Nr. 4739. — Aarsberetninger fra det Kgl. Geheimeark. II, 46—65. Hér er að eins tekið það eitt, er snertir Ísland.

Halmstads Recess.

Jtem wnne wii oc tillade at køpmen aff alle land mwe felige oc leydige segle till Bergen oc andre køpstedher i Norige me therres køpmanskap Noriges rige till nytte oc bestand wor oc kronens told vforsømet oc hwar the helst till riget komme ware wnder the gamle preuilegier som wore forfæthre konninge i Norge them tilforen giffuit haffde oc the køpmen j Bergen eller annerstedz i Norge ey skulle beware sig met nagre embethes men i købstæderne eller noget annet regemente som kronen eller

---

[1]) [tuennar (tuinna Kr.) vtlenskar 65, Kr.; [2]) [[frá er mjög stytt í 65, Kr. [3]) [Jtem miste Gudmundur Lofftsson so miced 65, Kr.; [4]) fotsijdan b. v. 65, Kr.; [5]) kisturnar 65. [6]) á 65, Kr.; [7]) [b. v. Kr.; iij kapla 65.

kyrken tillhører oc ey pante eller sla wnder sig nogre garde eller landzsens eygner Oc Hollendher segle effther therres sidwane.

. . . .

Jtem wele wii ey tilstede at nogre køpmen aff Hensestæderne segle till Iisland oc ey wele wij sette ther nogen wtlensken høvitzman.

---

420. 3. Febrúar 1483.

Þorsteinn Þórarinsson prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness gefr Hrafni presti Oddssyni umboð til þess að afleysa Þorleif Björnsson og hans menn upp á kirkjunnar vegna, hvað sem þeir hafa brotlegir orðið um Reykhólaför.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 epter transscripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483. — Afskript meðal Reykhólaskjala (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—40 (eptir sama transscripto).

Þat giore ek þorstein prestur þorarinsson profastur j mille gilsfiardar ok langaness godvm monnum kunigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennunzt at ek hefe fengit ok gefit sira hrafne oddzsyne umbod til at leysa þorleif biornsson ok hans menn huat sem þeir hafa brotligir ordit j minu umdæmi vpp a kirkiunar uegna epter þvi fremzta vmbode sem minn herra biskupen hefer mier valld til gefit at ek skyllde fullt ualld til hafa at leysa hvern man sem brotligur kynne at verda j minu umdæme at jafnfullu sem hann sialfur. skal fyrnefndr sira hrafn afleysa þorleif ok hans menn firir þat er þeir ridv til reykhola um huat sem þeir urdu þar brotliger uid helga kirkiu þat er sauk bitur þui at optnefndr þorleifur beiddezt lausnar þar firir sig ok sina menn ef þeir hefdi þar nockut brotleger j ordit.

Var þetta bref giort a sancte blasiusdag. anno domini ꝏ.° cd.° [lxxx.°] oc. .iij. ar.

---

421. 4. Marts 1483. í Kálfanesi.

Vottorð tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jórunn kona hans tóku Höllu dóttur sína aptr í sátt um alt það, er hún hafði orðið brotleg við þau.

AM. Apogr. 4214, eptir frumbréfi á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Svalbarði, með hendi séra Magnúsar Markússonar á Grenjaðarstað, staðfest af honum 18. sept. 1726 og séra Þorleifi Skaptasyni.

Þat gerum vid þolleikur gunnsteinsson ok kolbeinn gislason godum monnum kunnigt med þessu ockru brefi at vorum vid j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna sygurdar biörnssonar ok jorunnar kono hans at þau toko haullu dottr sina aptur i satt vid sik vm allt þat sem hun hafde brottlig ordit med þau. ok til fulls arfs ok riettarfars epter þau bæde sem mæl hennar væri ospillt.

Ok til sannenda hier vmm settum vid fyrr nefnder menn ockur jnnsigli firir þetta bref skrifat i kalfanese i steingrimsfirde þridiudagen næsta epter translacio sancte Johannis holensis anno domini m.° cd.° lxxx.° tertio.

---

422. 19. Marts 1483. í Hruna.

Sigurðr Oddsson og Gróa Einarsdóttir kona hans selja séra Árna Snæbjarnarsyni jörðina Berghyl í Hrunamannahrepp, tuttugu og fimm hundruð að dýrleik, fyrir lausafé.

AM. Apogr. 2179, með hendi Árna Magnússonar „Ex orginali Hrunakirkiu", og hefir frumritið þá verið mjög skemt af fúa. Það, som hér stendr í hornklofum, hefir verið fúið úr frumritinu, en Árni hefir fylt það út.

Kaupbref firir Berghyl i ytrahrepp.[1])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda gudmundr prestur þorkelsson. Ra[ugnvalldr hial]msson ok halldor Bryniolfsson kvediu guds ok sina. kunnikt giorandi med þessu voro opnu brefi þa lidit var fra hingat

---

[1]) „stendur utan á bréfinu med sömu hendi sem bréfid er med skrifad" (AM).

bur[d vors herra] jhesu christi þushund fiogr hundrut attatiger ok þriu ær i kirkiunni i Hruna i Hrunamannahrepp midvikudaginn næsta epter Jonsmesso b[aptiste[1]) vor]um ver i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessarra manna sira arnna snæbiarnnarsonar af einne alfu enn af annarri sigur[dar o]ddz[so]nar ok grou [e]inarsdottur konu hans. skildizt þat ok falzt under þeirra handabandi at fyrrgreind hion sigurdr ok groa selldu adrnefndum sira arna snæbiarnnarsyni iordina alla Berghyl fimm hundrudum ok tuttugu at dyrleika er liggur i Hrunamannahrepp í Hrunakirkiusoknn med aullum þeim gögnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgt hefer at fornnu ok nyiu ok sygurdur ok groa haufdu fremzt eigandi at ordit til yztu ummerkia vit adrar iarder. Hier i moti skylldi fyrnefndr sira arnne gefa ok giallda adrgreindum hionum sygurdi ok grou þriatigi hundrada med svo vordnum fridleika sem hier seger. fimtan malnytu kugilldi. gamallt naut firir tvö hundrut. sex vetra gamallt naut ok vetrgamalt firir tvö hundrut. tvö naut tvævetur firir hundrat. fimm hundrut i gelldum saudum. þriu hundrut i kauplum. hundrat i vadmalum ok eitt hundrat i þarfligum peningum. skylldi tittnefnd hion sygurdr ok groa svara lagariptingum æ adrgreindri iordu Bergghyl enn sira arnne hallda til laga. ok ef iordin geingi af honum med lavgum. þa skylldi hann ganga domlaust aptur at sinum peningum [med] svo vordnum fridleika sem inn kvomu. Ok til sannenda hier um settum ver fyrrnefnnder menn vor innscigle firir þetta kaupbref skrifat i sama stad. midvikudaginn næsta firir annunciacio beate Marie virginis æ sama ære sem fyrr seger.

---

423. 1. Apríl 1483. á Vatnshorni.

Vottorð tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jórunn Jónsdóttir kona hans lýstu því, að eingir ætti peninga eptir sig dáin, nema Halla og Ingibjörg dætr þeirra.

AM. Apogr. 4215, eptir frumriti á kálfskinni frá Hallgrími Sig-

[1]) verðr hér að merkja = Johannis baptistæ capitis inventio, 24. Febr., og er miðvikudagr næsti þar eptir 1483 hinn 26. Febr., nema hér eigi að standa *b[iskups]*, og yrði það 5. Marts þetta ár.

urðssyni á Svalbarði, staðfest afskript 18. sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat giore eg þorleikur gunnsteinsson ok kolbeirn gislason godum monnum kunnegt med þessu ockru opnu brefi at þar vorum vid i hia ok heyrdum æ ord sigurdar biornssonar ok iorunar jonsdottur konv hans at þau lystu þui firir ockur ok audrum dandi monnum at eingin ætte peninga epter þau daud nema dættur þeirra halla ok jngebiorg. lystu fyr greind hion þui at Olof dotter þeirra hefde fullan hlut ur sinum garde haft.

Ok til sannenda hier um settum vid fyr nefnder men ockur insigli firir þetta vitnisburdarbref er skrifat var i vazthorne i steingrimsfirde þridia dag paska þa er lidit var fra hinngatburd vors herra iesv christi þusund fiogr hundrut atatiger ok þriw ar.

---

424. 16. Apríl 1483. á Reykhólum.

Sættargerð þeirra Þorleifs Björnssonar og Andrésar Guðmundssonar um það, er Andrés tók Reykhóla og fleiri peninga Þorleifs.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskript gerð 1733 eptir transscripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483.

Þat giorum ver gvdine jonsson. gisle filippusson. vigfus biarnason. þollacur þorkelsson. sygrdr jonsson. þorolfur augmundzson. pall jonsson. einar brandzson ok þorleikr gunnsteinsson godum monnum kvnnegt med þessv voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingat bvrd vors herra jesu christi þushund .cccc. lxxx. ok þriu ar in fersto magni ducis et martiris a uorit a reykiaholvm a̋ reykianesi. vorvm ver j hia saum ok heyrdvm a at þorleifr biornsson giorde suafelldan sattmala uid andres gudmunzson og þorbiorgu olafsdottur kuinnv hans. adr nefndum andrese viliugum ok þorbiorgv olafsdottvr kuinnu hans samþykkiande firir þat hugmod fiarupptekt kostnad ok skada er nefndr þorleifur hafdi adr fengit af nefndum andrese þa hann tok ath sier hans

eign reykiahola ok fleire þorle[i]fs penninga þar ok annarsstadar so ok firir hvsabrot ok riettarfar ok allar adrar saker þær sem j mille þeirra haufdu farit at adrgreindr andres gudmundzson lofade at fa opptnefndum þorleife hvndrad hundrada j adr greint sakferle enn a þessu hundrad hundrada giorde þorleifur þa linvn at hann slo nidr .lx. hundrada firir sins heidrs skulld ok dandemana tillaugur ok bænastad enn þrattnefndr andres gudmundsson skyllde giallda aunr .lx. hundrada firir næstu fardaga med sua felldum fridleika jordin gnutzdalr er liggur j garpsdalskirkiusokn firir þria tigu hvndrada hier til grænseý ok skarfeyar tuær med avllum þeim holmvm ok skerium sem þar til ligia firir xvj. hundraud. liggia þessar eyiar j stadarhols kirkiu sokn. hier til halft tolfta malnytv kugilde halft annat hvndrat j gelldum saudvm ok kvgilldes hest. hier med lofade tittnefndr andres gudmundzson med suardum bokareide at vera tittnefndvm þorleife biornssyne hollur ok trur med ord ok uerk leynt ok liost alla sina lifs daga hier epter ok honum alldre motstaudu veita ok þat umbod sem tittnefndr andres hafdi til reykiahola ok annar[a] gudmundar peninga vegna solueigar gudmundardottur systur sinnar lagde hann j valld þorleifs biornssonar sva leinge sem hann hafde þat adr af henne til tekit ok þar epter alldre med þui giora eda þar nockur rad edr dad styrk eda tillaugur til veita hvorke leynt ne liost med þeim peningvm at giora j mote þorleife edr hans bavrnum ok þessa satt skyllde titt nefndr andres gvdmundzson alldre rivfa sialfr nie rofsmenn til fa. baud tittnefndr þorleifr þrattnefndvm andrese adr enn þeir giordv þessa sina satt at þeir skylldu eigazt riett laug vid enn andres uillde þat eige sua ok leysti tittnefndr þorleifr firir oss fyrrnefndvm monnum at hann drepi hvorke nidr kirkiv riette ne kongs.

Ok til saninda hier vm sette þrattnef[n]dr andres gudmundsson sitt insigle med optnefndra manna insiglvm firir þetta sæt(t)arbref skrifat j sama stad degi ok ari sem fyr seger.

425. 22. Apríl 1483. í Nesi.

SNJÓLAUG Guðnadóttir gefr Jóni Jónssyni með samþykki Margrétar dóttur sinnar í löggjöf sína jörðina Skinnþúfu í Skagafirði.

Bisk. Hol. Fasc. III, 4, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 3600.

Þat giorvm ver jon prestur olafsson þoruidr þormodsson. sn[iolfur] rafsson godum monnum viturlegt med þessv uorv optnv brefi at ver vorvm þar j hia saum ok heyrdvm a handabañd þesara manna sniolavgar gvdnadottur af einne alfv enn jons jonssonar af annare at suo fyrir skildv at fyr nefnd sniolavg gaf adrgreindvm jone jordina er svo heiter skinnþufa er ligr j skagafirdi j glaumbæiar kirkiv sokn̄ til fvllrar eignar med avllum þeim gavgnum ok gædum er greindri jordv[1]) fylger ok fylt hefer at fornv oc nyv ok hvñ vard fremst eigandi at lyste fyrnefnd sniolavg þetta j sina lavg[2]) giof svo mikit sem þat næme. samþykte margret dotter hennar þenan þeira giorning. skilldi tittnefndr joñ hallda fyr greindre jordu til laga enn þrattnefnd sniolavg suara laga riptiñgvm. for þese giorningur fram j nese j haufdahverfe þridiudaginn næsta fyrir jons ꝏesso holla byskvps vm uorit þa er lidit var fra hingatbvrdi uorss herra jhesv christi ꝏ⁰ cccc lxxx ok þriv ar. Ok til saninda hier vm setv ver fyr skrifader menn uorr jnnsiglli fyrir þetta vitnisbvrdarbref er giort var j nese j havfdahverfe j sama stad degi ok are sem̄ fyr seger.

---

426. 24. Apríl 1483. í Vestminster.

JÁTVARÐR Engla konungr hinn fimti veitir Hróbjarti Alcok verzlunarleyfi í öllu sínu ríki og á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, 3, bls. 129.

Super intercursu Norwegiæ de licentia concessa.

Edwardus dei gratia Rex Angliæ et Franciæ et Domi-

---

[1]) jordrv, frb. [2]) lavgv, frbr.

nus Hiberniæ, omnibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Licet nuper in statuto Henrici sexti, nuper de facto et non de jure regis Angliæ, anno regni sui octavo tento, edito, prohibitum sit, ne quis ligeorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones seu alia loca regis Daciæ, Norwegiæ, Swegiæ causa optinendi vel habendi pisces aut aliqua quæcunque bona seu mercandisas, præterquam ad stapulam suam de Norbarne, adire, ingredi, seu intrare præsumat sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium et imprisonamenti personæ ad voluntatem nostram prout in statuto prædicto plenius continetur, nos tamen de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus dilecto nobis Roberto Alcock mercatori de Kyngeston super Hull, quod ipse per se aut factores, attornatos, seu servientes suos, quandam navem, portagii ducentorum et quinquaginta doliorum vel infra quibuscunque bonis et mercandisis stapulæ nostræ Calesii minime pertinentibus carcare seu carcari facere, et dictam navem sic carcatam usque terram Islandiæ cum magistro et marinariis pro gubernatione et defensione navis prædictæ competentibus, totiens quotiens sibi placuerit durante præsenti licentia nostra, traducere et transmittere, aut traduci seu transmitti facere, et terram illam in quocunque portu seu alio loco ejusdem ingredi et intrare, ac ibidem morari et mercandisas hujusmodi vendere, ac alia bona et mercandisas quæcunque ibidem emere, et cum eisdem navem prædictam recarcare seu recarcari facere, et navem illam sic recarcatam in regnum nostrum Angliæ adducere seu adduci facere possit licite et quiete, absque impedimento, impetitione, molestatione seu gravamine quoqunque nostri aut officiariorum seu ministrorum nostrorum quorumcunque, statuto prædicto, aut alio statuto, actu vel ordinatione in contrarium factis, ordinatis seu provisis, non obstantibus, proviso semper quod de custumis, subsidiis et aliis deveriis nobis pro bonis et mercandisis prædictis debitis fideliter respondeatur ut est justum.

In cujus rei testimonium has literas nostras fueri fecimus patentes per unum annum duraturas.

Teste me ipso apud Westmonasterium vicesimo quarto die Aprilis anno regni nostri primo. [Anno domini ɱ.⁰ cd.⁰ lxxx.⁰ iij.⁰ [1])

---

427. 29. Apríl 1483. | 14. August 1484. | í Skálholti.

Vídímerað transskript.

Bisk. Skálh. Fasc. VIII, 5, transskriptið á skinni. AM. Apogr. 2592 „accuraté".

Þath giorum wer arne snæbiarnarson og sigurdr jonsson officiales heilagrar schalholltzkirkiu. Olafur oddzson og jon snorrason prestar schalholltzbiskupsdæmis godum monnum kunnigth med þessu woro opnu brefe at wer hofum sied og ifer lesid opit domzbref þessara presta schalholltz biskupsdæmis med þeirra heilum og oskauddum hangandi jnsciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómr frá 24. Okt. 1482 um aftöku Bjarna Þórarinssonar, Nr. 412].

Ok [2]) til meiri audsyningar og stadfestu hier wm settum wer vor jnnscigle fyrir þetta transkriptarbref skrifath j schalhollti j biskupstungum þridiudaginn næsta fyrir tueg(g)ia postula ɱesso philippi et jacobbi wm sumarit. anno domini. ɱ.⁰ cd.⁰ lxxx⁰ tercio.

Og [2]) til meiri audsyningar og stadfestu hier wm settum wer fyrrnefnder prestar wor jnscigle fyrer þetta trañskriptarbref skrifath j skalhollte j biskupstungum laugardaginn næsta fyrir assumpcio beate marie virginis vm sumarit. anno domini. ɱ.⁰ cd.⁰ lxxx.⁰ quarto.

---

428. 29. Apríl 1483. í Kálfanesi.

Sigurðr Björnsson gefr Steini Snorrasyni umboð sitt um eitt

[1]) [á spássíu. [2]) svo hér.

ár yfir þeim peningum kvikum og dauðum, sem hann á á Svalbarði, og ábyrgist Steinn féð, en hafi ávöxt þess.

AM. Apogr. 4216, eptir frumriti á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Svalbarði, staðfest afskript 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat gior[i] ek sigurdr biornsson godum monnum kunnigt med þessu minu opno brefi at ek hefi fengit steine snorrasyne mitt fullt ok logligt vmbod æ ollum þeim penningum sem ek æ æ sualbardi kuikum ok daudum fra fardaugum er kemur ok til annara fardaga. skal firr greindr steinn æbyrgiatz þessa penninga enn eignatz ævoxt allann af penningunum. giori ek ecki ʀæd firir uist ara eirikssonar þar leingur. skipa [ek honum[1]) at fara vestur til min [æ] skalpanes ok eta þar maten.

Ok til saninda hier vm setti ek mitt insigli firir þetta umbodsbref skrifat i kalfanesi þridiudagen næsta epter ions ɱesso holabiskups. þa er lidit uar fra hingatburd vors herra iehsu christi þusund fiogur hundrut ættatiger ok þriu [ær].

---

429. 5. Maí 1483. í Skálholti.

Magnús biskup í Skálholti geldr klaustrinu í Kirkjubæ jarðirnar Skaptafell í Öræfum og Haukafell í Hornafirði með sex kúgildum fyrir jarðirnar Eyjar og Þverhamar í Breiðdal og Guðmundarnes í Stöðvarfirði, er biskup hafði feingið frá klaustrinu.

AM. 232. 8vo, bls. 80b 81a (bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í frumriti). — Apogr. 2871 (að því er virðist eptir bréfabókinni).

Vær brodir magnus med gudz nad biskup j schalhollti giorum godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi. ath uier haufum feingit og golldit klaustrinu j kirkiubæ þessar jardir er suo heita skaptafell er liggur j auræfum j sandfellz kirkiu sokn og jordina haukafell er

---

1) [honum ek, afskr.

liggur j hornafirdi til æfinligrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gaugnum og giædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ad fornu og nýiu. og uier urdum fremst eigande ad og þar med uj kugilde fyrir þær jardir sem uier feingum burt fra klaustrinu j austfiordum er suo heita. eyiar er liggur j breiddal j heydala kirkiusokn og þuerhamar [er[1]) xij hundrud.[2]) er liggur í sama takmarki og gudmundarnes xij hundrudum er liggia i stauduar kirkiusokn. þiker oss þessir peningar jafnhagliger klaustrinu. skulu þeir suara lagariptingum a jordunum sem oss hafa sellt þær epter þui sem brefin utuisa. og suo klaustrid á þeim sem þad selldi. saumuleidis epter sinum brefum. Og til sanninda hier um setium uier uort jnnsigle fyrir þetta bref. Skrifat i schallhollti manudaginn næsta fyrir uppstigningardag vm woret. arum epter gudz burd. þusund fiogur hundrud attatiger og iij ar.

---

430. 25. Maí 1483. í Laufási.

Tylftardómr klerka útnefndr af séra Sveinbirni Þórðarsyni, officialis fyrir norðan Öxnadalsheiði, um ákæru séra Ketils Grímólfssonar til Magnúsar Þorkelssonar, „er umboðsmann var barna sinna, er erft höfðu séra Þorkel Guðbjartsson að þriðjungi“, um fyrnd á stað og kirkju í Laufási upp á hálfan fjórða tug vetra, er séra Þorkell, faðir Magnúsar, hafði haldið staðinn.

AM. Fasc. XXVII, 21, frumritið á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 3 ein fyrir. — Apogr. 3292 & 3601.

Þath giorum vier sýgurdur Þorlaksson officialis heilagrar holakirkiu. semingur magnússon. jon broddason. magnus jonsson. nicholas þormodzsson. rogualldur asgrimsson. nicholas kollason. ari olafsson. jon olafsson. þoruardr seminghsson. olafur jngimundarson ok einar Halldorsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturlight med þessu voru opnu brefi ath sub anno gracie ꝏ⁰ cd⁰ lxxx⁰ iij⁰ laugardaghen j

---

[1]) sl. 2871. [2]) svo.

fardoghum[3]) j laufæse j eyiafirde vorum vier j dom nefnder af ærlighum manne sira sweinbirne þordarsyne officiali heilagrar holakirkiu fyrir nordan óxnadalsheidi ath dæma vm þa áákæru er sira ketill grimolfsson kærdi til magnus þorkelssonar er vmbodsman var barna sinna er erft hofdu sira þorkel gudbiartsson ath þridiunge. var þat j fyrstu akæra sira ketils til magnus vm fyrnd æ kirkiune ok stadnum j laufasi vppa halfan fiorda togh vetra er sira þorkell gudbiartsson hafdi halldit stadinn fader magnus. geingu vier fyrskrifader prestar til skodunar ok giordar áá kirkiune ok stadnum. virtizst þar eitt hus fyrir hundrat þat sem þa hafdi verit giort fyrir þriu hundrvt þa er optnefndur sira þorkell tok med stadnum. savm vier ok ongua bot áá kirkiune nie stadnum. helldr rotinn ok fwen vith j ollum husum ok þar med veggirner. leist oss kirkian j onguan mæta suo megha standa atgiordalaust leingur. Þwi att guds nafne til kolludu ok suo profudu sem nu er fyrir oss komit. dæmdum vier adurnefnder prestar j fyrstu stefnuna logliga ok magnus þorkelsson hier laugliga fyrir kalladan hier j dagh. Enn fyrir þa fyrnd ok forsoman ath sira þorkell hefer ecki porcionem lagth vpp áá fyrnefnda laufæss kirkiu vpp áá suo langan tima sem fyr skrifad stendur. þwi dæmdum vier fyrskrifader prestar erfingia sira þorkels ok þeirra vmbodsmenn skyllduga ath luka kirkune j laufase fyrir forsoman ok fyrnd æ kirkiune j laufasi nitian hundrut j voruvirdu gozi eda friduirdu jnnan siondar ath heyrdum dőmenum heima j laufasi sira katle eda hans vmbodsmanne ath auk porcionem. j annarri grein dæmdum vier hundrat j stadarspell vpp áá huert áár fimtan vetur ok xx er greindur sira þorkell gudbiartsson hiellt staden ok erfingia sira þorkels eda þeirra vmbodsmenn skyllduga ath luka þessa peninga heima j laufasi jnnan siondar ath heyrdum domenom j fridvirdum peningum eda voruuirdum nema þeir leide tuo laugligh vitne jnañ siondar heima j laufasi fyrir sira sweinbirne eda hans vmbodsmanne ath kirkian ok staduren væri jafngodr sem þa er sira þorkell tok med honum dæmdum vier titt-

[3]) þ. e. 24. Maí.

nefndan magnus þorkelsson skýlldugan ath luka þridiung af fýrskrifudum peningum.

Var þessi vor dőmur vppsagdur ok jn scriptis fram borenn j sama stad dagh ok ǻr sem fýr seiger.

ok til sann^nda hier vm settum vier fýrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta bref skrifad j sama stad deghi sidar enn fýr seiger.

---

431. [25. Maí 1483. í Laufási].

Sveinbjörn officialis Þórðarson úrskurðar löglegan Laufásdóm frá 25. Maí 1483 (Nr. 430).

Bisk. Hol. Fasc. V, 2, frumrit. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3571 með hendi séra Snorra Jónssonar.

Þath giorer ek sweinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkiu fyrir nordan ǒxnadælsheidi godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek wt nefndi j laufasi j eýiafirde laugardagin j fardaghaviku ath dæma vm þǻ akæru er sira ketill grimolfsson kærdi til magnus þorkelssonar ok þeirra dőmsbref þar vm giort vtvisar dæmdu mic skýlldugan ath leggia wrskurd vpp ǻ þar wpp ǻ staden huort mier litizst sǻ dómur lǒgligur edur ei sem þeir hofdu dæmt þeirra j mille. þui at heilax anda næd tilkalladre ok ollu suo profuodu sem þar kom fram fyrir mic ok j þeirra domi stendur seiger ek sweinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkiu mier j domsæti sitiandi med fullum lagha wrskurdi þenna þeirra dóm sem þetta mitt bref er med fest loglighan med ollom sinom greinom ok articulis. Ok til sannenda hier vm setti ek officialatus jncigle fyrir þetta wrskurdarbref er gior(t) var j sama stad dagh ok ǻr sem fýr seiger.

---

432. 25. Maí 1483. á Stafafelli.

Tilsögn Tjörva prests Björnssonar um landamerki milli

Einiholts og Borgar í Hornafirði eptir því, sem Ketilbjörn prestr hafði haldið.

Bisk. Skalh. Fasc. III, 7, transskript á skinni frá 10. Oktober 1526. — Apogr. AM. 2532 með hendi Árna Magnússonar eptir Skálholtstransskriptinu: „Mun ecki árstaled i þessu transscripto vera oriett og eiga ad vera M cccc. lxxxiii. Tiorfi prestur Biornsson lifdi ad visu þar eystra i nánd 1467. Vide Skalholltzbref[1]) og grunar mig þesse sie enn same" (AM.) — AM. Apogr. 2017 epter vidisse frá c. 1650, og er afskriptin staðfest i Skálholti 3. Sept. 1712 af Árna Magnússyni og þremur öðrum. Í þeirri afskript stendr ártalið 1389. „Ártaled þusund þriu hundrud l. x. xx og ix. ar. er skirt i brefenu, enn i Skalholltz vidisse er þetta sama bref dat. 1383. og er þad liklegra ad riettara sie, þvi Skalholltztransscriptum er ex originali. Enn þeir nyrri transscriptores kynni snart mislesed hafa. þo hefdi eg ætlad, ad arstaled ætte ei ad vera 13.. heldur 14.. „(AM.). Í Prestatali séra Sveins Níelssonar Kh. 1869, bls. 27, er heldr hneigzt að því, að bréfið muni vera frá 14. öld, en það getr varla verið nokkur vafi á því, að ártalið 1483 sé hið rétta. Þeir seinni transscriptores munu hafa lesið ix úr iii, og á þann hátt mun ártalið 1389 vera til komið, og í transskriptinu 1526 mun c hafa gleymzt úr í ártalinu.

Þessi maurk segi ec tiorfi prestur a millum einehollz[2]) og borgar.

ur þufu i austanuerdri stafney þuert ut a fiauruna a borg land og leirur fyrir uestan og upp ur þufunne i hèyhollt fyrir uestan prestateig gengr borgar land [austur so langt[3]) sem saman ber[4]) skogeyartanga uestanuerdan og mulaness[5]) [a borg[6]) alla fioru innan fiardar þatan[7]) fra og þar til er[8]) saman ber þufu i[9]) gridungsey og husen æ medalfelle utan fiardar fiorumark[10]) a millum holmstufs[11]) og borgar uestanuerder þernuueller þar er[12]) steinn[13]) liggr i melnum æ borg fioru utan fiardar. þar til er akhlid uerdur a millum hals[14]) og stafneyar ef stadit er æ fiorunne.

heellt ketilbiorn prestur [og hafdi þessi[15]) maurk fyrir

---

[1]) Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 447. [2]) Einholltz 2017. [3]) [so langt austur 2017. [4]) b. v. 2017; sl. III, 7. [5]) — nes 2017. [6]) [Borg a 2017. [7]) þadan 2017. [8]) sl. 2017. [9]) a 2017. [10]) — mork 2017. [11]) holmsstufs 2017. [12]) ed 2017. [13]) steinnenn 2017. [14]) Svo, III, 7; Stadareyiar 2017. [15]) [þesse mork og hafde 2017.

mier meʀ enn tuttugu ær.[1]) medan hann [bio i einhollti[2]) og þessi[3]) hellt eg sidan medan ec bio þar.

Og til sanninda hier um setta ec mitt jnsigli fyrir þetta [bref skrifat æ[4]) stafafelle[5]) trinitatisdag. [anno domini ꝏ ccc(c). lxxxiij.°[6])

---

433. 14. Júní 1483. Í Odda.

Erlendr bóndi Erlendsson selr Hafri Ólafssyni jörðina Hrossatungu í Landeyjum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 22, frumrit á skinni; af þrem innsiglum eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 2899.

Kaupbrief vm hrossatungu j landeyium.[7])

Þath giorum uier petur olafson. olafur oddzson. eirekur jonsson godum monnum kunnikt med þessu voro brefi ad þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesv christi þusund fiogur hundrud attatiger ok þriu ar. æ laugardagin næsta epter nyiahalld[8]) ꝍ nedra huole j huolhrepp. voro vier j hia saum ok heyrdum æ ord ok handa band þessara manna ellendz bonda erlendzsonar af einne alfu. Enn hafurs olafsonar af anare. ad suo fyrir skildu. ad adrgreindur erlendur selldi fyr greindum hafri jordena hrossatungu er liggur j skumstada kirkiusokn. med ǫllum þeim gǫgnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok optnefndr erlendr vard fremstz eigande ad. hier j mot gaf titt nefndur hafur .v. hundrud ok .xx. med suo vordnum fridleika. xv. málnytu kugilldi fimm hundrud i kaupplum. þriu gelldfiar hundrud .cc. j ollum peningum. Skylldi þrattnefndur erlendr suara lagariptingu æ þeirre jordu sem hann selldi. enn optnefndr hafur hallda til laga.

---

[1]) vetur 2017. [2]) [hiellt Einhollt 2017. [3]) þessu 2017. [4]) [vitnisburdarbref hvort skrifad var ad 2017. [5]) vppa b. v. 2017; [6]) [ar epter gudz burd þusund þriu hundrud. l. x. xx. og ix ar 2017. [7]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [8]) „nýja hald“ verður *hér* að merkja dýradag (festum corporis Christi) sem þetta ár er 29. Maí á fimtudag; hafa því þessi kaup gerzt 31. Maí.

medkendizt erlendur erlendzson ad hann hefdi allt þetta jardar verd uppborit sem fyr skrifad stendur. ok j sama handabandi gaf tittnefndur erlendur þrattnefndan hafur öllungis kuittań ok ækærulausan fyrir sier ok sinum öllum erfingjum ok eptirkomendum. vm greint jardar verd. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor jnnsigle fyrir þetta bref skrifath j odda j æveriahrepp laugardaginn næsta fyrir festum botulfi abbatis æ sama are sem fyr seger.

---

434. **14. og 15. Júní 1483.** **á Hólum.**

Tylftardómr presta útnefndr af séra Sigurði Þorlákssyni, officialis fyrir vestan Öxnadalsheiði, um ákæru Hrafns Haldórssonar, í umboði nefnds séra Sigurðar, til Böðvars Finnssonar, að hann hefði selt selland kirkjunnar á Barði í Fljótum, er heitir Blákápusel.

AM. Fasc. XXVII, 18, frumrit á skinni. Sjö innsigli eru nú fyrir bréfinu, og Sigurðar officialis hið áttunda, sem læsir það við úrskurð hans (Nr. 435). Hin eru dottin frá.

Þetta bref: ad ħraffn hefur haft Bard af ħolakirkiu formonnum. enn þo hann hafe heimugliga vnder nidre eignat sier ɉ kaupahluta. þuiat hefdi hann att jordina þa bar honum at klaga enn þo officialis hefdi vm dæmt[1]).

Þat giorum ver ketill grimolfsson. jon broddason. andres jonsson. biorn Þorsteinsson. gvdmvndr kollason. ellendr broddason. þoruardr semingsson. þorddr ingimvndarson. jon helgason. halkell gudmundzson. gudolfur magnusson. ok halluardur sueinsson prestar holabiskupsdæmis. godvm monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe ad sub anno gracie Millesimo cd° lxxx° tertio. lavgardaghin næsta firir botholfsmessu. vorvm ver j dom nefnder af ærligvm manni sira sigurde þorlakssyni officiali heilagrar holakirkiu firir vestan oxnadalsheidi. ath dæma vm þa ækærv er hrafn halldorsson j vmbodi adurnefn(d)s sira sigurdar kærdi til

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

bavdvars fingzsonar. ath hann hafdi sellt selland kirkivnnar æ barde j fliotum er kallad var blakap(v) sel. var þat ok bíjvisad af tveimur dandi monnum med s(v)avrdvm eidum firir sira sigurdi ath brandr halldorsson hefde afhent hrafne syni sinvm fýr nefnt sel. ok sagt þat eign bardz kirkiv. svo ok svor einn madur enn at hann handfesti. ath fyr nefnd selfavr hefdi havf(d) verit fra bardi. xx. vetur edr leingur svo ath eingin hefde akært svo ath þeir vissi. ok mavrg onnur vittni kom[1]) þar fram vm fýr greint sel þo ath þau veri hvorki svarin ne inciglvd.

J annare grein kærdi fýr nefnd(ur) hrafn til adr nefndz bavdvars at hann hefde haft vid af reka kirkivnar a bardi. er hvn atti halfan lavgalandz reka vpp æ .iij. ar ok. xx. ok eingin skipti æ giort sem honum bar. var þat ok svarit firir sira sigurdi af þrimur monnum ath þratt nefndr baudvar hefdi haft allan vid vpp æ næstv .vij. ar af greindvm reka. þni ath guds nad til kalladre dæmdvm ver fýr nefnder .xij. prestar stefnvna lavgliga og þrattnefndan bavdvar finzsson lavgliga firir kalladan enn firir þa sauk ath suo stod j stefnvnne at bavdvfdiar hefdi. selt fýr greint selland ok þar geíngv vm eidar afhending ok vittne sem fýr skrifad stendr. beidvmz ver af bavdvare ath hann sýnde ef hann mætti hier nockud j moti ef hann mætti. kom þa fram firir oss bref med .iij. manna inciglum af alfu tíjt(t) nefn(d)s bavdvars. j hveriv svo stod ath steinaveller ok krakaveller voro selldar itavlavlavsar[1]) med avllvm dal firir avstan fram sem fyr greint sel stod j. enn saker þess ath suo stod j registrvm holakirkiv ath þar er diakns skýlld ok skal fara j millvm sels ok hvsa þa letvm ver tíjt(t)-nefndan bavdvar sveria fvllan bokareid ath hann hefdi fýr sagt bref med av(n)gv falsi feingit eda latit fa. þvi ath svo profavdv sem þar kom fram dæmdvm ver avngva savk æ bavdvar vm fýr greinda jardarsavk. enn þa skylldvga epter ath leita sem æ bardi bva ef þeir kvnna vpp ath spýria hvar bardz kirkia skal eiga selstavdvna sem (j) registrvm stendr ath diaknin skal til fara.

J annare grein stod suo j stefnvnne ath þrattnefndr

[1]) Svo.

bavduar hefdi haft vid oskiptan kirkivnnar æ bardi vpp æ .iij. ár og xx. en þar kom eingin afsavkvn j moti hvorki med brefvm ne vittnvm bavdvars vegna. þvi dæmdvm ver bavdvar finzsson skylldvgan ath leggia aptur svo mikinn vid kirkivnne æ barde vnder sinn svarin bokareid sem hann hefer j brvtv hapt ok kirkivnne til heÿrdi vpp æ suo morg ár sem j stefnvnne stendr innan siovndar ath heyrdvm dominvm. getur hann eigi þetta þa dæmdvm ver hann skÿlldugan ath sveria fullan bokareid enn innan siovndar ath hann hefdi eigi svo mikinn vid hapt kirkivnnar æ bardi sem henne veri halfrar merkur skadi. felz honum þessi eid(ur). þa dæmdvm ver hann skÿlldvgan ath leggia svo mÿkla peninga greindri bardz kirkiv vnder sinn svarin bokareid sira sigurde officiali j havnd edr hans vmbodsmanni jnnan svo langs tima sem fÿr skrifad stendur. nv saker þes(s) ath svo stendr j kristnvm retti ath hverr sem ræner edr stelvr fe heilagrar kirkiv þa fellvr hann i bann af sialfv verkinv. þvi dæmdvm ver xij prestar fÿr skrifader opptnefndan bavdvar finzsson skÿlldvgan ath taka lavsn ok skript af heilagri kirkiv ok skÿlldvgan ath lvka kirkivne æ bardi .vj. merkvr j sinn rett. enn domkirkivnne ath holvm .lx. marka j sinn rett ath nestvm fardogum sira sigurdi j havnd eda hans vmbodsmanni. Ok til sanninda hier vm settvm ver oppt nefnder prestar vor incigle firir þetta domsbref skrifad j sama stad ok ári deigi sidar enn fÿr seger.

---

435 15. Júní 1483. á Hólum.

Sigurðr officialis Þorláksson úrskurðar löglegan Blákápuselsdóm (Nr. 434).

AM. Fasc. XXVII, 19 frumrit á skinni læst saman við dóminn Nr. 434. með innsigli Sigurðar officialis.

Þat giorer ek sigurdr prestur þorlaksson officialis heilagrar holakirkiv firir vestan oxnadalsheidi godum monnum uiturligt med þessv minv opnv brefi ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek vtt nefndi æ holvm j hialltadal laugardaghinn næsta firir Botholsmessv ath dæma vm þa akærv er hrafn halldorsson kærdi til Bavdvars finnzsonar og þeirra

domsbref þar‿vm giort vtt visar dæmdv mik skýlldugan ath legia urskvrd vpp æ þar vpp æ staden hvort mer litizt sæ domur lavgligvr edr ei sem þeir havfdu dæmt þeirra j milli og heilagrar kirkiv ath bardi. þui at heilags anda næd tilkalladri og ollv svo profvodu sem þar kom fram firir mic og j þeirra domi stendr seiger ek sigur(dur) prestur þorlaksson officialis heilagrar holakirkiv mer j domsæti sittianda med fvllvm laga vrskvrdi þennan þeirra dom sem mitt bref er med fest lavgligan med avllvm sinvm greinvm og artikvlis.

Ok til sanenda her vm setti ek officialatus incigle firir þetta mitt vrskvrdarbref skrifat æ holvm j hialltadal svnnvdaghin næsta firir Botholsmessv anno domini ꝏ° cd° lxxx° tertio.

---

436 **23. Júní 1483.** **á Reykhólum.**

Transskript af bréfi Kristjáns konungs hins fyrsta frá 20. Maí 1481 (Nr. 335 A.).

AM. Fasc. XXV, 3, frumtransskriptið á skinni. Af 4 innsiglum eru tvö dottin frá.

ꝏedkennumzt wær gudne jonson magnus jonson haflide skulason ok jon asmundsson ath uær hofum sied ok yferlesit ok heyr(t) yferlesit opit bref wors næduga herra kong kristierns bref. gud hans sæl nædi. med hans heilu ok oskodu hanganda innsigle suo latanda ord eptter ord. sem hier fyr skrifat stær. Ok til sanninda hier um settum wær fyrr nefnder menn wor insigli fyrir þetta bref skrifat ǻ reykholum ǻ reykianesi ǻ mǻnudagin næsta fyrir ions ꝏesso baptista þǻ er lidit war fra hingatburd uors herra jesv christi þusund fiogur hundrud attatiger ara ok þriu ǻr.

---

437. **24. júní 1483.** **á Reykhólum.**

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 5759 „Ex originali Reykholensi in Islandia 1733".

Þat giorum vær haflide skulason. jon asmundzson. þiod-

olfur olafsson godum monnum kunnekt med þessv voro opnu brefi at vær haufum siet heyrt ok yferlesit opit bref þessara manna med hangande oskauddvm insiglum sva latande ord epter ord sem hier seger. [Hér koma þessi bréf um Guðmundareignir:

1. Gjafabréf Solveigar Guðmundsdóttur til Lopts Ormssonar 15. Apr. 1465, DI, V, Nr. 389.
2. Loptr Ormsson gefr Þorleifi Björnssyni þá tiltölu, er hann þóttist eiga til peninga Guðmundar Arasonar, 30. Júní 1470, DI, V, Nr. 514.
3. Vitnisburðr um fyrirsát Andrésar Guðmundssonar fyrir Þorleifi Björnssyni í virkinu á Reykhólum og árás Andrésar á Þorleif og menn hans, 17. Jan. 1483, Nr. 416.
4. Umboðsbréf Þorsteins prófasts Þórarinssonar handa Hrafni presti Oddssyni að afleysa Þorleif Björnsson, 3. Febr. 1483, Nr. 420.
5. Sættargerð Andrésar Guðmundssonar og Þorleifs Björnssonar 16. Apr. 1483, Nr. 424].

Ok til saninda hier vm setvm vær fyrnefnder menn vor insigle firir þetta transkriptarbref er skrifat var a reykholum a reykianesi vppa jonsmessodag baptiste þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund. cccc. lxxx. ok iij. ar.

---

438. 25. Júní 1483. | 26. Febrúar 1484. | á Melum.

Jón Þorsteinsson selr Höskuldi Runólfssyni jörðina Læk í Melasveit fyrir tíu hundruð í þarflegum peningum.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 3, frumrit á skinni. Öll (fjögur) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2590.

Vm̄ Læk j mela kirkiu sokn̄ Anno 1483.

Þat giorum ver sera loptur branzson. oddur arnorsson: finnbiorn branzson. sigvrdr jonsson. godum monnum kvnnigt med þessv uorv opnv brefe at þa er lidit var fra hingad bvrd vors herra jhesv christi. þvsvnd fiogur hvndrvt attatiger ok þriu ar. Midvikvdaginn næsta epter jons Messo baptiste a Melvm j Melasveit. vorvm wær j hia savm ok heyrdvm a ord ok handaband þessara manna. Runolfs hoskollzsonar af einne alfv ok jons þosteinssonar af annare at so

firir skildv at greindur jon þorsteinsson sellde adur nefndvm rvnolfe hoskollzsyni halfa jordina læck er liggr j mela kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindri halfri jordv fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiv ok hann vard fremst eigande at ok honum fiell til erfdar epter þorstein heitenn þordarson fodur sinn. hier j mot gaf fyrr greindr rvnolfur þrattnefndvm joni þorsteinssyni .x. hvndrud j ollvm fridvirdvm peningvm ok skylldi gialldazt vt æ fimm arvm ok giallda tvo hvndrud æ hveriu ari. skylldi optnefndur jon svara laga riptingvm æ adur nefndri jordv. enn titt nefndr runolfr hallda til laga. Ok til sannenda hier wm settvm wer fyrr nefnder menn wor jnsigle firir þetta jardarkavps bref skrifat æ melvm j melasveit fostvdaginn næsta epter mattiasmessv postula ære sidar enn fyrr seger.

---

439. 28. Júní 1483. í Skálholti.

Tylftardómr klerka á prestastefnu útnefndr af Magnúsi biskupi Eyjólfssyni um kæru séra Ögmundar Andréssonar til Bjarna Árnasonar, að hann hefði eignað jörð sinni Hlíð raptviðarhögg á Ketilhlíðarhálsi í jörð staðarins í Stafafelli, og að hann eignaði sér jörð inn um svarin landamerki staðarins.

AM. Apogr. 2010 „Ex originali lacero". „Bref þetta comuniceradi mier Þordur Þorkielsson 1703. mun hafa tilheyrt Stafafellzkirkiu i Lone. iafnvel þott þad ecki finnist i registris. Puncktar under stöfunum [1]) ávisa ad þeir sömu stafer voru oskirer. Striken under linunum [2]) seigia ad þau ord edur bokstafer voru ölldungis olæs" (AM).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder halldor [3]) med guds nad abote æ helgafelle. gisle jonsson. audun þoruardzson. helge magnusson. sveinn jonsson. petur þordarson. finnr [3]) magnusson. sveinn [3]) jonsson. þorsteinn [3]) þorarinsson [3]) þolleifur stefannsson. jon

---

[1]) Hér sagt til um þau orð neðanmáls. [2]) Hér hornklofar. [3]) undirpunktað (að nokkru).

þorsteinsson ok grimur arñason. prestar skalhollztbiskupsdæmis. Qvediu guds ok vora kunnigt [gi]orannde med þessu voru[1]) brefe[1]) at sub anno gracie ꝏ.º cd.º lxxxº. tercio. j domkirkiunni j skalhollti a laugardaginn næsta fyrir peturs messu ok pals a [almenniligre] prestastefnu vorum vær j dom nefnder af virduligvm herra ok anndalegum fodr. herra ꝏagnusi med guds nad biskupi i skalhollti ath dæma vm þær [sak]er sem sera ögmundr anndresson kærde til biarna arñasonar. J fystu grein ath fyrr nefndr biarne eignade sier ok sinne jördu hlid ʀapttvidar havgg a ketilhlidarhalse[2]) j stadarens jörd ath stafafelle. hunndradh timmbu(r)s hvertt ar. Jtem j annare grein kærde adr nefndr sera ögmundr þat til fyrnefndz biarna. ath hann[1]) eignade sier jörd jn umm þau lanndamercke j stadarens jörd. sem svaren voru af þrimur skilvisnm vottum kirkiunar eignn ath stafafelli. Nu med þvi ath þrattnefndr biarne uar þar þa laugliga firir kalladr ok þar komu fram bref ok skilrike þeirra beggia ok voru þar skodut[1]) ok yfer lesen [ok] saker[1]) þess ath oss leizt þat skial sem biarne hafde ecke suo ʀauksamlekt sem honum mætte fullnazt j mote þeirri akæru ok brefum sem tittnefndr sera ögmundr hafde. ok þar fram komu vitnisburder med svördum bokareidum af þrimur monnum vmm lanndamercke j millum greindra jarda stafafellz ok[1]) hlidar.[1]) höfdu þesser menn svaredh greind lanndamercke ok skog kirkiunar eignn halldenn hafa verith ath stafafelle. sumer meir enn vm xx. vetur. summer meir enn þriatigi vetra. enn summer meir enn fimtigi vetra. epter þui sem þeirra bref þar vm giörd [utvisa]. þvi ath heilags annda nad tilkalladri dæmmdum vær med fullu doms atkvæde þau sömu lañdamercke stödug ok obrigdulega halldazt eiga. sem sera ögmundr andresson liet sveria j millum þrattnefndra jarda stafafellzt ok hlidar. Jtem med sama dome dæmdum vær adr sagdan biarna arnason skylldugañ ath leida. .ií. skialek vitne innañ manadar fra þvi hann kæme heim firir þeim sem bisk-

---

[1]) **undirpunktað (að nokkru).**

[2]) **„Hlid er i Loni. er bondaeign. enn hvar er Ketilhlid" (AM).**

upenn[1]) þar til skipar. ath haft hefde verith med fullri eign enn ecke med lane. timmbbur hógg fra hlid ꝺ́ ketilhlidarhals vm xx. vetur samfleytt. eda. xx. vetrum leinngur. Enn ef honum fullňazt þesse vitne. dæmdum vær honum raptvidarhógg epter þvi sem hann hefer adr eignath sier. Enn ef biarne arnnason fellzt ath fyrrsógdum vitnum þa dæmdum vier fyrrsagdaň skog kirkiunnar eignn ath stafafelle. enn hvorcke eignn biarnar[2]) arnnasonar nie fyrrgreindrar hlidar. suo ok dæmdum vær þrattnefndaň biarna arnason skylldugaň ath sveria lyritareid enn minna firir þeim sama sem biskupinn skipadi hinn eidenn ath taka. þa þegar ef honum fellzt ath hinum vitnunum. ath hann þottizt timmburhoggith ꜵ ketilhlidarhalse med fullri sinne eignn haft hafa. Enn ef hann fellzt ath þeim sama eide. þa dæmdum vær þrattskrifader domsmenn tittnefndaň biarna arnnason sekaň fullu lanndname ok æverckabot epter þvi sem lógiň þar vmm giord utvisa vidh adr sagdaň sera ógmund andresson. sidann er hann hiellt stafafellzt kirkiu ok adr sagdur biarne hefer hóggvith skoginn eda lateth hóggva. Ok til sannennda hier vmm settum vær fẏrr skrifader kenne menn vor jnscigli firir þetta domsbref skrifath i sama stad. dege sidar enn fyrr seger[3]).

---

440. **20. Júlí 1483.** **Í Fellsmúla.**

Reikningsskaparbréf Finnboga Jónssonar við Diðrik hirðstjóra Pining um þriggja ára skatt af Þingeyjarþingi.

AM. Fasc XXVII, 17, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir, en brákuð. Bréfið er með hendi Finnboga lögmanns.

Reikniñgsskapur fim̃boga logmans[4]).

Þath giorum uith gamli þorsteinsson og helgi gudmundzsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa lidit var fra hiñgathburd uors herra jhesu christi þushund fiogur hundrud attatiger og .iii. ar. áá manadagin nosta fyrir þorlaksmessu um sumarit[5]) j hafnar-

---

[1]) Undirpunktað að nokkru, [2]) Svo hér. [3]) þ. e. 29. Júní. [4]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [5]) þ. e. 14. Júlí.

firde uoro uit hiá sáum og heÿrdum áá ord og handaband didreks pinnings hirdstiora ÿfer aullu jslande. og finbogha jonssonar. ath suo fyrir skildu j fyrstu ath greindr finboge giordi nefndum didrek píning reikningskap af þeim þrig(g)ia ara skatti er hann hafdi tekit j þingeÿiarþingi um nęstu þriu ar um lidin. reiknadizst hafa uerid flutt til bessastada af tueimur arunum. en fyrir þat epter stędi olukt af fÿrnefndum þriggia ara skatti og reikningskap skÿllde fÿr greindr finbogi giallda .vii. hundrud og uera þar med kuittur og akęrulaus uit optnefndan didrek píning um adr greindan skatt og reikningskap af fÿr greindri sÿslu þingeÿiarþingi. skÿlldi finbogi afhenda þessi .vii. hundrud arna hallzssÿni er þa hafdi sÿslu um optnefnt þingeyiarþing. Og til sannenda hier um settu uit fÿrnefnder menn okur jncigli fyrir þetta bref giort j fellzsmula a landi j landmannahrep(p) in festo torlaci episcopi á sama ari sem fyr seigir.

---

441. 26. Júlí 1483. í Stöffrene.

Verndarbréf Hans Danakonungs handa Ólafi Rögnvaldssyni biskupi á Hólum.

Bisk. Hol. Fasc. I, 3. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Prentað hjá Magnúsi Ketilssyni: Forordn. I, 66—68, og i F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 248—249. Sbr. Crymogæa Arngrims Jónssonar, Hamb. 1610, lib. III, 141.

Kong hanns varnadar bref[1])

Wij Hans met gudz Nade Danmarckis Norgis wendis Oc godis koning vdwald koning till swerige hertug vdi slesuig oc hertug vdi holsten Stormarn oc Ditmersken greffue vdi oldemborg oc Delminhorst helse ether wore kære vndhersotte bønder oc mene almwe som bygge oc boo vdi holebiscopsdøme kerlige met gud oc wor nade.

Vither kære wenner at oss elskelige werdug fadher biscop Oluff i hole haffuer bereth her fore oss ati sidhe honom owerhørige fore oc ey wele giffue then renthe oc retthig-

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

heed som i hanom pa kirckens wegne plicthige ære. Sammeledis berette han oc fore oss at han vforrettis vdi mange sagher som burde at deles oc forfølgis fore then helge kirckis oc cristelig dom hanom oc hans biscopsdøme till stoer skade oc forfang i mange made. Thij bethe wij ether alle kerlige oc bywde ati her effther wære forn^ne^ oss elskelige werduge father hørige oc lyduge oc gører oc giffuer hanom ether arlig rentthe oc retthigheed ehwad thet helst ær eller neffnes kan till gode redhe hwis i hanom pa forne then helge kirckis wegne pleye oc plictuge ære vt at giffue Swo at thet ey ydhermere behoff gøris hanom at kære thet fore oss Ther gøre i oss synderlige till wilge vdi oc ladher thet engelund. Oc bethe wij oc bywde thig wor laghman ther pa Jsland at thw jnthet bewarer thig med the sagher som hanom oc then helge kircke parørendis ære oc ther bør ardelis oc forfølgis. Thog wor oc kronens retthigheid ther vdi vdi alle made vforsymet. Sammeledis bifale wij thig Torluff biørnsson wor embitzman pa Jsland at thw wærer forne werdug fadher behulpelig oc bistandig at the gøre hanom all then deell oc retthigheid som the hanom pa kirckens wegne plictuge ære kronens reth altiid vforsymet.

Jn christo valete.

Datum jn Støffrene Sabbato proximo post festum Jacobi apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tercio Nostro Sub Secreto presentibus appenso.

ad relacionem domini alueri
knwtsson militis

---

442 — 18. Agúst 1483. — á Grýtubakka.

Árni Þorsteinsson leiðir bygðarrymt uppá Steinuni Bjarna(r)dóttur fyrir Sveinbirni officialis Þórðarsyni, að Guðni heitinn Eyjólfsson hafi legið með henni líkamlega áðr en hann hélt brullaup sitt til Guðrúnar Gunnlaugsdóttur.

AM. 242. 4to. A. bls. 166—67, syrpa Guðbrands biskups skr. um 1570. Þar með er afskript með hendi Árna Magnússonar.

Vm̄ bygdar rymt.

Þ(at) g(iorum ver) Tumas gudmundzson. steffan styrkarsson. þorgills hallsson. þormodur p . . . .[1]) (godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at arum epter gudz burd)[2]) 1483 á grytubacka j h(ofda)h(uerfi) manudaginn næstañ epter mariumessu fyrre vorum vier j hia saum og heyrdum ꝺ́ ad arni þorsteinsson leiddi bygdar rymt vppa steinune biarnadott(ur) firir sira sueinbirne þordarsyni er þa var officialis h(eilagrar) h(ola) k(irkiu) firir nordan auxnadalsheidi. soru þar ij af þeim enn 8 s(aunnudu) mal þeirra sem bok giorer rad firir at þeir hefdi heyrt sagt at g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefdi leigit likamliga steinunne biarnardottnr[3]) adur enn þad hann hiellt sitt brudlaup til gudrunar gunnlogsdotter. baud fyr greindur sijra sueinbiorn officialis adur nefndri steinunne þa þar vndanfæri firir þessa akiæru adur greindz arna. enn hun sagdist þad ei giora meiga og medkendist þar firir aullum dandimonnum þeim þar voru ad g(udne) hefdi l(eigit) hana. skylldade s(ira) s(ueinbiorn) nefnda steinunne þa til at sanna þessa sina saugu med fullum bokareidi og epter þetta giort sor þar nefnd steinunn lyritareid. ad g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefdi leigit med henne likamliga med fullu verki adur enn G(udne) hiellt brudkaup til gudrunar gunnlogsdottur og hun hefdi ecki vitad skulldugleika med gudrunu og sier a brudkaupsdeigi. enn þann sama veturinn epter þa hefdi hun heyrt sagt ad þær gudrun gunnlaugsdotter være þrimenningar[4]) sin a milli og þa þessi ryktur komst vpp beiddi gudrun hana ad hun skylldi alldri kennast ad hann hefdi leigit hana og þessar allar greiner tok greind steinunn vnder sinn suarin bokareid og a sama vættfængi sor bergliot þorhallsdotter med fullum bokareid ad hun hefdi sied gudna heitinn eyio(lfsson) og st(einunne) b(iarna)d(ott-

[1]) eingin eyða hér í hdr. en föðurnafnið skammstafað „p". [2]) Það, sem stendr í svigum hér, vantar í handritið. [3]) Svo hér. [4]) strykað út í hdr.

ur) alnakin j einni sæng vnder einum klædum. adur enn brudkaup þeirra gudrunar gunnlaugsd(ottur) var og gudna. Og til sanninda.

---

443. 4. Oktober 1483. á Hólum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Sigurði officialis Þorlákssyni um kæru officialis til séra Jóns Þorvaldssonar um primsigning heiðins barns „fyrir utan alla bevísing að vakta efni eða atferli", um að hafa messað yfir og samneytt forboðuðum manni, um tiunda aðtekt og fyrir að hafa farið burt úr þingum sínum orlofslaust.

AM. Fasc. XXVII, 24, frumritið á skinni. Sjö innsigli eru fyrir bréfinu; hin eru dottin frá.

12 merkur dæmdar ħolakirkiu.[1])

Þat giorum vier ketill grimolfsson radzmann æ holvm. þorleifur magnusson jon broddason biorn þorsteinsson gunnar jonsson sniolfvr[2]) sÿgurdzson kar jonsson olafur klængsson stigur ingimundarson þorvardur semingsson þordur ingimvndarson og bergfinnur iussason prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru briefi ath þa er lidit var frå hingat bvrd vors herra iesv christi þushund. cccc. lxxx og þriv ær æ faustu daghinn næsta fyrir michils messu[3]) j gellding[a]hollti j skagafirdi. vorum vier j dom nefnder af ærligum manni sira sigurdi þorlakssyni officiali heilagrar hola kirkiv fyrir vestan oxnadals heidi. ath dæma vm þa akærv er fÿr nefndr sira sigurdr kærdi til sira jons þorvalldzsonar heilagrar hola kirkiu vegna sem hann hafdi honum þangat stefnd(t). var þar og suarinn stefnan. þui at guds nađ til kalladre dæmvm vier. xij. prestar stefnnvna laugliga og sira jon hier lavgligan(a) fyrir kalladan j dag. enn fyrir þa savk j stefnvnne stod ath oppt nefndr sira jon hefdi primsignt heidit barn fyrir utan alla bíjuising ath uakta efne eda attfelli þess er skirdi ok bravt suo

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) snioflvr, hnd. [3]) þ. e. 26. Sept.

kristinn rett þa inæmdvm vier fýrnefndan sira jon skýlldugan ath luka xij. aura j sekt heilagri kirkiv fyrir adrgreinda gleýmskv. j annare grein. stod svo j stefunne ath sira sýgurdr kærdi til þrattnefnz sira jons ath hann hefdi messad ýfer olafi biornssyni j forbodi og samneytt honum j miovadal æ skirdagh j vetur nv næst er var. kenndizst sira jon þar fyrir oss ath hann hefde messad þar þui dæmdvm vier oppt nefndan sira jon skylldugan ath sveria settareid nv strax fyrir sira sigurde eda hans umbodsmanni ath hann hefdi hvorki messad ne samneytt fýr greindum olafi sidan hann sagdizst hafa lesit forbods brief yfer honum. fellz honum þessi eidr þa dæmvm vier hann skylldugan ath lvka heilagri hola kirkiv .iij. merkur fyrir hveria messo er hann hefer sagt sidan og þar fallin j bann af sialfv verkinv og skýlldvgan ath taka lausn og skript epter kirkiunnar laugum og leggia sinn messo saung og avll stavrf heilagrar kirkiv svo leingi sem kirkivnnar lavg vtt uisa og officialis nad til seger. j þridiv grein stod j stefnvnne ath sira jon hefdi tekit ath sier allar tiunder j bolstadar hlid i moti skipan officialis. kom þar fram brief j moti hvert oss leizst olaugligt. þui dæmdvm vier sira jon skýlldugan ath leggia aptur kirkiv tiundernar sira sigurdi j hond eda hans vmbods manni. j fiordv grein stod svo j stefnvnne ath sira jon hefde farit j brvtt vr þingvnvm orlofslaust og sett sig inn j kirkivnnar volld j moti skipan officialis. kom þar fram þinga brief sira jons svo latande ath hann skýlldi hafa þav vm xij manodv. dæmdvm vier þar aungva sekt upp æ sira jon þar vm þvi hann hafde svo leingi verit sem vtt visade hans brief. enn fyrer þa savk ath sira jon hafdi teckit ath sier radz mannz starfit stad dæmdvm vier hann skylldugan ath leida ij lavglig vittne hier vpp æ stadin ef þau veri nær ella innan[1]) sioundar fyrir officialis eda hans vmbods manni. ath sira sygurdr hefde leyft abbadisinne ath stad ath hafa til radzmann sira jon þorvaldzson eda annan prest ef hun villde. fallazt honum þessi vittni þa dæmdvm vier hann enn fallin j bann fyrir sina þriozku og ohlýldne

[1]) innar, hndr.

og skýlldugan at taka lavsn og skript epter kirkivnar lavgum og þar til .xv merkur hola kirkiv .j sitt fullretti. skavlv aller þessir fýrr skrifader peningar lukazt med þrennvm savlvm. env fyrstv innan manadar ath heyrdvm dominvm. avnnur ath næstvm fardavgvm. þridiv innan .xij. manada sinn þridivng j hvert sinn officialis j havnd eda hans umbods manni. Ok til sanninda hier vm settvm uier fýr skrifader xij. prestar vor inncigle fyrir þetta doms brief skrifat æ holvm j hialltadal lavgar daghin næsta epter michils messo um havstit æ sama ari sem fyr seger.

---

444. **6. Oktober 1483 í Skálholti.**
7. Marts 1484. í Holti undir Fjöllum.

Gísli Filippusson gefr Dýrfinnu dóttur sinni í heimanfylgju til móts við Jón Jónsson jörðina . . .'. dal, 36 hundruð, og jörðina Keflavík á Rauðasandi, 12 hundruð, og þar til 12 hundruð í þarflegum peningum.

AM. Apogr. 1156, að því er virðist eptir frumriti.

Þat giorum vid olawr odzson loptvr filipusson prestar godum monnum uiturligt med þessu ockrv opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þvsund cccc hvndrut lxxx. oc iij ar a manudagen næsta fyrir dionisvsmessv j biskupsstofvnne j skalhollte uorum uid j hia saum oc heýrdum æ ord oc handaband þessara manna gisla filipvssonar af eine alfv en jons jonssonar oc dyrfinv dottur gisla af anari alfu at suo fyrir skildu at greindur gisle gaf dottur sine dyrfinnu j heimanfylgiv j motzs uid greindan jon jonsson jordena . . . . dal fyrir xvj hundrvt oc xx oc jordina keflauik fyrir xij. hundrut er liggia j savrbæiar kirkiusokn a raudasandi med ollum þeim gaugnum oc gædum sem greindum jordum fýlger oc fýlgt hefur at fornu oc nýiu oc hann uard fremst eigandi at oc þar til xij. hundrut j ollum þarfligum peningum. skýlldi greindur gisle svara lagariptingum æ greindum jordvm enn fyrr nefndur jon hallda til laga. Jtem gafv fyrr nefnd hion jon oc dýrfinna. kuitta oc akærulavsa jordina billdudal fyrir

ser oc sinum erfingium suo framt sem þau feingi fyr greinda þessa peninga. Oc til saninda her um settum uid fyr nefndir prestar ockur insigle fyrir þetta uitńesburdarbref skrifat j hollti under eyiafiollum sunvdagen næsta fyrir gregoriusmessu ari sidar en fyr segir.

---

445. 19. Oktober 1483. á Möðruvöllum.

Helgi Sigurðsson selr Brynjólfi Magnússyni jörðina Hallgilsstaði í Fnjóskadal fyrir 37 hundruð í lausafé, og tilgreinir landamerki.

AM. Fasc. LXVI, 18, frumrit á skinni. Af fjórum innsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 569. Bréfið er með sömu hendi og Fasc. XXVII, 20 (bréf frá 27. Okt. 1483, Nr. 446, sem er þessu samhljóða, nema að dagsetningu).

Landamerkia Bref Hallgilstada.[1])

Þath gerum uer are sigurdzson jon markusson jngimundur olafsson ok einar olafsson godum monnum viturligth med þessu uoro brefi þa er lidit uar, fra guds burd þusund fiogur hundrut attatiger ok þriu ár drottinsdag næsta fyrir michaelsmessu[2]) a munkaþuera j eyiafirde uoru uer j hiæ saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna bryniolfs magnussonar af eine alfu ok helga sigurdzsonar af annare ath sua fyrir skildu ath fyr nefndr hellgi selldi adr greindum bryniolfe jordina alla halgillstade j hnioskadal er liggur j halls kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok giædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok hann ok steinun magnusdotter kuina hans urdu fremst eigandi ath. sagdi titt nefndr helgi landamerki a jordune ut at jllu kelldu fyrir sunan skollagerde ok sudur ath merkigili ok ofan j iardarkross fyrir nedan. ok sionhending j halgilsstadaklauf. ok sudr j þingmannalæk er gatañ liggur vt j. ꝭier j mote gaf adr greindr bryni-

---

[1]) Utan á bréfinu med hendi frá 17. öld. [2]) þ. e. 28. Sept.

olfr jordina dæli j hnioskadal er liggur j draflastada kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum er greindri jordv fyllger ok hann uard fremzt eigandi ath. ok sagdi at sier hefdi verit savgd landamerki ut at einbualæk. ok sudr ath harda valla gile. ok ofan a melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum fridleika. viij malnýtu kugilldi ok ix hundrut j þarfligum peningum. riett lukt xij fiordungar smiors til hundrads. ij uoder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna kietil. skýlldi þesser peningar lukazt a þrimur arum. en standa leigulaust þat sem epter stendur at fardaugum. skylldi huor fýr greindra manna hallda þessum jordum til laga er keýpti. enn suara lagariptingum huor a þeirri jordv er selldi. Ok til sanninda hier um settum vier fýr skrifader menn uor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar a modruuollum j eyiafirde sunnudagin næsta epter luce ewangeliste a sama are sem fýr seger.

---

446. 27. Oktober 1483. í Öxnafelli.

Kaup- og landamerkjabréf um Hallgilsstaði í Fnjóskadal, samhljóða næsta bréfi á undan, nema að dagsetningu.

AM, Fasc. XXVII, 20, frumrit á skinni með sömu hendi og Fasc. LXVI, 18 (bréf frá 19. okt. 1483, Nr. 445, samhljóða þessu). Öll innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 8.

Vm̄ hallgilsstade j fnioskadal.[1])

Þath gerum uer are sigurdzson jon markusson jngimundr olafsson ok einar olafsson godum monnum uiturligth med þessu uoro brefi. þa er lidit uar fra guds burd þusund fiogr hundrut attatiger ok þriu ár drottinsdagin næsta fyrir michaels messo[2]) a munkaþuera j eyiafirde uoro uær j hia saum ok heýrdum a ord ok handaband þessara manna brýniolfs magnussonar af eini alfu ok helga sigurdzsonar af annare. ath sua fyrir skilldu at fyrnefndr hellgi selldi adr greindum bryniolfe jordina alla halgilsstade j hnioska-

[1]) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. [2]) þ. 28. Sept.

dal er liggur j hals kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok giædum er greindri jordu fylger ok fẏlgt hefer at fornu ok nyiu ok hann ok steinun magnusdotter kuinna hans urdu fremzt eigandi ath. sagdi tittnefndur helgi landamerki ꜳ jordune ut at jllu kelldu fyrir sunan skollagerde ok sudur at merkigile ok ofan j iardkrossin fyrir nedan ok sionhending j halgilsstada klauf ok sudur j þingmannalæk er gatan liggur vt j. hier j moti gaf adr greindur bryniolfur jordina dæle j hnioskadal er liggur j draflastada kirkiusokn med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fẏlger ok hann uard fremzt eigandi at. ok sagdi at sier hefdi verit saugd landamerki ut at einbualæk ok sudur at hardauallagile. ok ofan ꜳ melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum fridleika viij malnytu kugildi ok ix hundrut j þarfligum peningum. ʀiettlugt xij fiordungar smiors til hundrads. ij voder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna ketil. skylldi þesser peningar lukazt ꜳ þrimur arum. en standa leigvlaust þat sem epter stendr at fardavgum. skylldi huor fẏr greindra manna hallda þessum jordum til laga er keẏpti. en svare lagaʀiptingum huor a þeirri jordu er selldi. Ok til sanninda hier vm settum uer fẏr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ auxnafelli manudagin næsta fyrir apostolorum Simonis et jude a sama are sem fyr seger.

---

447. 18. Nóvember 1483. undir Felli í Kollafirði.

Tveir menn votta um yfirlýsing Bjarna Þórarinssonar um það að Solveig Guðmundardóttir hafi gefið Andrési bróður sínum jörðina Saurbæ á Rauðasandi; svo og votta þeir um yfirlýsing Solveigar sjálfrar um sama efni.

AM. Apogr. Nr. 1160, eptir transskripti frá 15. Febr. 1486. — AM. Apogr. Nr. 1353, eptir sama transskr.

Þat giorum uid teitur sigurdzson ok gudmundr eẏsteinsson godum monnum uiturligt med þessv ockru opnu brefe at þar

uorum uid hia j savrbę æ raudasande ok heyrdum æ at biarne þorarinsson lýste þui fyrir ockur. at greindur biarne sagdizt hia hafa verit j sancte johannis kirkiu j biorguin ok heýrtt hafa ɑ́ at solueig gudmundardotter hefde gefit med fullv handabande til æfinlegrar eignar. andrese gudmundzsyne brodr sinum jordina alla saurbę ɑ́ raudasande ok þar med allar þęr jarder er þar lęge under ok j þeim hrepp liggia ok hvn hefde erft efter gudmund arason faudur sinn ok helgu þorleifsdottur modur sina[1]). lýste ok optt-nefndur biarne at hier uęri bref uppɑ́ giortt uegna andres gudmundzsonar ok hann mętte ecke þess dýlia at hann uęri þar fýrer skrifadur ok þesse giorningur hefde fram farit havstid j norege j fýrgreindum stad adr enn hann hefde fengit solueigar gudmundardottur efter um uorit. lýste[2]) ok þrattneffndur biarne þessari lýsing firir ock[r] oft ok osialldan. þa uid vorum hans sueinar þar sem uęr uorum ute ok jnne þa talat var til gudmundar peninga ok þeirra giafa er solueig hefde gefit.

Jtem j annare grein voro uid j hia. þa er lidit uar fra guds burd. þushund. cccc ok attatiger ara j kledaskemmune ɑ́ ʀeykiaholum æ ʀeykianese æ manudagin nęsta epter sęlu uikv um haustid. ok heyrdum æ at optt nefnd solueig gudmundardotter lýste þui fyrer ockur at hvn hefde gefit andrese gudmundzsyni brodur sinum til ęfinligrar eignar jordina saurbę ɑ́ raudasande med aullum þeim jordum ok jardar eignum er þar liggia under. ok i þeim hrep(p) lęgi ok hun hefde ordit eigannde at efter faudur sinn ok modr gudmund arason ok helgv þorleifsdottur. lýste oftnefnd solueig þui ok lika at hun hefde laungu gefit tittnefndum andresi brodr sinum þessa fýrgreinda peninga þa hun hefde uerit j norege j biorguin efter þui fremzt sem hennar opit bref þar um giort utuisar vm.

Ogh til sanninda hier um settu uid furnefnder men ockur jnzciglle fýrir þetta uitnesburdar bref er skrifat uar under felle j kollafirde þridiudagin nesta firir ceciliumesso um ueturin. þa er lidit uar fra hingatburde uors herra jehsu christi. þushund cccc. lxxx ok iij ar.

[1]) Sjá bréf frá 23. Sept, 1469, DI, V, Nr. 491; [2]) tviskrifað í Apogr.

448. 26. Nóvember 1483. í Flensborg.

Hans konungr skipar Diðrik Píning hirðstjóra yfir alt Ísland, af því að Þorleifr Björnsson kom eigi á konungs fund að segja „sína trú þjónustu eptir því sem það sig burði“ og ákveðið var.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript á skinni gert á Grund i Eyjafirði 29. Sept. 1484 eptir transskripti gerðu á Bátssöndum 21. Mai 1484. — AM. Apogr. 5825 „Er þetta þeirra vidimus likara bögulegre Jslendskre translation af Dönsku brefi, enn sialfu Dönsku brefi“ (AM). Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 68—72.

Bijfalningz Bref kongz hans vtgiefed Didrich pijning vm̃ Jsland.[1])

Wíj hans med guds nad. Dańmarks. Noregis. Vendis ok Gotes konung vtwald til suia rige. hertug j slessuik ok j holtzstein. stormari ok ditmarsken. hertug. Greifi j oldenborg ok delmenhorst. Giorum aullum witurligt. ath sizt wíj woru wtj wort rike noregi vore wíj svo ofuer eins med wort elskuliga rad j sama stad. ath thorlleifur biornsson skýlldi hafa komit jnn j dańmaurk til oss ok æanamet' þar wort land jsland af oss ok sagt oss sina tru þionuztu epter þui sem þath sig burdi. Tǘ wpp(a) þat at wíj kronen eller wore kiære wndirsate ther wpp ǘ landit skuli eigi fanga þar fýrir nogern skade brest eda forsymelse. at forne þorleifur biornsson eigi jnn j dańmaurk til oss kominn er sem beslutet ok fir stendur skrifat. Ok wíj kunne eigi at fǘ hier nockurn sem leligheit weit at ramme þar vort ok krununar bezta ok bestand ther pa landit. ɧafi wíj nu tiltruat ok bifalat ok med thette wort opna bref [tiltru[2]) ok bifalen þenna brefuisere Direk[3]) pining wor elskuligi tienere wort ok kronen(s) land jsland. j vare hafa ok þar wpp at bera allan worn ok kronen(s) rettugheit ok rente ey huat þat heltz er eda nefnazt kann sem wíj[4]) þar wppa kronen(s) vegna ber at hafa ok oss med rette til falle kann j allań mati sem hann hier til giort hefer. Svo leingi wíj

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. [2]) [fáið úr; „hier er burttrossnad stutt ord, hefur oefad vered *tiltru*“ (AM). [3]) Svo. [4]) trosnað úr; Árni bætir uppi; MKet. les: „Oss“.

komā thar wm wtar meir til ordz med fýrrskrifat wort elskuliga rad j noregi þvi bidium wær ok biodum ýdur ollum worum laugmonnum ok logrettumonnum ok ollum almuga wpp ā jsland ok huerium sierdeilis ath j hier epter werit fyrrskrifudum Dirik pining heýruger ok hlýdner wpp ā wora wegna sem þier hier til giort hafit ok giorer ok gefer honum til goda reidu ýdarn arligañ skatt landskýlld sakeýre ok allt annat rettugheit ok þat hellzt er eda vera kann sem þier oss wpp ā kronen(s) wegna plýktvger [er]-ut ok aungum audrum svo leingi hann fyrskrifat land ok ydur alla af oss j ueru hefir ok latit þat aungua lund forbiodandi ollum huerer þeir helltz wera kunnu honum hier ā mot at hindra eda hindra lata eller j nockurn mata oforretta wndir vora kongliga hefnd ok reidi.

Datum in castro nostro [f]lensborg jn crastino beate katarine wirginis. anno domini ꝏ⁰. cd.⁰ lxxx⁰ tercio. Nostro sub secreto presentibus appenso.

---

449 **11. Marts 1484.** **í Hafrafellstungu.**

Snjólfr Hrafnsson selr í umboði Margrétar Eyjólfsdóttur Jóni Finnbogasyni jörðina Hól í Kinn fyrir 25 hundruð í lausafé, að tilgreindum eingjateig millum Garðshorns og Hóls.

AM. Fasc. XXVII, 33, frumrit á skinni, götuct og skemt. Innsiglið er fyrir bréfinu.

bref vm halfan hol . . . . j kinn[1]).

Jn nomini domini amen.

Giordizt suo fellt kaup med þeim jone finnbogasyni og sniolfi hrafnssyne er hann selldi j vmbodi margretar eyolfsdottur iordina halfa sem heiter ā hole er steñdur j stadar kirkiu sokn til fullrar eignar med hanndabanndi med ollum þeim gaugnum og giædum er þ[eirr]i halfri jordu hefir fyllgt ath fornu og nyu og eigi er med logum aundan[2]) geingit. ath til

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo.

skilldum eingiateig þeim er liggur j millum gardz hornzs og hols uid þ . . . . ei . . . . . sagdi . . . . . jordina itaululausa. Hier j mote gaf fyrnefndur jon finbogason adur nefndri margretu eyolfsdottur ath framtauldu fim hundrud og xx. med þessum fridleika. fiortan malnytu kugildi og sex hundrud j gelldfie og hier til fim hundrud j þarfligum peningum. Skilldi titt nefnd margret snara lagaripting a fyrgreindri jordu en jon finnbogason hallda til laga.

Voru þesser kaupauottar. einar prestur benediczsson forsagnarvottur. jon prestur palsson. narfi benediczsson. þorualldur jonsson og jon oddzson. þui settum vier nefnder menn vor jncigli fyrir þetta kaupabref ed skrifad war j hafrafellztungu j auxarfirde. fimtudaginn næsta epter gudmundardag. Enn kaupit geck fram laugardaginn næsta fyrir huitasunnu um vorit fyrir[1]). þa er lidit uar fra hingatburd wors herra jhesu christi þussundrud fiogur hundrud attatiger og fiogur áar.

---

450 26. Marts 1484. í Haga.

Sigfús Pétrsson gefr Ólafi syni sínum tíu hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 29, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1158.

Þat giore eg sigfus petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at ek medkennunz at ek hefi gefid olafe sigfussyne syne minvm tiv hundrut j jordunne skialldandafosse til fullrar eignar er liggur j haga kirkiu socn a bardastrond med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok eg ward fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j haga fostudagenn næsta epter mariu messo a langafostu. Þa er lidit

---

[1]) þ. e. 17. Mai 1483.

var fra hingadburd vors herra jesu christi þusund fiogur hundrut attatiger ok fiogur ær.

---

451 26. Marts 1484. í Miðhlíð.

Hallr prestr Sigfússon gefr Ólafi Sigfússyni bróður sínum fjögur hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 30, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir. — Apogr. 1159.

Þat giore eg hallur prestur sigfusson godum monnum kunnigt med þessv minv opnv brefe. at eg medkennvnzt at eg hefe gefid olafe sigfussyne. brodur minum. fiogur hundrut j jordunne skialldandafosse er liggur j haga kirkiusokn æ bardastrond med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindvm jardar parte fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok eg vard fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j midhlid fostudaginn næsta epter mariv messo æ langafostv. þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þusund. fiogur hundrvt. attatiger ok fiogur ær.

---

452 21. Apríl 1484. fyrir Álfadal.

Vitnisburðr Narfa prests Böðvarssonar að kirkjan í Hvilft í Önundarfirði ætti fimm hundruð í Eyri í Holtskirkjusókn, og að Ólafr Jónsson hefði gefið Einari syni sínum jörðina Hvilft til kvonarmundar.

JSig. 143. 4to, bls. 277, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107. 4to. bls. 413 skr. c. 1730 (séra Jón í Hitardal).

Vitnisburdar Bref um Hvilt í Ønundarfyrde Anno 1484.[1]).

Þat giorer eg Narfe prestur boduarzson godum monn-

[1]) 107; sl. 143.

um kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe. ad eg heýrdi ornolf heitinn Einarsson[1]) sem gud hans sǫ́ál hafe. lysa þui ad kirkian ǫ́á huilt j ønundarfirdi ætte fimm hundrud j eýre er liggur j Holltz kirkiu sokñ þau sømu sem hann hafde sialfur att. Suo og eigi sijdur var eg j Holltte j ønundarfirdi sex og xx tolfmanudu suo eg tok þar tiunder heilagrar kirkiu uegña og galltt adur nefndur ornolfur huercke kirkiu tiund nie prest tiund af þeim sama partte þǫ́á eg heimpte.

Jtem medkennunst eg fýrr nefndur narfe prestur ad eg heyrda olaf Jonsson lýsa þui firir mier ad hann hafde gefid Einare Olafssýne. syne sijnum. jordinaalla Huijlt j ònundarfirdi er liggur j Holltz kirkiu soknn til kuonarmundar þǫ́á hann fieck gudfinnu Jndridadottur.

Og til sanninda hier vm̃ setta eg mitt insigle firir þetta bref. er skrifad var firir alfadal æ Jngiallz sande fiorda dag paska. þæ var lidit frǫ́á hingat burd vorz herra Jesu christi 1484..

---

453 — 25. Apríl 1484. — í Grenivík.

Ólafr Haldórsson lofar að selja Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd, ef hún geingi af með lögum, en Magnús heitir honum aptr Þverá í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXVII, 35, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — Apogr. 172.

Þat giorvm vid hoskoldvr arñason og arre eirrekxson godvm monnum kvnnigt med þessv ockrv oppnv brefe æ lavgardaginn j paskavickv[2]) þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jhessv christi þvshvnd fiogrur[3]) hvndrvt attatigir og fiogrur[3]) ær j grenevik j hofdahverfe vorvm vid j hia savm og heyrdvm æ ord og handaband þessara manna magnvs þorkelssonar af einne alfv en olafs halldorssonar

[1]) í 107 ritar séra Jón Haldórsson á spássíu: „Sá Örnólfr mun hafa verið sonr Einars Jónssonar, sem átti Hvilft, þá Gottsvin biskup skipaði þar hálfkirkju Anno 1439". Sbr. DI, IV, Nr. 632. [2]) þ. e. 24. April, [3]) Svo, frbr.

af annare at svo fẏrir skilldv at fẏr nefndur olafur lofade adr nefndvm magnvse at selia honvm jordina dalgzstade æ svalbardzstrond svo framtt sem hvn geinge af med logvm en opptnefndr olafur skyllde mega sæckia adr greinda jord med logvm nær hann villde. hier j motte lofade titt nefndvr magnvs þrattnefndvm olafe jordine þveræ j svarfadardal lofvdv þeir at kvinvr þeira skylde samþyckia hvor fyrir sik þa kavppit giordizt. Og til sannenda hier vm settvm vid fyrr nef(n)der menn ockvr jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ svnnvdagin eppter paskavickv j sama stad og ꝺ́ꝺ́ are sem fyr seger.

---

454. 2. Maí 1484. í Æðey.

Eiðr Solveigar Björnsdóttur, vottaðr af átta mönnum, að Jón Þorláksson hefði aldrei fastnað Solveigu, og eins að hún sór fyrir alla karlmenn, nema Jón og Pál Jónsson (bónda sinn).

AM. Apogr. 3870 eptir transkripti frá 5. Maí 1486. Í skjalabókum og ættatölubókum eru til margar afskriptir á pappír af þessu bréfi, allar lakari en þessi. Dagsetja sumar þeirra bréfið „sunnudag næsta fyrir Johannis baptiste!“, sem er misskript.

Þat giorvm vær salamon prestur magnvsson. markus prestur arnason. sigvatur gudmundzson. knorr þordarson. gudmundur helgason. þorarenn lifgiarnsson. jon egilsson og þollakur þosteinsson. godum monnum kvnnigt med þessu voro opnv brefi at svb anno gracie ꝍ.° cd.° lxxx. quarto sunnudagen næsta firir johannis beverlacencis j ædey j isafirdi vorum ver j hia savm og heyrdvm ꝺ́ꝺ́. at solueig biornsdotter sor svo ordenn bokareid firir sera jone jonssyne er þa var profastur j millvm geirholms og langanes. at jon þollaksson hefde alldri keẏpt sig ne fastnad hvorke leẏneliga ne openberliga. og eigi hefdi þar bref verid vm giort at sinv vite ne vilia. og eigi hefdi hvn hans festingarbref geẏmt ne sied ꝺ́ꝺ́ æfi sinne. eigi þui fargat ne farga latid. og hvorki þar til gefid rad nie dad.

jtem j annare grein sor fyrr skrifud solveig biornsdotter at hvn hefdi alldri af nóckrum manni syndgazt til likamligrar sambvdar nema af pali jonssyni og fýrsögdum jone þollakssyni.

Ok til sanninda hier vm settv vær fyr nefnder menn vor jnnciglle firir þetta bref skrifat j sama stad og *a*re degi sidar enn fýrr seier[1]).

---

455 16. Maí 1484. á Hólum.

Böðvar Finnsson lykr heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal, 24 hundruð að dýrleika, í fullrétti, er hann varð kirkjunni skyldugr eptir tólf presta dómi.

AM. Fasc. XXVII, 28, frumrit á skinni. Af sex innsiglum eru þrjú fyrir. — Apogr. 3294.

Vm þveræ j suarv(ad)ardal halfa.[2])

Þat giorum vier biorn þosteinsson. andres ionsson. ellendr broddason prestar hoolabiskups dæmis. þorsteirn bryniolfson. ion þordarson. sueirn gudmunzson. leikmenn. godvm monnum vitrlekt med þessv vorv briefi ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesv christi þvsvnd. fiogr hvndrvd. ættatiger ok iiii æra æ holvm i hialltadal svnnvdagin næstan efter hallvardz messo at þar uorvm vier i hia saum ok heyrdum æ ord og handaband þessara manna kettels prestz grimolfsson(ar) af eirne alfv er þa var ræzmann æ hoolvm. en baudvars finnsonar af annari. ath suo fyrir skildu ath fyr nefndr bavduar finnson lukti heilagri hoola kirkiv til æuenlegrar eignar jordena hælfa þueræ j svarbvadardal. er liggr j valla kirkiv sokn med avllvm þeim gavgnvm ok gjædvm sem greindri hælfri iordv fylger ok fylkt hefer ath fornv ok nyv ok fyr nefndr bavdvar vard fremzt eigandi ath fyrir iiii. c. ok. xx. er hann uard skylldugr he(i)lagri hoola kirkiv epter .xij. presta dome j

---

[1]) þ. e. 3. Maí. [2]) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sitt fvllrietti. skylldi síra ketill eda adrer kirkivnnar formenn hallda iordena til laga. enn þrætt nefndr baudvar svara lagariftingvm af greindri iordv. kynne ok iordin af ath ganga med lavgvm. þa skylldi titt nefndr bavduar lvka heilagri hoola kirkiv .iiii. c. ok .xx. j fvllvirdiss penningvm. friidvm ok friidvirdvm. lyste bavdvar j fyr savgdu handabandi iórdena afeñta ok heilagrar hoola kirkiv eign vera æfinlega hiædan af. ok til sannenda hier um settvm uier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor insigli fyrir þetta bref skrifat æ holvm i hialltadal a sama æri ok deigi sem fyrr segir.

456. **21. Maí 1484.** **á Bátssöndum.**

Transskript.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript frá 29. Sept. 1484. — Apogr. 5825.

Þath giorum wær. ħerra[1]) asbiorn sigurdzson prestur. Tomas þorbiarnarson. ħalldor brýniolfsson ok jon gudmundzson Godum monnum witurligt med þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heyrdum ýfirlesit mins naduga herra kong hans bref med heilu ok oskauddu hanganda jnsigli svo latanda ord epter ord sem[2]) hier epter skrifat stendur.

[Hér kemr bréf Hans konungs, þar sem hann skipar Didrik Pining hirðstjóra á Íslandi, Flensborg 26. Nóvember 1483, Nr. 448].

Ok til wtar meire saninda hier wm settum wær fýrnefnder menn wor jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifat á batzsaundum[3]) faustudaginn næsta fyrir gagndaga viku. anno domini ꝏ. cd° lxxx.° quarto.

457. **4. Júní 1484.** **á Þingeyrum.**

Vitnisburðarbréf, að Þorleifr Árnason hafi selt Geiri Árnasyni jörðina alla Syðri-Ey á Skagaströnd.

Eptir afskript á pappír frá 1704, gerðri eptir frumriti bréfsins.

[1]) „ita est: non vero *sira*“ (AM. Apogr. 5825). [2]) tvískrifað í handritinu. [3]) „ita evidenter“ (AM. Apogr. 5825, og svo er það skýrt enn).

Þad giorum vær eigill grijmsson. hermann filipusson og bergur jörundzson godum mönnum witañlegt med þessu voru opnu brefe ad vær höfum sied og ifirlesid oped bref med lesañlegum jnciglum þeirra er þar voru firir skrifader svo latanda ad þorleifur bonde Arnason sellde geir arnasine jördena alla Sidre ey er liggur á Skagaströnd og þar med egguers eina med þeim flejrum greinum sem þar uti stodu. Og til sannenda hier nm settu vær firnefndir menn uor jncigle firir þetta bref er giört var á Þijngeyrum j hunauatnsþinge. föstndæginn næsta firir huijtasunnu árum efftir guds burd þusund fiogur hundrnd attatijger og fiegur ar.

---

458. 9. Júní 1484. í Ögri.

Vitnisburðr að því, að Guðlaug Sæmundsdóttir sór þann eið, að hún hafi aldrei verið þar hjá, að Jón Þorláksson hefði keypt né fastnað Solveigu Björnsdóttur.

AM. Apogr. 3870 eptir transskripti frá 5. Mai 1486.

Þat giorum vær markus prestur arnason. knorr þordarson og sigurdur jonsson godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi m. cccc. lxxx. og fiogur ár. midvikvdagenn næsta epter hvitasvnnv j augri j ísafirdi vorum vær j hia savm og heyrdvm á. at gvdlavg sæmvndardotter sor svo ordenn bokar eid firir sera jone jonssyni er þa var profastur millum geirholms og langanes at hvn hefdi alldri þar hia verid at ion þollaksson hefdi keÿpt ne fastnat solveigv biornsdottnr hvorki leyneliga ne opinberliga og eigi hefdi þad skied at sinv vite.

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder menn vor jnnciglle firir þetta bref skrifad j sama stad og ære degi sidar enn fÿr seier.

---

459. 11. Júní 1484. í Hruna.

Cicilia Andrésdóttir kvittar Árna prest Snæbjarnarson um andvirði fyrir fimtán hundraða partinn í Langholti í Flóa.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 3, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2559, með hendi Árna Magnússonar.

kuittanarbref fyrir langholltz partte sem sira arni snæbiarnarson keẏpti 1484.

Þath giorum wid ʀaugńualldr hialmsson ok halldor brẏniolfson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi at wid uorum j hia j kirkinnnj ȷ kalladarnese ȷ floa miduikudaginn næsta fyrir ascensionem domini vm vorit at cecil(i)a andresdotter medkeńdizt þar þa fyrir ockr at hun hefdj vpp borit af sira arna snæbiarńarsynj alla þa peninga frida ok ofrida sem hann hafdj henne adr skylldvgur ordit fyrir fimtan hundrada partinn j langholltj j floa epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vt visar. þui gaf hon og giordj advrgreindań sira arña snæbiarńarson med fullu handabandj aullungis kvittan ok akærvlausań fyrir sier ok aullum sinum erfingium ok epterkomendum wm fẏrrgreint jardarverd. Ok til sannenda hier vḿ settum wid fẏrrnefnder menn ockr jnnscigle fyrir þetta kuittanarbref skrifat j hruna j hrunamannahrepp jn festo barńabe apostoli. anno domini .ꝏ.° cd.° lxxx.° quarto.

---

460. 16. Júní 1484. á Mýrum í Dýrafirði.

Vitnisburðr Kolbeins Sigurðssonar um reka Mýrakirkju í Dýrafirði.

AM. 232. 8vo. bl. 114b—115a, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í frumriti á pappír 1540—1548, og er henni fylgt hér, því það er elzt og bezt afskript bréfsins. — AM. Apogr. 2309 (eptir 232) og Apogr. 763 (eptir gömlum blöðum fúnum frá Hóli í Bolungarvík). — IBfél. 80.4to. afskr. frá c. 1680 (en ekki góð). — Bréfið er prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar II, 39—40 (eptir afskr. í Landsbókasafni).

Halfa aluidru keypti gudrun Biornsdotter ad b(iskup) augmunde firir. xxiiij[c]. j Sueinseyri og raudzdalinn .xx.(c) æ bardastraund.[1])

Þad giorum uid stefner Biornsson og aurnolfur Þorlaksson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at uid worum i hia saum og heyrdum ꜵ at kolbeinn Sigurdarson handfeste Stulla bonda magnussyne suo felldañ uitnisburd at hann nisse haft og halldit uera uppꜵ halfañ siauunda taug wetra kirkiunnar eign ꜵ myrum j dyrafirde allañ halfañ reka uida og huala. og allar adrar fiorunytiar ath helminge fra haukslæk hia aluidru og til þess er sier mann vr skaladyrum i fioru j nesdal ath halffollnum sio frateknum reytesaulum ꜵ fiallaskaga. Suo og sagdizt fyrnefndur kolbeinn wita at hual rak a fiallaskaga fimm wetrum firir hina mycklu bolu[2]) og gudmundur bondi arason kom til hualsins og liet skiera nockut af honum. Suo og ei sidur sagdizt hann uita ad gudne Bonde oddson kom til adur enn hualurinn war allur uppskorinn. og lyste halfañ hualinn eign kirkiunnar ꜵ myrum i dyrafirde. og firir þad sama at adur nefndum gudina þotte fyrnefndur gudmundur hafa rangliga at sier tekit halfañ hualinn. Þa handlagde opt nefndur gudmundur þrattnefndum gudina vj malnytu kugillde at næstum fardaugum. Sagdizt adur nefndur kolbeinn hafa werit dagligur mann gudina bonda Oddzsonar og þar werid med honum j þann sama tima er þessi giorningur for fram̃ med handsaulum þeirra j mille. Suo og uisse eg hual og uidu bera ꜵ þennañ reka og skipt sidan i helminga i millum kirknanna. haufdu gnupsmenn og aluidrumenn annañ helming enn myramenn annañ. Og suo heyrda eg faudur minn sygurd þordarson og marga adra enu ellstu menn þad seigia ath myrakirkia ætti allañ halfañ reka og allar halfar fiaurunytiar i fyrsaugdu takmarke. Suo heyrda ec eigi sidur enu ellstu menn þad seigia at Sigurdur bonde Þordarson a myrum og þordur bonde Stullason under gnupi

---

[1]) Þessi klausa stendr í hdr. fyrir bréfinu:, og er eiginlega ágrip af því bréfi, sem er næst á undan í bréfabókinni. [2]) þ. e. bólan 1431; hefir þetta því verið 1426.

hefdi giort helminga skipte kirknanna i mille af ollum reka. og hier epter uil eg optnefndur kolbeinn sueria fullañ bokareid ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm settum ver fyrnefndir menn ockur jnnsigle firir þetta bref er giort var a myrum i dyrafirde miduikudaginn næsta firir botolfsmesso þa lidit uar fra hingatburd wors herra iesu christi þushundrut fiogur hundrut attatiger og fiogur ár.

---

461. 1. Júlí 1484. undir Hallbjarnarvörðum.

Bréf tólf lögréttumanna um fylgi nokkurra útlendra manna við Andrés Guðmundsson, þá er hann rænti Þorleif Björnsson á Reykhólum og Einar Björnsson í Bæ á Rauðasandi.

AM. Fasc. XXVII, 31, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum eru nú þrjú ein fyrir bréfinu.

Bref vm̃ utlendinga.[1])

Þat giorum̃ vær eigill grimsson gudine jonson arñfiñr jonson magnus þorkelson gisle philipusson jngimvñdr fiñzson þordr audunarson halldor snmarlidason þollakr þorkelson einar odzson einar arnason og einar andresson laugriettumenn æ islande godum̃ monnum vitrlegt med þessv voru opnu brefe at vær uissum̃ firer sannende ath þesser menn vtlensker er suo hietu voro medh andrese gudmundzsyne herman mýlnar mattheus hening skraddare og didrek byring þa er greindr andress gudmundzson for til reykhola. gripu og tokn gardinn og peningana alla þa sem þar stodn saman er þorleifr biornson atte og hans hustru jnguelldr helgadotter og þeira sueinar huort þeir uoru utan kirkiu edr innan epter þni sem bref þar um̃ gior utuisa. og laugdn til býtess med sicr. sem annat ranfeingit fie. samaleidess voro þesser utlensku menn med optñefndvm̃ andrése þa hann tok peninga einars biornsonar j bæ æ raudasande og fluttu til reykhola hier med foru þeir heim til bændanna þar vm kring er voro landbuar þorleifs biornsonar. og toku þar hans peninga og þeira firer utan þeira uilia. baurdu

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

suma enn fluttv suma heim æ gardinn. voro þesser saumu menn j aullum styrk og radum med optnefndum andrese ath veria þorleife og einare og þeira monnum gardinn og sina peninga er þeir villdu epter sækia. slogv og skutu suo sumer voro lemstrader sumer sarer enn skutu einn med byssu suo hann bleif þar daudr af. Nu af þui ath vor landz laga bok suo vtuisar j obotamalvm. ath ransmenn eru obotamenn huort sem helldr ræna þeir æ skipum edr lande og enn j audrum stad utuisar suo vor laugbok j e(i)nne grein ath aller se skyllder epter þeim ath ~enna sa er sislumadur krefur til edr sa er firer rane edr hernade verda[1]) huort sem þeir hlaupa j hella edr holma edr virke eda eru æ skipe edr huar sem þeir hafa hæle er hernad giora. og þui virdetz oss þesser utlensku menn er suodan giorning giordu obotamenn verit hafa og riett slegna epter sinum verkum. og aller adrer utlensker menn sem hingat eiga aungua sigling med riettu. og suodan giorning giora hier j landit. Og til sanninda hier vm settu vær fyr nefnder menn vor jnsigle firer þetta bref er skrifad var vnder hallbiarnaruordum ꝺ jslandi fimtudagin næsta epter petrs messo og pals arum epter guds burd ꝏ cccc lxxx og iiii ar.

---

462. 6. Júlí 1484. Björgvin.

Gauti erkibiskup i Niðarósi staðfestir tvenna dóma Magnúsar biskups í Skálholti um Staðarhól í Saurbæ, að hann skuli eign heilagrar kirkju.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2498 „accuratisimè ɔ: ordriett, stafriett, bandriett, punctriett“ (AM.).

samþycktarbref erckebiskupsins vm stadarhol.

Wy Gawto met gudz naadh archiepiscopus i nidross och paweligbe settis legatus kungôra met thesso waro opno breffue ath wij saaghom i transcriptobreffue wôrdeligx broderss waarss biscop magnus i skalholthe thwenna doma

---

[1]) Svo.

wm then gaardh i fordᵉ skaaleholtz byscopsdôme som stadharholl heither. och aff athy ath weer hŷghiom thaa doma lagligha giordhe wara och ath fordᵉ gaardh stadharhooll ær retwyslegha komen vnder kirkionne i them matta tha stadhfestom wy adher nemda doma och doomssbreff fforbiudhandiss hwaeriom manne heilaghre skaleholz domkirkionne hæær a moth oforretthe vnder heilaghre kirkio neffst och pino.

Datum in Curia nostra archiepiscopali bergensi jn octaua beatorum apostolorum petri et pauli anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto nostro sub secreto presentibus appenso jn fidem et firmitatem premissorum.

---

463 14. August 1484. Í Flatey.

Transskript af dómi Þorleifs Björnssonar um Reykhólaferð Andrésar Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483.

AM. Fasc. XXVII, 25, frumtransskriptið á skinni, og er nú eitt innsigli fyrir.

Þat giorvm vær runolfr hauskaullzson. haflide skulason þorkell odzson. jon þorarensson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefe at vær savm ok yferlasvm ok heyrdvm yferlesid oppid domsbref med heilum ok oskauddvm hangande jnsiglum suo latanda ord fyrir ord sem hier epter stendr skrifad. [Hér kemr dómrinn um Reykhólaferð frá 20. Jan. 1483, Nr. 317].

Ok til meire audsyningar hier vm settu vær fyʀ nefnder menn vor jnsigle fyrit þetta transkriptarbref er skrifad var j flatey æ breidafirde lavgardaginn næsta fyrir assumcio sancte marie ære sidar enn fyr seger.

---

464. 15. August 1484. á Valþjófsstað.

Vitnisburðr þriggja manna, að Árni prestr Þorsteinsson hafi

lögfest staðinn „á Valþjófsstað“ með ummerkjum þeim, er bréfið greinir (en bréfið mun vera **falsbréf**).

AM. Apogr. 1992 „Ex membr. fra Valþiofsstadar kirkiu. 3 innsigle hanga vid brefed þeirra manna er fyrer þad eru skrifader. hvaraf þad sidarsta er ecke vel læst. Brefed er skrifad med ymsu bleke. og greihende. kannske og fleirum enn einne. Er blettott og illa umvendad. Mier virdest brefed vera *falsbref*. og vera uppskafed gamallt bref til ad skrifa á. ad|visu giet eg eigi sied. þad sie so gamallt ad skriftenne. sem árstaled seiger“ (AM). Afskript af þessu bréfi er i bréfabók Brynjólfs biskups AM. 368. Fol. VII, 189 rituð 24. Fobr. 1653 eptir frumritinu og vottuð af séra Böðvari Sturlusyni og Thomasi Finnssyni „kgl. Majestets eiðsvara“. Kallast bréfið þar „Lögfestuvitnisburðnr frá Valþjófsstað“.

Þad giorum vier gvnnlaugur biarnarson. þorleifur barkarson. þorbiorn[1]) þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi arum epter Guds burd m cd attatie og iiij a mariomesso fire[2]) vm̃ sumaret a valþiofstad heyrdnm vier arna prest þorsteinson logfesta nefndan stad med þessvm vmmerkium. heimalandit vtan frá merkigardi og ad liosa allt riettsyni nordur i jokulsá kleifarland riettsyne þadan aeñ fellnr ofan og nordur j jokulsá mots vid þurijdarstadi suo undir iokla. molaland[3]) allt nordur [i merkigard.[4]) langhusaeyrar.[5]) æfir[6]) fiall svdur i merkigard. suo langt þadan þar til kelldæ er aull frame og suo riettsyne vt i iokulsá. þesse vm̃merki baru med nefndum sira arna ad riett og saunn hefdi hallden verit marger dugandi menn. og til sannenda hier vm̃ setium vier vor insigle firir þetta bref skrifat i sama stad deige og ari sem adur seiger.

---

465. 20. August 1484. í Flatey.

Vitnisburðr tveggja manna, að Þorleifr Björnsson hafi lesið

---

[1]) á spássíu og undirpunktað; fyrst ritað: „þordur“ og uppi yfir því „þorleifur“, hvorttveggja undirpunktað, og hefir því verið óskýrt í frumritinu; „Þorkell“ 268. [2]) „*fire* stendur hier. enn eigi *fyre*. og er þad enn nu eiu nota falsitatis“ (AM.); *fire* er slept úr i afskr. i 268 Fol. [3]) Mulaland 268 Fol. [4]) [ur merkegarde 268. [5]) „hier er brefed olæselegt“ (AM.); þetta orð er því hér tekið eptir AM. 268. [6]) yfer 268.

á „lögþingi“ í fyrra bréf Jóns Smjörs frá 17. Júní 1482 (Nr. 398) um viðskipti Eyjólfs Einarssonar og séra Jóns Snorrasonar, og hafi eingir eptir það viljað ganga dóma Eyjólfs, og Magnús biskup talaði svo, að hann skyldi aldrei halda hann fyrir lögmann yfir sér né sínum mönnum meðan svo stæði.

AM. Fasc. XXVII, 32, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

bref eyolfs einarssonar[1])

Þat giorum vid jngimundr finzson og þoruardr steinmodson laugriettumenn godnm monnum vitrlegt med þessv voro opnu brefi ath vid uorum æ laugþinge j fyʀa sumar þa er þorleifur biornson liet lesa þar þat bref sem hann hafde ut af noregi vpp æ eẏiolf einarson af heʀa jon smior vm þat sem til hafde komit j mille greindz eẏiolfs og sera jons snorrasonar um̄ þær sakeʀ er hann giort hafde vid greindan siʀa jon epter þui þat bref utuisar sem þar eʀ um̄ giort. Enn þar epter sem þat var ut leset. villdu aunguer hans doma gan̄ga. suo wid vissum̄. og biskup magnus talade suo dan ord ath hann skyllde hann alldre fyrir laugmann hallda yfer sier edr sinum maunnum þar epter medan suo stæde. Suo og vissum̄ vid at greindr biskup magnuss ok didrek pining villdu dagþinga peninga af eyiolfe einarssyne fyrir þetta þat uissum vid eigi huerr en̄deʀ at þar uard upp æ þeiʀa j mille. Og til sanneǹda hier (vm) settum vid fyrnefnder laugriettumenn ockr jnsigle fyrir þetta opit bref skrifat j flatey faustudaginn næsta fyrir bartholumeusmesso aʀum eptter guds burd. ꝏ. cccc lxxx og iiij aʀ.

---

466. 23. Ágúst 1484. Í Flatey.

Vitnisburðarbréf um viðtal þeirra bræðra Þorleifs og Einars Björnssonar um „þann gamla reikningsskap, sem greindr Einar var skyldugr sins föður vegna vorum náðuga herra konunginn í Noregi“.

AM. Fasc. XXVII, 34, frumrit á skinni. Af þrem innsiglum er einungis hið fyrsta fyrir bréfinu. — Apogr. 1157.

[1]) Utan bréfinu með samtíða hendi.

Witnissbvrdr um vidtal þeiꝛa brædranna vm kongs skulldiṅa þorleifs og einars 1484[1]).

Þath giorum̄ væꝛ gudine jonson vigfuss biarnarson og einar branzson godum monnum vitrligt med þessu voro opnu brefi ath vær vorum̄ j hia j flateẏ a breidafiꝛde upp a vor fru messu dag[2]) þa eꝛ lidit vaꝛ fra hiṅgatbvrd vors heꝛa jhesu christi. ꝳ. cccc lxxx. og iiij aꝛ ath þeir tauludutz vid þorleifur biornson og einaꝛ biornson vm̄ þann gamla ꝛeikningskap sem greindur einar war skylldugur sins faudr vegna vorum̄ nadhuga heꝛa konunginn j noregi. baud nefndr þorleifur sig til vid ath taka og fram̄ ath fæꝛa fyrnefnda skulld. enn optṅefndr einar sagditz eigi villdu luka neina peniṅga nema opt nefndr þorleifur hefde þat bref af uoru(m) nadhuga heꝛa konunginn. ath hann skẏllde opt nefnt gialld vpp beꝛa suo hann mætte gefa honum sina kuitteṅcia. enn þrattnefndr þorleifur sagditz þat bref ecke hafa enn baud einare ath setia sina peninga j borgun ef nockur talade upp a til þess hann fiengi sina kuittan sem honum vel likadhe. enn tittnefndur einar villde þat eigi. og lyste fyrir einvm vt af oss seinna ath hann hefde skrifat fyrir vorn nadhvgaṅ heꝛa konungin ath hann villde forlikatz medh hans nadher sialfur. edr þann hans nad til seṅde medr sitt opne bref. sa honum mætte fulla kuitteṅcie gifa Og til sannenda hier vm̄ settum ver fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta opit bref skrifat j flateẏ manudaginn næsta fyrir bartholumei apostoli. a sama aꝛe sem fẏꝛ segeꝛ.

---

467. 23. August 1484. í Flatey.

Gjörningsbréf Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur, og lykr hann henni Svefneyjar og Miðjanes fyrir 90 hundraða í reikningsskap og ábata af hennar peningum, meðan hann hélt þá, og eigi var eiginorð bundið þeirra á milli, og í það silfr og þau þing, er hún fékk honum þegar hann fór af landinu í fyrra sinni og nú; þar með reiknar hann hvern mála hún hafi átt og eigi í sinn garð.

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 15. Aug.

AM. Fasc. XXVII, 36, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, en þau hafa verið sjö. — Gömul afskript af þessu bréfi er meðal Helgafellsskjala í bók í Landsskjalasafni 94² með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, eptir óárfærðu transskripti frá hér um bil sama tíma og sjálft bréfið. Hljóðar transskriptið svo:

„Fyrer Svefn Eyium og Midianese mille Þorleifs og Jnguoldar hinnar somu. Þad giorum vier Einar Þoralfzson. Jon Þordarson. Bardur grimsson og Jon Magnusson godum monnum kunnugtt mod þessu voro opnu brefe. ad vier hofum sied og yferlesid ord og brief þessara manna vnder þeirra heilum oskoddudum hangandi Jnsiglum. so latandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur [þá kemr bréfið]. og thil sanninda hier vm“. Þetta transskript mun vera frá þessum tímum (c. 1484).

Giorningur Þorleifz Biornssonar vid Jngvellde Helgadottur[1]).

Þat giorum ver gudine jonson jngimundr finnzson einar brannzson sigurdr jonson ʀunolfr hauskulldzson og biorn helgason godum̄ monnum vitrlegt med þessu voro opnu brefe æ manudaginn fyrir bartholumei apostoli þa eʀ lidit var fra hingatburd. vors heʀa jhesu christi ᗰ. cccc lxxx ok iiij aʀ j flateẏ æ breidafiʀde vorum væʀ j hia saum ok heyrdum̄ æ ord og handabannd þessaʀa manna þorleifs biornsonaʀ af einne halfu enn jngnelldar helgadottur hans eiginkuinnu af annarri ath suo fyrir skildu ath greindr þorleifur lngte jnguellde helgadottʀ þessar ij jarder er suo heita. suefneẏiar eʀ ligia j flateẏiaʀ kirkinsokn fyrir .xl. hnndrada og midianes æ Reykianes ej Reykhola kirkiusokn fyrir .l. hunndrada fyrir þann ʀeikningskap og abata sem fiell af hennaʀ peningum medan hann hiellt þa suo ath eigi var eiginord saman bundit þeiʀa j mille suo fyrir þat silfur og þing þau sem hun hafde honum feingit þa hann for burt af landet fyra sinne og sno nu og hann hafde henne adr feingit j sin þionustzu lann. ᗰedkennditz optnefndr þorleifr biornson fyrir oss adr nefndum monnum at ínguelldr helgadotter ætte adr j sin gard þriatige hunndrada ok ccc hundrada[2]) enn nu ʀeiknaditz male tittnefndraʀ jngvelldar helgadottʀ cccc hundrada[2]) j garde þrattnefndz þorleifs biornsonar. Og til sanenda hier um̄ sette þrattnefndur þorleifʀ biornson sitt jn-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 2) Svo.

sigle med vorum optnefndra manna jnnsiglvm fyrir þetta opit bref giort j sama stad dag og ar sem fyr seger.

---

468. 29. September 1484. á Grund í Eyjafirði.

Transskript.

AM. Fasc. LXV, 9, frumtransskriptið á skinni. Öll innsiglin (þrjú) eru dottin frá. — Am. Apogr. 5825.

Vitnisburdarbref Arna Þorsteinssonar. Biarna Olafssonar[1]) og Biorns Jonssonar[2]).

Þath giorum wær. arni þorsteinsson. Biarne Olason ok biorn jonsson. Godum monnum viturligt med þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heyrdum yfirlesit transkriftarbref wt af wors naduga herra kong hans brefi med heilum ok oskauddum hangandi jnsiglum. svo latanda ord eptir ord sem hier epter skrifat stendur. [Hér kemr:

1. transskriptarbréf gert á Bátssöndum 21. Maí 1484 (Nr. 456), og í því
2. hirðstjórabréf handa Diðrik Pining á Íslandi, útgefið af Hans konungi í Flensborg 26. Nóv. 1483, Nr. 448].

Ok [til] meire sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnsigli fyrir þetta transskriptarbref skrifat a grund j eyiafirdi jn festo Mikaelis archangeli. anno domini M.° cd.° lxxx° quarto.

---

469. 15. Október 1484. á Mel í Miðfirði

Skoðunargerð sex presta tilnefndra af Ólafi biskupi Rögnvaldssyni um það takmark og rekamark, er registrum dómkirkjunnar á Hólum til vísaði, að kirkjan á Staðarbakka ætti allan Reykjatanga fyrir framan gras og Reykjaeyri alla með gögnum og gæðum.

Eptir frumriti á skinni meðal Staðarbakkaskjala í Landsskjalasafni, nokkuð skemdu. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — Afskript á skinni frá 19. öld meðal Staðarbakkaskjala. — AM. Apogr. 3745, staðfest afskript eptir frumriti bréfsins: „þetta hier fyror framan og ofan skrifad brief er ordriett og stafriett skrifad epter originalnum sem er ritadur a kalfskinn, og hefur verid med .6.

---

[1]) Svo (!). [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

hangande jnnsiglum, enn nu eru .5. burtu, og ecke fyrir brefenu nema hid 3dia jnnsigled, sem er aflangt, med kalek jnnan j, og kross þar ofan fyrir. Utann um kring jnnsigled stendur: S. EGILLI. PBI. IOHNES þetta sierhvad vottum vid underskrifader sem originalinn med athuga hier vid samann bárum j Hvamme j Hvamms sveit þann 5. dag Junij árum epter gudz burd 1710. — þordur þordarson. — Ormur Dadason. — Ad þetta næst fyrir framann vidimus skrifada brief sie ordriett samhlioda vid originalinn vottum vid underskrifader j sama stad are og deige sem næst fyrir framann skrifad stendur. — Magnus Magnusson profastur og prestur i Hvamme. — þorsteirn Sigurdsson".

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edr heyra senda sira hallur finnzson. arnnbiornn asmundzson. eigill jonsson. jon gudmundzson. þorlackur þorgeirson. gudmundr sculason prestar holabiskupsdæmis kuediu guds. ok sina kunnigt giorandj med. þessu uoru opnu brefj. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors lausnara iehsu christj þushund. fiogur hundrud. attatiger og .iiij. ær. Uorum uær til nefnder ok scipader af uorum andaligum fedr ok uirdelegum herra. herra olaf med gudz nad biskup a holum kirkiunnar uegna a stadarbacka ad scoda ok ad siæ med scyñsemd huat oss litist rettast firir gude um þat tacmark ok rekamark er registrum domkirkiunnar ath holum til uisade ath kirkian a stadarbacka ættj allann reẏkiatanga firir framan gras ok reykiaeẏre alla med gognum ok gædum. Ok[1]) þui leistz os(s) rettast ok sannast firir gude epter uorre skynseme ok þat com os(s) saman ollum fyrgreindum kirkiunnar sonum at lækur sæ rede firir er fellur j sio firir nordan eẏrena enn firir sunnann fram æ adr greindre eyre stendr eiñ suardleysugrof og[1]) þar gegnt j sio ut einn stor steirnn. og[1]) þui com os(s) þȧt saman med lofatake ath þetta uæri eignn enns heilaga johannis baptiste a stadarbacka hedan j fra. og[1]) hier epter uilium uer sueria ef þarf.

Ok[1]) til sanninda hier um heingium uer adurgreiñder prestar uor jnsigle firir þetta bref giort ok scrifat a mel j midfirde faustudagenn næsta epter festum sancti calixti pape a sama ære sem fyr seger.

---

[1]) Svo.

470. **22. Oktober 1484.** **á Munkaþverá.**

Einar ábóti á Munkaþverá reiknar hve mikið jarðagóz klaustrinu hefir aukizt síðan hann varð ábóti.

AM. Fasc. XXVII, 37, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Innsiglið er fyrir bréfinu, en nokkuð bråkað. — Apogr. 1453.

Þat giorum uær broder jon Magnusson broder þordr einarsson broder olafur magnusson ok broder þoruardr hallgeirsson conuentvbrædr munckaþuerarklausturs godum monnum uitnrligt med þessu noro brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd nors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok fiogr ar a friadaginn næsta fyrir festum seuerini episcopi noro uær æ tale med einar abota. reiknadi hann fyrir oss huersu mikit jardagoz aukizt hefde klaustur(s)ins uegna sidan hann nard abote ýfer munckaþnerarklaustre. reiknadizt þat tuo hundrud hundrada ok sextigi hundrud at auk ok þar til mikill skogur j hnoskadal[1]) j uaglajordu. er hier ecke til reiknud jörden jlhugastader[1]) er hann[2]) hafde til feingit. bad einar abote oss at uær skýlldum samþýkia at hann gæfe þeim sem hann villdi greinda jord jlhugastade.[1]) ok med þui at oss þiker jardagozit nel aukizt hafa hofnm uær þar til gefit fnllt jayrde ok samþycke med handabande uid einar abota uorn ýfermann. Ok til sañinda hier (um) settnm uær uort capitula jncigli fyrir þetta bréf skrifat j sama stad dege ok are sem fýrr seger.

---

471. **2. December 1484.** **á Munkaþverá.**

Margrét Eyjólfsdóttir selr Magnúsi Jónssyni jörðina Efsta-Fell í Kinn með afrétti og skógi fyrir alls þrjátigi hundraða.

AM. 280. 4to. bls. 66—67, skr. c. 1640 af Hákoni Ormssyni — Klaustraskjalabók Landsskjalasafns 94, einnig með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Breff fyrer Effstafelle 1484.

Þad giörum vid Sniolfur Hrafnsson (og) Gudmundur

---

[1]) Svo. [2]) tvískrifað.

Þorleifsson godum mônnum viturligt med þessu ockru opnu brefe. ad þa er lided var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þushund fiôgur hundrud attatiger og fiôgur ár. fôstudaginn næsta epter Mariumessu sijdare[1]) i Skridu i Reykiadal vorum vid i hiá. sáum og heirdum á ord og handaband þessara manna Magnus Jonssonar af einne alfu og Margretar Eyulfsdottur af annare. ad so fyrer skildu ad fyrrgreind Margret Eyulfsdotter sellde aadur nefndum Magnuse Jonssyne halfa jordena Efstafell i Kinn. er liggur i liosavats kirkiusokn. med ôllum þeim gôgnum og giædum sem greindre halfre jôrdu filger og filgt hefur ad fornu og nyiu og Hrafn Brandsson bonde hennar og hun vrdu fremst eigande ad.

Sagde optnefnd Margret. ad jorden Fell ætte afriett i Flateyiardal og skog med vmmerkium i Barnafells jôrdu.

Hier j mote gaf tittnefndur Magnus Jonsson .xx. kugillde. er hann aatte hia bonda hennar og henne og .v. hundrud i ôdrum peningum. en ônnur .v. skyllde leggiast fyrer husleyse á jôrdunne.

skylldi þrátt nefnd Margret suara lagariptingum a hálfre jôrdunne Efstafelle er hun sellde. enn Magnus hallda til laga.

Og til sannenda hier vmm settum vid ockur Jnsigle fyrer þetta bref. skrifad a Munkaþveraa i Eyiafirde fimtudaginn næsta fyrer Nichulasmessu a sama aare sem fyrr seiger.

---

472. 1484. í Núpufelli.
17. Maí 1488. á Möðruvöllum.

Vitnisburðr, að Árni Höskuldsson gerði testament sitt sjúkr á líkama, en heill að viti, og lukti kirkjunni í „Gnúparfelli“ í reikning sinn hálfa jörðina Gilsá í Eyjafirði, en hálfa gaf hann Indriða syni sínum, og skyldi Höskuldr Árnason þá eiga lausn á allri jörðinni.

---

[1]) þ. e. 10. Sept.

AM. Fasc. XXVII, 27, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu, og er annað þeirra brákað. — Apogr. 3293.

Bref vm gilsaa[1])

Þat gerum uid oddr þorbiarnason og bryniolfur olafsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi ath þa er lidet uar fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund cccc attatiger og fiogur aʀ j nuparfelli[2]) j eyiafirdi ath þar uorum uid j hia saum ok heyrdum æ þa arne hauskaullzson giördi sitt testamentvm siukur j likama en heill at uite ed adr greindr arni skipadi og lukti halfa jordina gilsæ kirkivnne j gnuparfelli[2]) j sinn re(i)kningskap er liggur j eyiafirdi j saurbæiarþingum med þeim skilmala sem hier epter steñdr. en halfa jördina gilsa gaf arne jndrida syne sinum at suo fyrir skildu atti hauskaulldr arnason skylldi til sin leysa til halldz og eignar alla jördina gilsæ nær sem hann uilldi fyrir suo uordna peninga sem godum monnum þætti tidt nefnd jörd gilsæ vera verd. Og til sanninda hier um settum vier fyrr skrifader menn ockur jncigle fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifath uar æ Maudruuöllum j eyiafirdi lavgardaginn næsta efter uppstigningardag fiorum arum sidar en fyr seiger.

---

473. [um 1484]

Bréf (Magnúsar biskups Eyjólfssonar til Einars Björnssonar) um sætt við heilaga kirkju og fjármál.

AM. 679. 4to skb., þetta skr. aptan við orðubók Jóns biskups Krabba bls. 60a. og er máð mjög á bili, og verðr ekki full ábyrgð á því tekin. Sbr. JEsp. Árb. II, 106.

. . . . sincero fav(or)e cvm salvte.

Vita skulu þier at ydart bref ko[m til vor. sto]d þar ut j at þier hefdit fengit uort bref. j uetur oc ydr sende . . . . hlioda j sodan mata sem ydr ahrærdi oc ydr . . . . . skvlv . . . . . . phest . . . . enn at nyiu a . . . . . . þat j vori(?) frett at þier hafit fallit j bann . . . . .

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) Svo.

med k[a]rino uid oss ok gud . . . . . verdr ydr.

þat j fyrstu hefdi þier haft var rad þa uer uissum þar vm [ok se]ndvm til ýdar god heilræde j uorv brefe. þa hefde ýdr þat allt bet[r] geingit ef þier hefdit þav viliat hafa. en nu skeyttu þier þui ecke [ok] hafit þier geingit j þionustu banne j kirkiv j mote ollum. helldur haf[it þier] j moti þui fram farit bædi j samneyti ok kirkiu iugongv ok guds likama [tekiu. hafit þier] vafit ok savrgat hier j marga med ýdur. suo at þier megit hræddir [ver]a guds uegna huersv þetta lýcktazt.

Jtem stod suo j ydru brefi at þi[er villdut] koma j þann stad ok finna oss sem ver vikvm uppa. megi þier þa eptirleng[ing] hafa at finna oss sem ýdr berr ok ydr er navdsynlig. þuiat vier þeinkium . . . . at blifa. edur þar nær suo sem vor eyrindi kvnnu uid koma. enn ef þier hefd-[ut] uilia til þa mætti þier med aurauggum sendibodum ok suo med fara ut latum . . . . ýdrum monnum koma til suars fridar. þuiat þar megit þier fa noga peninga hid s[narasta] til ef þier uilit suo sem er j um skipti laugligu. uid sýstur ydra solueigu[1]) [þuiat vier] uitum at hvn tekur giarua af ýdur adrar jardir þar nær sier. ef hun a kost [a. eu] ecki gerum uer neina sætt þar um. utan uer sevm j fullri uissu. ok j fullri . . . . . vpp a kirkiuuar vegna af ýdur ok ydr-um monnum.

Jtem beidvmzt uer j þessu uoro [brefi] af ydur. þau þriatigi hundrada sem þier lofvdut oss þui hit sýdra na . . . . . . j furra sumar fyrir kuittan ok fiar iuustædu sem ver attvm uid ydr ok gafum ýdr. [En ef vier] faum ecke vora penninga nu j fardogum uæst er koma þa. kollvm vier ap[tur þat ku]ittanar bref sem uer gafvm ýdur. ok segium upp allri þeirri sætt sem þar uar ger med [ockr]. þuiat þa jord sem þier settvt oss uilium uer huorki gripa fra solueigu. ne fra s[teinune] þuiat ef þat skal halldazt at ner hofvm jordina. þa uilivm ver fa kuittan [af] solueigv ok stein-une j fardogvuvm er kemur. enn ef þier gerit hier ecki j

[1]) Solveig Björnsdóttir á Skarði.

[nie fait hier] skial til. þa þeinckium ver at ecki mincki sakirnar uid ydr ok ydar menn. skvl[v]. þier nv hugsa ýdur um sialfir huat ýdur þikkir hagligazt hier vt j. enn . . . . dæminn hia sialfum ýdr at þui meira omak sem þier hafit fyrir einum h[lut] þui meira munu þier uilia j gen taka.
ecki meira at sinni.
hier med geymi ýdar gvd.

---

474. [1484].

Forsögn [Magnúsar] biskups [Eyjólfssonar] fyrir umburðarbréfi, þar sem hann tilkynnir, að hann ætli að ríða í visitazíuferð á næsta sumri.

AM. 679 4to. bl. 60b aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykti 1464. Þetta er með sömu hendi og bréf Magnúsar biskups til Einars Björnssonar (Nr. 473).

Vær N. med guds nad biskup j skalhollti ok visitator yfir allt [skalholtz] biskupsdæmi. heilsum allum godum monnum þeim sem byggia ok bua j N. N. kærliga med guds kvediu ok worri kunnigth giorandi at vær þeinkium at hafa vora visitacionem j greindu takmarki hier med ydur æ .N. dagin næsta at kemur eptir .N. messo næst komandi j sumar ok rida heiman wr skalholti til .N. ok suo kirkiu fra kirkiu sem wor leid liggur wm .N. fiordung þui bidium wier wm alla dandimenn. þá sem kirkiur hallda edur halfkirkiur bædi lærda ok leika j greindu takmarki. ath þeir lati til reidu mat ok aul ok fararskiota ok adra þæ hluti sem þeim ber oss ok woru folki at weita. Bidium wær kiærliga ok biodum vndir krafti heilagrar hlýdni. worum prestum ok kirkiubændum j fýrsaugdu takmarki at lesa eda lesa lata þetta wort bref huer at sinni soknar kirkiu ok sendi sidan huerr fra sier þetta wort bref til hins næsta þingaprestz edur kirkiubonda þess sem eigi hefir adur þetta wort bref til komit fram j weginn fyrir oss. suo at eingin soknar

kirkia sie wndan skilin j fýrrsaugdu takmarki. þar til sem þetta bref kemur til kirkiunnar j .N.

Ok til sanninda her wm settum vær.

---

475. [1484].

Forsögn [Magnúsar] biskups [Eyjólfssonar] fyrir syndalausnarbréfi fyrir þá menn, er styrki fátæka kirkju með fégjöfum.

AM. 679. 4to. 60b skb, aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykti 1464.

Vær N. med guds nad biskup j skalholti ok visitator yfir allt skalholtz biskupsdæmi. Giorum godnm monnum kunnigt med þessu woro opnu brefi at sakir þess ath. N. N. hefir komit fyrir oss ok ækiært ath honum þikir kirkia a N. sem hann ꝍ forstandu ath veita hafa ordit fyrir mýklum skada. sakir þess at hennar bvfe ok adrir hennar pe(n)inggar. eru eyddir. enn bædi kirkian ok stadurinn þar þurfti eflingar ok endurbætingar. enn sæ prestur sem þar hefir kirkiufenadnnm eýtt ok eyda latit. sezt þar wpp ok þikizt þar framfæri eiga at hafa æfinliga. Nu af þui at wær haufum yfir sied ok skodat huersu þar er hattat ok lizt oss sem greind kirkia sie miok fatæk. ordin ok suo stadurinn ok þau bædi þurfi storrar hialpar wid. þui bidium wær alla dandimenn bædi lærda ok leika at hialpa til fýrrsagdri kirkiu ok stad fyrir guds sakir ok jungfru Marie nær sem greindur sira .N. edur hans wmbodsmenn. bidia þar aulmausu edur hialpar til. Ok j guds trausti jungfru marie ok hins heilaga peturs ok pals ok allra heilagra manna gefum wær sierhuerium sem leggia nockura peninga edur arbeidi til optnefndrar kirkiu . . . . . .

---

476. 29. Janúar 1485. Í Hvammi.

Dómr útnefndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni

(milli Gilsfjarðar og Skraumu), um framfæri Guðlaugar Sveinsdóttur, er þrotbjarga og ófær hafði orðið eptir barneign, og kendi hún barnið Runólfi Höskuldssyni.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c: 1608. Afskr. frá c. 1700 er í AM. 4 bls. 103—106.

Domur vm Gudlaugu Sueinsdotter hun var ofær.

Þad Giorum vier þordur helgason. Finnur Pietursson. Sigurdur Helgason. arni Halldorsson. Þorkiell Jonsson og Gunnar Codransson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesu christi. m. c. c. c. c. lxxx og v ar. laugardægginn næstañ fyrer Purificatio sancte Marie virginis j huammi j huams sueit a þingstad riettum. vorum vær j dom nefndir af ærlegum mannj Arnori finnzsyni er þa hafdi laugligt vmbod kongsdomsins vegna. þing ad setia og dom yfer nefna. huorsu fara skylldi vm þa konu sem heitir Gudlaug og er Sueinsdottir. og ofær hafdi ordit j hanst vestur á Biarnastaudum[1]) j S(a)urbæ. suo hun gat ecki sialf flutt sig edur fært Bæia j millum og Þormodur Biornsson sem bio á biarnarstaudum[1]) og nefnd kona hafdi ofær og þrotuona hia ordit Beiddi og krafdi arnor finnzson ad nefna dom yfer huar fyrr Greind kona Gudlaug skylldi hialp edur framfærslu hafa. Nu af þui ad þesse kona Gudlaug Sueinsdottir hafdi ofær ordit j þeirri sott sem hun fæddi þad barn. sem hun sagdi Rvnolf Hanskulldzson sannañ faudur ad vera. Enn vor landzlaug suo vtuijsa. at þar sem kona verdur Barns hafandi. þa skal sa madur sem þad Barn á vnna þeim manni fullt fyrer sinn kostnad sem konu annadist medan hun er i þeim siukleika og suo fyrer Barnfostur. Þui dæmdum vier Greinda konu Gudlaugu Sueinsdottir skyllduga ad sueria fullañ bokareid fyrer profasti edur hans vmbodzmanni ad nefndur Runolfur væri jafnsannur fader hennar Barn(s) sem hun er modur. og ad þeim eydi vnnum dæmdum vier Runolf skýlldugan ad leggia peninga fyrer Greinda konu og hennar barn fyrst í vetur ef hann hefur til. þui oss þikir hun af hanz vaulldum og þunga ofær ordit hafa so framt sem hann verdur

1) Svo.

sannur fadir ad henuar barni. Suo og ad þessum eidj vnnum dæmdum vær jon biarnason. sem Greindur Ruuolfur atti peninga hia. skylldugañ ad fæda nefnda konu Gudlaugu og henuar Baru. suo leiugi sem þeir peningar vinuast til. sem Runolfur a hia Greindum Jone j suoddañ mata. at fram̄ skal falla fyrer Greiuda konu og hennar Barn .v. alnir ꜳ huorri viku. ꝰog ad þessu houum lucktu dæmdum vær greindau Jon biarnarson aurluugis kuittañ vid fyrrskrifadan Runolf. suo micit sem huu neytir og heuuar Barn. Jtem dæmdum vær og at augmundur Eiuarsson skylldi vera kuittur vid Ruuolf vm þad sem hauu giallda atti optskrifudum Runolfi Hauskuldz[1])syni. þui þad syndist ad uefudur augmundur Einarsson hafdi suo leingi fyrer optnefudri konu Gudlaugu og heuuar Barni haft at þeir peniugar aller eru fram̄fallnir fyrir þau er Ruuolfur atti hia augmuudi suo micid ꜳ huorri viku sem fyrr seigir. Euu ef Ruuolfur Hauskulldz[1])son verdur ecki fadir at þessu Barui sem laug votta. þa skal af haus ecki fyrer þau leggiast. Enn sa suari þeim̄ kostuadi þa sem fyrer þeim er hafdur er fadir verdur þa Barns med sauuuu. Jtem i þridiu Greiu dæmdu vier Gudlaugu Sueinsdottir skyllduga ad sueria fullañ Bokareid. ef huu er til fær fyrer aruori fiunssyui ad huu væri eigi fær at flytia sig Bæia j millum. skal huu med ʀiettu þennañ eid sueria mega. a huorium deigi sem arnor vill taka. Ef ecki er laughelgur dagur. Nu ad þessnm hennar eydi vunum edur suornum. dæmdum vær fyruefudir meuu med fullu doms atquædi. þessa þrattnefuda kouu Gudlaugu Sueinsdottir eiga laugligt fram̄færi ꜳ Greiudum Saurbæiarhrepp. sem hreppamauui Ber ad hafa med ʀiettu med fulltinge edur tillægi. þar til sem hun feingi sijna heilsu suo hun giæti sialf flutt sig og fært Bæia j millum. sem adrir fatækir menn edur þar Bændur og hreppsmenn ʀydia henni til annars laugligs fram̄færis og huorn Bonda þar i hrepp skylldugañ ad flytia hana og færa sem adra hreppameuu og laug vtvíjsa. Enu huor Boudi j fyrrgreiudum Saurbæiarhrepp sem þessa kouu Gudlaugu vill ecki flytia og færa

[1]) Gudmundz (!) hdr. hér.

eptir þui sem laug vtvíjsa sa fyrstur er fremstur situr ꝺ Bodleid og suo huor fra audrum eptir ʀiettum Bodburd. þa hafi votta vid sa er þangad flutti er ʀiett uar eptir bodburd fram̃ j veg og abyrgi hinum er fyrer situr med vitnum þessa konu. þa er sa uidskildur er þangad flutti. Enn hinn abyrgist ad aullu er fyrer situr. og vid skilldi taka greindri konu. Bædi uid kong og Erfingia. ef hann vill ecki vid henni taka edur jnn lata. huort sem þessari konu verdur. hun deyr af kulda edur matleysi. edur huad annad sem henni verdur af þess vaulldum edur forsomun er fyrer situr og vid atti ad taka optgreindri konu. Eptir þui sem laug vtuíjsa j fram̃færslu Bælki vm̃ þa menn sem ecki vilia vid taka edur jnnlata fatæka menn. Skylldi þessi kona fyrst flytiast til hols j saurbæ ef hun er flutt og þadan j Tialldanes og suo vt eptir straundinne til hrepps Enda Bæ fra Bæ. Eptir ʀiettum bodburdi. En huor bondi sem hana vill eigi bædi flytia og fæda sem fyrr greiner. suari slíjku sem laug vtvíjsa. og adur stendur skrijfad. huad sem henni verdur sijdan til meins. af hans vaulldum sem eigi uill vid taka. og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrer þetta domsbref. skrijfat j Liarskogum j Laxardal j hiardarhollzt kirkiusokn Blasiusmesso vm veturinn ꝺ sama ari og fyrr seigir.

---

477. **5. Febrúar 1485.** **á Hrafnseyri.**

Jón Björnsson (danr) gefr Erlingi Jónssyni tuttugu hundruð í þjónustulaun til kvonarmundar og setr honum „Okinsdalinn“ í Arnarfirði „til panta“ fyrir gjöfinni, og þó að hann þurfi meiri peninga með, skal hann þó ekki missa góða konu fyrir fjóratigi hundraða úr garði Jóns.

AM. Fasc. XXVII, 41b, frumrit á skinni með bráknðu innsigli. — Apogr. 784.

Þath giore eg jon biornsson godum monnum kunigth med þessu minu oppnu brefi ath eg hefe gefeth erlingi jons-

syni xx hundrut j kugilldum ok[1]) fridum peningum ok[1]) j aullum þarfligum peningum til giptumalha en þo hann þurfe meire peninga med þæ skal hann ecki missa goda konu firir fioretigi hundrada vr minum garde. skal hann hafa okinsdalin j arnarfirde til pantta þar til eg hefe vt golldit honnm þæ peninga sem eg gef honum edr adra jord jafngoda þæ sem honum bihagar. gef eg ok gelld fyrgreindnm erlingi þessa adr greinda peninga j siñ þionuztulann. Ok til sanninda hier vm setta eg adrgreindr jon biornsson mitt jnsigli firer þetta bref skrifad æ hrafnseyri j arnarfirde laugardag festum sancte agatte virginis þæ lidith var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusvn(d) fiogr hnndrut lxxx og[1]) fim ar.

---

478. 12. Apríl 1485. á Bessastöðum.

Dómr tólf manna, útnefndr af Hallsteini Þorsteinssyni kongs umboðsmanni í Múlaþingi um kæru Erlends Magnússonar til Magnúsar Ívarssonar, að Magnús hefði setið á ótekinni jörðu Erlends, sextán hundruðum í Bustarfelli í Vopnafirði.

AM. Apogr. 4470 „Ex orig. Biorns Petursonar a Bustarfelle" (AM.). Árni gaf Birni frumritið aptr. Innsigli Guðmundar Sigurðssonar var fyrir bréfinu:. „þetta innsigle hefur vered þad annad under brefenu, og eigi nema eitt firir framan þad, sem nu er burtu, svo ei verdr vist vitad hvert þad hefur vered Kodrans eda Hallsteins. þar hafa alldri vered under heingd nema .xij. og mun Hallsteinn ei innsiglad hafa, þad stendur og ei sidarst i dominum, ad hann sitt innsigle med fest hafe". (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref siæ edur heyra senda kodran jonsson. Gudmundur sigurdzson. Gunlaugur Runolfsson. pall þorsteinsson. hermundr Benedictzson. thomas Einarsson. arne magnusson. Eindride arnorsson. Ellendr arnason. jon thomasson. mikel teitzson ok jon jonsson kvediu Gudz ok sina kunnegt giorande ath þæ er lidit var fra

---

[1]) Svo,

burd kristz þusund .cccc. lxxx ok .v. ær æ manudagen næsta epter paskaviku[1]) æ bessastodum j fliotzdal æ þingstad rettum vorum vær j dom nefnder af velbornnum mane hallsteine þorsteinssyni kongs vmbodsmane j mulaþinge. ath dæma umm þæ ækæru er Ellendur magnusson kærde til magnusar juarssonar ath hann hefdi setit æ otekinne jǫrdu hans bustarfelle .[xvj^c hundrudum[2]) þar j er liggur j hofsþingum j vopnafirdi upp æ svo langan tima sem hann ok fader hans hefer átt haft ok halldit. j ongu hans frelsi. þui dæmdum vær stefñuna lǫgliga ok magnus rettliga firir kalladan.

Jtem j sama dome dæmdum vær þæ bada magnus ok ellend skyllduga ath ʀida til næsta auxaræarþings med oll sin prof ok skilrike ok leggia þau þar fram under lǫgmans orskurd ok .xij. logrettumana dom hvert afgialld af greindum jardar parte skýlldu lukazt saker þess ath vier hofum eigi sed þar liost logmal umskrifath firir þenan laga brest ath greindur ellendur hafdi eigi stefnt adurnefndum magnusi til laga skiptes.

Jtem dæmdum vær optnefndan Ellend skýlldugan ath ʀída heim til bustarfellz upp æ .iij. ʀeisr. oc lesa þennan vornn dom firir títt greindum magnusi ok hafa þar .ij. lǫglig vitne vid ath þad megi sveria ath þeir hygdi hann heima vera. skyllde ellendur þetta giortt hafa hid sidarzta viku firir botholfsvǫku. enn ef þrattnefndur magnus villdi fordazt ath heyra þenna dom edur talma títtnefndan ellend honum fram ath koma. þæ skylldi hann sem lesenn þegar hann være byriadur. svo ok skylldi opt greindr ellendur mega lesa edur lesa lata nefndan dom firir títtnefndum magnusi hvar hann gæte. hvortt þat være j þingreid edur æ auxaræarþinge epter sama skilordi sem fyrr seger.

Samþyckte hallsteinn þorsteinsson kongs umbodsman þenna dom med oss.

Ok til sannend[a] hier vm settum vær fýrgreinder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifath j sama stad ok ære degi sidar enn fyrr seger.

---

[1]) þ. e. 11. Apr.; [2]) [Þannig.

479. 21. Apríl 1485. á Hólum.

Gunnlaugr Þorkelsson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Holakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Brimnes í Svarfaðardal ítölulausa og með reka, en Ólafr biskup leggr á mót partinn í Tungu í Vatnsdal í Grímstungnaþingum.

AM. Fasc. XXVII, 38, frumritið á skinni. Öll (5) innsigli eru fyrir, en nokkuð eru sum þeirra bráknð. — Apogr. 3295.

brimnes j suárb(ada)rdal. 1485[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heẏra senda andres jonsson. gudmundr jonsson. erlendr broddason. prestar holabiskupsdæmis. sveinn gudmundzson ok eiñar kolbeiñsson leickmenn kvediv gvdz ok siña kvnnigt giorandi þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra ihesv christi ꝺ. cd. lxxx. ok fim aar. a. holvm j hialtadaal midvikvdaginn næsta fyrir jonssmessv holabiskups vm vorit[2]) vorvm ver j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband vors andaligx favdvrs olaf(s) med gudz nad biskups a holvm af einne alfvo enn gẏnlavgx þorkeilssonar[3]) af annare alfuo med suo felldvmskilmala at gvnnlavgur þorkeilsson[3]) feick[3]) adur greindvm biskup olafi ok heilagre holakirkiu til æviñligrar eignar jordina brimnes er liggur j svarfadardal j upsa kirkiv sokn jtavlulavsa ok rekañ med sem jordvne til heẏrer med ollvm þeim gognvm ok gædvm er greindri jordu hefer fẏlgt at fornu ok nẏio ok hann vard fremst eigandi at vndañ sig ok sinvm erfingivm. Enn hier j mot gaf opt nefndr biskup olaf adurnefndum gvnlavge partinn j tvngv er liggur j vatzdal j grimstvngna kirkiu sokn med ollv þvi sem honum hafer fylgt at forno ok nẏio. Skal ok adrgreindr biskup olaf hallda þessare fyr skrifadre jordv til laga enn titnef(n)dvr Gunlavgur suara laga riptingvm ef nockur vill akæra. Ok til sanenda her vm settvm vær fyrnef(n)der menn voor jncigli fyrir þetta bref er giort var j sama stad ok aare dęgi sidar en fẏr seger.

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) þ. e. 20. April. [3]) Svo,

480. **22. Apríl 1485. á Valþjófsstöðum.**

Prófentubréf Jóns Ólafssonar, þar sem hann gefr Árna presti Þorsteinssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4429 „Epter transscripto 14 gamallra Skriduklausturs brefa, giordu þann 28. Septembris Anno 1697. (= a). Samanlesed vid annad transscriptum .XI. Skridulausturs pergaments brefa, giort þann 17. Septembris 1697" (= b.).

Þad giörum vær[1]) Sveinn prestur Jonsson. Þorsteinn Arnason. Arni Magnusson. Jon Eyiolfsson. Oddur Jsleifsson og Markus Vigfusson godum monnum kunnigt med þessu voru brefe. at sub anno Domini M. CD. LXXX. qvinto. a laugardagenn næsta epter ǻttadag Jola[2]) j storu stofunne ǻ[3]) Valþiofsstödum j Fliotzdal vorum vær[1]) j hia sǻum og heyrdum ǻ ord og handaband þessara manna. sira Arna Þorsteinssonar og Jons Olafssonar. ad svo fyrir skildu. at greindur Jon Olafsson gaf sig j æfinliga profentu og frammfære til ǻdurnefndz sira Arna med svo vordnum skilmǻla og peninga vexte sem hier seger.

Jn primis gaf hann med sier hǻlfa jörd er Sturluflötur[4]) heiter er liggur j fliotzdal j Valþiofstadar kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giædum. skogum og landznytium sem greindre halfre jördu fylger og fylgt hefur ad fornu og nẏiu epter þvi sem hann vard fremst eigande ad. .viij.[5]) mǻlnẏtu kugillde. vij. saude gamla j .ij.c[6]) og hross j .j.c Hiermed skyllde fyrr greindur[7]) Jon þiona um .viij.[8]) ǻr þa þionustu sem sira Arne legde fyrir hann. og hann hefde heilsu til. skyllde greind jörd og aller fyrrnefnder peningar ut gialldast ath næstum fardögum epterkomendum sira Arna til eignar. nema .viij. kugillde bulæg skylldu gialldast ad ödrum fardögum. Hier i[9]) mot skilde Jon Olafsson sier j greinda profentu æfenliga mat og skiæde og .x. alnar[10]) gialldvodar[11]) ǻ hveriu ǻre. Skyllde hann giöra sier hus ǻ sialfs sins kostnade ef hann villde. skillde hann þǻ þegar ganga j þessa sína profentu og hafa þvilikt bordhalld sem hans dagliger

---

[1]) vier, *b.* [2]) þ. e. 1. Janúar. [3]) ad, *a.* [4]) Stullaflötur, *a.* [5]) Jtem, *b.*, [6]) ccc *a*; [7]) nefndur, *a*; [8]) sl. *b*; [9]) a, *a*; [10]) alner, *a*; [11]) vodir, *b*;

sveinar. enn ef tittnefndz sira Arna misser vid fyrre enn Jons. þǻ skyllde optnefndur Jon fylgia peningum þrǻttgreindz sira Arna til hans erfingia. Og til sannenda hier um settum vær vor Jnsigle fyrir þetta profentubref. skrifad j sama stad. föstudagenn næsta firir gagndagenn eina ǻ sama ǻre sem fyrr seger.[1])

---

481. 20. Maí 1485. á Þorvarðsstöðum.

Magnús Árnason selr Jörundi Vigfússyni jörðina hálfa Hafrafell í Ássþingum í Fljótsdalshéraði fyrir tíu hundruð í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4294 „Ex orig. Petrs Asmundzsonar a Ketilsstodum i Austfiordum" (AM.). „Þar sem í þessu brefi er skrifad z, ɔ: og stendr i originalnum = og vantar striked sem þesse tvö connectere. titell uppi yfir ordunum sem merke *ur*, er eins ritadur. ex. gr. ad= ɔ: ad². alias hoc apographum accuratissimum est" (AM.) Afskript er í bréfabók Brynjólfs biskups AM. 275. Fol. bls. 167. Ennfremr er afskript á skinni í Bisk. Skalh. Fasc. X, 5, gerð í Skálholti fyrir Brynjólf biskup 15. Nóv. 1663 af Oddi Eyiólfssyni skólameistara, Torfa Jónssyni kirkjupresti, Teiti Torfasyni, Ólafi Jónssyni, séra Þórði Sveinssyni, Sigurði Björnssyni og Teiti Pétrssyni, eptir afskript Pétrs Ásmundssonar og Jóns Grímssonar gerðri að Ási í Fellum 3. Sept. 1663. Afskript þar af er meðal fornbréfaafskripta Árna 2612. Kallast bréfið þar: „kaupbref Jörundar Vigfussonar fyrer hálfu Hafrafelli j fellum austur af Magnuse Arnasyne fyrer x^c j lausafe. Anno 1485. utskrifad Anno 1663".

Þat giorum vær kodran jonsson. þornalldr sigurdzson. smidr gudmundzson ok michil teizson godum monnum niturlikt[2]) med þessu uoru brefi. þa er[3]) lidit var fra hingatburd[4]) vors herra iehsu christi. [þusund fiögr hundröt atta tiger ok fim[5]) ær. vndir æsi i fliotzdalshieradi æ miduikudagin næsta firir philipe et jachobi.[6]) vorvm ver j hia saum ok heyrdum a [7]) ord ok handaband[8]) þessara manna. af

---

[1]) Aptan við afskriptina stendr: „Þetta bref er a kálfskinn med gamla skrift med einu hangande Juncigle og tigleuum gomlum af odru".
[2]) vitanligt x, 5; [3]) ed x. 5; [4]) — hurde x, 5; [5]) 1485, x, 5; [6]) þ. e. 27. Apr., [7]) sl. x, 5; [8]) handsöl x, 5;

eirne ælfuð jaurðndar vigfussonar. en af annare magnus[1]) ærnasonar at svo firir skilldu. at ædur nefndur magnus fieck ok selldi fyrgreindum jðraundi jaurdina hálfa hafrafell er ligur j æsþingum i fliozdals hieradi til fullrar eignar ok frials forædis med aullum þeim gðgnum ok gædum sem greindre jaurdð fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyið ok hann uard [fremz[2]) eigandi at. hier i mot gaf opt nefndur jaurðndur þrattnefndum magnuse tíu hundrðd. skylldi þar j lukazt ætta malnytð kugilldi ok tolf sauder veturgamla. ok hundrad j uadmalum ok lukazt allt at næstum fardðgum. skylldi titt nefndur magnus suara lagariptingum æ[3]) ædur greindri[4]) jaurdu en optnefndur jaurðndur halda[5]) til laga. lysti [þui ok[6]) magnus ærnason fyrir oss at hann hefdi þat tilskilet j kaupe þeirra finnboga at sæ helmingr jardar at kirkian vnder æsi mætti eda ætti at eiga uilldi hann ecki kaupa ok vændiz þar at vottum.

Ok til sanninnda her vm settum[7]) uer fyrnefnder menn vor jnnzsigli firir þetta jardar kaupsbref skrifat æ þoruardzstaudum[8]) j skriddal j mula kirkiu sokn faustðdagin næsta firir huitasunno æ sama ære sem fyr segir.

---

482. 18. Júní 1485. á Hólum.

Gunnar prestr Jónsson vottar, að Þorleifr heitinn Árnason hafi sjúkr á líkama, en heill að skynsemi, gert sitt testamentum, og hafi hann þá gefið með endrnýjuðum gjörningi Þorgerði Hallsdóttur Vatn eða Merkigil, hvort sem hún vildi heldr, og þar til tíu kúgildi.

AM. Fasc. XXVII, 40, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3297.

---

1) magnusar x, 5; 2) [fyrr meir x, 5. 3) *leiðr.*; vantaði í frbr.; ad x 5; 4) greinde x, (!); 5) hallde x, 5; 6) [þar x, 5; 7) setum x, 5; 8) Þorvalldsstödum x, 5.

Testament vm merkigil[1])

Þat giorer ek[2]) gvnnar prestr ionsson godvm monnum vitrligt med þessu minv opnv brefi ath eg[2]) var i hia ok heyrdeg a ath ek uar i glanmbæ j skagafirdi ath þolleifr. heitenn arnason sem gvd hans sal hafi giordi sitt testamentvm heill ath skynsemi en sivkr i likama fyrir mier ok odrvm dandi monnum nær veravndvm koñvm ok kavllvm. ok j millum annara greina er hann giordi fyrir sier ok sinne sal kirkivm ok fatækvm monnum endrnyadi hann sinn fyrra giorning er hann hafdi giort vid þorgerdi halzdottr ok gaf henni til ævenligrar eignar vatn eda merkigil hvort sem hvn villde helldr hafa ok þar til .x. kvgilldi. ok til sanninda hier vm setti ek mitt innzigle fyrir þetta vitnisbnrdarbrief skrifat a holvm i hialltadal lavgardaginn næsta fyrir jonsmessv baptiste er lidit var fra hingatbvrd uors herra ihesv christi þvsvnd fiogr hvndrvt lxxx. ok v. ar

---

483. 24. Júní 1485. í Hvammi í Fljótum.

Árni bóndi Þorsteinsson kvittar Pál Jónsson fyrir Hallsteini Þorsteinssyni um andvirði Molastaða í Fljótum.

AM. Fasc. XXVII, 43, frumritið á skinni. Af þremr innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3299.

vm molastadi i fliotum 1485[1])

Þat giorum uid þoruardur prestvr semingsson ok asmundur modaulfsson godnm monnum uiturligt med þessu okkru brefi ad snb anno gracie. ꝏ.° cccc.° lxxx.° quinto in natiuitate johannis baptiste j huammi j fliotum uorum uid j hia saum og heyrdum a ord ok hañdaband þessara manna arña boñda þorsteinssonar ok páls jonssonar ath fẏr greindur arnni þorsteinsson gaf ok giordi adur greindan pál jonsson avlldungiss kuittan ok akiærulausan fyrir hallsteini

---

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi. [2]) Svo á víxl í bréfinu. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

bonda þorsteinssyni ok aullum hans er(f)ingium ok laugligum epterkomindum um alla þa peninga sem oppt nefndur pal jonsson atti at giallda hallsteini bonda fyrir jordina molastadi ed liggur j holldz kirkiu sokn. medkendizt þrattnefndur arni þorsteinsson at hann hefdi fulla ok alla peninga upp dregit uegna brodur sins hallzsteins sem honum uel anægdi. ok til meire audsyningar ok sanenda hier um setti tittnefndur arni þorsteinsson sitt incigli med okkrum jnciglum fyrir þetta kuittunarbref skrifad j sama stad a dag ok ári sem fyr seger.

---

484. [1485?].

Alþingisdómr tólf manna útnefndr af Eyjólfi (lögmanni) Einarssyni um handar afhögg og aðra áverka, er Jón Sigmundsson og hans fylgjarar veittu Ólafi Sölvasyni.

Dómr þessi finst hvergi, nema í ágripi einn, og á þann hátt kemr hann allvíða fyrir í dómabókum. Hér er hann tekinn eptir Landsbókasafni 63. 4to. bl. 37b, skr. c. 1640, og AM. 211_c 4to. bls. 166, skr. c. 1700. En sá er galli á, að ártalið er allajafnan ritað „1548" í þessum dómi, en það fær ekki samrýmzt við það, að dóminn sé dæmdr af Eyjólfi lögmanni Einarssyni (1480—1494). Hugsi maðr sér, að ártalið sé misritað fyrir 1485 (í því ártali eru sömu tölustafir og hinu), þá eru lögmannsár Eyjólfs ekki til fyrirstöðu, en annar agnúi verðr þar á móti á því ártali, og hann er sá, að Ásgrímr Sigmuudarson, sem nefndr er hér í dóminum, er þá dáinn (veginn í Víðidalstungu í Sept. 1483). Þó er ekki óhugsandi, að dregizt hafi málið og að dómrinn kynni að vera frá 1485.

Alþijngisdomur vm handar affhogg 1548.

Dæmdur aff Eiolffue Einarssyne og xij Logriettumonnum vm [þa ákiæru[1]) er Olaffur Soluason [sýnde og[2]) sagdist feingid haffua aff filgiorum Jons Sigmundssonar. Asgrime Sigmundssyne og Sygmunde yuarssyne[3]). og dæmt var til alþijngis.

Nu sakir þess ad þar voru önguar sakir syndar og[4]) fram bornar. ad Olaffur haffue hafft til vid [fyr[2]) greinda menn þa

---

[1]) [þann averka 211. [2]) [sl. 211. [3]) Jonssyne 211. [4]) edur 211. [5]) hefde 211.

er honum veittu auerkana. þuj dæmum[1]) vier fyr[2]) nefndum Olaffue xijc ǽ þumalfingrinum [a hægre hende[3]). enn vjc[4]) a vinstri hendinni. ij merkur ǽ hofud[hoggsarinu[5]). tuo fullrietti ǽ stingnum sem hann haffde ǽ sijnum hægra handleggnum.

Dæmdum vier ad þessar sárabætur skyllde gialldast j ollum fullum [6]) peningum. xj stikur varningsklædis j huort hundrad og þar [adra peninga jafnuirda j hundrad[7]). [Þui skal aff þessum peningum [lukt iijc[8]) jnnann [manadar næsta[9]) j hid fyrsta sal ad heimili sialfs Olaffs Soluasonar. aunur iijc[10]) ad næstu Michaelsmesso [j hid annad sal[11]). enn allt ad næstum fardogum j hid sijdasta sal.[12])

---

485. 20. Júlí 1485. á Rófu í Miðfirði.
10. Maí 1499. á Holtastöðum.

Sigmundr prestr Steindórsson selr Bergljótu dóttur sinni 35 hundruð í jörðunni Bjargi í Miðfirði fyrir Hvarf í Víðidal.

AM. Fasc. XXVII, 4a, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu, en brákað. — Apogr. 3298.

[Þat giore eg thvmas hrafnson[13]) godum monnum uiturlegt med þessu minu opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd m. cd. lxxx. og .v. ár ǽ sialfa þorlaksmessu um sumarit ǽ rofu j midfirdi uar eg j hia sa eg og heyrdig ǽ ord og handaband þessarra mana sigmundar prestz steinþorssonar og bergliotar sigmundardottur dottur hans at so fyrir skildu at greindr sira sigmundr selldi bergliotu dottur sinni xv hundrut og xx. j iordunni biargi j midfirdi med ollum þeim

---

1) dæmdum 211. 2) offt 211. 3) [b. v. 211. 4) 7c, 211. 5) [hoggenu 211. 6) fullvirdtum 211. 7) [til adrer peningar jafnvirder 211. 8) [lukast 400, 211. 9) næsta manadar 211. 10) 400, 211. 11) [b. v. 211. 12) „Datum þessa doms 1548" 211. 13) Utan á bréfinu standa með sömu hendi þessi upphafsorð að bréfinu: „Þat giorum vid tvmas hrafnsson og þorlakur ottarsson", Hafa þeir upphaflega ætlað tveir að útgefa og votta bréfið, en ekki orðið af, að Þorlákr Óttarsson yrði með.

gôgnum og gædum sem þeim iardar dyrleika fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann hafdi fremst eigandi at ordit. hier i mot gaf opt nefnd bergliot þrattnefndum sira sigmundi fodur sinum iordina alla hvarf j vididal er liggr j tuṅgu kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum sem þeirri iôrdu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hun haf[di] fremst eiganndi at ordit. skylldi huort um sig suara lagariptingum æ þeirri iordu er sellt hafdi enn huort um sig hallda til laga. Og til sanninnda hier nm setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref er skrifad uaʀ ꜳ holltastodum i langadal þa lidit uar fra guds burd ꝏ. cd. niutiger og niu ꜳʀ næsta dag efter uppstigningardag um sumarit.

---

486. 31. Júlí 1485. í Bjarnarhöfn.

Vitnisburðr, að Magnús Oddsson sór fullan bókareið að því fyrir Finnboga lögmanni Jónssyni, að hann var hjá og heyrði á, að Illugi Haldórsson og Sighvatr Illugason seldu Einari Þórólfssyni jörðina Brimilsvöllu.

Eptir afskript staðfestri 25. Júní 1703 á Reykhólum af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni, og rituðu þeir eptir frumritinu á „pergamenti".

Þad giorum̃ vid Asgrimur Halsson ok jon Ketilsson godum̃ mônnum̃ vitan̄legt med þessu ockru brefi. ad þar voro vid ij hiꜳ og heyrdnm ꜳ ad Magnus Oddsson sor fullan̄ bokareyd firer fim̃boga Jonssine Logmanne ad hann var þar hiꜳ og heyrde ꜳ ad Jllugi Halldorsson og Sigvatur Jllugason selldu og feyngn Einare Þorolfssine Jordena Brimilsvollu ad ollu og fullu sem þetta[1]) kaupbrieff utvijsar sem þetta kaupbrieff er medfest. Og til sannenda hier um̃ setum vid firrnefnder menn ockur innsigle firer þetta brieff er skrifad var ij Biarnarhoffn ij Helgafellssveyt sunnudagienn næsta effter Olafsmesso hiña firri anno domini ꝏ cd⁰ lxxx⁰ qvinto.

---

[1]) Svo.

487. **3. September 1485. Í Dal undir Eyjafjöllum.**

Eyjólfr Einarsson lögmaðr sunnan og austan á Íslandi „og hirðstjóri yfir alt Ísland“ skipar Árna Einarssyni sýslu og kongs nmboð í Vöðluþingi til næsta alþingis.

AM. Apogr. 5626 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn“.

Eg eyiolfur einarson laugman sunan og anstan a jslande og hirdstiori yfer allt jsland heilsar[1]) ollum godum monnum þeim sem býgia og bua i vôdluþingi gndz kuediu og mina.

vil eg ýdur viturligt giora at ec hefi vńt og skipad velborńum manni arna einarssyni Mins herra kongsińs syslu og umbod hier med ýdr. suo sem fullmecktugum syslumanni til ber at hafa med skauttum og skylldum reknm og renningnm hvolum og hafrekstrum og ollum þeim rett og reńtu sem kongdominn ok mig tilheyrer og eigi er adur fullur sattmali a ger. skal fyr nefndur arni oll mal smærri og og stærri sætta og semia. segtta og nidur setia og fyrir sig stefna prof a taca og dom yfer nefna þar sem þess þarf med og sækia vńder kongdominn og mic· Skal adurnefndur arni hafa ôll sex marka mal og þar fyrir jnnań sier til lettis og eignar fyrir sina armædu fyrir vtan allań reikningskap vid kongdominn og mic. En ef stærri mal knnnu til at falla sem gud lati færri en fleire. þan skal hann sækia vnder kongdominn og mic og mier þar fullan reikningsskap af gera. skal og fyrnefndur arni fulla mackt og valld til hafa þeim monnnm dag at gefa sem j vandrædi kunna at falla edur fallit hafa og til min sem skiotaz kunnn þeir og a kirkiunar nader komast. skal hann og fulla mackt til hafa at stefna þeim monnum aptur i sińa syslu sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlaupazt j adrar sueiter. skal hann mins herra kongsins iardir býgia j greindu takmarki og landskyllder vpp bera viseyri saman taca og taca lata vńder fullań reikningskap vid mic og þaugat færa sem eg geri rad a fyrir at aflucktum ńefńdarmonnum sitt þingfararkaup. Bidur eg vm alla goda menn og sierliga Mins hérra kongs-

[1]) Svo.

iñs viñe og mina at þier seut greindum arna viliuger og efterlater huors sem hann kann med þurfa og latid hann vel og reidugliga at komazt þeim goduilia er þier vilit honum gert hafa. hier med skal optnefndur arni fulla mackt til hafa þeim manni vmbod at gefa lǫg og rett at gera sem hann med ser til kys j greindu tacmarki at ollu jamfullu sem hann sialfur. Byd ec tittnefndvm arna at hann tali lǫg ok rett til huors ꝏans og þo med vægd og mẏskun. þar sem þat tilbeẏrer enn þriotskum og þralẏñdum se hann rettur domari og refsiñgasamur. skal hann þessari ꝏins herra kongsins syslu og vmbodi at fẏlgia til næsta ǫxararþings og þat leingur sem eigi verdur ǫnur lauglig skipan a gior. Og til sannennda hier vm setti ec eyiolfur einarsson mitt jnnsigli fyrir þetta syslubref er skrifat var j dal vnder eẏiafiollum laugardag næsta fyrir natiuitas sancte ꝏarie virginis. arum epter guds burd .ꝏ. fiogur hundrod attatiger fiñ ar.

---

488. 8. September 1485. 13. Apríl 1486. á Munkaþverá.

Hálfdan Einarsson handsalar Einari ábóta á Munkaþverá klaustrinu til eignar þann skóg, er hann reiknaðist eiga í Vaglajörðu í Fnjóskadal, gegn svo miklu timbri úr skóginum, er Árni bróðir Hálfdanar hafði átt skilið, en það var tíu hundruð að tölu eða tólf.

AM. Fasc. XXVII, 42, frumritið á skinni. Annað innsiglið er fyrir bréfinu, en bráknð. — Apogr. 3021.

um vaglaskőg 1485.[1])

Þat giorum uid þorlakur þorsteinsson ok stigr einarsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud attatiger ok fim ár. æ munckaþuera j eẏiafirdi ꝏariumessu hinu sidare æ sumarit uoro uid j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband einars med guds nad abota æ munckaþuera af einne alfu ok halfdanar bonda

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

einarssonar af annarre at suo fyrir skildu at halfdan einarson handsaladi abotanum klaustursins uegna til obrigdiligrar eignar þann hlut skogar er hann reiknadizt eiga j uagla jordu j hnioskadal ok hann sagdi sier til erfda hafa fallit epter fødr sinn. hier j moti lofadi aboten greindum halfdane bonda at hann skilldi hafa suo margt timbur sem arne broder hans hafdi att skilit. sagdi abotenn þat uæri ein tiu hundrud timburs at taulu eda tolf ur skoginum. Ok til sanninnda hier um settum uid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad miduikudaginn næsta fyrir festum tiburcíj et ualeriani ari sidar enn fyr seger.

---

489. 11. September 1485. 20. Apríl 1486. á Þverá.

Kaupmálabréf Sveins Sumarliðasonar og Guðríðar Finnbogadóttur.

AM. Fasc. XXVII, 45, frumritið á skinni með hendi Finnboga lögmanns. Af átta innsiglum eru nú fimm fyrir, sum tölulvert bráknuð. — Apogr. 232. — Sbr. kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur frá 24. Júní 1489.

kaupmalabref Sueins Sumarlidasonar og Gudríjdar Fimbogadottur.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heẏra senda eirekr einarsson og jon gislason prestar. paall brandzson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. thomas sueinbiarnarson. asgrimr hallzson og þormodr þormodzson leikmenn Q. G. og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie. ꝏ.º cd.º lxxxº v.º a svnnvdagin næsta epter nativitatem beate marie virginis ꜳ þverꜳ j laxardal vorvm vier j hia savm og heẏrdvm ꜳ ord og handaband þessara manna svmarlida eirekssonar og sveins sonar hans. af eirni halfu. en finnbogha jonssonar. og gudridar dottr hans af annari.

---

[1]) Utan á bréfinu með tvennslags höndum allgömlum.

at sua fyrir skildv j fýrstv at þeir finnbogi og svmarlidi giptv þessi sin born saman epter lögvm. med hvorra tveggia jaýrdi og samþycki. med sua vordnum skildaga og fekavpi at greindr sveinn svmarlidason hafdi til kavps og eiginordz vid adrnefnda gvdridi finnbogadottur. alla sina peninga þa sem þa atti hann. og honum hefdi til arfs og eignar fallid epter eirek heitinn loptzson favdrfavdr sinn. var þar j fýrst til skiliñ oll jordin grvnd j eýiafirdi. dalr og mork vnder eýiafiöllvm med ollvm þeim peningum favstvm og lavsvm sem þar til lagv. og eirekr loptzson atti þa hann deýdi. og ei hafa sidan med rettum lögum vndan geingid. sua og hellvland j skagafirdi. skalldalækur j svarfadardal. þorodzstader a svalbardzströnd. og þar med aller adrer peningar. jarder og lavsagozds frider peningar og ofrider. sem eireknr atti j sinn davda tíjd og fyrr sögdvm sve(i)ni hafdi til arfs fallid. hver sem þa hefdi edr hielldi. lýsti og reiknadi fýr nefndr svmarlidi at hvstrv olof loptzdotter hefdi tekid til sin og ecki aptur lvkt fiogr hundrud hvndrada af þeim peningvm sem fellv j arf epter optnefndan eirek loptzson. sua og reiknadi svmarlidi at hvstrv softia lopzdotter hefdi og til sin tekid og ecki aptur lvkt onnur fiogr hvndrvd hvndrada af fýr nefndum arfi. epter eirek loptzson.

hier j moti hafdi gudridr finnbogadotter til kaups vid fýr nefndañ svein svmarlidason jordina fellzmula er liggr a rangarvollnm fyrir attatigi hvndrada og þar til tivtigi hvndrada j þarfligvm peningum. gaf optnefndr sveirn svmarlidason adrnefndri gvdridi finnbogadottur til fvllrar eignar jordina alla arnbiargarbrekkv. er liggr j modruualla kirkiu sokn j havrgardal med sva felldvm skildaga at hann gaf henni. lx. hvndrada j tilgiof. epter logvm vpp j nefnda jord arnbiargarbrekkiu[1].) og þar til .xl. hvndrada j gagngialld og giof. hvert kallaz morgingiof og bekkiargiof. skylldi gudridr taka þessar giafer vpp j arnbiargarbreckv sem hvn veri dýr til. hier epter med radi og vilia skilmala og samþýcki allra fýr greindra manna j fyrstv sveins og gvdridar

[1]) Svo.

skildv þeir finnbogi og svmarlidi at helmingafelag skýlldi vera j millum þeirra optnefndz sveins svmarlidasonar og gvdridar finnbogadottur. lagdizst j felag med þeim allt þat er þa attv þav edr eigandi kýnni at verda j faustum eignvm eda lavsvm epter þvi sem rettarbot hakonar kongs[1]) vttvisar. med þessvm arftavkvm og skildaga at hvort þeirra skýlldi eignazst vid annad alla halfa peninga sin a milli fasta og lavsa frida og ofrida sem þa veri til er frafall þeirra kýnni til at koma. sua og þa misdavdi þeirra kynni at verda. þa skylldi sveirn eda hans erfingiar. sem erv hans born skilgetin fader eda syskin. eiga lavsn a jordvnni grvnd j eýiafirdi. en gvdridr eda hennar erfingiar skýlldv þa taka af þeim hlvta sem sveini eda hans erfingvm til heyrdi fyrir halfa grvnd hvndrad hundrada af þeim bezstvm eignvm er til veri og hvn eda þeir villdu sialfer kiorid hafa.

for þessi allr giorningr. kavpmali og skildagi fram med handabandi millum tittnefndra manna sveins og gvdridar. finnboga og svmarlida. og til sanninda hier um settum vier fýr nefnder menn uor jnnsigli fyrir þetta bref giort ꜳ þueraa j laxꜳrdal a fimtudagin næsta fyrir festum johannis episcopi et confessoris. ari síjdar en fýr segir.

---

490. **20. September 1485. í Miklagarði.**

Sæmundr Jónsson lykr kirkjunni í Laufási í Höfðahverfi jarðirnar Neslönd tvenn við Mývatn og Haldórsstaði í Bárðardal fyrir sig og bræðr sína, en þeim höfðu fallið jarðirnar til erfða eftir síra Þorkel Guðbjartsson; kvittar Ketill prestr Grimólfsson þar með um þá peninga, er þeir bræðr urðu skyldugir kirkjunni í Laufási.

AM. 63. 8vo. bls. 105—106, skr. c. 1625.

Laufas kirkiu Bref.

Þad giorum vier Þorkiell Þorkielsson. Hallur Aasgrijmsson. Steffaan Styrkaarzson. Þorfinnur Haakonarson og Hellge Jonsson Godum monnum kunnigth med þessu voru Brefe ad þar vorum vier j hiaa Saaum og heirdum aa aa

1) Þ. e. réttarbótin frá 1306, Dipl. Isl. II, 347—349.

Gríjtu-Ba(c)ka ȷ Hofdahuorfe aa krossmesso v m̄ haustit[1]) Ord og handsol þessara manna Kietels prests Gríjmolfssonar af Eıȷrnre aalfu Enn Sæmundar Jonssonar af annare ad so fyrer skylldu ad fyrr nefndur Sæmundur lucktti kyrkiunni ȷ laufaase fyrer sig og Brædnr síjna 3 Jarder thil æfinlegrar Eignar er so heita Neslond tuenn er liggia vid Míjvatn j Reikiahlíjdar kyrkiu sokn og Halldorstadi ȷ Baardardal er liggur ȷ lundar Brecku kyrkin Sockn med ollnm þeim gognum og giædum sem fyrr greindum Jordum fylger og fylgtt hefur ad fornu og níju og hann vard frem̄st Eigandi ad og Brædur hans og þeim hafdi til Erfda falled epter Sira Þorkiel Gudbiarttsson. Hier j mot gaf fyr nefndur Sira Kietell aadur greindañ Sæmnnd og Brædur hañs knitta og aakiærulausa vm̄ þaa peninga sem þeir vrdu skyllduger kyrkiunni ȷ laufaase sem dæmtt var kyrkiuspioll. stadar fyrnd og þad epter stod af porci(o) og virdingargotzi. skylldi Sæmundnr suara lagariptingum aa fyrrgreindnm Jordum Enn sier(a) kietell hallda til laga og nw. strax mega ad sier taka med frelse allar þessar fyrr greindar Jarder vnder kyrkiunnar vernd j laufaasi. Og til sanninda hier vm setium vier fyr nefnder menn (vor jnnsigli fyrer þetta bref skrifad) j Miklagardi 1485: 3 dagin nestan fyrer festum S. Matth(æi) apostoli.

---

491. 24. September 1485. á Skarði í Langadal.

Vitnisburðr Egils Grímssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu en þeirra Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti gerðu á skinni nær 1530; — Apogr. 3894 eptir öðru transskripti á skinni gerðu og um 1530; bæði þessi transscripta gaf Árni Páli lögmanni Vídalin. — Apogr. 3888 „Epter ovidimeradri Copiu a pappir", með raungu ártali (1460). — Apogr. 400 og JSig. 66. 8vo eptir transskripti frá 22. Júni 1515.

Vitnisburdur Eigils Grimssonar.

Þat gere ec Eigil grimsson godum monnnm v(iturligt)[2])

---

1) þ, e. 14. Sept. 2) k(unnigt) 3894, 400.

m(ed) þ(essn) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg nar j vídedalstungu þa þeir attnzt þar vit jon sigmundzson og menn hans og þeir philippussyner. og þeinke ec þat sannazt epter þeim ordrom er ec heyrda þar vm dagen epter. at þeir philippussyner hefde til fridar rymt j kirkivgarden og þeir næri þar grytter med þui[1]) griotenv er j garden war komit. adur en anar giorningur kom til. þar j kirkiugardinvm.

Og til s(anninda) h(ier) v(m) setta e(g) m(itt) jncig(li) firir þ(etta) vitnisburdar bréf skrifad á skardi j langgadal. laugardagen næstan fyrer michaelsmessn. anno domini. m. cdo. lxxxo. quinto.

---

492. 28. September 1485. á Hallgilsstöðum 16. Febrúar 1486. á Barðatjörn.

Brynjólfr Magnússon selr Þorsteini Þorkelssyni jörðina Vatnsleysu í Draflastaðaþingum fyrir tólf hundruð í lausafé, en Brynjólfr skyldi sér skógarpart upp í jörðina og skýrir frá landamerkjum.

AM. Fasc. XXVII, 39, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglum eru tvö fyrir. — Apogr. 3296.

Kaupbref fyrir Vatnsleisu i Dræflastada kirckiu sokn[2]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda[3]) ravgnualldur prestur asgrimsson. jon sigfusson. kare aunundarson. jon jonsson godum monnum kunnigt med þessv uorn opnu brefui ad þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi .m. c. c. c. c. attatiger ok v ar á hallgilsstaudum j hnioskadal miduikudagin næsta fyrer mikelsmessn uornm nær j hia saum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna brýniolbnr magnusson af einne alfuu enn af annare þosteinn þorkelson ad fyrnefndur bryniolbur sellde þosteine þorkelsyne jordena vazleysu til fullrar eignar er liggr j draflastada kirkiu sokn med ollum þeim

1) b. v. 400. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gavgnum ok gædum hlutum ok hlunnenndum er greindri jordv fylger ok fylgt hefuer ad fornu ok nyiu ok hann uard fremzt eigande at. hier j mote skyllde fyr nefndur þostein gefa vid greindri jordu xj malnytu kvgillde ok gellfiar hvndrat. skilde opt nefndur bryniolbur sier skogarpart vpp j fyr nefnda jord vaztleysv ur hardaualla lag ok sudvr j heimalækiar gilet ǿá vaztleysv. sagde titt nefndvr bryniolbur þesse landamerke med opt nefndre jordv rettsyne ur harda ualla lag ok ofan j mel þann som ofan geingur j ǿá sudur j steckiarbrecku ok suo rettsyne vpp j fiall. skyllde titt nefndvr þosteinn med fullu frelsi lata bita þann sama skog sem bryniolbur skilde vpp j fyr nefnda jord uaztleysu ollum peningum nautum ok saudum ok geitum. suo ok skilde titt nefndur þostein sier oftinefndan skogar part fyrer ofan gautv allan neyz(l)u vid til sels ok falluid j ollum skoge. skyllde bryniolbur suara lagariftingum ǿá fyrgreindre jordu en þosteinn hallda til laga en ef eitt hundrat eda þadan af fleire geinge af med logum upp j jordina þa skilde þosteinn sier aftur iafnuirda peninga sem fyr uar greint en[1]) bryniolbur liede ad hueggua[2]) j fyrskrifadan skogar part þosteine ad skadlausu. ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnnsigle fyrer þetta jardakaupsbref er giort uar æ bardatiorn j haufdahuerfue fimtudaginn næsta fyrer katedra sancti petri are sidar en fyr seger.

---

493 7. Oktober 1485. á Hofi í Vatnsdal.

Vitnisburðr Einars Oddssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu, en Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni frá nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidalín. — Apogr. 3890 „Epter ovidimeradri copiu a pappir“ með raungu ártali (1580). — Apogr. 401 og JSig. 66. 8vo. eptir transkr. frá 22. Júní 1515.

1) Hér hefir verið skafið eitt orð, sem sýnist hafa verið „þo“ (eða „so“) og mun hafa misskrifazt í fyrstu. 2) þ. e. = höggva.

Vitnisburdur Einars Oddssonar[1]).

Þat giore eg einar oddzson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at ec var j videdalstungu. þa þeir attuzt vit jon sigmundsson og menn hans. og þeir philippussyner. og hygg ec þat sannazt. at þeir færi sier til fridar j kirkivgarden philippussyner. og þeir væri þar[2]) fyrre grytter med griote og fyrre slegner.

Og til s(anninda) h(ier) vm setta ec m(itt) jnci(gli) fir ir þ(etta) bref skrifat a hofe j vassdal. a fostndagen næsta firir calixtus messo. anno domini mo. cdo. lxxxo. quinto.

---

494. 4. Nóvember 1485. á Þingeyrum.

Vitnisburðr Bárðar Jónssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara af einni álfu, en af annari Gísla, Hermanns og Ólafs Filippussona, í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni frá nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidalin. — Apogr. 3891 „Epter lausu pappirsblade“ (brot, ártalslaust). — Apogr. 402 og JSig. 66. 8vo. eptir transskripti frá 22. Júní 1515.

Bardar Jonssonar vitnisburdur[3]).

Þat gere ec bardur jonsson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg var þar hia j uidedalstungv j hunavaztþinge. og ec var þa þionuztusveinn jons sigmundzsonar. er solueigar son er[4]) kalladur. at adur greindur jon war upp á husunvm j videdalstungv og ec bar grjott at honum. epter hans skipan. Enn þeir gisle. herman og olafur philippussyner rymdu ut ur bænum og ut j kirkivgarden[5]). og þa þeir voro j kirkivgarden komner vorv þeir grytter. med grioteñu. af fyrgreindum jone og hans fylgiorum ofan af husvnvm. j kirkivgardinvm. enn hogner og slegner af þeim monnum sem at þeim gengo jn j kirkiugarden. adur en þeir hiugiv[6]) eda slogv nockurn

1) 3890. 2) b. v. 401. 3) 3891. 4) er 402; war, hin; 5) kirkiv, stóð á spássiu i transscripto. 6) hiuggu 402.

man. þar j kirkivgardenum. og hier epter víjl ec sueria. nær sem til efñes kemur.

Og til meire stadfestu hier vmm setta ec mitt jncigle firir þetta vitnisburdarbref er skrifat war ꝍ þingeyrum. j huñauazt þinge. ꝍ fostvdagen næsta epter [allra heilagra[1]) ꝳesso. anno domini ꝳ. cdo. lxxxo. qvinto.

---

495. 21. Nóvember 1485. í Kirkjuhvammi.

Vitnisburðr Filippuss Filippussonar og Sigurðar Jónssonar um það, að sira Egill Jónsson hafi haldið tuttugu ár eða leingr jörðina Tungu á Vatnsnesi og um landamerki þeirrar jarðar og að nokkru leyti Ásbjarnarstaða.

AM. Apogr. 3752„ Epter original fra Tiarnarkirkiu a Vatznese" (AM.). „Framanskrifad bref er riett utskrift af originalbrefe a kalfskinn ritudu hvert vier underskrifader sáum og hier vid samanlásum j Skálhollti þann 10. Februarij Anno 1708. — Arngrimur Biarnason. — Suorre Jonsson. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason".

Þad giorum uid filipus filipusson og sigurdur jonsson. godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ad uid uorum uistfaster æ tiarnarstad æ uatznesi. hia sira Egli jonssyni. og j nauero nid hann. hiellt hann og hafdi tugtugu uetur eda leinngr ataululaust. suo ad uid nissum eigi annat sannara uegna kirkiunnar og stadarins jordena tungu er liggr j Tiarnar kirkiu sokn. med þessari landeign. hid efra og hid nedra og þar j milli. framm ad seliagile. j motz uid æsgard. Bio jon steffañsson tolf uetur eda leinngr j fÿr nefndri jord tungu. uissum uid og saum hann bædi slæ og yrkia. og allt gagn af hafa sem leigulida bar j greinndu takmarki. uar og æ su er fiellur[2]) j milli tungu og asbiarnarstada halldin laugmerki þar sem hun rann riett ad fornu fari. og netnæmer fiskar geingu j. suo leinngi sem uid uissum til. og hier epter uilinm uid sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninnda hier um settum uid fÿrr nefnder menn

1) [á spássíu í transscripto, 3895. 2) Svo.

ockur jnnscigli firir þetta bref er giort uar j kirkiuhuammi j midfirdi manudagin næsta firir clemens messu um ueturinn. ærum epter gudz burd þusund fiogur hundrut ættatiger og fim ær.

---

496. 30. Nóvember 1485. í Húsavík.
10. Janúar 1486. á Grenjaðarstað.

Þorgerðr Jónsdóttir selr Magnúsi Jónssyni hálfa jörðina Efsta-Fell í Kinn, með greindum ítölum í aðrar jarðir, fyrir Geirbjarnarstaði í Kinn og tíu hundruð að auki.

AM. Fasc. XXVIII, 1, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3022. Árni kallar bréfið Munkaþverárklaustrsbréf.

bref fẏrir efztafelli [i Kinn[1]).

Þath giorum vit ion ionsson og Þorsteirn hemingsson godum monnum uiturligt med þessu okru brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund fiogr hundrud attatiger og fim ar. laugardagin nęsta fyrir nicholas Messo j husauik a tiornesi uorum uit j hia sæaum og heyrdum æ ord og hañdaband magnusar ionssonar og þorgerdar ionsdottr at suo fyrir skildu at þorgerdr selldi magnusi iordina halfua efstafell j kinn er liggr j liosauatz kirkiu sokn fyrir þriatige hundrada med þessum jtaulvm j fẏrstu skogur med ummerkium j barnafellz iordiu[2]) j halldorustada iordu halfs manadar eingi sem fẏlger allri jordunni felli. afrett ollu gelldfe á flateẏiardals heidi og halft grimstada lañd. suo og til skilin oll þau gaugn og gędi sem greindri halfri iordiu[2]) fẏlger og fẏlgt hefer at fornu og nẏiu og adur greind þorgerdr hafdi fremzst eigandi at ordit. skyllldi opt nefndur magnus ionsson halda greindri halfri iorduni til laga. en þrattnefnd þorgerdr skẏldi suara laga riptingum. hier j moti gaf magnus fẏrr nefndr titt nefndri þorgerdi iordina geirbiarnarstadi er liggia j kinn j stadar kirkiu sokn fyrir .xx. hundrut og þar til sex malnẏtv ku-

---

1) Utan á bréfinu með fornri hendi; frá [með hendi Árna. 2) Svo.

gilldi er hann atti hia opt nefndri þorgerdi og þar til fiogur hundrud j aullum peningum. uar hallr prestur arnason forsagnaruottur at aullum þessum kaupmala og skildaga. Og til sanninda hier um settum uit fyrnefndir menn ockr incigli fyrir þetta iardakaupsbref giort a greniadarstad i reykiadal þridiadagin nesta epter þrettanda dag iola ari sidar en fyrr seger.

---

497. 23. December 1485. Í Héraðsdal.

Vitnisburðr um hestmál, og hafði Þorkell Skeggjason gripið hest fyrir Grími Þorsteinssyni.

AM. Fasc. XXVII, 44, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum uid jon þorarenson. einar andresson godum monnum uiturlegt med þessu ockru brefe uoro uid j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband grims þorsteinssonar ok ellenz magnussonar at so fyrir skildu at fyr nefndr grimur fiek til fullrar eignar adurnefndum ellende þann sama hest sem þorkiell skieggiason greip fyrir þratt nefndum grime til all(r)ar soknar ok alaga sem þar kann fremst a at seigiazt med logum. ok til sannenda hier um settum uid fyrrnefnder menn okkurr jnnsigle fyrir þetta bref er giort uar j herazdal j tungusueit j skagafirde vp a þorlaks messo dag[1]) þa er lidet uar fra hingadburd uors herra jesu christi þushundrud. cccc. attatiger ok fimm ar.

---

498. 5. Febrúar 1486. Í Hítardal.

Sigurðr prestr Jónsson (beigaldi) byggir Ara Magnússyni í næstu fardögum 12 málnytu kúgildi með lögleigu, en ef síra Sigurðr feingi eigi sína peninga þegar hann vildi, skyldi hann eignast fjórðunginn í Lundi í Lundarreykjadal

[1]) Er líklega fremr 23. Dec. en 20. Júlí.

fyrir 15 hundruð, svo og skyldi Lundr standa fyrir kirkjuskuld til síra Sigurðar með fleiri atriðum, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 9, frumrit á skinni; öll (8) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2596.

giorningsbref sira sigurdar jonssonar ok ara vm lund.
Vm lund j lunda Reykia Dal.[1])

Þat giorum uær helge magnusson. gudmundr olafsson. jon marteinson prestar. helgi þorualldzson. kolbeinn jonson. jon signrdzson. jon asmundzson ok illuge halldorson [le(i)kmenn[2]) godnm monnum kunnigt med þessu noru opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. ͦ.cccc. lxxx. ok vj. ær. j hítardal faustudaginn næsta epter kyndelmesso[3]) uorum uer j hia saum ok heyrdum ǫ̈ ord ok handaband þessara manna sira sigurdar jonsonar ok ára magnussonar. at suo firir skildu. at greindr sira signrdr jonson býgde nefndum ára magnussýni. xij. kugillde .iiij. kýr ok uiij. æsaudar kugillde at næstum fardaugum ok skilde sier laugleign epter huert kngillde. enn ef hier ýrde nockur brestur ut j suo hann feinge ecki sina peninga þa hann nillde ut taka. þa skyllde síra sigurdr jonson eignazt fiordunginn j iordnnne lunde er liggr j lundar reykiardal firir fimtan hundrud ok suo micid meira upp j adr greinda jord hundrad firir hundrad sem reiknadiz at adr greindr ári neri ordinn skýlldugr fýr greindum sira sigurde. Skýllde ok opt greindr are luka þratt greindum sira sigurdi alla þa kirk(i)unnar peninga adr skrifadrar jardar lundz sem kirkian ætti j gamla innstædu ok porcio. ok fiordunginum til heýrde af greindum kirkiunnar peningum. enn hnat sem eigi luktizt þa er sira sigurdr uillde kirkiunnar peninga adr skrifada ut taka þa skylldi síra sigurdr eignazt jafnmicit upp j jordina lund hnndrad firir hundrad sem adr uar skilit. Skilde ok síra sigurdr sier at taka þar j hrepnum aptur sina peninga sem hann lýkti þa ut. suo frida ku firir ku. ǫ̈ firir ǫ̈. Enn optt nefndr ari lofadi at giallda

---

[1]) Utan á bréfinu; fyrri línan með fornri hendi, en hin síðari með hendi frá 17. öld. [2]) [á spássíu. [3]) þ. e. 3. Febrúar.

malnýtiu kugilldi firir hueria. xij. fiordunga smiors er opttnefndan síra sigurd brýsti j sinar leigur. ok leiga þat heima undir sig sem aunur bulæg kugillde þar til sem síra sigurdr uillde aptur taka þa peninga ok adra. lýsti titt nefndr áre at opt greind jord lundr ueri frí firir kongi ok karlle ok heilagri kirkiu ok sin eigñ. ok einginn ætti þar part j edr ued nema þat er hann lofade síra sigurde. Ok til sanninda hier um settvm uer fýr nefnder menn uor jnnsiglli firir þetta bref er skrifat uar j hítardal. jn festo sancte agatte uirginis et martiris æ sama æri sem fýr seger.

---

499. 15. Febrúar 1486. undir Felli í Kollafirði.

Tveir prestar og fjórir leikmenn transskríbera fjögur bréf frá 15. öld.

AM. Apogr. 1354 „Ex transcripto originali gudrunar Eggertsdottur i Bæ. Þetta document hefur til forna leged i Skalhollte medal Stolsins brefa, Enn nu er þad i eigu Gudrunar Elldre Eggertsdottur. þad er med sömu hendi sem vitnisburdur utgefinn 1482 um Reykholareid Biörns og Einars Þorleifssonar 1445. quem ex originali exscriptum habeo. Eg hefi haft i höndum Copiu af þessu transcriptarbrefe ritada af Sr. Biarna Hallgrimssyne þa hann var heimilismadr i Skalhollte, og lá brefed þá medal Skalholltzbrefa. Brefed á nu (1725) Monsr. Ormur Dadason". Árni lýsir auk þess innsiglum transskriptarbréfsins. — AM. Apogr. 1160, eptir áðrnefndu transskripti.

Þat giorum ver jon halldorsson hermundur oddzsson prestar hauardr bonde olafsson thomas jonsson. auduñ gudmundsson ok ormur magnusson godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi at uęr hofum sed ok ýferlesid ok heýrtt eýfir[1]) lesin opinn bref under heilum ok oskauddum hanganda jnzciglum suo latanda ord efter ord sem hier effter skrifat stendr.

[Hér koma:

1. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi frá 28. Sept. 1469 DI., V, Nr. 491;
2. Bréf um sama efni frá 12. Sept. 1470, DI., V, Nr. 519;

[1]) Svo.

3. Bréf um sama efni frá 18. Nóv. 1483, DI., VI, Nr. 447.
4. Kaupmálabréf frá 7. Okt. 1423, DI., IV, Nr. 370].

Ok til saninda hier um settum vęr fyruefuder menn uor jnzciglle fyrer þetta transkriptarbref er skrifad uar uuder felle j kollafirde miduikudagin uesta fyrer cathedra petri apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi .ꝏ. cccc. lxxx. ok. uj. ar.

---

500. 25. Febrúar 1486. í Björgvin.

Þorleifr Björnsson selr bróður Guðmundi Geirmundssyni jörðina Böðvarshóla i Vestrhópi Þingeyraklaustri til fullrar eignar, og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 467 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuraté“ — Apogr. 468 „Ex transscripto monasterii Thingeyrensis, accuraté“, sem gert er í Björgvin 24. Mai 1486.

Bauduarsholabref.

Þat giori[1]) eg þorleifur biornson godum monnum viturlickt met þessu minv opnv brefi. eg mędkenuuuzt at eg hefi sellt brodr gudmundi geirmvndsyui jaurdiua alla bauduarshola er liggr j westurhopi j hunauazþingi j breidabolstadar kirkiusokn klaustursins vegua æ þingeyrum met aullum þeim gauguvm ok gædvm er greindri jaurdu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok uyio ok eg hefi fremst eigandi at ordit vndan mier ok minum erfingium en greindv klaustri þingeyrum til æuiulegrar eignar. Suo ok medkennuuzt eg greindr þorleifur at eg hefi vpp borit af fyrr nefndum brodr gudmunde en minzta peniug ok mesta fyrir adrgreinda jaurd. bavdvarshola suo mier vel ænæger ok j ockart kaup kom. Ok til sanuiuda hier vm setti eg mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var vt til brædra j biorgvin laugardagiu næsta epter saucte ꝏathij[2]) apostoli. arum eppter guds burd ꝏ.° cccc. lxxx ok vj. ær.

---

[1]) giorer, 468. [2]) „intellige: Matthiæ“ (AM).

501. 5. Marts 1486. í Skálholti.

Úrskurðr Magnúsar (Eyjólfssonar) biskups í Skálholti um tollagjald af útróðrarmönnum í Bjarneyjum á Breiðafirði til Staðarhólskirkju í Saurbæ.

Eptir tveim afskriptum á pappír i minum vörzlum: *a*) afskript nokkuð rotinni frá 1701, og stendr svo ritað aptan við hana:" „Þetta Bref var med Einu Heilu Læselegu hangande; Incigle. Ad þetta hier firer framan og ofannskrifad sie ordriett og sambliöda vid sinn original vottumm vier underskrifader er a saumm og samann lásumm ad Stadarhoole j Saurbæarsveit þann 20 Octobris Anno 1701 Huoriu til Vitnis vor skijrnarnöfn Ehru hier med eiginn hondum under sett Anno Die et loco ut supra.

Jon Peturson Jon Jonsson Jon Magnusson.
med Eiginn hennd(e). med eigin hende. med eiginn hende.

Þetta bref var upplesed af Biarna Peturssini ad Svefneja settu heradsþijngi þann 5 9bris Ao 1701

Eynar Eynarsson.
Gvnnlavgur Olafsson.

Hinumeigen skrifad bref her afast var vpplesed ad Svefneigum [a] heradzþinge d. 12. iunj 1702. Til vitnis mitt n[afn].

Einar Eynarsson".

b) Önnur staðfest afskript frá 1772 einnig gerð eptir frumritinu: „Þetta er rett scrifad epter original kálfscinnsbrefe. inniglet var á brot en sá hvar þad hafde hángit. Bref(it) var i einum stad ólæselegt þar sem eydan er. Þetta vitna fyrer rette at Ballará þann. XXVII. Junij. ꝏ. DCC. LXX. II.

M(agnus) Ketilson. Boge Benedixson".

Er þessi afskript með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar. Þó að báðar þessar afskriptir sé gerðar beint eptir frumritinu og sé áreiðanlegar í því, sem á nokkrn stendr, mun þó hvorug fylgja nákvæmlega rithætti frumbréfsins. Rithátttrinn á *a* er eins og tíðkaðist um 1700 og því miklu nýlegri en á frumritinu, en rithátttrinn á *b* sýnist hins vegar með vilja gerðr öllu forneskjulegri en venja er til á bréfum frá 1480—1490, og er þeim rithætti þó fylgt hér, því að hann liggr nær frumritinu.

Copia af Tolla Dome Biarneja.[1])

Vier Bróder ꝏagnus med Guds nád biskup i Scálhollte giörum gódum monnum cunnigt med þessu voru opnu bréfe at vier medcennumz at Sira Olafr Oddsson hefr cært firir

[1]) Utan á *a*.

oss at þeir menn sem róa í Biarneyium á Breidafirde vilia eigi[1]) gialda sína tolla kirkiunne á Stadarhóle epter þui sem þeim berr oc rétt er oc vanalegt hefr veret oc máldaginn kirkiunnar útvísar í so máta at þeir flytia í burtor greindum Biarneyium sína screid ádr enn þeir lúca tollana hverier þángat sem líjkar.[2]) enn sídañ flytia sumer heim til Stadarhóls þá þeir siálfer vilia á sumrinu epter Jons Messo baptiste þat er þeir látaz í tollinn[3]) gialda oc lúca þá þat eina i hann sem þeim lícar oc litlu er neytt sciliaz þá þar vid úte edur inne í kirkiunne oc þiciaz þá med lögum luct hafa oc vidsciled sína tolla oc segia ad sá sem taca á skal þetta hafa edur missa. Hefr nefndr Sira Olafr beitt oss oc crafet at leggia her vorn urscurd uppá hvert þeir menn skolo med lögum luct hafa oc vidscilet sína tolla sem heim flytia til Stadarhóls epter Jons Messo baptiste oc ádr er[4]) greint.

Hv sacer þess at þat hefr veret gódr oc gamall vane þar at þeir menn sem í greindum Biarneyium róa hafa lúct sina tolla þar í eyiunum firir JonsMesso baptiste kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle. Hiñs oc annars at máldaginn kirkiunnar þar sua[5]) utvisar at þesse tollr skal goldinn hit sídasta at JonsMesso baptiste þeim er taca eigo kirkiunnar vegna. Þess hins þridia at oss þicer þat horfa til micils scada firir kirkiuna þar í morgum greinum ef tollarner ero burtflutter af Biarneyium af þeim sem lúca eiga edur ero seinna goldner enn at JonsMesso baptiste sem Máldaginn til seger.[6]) þui í Guds nafne amen segium vier med fullum laga vrskurde oc doms atqvæde alla þá menn sem í Biarneyium róa oc optgreindri Stadarhólskirkiu eiga tolla at gialda scyllduga at gialda þessa sina tolla þar í eyiunum kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle firir JonsMesso baptiste epter þui sem máldaginn útvísar oc ádr hefr stadit nema sá gere inndælla um sem taca a. Enn hverr sá madur

---

1) ecke *a*; 2) *a*; lystr, *b*; 3) *a*; tollum, *b*; 4) var, *a*; 5) so *a*; 6) Ólafr tóni Þorleifsson (d. 1393) gaf Staðarhólskirkju hálfar Bjarneyjar, en Þorbjörg Ormsdóttir (Snorrasonar, kona hans) gaf kirkjunni hinn helminginn, eins og segir í Vilchinsbók, en ekki er þar getið um gjalddaga Bjarneyjartolla (Dipl. Isl. IV, bls. 156).

sem þenna sinn toll ednr tolla.[1]) hvert hann á at gialda einn edr fleire. hefr ei goldit edur rád firir gert vid umbodsmann fyrnefndrar Stadarhólskirkio hit sidsta at Jonsmesso baptiste þá úrscurdum vier hvern þan mann secan þrimr morcum vid þrattscrifada Stadarhólskirkio oc hennar umbodsmann firir hvern einn toll þan sem þá er eigi[2]) goldenn oc tvígilde aptr hvern toll at auc. Sva[3]) oc þeir menn sem gialda annarstadar enn í optgreindum Biarneyium. nema sá gere annat rád firir sem tollana á at taca kirkiunnar vegna á Stadarhóle.

Oc til sanninda hier um settum vier vort innsigle firir þetta bref scrifat í Scálhollte sunnodaginn næstan firir Gregorius messo um vetrinn anno domini m.° cd.° lxxx.° vj.

---

502. **8. Apríl 1486.** **á Munkaþverá.**

Sumarliði bóndi Eiriksson handsalar Einari ábóta á Munka þverá til fullrar eignar jörðina Teig í Hrafnagilsþingum.

AM. Fasc. XXVIII, 2, frumritið á skinni. Af fimm innsiglum er brot af tveimr fyrir bréfinu. — Apogr. 3023.

Eignar Breff fyrir teige[4]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda stigr einarsson. olafur þorgrimsson. halldor jonsson ok gretter jonsson q(uediu) guds ok sina knnnigt giorandi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok sex ar a munckaþuera j eyiafirdi laugardaginn næsta fyrir festum tiburcij et ualeriani uorum uær j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband einars med guds nad abota æ munckaþuera af einne

---

[1]) *a*; hér i þessu orði er eyðan í *b*, og á þenna hátt: „ti . . . .“ eins og hér hefði staðið „tíund“; svo mun þó ekki hafa verið, heldr mun að eins *t*-ið og fremri bugrinn af *ó*-inu hafa verið eptir, og úr honum munu þeir hafa gert „*i*“. [2]) ecke, *a*. [3]) so, *a*; [4]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

alfu ok sumarlida bonda eirekssonar af annare at suo fyrir skildu at greindr sumarlidi boudi haudsaladi einare abota klaustriuu til obrigdiligrar eignar jordiua teig er liggr j hrafuagilsþingum med øllum gognum. sagdi sumarlidi bondi at gisle grimsson hefdi feingit sier tolf huudrud j adr nefndri jordu teigi er hann reiknadizt eiga. lagdi boudinn sumarlidi þau þar til muuckaþuerar klaustri til eignar. Ok til sanninda hier um setti sumarlidi bondi sitt jucigli med uorum jnciglum fýrr nefndra manna fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok are tueim dogum sidar[1]) euu fyrr seger.

---

503. 12. Apríl 1486. á Guðrúnarstöðum.

Vitnisburðarbréf um viðreign Jóns Solveigarsonar, sem kallaðr er Sigmundsson, og þeirra Filippussona, Gísla, Hermanns og Ólafs, í Víðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 390, að því er virðist, eptir frumriti. — Apogr. 403 „ur storu transskriptarbrefi 3ia presta og 3ia leikmanna [22. Júní] 1515“ (AM.). — JSig. 66. 8vo eptir transskriptinu frá 1515.

Þath [giorer ek[2]) solue þorualldzson og steinn hrolfsson godum monnum uiturligt med þessu ockro opuo brefi ath uer uorum þar j hia sæum og heyrdum upp æ æ mardargnupi j uazdal ath jon olafsson haudfesti svo felldau uituisburd gíjsla og herman þeim philippussonvm. at adrgreindr jou olafsson sagdiz hia hafa uerit og upp yfer stadit j uijdidalstungo þar æ hladino hia kalldyronum. ath jon solueigarson er sagdr er sigmundzson uar upp æ husonvm j uijdidalstungu og þar uar borit griotit ath honum af hans monnum. euu þeir gíjsli. herman og olafr philippussyuer. rymdo wt wr bæuum og wt æ kirkiugardin og þa þeir philippussyner uoro j kirkugardiu komuer voro þeir grytter med griotiuo af fyrrgreiudum joue og haus mouuum ofau af husouum j kirkiugardinvm og ek sæ ath æ gıjsla philippusson kom steiuueu þegar haun kom j kirkiugardiu enn þeir voro þo hogner og slegner af þeim mouuum sem ath þadau[3]) geingv jnu j kirkivgardiu. adr enu þeir hiuggo eda

[1]) þ. e. 10. April. [2]) [giorum uid 403. [3]) þeim 403

slogo nocknrn mann þar j kirkiugardinvm og hier efter vil ek sueria nær sem til efnis kemr. Og til meire stadfestu hier vm setta ek mitt ȷnsigli med fyrrgreindra manna jnsiglum fyrer þetta vitnisburdarbref [er skrifat var[1]) æ gudrunarstodum j nazdal miduikudagin sijdazstan j vetri. anno domini ꝏ cd lxxx sexto.

[Þetta bera þeir oc halldor prestur ol:fsson og hakon eigelsson at ion olafsson hafi þessu lyst fyrer sier sem fyrr skrifadr uitnisburdnr solua og steins inne helldur[2]).

---

504. 18. Apríl 1486. á Hólum.

Sigurðr prestr Þorláksson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Hól í Siglufirði „fyrir þær sektir, sem hann varð skyldugr biskupinum og kirkjunni nppá þau þrjú ár, sem hann var officialis og bisknpinn var burt af landinu“.

AM. Fasc. XXVIII, 4, frumritið á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3300.

bref um hool i siglufirdi.[3])

Þat giorvm ver magnus jonson. kætell grimolfsson radzmann holakirkiv ok gudmvndr jonsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu vorv opno brefi at þa er lidit uar fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þvsund cccc lxxx ok sex ár manvdaginn næsta fyrir jonss messv holabiskups vm vorit[4]) vorum ver j hia savm ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna vors naduligz herra ok andaligs favdvrs olafs med gudz nad bisknps a holum af einne halfv enn sigurdar prest(s) þorlackssonar af annare at suo fyrir skildv af fyr nefndur sira sigvrdur feick med handabandi biskupenum ok heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar jordina hool j siglvfirdi er liggur j siglvnes kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem fyr greindre jordv fýlger ok fylgt hefer at fornv ok

---

[1]) [skrifat 403. [2]) [b. v. 403. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi.
[4]) þ. e. 17. Apr.

nýv ok hann vard fremst eigandi at fyrir þer segter sem hann uard skylldvgur bisknpenum ok kirkiunne vppa þav þriu ær er hann var officialis ok biskupin var bvrtt af landenv. skylldi tittnefndur sira sigvrdvr suara laga riptingum a greindre jordv enn bisknpen hallda til laga. for þesse giorningvr fram j litlv biskups badstofunni a holnm j hialtadaal. ok til sanenda her vm heingium ver fyr nefnder prestar vor jncigli fyrir þetta (bref) er skrifat var a sama stad degi sidar enn fyr seigir.

---

505. **20. Apríl 1486.** **á Hólum.**

Sigurðr prestr Þorláksson lýsir því, að hann hafi lukt og feingið Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Siglnfirði með skilorði, er greinir í fyrra bréfi.

AM. Fasc. LXV, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3602 (eptir bréfabók þeirri, er Þorlákr biskup lét rita 1641—42); þar er ártal lesið 1486.

hol i siglufirde[1]).

Þat giorer ek sigurdr prestur þorlaksson godum monnum viturligt med þessu minv brefi ath ek medkennuz ad ek hefe lukt ok feingit vornm nadngnm herra ok andaligum faudur olafe med gnds nad biskup æ holum iordina hol j siglufirdi er liggnr j siglunes kirkivsokn til æfinligrar eignar med ollum þeim gognvm ok gædum hlntum ok hlunnendum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ad fornv ok nyu ok ek vard fremzt eigandi ad fyrir þær sekter er ek vard biskupinum ok hola kirkiv skylldugr ok fallit hôfdu medan hann var burt af landit. skal ek snara lagariptingum a fyr greindri jordu enn biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier nm setta ek mitt insigli fyrir þetta

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og með hendi frá 17. öld ártalið „1486“.

bref skrifad a holum j hialltadal fimtudagin nesta fyrir ionsmessu holabiskups um uoret. anno domini ꝏ⁰ cd.⁰ lxxx⁰ uj⁰[1]).

---

506. 5. Maí 1486. í Ögri.

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 3870 „Ex transscripto Lögmannsens Pals Jonssonar Widalin. fyrra innsigled, sem er Þorsteins Þorleifssonar, hänger vid brefed. arna klemenssonar er burtu“ (AM).

Þat giorvm vid þorsteinn þolleifsson og arne klemensson godum monnum vitvrligt med þessu ockrv opnv brefi at vid hǫfum sied yferlesid og giorla skodat open bref med heilvm og oskauddvm hangandi jnnciglum svo latandi ord firir ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr :

1. Eiðr Solveigar Björnsdóttur 2. Maí 1484, DI, VI, Nr. 454;

2. Eiðr Guðlaugar Sæmundardóttur 9. Júní 1484, DI, VI, Nr. 458].

Og til saninda hier vm settu vid fyrr nefnder menn ockvr jnnciglle firir þetta transkriptarbref skrifat j augri j jsafirdi fǫstvdagen næsta epter vppstigningardag. þa er lidit (var) fra hingatburd vors herra jesv christi ꝏ. cccc. lxxx. og sex ǻr.

---

507. 11. Maí 1486. í Hítardal.

Þrír menn transskribera máldaga kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal eptir Vilchinsbók.

AM. Apogr. 2348, eptir frumriti „fra Kirkiuboli i Langadal“. „Þetta er riett skrifad epter originalbrefi a kalfskinn, hvar under vered hafa .3. innsigle enn nu er eitt alleina epter. þad vottum vier i Skalhollte þann 16. Febr. Ao 1708. Snorre Jonsson. þordur þordarson. Ormur Dadason“. „Utan a þetta Maldaga og vitnisburdarbref (1486) er ritad med sömu hende sem Leidarholms samþyktar Copian er med ritud og önnur fleiri document, sem þar hia specificerud eru : *Maldaga bref kirkiunar a Kirkiuboli.* þar af slutta eg, ad þad hefur vered i höndum Biarnar Gudnasonar“ (AM.).

[1]) Þetta má eins vel lesa iij eins og uj. Þó mun víst eiga að lesa það uj, eins og sjá má á næsta bréfi á undan.

Þat giorum nær sigurdur prestur jonsson ok sira jon marteinsson ok eyolfur diackne helgason godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at uær haufum sied ok yfer lesit maldaga kirkiunnar á kirkiubole j langadal er stendur j registrum kirkiunnar j skalhollti. þeirri er giordi. wilkin med guds nad biskup j skalhollti þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund. ccc. niotiger ok vij. ær suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifat stendur.

[Hér kemr máldaginn, Dipl. Isl. IV, 132—133).

Ok til sanninda hier um settum uær fyrrgreinder menn uor innsigle firir þetta bref skrifat j hitardal in octauarum ascensionis domini anno domini m° cd° lxxx° vj°.

---

508. 13. Maí 1486. á Urriðavatni.

Benedikt Sæmundsson selr Ögmundi presti Andréssyni með samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar fimtán hundraða part í Borgarhöfn í Hornafirði, er hann erfði eptir Sigríði Jónsdóttur móður sína.

AM. Fasc. XXVIII, 8, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir því. — Apogr. 2878 b. — AM. Fasc. XXVIII, 10, transskript á skinni frá 4. Okt. 1489. — Apogr. 2877 (Skriðuklaustrsbréf).

Sölv(bref) vm xv. hvndrvt j borgarhofn.[1])

Þath giorer egh benedickt sæmundzson godvm monnum vitanlekt med þessv minv opnv brefe ath egh medkennvnzt. egh hefe seltt sera ögmvnde andressyni med upplage jayrde ok samþycke sigridar hallzdottur konv minnar. þann fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn er liggur j hornafirde j kalffafellz kirkiv sokn ok egh erffda epter sigride heitena jonsdottur modur mina. ok þan sama fyr greindan fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn hefe egh öngvm manne giöfvm gefith nie savlvm sellt ok ei helldr lofath ath selia eda gefa nockrum manne. nema adr skrifudum sera ög-

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

munde andressyne ok hier epter vil egh sueria ef þvrfa þicker. Ok til sanenda hier vm setta egh mitt jnscigle fyrir þetta bref skrifath æ avridavatne er liggur j fliozdalshierade laugardaginn næsta fyrir huitasunnu. anno domini. m⁰. cd⁰. lxxx⁰. sexto.

---

509. 23. Maí 1486. á Hólum.

Ólafr Jónsson fær Olafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal fyrir jörðina Svartárdal í Dölum.

AM. Fasc. XXVIII, 5, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3301.

Þuera i suarfbadardal.[1])

Þat giorvm ver jon þorvalldsson radzmann a holvm. andres jonsson. gvdmnndvr jonsson ok gvdolfur magnusson prestar holabiskupsdømis godum monnum viturligt med þessv vorv opno brefi þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra ihesv christi m. cd lxxx ok sex ær manudagin nøsta fyrir helga likams dag vm vorit[2]) vorum ver j hia savm ok heyrdum a ord ok handabandh þessara manna vors naduligs herra ok andaligs favdvrs olafs med gvdz nad biskups a holvm af einne alfv enn olafs jonssonar med samþýcke ok vpplagi hollv kono sinnar af annare at svo fyrir skildv at fyr nefndur olafur feick[3]) med handabandi biskupenvm ok heilagre holakirkiu til æwenligrar eignar jordena þveræ j svarbadardaal er liggur j valla kirkiv sokn halfa med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre halfre jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýv ok hann vard fremst eigandi at vndan sig ok sinvm erfing(i)vm. enn her j moti feick[3]) biskupin honvm jordena svartardaal j dovlvm[3]) er liggur j gavdala[3]) kirkiu sokn til ævenligrar eignar med ollum þeim gognum ok gødvm sem greindre jordv

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) 22. Maí. [3]) Svo.

fylger ok fylgt hafnr[1]). skal fyr nefndvr olafnr suara lagariptingvm a greindre halfre jordv en biskupin hallda til laga ok þar til feick[1]) biskupin honum iij hvndrvt j millvm jardana. for þesse giorningur fram j storv stofvne a holnm j hialtadæl. Ok til sanenda her vm heingivm ver fyrnefnder prestar vor jncigli fyrir þetta bref er skrifat var a sama stad ok are degi sidar enn fyr seiger.

---

510. 24. Maí 1486. í Saurbæ.

Tylftardómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um arf Sveins Sumarliðasonar eptir Eirík Loptsson afa sinn, einkum um Grund í Eyjafirði, er nú lá „verndar og forstöðulaus og í eyði sett“.

AM. Fasc. XXVIII, 3, frumritið á skinni. Öll (13) innsiglin eru nú dottin frá bréfinu; „fra sr. Skula Þorlakssyne“ (AM.). — Apogr. 233. Frumritið er með hendi Finnboga lögmanns.

gndridar bref.[2])

Domur Vm Arff Sueinz Sumarlidasonar eptir affa sinn Eyrek Loptzson.[3])

Ollvm monnnm þeim sem þetta bref séa edr heyra senda paall brandzson. hauskölldr arnason. arnfinnr jonsson. þorsteirn þorleifsson. vernard einarsson. steffan ketilsson. asgrimr hallzson. olafr helgason. arni ketelsson. oddr þorbiarnarson. þoralfr oddzson og jon gunnarsson. Q. G. og sina kunnigt giorandi at þa er lidid var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þvshvnd fiogr hvndrvd. lxxx. og vj. ar æ midvikvdagin næsta fyrir festvm vrbani pape j savrbæ j eyiafirdi á almenniligv heradsþingi vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonssyni lögmanni nordan og vestan á jslandi at skoda og rannsaka og dom á at leggia hvort sveirn svmarlidason mætti frialsliga og rettiliga at ser taka jord sina grvnd j eyiafirdi þar sem hvn

---

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [3]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

nv lęgi verndarlavs og forstôdvlaus og j avdn sett en j bvrt flvtter af jordvnni frider peningar og ofrider. þeir hann atti og sva ei sidr kirkivnnar goz og jnstæda j bvrt. en einginn man epter settr til giallda edur greidzlv edur nockra jardarinnar skylldv upp at hallda edur svar fyrir at giefa. Sva og vm alla adra hans peninga fasta og lavsa frida og ofrida hvar sem þeir[1]) stædi verndarlauser og forstôdulavser sva einginn man syndi nockurt lôgligt halld vpp a til vmbods edur eignar. beiddi fýrr nefndr sveirn adr nefndañ finnboga jonsson logmann hier dom yfer at nefna. kom þar frām bref med dandimanna jnnsciglum sva latandi at svmarlidi eireksson hafdi gipt og kvongad nefndañ sveiu son sinn med jordvnni grvnd j eýiafirdi og ollvm odrum peningum fostum og lavsvm sem sveini hafd(i) til arfs fallit epter eirek heitinn loptzson fôdrfôdr sinn. var þar og annad bref vpp lesit vnder godra manna jnnsciglnm sva latanda sem morgvm dandimonnum er adr vitanligt at sveirn svmarlidason var dæmdr af .xij. lôgrettumonnum á alþingi lôgligr erfingi og eignarmadur allra þeirra peninga sem att hafdi eireknr heitinn loptzson fôdrfader hans og til arfs fell epter hann. Nv fyrir þann skulld at fyrir alldrs saker og giptingar er at lôgvm skýlldvgt at sveirn svmarlidason taki uid fee sinv sem lôgmal vtt visar. en vier eigi fvllkomlig sannindi a vitum hver edur hverer hans lôglig vmbod hafa haftt a meirvm peningvm ednr minnum. þvi litz os þo at sva kvnni at verda ath eingin vmbodsman vili til koma nockvrn reikningsskap at gera nefndum sveini. edur hans arf og peninga vtt giallda at epter lôgbokarinnar ordum og þvi atferli sem þar til heýrer megi hver madur sina peninga frialsliga og rettiliga at ser taka þa hann kann hitta heimilldarlausa og forstôdulausa helldr en þeir forsomizt honum til skada þo vmbodsmadur vili eigi edur kvnni eigi til koma. edur nockura afhending a gera. sorv þar þa tvan lôglig vitni fyrir lôgmanninvm at þeir vissv at eirekr loptzson hiellt og hafdi og ser eign(a)di jordina grvnd j eyiafirdi. med finnastôdvm og midhvsvm. hollt j

[1]) þeim, frumritið.

hlidar kirkiv sokn. krossanes hid ýtra. ꝺ́ꝺ́. aslaksstadi. bitrv. ýtra samtýni. kollgerdi. j ꝺodruallaþingvm arnbiargarbreckv og hvamm j arskogsþingnm. grvnd. kross og hellv. j vallaþingvm. hals og hamar. skalldalæk og sockv. j hrafnagilsþingvm jordina teig. veturlidastadi j hnioskardal. part j vaglaskogi. víjk j flateýiardal og hann tok af ollvm þessvm jordvm sem fleirum odrvm leigr og landzskýllder þa hann lifdi og engvm vissv þeir hann þessar jarder selia edr bvrt fà og þa hefdi stadid med þessvm jordvm. sva eirekr atti heima ꝺ́ꝺ́ grvnd og annarsstadar. marger og mikler peningar frider og ofrider. kýr og ǽr. vxar og gelldingar. hros og hestar med þessv eýrna marki og einkennum sneidder helmingar à badum eýrum a navtvm og savdvm. en à odrv eýra à hrossvm. ꝛavf hægra eýra a hestvm. þvi fyrir þessi oll fyrr skrifvd proff og vitni leidd og fram komin og sva fyrir[1]) allar þær greiner epter logbokarinnar ordnm sem hier at lvta vnder vort doms atkvædi hofum vier fvllvliga dæmt svein svmarlidason ꝛettiliga og frialsliga mega at ser taka nv j fardogvm og hier epter allar þessar greindar jarder sem eirekur hefer att sva sem lôgligr eignarmadnr þo einginn logligr vmbodsmadur til komi at lvka edur afhenda. ef eigi synizst vndan hafa geingid med logligri eign edur vmbodi ednr nockuro lagahallde. en vm alla þa frida peninga sem stadith hafa med greindvm iordvm. navt og savdi. hross og hesta sidan eirekr deydi sem sveirn lætur sveria tvav lôglig vitni at med þessv eýrnamarki og einkennvm stodu og sva alla þa ofrida peninga sem hann fær vitni til at eirekur hafi att skal hann fr(i)alsliga mega at ser taka. vtan sa ser kallar syni edur vænizt eign edur vmbodi edur nockurru lagahalldi og vinni at lagaeid ad hann hvgdi ser þann heimilldarman logligan vera. og sækizst þa at lôgum. en vm þav onnur kugilldi sem sveini þiker fleiri stadit hafa med jordvnvm en hann fær vitni til sem fyr skrifat er. þa sæki hann þav sem annan arf edur skvlld epter logvm. og at sva profvdv mali samþyckti finnbogi jonsson logman þenna vorn dom og þeir

---

[1]) á spássíu.

adrer þingmenn sem þar voro saman komner. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnscigli fyrir þetta domsbref skrifad a grvnd j eÿiafirdi fimmtadaginn j fardaga vikv[1]) a sama ari sem fyrr seger.

---

511. 24. Maí 1486. í Björgvin.

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 468 „Ex transscripto monasterii thingeyrensis accuratè".

Þat giorum vid eirik amundson laugman j þrandheim ok andres amundson æ voppn godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi. at vid hofum siet ok yferlesit opit bref þorleifs biornsonar med heilu ok oskoddu hangganda jnsigli suo latanda ord opter ord sem hier seger.

[Hér kemr Böðvarshólabréf gert í Björgvin 25. Febrúar 1486, Dipl. Isl. VI, Nr. 500].

Ok til meiri stadfestingar hier vm settum vid fyr nefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta transkriptabref er skrifat var vt til brædra j biorguin miduikudaginn næstañ fyrir helga likams dag þæ er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusund cccc. lxxx ok vj ar.

---

512. 26. Maí 1486. á Barði.

Haldór Brandsson býðr upp ánefnda peninga kirkjunni á Barði í Fljótum í þann reikningsskap og portio, er honum bar að svara fyrir sig og Brand Haldórsson föður sinn til móts við önnur systkin sín.

Eptir skjalabókinni í Landsskjalasafni 94² í 4to bl. 19 a—20 a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref er Halldor Bydur vpp peninga.

Þad giorum wier Arne Thorsteinsson. Thorsteiu Brÿni-

---

[1]) þ. e. 25. Maí.

olfsson. Oddur Gunnarsson og Jon Hallsson Godum monnum vitanligtt med þessu ockar opnn Brefi þa lidit var fra Gudsburd ꝏ iiij^c lxxx. og vj Ar. æ Bard(e) þar j kyrkiune æ faustudaginn j fardogum vorum vier j hia saum og heyrdum æ ad Halldor Bond(e) Brandsson liet þar vplesa suo latande skra sem hier seigir.

Eg Halldor Brandsson Byd wp(p) hier j dag suo fellda peninga kyrkinne æ Barde j fliotum j þann Reikningsskap og portio sem mier Ber ad suara hennj medan̄ eg hiellt bard suo og fyrir þann Reikningskap er mier Ber ad suara fyrir fandur minn Brand Halldorson medan hann hiellt greinda Jord Bard til mots vid onnur syskin mıȷn. Er þad fyrst Jordin̄ akrer er hier liggur j Bardsþingum fyrir xx^c til panta og lausnar vid mig edur mıȷna Erfingia epter mig komande þeim til hallds og medferdar sem kirkingoss æ ad hallda epter logum og þar til eitt malnytu kugillde er Baudvar finnsson gaf vnder Sigride konu sıȷna og enn þar til iij^c j odrum þarfligum peningum. Byd eg mig til ad hallda anll kirkiunnar goss æ Barde sem mier Ber epter gomlum vana og ollum þeim hættj sem maldage kirkinnnar vtvıȷsar og adur hefur verit sett og skipad af konge og erke Biskupi ad þar sem Bændur eiga halft heimaland wnd(er) kyrkiur edur meira þa eiga Bændur ad hallda oll kirkiunnar goss epter maldogum kirknanna Þui fyrir Byd eg ollum monnum lærdum og leikum gripa edur taka hafa edur hallda edur nauckur skipt(e) giora æ minni eign edur þeim peningum sem mer Ber med Riettu ad hallda edur Hrafne synj mıȷnum. hef eg golldit vmbodsmonnum Biskups Olafs xv^c j vtlausner med þuj hann hefur gist hia mier tuisuar. helld eg þessa peninga luckta j portionem kyrkiunnar þui mier þickir Biskupsgistingin̄ helldur eiga ad takast af kyrkiunnar peningum enn mıȷnum. Wil eg hallda þuj vndir xij manna dom vj presta og vj leikmanna nær sem Biskupinn will.

Talade og Halldor Bonde sialfur nær þuj sem skrain̄ vtvıȷsade. sagdist allt þad hallda vilia sem hun til segde og sagde þad sıȷn ord vera fullkomliga.

Og Til sannindа hier (vm) setium vier fyrnefnder menn wor Jnsigle hier fyrir et cetera.

---

513. 30. Maí 1486. í Skriðu.

Margrét Eyjólfsdóttir afhendir Magnúsi Magnússyni jörðina Skriðu í Reykjadal með tilgreindum ítökum og landamerkjum.

JSig. 66 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali collatum. Sendt frä Syslum(anne) Jone Benedictssyne 1740 um haustid. mier til Kaupenhafn". Lýsir Jón innsiglum bréfsins. — MSteph. 27. 4to bls. 461—465, skr. 1719 „Ex Membrana", og er það í bók þeirri, er átt hefir og að miklu leyti ritað Benedikt lögmaðr Þorsteinsson, faðir Jóns sýslumanns, og kölluð er Svartskinna.

[Kaupbref Margretar Eyolfsdottur. at hnn selldi Skridu Magnussi Magnussyni med anllum þeim ummerkium sem þar thill heyra.[1])

Þath giornm uier Þorsteinn grimsson. tnmas jonsson. jon jonson. Olafr sigurdson. hakon guidleiksson godum monnum uiturligt med þessu norn opnn brefi. þa et lidit nar fra hingatburd vors herra jhesu christi þussund. cccc. lxxx. vj ær. ᾶ þridiudaginn næsta fyrir dýradag j fardagauiku j skridu j reykiadal vorum uier j hia sanm ok heýrdum ᾶ ord ok hañdabañd þessara manna magnus magnussonar af einne albu ok margreita[2]) eyiolfsdottur af annari þæ et fijrgreind margriet afuente adr nefndum magnusi jördina skridn j reykiadal i mulaþingum til fullrar[3]) eignar so sem þeirra kauppbreif[4]) utuisar med ollum þeim gognum ok giædum. hlutum ok hlunneñdum sem þessare fýrnefndre jordu Skridn hefdi fylgt at fornu ok nyiu ok hun hefer

---

[1]) [stóð utan á frumritinu; landamerkia og giorningsbref vmm Skridu j Reikiadal 27. [2]) Margrietar 27. [3]) 27; þetta orð hefir verið máð eða fúið úr frumritinu 1740, svo Grunnavíkr-Jón les: f[rial]srar. [4]) -bref 27.

fremtz eigañdi at ordit j sinn riettann mala epter bonda sinn hrafn branzson. Sagdi þrattnefnd margreit[1]) at Skrida ætti afriett at hurdarbaki ok þar allañ reka fyrir þuj afriettarlandi. vj. uikna uerk j eingibacka. tuegia manadar beitt j husabacka. enn um heimaland j skridu segdj landamerkiaskraen[2]) til lañdamierkia[3]) ut fra skridu. enn manalækr sudr fra skridu ok þa gardr ur lækiarbotnennm ok fram ȷ þuergard. ok æ þesse landamerki ridu vier oll[4]) samañ ok sagdi margreit[5]) eẏiolfsdotter alla þessa landareign jtaululausa vera. ok steckr hefdȷ uerit ǿ Steinstaudum ok æ[6]) Smiorholum fra Skridu ok hefdi eingi at fuñdit. ok þesse landamerki hiellt ok hafdi hrafn gudmundzson logmaun. brañdr halldorsson. biarne branzson. hrafn branzson logmann ok hielldu sina eign ǿ medan þeir attu ȷordina skridu. ok so sagdizt hun hafa haft ok halldit sidan hun vard eigandi at skridu ok sagdi at þesse landareign mundȷ alldri nerda suarin af tueimur skialigum monnum uñdañ ȷordune Skridu hiedan j fræ. taukuz[7]) þau þa hauñdum saman j þessare landareign fram vit þvergard fyrir framan Smȷorhola magnus magnusson ok margreit[8]) eẏiolfsdotter ok afueñte med hañdabande til fullrar eignar ȷordina Skridn med þessum ollum adrnefndnm landamerkium sem adr voru greind.

Ok til sanneñda hier vm settum uier fíjrskrifader menn vor jnncigli fyrir þetta afuendingarbrief er[9]) skrifat var ǿ draflastaudum ȷ hnioskadal[10]) midvikudaginn j siouikna fardaugum ǿ sama ære sem fẏr seger.

Þetta Bref hef eg Magnus Jonsson logma[nn sied og yfer[11]) lesid. og virdest mier epter Bokarinnar texta giört[12]) j[13]) L[andabrigdum[11]) siotta þui ad so profudu. hallde Biorn Magnusson [effter þessu skiale[11]) inn til þess og so leinge. þad er eij med logum og Riette til baka [geinged.[11]) Skrifad ad Mukaþuera. þan 4 Septembris 1680.

Magnus Jonsson eh.

---

[1]) Margret 27. [2]) Sbr. skrána frá 1263, DI, II, Nr. 2. [3]) Svo 66; -merkia 27. [4]) aller 27. [5]) Svo 66; -griet 27. [6]) sl. 27. [7]) Tokust 27. [8]) -griet 27. [9]) ed 27. [10]) Fnioskadal 27. [11]) [27; hefir verið ólæsilegt orðið 1740, þegar Grunnavíkr-Jón skrifaði 66. [12]) 27; sl. 66. [13]) sl. 27

Dette forshrefne sambtycker Jeg med Herr Logmanden Magnus Jonsson. Muncketverae d. 22. Augusti Anno 1689.
Christian Müller.[1])

[Ad framann og ofannskrifad sie ordriett samannlesed vid sinn Original medkienna underskrifader ad Christnese d. 3. Julij Anno 1719.
Gudmundur Hallgrijmsson. Olafur Gudmundsson.[2])

---

514. 31. Maí 1486. í Hrossholti.

Ketill Ormsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um andvirði hálfs Arna(r)stapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar i 4to, nú i Landsskjalasafni 94[2], með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier[3]) Skwle Þordarson og Þollǻkur Ottarsson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu brefe (ad vid) sǻum og heyrdum ǻ ord og handaband þessara manna herra Halldorz Abota a Helgafelli. og Kietilz Ormssonar. ad so fyrir skildu. ad greindur Kietill Ormsson medkiendi ad hann hefdi fvlla og alla peninga vppborid so sem honum vel lijkar og anægist fyrir Jordina halfa Arnastapa er liggur j Breidawijk j knarrar kirkiusokn. epter þui sem j kaupi þeirra var skilid. og þui gaf greindur Kietill opttskrifadañ Abota Halldor olldungiss kuittañ og akiærulausañ vm̃ fyrgreintt Jardarverd fyrir sier og sijnum ollum epterkomendum.

for þessi giorningur fram̃ i hroshollti j Eyiahrepp miduikudaginn j fardagavıȷku þa lydit var fra hingatburd vorz herra 1486.

og til sanninda hier vm̃.

---

1) Þessar áskriptir lögmanns og amtmanns stóðu utan á bréfinu.
2) [stendr aptan við afskriptina í 27. 3) Svo.

515. **5. Júní 1486. í Heydölum.**

PRÓFENTUBRÉF Arnbjarnar Guðmundssonar og Höllu Magnúsdóttur konu hans, þar sem þau gefa Sveini presti Jónssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4430 „Epter Transscripto 14. gamallra Skriðuklansturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad transscriptum xi. Skridnklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. Septembris 1697“ (= b). Neðan við afskriptina stendr: „Framan skrifad bref er skrifad a kalfskinn med heilum hangande Jnnsiglum fiórum“.

Ollnm monnum þeim[1]) sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Þorsteinsson. Sveinn Jonsson. Arnoddur[2]) Jonsson prestar. Þorvalldur Sigurdsson. Arne Þorsteinsson og Þorgeir Jonsson kvediu gudz og sina kunnigt giörande. ad þá er lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud attatiger og sex ár á Arnallsstöðum[3]) j Skriddal j Mula kirkinsokn. föstudaginn næstann epter festum corporis Christi[4]) vorum vier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessarra manna sira Sveins Jonssonar af einne álfu. enn Arnbiarnar Gudmundssonar af annarre og Hǫllu Magnusdottur konu hans at svo firir skildu. at fyrrskrifadur Arnbiǫrn Gudmundzson og Halla Magnusdotter gáfu adurgreindum sira Sveini Jonssyne med sier j profentu fimtiger[5]) hundrada til æfenligs frammfæris j svo vordnum peningum sem hier seger.

Jn primis þriatiger hundrada under siálfum sier. er hann átte ad giallda nefndum Arnbirne j jardarverd firir jordena Arnaldsstade. voru þar j skilen .xx. malnytu kugillde. og [tiu hundrud[6]) j fridum edur fridvirdtum peningum. og þar til þrettan[7]) malnytu kugilldi og siau[8]) gelldfiár hundrnd. Hier [i mot[9]) skilde þrattnefndur Arnbiǫrn sier og optnefndre konu sinne Hǫllu sæmelegt bordhalld til matar og

[1]) sl. *b*. [2]) Oddur, *a*. [3]) Arnalldsstödum *b*; „annadhvort er ad Arnalldsstader þesser hafa komed under klaustred, eda ad þetta bref hefur einnhvern vegenn slædst til Skriduklansturs“ (AM,). [4]) þ. e. 19. Mai. [5]) fimtige, *b*. [6]) x^c, *a*. [7]) xiij, *a*. [8]) siö, *b*. [9]) [a moti, *a*.

drýckiar hier med tvitugt vadmǻl þeim bǻdum saman. sumt betra enn gialldavod. sæng. skiæde[1]) og þionustu. Skyllde tittnefndur sira Sveinn eignast alla fyrrskrifada peninga. hvenær sem þau kynne frǻ ad falla þegar manadur er lidenn frǻ þvi sem þesse giörningur var giör. enn ef optnefndz sira Sveins kynne vid ad missa fyrr enn þesse þrǻttnefnd hion fielle frǻ. annad edur bæde. þǻ skyllde þad þeirra sem epter lifde eignast helming af þessum[2]) fyrrskrifudum peningum med sama fridleika sem innkomu. enn alla peninga ef bæde lifa hann. Kynne og svo til at bera ad erfingiar þrattnefnds sira Sveins [hefde ei[3]) peninga til. hverke frida nie ofrida. eda villdu þeir ei giallda ut greinda peninga tittnefndum hionum. þǻ skyllde þau eignast jafn mikid upp j jördena Arnallsstadi j Skriddal. sem þau briste ǻ fyrrskrifada peninga. Skyllde ǻdurgreindur Arnbiörn eignast siǻlfur liostoll sinn. og konu sinnar.

Og til sannenda hier um setium[4]) vier fyrrskrifader[5]) menn vor innsigle firir þetta profentubref skrifad j Heydolum j Breiddal in festo Bonifacij Episcopi Martyris ǻ sama ǻre sem fyrr seiger.

---

516. 8. Júní 1486. í Tröllatungu.
4. August 1537.

SKRÁ um eignir og afhendingar staðarins í Tungu í Steingrímsfirði í tíð fimm presta, er þann stað héldu.

AM. 262. 4to, bls. 24—26, skrifað fyrir Odd biskup Einarsson 1593.

Anno domini m⁰ cd⁰ lxxx⁰ vi⁰ in festo sancti Medardi og Gildardi voru þessir menn j mǻt nefndir af Sira Sigurdi Jonssyne er þa var officialis: Sira Þorstejrn Þorarinsson er þa var profastur. Sira Sueinn Helgason. eyolfur diakne Helgason. Gudmundur diakne Jonsson. Jon Þordarson.

---

[1]) klæde, *a.* [2]) sl. *a.* [3]) [hefdu ecke *a.* [4]) settum, *b.* [5]) fyrrnefnder, *b.*

Gudmundur Loptzson. leikmenn. mătu þessir fyrgreindir mătzmenn enn[1]) Sira Jon halldorsson tok vid kirkiunne j tungu j Steingrijmsfirdi (kirkiuna) fyrer viij.c enn stadinn sialfañ med øllum vthvsum smam og storum fyrer halft xiij hundrad med fyrnefndz Sira Sigurdar Jonssonar officialis samþycke.

Suo micler peningar voru stadarins j tungu j Steingrijmsfirdi þa Sira Jon Halldorsson tok vid. enn Sira Oddur Sueinsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gilldar. fiorda alsgelld. fimtta afgomul og vr ij tennurnar. ij naut veturgomul. xij ær. iij sauder veturgamler. ij lambgimbrar. íj hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem innann gatta iij vppistodu kierølld ok x trog forn. ıx bollar. iiij spæner. eina skijdaskur vondur. v triediskar fornir. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. sæñg. pall. torfskiere vondur.

Suo miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirdi þa Sira Jon Palsson tok vid. enn Sira Jon Halldorsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gamlar og fiorda vng. iij asaudar kugilldi. ij hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem jnnan gătta iij vppestodu kierølld og ecki mathelld og x trog forn. ıx bollar. iiij spænir. einn skijdaskur vondur. v triediskar forner. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. vond sæng. păll. reka vond.

So miclir peningar voru stadarins j Tungu j Steingrimsfirdi þa sira Oddur Runolfsson tok vid. enn Olafur bondi Gudmundzson afhenti.

J fyrstu iiij kyr gamlar. ein suartskiolldott. ønnur bleikskiolldott. þridia raud og var hÿrnd og fiorda huijt og var hirnd. þessar allar voru golldnar prestinum medan ec var hia honum. sem gud hans sal nadi. iij asaudar kugilldi og voru flestar allar godar ærnar j þessum kugilldum.

c skiolna keralld fyrir ij.c fyrir ij hross. annad vngt enn annad gamalltt. iij vppestodu kierolld afgomul. eitt med iij giordum. annad med v giordum. þridia vppgefid og til

[1]) Svo.

einskis. þuiat þad var suo medan eg var þar. x trog forn. ix bollar og var ecki heill vtan einn af þeim. iiij spænir fangalitlir. einn skijdaskur forn. saug var og micid til vtslitin. v triediskar fornir. pottur gamall er liggur j pund. ketilhrof forn(t) med xiij hrærum og iiij botum og hefur eingin gagn af. halfkanna forñ. torfskiere.

So miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirdi. þa Biorn Þorleifsson afhendti enn Sira . . . . .[1]) Halldorsson tok vid.

J fyrstu ij kyr. ônnur xvij vetra. enn ônnur xviij. var veturgamalltt naut bætt ofan ǻ adra. enn iiij saudir veturgamlir ǻ adra. xij ær. skip fyrer ij.c

Suo micid jnnan gatta. syrukieralld og tekur hundrad skiolur. iij kierolld ecki mathelld og lǻ ǻ einu fimtiger enn ǻ ôdru xxx. ǻ þridia la xx fiordungar. x trog. x bollar. v diskar. v spænir fangalitlir. pottur godur og gamall. kietill vppgefinn suo sem mælisketil(l). halfkanna vppgefin loklaus. sængurleppur forn. torfskiere. skijdaskur.

Suo miclir voru stadarins peningar j tungu j Steingrimsfirdi þa Sira Ellendur afhendti. enn Asmundur prestur medtok.

Jn primis iij kyr og v ær med lombum. ix lambskotur[2]) voru valla mergiadar. ij saudir gellder. tuævetur og þrevetur. skylldi þad vera sauderner ij og ærnar allar med einum veturgômlum. ij kugilldi og ecki betur.

Jtem suo micid jnnan gatta. c skiolna ker gamalltt og sterckt og ij sǻer gamlir. liggur ǻ odrum xi. enn ôdrum vel xx. pottur godur. stockur[2]) og byrda. x trogskrifl ærulaus med ôskutrogi. x skalir med iij brotnum. ix skierdiskar vondir. vj fôt[3]) fanýt med ij bættum. iiij sponbreinglur. iiij vp(p)giordar kierolld fuiñ og fanyt fotuskrifli. sængar spior.

Skrifadur j Tungu j Steingrimsfirdi a laugardaginn næstan epter Petursmesso vm̄ sumarid. Anno Salutis m d xxx vij.

---

[1]) eyða í hdr. fyrir nafninu. [2]) Svo. [3]) tvískrifað í hdr.

517. **19. Júlí 1486. á Munkaþverá.**

Bréf Einars ábóta á Munkaþverá um gjafir hans til Stígs Einarssonar frænda síns.

AM. Fasc. XXVIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3302.

brief um peningagiof Einars abota a Munkaþuera
Stige brodur sijnum.[1])

Þat giorer ek broder einar med guds nad aboti æ munckaþuera godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ek hefi feingit stig einarssyne frænda minum til fullrar eignar ku ok gellda kuigu. fiortan ær ok þriar geitur ok eirn kapal. Jtem j ofridu þriar sængr ok fornt æklædi norrænt ok annat nẏt. halfrar fimtu tunnu kerald. erkur tuær litlar. eina kistu þa sem hann hefer. kaunnu ok munnlaug ok pott. linduk med ull handklædi. x keröld ok .x. trog. sex skiolna ketil þo bættur se. hefer ec haft jord hans jllhugastadi um tuo ár ok lugt ecki laudskylldur. hefer ek gefit greindum stig einarssyne alla þessa fẏrrskrifada penninga til obrigdiligrar eignar sma ok stora. Ok til sanninnda hier um setti ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat æ munckaþvera miduikudaginn næsta fyrir thorlaksmessu æ sumarit. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud attatiger ok sex ar.

---

518. **1. September 1486. á Hrafnagili.**
4. Júní 1487. á Þverá.

Tylftardómr, útnefndr af Finnboga Jónssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi, um ákærur þeirra feðga hvors til annars Sumarliða Eiríkssonar og Sveins Sumarliðasonar, einkum um arf eptir Eirík Loptsson, er Sveinn kallaði til á hendr föður sínum.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Apogr. 160, eptir frumriti, með hendi Páls Hákonarsonar og leiðréttingum Árna Magnússonar. „13. göt eru á brotinu nedan á bréfinu. en jnnsiglen eru öll burtu“. Frumritið hefir verið fúið, þegar Árni lét afskrifa það.

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda pall brandzson. hauskulldr arnason. arne einarsson. brýniolfur magnusson. uernad[1]) einarson. þoralfur oddzson. ari sýgurdson. asgrimur hallzson. helgi gudmunzson. olafur helgason. þorle(i)fur haldanarson og jon þorbiarnarson. Q. G. og sina kunnigt giorandi. at þa lidid war fra hingatburd wors herra jhesu christi þushundrad fiogr hundrud. attatiger og sex ar. ꜵ faustvdaginn nęsta fyrir mariumessu enu sidari æ hrafnagile j eýiafirde wornm vier j dom nefnder af erligum manni finboga jonssyni logmanni nordan og westan æ islandi. at dęma millum þeirra sumarlida eiregssonar og sueins svmarlidasonar. wm þęr ækęrur er huor þeirra kięrde þar til annars epter þui sem þeir haufdu þar med fullu handabandi adr under dom lagid og suo ei sidr j þí sama handabandi þann dom lofad at hallda sem þeir dandimenn dęmdu er greindr finbogi þar til nefndi vm allar þęr akięrur fyrnefndra manna j mille sem huor mętti til annars tala og kięra epter logum. kięrdi sumarlidi. j fýstu þad til sueins at hann sagdizst hafa giefid fyrir hans skuld fim maunum mat eirn wetur sem var kuina sueiñs og þionustukona med henni og þrimnr sueinum og suo sagdizst svmarlide hafa gefit annare konu mat um tolf manadi æ uegna sueins. sagdizst og sumarlide hafa lagt til festarauls sueins [ko]st[2]) og drýkiarfaung og uilldi þar og peninga fyrir krefia. j annare grein kięrdi sumarlide þat til sueins. af wegna eýuindzs eýuindzssonar. j sno mata. at sumarlide liet þat bref upplesa suo latanda at eirekur loptson hafdi gefit greindum eýuindi til kuonarmundar tuttugu hundrud. var þar og annad bref upplesed suo hliodanda at fýr sagdr eyuindr hafdi feingid þesse saumu tuttugu hundrud sumarlida til eignar þui hann sagdizst ecki hafa feingid af eireke fyr greinda peninga. j þridiu grein kięrdi sumarlide til sueins

[1]) Svo. [2]) „*kost* lego. *st.* er læselegt“ (AM).

at hann hefdi at halda jord ýtra samtýne. j krǫklingahlid er hann sagdi sira jon peturson hafa feingid sier til fullrar eignar. sem þat bref birti og utuisade er sumarlide liet upplesa og suo hliodadi at nefndr sira jon medkendizst at hann hefdi feingid optt nefndum sumarlida til eignar jordena ýtra samtyne j krǫklingahlid. hier j moti kięrdi fyr nefndr sueirn til sumarlida eirekssonar og utkrafdi ath hann skýlldi sier giallda. og rettan reikningskap af ath giora hversu[1]) mikla peninga sumarlida beri sier med laugum aptur ath giallda. og suo ath sýna med logligum uitnum edr skilrikium h(v)ersu huer peningr hefdi greizst eda [go]lldizst edr ath logum undan geingid af aullum þeim peningum faustum og lausum sem sumarlidi hafdi ath sier tekid þa hann j arf settizst æ uegna sueins sonar sins epter eirek heiten loptzsson æ grund j eýiafirdi og annarstadar þar peningar eireks saman stodu utan gards edur (æ) audrum hans buum heimti sueirn þa ath sumarlida og fram sagdi at sumarlidi hefdi ath sier tekid epter þrattnefndan eirek æ sinna uegna. sem uar fýrst buid og gardinn grund med aullum þeim gozsum er þar saman stodu og audrum hans gaurdum þar hann hafdi bu og peninga vppæ. Reiknade sueirn ath þann sama tima sem sumarlidi fyrst ad sier tok og j arf settizst epter tit nefndan eirek frafallinn at þa hafi stadit med hans buum meir en attatiger kua og meir enn fiogr hundrut asaudar. fiogur hundrud gelldings edr meir. hundrat gelldra nauta edr fleiri. ei fęrri enn t(u)au hundrut kapla. fiǫgr hundrud uętta smiǫrs edr meir med audrum þeim kosti sem þar hefdi saman stadit og buunum hefdi til heyrtt. Sextige huda eda fleiri. meir enn. xx. uoder. fiorutigi sęnga eda betur. wopn og týgi uppæ fiorutige manna nema fleiri hefdi uerit. þar med husbunat og bordbunat. gull og silfur. Ꝯed audrum þeim ofridum peningum sem eirekur hafdi att. Ꞓnn utan gards med iordum eireks fyrir nordan auxnadalsheidi reiknadi sueirn at stadit hefdi meir enn attatiger kugillda og hundrat kugillda. willdi sumarlidi þa j þui sinne hier j moti eingin lagasuaur til gefa og ei naukur prof edr uitni

[1]) haversu, Apogr. eptir frbr.

syna edr fram leida upp æ nokra uirding um arf og peninga attekt epter eirek loptzson og ei helldr um huort naukur peníngr hefde ath logum undan geingit j giolldum edr greidzlum af þeim peningum sem hann hafdi at sier tekit a uegna sueins sonar sins epter optnefndan eirek lopztson. Nu og at huorra tuegia ækęru fram sagdri brefum og skilrikium skodudum og ẏferlesnum er[1]) þar fram kvomu dęmdum wier fẏr nefnder domsmenn. j fyrstu at sueirn skẏllde giallda sumarlida tiu hundrud fyrir þann mannakostnad er sumarlidi hafdi haft æ wegna sueins. enn fyrir þa akęru sumarlida er hann kęrdi æ wegna eẏvindar eẏvinzssonar og fẏrgreind er. dęmdum vier ath sum[arlidi he]fde afent þrattnefndum [su]ein[e] og aptur lagid undir riett laga ransak aull þau bref og skilriki er sumarlidi hafdi at sier tekit og hallda giordi æ wegna sueins epter eirek loptzsson og e[f sueir]n feinge þa eingen bref edur uitne til ath eirekur loptzsson hefdi þessa tittnefnda skulld lukt edr kuittun fyrir feingid uegna þrattnefndzs eẏuindar. þa skẏllde þrattnefndr eẏuindr sueria lẏritareid fyrir kongs umbodsmanne j wodlaþinge huersu mẏkla peninga hann hefdi uppbored af eirěki loptzssẏni fyrir optt nefnda giof og suo þat at hann hefdi aungva kuittan edr sattmala giort uit tittnefndan eirek wm þesse greind .xx. hundrud. og ef eyvindr sueir[2]) þenna bokareid sem nu er gr[eint]. þa dęmdum wier svein skẏlldugan ath giallda sumarlida suo morg hundrud sem eẏuindr suer til at hann hefer eigi uppbored. af þratt nefndum eireki med fullum abata þar til eirekur deẏdi og sumarlida bar her suar fyrir ath hallda. Ꞓn ef eẏuindr sueir[1]) ei þenna bokareid þa dęmdum uier þessa akięru sumarlida og eyuindzs eigi k[rapt ha]fa[3]). Ꞓn fyrir þann skulld at eingin uitni ath giof edr kaupi leidduzst fyrir oss æ wegna sira jons petursssonar ath hann hefdi nokurn tima att jordina samtẏni j kręklingahlid. Ꞓnn þat hafdi suarid uerid af tueimur skilrikum wottum ath þessa saumu iord hefdi haft og halldid og sier eignad eirekur loptzsson. þa hann lifdi og hun fiell j arf epter eirek med audrum peningum dęmdum

1) „er, nisi fallor, exaratum fuit" (AM.) 2) Svo. 3) „forsitan scriptum erat: *eickert afl hafa*" (AM.)

nier ath suo profudn j þui sinne. suein aungra snara skýlldugan fyrir þessa akięru sumarlida eirekssonar wm adrnefnda iord samtýni. Ɛn fyrir þann skulld ath snmarlide nillde einge laga s(n)aur til gefa nm adr greinda akęru sueins sonar sins og eingen prof leida bref edr skilriki til sýna um nanckra wirding edr attekt æ saugdnm peningum edr huersu[1]) e[dr] hnort naukur peningr hefde undan geingid ath lognm edr j nockurn handa mata þan sem snmarlida bęri ecke ath logum suar fyrir ath gefa edr reikningskap af ath giora. stendr sno skrifad j texta logbokarinar ath ef madr andazst og sie arfar j omegd skal sa ueita word bornum og fie er arfe er nęstur. hann skal uirda lata þat fie vj. skynsama men og hafa uitne uit uid hueriu hann tekur. Ɛn ef hann sezst j ouirdan eýri þa skal hinn vngi madr hafa fie sitt suo mikid sem hann fęr vitne til og allan auoxt a fie sinu. Ɛn ef hann hefer ei witne til leggi hin fram slikt er hann uill og sueri ath fullan eid ath þa hefer hann slikt sem hann æ og .ij. skilriker menn med haunum. Nu fyrir þessar greiner og fleire adrar þęr ath luta under uort doms atquęde dęmdum uier sumarlida eireksson skýlldugañ ath leida tuan fullnadar uitne edr lauglig skilrike til syna huersu mýkla peninga ath laugligre wirdingn hann hefer ad sier tekid epter eirek loptzson. fasta edr lausa a uegna sueins sonar sins edr huersu þeir hafa greizt edr golldizst edr ad laugum undan geingid optnefndum sueine. skýllde sumarlide þesse uitne leida fyrir finnboga jonssýne laugmanni æ grund j eýiafirde a laugardaginn nęsta epter krossmessu wm haustid þa nęstkomanda. en ef sumarlide leidde þa eigi þesse uitne. Þa dęmdum vier hann skýlldugan ath giallda og fram ad leggia vnder sinn reikningskap suo mýkla peninga sem hann uill og sueria þa j sama stad og deige fyrir nefndum finboga fullañ bokareid og tueir skilriker menn med haunum ath sueirn hafi þa slikt sem hann æ og sumarlidi uard haunum skýlldugr ath giallda epter laugum af arfui epter eirek lopzsson. Ɛn ef sumarlide leider huorke þessi fýrsaugd nitne og ei suer hann þennañ greindañ bokareid suo sem fýr skrifad er. Þa dęmdum

1) hauersu, Apogr. eptir frb.

wier títt nefndan sumarlida eirekzsson skýlldugan ath giallda sueine sumarlidasýne suo mýkla peninga edr adra iafngoda j kum og am. uautum og saudum. kauplum. smiorum. hudum. sęugum. týgium. gulle og silfre og odrum ofridum peningum sem þrattnefndr sueirn hafdi adr framsagtt og heimt og krafid af optuefndum sumarlida med þeire anefndri grein og peningatali sem hier stendr skrifad j þessu uoru domsbrefi þui sueirn heimte alla þessa peninga at[1]) sumarlida suo wier heyrdum. skýlldu þeir lausapeningar sem sumarlide hafdi adr lukt og afhent sueine sýne sinum hier j reiknazst ad rettri tiltaulu og þar til skýllde sumarlide giallda optuefndum sueine suo miken auoxt af titt nefndum arfi epter eirek loptzsson sem logbok skipar og skýlldar þeim ath giallda er helldr og sezst j ouirdan omagaeýre mote laugum. skýlldu þesser aller peningar gialldazst ath þrenum saulum. fyrst at mikelsmessu. aunad ath weturnottum en þridia at nęstum fardaugum.

War þesse vor domur uppsagdr sumarlida eirekzssýne og sueine sumarlidasýne aheyraundum og maurgum audrum godum maunnum nęrverondum. samþýkte adrnefndr finnbogi jonsson logman þenna vorn dom med oss. þui sette hanu sitt innsigle med worum innsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ þuera j laxardal a nęsta dag fyrir festum bonifacií episcopi ed[2]) martiris. anno domini. ꝏ⁰. cd⁰. lxxx. septimo.

---

519. 2 Nóvember 1486. á Reynivöllum.

VIRÐINGARBRÉF um kirkjugjörð á Reynivöllum í Kjós.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 1, frumrit á skinni skemt af fúa, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2442 með hendi Árna Magnússonar, og hefir bréfið þá verið allæst. Afskript sina segir Árni gerða „accuraté satis".

Bref wm kirkiugiord æ reyneuollum.[3])

Þath giorer ek a:ne prestr snæbiarnarson officialis

---

[1]) ꝺ̈ stóð í frbr.; Árni leiðrétti. [2]) Svo. [3]) „So stendur utan a brefinu med hendi ecki riett gamalle" (AM.).

heilagrar skalholltzkirkiu j mille huitar j borgarfirde ok helkunduheidar skalholltzbiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu minu opnv brefi at þa er ek reid j mitt profastdæme nidri wm gullbringu kom fyrir mik sira nikulas arnason sem þa hellt reynevallar stad j kios. beiddj hann mic ok krafdj vpp æ laganna vegna at sia þar at kirkiunne ok stadnum er hann villdj standa sinne kirkiu reikningsskap. kalladj ek til med mier sex skælega menn presta ok leikmenn. hafdj hann latid giora kirkiuna ok stadinn þa hann tok med. var þa kirkian giord fyrir þriu hundrut. enn stadurinn fyrir fimm hundrut. Jtem giordum vjer þa kirkiuna fyrir tuttugu hundrut enn stadinn fyrir fimtan hundrut. atti kirkian at vera med golfi ok beckium. ok aull vnder hellu. fell þa aptur seytian hundrut fyrir kirkiubota.[1]) enn tiu hundrut fyrir stadarbota.[1]) hier med lagdj adrgreindr sira nikulas kirkiunne. tiu hundrut j bokum ok messuklædum. Jtem stod þa epter j porcio ok mortuaria tuttugu hundrut. var fyrgreindr sira nikulas hier med aullungis kvittur wm allan fornan reikningsskap kirkiunnar æ reyneuollum fra þui er hann tok stadinn ok framan til þess sem þa war komet. skylldj þesse fyrr greind tuttugu hundrut leggiazt kirkiunne til jnnstædu æfinlega hier epter þui hun var litil adr. skylldj þesse tuttugu hundrut lukazt j suó uordnum peningvm. tiu malnýtu kugilldi ok tiu hundrut j aullvm þarfligvm peningum fridvirtvm. Jtem var adr gomul jnnstæda vij kyr ok tuæuetur kuiga milk. ix ær tuæuetr hrutur ok .ij. hestar firir iij. merkr bader ok þath at auk sem skrifath stendr jnnan gatta. Ok til sannennda hier vm settj ek officialatus jnscigle fyrir þetta bref skrifath æ reyneuollum j kios fimtudaginn næsta epter festum sanctorum omnium anno dominj. ͦ. cdº lxxxº sexto.

---

520. 8. Janúar 1487. á Munkaþverá.

Vitnisburðr Stígs Einarssonar um kaup þeirra Einars ábóta

[1]) Svo.

á Munkaþverá og Magnúsar Jónssonar um jarðirnar Krukstaði og Arnarstaði í Núpasveit.

AM. Fasc. XXVIII, 7, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumritið var komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 177.

Þat giorer ec stigr einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok sex ar at einar aboti sendi mic til magnus ionssonar þess erindis at uita ef hann uilldi kaupa um jarðernar krukstadi ok arnarstadi j nupasueit. uoru þar med u kugilldi. skilldi magnus þau hafa ok jordena arnarstadi fyrir sina jord krukstadi er ligr j eyiafirdi j hrafnagilsþingum ok þar med .ij. kugilldi. sagdi hann abotinn at þar skilldi huor taka at sier sem stædi þessar jarder ok kugilldi at næstum fardogum. sagdi magnus jonsson at suo skilldi standa ok giort af sier. Ok til sanninda hier (vm) setti ec mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat a munckaþuera j eẏiafirdi manudaginn næsta epter hinn þrettanda dag jola are sidar en fẏrr seger.

---

521. 23. Janúar 1487. í Súðavík.

Vitnisburðr tveggja manna um gjöf Lopts Ormssonar til Jóns Jónssonar, er kallaðr var Murtason, á jörðunni „Svarbóli" í Álptafirði, og skyldi gjöfin snúast í fjórðungsgjöf eða tíundargjöf.

AM. Apogr. 835 „Ex originali nu innsiglalausum fra Sira Hannese ä Snæfiöllum" (AM.).

Þat giorvm vid olafur magnusson og jon jonsson godum monnum kunnigt med þesu ockru opnu brefe at vid medkennumzt at vid haufum sied og yferlesit og heyrt yferlesit opit bref loptz ormssonar med heilu og oskaudu hans innsigle so latandi at hann gaf ione ionssyne er kalladur uar murtason iordina suarbol er ligur j alftafirde j eyrarkirkiu sokn til frials foræđis og fullrar eignar vndan

sier og sinum erfingium enn under jon murtason og hans erfinga epterkomande skyllde þese hans giof snuazt j hans fiordungsgiof eda tivnd..rgiof. og til sannenda hier vm settum uid adr nefnder (menn) okur innsigle fyrir þetta uitnisburdarbref huert er skrifad var j sudauik þridiudag næstan fyrir festum babillum marci.[1]) þa er lidit var fra hingadburd vors herra jesu christi þusund fiogur c. attatiger og vii. ar.

---

522. **11. Febrúar 1487. á Egilsstöðum.**

Hálfdan Nikulásson selr, með samþykki Solveigar Nikulásdóttur móður sinnar, Guðmundi Einarssyni jörðina Alviðru í Oluosi fyrir jörðina Egilsstaði í Flóa.

AM. Apogr. 1928 „Epter trosnudum original fra Hlidarenda. Originallenn er under lok lidinn. Innsiglen eru öll fra brefinu. synast hafa vered fiogur". (AM.).

Þat giorum vær ellendr branzson gísli ualldason ion jonsson ok jon gudmundzson godum monnum viturligt med þessu uoro opnu brefi ad uær vorum j hia saum ok heyrdum æ ordd[2]) ok hañdabañd a hladino a eigilstodum[3]) j floa þessara manna halfdanar nickulassonar ok solueigar sæmundardottr af annare halfu moder fyrnefzt[4]) halfdanar enn af annari alfu gudmundar einarssonar ad suo firer skildu ad fyrnefndr halfdan med samþycki modr sinnar selldi fyr greindum gudmundi iordina alla alvidru er liggr j oluose j arnarbælis kirkiu sockn (med ollum þeim gognum ok giædum) sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok nickulas heitin gunarsson vard fremzt eigandi ad. enn her j mote gaf gudmundr einarsson iordina halfa eigilstadi med upplage ok samþyki sigridar oddztdotur konu sinnar. skylldi huor suara laga riptingum a þeim jorddum er selldu enn hallda hinum til laga er keyptu. skylldi fyr greiñdr halfdan selia aptur

---

1) „ita clare non *marti*" (AM.) Hið rétta mundi: Babillæ martiris.
2) Svo. 3) í frumritinu stóð: eiglilstodum. 4) „ita evidenter" (AM.).

iordina eigilstadi fyrgreindum hionum gudmundi ok sigridi [fyr enn odrum[1]) ef hann uilldi selia hana. Ok til sanninda her um setium vær fyr nefnder menn uor jnncigle[2]) firer þetta iardakaupsbref skrifad a eigilsstodum j floa Sunodagin næsta epter augutto ꝏesso þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesu christi þusund fiogur hun̄drut attatiger[3]) ok siau[4]) ar.

---

523. 20. Apríl 1487 á Hallormsstöðum.

Transskript þriggja manna af Torfastaðabréfi frá 10. Nóv. 1398 (Dipl. Isl. III, Nr. 531).

AM. Fasc. V, 23, frumtransskriptið á skinni; innsiglið er dottið frá.

Þat giorum ver sira oddr prestur þorsteinsson sigurdr hamundsson[5]) oc jon thomasson godum monnum viturle[gt] med þessu voro brefi at ver hôfum heyrt oc séd ýfer lesit jardakaupsbref olafs jonssonar oc gudmundar prestz þorsteinssonar sua latanda ord [epter ord[6]) sem her seger [Hér kemr Torfastaðabréf frá 10. Nóv. 1398, DI, III, Nr. 531.] oc til en meiri vissu oc saninda her vm settum ver firskrifader menn uor jnnsigli firir þetta transkriptarbref skrifat a hallormstodum j fliotzdalsheradi fostudagin j paska viku þa er lidit var fra hingat burd vors herra jehsu christi ꝏ⁰ cccc attatiger oc siau vetur.

---

[1]) [Þessi orð stóðu á spássíu í frumritinu, og skakt innboðuð (milli: hana. Ok.). Árni innboðar þeim hér með réttu. [2]) jnncilge, stóð í frbr. [3]) attiger, stóð í frbr. [4]) „þetta *siau* er nu ad öllu leite burt trosnad. Utan ä brefenu stendur med hende hier um 100 ära gamalle *1487*. hefur þä árstaled heillt vered er þetta var ritad. platsed gefur ad skilia ad helldur mune hier stadid hafa *siau* enn *vij*“ (AM.). [5]) ham̄ss(on), skbr. [6]) [tvískr. í skbr.

524. 30. April 1487.

Aflátsbréf Raymundar Peraudi legáta páfans handa Þorbirni Jónssyni og konu hans fyrir milda meðhjálp til styrktar heilagri trú og endrbætingar Ranctovenskirkju (þ. e. Ratisbonukirkju, Regensborgarkirkju), „sem önnur er í öllum heimi stærst“.

AM. Fasc. XXVIII, 13, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1492. Frumritið er komið frá Staðarhóli. — Afskript af þessu bréfi er og í Advoc. Library Edinb. 21, 7, 14, 4to (FM. 64). „Ex originali Stadarholensi 1487“ með hendi séra Björns Halldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770. Jón Espólín kallar þann mann ranglega Eilíf Þorbjarnarson, er þetta aflát fékk (Árbækr II, 108).

Ollum monnum þeim sem þetta bref siá edr heyra. Sender raymundus peraudj gudligrar ritningar framjatare. erkjdiackn aluisiensius j ranctouens[1]) kirkiu hofudskrifarj heilagx postoligx sætis. apturfæringar ok býfalanarmadur ok postuligur sendjbodj sierliga til skipadur j þessum hlut af þui sama postuligu sæti yfer þydzkaland. kvediv guds ok sina.

kunngiorum wær ydur ath wor hellgazti fader ok herra herra sixtus paue milldrar minningar fiordi med þui nafne. birte aullvm kristz trulýndum monnum bædj konum ok korlum. þeim sem gud fusliga byta edr gefa af sinu goze med ástundan eda lata færa med worum sendjbodum til styrcktar fyrir almeneligri tru ok til endurbætingar uorar kirkiu ranctouen[2]) su sem aunnur er j ollum heimi stærst ok helgud er hinum heilaga petro hofdingia postolanna. ad þesser uelgiordamenn megi kiosa sjer skriptafodur ueralldligan prest eda andligan reglubrodur sá sem þá megi af leysa af þeirra syndum ok misverkum suo opt sem þeir med þurfa fyrir autan[2]) pauans saker. Ok wmfram þetta huersu opt sem þeir kunna dauduænliger ath uerda megi þeirra skriptafader gefa þeim fulla lausn af aullum syndum ok aungum paua sokum undan teknum. sem efan

[1]) Þannig: Ranctouens; rétt: Ratisbonensis. Kirkjuna í Regensborg var byrjað að byggja á 13. öld, en lokið var byggingunni um 1560.
[2]) Svo.

uæri a þeirra dauda tima ok fullkomliga þeim ath ueita allra sýñda fyrirgefning ok suo ok hreinsunarelldz pinv upp gefa. Ok wor heilage fader (ok) herra herra jnnocencius atte nu ʀikiandj hefer bodith ath birta þessj aflat med sinu jnnsigle alsendiliga stodugt ok oskatt fyrir saker uerndar trvarinnar forprisan felagskaparins ok hluttecningarinar allra bæna kristninnar j huerium þeir se hluttakarar nu ok ath eilifu. eigi ath eins þeir sem feingid hafa þeshattar skriptamala nad. helldur ok jafñuel þeirra forelldri ok uelgiordamenn framlidner. ok þesj feingiñ friheit er eiñ tacsetning vnder eins med skriptagongunne. Willde ok sanliga sia samj wor helgj fader af eigiñlegri tilhræringu ath aller ok sjerhverer uelgiordamenn þeshattar ok þeirra fedgeñe framlidiñ. ok uelgiordamenn þeir sem ʀetttruader hafa uid skilizt heimenn uerdj ath eilifu hluttakarar j ollum bænum ok bænahalldj. messum. olmosugiordum. fostum ok guds lofi j heilugum radningum ok aullum audrum andligum godum hlutum sem fremiaz ok framder uerda j allrj almenniligri stridandj guds kristñe ok j ollvm hennar limum sanliga medur þui ath godfvser menn j kriste. þorbiorn jonsson ok hans dandj kuinna hafa ueitt ok latid ueita millda medhialp til styrcktar heilagrj trv epter æstundan hiñs hæsta biskups epter þui sem wjer profum med þessu uoru brefj af os vt gefñu til vitnesburdar se auduitad at þeim er ueitt af roksemd þes sama brefs þat aflat sem fyr skrifad stendur. ath þau megj þes makliga niota.

War þetta bref vth gefid vñder tilskipudu jnnsigle ǻ þrituganda degj aprilis manadar. anno ᴍ°. cccc.° lxxx° vij°)[1].

Hattur aflausnarinnar j lifenu suo opt sem þaurf vinur.

ᴍisereatur tui et cetera.

Dominus noster jhesus christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi iñ hac parte commissa et tibi concessa ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis. jñ nomine patris et f(ilii) et s(piritus) s(ancti).

Hattur aflausnarinar ok fullrar fyrirgefningar j daudans punckt eda dauduænleiks.

---

[1]) Það, sem eptir fer, kemr í frumritinu án línuskils áfast sjálfu bréfinu.

Ɱisereatur tui et cetera.

Dominus noster jhesu(s) christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi in hac parte commissa et tibi concessa te absoluo primo ab omni summa excommonicacionis maioris uel minoris quam incurristi. Deinde ab omnibus peccatis tuis contritis confessis et oblitis conferendo tibi plenariam omnium peccatorum tuorvm remissionem remittendo tibi penas purgatorij. jn̄ nomine patris et filij et spiritus sancti ameṅ.

---

525. 11. Maí 1487. á Fossi.

Vitnisburðr Ásgríms Hrólfssonar um landamerki Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar nú í Landskjalasafni. 94[2] með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to, bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to, bls. 26, skr. 1660 af Jóni Steindórssyni á Knerri. — AM, Apogr. 1585 og 1654 (eptir 264 og 252).

Landamerkie millum aundverdarness oc Gufuskala.

Þat giore eg asgrijmur Hrolfsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu briefi. ad eg heyrda Krāk heitinn marteinsson seigia ad skerit[1]) j Skarfzvijk[2]) være landamerke mille gwfuskala og ondverdarness[3]). og alldre hef eg heyrtt onnur[4]) landamerke þar j millum greind. og var eg meir enn halfattrædur. þa er[5]) eg bar þenna vitnizburd. enn eg var atta vetra þa eg kom fyrst a Snæfellznes. og optast hef eg þar vistum verid sijdan til þess er nu er komid. Og til sanninda hier vm̄ [set eg mitt jnnsigle fyrir þetta bref. skrifad aa Fosse aa Snæfellznese faustudaginn epter hallvardzmesso Anno Domini Ɱ cd lxxxvij.[6]).

---

[1]) skard 25 2. [2]) Skarzuijk 252. [3]) aundverdzness 264. [4]) sl. 252(!); [5]) b. v. 264; sl. 94. [6]) 1480 septimo 252; frá [vantar í 94, nema hvað Bjarni amtmaðr Þorsteinsson hefir bætt því við laungu síðar (1828), en hjá honum hefir misskrifazt: „Hallormsmesso"(!).

526. [c. 24. Maí 1487. í Lýbiku].

Kæbur sendimanns eða fulltrúa Björgynjarkaupmanna, framhafðar í Lýbiku vorið 1487, gegn verzlunarstöðunum á Vindlandi, meðal annars um verzlun á Íslandi.

Dipl. Norv. V, Nr. 932, bls. 671—674, eptir Recessus Hansæ í frumriti á pappír í bæjarskjalasafninu í Zwolle, og stendr þar meðal gerninga Hansamanna um uppstigningardagsskeið 1487.

Desse nagescr^{n} article hebben de sendeboden des coepmans to Berghen den steden vorgegeuen.

Jnt erste van de jennen de to Bergen jn Norwegenn anno etc. lxxxv. tegen den sosz Wendeschen stede eendrachtelyke beleninge vnd vorbot vor Johannis to middensomer gesegellt vnd jnde pene dat vpp ghesettet vorvallen waren deshaluen se ene scryfft sodanen scypper vnd coeplude myt eren borgen jnhebbende artickel vth deme recesse dar vp rorende van den sosz Wendischen steden beslaten.

Jtem tom anderen male van der Jslanderschen reyse dat de der nederlage to Bergen jn Norwegen gantz schedelic sy vnd de heer conninck to Dennemarken ock des ryken Norwegen redere dar vmme gantz vnduldich vnd nicht to vreden syn konden sy ock wene an komen de vth dessen steden de reyse vorsochte den wolden sy thoenen so konde de coepman de jenne deneren nicht beschermen ock vorsochten de sulue Etlande vnd Veerron dar de coepman to Bergen ere merkelige schulde vthgaende hadde dar denn de jenne de alsulke lande vorsoken das jenne daer mede de coepman toe Bergen moet swaerlyken missen.

Jtem dat derde dat sallighe juncher Jacop to Oldenborch den coepman to Bergen sere merkliken hadde beschedighet. begherende dair jnne guedes rades dat de coepman by syne gudere wedder vmme komen mochte.

Jtem dat veerde van den duytschen ampte jn Norwegen vnder den coepmanne beseten dat de Nordeschen de gheerne by syck teen vnd heben wolden des heren connynges voget sė ock an heelde vnd furder wan des noet vnd behoeff ys myt een vthredinghe te doende vnd wo wol de coepman vnste belastinge van den ampten hefft willen dem coepmanne

doch nergenn ynne to hulpe komen vnd ene virsachten.

Jtem tom vifften male beclaget syck de coepman to Bergen dat to male qwaet vnd vnduchtich meel van Bremen to Bergen gesant werde dat nyn coepmans gued sy der gerlychen vth andern steden ock synnen de beertunnen de van der Wismar komen so gued nicht alse van noeden were deshaluen de coepmann in den bere groten schaden lyde etc.

Jtem dat seste dat sallige scipper Pauwel Lange myt enem geladenen scepe van Bergen vthgezegellt an der Mekelenborgheschen syde ouer etlike vorledenen tyden sy gebleuen deshaluen des vogedes van Buchouw guderebynnen der Wismare syn besatet begerende guedes rades wo sy dar vorder by varen mochten.

Jtem dat de Zuderzeeschen coeplude to Bergen in Norwegen ere scepe vorgrepes vorvrachten to Bergen bringen de vorsteken so dat de coepman nicht dat weten kan krigen wat sy vor gudere hebben deshaluen se dem coepmanne neen rechtuerdich schot en geuen also sy plichtich syn etc.

Jtem tom latesten jd gebort dat etlike coeplude by dem coepmanne to Bergen hyr in den steden vnd ock anderen coepluden tho Bergen schuldich syn vnd nene betalinge don willen deshaluen se vor de coepmanne werden myt rechte voruolget so dat se van dem coepmanne wyken vnd syck by de Noermans geuen dat denn dem coepmanne zeer schedelyck ys. Bidden dor vp ock prouisien to doende vnd dem coepmanne dar inne des besten to radende.

Jtem noch clage de ersamen van Dantzicke beuele der stede wart den sendeboden des coepmans to Bergen gesecht dat se denjennen de van Dantzick to Bergen quemen aller vryheit gelyck anden vth der Henze to Bergen laten geneten vnd bruken ene nene vorder behindernissen vnd jndracht to donde wan anderen.

Hyr vp de stede na besprake vnd rypen rade heben vorramet vnd to antworde gegeuen alse hyr na volghet.

Jtem jnt erste vm den jennen des tegen de sosz Wendeschen stede vpsettinghe vnd vorbot vmme des

gemeynen besten bescheen to Berghen besegelt syn etc. dat schal staen wenthe des anderen daghes dat de jennen de hyr tor stede synt vm der Sudersesschen copluden daer mede by komen de des anderen dages des morghens to achten jn de clocken dorch de Sudersesschen sendeboden scholden werden bescheiden.

Jtem vppe dat ander alse van der Jslanderschen reyse etc. hebn de stede jnt ghemeyne beleuet ys nicht to holdende vthgenomen de van Dantzicke de dar van neen beuel to hebbende seden, vnd dat by erem raed gerne bringen wolden der geliken de van Hamborch ock seeden van erem rade des neen beuel to hebbende jo doch vormodeden ze syck ganslyken wan id ander stede helden ere raidh sick dar ynne wol geborlick worde holdende.

Jtem vp dat derde alse van der beschedinghe dorck juncher Jacop bescheen etc. dair ynne en konden de stede sunderges nicht raden, na dem dat juncher Jacop dot were vormodeden syck de stede de here connynck to Dennemarcken dar to nicht scholden antworden willen.

Jtem van der duytschen ampte wegen to Bergen vnder dem coepmanne beseten ys beleuet an de sulue ampte to scriuende in der besten wyse na der sendeboden jnformatien vnd ock sust wor des to doende ys myt dem besten vort to settende.

Jtem vp dat verde van de quaden mele dat to Bremen wart vth geschepet etc. hebn de stede beleuet an de van Bremen vnd wor des to doende ys deshaluen jn der bester wyse tho vorschriuende vnd wanner de coepman alsulck meel dat nyen coepmans gulden is besleyt mach hy daer by varen als recht ys. van wegen der vnduchtigen tunnen magh en yewelick sick myt den yennen daer hy beer aff cofft verlyken vnd daer vp seen dat he men guede thunnen krieghe.

Jtem vppe dat seste alse van wegen der gudern tor Wismarn besatet synt vmme der gudern willen jn Pauwel Langen scepe gebleuen etc. js vor dat beste vorramet dat men dat vmme sake willen noch ene tyt lanck late berouwen so lange men se wor de dynge myt den ffursten to

Mekclenborch vnd de van Rostocke henne willen wes de stede dar tho guedes doen konnen dar tho willen se vnvillich syn.

Jtem dat de Suyderseeschen ere schot to Berghen myt rechtuerdichliken so borlick sy dem coepmanne entrichten etc. dar vp ys beleuet vnd geslaten dat de Suyderseeschen gelyck andern ere schot geuen scholen vnd dar mede bewanet worde de dat nicht en dede den mach men vp synen eet dryngen worde dar we ouer befunden vnrichtich dat men den straffede synt de stede to vreden.

Jtem vp dat latesten alse van wegen der vnruchtigen coeplude de vth des coepmans rechticheyt entwyken by de Noermans vnd schuldich bliuen etc. hebben de stede vor dat beste vorramet dat de coepman to Bergen de fulstigen dar na jn ere rechticheyt vnde beschermінghe nicht scholen nemen vnd wor en sulkes den steden worde vorwytliket vnde de jenne en namkundich ghemaket de en scholde men jn nenen Henze steden lyden.

---

527. **30. Maí 1487. á Hólum.**

Tveir menn transskríbera bréf um nokkrar jarðir í Fljótum.

AM. Fasc. XXVIII, 14, frumtransskriptið á skinni. — AM. Apogr. 295 (án efa eptir frumtransskriptinu).

Þat giorum ver gudmundur ionsson niculas vilialmsson gudolfur magnusson ok jon kollason prestar hola biskupsdemis godum monnum viturligt med þessv voro brefi at ver hofum seit og yfir lesit opit bref med heilvm og oskoddvm hangandum inciglum suo latanda ord eptir ord sem her eptir stendur.

[Hér kemr bréf Jóns Ketilssonar og Eldjárns Stúfssonar frá 25. Dec. 1416, Dipl. Isl. IV, Nr. 309].

Ok til sanenda her vm heingium ver fyrskrifadir prestar vor jncigli fyrir þetta transskriptarbref er skrifat var

[a] holum j hialtadal jn octaua ascencionis corporis domini anno domini ᴍ cd lxx septimo.

---

528. **30. Maí 1487.** **á Hólum.**

Þrír prestar transskríbera sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. VI, 7, transskriptarbréfið á skinni; tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá, en brot er eptir af hinu þriðja. „Fra Torfa i Flatey 1712".

Þath giorum vær nichvlas vilhialmsson gvdolfvr magnusson eireckur stefansson prestar hola biskups dæmis godvm monnvm vitvrligt med þessv voro oppno brefe ath vær savm ok yfir lasvm med heilv og hanganda jncingle[1]) testamentvm bref margretar þorvalldzdottvr svo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur frá 30. Nóv. 1401, DI, III, Nr. 561].

Ok til sanennda hier vm settvm vær fyr nefndir prestar vor jncingli[1]) fyrir þetta transkriptarbref er skrifvat var a holvm j hialltadal midvikvdagen næsta fyrir hvita svnna[1]). anno domini .ᴍ. cd. lxxx⁰. vij⁰.

---

529. **6. Júní 1487.** **á Þingeyrum.**

Vitnisburðarbréf þriggja manna um eiðslofan Kristínar Þorsteinsdóttur við Ingvildi Helgadóttur, dóttur sína, viðvíkjandi Stóru-Ökrum i Skagafirði.

AM. Apogr. 4108 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinni".

Þat giorum uęr arnfinnur jonson. nikulas jussason. ok jon magnusson godum ᴍonnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi at wær uorum þar j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessaræ kuenna kristinar þorsteinsdottur af eirni halfo enn af annare ẏnguelldar helgadottur. dott-

1) Svo.

ur hennar at sno fyrir skildo at kristin handfesti ẏnguellde at sueria suo felldan bokareid ath hun hefde aungum manni gefit ne sellt anefnt edur uedsett jordena stærre akræ j blaundohlid nema ẏnguellde helgadottur. ok aungum manni umbod til fe̋ngit at giora þar nockurn son ednr sama npp æ. lofade adurnefnd kristin at sueria þenna eid fyrir finbogæ jonsyni laugmanni edur einhuerium audrnm nalldzmanni þeim sem fullt nalld hefde til at tak(a) af henne fẏrskrifadan eid. ok hier epter uilium uær sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um settum nær fẏrrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta uitnesburdarbref skrifad æ þingeyrum j hunanazþingi. miduikodagin næsta epter huitasunno ærum epter guds burd. ɱ⁰. cccc. lxxx ok víj ær.

---

530. **14. Júní 1487.** **á Laugalandi.**

Helga Þorleifsdóttir selr Oddi Steinssyni jörðina Holtastaði í Langadal fyrir Hvol í Vestrhópi og Steinstaði í Öxnadal og nokkurt lausafé að auk.

AM. Fasc. VI, 19 transskript á skinni frá 20. Sept. 1508. — Apogr. 626 (eptir transskriptinu).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heira senda arnfinnur jonsson einar arnason þorsteinn þorlaksson sueinn þorfinsson olafur eyolfsson ok ion biornsson kuediu guds ok sina knnnigt giorandi med þessn uorn opnu brefi þa lidid uar fra hingad burd uors herra herra jesv christi ɱ cccc attatighir ok sio ar a laugardaghin næsta fyrer jons dag postula vm uorid ath þar vorum vid j hea sæm ok heyrdum æ. æ holtastaudum j langadal ord ok handaband þeirra helgu þorleifsdottur ok osz steinssonar at suo fyrer skildu at greind helga selde adur nefndum oddi ny greinda iord holtastade j langadal med ollum þeim gognum ok gædum sem nefndre iordv hefur fylgt at fornu ok nyiu ok helga þorleifsdottir hafde fremst eigande at ordit. Hier j mot gaf opt nefndur od(d)ur titt nefndre helgu iardir tuær er sno heita huoll j vestrhope er liggur j breidabolstadar kirkiusokn ok

steinstade j ǫxnadal er liggur j backa kirkiu soknn med ollum þeim gognvm ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefur ad fornu ok nyiu ok oddur uard fremst egandi at ok hier til þriatigi hundrada sex malnytu kvgillde ok fiogur ok tuttugu j þarflegum peningum. skÿlde huorr vm sig halda til laga þeim iordvm sem keypte en suara lagariptingum a. þeim sem selde. lofade helga þolle(i)fsdotter ad. suara kirkiu reikninge a holtastaudum suo sem henne bære. reiknudvst þar siou hundrat j porcio er fallid hafde sidan skule bonde loptsson deidi ok henne bar umbod yfer jordvni ok tolf malnitv kvgillde j gamla instædu. suo ok lyste helga þorleifs dottir fyrir oss ad hvn hefde ecki meir en fim uetur ens atta tigar ad aldre þa hun selde oddi jordina ok hun hefde huorki giofum gefid nie saulvm selt þrattnefnda jord holtastade ok ongum lofad at selia nema odde steinsyne. ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder men uor insigle fyrer þetta jardakaups brief sem giort uar a laugalande j haurgardal a fimtudagin j trinitatisuiku a sama are sem fyr segier.

---

531. 30. Júní 23. Júlí 1487. á alþingi. í Ljárskógum.

Dómr útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um ættleiðing Pétrs Loptssonar, og er hún lögleg dæmd.

AM. 234. 4to, bls. 264—265 (= *a*) og bls. 585 (= *b*), hvorttveggja skr. um 1600. — MSteph. 27. 4to, bls. 176—177, Svartskinna, skr. c. 1730 (= *c*). — IBfél. 67. 4to, bl. 55—56, „Iclis" með hendi séra Eyjólfs á Völlum (= *d*).

Alþijngisdomr vm ættleiding Peturs Loptzsonar.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda gudni jonsson. jon oddsson. jon ellingsson. gunlugur þorkielsson. sigurdur dadason. þorlakur þorkielsson. arnor finsson. halldor þorgeirssson. hauskulldur arnason. benedikt magnusson. jon arngrimsson[1]) og þorlakur þorsteinsson quediu Gudz

1) Magnusson 67.

og sijna [kunnugtt giorande[1]) ad subb anno gratiæ [m. cccc. lxxx og vij[2]) ᴀ́ʀ laugaʀdaginn næʀstan epter pietursmesso og palz ᴀ́ almenniligu auxaʀᴀ́ʀþingi vorum vier j dom nefnder af ærligum manne finboga jonssyni laugmanne nordan og vestan ᴀ́ ȷslandi ad skoda oc dæma þᴀ́ saumu ættleiding sem steinunn gunaʀsdotter hafdi ættleidt pietur Loptsson son sinn oc [hann þar þa beiddist doms a i logrettunni[3]) huort hon skylldi lauglig edur eigi. nu af þui ad þaʀ kom fram ættleidingaʀ bref fyrr nefndz pietuʀs vnder godra manna jnciglum huert giort uaʀ epter bokarinnar ordum þui dæmdum vier fyr nefnder domzmenn þessa saumu ættleiding laugliga med aullum sijnum greinum oc aʀticulis oc obrigduliga halldaz mega[4]) oc optnefndan pietur Loptsson laugliga ættleiddan til allra þeirra arfa sem laugbok skyrer ad ættleidingur æ med logum ad hafa sᴀ́ er[5]) med laugum er ættleiddur.

Samþyckti þennan uorn dom med oss adur nefndur fimbogi jonsson laugmann oc setti sitt jncigli med vorum jnciglum fyrir þetta domzbref [skrifad i Liaskogum í Laxardal manadaginn næstan epter Þorlaksmesso um sumarit a sama ari sem fyrr segir[6]).

---

532. 26. Júlí 1487. á Hólum.

Ttranskriptarbréf.

Bisk. 3. Fol. bls. 79—80, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 fyrir Þorlák biskup Skúlason.

Bref vm myklagard.

Þad giorum wier Olafur Jngemundason. Nicholas Wilhialmsson. Gudolfur Magnusson. Jon Kollason. prestar Hola Byskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu woru opnu Briefi ad vier sᴀ́um og ýfferlasum mᴀ́ldagann Myklagardz kyrckiu ȷ Riegistrum[7]) heilagrar Holakyrckiu so lᴀ́t-

---

1) [*b* (á spássíu), *c*, *d*; útstrykað í *a*; 2) [*b*; 1487, *a*; 3) [b. v. *d*. 4) eiga, *d*; 5) ed, *b*; 6) [b. v. *d*; 7) Svo.

anda. ord epter ord sem hier grejner. [Hér kemr síðari bluti Miklagarðsmáldaga eptir máldagabók Ólafs biskups Rögnvaldssonar XLVIII og LXXVI, Dipl. Isl. V, bls. 313—314, 350—351].

Settum vier fyrr nefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta witnisburdar Brief. skrifath a Holum j hialltadal fimtudæginn næstañ fyrer Olafzmessu fyrri. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund cccc og lxxx og sið ár.

---

533. 27. August 1487. á Skarði.

Sættargerð Magnúsar biskups í Skálholti og Einars Björnssonar, bæði um víg Bjarna Þórarinssonar vegna Einars sjálfs, og svo vegna Þorleifs bróður hans, „sem guð hans sál náði“.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 6, frumritið á skinni. — AM. Apogr. 2593 (eptir frumritinu). — Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 7, transskript gert í Búðardal c. 1541[1]). — AM. Apogr. 2594 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 12, transskript á skinni gert í Skálholti 29. Júlí 1488. — Apogr. 1493 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 11, vidimus á skinni gert á Reykhólum 18. Marts 1534. Hér er fylgt Skálholtsfrumritinu, og er innsigli Einars Björnssonar enn fyrir bréfinu.

sættarbref biskup magnus og einars biornssonar
vm bæ j borgarfirdi ma hier lesa.

Þath giorum wær broder halldorr med gvdz næd abotj æ helgafellj. helgj magnusson og petur þordarson prestar schalholltz biskupsdæmis. sigurdr dadason. arnorr finnzson og eyiolfur gunarsson leikmenn godum monnum witurligt med þessu woru oppnu brefe æ manudaginn næsta fyrir decollacionem johannes baptiste æ skardj æ skardzstraund þa er lidith war fra hingatburd wors herra jhesu christi þusund fiogr huñdruth attatiger og siau ær worum wær j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessarra manna

---

1) Þessi afskript hefir aldrei verið reglulega innsigluð, og Árna þykir bréfið þar „apalega bókstafað“.

herra magnus med gudz næd biskups j skalholltj af einne alfu enn einars biornssonar af annarrj at suo fyrir skildn at nefndr einar biornsson skylldj giallda biskup magnnse fyrir þær sakir og askilnad sem þeirra war j millum. cc. hundruth hunndrada. woro þessar jardir þar til skildar. j fyrstu bærr j borgarfirdj og þar med jardirnar langhollt og huitærrbackj er þar liggia wnndir fyrir hunndrath hunndrada og optnefndr einar kuittur wm kirkiu reikning j bæ og kirkinfe og wppgiord kirkiunar þar. Skylldj þetta hunndrath hunndrada gialldaz fyrir þa saumn sauk sem einar biornsson brotligr ward fyrir sig og sina menn þa þeir foro til lækiar æ bardarstrannd og biarne heitinn þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn sem gnd hans sal hafe. Jtem j annarj grein gallt tittnefndr einar adrskrifudum bisknp magnuse annat hunndrat hunndrada fyrir allar þær skulldir. sakir og peningareikning sem þratt greindr einar honum skylldugr ward fyrir sig og sinn brodur þorleif biornsson sem gud hans sæl nadj þessar jardir þar j luktar er suo heita jordin half asar er liggr æ sidu j skaptærtnngu fyrir xxx hnnndrada at sno fyrir skildu at þa peninga sem biorn heitinn þorleifsson hefdj fargat og suarid wæri at hann hefdj j burt skipat skylldj halft bitala biskup magnus enn halft fyrgreindr einar adrgreindri kirkiu og þar til .ij. jardir westur æ bardarstraund j haga kirkiusokn er sno heita haukaberg fyrir xxx hundrada og hrakstadj fyrir .xl. hunndrada med skerj þni sem þar liggr fyrir framan og bæta þar til halfu þridia hunndradj og þar til. xiiij. kngilldj og vj hundruth j ollum þarfligum peningnm. Suo og i[1]) sama hanndabandj worum wær j hia fyrrskrifadir menn at optnefndr biskup magnus gaf tittskrifadann einar aullungis kuittan og ækiærulausan wppa heilagrar kirkiu wegna fyrir sier og ollum sinum epterkomendnm kirkiunnar formonnum j skalholltj wm allar þær sakir og misfellj sem þeim hefer j mille farid og einar honum skylldugr ward wppa sinna wegna og sins brodrs þorleifs heitens biornssonar. Hier med skylldu beggia þeirra menn og medfylgi-

1) VIII, 7; XXVIII, 11; sl. VIII, 6 og XXVIII, 12.

arar biskup(s) magnus og einars kuittir og akiærulausir wm þan styrk og fylgj sem huorer haufdu audrum weitt. skylldj þrattnefndr einar leysa [mega aptur[1]) jardirnar haukaberg og hrakstadj jnnan .v. ara fyrir adrar jardir jafndyrar at laugligri wirdingu þeirra manna sem þar er[2]) kunnigth til og þeim biskupinum og einarj wel semur. skylldj þessar .ij. iardir lukaz fyrir sunnan og austan. lofadj fyrr skrifadr einar at suara lagariptingum æ þessum ollum fyrrskrifudum jordum. enn þratt nefndr biskup magnus hallda til laga. Gallt optgreindr einar tittskrifudum biskup magnuse allar þessar adr skrifadar jardir med ollum þeim gaugnum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer at fornu og nýiu og hann ward fremzt eigandj at med laugum. hier med skylldj biskup magnus mega at sier taka jordina bæ og þær .ij. iardirnar sem þar med fylgia þegar hann willdj og suo jordina halfa asa er liggr austur a[3]) sidu. Og til sanninda hier wm settu[4]) fyrnefndir menn herra magnus biskup j skalholltj og junkærj einar biornsson med worra fyrrskrifadra manna jnsiglum sin jnnsigle fyrir þetta bref er skrifath war [æ sama sama ære og degj sem[5]) fyrr segir.

---

534. 1. Oktober 1487. í Haga.

Magnús biskup i Skálholti gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jarðirnar Bæ í Borgarfirði, Hvitárbakka og Langholt, en hún skyldi gefa Eyjólfi Gislasyni jörðina Bæ, ef hann giptist eptir „okkru ráði“ og Gísla föður síns, og kvittar biskup systur sína um andvirði Bæjar.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 8, frumrit á skinni nú innsiglislaust.— AM. Apogr. 2595 „accuraté“. Frumritið nokkuð skemt.

Brief vm Bæ j Borgarfirde.

Vær brodir magnus med gudz næd biskup j skalholltj

---

1) [aptur mega, frb., en merkt, að sætaskipti skuli gerð á orðunum. 2) VIII, 7 & XXVIII, 11; sl. VIII, 6 & XXVIII, 12; 3) sl. VIII, 6; 4) settum VIII,6; 5) [i budardal. þridiodaginn næstan eptir bartholomeus messo (= 28. Aug.) a sama are. deigi sijdar enn VIII, 7.

giorum godum monnum kunnigth med þessa woro oppnu brefi at wær medkennuńzt at wær haufum gefid jngebiorgu eyiolfsdottur systur worrj jordina alla bæ er liggr j borgarfirdj med þeim tueimur jordum sem þar wńdir liggia er suo heita huitærbackj og langhollt sem einar biornsson oss fieck med greindri jordu bæ. gefum wær og faum [a]dr skrifadrj jńgebiorgu fyrr nefnda jord bæ med greindum tueim jordum med ollum þeim gaugnum [og g]ædum sem optgreindre jordu bæ fylger og fylgt hefir at fornu (og) nyiu og wer wrdum fremzt eigandj at. at suo firir skildu ath fyrnefnd jńgebiorg skẏlldj gefa eyiolfe gislasyni syne sinum titt skrifada jord bæ suo framt sem greindr eyiolfr giptizt epter ockru rade og suo gisla philipussonar fodr sins. medkennunzt wær og j þessu woru brefj at wær hofum fulla peninga wpp borid af optskrifadri jngebiorgu fyrir þratt greinda jord bæ sem oss wel ænæger. Suo og medkennunzt wer at wer haufum lofad [a]t suara lagariptingu æ titt nefndrj jordu bæ enn þrattgreind jńgebiorg hallda til laga. Og til meirj audsyningar og stadfestu hier [w]ḿ settum wær wort jnsigle fyrir þetta bref er skrifath war j haga æ bardastraund manudaginn næsta epter festum michaelis archangelj. anno dominj. ꝏ⁰. cd⁰. lxxx⁰. septimo.

---

535. 1. Oktober 1487. í Haga.

Magnús biskup Eyjólfsson gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jarðirnar Haukaberg og Hrakstaði á Barðaströnd, eða þær jarðir, er Einar Björnsson leysir þær með.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 20, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2499 „accuratissime".

Brief fra haga vm hauka Berg og hrakstade[1])

Vær broder magnus med guds nad biskup i skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. at uær medkenunz at uær hofum gefit ingebiorgv eyolfsdottur systur uore jardernar haukaberg og hrakstadi. er

---

1) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

liggia j hagakirkin sokn med ollum þeim gognum og gæddum[1]) sem greindum iordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og ner urdum fremzt eigande at. eda þær iarder sem einar biornzson leysser þær fyrir. innañ. v. ara. skal hun at sier taka iardernar. at næstum fardogu(m) haukaberg og haukstadi[1]) till fullrar eignar. Og til meirj au(d)syningar og stadfestu hier vm settum vær uort jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga a bardastraund manudagin næsta epter festum michaelis archangeli anno domini. ꝏ⁰. cd⁰. lxxx. septimo.

---

536. 3. Oktober 1487. Í Bæ í Hrútafirði.

Dómr Arnórs Finnssonar sýslumanns milli Geirhólms og Hrútafjarðarár um víglýsing Guttorms Ólafssonar, er vegið hafði Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211. 4to bls. 174—175, skr. c. 1700, að eins upphafið, og skeytir svo aptan við það dómi frá 20. Janúar 1496.

Domur vm viglysing.

Þad giaurum vier Jon Suarthaufdason. Arni halldorsson. helgi finnsson. Hallur[2]) Olafsson. Nichulas Vigfusson og Jon Magnusson Godum monnum kvnnigt med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit var fra hingad Burd vors herra jhesu christi. ꝏ. cccc. lxxx og vij ar a miduikudæginn næstañ eptir[3]) Michaelismesso j Bæ j hrutafirdi á þingstad riettum vorum vær i dom nefndir af ærligum manni arnori finnzsyni. Er þa hafdi laugligt vmbod kongdomsins vegna j syslunni millum Geirholms og hrutafiardarar at skoda og dæma. huorsu lauglig vera skylldi su sama viglysing er Guttormur Olafsson lysti fyrir Hallbirni[1]) Þorsteinssyni og Birni Jonssyni þa er hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf heitinn Jndridason.

---

1) Svo; 2) Óskýrt í Vatnsh.; Hallur 211; 3) Hér hleypur 211 alt í einu úr þessum dómi og skeytir hér aptan við dómi frá 20. Jan. 1496

Nv af þui ad þessir fyrr skrifadir menn halldor[1]) og Biorn soru fullañ Bokareyd fyrir Arnori finnssyne suo vær heyrdum. ad greindur Guttormur Olafsson hefdi lyst fyrir þeim ꜳ kirkiunni ꜳ Eyri j Bitrn sagdri vyglysing epter aullum Bokarinnar ordum. Og þui dæmdum vær fyrr nefndir domsmenn þessa saumu viglysing j allañ mata langliga vera. og optnefndan Guttorm Olafsson ad laugum lyst hafa fyrr nefndu vigi. sem laugin vtuíjsa.

Og til sanninda hier nm setium vier þrattnefndir domsmenn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifad i sama stad deigi og ari sem fyrr seigir.

---

537. 6. Oktober 1487. undir Múla.

Gísli Filippusson staðfestir þann gjörning um Keflavík (á Barðaströnd), er hann hafði gert við Jón Jónsson mág sinn og Dýrfinnu dóttur sína.

AM. Apogr. 1161, að því er virðist eptir frumriti.

Þat giore eg gisle filippusson godvm monnum kunnigt med þessv minv opnv brefe at ek medkennunzt at eg hefe stadfest þan sama giorning stodugan j allañ mata sem eg hefe giort vm jordena keflavik vid jon jonsson mag miꝧ ok dyrfinno dottur mina epter þui sem þat sama bref vt visar sem þar er vm̃ giort. at þessum vitnum tilkolludum. herra magnuse med guds nad bisknpe j skalhollte ok síra[1]) lopte filippussyne. Ok til sannenda hier vm̃ setur herra magnus sitt jnsigle med[2]) ok nefndur síra loptur med gisla filippussonar jnsigle fyrir þetta bref skrifad under mvla ꜳ skalmarnese jn festo fides virginis. anno domini. ᴍ⁰. cd⁰. lxxx⁰. septimo.

---

1) leiðr.; suo, hdr.; 2) Svo.

538. 22. Október 1487. í Flatey á Breiðafirði.

Tveir menn transskríbera bréf frá 6. Marts 1390 um Illugastaði og Hrafnagil í Laxárdal.

AM. Fasc. IV, 17. Frumtransskriptið. Aptan á því stendr með hendi Árna lögmanns Oddssonar: „Þetta brief kom mier til handa a Siafarborg þann sydasta Julij Anno 1625. A[rni] O[dds] s[on]".

Þat giorum uid Marteirn þoruardson og jon hauskaulldzson godum Monnum kunnegt med þesso ockru opnv brefi at uid hofum sët og heÿrt ÿfer lesit opit bref þessara manna vnder þeirra heilum og oskau[d]um hangande jnsiglum suo latande ord epter ord sem hier seger epter. [Hér kemr afsalsbréf Þórðar prests Þórðarsonar fyrir Illugastöðum og Hrafnagili í Laxárdal til Bjarnar Brynjólfssonar 6. Marts 1390, DI, III, Nr. 376]. Ok til sanninda hër um settum uid adur skrifader menn ockur jnsigle firir þetta transkriptar bref skrifat j flateÿ æ breida firde mauu dagin nęsta firir tueggia postula messo simonis og jude. arum epter guds burd M°. cccc°. lxxx. og .víj. ár.

---

539. 14. Nóvember 1487. í Viðey.

Vitnisburðr um rekafjörur Viðeyjarklaustrs í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 37b, Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giorvm ec arne þorvardzson godvm monnum vitvrligtt med þessv minv opnv brefi at ec for tvær reisvr med abota steinmodi j videy sem gud hans sal hafi og sira þo(r)steine heitinvm er þa var æ kalfatiorñ vm fiorvr allar avstvr fra hravni j grindavik og avstvr at migandi. lysti aboti steinmodvr þar þa fyrir mier og morgvm dandimonnvm odrvm. at kirkiañ j videy ætti hvalreka hvar sem ræki j avllv þessv takmarki. og hier vill ec sveria epter ef þvrfa þycker. Og til sannenda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vitñisbvrdarbref skrifad j videÿ midvikvdaginn næsta epter festum brikcij episcopi et confessoris anno domini M° cd° lxxxvij.

540. **7. December 1487.** **í Viðey.**

Vitnisburðr um reka Viðeyjarklaustrs á Krýsívikrfjörum og annarsstaðar.

AM. 238. 4to, bl. 37b, Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giore eg jon hellgason godvm monnvm viturligt med þessv minv opnv brefi. at þa er eg var j videẏ hia abota Steinmodi heitinvm sem gvd hans sal hafi. Enn sira þorarinn heitinn felixsson hiellt þa kryssvvikvr stad medkiennvnst ec at ec sotta þa hval æ fim hestvm er rak ꝏ̈ fiorvm hia miganda og sandskridv er þa vorv ornefni kavllvd ꝏ̈ kryssvvikvr rekvm vegna klavstvrzins j videẏ og abotans. Enn j annañ tima ꝏ̈ xj hestvm vestvr ꝏ̈ fiorvrnar nær bessastadafiorvm. giordi sira þorarinn þar avngva hindrañ ꝏ̈ eda motmæli at klavstrid j videy ætti þenna hval eigi. og avngvan annañ vp(p) ꝏ̈ kæra. og aldri heyrda ec þar tvimæli æ leika og hafa þetta verid xl vetra sidañ. og hier epter þessari minne frasogñ vill ec sveria ef þvrfa þycker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt insiglle fyrir þetta vitnisbvrdarbref skrifad j videẏ fostvdaginn næsta fyrir conceptio sancte marie virginis anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxxxvij.

---

541. **10. December 1487. á Stað á Reykjanesi.**

Vitnisburðr þriggja manna um máldaga kirkjunnar á Stað á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2305 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali fra Stad a Reykianese. accuratissime".

Þath giorvm vær hermundr prestur odzson. olafur diakne þorkielsson og arnoddur tomasson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at uær hofum sied yferleset og giolla skodat maldaga kirkiunar a stad a reykianese suo latanda at hvn ætte landet allt j barme j diupafirde jnn ad gliufura og ut at steinum þeim sem standa a ytra leite og

alla halfa soluafioru til motz uid midhus suo og teig skog allan j millum grimkelsar og kleifar. suo og stod j hennar maldaga at hunn ætte heimalandet allt a stad jn at merkis holum j innara hraun og upp j flokauallda nípu og j austann verda þorsteinsey og þar upp j snos.

Og til sanninda hier umm settum uær fyrrnefnder menn vor insigle firir þetta uittnisburdarbref er skrifat uar a stadarstad a reykianese manudagenn næsta firir magnusmessu anno domini ꝏ⁰. iiijᶜ.[1]) lxxx⁰. septimo.

---

542. **22. December 1487.**

1489. **í Viðey.**

Þorvarðr Steinmóðsson selr, með samþykki Rögnu Árnadóttur, konu sinnar, Ólafi Ásbjarnarsyni tuttugu hundruð í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi fyrir hálft Búland, „er liggr austr á Síðu í Skaptártungu í Leiðvallarþingi“.

AM. 238. 4to, bl. 69, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Skiptvbref fyrir xxᶜ j Vik æ Seltiornvnese oc Bvland avstr æ Sidv.

Þat giörvm vid Sigurdr Jonsson [oc] Vilhialmr Ormsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vid j hiæ savm oc heyrdvm a a lavgardaginn næsta eptir Thomas messv postvla þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesv Kristi ꝏ. iiijᶜ. lxxxvıı ar ord oc handaband þessara manna Þorvards Steinmodssonar af einni alfv en Olafs Asbiarñarsonar af annarri. at svo fyrir skildv at adrgreindr Þorvardr seldi fyrrgreindvm Olafi Asbiarnarsyni xxᶜ j jördinni Reykiavik. er liggr a Seltiarnarnesi j Kialarnesþingi med upplagi oc samþycki Raugnu Arnadottur kvinnu sinnar med aullum þeim gaugnum oc gædvm sem greindri jördv fylgir oc fylgt hefir at fornv oc nyiv. at aullv til teknv en

---

1) Árni segir, að iiijᶜ sýnist skrifað með öðru bleki, en alt sé þó falslaust.

aunguu fra. oc þau vrdv fremst eigendr at. oc greind jörd ma eiga ad riettvm lögvm.

Hier j mot gaf þratt nefndr Olafr Asbiarnarson tittnefndvm Þorvardi Steinmodssyni jördina halfa Bvland. er liggr avstr a Sidv j Skaptartvngv j Leidvallar þingi med upplagi og samþycki Onnv Sniolfsdottvr. kvinnv sinnar. j svo mata. ad hvn skildi sier þessi xx^c j jördinni Vik med þeim skilmala sem hann hefir keypt. og skyldi hvor vm sig halda sinv kavpi til laga en sa svara lagarýptingvm er seldi.

Oc til sanninda hier vm setivm vid fyrrnefndir menn ockar innsigli fyrir þetta jardarkavps bref er skrifat var j klavstrinv j Videy tveimr arvm seirna enn fyrr seigir.

---

543. **2. Janúar 1488. í Laufási.**

Sveinn Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jörðina Sigurðarstaði í Bárðardal fyrir sextán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 15, frumritið á skinni. Af þrem innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum ver halldor hallsson. hellgi snorrason og nichulas ketelson godum monnum uiturligt med þessu uoru brefi ad þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund og cccc lxxx og uiíj ar j laufasi j eyiafirdi uorum uer j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna sueins eyiolfssonar af einri alfu en kolbeins ionssonar af annari ad suo fyrir skildu ad fyr nefndr sveirn selldi adrnefndum kolbeini iord sina sigurdarstadi j bardardal er liggur j lundarbreku kirkiv sokn med ollum þeim gognum og gædum sem greindri iordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyu og hann vard fremzt eigandi ad med logum. hier j motti gaf opt nefndr kolbeirn titt nefndum sveini vj hundrvt med suo vordnvm fridleika x malnytu kugilldi iiij gellfiar kugilldi og cc ofrid. skylldi þrattnefndr sueirn suara laga riptingum a fyr greindri iordu en greindr kolbeirn hallda til laga. Og til sannenda hier um settv

ver fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta bref skrifad a niunda dag iola j sama stad og ari sem fyr seger.

---

544. 4. Febrúar 1488. á Stað í Kinn.

Böðvar Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jörðina Sandvík í Bárðardal fyrir átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 17, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum viær ellendur prestur broddason. helgi þosteinsson og þvridur sẏgurdardotter. godum monnum viturligth med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingadbvrd vors herra ihesv christi þvshvnd fiogur hvndrvth attatigir ok[1]) atta ǿar. vorum vær j hia savm og heẏrdvm ǿa ord og handaband þessara manna bavdvars eiolfsson(ar) af annari alfv en kolbeins ionssonar af annari ath svo fyrir skildv at bavdvar eiolfsson selldi fẏr gr(e)indvm kolbeini jonssyni iordina sandvik er ligur j lvndarbreckv kirkiv sokn med avllvm þeim gavgnvm og giædvm sem greindri iordv fylger og fẏlt hefer ad fornu og nẏv og hann vard fremzt eigandi ath. hier ǿa mot gaf titt nefndr kolbein jonson optnefndvm bavdvari eiolfssyni atta hvndrvt. iij malnẏtu kugilldi. iij. gellfiar hvndrvt og .ij. hvndruth j avllvm þarfligum peningum. Og[1]) til sanninda hier vm settvm vær fyr skrifader menn vor inncigli fyrir þetta kavpbref er skrifath var ǿa stad j kinn þridiadaginn næsta fyrir niv vikna favstv ǿa sama ǿari og degi sem fẏr seger.

---

545. 8. Apríl 1488. á Helgafelli.

Loptr Jónsson selr, með samþykki Ingibjargar Ingimundardóttur, konu sinnar, jörðina Hraunhafnarbakka í Staðarsveit

1) Svo hér..

Halldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli gegn því að ábóti kendi Narfa syni Lopts til subdjákns með því skilorði, er bréfið greinir.

Eptir Skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to bl 125 nú í Landsskjalasafni, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 44—45; AM. 430. 4to bls. 4, og AM. Apogr. 1587.

Kaupbrief fyrir HraunHaffnar Backa.

Þad giorum vier Helgi prestur Jonsson. Einar Þorleiffsson. Jon Jonsson. Einar Þordarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu briefe ad a þridiudaginn j paskum Anno domini 1488 a Helgafelli j Helgafellzsveit vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota a Helgafelli med samþycke hanz conventubrædra. Enn af annare alffu Lopttz Jonssonar. ad so fyrirskildu. ad greindur Lopttur Jonsson selldi firskrifudum abota Halldore med samþycke Jngebiargar Jngemundardottur konu sinnar Jordina Hraunhafnarbacka. er liggur j stadarsueit vnder olldubrygg klaustrinu a helgafelli til æfinligrar eignar med þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fýlger og fýlgtt hefur ad fornu og nyiu og þau vrdu fremst eigandi ad. Hier j mot jatadi og lofade firskrifadur Abote Halldor med samþycke conventubrædra Narffa syne greindz lopttz og Jngebiargar konu sinnar kost og kiendslu a klaustrinu. vadmalz klæde og skiædi framan til þess hann væri subdiakne. med so ordnum skilmala. ad ef pilltinum kynni þau nockur forfoll til ad falla ad hann mætti ecki vijgiast[1]) eda villdi ecki vijgiast þa er hann væri xvj vetra gamall þa skilldi klaustrid og abotinn skilinn vid pilltinn. enn Jordin æfinlig klaustursinz eign. enn ef hann væri þa ecki vijgdur subdiakne er hann væri xviij vetra gamall og villdi þa eigi þo hann mætte. þa skilldi hann vera til þess hann væri vigdur subdiakne. edur ef hann være vijgdur fyrr enn hann væri xviij vetra. þa skilldi hann þo vera a klaustrinu þar

1) yngri, hdr.!

til hann væri xviij vetra. enn ef presturinn kynne fyrre ad deyia. þa skilldi greindur abote Halldor lwka greindum loffte ij^c vppa huoria xij manude sem epter væri thil þess hann være xviij vetra. Hier til skilldi Abotinn giallda loffte ad næstum fardogum iiij m̃ďlnytu kugilldi og iiij saudi gamla ad hausti komandi. xij fiordunga smiorz. j^c j vadmalum og j^c j varninge. ef sigling yrdi. skilldi abotinn ad sier taka Jordina til æfinligrar eignar ad næstum fardogum. Lofade Lofftur ad suara lagariptingum a greindre Jordu. enn abotinn hallda til laga.

Og til sanninda hier vm̃ et cetera.

---

546. 28. Apríl 1488. á Grýtubakka.

Tylftardómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um kærur Magnúsar Þorkelssonar til Jóns Sigmundssonar um Grýtubakka og Hlýskóga og önnur fjármál.

AM. Apogr. 3871 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex originali communicato mihi a Paulo Jonæ Vidalino, Vice-Nomophylace" (AM.) „accurate collatum". Þrettán innsigli höfðu verið fyrir bréfinu, en átta af þeim voru dottin frá. Apogr. 3872, afskript eptir sama frumriti.

Domur milli Jons Sigmundssonar og Magnuss Þorkelssonar um Grytubacka og Hlyskoga et cetera[1]).

Ollum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda finbogi ionsson. þorsteinn þorleifsson. ion arngrimsson. og olafur halldorsson lögrettumenn. jon finnbogason. nicholas ketilsson. ion sigfusson. sveinn Eyiolfsson. magnus þordarson. hrafn halldorsson. thvmas gudmundzson og asgrimr hallzson Q(uediu) G(udz) og sina kunnigt giörandi at þa er lidith var fra guds burd þushundrat fiögr hundrut atta tiger og atta ær a manadaginn næsta firir tveggia postula messo philippi et iacobi a grytubacka i hofdahverfi a þingstad settum vorum vier i dom nefnder af ærligum manni

---

1) Þessi fyrirsögn er með hendi Árna Magnússonar.

finboga ionssýni logmanni nordan og vestan a Jslandi er þa hafdi kongsins syslu og umbod i þingeyiarþingi at dæma millum þeirra magnus þorkelssonar og ions sigmundzsonar um þa akæru er magnus kærdi þar til ions af vegna kristinar eÿiolfsdottr konu sinnar um arf og peninga epter eÿiolf heitin arnfinzson fôdr kristinar. og at svarinni stefnunne at greindr ion var þangad stefndr i sagdan stad og dag dæmdum vier stefnuna lôgliga. og ion sigmundzson þar lôgliga firir kalladann um allar þær greiner og peninga sem joni bar þar lagasvar firir at hallda.

i fyrstu grein kærdi magnus þat til jons at hann hefdi og hielldi a vegna barna gudna eyiolfssonar jôrdina grytubakka og hlyskoga i hofdahverfi er magnus reiknadi kristinu konu sinni til arfs hafa fallid epter eyiolf arnfinzson at rettum hlutskiptnm vid onnur syskin sin.

i annari grein kærdi magnus til ions at hann hefdi og hielldi .c. hundrada i lausapeningum er gudni hefdi at sier tekid epter eyiolf fôdr sinn og at þessum greindum peningum iordum og lausaféé sooru þar iij skilriker vottar firir finboga ionssyni lôgmanni fullan bokareid at þeir vissu firir full sannindi at gudni eyiolfsson tok at sier grytubacka og hlyskoga epter eyiolf arnfinnzson daudan. og þar til .c. hundrada i fridum peningum og ofridum sua og iardirnar grimsnes og eÿr i fiordum og lagdi þessa peninga ei til skipta sua at þeir vissi vid systur sinar. og eingin lôgligh lagaskipti vissu þeir a þessa peninga ganga.

J þridiu grein kiærdi og magnus til ions af vegna gudna eyiolfssonar og barna hans at gudni hefdi at sier tekit af peningum eyiolfs .xiiij. tigi hundrada at auk fyr greindra peninga og lagt eigi til lagaskipta vid adra erfingia eyiolfs.

Hier i moti þessum greindum akærum vændizst ion sigmundzson i fyrstu at eyiolfur arnfinzson hefdi giefid gudna eyiolfssyni til fullrar eignar iordina grytubacka og liet þar upp lesa .ij. bref sua hliodandi at eyiolfur hefdi gefid gudna iordina grytubacka hver os lituzst i allan mata eigi fullmecktug vera um adr nefnda giof. þui dæmdum vier optnefndan ion sigmundzson skylldugann at lata sveria .ij.

lôglig vitni at eyiolfur arnfinzson hafi giefit syni sinum gudna til fullrar eignar iôrdina grytubacka i hofdahverfi. sua og dæmdum vier ion sigmundzson skýlldugann at lata sveria onnur .ij. loglig vitni at iôrdin i hlyskogum hafi lôgliga skipt verit gudina til eignar eptęr eýiolf fôdr sinn. €n þat .c. hundrada sem svarid var at gudene hefdi at sier tekid epter eyiolf fôdr sinn og ei til logligra skipta lagid vid systr sinar sua þeir vissi liet jon sigmundzson þar i moti bref upp lesa med. ij. manna insciglum sua latanda at gudini eyiolfsson hefdi fram lagt til skipta alla kvika peninga epter eyiolf fôdr sinn. þar i moti vendizt magnus þorkelsson vitnum at og baud at lata sveria ij vitni skilrik at ormur gunlaugsson sa er þar var firir skrifadr hefdi at þeirra viti eigi verid i hofdahverfi a þui vori og alldri þar komit sua at þeir vissi. þvi firir þessa grein og fleiri adrar þær þessu brefi til heyra dæmdum vier þat ecki afl hafa utan helldur dæmdum vier ion sigmundzson skylldugann at lata sveria .ij. loglig vitni at gudini eyiolfsson hafi framlagt alla kvika peninga þa hann hafdi at sier tekid og eyiolfur hafdi att til logligra lagaskipta vid adra erfingia eyiolfs arnfinzsonar. €n ormr gunlaugsson leitz os ologligt vitni sva framt sem þat verdr svarid af .ij. vitnum at ormur kom ecki i hofdahverfi a þui vori sem eyiolfur arnfinzson deydi eda hann var eigi i nesi þa þar var skipt peningum epter eyiolf. Sva og dæmdum vier firir þa akæru er magnus kærdi til jons æ vegna barna gudina at gudini hefdi at sier tekid epter eyiolf .xiiij. tigi hundrada af oskiptum peningum lausafe at auk þess hundrad hundrada sem adr var til svarid. voro hier eingi vitni til leidd. þui dæmdum vier jon sigmundzson skylldugann at sveria lyritareid at su skulld var eigi i gard erfingia gudina sua at hann vissi hvern er jon sor þar þa firir finnboga ionssyni logmanni þenna greindan lyritareid oss nærverondum. skylldu þesser allir greindir eidar leidazst firir finnboga ionssyni lôgmanni innan manadar særra daga at heyrdum dominum at forfallalausu. og at þessum ollum eidum unnum og lôgliga leiddum sem hier fyrr skrifader eru og i dominum standa. dæmdum vier þessa akæru magnus þorkelssonar nu at sinni ecki afl hafa. €n

ef ioni sigmundzsyni fallazst þau eignarvitni sem dæmd eru vegna gudna um giof eyiolfs a grytubacka og sua þau vitni er leidazst skylldi um lagaskipti a hlýskogum. þa dæmdum vier þessar greindar iardir grytubacka og hlýskoga aptur til lagaskipta vid kristinu eyiolfsdottr henni til fullrar eignar sua mikin hlut upp i sagdar iarder sem henni kann til falla at rettu laga skipti vid adra erfingia eyiolfs arnfinzsonar. sua og ef þau vitni fallaz at gudini hafi fram̄ lagtt til rettra lagaskipta vid erfingia eyiolfs alla kvika peninga þa gudni hafdi ath sier tekid og eyiolfr hafdi att utan vi. hundrud edr. vij. þa dæmdum vier ion sigmundzson skylldugan at giallda magnusi þorkelssyni vegna kristinar konu hans .iiij. hundrud og xx ur þui hundrad hundrada sem magnus sveria let at gudeni hefdi at sier tekid epter eyiolf arnfinzson i lausa peningum. Enn firir þann skulld at ion sigmundzson sor þann lyritar eid sem vier dæmdum honum firir þau .xiiij. tigi hundrada er magnus kærdi til hans og ei voro vitni til borin dæmdum vier hann nu at sinni þar eígi meiri svara skylldugan fyrer[1]). Og hier til dæmdum vier ion sigmundzson skylldugan at giallda þrattnefndum magnusi þorkelssyni .xij. alna abata af hveriu hundradi af greindum peningum faustum og lausum æ hverium .xij. manudum upp ǘa þau .vj. ar er gudeni hafdi halldid optnefnda peninga og þar med leigr og leigu[2]) leigr epter rettum reikningi af sögdum abata skýlldi titt nefndr ion sigmundzson giallda edr giallda lata þessa halfa innstædu peninga magnusi þorkelssyni heima i grenevik innan manadar at eidunum faullnum en halfa innstædu sem eru önnur .xij. hundrud at michaels Messo þar epter i nesi i höfdahverfi þar sem eýiolfr arnfinnzson atti bu og lood þa er hann deydi. skal og þar gialldazt abati og alogr allar at næstum fardögum epterkomendum sem fyrskrifad stendr þrattnefndum magnusi þorkelssyni edr hans umbodsmanni.

Og at sua profudu mali sem nu er greint og i dominum stendr samþyckti finnbogi ionsson logman þenna vorn

1) hér: fyr', annars f' 2) hér stendr i hdr. z (og), en því er ofaukið.

dom med oss. og þui til sanninda hier um setti hann sitt innscigli med vorum insciglum firer þetta domsbref skrifad i sama stad og ari tueimur dogum sidar en fÿr segir[1]).

---

547. **7. Maí 1488.** **á Helgafelli.**

Gísli Jónsson gefr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu og þann rétt, sem hann þóttist eiga til jarðanna beggja Þveráa og Gerðubergs í Eyjahrepp og Bjarnarfoss í Staðarsveit fyrir lausafé, er bréfið tilgreinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, bl. 159a, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 54; AM. 430. 4to bls. 15, og Apogr. 1586 og 1649.

Gierduberg og þuera.[2])

Þad giorum vær Einar Þorolfsson. Magnus Halldorsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefe. ad þar vorum vær j hia sau̅m og heyrdum a̅ a Helgafelli j Helgafellzsueit fostudag næstan̄ fyrir krossmesso[3]) vm vorid 1488. ord og handaband Halldorz abota ad Helgafelli og gijsla Jonssonar ad so fyrir skildu ad gijsle Jonsson handlagdi Halldore kuitta og akiærulausa alla þa tiltolu og riett sem hann þottist eiga og hafa til þessara Jarda er so heita þuera̅r thüær og gierduberg er liggia j Eyiahrepp. og Biarnarfoss er liggur j stadarhrepp vnder ollduhrygg fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum klaustrinu til æfinligrar eignar. Hier fyrir skilldi greindur Abote Halldor lwka greindum gijsla xij ær j fardogum og xx vod. mioltunnu ad sumre. og j^c asmunda og þar til 40 alner j bwsgagni. sau vær aller fyrnefnder menn ad greindur gijsle var heill ad viti og skynsemd. og thil sanninda hier vm̄. setium vier adurskrifader menn vor Jnsigle fyrir þetta brief. skrifad ad Helgafelle j Helgafellzsueit in festo Johannis beuerlatensis a sama are sem fir seigier.

[1]) þ. e. 30. April. [2]) 430. [3]) þ. e. 2. Maí.

548. **15. Maí 1488.** **á Helgafelli.**

Vitnisburðr Jóns Jónssonar um landamerki Saxahvols, Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar á Reynistað, c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 26—27, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — Landsbókasafn 108. 4to bls. 128—29 (með hendi séra Jóns í Hítardal). — AM. Apogr. 1575, 1655 & 1657.

Landamerke mille Saxahuolz. ondverdarness og Gwfuskǫ́la.

Þad giore eg Jon Jonsson godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe ad eg heÿrda Krǫ́k heitinn Marteinsson segia þesse landamerki millum Saxahuolz ondverdarness og Gwfuskala. ad ondverdarnes ætti sudur med sio til hüalraufar.[1]) þadan̄ sionhending til uigisborgar. þadan til borgar þeirrar er stendur hia Hraknessbrunne. þadan̄ sionhending til þijstilshellu. þadan̄ j [skierit j skarfzvijk.[2]) og þesse landamerke hafa verid hofd og halldin j millum greindra jarda so leingi sem eg hefi til vitad. og einginn vppatalad ad mijnu vite. hafda eg og vppa morg ǻr [klaustursinz vmbod[3]) a Helgafelli og [akiærde einginn þesse landamerkie. var eg meir enn sia(u)tugur er eg bar þennann vitnissburd. og hef eg optast verid vistum aa klaustrinu ad Helgafelle.[4]) og rijdit med klaustursinz formonnum. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þÿker. Og til sanninda hier vm [sette eg mitt Jnsigle fyrer þetta vitnisburdarbrief.[5]) [Skrifad aa Helgafelle j Helgafellzsueit vppstigningardag Anno Domini ꝏ cd lxxx viij ar.[6])

---

549. **26. Maí 1488.** **í Hruna.**

Eiríkr bóndi Þorsteinsson selr Árna presti Snæbjarnarsyni

---

[1]) hualzröffar 252. [2]) [skard j skarffavijk 252. [3]) [umbodid klaustursins 264. [4]) [264, 252; sl. 94 (!). [5]) [108; etcetera 94, 264 og hin fl. [6]) 1448 ar (!) 252, 108, en séra Jón vill leiðrétta það í 1484; [Anno 1488, 94.

sjö hundruð í jörðunni Langholti í Flóa fyrir níu hundruð í lausafé.

AM. 258. 4to, bls. 202—203, með hendi Hákonar Ormssonar um 1643 fyrir Brynjólf biskup.

Kaup Breff fyrer Langhollts Parte j Floa.

Þad giörum vier Jon Olaffsson og Gudmundur Þorkelsson prestar. Jon Gellisson og Rognvalldur Hialmsson leikmenn godum mönnum witurligt med þessu voru opnu breffe. ad þá er lided war frá hingadburd wors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud attatiger og aatta aar. huijtdrottinsdag vmm worid[1]) i Hruna i Ytrahrepp worum vier i hiá saum og heirdum á ord og handaband þessara manna sira Aarna prests Snæbiarnarsonar aff eirne aalffu. Enn Eireks bónda Þorsteinssonar aff annare. Skildest þad og falst wnder þeirra handabannde. ad fyrrgreindur Eirekur sellde aadurneffndum Sira Aarna Snæbiarnarsyne siö hundrud i Jördunne i Lánghollte i Floa er liggur i Laugardæla kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giædum sem greindum Jardarparte filger og filgt heffer ad fornu og nyu til ytstu wmmerkia wid adrar Jarder og aadurgreindur Eirekur haffde aadur fremst eigande ad orded. Hier i mote skyllde fyrneffndur Sira Arne gieffa og giallda aadurgreindum Eireke nio hundrud i suo vordnum peningum. sex maalnytu kugillde. tuo naut tuæuetur. tolff sauder veturgamler. fiorer sauder tuæuetrer og þar til frijdvirdta x aura. Skyllde optgreindur Eirekur suara lagariptingum á adurgreindum Jardarparte i lánghollte. Enn Sira Aarne hallda til laga. Ok[2]) til sannenda hier wmm settum vier fyrrneffnder menn wor Jnsigle fyrer þetta kaupbreff. Skriffad i sama stad og aare dege sijdar enn fyrr seiger.[3])

---

[1]) þ. e. 25. Maí. [2]) Svo hér. [3]) þ. e. 26. Maí.

550. **8. Júní 1488. á Flugumýri.**

Dómr tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru séra Jóns Þorvaldssonar til Sveins Oddssonar um ásetu á jörðunni Efra-Ási ótekinni.

AM. Fasc. XXVIII, 26, frumritið á skinni. Af tólf innsiglum eru nú átta fyrir bréfinu, sum mjög skert. — Apogr. 3311.

Domur Wm Svein Oddson.[1])

Þath giorum vær sigurdr þorlaksson. magnus ionsson. gottskallc nichulæsson. olafur ingimundarson. nichulass uilhialmsson. stigur ingimundarson. gunar ionsson. ion kollason. ion hellgason. gudulfur magnusson. olafur ionsson. ion þorkellson prestar holabiskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro brefi voro uær i dom nefnder af uirduligum herra ok andaligum fodur olafui med guds nad biskup æ holum laugardaginn næsta epter dyradag.[2]) þa lidid var fra hingadburd uors herra iesu christi þusund fiogur hundrud attatigir ok atta ar at dæma vm þæ akæru er sira ion þorualldsson radzman æ holum kærdi til sueins odzsonar. at hann hefdi setit æ iorduni efra asi oteckinni er liggur i hialltadal. þui i fystu grein dæmdvm vær stefnvna logliga ok suein odz(son) logliga fyrir kalladan. en i annari grein dæmdum vær adr nefndan suein odzson skylldugan at leida t(v)av loglig uitni fyrir biskup olafui eda hans vmbodsmanni hier i dag at hann hefdi iordina epter logum tecit. en fallnadz honum þessi uitni ok hefer suo setit med uilia sialls[3]) sins obbeldi ok fullu forþroti æ adrgreindre kirkiunar fasta eign. þæ dæmdum uær fyrskrifadan suein skylldugan at luka heilagri holakirkiu sextigi marka j fullretti fyrir ran ok rangliga asetv iardarinar. i þridiu grein fyrir rangligt halld kugilldana med jordvni dæmdum uær opp(t)nefndan suein skylldugan at giallda aptur kvgilldin ok matinn undan þeim smior ok skyr. en ef matvrin er ei til suo luki hann eyri epter huert kugilldi uppa huora uicu. en heilagri hola kirkiu i rett sinn þriatigi marka. skulu fyr greind kugilldi. matur ok rietarfar[3]) æ kugilldunum lukatz nu strax

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) þ. e. 7. Júní. [3]) Svo.

i dag fyrir solar setur sira ione i hond ok hans umbodsmanni. i fiordu grein at sira ion kærdi til hans at hann hefdi ei lukt landskylldina af adr greindri iordu efra asi ok sagditz hafa beitt ok kraft ok feingit eigi þui skal sira ion leida t(v)av loglig uitni at hann hafi beitt og kraft. fullnatz honum þav vitni þa skal sueinn luka xii alner fyrir hveria krof ok þar til kirkiuni fimtan merkur i riett sinn fyrir rangligt halld j landskylldirnar ok oheimilld iardarinar. ok luka landskylldina nu j dag og retarfar landskylldarinar ok oheimilld iardarinar lukitz i haust at michilsmesso en et hæsta fullretti kirkiunar lukitz at næstum fardogum ok hann fallin i bann af sialfs sins verki ok skylldugan ath taka lausn ok skrift af biskupinum. hier til dæmdum uær suein skylldugan at luka suo hvern pening sem han hefdi til eda honum afladitz. suor ok tittnefndr svein fullan bokareid þar fyrir oss at hann skylldi þenna vorn dom hallda ok peningana lvka epter þui sem peningarnir afladitz. Ok til sanenda hier um setivm uær fyr skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref [er] skrifat uar a flvgumýri i skagafirdi sunudagin næstan epter dyradag. a sama ari sem fyr seigir.

---

551. 9. Júní 1488. á Víðivöllum.

Tveggja tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, um kæru biskups til Haldórs Brandssonar, að hann hefði eigi haldið Viðvíkrdóm um kirkjugózin á Barði í Fljótum frá 10. Febrúar 1481 (Dipl. Isl. VI, Nr. 317; *Barðsdómr hinn síðari).*

AM. Fasc. XXVIII, 20, frumritið á skinni. Fyrir því hafa verið 24 innsigli, en nú eru að eins 11 af þeim eptir og þó flest nokkuð brákuð. — Fasc. XXVIII, 21, transskript á skinni frá 2. August 1488, og eptir því er þessi dómr tekinn upp i Barðsdóm Jóns lögmanns frá 17. Okt. 1573. — AM. Fasc. LXV, 10, transskr. $^{16}/_{6}$ 1488. — Apogr. 3604.

Bardzdomar 1488.[1])

Þat giorum vær eirecur einarsson. ion þorualldzson.

[1]) Utan á XXVIII, 20, með hendi frá 16. öld. Utan á XXVIII, 21, stendr með hendi frá 17. öld: „Domur um Halldor brandsson“.

ketil[1]) grimolfsson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. þorsteinn ionsson. þorstein illugason. snioolfur sigursson.[2]) þorstein gudmundzson. olafur ingimundarson.[3]) magnus asgrimsson. are olafsson. ion ionsson. ion helgason. ellendur broddason. olafur klængsson. káár ionsson. gunnar ionsson. þordur ingimundarson.[3]) olafur þorgeirsson.[4]) gudmundur ionsson. arñe halldzson[5]) ok steinn þorualldzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iesv christi þusund cccc attatiger ok atta ar. manudagin næsta epter dyradag æ vidivollum i skagafirdi æ almennilegri prestastefnu vorum vær i dom nefnder af vorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafui med gvds nad biskupi a holum ath dæma vm þa akięru er biskupin kięrdi til halldors brandzsonar at hann hefdi eigi halldit þann dom sem dæmdr var vm kirkiu godzen a bardi j vidvik j vidvikursveit ok rofit svo þann dom er atian prestar dęmdu. var þar lesin ok suaren stefnan. þui j fyrstu grein dęmdv(m) ver stefnuna laugliga ok fyrnefndan halldor rettiliga fyrer kalladan hier j dag. en saker þess ath hann forsmadi at koma ȷ suaren stefnudag dęmdum ver hann skýlldugan ath giallda maurk j stefnufall nema hann syni lauglig forfaull ath hann matti eigi koma. J þridiv grein dęmdu(m) ver optnefndan halldor skýlldugan ath giallda fiorar merkr j domrof jnnan siauundar ath heyrdum dominum heima at holum biskupinum j hond eda hans vmbodsmanni ok skylldugan ath hallda domen sem adr þann sem fýr var dęmdr. Ɛn fyrer sina þriozsku ok rangligt halld a peningunum kirkiunnar a bardi fallenn ȷ bann ok skýlldugan at taka lausn ok skrift af biskupinum.

Ok til sannenda hier vm setium ver fýrnefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta domsbref skrifvat j sama stad degi ok are sem fýr[6]) seger.

---

[1]) ketill 21. [2]) sigurdsson 21. [3]) ingimundason 21. [4]) þorgrimsson 21. [5]) hallzson 21. [6]) 21; sl. 20.

552. 9. Júní 1488. á Víðivöllum.

Tveggja tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, um kæru biskups til Árna Höskuldssonar, að hann hefði eigi haldið Eyrarlandsdóm frá 7. Júní 1479 (DI, VI, 202) um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum.

AM. Fasc. XXVIII, 22, frumritið á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 10 fyrir bréfinu. — Apogr. 3304. — AM. Fasc. XXVIII, 23, transskript á skinni frá 16. Júní 1488. — Apogr. 3308. — AM. Fasc. XXVIII, 25, transskr. á skinni frá 18. Júní 1488. — Apogr. 3310. — AM. Fasc. XXVIII, 24, transskript á skinni frá 2. August 1488. — Apogr. 3309.

Vm nuparfell ok hnapstadi.[1])

Þat giorum vær eirecvr einarsson. ion þorualldzson. þorsteinn ionsson. ketil grimolfsson. sigurdvr þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. þorstein illugason. sniolfur sigursson. þorsteinn gudmundz(son). arni halldzson. olafur ingimnndarson. magnus asgrimsson. ion ionsson. ellendur broddason. gvdmnndur jonsson. olafur klængsson. olafur þorgeirsson. ari olafsson. gunnar ionsson. kar ionsson. þordr ingimundarson. ion hellgason. þorstein þorualldzson prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv vorv opnv brefi at þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesv christi ɱ. cccc. lxxx ok atta ar manudagin næsta epter dyradag a uidivollum i skagafirdi a almenniligri prestastefnv vorvm vær i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum favdur olafui med gudz nad biskupe a holnm i hialltadal at dæma um þa akiæru er biskupen kærdi til arña havskolldssonar at hann hefdi eigi halldit þann dom er dæmdur uar a eyrarlandi i eÿiafirdi vm kirkiv gotzen i nvparfelle i eÿiafirdi ok nappstada i fliottum. uar þar lesin ok snarin stefnañ. þui i fystv grein dæmdum vær stefnvna logliga. ok fyr nefndan arna hoskolldsson logliga fyrir kalladan hier i dag. en saker þess at hann forsmadi at koma i snarinn stefnvdag dæmdvm

[1]) Utan á frumritinu með fornri hendi.

vær hann skylldugan at giallda mork i stefnvfall nema hann sýni loglig forfaull at hann mat(t)i eigi komazt. en fyrir fyrstu grein er i ste(f)n̄vni stod ad arni hoskolldsson hefdi rofit þann dom sem dæmdur var æ eyrarlandi af prestvm ok prelatum tvennum tylftum i anari grein dæmdum vær optnefndan arna skylldugan at giallda fiorar merkvr i domrof innan s(i)avn̄dar. at heyrdvm dominvm heim at holum biskupinum i hand eda hans vmbodsmanni. ok skylldugan at hallda dominn sem adr. þan sem fyr var dæmdur. en fyrir sina þr(i)osku ok rangligt halld æ peningvnum fyr greindra kirkna. nvpufells ok nappstada. fallinn i bann ok skýlldvgan ath taka lausn ok skripter af biskupinvm. Ok til sanenda hier vm setivm vær fyr skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref skrifat at flvgumyri i skagafirdi æ sama ari ok deigi sidar en fýr segir.[1])

.553. **16. Júní 1488.** **á Hólum.**

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXVIII, 23, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsigli eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3308.

Domur Vm Arna Hoskuldson.[2])

Þat giorum uær gottskallc niculasson. niculas uilhialmsson. ion þorkelsson. gudolfur magnusson ok olafur ionsson (prestar) godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur uar um kirkiv godzen nvparfellz i eyiafirdi ok nappstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómrinn frá 9. Júní 1488, Nr. 552 næst á undan].

Ok til sanenda hier (vm) setium vær fýr nefnder prestar vor incigli fyrir þetta transkriptarbref skrifat æ holum i hialltadal manudagin næsta fyrir festum botulfui abbatis. anno domino[3]) ꝏ.º cd.º lxxx. octavo.

---

[1]) þ. e. 10. Júní. [2]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [3]) Svo.

554. 16. Júní 1488. á Hólum.

TRANSSKRIPT af Barðsdómi.

AM. Fasc. LXV, 10, frumrit transskriptsins á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3604.

Bards Domur.

Þat giorvm uier nikulas vilhialmsson. gvdvlfur magnusson. olafur ionsson ok ion þorkelsson godum monnum viturligt med þessu voro opnv brefi ad vier hofum sied ok yferlesit domsbref med heilum ok oskavddvm hangandum insiglum vm halldor brandsson suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Júní 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrrnefnder prestar vor insigli fyrir þetta transkriftarbref er giort var æ holvm j hialltadal æ manvdaginn næstañ fyrir festvm sancti botvlfi abbatis. anno domini mcdlxxx octavo.

---

555. 18. Júní 1488. á Hólum.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 25, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr 3310.

Domur um Arna Hoskulldzson.[1])

Þat giorvm vier nikulas uilhialmsson. olafur ionsson. gvdvlfur magnusson ok ion þorkelsson prestar godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi ath vier sævm ok yferlasum dominn er dæmdr uar um kirkivgodzin nuparfellz i eyiafirdi ok hnappstadi[2]) j fliotum suo latanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómrinn frá 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanninda hier um settum vier fyrnefnder prestar uar insigli fyrir þetta transkriftarbref skrifat æ holum j hialltadal æ midvikvdaginn næstan fyrir festum sancti iohannis baptiste anno domini mcdlxxx octavo.

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

556. 24. Júní 1488. á Hólum.

TRANSSKRIPT af Barðsdómi hinum fyrra.

AM. Fasc. XXVI, 2, frumritið á skinni; eru öll innsiglin fyrir því, en sum af þeim eru nokkuð brákuð.

Þat giorum vier ion þorualldsson radzmadur æ holum. nikulas vilhialmsson. olafur ions(son). gudvllfur magnusson. ion kollason ok ion þorkelsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi ad vier hofvm si(e)d ok yferlesit domsbref um hrafn brandsson ok halldor brandsson snioolf brandsson ok kirkiuna æbardi suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 15. Janúar 1481, DI, VI, Nr. 317].

ok til sanninda hier vm settvm nier fyr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta transkriptarbref er giort var æ holum j hialltadal æ ionsmessu dag baptiste anno domini m cd lxxx octauo.

---

557. 30. Júní 1488. í Holti í Önundarfirði.

VITNISBURÐR tveggja manna um vígslumáldaga Sveins biskups í Skálholti fyrir kirkjunni á Kirkjubóli í Valþjófsdal.

AM. Apogr. 2335 „Epter originali fra Holltz kirkiu i Önundarfirdi, accuratè" (AM.). „Jnnsiglen eru i burtu" (AM.). Sbr. bréf frá 21. Sept. 1467 (DI. V, Nr. 436).

Þath giorum vith jorvndur bauduarsson ok einar sueinsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid uorum æ kirkiuboli j valþiofsdal þæ biskup sueinn uigdi þar kirkivna ok han giordi mældaga ok skipan j millum holltz kirkiu ok dals kirkiv. stod þar svo j millum annara greina ath sǽ prestur sem [hellde kirkivna j holte til forrædes skylde hafa kirkiv[1]) til saungs j dal ser til le(t)tes ok hundrad j kavp hvort hann synge miket eda litit[2])

---

[1]) Hér stóð .j. í frbr., en því er ofaukið: „Deleatur illud .j. Scriba ni fallor in mente habuit j Dal, quod seqvitur" (AM.). [2]) [„Midt i brefenu, þar sem under er strikad (þ. e. í afsk. Árna; hér frá hornklofanum)

ok eigi heyrdum uer þar þa adra skipun̄ ꝋ̄ giorda ok uorum uid hia aullum þeim giorninge er þar uar gior j millum ædur greindra kirkna. Ok til sanninda hier vm setium vith fyr nefnder menn ockur jnzsigli firir þetta bref skrifath j hollti j aunundarfirdi manudaginn næsta firir visitacionem beate Marie uirginis. anno domini. M.º cd.º octogesimo. viij.º

---

558. 8. Júlí 1488. [Í Odda].

Máldagi Oddakirkju á Rangárvöllum, er Magnús biskup setti Eyjólfsson, þá er Gísli prestr Jónsson var dáinn.

AM. 263. Fol., bls. 28—29, máldagabókin gamla frá Skálholti, skr. 1598.

Odde.

Anno domini [1 : c : d : lxxx octauo[1]) in festo sanctorum in celio var so mikill skrude kirkiunnar j odda

blar hokul med gullrondum. med alfærum messuklædum.

Jtem god mariumessu klædi alfær.

Jtem gulur hokull med messuklædum. og brestur hofudlinet.

Jtem raudur hokull med alfærum messuklædum.

Jtem gulur hokull med alfærum messuklædum.

Jtem hringahokul(l) med alfærum messuklædum.

Jtem hokull med grænum hrijngum og ollum færum. nema hofudlin.

Jtem blar hokull med messuklædum og brestur hofudlijn.

Jtem messuhaukull af huitu silki slitinn.

Jtem vj corporalar med iij husum.

Jtem vij sacrarium handklædi vond.

---

hefur verid utskafin nærri half önnur lina, hefur so þetta sem under er dreged, i þess utskafna stad skrifad vered med ödru bleke og annarre hende, þo gamalle. þad sem inn atte ad skrifast hefur ecki feingid rum i þvi skafna platsenu, og hefur þvi orded ad setia ut ä spatiuna, firir utan linurnar, þau sidurstu ordin þar af, so ad nu standa, sem sagt er, ä spatiunne þesse ord . . ort hann synge miket eda litet. Hier munu einhver svik hafa under buet" (AM.). [1]) = m. cd. lxxx octauo.

Jtem iiij kalekar. ij gyllter. ij ogyllter.

Jtem iiij dalmatikur. ij raudar og ij huitar.

Jtem .j. sloppur.

Jtem vij kantarakapur. [iij og af þriar vondar.[1]) iiij slitnar meir enn ein. fǫstutialld sprangat med lerefsdukum. fontz vmmbuningur vondur.

Jtem ij alltarisklædi.

Jtem alltaris dukur og brun med fordukum.

Jtem ij glodar ker annat af silfri. enn annat af kopar.

Jtem lagdi sijra gisli jonsson sterk messuklædi til kirkiunnar fyrir þau ij. sem hann feck burtt.

Jtem alltarisklædi med brun og eru þar æ iiij skilder forgillter.

Jtem annad alltaris klædi med brun. og eru æ vj skilder.

Jtem brun og alltaris klædi til litla alltaris.

Jtem ij dukar glitader.

Jtem ij sloppar og kom annar fyrir hofudlijn.

Jtem vj corporalar litler og slitner.

Jtem iij huersdaglig alltaris klædi med brunum og fordukum.

Jtem textar ij med silfur. enn þridie med kopar. ij kanonumbækur.

Jtem missale de tempore per anni circulum. syngianda fra paskum til adventu.

Jtem missale de tempore per anni circulum. gudspioll og pistlar.

Jtem de sanctis bok per anni circulum. missale gudspioll og pistlar. og de tempore fra paskum til aduentu.

Jtem iij grallarar helldur .i. per anni circulum de tempore og de sanctis.

Jtem kiriall sæmiligur.

Jtem ordobok de sanctis og de tempore per annum.

Jtem capitularius per annum.

Jtem ij legendur per annum onnur de tempore og onnur de sanctis.

Jtem sequentiubok de tempore. og de sanctis per annum.

Jtem matutinale fra aduentu til paska de tempore med capitularium oratium og himnum.

[1]) [Svo.

Jtem de sanctis bok og de tempore fra aduentu til paska.

Jtem ottu songua boc de sanctis og de tempore fra paskum og til aduentu.

Jtem matutinale de tempore fra adventu til paska.

Jtem comnniom alfært.

Jtem vj koparstikur. iiij smelltar.

Jtem psalltare gamall.

Jtem ellbere.

Jtem ærtijdaskræ.

Jtem paska blad med paskakerte.

Jtem yfer haalltare skrin. ij. krossar smellter oc .j. litet skrin. brijk sæmilig. monstrantium. iiij alltaris steinar. ample. vaskall. ij formar olæster. ij lecktarar. skruda kista læst. lıjka krak.[1]) fontz kross. ij biollur. mariu magdalenu likneski. sancte thomas cantuarieij. johannes apostola. mariu likneski. niculas likneski.

Jtem martinus likneski. heimrams likneski. trinitatis likneski. gudmundar likneski. jons postula likneski. mariu magdalenu. mariu likneski nytt lited med katrinar likneski. thomas likneski. sancte johannis holensis likneski. iij paxspiolld.

Jtem nefndi herra magnus vj presta oc vj leikmenn til ad giora oc meta kirkiuna i odda. giordu þeir hana firir lxx^c firir vtann mǭl oc ornamenta. enn ofann a kirkiuna xv^c j kirkiu spioll. oc at auk þat sem hun hafdi bætt verid sidan sira gisli tok med stadnum. Oll husin a stadnum voru virt firir vj hundrut oc xl. hundrada. med vthýsum af þrimur ærligum prestum oc af iij leikmonnum.

Jtem var suo felldur skilmale giordur med þeim herra magnuse oc sýgurde jonssyne. vm þa brijk er sijra gisle heitenn keypti kostolega ad sigurdur luckte hana kirkiunne j xx^c. enn ef sa prestúr sem kirkiuna fær til fullrar eignar. vilde ecki taka hana firir xx^c þa lofvadi herra magnus at leysa til sin brikena firir xx^c friduirt. suo framt sem þær tnær hurdernar sem þa voru ecki heima. kæmi heim j odda oskemdar.

Jtem suo mikel kuikfe afhent med oddastad. jm primis

[1]) krok, hdr.

xviij kýr. ij naut tuæuetur oc þrenett naut. ix naut veturgaumul. vj kalfvar. jtem asaudur j innstædu. xiiij asaudar kugillde. jtem a fialle xvj sander oc lx tuæuetrer oc eldre. jtem veturgamlir saudir a fialle xvoc lx. jtem lomb þrimur fatt j hundrade. jtem luckt j mortalia iij kyr oc v. asaudar kugillde.

Jtem kaplar luckter .v. hestar firir .v. hundrut oc iiij hross fullroskenn. jtem lucktur tuæuetur hestur firir veturgamalt hross. jtem lucktur veturgamall hestur.

Suo mikler reiknudust peningar j porcio kirkiunnar. xl hundrut oc xv^c j kirkiu spell. xij^c j decimam partem. viij^c. j mortualia. jtemlu cktizt hier j suovordner peningar viij malnytukugilldi oc xx. xvij^c j veturgomlum saudum. tuæuetrum oc eldrum. hundrat j kalfvum. brijk j xx^c. skip firir vj^c. iiij(c) j vidum oc xv aurar betur. jtem lagdizt til kirkiunnar skrijn buit med silfur. einn sprangdukur. boc er erfinginn leysti firir halft þridia .c. med bisknpsens samþycki. jtem lucktizt þar .v. vætter smiors nýtt. xij fiordunga smiors fornt .v. tunnur skyrs .c. skreidar a ofannleiti j jskylld xv fiskar oc xx heima a stadnum.

---

559. **10. Júlí 1488.** **Í Hafnarfirði.**

Bréf Heinreks Mæðings, umboðsmanns hirðstjórans Diðriks Pínings, um lögmannskaup það, sem hann geldr og ákveðr Finnboga lögmanni Jónssyni.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumrit á skinni. — Prentað í Safni II, 183—184.

medkienijng Hinriks Mædings[1])

Eg heinrek mæding hirdstiora pinings umbodsmann a mins herra kongsins uegna yfer allt jsland giore þat godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at finnbogi jonsson laugmann hefer giort mier fullan og allañ reikningsskap af sýslunni j þingeýiar þingi skauttum og skylldum hefer eg lukt greindum finnboga fyrsagda rentu j sitt laugmanz. kaup. Suo og hefir eg lukt saugd-

---

[1]) Aptan á með hendi frá 17. öld; ártal 1488 með hendi Árna.

nm finnboga j sitt kaup þau .vii. hundrnd sem hann uar skýlldugr didrek pining j gamlan reikninngsskap af kongsins syslu þingeyiar þingi

þui giorir eg og gefur þratnefndan finnboga jonsson aullnngis kuittan og akęru lausan um alla rentu og reikningskap gamlan og nýan þan sem hann hefir tekit og upborit og skyllduguг ordit af títnefndri sýslu þingeyiar þingi.

Skal hann og taka framleidis alla kongsins rentu af oftnefndri syslu j sitt laugmanzs kaup eptir þui sem eg hefir adr til skilid at af skildnm .x. marka malum og þadan af stęrrum skal hann og hafua umbod yfir kongs jordum j uodlaþingi og taka þar landskylld af nppa rettan reikningskap j þau fimtan hundrud sem honum ber j sitt laugmanz kaup at taka.

Og til sanenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta bref giort j hafnarfirdi fimtudagin nęsta fyrir festum beate margarete uirginis. Anno domini. ꝺ⁰. cd. lxxx octauo.

---

560. **29. Júlí 1488.** **í Skálholti.**

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXVIII, 12, frumtransskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1493.

domur vm bæ j borgarfirde[1])

Ollvm þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra heilsum vid þorleifur sigurdzson ok jon thomasson kunnigt giorandi med þessu ockru optnu brefi ath vid hofum sied ok ýferlesit sua latanda bref med heilvm ok oskoddvm jnnciglum ord fyrir ord sem hier seiger. [Hér kemr samningr Magnúsar biskups Eyjólfssonar og Einars Björnssonar út af vígi Bjarna Þórarinssonar og fleira, gerðr á Skarði 27. Aug. 1487, Nr. 533 að framan]

Ok til meire stadfestu ok vitnesburdar settvm vid adur greindr þorleifur sigurdzson ok jon thomasson ockur jncigle fyrir þetta bref skrifad j skalh(o)llti in festo Olaui regis et martiris anno domini .ꝺ. cd. lxxx. octauo.

---

[1]) Utan á transskriptinu með fornri hendi.

561. 31. Júlí 1488. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum lýsir því, að Eiríkr prestr Einarsson kæmi til sín um vorið 1487 og kvæði bræðr á Munkaþverá hafa kosið sig til ábóta, en biskup kvað hann eigi hafa „klaustrkjöt", og setti hann þó til reynslu um tólf mánuði fyrir klaustrið; en að jólum kom prestr og beiddist þá í senn ábótavígslu og lausnar fyrir barneign, og þykir biskupi það ekki mega fara saman.

AM. Fasc. XXVIII, 19, frumritið á skinni. Brot er eptir af innsigli biskups, en hin tvö eru dottin frá.

bref vm sira eirek einarsson.[1])

Víj olaf med gvdz næd biskup a holvm giorvm godvm monnum viturligt med þessv uoro opnu brefi ath sira eirekur einarsson cvratus in greniastad kom fyrir oss heim til hola anno domini mcdlxxx septimo nokkura daga fyrir fardaga. ok sagdi oss at brædurner æ mvnkaþuera(r) klaustri hefdi valit sig til abota æ sama klanstri mvnkaþvera ok hann hefdi samþykt þat sama ef víj uilldum þat samþyckia. tolvdvm víj fyrir honum med morgvm ordnm at hann matti þat embætti eigi ad sier taka fyrir margar sakir skulld[2]) ok mest fyrir þat hann hafdi eigi klavstur kiœt.[3]) suar(a)di hann þa oss at hann væri suo gamall ad hann mætti uel ad sier sia. ok betra sig ok sagdizt hafa lofat jvmfrv mariu ok brædrvnum ad ganga inn j sama klavstur mvnkaþvera. ok sagdizt eigi mega brigda þat fyrir henfd[4]) ok reidi ivmfru mariu ef hann helldi eigi sina lofan. hier med griet hann vt af og felldi tær. þa sogdum uíj honum at ongum uæri batinn fyrirbodinn. ok ef hann villdi betra sig. skylldvm uíj fæ honnm klavstrit ok alla þess peninga fasta ok lavsa uppa næstu xij manadi. uorv hia þessvm giorningi uorer prestar gotskalk nikvlasson ok gvdmundur ionsson at hann lofadi þetta ad hallda sem eirn dandi mann. epter þenna giorning tok hann ad sier klaustrid ok alla þess peninga epter sinni lofan ok uorri

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo. [3]) kiœt = kiöt. [4]) Svo.

skipan. kom fyrr nefndur sira eirekur einarsson þa til oss epter iolin um sama malit ok beiddizt abota uigslu ok sagdizt hafa regluklædin med sig. ok suo beiddizt lavsn(ar) fyrir barns eign er hann · uard segtugr innan þess tima hann giordi þessa lofan sem fyr skrifat stendr. svorvdvm víj honum at þat kome eigi uel saman at taka abotauigslu ok lausn fyrir barnzeign ok þni mættum vij eigi vigia hann til abota. vtañ settvm annan dandi mann fyrir klavstrit ok hans stad. er þetta morgvm dandi manni kvnnigt vm barnz eignina sem oss j holabiskupsdæmi. Ok til sanninda hier um setium uíj uort innsigli fyrir þetta bref med fyrnefnd(r)a presta insiglvm er nær uorv (at) þessi giorningr uar lofadur. skrifat a holum j hialltadal fimtvdaginn nestan efter olafsmessv fyrri. anno domini m° cd° lxxx° octauo.

---

562. 2. August 1488. á Hólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXVIII, 24, frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3309.

Kirkiugots j nupnfelle og hnappstade j fliotum.[1])

Þath giorum uær nicnlas uilhialmsson. gudolfur magnusson. olafur ionsson ok ion ormsson prestar godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur var um kirkiugodzeñ nuparfellz j eyiafirdi ok napstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómrinn 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanenda hier um setium uær fyrnefnder prestar uor incigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad a holum j hialltadal laugardagin næsta fyrir inuenticionem[2]) sancti olafi regis et martiris anno domino[2]) ↀ.° cd.° lxxx.° viij.°

---

[1]) Svo, utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

563. 2. August 1488. á Hólum.

Transskript af Barðsdómi.

AM. Fasc. XXVIII, 21, frumtransskriptið á skinni; fyrstu innsiglin tvö eru dottin frá.

Þat giorvm vier nicvlas vilhialmsson gvdvlfur magnvsson ion kollason ok olafur ionsson prestar hola biskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu voru opnv brefi ad uier hofvm sied og yferlesit domsbref med heilum ok oskauddvm hangandum innsiglvm vm halldor brandzson suo lætanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Júni 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier um settvm uier fyrnefnder prestar uor innsigli firir þetta transkriptarbref er giort uar æ holum j hialltadal lavgardaginn næstan firir olafsmessv env sidari. anno domini ꝏ° cd° lxxx° octavo.

---

564. 9. August 1488. í Nyborg.

Aðalsbréf Eggerts Eggertssonar.

AM. Apogr. 4255 „ex originali, accurate", er Árni fékk að láni 1703 frá Brynjólfi Þórðarsyni á Hliðarenda, og þykist þó þurfa að sjá aptr, því meðal annars ritar hann svo um bréfið: „ad skoda á Hlidarenda adalsbref Eggerts Eggertssonar propter insignia, sem ecki eru rett rissud i minne copiu. Jtem ad athuga grant hvort i brefinu stendur mwe eda *wille mwe* hafdo og lesed þad. *Dütmersken* eda *Dutmersken* incertum. því einger eru punctar yfer. Dütmersken true eg þad eigi þó ad vera. Original þennann hefi eg haft til lans fra Hlidarenda anno 1703. hänger enn nu þar under in pressula membranea (brefet er og á kalfskinn) stórt innsigle, hafande ytst tvenna limbos, hvar á er þesse inscription: 'Secretum Johannis: Dacie: Swecie: Norwegie: Sclauorum: Gottorumque: regis: Ducis: Sleswici: Holsacie: Stormarie et Ditmarsie: Ducis: comitis: in Oldenborgh et Delmenh. . . '" Dregr Árni þar með upp innsiglið og lýsir því framar. Ennfremr lýsir hann innsiglum Jóns Gizurarsonar á Núpi, er dregin sé af merki Eggerts, eins og prentað er í Safni til sögu Íslands I, 647 (einmitt eptir þessari afskript). Til er bréf þetta í ýmsum pappírsafskriptum frá ýmsum tímum, og koma þær að litlu haldi. Einna merkust er afskript í safni Bókmenntafélagsins í Kh. 55. 4to. Bréfið er áðr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 249—250, í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 73—74 og í Safni til sögu Íslands I, 696—697.

Wii Hans met guds nade Danmarks Norrigis Vendes oc Gotes konning vduald til Suerrigis rige . Hertug i Sletzuig oc i Holsten Stormarren oc Dütmersken greffue i Oldenborrig och Delmenhorst gøre thet witerlicht alle at fore troskab och willige tieniste Som thenne breffuiser Eggerd eggerds søn lagmann uti wigen oss och wort Rige Norrige her till giort haffuer och han oc hans rette echte børn oc affkomme oss oc wore arffwinge oc effther kommere konninge uti Norrige oc riget her effter trolige gøre bewise mwe oc skulle Tha haffue wii nw aff wor sønderlige gwnst oc nade vnt och giffuet och met thette wort obne breff vnne oc giffue hanom oc hans rette echte børn oc affkomme frihed oc frelsse Som andre wore Riddere oc swenne haffue uti wort Rige Norrige till ewig tid met skiold oc hielm Som er en halluff hwid enhørning uti eth bloth feld . och en halluff huid enhørning owen vpa helmen effter som her uti maleth stander.[1])

Tog wort oc kronenn frii bondegotz och køpsted gotz vti alle made vforkrencket Thi forbiwde wii alle ehwo the helst ære eller wære kunne . och serdeles wore fogder oc embitzmen forne Eggerd eggerdssøn eller hans echte børn her uti eller emod at hindre eller hindre lade dele platze

[1]) Fyrir merkinu er eyða i afskriptinni; er hér fylgt myndinni i Safni.

møde vmage eller uti nogre made vforrette vnner wor konningxlige heffnd och vrede. Datum in castro nostro Nyborrig feria quinta proxima ante festum beati Laurencii martiris Regali nostro sub Secreto inferius appenso Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo.

Dominus Rex per se.

---

565. 22. August 1488. á Mel í Miðfirði.

Guðmundr prestr Skúlason selr Ólafi biskupi og heilagri Hólakirkju jörðina Bíasker á Rosmhvalanesi fyrir fjóra tigi hundraða í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 27, frumritið á skinni með öllum (5) innsiglum. — Apogr. 3312. — AM. Fasc. XXVIII, 28, transskript á skinni frá 6. Aug. 1489. — Apogr. 3313.

um bíasker.[1])

Þat giorum uier gvdmundur ionsson. þosteirñ gudmundsson. snorri hrolfsson ok ion kollason prestar holabiskupsdæmis godvm monnum vitnrligt med þessu uoru brefi ad vier uorum þar j hia saum ok heyrdvm a ord ok handaband vors andaligs herra olafs med guds naad bisk-up(s) a holvm af eirñi alfv enn sira gudmundar skulasonar af annari ad suo fyrir skildv ad fyrnefndur sira gudmundur seldi biskupinvm ok heilagri holakirkiv hælfa jord er heiter biaskier er liggur a rosthualanesi j hualsnes kirkiv sokn fyrir fiorvtigi hvndrada tolf mælnytu kugilldi tolf gielldfiar kugilldi epter uorlagi ok sextan hvndrud j odrvm fulluirdispeningum. tolf fiordunga smiors fyrir hvndrad. atta alner madmals[2]) ok fiorvtigi fyrir hundrad ok slatur ad havstlagi edur adra peninga epter þui sem þeim semur. skulu þesser peningar vera lukter innan tueggia ara. selldi adr nefndur sira gvdmundur fyrgreinda iord bíjaskier biskupinum er hann erfdi efter sinn fodur skula loptsson epter þui sem bref þar um giort uottar med ollvm þeim gognum ok giæd-

---

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [2]) Svo frumritið; uadmals XXVIII, 28.

vm. rekvm ok hlvnnendum sem greindri iordv fylger ok fylkt hefer ad fornu ok nýu sem hann uard fremstz eigandi ad undan sig ok sinum erfing(i)um enn under hola-kirkiu ok biskupinn. skal optnefndur sira gudmundur suara laga riftingu æ iordunni. enn biskupinn halda til laga. Ok til sanninda hier um setti sira gudmundur skvlason sitt innsigli med vorum innsiglvm fyrir þetta bref er giort var æ mel j midfirdi favstvdæginn næstañ fyrir festvm bartholomei apostoli anno domini med lxxx octavo.

---

566. 21. September 1488. í Múla í Skriðdal.

Páll Þorsteinsson selr Magnúsi biskupi í Skálholti tíu hundruð í jörðunni Hofi í Öræfum með því fororði, er bréfið greinir, en biskup kvittar Pál og Þórdísi Runólfsdóttur af sex barneignum.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 21, frumrit á skinni. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið fleiri en tvö innsigli. — AM. Apogr. 2500 „accuraté".

kanp fyrir .x.c j hofe j öræfum anno 1488.[1])

Þat gerum wær narfj jonsson. jon magnusson prestar skalholltzbiskupsdæmis. hallsteinn þorsteinsson og þorleifur sigurdzson leikmenn godum monnum kunnigth med þessu woro opnu brefj at sub anno gracie. ᴍ⁰ cd⁰ lxxx.⁰ octauo. fimtudaginn næsta fyrir matheusᴍesso gudspiallamanz[2]) æ hallormsstodum j fliotzdal worum wær j hia saum og heyrdum æ ord og handabañd þessarra manna herra magnus med guds nad bisknps j skalholltj af einne halfu enn pals þorsteinssonar af annarrj. at sua fyrir skildu ath greindr pall fieck adr nefndnm herra magnuse .x. hnñdruth j iord-unne hofe j auræfum til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum og gæduın sem greindum jardar part fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu og hann ward fremzt eigandj ath. med jayrdj. samþyckj og wpplage ceciliu þorsteinsdottur systur hans. suo framt sem margret þor-hallzdotter moder hans willdj þar saumuleidis samþyckj og

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Þ. e. 18. Sept.

wpplag til gefa. enn ef greind margriet willdj eckj þar jayrdj wpplag edr samþyckj til gefa. þa lofadj fyrr nefndr pall j sama handabandj ath giallda nefndum herra magnuse at næstum fardogum. nj malnýtu kngilldj og iiij hundruth j þarfligum peningum. enn ef adr nefnd margret willdj wpplag til gefa ath opt nefndr pall gýlldj fyrr greindum herra magnuse adr nefndau jardar part. þa lofadj tittnefndr pall þar þa oss æheyranndum ath selia opt greindum herra magnuse fyrstum all(r)a adr nefnda jord hof til fullra peninga. hierj mot gaf titt greindr herra magnus þrattnefndau pal þorsteinsson og þordise runolfsdottur ollungis kuitt og ækærulaus fyrir sier og ollum sinum epterkomandum kirkiunnar formonnum j skalholltj wm þær uj barneigner sem þau hafa opinber at wordit epter þui sem þeirra kuittanarbref þar wm gert wt uisar. Og til sinninda hier wm settum wær fyrr nefndir prestar og leikmenu wor jnnsigle fyrir þetta bref skrifath j mula j skriddal jn festo mathej apostolj et ewangeliste æ sama ære sem fyrr segir.

---

567. **3. Oktober 1488. í Grenivík.**

Vitnisburðr um atför Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara i Grenivík á heimili Magnúsar Þorkelssonar, er þeir brutu þar bæjarhús og særðu Kristínu Eyjólfsdóttur, konu Magnúsar, svo að hún var blóðug.

AM. Fasc. LXVI, 19, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Jons Sigmundzsonar og hanz manna atfor
i Grenivijk i ꝩ̨ófdahverfe.[1]

Þat gerum uier jon sigfusson. þorualldur jonsson. eyiolfur arnason. og jon tumason godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi miduikudagen næstan firir michaelsmesso[2]) um haustid þa er lidit uar fra guds burd þush(u)nd fiogur hundrut attatiger og atta ar komu uiær til greniuikur i hofdahuerfi æ sama uiettfangi. sem jon sigmundsson

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Þ. e. 24. Sept.

og hans fylgiarar uoru j burtt ridner. leiddi magnus þorkelsson oss fyrgreinda menn þa til at sia og skoda at bær hans uar rofinn og tueir gloggar þar a komner sem alldri hofdu fyr uerit og utedyra hurden sundur broten. Enn kristinu kuinnu hans saum uiær bædi særda og bloduga. Spurdi magnus kristinu konu sina þa epter huer hana hefdi so hrakit. enn kristin eyiolfsdotter lyste þui at menn jons sigmundssonar hefdi sier þat giortt. Suo og sagdizt hun gripen hafa uerit af þrimur monnum jons sigmundssonar er hun geck ut ur bænum og ouiliug med þeim farit hafa ofan yfer skemmenu[1]) þa sem a hladinu stendur. lyste kristin fullum sokum a hendur jone og hans monnum huat henne kynne til hindranar uerda af þeirra þreyngingum. Suo og ei sidur lyste magnus þorkelson fullum sokum a hendur jone sigmundssyne og hans monnum bædi fyrer heimreid og husbrott og so þær hrakningar og akuomur er kristin kona hans hafdi feingit af jone og hans monnum. og a sierhuerre grein þessari. lyste magnus þorkelsson þa hæstu sok a hendr jone sigmundzsyne og hans monnum sem þar kynne med logum a falla og her efter uiliu uiær sueria ef þurfa þikir.

Og til sannenda hier um settum uær fyr nefndir menn uor jnnsigli fyrir þetta bref skrifat uar i greneuik j hofdahuerfi fostudagen næstann epter michaelsmesso. a sama are sem fyr seigir.

---

568. 12. Oktober 1488. á Möðruvöllum.

Margrét Ólafsdóttir gefr Ingibjörgu Þorvarðsdóttur frændkonu sinni fjórðung upp í Hvassafell í Eyjafirði í fjórðungsgjöf og tíundargjöf, en Bjarni Ólason bóndi hennar samþykkir gjöfina.

AM. Fasc. XXVIII, 30, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3305.

Bref vm̄ huassafell.[2])

Þat gervm ver Þorlakr semingsson. olafur brum̄anzson.

---

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

greter jonsson ok jon þorlaksson godum monnum viturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi þvsund fiogur hundrut attatiger ok atta ær fimtudaginn næsta fyrir kross messo vm haustit[1]) j huasafelli j eyiafirde voro ver j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna af einni alfu jngibiargar þorvardzdottur ok annare margretar olafsdottur ath suo fyrir skilldv. ath margret olafsdotter gaf greindri jngibiorgv frændkonv sinne fiordung vpp j jordina huassafell j eyiafirdi er liggr vnder mycklagardz kirkiv. skyllde greindr fiordungr ok jardar parttur afendazt ath næstvm fardavgum pale branztsyni bonda fyrnefndrar jngibiargar henne til æfinligrar eignar ok frials forrædis ok henar erfingium enn vndan margrettv ok henar erfingium med ollvm þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnindum vtthogvm ok jtolum sem greindri giof ok jardar fiordunge fyllgia ætti ath ʀetri tiltolu vr allri jordvnni. skylldi þessi giof snuazt vpp j fiordungsgiof ok tinndargiof greindrar margretar olafsdottur. samþyckte biarne olason bonde henar allan þenna gerning þeirra jngibiargar ok margretar med fvllu jayrde ok hansale vid fyr greindan pal branzson vmbodsman opt nefndrar jngibiargar þoruardzdottur. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat var æ maudrunollvm j eyiafirde svnvdagin næsta fyrir festvm ʀeliquiarum a sama are sem fyr seger.

---

569. 13. Oktober 1488. í Hjarðarholti.

Tylftardómr, útnefndr af Guðna bónda Jónssyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, um ákæru Odds Sigurðssonar til Ásgauts Jónssonar um jörðina Víðidalsá í Steingrímsfirði.

AM. Apogr. 5608 „Ex originali ä kalfskinn“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna.

---

[1]) Þ. e. 11. Sept.

Ollnm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda. pæll jonsson. signrdur dadason. jon oddzson. sigurdur jonsson. sigmnndr halldorsson. þornardur jonsson. jon sueinsson. þorleifur aurnolfsson. olafur eyiolfsson. eirekur jonsson. magnus helgason og arnor finzson. kuedin gudz og sina. kunnigt gioran̄di. at þæ er lidit uar fra hingatburd nors herra jhesn christi þusund. cccc. lxxx. og ætta ær. faustudagin næsta fyrir marinmessv hina seinne[1]) vm sumarit. æ stadarhole j saurbæ æ þingstad rëttvm. norvm uær j dom nefndir af ærlegum manni gndina Bon̄da jonssyni. er þæ hafdi mins herra kongsins syslu og nmbod j millum gilsfiardar og glivfurær. at skoda og dæma æ millum þeirra oddz sigurdzsonar. og æsgauz jonssonar. vm þæ ækærn er oddnr signrdzson kærdi til æsgautz jonssonar j vmbodi sona sinna jons og tomæss. vm iordina níjdidalsæ er liggr j steingrimsfirdi j stadarstadar kirkivsokn. er nefndr asgautur þotti(z)t eiga. epter þeirri giof sem sigurdur heitinn geirmundzson modurfader hans hafdi gefit honum. enn oddur sigurdzson hellt greinda jord níjdidalsæ erfd og eign sona sinna tumæss og jons og þeim hafa fallit þessa adurgreinda jord uíjdidalsæ til erfda epter sigurdr[2]) heitinn geirmnndzson fandurfaudnr sinn med audrum hans peningum. kom þar fram̄ bref med insigle er sno uar hliodanda. at sigurdur geirmundzson hafdi gefit her greindum æsgauti þessa optskrifada jord vıjdidalsæ. jtem j annari grein sýndizt þat þar þæ æ þinginv fyrir oss at sigurdr heitinn geirmu-dzson hafdi gefit meire peninga enn hann mætti med laugum gefa adr enn hann gaf æsgauti jonssýni þessa jord. Nn j fýstu dæmdum uær stefnuna laugliga og æsgaut jonson þar laugliga fyrir kalladan. jtem j annari grein dæmdvm uær þessa þrattskrifada jord víjdidalsæ fnllkomliga eign tumæss og ions sona oddz sigurdzsonar og þa hafa erft hana epter sigurd geirmnndzson fandnrfaudr sinn med audrum hans peningum. og jon halluardzson sem býr æ þessare jordu skýlldugañ at afhenda oddi þessa jord. enn ef hann uill ecki afhenda hana. þæ skal oddnr sigurdzson med rettu

[1]) Þ. e. 5. Sept. [2]) Svo.

mega at sier taka og æ setiazt fyr skrifada jord uididalsæ at næstvm fardaugvm. og býggia edur suo med fara sem hann vill. skylldi jon halluardzson bua æ greindri jordn til næstu fardaga og hafa gagnsemder af henni sem leigvliða ber at hafa. væri hus betri enn þa hann kom til jardarinnar þæ skylldi oddr bæta þar fyrir. suo og skylldi jon halluardzson suara odde sigurdzsyni slikri leigu og landzskylld at uori komanda sem þæ var æ jordunni er hann kom til hennar. jtem j þridiu grein dæmdvm uær þæ giauf onýta og olaugliga og ecki afl hafa eiga sem sigurdur heitinn geirmundzson gaf æsganti jonssyni dottursyni sinvm þessæ tiјttskrifada jord viјdidalsæ. þui þat sýndizt at hann hafdi meira gefit enn lang uotta at hann megi gefa nr suo hafvm peningum sem hann ætti. adr enn hann gaf þessa giof. enn ef nockur madur helldur þessari jordu vididalsæ fyrir oddi sigurdzsyni. stýrker hana af honum eda hindrar suo hann mæ eigi nadugliga hana hafa og hallda sem dæmt er. þæ dæmdum uær þan huern sliku sekan sem lang wtuisa vm þæ menn sem hallda edur fyrir standa arfi dæmdvm. og til sanninda hier vm settum uær fyrnefndir dómsmenn uor jnnsigle fyrir þetta domsbref skrifat j liarskogum j laxærdal j hiardarholltz kirkiusokn manvdaginn næsta fyrir kalixtusmessu æ sama æri sem fyr seier.

---

570. **10. Nóvember 1488. á Hólum.**

Jón bóndi Sigmundsson selr Jóni Þórðarsyni jörðina Skarðsdal i Siglufirði og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVIII, 29, frumritið á skinni með öllum (4) innsiglum. — Apogr. 3314.

Bref vm skardzdal i siglufirde.[1])

Þat gervm vier ion prestvr þorkelsson. þormodr bergsson. bavdvar finzson ok einar halldorsson leikmenn godvm monnum kvnnegt med þessv vorv opnv brefe æ holvm j hialltadal anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ lxxx⁰ viij⁰ lavgardagen

[1]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

næstan fyrir simonis et ivde[1]) vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna jons bonda sigmundzsonar ok ions þordarsonar. skildezt þat vnder þetta þeirra handaband ath fyrr nefndr ion bonde sigmundzson selldi adr greindvm ione þordarsyne iordena skardzdal j siglvfirde j siglvnes kirkivsokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordv skardzdal fylgt hefer ath fornv ok nyv til yztv vmmerkia er adrer eiga æ mote ath serliga til reiknvdvm leyningenvm. skylde ion bonde sigmundzson svara lagariptingv æ iordvnne skardzdal en ion þordarson hallda til laga. skylde ion þordarson taka ath ser iordina skardzdal i næstvm fardogvm. hier med j sama handabande gaf ion bonde sigmundzson ion þordarson kuittan vm greindrar iardar verd. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor incigle fyrir þetta iardar kaupsbref ok kvittvnar skrifat æ holvm j hialltadal manvdagen næstan fyrir Martinvs Messo æ sama are sem fyr seger.

---

571. **19. Nóvember 1488. á Skarði í Langadal.**

Helga Þorleifsdóttir gefr Egli Grímssyni í tíundargjöf sína jörðina Brún í Svartárdal til æfinlegrar eignar.

AM. Apogr. 3603 með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfasafni Hólastóls. „þetta er Original a pergament. þar hafa verid fyrer 3 Jnnsigle, enn eru nu öll j burt“. „Denne Copie kom mig tilhende 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udi Stiftskisten paa Holum, og er paa pergament. A. M.“

Þath giorum uær sera jon haflidason. jon andress son. ok arne nikulass son. godum monnum uitturligt med þessu uoru opnu brefi arum epter guds burd þusund fiogur hundrud ættatiger ok ætta ær æ skardi j langadal miduikudagin næsta firir cezceliu Messo uorum uær j hia saum ok heÿrdum ä ord og handaband þeirra helgu þorleifsdottur ok egils grimssonar ath suo firir skildu ath nefnd helga gaf greindum egli til æfinligrar eignar j sina tiiundargiof jord-

---

[1]) Þ. e. 25. Okt.

ina alla brun er liggr j suartardal j bergstada kirkiu soknn med avllum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdn fylger ok fylgt hefer ath fornu og nyin ok hun nard fremst eigandi ath ordin. skylldi fyrnefndr egill hallda jorduni til laga. enn adr greind helga suara lagariptingum. skylldi hann ok ath sier mega taka greinda jord ath næstnm fardaugum. ok til sanninda hier um settnm nær fyrnefnder men vor jnncigli firir þetta bref er giortt nar j sama stad ok ari siau nottum sidar enn fyr segir[1].)

---

572. **28. Nóvember 1488. Í Hoffelli.**

Hinrik Mæding, umboðsmaðr Diðriks hirðstjóra Pinings, kvittar Pál bónda Pálsson um það silfr, er Bjarni heitinn Marteinsson hafði að halda eptir Gerek gullsmið og Hólmfriðr Bjarnadóttir kona Páls tók í sinn hlut; sömuleiðis kvittar hann um þau kirkjublök og tinndareikning, er Bjarni kynni að hafa orðið brotlegr um.

AM. Fasc. XXVIII, 18, frumritið á skinni. **Innsiglið er dottið frá.**

Þat giorer ec heinrek mæding kongs umbodsmann j vmbodj didreks pinings hirdstiora ok hofudsmanns yfer allt Jsland godum monnnm uitanligt med þessu minv opnu brefi at ec medkennunzt ath ec hefi gefit pal bonda palson avlldungis kvittan oc ækærulansan um þat sama silfnr sem biarni heitinn marteinsson hafdi haft at hallda efter gerek gullsmid oc holmfridr biarnadotter kuinna fyr nefns pals palssonar tok j sinn hlvt epter sinn faudur til rets skiptis vid sina brædur. Jtem j annari grein gef ec hann kuittan um þat kirkivblak eda vm þa adra hluti sem hann hefer brotlignr ordit kongdomsens vegna. oc adur nefndnr biarni uar asakadur af vm tjundar reikning eda vm kirkiv blank. ok vm alla þa adra hlvti sem hann þrattnefndur biarni hefer brotlignr ordit kongdomsens vegna upp æ suo mikit sem holmfridi biarnadottur snertur kuinnu þrattnefns pals palssonar. Ok til sanninnda hier um setta ec mitt jnnsigli fyrir þetta kvitvnarbref skrifat j hoffelli j hornafirdi favstv-

[1]) Þ. e. 25. Nóv.

daginn næsta fyrir andres messo. arum epter gvds bvrd þusunnd. cccc. hvndrud oc attatigir oc atta ar.

---

573. 9. December 1488. á Leirá.

Oddr Vilhjálmsson kvittar Odd Erlendsson um andvirði jarðarinnar Brauðatungu í Lundarreykjadal.

AM. 238. 4to, bl. 22, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 1805. — J. Sig. 143. 4to, skr. 1696.

Bref vm Bravdatvngv.[1])

Þat giore ek Oddr Villhialmsson godvm monnvm kvnnigtt med þessv minv opnv brefi at ek medkiennvnzt at Oddr Ellendzson hefir golldit mier fvllan peñing oc allan fyrir jordina alla Bravdatvngv er liggr j Lvndar kirkiv sokn med þessvm fridleika. iiij kyr. iiij æsaudar kvgillde. viii savde gamla at haustlagi j ijc. vj savde vetrgamla oc iiij tvævetrir j hvndrad. ij vættir smiörs i ijc. oc þar til xij fiordvnga smiors j hvndrad. hross þar til frida .v. avra j hvndrad. erv þetta alltz .xvc. sem j ockartt kavp kom. þvi giöre ek fyrsagdr Oddr Villhialmsson fyrnefndan Odd Ellendzson ollvngis kvittan oc ækiærvlavsan fyrir mier oc avllvm minvm brædrvm oc logligvm erfingivm oc epterkomendvm vm adr greint jardar verd. þessvm monnvm hiaverendvm Rvnolfi Hoskollzsyni oc Sygvrdi Olafssyni.

Oc til sanninda hier vm set ek optnefndr Oddr Villhialmsson mitt insigle med þessara fyrnefndra manna insigllvm fyrir þetta kvittvnnabref er skrifad var æ Leiræ j Leirærsveit þridivdægin næsta epter concepsio sancte Marie þar er lidit var fra gvdz byrd m° cd° lxxx oc viii ar.

---

1) Brautartungu 143.

574. **1488.** **Í Hruna.**

Árni officialis Snæbjarnarson gefr til heiðrs allsvaldanda guði, Maríu mey, hinum heilaga Thomasi erkibiskupi, heilaga Þorláki og blessaðri Katerínu, kirkjunni í Hruna í Hrunamannahrepp jörðina Berghyl, tuttugu og fimm hundruð að dýrleika.

AM. Apogr. Nr. 2180 með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Hrunakirkiu funnum til stor skemda, so þar vantar vida i stora og smáa skalla, sem hier eru undirstrikader“ (AM.). Þessir skallar, sem Árni hefir fylt, eru hér settir í hornklofa.

Bergghyliarbref.[1])

Þat gio[re ek arne prestr snæbiar]narson [officialis heilag]r[ar] skalholltzkirkiu i mille hvita[r] i borgar[firde ok hel]k[und]u [h]eidar skalho[lltz biskupsdæm]iz godum monnum viturligt med þessu [minu opnu brefi at ek] hefi unt ok gefit [til heidrs allzvalldanda g]udi. jungfru Marie ha[ns signudu modur. hinum heilaga tho]me [archiepiscopo] cantuariensi.[2]) heilaga [þorlaki] ok blezadri katerine virgini jord[ina alla Ber]ghyl. f[i]mm hundrudum ok t[uttugu at dyrlei]ka er liggr i ytra hrepp i Hruna kirk[iusokn med] aullum þeim gognum ok giædum sem grei[ndri iordu fylger] ok fylgt hefer at fornu ok nyiu til [yz]tu [ummerkia] vit adrar iardir ok ek he[fer fremzt] eigandi at ordit. ok þar til fimm malnytu [kugillde Mar]ie ok stadnum i Hruna [til fullrar eig]nar ok [frials f]orrædis epter [m]inn dag [nema] ek [vile sialfr] fyrr upp gefa. med þeim sk[il]mala at sa sem greinda kirkiu i Hruna helldr [ok he]fer til forrædis skal [her a mot] segia lata eina messu hvern midvikudag i hverri viku æfinliga af helgum anda at [vidlogd]um tveim[ur] collectum af iungfru Marie [ok] aullum helgum. Enn ef nockurn tima kann [ni]dr [at] falla saker einhverra naudzsynia eda [ef ber adra[3]) helg]i a midviku-

[1]) Stóð utan á bréfinu með „gamalle hende“. [2]) Hèr á án alls efa að lesa svo sem hér er gert. Árni les svo: „gefit . . . . udi jungfru Marie ha . . . s pa . . . me . . . . cantuariensi“. Hrunakirkja var einmitt helguð guði, Maríu mey, Thomasi erkibiskupi, Þorláki biskupi og Katrínu mey (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 405). [3]) adra, sl. Árni í útfylling sinni, en á spássíu getr hann til að í eyðunni kunni að hafa staðið: eda annarrar helgi.

daginn suo eigi se sungin [þessi] skylldu messa. [þa s]e sagdar tnær j annarri [viku. svo sknlu ok tinnd]ernar[1]) lukazt af greindre iordu æfinliga lika sem adr. Samþykti þessa mina [giof ok skilmala vir]duligr herra ok andaligr [fa]d[er her]ra Magnus med gudz nad biskup i skalhollti. [ok þesser prestar ok prelata]r sira stefhan jonsson backalarins arcium. þ[or]leifr stefhansson. sira .... sira jon olafsson. ok marger goder menn adrer badi lærder ok leiker.

Ok [til meire aud]syningar ok sannennda hier um se[tti] fyrgreindr herra Magnus med gudz nad [sitt inscigle] med minu inscigle ok þessara [fyrg]reindra presta ok prelata insciglum fyrer þetta [bref skrifat i hru]na i hrunamanna hrepp midvikudaginn næsta epter festum ...... anno domini [M.°] cd.° lxxx.° octavo.

---

575. 18. Janúar 1489. á Marðarnúpi.

Vitnisburðr um kaupmála Þorvarðs Bjarnasonar og Ingibjargar Ormsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 10, frumrit á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru fyrir bréfinu.

Vitnisburdur vm̄ kaupmala þoruardz og jn̄gibiargar.[2])

Þat giorum vær gunnsteinn prestur asgrimsson. liotur þorleifsson. hakon eigelsson godum monnum kvnnigt med þessu voru opnv brefe at vier vorum þar j hia savm ok[3]) heyrdvm æ æ mardarnvpe j uatzdal at þoruardur biarnason feste sier ingibiorgu ormsdottur til logligrar eigenkonu med hennar iayrde ok lavgbokarenar ordvm sem þar til heyra. Suo vissum ver fyrir full sannendi fyrr nefnder menn at suo felldur kaupmale var giordur æ audkulustaudvm j suinadal at fyrr nefndur þorvardur hafde til kaups vit ingebiorgv ormsdottur cc hundrada. þar j mot gaf margret gunnlavgsdotter dottur sinne jngebiorgu orms-

---

[1]) fyrst getr Árni sér til, að í eyðunni hafi staðið: viku. Hiermeð skulu o. s. frv. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi. [3]) Svo.

dottur hundratt hundra(da). gaf þratt nefndur þorvardur opt nefndri jngebiorgu sextige hundrata af þeim tueim hvndrada[1]) hundrada er hann hafde til kaups vit haña. var þar til skilen jordiñ bodvarsdalur er liggur j vopnafirde j hofstada þingum. Ok hier epter vilium ver sueria ef þurfa þicker ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder menn vor jnsigle ferer[1]) þetta bref giort ok vt gefit æ mardarnvpe j vatzdal sunnudagenn næsta fyrir[2]) fabeani et sebastiane þa er lid(it) var fra hingadburd vors herra jhesu kristi þusund fiǫgur hundrud atta tiger ok ix ar.

---

576. 23. Janúar 1489. á Hólum.

Tylftardómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kæru biskups til Þórðar Sveinbjarnarsonar út af kaupi biskups á Hólum í Laxárdal og Nesi í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIX, 1, frumrit á skinni með öllum innsiglum, 12 að tölu. — Apogr. 3315. — Fasc. XXIX, 2, transskr. á skinni frá 5. Júní 1489.

Holar j Laxardal og Nes j Fnioskadal.[3])

Þath giorum uær ion broddason. ion þorualldzson. ketill grimolfsson. olafur ingimundarson. ion ionsson. arni halldzson. andres ionsson. gudmundur ionsson. stigur ingimundarson. olafur ionsson. gudolfur magnusson ok magnus þorgrimsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uitu(r)ligt med þessu uoro brefi ath þa er lidith var fra hingatburd vorss herra iesu christi þusund fiogur hundrud attatiger ok niu ar. faustudaginn næsta fyrir palsmessu j storustofunne heima æ holum j hialltadall uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafe med guds nad biskupe æ holum at dæma um þa ækiæru er biskupin kærdi til þordar sueinbiarnarsonar um þav iardakaup er þeir haufdu haft (a holum) j laxardal ok nesse j nioskadal er biskupin selldi hola en tock uid ness

---

[1]) Svo. [2]) Svo: fyr'. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

eppter fortolum ok beizlu sira sueinbiarnar þui hann sagdi biskupnum iafngodar iardirnar at ollu. þui at til kalladri guds nad dæmdum uær fyr nefnder prestar stefnuna logliga ok þord sueinbiarnarson rettliga fyrir kalladan hier j dag en saker þess ad biskupnum var sakt af morgum dandimonnum at sv iordin næri betri er hann selldi en su er hann tock uid þui lett biskupin rida ok skoda iardinar fim presta. soro fiorir af þeim fullan bokareid ad þeim leitz eppter sinni skynsemi holar betri en ness. j annari grein uar suarit af sira katli grimolfssyne med fullum bockareide at bisknpin fortock at kaupa iordunum nema þær uæri iafngodar ath alln eppter þui sem sira sueinbiorn hafdi sagt þui fyrir þesse prof ok nitni sem fyr skrifut standa dæmdum uær fyrnefnder tolf prestar kaupit onýtt ok ecki afl hafa ok iordina hola j laxardal æuinliga eign kirkiunar a holum hedan af ok þord sueinbiarnarson skyll(d)ugan at fara af iorduni at næstum fardogum en tacka aptur sina iord ness j nioskadal. Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder tolf prestar uor incigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok ari sem fyr seigir.

---

577. 6. Marts 1489. á Hólum.

Transskript af Viðvíkrdómi Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 14. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 10, frumtransskriptið á skinni. Eitt af innsiglunum er dottið frá; hin þrjú eru fyrir, en eitt af þeim er bråkað.

Þath giorum uær ion þorualldzson. olafur ionsson. ion þorkellsson ok gudolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv uoro opnv brefi ath nær hofum sied ok yferlesit domsbref vm biarna olason med heilum ok oskoddum hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómr Ólafs biskups frá 14. Mai 1481, DI, VI, Nr. 334].

Ok til sanenda hier um setum uær fyrnefnder prestar uor incigli firir þetta transkriptarbref skrifad a holum j

hialltadal fostudagin næsta firir gregoriusmessu anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxxx⁰ nono.

---

578. 9. **Marts 1489. á Þorleiksstöðum.**

Kristín Þorsteinsdóttir selr Guðmundi Jónssyni alla jörðina Þorbjargarstaði í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXIX, 6, frumritið á skinni. Af þrem innsiglum er eitt dottið frá. — Apogr. 3318.

vm þorbiarnarstadi.[1])

Þat giorum ver[2]) simon páálson. nicholas jvssason. snæbiorn olafson godvm monnvm viturlikt med þessv vorv oppno brefi áárvm efter gvds bvrd þvsvnd fiogur hvndrvt áttatiger ok niv áár. áá þorleiksstadvm j blavndvhlíd mænvdagin næsta fyrir gregoriusmesso vorv vier j hia sáávm ok heyrdvm áá ord ok handaband þessara manna hwsfrv kristinar þorsteinsdottur ok af einni háálfv gvdmundar jonsonar af annari at suo fyrir skildv at fyrr nefnd kristin þorsteinsdotter sellde áádr nef(n)dvm gvdmundi jonsýni jordina alla þorbiargarstade j laxáárdal j hvam̄(s)kirkiv sokn jtavlvlavsa med avllvm þeim gavgnvm ok gædvm er greindre javrdv fylger ok fylkt hefer at fornv ok nýiv reka til skildvm ok avllvm hlvnnendvm er hwsfru kristin vard fremst eigandi at. hier j mote gaf tíit nefndr gvdmundvr jonson þráttnefndri kristinv tiv hvndrvt med svo ordnvm fridleika sex mælnytv kvgillde .iij. kyr ok .iij. æsavdar kvgillde .x. savde gamla at havstlage fyrir .ij. hvndrvt ok .ij. hvndrvt j fvllgilldispeningvm. skillde greind kristin þorsteinsdotter svara lagariftingvm æ jordvnne en nefndvr gvdmvndr jonson hallda sinv kavpe til laga. Ok til sanninda hier vm setivm vier fyrr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta jardarkavpsbref er skrifat var j sama stad dag ok áár sem fyr seger.

---

1) Utan á bréfinu svo með fornri hendi. 2) v'it, frumbr.

579. **24. Marts 1489.** **á Hólum.**

Transskript af dómi Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá 24. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 12, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

Þath giorum uær gudmundr ionsson. ion þorkelsson. eireckur sigmundzson prestar holabiskupsdæmis. ion þordarson. sueinn gudmundzson ok þormodur bergsson leickmenn godum monnum uiturligt. ath uær sæum ok yfer lasvm domsbref med oskoddnm hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá $^{24}/_{5}$ 1481, Nr. 336 að framan]. Ok til sanenda hier um setum uær fyr skrifader prestar ok leickmen uor incigli firir þetta transkriptarbref skrifad æ holnm j hialltadal manudagin næstan firir mariumessu j langafostu anno domini ꝏ.° cd.° lxxx.° nono.

---

580. **22. Apríl 1489.** **á Helgafelli.**

Auðun Jónsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um alla tiltölu til jarðanna Þverár, Gerðubergs og Bjarnarfoss.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, bl. 129 a—b, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1489 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430. 4to bls. 5, og AM. Apogr. 1588; Landsb. 108. 4to bls. 34.

Audun selur Abotanum Halldore tilkall sem hann atti thil Þuerăr. Gierdubergz og Biarnarfoss.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heÿra senda Einar Þorolfsson. Einar Þordarson og Magnus Halldorzson Qwediu gudz og vora kunnugtt giorandi. (ad vier) vorum jhia saum og heÿrdum ă ord og handaband þessara manna a Helgafelli j Helgafellzsueit 4ª dag j paskavijku Anno domini 1489. Herra Halldorz med guds nad Abota[1]) ad

[1]) Aboti, hdr.

Helgafelli af annarri alfu. enn audunar Jonssonar af annari ad so fyrir skildu ad fyrrgreindur Audun handlagdi abota Halldore kuittun[1]) og akiærulausan gaf vm alla þa tiltolu og riett sem hann þottist til[1]) eiga til þessara Jarda er so heita Þuerá og Gierduberg er liggia j Eÿahrepp og Biarnarfossar[1]) er liggia j Stadarsueit fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. klaustrino til æfinligrar eignar fyrr greindar Jarder. Hier fyrir lofade abotinn Halldor greindum Audune xij stikum klædiss. hundrad asmunda. fimm fiordunga kietil. x aura j bwsgagni og j tunnu miolz.

og til sanninda hier vm̄.

---

581. 29. April 1489. á Hólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XV, 24, transskriptið á skinni með öllum (fjórum) innsiglum.

transkriptum af logmanz vrskurdarbrefi.[2])

Þat giorum uær gudmvndr ionson. olafur ionson. guduolfur[1]) magnusson. eirikur sigmvndztson prestar godvm monnum uiturligt at uær saum ok yferlasum urskurdarbref med heilu ok oskaudu hanganda jncigli suo lattanda ord epter ord sem hier sægir.

[Hér kemr úrskurðr Brands lögmanns Jónssonar frá 10. Nóv. 1463, DI, V, Nr. 345].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nef(n)der prestar uor jnscigle firir þetta transkriptarbref er skrifath var æ holvm j h(i)alltadal miduikudagin næstan firir philipi et iacobi. anno domini. m.⁰ cd. lxxx. nono.

---

582. 30. April 1489. í Reykholti.

Jón Þorsteinsson kvittar Runólf Höskuldsson um andvirði jarðarinnar Lækjar í Melasveit.

---

[1]) Svo. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 4, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2591.

Quittancia.[1])

Þat giore ek jon þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessv minv opnv brefi at ek medkennvnzt at ek hefi fulla ok alla peninga vpp borid af Runolfe hauskölldzsyni. firir jaurdena halfañ læk. er liggr j mela kirkiu sokn. epter þui sem j kaup okkart kom suo mier vel æanæger. þui gefur ek adurnefndr jon þorsteinsson. fyrr greindañ Runolf hauskaulldzson aurlungis kuittañ ok ækiærvlausan firir mier ok aullum minvm erfingium epterkomendum. vm fyrr greint jardar verd. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt Jnsigle firir þetta kuittunarbref. skrifad j Reykhollte. fimtudagenn næsta firir festum apostolorum philippi et jacobi. anno domini. ꝏ.° cd.°· lxxx.° nono.

---

583. 2. Maí 1489. í Utanverðunesi.

Guðrún Gunnlaugsdóttir samþykkir það jarðakaup um Skarðsdal, er Jón Sigmundsson hafði gert við Jón Þórðarson, fái hún aðra jörð jafndýra.

AM. Fasc. XXIX, 7, frumritið á skinni með öllum (4) innsiglum, sumum þó bráknðum. — Apogr. 3319.

Bref vm skardzdal i siglufirde.[2])

Þat giorum uier sueinn oddzson. haflidi juarson. asmundr jonson og teitur olafson godum monnum uiturligt med þessu waro oppnv brefi at a tuegia postula messu filipo og iacobo vm vorit worv ver j hiaa saum og heyrdum æ ord og handaband jons sigmundzsonar af einne alfv og gudrunar gunlaugxdottur kuino hans æf anare alfu ath suo fyrir skilldu at greind gudrun j fyr sogdu handabandi vpplagdi samþyckti og fullkomliga stodugt giordi þat sama kaup er jon sigmundzson hafdi sellt joni þordarsyni jordina skardzdal er ligr j siglufirdi epter þui sem gudrun adr

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og: „aue maria gracia plena“.

[nefnd matti[1]) framazt og fulkomligazt med logum gioræ j suo mata ath greind gudrun gnnlaugxdotter skilldi sier af jone sigmundzsyni adra jord jafndýra skardzdal til fullrar eignar. Og til saninda hier vm settnm vier[2]) fyr nefnder men vor jncigli fyrir þetta bref er giort war j vttanverdu nesi deigi sidar en fyr seiger æ sama ære þæ er lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi ꝏ iiij[c] ættatiger og ix ár.

---

584. 4. Júní 1489. á Hólum.

Testamentisbréf Jóns Þórðarsonar

AM. Fasc. XXIX, 5, frumritið á skinni. Af 6 innsiglum er eitt dottið frá. — Apogr. 3317.

vm skuggabiörg [giefeñ Holakirkiu 1489.[3])

Þath giorum nær snoolfur[4]) sigurdsson radzmann heilagrar holakirkiu. gudmundr ionsson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundzson. prestar holabiskupsdæmis. sueinn gudmundsson ok bodvar finsson leickmen godnm monnnm uiturligt med þessu noro brefe. at uær uorum j hia ok heyrdum æ. at ion þordarson profentumadur æ holum. heill at skynseme ok uite gaf j sitt testamentum heilagre holakirkin seir[4]) til epterlætis .xx. hundrud j friduirdum peningum til ath ut luka ok afenda nu j fardogum. hier j mott skýlldi[4]) hann sier af heilagri holakirkiu ok stadnum sex alner klædis ok eina hud upp æ hnort ar medan hann lifer. ok þa fædu sem gaumlnm dandi manni til heýrer ok honum uel bihagar sem er miolk ok blantur fiskur. uar biskup olafur nær þessum giorningi ok hann samþyckiandi. Suo ok hier til gaf adur nefndur ion þordarson heilagre hola kirkiu til æfenligrar eignar ok sier til saluhialpar j sitt testamentum til bænahallds ok olmosugiordar jordina skuggabiorg er liggur j deilldardal j hofs kirkiu sokn. sem hann reicknar fyrir xx hundrud med ollum þeim gaugnum

---

[1]) [nefndi matt, frumritið. [2]) v'id, frumbr. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi; [með hendi frá 17. öld. [4]) Svo.

ok gædum sem fyr greindri iordu hefer fylgt ath fornu ok nẏv. ok hann vard fremst eigandi. skal hann hallda sialfur iordina medan hann lifer. holakirkia epter hans daga nema hann uilli[1]) fyrr afenda. heir[1]) til skilldi hann seir[1]) at liggia jn j kirkiunne fyrir sancte iohannes bidiande iumfru mariu at upphafe seir[1]) arnadarordz uid sin en sæta son drottenn uorn ihesum christum. sancte iohannes. goda gudmund ok alla guds hellga men. hier til er ek bidiandi alla ueralldarmenn at þeir fyrirgefi mier huad sem ek hefe j mote þeim brotit med ord edr uerck. ek uill giarna fyrirgefa ollum þeim sem j mote mier hafa brotit. ok til sannenda ok meire stadfestu hier um setur adr nefndur ion þordarson sit incigli med uorum fyrir þetta testamentvm bref hans er giort uar æ holum j hialltadal fimtudagin j fardogum.[2]) Ɛn skrifad halfum mænade sidar. anno domini ꝏ. cd. lxxx. nono.

---

585. 5. Júní 1489. á Hólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIX, 2, frumtransskr. á skinni. Af þremr innsiglum eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3316.

Domur ad jorden holar j laxardal sie æfinlig eign holakirkiu.[3])

Þat giorum uær snioolfur sigurdsson radsman heilagrar hola kirkiu olafur ionsson ok eirickur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu opnu brefe. at uær hofum sied ok yferlesit domsbref þordar sueinbiarnar(sonar) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Hóla í Laxárdal frá 23. Janúar 1489, Nr. 576 að framan].

Ok til sanninda hier vm setium vær fyr nefnder prestar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifat var æ holum j hialltadal favstvdagin næsta fyrir huitasvnnv. anno domini ꝏ⁰ cd⁰ lxxx⁰ nono.

---

1) Svo. 2) Þ. e. 21. Maí. 3) Utan á bréfinu með fornri hendi.

586. 8. Júní 1489. á Ytri-Laugum.

Hallbera Magnúsdóttir selr Jóni Arngrímssyni jörðina Syðri-Lauga í Reykjadal fyrir jörðina Mýlastaði í sömu sveit og nokkurt lausafé.

AM. Apogr. 2942 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn".

Þath giorum uier eirekr einarsson ion þorgilsson prestar. ion ionsson. þorsteinn einarsson. ion kolbeinsson ok ion eireksson leikmenn godvm monnum viturlegt med þessv voru opnu brefi. ath þa er lidid var fra hingadbvrd uors herra ihesv christi þvshund. fiogur hvndrud. attatiger ok níu ar. vorum vier j hia. a greniadarstad i reykiadal miduikudagenn næsta fyrir gregorivsmesso[1]) savm ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna. ions arngrimssonar af einne alfu. enn hal(l)beru magnusdottr af annari. ath svo fyrir skildu. ath hallbera magnusdotter selldi ioni arngrimssyne iordena sydre lauga i reykiadal er liggr i einarstada kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyv. ok hvn vard fremzt eigandi ath. enn hier i moth gaf adr nefndr ion arngrimsson adrnefndre hallberv magnusdottr iordena mylastadi i reykiadal er liggr i mvlakirkivsokn til fullrar eignar med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordu fylger ok fylgth hefer ath fornv ok nyv ok hann vard fremzt eigande ath. þar til kross med feste fyrir fiogr hvndrvd ok kv ok asaudar kugilldi. skilde adr greindr ion arngrimsson sier ath ganga aptur ath iordvnne mylastodvm an kæru eda sokn ef sydre laugar geingi af med lavgvm. skyllde hvort vm sig. ion ok hallbera hallda adrgreindvm iordvm til laga sem keypte enn þat svara laga riptingvm er selldi. æ ædrgreindvm iordvm. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta iardakavpabref er skrifat var æ ytrum lavgvm

[1]) þ. e. 11. Marts.

i reykiadal manudagen i hnitasvnnv uikv æ sama are sem fyr seger.

---

587. 9. Júní 1489. á Móbergi.

Prófentusamningr Þorvalds (búlands) Jónssonar við Ásgrím ábóta á Þingeyrnm fyrir Gottskálk Þorvaldsson, son sinn.

AM. Apogr. 469 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime". Þar með fylgir skýrsla nm frnmritið og innsigli þess með hendi Páls Hákonarsonar. Frumritið var með líkri skript og bréf „sem giörd eru sidarst i Seculo XIVto." „Originallinn af þessn brefe er nu [c. 1712] til storskiemmda trosnadur, og göt á honum hier og hvar". Það, sem ekki varð lesið, hefir Páll tekið eptir afskript bréfsins með hendi Þorkels sýslnmanns Gnðmundssonar, því að þá varð bréfið alt lesið, og hefir Páll undirstrykað og undirpunktað þá staði i bréfinu, sem hann hefir tekið eptir afskript Þorkels eða með stnðningi af henni, en hér er það sett i hornklofa i útgáfunni. Frumrit þessa bréfs er nú (1901) komið i Landsskjalasafnið með hinnm öðrum fornu bréfum Þingeyraklaustrs, og er enn furðumikið eptir af því, og tvö fyrstu innsiglin enn fyrir því.

Bref vm reyke j hrntafirde.[1])

Jn dei nomine amen. Giordizt suo fellt profento kaup j millum þeirra herra asgrims abotta a þingeyrum med nittund ok samþýcke þess sama klaustnrs konnentu bræđra af einne alfo. en af annare þorvalldz jonson(ar) ok [g]otzskalks þorualldzson(ar) sonar hans. sem hier greiner. at nefndr þorualldr ok [gotzskalk] gaf med honum til æuenligrar uistar til þingheýra klausturs fioritigi hun[drada. iordina re]yki j hruttafirde er ligr j stadar kirkio [so]kn fyrer [fiogr hun]drn[t ok tutt]ugo ok þar til ætta malnýtu kugillde ok tuo gelldfiar [kugill]de [ok þriu] hundrut j koplum ok þriu hundrut j ollum peningum. skildi hann af [stadnum fyrir] gotzskalk uod ærliga ok sæmiligt bord sem adrer profentomenn. enn eignazt [alla] þessa peninga staduren efter handaband. ok lukazt at næstum fardogum ætta kngillde ok þriu hundrut j koplum. enn odrum fardogum

---

[1]) Þetta stóð á bréfinu með hendi, „sem ecke er riett gömul, ecke heldur ny."

tuo kugillde ok [þar til skil]lde hann hafa til stadarens sæng ok kisto. skilldę staduren eignazt ef[ter hans dag huorttu]eggia en hallda ferdugri sængine ok hafa rum i skala.

Vo[ro þesser kaup]uottar herman filipusson. olafur ionson. gudmundr eyuindz(son) ok ellen[dr obl]a[udz]son.

ok till sanenda hier um settu sin jnsigle med jnsiglum h[erra as]gri[ms] abotta ok konuentu brædra fyrir þetta bref skrifat a mobergi j [langad]al þridiodagen næsta fyrir barnabe apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu kristi þushund fiogr hundrud ætta tiger ok nio ær.

---

588. **21. Júní 1489.** **á Hólum.**

Vitnisburðr Snjólfs prests Sigurðssonar um lúkning andvirðis Bíaskerja Guðmundi presti Skúlasyni, er Ólafr biskup hafði að honum keypt, með þeim fleiri atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIX, 8, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3320.

medkienning Sniolf(s) prests ad hann hafe luckt peninga fyrir Biaskier Gudmunde Skulasine.[1])

Þat giorer ek sniolfur prestr sigurdzson radzman a holum godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefe at ek medkennuntz at ek lutki[2]) sira gudmundi skulasyne æ uegna biskups olafs æ holum he(i)llt fiar hundrad er hann sialfur med took ok svo bavd hann honum meire pen̄inga fyrir þæ somo iord biæsker. er hann selldi biskupin ok heilagre holakirkiu suo sem þeirra bref þar um giort utt visar. suo ok feck ek honum naut fiogra uetra gamalt j þessa somo skulld en hann skiladi mier aptur halfum madnadi seinna. reid ek ok heim til hans þriar reisur um ueturin æ biskup(s)ins uegna at giora utt af uid hann um fyr greint iardaruerd en ek fann hann ecki þui hann duldizt fyrir mier ok hans kirkia med ok hans þingunautar [messuna[3]) ok allar tider kýndermessudag[4])

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo. [3]) [messu | messuna, frbr. [4]) Svo.

sjalfan. fyrir þan skulld at hann uilldi ecki finna mik. ok til sanenda hier um setta ek mit incigli fyrir þetta uitnisbvrdarbref er giort uar æ holum j hialtadæl sunnudagin næstan epter festum corporis christi. anno domini ꝏ. cd°. lxxx°. nono.

---

589. 24. Júní 1489. á Ási í Kelduhverfi.

Kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur.

AM. 354. Fol. bls. 88—89, skinnbók af Jónsbók, og er þetta ritað inn í bókina með gorðarlegri hendi um eða eptir 1600. — JSig. 143. 4to. bls. 170—172, skr. 1696. — Landsbókasafn 115. 4to I, 215 (síra Jón Haldórsson), og afskript þar af í ÍBfél. 126. 4to, bls. 299—301. — MSteph. 61. 4to bls. 22—24, skr. c. 1780. Við afskript sína ritar síra Jón í Hitardal „þessi Sigurðr var bróðir Teits í Glaumbæ", og um ártalið 1509, sem hann stingr upp á: „Ita lego pro 1489, sed observetur, hvort Finnbogi hafi eigi verið orðinn lögmaðr fyrir annum 1490, og ef svo reynist, kann ártalið 1489 að standast . . ." Það er nú staðreynt, að Finnbogi var orðinn lögmaðr 1485, og mun ártal þessa bréfs óyggjanlega vera 1489. Bréf þetta er prentað í Skýringum Páls Vídalíns yfir fornyrði Jónsbókar, Rvík 1854, bls. 205—206, og þar með laung rannsókn um lögvillur bréfsins. Sbr. kaupmálabréf frá 11. Sept. 1485 — 20. Apr. 1486 (Nr. 489 að framan).

Huad Gagngialld og Giof er med riettu.

Aullum monnum sem þetta Brief siæ edur Heyra senda Einar prestur Benidichtson. Jon Gudmundson. Grijmur Jonson. Brodde Sigurdson. Ormur Jonson. Stulle Sigurdson. Steinn Steýnmodson. Eyolfur Þoruardson. Þorolfur Brandson og Ketill Gijslason kuediu Gudz og sijna. kunnugt Giorande. þæ Lided var fra Guds Burdi 1489[1]) Jonsmesso Baphtiste vm̃ vorid j Ase j Øxarfyrde j kellduhuerfe vorum vier hia heyrdum og sǽum æ ad Sygurdur þorleifson keyptte Kristijnu Fim̃bogadotter sier til eiginkonu eptter þui sem Gudz Lóg seigia med ræde og samþycke fim̃boga Jonsonar

---

[1]) leiðrétt; 1589(!) 354, 143, Fornyrði; 1509 (eptir getgátu) 115, 126; 1510, 61.

Logmans fodur hennar med so felldu fiekaupe og skilmæla. J fyrstu ad nefndur sigurdur hafdi til kaups og eiginords vid sagda Christinu alla þa peninga sem þa ǻtte hann j føstum eignum og Lausum. reiknade hann þad iiijc[1]) hundrada. Hier j mot Gaf Greindur fim̄boge dottur sinne Kristijnu iij Jarder er so heita Ska(r)d huam̄ur Vatzhorn. er liggia j Haukadal j Vatzhorns kyrkiusokn j[2]) lxc og þar til ønnur lxc j frijdum peningum̄ og ofrijdum. Gaf Sigurdur Kristijnu lxc j Tilgiøf enn xxxc j Beckiargiof og morgungiof. huad er[3]) kallast gagngialld og Giof. skyllde hun eignast [j þessa giöff Jǒrdina[4]) mærstade med Grund ad skylldre. er liggia j vassdal og þar til so mikla peninga j Gripum og þingum ad reiknast Giafernar med Jørdunum til nijutiju[5]) hundrada. Giordu þeir fim̄boge og Sigurdur so felldan̄ skilmæla æ mille hanz og Christinar ad fim̄boge skyllde og kiǫre ad Kristin skillde vera helmingakona j Gard Sigurdar med so tilskildu ad þaug løgdu þa j fielag alltt þad er þaug ættu þa edur eigande kynnu ad verda med erfdum edur odrum hlutum vnder þa Grein og skyring sem riettar Bot. H. K. wt vijsar med þeim arftǒkum. ad huortt þeirra vm̄ sig skylldi eiga vid annad alla hǻlfa peninga fasta og lausa. Enn Erfingiar take allan̄ hælfan̄ helming annan̄ huertt sem firr kann fra ad falla. enn ef þaug eiga ej Born̄ eptter sig. þa skal þad sem eftter[6]) lifer Taka auk sijns[7]) helmings fimtta hlut j Løggiof af þess peningum er fra er falled. [for þesse Gørningur[8]).

---

590. 1489. á Alþingi.

Samþykt Magnúsar biskups í Skálholti (Eyjólfssonar), Eyjólfs lögmanns Einarssonar og Diðreks hirðstjóra Pinings um tíundagjald, legkaup, liksaungseyri, olíunarkaup, Rómaskatt, heytollagjald, kirkjugarðsgerð, og um það, hve fjölmennir fyrirmenn megi ríða um land (sbr. DI, VI, 307).

1) 7 hundr., Fornyrði (án efa rangt). 2) sl. Forn. 3) eð, Forn. 4) [61; j þessa jörd (!) 354; þessa jörd, *hin*. 5) 354, 61; tíutin 115, 143, 126, Fornyrði. 6) sl. Forn. 7) þess, Forn. 8) [354,61; sl. hin.

Af því að þessi samþykt er nú ekki til í neinnm vel gömlum né góðum afskriptum, og af því að afskriptum hennar ber mjög á milli á ýmsan hátt, hefir hér orðið að prenta hana eptir hverjn handriti fyrir sig á sama hátt sem farið hefir verið með önnur skjöl hér í safninn, er líkt stendr á með, og er það sá eini vegr til þess að útgefa nokknrn veginn tæmandi slíkar skrár. En svo er varið afskriptum þessarar samþyktar, að eingin vissa er fyrir því, að hún sé heil í neinni þeirra. Einna fylst er samþyktin eins og hún er prentuð hjá Magnúsi Ketilssyni I, 389—390, en sá texti styðst ekki við neina afskript, sem fyrir mér hefir orðið. Ekki er heldr að sjá, að Finnr biskup hafi haft fyrir sér neina vel góða afskript, þar sem hann tilfærir efni þessarar samþyktar í Kirkjnsögn sinni II, 490; ekki verðr heldr mikið ráðið af Crymogæa Arngríms prests, Hamb. 1609, lib. III, 142, og langt virðist vera síðan að til hafa verið góðar afskriptir af samþykt þessari. Um ártal hennar er þess að geta, að margar af afskriptunum árfæra hana alls ekki. og meðal þeirra er sú eina skinnbók, sem hún er nú á, og heldr elztn afskriptina. Elzta afskriptin, sem ártal stendr í, er frá c. 1600 (E); árfærir hún samþyktina til 1489, og henni fylgja flestar aðrar afskriptir í því, sem annars hafa nokkurt ártal (L, M, N, O, P.) og að nokkru leyti R); kemr ártalið 1489 vel heim. Ártalið 1487, sem ein af betri afskriptnnum hefir (I), gæti og staðizt, en ártalið 1493, sem að upphafi hefir staðið í Q, verðr ekki fært til sanns vegar, því að þá eru þeir báðir dánir Magnús biskup og Diðrek Pining, og Stephán Jónson orðinn biskup fyrir tveim árum. Umtalsmál gæti það verið, hvort þessi samþykt kynni ekki að vera frá 1479, einmitt sama ári og klerkasyndale Magnúsar biskups rétt fyrir þing, því að einar fjórar greinar í þessari samþykt koma að efni til nokkurn veginn heim við greinar í prestastefnusamþyktinni í Skálholti 25. júní 1479 (DI, VI, 207). Væri þá að skoða prestastefnusamþyktina sem undirbúning undir alþingissamþyktina, og að vísu gæti það staðizt, að því er Pining snertir, því að 1479 hefir hann haft hirðstjórn hér á landi. Aptr er það hæpnara, hvort Eyjólfr Einarsson hafi verið orðinn lögmaðr það ár, og einkum er það á móti því, að þessi alþingissamþykt sé frá 1479, að engin af afskriptunum færir hana til þess árs.

Þess er enn að geta, að niðrlagi samþyktar þessarar nm það, hve fjölmennir fyrirmenn mætti ríða nm land, hefir stundum verið blandað ranglega saman við réttarbót eina Magnúsar konungs Eiríkssonar (Sjá Norges gamle Love III, 194, Nr. 107; IV, 421; Dipl. Isl. II, 645).

A.

AM. 170A 4to, bls. 37, skinnbók skr., c. 1570.

Samþ(yckt).

Uier magnus med gudz myskunn biskup j skælhollte,

Eyiulfur einarsson laugmann sunnan og austann æ islande. Didrik[1]) pining hirdstiore ok haufudzmann yfer allt island giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe. at uier hofum samþyckt og j log tekit æfinnliga hiedann af j almenneligre prestastefnu oc æ alþinge.

J fystu at lukazt skulo allar tiunder af þeim iordum sem fallit hafa under kong og biskup. hiedann af æfinnliga fra .xx. uetrum.

Jtem skal vera .xuiij. alna sekt æ legkaupe oc liksaungseyri ef þessu er halldit.

Jtem .xuiij. alnar æ heytolle. og lukizt af huerium þeim sem æ iordu býr utan þar sem prestz setur er.

Jtem .xuiij. alna sauk huer sem fornæmizt at giora kirkiugard um graptar kirkiu.

Jtem uar þat og samþýckt at biskup ride med xiij. mann j uisitacio. og þa skylldu þeir taka tuifalldann rett Logmadur uid .x. mann. Hirdstiore uid .x. mann. Nefndarmenn til alþingis uid þridia mann. Officialis uid uij. mann. Profastur uid .v. mann. Sýslumadur uid .u. mann. Skulu þesser menn uera aller æanefnder ok taka tuefalldann rett ef þeim uerdr med aufund misþýrmt.

B.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 134b—135a, skr um 1600. Eptir þessu handriti hefir Magnús Ketilsson látið prenta þessa samþykt í Lagasafni sínu I, 75—76.

Alþıngis og prestastefnu samþyckt Anno 1489
wm tıjvnder æ þeim ıaurdum sem fyrir
xx arum hefdu fallid vnder kong og
Biskup oc þadan fra fiellj. Jtem
seckt æ heytolli og ffleira.

Wier Magnus med Gudz myskun biskup ȷ Skalhollte Eiolfur einarson Laugmann sunnañ og austañ[2]) æ ȷslande didrik pining hirdstiore og haufudzmann yfer allt Jsland. giaurum godum maunnum kunnigt med þessu voru opnu

[1]) Didrid, skinnb. [2]) vestañ, hdr.

brefi. ad wier haufum samþyckt og ȷ laug tekid æninliga hiedañ af ȷ almennilignm prestastefnum og æ alþinge.

J fyrstu ad lukast skulu allar Tıȷunder af þeim ȷaurdnm sem fallid hafa vnder kong og biskup hiedan af æuininliga. fræ xx vetrum.

Jtem skal wera xviij alna sekt æ heytolle og lnkast af hnerium sem æ ȷaurdu byr. vtan þar sem prestsetur er.

Jtem xviij alna sauk æ huern sem fornæmist ad giaura kyrkingard um graptarkyrkin.

Jtem var þad og samþýcktt ad biskup rijde med xiij mann ȷ wisitatiu[1]) og skilldu þeir taka tuefalldañ riett. laugmadur vit x mann. hirdstiori uid xunda mann. nefndarmenn til þijngs vit iij menn. oficialis uid iiij menn. profastur wid v mann. Skulu þesser menn vera aller anefnder og taka tuefalldañ riett ef þeim werdur med aufund misþirmtt.

C.

Landsbókasafn 67. 4to, bl. 79 a—b, og bl. 18 (= b.), skr. c. 1620.

Byskups og Hirdstiora og Lögmans samþyckt vm Legkaup. Lijksöngseyrer og heytolla.[2])

Vier Magnus med Gudz[3]) nád Biskup j Skalhollte. Eyolfur Einarsson. Lögman Sunnann og Anstann á Jslandi. Didrek pining [hirdstiore og[4]) hofudzman yfer Jsland. giörum godum mönnum knnnugt med þessu vorn opnu brefe. ad vier höfum samþyckt og j lög tekit æfinliga hiedan af j Almennelegri prestastefnu [og[4]) á alþinge [j sumar[5]).

[J fyrstu ad lukast skulu allar tijunder af þeim iördum sem falled hafa vnder kong og Byskup hiedan af æfinliga fra xx vetrum.

[Jtem skal vera[6]) xviij alna seckt á Romaskattz[7]) halldi og legkaupe og oliunarkaupe og lijksaungs halldi. xviij alner á heytolls hallde. og lnkist af huerium þeim á ȷordu byr. fyrir vtan þar sem prestzsetur er.

[1]) wistariju, hdr. [2]) Gömul samþyckt vm tolla prestanna. vm kirkiugardz giord og seckt þar á *b.* [3]) myskun *b.* [4]) [sl. *b.* [5]) [b. v. *b.* [6]) [Annad ad vera skal *b.* [7]) *b.* sl. um rómaskatt, en að öðru leyti er efni greinarinnar sama og i *a.*

xviij alna seckt huer sem firiruæmist ad giora kirkiu gard vpp[1]) til graptar.

Jtem var þad samþyckt ad Byskup ridi vid xiij mann j visitatiu. og skylldu þeir taca tuefalldaun riett. Lögmadur vid x. mann. Hirdstiore vid x. mann. nefndarmenu til þiugs vid þridia mann. Officialis vid vij. mann. Profastur vid vta mann. syslumadur vid fimta mann.[2])

Skulu þesser menn aller vera ǻuefnder og taca tuefalldann riett. ef þeim verdur med hugmod eda ǻfund misþyrmt. et cetera.

D.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 107—108 (Öxnafellsbók), skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

Vier |-o-| |-o-| s(ou) med Gudz (næd) Biskup j skalhollti. Eiolfur Einarsson Langmann sunnan og austan a Jslandi. Didrik pijning hirdstiori og Hauffudzmaun yffer alltt Jsland. Giorum Godum monnum kuunugtt med þessu woru opnu Brefi ad wier hofum samþycktt oc Laugtekit æfiulega hiedan af j almenniligri prestastefnu æ alþijngi.

j firstn grein ad lukast sknlu allar tiunder af þeim Jordum sem fallid hafa wndir kong og Biskup hiedan af æfinlega fra. xx. wetrum.

Jtem skal wera .xviij. alna secktt a legkaupi lijksaungs Eyrir. suo oc liostolli ef halldit er oc lukist eiru heitollur af huerinm þeim sem a Jordn Byr. fyrir wtan þar sem prestssetur er.

sama secktt er a þeim sem foruæmist ad giora kirckiu gard til greptrar.

Jtem war oc samþycktt ad Bisknp ridi med .xiij. mauu. Laugmadur med. .x. maun. hirdstiori med xwnda mann. Officialis wid [vij. maun]. Syslumenu wid .v. mann. Nefndarmenn til þijngs wid þridia mann. profastur wid .v. manu.

skulu þessir menu allir wera auefnder og taka tuifalldan Riett. ef þeim werdur med hugmod og aufund misþyrmtt.

---

[1]) b. v. *b.* [2]) öll þessi síðasta grein er að efni hin sama í *b* og *a*, nema nokkru ófyllri í *b*.

E

Dómabók, sem eg á, í 4to, bls. 74—75, skr. c. 1630—40, komin til mín frá Hannesi ritstjóra Þorsteinssyni.

Samþyckt i Skálhollti.

Wier Magnus med gudz myskun biskup i Skálhollti. Eiolfur Einarsson. logmann sunnañ og austan á Jslandi. Didrich Pijning hirdstiori og hôfudzmann yfir allt Jsland giorum godum monnum kunnigt med þessu: woru opnu brefi. ad wier hofum samþickt og logtekid æfinlega hiedan af á almennilegri prestasteffnu og á alþijngi.

i firstu grein ad lwckast skulu allar tijundir af þeim iordum sem fallid hafa undir kong og Biskup hiedan af. æfinlega frá xx wetrum.

Jtem skal nera xviij alna sekt á rómaskattz halldi. legkaupi og lijksaungz halldi. xviij alner á heitollz halldi. og lvka af huorium þeim er á iördu byr. fyrir utan þar sem prestzsetur eru.

Jtem xviij álna sekt. huor sem fyrirnæmist ad giôra kirkingard ef hann er tilkrafdur[1]).

Jtem nar þetta og samtekid. ad Biskupinn ríjdi uid xiij[a] mann j wisitatiu. og þá skilldi þeir taka tvôfalldan rett. Logmadur uid x[a] mann. Hirdstióri wid x[a] mann. neffndarmenn til þijngz uid iij[a] mann. Officialis wid vij[a] mann. Profastur wid v[a] mann. Syslumadur uid v[a] mann. Þessir menn sem nu eru nefndir þeir taki aller tuôfalldan rett. ef þeim werdur med hugmod edur ôfund misþirmt[2]).

F

Eptir dómabókarbroti skr. c. 1650, er eg fékk $^{24}/_{6}$ 1896 frá séra Arnljóti Ólafssyni á Sauðanesi.

Synodalia.

Þessa Articula sette Magnus Biskup og Didrich Pijning hyrdstiore og Eiolfur Einarsson lôgmadur.

[1]) Neðanmáls ritar Bjarni amtmaðr Þorsteinsson (1828): „nonnulli: Jtem eru allir skyldugir fátækum ad fylgia og lika þeir. sem bygd ból halda". Sbr. G. [2]) Hér ritar Bjarni amtmaðr Þorsteinsson neðanmáls (1828): „nonnulli: er þetta bodid bædi prestum og Sysslumönnum ad hafa og halda æfinliga, segia og lesa fyri sinum undirmönnum". Sbr. B.

1. Ad lvkast skule tijundir af öllum þeim jördum sem fallid hafa vndir kong og Biskup hiedañ af æfiñliga fra 20 vetrum.

2. Jtem skal vera xviij alna secktt a̋ Romaskatts hallde. Legkaupe. og lıȷksaungseyrer. ef halldinn er. og eins a̋ heẏtolls hallde. og lvkest heẏtollur af huörium þeim sem æ ȷördu Bẏr. fyrir vtañ þar sem prestssetur er.

(3.) Jtem skal vera xviij alna secktt a̋ huör(i)um þeim sem fornæmest ad giöra vpp kirkiugard til greptrunar. ef hann er krafdur.

(4.) Jtem ad Biskup rıȷde ey fiölmennare ȷ Visitatiu enn vid xiij mann. Lögmadur og hyrdstiőre vid x. mann. officialis vid vij mann. Profastur vid .v. mann. og syslumenn eins. Prestar og lögriettumenn vid iij mann. Og take þessir allir tuöfalldañ riett ef þeim verdur med öfund misþyrmt j sıȷnne ʀiettferdugre ʀeysu. til og fra̋.

huöriar fyrr nefndar greiner vier höfum lögtekid ad halldast skule hiedañ af æfiñliga.

G

MSteph. 61. 4to, bls. 83 (Blákápa) skr. c. 1650. — ÍBfél. 315B 4to, bl. 158, skr. c. 1650, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar (d. 1652).

Samþykt Biskups Magnusar. Eyolfs Logmans og[1]) Didrichs Pijnings ä Presta Steffnu a alþijnge.

Ad menn taki þa ei j Bygder. sem þeir vita eingin deıȷle a ad sieu (ad) skilum kiender.

ad lukest tijunder a ollum þeim jordum sem falled haffua vnder kong og kirkiu fyrir xx vetrum æ hiedan af.

ad[2]) a Lijksaungs og heytolls halldj og kirkiu gards giord ad fornæmast. Skulj vera .xviij. alna sekt a huoriu.

[3])Ad aller sieu skillder fatækum ad filgia og lıȷfga sem Bygd Ből hallda.

Ad Byskup skilldj Rijda j visitatiu med xiij. mann. [Officiall vid vij. mann[4]) Logmadur og hirdstiori vid x. mann. Nefndarmenn til þijng(s) vid iij. mann.[5]) Profastur og Syslumadur vid v. mann.

[1]) sl. 315. [2]) Jtem 315. [3]) og b. v. 315. [4][sl. hér 315 [5]) 315 setr hér inn um officialis samhl. 61.

Skulv þesser aller áneffnder vera og taka tuefalldan riett. ef þeim verdur med Øfnnd misþyrmt ednr hngmőd.

H.

Ny kgl. saml. 1847. 4to A. bls. 49, 114; C bl. 54, með hendi séra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669.

Magnúsar biskups.

Vér Magnús með guðs miskun biskup í Skálholti, Eyjólfur Einarsson lögmann sunnan og austan á Íslandi, Diðrich Píning höfuðsmaður yfir öllu Íslandi gerum góðum mönnnm kunnugt með þessu voru opnu bréfi, að vér höfum samþykt og lögtekið æfinliga héðan af á almennilegri prestastefnn á alþingi:

[1])Að lúkast sknli allar tiundir af þeim jörðum, sem fallið hafa undir kong og biskup héðan af æfinliga frá xx vetrum.

Annað: að vera skal xviij aura sekt á legkaups, líksaungseyris og heytolls halldi, og lúkist heytollur af hverjum þeim, sem á jörðu býr, fyrir utan þar sem prestsetur er.

Þriðja: sama sekt er á þeim, sem fornæmast að gera kirkjugarð npp til greptrar.

Fjórða: var samþykt, að biskup riði við xiij. mann. lögmaður við x. mann. hirðstjóri við x. mann. officialis við viij. mann. sýslumaður við v. mann.

Skulu þessir menn allir vera án nefndar(!) og taka tvöfaldan rétt, ef þeim verður með hugmóð og öfund misþyrmt.

I.

ÍBfél. 125A 4to, bl. 33b, skr. c. 1680 eða fyrri.

Samþyckt vm tijvndir af kongs Jordum [anno 1487.[2])

Wier Magnus med gudz nad Biskup j skalhollti. Eyolfur Einarsson Lógmann fyrer sunnan og austan a Jslandi. Didrek Pijning Hirdstiori og Hoffudzmann yffer allt Jsland

---

[1]) sem er b. v. 49, 114. [2]) [bætt við með dekkra bleki, en með sömu eða samtíða hendi.

giorum godum mounum kunnugt med þessu woru opnuu Breffi. ad wier hoffum samþyckt og logtekid æffiunlega hiedann af æ almennelegre prestasteffnu og a alþijnge.

Fyrst ad lucka allar tijuuder af þeim Jördum sem fallid hafa wudir koug og Biskup hiedanu af æfinnlega fra xx. arum.

J auuann mata skal wera .xviij. alna sekt å Lijksongs og Legkaups og Heitolls halldi og lukist heitollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrir wtanu þar sem prestzsetur er. Sama sekt er a þeim sem ad fornæmast ad giora kirkiugard vpp til graptrar.

J þridia Lægi var samþycktt. ad Biskup Ridi wid .xiij. mann. Logmadur uid .x. mau. Hirdstiori og Officialis wid .viij. mann. Syslumadur vid .v. mann. Neffndarmenn til þijngs vid þridia manu. Profastur vid .v. maun.

Skulu þessu allir meuu vera neffudir og taka tuofalldann riett Eff þeim verdur med ofund misþyrmt Edur hugmod.

K.

ÍBfél. 125B. 4to, nr. 60, skr. c. 1680.

Samþýct j Skalhollte.

Wier Magnus med gudz nåd Biskup j Skalhollti. Eyolfur Eijnarsson Lögmann sunuann og austan a Jslaude. Dydre[c]h pijning Hirdstiore jfer Jslande giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu Briefe ad vier hofum samþyckt og logtekid æfinnlega hiedan (af) uu a prestastefuu halldast skule.

J firstu greiu ad lukast skule tijuud af ollum þeim Jordum sem fallid hafa vnder kong og Biskup hiedan af æfinnlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviij. alna sekt a Romaskattz hallde og Legkaup(i) og lijksauugs Eyrer ef halldiun er og einz a Heytollz hallde. og lukist heytollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrer vtan þar sem prestsetur er.

Jtem skal vera .xviij. alna sekt a huorium þeim sem for-

næmist ad giora vpp kirkiugard til greptrnnar ef hann er til kvaddur.

Jtem ad Bisknp rijde ei fiölmennare j sijna Visitatiu reijd enn vid .xiij. mann. Logmadur vid .x. mann. og so syslumadur. Logriettumenn vid þridia mann. og skuln þesser menn aller taka tuofalldann Riett ef þeim verdur med ofund misþyrmt a sinne Riettferdugre Reijsn til Logþijngis eda fra.

L.

ÍBfél. 315A. 4to, bls. 75—76, skr. c. 1680. Advocates Library Edinb. 21,3,10. 4to, skr. c. 1750 (=315A).

Vm Tiunder af kongs jördum a(l)þ(ingis) s(am)þ(ykt) 1489.

Ver Magnns Biskup j Skalhollti og Eyolfur Einarsson Lögmann svnnan og austan a Jslandi og Didrich Pining hirdstiori og Hofudzmann yfer allt Jsland. giornm godum mönnum kunnugt ad ver höfum samantekid og j lög sett æfinnlega hedan af j almennilegnm prestastefnum og a alþinge.

J fyrstu ad lnkast skuln allar tinnder af þeim Jördum sem fallid hafa vnder kong og Bisknp hiedann af æfinlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviij. alna sekt á heytolli. og lukist af huorium sem a Jordn byr. vtan þar sem prestz setur er.

Jtem .xviij. alna sekt á huorn sem fornæmist ad giora kirkiugard vmm Grafftar kyrkinr.

M.

Landsbókasafn 91. 4to, bl. 84a með hendi séra Hannesar Björnssonar í Saurbæ c. 1680.

Alþijngis og presta Stefnn Samþykter Anno 1489.

Wier Magnns Bisknp j Skálhollte og Eyolfur Ejnarsson Løgmann sunnañ og austañ á Jslande og Dydrich Pijnijng Hyrdstióre og Høfudzmann yfer allt Jsland giörum gódum mǫnnum kunnngt ad vier höfum samañteked og j

Løg sett æfinliga hiedañ af j almennelegnm prestastefnnm og á Alþijnge.

J fyrstu ad Lukast sknln allar tijnnder af þeim Jördum, sem falled hafa under kõng og Bisknp hiedañ af æfinliga frá .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviij alna sekt á Heytolle og lukast af hvörium sem á Jördu Byr. utañ þar sem prestzsetur Er.

Jtem .xviij. álna sök á Hvörn sem fornæmest ad giöra kyrkingard um̃ Graftarkyrkiu.

N.

ÍBfél. 79. 4to, bls. 306, skr. c. 1690.

Samþykt Vmm tijnnder af kongs og kyrkiu Jordum.

Vier Magnus Med guds Naad Biskup j skalhollte og Eyolfnr Eijnarsson logmann fyrer sunnann og austann á Jslande. Didrich pijning hirdstiore yfer allt Jsland giorum goodum monnum knnnugt med þessu voru opnu briefe ad vier hofnm samþickt og logteked æfinnlega hiedann af á almennelegre prestastefnu og á alþijnge.

1. ad lukast skule allar tijnnder af þeim Jördnm sem falled hafa vnder kong og Bisknp hiedann af æfinnlega fra 20 vetrnm.

2. skal vera 18 alna sekt á legkaupz. lijksaungz og heytolla hallde. og lukest heytollnr af huorium þeim sem a Jordu byr fyrer vtann þar sem presturinn er. Sama sekt er á þeim sem fornæmast ad giöra kyrkingard vpp til grafftrar. et cetera.

O.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 103—104, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730.

Anno 1489.

Vier magnus med gudz mýskun Býskup i Skálhollte. Eyolfur Einarsson Lögmadur sunnan og austan á Jslandi. Didrich Pining ꜧirdstiore og ꜧöfudzmann yfer allt Jsland giörum gődum monnum knnnugt med þessu voru opnn

briefe. ad vier hôfum samþyckt og lôgtekid æfinliga hiedan af ǎ almennilegri prestastefnu a alþinge.

J fyrstu ad lukast skule allar tijunder af þeim Jôrdum. sem fallid hafa under kong og Biskup æfinliga fra .20. vetrum.

Jtem skal vera xviij alna sekt ǎ Rǒmaskatti. ef ei er golldinn.

xviij alnir ǎ ɧeytolli ef ei er golldinn. og takist af hvôrium. sem ǎ Jôrdu byr.

Jtem xviij alner hvôr sem fornæmist ad giôra ad kyrkiugardi ǎmintur af kyrkiubonda eda preste.

Lijksôngs Eýrer skýlldi vera vj alner vôru. og gialldast effter sierhvôrn. nema effter fǎtæka. Ɛnn Ɛindage ǎ honum þann fimtudag viku. sem fiórar vikur eru af sumre. enn hvôr sem ei hefur golldid. sekur xviij alnum. eins og ǎ legkaupe. ef þvi er halldid.

P.

Landsbókasafn 62. 4to, bl. 27b—28, skr. c. 1730—40.

Vm̄ Tijunder af Kongs Jordum Alþijngis samþickt 1489.

Vier Magnus byskup j Skǎlholte og Eyolfur Einarsson Lôgmann Sunnañ og austañ a Jslande. og Didrich Pining Hyrdstiǒre og Hôfudzmann yfer allt Ysland giôrum̄ gǒdum̄ Mônnum̄ kunnugt. ad vier hôfum̄ Samañtekid. og i Lôg sett æfeñlega hedañ af j almennelegum̄ prestastefnum og a Alþijnge.

J fyrstu ad Lukast Skulu allar Tijunder af þeim Jôrdum̄. sem fallid hafa under kong og Byskup hedañ af æfeñlega fra xx Vetrum̄.

Jtem Skal Vera xviij alna sekt a Heytollj og Liukast af hvôrium̄ sem a Jôrdu byr utañ þar sem prestzsetur er.

Jtem xviij alna sôk a hvôrn sem fornæmest ad giôra kyrkiugard um̄ grafftarkyrkiu.

[Alþingis Samþyckt.

Af Magnuse Byskupe. Eyolfe Einarssyne Logmanne sunnañ og austañ og Didreck Pyning Hyrdstiora. og ollum̄ almúga æfeñlega Lôgteked. a medal annars. ad hvôr sem

fornæmest kyrkiugardz giörd amintur af kyrkiubönda eda preste. skal vera sekur iij aurum̄.

Jtem af sömu yfermönnum̄ dæmt ad Lijksaungs Eyrer skyllde gialldast effter sierhvörn. nema efter Fátæka.[1]) er vj al. vöru. Enn eindage þann fimta dag viku sem iiij Vykur eru af Sumri. Enn hvör sem ey hefur gollded. sekur 3 aurum.[2])

Q

Landsbókasafn 882. 4to bls. 286, skr. c. 1740—50 (JP).

Samþickt um̄ Tiunder af kongs og kirkiu Jordum 1493.

[Magnus biskup var fyrir Stephan um þad leite 1489[3])

Uier Magnus med guds myskun biskup i Skalhollte. Eiolfur Einar(sson) Logmann firer sunnan̄ og austan̄ á Jslande. Didrich Piñing hofudsmann yfer ollu Jslande giorum̄ godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu briefe. ad vier hofum samþickt og logteked æfiñlega hiedan̄ af á almennelegre prestastefnu á alþinge. ad lukast skule allar tijunder af þeim Jordum̄ sem falled hafa vnder kong og biskup hiedan̄ af. æfinlega fra xx vetrum.

annad ad vera skal xviij alna seckt á legkaups og lijksaungs Eyrer og heytollshallde og lukest heitollur af huorium̄ sem á jordu biggia firer utan̄ þar sem prestsetur er.

Þridia[4]) sama seckt er á þeim sem fornæmist ad giora kirkiugard upp til graftrar.

Fiorda[5]) Var samþickt af Biskupe. ad hann Rijde vid xiij mann. logmadur vid x. hirdstiore vid x. officialis vid 8. syslumenn vid v. skulu þesser aller menn vera anefnder. og take tuofalldan̄ Riett. ef þeim verdur med hugmod og ofund misþýrmt.

---

[1]) [virðist sem ritari handritsins hafi tekið þetta eptir annari bók en hið fyrra, þar sem þetta hefir staðið fyllra. [2]) Sbr. ljóstolla samþyktina gömlu 1265, Dipl. Isl. II, bls. 14. [3]) [á spássíu. [4]) 3, hdr. [5]) 4, hdr.

R

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 389—390 eptir „et temmelig got Apographum Membrane“, og hefir eingin samkynja afskript fundizt, og verðr því hér að prenta beint eptir þessari bók. Eptir henni er samþykt þessi áðr prentuð i Lagasafni handa Íslandi I, 38—39.

Samþyckt Magnusar Byskups og Hirdstiorans.

Ver Broder Magnus med Guds Nad byskup i Skalholte. Eiolfr Einarsson Løgmann sunnan og avstan a Jslande. Didric Pining Hirdstiore og Høfudsmadr yfer allt Jsland giørum godum maunnum kunnugt ad ver haufum samþyckt og æfenlega løgteked hedan af i almennilegre Presta-Stefnu.

Jn primis fyrstu grein at Mariu Messa. su sem er einne nott epter Ceciliu Messu a vetrinn og kallaz præsentatio Marie virginis. skal haldaz ad faustu og helgehalde sem Mariu Messa sidare a havstin.

J annarre grein ad eingen take þa menn i byggder ne vister. sem þeir vita einge deile a ad þeir se skilamenn.

J þridiu grein ad lukaz skule allar Tiunder af þeim Jørdum. sem fellu under Kong og Kyrkiu og falled hafa fyrer xx. vetrum æfenlega hedan i fra.

J fiordu grein skal vera xviij. alna Søk a Roma Skatts hallde. xviij. alna Søk a Liksøngs halde. xviij. alna Søk a Legkavps halde oc sva a [olivnar kavpe[1]). xviij. alna Søk a Heitolls hallde oc lukez af þeim. sem a Jørdu bua. fyrer utan þad. sem Prests setr er. xviij. alna Søk hvor sem fornæmez ad giøra Kyrkiugard løglega aminntr.

Jtem eru aller skylduger fatøkum at fylgia oc lifga þeir sem byggd bol hafa og hallda.

Jtem var oc samþyckt at Byskup skylde rida vid xiij^da Mann. Løgmadr vid x^da Mann. Hirdstiore vid x^da Mann. Nefndarmenn til þings vid iij^ia Mann.

---

[1]) [leiðrétt, sbr. hinar afskriptirnar og Lagasafn handa Íslandi I,39; i Lagasafni Magnúsar stendr: „ovinar søng“ (!) og þýðir hann það á dönsku með „Uvens Sang“.

Official vid vijda Mann. Profastr vid vta Mann. skulu þesser menn aller anefnder vera oc taka tvøfaldan Rett ef þeim verdr med Ofund misþirmt edr hugmod.

Er þette boded bæde Prestum og Syslumønnum ad hafa og halda þessar greiner æfenlega. segia og lesa fyrer sinum undermaunnum.

---

591. 15. Júlí 1489. í Hafnarfirði.

Jón prestr Snorrason selr Magnúsi Áskelssyni tíu hundruð í Raufarfelli ytra undir Eyjafjöllum fyrir þau tíu hundruð, er hann hafði gefið Guðríði dóttur sinni, þá er hann gipti hana Magnúsi, en Magnús gaf séra Jóni jörðina hálfa Vestrholt undir Útfjöllunum.

AM. Fasc. XXIX,11, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 2900.

kaupbref vm raufarfell ytra ok vesturhollt[1])

Þat giorum uær arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skalhollz kirkiv j millum hvitar j borgarfirdi ok helkundu heidar. snorri prestur helgason. þorleifur sýgurdzson. ok gunar hrollaugsson godvm monnum kunnigt med þessv vorv opnu brefi at sub anno gracie ꝏ°. cd°. lxxx°. nono jn festo diuisio apostolorum j hafnarfirdi uorum vær j hia savm ok heýrdum a ord ok hañdabañd þessara manna ions prestz snorrasonar af eine alfu ok magnus askelssonar af annare at suo fyrir skyldv at greindur sira jon selldi greindvm magnusi tiv hvndrvt j iordvnne raufarfelli hinv ytra er liggur j midbælis kirkio sokñ. enn onnvr tio hundrut gallt hann nefndum magnusi fyrir þav tiv hvndrvt sem hann hafdi gefit gudridi dottur sinne þa er hann gipte hana greindvm magnusi med ollvm þeim gognum ok gædvm sem greindri allre[2]) halfri iordv fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyio ok nefndr sira ion uard fremdz eigañde at til frials

---

[1]) Utan á bréfinu svo með fornri hendi. [2]) yfir línunni

forrædis ok fvllrar eignar. en j mot fyrir skrifudvm .x. hvndrvdvm. gaf oppt nefndr magnus tittnefndvm sira jone jordina halfa vesturhollt er liggur j hollzkirkiu sokñ med ollvm þeim gognum ok gædum sem greindri allre[1]) halfri iordv fylger ok fÿllgt hefer at fornv ok nÿio ok nefndr magnus vard fremdz eigandi at til fvllrar eignar ok frials forrædis. skÿlldi huor vm sig suara laga riptingvm a greindvm iordnm ok svo hallda til laga þeirre er huor keÿpte. Ok til sanninda hier um settvm vær fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta iardar kavpsbref skrifat j sama stad ok are tueimvr dogvm sidar en fÿrr seiger.[2]).

---

592. 6. August 1489. á Hólum.

Transskriptarbréf

AM. Fasc. XXVIII, 28, frumtransskriptið á skinni. — Apogr. 3313.

Vm bíjaskier[3])

Þath giorum nær gndmundnr jonsson. Olafur ionsson. gndolfur magnusson ok eirikr sigmundsson prestar holabiskupsdæmis. godum monnum uitnurligt med þessu uoro opnu brefe at uær hofum sied ok yferlesit bref um biæsker med heilum oskoodum hangandum inciglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr Býjaskerjabréf frá 22. Aug. 1488, DI, VI, Nr. 565]

Ok til sannenda hier um setinm uær fyrnefnder prestar nor incigle fyrir þetta transkriptarbref er giort uar æ holum j hialltadal fimtudagen næstan fyrir lavrencinsmessu. anno domini ɱ⁰ cd⁰. lxxx⁰. nono.

---

593. 7. August 1489. í Víðvík

Dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum nm Grenjaðarstað og hans peninga, er þá var forstöðulaus eptir burtför Eiríks Einarssonar af landinu með Þýzkum í óhlýðni og þrjózku.

---

[1]) yfir línunni. [2]) Það er 17. Júlí. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

AM. Fasc. XXIX. 3, frumritið á skinni. Af 21 innsigli eru nú 13 fyrir bréfinu, sum brákuð. — Fasc. XXIX, 4, transskr. á skinni frá 2. Sept. 1489. — Apogr. 115.

Sira Eirekur Einarsson sektast ollu sijnu fie vid biskup Olaf[1]).

Þath giorum uær arne þorleifsson. sigurdur þorlaksson. gudmundur ionsson. olafur ingimundarson. andres ionsson. magnus asgrimsson. geir uigfusson. þordr ingimundarson. gunnar ionsson. biorñ þorsteinsson. gudulfur magnusson. olafur ionsson. gudmundr kollason. ion hellgason. sigvrdr ionsson. ellendur broddason. eirikur sigmundsson. besse suartsson. olafur ionsson. halluardr biarnarson ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe. at anno domini ϖ⁰. cd⁰. lxxx⁰. nono fostu dagen næsta fyrir laurenciusmessu. j uiduik j uiduikursueitt. uorum uær beidder ok krafder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe med guds nad biskup æ holum. at dæma um greniadarstad ok hans peninga er þæ uar forst(a)vdulaus epter burtfor sira eiriks einarssonar. er hann for burt af landinu med þýskum j ohlýdne ok þrioskv ok sotte staden uendarlausan ok saunglausan lockandi med sier hans prest er heiter sira ion gislason j sama ohlýdne ok vtan orlof bader saman. let biskupen lesa þar fyrir oss bref fyr nefndz sira eiriks med heilu ok oskoddu hans hanganda incigle um hans lofan. er hann hafdi lofad biskupinum alla hlýdne ok truleika ok allar skylldur at giora reiduliga sinna uegna ok stadarins suo leingi hann lifdi fyrir þan heidur at hann medkenditz j sinu brefe. ath biskupen hefdi giort sier. En biskupen sagdi þar fyrir oss. at hann hefdi eingva þessa sina lofan halldit sem j hans brefe stendr. suo ok ei halldit sina lofan um munkaþuerarklaustur epter þui sem hann lofade biskupenum. Nu saker þess at suo stendr j kristnum reitt[2]). at biskup skall rada kirkium ok kirkna eignum. þui dæmdum uær ok samþycktum adurnefnder prestar fyr nefndan greñiadarstad ok alla hans peninga lausa ok fasta j fyr nefndz biskups olafs ualld ok yfersion. til ath ueita ok unna hueri-

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

um hann uill. þar til erchibiskupen giorer annat rad fyrir. medur þui at hans formann for suo osuarliga j burtt. Ok til sanenda hier um setum uær fẏr nefnder prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadal a sama are deige sidar en fẏr seger[1]).

594. 22. August 1489. í Haga.

Filippus Sigurðsson lýsir því að hann hafi goldið Dýrfinnu Gísladóttur, sonardóttur sinni, í þau tíu hundruð, er hann gaf henni, þá er hún giptist, skógarpartinn í jörðina Botn í Patreksfirði með tilgreindum ummerkjum.

AM. Apogr. 1325 „accurate collatnm. briefed var heillt og vel læselegt. oroted og oskafed 1726. Jnnsigled olldungis j burtu" (Sauðlauksdalsbréf).

Þath giore eg filippus sigurdzson godvm monnum kunnegt med þessu míjnv opnv brefi ath eg hefi gefit og golldet dyrfinnv gíjsladottur sonardottur minne j þau x. hundrut er ek gaf henne þa er hun giptezt. skogarparten j iordena botn er ligur j patrexfirde j saurbæiar kirkiu sokn med þessvm ummerkium. á millum arnarstapa ár ok til lækiar þess er geingur ofan af fialle med götum þeim sem liggia upp á fiall fyrir ofan botna ok selialækur er kalladur. ok upp á fiall suo langt sem skogur uex ok ofan til siofvar. sem greindum parti hefur at fornu fylgt ok nýiu. ok saudlauksdalur atti adur enn biorn bondi þorleifsson selldi frá. Samþýkte þessa mına giöf ok gialld gróa ketelsdotter eginkona míjn. ok sýner ockrer gíjsle ok síra loptur. Ok til sanninda her um setta ek míjt ınscigle fyrir þetta bref er giort var j haga á bardastraund laugardagin næsta fyrir bartholomeus messo. þá er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund. cccc. lxxx ok ix. ær.

---

[1]) þ. e. 8. Aug.

595. **31. August 1489. á Nauteyri.**

Dómr sex manna útnefndr af Guðna Jónssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í „Ísafjarðarsýslu“, um ákæru Jóns bónda Björnssonar til Odds Vigfússonar, er verið hafði ráðsmaðr Jóns gegn tveim hundruðum í kaup á ári hverju, en Jóni þótti Oddr ekki hafa staðið sér ánægjanlegan reikningskap.

Landsbókasafn 789. 4to, bls. 83—86, skr. um 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri. — Landsbókasafn 6. Fol. (Tiglabók), bl. 230, skr. c. 1670; er dómrinn hér heill, en ártal kolvilt: „1614“, og sýslumaðrinn er hér nefndr „Bjarni“ (!) Jónsson. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl., 374b—75a ágrip, skr. 1666; sýslumannsnafn rétt, og ártal 1488. — Thott 2106. 4to bl. 40b—41a og 284b, 85a ágrip skr. c. 1700; sýslumannsnafn rétt og ártal 1489. Sbr. Sýslumannaæfir II,175 (ártal 1489).

Domur vm misgrvn er husbondinn hafde á þienara sijnum èdur Rædamanne[1]).

Aullum mønnum sem þetta Bref siá edur heyra. sendum wier Eptterskrifader menn. Biarne Gijslason. Þorolfur Arnason. Jon Þorgeirsson[2]) Logriettumenn. Jőn Jőnsson. Asmundur Biarnason. og Bryniolfur Magnusson kuediu guds[3]) og vora[4]). kunnugt giorandi ad árnm eptter Guds burd[5]) 1489 manudæginn næstan eptter Bartolumeusmesso æ Nauteyri á þingstad riettum. vorum vier til dőms og Logligra alıjta nefndir. af Gudna[6]) Jonssyni. er þá hafdi kongs[ins syslu og[7]) vmbod ȷ ȷsafiardarsyslu. vm̄ þæ[8]) agreining og tvijdrægni sem var med Joni B(onda) Biornssýne og hanz þienara Oddi Vigfussyne. vm̄ nockra peninga er[9]) nefndur Oddur þottist ad greindum Joni eíjga i sitt kaupgialld. og hann[10]) samstundis laga á beıjddist. ꝭandlǫgdu sig greinder menn vnder vorn dőm[. Og[11]) þvi dæmdum vier málid Riettiliga vndirkomid. Bar ádurnefndur Oddur fram̄. ad Jőn B(onde) Biornsson hefdi lofad sier ij^c á hvoriu Aari fyrir sijna Rædzmennsku og þionustulaun. Enn nefndur

[1]) Dómr um reikningsskap 6. [2]) Þorgautsson 6. [3]) b. v. 6; sl.789. [4]) 6; sijna 789. [5]) Anno b. v. 6. [6]) Bjarna (!) 6. [7]) [sl. 6; og b. v.; vantar í 789. [8]) þann 6. [9]) áðr, b. v. 6. [10]) þá b. v. 6. [11]) [löglegan 6.

Oddur hafdi fyrir hañz bwe verid j iiij ár. og Reijkñudust þad viij^c er nefndur Oddur þottist ad adurgreindum Joni B(onda)[1]) eijga. Medkiendi firgreindur[1]) Jon B(onde)[1]). ad hann hefdi lofad vnder votta árliga ad giallda fyrtiedum[2]) Oddi ij^c [a huoriu are[3]) firir sijna tru[4]) þionustu oc wmsion. og þau somu hefdi hann opttlega vppbodid og honum til reyðu sagt. sijdañ hann fór vr hanz þionustu. med þvi forordi. ad hann ynne þar[1]) Eijd ad[1]). ad hann hefdi sier ærligañ Reykning stadit á ollu þvi. er hann hefdi jnntekid og vti lætid. og [onguu leyntt af sijnu fie[5]) j sinne afgreydslu og ad hann hefdi æ greindum[1]) iiij arum ecki vndir sig dreijgid [med hylmingu[6]) af sijnu fie [til x. aura[6]). nie helldur rád nie dád til lagtt. hvorñ Eyd ad tyttnefndur Oddur neytad hafdi ad sueria. vtañ hann dæmdist þar skylldur[7]) til ad lôgum. skylldadi valldzmadurinn oss[8]) greinda[9]) menn til[10]) eptter logum ad alyta og vrskurda. huort tijttnefndum Oddi skylldi sagdur eydur dæmast[11]) edur ey. þar ad[12]) bondinn Jon hafdi ecki vitni nie adra[13]) proffan til syjnz máálz. og opttnefñdr Oddur hafi hia ollum monnum ærligur halldinn verid. wtañ[14]) þo bondinn Jon hann misgrunadi. Hliodar svo vor Landzlaga Bok j nockrum greinum er [misgrunan vid kiemur og ecki er[15]) vitne til. Nu hefur hann ecki vitñe hinn vngi madur. þa leggie hinn fram slycktt fie [sem hann vill. og suerie ad[16]) fullañ eijd. og ij skilrijker menn med honum og[17]) hefur þá hinn vnge madur allt slykt fie[18]) sem hann á. Erfd 26. Nu kallar hann[19]) misskiptt edur seiger. ad hann hafe leynt fie. þá skal hann synia med Lyrittar Eydi. Kvennag. 4. Nu ef annad tueggia hiona misser annarz vid og þrytur Brullupsvitne. þá skal þad hiona sem leingur lifer leggia[20]) fram fie. og skiptti[21]) so sundur sem þad vill ándsvara firir gudi. [og vertt[22]) er. og ij skilrijker menn med þeim[23]). [Jtem þiofab. 6. Þar skipar ad ransaka

[1]) sl. 6. [2]) fyrgreindum 6. [3]) [b. v. 6. [4]) trúa 6. [5]) [ei af sínu fé leynt 6. [6]) [sl. 6. [7]) skyldugr 6. [8]) til b. v. 6. [9]) dóms. b. v. 6. [10]) sl. hér 6. [11]) þá b. v. 6. [12]) eð 6. [13]) sl. 6. [14]) enn 6. [15]) [maður mis og hofur ei (!) 6. [16]) [og vinni að 6. [17]) þá 6. [18]) sl, 6. [19]) b. v. 6. [20]) 6; leggie (!) 789. [21]) skipta 6. [22]) [og rétt 6. [23]) því 6.

og Bonda siottar Eıȷd ef þeir vilia honum kientt hafa. Jtem 9. ef madur sækir annañ mann vm̃ stuld og er ecki lyst þyfd hanz. þá skal sá er firir sôk verdur synia siottar Eydi[1]). Mannh. 25. greiner. ad ecki sie Riettur a okuædis[2]) ordum. ef madur áá sialfur sokñ áá máálinu. Jtem alltt þad logbok skyrer[3]) ecki skilrijklega vr. þáá skal þad hafa vr huoriu máále sem logriettumenn verda allir á eitt sátter. Er þad vor skynsemdargrein. ad einum þienara bere jafnañ grandvôrum ad vera. j þvi hann áá [sıȷns husbonda vegna vm̃ ad vera. og Rædvendni vegna[4]) ecki hlýdast meiga. ad[5]) hann læte ecki sinn Eıȷd i tie. vilie husbondinn hann misgruna. þar ad[5]) hann hefur hañz wmbod og fiarhalld. oc ecki má vittñe ad koma. hvad oærliga vid hañz Eıȷgñ hondlar. [Annarz virdist oss. huor vndir sig draga meiga. þad honum synist. þar husbondinn er fiarlægur edur af landi farinn[6]).

Þvi i Guds nafñe Amen. [oss i domz sæti sitiandi. ad[7]) heilags anda nad med oss til kalladri firir þessar laganna greiner. vora veıȷka vitzmune. þáá dæmdum wier ad Oddur Wigfwsson ynne[8]) þ·nn Eıȷd. og tueir skilrijker menn med honum. ad hann hefdi sijnum husbonda [Riettañ og[9]) ærligañ Reıȷkningskap[10]) stadid. og onguu leyntt nie vndir sig dreıȷgid [aff þui fie. sem honum bar vt ad svara og ei helldur vnder sig dreıȷgid[11]) vitzuitandi og[12]) med hilmingu hanz fie til x aura. nie helldur ráád nie dáád til' lagt. skylldi [þessi Eıȷdur vnninn[12]) jnnañ sioundar. og ad honum vnnum dæmdum vier Oddi viij.c Enn hañss eigiñ skulld og forsómañ ad hann hefdi ecki fyrr til laga halldit. edur þann Eıȷd wnnid. er Jon B(onde) aff honum krafdist. Enn fielli Oddur ad þessum eijdi. þá dæmdum vier Jóne

---

[1]) [felt úr í 6. [2]) 6; ákuædis (!) 789. [3]) sker 6. [4]) [sinum husbóndi að þjóna og 6. [5]) sl. 6. [6]) [né heldur leggur ráð né dáð til 6. [7]) [og 6. [8]) vinni 6· [9]) [sl. 6. [10]) gert eður b. v. 6. [11]) [b. v. 6. [12]) [þennan eið vinna 6.

B(onda) kaupid og þad meira er domur sıjdar dæmer. [Samþichti þennañ vorn dom[1]) et cetera.

596. 2. September 1489. í Miklagarði.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXIX, 4, frumtransskr. á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 115.

Þath giorum uær arne halldzson ok olafur magnusson prestar. þorallr oddsson ok simon palsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at uær saum ok heyrdum domsbref med heilum ok oskoddum hangandum inciglum suó latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um séra Eirík Einarsson frá 7. Aug. 1489. Nr. 593].

Ok til sanenda hier um setium uær nef(n)der menn uor incigli fyrir þetta transkriptarbref. skrifat j myklagarde j eyiafirdi miduikudagen næstan fyrir mariumessu enu seinne. anno domini ꝏ⁰ cd⁰. lxxx⁰ nono.

597. 14. September 1489. á Hálsi.

Sveinn. Eyjólfsson kvittar Kolbein Jónsson um andvirði jarðarinnar Sigurðarstaða í Bárðardal.

AM. Fasc. XXIX, 9, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

Þat giorum uid kare aunundarson ok þorsteinn jlifsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þushund fiogr hundrud attatiger ok niu ár fyrir ofan gardin a uoglum j hnioskadal j halsþingum uorum uid j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna sueins eyolfssonar af einne alfu ok kolbeins jonssonar af annare ad suo fyrir skildu at greindr sueinn eyolfsson gaf kolbein

[1]) [þ. v. 6.

jonsson aullungis kuithan ok akærulausan fyrir þat jardaruerd sem nefndr kolbein ati at giallda þrattskrifudum sueine fyrir jordena sigurdarstadi j bardardal er sueinn Eyolfsson hafdi sellt kolbeine jonssyne fyrir sier ok ollum sinum erfingium ok epterkomendum ok hann hefdi fulla peninga upp borit fyrir greinda jord sigurdarstadi sem honum vel anægdi. Ok til sannenda hier um settum uid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat æ halsi j hnioskadal kross Messo um haustit a sama are sem fÿr seger.

---

598. **29. September 1489. á Sauðanesi.**
19. Apríl 1503. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr að Bjarni Jónsson hafi fest sér Guðrúnu Ólafsdóttur til löglegrar eiginkonu.

AM. Fasc. XXIX, 12, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. Bréfið er komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 633.

Þad giorvm vid ellendr magnusson og ion andresson godvm monnum viturligt med þessv opnv brefi ad vid vorvm j hia savm og heyrdvm æ a mikaelsmessu vm haustid þa lidit var fra gvds bvrd þvsund fiogur hvndrvd attatiger og ix ar æ saudaness stad æ langanese ad biarne ionson festi sier gvdrvnv olafsdottur til lavgligrar eiginkonu efter guds lavgvm æ þeirra brvllavfsdegi ed þar var þa sæmiliga halldid ad nærveranda síra kolbeine ingemundarsyne og avdrvm dande monnum med þui skilorde ad þesser fyr greinder menn biarne ionson og gvdrvn olafsdottvr[1]) lavgdv med sier helmingafielag feingens fiar og ofeingens. og til saninda hier um settv uid fyr nefnder men ockvr insigle fyrir þetta vittnissbvrdarbref er skrifad var æ greñiadarstavdvm j reykiardal midvikudagen næstan efter marci ewangeliste anno domini M° qvingentesimo tercio.

---

[1]) Svo.

599. 3. Oktober 1489. 16. Febrúar 1490. á Munkaþverá.

PRÓFENTUGJÖRNINGR Jóns Sigfússonar og Arnþrúðar Árnadóttur við Jón ábóta og klaustrið á Munkaþverá.

AM. Fasc. XXIX, 23, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú tvö heil, og brot eptir af tveim öðrum. — Apogr. 3024. — Fasc. XXIX, 24, annað frumrit sama bréfs, og eru þar þrjú innsiglin heil, en tvö dottin frá. — Apogr. 3025.

proventu Bref 1489 geffur xx malnytu kugilldi og xx^c j odrum peningum[1]).

Þad giorvm ver semingur magnusson. þorgilss avgmvndzson. prestar hola býskupsdæmis. are sýgurdzson ok jllavgi þorgilsson leikmenn godvm monnum uitvrligt med þessv voro brefi ath þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þushvnd cccc. lxxx ok ix ar. a mvkaþvera j eýiafirdi lavgardag hinn næsta epter mikelsmessu vorum vier j hia savm ok heýrdvm æ ord ok handaband herra jons abota æ greindv klaustri med samþýkki sinna conventvbrædra af einne alfv. Enn jons sigfussonar af annare. ath suo fyrir skildv ath greindr jon gaf j proventv med sier ok konv sinne arnþrvde arnadotter klaustrinv a mvkaþveræ .xx. malnýtu kvgillde. ok[2]) xx. hvndrvd j fridvm peningvm ok fridvirdvm klaustrinv til æfinlegrar eignar. hier med skýlldi greindr jon̄ smida æ stadnvm tresmidi ok jarnsmidi allt svo leiñgi sem̄ hann veri fær til ath fra skilldv birkesmidi[3]) ok liadeinsklv. skýllde greind arnþrvdur kvinna hans savma eitt æklædit æ hveriv are svo leingi sem greindr herra jon aboti rikti. hier a mot skýlldv adr greind hion jon ok arnþrvdr hafa æfinlegt framferi a stadnvm. sæmilegt bordhalld svo sem frialsvm manne bæri ok þionostv af stadnvm til sængvr ok skoklæda

---

[1]) Utan á XXIX, 23 með hendi c. 1600; með sömu hendi stendr utan á XXIX, 24: „Gudmundur Jonsson og Arnþrudur Arnadotter geffa clostrenu med sier j proventu xx malnytu kugilldi og XX^c j odrum peningum 1489". [2]) b. v. XXIX, 24. [3]) XXIX, 24; birkesmdi (!) XXIX, 23.

ok serliga hvs þeim til inndælis. sina vod hvort þeirra arlega. þar til lereft stikv ok skogærvr ok honum skædi sem honum hentar. vij alner vadmals arliga svo leingi sem hann veri fær ath smida. hier med skÿlldi greindr joñ hafa manadar orlof. hv(o)rv[1]) tvegia ath skadlavsv stadnum ok honum þa hann beidizst. skÿllde greindr jon j frelsi mega stiñga torf j stadarins jordv ok giora ser hæfiligt[2]) smidivhvs sialfvm heima a stadnvm vpp æ sialfs siñs kostñad. hier til epter þeirra dagha skylldi stadurin eignaz seng ok kistv greindra hiona. Ok til sanninda hier vm settvm ver vort conventv brædra jnsigle med fyrskrifadra dande manna jnnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad jn festo[3]) ivliane virginis et martiris. are sidar en fÿr seger.

---

600. 4. Oktober 1489. í Heydölum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXVIII, 10, frumtransskript á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 2877.

Borgarhafnar bref[4]).

Þat gerum uid suein prestur jonsson ok einar prestur jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opna brefe. ath uid hofum sied ok ÿferlesit opit bref benedictz sæmundzsonar med hans heilu ok oskoddu jnscigle. suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr afsalsbréf fyrir parti í Borgarhöfn gert á Urriðavatni 13. Mai 1486, DI, VI, Nr. 508].

Ok til en meire audsyningar hier um settum uid fyr skrifader prestar ockur jnsigle fyrir þetta transkriptarbref skrifat j heydðlum in festo sancti fran(ci)sci et confessoris. anno domini. ꝏ°. cd°. lxxx°. nono.

---

[1]) hv(o)rvm XXIX, 24. [2]) XXIX, 24; hælfigt (!) XXIX, 23. [3]) XXIX, 24; festvm XXIX, 23. [4]) Utan á transskr. með fornri hendi.

601. 4. Oktober 1489. í Skriðu.
24. Marts 1491. á Mýri.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir selr Guðmundi Magnússyni jörðina Stærri-Voga á „Kálfatjarnarströnd“ fyrir Skarð i Fnjóskadal og Mýri í Bárðardal og þar til fjögur málnytukúgildi.

AM. 238. 4to bl. 3, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), — AM. Apogr. 1806. AM. 65. 8vo bls. 69—70.

Stærra voga bref.

Þad giorvm ver Narfe Benedicsson. Ormr Einarsson oc Arne Hallsson godvm mönnvm vitvrligtt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie ꝍ°. cd°. lxxxix j Skridv j Reykiadal svnnvdeiginn næsta epter ꝍichaelismesso vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband· þessara manna Margretar Eyolfsdottvr af einne alfv en Gvdmvndar ꝍagnvssonar af annari. at suo firir skildv at Margret selldi Gvdmvndi jordina Stærri voga æ Kalfatiarnarstrond er liggr j Kalfatiarnar kirkiv sokn. sagde hvn jordena fimtige hvndrvd. Hier j moti gaf Gvdmvndr jordena Skard j Hni[o]skadal er liggr j Lavfas kirkio sokn firir .xxx^c. oc jordena Myre j Bardardal er liggr j Lvndarbreckv kirkiv sokn firir xvj^c oc þar til iiij malnavtv kvigilldi. sagdi hvorki þeirra odrv til landamerkia æ greindvm jordvm en hvort sellde odrv epter þvi sem jardernar ætti oc þeim hefde fylgtt at fornv oc nyiv oc þær hefdv fremst eigande at vordet. skyllde hvort svara laga riptingvm æ annars jordvm en þav skylldv bæde hallda kavpe sinv til laga.

Oc til sanninda hier vm settv vier fyrskrifadir menn vor insiglle fyrir þetta jardar kavps bref skrifad æ Myre j Bardardal fimtvdeigen næsta fyrir annunciatio sancte ꝍarie virginis tveimr arvm sidar en fyr seigir.

602. 5. Nóvember 1489. í Efstadal.
8. Apríl 1492. í Skálholti.

Vitnisburðarbréf, að Ari Magnússon hafi selt Magnúsi biskupi „góðrar minningar“ jörðina Lund í Lundarreykjadal fyrir þrjátigi hnndraða í lausafé, auk þeirra þrjátigi hundraða, er biskupinn hafði áðr feingið honum í greint jarðarverð.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 10 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2597 „accurate“.

litera empcionis predíj lünd in lnndar reyckiadal.[1])

Þath giorum vid einar gudmundzson ok jon thomasson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe. ath þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi. m. cd. lxxx. og ix. ar. a fimtudaghinn næsta epttir aňdresmessu. j efstadal. j laugardal. vorum vid j hia med fleirum audrnm godum monnum. saum ok heẏrdum a ord ok handaband þessara manna. brodr magnns Godrar minningar. Skalholltzbiskups af einne alfu. enn ara magnussonar af annare. faldizt þad ok skildizt. vndir þeirra handabande ad greindr are sellde fyrnefndum biskup magnuse. jordina alla lund j lundarreẏkiardal. til frials forrædis ok fullrar eignar med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre jordo fẏlgir ok fylgt hefir ath fornu ok nẏiu. ok hann vard fremst eigaňde ath. enn hier j mot. skẏllde adr nefndr biskup magnus fæ opttgreindum ara. þriatigi hundrada j kugilldum ok friduirtum peningum. ad auk þeirra .xxx. huňdrada. sem biskupinn hafde adur feingit honum fyrir fram j greint jardarverd. Skẏllde þrattnefndr are suara lagaripttingum. a greindre jordu. enn tittskrifadr biskup magnus hallda til laga. Ok til sanniňda hier vm settum vid fyrnefndir menn okur jnnsigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifat j Skalhollte sunnudag hinn næsta epttir midfostu. þrimur arum sidar enn fyr seigir.

---

[1]) Utan á bréfinu með samtíða hendi.

603. 1489.

Vitnisburðr Þorgils Kolbeinssonar um landamerki Hrepps í Andakíl.

Landsbókasafn 68. 4to, bls. 129, skr. c. 1690.

Þad Giöre eg Þorgilss Kolbeinsson gődum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe ad eg atte keiffte og sellde Jördena Hrepp er liggur i Andakijl i Huanneyrar kirkiu sőkn medső felldum landamerkium sem hier seiger. ad ur kielldu þeirre eige hreppur er geingur austur ur leyrgrőff og i kielldu far þad er geingur nedan ad gautublett og vpp i fialled i stein þann er vier köllum Mőklett. og alldrei keiffta eg framar eda sellde enn hier seiger og hier effter vil eg sveria eff þörff þiker.

thil sannendamerkes set [eg mitt naffn og ǻþriche sidvanalegu signete[1]) Anno 1489.

---

604. 1489.

Reikningsgrein Múlakirkju í Aðaldal, sem séra Magnús Jónsson stóð Ólafi biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXIX, 13, ritað með samtíða hendi utan á frumrit af dóminum um Múlakirkju peninga frá $^{27}/_{9}$ 1490 eptir séra Sveinbjörn Þórðarson andaðan. Sbr. Apogr. 3605.

Anno domini ꝍ⁰ cd⁰ lxxx⁰. nono. Giordi sira magnus ionsson suo uordin reikningsskap uorum andaligum faudur biskup olafe. sem registurin utuisar. uar þa kirkian skylldug sira magnuse vij hundrud ok kuit allt porcio ok mortalia. lagdi hann til haukul ok korkapu.

---

[1]) [Svo stendr í handritinu, og er ekki nema tvent til, að annað hvort er þetta bréf falsbréf, því að svona getr þetta með réttu ekki hafa verið orðað 1489, ellegar þá að afskrifarinn hefir flaustrað af niðrlagi bréfsins í kæruleysi án þess að líta á hvað í því stóð, sem hann hafði fyrir sér, og að eins hirt um að efnið, en ekki orðin, kæmi nokkurn veginn heim, og er það fult svo líklegt, enda mun Þorgils Kolbeinsson að réttu lagi hafa verið til á þessum stöðvum um þetta leyti, og hafa verið sonr Kolbeins Þorgilssonar á Borg (1417—1436).

605. 28. Marts 1490. Í Kaupmannahöfn.

Hans Danakonungr leyfir verzlunarstöðunum í Hollandi, einkum Amsterdam, að verzla í ríkjum sínum, sérstaklega þó í Björgvin, á Hetlandi og Íslandi, með sömu skilmálum og Hansamönnum á Þjóðverjalandi.

Dipl. Norv. VI, Nr. 609, bls. 643—44, eptir frumritinu á skinni í borgarskjalasafninu i Nikuláskirkjukapellu í Amsterdam. Sbr. P. Scheltema: Het archief der ijzeren Kapel etc. bls. 120—122.

Wii Johann van gotsgnaden to Denmargken Norwegen der Wende vnnde Gotten konigk gekarnn to Sweden hertog to Sleswig ock to Holsten Stormarnn vnnde der Dithmerschin hertog to Oldemborg vnnde Delmenhorst greue. bekennen vnde betugen apembare voralsweme dat wij durch sunderge gunst den Hollandeschen steden vnnde sunderges den van Amstelredam vnnse ryke Denmargken Norwegen vnde alle copplegere nemlich Berghen Hetlande vnde Jslande erer kopenschopphaluen to allen tiiden des jars gelyck andern der Dudeschen hensze kopluden dar jnne tokopende vorkopende hanterende vnnde vorkerende tobesokende. ere szehewragk vor eyn redelich bergegelt suluest tobergende, vns doch dith alles nach gelegenheit vnnde nutsamheit vnnser ryke alltiidt beholden towandelende gnedichlich vnnsen gewonlichin tollen vnnde koninglichin fryheiden vnnde herlicheiden jn allermathe vnuorfenglich gegunnet vnde vororlauet. en vnde erem copman vnnsze veylige szekere geleyde so dat vnnse vndersaten coppman vnde vnsze denere vnde krigeslude vppe vnse vyande vthgeferdiget de sie mit vnnszen open breuen van vnnszerwegen besokende werden jn eren steden landen vnde gebeden vnde sunderges van der stede Amstelredam ane geuerde alletiidt ock geleydet vnde geveyliget sin scholen. togesecht vnnde gegeuen hebben. toseggen vnde geuen en dat alszo jegenwardigen jn vnde mit crafft vnde macht desses vnnses breues. Vorbeden darumme allen vnsen amptluden vogeden tolneren borgermesternn rathmannen steden gemenheiden denerenn vndersaten vnde allen den jennen de vmme vnnsentwillen

dohen vnnde laten scholen vnnde willen de genanten stede vnde eren coppman hiirentbauen tohinderende hinderen tolatende edder jn jennigermathe an liue edder gude worane tobeschedigende vnnder vnnsen koninglichin hulden vnnde gnaden. Vnnde wannere wij den genanten steden sodanne vnnse geleyde durch vorfall edder sust andere nottrofftige szakehaluen. nicht holden konden edder wolden so scholen wii eynsodant en eyn jarelangk touornne mit vnsem apen breue vorkundigen des geliken scholen sie och vns todonde vorplichtet syn so ere breue vnns daruppe gegeuen wider vormelden.

Datum to Copenhauen amm sondage Judica na gades gebort dusentveerhundert jm negentigesten jare vnnder vnsem ahangenden koninglichin secrete.

---

606. 12. Apríl 1490. í Vatnsfirði.

Vitnisburðr, að Erlingr Nikulásson veitti aldrei meðgaungu Valgerði dóttur Ástríðar Oddsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 22, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 785.

Vitnisburdur ad Ellingur niculasson veitti alldri medgongu Valgerdi dottur astrijdar oddzdottur.[1])

Þat giorum uid markus prestur arnason og þorleifur aurnolfsson god(um) monnum kunnigt med þess(u) ockru opnu brefi adh vid vorum þar j hia saum og heyrdum æ ad sigrun ellingsdotter handfesti þorgeiri sigrdzsyni suo felldan vitnisbvrd. at hun heyrdi sigrdrifu modr sina lysa þui fyrir sier og morgum audrum ath ellingr nikulasson hefdi alldri ueitt uidgaungu ualgerdi dottr astridar odzdottr og adur nefndr ellingr hefdi opt lyst þui fyrir adr nefndre sigrdrifu konu sinne ath hann ætti hana ecki og alldri ueitte hann henni framfære medan hann lifdi. so og hefdi hann þui lyst fyrir henni og morgum audrum godum

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

monnum bædi j sinni duztid[1]) og endra nær ath astridr moder ualgerdar hefdi uerid med kuikre haufn þa hann kom j bland med hana ad sinum uizmunum adh þui sama barni valgerdi. Enn epter optnefndan elling laten heimte fyrrnefnd ualgerdr framfære ad adrgreindri sigurdrifu ꝺ peninga þa sem ellingr heiten hafdi att. enn þratt nefnd sigrdrif[2]) sagde hun ætte ecki framfære ꝺ þeim eda þui adr nefnd astridr moder hennar hefdi ecke suarit hana jnn j þerñeuik og ellingr heitinn hafdi bodit henni ad sueria ef hun mætti og þar uar þa profastur. og hun tok bokena og lietz skylldu sveria en hun hefte sier sialf og sor ecki. og hier epter uiliu uid sueria ef þurfa þicer. Og til sanninda hier um̄ settum uid fyrr nefnder menn ockur jnnsigle fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifad uar j uazfirde manudaginn næsta epter passionem domini. arum epter guds burd þusund cccc attatiger og tiu ar.

---

607. 14. Apríl 1490. á Ökrum.

Kristín Þorsteinsdóttir gefr Ingvildi Helgadóttur dóttur sinni í tíundargjöf sína jarðirnar Syðra-Djúpadal og Minni-Akra í Skagafirði, en selr henni Syðri-Akra fyrir hundrað hundraða, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXIX, 20, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru 9 fyrir bréfinu,

Sydre Akrar. Minne Akrar. Sydre Diupedalur.[3])

Þat giörum uær arne einarson. einar arnason. simon palson. jon þorgeirsson. snorre þorgeirson. magnus asgrimson. sẏgvrdur jonsson. nikolas jussason ok jon magnusson godum monnum kunnegt med þesso uoro opno brefi. Þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund .cccc. ok niutiger ara a sẏdrum aukrum j blaundohlid þridia

---

[1]) þ. e. dauðstið. [2]) Svo. [3]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og með annari hendi: „Þetta er kaup Bref fyrir öllum Sydri Ökrum og nefner öngva frida peninga".

dag j paskum[1]). Wornm uær j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara kuenna. hustru kristinar þorsteinsdottur af eirne halfo enn ynguelldar helgadottur af annari at suo fyrir skildo at hustru kristin medkendizt fyrir oss at hun hefdi gefid ynguellde dottur sinne sina tiundargiof ok lukt henne þessar jarder þar j sydra diupadal ok minne akra. er liggia j myklabæiar kirkiusokn med aullvm þeim gognum ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer at forno ok nyiu. ok hun uard fremst eigandi at med laugum. j annari grein medkendizt hnstru kristin fyrir oss adur greindum monnum j sama handabande at hun hefdi sellt adurnefndri ynguellde helgadottur jordena alla sydri akra j blaundohlid er liggur j myklabæiar kirkiu sokn. med avllvm þeim gognum ok gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok hun uard fremst eigandi at med lavgum. fyrir hvndrat hundrada. Reiknade kristin þorsteinsdotter þar fyrir oss at hun hefde suo fellda peninga upp borit fyrir jordena sem hier seger. hauskaullzstade j laxardal er liggnr j hiardarholzt kirkiu sokn fyrir fiora tige hundrada ok þar til. xiii. malnyto kugillde ok xx. ok hier til .v. hundrud ok .l. j aullum þarfligum peningum. J þridiu grein medkendizt optnefnd kristin þorsteinsdotter fyrir oss at hon hefdi fulla ok alla peninga upp borit fyrir adurnefnda jord suo sem henne uel anægdi. Ok þui gaf hun tittnefnda ynguelldi helgadottur aurlungis kuitta ok akærulausa um fyrnefnt jardaruerd fyrir sier ok aullum sinum laugligvm epterkomendum. ok til meiri stadfesto hier vm setti þrattnefnd hustru kristin þorsteinsdotter sitt insigli med uorum fyrnefndra manna jnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok á ári degi sidar enn fyr seger.

---

[1]) þ. e. 13. Apr.

608. 14. Apríl 1490. á Ökrum.

Ingvildr Helgadóttir ættleiðir dætr sínar þrjár, Kristínu, Helgu og Guðnýju Þorleifsdætr.

AM. Fasc. XXIX, 26, frumritið á skinni. Öll (9) innsiglin eru dottin frá.

Jnguelldur Helga Dotter ættleijder dætur sinar
kristino. helgu og Gudnyo Þorleifsdætur.
Anno 1490 ar.[1])

Þat giorum uær arne einarson. einar arnason. simon palsson. jon þorgeirsson. snorri þorgeirsson. magnus asgrimsson. nikolas jussason. sygurdur jonson ok jon magnusson godum Monnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi. Þa er lidit var fræ hingatburd uors herra jhesu christi .M.º cccc. ok niutiger ara. a sydrum aukrum j blaundohlid þridiadag j paskum[2]). Worum uær j hia saum ok heyrdum æ at ynguelldur helgadotter ættleiddi þar dætur sinar suo heitande kristinu þorleifsdottur. helgo þorleifsdottur ok gudnyu þorleifsdottur til allz fiar sins feingins ok ofeingins ok arfs epter sig. Stodo þessar kuinnur allar fyrir kirkiv dyrum j adurnefndum stad ok helldo allar æ eirne bok. ynguelldr helgadotter er ættleiddi. Hustru kristin þorsteinsdotter moder ynguelldar skilfeingin er jatade arfenum undan sier ok þa uar laugligur erfingi ynguelldar helgadottur ok dætur ynguelldar kristin. helgæ ok gudny er ættleiddar uoro. talade tittnefnd ynguelldur helgadotter suo felldum ordum. Ek ættleide hier j dag baurn min þesse kristino. helgu ok gudnyu þorleifsdætur til fiar þess er eg gef þeim til gialldz ok til giafar til sess og til sætis ok til allz rettar þess er ættleidingur æ at hafa at laugum. Gefande sæmiligan grip huerri þeirra j ættleidinguni. kristino kross. helgu spenzl. gudnyu koppur. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta ættleidingar bref er skrifad uar j sama stad ok æ ari degi sidar enn fyr seger.

---

1) Ut-n á bréfinu með hendi frá 17. öld öndverðri. 2) þ. e. 13. Apr.

609 19. Apríl 1490. á Helgafelli.

Þuríðr Björnsdóttir og Þorvaldr Narfason sonr hennar selja Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Kárstaði í Kárstaðabotni fyrir tíu málnytu kúgildi og þar með gaf ábóti þau kvitt um sektir allar og dómrof, er Narfi „heitinn“ (Þorvaldsson) hafði orðið sektugr ábóta og klaustrinu.

Eptir skjalabók í 4to, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, bl. 130b—131a, nú í Landsskjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. — 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1490 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430 4to bls. 6; Apogr. 1589.

Brief fyrir Kǻrstodum.

Jn nomine Domini Amen

var so felldur giorningur gior og stadfestur mille Halldorz Abota a Helgafelli med samþycke hanz conventtubrædra og Þurijdar Biornzd(ottur) og sonar hennar Þorvalldz Narffasonar vm Jordina Karstade er liggur j Karstada Botni j Eyrar kirkiu sochn. er abotinn Reiknade klaustursinz eign a Helgafelli. effter þeim briefum sem hann hafdi þar fyrir. enn þau Reiknudu sijna eign epter þui skiale sem þau hofdu fyrir greindre Jordu. giordu þau stoduganñ giorning og obrigdugliganñ sijn j millum vm̃ greinda Jord Karstade med sofelldum skilmala ad fyrrgreinder menn Þurijdur Biornsdotter og sonur hennar Þorvalldur Narffason feingu og selldu Abota Halldori j greindu klaustri a Helgafelli til æfinligrar eignar firskrifada Jord Karstade vndanñ sier og sijnum erfingium med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fẏlger og fylgtt hefur ad fornu og nẏiu. og þau hofdu matt framast eigandi ad verda. Hier j mot lofade abotin Halldor ad lwka þeim x mǻlnytu kugilldi ad næstum fardogum. so og gaf hann þau kuitt og akiærulaus vm sechtter allar og domroff þad sem narfi heitinn hafdi klaustrino og abotanum seckttugur ordid vm̃ þann dom. sem sijra Helge heitinn Magnusson dæmdi þeirra ǻ mille. enn landamerki standi epter þui sem dæmtt var.

for þesse giorningur fram̃ a Helgafelli j Helgafellzsueit manudaginn næstanñ eptter paskavijku Anno 1490 þess-

um vottum vidverandi og tilkolludum Eirijke Halldorssyne. Jone Þordarsyne. Jone Magnussyne. Magnuse Halldorssyne. Magnuse narftasyne. Sugurde Gudnasyne og morgum odrum godum monnum.

Og thil sanninda hier vm̄ et cetera.

---

610. , **25. Apríl 1490. á Signýjarstöðum.**

Stephán Þórarinsson lýsir því, að hann hafi gert alsætti við Einar Björnsson fyrir aðförina á Læk á Barðaströnd, þegar Bjarni bróðir Stephans var í hel sleginn, og kvittar hann Einar um fulla peninga og alla fyrir sjálfan hann og alla hans menn.

Kriegers safn 2. 4to, bls.359—362, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittunar(bref) Einars Biörnssonar af Step(h)ani Þőrarinssyni af slagi hans brődur Biarnar.[1])

Þad giöri ec Step(h)an Þorarinsson godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennunst þad ad eg hefi giört alsætti vid Einar Biörnzson fyrir þă sök ad hann főr til lækiar ă Bardaströnd. þă er Biarni heitinn þőrarinsson Bröder minn var i hel sleiginn. sem Gud hans săl nădi. Medkennunst eg nefndur Step(h)an ad eg hefi fulla peningia[1]) og alla ădur uttekid þar fyrir af greindum Einari Biörnssyni. svo mier vel ănægir fyrir hann og hans alla menn þă er til greinds stadar foru med optnefndum Einari Biornssyni i þvi sinni. er þad fÿrst i Jördum. Hnitstader sem liggur ă mÿrum. og þar til vj. mălnÿtu kugilldi. og þvi gerer og gefur (eg) þrattnefndur Step(h)an Þőrarinsson tijttnefndan Einar Biörnsson. og alla hans ădurgreinda menn hier um æfinnlega kvitta. og ăkiærulausa. frialsa og liduga fyrir mier og öllum mijnum Lögligum Erfingium og eptirkomendum. svo framarlega sem eg mă þad fremst med lögum giöra eptir laganna skilordi (og) bidia

---

[1]) Svo.

þess minn linfa lausnara. ad láta þad sier sóma fyrir sitt blessada lijtilæti. ad giora hann svo kvittañ andlega. sem hann er nu mier veralldlega hier um. og þar til meiri stadfestu og til sanninda hier um̄ setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta mitt giörningsbref og kvittunar. hvert giört var á Signýarstödum j Borgarfýrdi mánudæginn næsta fyrir philippi et Jacobi árum eptir gudz burd ꝺ. cccc. og niju tygir ára.

---

611. 7. Maí 1490. á Hólum.

Transskriptarbréf

AM. Fasc. XXII, 18, frumtransskript á skinni. — AM. Fasc. XXII, 20, frumtransskript á skinni. Apogr. 3247 & 3249.

Þat giorum vid ion þordarson ok ormur ionsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefe at uid saum ok yferlasum [iardarkaups bref þorleifs biornssonar ok sueins gudmundssonar[1]) med heilum[2]) ok hangandnm[3]) inciglum[4]) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1, í XXII, 18, kaupbréf um Kryddhól og Ásgrímsstaði frá 9. Janúar 1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 94.

2, í XXII, 20, kvittunarbréf um andvirði Kryddhóls frá 8. Janúar 1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 93.]

Ok til sanenda hier um settum uid adurnefnder menn ockur inscigli firir þetta transkriftarbref skrifad a holum j hialltadal fostudagen næsta epter krossmessu um uorit. anno domini ꝺo. cdo. lxxxxo.

---

612. 11. Maí 1490. í Geldingaholti.

Vitnisburðr Erlends Ólafssonar um afhending Merkigils.

AM. Fasc. XXIX, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3324.

Um Merkegil.[5])

Þat gere ek erlendur olafsson godum monnum uiturligt

---

[1]) [kuittunarbref þorleifs biornssonar XXII, 20; [2]) oskoddu XXII, 20. [3]) hanganda XXII, 20. [4]) inncigli XXII, 20. [5]) Utan á bréfinu með hendi frá 17 öld.

med þessu minu opnu brefi ath ek afeñte iordina merkigil er liggr i eystrum daulum um̃bodsmanni simonar palssonar ath skipun arna þorleifssonar ok um̃bodi er hann fieck mier þar til. Ok til sanninda hier um̃ setta ek mitt incigle fyrir þetta bref skrifat i gelldingahollti þridiudaghinn nęsta fyrir halluardsmesso anno domini m°. cd°. nonagessimo.

---

613. 19. Maí 1490. í Þykkvabæ í Veri.

Sveinn prestr Jónsson selr í umboði klaustrsins i Kirkjubæ Bárði ábóta í Þykkvabæ hálfa jörðina Eystri-Ása í Skaptártungu fyrir allan þann skóg, er síðastnefnt klaustr átti í Brandalandi, og eru ummerki hans tilgreind.

AM. Fasc. LXXIII, 9, frumbréfið á skinni götugt og sköllótt. — AM. Apogr. Nr. 2872 „ex originali Bessestad.“ með hendi Árna. „Orígínallenn af þessu brefi er ordinn lasen. J honum eru einger punctar uppi yfer i. helldur alleina yfer ẏ. og literis qvæ dupplices esse debent. eins og hier er. Brefit hefi eg accuratè skrifad so vitt sem lesed vard. ordenn sem under eru strikud. eda staferner. voru ölldungis olæs. og er þad tilsett ex apographo Havardz loptssonar og Jons Runolfssonar, qvod habeo. og svara þesse ord riett til proportionem defectuum. lang. ſ. er vidast in fine vocum, qvod imitari nolui. Med fullum stöfum er hier: aboti. abbadis. sera. conuentu er alltid bundit *quentu*. finale i brefinu er: .— eins og i apographo. Jnnsiglen eru öll i burtu, er þo ad visu originall. Brefid hefur eflaust heyrt til forna Kirkiubæiarklaustre til“ (AM.). — AM. Apogr. 2826, afskript af transscripto Hávarðs Loptssonar og Jóns Runólfssonar, og er það, sem eptir því er tekið, sett hér í hornklofa.

Maldagabref kirkiubæarklausturs.[1])

Þat giorum ver hrafn hrei[darsson]. jmi þorsteinsson. biorn jonsson. jngimundur ketilsson. orækia stephansson. hallvardr jonsson. god[um monnum] viturlikt med þessu voru opnu brefi. at ver vorum i hia. saum oc heyrdum a ord oc handaband þessarra manna. bro[d]ur bardar med gu[ds nad] abota i þyckabẏ i alptaveri af einne halfu oc hans conventubrædra. ok af annarre halfu sera sueins jons-

---

[1]) 2862.

sonar er þa var radsmadur [i] kirkiubæ oc fru abbadisar ornyiar oc hennar conventu systra. at suo firir skildu. med radi oc samþycki herra magnus er þa var [biskup i skala]-hollti. at adrnefndur sera sveinn selldi adrgreindum herra abota bardi iordina eystri ǿsa halfa er liggur i skaptar-[tungu med] aullum þeim gognum oc gædum. skogum oc rekum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc nyiu oc kirkiubæiarklaustur vard fr[emst] eiganda at. her i mot gaf tittnefndur herra aboti bardur skog þann er þyckva-bæiarklaustur atte firir innan [skap]tǿ i brandalandi all[an] all[t] til þeira merkia er sett woru i millum ǿrskogs oc adrgreinds brandalands. þa greindur skogur var afentur tittnefn[dum se]ra sueini. standa þar tueir steinar oc er kross klappadr i annann. en [or ey]stra steininum er sion-hending oc upp i foss þann er [dri]fandi heiter [oc] fram fellvr af skalarfialli. her med skylldi su itala uppgefazt er þyckabæiarklaustur atte i iordina hraun er liggur i skardz kirkiusokn. i suodan grein. at þat var kyrfodr oc eins nauts fodur gelldz er upp var gefit. sno nu skal eigi framar her epter fæda enn eitt naut a annann vetur æ greindri iordu ǿrliga. skylldu oc hvorer til laga hallda sinu adr-greindu kaupi. enn hvorer ganga aptur at sinni eign ef af geingi med logum. for þessi giorningur fram i þyckabæiar klaustri oss oc morgum audrum dandimonnum nærverundum. mana-dag næsta epter allra heilagra messo um vetrinn. sub anno gratie ᴍo. cdo. lxxxo. octavo.[1]) setti herra aboti bardr sitt conuentu innscigli oc fru abbadis orny sins klausturs con-ventu innscigli oc adrnefndur sera sneinn sitt innscigli med vorum [fyrn]efndra manna innsciglum firir þetta kaupbref. skrifat i adurgreindu klaustri þyckabæ in festo sancti dun-stani episcopi um [vorit t]veimur arum sidar enn fyrr seger: .—

---

[1]) = 7. Nóv. 1488.

614. **16. Júní 1490. á Grenjaðarstöðum.**

Finnbogi lögmaðr Jónsson heimilar Guðmundi Jónssyni jörðina Þorbjargarstaði til fullrar eignar, og kvittar hann um andvirði hennar.

AM. Fasc. XXIX, 25, frumritið á skinni, og er innsigli Finnboga lögmanns fyrir bréfinu. — Apogr. 3326.

Samþickt finnboga logmanns um̄ þorbiargarstade.[1])

Þat giore eg finnboge Jonsson laugmann nordan̄ ok uestan̄ a íislande goodum monnum uiturligtt med þessu míjnu brefue. ath eg hefue sam̄þýcke til lagtt ath gudmundur jonsson skal hafua ok hallda ok frelselegha eignazst jordena þorbiargarstade eptter þui kaupe ok saulu er hann hefuer keýptt greinda jord af hwstrw kristinu þorsteinsdottur. eptter þui sem þeirra kaupmale þar vm̄ giorr wtwíjsar. Suo ok hefuer ec wt tekid þa peninga sem eptter stodu af greindu jardar werde vnder nefndum gudmunde. þui giorer eg adur nefn̄dur finnboge jonsson þrattnefn̄dan gudmund jonsson aurlungiss kvittan̄ ok ǻkiærulausan̄. vm̄ adur nefn̄da jord. ok alltt jardarwerd áá opttnef(n)dre jordu. Ok til sannennda hier vm̄ setta eg mitt jncigllе fyrir þetta bref. skrifuath áá greniadarstaudum j Reykiadal miduikudagenn[2]) næsta fyrir botolfs ɱessu. anno domini ɱ⁰ cd⁰ nonogesimo.

---

615. **17. Júní 1490. í Launguhlíð.**

Dómr tólf manna útnefndr af Þorvarði Erlendssyni, er þá hafði sýslu í Vaðlaþingi, um kæru Odds Sigurðssonar til Björns Ásgrímssonar, að Björn hefði farið að honum á heimili hans með flokk, misþyrmt honum og gripið fé fyrir honum.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 53b, skr. c. 1543. (Syrpa séra Gottskálks i Glaumbæ). — ÍBfél. 309. 8vo, 52a—53b skr. c. 1620. —

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) dagenen, frbr.

ÍBfél. 125B 4to nr. 216, skr. c. 1680 (ártal 1512!). — ÍBfél. 114. 8vo CXXXIX (ártal 1540!). — AM. 196. 4to, bl. 33—34 (ártal 1590!, en á spássíu sett 1489; lök afskript). — AM. 211c 4to, bls. 162—163, c. 1700 (ártal 1489).

domur vm heimsokn.

Ollvm monnvm þeim sem þetta brief sia edur heyra senda steinn brandzson. Stvlle magnusson. havskvlldur arnason. logrettvmenn. þorsteinn Jonsson. vernard[1]) einarsson. þorsteinn jonsson. þorlakur gislason. jon haldanarson hallur jsleifsson. jon rvnolfsson. sveinn oddzson[2]). stefan biornsson. Q[vediu] G[udz] oc sina kvnnigt giorandi at þa lidit var fra gvdz bvrd. [ꝏ. cccc. oc ix tiger[3]) ara. fimtvdagen næsta epter dyradag vm vorid j lavngvhlid enne nedri j havrgardal á þingstad rettvm. worvm vier j dom nefnder af velbornvm manne þorvardi ellenzsyne er þa hafdi minz herra kongzins syslv oc vmbod j vodlaþingi til at rannsaka oc jnnvirdvliga at skoda hvort biorn asgrimsson væri þangat logliga stefndr.

J fyrstv dæmdvm vier stefnvna logliga oc biorn asgrimzson logliga firir kalladan.

J annare grein kærdi oddur sigurdzson til fyrgreindz biarnar at hann hefdi farid heim til hola j avxnadal æ hanz logheimile med flock mana oc gripit sig oc tekit oc bvndit sig med reipi oc kvgat af sier peninga til vc. hnyckt sier oc jardvarpat. xxx sinnvm oc veitt sier iij blodvokur.

Nv saker þess at fyrrgreindur oddur sor fvllan bokareid þar j domenvm firir þorvardi ellenzsyne kongz vmbodzmane. at hann hefdi med fvllri kvgan oc navdvng aflagt þessa fyrgreinda peninga vid biorn asgrimsson oc hanz fylgiara. Enn saker þess at vor landz laga bok seigir svo. ef flockur manna geingr at gardi oc bera londa ofridi oc bera vt fe hanz. þa er þat vtlegdarverk oc hver j landi vill vera af þeim færi aptur fie bonda slikt sem þeir tokv oc gialldi kongi .x. merkr en þeim fvllretti er fyrir vard. oc þvi

---

1) Vernardur 309. 2) Ottsson 309. 3) [M. d. og niu .x, 309, og er rangt; sbr. og Sýslumannaæfir I, 227—228.

dæmdum vier fyrnefnder domzmenn fyrgreindan biorn asgrimzson skylldugan at giallda kongi .x. merkur en adurgreindvm oddi half[a] fiordv mork j fvllretti. nv af þvi at greindur oddur kærdi til optz nefnz biarnar at hann hefdi bvndit sig med reipi. enn logbok vor seigir svo. Ef madr bindr frialsan mann at osyniv gialldi v merkur en þeim fvllretti er bvnden var. oc þvi dæmdum vier optnefndum oddi [halfa fiordu[1]) mork[2]) en kongi .v. merkur.

J þridiv grein kærdi þrattnefndr oddur til tittnefndz biarnar at hann hefdi veitt sier iij blodvokur oc xxx hnyckingar oc jardvorp. oc þvi dæmdum vier tittnefndum oddi half[a] fiordv mork æ hverre blodvokv ok svo kongenvm. en ij avrar j hveria hnycking oc jardvarp. Nv af þvi at logbok vor seiger svo. ef hann skemmer mann eda særer med fvllriettis ordvm eda verkvm æ heimile sialfz hans. þa eykz at helmingi rettur þeirra er firir skemdvm eda særsavkvm verda. oc svo kongdomzens oc þvi dæmdvm vier tvefalldan rett opt nefndum odde oc svo kongdomenvm. firir allar adurgreindar saker þær sem titt nefndr biorn afbatadi ei. en skylldvgan at sveria lyritareid enn meira firir kongz vmbodzmane j vodlaþingi jnnan halfs manadar at heyrdvm domenvm edur hanz logligum vmbodzmanne j longuhlid enne nedri j horgardal. Enn ef þrattnefndum birne felliz þessi eidr þa dæmdvm vier biorn skylldugan at giallda odde þridivng af ollu sakferli er hann yrdi honum skylldvgr oc færa honvm heim til heimilis hanz jnnan halfs manadar at heyrdum domenum. enn allt golldit at næstum fardogum oc rett golldit j avllum peningum sem bok gerer rad firir oc svo kongdomenum j þat sakferli er hann yrdi honnum skylldugur firir greindar saker. skal golldit þridiungr jnnan halfs manadar at heyrdum domenum oc jnnan syslu j vodlu þinge toruardi ellenzsyni eda hanz logligum umbodzmanne. en allt golldit at næstum fardogum [oc rett golldit j ollum peningum sem bok gerer rad firir[3]).

Oc til sanenda hier [vm[4]).

---

[1]) fiorda (!)11,242. [2]) [iiij merkur 309. [3]) [sl. 309. [4]) [sl. 11,242

616. 18. Júní 1490. á Hólum í Hjaltadal.

Transskriptarbréf þriggja presta.

Bisk. Isl. Hol. Fasc. V,I, transskriptið á skinni. — AM. Apogr. Nr. 3565 með hendi séra Snorra Jónssonar, og Nr. 3141.

Þath giaurum vær olafur jonsson. gudvlfr magnusson. eirekr sigmundzson prestar holabiskups dæmis godum monnum viturligth med þessu voru opnv brefe. ath vær saum. ok yferlasvm transkriptarbref. med heilvm ok oskavddvm hangaundvm inciglum svo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Sættargerð séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guðbjartssonar frá 24. Apr. 1440, DI, IV, Nr. 647, í
2. transskripti frá 14. August 1471, gerðu í Laufási, DI, V, Nr. 568].

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrskrifader prestar vor incigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifat uar a holvm j hialltadal faustudaginn næsta fyrir jonsmesso baptiste. anno domini ᴍ°. cd°. lxxxx°.

---

617. 1. Júlí 1490. á Öxarárþingi.

Píningsdómr um siglingar, verzlun og vetrarsetur útlendinga, um búðsetumenn, kaupalag á skreið og varningi, og um skattfrelsi nefndarmanna.

Dómr þessi er tekinn hér eptir transskripti Ara lögmanns Jónssonar og fleiri manna gerðu á skinn í Núpufelli 7. Marts 1544, sem nú er í Ríkisskjalasafni Dana „Island & Færö" I, 10. En til samanburðar eru hafðar tvær fornar afskriptir, og er önnur þeirra í lögbók Páls höfuðsmanns Stigssonar, sem rituð er á skinn á árunum 1561—1565 og er nú í safni Árna Magnússonar 161. 4to (bls. 300—302); hin er í „Sópdyngju" séra Gottskálks í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, (bl. 38 a—b), rituðri á árunum 1543—1590. En til er dómr þessi í ótölulegum sæg afskripta frá 16., 17., 18. og 19. öld, sem ekki eru hér notaðar, bæði á skinni (svo sem AM. 37. 8vo bls. 1—2 frá c. 1500; AM. 54. 8vo, bls. 17—20, frá c. 1570; AM. 170.A 4to, bls. 16—17 frá c. 1565; Stockh. C 2. 4to, frá c. 1580) og á pappír. Elzta pappírsafskriptin, sem til er af þessum dómi, er sú, sem hér er notuð og sú,

sem er í bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í AM. 232., 8vo frá c. 1544. Eru pappírsafskriptirnar margar hverjar marklitlar og afbakaðar bæði um ártal og annað, og víða er dómr þessi kubbaðr sundr. Í einu handriti stendr þessi klausa (AM. 196. 4to, bl. 23a með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Holti 1669): „Hirds(tiora) d(omnr) Didrichs Pijnings lögtekiñ a alþ(ijnge). ad huar sem neffndarmenn geffuast vpp vegna Elli och kr.nkleika. þá sieu skattfrijer alla sijna daga". En hér í dóminum standa þó eingin slík ákvæði. Er því næst að halda, að þetta sé leitt út úr síðustu ályktunargreininni í dóminum, og væri það þá gott sýnishorn þess, hvernig menn hafa farið með gamlar samþyktir stundum, sé hér ekki einhver misskilningr í. Dómr þessi er áðr prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 78—87 og í Lagasafni handa Íslandi I, 41—43.

Piningzdomvr[1])

Ollvm [monnvm þeim[2]) sem þetta bref siá edr heyra senda Eyolfr einarsson logman[3]) svnnan oc austan á[4]) jslandi. finbogi jonsson logman nordan oc vestan á jslandi oc allir logriettvmenn kvediv gudz oc sina kvnnigt giörandi at þá lidit var frá gudz[5]) burd vors herra jesv christi M°. iiij.c nivtiger ára midvikudagin næstan epter peturs messo oc pæls á almenniligu oxarárþingi vorum vier [til kallader af heidrsamligum manne[6]) Didrik pining [7])hofudzmanni ýfer [ollv islandi[8]) oc uördhvsin[9]) at dæma oc skoda huern frid at vtlensker kavpmenn[10]) skvlv hafa hier j landit oc þær fleiri greiner sem hier epter fýlgia.

Jn primis þat sama kongzens[11]) bref sem birtizt vm frid millvm [noregs konvngz oc einglandz konvngz[12]) þar [á þinginv[13]) vm eingelska menn at þeir skylldu mega sigla med frij j island med rettan kavpskap oc falslavsan.

Suo oc eigi síjdr vm þyska menn þá sem konvngsins bref hafa firir sier oc med rettan kavpskap vilia fara med suoddan tvnnvmál attvnga kuartiel oc stikr sem at fornv hefer verid hier j landit. enn hver sem fals selr. sekr .xiij. morkvm[14]) enn hiner[15]) sem keyptv[16]) epter þvi sem sem log-

[1]) 11,242. [2]) [þeim godvm monnvm 11, 242. [3]) firir b. v. 11,242. [4]) i 11,242. [5]) hingad 161,11, 242. [6]) [j dom nefnder af 11, 242. [7]) hirdstiora og b. v. 161; foveta og b. v. 11,242. [8]) [allt jsland 11,242. [9]) warhusen 161, 11,242. [10]) menn 161. [11]) b. v. 11,242. [12]) [eingla kgs. og Noregs kgs. 161. [13]) [j legrette 11,242. [14]) vid kong b. v. 161, 11,242. [15]) hinum 161. [16]) keypte 161, 11,242.

bok vtvíjsar. enn ef þeir vilia eigi bæta sem misgiordu. þá se þeim firirbodin kavpskapr a þvi skipi. enn hver sem vid þa kavper þar epter. sekizt sem þeir kavpi vid vtlæga menn.

Suo oc hôfvm vier dæmt at þysker oc eingilsker. skvlv hallda frid [sin j millvm[1]) hier j landit medan þeir liggia j hôfnvm. saker þess at konvngsins skipan verdr landinv eigi [til nýckta[2]) ef þeir hallda ecki frid sin á millum [enn huorer[3]) hafi hafner sem [þeim hentar[4]). Enn hvorir sem fridin briota þa se eigi vid þá keypt. vnder slika sekt sem firr[5]) skrifat stendr. skvlv vorer landzmenn lika svara þeim logum oc retti sem vid þá kvnna brotliger at verda. sem þeir vid oss.

[Suo oc skvlv hier[6]) avngver vtlendzsker[6]) menn hafa[7]) hier[6]) vetursetv vtan firir fvlla navdsyn [anat hvort ef þeir kvnna at verda sarer eda sivker eda j skipbrote[8]) oc seli þo avngvan pening dýrra vetr enn svmar. oc hallda[9]) avngvan jslendzkan man sier til þionvztv oc giori[10]) hvorki skip ne menn til sios. Enn hver sem þá hysir eda heimer avdrvvijs enn nv er sakt. svari slikv[11]) firir sem hann hýsi [vtlægan mann.[12]) Enn hver [jslendzkra manna[13]) sem þeim þionar. svari slikri seckt sem hiner. eignizt konvngr halfar seckter[14]) oc suo þat godz sem oleyfiliga stendr. enn konvngs vmbodzmadur halft. oc hans fylgdarmenn.

Suo oc hôfum vier dæmt oc samþýckt af allri logrettvnne at avngver bvdsetvmenn[15]) skvlv vera j landinv þeir sem eigi hafa bvfe til at fæda sig vid. svo þo at þeir eigi ecki minna enn .iij^c. svo kallar sem kon(u)r. oc skyllder [til vinnv[16]) hia bændvm. allir þeir sem minna fe eigv.

---

[1]) [a mille sin 161. [2]) nytta 161 [nyttvg 11242. [3]) [oc þeir 11,242. [4]) [hentta 161; fyrre koma oc sialfum semur 11,242. [5]) adr 161. [6]) sl. 161; [Svo oc hofvm vær dæmdt j sama dome at 11,242. [7]) skvlv hafa 11,242. [8]) [b. v. 11,242. [9]) halldi 161. [10]) þo b. v. 161. [11]) slikri seckt 11,242. [12]) [vtlæga menn 161, 11242. [13]) [Jslenzkr 161. 11,242. [14]) fiesekter 161. [15]) busetumenn 161. [16]) [ad vinna 161.

enn nv er sakt kon(u)r oc kallar. Enn þeir kallar oc kon(u)r sem eigi vilia vinna. se vpp tækr allr þeirra afli konvngs vmbodzmanne oc [bændum ollvm j sveitinne[1]). Enn hver sem þá helldr eda styrker j moti þessvm vorvm domi oc samþycki se sekr fiorvm morkvm vid konvng.

Enn vm kavpalag á skreid edr varning [j sveitvm[2]). se epter þvi sem dandimenn verda á sátter med syslvmans rádi. enn ef þeir ellr[3]) þær vilia helldr fara á husgang enn vinna hia [bændum[4]) hafi refsing til .vj. avra sem sýslvmenn oc bændr verda á sátter.

Jtem hofvm vier dæmt alla nefndarmenn kongsins [oc handgeingna[5]) menn fríj vm [skatt. enn[6]) taka oskert þingfararkavp vm fram oc alla skylldvga at ríjda med logmanni til þingz sem lögbok vtvíjsar oc samreid[7]) eiga vid hann. edr sekr .xij. avrvm. oc gialldi[8]) aptr skatt oc þingfararkavp oc se vr nefndinne vtan valldzmonnvm litizt annat sannara.

Samþýkti þennann vorn dom. fýr nefndr Didrik pining. sira Arne Snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz kirkiv. herra halldor ormsson æboti æ helgafelli. herra jon arason áboti j videy oc allr almvgi [sem þæ var á þinginv[9]).

Ogh til sanninda hier vm settu fyrskrifader dandi menn sin jnsigli med fýr skrifadra lögmanna jnsiglvm firir þetta doms bref er skrifat var j sama stad [deigi[10]) sijdar enn fýr seigir.

---

618. 1. Júlí 1490. á Öxárþingi.

Tylftardómr útnefndr á Öxarárþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um það, hvort lögleg skyldi sala sú, er Kristín Þorsteinsdóttir seldi Ingvildi Helgadóttur jörðina Stærri-Akra.

1) [ollum þeim er honvm fylgia til þess 11,242) [sl. 161. 3) [edr 161; eda 11,242. 4) [b. v. 11,242. 5) [handgeingna z, skbr. handgeingna 161. 6) [skatten oc 11, 242. 7) samleid 161. 8) þa b. v. 161. 9) [er á alþinge var 161. 10) [tueimur dogum 161.

AM. Apogr. 4109 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn".

Þat giorum vær eigill grimsson. sigurdr dadason. gisli filpusson. jon ellingsson. einar þorolfsson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. þorleifr ormsson. asmundr jonsson. salamon einarsson. jon hrafnsson ok þorvalldur gudmundzson. godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi arvm epter gudz burd. ꝺ. cccc. ok niutiger ara. á almenniligu augsnrarþingi t(u)eim nottum epter petursmessu vórum vær j dom nefnder af ærligum manni finnbóga jonssýni laugmanni nordan ok vestan æ jslande at skoda ok dæma þeirra j millum fyrnefnz finnboga laugmanz ok jnguelldar helgadottur huortt su jardar sala skýllde lauglig vera. er kristínn þorsteinsdotter moder nefndrar jnguelldar hafde sellt henne jordina alla stærri akra er liggr j skagafirde j myklabæiar kirkiusokn edr eigi. nv af þui at þau laugdu (sig) þar vnder med handabande þenna vorn dom at asianda hirdstioranvm ok laugmanninum eýolfi ok maurgum audrum godvm monnum. sauvm[1]) uær ok bæde kaupbref ok kuittanar er jnguelldur hafde þar. suo ok ei sidur sk(o)dudum vær bokarinar ord bæde vm vel ok fals. ok gatum vær þat ecki fundit at oss þætti hrinda[2]) mega þessu kaupi. saker þess at nefnd kristín hafdi skilit þessa saumv jord akra aptur vnder sig eda sina erfingia. baurn eda barna baurn. suo framt sem baurn fyrnefndrar jnguelldar mætti hana eigi laugliga eignazt mega epter nefnda jngvellde framlidna. nu saker þess at næstv erfingiar kærduzt vid epter framlidnu kristíno. suo at finnbogi laugmann kallade olugt jardar verdit. ok þui dæmdum vær kaupit staudugt j alla stade. enn jnguellde skýllduga at leida tvo lauglig vitne fyrir ýmbruviku at hausti fyrir kongs vmbodsmanni j hegranesþingi at hun hefde alla peninga lugt epter skildaugum fyrir títtnefnda jord akra. enn ef jnguelldr hefer eigi vitne til. til lukninganna vm jardar verdit. þá skal hvn sialf sanna savgn sina med lýrftareidi[3]) enum minna fyrir kongs vmbodsmanni j fyrnefndu þingi. ok þat sem þa stendr epter

1) Svo = sáum. 2) hnioda, Apogr. 3) Svo. = lýrittareiði.

af jardar verdinu at eidinum vnnum. þat skal hun luka adur enn peñĩgvnum[1]) er skipt j arfskiptit epter optnefnda kristínv þorsteinsdottur. enn þo sem adr lauglig eign þrattnefndrar jnguelldar optnefnd jord stærri akrar j skagafirde.

samþýkti þenna vorn dom didrek píning hirdstiore ýfer allt jsland ok eýolfur laugmadr einarsson ok allir laugrettvmenn vtan vebanda ok jnnan.

Ok til sañinda hier vm setti fyrnefndr didrek pining hirdstiore [med vorum jnnsiglum[2]) sitt jnnsigli [med vorum jnnsiglum[2]) fyrir þetta domsbref skrifat ᷓa þinguelli ᷓa sama deigi ok ari sem fýrr seiger.

---

619. 4. Júlí 1490. í Bæ í Borgarfirði.

Ari Magnússon lýsir því, að hann hafi selt Magnúsi biskupi Eyjólfssyni hálfa jörðina Lund í Lundarreykjadal, „en afsagði, að hún skyldi undir kirkju eða biskup“, og skildi hana undir Gísla Filippusson og hans erfingja, og kvittar hann Gísla um andvirðið.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2598.

kaup bref vm̃ halfañ lund j lunda Reykiadal[3])

Þath giorer ek ari Magnusson godum monnum kunnigth med þessv minv opnv brefi ath ek medkennvnzth. ath eg hefi sellth biskup Magnvsi alla halfa jordina lund er ligr j lunda Reykiardal med þeim skilmala. ath adr greindr ari skildi þessa saumv jord lvnd vnder gisla filipusson. eda hans logliga erfingia. enn afsagdi ath hôn skildi falla under kirkiv eda biskup. med ollvm þeim gognum ok gædum sem[4]) greindri halfri jordu hefer fýlgth ath fornu ok nyiv. ok fýrnefndr ari vard fremzth eigandi ath. medkenvmzth ek optth nefndr ari ath eg hefi fulla ok alla peñinga upp borit firir adr greinda halfa jord so mier vel anæger. þvi gefur ekh þrattnefndur ari opttnefndañ gisla avl(l)vngis kvittan ok akiærulavsan vm allth adur greinth halfth jardar

1) Svo. 2) [Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 4) tvískr.

werd. lund. þath sem biskup Magnus atti mier ath giallda. Okh til sanninda hier vm set(t)a egh mitth incigli firir þetta kvittvnarbref. skrifath j bæ j borgarfirdi. svnvdagin næsta eptter petvrsmessv ok pals. arvm eptter gvdz bvrd þusvnd fiogur hvndrud ok níjv tiger.

---

620. 5. Júlí 1490. í Flatey.

Transskriptarbréf.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 348 & 357, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Transkriptarbref og vitnisburder um̄ tilgiörd Biarna Þorarinssonar vid Einar Biörnsson i Skor.

Þad giörum vær stulli þordarson. Gudlaugur Loptsson. Jon Þorarin̄zson. narfi Jőnsson. gődum monnum viturlegt med þessu voru opnu brefi. ad vær höfum sied og heyrdt og yfirlesid opin̄ bref med heilum og osköddum hangandi Jnnsiglum. svo lătanda ord epter ord sem hier stendur skrifad.

[Hér koma vitnisburðir um mál Bjarna Þórarinssonar:
1) Saurbæ á Rauðasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 389;
2) Hvammi á Barðaströnd 6. Maí 1482, DI, VI, Nr. 390;
3) Saurbæ á Rauðasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 388;
4) Reykhólum 14. Febr. 1478, DI, VI, Nr. 127].

Og til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor Jnsigli fyrir þetta transkriptarbref er skrifad var j Flateӯ ă Breidafijrdi. þridiudaginn næsta epter visitatio Sancte Marie virginis. þa er lidid var fră hingadburd vors herra Jesu Christi. M. cccc. nijutijger ăra.

---

621. 6. Júlí 1490. í Flatey á Breiðafirði.

Þrír menn transskríbera aðalsbréf Bjarnar ríka Þorleifssonar frá 16. Maí 1457, Dipl. Isl. V, Nr. 138.

AM. Fasc. XXIX, 21, frumtransskriptið á skinni.

Medkennunzt vær jon þorarinsson. marteinn jonsson. hallgrimur skulason at uær hofvm sied oc yferlesit oc heÿrt yferlesit opit bref uors nadugs herra kong kristierns under hans heilu oc oskoddu hanganda jnsigle. suo latanda ord epter ord sem hier fÿr stendur skrifad. Og til saninda hier nm settum uær fyr nef(n)der menn uor jnsigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifad uar j flatey ᴁ brejdafirde þridiudaginn næstᴁ epter uisetacio sancte marie. arum epter gudz burd þusund fiogur hvndrud atta tiger og x ar.

---

622. 7. Júlí 1490. á Stafafelli.

Sveinn Jónsson prófastr og almennilegr dómari milli Helkunduheiðar og Breiðdalsár lýsir eiði Benedikts Sæmundssonar um sölu hans á fimtán hundraða parti í Borgarhöfn til síra Ögmundar Andréssonar.

AM. Fasc. XXVIII, 9, frumritið á skinni, og er læst með innsigli síra Sveins saman við Borgarhafnarbréf frá 13. Mai 1486. — Apogr. 2878a. (Skriðuklaustrsbréf).

Þath giörer egh sveinn prestur jonsson profastur og almenniligr domari j millvm helkuńduheidar ogh breiddalsær. godum monnum vitanlekt med þessv minu brefe. ath sub anno gracie. mo. cdo. nonagessimo. a setberge er ligur j fliozdalshierade. Middikudagin næsta fyrir gagńdagaviku[1]) var egh staddr j sögdum stad ogh dagh. at benedict sæmundzson sor fyrir mier fullnadar bokareid epter þui sem þetta hans bref vtvisar sem hier er med fest mitt bref ath hann hafde öńgvm manne nie kvinnv selt eda lofath ath selia ogh eige gefith nie lofath ath gefa nockrvm manne nema sera ögmvńde ańdressyni. þann fimtan hundrada jardar partt sem hann erffde j borgarhöfn er ligr j kalffafellz kirkiu sokń j fellzhverfe ogh hann hafde tekith j erfd epter sigridi heitena jonsdottur modr sina ogh suo sagdizt sigridr hallzdotter kuinna fyr nefndz benedictz alldre sitt jayrde eda samþÿcke til hafa lagt at adr skrifadr fimtań

---

1) þ. e. 12. Mai.

hundratha jardar partr j greindre borgarhöfn hefde verith selldr nema optskrifudum sera ögmundi andressyni. voru hier ogh marger goder menn vit stadder siaande ogh heyrandi vpp æ þenna giorning. Ogh til saunenda hier vm setta ek[1]) mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ stafafelli j lone Midvikudagenn næsta fyrir seliumanna Messu. anno domini. Mo. cdo. nonagessimo.

---

623. 12. Júlí 1490. í Flatey.

Fimm menn transskríbera tvö bréf um peninga Guðmundar ríka Arasonar.

AM. Fasc. LXV, 11, transskriptið á skinni; 5. innsiglið er enn fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

Þat giorum vær þorolfur augmundzson. hallgrimur skulason. narfi jonsson. jon þorarinsson. jon jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at uær haufum sied og heyrt yferlesidh opinn bref med heilum og oskoddum hannganndi jnnciglum so latanndi ord epter ord sem hier epter stenndr skrifadh.

(Hér kemr:

1. Bréf tólf manna frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 139;
2. Reikningr frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 140].

Og til sanninda hier um settum vier firr nefnder menn uor jnncigle firir þetta transkriftarbref skrifat j flatey æ breidafirdi manudagin næsta firir Margretar Messo arum epter guds burd .M. cccc. niutiger ara.

---

624. 23. Júlí 1490. á Hólum.

Ólafr biskup á Hólum selr Þorsteini Bessasyni jörðina Steinnýjarstaði á Skagaströnd fyrir Laugaland í Fljótum.

---

1) Svo hér.

AM. Fasc. XXIX, 15, frumrit á skinni, og eru öll (6) innsiglin fyrir bréfinu. Niðr í innsiglaþvengina þrjá hina síðustu hefir verið rist annað frumrit bréfsins, og á bakhlið bréfsins er ritað enn þriðja frumrit bréfsins, en það er nú víða heldr máð (= *b*).

Þath giorum nær olafur ionsson kirkiuprestur [heilagrar holakirkiu[1]). þordur ingemundarson. gudolfur magnusson. ok eirikur sigmundzson prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundsson leickmenn godum monnum niturligt med þessu uoro brefe at þar uorum uær j hia saum ok heyrdum æ ord þeirra ok handaband uors nadngs herra biskup(s) olafs ok þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath [uirduligur herra[1]) bisknp olaf selldi [þorsteine bessasyne jordina stadarins[2]) steinnyiarstade j hofs kirkiu sokn a skagastrond med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordv [steinýiarstodum hefir fulgt[3]) at fornu ok nýiu ok stadurin[4]) vard fremzt eigande ath en hier j mote gaf þorstein bessason jordina laugaland [j fliotum[1]) j bardz kirkiu sokn. [skall þorstein bessa(son) hallda fyr greindri jordn steinnyiarstodum til laga en uirduligur herra biskup olaf suara lagariptingu æ jordunne eda hennar kirkiunar formen[5]). Ok til sanenda hier um settium uær fyr nefnder[6]) menn vor jncigli fyrir þetta jardarkaups bref skrifat æ holum j hialltadaal fostudagen næstan fyrir festum sancti jacobi apostoli. þa er lidit nar fra jngatburd uors herra jesv christi þusund fiogur hundrud ok niutiger [ara[7]).

---

625. 23. Júlí 1490. á Hólum.

Þorsteinn Bessason selr Ólafi biskupi á Hólum jörðina Lauga-

---

1) [sl. *b*; 2) [holastadar iord *b*; 3) [fylger ok fylgt hefer *b*; fulgt' svo *b*; 4) kirkian *b*; 5) [med ollum þeim(!) gognum ok gædum ath fra skildum þeim portum sem kirkiunar eiga þar i rekanum vt ad haganessi. skylldi uor nadugur herra biskup olaf hallda til laga jordunni laugalandi j fliotum ok þorstein bessason suara lagariptingu a greindri jordu, *b*. 6) fyrgreinder *b*; 7) [b. v. *b*. Neðan við *b* er ritað með hendi frá 18. öld: „Brief um Laugaland í fliotum“.

land í Fljótum, með samþykki Sigríðar Böðvarsdóttur konu sinnar, fyrir Steinnýjarstaði á Skagaströnd.

AM. Fasc. XXIX, 16, frumrit á skinni með öllum (6) innsiglum. — Niðr í þveingi innsiglanna er klipt annað frumrit sama bréfs. — Apogr. 3323.

laugaland j fliotum.[1])

Þath giorum uær olafur ionsson kirkiuprestur hellagrar holakirkiu. þordur ingemundarson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundsson prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundsson leickmenn godum monuum uiturligt med þessu uoro brefe ath þar uoro uær j hia saum ok heyrdum æ ord þeirra ok handaband uors nadugs herra biskups olafs ok þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath þorstein bessason selldi biskupinum a stadarins uegna a holum. jordina laugaland er liggur j bardz kirkiu sokn j fliotum med samþycki sigridar biaduardsdottur[2]) konu sinnar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok þorstein vard fremzt eigandi ath. en hier j mote gaf uor nadugur herra biskup olaf jordina holastadar er steinnyiarstader heita er liggur j hofs kirkiusokn a skagastrond þorsteine bessasyne til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu steinnyiarstodum fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok stadurin uard fremzt eigande ath. skyldi uor nadugur herra biskup olaf hallda jordunne laugalandi til laga en þorstein bessason suara lagariptingu æ greindri jordu. suo ok skilldi þorstein bessason hallda jordune steinnyiarstaudum til laga en uor nadugur herra biskup olaf suara lagariptingu æ iordune. suo ok selldi þorstein bessason biskupin rekan allan med laugalandi þan sem hann atti ok iordune heyrde[3]) til. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder menn uor jncigli fyrir þetta jardar kaups bref skrifad æ holum j hialltadaal fostudagen næstan fyrir festum sancti iacobi apostoli. anno domini ꝏ.° cd.° xc.°

---

[1]) Utan á bréfinu tvítekið með tvennskonar höndum, báðum gömlum. [2]) Svo. [3]) heyrd', frbr.

626. 11. August 1490. á Þingeyrum.

Lýsing fimm klerka, að séra Steinn Þorvaldsson hafi lagt sig undir dóm tveggja tylfta klerka, sem Ólafr biskup til nefndi um kærur hans til séra Steins um óhlýðni við sig, mótblástr og fleira.

AM. Fasc. LXVI, 20, frumrit á skinni; öll innsiglin eru dottin frá, og bréfið hefir fyrrum verið haft til bókbands, marg-gatstungið og víða illa máð, en hefir í upphafi verið skrifað með góðu bleki.

Þath giorvm uær broder asgrimur med guds nad abbote a þingeyrum. gudmundr jonsson. gottskalk niculasson. jon ormsson ok eirikur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at uær uorum þar j hja saum ok heyrdum a miduikudagen næstan epter laurencij messu j abbotastofnnne a þingeyrum ath sira steinn þorualldsson lagdi sig med handabande uit uorn uirduligan herra ok andaligan faudur olaf med guds nad biskup a holum under tueggia tyflta[1]) presta dom sem biskupen tilnefner ath hann skilde koma j þan dag ok stad j skagafirdi sem biskupin tilnefner j haust nær micaelismessu ella þa biskupen kemur nordan ok suara sem laugliga stefndur fyrir þær allar saker sem nefndur biskup olaf kærer þar til hans. j fyrstu grein fyrir ohlydne sina at hann uilldi eigi lesa forbodsbref fyrir þeim monnum sem biskupen skipade honum heilagrar hola kirkiu uegna. ok suo fyrir þat at hann lyste fyrir oss at hann hefdi skipat sitt eignar umbod ok sinna peninga upp a þriu ar einare biornssyne. bar ok biskupen upp a hann at hann hefdi giort motblastur ok conspiracionem j mote honum ok suo at hann reid burt ur biskupsdæminv an orlofs ok lagde suo þær kirkiur ok þing saunglaus og þionustulaus fyrir sina ohlydne sem honum uoro skipud ok suo at biskupen sagdi at hann hefde tekit guds likama j þessari ohlydne. sagdi ok biskupen at (hann) hefdi eigi komit til prestastefnu epter hans bode. En sira steinn sagdi at hann uillde

[1]) Svo.

ecke koma. lofade sira steinn at hann skilldi fara burt af biskupsdæminu eda burt af landinu ef nockur hardindi læge a honum framar en honum þætte log til uera. suo ueik ok sira steinn a ad hann skillde eigi einsaman j dagen koma ok spurdi hann biskupen at ef honum uære nockut forþykt upp a hueria menn er hann uilldi med sier edr honum fylgdu j adr nefndan dag. lofade ok þrattnefndur sira steinn j sama handabande at suara sem laugliga stefndur fyrir þessar saker ok allar adrar sem biskupen kynne þar til hans med laugum ath tala ok suo at hallda þan dom sem þa næri dæmdur um hans mal. lofade sira steinn j þan tima er hann geck a dyrr saman slaande sinum knefum ad hann skilldi j dagen koma endiliga ef hann er lifandis. suo hialpe honum gud er hann sagdi. Ok til sanenda hier um settum nær adr nefnder prelate ok prestar uor jnsiglle fyrir þetta bref er skrifad uar j sama stad deige sidar en fyr seiger anno domini m cd nonagesimo.

---

627. 11. August 1490. á Hofi í Vatnsdal.

Vitnisburðr Einars Oddssonar um gjöf Lopts heitins Ormssonar til Jóns Jónssonar á jörðunni „Svarbóli" í Álptafirði.

AM. Apogr. 836 „Ex originali Sr. Hannesar á Snæfiollum" (AM.). „Sigillum abest". Er með hendi Árna sjálfs.

Þat giore ec Einar Oddzson godum monnum vitnrligt med þessu minu opnu brefi at eg hefe sied og yferlesit opit bref med heilu og oskauddu hanganda innsigli Loptz heitins Ormssonar svo latanda at hann gaf Jone Jonssyne iordina Svarbol er liggur i Altafirde i eyrar kirkiusokn til frials forrædis og til fullrar eignar undan sier og sinum erfingum enn under Jon og hans rietta erfinga med ollum þeim gǫgnum og gædum er greindri iordu fylger ok fylgt hefur at fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi at. skyllde þessi hans giof reiknazt i fiordungsgiof edur i tiundargiof ef þat þætti riettligra. Og til sannenda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad at hofi i

Vadzdal midvikudag næsta fyrir Mariumesso fyrri anno domini millesimo qvadringentisimo nonagesimo.

628. 20. August 1490. í Berufirði.

Dómr sex presta útnefndr af séra Ögmundi Andréssyni, prófasti og almennilegum dómara milli Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár, um kæru séra Sveins Jónssonar í Heydölum til Ólafs Guðmundssonar um landskyldartöku af jörðu hans Raufarbergi í Einholtsþingum.

Bisk. Skalh. XVII, 22, transskript á skinni frá 17. Maí 1491. — AM. Apogr. 2363 með hendi Árna sjálfs „ordriett".

Domur um raufarberg j hornafirde.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda suein jonsson. þoruardr helgason. oddr þosteinsson. jon einarsson. einar þosteinsson og stulle þorarensson. prestar skalholltz biskupsdæmiss. kuediu guds og sina kunekt gerande ath sub anno gracie. m.° cd.° nonagessimo. a føstudagen næsta epter assumcio sancte Marie uirginis j berufirde j austfiordum vorum vier j dom nefnder af ærlegri persónu sera ǫgmundi andressyni profasti og almennilegum domara j millum jokulsær æ breidærsande[1]) og breiddalsær at sia skoda og yferdæma vm þa ækiæru sem sera sueinn jonsson er helldr heydalastad hafde stefnt olafe gudmundzsyne firir hann vm̄ þath ath hann hefde rænt gripit og tekit at sier landzskylld af jordu hans raufarberge er ligr j einholltz kirkivsokn j ǫngu hans frelse ne leyfe er honum var adr dæmd til fullrar eignar. suo og kom þar fram bref ok[2]) vnder tueggia manna jnsiglum ath adr greindr olafr

[1]) „Af þessu brefe hefi og haft copie med hendi Sira Biarna Hallgrimssonar, var hun af honum ritud þá hann var vistarmadur i Skalhollte, og var vida misskrifud. Brefid er og vida illt at lesa, þvi þad hefur ecki vered vel þurt þá þad hefur i fyrstu vered samanlagt, og hefur þar af klest orded. *Skeidarársande* hafdi Sira Biarne ritad. þad synest og so i fyrsta alite i originalnum, enn þegar betur er adgad, þá er þad eige so, helldr so sem hier er ritad, og er þetta vist" (AM.).

[2]) Svo hér. „Hier vantar ord i originalenn. mun hafa att ad vera: *bref ok skilrike* eda *bref ok vitnisburdr*. Eda og, ad *ok* er ofauked, og þad kynne eins vel vera". (AM.).

hefde feinget sinne kninnu steiñu(n)e teizdottr sitt fullt og loglegt vmbod ẏfer optnefndre jordn ʀaufarberge er hann reiknade eign sinar kninnn. Jtem var stefnan suaren og logleg giðrd og þrattnefndr olafur rettlega firir kalladur. Þui ȷn nomini domini amen. og at heilax anda nad tilkalladre. dæmdum nier fyrrnefnder prestar med fullu doms atkuædi optnefñdan olaf gndmundzson firir grip og ranglega attekt a adurnefndri landskylld sekan fiornm morkum og xx. j tuefallt fullretti optnefñdvm sera sveine ionssyne. og xxx. marka heilagri skalhollz kirkiu. j sitt tuefallt fullretti og skylldugan at giallda þridivng af fyrr sogdnm sektum huornmtuegium sera sueine ionssyne ok[1]) sera augmundi andressyne eda þeirra vmbodsmonnum jnnan halfs manadar at heyrdvm dominnm. heima a fyrrsogdu raufarbergi. annan þridiung af hvortueggium sektvm at mikilsᴍesso nn j haust er kemur. enn hinn þridia þridiung af ollum fyrrskrifudum sektum at næstum fardogvm. og skylldangan at taka lausñ af optanefndum sera augmundi añdressyni profasti og almenniligum domara j sogdn takmarki. sem þv hefer brotid giortt. og tnigillda aptur landskylldina er þv tokt olauglega. Ogh[1]) til sanneñda hier vm settnm uier fyrnefñder prestar nor jnsigle firir þetta domsbref er skrifat uar under halse j austfiordum a sama are degi sidar enn fyrr seger.[2]).

---

629. 20. September 1490. á Svalbarði.

Brandr Hrafnsson kvittar Magnús Þorkelsson fyrir andvirði jarðarinnar Skriðu í Reykjadal.

MSteph. 27. 4to, bls. 467—469, skr. c. 1730 „Ex Membrana". Sbr. bréf frá 30. Maí 1486 (Nr. 513); þá fær Magnús *Magnússon* Skriðu.

Qvittunarbref fyrer andvirde Skridu
i Rejkiadal.

Þat giorum vier Steinn Snorrason og Þorgils Hallzson

[1]) Svo hér. [2]) þ. e. 21. Aug.

godum mønnum kunnikt med (þessu) ockar opnu brefe. ath þar vorum vid j hiã sãum og heirdum a æ Svalbardi æ Svalbardsstrond æ fostudaginn næstann fyrer Catetra petri apostoli ord og handaband þessara manna Magnus bonda Þorkielssonar af eirni alfu enn Brands Hrafssonar af annare at þeir helldu høndum samann. og svo fyrerskilldu ad firrnefndur Brandur gaf Magnus Þorkielsson og hanz erfingia olldungis kvitta og ækiærulausa bæde fyrer siér og aullum sijnum efterkomendum fyrer Jordena Skridu j Reikiadal. hvort helldur ath hun være hanz eign edur verda kinne hanz eign. Gaf tijttnefndur Brandur adurnefndann Magnus aulldungis kvittann um alla sijna tiltaulu ãa vegna fyrrskrifadrar Jardar Skridu j Reykiadal.

lysti Brandur at hann være þã tvitugur at alldre.

Svo og eij sijdur lofade tijttnefndur Magnus Þorkielsson at giallda alla þa peninga effter þvi sem ãdur giort kaupbref utvijsar j sama handabandi.

Og til sanninda hier umm settum vid fyrr nefnder m enn ockar jnnsigle fyrer þetta kittunarbref. þvi til meiri vissu og sanninda hier umm setta eg tijttnefndur Brandur Hrafnsson mitt jnnsigle med fyrrskrifadra manna jnnsiglum fyrer þetta kvittunarbref giort a Svalbarde a Svalbardsstrond midvikudaginn næsta fyrer Matteum Apostolum ãrum effter guds burd m. cccc. attatiju og tiju ãr.

---

630. 27. September 1490. á Bessastöðum.

Diðrik Pining (hinn yngri), hirðstjóri og höfuðsmann yfir alt Ísland, skipar „ærlegum dandisveini og minn trúan þénara“ Heinreki Mæding rekstr sýslu og umboð um Kjós, Kjalarnes og með Sundum.

AM. 238. 4to, bl. 111 a—b (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

Sýslvbref pining(s) ýngra.

Þad giore eg didrik pining hir(d)stiore ok hofudzman

ýfer alltt jsland. godvm monnvm vitvrligt med þesso mino opno brefe at ec hefe til sett og til skipat ærligin[1]) dandesveine og minn trvaň þienara hinrek mæding at reka mins herra kongzens sýslo og vmbod hier med ydur vm kios. kialarnes og med svndvm. svo sem fvllmegtvgvm sýslvmanni. þing at setia. lavg og riett ad giora. sætta og semia. seckta og nidursetia. prof æ taka og doma ýfer nefna. giaftolla og veni(v)ligan godvillia saman at taka eda taka lata. bid ec vm alla goda menn at þier sied honvm greider og godvill(i)vger hvers sem hann kann ydar med at þurfa vp æ mins herra kongzins vegna og minna. Svo og vm þann godvillia sem þier villiet mier giora og gamal vane er til. og þier hafit adur giort minvm kæra frænda Didrek pining. byd eg fyrgreindvm hinrik mæding at hann tale lavg og riett til hvors manz og þo med vægd og myskvnn. þar sem þess þarf vid. en þrioskvm og þralyndvm sie hann riettvr domare. hardvr og refsingasamvr. Skall hann þessv vmbode ad fylgia svo leinge og til þess at eg þad sialfur aptur kalla. þvi ec hefvr nv forfoll at ec kann eige sialfur til ýdar at koma. Og til sannenda her vm setta ec mitt insigli fyrir þetta vmbodzbref Skrifat æ bessastodvm æ alftanese manvdagenn næsta fyrir mickelzmesso þa lidit var fra gvdz býrd ꝏ cd og xc ar.

---

631. [1490]. á Býjaskerjum.

Dómr Diðriks Pínings, fóveta og höfuðsmanns yfir alt Ísland, um skuldir Norðlendinga við Sunnlendinga, og um það, hve nær vera skuli vorvertíðarlok.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 68a, og er það „Sópdyngja" séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. á árunum 1543—1590. — AM. 238 4to, bl. 54b, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 732, skr. c. 1640. Margar aðrar afskriptir eru til af þessum dómi, en allar eru þær óárfærðar og síðri en þessar, og enda flestar miklu yngri. Í ágripi af þessum dómi — enn þá styttra en því, sem hér er

---

[1]) Svo; eða: ærlig(u)m.

prentað, — sem er í handritasafni Bókmentafélagsins í Kh. 114, 8vo, CCCCXIX, og ritað er um 1700, stendr að vísu ártalið „1530“, en á því er lítið mark takandi, því það ár stendr líka stundum í Piningsdómi hinum alkunna frá 1. Júlí 1490 (Nr. 617) um verzlan og vetrarlegumenn í ýmsum hinum lakari afskriptum hans. Það er og víst, að fregnin um lát Pinings hins eldra er komin til alþingis 1. Júlí 1491, svo að hann hefir annað hvort dáið seint á árinu 1490 eða rétt eptir nýjár 1491. Þá (1. Júlí 1491) er og getið um, að Pining hinn yngri, frændi gamla Pínings, sé hér á landi og hafi haft umboð gamla Pinings, en þingheimr vill ekki hafa hann fyrir lénsmann, af því að hann hafi „einga borgun né peninga að bæta fyrir sig, ef hann geri mönnum ei rétt“. Hefir hann því ekki haft fóvetadæmi né höfuðsmensku úr því árinu leingr, og getr því ártalið „1530“ með eingu móti staðizt, þó að Pining yngri kynni aldrei nema að hafa lifað svo leingi, og vart getr dómrinn yngri verið en frá 1490 eptir því, sem tekið er til orða í honum, og í allra síðasta lagi frá 1491.

domr vm skvllder [nordlendzkra vid svnnlendinga.[1])

Worum vier j dom nefnder af didrik pining [foueta oc hofudzman[2]) yfer allt jsland. ꜳ biaskeria[3]) þingi.

var þat vor domr at allar logligar skvllder[4]) er svndlensker menn ætti at nordlenzkum monnum firir nordan land oc þeir bitoludu ecki hier þa skylldi þeir hier firir svnnan er skvlldernar ætti at heimta taksetia svo micit af þeirra hlutum med godra manna uitordi sem skvllden reiknaz micil til oc giora þeim skiallig bod nordr um land at þeir kome eda lati koma med þeirra skvlld sem skilit var med fyrsta. smior eda vadmal eda hvad hellz þat ꜳ at vera epter skildaga þeirra j[5]) millum sem selur eda kavper at petrs messo oc palz ella bihalldi þad[6]) þeir hafa taksett vpp ꜳ rettan reikning sem fyr seigir.

So oc [dæmdum vier j sama dome[7]) at vertid skylldi wera[8]) vte ꜳ favstudagen þa [ix nætr[9]) ero af svmre oc setia þa vpp skip oc bva vel vm oc seig(i)a af sina abyrgd. Sekur iiij morkum vid konvng hver þenna uorn dom ryfr.

---

[1]) [238; svndlenzkra vid nordlendinga 11,242. [2]) [hirdstiora 238, 1159. [3]) biaskers 238, 1159. [4]) skyllder 238. [5]) a 238, 1159. [6]) þui 1159. [7]) [j sama dome dæmdvm vier 238; dæmdum vier 1159. [8]) b. v. 1159. [9]) [ed (eyða) vikur (!) 1159.

[Samþycktte et cetera þennan worn dom ádurskriffadur Liensmann Didrich Pijning og setti sitt nafn med vorum hier vnder et cetera.[1])

[Og til sanninda et cetera.[2])

---

632. 27. September 1490. á Hrafnagili.

Dómr sextán presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru Finnboga lögmanns Jónssonar til erfingja séra Sveinbjarnar Þórðarsonar, — er haldið hafði staðinn og kirkjuna í Múla — eptir hann andaðan, Þorsteins og Árna, að þeir hefði og héldi peninga Múlakirkju.

AM. Fasc. XXIX, 13, frumrit á skinni. Öll (10) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3321.

Um̄ peninga mula kirkiu 1490[3])

Þath giorum uær brodir ion med guds náád aboti áá munkaþvera. einar benedicsson. magnus jonsson. olafur ingimundarson. gvdmvndvr ionsson. olafur þorgeirsson. gottskalk niculasson. gvdmvndr ionsson. stigur ingimvndarson. þorbiorn helgason. ellendur broddason. ari olafsson. eirekur sigmundsson. magnus þorgrimsson. ion þorkelsson ok[4]) ion palsson prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru brefi at vær vorum i dom nefnder af virduligum herra ok andaligum fodur olafi med guds náád biskupi a holum sub anno gracie m° cd° xc° a hrafnagili j eyiafirdi manudagin næstan fyrir michaels messo at dæma um þi akiæru er finnbogi ionsson logman kiærdi til erfingia sira sveinbiarnar þordarsonar er halldit hafdi kirkivna ok stadinn mula j reýkiadaal epter hann andadan̄ þorsteins og arna at þeir hefdi ok hielldi kirkiunnar peninga j mula ok þegit at lani edr leigu. eign eda umbodi af sira sveinbirni fodur sinum. svo ok var þar birt fyrir oss

---

[1]) [b. v. 11,59. [2]) [11,242; sl. 238, 1159. [3]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [4]) Svo hér.

kirkiunnar registrum um þa peninga sem fýrnefndum sira sveinbirni bar at svara kirkiunar vegna j mula ok at þeim peningum sem þa voro til ok reiknader voro. brast upp æ fimtigir hundrud ok iij hundrut at reiknudu stadarspelli. kirkiuspelli ok decima parte ok ornamentum kirkiunnar ok ei golldit kirkiunni. Og[1]) þui at guds nǽd til kalladri dæmdum uær stefnuñar logligar vm þorstein ok arna sveinbiarnarsono ok þa þorstein ok arna logliga fyrir kallada hier j dag efter þui valldi ok umbodi sem adr nefndr biskup olaf hafdi unt ok feingit ærligum manni finnboga ionssyni logmanni. en af þui at þar kom huorgi þeirra ok einginn þeirra vegna þvi dæmdum uær af hvorum þeirra ꝋork j stefnufall. j annari grein dæmdum vær fýr nefnder prestar þa þorstein ok arna sueinbiarnarsoñ skyllduga at sveria fullañ lagaeid at þeir hefdi aungua peninga þegit edr upp borit hvorki at lani. giof eda leigu af sira sveinbirni þa þeim bæri med logum aftur at giallda innan seýuñdar at heýrdum dominum en fiellizt þeim þessir eidar þa dæmdum uær þa skyllduga aftur at leggia at næstum fardogum under riettan reikning til riez iafnadar i motz vid alla adra hans erfingia ok logliga skvlldamenn sem verda kunna ath logvm under sinn suarinn bokareid. So ok kiærdi fýrnefndr finbogi til fyrnefndra manna ath þeir hefdi ei efter kiært ǽ vegna sona sinna sem þeir lystu vera logliga erfingia opt nefndz sira sueinbiarnar af þeim audrum skulldarmonnum er under saumu grein haufdu kirkiunnar peninga upp borit af titt nefndum sira sueinbirni til þess at giallda þar af kirkiunni j mula sina peninga sem riettum erfingium ber at giora med logum. þui dæmdum uær þa skyllduga at sækia ok aptur at kiæra sem þeim ber at riettri tiltolu vid adra erfingia sira sveinbiarnar fyrir kongs umbodsmanni af leikmonnum allar þær skullder ok peninga sem sira sveinbirni atti at gialldazt efter riettum logum ok hann hefer ologliga uti latit ok hafi sott alla þessa peninga at forfallalausu of avllum þeim sem innan hierads eru at næstum fardaugum. slikt sem tala rennur til at riettum laga skiptum.

---

1) Svo hér.

En ef þessir þratt nefndir menn þorsteinn ok arni eigi sækia ne aftur kiæra sagda peninga opt nefndrar kirkiu mula til riettrar skullda lvkningar sem þeim ber at logum þa svari epter kirkiunnar laugum. Ok til sanninda hier um settum uær fyr skrifadir prelate ok prestar vor inncigli fyrir þetta domsbref er skrifat uar j myklagardi j eÿiafirdi æ sama æri degi sidar en fÿrr segir[1]).

---

633. 30. September 1490. á Ökrum.

Álit sex manna, er Einar Björnsson nefndi þar til, að löglegast væri að Einar Björnsson hefði og héldi vegna Ingvildar Helgadóttur einn þriðjung arfs eptir Kristínu heitina Þorsteinsdóttur þar til rétt lagaskipti félli á.

AM. Apogr. 4110, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a pergament".

Þat giorum uær einar arnason. einar sigurdzson. jon þorgeirson. jon þorarinsson. grimur þorsteinson. magnus asgrimsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at uær uorum til beiddir af einare biornsyni j umbode jnguelldar helgadottur at skoda og ransaka huat oss litizt lôgligazt um þann arf sem fallit hefer epter kristinu þorsteinsdottur modr jnguelldar. Suo og heyrdum uær fyrnefnder menn at einar biornsson baud sig til rettra lagaskipta ꞇ͛ þorleiksstodum j blaunduhlid j skagafirde uid finnboga jonson logman og Eirek þorsteinson eda hans lôgligaṅ umbodsmann vegna jngnelldar um alla þa peninga fasta og lausa kuika og dauda sem fallit hofdu epter adrnefnda kristinn þorsteinsdottur. Suo og eigi síjdr heyrdu uær adrnefnder menn at einar biornsson stefnde finnboga jonsyni logmanni til rettra lagaskipta j adrgreindum stad um nefndan arf. nu saker þess at einar biornson feck þar aungua uissu ne lagasuar af finnboga eda eireke um þessi arfaskipti. þui leizt oss títtnefndum monnum þat logligazt at einar biornsson hefde og hielldе einn þridiung af þessum

---

1) Þ. e. 28. Sept.

arfi uegna jnguelldar þar til at rett lagaskipti fielle ꜳ med þeim um þenna arf. Og til sanninda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnsigle fyrir þetta bref skrifat ꜳ aukrum j blonduhlid j skagafirde fimtudaginn næsta epter michaelsmessu. þa lidit uar fra guds burd. ꝏ. cd. og níutigir ara.

---

634. **23. Oktober 1490. í Reykholti.**

Dómr tólf manna, útnefndr af Eyjólfi Hjaltasyni kongs umboðsmanni milli Botnsár og Hvítár í Borgarfirði, um skatthald Ingimundar Finnssonar um fjögur ár, kúgildahald og dómrof; afsakaði Ingimundr skatthaldið með því, að hann hefði verið nefndarmaðr til alþingis, en sú afsökun er ónýtt.

Dómabók, er eg á, komin frá Hannesi ritstjóra Þorsteinssyni, í 4to, bls. 160—161, þetta skr. c. 1630—40 eða fyrri(=*a*). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 218b — 219b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.—AM. 196. 4to bl. 22b — 23a skr. c. 1669 (sleppir dómsmönnum og styttir sumt annað). — MSteph. 61. 4to, bls. 278—280, skr. c. 1680 (nokkuð raung um sumt). — IBfél. 125. 4to, nr. 111, skr. c. 1680 (styttir nokkuð). Ritbættinum í *a* er fylgt að mestu, þó ekki út í æsar um það, sem bersýnilega er yngra. *a* er langbezt, og stytta hin öll meira og minna. Margar afskriptir aðrar eru til af þessum dómi misjafnar að gæðum.

Domur wm̄ [skatthaulld[1]).

Ollum godum[2]) monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Einar Oddsson. Steffan Þorarin̄sson. Vilhialmur Ketilsson. Andres Magnusson. Jon Oddsson. Þorsteirn Magnusson. [Jon Hrafnsson. Bergþor Jonsson. Jon Þorgilsson[3]) Finnbiorn̄ Brandsson. Ofeigur Jonsson. og Jon Geirmun̄dsson[4]) k(vedin) g(uds) og sijna kunnigt giorandi. ad ꜳrum eptir [guds burd[5]) 1490 laugardaginn næstan̄ fyrir[6]) tueggia postula

---

1) [skatthald, öll nema *a*; 2) b. v. 1945; 3) [1945; slept í *a*, 61; en 125 hefir í staðinn og lætr þá koma síðast: Einar Jónssoni Jón Ólafsson, Auðun Jónsson; 4) [*a*, 61; Guðmundsson 125, 1945; 5) [*a*; Anno 125; 1945; 6) eptir 196, sem væri 30. Okt. 1490.

messu. [Simonis et Judæ[1]). j Reykhollti[2]). á þijngstad riettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manni Eyolfi Hialltasyni. kongs vm̄bodzmanni i millum Botzar[3]) og Huijtár j borgarfirdi. ad dæma. rannsaka og skoda vm̄ ákiæru. sem Eyolfur Hialltason kiærdi til Jngimundar Finnsonar[4]). ad hann hefdi halldid rangliga .v. malnytu kugilldi j aungu hans leyfi nie frelsi. og rofid suo[5]) doma þa. er adur voru dæmder þeirra j milli um̄ þessi fyrr skrifud kugilldi. Jtem j þridiu grein ad hann[6]) hefur[7]) ej golldit skatt vppa iiij ár medan fyrrnefndur valldzmadur hafdi sysluna j adur greindu takmarke. Var stefnan̄ svarin̄ og þui dæmdum̄ vier fyrrnefndan̄ Jngemund, adur nefnder domzmenn. logliga fyrer kalladan. Og j sama domi dæmdum̄ vier kongdominum̄ iiij merkur. enn mork sakaráberа[8]). fyrer þad ad fyrrnefndur Jngimundur rauf þann dom. sem dæmdur var á alþijngi vm̄ þessi adurskrifud .v. kugilldi. enn hann skylldugan̄ ad giallda optnefnd kugilldi Eyolfi Hialltasyni edur hanz logligum̄ vm̄bodzmanni jnnan̄ sioundar ad heyrdum̄ dominum̄. heijma j Deilldartungu med fullum̄ laga ávexti. sem domur fiell a med þeim á alþijngi og hier med .v. merkur j fullrietti og mork j stefnufall optnefndum̄ Eyolfi Hialltasyni.

Jtem kom þar fram̄ fyrer oss su afsokun optnefndz Jngemundar um̄ þa iiij skatta. er þráttnefndur Eyolfur kiærdi til hanz. ad hann hefdi eij golldit. ad hann vændest þui ad hann hefdi uered nefndarmadur til þijngs[9]). leist oss þad ecki afl hafa. Þui dæmdum̄ vier tijttnefndan̄ Jngemund skylldugan̄ ad giallda adurgreinda skatta og slijka sekt med huorium skatti sem logbok wtuijsar[10]). med slijkum salastefnum̄ sem hier seigir. þridiung jnnan̄ manadar. annar ad næstum̄ fardogum̄. enn allt golldit ad Michaeliss messu næst er kemur. heijma j Deilldartungu. Eyolfi Hialltasyni edur hanz logligum vm̄bodzmanni. nema hann[11]) kunni

1) *a*; sl. hin; 2) Reykiaholltі 125; 3) 1945; Bæisár (!) *a* og 196; 125 sleppir þessari klausu; 4) Jónssonar 1945 (rangt); 5) tvo 1945; 6) Ingimundur 125; 7) *a*; hefði 125 ofl. 8) á spássíu vitnar *a* í þingfb. 8, og 125 tekr það upp í textann. 9) lögþingis 125 ofl. 10) *a* vísar á spássíu til Kongs þegnskyld. 1. 11) sl. *a*; hann 125; Ingimundur 1945.

nockra afbotun logliga fǽ ǽ sijnn mǽli. þa skylldi hann þad leitt hafa jnnañ siöundar ad heyrduñ dominuñ fyrer Eyolfi edur hanz vmbodzmanni. Enn ef þrattnefndur Jngemundur villdi fordast edur hallda eij þennañ dom. þǽ dæmduñ vier hann vtlægañ eptir bokarinnar orduñ. enn þad til logmannz huor vtlegd þad skylldi vera.

[Og til sannenda hier uñ setium vier fyrrskrifadir domzmenn vor Jncigli fyrer þetta domzbref huort ad skrifad var j sama stad ǽr og dag sem fyrr seigir[1]).

---

635. 29. Oktober 1490. á Hólum.

Dómr tveggja tylfta klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærn biskups til síra Steins Þorvaldssonar um það, að hann hefði eigi viljað lesa forboðsbréf yfir Jóni Egd, að hann hefði farið orlofslaust burt úr biskupsdæminu og að hann hefði tekið guðs líkama í banni.

AM. Fasc. XXIXX, 14, frumritið á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 17 fyrir bréfinu.

Domur vm s(ira) Stein Þorualldsson sem e(c)ke villdi lesa forbodzbrief jfir Joni Egd[2]).

Þath giorum uær andres ioñsson radsman heilagrar holakirkiu. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. ion þorualldsson. olafur ingimundarson. þorstein gudmundsson. snoolfur sigurdsson[3]). stigur ingimundarson. gunnar ionsson. geir uigfusson. biorn þorsteinsson. gudmund[4]) jonsson. magnus asgrimsson. olafur klængsson. þorbiorn helgason. ion helgason. olafur jonsson. gudolfur magnusson. magnus halldorsson. nicolas uilhialmsson. gudmundur kollason. sigurdur ionsson. einar sigurdsson ok oddur bergsueinsson godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund fiogur hundrud niu tiger ara a fos(tu)dagin næstan epter allra heilagra messu j storostofunne heima a holum j hialtadaal

---

1) [*a*; hin sleppa, en sum þeirra setja í staðinn: „Samþ(ykti)". 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 3) Sigurdursson(!) frbr. 4) Svo.

uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds nad biskupe a holum ath dæma um þa akæru er nefndr biskup olaf kærdi til sira steins þorualldssonar ath hann uilldi ei lesa forbodsbref yfer ione egd holakirkiu uegna er hann baud honum under hlydne ok bandz pinu. þui ath til kalladre guds nad dæmdum uær fyr nefndan sira stein logliga fyrir kalladan hier j dag. þui underlagit uar suarit af þeim prestum er þar uoro hia. Gn j fyrstri grein er biskupen kærdi til sira steiñs at hann uilldi eigi brefit lesa sem adr er skrifat þa dæmdum uær sagdan sira steiñ skylldugan at sueria setareid hier j dag fyrir biskupiñ at hann hefdi ecki þat giort j trastz eda hugmod uid heilaga kirkiu eda biskupen eda fyrir aungua ohlydne adra ok ei helldur j kærleika uit adra menn. felldz honum þesse eidur þa dæmdum uær hann fallin j bann epter þui sem brefit ut uisar. þat er hann atte yfer greindum jone egd at lesa en holadomkirkiu j sitt fullrette xxx marcka. j anare grein kærdi fyr sagdur biskup olaf til fyr nefndz sira steiñs. at hann hefdi gefit sitt eignar vmbod sidan hann fell j sockina einare biornssyne sem hann sialfur medkennitz uiliandi suo fyrra[1]) heilaga kirkiu sinum retti med fvllri þriosku. hugmottzordum. mottblastri ok conspiracione. þui dæmdum uær hann skylldugan at giallda heilagre holakirkiu .lx. marcka j sitt fullretti. ok af sialfu uerkino fallin j hæsta bann. j þridiu greiñ er adr nefndr biskup olaf kærdi til fyr sagdz sira steiñs ath hann hefde farit an orlofs j fullri þriosku ok ohlydne burt af biskupsdæminu ok lagt þær kirkiur songlausar ok þing þionustulaus er honum uoro skiput. þui dæmdum uær hann skylldugan ath lucka heilagre holakirkiu lx marcka ok hann j banne. en .iii. merkur fyrir huorn þingunaut er hann sette þionustulausan ok skriptarlausan. j fiordu greiñ er tit nefndr biskup olaf kærdi til þrat nefndz sira steiñs ath hann hefdi teckit guds likama j banne þa dæmdum uer sira stein[2]) skylldugan ath sueria eineide ath hann hefdi þat ei giort en fellzt honum sæ eidur gialldit[1]) sex merckur. Gn fyrir þat ath hann kom ei til prestastefnu sidan hann uar bod-

1) Svo. 2) steinns, frbr.

atur. þa dæmdum nier hann skylldugan at lucka .iij. merckur. j fimtn grein er opt nefndur sira steinn lysti þui ath hann skyldi burt af biskupsdæminu edr ut af landinu ef honum væri bodit hardara en honum þætti log til standa. þui dæmdum uær sira steiñ skylldugan at setia uissa borguñ fyrir sig elligar sueria fullan bockareid ath hann skule blifua med mack ok hlyd(n)i hier j bisknpsdæminu. En ef hann ei þetta uill þa dæmdnm uær hann bisknpinum til uarduejslu ok nerndar til þes at hann helldur sina hlydne. En fyrir þat forþrott er hann sagditz ei biskup(s)ins bref lesa skula[1]) hiedan j fra þa dæmdnm uær af honum .xv. merckur biskupinum j sitt fullretti. ok tit nefndan sira steiñ skylldugan ath aacka[1]) taka lausn ok skript fyrir sin brott epter biskups rade. skulu þessir allir peningar ok seckter lukazt ath næstum fardognm biskupinum edr hans logligum umbodsmanne ath heimele sira steiñs j hunauatzþingi.

Ok til sanenda hier um setium uær fyr skrifader prestar uor incigli fyrir þetta domsbref er giort var j sama stad ok are en dege sidar en fyr seger.[2])

---

636. 17. Nóvember 1490. á Þverá.

Sveinn bóndi Sumarliðason fær Jóni Finnbogasyni að gjöf til fullrar eignar jörðina Skáldalæk í Svarfaðardal, og gerir það með samþykki Guðríðar Finnbogadóttur konu sinnar.

AM. Fasc. XXIX, 18, frumrit á skinni. Innsiglin eru bæði fyrir bréfinu. — Apogr. 3325.

vm skalldalæk i svarb(ad)ardal[3]).

Þat giorum vit þordr atlason og sigmundr magnusson godum monnum viturligt med þessu okru· brefi at þar voru uit j hia saum ok heyrdum a. at sueinn bondi sumarlidason gaf og fieck joni finbogasyni med handabandi til fullrar eignar jordina skalldalęk er liggr j valla kirkin sokn j

---

[1]) Svo. [2]) þ. e. 30. Okt. [3]) Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

suarbadardal med aullum þeim gognum ok giędum sem greindri jordu skalldalęk hefer fylgt at fornu ok nyu ok sueirn hafdi fremzt eigandi at ordit. skylldi jon hallda til laga greindri jordu en sueirn suara laga riptingum. War þessi giof og giorningr gior med radi og fullu samþycki gudridar finnbogadottur eiginkonu fyrnefnz sueins sumarlidasonar. skylld(i) jon taka at sier jordina at nęstum fardogum. Og til sanninda hier um settu nid fyr greinder menn ockur jnsigli fyrir þetta bref skrifat a þuera j laxardal midkudagin nęsta fyrir ceciliu messo a þi ari sem þessi giorningr for fram. anno. domini. m.° cd.° nonogessimo.

---

637 27. Nóvember 1490.

Gísli Filippusson selr Einari Þórólfssyni jörðina Oddastaði í Kolbeinsstaða þingum fyrir þrettán hundruð í friðvirtum peningum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns hâyfirdómara Pétrssonar, í 4to, bl. 126b—127a, nú í Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giornm vid Jon Ellingsson og Asmundur Jonsson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu brefe Anno 1490 a Laugardagin næstañ epter mactacio[1]) sanctæ Mariæ[2]) sáum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Gijsla philippussonar af einne alfu enn Einarz Þorolfssonar af annare. ad so fyrir skildu ad Gijsle philippusson selldi greindum Einare Þorolfssyne Jordina alla Oddastade er liggur j Kolbeinsstadakirkiusochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýiu og adurgreindur Gijsle vard framast eigandi ad ordinn eptter logum. giefur fyrrnefndur Einar Þorolfsson xiijc j ollum frijdvirttum peningum. skilldi opttnefndur Einar ad sier taka Jordina. og oll loglig rad á eiga.

[1]) Svo. [2]) Eyða fyrir nafninu í handr.

Jtem skilldi þrattnefndur Gijsle suara lagariptingum enn Thittnefndur Einar hallda til laga.
og til sanninda hier vm̄ et cetera.

---

638. 1490. á Hrafnagili.
26. Apríl 1492. á Hólum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um alla þá, er gera hjúskap í meinbugum.

AM. Fasc. XXIX, 19, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — Apogr. 3306.

Domur um̄ meinbuge.[1]

Þath giorum uær einar benedictsson. magnus ionsson. olafur ingemundarsson. gudmundur ionsson. olafur þorgeirrsson. stigur iṅgemundarson. gudmundur ionsson. þorbiorṅ helgason. ellendur broddason. gotskalk nikulasson. eirekur sigmundzsson. jon palsson prestar holabiskupsdæmiss godum monnum uiturligt ath sub anno gracie ꝏ⁰ cd⁰ xc⁰ a hrafnagile i eyiafirde uorum uærr j dom nefṅder af uirduligum herra biskupi olafi. ath dæma ok skoda huat oss litizst laugligt um alla þa menn sem sinn hiuskap uillde saman binda edur saman hefde bundit ok rycktader ẏrdi þar epter um meinbugi ok af heilagrar kirkiu ualldi asakader ok eigi uilldu sialfer epter leita huat hindra mætte laugliga þeirra hiuskap. þui at guds ṅafṅe til kolludu dæmdum uer ok samþẏcktum aller fẏr nefṅder prestar med samþẏcke fullu ok laugligu vorss uirduligs herra biskups olafss ath aller þeir menn sem sinn hiuskap ok laugligt hioṅabaṅd uilia ath laugum saman binda eda hafa saman bundit. skylldu uera ath laugum skẏllduɡ(er) prof ok uitni sialfer fa ok up bera fyrir kirkiunnar formanni ath þeirra hiuskaparbaṅd mege ath laugum giorazt edur ath laugum skiliazt. Ok til sanneṅda hier um settum vær fẏrṅefnder prestar

---

[1]) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

uor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar a holum j hialltadal fimtudagin j pascka uiku. anno domini m^{o} cd^{o} xc^{o} secundo.

---

639. [1490]. á Helgafelli.

Magnús Guðmundsson gefr með sér og Guðnýju (Guðrúnu) Árnadóttur konu sinni í prófentu klaustrinn á Helgafelli jörðina Borgarholt í Biskupstungum og mikið lausafé að auk.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, í 4to, bl. 131, nú í Landsskjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ártalslaust ágrip þessa bréfs er í AM. 252 4to bls. 47; AM. 430 4to bls. 6; AM. Apogr. 1602; Landsbókas. 108, 4to bls. 34. Ártal bréfsins er hér sett að ágizkan.

Giafabref fyrer Borgarhollte.

Jn nomine Domini Amen.

var so fellt[1]) kanp og giorningur giordur á millum þeirra herra Halldorz Abota a Helgafelle med samþycke allra conventtubrædra greinds klansturz og Magnusar gudmundssonar og Gudnyar[2]) Arnadottur konn hanz ad greindnr magnus gefur klaustrinu j profenttu med sier og gudrunu[2]) konu sinne Jordina alla Borgarholltt er liggur j austare Biskupz Tungu j Tungu kirkin sochn fyrir xvjc med ollum þeim gognum og giædum er greindre Jordu fylger og fyllgtt hefur ad fornu og nyiu. og þau vrdu fremst eigandi ad og þar til xx malnytu kugilldi og xxiiijc j ollum fridum og frijdvirttum peningum. Hier j mot skilde magnus sier og konu sinne æfinligañ kost og framfære a klanstrinu so leinge sem þau lijfa. epter þui sem þar ero dandemenn halldner adrer sem þangat hafa gefist a sijnar profentur. og þar til xx vod huort þeirra a huoriu áre. skulu þau hafa sæng og kistu til klaustursinz og skal klaustrid eignast huortueggia epter þeirra dag. so skulu þau hafa skiæde sem (þeim) þarfnast. af klaustrinu. þau skulu og meiga

---

[1]) sellt (!) hdr. [2]) Svo; „Gudrun", stendr og í ágripum bréfsins.

lata giora sier frialsliga hws og so hafa konu til þionustu vid sig ad sialfs sijnz kost. Lofade Magnus ad suara Rifftingum á Jordunne Borgarhollte. enn klaustursinz formenn hallda til laga. skilldi og Magnus þa þegar setiast j profenttuna beggia þeirra vegna. enn klaustrid Eignast peningana.

for þetta kaup (fram) j skálastofunne a Helgafelle et cetera.

---

640. 1490. á Felli í Kollafirði.

Tveir menn vídímera úrskurð Þorsteins Eyjólfssonar lögmanns um landamerki Hróbergs og Víðivalla frá 1398, Dipl. Isl. III, Nr. 524.

Pappírsafskript í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar með hendi Þórðar kammeráðs Guðmundssonar.

Þad medkennunst vid Oddur Petursson og Andres Gudmundsson. ad vid höfum sied og yferlesid so látandi Bref med heilu og óskôddudu Jnnsigli þorsteins lögmanns sem her fyrer ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier um setium vid okkar Jnncigli fyrer þetta vitnisburdar Brief skrifad á Felle j Kollafyrde arum epter Gudz Burd MCCCC og ix tyger ár.

---

641. [um 1490].

Skjalaforsagnir þrjár, er Gunnar prestr Jónsson í Goðdölum og prófastr (í Skagafirði) hefir haft fyrir sér.

AM. 241B. Fol. VII, eitt skinnblað í 8vo eða litlu 4to, án efa með hendi Gunnars prests.

I

Þui med tilkallædre guds næd seiger[1]) ek ꝁ prestur ionsson.

j fyrstu grein stefnuna laugliga ok þrattnefndan ꝁ rettliga firir kælladæn.

j æнn(a)re grein med fvllu doms æthkvæde ykr ꝁꝁ son ok ꝁꝁ lavglig hion[2]) vera ok uerit hæfæ ællæ timæ sidæn þit lagvt saman likamligæ suo framt sem ei meinæ guds logh.

Var þesse min domur gior ok in skriptis fram borin æ ꝁꝁ dægin firir ꝁ mer j domsæte sitiænde morgum godum monnum nærverondum ok samþyckivndvm ykkur bæ(dum) logliga firir kollodum ꝁ ok ꝁ.

II

Sæker þess ꝁ ꝁ ath þat var suarid æ stefnu fyrir mer gunnari prest jon(ssyne) profast af tueiimur skilrikum vottum æth ꝁꝁ kendiz med sialfs sins eiginligre vidvrkeniñgu æ(th) þu ꝁ hafder leigit hia ser likamliga ein tima annan (ok) þridia tima en þær eru æd odrum manne ok þridia ꝁ ꝁ ok ꝁ sem þu adur nefndur hefer leigit fra sysk(i)num jafn farit æth telia þui j gv(d)s nafne amen dæmer ek gvnnar prestur jons(son) profastur þik ꝁꝁ skylldugan at sueria fyrir lyretareid at þu hafer ekki likamlig(t) sambland ath uid ꝁꝁ þat barngetnadur megi af uerda ne guds rette raskad svo framt sem þu ert til fer. var þessi min domor gior ok in skriptis fram borin mer j domsæte sitiande æt ꝁꝁ ok ꝁꝁ morgum godum monnum hiæ verundum ok samþykivndum ꝁꝁ logliga fyrir kollvdvm.

III.

Jn nomine domini amen.

Saker þess ꝁꝁ æth þat uar svarit æ stefnu fyrir mer

---

[1]) „dæmer“ skrifað yfir „seiger“ í hdr. [2]) tviskr.

gunnare prest jonssyne profast af tueimur skilr(i)kum votum huerer suo heita ꟗꟗ ok ꟗꟗ huerer þat soru med fullum eide æth þu ꟗ ꟗ ok ꟗꟗ keyptu med handabande hivskaparkaupe ykkar j millum fyr nefnd ꟗ gaf fullt jayrdo til eiginorz med þig ꟗꟗ ok uiliug var hun j handabande þui ath til kalladre heilags anda nad ok þui proui sem kom fyrir mik. dæmer ek gvnnar prestur ionson profastur ykkvr lavglig hion vera ok verit hafa ꟗꟗ ok ꟗꟗ suo framt sem guds laug gang(a) eigi j mote. Var þesse m(inn) d(omur) g(ior) ok inskrip(ti)s fram borinn ꟗ ok ꟗ mer j domsæte s(itiande) morgum g(odum) monnum hiaa verundum ok samþykiandum ykkur bædum l(ogliga) fyrir k(olludum) ꟗꟗ ok ꟗꟗ.

---

642. [um 1490].

Reikningr kirkjunnar á Melum i Melasveit.

AMagn. Apogr. Nr. 2213 „skrifad epter gömlu kalfskinnsblade med gamalle skrift (hier um de anno 1490) er mier liedi 1711 in Junio Vigfus Vigfusson (Þordarsonar, Bödvarssonar prestz i Reykhollte) buande á Hurdarbaki i Reykholltz Reykiadal, og eigandi þeirrar iardar. Nedan fyrer þessu Documente er skrifad a kalfskinns bladed med annare hende nokkru nyrre Landamerkiasskial mille Hurdarbaks og Deilldartungu sem eg hefe vidimera lated“. (AM.).

eodem anno

tivndargiord jnguelldar asgavtzdottur af kirkivpeningvm þria tigi hvndrada.

eodem anno

sunnvdagen enn næsta fyrer barnabasmessu vorv talder peningar heima j melvm attatige hvndrada med kvgilldum a leigvstödvm. hier at avk vorv vegnar xij merkur silfurs med skrvdvm . . . . . . hnopvm oc kopvm. hier at avk hvrdar . . . . jtem snælldubeinstader xxx^{c}. svlvnes sextan .c. oc allt fyrer golldit. jtem half leira þriatige hvndrada oc allt fyrer golldit.

---

643. 1490.

Afhending staðarins í Goðdölum, þegar síra Gunnar (Jónsson) tók við, en Þorsteinn Guðmundsson afhenti.

AM. Apogr. Nr. 3763, með hendi Árna Magnússonar „Ex pagina pergamena Templi Goddalensis, in Jslandia Boreali" (AM.). Sbr. Dipl. Isl, IV, Nr. 390.

Anno Domini ᚢ. cd. nonogessimo var svo mikit godz kirkiunnar i guddölum þa gunnar prestur tok vid enn þorsteinn gudmunzson afventi.

Jn primis skrin med helgum domum. krossar[1]) .ij. þridi litill. ᚢariu likneski. Niculas likneski. ᚢargretar likneski. tabulum og vida stockit. þar med brik med litlum kosti. messingarstekar .ij. iij. jarnstikur .ij. stolar. ij. kistur læstar. stockur olæstur. ᚢerkis leppur. glodarker. baxturiarn onyt. klukur .iiij.

Þetta i bokum. Grallari fra pascum og til aduentu. annar i kringum arit. de tempore bok at pislum og gudspiolum per annum. de sanctis bækur .ij. at pislum og gudspiolum per annum. Laga saungva skra. Lesbok de tempore til hvitasunnu: lesbok de sanctis per annum. orda. saungbok de sanctis a sumarit. saungbok tekr til ad niu vikna faustu de sanctis de tempore til paska. ᚢissale tekr til at niu vikna faustu til passionem. De tempore saungbok tekr til [at] adventu til niuvikna faustu. Aspiciensbok og hvergi nerri efter ordunne. Salltari. Niculas saga. og at auk .iiij. bækur og .xx. fanytar. kaleikr lestur med corporale .ij. messuklædi at aullu. þridiu messuklædi vond. brestur til handlin og linnda .ij. hoklar. annar med silki en annar med saraduk .ij. kapur vondar .ij. sloppar vonder .iij. vigsludukar .ij. bruner .iiij. alltarisklædi vond. fimta med lerept .iiij. merkr vax.

Tiund kirkiuhluti a þvi æri halfur fimtande eyrer.

Þetta i kvikfe .ıx. kyr. atian asaudar kugilldi og .iij. ær betur. tvævetrer sauder. xx. og .iiij. þrevetrer .vj. og .xl. veturgamler sauder. tvævett naut og veturgamallt og kalfar firir . . . v. kalfar og kista firir .c. hross firir .c.

1) skrossar, stóð á skinnblaðinu.

þetta i bnsgagne .iiij. og .xx. trog god og ill. xiiij. uppgiordarkerolld og .iiij. fautur .ij. strockar. var þetta allt firir c. atta fiordunga ketil og .ij. fiordunga ketil fyrer ij. c. atta kerold i iordu enn .ij. uppi firir .ij. c. ij sængur. onnur med saluns aklædi og reckinvod og hæginge[1]) enn aunnur med wll aklædi. og voru badar firir .c. fim tunnur skyrs firir c. xiij. fiordungar smiors firir .c.

---

644. 27. Janúar 1491. í Viðvík.

Dómr tuttugu og tveggja presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til Höskulds Árnasonar, að hann hefði svarið rangan bókareið með Bjarna Ólasyni vissvitandi og viljandi, að hann hefði sett sig óheyrilega og afskaplega inn í kirkjunnar vald og að hann hafi tekið ranglega guðs þjónustu í sex ár síðan hann sór bókareiðinn.

AM. Fasc. XXX, 1, frumritið á skinni. Af 22 innsiglum eru nú 17 fyrir bréfinu.

Domur Olafs Biskups um Hauskulld arnason.[2])

Þath giorum uær andres jonsson. ketil grimolfsson. olafur jngemundarson. jon þorualldsson. olafur jonsson. gudmundr ionsson. gottskalk niculasson. gunnar jonsson. magnus asgrimsson. geir vigfusson. are olafsson. biorn þorsteinsson. gudmundur kollason. magnus þorgrimsson gudolfur magnusson. eirikur sigmnndsson. jon ormsson. jon þorsteinsson. sigurdr jonsson. þorleifur jonsson. halluardur biarnason ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe. ath þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi þusund fiogr hundrud nivtiger ok eitt ar a fimtudagenn næstan epter pallsmessu um uetrinn j uiduik j uiduikursveit. uorum uær j dom nefnder af uorum uirdnligum herra ok andaligum fodr olafe med guds nad biskupe a holum. ath dæma um þa akiæru er biskup-

---

1) Þannig. 2) Utan á bréfinu með hendi frá frá 17. öld.

en kærdi til hanskolldar arnasonar. ath hann hefdi snarit rangan bokareid med biarna olasýne. nisuitande ok uiliandi. med þeim odrnm fleirum sockum. sem j stefnnnne standa. kom hauskolldr ecki. ok einge hans forsnarsmadr. ath snara fyrgreindnm sockum. krafdi þa biskupen optsinnis hauskolldar arnasonar [eda¹) hans umbodsmanz. en þar kom ecki suar j mote. uar þæ suarin stefñan. þui at til kalladre guds nad. dæmdum uær fyrnefnder prestar med fullu doms atkuædi stefñuna logliga ok hanskolld arnason logliga fyrir kalladan hier (j) dag ok skylldugan ath luka mork j stefnufall nema hann syne loglig forfaull at hann matte ecki koma. En fyrir þa fyrstu sock er j stefnune stod ath adr nefndr hauskolldr hafdi sett sig jn j kirkinnar ualld. sno oheyreliga ok afskapliga. ath hann dæmde fyrst peningana biarna olasonar kongdomsins uegna halfa fallna syslumanninum til hallz epter þeim dome sem tolf prestar hofdu dæmt adr halfa alla peninga biarna olasonar fallna under heilaga hola kirkiu. en ofan a þetta sor hann fullan bockareid med biarna olasyne at hann hefdi ecki leigit med randidi dottur sinne likamliga j motte þeirre lysing er hann kenditz fyrir biskupinnm ok prestunum. ok suarit uar ok dæmt af tuennum tylftum presta sem þar um gior þeirra domsbref nt uisa. uar þar ok snarit fyrir oss af einnm presti ath fyrnefndr hauskolldr hefdi medkendz ath hann hefdi suarit med biarna olasyne. Suo ok medkendizt hann sialfur heima a holum fyrir biskupinum ok morgum andrnm dandemonnum þetta ed sama. uiliande suo giora kirkiunar reitt.²) biskupin ok prestana omynduga.

Jtem j annare greiñ hefer hann tekit sex ar rangliga guds þionustu sidan hann sor rangan bockar eid. En sidan upp a iii ar. hefer hann sett sig sialfur nt af guds likama. ok hefer ecke uiliat til hlydne ganga fyrir margar biskupsins aminningar ok ei helldr uiliat taka lausn ok skript af biskupinum fyrir adrgreint meinsære. forsmaande suo ok fyrirlitande erchibiskupsins bref ok bodskap nm þetta mal.

---

¹) [ok eda, frbr. ²) Svo.

hefer hier j mote einge prof nie skilrik uitne tekin uerit af leikmonnum. suo ath biarna eda hauskollde mætte til bata koma nema helldr þuers j mote hafa þeir bædi dæmt ok suarit j mote uorum eidum ok domum. Stendur suo ok skrifat j kirkiunuar logum ath huor sa madr er hann uerdr ath sliku kunnur ok sannur ath þuilik ohæfuuerk giorer. sem fyr greiner åth setia sig jn j kirkiunnar ualld er fallin j et hæsta pafañs bann af sialfu uerkinu. Stendur ok suo skrifat j kristnum rett ath huorr kristenn madr sem suo mikil ohæfuuerk giorer ath hann setur sig ut af guds likama upp a iii ar samfleyt dryger heidindom. ok hefer fyrgiort huærium peninge fiar sins.

Þui fyrir allar þessar fyr skrifadar sacker ok bandzuerk dæmdum uær fyrskrifader prestar med fullu doms athkuædi opptnefndan hauskolld arnason fallen j et hæsta pafans bann ok fyrirgiort huorium peninge fiar sins bædi j fostu ok lausu uid hola domkirkiu. biskupen ok prestana ok tit nefndann hoskolld arnason eda hans umbodsman skylldugan ath luka alla þessa peninga ath næstum fardogum ath heyrdum dominum. biskupinum eda umbodsmanne heilagrar holakirkiu. ok þrattnefndan hoskolld skylldugan ath taka skript epter biskupsins rade. þar til ath hann fer til roms. bæde med fostum ok karinum. ok lausn til samneytis. jnnan halfsmanadar. ath heyrdum dominum.

Var þesse uor domur upp sagdur j sama stad. dag ok ar sem fyr seger. Nærueranda uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds (nad) biskupe a holum. samþyckiande med oss þenna uorn dom. morgum dandemonnum hiauerendum.

Ok til sanenda hier um settum uær aller fyr skrifader prestar uor incigle fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadaal. dege sidar en fyr skrifat stendur.[1])

---

[1]) 28. Janúar.

645. 4. Febrúar 1491. á Hólum.

Kaupmálabréf Þorgils Þorsteinssonar og Gnðrúnar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXX, 11, frumritið á skinni. Af 4 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3332.

Kaupmalabref Þorgils Þorsteinssonar og Gudrunar Jonsdotter.[1])

Jn nomine domini amen.

lystezt ok stadfestizt suo felldur kaupmale æ holum j hialltadal a brullaupsdege þorgils þorsteinssonar af annari halfu. en gudrun(ar) jonsdottur af annari. j fyrstu grein ath þau laugdu helmingarfelag med sier feingens[2]) fiar ok ofeingens. hier æ ofuan gaf huort audru fiordungsgiof sem leingur lifde. ok allar þær loggiafer sem þau mattu fremzt med langum gefa. voru þesser kaupuottar. ketill grimolfsson ok niculas þormodsson prestar holabiskupsdæmis. jon þordarson ok þormodur bergsson leickmen ok settu sin jncigli fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar æ holum j hialltadal fostudagen fyrstan j niu nikna fostu. þa er lidet uar fra hingatburd nors herra ihesu christi þusund fiogur hundrud nintiger ok eitt ar.

---

646. 7. Febrúar 1491. á Möðruvöllum.

Erlendr bóndi Erlendsson selr með samþykki Guðríðar Þorvarðsdóttur konu sinnar Árna Einarssyni jörðina Kambfell í Ytra-Djúpadals kirkjnsókn fyrir þrjátigi hundraða.

AM. Fasc. XXX, 10, frumritið á skinni. Af 4 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender thomas kolbeinsson ok ellendnr jonsson. jwar þorgrimsson. jon arnason kuediu guds ok sina kunnigt giorande þa lidit war fra hingathurd vors herra jhesu christi þushund. cccc. niutiger ok eitt ar manudaginn næsta epter

---

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) tvískrifað.

kyndilmessu vm veturin æ modruuollum j eyiafirde worvm uier j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna ellendz bonda ellenzsonar ok gudridar þoruardzdottur kuinnu hans af einne halfu enn arna einarssonar af annare ath suo fyrir skildu ath adur nefndur ellendur selldi fyr greindum arna einarssyne medur fullu upplage gudridar þoruardzdottur konu sinnar jordina kambfell er liggur j ytra diupadals kirkiusokn medur ollum þeim gognum og gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok tittnefndur ellendur ok gudridur kona hans urdu fremst eigande ath. hier j mote gaf adur nefndur arne þriatige hundrada med suodan fridleika. ellefu kyr ok sex asaudar kugillde .cc. j smiorum. c. j uadmalum. cccc. i gelldum nautum. cc. j gelldum saudum. hesta tuo fyrir fiogur hundrud. skyllde ellendur suara laga riptingu æ greindri jordu enn arne hallda til laga Ok til sannennda hier umm settum uier fyrskrifader menn vor jnsigle fyrir þetta bref giort j sama stad deige ok are sem fyr seger.

---

647. **14. Febrúar 1491.** **á Hólum.**

Tylftardómr klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kæru biskups til Odds Arnórssonar, að Oddr hefði höggvið Skeggja Oddsson biskupssvein ófæran í visitatione, að hann hefði hlaupið burt úr þjónustu biskups, að hann hefði hlaupið í kirkjudyrnar á Munkaþverá með spent „armbyrsti“ og pílu, að hann vildi höggva mann biskups í sömu visitatione á Bægisá og sló mat og öl á klæði biskups, að hann hefði gripið heingi sitt og kirkjunnar og ekki skilað aptr, að hann hefði bölvað biskupinum svo óheyrilega, að hann bað fjandann að eiga biskup og alla hans presta og enn fleira.

AM. Fasc. XXX, 2, frumritið á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 11 fyrir bréfinu. — Apogr. 3327.

Oddur skilldast ad giallda 60 Merkur til Hola[1]).

Þat giorum ver ketill grimolfsson Officialis Heilagrar

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld,

Hola Domkirkio fyrir nordan aűxnadallssheidi. Andres ionsson Radzmadur þess sama stadar. jon þornalldzsson. biorn þorsteinsson. olafur ionsson. gudmundnr ionsson. gudmundur kollasson. jon helgason. godskalk nicolasson. gndwlfur magnusson. eirikur sigmundzsson och ion ormsson prestar holabiskupsdæmiss godum monnnm vitnrligt med þesso voru brefni at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi Mcd niutiger ok eit ar manadagen i faustngang heima a domkirkionne (a) holum i hialtadal vorn ver i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum fodur olafui med gudz nad .bisknpi a holum at dæma vm þa akærn er biskupin kerdi til oddz arnorssonar med ollum þeim saukum er i þui brefui stod er biskupinn stemdi honum. þui ad tilkalladre gudz nad dæmdum ver fyrsagder xij prestar j fyrstu stefnona logliga þui hon var snarin fyrir oss af magnusi presti ionssyni med ollum þeim greinum sem þar vti stod och odd arnorsson logliga fyrir kalladan hier i dag och skylldugan at lnka mork i stefnnfall nema hann syni loglig forfanll at hann matti ecki koma. En fyrir þa fyrstu sank er i stefnnnne stod och biskupin kerde til oddz at hann hefdi haugguit sin suein skeggia oddzsson ofæran j sinne visitacione sno at bisknpin miste han burt vr sinne þionusto vppa ii manodn edur leingnr en baud aunguan annan man biskupinnm i stadin aptur i þionustnna. þui dæmdum ver odd arnorsson skylldugan at sue(r)ia settareid innan halfss manadar at heyrdum dominnm fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne at hann hefde ecki mannen ofæran haugguit. fellz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldugan at giallda biskupinum xv merkur i sitt fullretti en hola domkirkiu xxx marka i sinn rett. J annare grein stod suo i stefnunne at oddnr arnorsson hefdi hlaupit i burtt vr biskupsinss þionnstu med fullt forttrott och hugmod. dæmdum ver fyrir þessa sauk bisknpinum och kirkiunne ix merknr. Jtem i þridin grein gaf biskupin odde arnorssyni þa sauk i stefnnune at hann hefde hlanpit i kirkiudyrnar a mnnkaþneræ med spentt

armbyrste ok[1]) pilu a lagda och villde skiota men och var hamladur þar vt af. þessa adur greinda sauk dæmdum ver fyrgreinder xij prestar til næstn prestastefnn er bisknpin setur vnder fleire prestanna ransakan hnorsu ha sank þar verdur a dæmd. J fiordu grein stod suo i steffnnne at nefndur oddur arnorsson villde hauggua vorn man i saumu visitacione a bægissaa ock[1]) slo nidur och vppa oss maatt ock[1]) anl ock[1]) a vor kledi morgum dandimonnum nerverandnm ock[1]) vppa siandnm. fyrir þessa fyrskrifada sauk dæmdum ver optnefndan odd arnorsson skylldngan at sneria tylftareid fyrir bisknpinum edur hans vmbodzmanne innan halfss manadar at heyrdum dominnm at hann hafui eigi þetta giortt. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver biskupinnm xxx marka rett fyrir þat er hann feck þenna hugmod i sinne visitacione en adrar xxx merkur i sitt fullretti fyrir þa forsman och suinirdingh er slegitt var nidur hanss eigit bord ock[1]) huorttueggia matnr och dryckur vpp a hanss kledi i hanss riettre maltid och holadomkirkin lx marka i sitt fullretti och titnefndan odd arnorsson fallin i bann af sialfuu verkinu och skylldugan at taka skript ok lansn heima a holnm af bisknpinum innan halfs manadar at heyrdnm dominnm. J fimtu grein gaf bisknpin þa sauk i stefnunne odde arnorssyni at hann hefdi gripit hengi sitt och kirkiunnar sidan hann leet heimta þat aptur och echi feingit. en þni dæmdum ver epter þui sem kristin rettur seiger biskupinum xxx marka i sitt fullretti och titnefndan odd skylldugan at skila aptur heingino þui hino sama vnder sinn bokareid innan halfs manadar at heyrdum dominum och skylldugan at taka lausn ok skript sem fyr seiger. J settu grein stemdi biskupin fyr nefndum oddi arnorssyni fyrir þa sauk at hann hefdi boluad honum a modrvnollnm i hanrgardall med suo oheyrilego ordtaki at hann bad fiandan eiga bisknpin oc[1]) alla hanss presta. handfeste ein prestur biskupinnm bokareid at hann hefdi heyrtt vppa þetta och at snðrdum þessum eidnm dæmdum

---

[1]) Svo hér; annars: och.

ver biskupinum xv merkur i sitt fullretti en ollum prestum i biskupssdæminu huerium fyrir sig sitt fullretti epter þui sem huer er mannadur til en hola domkirkiu xxx marka i sitt fullretti. J siaundu grein stod suo i stefnunne at sira gudmundur ionsson kerde fyrir biskupinum at oddur arnorsson hefdi verit i radum med sigride modur sinne þa gripner haufdu verit peningar hanss fra holum. hefer hann þa alldre aptur feingit sidan. ero þau likende hier til at hon lyste fyrir ij monnum at hvn hefdi kledit af sier tekit. þui dæmdum ver titnefndan odd skylldűgan at sueria settareid innan halfsmanadar at heyrdum dominum fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne med þeim eidamonnum er þeir til nefna med honum at hann hefdi (i) aungwm radum hier vm verit ath peningarner voro tekner. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldűgan at leggia aptur suo myckla peninga sem hann hefuer i burt haft och fallin i bann af sialfu verkinu och skylldugan at taka skrift och lausn innan halfsmanadar at heyrdum dominum af biskupinum och skylldugan at giallda sira gudmundi ionssyni xii merkur i sitt fullretti en xxx marka biskupinum ock kirkiunne i sitt fullretti en fyrir (þa) sauk er sira magnus ionsson kerdi fyrir biskupinum at optnefndur oddur arnorsson hefdi taksett sig och byrt sig i husi och stadit fyrir framan dyrnar med nakit suerd och handzska och suikit sig suo i trygdum at hann let sækia hann fyrst til konu sinnar siwkrar en ofan a þat skipade hann þessare savmu kono och modur sinne at standa i dvronum och byrgia hann suo at hann kemistz ecki i burt. lyste och fyrnefndur oddur at hann skyllde þar bida til þess er vti vęre stefnudagurin ok sagdizt þetta giora i fullt fortrott och hugarmot vid biskupin och epter þat tok hann burt stefnubrefit med biskupsinss incigle af af prestinum. hafdi presturin vpp a sier gudz likama i þenna sama tima och hlifdi honum þat ecki. Sor och fyrnefndur sira magnus fyrir oss at han var þar naudigur taksettur och vard at leggia af brefit þui hann komstz ecki i burtu ellegar. þui fyrir þenna fyrsagdan ogiorningh

oddz arnorssonar er hann giordi prestenum med gudz likama och i naudgan brefsinss burt tauku dæmdum ver fyrskrifader prestar titnefndan odd arnorsson fallin i hæsta bann af sialfuu verkinu och skylldugan at taka lausn och skrift af biskupinum innan halfsmanadar at heyrdum dominum en sira magnusi xij merkur i fullretti epter kirkiunne a wollum en adrar xij merkur fyrir þat at hann hafdi gudz likama vppa sier och var taksettur med honum och for i kirkiunnar naudsyn och ærendi epter sinne skylldu. en biskupinum xxx marka fyrir bref sitt och þreingingh prestzinss. en hola domkirkiu sextige marka. skulu þessir allir peningar och sakeyrir lukazst at nestum fardogum heim at domkirkiunne (a) holum biskupinum i hand edur hanss vmbodzmanne.

Och till sannenda hier vm settum ver fyrnefnder xij prestar vor insigle fyrir þetta domssbref skrifuat i sama stad och are. deigi sidar en fyr seiger.

---

648. 30. Marts 1491. á Stafafelli.

Andrés prestr Árnason fær Ögmundi presti Andréssyni gangandi fé nokkurt, er bréfið greinir, fyrir þann kostnað, er séra Ögmundr hafði fyrir honum nær Jónsmessna á milli karlægum.

Bisk. Skalh. XVII, 23 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2366 „accurate". „Innsiglen hanga 2. vid brefed" (AM.).

Þath gerum vit gisle jonsson ogh sıȷgurdr markusson godum monnum vitanlegt med þessu ockru opnu brefi ath vith vorum j hia sæum ogh heyrdum æ ord ogh handaband þessara manna sera ǫgmundar andressonar af einne alfu enn sera andresar arnasonar af anare alfu ath suo firir skildu ath fyr nefndr sera andres fieck adrnefndum sera ǫgmundi andressyni til fullrar eignar tuð hross. med fylum ogh þriar ær med lǫmbum ogh tuo saude tuævetra firir

þann kostnad sem fyrskrifadr sera ogmundr hafde boreth firir þratt nefndum sera andresi vpp æ þann tima sem hann hiellt hann karlægan sem var vpp fra jonsmesso baptiste ogh framan til sunnudægsens næsta firir jonsmessu baptiste annath æreth næsta epter komanda. Ogh til sannenda hier vm settum vit fyrnefnder menn ockr jnsigle firir þetta bref skrifath æ stæfafelli j lone miduikudagen j helgu viku anno. domini. m. cd°. nonagessimo primo.

---

649. 13. April 1491. á Hólum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kæru biskups til Helga Ásgrímssonar daglegs sveins síns, að hann hefði ekki viljað ríða norðr með öðrum sínum sveinum með séra Nikulási Vilhjálmssyni að lesa dóm yfir Oddi Arnórssyni.

AM. Fasc. XXX, 3, frumritið á skinni. Af 12 innsiglum eru 9 fyrir bréfinu, sum brákuð. — Apogr. 3328.

60 merkur dæmdar thil Hola[1]).

Þath giorum uær andres jonsson radzman heilagrar holakirkiu. gudmundur jonsson. olafur jonsson. gotskalk niculasson. gudmundur kollason. biorn þorsteinsson. jon helgason. gudolfur magnusson. sigurdr jonsson. jon ormsson. ok eirikur sigmundzsson prestar ok magnus halldorsson messudiakn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa er lidet uar fra hingat burd uors herra ihesu christi þusund fiogr hundrud niutiger. ok eitt ar. heima a holum j hialltadal miduikudagen næstan epter paskauiku uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe med guds nad biskupe ath holum ath dæma um þa akæru er biskupen kærdi til helga asgrimssonar sins dagligs sueins ath nefndur helge hefdi ecke uiliat rida nordr

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

med odrum sueinum biskup(s)ins med sira niculase uilhialmssyne er lesa atte dom yfer odde arnorssyne kirkiunnar uegna ok biskup(s)ins.. suo ath greindur sira niculas skilde[1]) oforsmadur uera fyrir fyr nefndum odde ok hans fulgerum. en þratt nefndur helge sat heima ok uilldi ecki fara. epter biskup(s)ins skipan. en uar hans logradin sueinn forsmaande suo kirkiunar reitt[1]) ok biskup(s)ins skipan. ok suo riofit[1]) sina lofan. ok þionustu med biskupin. Suo ok ei sidur uar þar suarit fyrir oss fyr nefndum prestum at greindur helge hefdi uerit stefndur j sama stad. ok dag fyrir fyrnefnda sok. ok þær fleire saker sem biskupinn matte þar med logum til hans tala. soro þenna eid tueir prestar. þui ath til kalladre guds nad dæmdum uer j fyrstu stefnuna logliga ok tit nefndan helga þar rettliga fyrir kalladan. Nu saker þess ath greindr helge kom eigi j sagdan stad ok dag. ok einge hans logligr forsuarsmadur. En biskupin beiditz hans þar ok krafde. þui dæmdum uær mork j stefnufall. en heilagre holadomkirkiu .lx. marka j si t fullretti. ok xxx marka biskupinum j sinn rett. Suo ok ei sidur kærdi biskupin þar til hans ath hann hefdi farit j burt ur hans þionustu an hans orlofue. þui dæmdum uær æ þessare sok kirkiunne. .xxx. marka j sinn rett. en biskupinum .xv. merkur j sin rett. En firir saker þriozku ok ohlydne uid heilaga kirkiu. ok biskupen dæmdum uær fyr greinder prestar opt nefndan helga asgrimsson fallen j bann ok skulldugan ath taka lausn ok skript af biskupinum. epter þui sem kirkiunnar log utuisa. Skulu þessir peningar gialldazst aller ath næstum fardogum heima ath holum. biskupinum eda hans logligum umbodsmanne. en ef greindur helge heyrer ei domen fyrir næstu fardaga. þa gialldi hann alla þessa peninga jnnan fiortan natta ath heyrdum dominum. þar sem biskupinum likar eda hans umbodsmanne. Ok til sannenda hierum settum uær fyrskrifader prestar uor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat uar æ holum j hialltadaal æ sama dege ok are sem fyr seger.

---

1) Svo.

650. 24. Apríl 1491. í Haga.

Vitnisburðr Gísla Filippussonar um eignalýsing Vigfúsar Bjarnarsonar, þá er hann reið til að biðja Steinnnar Gunnarsdóttur.

Bisk. Skalh. XVII, 24, frumrit á skinnl. — AM. Apogr. 2367 „accurate". „innsigled er i burtu" (AM.). „Hönden a originalnum af þessu brefe, og a kaupmalabrefe bardar Jonssonar og Gudrunar Halldorsdotter daterudu Ytrafelli a Medalfellzströnd, laugardagenn epter krossmesso 1470. eru so likar, ad þad er annadhvert hins sama, eda og sá sidare skrifarenn hefur plus qvam sollicité imiterad hönd þess fyrra. Hönden á brefi sira Jons Halldorssonar um Saurbæiarkirkiu á Raudasande er og med þessare sömu hendi (so mikid sem dæmast kann). Daterad M. CCCC. og tiutiger. liggia þesse 2 bref i Skalhollte, medal stolsens brefa" (AM.).

Þat giore eg gisle filippusson godum monnum kvnnigt med þessu minv opnv brefe at vigfus biarnason lyste þui firir mier heima j haga. þa hann reid til at bidia steinvnar gunarsdottur at hann ætte aungna peninga ok aungua telde hann sier. vtan medaldal j durafirde ok þar til fiögur kugillde. enn alla penninga adra þa sem hann hafde at hallda kuika ok dauda fasta ok lausa lyste hann eign barna sinna jons ok gudrunar er hann hafde att vid eigin kuinnu sinne kristrunu heitinne ormsdottur. sagdiz greindur vigfus huorke vilia firirgiora nie firirmæla þeim peningum j huad sem hann kynne at falla. suo ok lyste adur greindur vigfus þessu sudur j tungu j huams sneit. þa hann keyp(t)e nefnda steinunne ok talde sier þa aungua peninga adra. enn fyrr nefndan medaldal ok þar til fiogur kugillde. enn alla adra peninga þa sem hann hefde at hallda lyste hann eign fyr nefndra barna sinna. Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle firir þetta vitnesburdarbref skrifad j haga æ bardastrond sunnudaginn næsta epter jons messu holabiskups þa er lidit uar fra hingadburd vors herra jhesu christi. þusund. fiogur hundrut niutiger ok eitt aar.

651. 4. Maí 1491. á Víðivöllum.

Tveggja tylfta dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu um óhlýðni séra Guðmundar Skúlasonar við biskup.

AM. Fasc. XXX, 4, frumritið á skinni. Af 24 innsiglum er nú 21 fyrir bréfinu. — Apogr. 3328. — Fasc. XXX, 5, afskript eða uppkast sama bréfs á skinni og samtíða. — Apogr. 3330.

Um ohlydne presta vid sinn biskup.[1])

Þat giorum uær ketil grimolfsson officialis heilagrar holakirkiu fyrir nordan oxnadalsheide. andress ionsson radzmadur þess sama stadar. einar benedicsson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. jon þorualldsson. olafur jngemundarson. niculas þormodsson. arne halldsson. þorstein gudmundsson. stigur jngemundarson. gunnar jonsson. geir uigfusson. þordur jngemundar(son). gudmundur ionsson. olafur þorgeirsson. olafur klængsson. are olafsson. biorn þorsteinsson. gudmundur jonsson. þorlakur þorgeirsson. kær jonsson. jon olafsson. ok ellendur broddason godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe at sub anno gracie ↀ° cd° xc° primo æ uideuollum j skagafirdi a prestastefnu rettri a miduikudagen næstan epter krossmesso a uorit uorum uær j dom nefnder af uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds nad biskupe æ holum. at dæma um þa akæru er nefndur biskup olaf kærdi til sira gudmundar skulasonar. ath hann hefdi j fullri ohlydne setit suo iij ar samfleyt ath hann uilldi ekki koma til prestastefnu. ok uar þo prestastefñubref lesit æ hans heimele. suo latanda at hann skilldi[2]) koma æ prestastefñu sem logliga stefndur. Nu saker þess. ath þat uar suarit a prestastefñunne af messudiaknanum sem brefit bar. ath hann hefdi lesit prestastefnu brefit heima a mel upp a .ij. ar. dande monnum næruerondum. suo ok uar suarit af tueimur prestum þar a prestastefnunne. ath gudmundur skulason. hefdi ecki komit upp a iij ar j fyr sagda prestastefñu. þui ath til kalladri

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) Svo.

guds nad. dæmdum uær fyrskrifader prestar opt nefndan gudmund prest skulason logliga fyrir kalladan. epter þui sem prestastefnu brefit utuisar. en fyrir þessa fyrsagda ohlydne. ath hann forsomade biskup(s)ins bref ok bodskap þa dæmdum uær sira gudmund skulason hafa brotit af sier sinn messusaung ok stad ok biskupin skylldugan ath lata rida til mels strakzst nu epter prestastefnuna ok lata lesa þar domen upp æ .iij. re(i)sur. ok beidazst þar sira gudmundar skulasonar eda hans logligs umbodsmanz ath syna loglig forfaull med suordum eidum ath hann mate ecki koma upp a þesse aull ar. en koma þau ecki fram. þa dæmdum uær biskupin skylldugan ath taka ath sier stadin ok stadarins peninga ath næstum fardogum. suo ok hefer fyrnefndur sira gudmundur skulason[1]) ecke uiliad taka uid biskupinum j hans rettri uisitacione upp a ij ar ok aunguan reikningskap honum giora uilia(d). helldur hlaupit j burt j fullri þrausku[2]) ok ohlydne. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref med samþycke uors nadugs herra ok uirduligs fodurs olafue[3]) med guds nad biskups æ holum. abbota asgrims æ þingeyrum ok jons abbota a munkaþueræ ok allra æunara presta er þa uoro a prestastefnu. er samþucktu med oss þenna uorn dom skrifadan j sama stad deige ok are sem fyr seger.

---

652. 9. Maí eða 19. September 1491. á Desjarmýri.

Vitnisburðr Páls prests Grímssonar um torfskurð frá Valþjófsstað í Skriðu jörð í Fljótsdal.

AM. Apogr. 4431 „Epter Transscripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad Transscriptum XI Skriðuklausturs pergaments brefa, giort þann

---

[1]) hér stendr „hefer" í frumritinu, og er það ofritað. [2]) Svo. [3]) Svo.

17. Septembris 1697". „þesse vitnisburdur er skrifadur a kalfskinn med gamla skrift og innsiglesleus".

Þad giore eg Páll prestur Grimsson godum monnum kunnigt med þessu minu brefe. at jeg sege upp æ min sannende. at eg var æ Valþiofstad j Fliotzdal .xviij. vetur eda .xviiij. heimilesfastur. og vissa eg ad skored var upp á .xx. hesta letorf hvert ær j Skridu jördu er liggur j Valþiofstadar kirkiusokn. og vissa eg engann ad finna. og engann heyrda eg ákiæra. at su jtala være kirkiunnar eign og stadarens á Valþiofstad. enn þar j mote[1]) kiæme lambarekstur j Tungurnar frá þeim bonda sem[2]) bygge á Skridu.

Og til sannenda hier um setta[3]) eg mitt Jnnsigle firir þetta bref. er skrifad var æ Desiarmyre j Borgarfirde. a mánudagenn næsta[4]) firir krossmessu. þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jehsu Christi Anno M. [CD[5]) lxxxx. primo.

---

653. 17. Maí 1491. í Heydölum.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 22, frumritið á skinni. — AM. Apogr. 2365 með hendi Árna sjálfs „ordriett". „Jnnsiglen eru fra brefenu". (AM.).

Þath giorum vid kodran jonsson ogh arnbiörn gudmundzson godum monnum vitanlegt ad vid höfum sied ogh yfer lesit ogh giörla skodat med heilum ogh oskoddum ogh hangöndum jnnsiglum suo latanda domsbref ord firir ord sem hier epter stendr skrifad. [Hér kemr dómr um Raufarberg frá 20. Aug. 1490, DI, VI, Nr. 628].

Ogh til sannenda hier vm settum vid fyr nefnder menn ockr jnsigle firir þetta transkriptarbref skrifath j heydolum þridiudagenn næsta firir huita sunnu. anno. domini. m.° cd.° nonagessimo primo.

---

[1]) mot, *b.* [2]) er *b.* [3]) sette, *a.* [4]) næstan, *a.* [5]) [D, *b.* „sed perperam" (AM.).

654. 27. Maí 1491. á Hólum.

Transsskriptarbréf.

AM. Fasc. XXVI, 15, frumtransskriptið á skinni með þrem innsiglum nokkuð bráknðum. — Apogr. 3286.

Þath giorum vær olafur jonsson gudmundur kollasson gudulfur magnvsson ok jon ormsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefe at uær hofvm sied ok ẏfer lesid bref med oskavddum hangandvm jnnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr bréf um Syðra-Holt i Svarfaðardal gert á Hólum 1. Marts 1481, DI, VI, Nr. 324].

ok til sannennda hier um settum uær fẏr nefnder prestar uor jnncigle fẏrir þetta transkriptarbref er skrifat var æ holum j hialtadal a faustudagin j huitasunno uiku. anno domini ↀ° cd° lxxxx° primo.

---

655. 1. Júní 1491. í Móskógum.

Vitnisburðr um landamerki Móskóga í Fljótum.

AM. Fasc. XXX, 7, frumritið á skinni, frá Haldóri sýslumanni Einarssyni. — Apogr. 311, afskr. staðfest 5. Dec. 1707 i Skálholti.

Þat ger[1]) ek þorsteinn markusson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi at þar uar ek j hia sa ok heyrd[1]) ek a at teitur prestur fin̄tzson let rída a landamerki milli mos ok moskoga þa han uar radzman holakirkiu en hafdi umbod yfir moskogum ok uoru þesser men þar vit gudmundur jonsson (er) þa bio a bakka. haldan hoskoltzson er bio a moi ok fleiri men adrer ok sogdvtz þesser fyrnefnder men hafa heyrt kollut ok halldin hafa verit landamerki milli adr greindra jarda vr lækiarosinum fyrir svnan gardin ok a snid vpp epter myrini ok j hamraendana þa er ofan ganga j fiallit. Ok til sanenda her vm setta ek mit jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref er skrifat var j

---

[1]) Svo.

moskogum j fliotum miduikvdagin næsta fyrir dyradag vm vorit þa lidit var fra bvrd krist(s) þvshvndravd fiogvr hundrud nivtigir ok eit.

---

656. 4. Júní 1491. á Hólum.

Sex prestar transskribera tvö bréf um Tjörn í Aðaldal.

Bisk. 3. Fol. bl. 97—99., skr. 1641—42. — Apogr. Nr. 27.

Þad giðrum vær Olaffur Jonsson. Gudmundur Kollason. Olafur Jngimundarson. Gudulfur Magnusson. Eyrŋkur Sigmundsson og Jon Ormsson prestar HolaByskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru Opnu Brefi ad vier hofum sied og yferlesid opin Bref med heilum og Oskauddum hangundum Jnsiglum. so latanda ord epter Ord sem hier seiger [Hér kemr a) bréf Gottskálks biskups, að hann tekr Ásgrim Jónsson fyrir prófentumann að Hólum með jörðinni Tjörn í Aðaldal 25. April 1456, DI, V, Nr. 127; b) bréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal frá 5. Mai 1397, DI, III, Nr. 514 og VI, Nr. 34 (betra)]. Og til sanninda hier vm setium wær fyrr nefnder prestar wor Jnsigle fyrer þessi Transskriftar Bref er skrifud voru a Holum j Hialltadal a Laugardaginn næsta epter festum corporis Christi. Anno Domini ꝏ⁰ cd⁰ lxxxx⁰. primo.

---

657. 25. Júní 1491. í Stafholti.

Bréf Odds prests Pétrssonar baccalaurei artium og officialis milli Hvítár i Borgarfirði og Hrútafjarðarár um staðarpeninga á Gilsbakka í Hvítársíðu.

Biskupsskjalasafn. Skalh. Fasc. XII, 5, frumrit á skinni nokkuð skemt af fúa. — AM. Apogr. 2446.

Þath Giore ek oddur prestur petursson backalarius arcium. godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefi. at þá er ek war officialis heilagrar skalholltz kirkiu j millum huitar j borgarfirdi ok hrutáfiardarár skalholltz

biskupsdæmis. kom ek til gilsbacka stadar j huitærsidu. j borgarfirdi. ok spurdi ek sira þorbiörn heitinn æmundason. at þui huersu mýkla eda hueria peninga. hann hefdi tekit þar med stadnum ok kirkinnni. Giordi hann mier suo felldann reikning sem hier stendur nu epter skrifadur. [Hér kemr staðarafhending á Gilsbakka frá 1463, Dipl. Isl. V, Nr. 352].

Hýgg ek at sira snorre helgasson hafi skrifat þennann maldaga þæ er hann war hia mier subdiakni. opinberadi ek þennan maldaga sialfur wm worit æ manudaginn j settu wiku sumars. á greindum gilsbacka stad. þá er ek afhenta adur nefndann gilsbacka stad sira oddi bergssýni. j wmbodi sira olafs oddzsonar officialis heilagrar skalholtzkirkiu. suo ok uændizt ek þessum maldaga j sidumula nn æ fimtudaginn er war firir greindum sira olafi oddzsýni officiali ok ödrum godum monnum leikum sem lærdum.

Ok til sanninda hier wm setta ek mitt jnsigli firir þetta mitt vitnisburdarbref skrifat j stafhollti j stafholltztungum. laugardaginn næsta epter natiuitatem beati johannis baptiste. anno domini m.° cd.° lxxxx.° primo.

---

658. 30. Júní 1491. á Öxarárþingi.

Alþingisdómr tólf manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Guttormr Ólafsson skyldi ferjandi til Noregs fyrir það mannslag, er hann hafði ófyrirsynju í hel slegið Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608.

Domur vm Guttorm Olafsson.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra Senda Hauskulldur Arnason. Magnns magnusson. Einar Arnason. Ben(e)dickt Magnusson. Jon Asgrimsson. Þorleifur Ormsson. Olafur halldorsson. Þorlakur Þorsteinsson. Þorlakur Þorkielsson. Jon Hrafnsson. Helgi Þorualldzson. og Eyuindur Gudmundzson kuediu Gudz og sijna kunnigt

giorandi. ad þa er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu Christi M. cccc. lxxxx og eitt Ar fimtudæginn næsta eptir pieturs messo og pals á almennilign Anxararþingi vorum vier j dom nefndir af ærligum manni Fimmboga Jonssyni laugmanni nordan og vestan á Jslandi ad skoda og dæma. hnort Guttormur Olafsson skylldi feriandi til Noregs til mins herra kongsins nada. fyrir þad mannslag sèm hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf Jndridason.

Nn sakir þess þad syndist þar laugliga fyrir oss ad greindnr Guttormnr Olafsson hafdi golldit þria hluti Bota. laugligum Erfinginm hins vegna kuittan fyrir tekid. enn Arnor Finnzson gieck j fulla Borgnn med handa Bandi ad giallda hinn fiorda part sem eptir stod þeim taka ætti sagdar vigs Bætur jnnañ manudar. sıjdan er hann kiæmi heim. ef eigi er(n) adnr allar golldnar. Þess annars ad greindur Guttormnr hafdi feingid full grid og æfinligañ frid vtan gridastada og jnañ fyrir sagt mannslag suo og eirnin golldit kongsdomsins vegna og laugliga kuittun fyrir tekid og [fielegañ[1]) dag feingid af[2]) kongs vmbodzmanni til mins herra kongsins nada. Og þui dæmum vier optskrifadañ mann Guttorm Olafsson laugliga feriandi. Jtem dæmdum vær hann og fridhelgañ fyrir huorium manni vm sagt mannslag vtan landz og jnnan. þar til sem hann kiemur fyrir mins herra kongsins nadir og myskunn sem hann vill á giora vm̄ hans skulld. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor Jnsigli fyrir þetta domsbref skrıjfad á sama stad og ari degi sidar enn fyrr seigir.

---

659. 1. Júlí 1491. á alþingi.

Samþykt tnttugu og fimm manna á alþingi, að forganngn Finnboga lögmanns Jónssonar, að biðja Hans konung um að skipa Einar Björnsson hirðstjóra yfir Ísland, því að þeir hafi sannfrétt lát Diðriks hirðstjóra Pínings.

[1]) [eyða í handritinu og hefir ekki orðið lesið í frumritinu um 1608. — [2]) eyða, þó nokkuru stærri en þessu orði svari; varla hefir þó getað staðið hér annað en þetta.

Advocates Library í Eidinaborg 64. 4to, (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770., og er þetta þó að eins langt ágrip bréfsins, en ekki þekkist það öðruvísi, enda virðist hér eingu efni vera úr því slept.

Um dauðafregn Didrichs Pinings 1491.

Finnboge Jonsson lògmadur nordan og vestan á Jslandi nefndir þessa menn i dom a alþingi 1491. fôstudaginn næstann efter Petursmessu og Páls. Pál Brandsson. Gudna Jónsson, Þorvard Erlendsson, Pál Jónsson sýslumenn, Sturlu Magnússon, Arnór Finnsson, Grím Pálsson, Salomon Einarsson, Jón Hrafnsson, Einar Árnason, Einar Brandsson, Snjólf Brandsson, Þorlák Gíslason, Helga Þorvaldsson, Höskuld Árnason, Höskuld Einarsson, Eyvind Gudmundsson, Finnboga Jónsson, Símon Pálsson, Jón Arngrímsson, Ingimund Finnsson lögréttumenn, Ormr Bjarnarson, Torfi Jónsson, Sigurdr Þorleifsson, Björn Gudnason, Gamalíel Þorleifsson. Þessir allir hafa frétt þad af útlenzkum mönnum, enskum og þýzkum, ad Didrik Píning, sem hér var fógeti settur af kongi Hans, sé daudr utanlands og segjast þeir trúa fréttinni. Þeir segja ad hinn yngri Didrik Pining, sem hér sé á landi og hafi umbod frænda síns hins eldra Pínings hafi eingva borgun né peninga ad bæta fyrir sig ef hann geri mônnum ei rétt, þar er þó sáttmáli í milli Noregs kongs og þeirra sem landid byggja og skattinum játudu, bjódi svo og ávísi, ad vær skulum hafa og halda lögmenn og lénsmenn íslenzka, og þó þá, sem þar til eru bornir og fullvedja eru ad bæta ef þeir taka rangliga, nema bændur samþykki annad. Þeir vilja blifa í allri hlýdni vid Hans kong, styrkja allan hans bodskap og brefvísara, hverja sem hann sendir hingad í land med hirdstjórn, enn af því nú sé hér einginn, sem kongsbréf hafi fyrir hirdstjórn né fógetadæmi, þá er allra þeirra bón med fullri audmýkt og gódvilja med samþykki alls almúgans úr nordr og vestr lögdæminu, ad Hans kongr med guds nád skipi þeim til hirdstjóra og hôfudsmanns jungkærann Einar Björnsson, enn aungvann annann, svo framt sem hinn eldri Didrik Pining sé daudr. Þeim virdist jungkæri Einar Björnsson í allan máta hér til vel fallinn fyrir sakir sinna slekta og burda og þeirra fríheita,

sem hans fadir Björn Þorleifsson hafdi af Kristjáni kongi födur Hans kongs, svo og fyrir sakir ríkdóms og höfdingskapar, spektar og sidsemdar þar hann hafi eingum gert né gera látid ofríki, svo þeir viti ad hann hafi í öllu verid kongi trúr og hollr, og svo vænta þeir hanu verdi í þessari kóngsins þjónustu, ef hans nád vill hann þar til skipa, og loksins setja þeir sín innsigli fyrir þetta bréf. datum ut supra.

---

660. 14. Júlí 1491. í Óslo.

Réttarbót Hans konungs handa Noregsríki, að einginn sé bastaðr eða bundinn saklaus, með öðru fleira, er bréfið greinir.

Gl. kgl. saml. 1154. Fol. bl. 91, skinnbók, og er þetta með hendi frá c. 1500. — Ny kgl. saml. 1642. 4to, bls. 329, skinnb., og er þetta skr. c. 1500. Réttarbót þessi er til í mörgum norskum handritum frá 16. öld, en hvenær Íslendingar hafa farið að taka hana upp í söfn sín, er óvist; hitt er víst, að Magnús Ketilsson, sem prentar réttarbótina í Lagasafni sínu I, 87—90, segir að hún finnist í „gömlum söfnum og dómabókum“ íslenzkum. Sbr. Landsb. 58. 8vo.

Wij hans med gudz nadh Norgis Danmarkis Vendes ok Gotha koning wtwaldh koning[1]) til swerghe hertugh j slesswick ok hertugh j[2]) holsten Stormarn ok ditmersken Greffwe vthi oldhenborgh oc delmenhorsth Gôrer alle witerligt adh wi med wore elskelighe Rodhe haffwe nw offwerweghet worth ok Norigis Rikess ok thess jnbyggeress bestha oc [bestand uppô[3]) thet adh jnghen skal olaggelighe[4]) twingess eller beskathess[5]) her effther thenne dagh Oc ther fore haffwe wi nadelighe wnth ok giiffwit alle wore [kære[6]) Wndhersaathe wti Norgis Rike tesse efftherscreffne rettebôther oc wilie adh [alle[6]) wore lagmen offwer alth worth Rike Norighe them swo strengheligne holdhe skulle Och ther effther alztingh[7]) rettelighe døme och ffore reth lagh [ath seighe[8]) swo wel offwer[9]) then rike som offwer then fatike. ffôsth wilie wij adh jnghen skal bastass[10]) eller bindess

[1]) b. v. 1642. [2]) vti 1642. [3]) [bestond paa 1642. [4]) alagunger 1642. [5]) beskattes 1642. [6]) [b. v. 1642. [7]) altingies 1642. [8]) [aff at sigie 1642, [9]) sl. 1642. [10]) bastees 1642.

vthen [han sigh[1]) lag[ligie] forbryther eller worder gripen met ferske gerninghe Oc [anklagess eller wppo klages[2]) fore the sacker som laghen vtwiser ath geldhe uppo liiff eller ære Hwo som her amoot gồr bồthe konungdomen xl lybskie mark Oc staa then som saa[3]) wordher gripen fulretthis effter xij manne dome.

Jtem hwo som [kommer for oss ok kerer[4]) sine retthe keremool oc bristh[5]) eller oc fore the dommere som wij til skicke met wore opne befalelse breff wilie wij oc[6]) ath then skal wora[7]) ther fore ofeigt[8]) obasteth ok obűndhen hwo som ther amot gồr eller gồrendis wordher bøtha oss xl libskie mark oc misthe sine len oc standhe then som swo[9]) aakerer fulretthis effther laghen med tolff manne dome. En[9]) komme nokre fore oss eller fore the domere som wij swo tilskickit haffwa met worth opne breff ok haffuer eij retthe keremaall Tha bøthe amoth then som han swo[9]) met oretthe uppa kerth haffuer effther laghen.

[Jtem hwo[10]) som forbrytther sine Jordher oc odhol effther laghen tha skűlle the falle til oss ok kronen ok eij til them[11]) som haffuer landh eller len aff oss.

Jtem[9]) hwilke domere som wij till skicke met wore opne breff ath sitthe dom ok rett hwem the tha steffne fore them sitther ther tha noker offuerhørighe ok wil ey lidhe steffningh[12]) oc eý bewiser siith laghlighe forfall fore domererne bøthe til oss fore hwar tiidh otthe ortwgher ok trettan mark och then som aakærer sinæ kosthaldh.

[Jtem hwo[13]) som feigdher[14]) eller offorretther offuer laghen nokon then som wore[15]) beskermelse breff[16]) haffuer tha bøthe ther fore som lagh wtwiser.

Jtem[17]) mynthen her wti Ricket skal ware [licka jaffn oc oc goth[18]) met mynthen wti danmark ok skal gaa her wti Ricket fore fyllesthe[19]) wthi alle købemol som j dan-

---

1) [at han siig 1642. 2) [audklaffues(!) eller paakæress 1642. 3) b. v. 1642. 4) [fore oss kærer 1642. 5) bryst 1642. 6) b. v. 1642. 7) ware 1642. 8) wfigdet 1642. 9) sl. 1642. 10) [Then 1642. 11) then 1642, 12) steffnænæ 1642. 13) [Then 1642. 14) figdær 1642. 15) wor 3642. 16) b. v. 1642. 17) sl. 1642, 18) [jeffngod 1642. 19) fyllista 1642.

mark ok skal dansk mynth ytess[1]) ok vtgyffwess oc gengz[2]) wora fore licke werdh her j Ricket licke som Norgis mynth oc tesslickess Norgis mynth skal ydhess oc gengze ware j danmark som dansk mynth. fintz ther nokon bristh nppo mynth tha wilie wij latha rethe offwer mynthemesteren som thet segh bør.

Datum jn ciuitate nostra asloensi Quinta feria jnfra octauam visitacionis Marie. Anno domini Mcd xc primo et cetera.

---

661. 20. Júlí 1491. í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Stephàni Jónssyni biskupi í Skálholti um fiskatíund til kirknanna í Vestmannaeyjnm.

AM. 232. 8vo 88b—89b, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar með hans eigiu hendi á árunum 1540—1548. — AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598 („Þessi domur finnzt j gomlu maldagabokinni j Skalhollti Anno 1598“).

Domnr nm [tinnd j[3]) Westmanneyinm.

Ollum monnnm sem þetta bref sia ednr heyra senda arni prestnr snæbiarnason. officialis heilagrar Schalholltzkirkiu. Signrdnr jonsson. audun þoruardzson. þornalldur snorrason. Narfe jonsson. þoruardur helgason. Gudmnndur olafsſſon. Eirekur signrdarson. Oddur bergson. arni jonsson. jon halldorsson og helgi jonsson. prestar. kuediu gudz og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie ꝏ⁰ cdⁿ. nonagesimo primo a þridiudaginn næsta firir Translacionem sancti thorlaci episcopi[4]) j Schalhollti Vornm uier j dom nefndir af wirduligum herra og andaligum faudur herra steffani med gudz nad biskup j schalhollti at dæma og skoda nm þa akiæru sem sira snorre helgason kiærdi til jons jonssonar. er kendur er hringalin at hann hefdi ecki golldit retta

---

[1]) ytthes 1642. [2]) giengsa 1642. [3]) fiskatijvnd af 263. [4]) þ. e. 19. Júli.

prestz tinnd og kirkintinnd um ij ꝍr af þeim afla sem hann hafdi feingit af þni skipe. sem hann war formadnr firir eptir gomlum nana. komu þar fram̃ ij bref nnder godra manna jnnciglnm. at þar ætti at gialldazt enn tiundi hnor fisknr. af allri þeirri skreid sem þar kæmi a land. uar stefnan lauglig gior og greindur jon langliga firir kalladur. þui j gudz nafni amen. dæmdnm wier fyrnefndir prestar med fullu doms atkuædi at hinn tiundi huer fiskur skuli gialldazt ænenliga og obrigduliga med samfengna skreid kirk(i)-unum j uestmannaeyium af ollnm þeim fiskum og ueidiskap sem þar kemnr a land. nema heilafiske. epter þui sem dandimanna bref og maldaginn j schalhollti utnisar og takizt eingi fiskur af fyr enn tinndiñ er golldiñ. Sno og dæmdum nier fyr nefndañ jon sknlldugañ[1]) at giallda suo marga fiska sem þrattnefndur sira snorre kynni at beuisa at hann hefdi eigi lukt og slika sekt sem a audrum tiundnm og j kristinriett[2]) standa.

Samþykti þenna norn dom greindur bisknp Stephan og setti sitt inncigle med uorum jnnciglum firir þetta bref er skrifat war j sama stad. deigi sidar en fyr seigir.

---

662. 22. Júlí 1491. á Hólum.

Snjólfr prestr Signrðsson lýsir því að hann hafi vegna Ólafs biskups lukt síra Guðmnndi Skúlasyni svo mikla peninga fyrir jörðina Býjasker, sem bréfið greinir.

AM. Fasc. XXX, 8, frumritið á skinni með bráknðu innsigli. — Apogr. 3331. — Í sumum bréfabókum er þetta bréf ranglega ársært til 1481, og í bréfabók Biskupsskjalasafns 3. Fol., bls. 391—92, er það ársært til 1490.

Brief nm ȷordena Biaskier.[3])

Þat giore eg sira sniolfur sigvrdzson godum monnum uiturligt med þessw minw opnv brefe ad eg medkenunzt ad eg hefi lugtt sira gndmundi skulasyne sno mikla pen-

[1]) skylldugañ 263. [2]) christnvm rett 263. [3]) Utan á bréfinu með fornri hendi.

inga biskupsens uegna fyrir jordina biasker: fim kyr og vj hundrud j gelldum nautum. og vj hundrud j gelldum saudum. og iiij saudi gamla ad auk. med haustlagi. hier med gaf sira gudmundr biskupen avllungis kuittan med handabandi. wm fyrskrifada peninga. ad þessum Monnum nærueraundum einare biornssyne og eigle grimssyne og morgum dande Monnum audrum hia veraundvm æ holttastavdvm j langadal. og til saneuda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vituisburdarbref skrifad æ holum j hialltadal fostvdagiu uæstan epter þorlagx Messo. anno domini M° cd° lxxxx primo.

---

663. 28. Júlí 1491. í Lögmannshlíð.
6. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

Sveinn bóndi Sumarliðason lýsir sig lögarfa eptir Sumarliða föður sinn og fjárhaldsmann systkina sinna Eiríks, Árna og Ólofar, og leggr lög og dóm fyrir þá peninga, er faðir hans átti, þegar hann dó.

AM. Fasc. XXX, 9, frumrit á skinni, flagnað af fúa til stórskemda Innsiglin eru dottin frá, 6 að tölu.

Þat [giorum] uer þoru[ardur] gislason. ion aruason. eyiolfur b[od]varson. halldor iousou. M[agnus] snorasou. kæri þorgrimssou godum monnum uitrligt med þesso uoro opnu brefi at þa lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi þushvudr[vd] fiögr hundrud [niu ti]ger[1]) ok eitt ar i logmauzhl[id] j krakliugahlid æ fimtud[ag]iu næstañ fyrir olafsmessu eua fýrri epter andadau sumarlida eireksson uoro [ue]r þ[ar] j hia savm ok h[eyrdum a] at [s]veirn bondi svmarlidason [set]tiz þ[a j ŏudvegi . . .] llogvm ok lýsti sig logligan erfingia epter greindau svmarlida fodur siun at fostum eiguum ok lavsvm er svmarlidi hafdi att. ok svo lysti hann sig logligan fiarhallzman syskiua siuua eireks.

---

[1]) Árni ritar utan á bréfið „1491", og sama ártal stendr í bréfaskrá Grunnavíkr-Jóns.

arna ok olofar þat þęim [b]æri med logum at eignaz af fyrnefndum arfi. uorv þar . . . . ntar skvlld[er] up a peningana. enn sveirn bondi lagdi log ok dom fyrir þa peninga er svmarl(id)i fader hans hafdi att ok med farit nv ad[ur] enn [h]an deydi. ok til sanenda her vm settu uærr fyrskrifader men uor insigli fyrir þetta bref skrifat i asi i ǫxarfirdi midvikudaginn næsta fyrir huitasvnnv. ari sidar en fyr seger.

---

664. 6. August 1491. Í Hafrafellstungu.

Kaupmálabréf Jóns bónda Finnbogasonar og Helgu Sæmundsdóttur.

AM. Apogr. 5611 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinn".

Þath giörum wier Einar benedikzson. jon diakne finnbogason. sigmundur tiidelsson ok hauskulldur sygurdzson godum monnum uiturligtt med þessu woru opnu brefue. ath þa lidith war fra guds burd ᚠ.° cd.° xc. ok eitt ær. a laugardaghenn næsta fyrir laurenciusmessu (j) hafrafellztungu j auxarfirde. worum wier hia. sahum ok heyrdum æ. ord ok handaband jons bonda finnboghasonar af einne halfu enn helgu sæmundardottur kuinnu hans af annare. ath sua fyrir skildu. j fyrstu ath greindur jon medkendizst. ath helga kuinna síjn ætte j sinn gard xiii hundrud ok xx i jardagozse er hann hefde tekid hennar vegna ok þar til lxxx. hundrud ok .xix. hundrvth betur. ath til ʀeiknadri tilgiof. er hann gaf til hennar. ath þeirra gipttingardeghe. sem ʀeiknadizst fiordungur wr fiortantighe hundradha. er hann hafdi haftt til kaups ok eigenordz uid adurgreinda helgu. var ok skilid i þessu þeirra handabande ath jon bonde skyllde megha skipa ok giallda greindri helgu þa peninga sem hann willde fyrir fýrr greinda hennar malapeninga i fostu ok lausu. þui hun gaf þar fulltt jaaýrde ok samþycke til af sinne hende. Suo ok fieck sagdur jon

finnbogason greindri helgu sæmnndzdottnr kninnn sinne. fulltt ok allt valld. magtt ok vm̃bod til vm̃skiptte áá ath giora. samþycke til ath gefua vm̃ sijna malapeninga. ok til sijn kiosa mega þa peninga. fasta ok lansa sem hann villde henne giallda ok til skipa j sagdañ mala. ath ollu jafnfullu. sem hun være ein fyrir sier. þar bok akuedur. ath þeirre kuinnn ber snaurnm ath hallda eptter laugum. þar eptter fieck ok luktte opttnefndur jon finnbogason adrnefndre helgu sæmundzdottur til fullrar eignar fyr greinda mala peninga. jordena hafrafellztnngn. er liggnr i anxarfirde. med ollnm þeim gognnm ok giædnm. sem greindri jordn hefner fylgtt ath fornv ok ný̃io ok hann vard fremzst eigande ath. ok þar til jardernar gilsbacka og[1]) halfnañ hol a fialle. er liggia i skinnastadaþingum. skyllde hun taka þessar. iij. jarder fyrir xij hnndrvth ok .xx. fyrir þath jardagoz er hnn atte i hans garde. hier til skipade hann ok lncktte henne .xx. malnytn kwgillde .xx. gelldfiar kwgillde .x. hundrnd j kanpl-nm. xx. vætter smiors fyrir fyrir x. hundrnth. j silfre ok klædum .x. hnndrvth. j hwsbunade. sængum ok aklædum .x. hnndrud. j kanttlum. pottum. koparsmíde. tinsmíjde. ok audrum bordbwnade .x. hundrvth. j kistnm ok bwsgagne. sma ok stærn med odrum bwhlutum ok þarfligum pening-um. x. hnndrnd. Hier i mote gaf optt nefñd helga tíitt nefñda jon bonda sinn ok giorde aurllu(n)giss kuittañ ok akiærulansañ. vm̃ alla þa peninga sem hnn atte j hans gard. fasta ok lansa. war ok þath fullkomligha skilith i þessum greindra hiona giorninge ok handabañde. ath nær a .xij. manndnm sem þeirra missdaude kynne ath werda. suo ath hun lifde honum leingur. þa skyllde nefnd helga taka ath sier til fullrar eignar. frials forrædiss ok asetu greinda jord tvngn. vnder sitt bw ok peninga. suo ok skyllde hnn taka til sijn greind tíjtige[1]) hundradha af þeim pening-nm. er saman stæde heima i tnñgn. med dañdemanna maate ok ý̃fuersyn. erfiñgionum til vissuligrar audsý̃ningar. enn

---

[1]) Svo

þad goz frijtt edur ofrijtt. sem meira kynne saman standa a greindre jordu. ok jon hefde đatt. sknlu erfingiar til sijn taka. ath ʀiettu laghaskiptte. kynne ok suo werda ath hann lifde henne leingur. þa skilde þrattnefndur jon finnbogason sier apttur til fullrar eignar. allar fẏrnefňdar jarder. tungu. gilsbacka ok hol. enn erfingiar greindrar helgu skẏlldu þa taka i sinn modurarf .xiij. hundrud ok .xx. i jordum. ok jordunne ʀangáá. þar i tilskildre. ok slicktt af lausafie sem reikningur til stendur ath tilgiof nidur felldri. sem logmal tilskipar. Stadfestu. jatudhu ok sam̄þẏckttu med sijnu handabande þesse þrattnefnd hion. jon finnbogason ok helga sæmundzdotter. allaň þenna giorning. af beggia hende. fastaň. stodugaň ok obrigdileghaň wera ok wera skylldu fyrir sier ok sijnum erfingium. war finnboghe jonsson laugmadnr forsagnarvottnr fyrir þessum þeirra giorninge. ok samþyckttí a laganna veggna allaň þenna giorning. skipan ok fieskiptte greindra hiona i mille. þui ef suo kynne ath profuazst med ʀiettu logmale ath tíjttnefňd helga mætte minne peninga eignazst enn fyrrskrifuad stendur. j sin mala ok af fie bonda síjns. þa gaf þrattnefndur jon finnboghason henne sno mikid i síjna logiof vpp i þessa fyrrsagda peninga sem af hennar mala kynne reiknazst. ok apttur teliazst. ath riettu logmale. Ok til sanneňda hier vm̄ setti finnboghe jonsson laugmaň sitt jnciglle med worra fẏrrgreindra manna jncigllum fyrir þetta bref. giortt ok skrifad i sama stad deghe ok đare sem fẏrr seger.

---

665. **21. August 1491.** **í Snóksdal.**

Sigurðr Daðason kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi gefr Egli bónda Grímssyni fult umboð til að halda þing um mannslag Jóns Sigurðssonar, að leiða megi víglýsing hans.

Bréf þetta er merkilegt fyrir það, að það er grundvöllr falsbréfanna um Jón lögmann Sigmundsson.

A.

[Ófalsaða bréfið].

Eptir *„Morðbréfabæklingi“* Guðbrands biskups Þorlákssonar hinum þriðja og síðasta, er hann kallar: *„Sönn undirvísun um þau ómannlegu, hræðilegu og óviðurkvæmilegu morð og manndráps bréf, og nokkra aðra gjörninga, sem skrifaðir og lognir hafa verið uppá Jón Sigmundsson laungu eptir hans dauða og afgang“*, Hólum 1608, bl. Bj. Um bréf þetta fer biskup svo látandi orðum: „Úr þessu bréfi hafa þeir fyrst morðbréfin smíðað með þessum hætti: Maðr var í Húnavatnsþingi, hét Jón Sigurðsson, faðir Gísla bónda, bjó á Mærðarnúpi; hann varð manni að skaða, sem hét Jón Markússon, sem bevisað verðr með gömlum bréfum og innsiglum. Þar af má merkja, að einhver efi hefr verið á, hvort Jón Sigurðsson muni hafa lýst vígi eptir lögum. Því hefr Sigurðr Daðason sýslumaðr viljað rannsaka það. Hér hafa þeir falsarar feingið kveikina, og á þessum grundvelli og af þessu bréfi diktað þetta bróðurmorð,[1]) fyrst svo, að krabba og gera Jón *Sigmundsson* úr Jóni *Sigurðssyni, sem berlega sér á bréfinu*, hugsandi ekki par um, að Ágrímr var veginn átta árum fyrri en Jón Markússon; síðan hafa þeir gert hvert bréf eptir annað, og skammazt sín ekki, heldr burtkastað allri æru og öllum guðsótta, öllum náungans kærleika, og skrifað svo hvert falsbréfið eptir annað“.

Þad giöre eg Sigurdur Dada son Kongs Vmbods madur j ħunavatsþinge. godum Mönum kunnugt med þessu voru opnu Briefe. ad eg hefe feinged Eigle Bonda Grijmssyne fullt og allt Vmbod til ad setia þing vm þad Mañslag. sem Jon *Sigursson* hefur ofyrersyniu j falled so þar meige hans Vmbodsmañ leida hans Vijglysing. gief eg honum þar fullt valld til. Dom ad nefna. Eid ad taka ad jafnfullu sem eg sialfur. Og til sañenda hier um set eg mitt Jñsigle fyrer þetta Brief. skrifad j Snogsdal j Middölum. sunnudagen næstañ fyrer Bartholomei messu. Arum epter Guds burd 1491.

B.

[Falsbréfið].

AM. Apogr. 693, að því er virðist, eptir sjálfu frumfalsbréfinu. — Apogr. 3956 eptir transskripti á pappír frá 1594. — Bisk. 4. 4to bls. 217

---

[1]) þ. e. að Jón Sigmundsson hafi vegið Ásgrím bróður sinn 1483.

(Syrpa Guðbrands biskups). Ófalsaða bréfið (**A.**), sem hlýðir upp á Jón *Sigurðsson*, er prentað í þriðja Morðbréfabæklingnum 1608, Bj, en þetta er *ekki prentað þar*.

Þat giorer ek signrdr dadason kongs umbodsmau j honanazþingi[1]) godum mounum viturlikt med þessn [voru opnu[2]) brefi at ek hefur[3]) feingid egli bonda grimssyni fullt ok allt umbod til at setia þing um þat mauslag sem ion *sigmundsson* hefur ufyrersyniu j fallid. suo þar megi hans nmbodsman leida haus uiglysing [giefr ek[4]) honnm þar fullt valld til doma at nefna ok eida at taka at iafnfullu sem ek sialfur. ok til sauneuda her um setta ek mitt jnsigli fyrer þetta bref er skrifat var j snoxdal j middaulum sunnndagiu uæsta fyrir bartolumeus ɱesso arum epter guds burd [ɱ° cccc uiotiger ok eitt ar.[5])

---

666. 27. September 1491. á Þingeyrum.

Vitnisburðr um reka fyrir Gnýstaðalaudi á Vatnsnesi.

AM. Fasc. XXX, 6, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 419.

Bref vm̄ nystadi.[6]).

Þath giorvm vier arn̄i jousoū og skuli jousou og saului þorvallzsou godum monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi at þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þushund fiogr hundrvt niotiger og eit ar. a þingeyrum j hvnavazþingi a þridiudaginu næsta fyrir micaelssmesso vorum vier j hia saum ok heyrdvm a at asgrimr aboti tok svo felldan̄ vitnisburd med han̄dabandi af gunnari biarnarsyni at adrgreindur gvnnar sagdizt hafa farit med jord klaustursins a þingeyrum nýstade a uatznesi vm̄ þrin ar epter bygging jons abota. sagdi fyr uefndur guunar at aboti jon hefdi sagt ser at kirkian a asgeirsa ætti þar halfan

---

[1]) 693; Hunavatn̄sþinge 3956. [2]) voru opnu 3956.; brjáluð skammstafan í 693. [3]) 693; hefe 3956. [4]) [giefum vier 3956. [5]) [m. iiiijc xc og j ár (!) 3956. [6]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vidreka fyrir jordunni fra tiarnara og jnn j mooz vid geitafell sagdi og optnefndr gunnar at eigill prestur jonson er þa hiellt tiarnar stad hefdi hvorki lesit fyrir ser skrar eda nokr skilriki at kirkian a tiorn ætti þar nockurn reka fyrir adrgreindri jordu gnýstodum. og til sanninnda hier vm̃ settum ver fyr nef(n)der menn vor innsigli fyrir þetta vitnissburdarbref er giort var j sama stad og ari deigi sidar enn fyr seger.[1])

---

667. 13. Október 1491. í Holti.

Auðr Jónsdóttir gefr upp Stepháni biskupi Jónssyni eigu sína og tiltölu til hálfrar jarðarinnar Miðbælis undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 29, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.

Þad giorum vier arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz kirkiu. hakon prestur ionsson. jon prestur jonsson. auzur prestur biornsson. asmundur jonsson. godum monnum viturligtt med þessu voru opnu brefvi. at sub anno gracie. ꝳ.° cd.° nonagesimo primo j odda j ǻveria hrepp vorum vier j hia. miduikudaginn næsta firir festum calixti pape[2]). saum oc heýrdum a ord oc handa band þessara manna herra stephans med gudz nad biskups j skalhollti af einne alfu enn audar jonsdottur af annari. skildizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi ad greind audur gaf vpp adur nefndum herra steffane. alla þa eigu oc tiltaulu sem hun atti oc hefur ǻtt til jardarinnar halfv(r)ar midbælis xx^c ad dyrleika. er liggur vnder eyiafiollum med radi oc samþycke. oc handabandi sigurdar jonssonar bonda hennar sem þar var þeirra nærverandi þessum giorninge. oc adur hafdi fyrr skrifada halfva jord midbæli golldit oc gefid biskup magnuse godrar minningar. sem gud hans sæl nadi eptir þui sem þeirra kaupbref þar vm giortt vtvijsar. Ogh til sanninda

---

[1]) 28. Sept. [2]) þ. e. 9. Okt.

hier vmm setium vier fyrr nefndir menn vor insigli firir þetta vplagsbref. er skrifat var j hollte vnder eyiafiollum a sama áre. .iiij daugum sidar enn fyrr seiger.

---

668. 20. Oktober 1491. á Eyvindarmúla.

Stephán biskup Jónsson skipar síra Þórarin Oddsson, „sinn kæra son“, ráðsmann Kirkjubæjarklaustrs um þrjú ár.

AM. 263. Fol., bls. 87, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.

gamallt bref.

Uær Stephanus med gudz nad biskup j skalhollte giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefe. ad vier hofvm sett og skipad vorn kiæra son sira þorarinn oddzson vmbodzmann og fvllmektugann radzmann yfer klaustrinv og stadnvm j kirkivbæ a Sijdv. og ollvm stadarins peningvm þar faustvm og lausvm. frijdvm og ofrijdvm. kvikvm og davdvm. jnnan gardz oc vtan þeim sem fyrrgreindv klaustre og stadnvm til heyrer. Suo oc skal hann hion ráda. jarder byggia og kavp giallda. epter þui hverivm sem honvm þykir til vinna. Skal hann sekta oc sækia og saker a gefa. ef klaustursins peningvm oc stadarins verdur rangliga halldid. edur raskad. firir kirkivnnar valldi. j skalholltte. skvlv þeir aller kvitter sem hann kvitta giorer. vnder fulla grein og reikningskap vid oss. og adur nefnt klavstur. skal hann hafa kavp oc þionvstv lavn. menn og setv. epter þui sem godur oc gamall vani er til. ad rádzmanni ber þar ad hafa. Skal hann þessv vorv vmbodi klavstursins ad fylgia. vm hin næstu epterfarandi .iij. ar. og þat leingur sem ej er onnur skipan á giør.

Og til sanninda hier vmm settvm vier vortt jnsigli firir þetta vmbodz bref. skrifad a Eyvindarmvla j fliotzhlyd fimtvdaginn næsta epter festvm Lucę Euangelistę Anno domini ꝏ.⁰ cd⁰ nonagesimo primo.

---

669. 25. Nóvember 1491. undir Múla.
21. Apríl 1518. í Ögri.

Vitnisburðarbréf um það, að Þorleifr Björnsson hefði legið með þeirri konu, sem verið hefði þrímenningr að frændsemi við Ingveldi Helgadóttur, barnsmóður Þorleifs.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 185—186, skr. 1604. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 88—90, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 151, með hendi séra Jóns í Hitardal (lakleg afskript). Um þenna vitnisburð og vitnisburð Salomons prests Magnússonar frá 1518 ritar Jón: „Þessir vitnisburðir eru, sem Björn Þorleifsson á stingr í sínum framburði [1544], að nýlega séu uppljóstaðir og fram bornir af mágum Björns Guðnasonar".

Witnisburdur millum Þolleifs og Jngvelldar vm mein.

Þad giaurum wid Jon Jonsson. og Þorleifur Aurnolfson. godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad wid medkiennunst[1]) festum[2]) catrine[3]) virginis. ārum epter Gudz burd ϻ. cccc xc og eitt ār vnder Mula æ skalmarnesi worum wid j hiā sāum og heyrdum æ herming og lysing [og medkienning[4]) Gijsla Philippussonar ad hann hefdi werid dagligur sueirn Þolleifs heitins Biornssonar [sem Gud hans sāl nādi.[5]) og hann hefdi witad fyrir full sanninde ad greindur Þolleifur hefdi leigit þa konu er hann heyrde talda og kallada þremennings[6]) skylldsemi wit Jnguellde helgadottur. þeirrar somu konv er fyrr greindur Þorleifur atti baurn med Biorn og Þrudu og aunnur þeirra syskin fleire[7].) Lysti optskrifadur Gijsle þessu þar opinberliga. Þessum dandi monnum aheyrundum. Joni Erlingsyni. Pali Jonssyni. Olafi Grijmssyni og maurgum [godum monnum audrum þar næruerandi.[8]) Witnadi greindur Pall Jonsson þessari fyrrskrifadri lysingu optnefndz Gijsla Philippussonar[9]) vnder ockur fyrrnefnda menn Jon oc Þolleif og þa[10]) fleiri goda menn. [er þar nærri woru.[11])

Og til meiri sanninda og sanns witnisburdar hier vm

[1]) ad b. v. 115. [2]) festo 115, Kr. 2. [3]) Catharinæ 115, Kr. 2. [4]) [sl. 115, Kr. 2. [5]) [sl. 115. [6]) svo öll; *ekki:* í þremennings. [7]) sl. 115. [8]) [öðrum 115. [9]) sl. 115. [10]) sl. 115. [11]) [nær stadda 115, og er öll niðrlagsgrein bréfsins stytt í 115.

witnisburdarbref. Skrifad ȷ Ogri j Jsafyrde miduikudaginn næstan fyrir festum Johanis Episcopi. þa lidit war frá Gudz burd. ᴍ. d. og xviij ár.

---

670. [1491—1518].

Vegabréf handa Jóni presti Þórðarsyni á pílagrímsför erlendis, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

Bisk. Skalh. XVIII, 49, skinnblað, sem aldrei hefir verið innsiglað, og nú er skemt af fúa. — AM. Apogr. 2392 með hendi Árna sjálfs. Í Maí 1507 er „Johannes Elerdes de Islandia" ritaðr í bók Rostockshá-skóla og gefr háskólanum tvö mörk. Hvort það gæti verið þessi, og „Elerdes" þá mislesið eða afbakað fyrir „Thorderi" og bréf þetta því frá 1507, læt eg ósagt.

Testimonium.

Steffanus dei gracia episcopus skalho(l)tensis omnibus et singulis presentes literas visuris sev audituris innuere preoptamus quod unus parrochialium nostre diocesis filiorum nomine ȷohannes thorderi suis superioribus obediens et dilectus partes proponit aggredi transmarinas. varia sanctorum deuocionis instinctu limina peregre visitando. postquam eum absoluimus a peccatis et excessibus. quibus irretitus est. vestram igitur caritatem affectuose rogamus. quatenus dictum johannem in suis necessitatibus. vestris consiliis et elemosinis misericorditer adiuuetis. ab omnium bonorum operum retributore mercedem in futuro desiderabilem percepturi.[1])

---

[1]) „Þetta bref hefur alldri leingra ritad vered" (AM.).

Lagfæringar og athugasemdir.

Bls. 1^{10} skrárinnnar l. skrárinnar.
— 12^{8}. Pátrssonar l. Pétrssonar. Bréf þetta (Nr. 11) væri annars réttara heimfært til 1365, því að það ár andaðist Thomas prestr Snorrason, svo að eldra getr það í raun réttri ekki verið, og frá því ári virðist það einmitt vera.
— 18. Nr. Uppi yfir bréfinu hefði átt að standa: í Görðum.
— 20, síðustu neðanm. línu [6]) l. [9]).
— 43. Nr. 45. Guðrúnar (í fyrirsögn bréfsins) l. Guðríðar.
— 81^{12} hví l. því.
— 92. Nr. 90. Guðrúnar Þorkelsdóttur (í fyrirsögn) l. Guðrúnar Gunnlaugsdóttur, Þorkelssonar. Bréf þetta er í flestum eintökum rétt prentað með öllu, en meðan á prentun hefir staðið hefir setningr á því hrunið og þar með haggazt um stafsetning sumstaðar til algerðrar endrleysu, og stendr bréfið með þeim ummerkjum í nokkrum eintökum.
— 152. Nr. 149. Fyrri dagsetningin á að vera 17. August, en ekki 21. August.
— 158. Nr. 154 (í fyrirsögn) 23. September l. 16. September.
— 184_{10}. Arna Magnússonar l. Ara Magnússonar.
— 200_{10}. jon baudvarssonar. l. jon baudvarsson.
— 235, 6. neðanmálsgrein: chronologium l. chronologiam.
— 258. Nr. 242 (í fyrirsögn) Reynivöllum l. Reykhólum.
— 281_{5}. 10. August l. 5. August.
— 326^{12}. Saudartungum l. Sandartungum.
— 332. Nr. 314. Um réttust eða líklegust lestrarmerki í máldaga þessum sjá IV. bindi bls. 769.
— 389_{8}. Nr. 355 (í fyrirsögn) Hrafn l. Hrafns. Samastaðar í 4. línu að neðan: hrafns l. hrafns[9]).
— 391 í fyrirsögn að Nr. 356: 24. Júní l. 24. Júlí.
— 394, Nr. 359: Ormr skyldi (í fyrirsögn) l. Loptr skyldi.
— 434, 2. neðanmálsgrein. Þar er talið, eins og alment hefir gert verið (sbr. Espólíns Árb. II, 102.), að Bjarni Þórarinsson hafi verið veginn 1482, en af dómi Magnúsar biskups 24. Okt. 1482 (Nr. 412), má sjá, að vígið hefir fram farið á Jólaföstunni 1481, og helzt, að því er séð verðr, að morni þriðjudagsins 4. Dec.
— 436, 2. neðanmálsgr.: bséfinu l. bréfinu.
— 462; neðaumálsgreina merkin hafa, að minsta kosti í sumum

eintökum, fallið úr textanum; eiga þau að koma í 20. l. að ofan: *ecke framar*[1]) og í 10. l. að neðan: *Magnus kongs*[2]).

— 479[8]. sn[iolfur] rafsson, er svo rétt lesið eins og hér er prentað, en *hitt er rangt*, sem stendr í afskript síra Snorra Jónssonar meðal Apogr. AM. 3600: „sn . . . paalsson."

— 489_{18}. bavdvfhiar l. bavdvar (hefir skekkzt í prentan, og kann að vera rétt í sumum eintökum).

— 501. Nr. 444 í fyrirsögn og 9. línu að neðan: iordena . . . dal. Þetta á víst að réttu lagi að lesast eyðulaust: jörðina *Dal*, sem á að merkja Dal í Patreksfirði, en það er sama og *Sauðlauksdalr*. Þetta er og ritað eyðulaust áfram í afskript síra Björns Haldórssonar (d. 1794) af Sauðlauksdalsbréfum, sem hann hefir gert stafrétt eptir frumritunum, er þá voru til, og fært síðan inn í kirkjustólsbók Sauðlauksdals þá, sem enn er notuð, og prestrinn, sem nú er í Sauðlauksdal, síra Þorvaldr Jakobsson — aðgætinn maðr á forna hluti — hefir lofað mér að skoða.

— 589. Nr. 522 (í fyrirsögn): Nikulásdóttur, l. Sæmundardóttur.

— 607. Neðanmálsgreinar og merki eiga að vera svo:
halldor[1]); neðanmáls: [1]) Svo (því að hann er áðr í bréfinu nefndr Hallbjörn).
sira[2]); neðanmáls: [2]) leiðr; suo, hdr.
med[3]); neðanmáls: [3]) Svo.

— 703 í neðstu línu: sem sem l. sem.
Framan á 26. örk hefir prentazt VII. B. fyrir VI. B.

Registr.

[1]) Sýnist alt geta átt við þenna mann.

[1]) Sýnist vera einn maðr.

[1]) Getr alt verið einn maðr.
[2]) Getr alt átt við sama mann.
[3]) Getr alt átt við sama mann.

[1]) Gæti þó, ef til vill, átt við Jón á Vindheimum.

[1]) Jóna þessa Þorsteinssyni er ilt að greina að, og er vandséð, nema sumar tilvitnanirnar kunni að geta átt við lögréttumanninn, sem settar eru hér við hina.

[1]) Er þetta réttara en það, sem stendr í registri V. bindis, þar sem segir, að hún hafi líklega verið frilla Einars Ormssonar. Hún hefir einmitt verið tengdamóðir hans.

[1]) Það er mikið vandhæfi á að

---

greina rétt milli þessara tveggja manna, og verðr það seint gert með fullri vissu.

[1]) Þetta hvorttveggja gæti þó verið einn maðr.

[1]) Þessi maðr er í miðr réttum pappírsafskriptum skjala opt nefndr Þorleifr eða Þorlákr, en hvorttveggja er rangt.